OJ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

O.N.U.

foto-reportaj de la NEW YORK

Nr. 27 (124)
Anul VI
5 oct. 1957

Sediul O.N.U.
În medalion:
I. GH. MAURER și
M. MAGHERU, pe
banca delegației R.P.R.

FOTOREPORTAJUL SĂPTĂMÎNII

1

— După minutul de tăcere — Ciocanul de lemn al lui Munro şi logica de fier a lui Menon — De ce se fereşte Dulles... — Noi propuneri sovietice — Poziţia delegaţiei R.P.R.

De aproape trei săptămîni, cablul prin care se efectuează convorbirile America-Europa este deosebit de solicitat: a început cea de-a 12-a sesiune a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite. Pentru corespondenţii de presă acesta e sezonul de aur. Pentru că milioane de oameni de pe glob vor să ştie: au crescut şansele unui acord în problema dezarmării? Anul acesta China îşi va ocupa locul cuvenit la O.N.U.? Vor renunţa unele delegaţii apusene la discursuri de pe „poziţii de forţă“? Va aduce Adunarea Generală un aport palpabil la instaurarea unei păci trainice?

Oamenii au auzit că la începutul sesiunii delegaţii au închinat ca de obicei un minut meditaţiei şi rugăciunii. Ei s-au întrebat, desigur: pentru ce s-o fi rugat dl Dulles? Pentru găsirea vreunei metode de a lipi bombei atomice aripi de porumbel? Sau poate pentru ca noile explozii atomice organizate de S.U.A. să nu-i aducă noi proteste ale popoarelor şi să nu-l lipsească de alte voturi la O.N.U.... Oricum ar fi, după minutul de tăcere a început în spaţioasa sală a Adunării Generale (**fotografia 1**) rumoarea obişnuită şedinţelor de lucru.

Unul dintre primii delegaţi care au urcat la tribună a fost delegatul Malayei, dr. Ismail ben Dato Abdul Rahman (**fotografia 2**). Emoţie firească: dr. Ismail este primul delegat malayez care urcă la înalta tribună a Adunării Generale. Căpătîndu-şi acum cîteva săptămîni independenţa, Malaya nu mai este azi reprezentată la O.N.U. de către delegatul Marii Britanii, ci de propriul său delegat. Aici nu este vorba numai de faptul că sala Adunării Generale s-a îmbogăţit cu prezenţa unui pitoresc costum naţional. E vorba în primul rînd de faptul că încă un popor a rupt lanţul colonialismului şi delegatul britanic a pierdut dreptul de a mai vorbi în numele celor aproape 6 milioane de malayezi! Iar dacă aplauzele cu care delegaţii occidentali — şi în special cei britanici — au onorat pe delegatul malayez au fost voluntar mai discrete, majoritatea delegaţilor lumii au dovedit prin bătăi puternice din palme către cine se îndreaptă simpatiile...

În timpul dezbaterilor, unii delegaţi s-au arătat cam indispuşi. Aşa s-a întîmplat, de pildă, cu delegatul Noii Zeelande, domnul Munro. Aşezat comod în fotoliul dsale (**fotografia 3**) el reeditează frămîntarea hamletiană: a fi sau a nu fi preşedinte? Căci, propus în funcţia de preşedinte al actualei sesiuni a Adunării Generale, domnul Leslie Munro are un adversar: delegatul libanez Malik. Totuşi, n-aveţi de ce fi atît de indispus, domnule Munro!

4

2

3

ÎN ACEST NUMĂR:

pag. 4-5-6-7 — Petrolul şi stăpînii săi — reportaj de Anton Alexe
— Poezii de Emilia Căldăraru şi Florin Mugur.
pag. 8-9 — Mare-i grădina lui dumnezeu! — pamflet de I. Cîrje.
pag. 10-11-12 — Popas la „Schwarze Pumpe“ — de N. Holban
— Veneţia în pădure
— Despărţire fără regrete — corespondenţă din Berlin
pag. 13 — Acum 40 de ani: L-au cunoscut pe Lenin.
pag. 14-15 — Învăţătoarea — schiţă de Dionisie Şincan
— Boala lui Ivan Ivanici — de Serghei Mihalkov
pag. 16 — Cetatea de Scaun a Moldovei — de Nicolae Ţaţomir
pag. 17 — Un punct cu mai multe dimensiuni — de E. Dascălu
pag. 18-19-20 — Pîine şi nuntă gruzină — de Miklós Dános
— Măiestrie — de Liana Maxy
— Te văd, te văd!
pag. 21-22 — Dispariţia dosarului cenuşiu (II) — de George Voinescu
— Cuvinte încrucişate; sfaturi practice
pag. 23 — În jurul globului
pag. 24 — Sport
Planşe — Moscova — o veche cunoştinţă

Primele instantanee de la a 12-a sesiune a Adunării Generale O.N.U.

Fotografii transmise de la New York de agenţia „KEYSTONE"

Poate că fotografia a fost luată o clipă prea devreme. Căci între timp lucrurile s-au aranjat: prin manevre de culise reprezentantul libanez a fost convins că-i mai bine să-şi retragă candidatura.

Iată-l deci pe dl Munro, delegatul neozeelandez, în posesia ciocanului de lemn cu care este înzestrat preşedintele Adunării Generale. Numai că şi un ciocan de lemn trebuie mînuit cu grijă. Altfel se poate naşte impresia că cel ce-l mînuieşte regretă că ciocanul nu e dintr-un material mai contondent. Lucru care s-a şi întîmplat cu dl Munro, în timp ce delegatul Indiei — Krishna Menon (**fotografia 4**) a ridicat în Adunarea Generală chestiunea reprezentării Republicii Populare Chineze. Dl Munro a abuzat de calitatea sa de preşedinte, pentru a-l împiedica pe Krishna Menon să-şi exprime punctul de vedere. La rîndul său dl Menon s-a folosit de calitatea de delegat, pentru a atrage atenţia Adunării asupra purtării prea puţin potrivite a preşedintelui... Logica de fier a lui Menon s-a dovedit mai puternică decît ciocanul de lemn al domnului Munro.

... Şi aşa sesiunea îşi continuă lucrările. Dînd glas speranţelor omenirii, Uniunea Sovietică (o **parte din delegaţia sovietică o puteţi vedea în fotografia 5, iar în medalion A.A. Gromîko, şeful delegaţiei**) face noi propuneri menite să ducă la restabilirea încrederii între state, la încetarea experienţelor atomice, la atenuarea încordării internaţionale. Unele ziare americane au caracterizat momentul în care delegatul sovietic a făcut propunerile sale drept un moment de triumf al politicii sovietice. Cel pe care ziarele îl consideră cel mai nemulţumit de această situaţie este dl Dulles — conducătorul delegaţiei americane (**fotografia 6**). Dacă îl vedeţi aplaudînd, puteţi fi sigur că fotografia a fost luată înaintea propunerilor sovietice. În ceea ce priveşte discursul pe care secretarul Departamentului de Stat l-a rostit de la tribuna celei de-a 12-a sesiuni a Adunării Generale O.N.U., acesta nu este instructiv decît într-o singură privinţă — aceea a atitudinii negative a delegaţiei americane faţă de toate problemele de care e frămîntată omenirea — de la imperativul de a se interzice armele atomice şi dezarmare în general, pînă la cererea de a se reda Chinei locul la O.N.U.

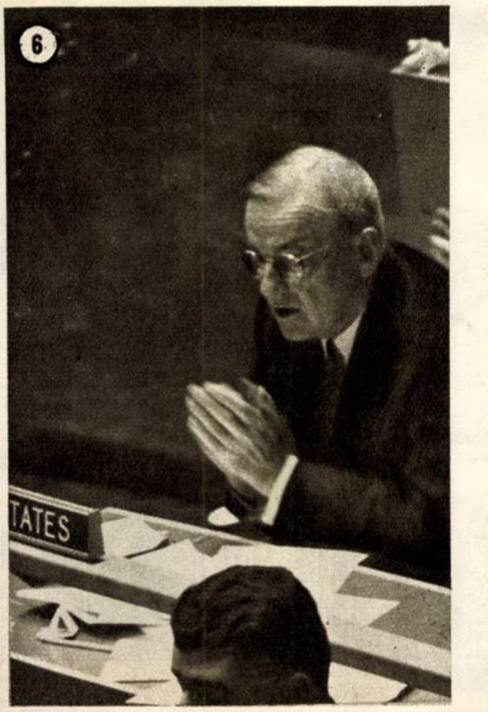

...Şi totuşi se mai găsesc unii care vor să convingă lumea că cioara e porumbel. Aşa face dl Selwin Lloyd, ministrul de Externe britanic, căutînd să adauge vocea sa vocii dlui Dulles. Dar vocea „politicii de forţă" are ceva răguşit, hîrîit; i-a slăbit puterea... Mult mai puternic răsună vocile celor care cer ca pacea să triumfe în lume, ca zilele petrecute de reprezentanţii celor peste 80 de ţări mari si mici în Adunarea Generală a O.N.U. să fie zile de rodnică activitate pe drumul înţelegerii şi destinderii internaţionale.

Acestui scop îi închină activitatea lor la O.N.U. multe delegaţii, printre care şi delegaţia Republicii Populare Romîne. (**O parte a delegaţiei noastre o puteţi vedea în fotografia 7. În prim plan, tovarăşii Eduard Mezincescu — în stînga — şi Silviu Brucan**). Luînd cuvîntul în Adunarea Generală, conducătorul delegaţiei romîne, tovarăşul Ion Gh. Maurer (**în medalionul din coperta noastră**) a spus: „Am venit **aici însufleţiţi de speranţa că este posibilă reluarea şi dezvoltarea procesului de destindere şi de consolidare a păcii în timpul actualei sesiuni. Să facem totul pentru aceasta!"**

Politica de pace a R.P.R. şi-a găsit de altfel o nouă confirmare în ultimele iniţiative ale guvernului nostru menite să promoveze o colaborare multilaterală între ţările balcanice. Interesul pe care presa şi cercurile politice internaţionale l-au manifestat faţă de acea parte din discursul ministrului de Externe al R.P. Romîne care se referă la propunerile guvernului nostru pentru consolidarea păcii în Balcani subliniază valoarea importantei contribuţii aduse de R.P.R. la soluţionarea paşnică a oricăror probleme litigioase în această parte a Europei.

Delegaţia romînă la O.N.U., exprimînd sentimentele unanime ale poporului nostru, îşi reafirmă cu vigoare ataşamentul la cauza nobilă pentru care luptă toate popoarele iubitoare de pace. Unite, forţele păcii pot mări, în cadrul celei de-a 12-a sesiuni a Adunări Generale O.N.U., şansele victoriei cauzei păcii.

R. ŢIULESCU

PETROLUL ŞI STĂ

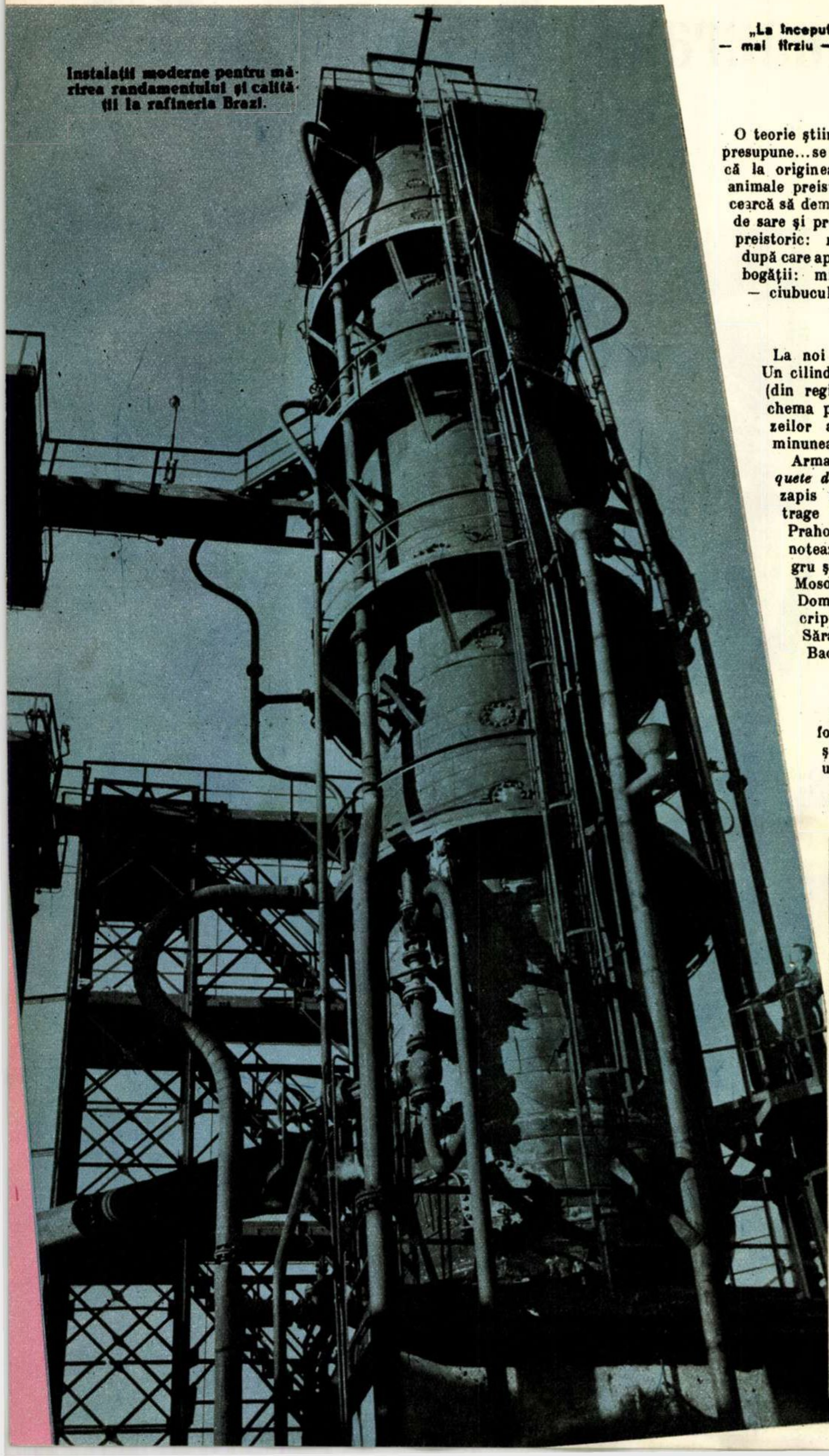

Instalaţii moderne pentru mărirea randamentului şi calităţii la rafineria Brazi.

Scurtă introducere..

> **„La început au fost dinozaurii, brontozaurii şi mamuţii. Apoi — mai tîrziu — au apărut trusturile, monopolurile, concernele..."**
>
> (Din istoria orală a omenirii)

...ştiinţifică

O teorie ştiinţifică — cum sînt toate teoriile care încep cu „se presupune...se bănuieşte... probabil" — afirmă, fără să confirme, că la originea zăcămintelor de ţiţei ar sta uriaşele cimitire de animale preistorice, a căror grăsime... etc., etc. Altă teorie încearcă să demonstreze strînsa legătură între depozitele subterane de sare şi prezenţa petrolului, printr-un uriaş cataclism în preistoric: revărsarea oceanelor, înecînd păduri şi animale; după care apele, astîmpărîndu-se şi retrăgîndu-se, au lăsat două bogăţii: minele de sare — pentru uzul ocnaşilor — şi sondele — ciubucul naturii dăruit magnaţilor petrolişti.

istorică...

La noi în ţară prima „sondă" a fost probabil de piatră. Un cilindru găurit prin care o pară a „focurilor nestinse" (din regiunea Lopătari, Buzău), alimentată din adîncuri, chema pe robii daci şi pe stăpînitorii romani să se-nchine zeilor atotputernici şi guvernamentali, care au zămislit minunea.

Armand Rabischon menţionează în *„Histoire de la conquete du petrole depuis 1550, jusqu'à nos jours"*, un vechi zapis romînesc din 15 august 1676, din care s-ar putea trage concluzia existenţei unor exploatări de ţiţei în Prahova, încă în 1550. Călugărul Bardinius. în 1646, notează în memoriile sale despre un medicament negru şi vîscos, extras şi folosit de ţăranii de pe dealurile Mosoarele, Doftana, Poieni şi Păcureţii din Bacău. Domnitorul Dimitrie Cantemir în lucrarea sa „Descriptio Moldaviae" (1716) semnalează că „pe Tăslăul Sărat", nu departe de satul Moineşti, în ţinutul Bacăului, „curge dintr-un izvor păcură".

şi economică...

La început ţiţeiul sau păcura, cum i se spunea, folosea drept leac de oblojeală trecînd curînd la şomoioagele din vîrful parilor pentru luminat, apoi la unsul osiilor de care şi mai tîrziu la fanare şi

Racorduri şi conducte prin care circulă sîngele negru.

PÎNII SĂI

lămpi. Și iată că, după ani și veacuri, zeama de leac începe să devină o marfă foarte — și de îndată chiar foarte, foarte căutată... Ca să mărească producția, țăranii au făcut băi. Adică gropi de cîțiva metri lărgime și pînă la 20 metri adîncime. Însă țițeiul astfel scos tot nu ajungea să satisfacă cerințele. Atunci, s-a trecut la puțurile cu un diametru în gură de 1,20 m-1,50 m și sfîrșind la 0,80 m. Atît cît să intre larg un trup de om. Unele din aceste puțuri, cum a fost „Anieloaia" de la Lucăcești, au ajuns pînă la 250 metri adîncime.

Vă puteți imagina condițiile cumplite în care s-au săpat, cu brațul și hîrlețul, astfel de puțuri căptușite cu țambre de lemn. Lichidul se scotea cu ajutorul unor hîrdaie de 50 litri, puse pe crînacuri cu lanț de mînă, sau hecnă (mosor) trasă la ham de cal. Aerisirea nenorociților de sondori se făcea prin introducerea de zăpadă în puț, agitarea unui mănunchi de crengi legate de o frînghie de cînepă și, mai tîrziu, cu foale de potcovar.

Revendicăm primul iluminat public

De fapt, istoria petrolului nostru e mai veche de un veac. Încă din 1840-1844 la Lucăcești (Bacău) ființau două instalații de distilare a petrolului. Proprietarii lor erau B. Schäffer și M. Heimsohn. Nu era însă vorba de rafinării în accepțiunea de azi a cuvîntului, ci doar de niște cazane aidoma celor pe care țăranii le folosesc la prepararea țuicii. Prelucrarea modernă începe însă în 1856, cînd Teodor Mehedințeanu, ajutat de profesorul Mihail Alexe și farmacistul curții domnești Hega, reușește să obțină din țiței — într-un alambic pentru distilat flori — petrol lampant.

Mehedințeanu, stăpîn pe secretul rafinării, concurează la licitația pentru iluminatul ulițelor și străzilor Bucureștiului, ofertînd cu 335 lei pe an de fiecare felinar. Concurența cerea 600 lei de felinar, propunînd folosirea uleiului de rapiță sau de nucă. La 8 octombrie, oferta lui Mehedințeanu s-a acceptat.

El comandă la Hamburg instalațiile de rafinărie, care au fost montate și puse în funcțiune la Rîfov, lîngă Ploești, în 1857. Și tot în același an bucureștenii au avut plăcuta surpriză de a descoperi noaptea gropile și coamele de noroi prin care, cu sau fără ajutorul felinarelor lui Mehedințeanu, tot trebuiau să treacă...

Au urmat un val de vînzări de terenuri către cei mai „întreprinzători". S-au ridicat peste noapte mari petroliști... Grigore Monteoru în 1865 la Sărata-Buzău; Dumitru Hernea din Cîmpina; Birtașul Steflea, tot din Cîmpina. Se proiectează prima „Companie pentru exploatarea și comerciul de păcură". Se înscriu conservatori și liberali ca Ion Brătianu, S. Rosetti, Ion Ghica, C. Suțu, G. Cantacuzino și alții. Capitalul: 100.000 ducați împărțiți în 6400 acțiuni. Lipsește însă capitalul străin. El avea să sosească puțin mai tîrziu, prin trădarea intereselor naționale de către clasele stăpînitoare din Romînia, care au vîndut capitaliștilor străini bogățiile țării, transformînd-o într-o semicolonie.

1855: „Valachian Petroleum Company Ltd" — grup de bancheri anglo-francezi; 1868: „Jackson Braun et Co." — capital englez; 1883: „Thioz et Co." — capital englez; 1888: „Cernavodă Petro-

↑
Sonda 8 Urziceni. Două generații, într-un singur efort. Maistrul sondor Ilie Constantin (de 20 de ani în petrol) și tînărul sondor Radu Ion.

În fotografiile de jos: o sondă cu un profil neobișnuit. Constructorii de utilaj petrolifer de la uzinele „1 Mai" din Ploești au terminat prototipul noii instalații romînești de foraj pînă la 3500 m. Ea poate fi pusă în exploatare într-un timp de cinci ori mai scurt decît instalațiile obișnuite de foraj (stînga). În schelă la Boldești... (dreapta).

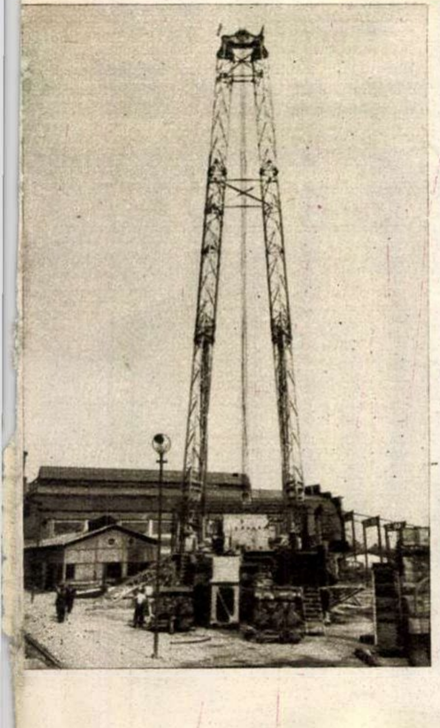

Emilia CĂLDĂRARU

O FATĂ DIN VALEA ȚIȚEIULUI

Poate glasul ei mic
Era făcut doar să-ngîne izvoare,
Doar să cheme iezii din lunci,
Doar să-alinte un prunc sau o floare.

Poate ochii ei blînzi
Erau făcuți doar să vadă icoane,
Sau zîne albastre, sau hulubi de argint,
Sau apusuri tăcute și dimineți diafane.

Poate mîinile-i mici,
Cu degete lungi, subțirele,
Erau făcute doar pentru joacă,
Pentru mătăsuri și pentru inele.

..., Dar, iat-o aici,
Poruncind cu glasu-i de clopoțel
Tuturor vîrstelor ce se-ascund în rărunchii
pămîntului:
„Supune-ți-vă! Dați-mi țiței!"

Și... minune! Adîncile tainiți în care
Doarme din veac șarpele negru, temut,
Ascultă poruncile fetei plăpînde
Și i-l aruncă, smulgîndu-l din piatră și lut.

Ea-și toarnă în palmă lichidul vîscos,
mohorît,
Prețuindu-l, așa cum pesemne că știe
Să prețuiască-o brățară de aur,
Sau borangicul suav dintr-o ie.

...Glasul mic... ochii blînzi... mîna mică...
O statuetă de fildeș, o floare de crin.
Cine oare-a crescut în făptura-i
Omul puternic, omul cel mai deplin?

leum Company" — englez; 1893: „Pielsticher et Co."; „Pecici Blakoski"; „I. Zalpachta et Braun" — toate cu capitalişti polonezi şi englezi. „Compagnie internationale de sondages et recherches des mines", „Sospiro", „Suchard et Co.", „Internationale Bohrgesellschaft"... etc.

Încă din 1900 „Standard Oil Company" a lui Rockefeller, susţinută de avocatul său în Romînia, politicianul Take Ionescu, începu lupta cu consorţiul bancar german „Diskonto Gesellschaft" şi „S. Bleichröder — susţinut de Hohenzollerni şi liberali.

Lupta dintre magnaţii petrolului — americani, englezi şi germani — a continuat fără întrerupere, vreme îndelungată.

★

Un an după izbucnirea celui de-al doilea război mondial, lupta între trusturile petrolifere anglo-americane şi consorţiile germane, care puseseră politiceşte mîna pe regiunile petrolifere din Romînia, ajunsese la culme.

Pe Dunăre în sus, şlepuri-tanc încărcate cu benzină luau, trase de repezi remorchere, drumul Vienei şi Regensburgului. Vasele fostelor (societăţi de navigaţie D. D. S. G. austriacă), S. H. S. (iugoslavă), C.S.D. (cehoslovacă) ale M.F.T.R. (ungară), pluteau sub pavilionul cu zvastică al lui Bayerrischer Lloyd.

Avioanele generalului hitlerist Miller, acţionate de benzina vîndută de societatea anglo-olandeză „Astra-Romînă", bombardau Londra şi principalele oraşe din Anglia.

Hitler era sigur de forţele lui. Romînia de două ori ocupată: de trupele germane şi de bandele verzi ale lui Antonescu şi Horia Sima, care terorizau ţara.

La fel de bune ca cele din import, dacă nu şi mai şi! Se fabrică burlane de foraj la întreprinderea de utilaj petrolifer „1 Mai" din Ploeşti.

Şi tocmai cînd hitleriştii se credeau mai puternici şi erau mai neînduplecaţi în „tratative", englezii încearcă o lovitură forte (gen Suez 1956). Ei angajează şi plătesc salariul dublu şi pe doi ani înainte piloţilor de la Porţile de Fier, cu singura obligaţie: să nu lucreze! Timorat, Carol al II-lea ordonă mobilizarea pentru lucru a piloţilor. Ambasadele interesate protestează cu vehemenţă. Miniştrii acreditaţi cer audienţe la palat. Este arestat administratorul delegat al „Astrei-Romîne" care conducea nu numai tîrguielile pentru a ceda ocupanţilor germani, acţiunile, dar şi sabotajele.

Englezii ripostează prompt: cinci şlepuri greceşti închiriate de agentura engleză de vapoare „Wattson et Youell" din Galaţi sînt umplute cu ciment şi fier beton. Ele urmează a fi sabordate la Porţile de Fier pentru a împiedica transportul în amontă al tancurilor petrolifere destinate Wehrmacht-ului şi mai cu seamă Lufftwaffei. Şi, pînă atunci, continuă prin agenţii lor sabotajele, care merg de la tăierea conductei de petrol Moreni-Giurgiu, pînă la incendierea cisternelor şi blocarea bunurilor lui I.G. Farbenindustrie din străinătate, cu care de altminteri trusturile americane manevrau în Europa ocupată de nazişti.

Intimidaţi, sîcîiţi, hitleriştii cedează. Mai reduc din pretenţii. Un inspector al lui Goering Oel Werke, acreditat de Gestapo pe lîngă legaţia hitleristă din Bucureşti, ia contact în bodega „La Willy" din Giurgiu cu viceconsulul englez, omul lui Intelligence Service. Se propune un tîrg. Se acceptă. Hitleriştii Klassen, Breme, Geyer şi alţii primesc drept arvună o parte din acţiunile Soc. Romîno-Americane. O telegramă avînd ca adresă un nume necunoscut, ca destinaţie Cospoli (Istambul), iar drept conţinut două litere: — „O. K." — este predată la oficiul din portul Ramadan (Giurgiu). Semnează viceconsulul.

Pactul între trusturile americano-engleze şi cele hitleriste era încheiat. Cu parafă, cu ştampilă şi pe cuvînt negustoresc de onoare. Cîştigul sondelor din Valea Prahovei şi sudul Moldovei se va împărţi cinstit, lăutăreşte: „fifty-fifty"...

În aceeaşi noapte, aviaţia lui Goering rade de pe suprafaţa pămîntului un întreg cartier industrial din Londra.

★

În 1948 poporul nostru muncitor a spus cel mai categoric *nu!*— exploatării. Fabrici, uzine, bănci, spitale, sonde şi rafinării sînt naţionalizate.

La început reacţia trusturilor a fost clasică, şablonardă: proteste, ameninţări, şantaje, represiuni economice, sabotaje. Metoda n-a prins, fiind cunoscută, iar noii proprietari ai sondelor şi rafinăriilor numeroşi — peste 17 milioane cetăţeni ai R.P.R. au rămas neintimidaţi.

Într-un tîrziu, statul major al lui Standard Oil şi Royal Dutch şi-a dat seama de-nvechirea şi ineficacitatea tacticii. Astfel se explică trecerea la folosirea artileriei grele propagandistice: „Vrem să vă eliberăm", „să vă dezrobim", „să vă aducem pe lîngă naţiunile libere" etc., etc. Fără efect, însă: poporul muncitor nu-i ascultă. Dolari, lire şi vorbe fiind irosite în vînt...

. . . .

Sînt nouă ani de cînd am devenit cu toţii acţionari neînregistraţi în registre contabile ai industriei petrolifere romîne. V-aş invita la o şedinţă a consiliului general de administraţie.

Raport:

1948: zero proprietate, zero venituri pentru popor.

1957: blocuri muncitoreşti, condiţii noi de salarizare, de protecţie a muncii, de răsplată a zelului... Noi sonde şi rafinării... Entuziasm, inovaţii, stimulente... Ajutorul sovietic în materiale, planuri, metode şi tehnicieni a îmbunătăţit

VĂ AMINTIŢI?

Exploatarea prădalnică a avuţiilor solului şi subsolului de către trusturile străine a adus în trecut mari pagube ţării noastre. Astfel, industria petroliferă rămăsese cu mult în urmă din punct de vedere tehnic, din pricina intereselor mercantile ale concernelor, care căutau să obţină prin investiţii minime, profituri maxime

Fotografia de mai sus, făcută în anul 1933 în Valea Prahovei, arată cum nu se poate mai bine felul în care era ţinută în loc dezvoltarea industriei petrolifere. Dacă în unele locuri exploatarea petrolului se făcea cu mijloace tehnice dezvoltate (acolo unde acest lucru nu reclama investiţii prea mari, faţă de beneficii), în alte locuri — unde ar fi fost necesare investiţii ceva mai costisitoare — extracţia se făcea cu mijloacele cele mai primitive care amintesc de plugul de lemn în agricultură.

Sanatoriul de noapte din Boldeşti. Ce ochi ar face azi marii acţionari, cînd ar vedea ce au obţinut în vremurile noastre muncitorii, în locul prăjinilor de salcim, cu acoperiş din rogojini?

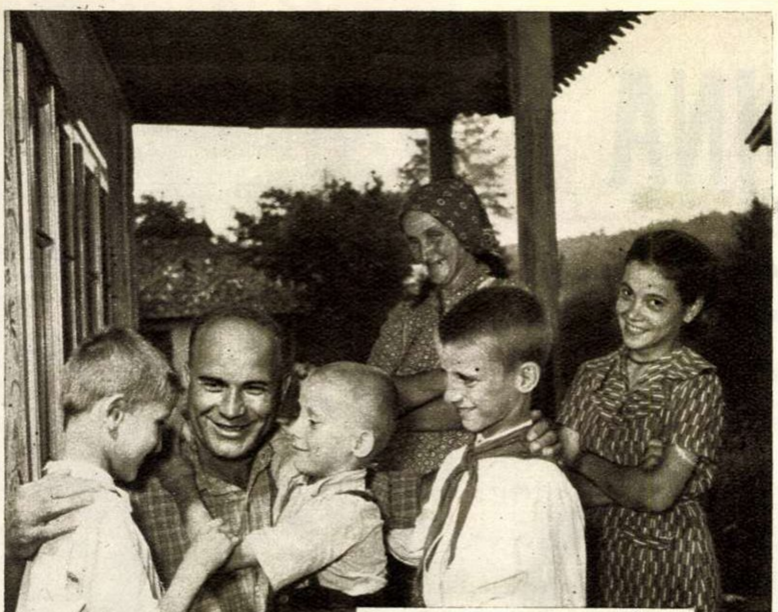

Alături de scriitori şi savanţi, muncitorul petrolist Ion Istrate a primit Premiul de Stat. Bucuria familiei este epidemică.

Da, da, domnule ex-director al „Astrei“, al „Stelei“ sau al „Romino-Americanei“! Pentru muncitorii, pentru copiii şi soţiile lor, la una din întreprinderile petrolifere din regiunea Ploeşti s-a construit chiar şi un ştrand.

Florin MUGUR

LAUDĂ

Meşterului olar M. P.

Omul pe care l-am cunoscut în munţi
avea mîini bărbăteşti, mîini aurii —
şi fiecare stea, înainte de a răsări,
cobora să le sărute, pe o săgeată subţire,
şi-apoi urca din nou, iluminînd
de-atîta linişte şi fericire.

Omul pe care l-am cunoscut în munţi
făcea oale de lut,
şi flori de lut, de piatră şi lut.
Şi toate florile lui de la-nceput,
'nălţîndu-şi liniştit făptura nouă,
aveau pe fiece petală rouă...

Şi florile lui erau duse de oameni departe,
peste fruntarii, departe,
ca nişte veşti înstelate de rouă,
ale acestui pămînt fără moarte.

Omul pe care l-am cunoscut în munţi
avea ochi albaştri şi chip senin avea,
iar cînd rîdea, rîdea în hohote, ca-n copilărie,
şi-oricine-l privea
se umplea de-o linişte mare şi azurie.
Şi-i tremurau mîinile de bucurie.

si modernizat extracţia, a uşurat enorm munca grea a petroliştilor. Tehnicienii Gaciu şi Buioc inventează un dispozitiv de acţionare a masei rotative de la distanţă. Tînărul inginer Floricel, directorul întreprinderii petrolifere de carotaje şi perforări din Ploeşti, împreună cu un colectiv de ingineri şi tehnicieni prezintă o serie de inovaţii şi aparate la fel de bune ca cele aduse din import. Inginerii Horaţiu Ariton, Iosif Avram şi tehnicianul Ion Avrănescu au propus şi realizat înlocuirea motoarelor termice din import cu motoare electrice fabricate în ţară.

Brigăzile conduse de Herţan Toader de la Moineşti, Marin Gh.-Piteşti, Vlad Marin-Izvorani, Tănase Mihai-Urlaţi, Arjan Dumitru - Tîrgovişte, folosind cele mai noi metode sovietice în muncă, au reuşit să cîştige întrecerea socialistă pe trimestrul doi al acestui an.

Continuăm raportul:

Instalaţia de rafinărie din Teleajen, noile rafinării de la Borzeşti şi Oneşti-Moldova, cu complexul de fabricare a uleiurilor superioare. La Teleajen, una din cele mai moderne construcţii din Europa. O nouă localitate petroliferă din ţară: Ticleni. Brigada lui Constantin Păun de la sonda de explorare 457 a ajuns la 2700 metri şi a lui Marin Piţigoi, la 2800 metri, în timpuri record.

★

În ţară se fabrică de cîţiva ani complexul utilaj petrolifer care înainte se importa. În 1931-1932 sonda nr. 1 Chiţarani era socotită a doua din lume prin cei 3420 metri adîncime. Azi, cu material de forare fabricat în ţară, sînt programate, în mod obişnuit, sonde cu 4000 metri şi mai mult. Se foloseşte carotajul radioactiv. Pe locurile unde acum un veac se aflau cazanele de ţuică în care se distila în mod primitiv păcura scoasă din puţuri — la Lucăceşti — se înalţă azi un oraş modern. Păduri de sonde au apărut la Zemeş (Bacău) — regiune pe care capitaliştii o decretaseră de mult „secătuită“. Rafinării uriaşe, ultramoderne — în alte localităţi ale aceleiaşi regiuni. Alte sonde în regiunea Piteşti, ca şi în alte regiuni ale ţării despre care înainte nici măcar nu se bănuia că ar poseda în subsolul lor preţiosul sînge al civilizaţiei. Se forează cu turbobur, se mută din loc sondele nedemontate, se recuperează straturi socotite secătuite.

În 1938 extracţia de ţiţei în ţară se cifra la 6.594.252 tone. În 1944 ea scăzuse la 3.520.000 tone. Anul 1956 indică cifra de 10.902.467 tone. În anul acesta numai prin cele 500 fisurări hidraulice s-a obţinut un plus de 400.000 tone ţiţei, alte 25.000 tone în plus prin injectări de gaze, iar colectivul schelei Cobia-Extracţie, cîştigătoarea steagului roşu, raportează că la 31 august curent a împlinit planul şi chiar l-a depăşit cu 9.485 tone ţiţei.

★

Dintre investiţiile şi realizările din acest an socotim printre cele mai importante: 12.477 metri pătraţi barăci-dormitoare cu 3599 locuri. Cămine de zid cu 8938 locuri. 1494 apartamente. Dispensare cu 325 paturi.

Pentru băi şi spălătorii s-au cheltuit 3.662.000 lei; pentru cantine şi magazii 1.098.200 lei. Pentru terenuri de sport 5.186.000 lei, iar pentru învăţămînt s-au alocat 177.000 lei.

Într-un singur an — 1957 — şi numai pentru muncitorii din petrol.

★

— Bine bine — mă veţi întreba — dar oamenii?.

Oamenii? Aveţi dreptate. I-am înfăşurat în date, în cifre şi rezultate contabile. Era nevoie. N-aveam altcum să vă arăt rezultatele muncii lor.

Dar oamenii sînt vii şi înapoia raportului contabil este însăşi viaţa. Aşa cum au trăit-o înainte vreme petroliştii, în trecut a scris vajnicul luptător al clasei muncitoare, Ştefan Gheorghiu în reportajele din „Romînia Muncitoare“, astfel cum o duc ei astăzi o vedem cu ochii noştri.

Ar trebui să-i vedeţi şi să staţi şi dv. de vorbă cu Apostolescu Pavel din Moineşti, care e în producţie din 1914; cu Diaconu Constantin din Lucăceşti, care a intrat în petrol în 1918; cu Constantinescu Gh.—Trustul Extr. Tîrgovişte—care încă lucrează la schelă. Sau, mai curînd, cu moş Stuparu Ion, de fel din Ocniţa-Tîrgovişte, care lucrează la Trustul foraj din Tg. Jiu şi are nici mai mult, nici mai puţin, decît 50 de ani de forărit. Cincizeci de ani! O jumătate de veac!

— Parc-a fost ieri — îmi spune dînsul. Nici să crezi c-au trecut puzderie de ierni şi veri peste capul meu... Cînd munceşti, n-ai timp să te gîndeşti la anii care ţi se scurg ca ţiţeiul printre degete.

Fişa lui moş Stuparu arată în rînduri puţine, dar cu atît mai impresionante, truda unui om care a prins în mîini, la începutul acestui secol, cîrligul cablului de forat şi nu i-a dat drumul nici în zilele noastre. 1907-1913 — „Internaţionala Romînă“, Gura Ocniţei. 1913-1915 — „Astra Romînă“, Moreni. 1915-1916 — „Steaua Romînă“, Moreni. 1916-1918: s-a bătut cu armatele Kaizerului pe front. 1918-1948 — „Astra Romînă“. Din 1948 este şi el unul dintre cei 17 milioane de acţionari ai industriei noastre petrolifere. E voinic, cu poftă de muncă şi nici nu vrea să audă de pensie.

De unde atîta entuziasm?

Nu vreau să dau formule hiperbolice. Dar un fapt e evident: fiecare muncitor petrolist este stăpîn pe sondele şi rafinăriile în care lucrează. Depinde de dîrzenia şi capacitatea lui, cît scoate din aceste sonde şi rafinării. Limită nu există. Dreptul acesta l-a cîştigat. E liber!

Anton ALEXE

Fotografii de: A. MIHAILOPOL, S. STEINER şi Lică IOSIF

Dobre Gheorghe, mecanic-şef la aparatele de desbenzinare de la rafinăria Boldeşti, a depăşit încă un termen!

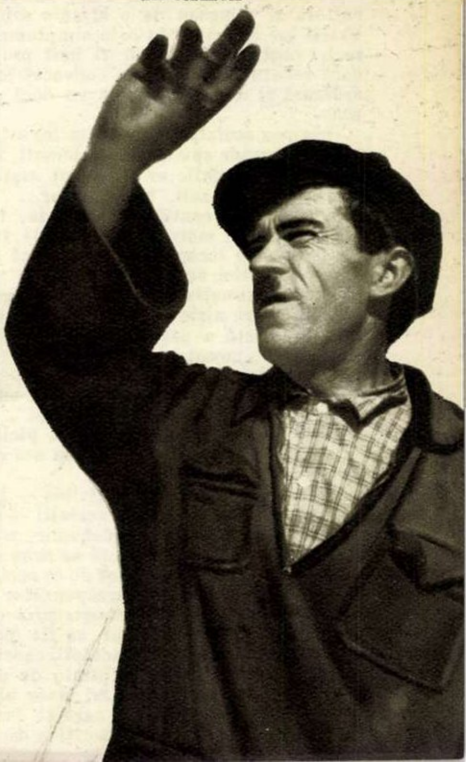

MARE-I GRĂDINA LUI DUMNEZEU...

— FOTOREPORTAJ EXCLUSIV DIN ACEFALIDA —

Acefalida, ţara în care-şi fac de cap oamenii fără cap, este situată în apropierea...

Dar n-are rost, credem, să încărcăm memoria cititorului cu o droaie de date geografice, mai ales că identificarea acestui ţinut poate fi lesne făcută printr-un calcul simplu: dacă funcţia creează organul, capul nu poate fi de prisos decît acolo unde opulenţa, lenevia şi plictisul îi reduc la zero funcţiile principale.

Din datele şi notele care ne-au parvenit pînă acum, transcriem:

Ca şi romanii, care socoteau barbar tot ceea ce nu era roman, acefalii consideră stupid, absurd sau de prisos tot ceea ce nu este acefalic. Bunăoară, în Acefalida oamenii cu cap sînt socotiţi „monştri periculoşi". Într-un ziar de mare tiraj din Kukapunjos — capitala Acefalidei — era inserată această filipică:

„Printr-un monstruos capriciu al naturii, în numeroase localităţi ale divinului nostru ţinut trăiesc din ce în ce mai mulţi oameni cu cap. Ei pun întrebări dubioase şi judecă stările noastre de lucruri într-un mod evident subversiv. Cerem să se ia de îndată măsuri adecvate".

Ceea ce s-a şi făcut!

Fiind lipsiţi de cap, funcţiile cerebrale ale acefalilor sînt repartizate — anapoda — restului corpului. Picioarelor — de pildă. Acefalii chiar spun: *vai de cap, unde nu-s picioare* (sensul este figurat, bineînţeles). Fapt este că-n Acefalida există un adevărat cult al picioarelor. Pictorii acefali nu folosesc penelul şi şevaletul, ci talpa şi zidul. Acefalii ghicesc viitorul omului în talpă. Istoricii lor consemnează, ca două evenimente deosebite, următoarele fapte:

Mai demult, cînd Acefalida era în pragul unui război, guvernul a organizat un plebiscit. Acefalii s-au scărpinat la tălpi 24 de ore, după care au început să tropăie violent din picioare: semn că războiul putea începe!

Altă dată, într-un oraş mare din Acefalida, cîţiva locuitori se plîngeau de o stranie mîncărime la glezne. Vracii lor au văzut în asta simptomele unei mari nenorociri obşteşti. Panica ar fi luat proporţii catastrofale, dacă senatul nu ar fi fost convocat într-o şedinţă extraordinară şi n-ar fi elaborat un doct comunicat în acest sens.

Originea acefalilor? Originea lor este aprig controversată... Legenda spune că, nu demult, în atmosfera actualului ţinut acefalic ar fi apărut nişte substanţe otrăvitoare, pe care zeii, în furia lor...

... Nu mai continuăm legenda, fiindcă acefalii, ei înşişi, nu pun mare preţ pe ea, de vreme ce manualele lor de istorie încep cu această frază sentenţioasă: „Originea acefalilor se pierde în negura veacurilor." Totuşi, o idee aproximativ exactă asupra originii acefalilor ne-ar putea-o oferi nişte maxime şi cugetări care se află în arhiva secretă a parlamentului Acefalidei (autorul lor, considerat „monstru cu cap" a fost executat). Spicuim la întîmplare:

„Proştii se lasă lesne înjugaţi; omul înţelept nu se lasă înhămat nici cu bici de foc".

„Mai bine un cap, decît două picioare."

„Cu un acefal faci ce vrei, un om cu cap se comportă potrivit voinţei sale".

Am mai adăuga că în Acefalida — ţară care se întinde peste tot unde stăpînesc acefalii — se aplică pe scară largă o pedeapsă a cărei denumire n-o putem transcrie, dar care în traducere exactă ar suna cam aşa: *decapitare ideologică*. Aşa se şi explică de ce acefalii nu au cuvîntul „concepţie", termenul corespunzător traducîndu-se perifrastic astfel: *orice-ţi trăsneşte prin cap*.

Şi, pentru ca cititorul să fie pe deplin edificat, ţinem să-l lămurim că acefalii care şi-au făcut apariţia într-o serie de ţări capitaliste de pe planeta noastră, sînt, chiar şi în aceste ţări, doar nişte indivizi excentrici, în număr restrîns, care-şi fac un titlu de glorie din a-şi... face de cap. Iată cîţiva dintre ei, în imagini.

Acefalii acordă totuşi o atenţie deosebită... coafurii. Dovadă, acest proaspăt prototip de coafură-perie în dungă, după care se dau în vînt cavalerii acefali din S.U.A.

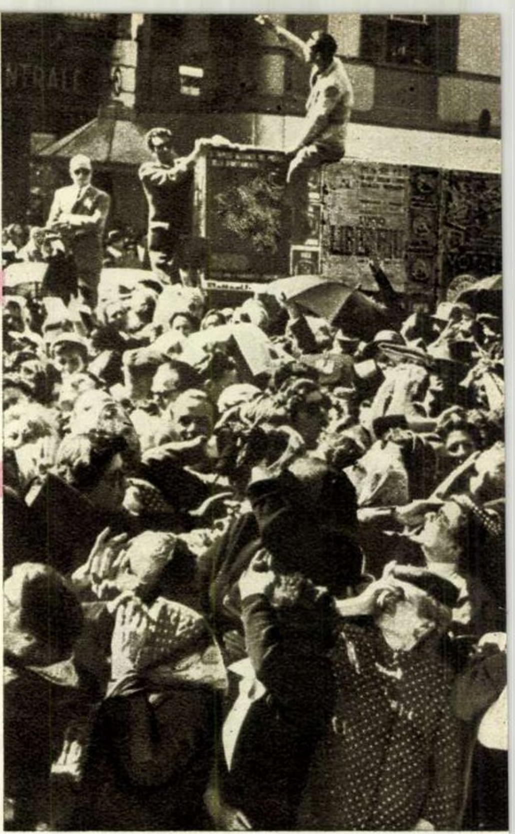

Brodeza italiană Rosina Sancioni (de 55 de ani, deci departe de vîrsta copiilor) pretinde c-a avut o serie de „întrevederi" cu sfînta fecioară, care i-a transmis un mesaj pe care nu-l poate divulga pînă la o anumită dată... În fotografie: aspect din timpul unei „convorbiri" dintre Rosina şi sf. fecioară. „Credincioşii" aşteaptă să audă vocea divină. Aşteaptă şi azi!

„Picioromancia", „o nouă metodă ştiinţifică descoperită de „profesorul" Jazzie — pe numele său adevărat Mahomed Ajaz Quygum, un pakistanez stabilit la Londra — care ghiceşte viitorul în tălpile picioarelor. Afabil, el îşi asigură clientela: „În picioarele dv. stă norocul dv..." (...şi mintea dv. — am adăuga noi)

O dovadă elocventă că la Paris o singură corabie poate înlocui → cu succes cîteva zeci de sticleți...

Talentatul cimpanzeu englez „Congo“ dă ultimele trăsături uneia din capodoperele sale ce vor fi expuse la „Institutul de Artă Contemporană“ din Londra... Timp de șase luni „artistul“ a urmat un curs special de pictură, sub îndrumarea personală a lui Desmond Morris, doctor în arte. ↓

Un model de colaborare creatoare în arta plastică: pictorul japonez Genikiro Inokuma, valorifică petele de urină lăsate pe pereți de... talentatele sale pisici persane. Criticii de artă occidentali se străduiesc să stabilească cui îi revine cel mai mare merit: pictorului sau pisicilor?

INSCRIPȚIE LA O FOTOGRAFIE

PE O PLAJĂ DIN CIPRU

de Dimos RENDIS

Moda costumelor de baie a fost foarte variată anul acesta. Pe toate plajele lumii și-au făcut apariția noi și noi modele; la expozițiile de modă din toate țările s-au remarcat linia nouă, miile de culori, de desene, de la slipul bărbătesc cel mai simplu pînă la „deux pièces“-ul de damă, din nylon.

La aceste expoziții, cum era și firesc, au participat și forțele armate engleze din Cipru, venite să facă ordine în această insulă care nu vrea în ruptul capului să înțeleagă că este mult mai bine să fii o colonie a Britaniei, decît să fii o țară liberă.

Și iată că aceste necesități — mai întîi necesitatea păstrării forțelor armate în insulă, iar apoi necesitatea luptei ciprioților pentru libertate — au prilejuit apariția unui nou costum de baie bărbătesc: costumul armat. Fotografia pe care o reproducem din „Paris-Match“ îl prezintă așa cum este folosit pe o plajă din Cipru.

Costumul se compune dintr-un slip bărbătesc, un șort sau un simplu chilot de baie tricotat, de orice culoare — asta n-are nici o importanță. Ceea ce e important și poate fi socotit ca o noutate în materie de costume de baie este arma. Arma poate fi automată (sau simplă) și se poartă pe umărul stîng (sau drept) — nici asta n-are importanță. Important este ca ea să fie purtată în așa fel, încît să poată fi folosită la iuțeală, în orice clipă.

Să nu vă faceți cumva o părere greșită despre plajele din Cipru. Nu, ele nu sînt năpădite de crocodili, rechini sau mai știu ce alte dihănii acvatice. Plajele sînt foarte pașnice și liniștite în felul lor, cu un nisip foarte bogat, subțire ca făina fină, pline de miresme îmbătătoare. Dar se vede treaba că soldații englezi nu se simt cît de cît în siguranță pe aceste plaje. Totul pare pașnic, dar mai știi? Poate aceste femei, care par a se plimba pe plajă, au învelit cu prosopul vreo grenadă de mînă; sau bărbatul care privește nisipul a ascuns acolo o bombă cu mecanism automat... Mai știi?... Poți să te aștepți la orice! Patrioții ciprioți au reușit să pună o bombă cu ceasornic chiar sub patul guvernatorului englez Harding. Faptul că dînsul mai trăiește se datorește doar unei greșeli de calcul: bomba n-a explodat seara, astfel că a fost descoperită în dimineața următoare. De atunci mister Harding folosește helicopterul în deplasările sale de la vilă la birou. În asemenea condiții e firesc ca și soldații de sub ordinele lui să-și permită introducerea noii mode: costumul de baie cu pușcă.

Este mai mult ca sigur că această inovație vestimentară introdusă de către forțele armate engleze va fi în curînd răspîndită și în Algeria, și oriunde pămîntul geme sub cizmele colonialiștilor.

— Pînă cînd? Se știe doar: o modă nu ține decît un singur sezon...

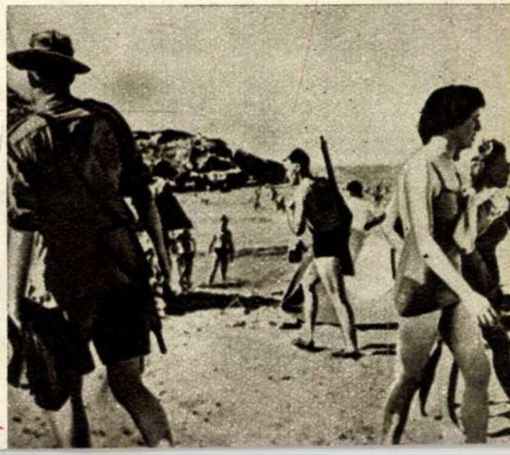

POPAS LA „SCHWARZE PUMPE"

Note dintr-o călătorie
în R. D. GERMANĂ

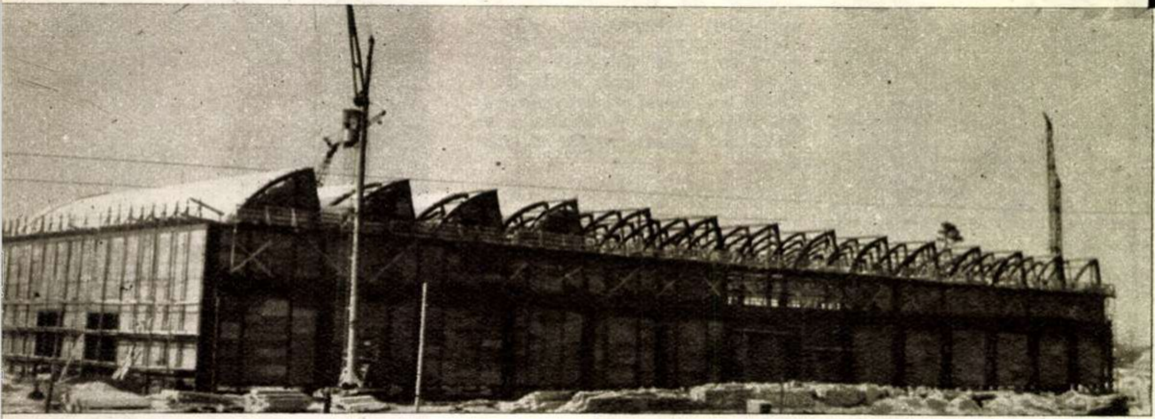

Una din viitoarele secţii ale combinatului.

Plouă. O ploaie măruntă şi deasă. Deşi mai sînt cîteva ore bune pînă la înserare, pînza de apă mă împiedică să văd limpede la o depărtare mai mare de trei-patru sute de paşi. Pe şosea trec în goană maşini. Puţine turisme şi mai mult camioane. Camioane grele, încărcate pînă la refuz; se simte după „glasul" motoarelor...

Şi iată, deodată, în faţă apare o cîrciumă. Oare a visat cel care a avut fantezia să-şi ridice un „local" la marginea unui drum bolovănos de ţară, că hanul său va deveni vreodată celebru în întreaga Germanie? Că numele acestei cîrciumi, zugrăvit grosolan pe o firmă de tablă — „Schwarze Pumpe"1) — va fi cunoscut în multe ţări din lumea largă?...

Plouă subţire, stăruitor. Şi parcă s-a întunecat, s-a-ntunecat de-a binelea... Nu se mai văd cele două coşuri, înalte de 120 de metri, pe care se sprijină, obosiţi, norii grei, plumburii... nici turnurile de răcire... Se destramă imaginea pe care mi-am făurit-o despre şantierul acesta mare, ce va deveni un uriaş combinat de lignit... Escavatoare, betoniere, clădiri, poduri, magazine, cluburi, toate se pierd în întunericul nopţii. Nu se mai văd camioanele ce gonesc pe şosea, nici măcar nu se mai aud...

★

De ce nu s-a făcut Herbet marinar? Asta n-o prea ştie nici el! „Familia noastră, familia Engelbert — rosteşte el cu emfază — este binecunoscută la Hamburg: familie de marinari vechi!"

Simpatic acest tovarăş Herbet, corespondentul de pe şantier al ziarului „Neues Deutschland"... Deşi pare cam prea plin de sine. Dar tot ce ne spune arată că şantierul i-a intrat în sînge, că pune la inimă tot ceea ce se întîmplă acolo.

În 1918 tatăl lui Herbet a ridicat, pe vasul aflat în larg, steagul roşu al revoluţiei. Împreună cu ceilalţi marinari a dezarmat pe ofiţeri şi le-a smuls galoanele Kaizerului. Iar apoi? Au trecut anii şi Hitler a venit la putere; SS-iştii s-au răfuit şi cu familia Engelbert. Mereu arestat, aruncat dintr-un lagăr într-altul, bătut şi schingiuit, bătrînul marinar a fost în cele din urmă lăsat în pace. „E pe moarte, să-l lăsăm să crape acasă..."

„Dar bătrînul n-a murit — continuă să ne povestească fiul marinarului. Constituţia lui robustă l-a ajutat, încetul cu încetul, să-şi revină"...

★

Lucrează aici, la „Schwarze Pumpe", mii de oameni. Munca a început acum doi ani. Ce s-ar putea spune despre condiţiile grele de atunci? Doar atît şi e de ajuns: pe o rază de mulţi kilometri nu se afla nici o aşezare omenească, nici o casă. Nimic, înafara cîrciumii despre care am pomenit la început. Şi atunci cînd rudele, cunoscuţii, îi întrebau pe pionierii acestei construcţii unde lucrează, ei răspundeau: „Unde? Hm! Undeva, pe lîngă „Schwarze Pumpe"! Cînd ministerul a început să ceară rapoarte, inginerii — care trebuiau să dea un nume şantierului — au scris şi ei: Schwarze Pumpe! Şi aşa i-a rămas numele...

Amabilul Herbet mi-a pus la dispoziţie o sumedenie de date şi cifre. Desigur, e greu să alegi dintr-un asemenea noian pe cele mai semnificative. În cele din urmă m-am oprit totuşi asupra cîtorva. Mai precis, asupra a două cifre, numai două: 18.000 şi 32.500.000...

Ce reprezintă ele?

Prima: 18.000. E luată de la o librărie berlineză. 18.000 de exemplare au fost vîndute — în numai cîteva zile — dintr-o broşură ai cărei autori sînt prof. dr. Bilkenroth, laureat al Premiului Naţional, proiectant general al combinatului de lignit, şi prof. Rommler. Şi mulţi dintre cei ce au cumpărat această broşură locuiesc în Berlinul de Vest.

... A doua cifră: 32.500.000. Atîtea tone de lignit va prelucra anual combinatul, cînd va intra în funcţiune.

Uriaşul combinat de prelucrare a lignitului va fi alimentat de patru zăcăminte bogate, care vor fi exploatate la suprafaţă după cele mai moderne procedee: numai unul din ele, bunăoară, la a cărui deschidere se lucrează acum, se întinde pe o suprafaţă de 9 kilometri pătraţi.

Dar cifrele rămîn totuşi cifre şi ele îţi servesc doar la completarea imaginii vizuale. Aşa că am pornit să cutreier şantierul... De fapt,

..Şi construcţia complexelor care vor alcătui uriaşul combinat de lignit „Schwarze Pumpe" creşte mereu.

---

1) „Schwarze Pumpe" = pompa neagră.

doar o mică parte din el, căci mi-ar fi trebuit multe zile ca să vizitez totul. Și, din păcate, n-am avut la dispoziție atîta timp.

Trec prin cluburile frumos amenajate, apoi printr-o cantină ce pare un restaurant modern. Trec prin magazine bine aprovizionate, unde vînzătorii sînt tot atît de curtenitori și serviabili ca la Berlin. Vizitez de asemeni cîteva dormitoare, unde așternutul curat de pe paturi te îmbie la odihnă. Deodată, pe un perete zăresc portretul lui Max Reiman. „L-au adus cu ei muncitorii...“ — îmi „aruncă“, ca un fapt divers, Herbet și dă să treacă mai departe. Cum adică, l-au adus? Ei, dar la acest lucru merită să mă opresc puțin. Și aflu că la „Schwarze Pumpe“ lucrează mulți muncitori veniți din vest. În majoritatea lor tineri care n-au vrut să îmbrace din nou uniformele militare ale unei armate de tipul Wehrmacht-ului hitlerist. Cei din dormitorul în care m-am oprit au adus cu ei un tablou al lui Reiman, primul secretar al Partidului Comunist din Germania. „Nu, nu sînt comuniști!“ — îmi răspunde Herbet la întrebarea care mi se citea în priviri. „Aș putea vorbi cu unul dintre ei?“ „Cum să nu! Dar ei lucrează acum. Să mergem pe șantier; îi vom găsi acolo... Fie pe cei din dormitorul ăsta, fie alții...“

Așa l-am cunoscut pe Martin Eckholdt. Un om la vreo 30 de ani, cu trăsături simpatice, cu o sclipire veselă în ochi. Lucrează într-o echipă de betoniști. Îl întreb: „Unde ai locuit, pînă ai venit în R. D. G.?“ „La Hamburg“. „Și unde-ai lucrat?“ „La Howald Werft“... Dar mai poate indica pe puțin încă zece întreprinderi unde a muncit! „Păi, în vest nu-i ca la noi („la noi“ înseamnă astăzi pentru el R.D.G.!), unde poți lucra ani în șir într-un singur loc... Și pe deasupra, adaugă Martin Eckholdt, în fiecare an am avut și o perioadă de șomaj“...

Martin Eckholdt (al doilea din stînga) povestește despre greve, despre mitingurile organizate de Tineretul Liber German la care intervenea cu sălbăticie poliția lui Adenauer... La dreapta, Herbet Engelbert.

Vă mărturisesc sincer, mă simțeam emoționat, poate și intimidat, în fața acestui om care-mi povestea despre greve, despre mitingurile organizate de Tineretul Liber German la care intervenea cu sălbăticie poliția, despre percheziții, despre manifeste ilegale, despre pericolele pe care le aveau de înfruntat o dată cu strîngerea de semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii...

Martin Eckholdt trăiește azi o alt fel de viață. Dar el nu i-a uitat pe milioanele de muncitori care trăiesc în vest. Nu i-a uitat nici el, după cum nu i-au uitat — și nici nu-i pot uita — milioanele de muncitori din R.D.G., care luptă pentru făurirea unei Germanii democrate, unei Germanii noi, pașnice, puternice!

★

Vremea se scurge parcă mai repede, tocmai atunci cînd ai dori ca minutele să se transforme în ore... Iată că a sosit timpul să ne înapoiem la Berlin. B.M.W-ul aleargă pe șoseaua cu asfaltul umed, ștergătoarele joacă pe parbriz: stînga-dreapta, stînga-dreapta... Drumul, înaintea noastră, e pustiu. Șantierul a rămas în urmă. Cum vor arăta aceste locuri, peste cîțiva ani? Neu-Hayerswerdo se va numi orașul care a și început să se ridice... Cu case moderne, cu spații verzi, cu solare unde vor zburda copiii, cu hoteluri și restaurante strălucitoare, cu firme luminoase de neon, cu un studio de teatru și un mare parc, cu magazine de tot felul!...

...Nu cunosc în amănunt planurile arhitecților care vor ridica noul oraș. Dar tare mi-ar plăcea ca — indiferent dacă va fi acolo centrul orașului sau nu — arhitecții să nu dispună dărîmarea micuței circiumioare „Schwarze Pumpe“ (poate că ei s-au și gîndit la asta!). Să rămînă acolo, ca o relicvă pentru generațiile viitoare...

Nicolae HOLBAN

VENEȚIA în pădure

Pe canalele cu undă lină, cu maluri adumbrite de frunzișul des al pădurii, ușoare și tăcute ca niște năluci, trec bărci ciudate, conduse de „gondolieri“ iscusiți.

Calmă și maiestuoasă, pădurea pare fermecată.

Uneori bărcile duc grupuri de turiști zgomotoși; atunci împrejurimile prind să răsune de rîsete și cîntece. Ei vin aici să admire frumusețile străvechii păduri de pe Spreea — „Spreewald“. Canalele ce străbat ca o rețea întreaga regiune nu sînt altceva decît brațele rîului Spreea care, după ce ajunge în provincia Niederlansitz din sud-estul Republicii Democrate Germane, face o cotitură bruscă și se ramifică, formînd nenumărate canale, despărțite între ele de ostroave împădurite.

În luminișuri se întind grădini de zarzavat. Numai cei de prin partea locului știu cît au trudit străbunii lor pentru fiecare palmă de pămînt smuls mlaștinei și desișului de nepătruns al codrilor seculari. Nisipul de care aveau nevoie pentru ogor îl scoteau cu mîna din albia canalelor.

Capricios și neastîmpărat, rîul cel cu multe brațe își făcea deseori de cap și schimba cursul unuia sau altuia din brațele sale, inundînd recolta, pricinuind pagube mari.

Nimeni în trecut nu s-a gîndit vreodată să vină în ajutorul acestor oameni harnici, dar săraci.

Abia în zilele puterii populare, în R. D. G. s-a elaborat un vast plan de dirijare a apelor rîului Spreea și de irigare a terenurilor cultivate. Patru mari lacuri de acumulare vor feri ținutul Spreewald de inundații și secetă, asigurînd recolte bogate.

În această regiune de factură venețiană, oamenii folosesc barca în locul carului. De altfel, una din îndeletnicirile locuitorilor de aci este aceea a construcției de bărci, în care ei sînt meșteri iscusiți, secretul meșteșugului fiind moștenit din tată în fiu.

Centrul mai important al ținutului, orășelul Lübbenau, a ajuns cunoscut datorită murăturilor sale. „Castraveciori murați ca aici nu găsești în nici o parte a globului“ — se laudă localnicii. Și toți cei ce gustă din delicioasele lor murături îi aprobă... Principalele produse sînt legumele și berea.

Azi Lübbenau nu mai poate fi numit orășel. An de an se ridică sute de case noi. În curînd va începe aci construcția unei mari centrale electrice, care va alimenta cu energie electrică 120 de localități.

Vestit pentru frumusețea lui de basm, Spreewald-ul rămîne locul preferat al iubitorilor naturii.

↑ Priveliști încîntătoare, liniștea pădurii, clipocitul molcom al apei freamătul ușor ca un oftat al frunzișului, totul în acest ținut fermecător te predispune la visare..

↑ ... Trec bărci ușoare și tăcute, ca niște năluci...

Cu ochii la fotograf, fetița cea mică a uitat să-și mai scoată degetul din gură; iar femeile și fetele, pozînd cu gravitate în veșmintele lor pitorești, își fac tradiționala plimbare duminicală. ↓

DESPĂRŢIRE FĂRĂ REGRETE

FOTOREPORTAJ
PENTRU „FLACĂRA"
de
HANS-JURGEN JESSEL
şi JO GERBETH
ziarişti din R. D. Germană

Acum 12 ani, cînd pe pămîntul german încetaseră ultimele bubuituri ale tunurilor, din multe oraşe nu mai rămăsese decît ruină şi cenuşă. Apoi a început reconstrucţia, însă într-un ritm destul de moderat. Dar o dată cu întemeierea Republicii Democrate Germane s-a intensificat şi ritmul construcţiilor. S-au ridicat în aceşti 8 ani sute de mii de case noi. Poporul construieşte: se înalţă măreţul edificiu al socialismului şi, în acelaşi timp, nenumărate locuinţe pentru oamenii muncii, fără de care nu se poate închipui marea construcţie. Iată şi cîteva cifre grăitoare: în perioada celui de-al doilea plan cincinal, adică pînă în 1960, se vor construi în total 360.000 de locuinţe noi.

De cîţiva ani încoace însă, alături de locuinţele construite de stat, cooperativele de construcţii de locuinţe munciitoreşti joacă un rol tot mai important. În 1954 au existat în R.D.G. 264 cooperative de acest fel, cu peste 15.000 de membri; în 1956 numărul lor ajunsese la 440 de cooperative cu 37.000 de membri. Anul acesta numărul membrilor cooperativelor a crescut la peste 60.000. În 1957 un număr de 7.000 locuinţe noi au fost date în folosinţă — cifră ce reprezintă 12,7% din totalul construcţiilor de locuinţe. Şi trebuie notat faptul că 60% dintre membrii acestor cooperative sînt muncitori.

Unul dintre aceştia este şi lăcătuşul Bernhard Kinne, de la uzinele Buna—din Schkopau, lîngă Halle, proprietatea poporului. Kinne s-a mutat zilele acestea în noua sa locuinţă. Cînd a intrat în cooperativa de construcţii de locuinţe a muncitorilor din întreprinderea sa, cooperativa exista abia de trei luni. 42 membri se înscriseseră încă din prima zi a fondării ei. De atunci au trecut 3 ani. Astăzi cooperativa numără 700 de membri. 228 apartamente sînt deja locuite sau îşi aşteaptă noii locatari. Pînă la sfîrşitul anului viitor, pe cele trei şantiere de construcţie ale cooperativei de la Halle, Merseburg şi Rübeland în Harz vor fi terminate 585 de locuinţe

Bernhard Kinne a depus pînă acum 90% din cota sa de cooperator — parte prin plata ratelor lunare de 30 de mărci, parte prin orele de muncă efective pe care le prestează fiecare cooperator. De asemenea întreprinderea unde lucrează a contribuit cu 2000 de mărci: 1250 în numerar şi 750 în materiale de construcţie. Bugetul familiei rămîne deci încărcat pe viitor doar cu... o chirie lunară de 44 mărci, din care o parte se varsă statului pentru achitarea creditului de construcţie, iar restul se trece la un fond special pentru reparaţii.

Astfel a ajuns lăcătuşul Bernhard Kinne proprietarul unei locuinţe noi. Despărţindu-se de vechea mansardă în care a locuit înainte, el n-a vărsat nici măcar o singură lacrimă...

Johannes BECHER

Noul cîntec al vieţii

De-i soare ori de-i lună,
De-s vifore ori ploi,
De-i tunet de furtună,
Cîntăm un cîntec noi.

Furnale mari îl cîntă,
Îl simţi pe unde treci,
Puterea-i neînfrîntă
E-n inimă pe veci.

Îl duc voioşi şcolarii
În şcoală şi în parc,
Îl poartă marinarii
Pe vasele din larg.

Pescarul îl îngînă
În lotca lui, prelung,
Strungarii în uzină
Îl cîntă lîngă strung.

El umple vesel bolta,
În el e-avînt şi-i spor,
Ţărani slăvind recolta
Îl cîntă pe ogor.

Ce-a fost doar ţinem minte!
Noi nu ştiam ce-i cînt!
Deci să-l cîntăm fierbinte
Cu dragoste şi-avînt!

Să sune tot mai tare,
Mai cald, pe unde treci.
E-n el puterea care
Ne-a izbăvit pe veci.

Cîntaţi stăpîni pe soartă
La strung ori lîngă plug;
E vremea ce ne poartă
Spre pace şi belşug!

În romîneşte de **N. DJENTEMIROV**

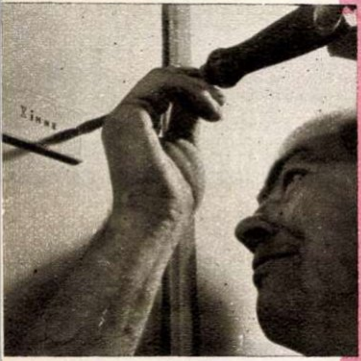

Tăbliţa cu numele noului locatar este fixată pe uşă...

Un scurt răgaz pentru dejunul luat de-a-npicioarelea: mobila e împachetată.

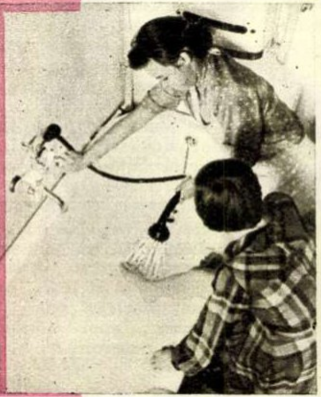

Bucuria copiilor: noua cameră de baie. Bineînţeles, duşul trebuie încercat imediat.

Prima cunoştinţă. Chiar şi de la distanţă se leagă firele unei noi prietenii.

În sfîrşit, Bernhard Kinne şi-a instalat elegantul studio. Şi acum, ce poate fi mai plăcut, decît o oră de odihnă în noua locuinţă?

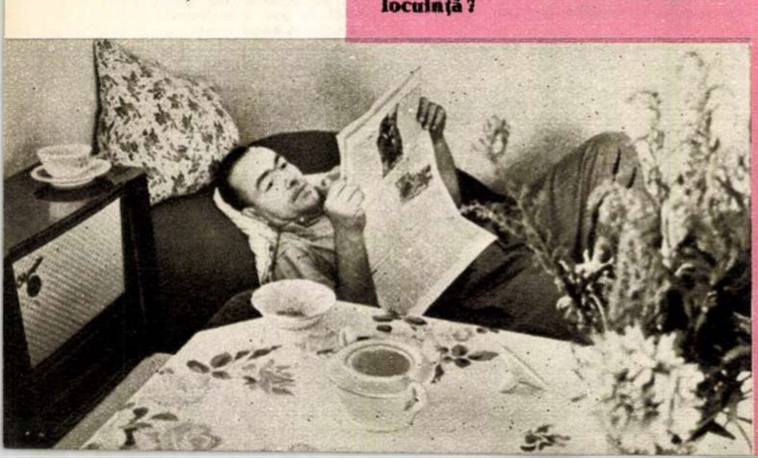

Viitorii vecini: în timp ce încă 88 de familii ca a lăcătuşului Kinne îşi ocupă noile locuinţe, viitorii locuitori ai sectorului 15 se adună pentru prima săpătură. Pe locul acesta se va ridica un bloc nou.

Moscova, oraşul care, fără să-l fi vizitat vreodată, îţi este pe deplin cunoscut.

MOSCOVA

o veche cunoştinţă

DIN CARNETUL UNUI TURIST

Fiecare oraş îşi are legenda lui. Iată-l pe Iuri Dolgoruki — Iuri cel cu mîna lungă — arătînd locul unde să se înalţe cetatea.

Spun veche cunoştinţă, pentru că, vizitînd pentru întîia oară Moscova, nici o clipă nu ai senzaţia că te afli într-un oraş străin. La fiecare pas, inscripţii, monumente te fac să tresari — numele şi locurile fiindu-ţi pe deplin cunoscute, fiind adăpostite de ani şi ani în tainiţele inimii tale.

Căci fără a o cunoaşte, în fiinţa ta purtai de multă vreme imaginea Moscovei zămislită în nopţi de lectură.

De cum expresul îşi încetineşte viteza iar staţia de radio a trenului anunţă solemn „Moskva, piati minut", ochii tăi scormonesc cu înfrigurare peisajele, căutînd urmele marilor epopei ale istoriei. Te întrebi, de unde va fi privit Pierre Bezuhov uriaşele pălălăi ale focului care mistuia oraşul, unde va fi fost somptuosul cort al lui Napoleon şi unde cel umil, de rînd, al lui Kutuzov? Şi, străbătînd Moscova, cercetezi cu privirea ascuţită fiecare clădire, fiecare stradă, încercînd a descifra tainele trecutului. Poate, îţi zici, colina din faţă este chiar cea pe care Herzen şi Ogarev şi-au jurat prietenie veşnică, jurămînt nedezminţit de anii furtunoşi. Poate, iţi zici, căsuţa aceasta tăcută, retrasă şi visătoare, va fi găzduit pe Cehov în timpul venirii sale la Moscova şi acolo Anton Pavlovici va fi ascultat, la ore tîrzii, mărturisirile triste ca nişte litanii ale femeilor pierdute, cum îi spune lui Gorki într-o scrisoare...

De aceea, la Moscova, surprize care în altă parte te-ar ului, ţi-ar tăia respiraţia, le întîmpini lucid. Intrînd, bunăoară, în sediul Uniunii Scriitorilor Sovietici, afli că vila respectivă a fost a contelui Rostov. Priveşti poarta pe unde trebuie să fi intrat într-un galop turbat caleaşca tînărului conte, care, întors din atmosfera murdară şi lipsită de romantism a războiului, alerga să-şi îmbrăţişeze părinţii şi sora şi să-şi caute copilăria-i pură. Pătrunzi în interiorul casei — care aduce puţin cu conacul boierilor moldoveni — şi, urcînd scările, te întrebi cum poţi rămîne calm, cînd acolo trebuie să fi călcat piciorușul Nataşei, pe aceste trepte trebuie să fi fugit cu obrajii în flăcări, întorcîndu-se de la primul ei bal. Sus, respir adînc, încercînd să găsesc ceva din parfumul camerei Nataşei.

Dar am spus: în Moscova te obişnuieşti să întîlneşti la tot pasul monumente şi locuri care-ţi erau de mulţi ani cunoscute şi apropiate.

(Continuare în planşa a IV-a)

Florile din a doua primăvară

Din Moscova, cu paşi de stele nopţile s-au dus.
E numai zi cu ceasuri albe de lumină.
Mă plimb pe străzi; prietenul hindus

Mă ia de braţ; în parc, o florentină,
Cu albe mîini de crin şi ochi ispititori,
Răzorul nou în zîmbet îl măsoară.

Privim cuvîntul PACE răsărit din flori
Şi-n curcubeul mişcător pe ele,
Simţim cum inimile noastre, în culori,

Se regăsesc şi ard ca nişte stele
Pe cerul din a doua primăvară.

Darie NOVĂCEANU

Bătrina Moscovă în plină tinereţe.

Din vestigiile celor opt secole ale Moscovei. O străveche sală din Kremlin, unde ţarii primeau pe trimişii ţărilor străine.

Într-una din sălile Kremlinului, alături de vestigiile pompoase ale nu știu căror țari și țarine, care umplîndu-te de respect îți rămîn de-o potrivă străine, afli un obiect care-ți pare atît de familiar, încît ai crede că este adus din țara ta: mitra pe care a purtat-o Pușkin căsătorindu-se cu o femeie din societatea înaltă. Mitra este făcută din aur, în forma unor lauri îngemănați ca o coroană și ție îți pare a avea o valoare simbolică — prin lauri de aur voind aristocrația să înlănțuie geniul sălbatic al lui Aleksandr Sergheevici, cel poreclit „africanul".

Treci de mai multe ori prin fața vitrinei strălucitoare în care vizitatori din toată lumea descoperă cu emoție, între relicve împărătești, un obiect purtat de Pușkin și-ți amintești ce spunea acest țar al poeziei, că el și-a construit un monument, dar nu cu dalta, ci cîntînd în veacul crîncen libertatea și cerînd milă pentru cei învinși, atunci.

Cercetînd cu ochi lacomi multiplele aspecte ale Moscovei, trebuie să mărturisesc că imaginea livrescă pe care mi-o făurisem despre oraș mi-a jucat o mare festă. Hoinărind pe străzi, căutam zadarnic să găsesc Moscova lui Esenin. Căci unde sînt crîșmele Moscovei, în care Serioja bea de gît cu prostituatele și bețivii și, scuturîndu-și părul năclăit de votcă, zbiera: „Zii, măi, zii, fi-ți-ar chitara a dracului"? Unde sînt acele cîrciumi înfundate în pămînt și înecate cu fum de mahorcă și miros de alcool, unde glasuri răgușite îngînau cîntece triste iar acordeonistul bea samogon, ca să-și vindece sfrenția luată în stepele calmuce? Oh, s-a dus Esenin și, o dată cu el, și Moscova pe care o înjura și-o săruta plîngînd! Iar pe mormîntul său, tineri și tinere depun cu venerație coroane de flori, regretînd că poetul, așa cum mărturisea, n-a izbutit „să-și suflece pantalonii" și „s-alerge după komsomoli".

...Hoinăresc pe străzile Moscovei. Dar unde sînt rușii pravoslavnici cu bărbi lungi, roșcate, și privirea fixă a oamenilor mistici, din care s-au recrutat atîția eroi de literatură bună ori proastă? Îmi amintesc că la Kiev, la intrarea în catacombe, acolo unde cu decenii în urmă mii de oameni veneau să se închine mumiilor călugărești considerate sfinte, un grup de fete se fotografiau.

...Dar unde sînt azilurile de noapte, unde un om dat la fundul societății spunea cuvinte care aveau să devină deviza lumii: „Omul trebuie respectat"?

Moscova de acum îți apare cînd ca o „devușka" zburdalnică, vibrînd de sănătate și veselie, cînd ca o „matușka" cu părul alb, care trăiește bucuriile și necazurile lumii întregi. Și, pe rînd, simți că te cuprind sentimente cînd de admirație față de tinerețea ei, cînd de respect mut față de gravitatea ei apăsată și siguranța ei majestuoasă. Și abia acum regăsești Moscova așa cum o cunoșteai din marile opere ale literaturii sovietice și te îmbeți cu aroma ei specifică, nouă.

Colinzi prin Piața Roșie și asculți cutremurat bătăile rare, solemne ale orniciului din turnul Spasski. Simți nevoia să te descoperi, cînd pe neașteptate, pe o casă obișnuită de lîngă „gostinița" *Național*, citești că acolo a trăit Lenin în primii ani ai Puterii Sovietice. Ai senzația că la fiecare pas calci pămînt sfînt... În cimitirul Novodevicia am văzut mormîntul Zoiei Kosmodemianskaia. Un monument o arată pe Zoia, tunsă băiețește, cu bustul feciorelnic strîns într-un cojocel și cu mîna dusă sub pulpana hainei, gata parcă să tragă afară arma. Privirile ei copilărești sînt severe și mature. Iar pe movila de pămînt, numeroase buchete de flori, insigne străine și sovietice și... ilustrații. Ilustrații pe care am citit: „Scumpei noastre Zoia — tinerii din raionul Petrogradski, Leningrad" sau „Venind la Moscova, am ținut neapărat să te vedem și pe tine, iubită Zoia — pionierii de la școala nr. 83 din Harkov". Te înfioară acest ton familiar și firesc, pe care-l folosești numai atunci cînd te adresezi unei ființe vii.

Dar în Moscova ajungi să te afli într-o stare sufletească situată între vis și realitate. Ai impresia certă că, dacă ai ieși în ceasul tainic al nopții prin Moscova, la colțul unei străzi te-ai ciocni de Pavel Korceaghin. I-ai cere scuze pe rusește și, foarte calm, l-ai întreba unde se află hotelul Metropol. Iar el, privindu-te cu ochii săi albaștri, aspri, ți-ar indica cu seriozitate clădirea căutată. I-ai spune „Spasibo i prastite" și ai pleca mai departe, înăbușind în tine întrebarea dacă nu cumva Pavka se întorsese chiar atunci de la desțelenirea pămînturilor din Siberia...

Căci trebuie să mă repet: da, Moscova este orașul străin pe care-l vizitezi pentru întîia oară fără a avea nici o clipă acest sentiment. Tot timpul ai senzația că te afli într-un oraș pe care-l cunoști foarte bine, ai cărui oameni și locuri le adăposteai de totdeauna în tainițele sufletului tău.

Al. OPREA

Fotografii de A. MIHAILOPOL

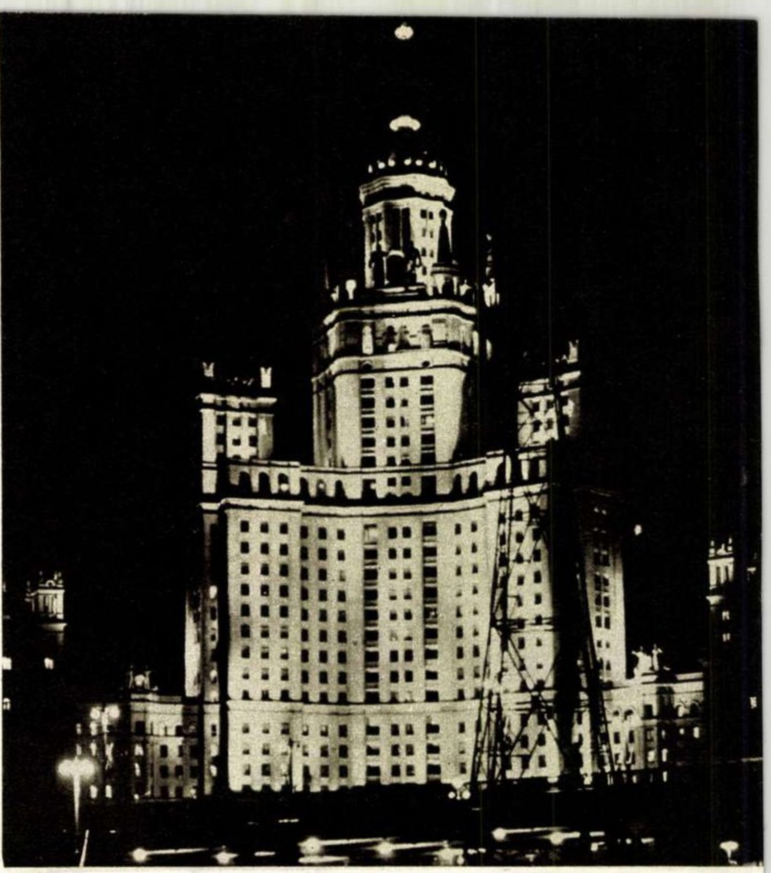

Un palat în care locuiesc muncitori.

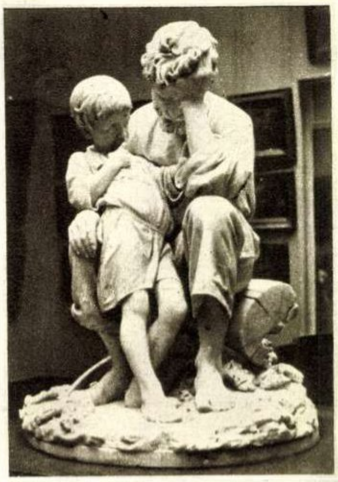

Imagine sculpturală din Galeriile Tretiakov.

Legendarul „Ţar Clopot".

În Moscova cercetezi cu înfrigurare fiecare stradă, fiecare clădire, căutînd urmele istoriei.

ACUM 40 DE ANI

L-au cunoscut pe Lenin

1917... În toiul măcelului care a frînt atîtea mii de idealuri, ecourile bubuitului năprasnic al tunurilor Aurorei — care despicau istoria în două — găseau rezonanțe adînci în inimile oamenilor. Pentru prima oară în istorie, bubuitul tunurilor a fost primit cu bucurie și recunoștință.

Pentru prima oară în istorie, proletariatul s-a ridicat la situația de clasă stăpînitoare. Uriașe lupte revoluționare încing pămîntul cu dogoarea lor. Sute de mii de oameni, refugiați sau foști prizonieri, au pus mîna pe arme și s-au ridicat în apărarea republicii muncitorilor și țăranilor. Și, în țara stepelor atît de mult cîntate de poeți, sîngele muncitorilor de diferite naționalități s-a înfrățit în lupta pentru apărarea primei lor patrii adevărate.

În mijlocul acestei furtuni, în mijlocul eroismului devenit cotidian — în fruntea maselor de asupriți, s-a ridicat, dominînd, figura uriașă a lui Lenin.

Cei care l-au văzut o singură dată măcar, cei care l-au auzit o singură dată măcar vor păstra această unică amintire pînă în ultimele clipe ale vieții lor. Iar printre aceștia se află mai mulți romîni.

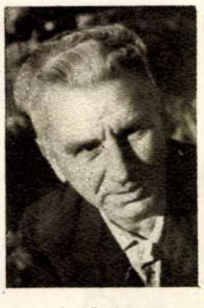

A. Creţeanu

Anatol Creţeanu e un om mic de statură, slăbuţ, cu o înfăţişare tinerească în ciuda faptului că timpul a dat părului său culoarea sării. Este muncitor pensionar şi locuieşte în Bucureşti. E comunist. A trecut prin multe, în lunga lui viaţă de luptător. Nimic însă nu i-a rămas atît de viu în memorie ca întîlnirea lui cu Lenin, mai ales că are mulţumirea de a fi primit o sarcină chiar de la el... Dar mai bine să-l lăsăm pe Anatol Creţeanu să ne povestească...

„...Fusesem chemat, împreună cu alţi tovarăşi, printre care Ioniţă Dumitrescu, Pincu Herşcovici şi alţii, la Kremlin. Aici am intrat într-o sală, unde ni s-a spus să aşteptăm. Noi, bineînţeles, nu ştiam despre ce e vorba. După cîteva clipe a apărut Lenin, pe care noi îl cunoşteam, deoarece îl mai văzusem la mitingul de 1 Mai 1918, la Moscova.

S-a apropiat de noi, ne-a strîns mîna şi ne-a spus de îndată ce aveam de făcut. Trebuia să plecăm la Feodosia.

— Vă duceţi într-o misiune grea. Dar pentru că sînteţi tineri, eu am încredere că o s-o duceţi la îndeplinire.

Noi i-am spus că nu ştim dacă vom putea ajunge pînă acolo, pentru că, după toate informaţiile, drumurile sînt închise.

— Dacă plecaţi, trebuie să ajungeţi acolo negreşit.

— Atunci, plecăm.

Ne-a strîns mîna şi ne-a urat succes.

Ne-am dus la hotel, am luat cu noi ceva schimburi, am primit hîrtiile de care aveam nevoie şi am plecat.

Drumul nostru a durat vreo 8-9 zile. Cu greu am ajuns în Feodosia, dar am ajuns. În oraş situaţia era nesigură. Bandele lui Petko şi Tutuniuk terorizau şi jefuiau populaţia.

Ne-am prezentat la Soviet, unde, după ce s-au uitat la actele noastre, ne-au predat un plic sigilat şi o mare, foarte mare sumă de bani în bancnote. Ne-am pomenit cu cîteva sute de milioane de ruble la noi.

Nu ştiam cum vom pleca din Feodosia.

Cunoşteam un magazioner din port care avea locuinţa chiar acolo... L-am întrebat dacă ştie vreun vas care să ne transporte spre Novorosiisk. Ne-a spus că există un petrolier, „Sf. Lazăr".

...Ne-am înapoiat la Soviet, am luat plicul şi l-am pus bine. Cu banii a fost mai greu: erau în coli mari, netăiate. Ca să-i ascundem, ne-am înfăşurat cu ei şi ne-am îmbrăcat. Fiindcă suma era mare, hîrtie multă, deveniserăm voluminoşi...

...Cînd a început să se întunece, magazionerul ne-a condus pe vas. Căpitanul nu trebuia să ştie şi nici nu a aflat ce aveam la noi.

Ne-a debarcat la Novorosiisk. După nouă zile de călătorie, am ajuns la Moscova. Tovarăşii au făcut nişte ochi mari, cînd ne-au văzut.

— Am crezut că aţi murit.

Am predat banii şi plicul.

Am fost duşi din nou la Kremlin.

Cînd a intrat Lenin pe uşă, ne-a măsurat de sus pînă jos şi ne-a întrebat cum am îndeplinit misiunea şi care e situaţia pe acolo...

I-am povestit totul. Lenin ne-a ascultat, ne-a felicitat, ne-a bătut pe umăr, a rîs cu noi şi a dat să plece. De la uşă s-a întors înapoi şi ne-a întrebat dacă am făcut baie, unde dormim... I-am spus că avem unde dormi, că avem schimburi, echipament...

— Dar unde mîncaţi?

— Mîncăm în oraş.

Atunci Lenin a chemat un tovarăş şi l-a delegat să aibă grijă de noi.

Aşa l-am cunoscut noi pe Lenin..."

★

Lenin pe automobilul blindat.

Sculptură de M. MANIZER

Scund, dar bine făcut, cu înfăţişarea de o rară fermitate, Francisc Neunich te face să-ţi imaginezi chipurile îngrozite ale duşmanilor care au stat în faţa armei acestui pasionat grădinar, azi pensionar în Bucureşti. Cînd vorbeşte despre luptele la care a participat, privirea lui are tăişul oţelului.

...Dar cînd vorbeşte despre Lenin — pe care l-a văzut prima dată în 1920, la Congresul al IX-lea al P.C.U.S., unde era delegat — un nu ştiu ce, nedefinit, îi voalează privirea şi-i dă o expresie de infinită bunătate şi admiraţie în acelaşi timp...

„...Convorbirea noastră cu marele conducător a decurs foarte simplu. El ne-a întrebat despre situaţia din gubernia Tomsk. A cerut să i se expună mai amănunţit situaţia în domeniul transportului feroviar, atitudinea ţărănimii faţă de revoluţie, poziţia intelectualilor faţă de puterea sovietică şi multe altele...

...După ce am ieşit de la Vladimir Ilici ne-am uitat unul la celălalt şi probabil ne-am gîndit la acelaşi lucru, deoarece aproape în acelaşi timp am spus:

— Vasăzică aşa e Lenin! Om simplu şi popular care, după o singură convorbire, îţi devine şi mai drag.

Am mai constatat că era îmbrăcat curat şi îngrijit, dar nicidecum într-un costum elegant. Ba, din contră, destul de purtat. Şi atunci ne-am hotărît să-i cumpărăm un rînd de haine elegante. Alimente aveam destule şi în timpurile acelea grele puteai primi haine bune numai pe alimente.

Ziua următoare ne-am dus la Kremlin. Ni s-a dat drumul înăuntru. Lui Lenin i s-a comunicat că-l caută delegaţia de partid din Siberia.

Francisc Neunich

Am intrat la Vladimir Ilici şi i-am spus că noi, delegaţii din Siberia, îi facem cadou un costum nou, negru.

Lenin s-a uitat la costum şi a remarcat: „Frumos şi bun!" După aceea ne-a explicat că în Rusia Sovietică sînt foarte mulţi muncitori care n-au nici măcar un costum aşa cum e acela pe care-l poartă el. Pe urmă a zîmbit şi a spus:

— Vasăzică este vorba de un dar ce mi-l faceţi?

— Da — am răspuns noi.

— Atunci — zice Lenin — daţi-mi voie ca eu să remit acest dar aceluia care într-adevăr are nevoie de el. Şi, deschizînd geamul, chemă pe cineva. Peste puţin timp a intrat un tovarăş, care era îmbrăcat cu nişte haine foarte uzate. Lenin i-a spus:

— Uite, tovarăşii din Siberia ţi-au adus hainele acestea, ca să ai şi tu nişte haine cumsecade.

Aşa era Lenin...

...În 1921, cînd urma să mă întorc în ţară, am trecut pe la Comitetul Central al Partidului Bolşevic. Acolo am avut din nou bucuria să-l întîlnesc pe Vladimir Ilici. M-a recunoscut imediat. Nu-mi uitase nici numele. A dat mîna cu mine. Ştia că mă întorc în ţară.

Mi-a atras atenţia că o să-mi fie greu, deoarece puterea e deţinută de burghezie şi nu există libertate pentru clasa muncitoare. Apoi a băgat mîna în buzunar şi a scos un ceas:

— Ia-l, ţi-l fac cadou. Cînd te uiţi la el, să-ţi aduci aminte de cel care ţi l-a dăruit.

Îl păstrez şi astăzi. Îl păstrez cît voi trăi".

Gh. RĂDULESCU

Învățătoarea

— schiță —

de **Dionisie ȘINCAN**

Ilustrație de N. POPESCU

Gevai Kurtukai nu mai știa pe unde calcă. De-abia se oprise trenul în gară la Medgidia și pe ea au și apucat-o emoțiile. Întotdeauna s-a spus despre Gevai că e o fată curajoasă. Nu i-a fost teamă să se ducă singură la oraș și să învețe carte. Nu i-a fost teamă să se înscrie într-o organizație de tineret fără să-și întrebe părinții. Nu i-a fost teamă să se mărite cu Ionuz Kurtukai, tot învățător, neținiînd seama de sfatul bătrînilor. La fel nu se sinchisea atunci cînd vorbea la mitinguri, în piața mare a orașului, pe vremea cînd era la școală. Gevai Kurtukai e ca un bărbat și bătrînii chiar se întreabă deseori de ce nu poartă Gevai nădragi, în loc de fustă. Bineînțeles că ei se întreabă așa cu oarecare necaz, cu toate că zîmbesc, lăsînd să se înțeleagă că glumesc. Numai glumă nu e în vorba lor. Și poate că ar rosti și cuvîntul „haram“, dacă n-ar fi acum alte vremuri și dacă ei nu s-ar mai îndoi dacă au sau nu dreptate. Totuși, lor le e necaz. Și mai mult decît orice, îi supără faptul că Gevai nu mai ține seama de vechile obiceiuri, nici măcar de ochii lumii.

— Lumea merge înainte — mormăia Ali Osman, unul dintre bătrîni, la sfaturile de sîmbătă seara. Lumea merge înainte, noi dăm înapoi. Fire albe ne-au năpădit tîmplele. Ele s-au născut din pricina necazurilor... Și peste necazuri nu-i frumos să treci rîzînd, fără să gîndești. Noi avem fire albe din pricina necazurilor și a anilor. Gevai trece peste noi rîzînd. A uitat vechiul obicei, a uitat respectul față de bătrîni.

Și clătina moșul din cap, amărît nevoie mare. Și clătinau și ceilalți din capete, tot amărîți, gîndindu-se la ce a fost odată, amintindu-și cum îi respectau ei pe bătrîni, cum nu le ieșeau din voie, chiar atunci cînd nu aveau dreptate cei cu bărbile albe.

— Acum — mormăia mai departe moș Ali Osman — tineretul trece pe lîngă tine și nici nu pleacă ochii. Rușinea s-a dus...

Nici el singur nu prea credea că are dreptate. Nu mărturisea, ca să nu se uite chiorîș la el ceilalți bătrîni, dar în adîncul lui îi plăcea semeția tinerilor. Semeția asta nu jignea pe nimeni. Ei, dar cei mai bătrîni i-ar fi vrut mai rușinoși, să nu li se uite drept în ochi și să nu le judece faptele.

Dintre tinerii din sat, cu Gevai Kurtukai aveau ei ce aveau. Gevai mai era și femeie pe deasupra, și asta nu se poate trece ușor cu vederea. Și, înafară de aceasta, învățătoarea mai era și pildă pentru tineret. Se lua după ea și din ce în ce mai mult bătrînii rămîneau singuri, cu amintirile și sfaturile lor molcome și învechite. Mulți dintre ei erau mînioși cu adevărat și numai teama că vor greși în vremurile acestea noi îi oprea să nu-i spună lui Gevai „haram“. Așa drac de femeie de mult nu apăruse în Idiris Kuius. Și cînd Ibrahim, tatăl fetei, poposea la sfaturile lor și mai venea și vorba despre învățătoare, i se aruncau priviri piezișe, mustrătoare. Ibrahim înțelegea privirile lor cam în felul acesta: „Rău ai crescut fata ta, Ibrahim. N-ai știut să pui mîna pe bici!“ Ibrahim își freca fundul pe laviță, liniștit, făcea o mutră îndurerată, de ochii lor, dar în sufletul lui nu-și certa fata. Ba, o privea cu un fel de admirație și seara, cînd Gevai și Ionuz, soțul ei, se așterneau la taifas, îi sorbea vorbele cu nesaț. Pentru el Gevai nu era fată, ci un adevărat bărbat, un flăcău, așa cum și-a dorit toată viața să aibă.

Dacă lucrurile au mers așa, numai cu vorbe aruncate anapoda la un necaz de bătrîni, nu tot așa s-a întîmplat cînd Gevai s-a apucat să facă echipa de dansuri. „Bine, bine — ziceau bătrînii, cînd învățătoarea a început să umble din casă în casă, căutînd să-i înduplece pe părinți să-și lase fetele la căminul cultural. Bine, bine, dansuri — sigur, de ce nu? Să se facă. Ba chiar Nezie, Fatmá sau Aișé, sau care-or mai fi, au mai dansat ele, nu sînt de rîsul lumii. La cîte nunți n-au jucat ele, în fața socrilor! Nu, Gevai? Așa, da. Dar era la nuntă! Le vedeau numai bătrînii. Le vedeau pentru ca —mai știi? —să le găsească o dată și o dată soți pe potrivă. Dar acum?... Să le duci să le vadă tot satul?... Nu se cuvine!“

— Bine — se chinuia biata învățătoare — dar fata lui Stan Chiriagiul nu vine la cămin? Dar fata lui Mîrza nu joacă și ea în echipă? Da' a lui Prică și a lui Bunea nu vin?

— Ei au alte obiceiuri — îi răspunseră bătrînii supărați. La ei alt fel stau lucrurile.

Gevai se supărase rău de tot atunci.

— Așa? — ridicase ea glasul. Ei au alt fel de obiceiuri? Dar noi nu trăim cu ei? Ce, obiceiurile lor sînt rele? Nu sînt rele. Fetele se mai deșteaptă, dacă umblă puțin, nu stau tot cu ochii în pămînt.

— Eh — mormăiau bătrînii — ce le trebuie femeilor deșteptăciune? Judecă bărbatul pentru ele! Femeile să facă băieți zdraveni și deștepți. Să nu umble pe toate ceairurile!

Gevai s-a roșit. Sigur, pe ea o înțeapă bătrînii. Ea umblă pe toate ceairurile, ea face și muncă de bărbat, și judecă... Nu s-a rușinat însă. S-a înfuriat mai rău, a ridicat glasul și a bătut din picior, mîniată. Rău a făcut! Bătrînii au privit-o urît și bărbile le tremurau de atîta scîrbă și mînie, încît ea s-a mistuit din fața lor într-o clipă.

Dar de lăsat, nu s-a lăsat pînă la urmă. L-a bătut la cap pe Mamut, președintele gospodăriei, și la o adunare, cu toate că asta nu era o treabă a colectivului, acesta le-a tras un perdaf pe cinste bătrînilor. Ca să-i nu-i supere prea mult, Mamut a mustrat-o aspru și pe Gevai că a uitat ce e respectul, a uitat cum trebuie să vorbească unor bătrîni înțelepți. Gevai l-a înțeles; și-a plecat ochii, rușinată. Bătrînii, privind-o, și-au zis că nu-i chiar așa de nerușinată cum o credeau ei și au iertat-o, pentru că Mamut a mustrat-o aspru. După multe alte rugăminți—așa și trebuie de altfel, ca să nu-și ia mînjii nasul la purtare — au îngăduit nepoatelor lor să se ducă la cămin. Așa s-a făcut în Idiris Kuius o echipă de dansuri populare. Că mai mormăiau ei, asta-i altă socoteală! O făceau, să nu se uite că mai sînt și ei pe acolo.

La început, duminica bătrînii n-au vrut să se ducă la cămin. Dacă s-ar fi dus, asta ar fi însemnat că-i dau dreptate învățătoarei. Nu se face una ca asta... Lumea știe că ei s-au pus împotrivă și e greu să recunoști că n-ai avut încotro și ți-ai luat vorba înapoi. Stăteau însă ca pe jar de curiozitate. Pe fețele lor nu se vedea asta. Atît ar mai fi lipsit, să se și vadă... Au ridicat capetele, însă, cînd au auzit că Gevai vrea să ducă echipa de dansuri tocmai la Constanța, la concurs.

— Ehei, și-a luat nasul la purtare! — au grăit ei supărați. Îi dai un deget, îți ia toată mîna!... Nici nu vine măcar să ne ceară voie.

Gevai n-a venit să le ceară voie. Știa ce s-ar fi întîmplat. dacă s-ar fi dus. Așa că a stat întîi să se gîndească bine cum să facă. De găsit, nu găsea nimic să-i convingă. Și zilele treceau. Se făceau repetiții peste repetiții; Fatmá, Aișé, Nezie, sau care or mai fi fost, numai despre călătoria la Constanța vorbeau și era o bucurie cum nu se mai văzuse. Ele își puneau speranța numai în Gevai. Numai Gevai i-ar fi putut convinge pe bătrîni să le îngăduie plecarea la concurs. Dar învățătoarea se simțea slabă de tot. Nu mai îndrăznea să se arate bătrînilor. Într-o zi, însă, văzîndu-l la gospodărie pe secretarul raionului de partid, i-a venit o idee minunată. De ce nu s-ar duce secretarul la sfatul bătrînilor să le ceară voie ca fetele să meargă la concurs? Secretarul e om cunoscut în toate satele și-i respectat pentru înțelepciunea lui. Statul i-a dat și o decorație. Și nu-i glumă, cînd îți dă statul o decorație! Nu de florile mărului ți-o dă!... Gevai i-a spus secretarului cum stă treaba și acesta întîi a rîs.

— Cum să mă duc, tovarășă Kurtukai? Mă fac de rîs.

Gevai s-a încruntat.

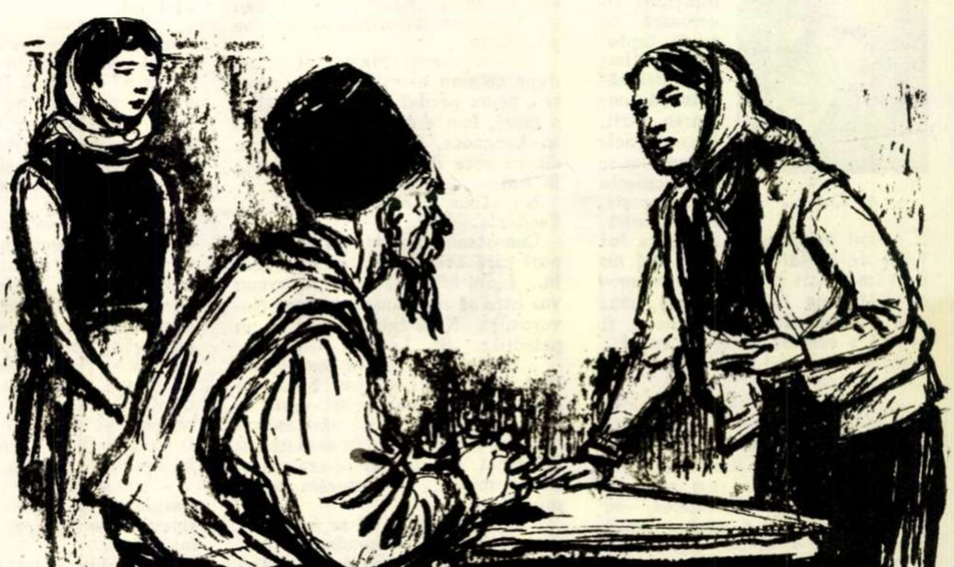

— Să te duci, tovarășe secretar! Altfel nu se face nimic. Trebuie să le batem puțin în strună. Măcar să se știe că se ține seama de părerea lor. Altfel se încăpățînează ca niște catîri și nu mai facem nimic.

Secretarul a zîmbit.

— Carevasăzică, adevărată politică — a zis el. Ei, s-o încercăm și p-asta!...

Bătrînii n-au mai știut ce să facă de bucurie, cînd l-au văzut. Nu și-au arătat bucuria, dar ochii lor vorbeau mai mult decît dacă ar fi dat drumul la un șuvoi de cuvinte. Secretarul le-a vorbit despre concurs ca despre cine știe ce treabă importantă. Le-a spus că echipa de dansuri din Idiris Kuius este mîndria raionului și că, atunci cînd va pleca la regiune, s-o cheme bătrînii pe Gevai și să-i dea sfaturi cum să se poarte, ca să iasă totul bine. Spunînd acestea, secretarul știa ce face și a zîmbit în sinea lui. Bătrînii au dat din capete. Așa vor face!

Au chemat-o pe Gevai și Ali Osman a vorbit în numele tuturor. Ceilalți îl aprobau, clătinîndu-și bărbile.

— Să ai grijă — îi spunea Ali Osman. Secretarul ne-a rugat să lăsăm echipa la Constanța. Ne-am înduplecat și-am lăsat-o. Să nu ne faceți de rușine, că-i vai și amar de voi. Fetele sînt tinere, multă minte n-au, să le ferești, să ai grijă, altfel în sat să nu te mai întorci. Și acolo, la concurs, să nu vă jucați. Satul nostru a dat tot oameni de ispravă.

Gevai l-a ascultat supusă, privind în pămînt, așa cum se cuvenea. Și apoi a plecat.

★

Gevai Kurtukai nu mai știa pe unde calcă. De-abia se oprise trenul în gară și pe ea au apucat-o emoțiile. Lîngă șeful stației, aștepta o delegație din sat. În fruntea ei, Ali Osman, grav, mîngîindu-și barba. O privea apropiindu-se. Ar fi vrut să zîmbească, dar se stăpînea. Citise ziarul cu o zi în urmă, știa că echipa lor ieșise prima pe regiune, dar femeilor nu trebuie să le dai nas. Ți se urcă în cap... Gevai trebuie să știe că, fără vorba lor, a bătrînilor, n-are voie să se miște.

Învățătoarea se opri în fața lui, înconjurată de fete. Nu se uită supusă în pămînt. I se uită drept în ochi și Ali Osman se încruntă. Gevai îi întinse un carton alb. Diploma. Și atunci Ali Osman zîmbi.

— Bine-ați venit! — le ură el. Ați călătorit bine? Nu v-a supărat nimic pe drum? Oamenii s-au purtat frumos cu voi? Poate sînteți obosite... Să mergem acasă — și cu mîna le arătă camionul din spatele gării. Diseară ai să ne povestești la sfat, cum s-au petrecut lucrurile.

Bătrînul înalt, cu barba albă căzîndu-i pe piept, o luă înainte spre camion, cu tinerii după el. Își îndreptase umerii și rotea în jur priviri mîndre și grave. „Iată — păreau să spună ochii lui, celor ce-l priveau — iată ce copii creștem noi! Sînt în fruntea regiunii!"

Gevai îl privea pe furiș și, fără să știe de ce, se simțea mîndră de moș Ali Osman, atît de mîndră, încît o duioșie și o blîndețe neobișnuite îi încălziră inima. „Of, suciți mai sînt și bătrînii ăștia!" — oftă ea în gînd. „Suciți ca sălciile, după ce se duc apele... Trebuie să umbli cu ei ușor și cu grijă, altfel e vai și amar..."

Dacă moș Ali Osman ar fi știut ce gîndește Gevai, i-ar fi răsucit urechile. Noroc că nu știa!

SCRIITORI și CĂRȚI

FLORI CARE NU MAI UCID

În Ardeal, datina cerea tînărului întors de la recrutare să poarte un buchețel de flori artificiale la pălărie. Așa cerea datina. Dar în perioada horthystă ea devenea un prilej de ațîțare a pornirilor naționaliste, șovine. Pentru nevinovatul buchețel purtat la pălărie, un flăcău romîn este ucis la un bal. Aceasta e scînteia din care izbucnește drama, acesta-i motivul ei stupid, care subliniază și mai mult caracterul absurd al șovinismului. Buchetul fatal devine un leit-motiv, amănuntul artistic care a dat și titlul cărții.

Pornind de aici, Kovács György — cunoscut printre altele și ca autor al romanului „Cu ghearele și cu dinții" — prezintă în ampla lui povestire o frescă a vieții satului ardelean din anii perioadei horthyste.

E bine caracterizată în „Buchetul" atmosfera de teroare instaurată de regimul horthyst, cu abuzurile de tot felul ale reprezentanților lui, între care se distinge prin cinism micul satrap local, plutonierul Tohati. Este evocată în „Buchetul" și poezia aspră a luptei comuniștilor romîni și maghiari ca Varga, Moise, Deneș și alții, și căutarea, plină de primejdii în acea perioadă a drumului care duce spre demnitatea și libertatea omului. O undă de aer primăvăratic aduce în roman povestea de dragoste dintre o romîncă — sora tînărului ucis — cu un flăcău maghiar. După o despărțire îndelungată, întreținută de intrigile și prejudecățile șovine, tinerii găsesc, cu sprijinul oamenilor înaintați, calea dorită de inima lor, calea împăcării.

Kovács György face o discretă dar convingătoare sondare în relațiile bazate pe interesele comune care unesc pe diferiții bogătani și reușește ca pe acest fundal să explice realist resorturile acțiunilor lor. Între altele, este înfățișat cu succes tipul găzdoiului romîn, ros de mîrșăvie și duplicitate, acel Tudoran care mai tîrziu, intrînd în rîndurile partidului lui Maniu, va încerca să se dea drept martir național. Datorită bunei cunoașteri a vieții satului, autorul creează multe figuri inedite, unele pitorești, ca sfătosul Botoșoaia, care reprezintă fondul de cinste al poporului, sinceritatea oamenilor simpli. Artist al amănuntului, așa cum sînt de obicei scriitorii satirici — și Kovács, ca și alți scriitori maghiari din țara noastră, este bine înzestrat în acest sens — autorul reușește și în construcția de ansamblu, bine închegată, să redea cu putere precipitarea evenimentelor, cristalizarea conștiinței de luptă a celor asupriți.

„Buchetul" e o carte atrăgătoare, o carte pe o temă importantă, care stîrnește interesul cititorilor.

Titus PRIBOI

---

* „Buchetul" — roman de Kovács György — E.S.P.L.A., 1957.

Serghei MIHALKOV

BOALA LUI IVAN IVANÎCI

Ivan Ivanîci e bolnav;
Din fericire, cazul nu-i prea grav.
N-a înghițit un vierme în salată,
Nici nu l-a tras pe sală curentul; însă, iată:
De pe fotelul lui cu pernă moale,
Abia mai poate să se scoale,
Iar mîna-i birocratică și grea
Nu mai e-n stare să ți-o dea;
Și dacă printre gene te zărește,
Nepăsător, abia-ți vorbește,
Sau strigă foarte enervat:
„Lăsați-mă, sînt ocupat!
Nu mai primesc pe nimeni. Ieșiți! Ați priceput?
Te rog, închide ușa! N-am vreme de pierdut"...
Nevasta nu-i mai place și și-a lăsat căminul.
Îi dau amicii sfaturi cum să-și aline chinul.
„Fă sport!" îi zice unul, iar altul, care știe,
E pentru hidroterapie.
Al treilea, cu studii serioase,
I-a interzis să mai mănînce făinoase.
Dar în zadar și-au dat cu toți silința
Să-i îndulcească suferința,
Că uite-așa s-a chinuit,
Pînă în ceasul fericit,
Cînd într-o zi poporul s-a-ndurat
Și ca să nu mai facă nazuri,
Mărinimos, l-a liberat
De griji, de slujbă, de necazuri,
Scăpîndu-l deopotrivă de urgisita-i soartă
Și de mașina care îl aștepta la poartă.
Acum, deodată, lumea pe dos s-a răsturnat;
Ivan Ivanîci s-a schimbat!
Te vede, îți surîde și-ți vorbește
Cu cel mai dulce glas,
Ba chiar la masă te poftește!
E numa-i miere zîmbitoarea-i față,
Pe scumpa-i jumătate o răsfață,
E iar același dinainte;
Soț bun și iubitor părinte.

Iată povestea-n cîteva cuvinte...

În romînește de **Tudor MĂINESCU**

CONSEMNĂRI LITERARE

ROMANUL ELSEI TRIOLET: „Calul roșu" sau „Încotro se îndreaptă omenirea?" s-a epuizat în Franța scurt timp după apariția lui, deși tirajul era respectabil. Subiectul, de o stringentă actualitate, prezintă viziunea Europei așa cum ar arăta ea după un război atomic: părți întregi ale continentului scufundate sub apele oceanului, metropole ca Parisul de nerecunoscut în urma distrugerilor, dar mai ales țările aproape complet depopulate. Această imagine de coșmar — pe care omenirea întreagă, împreună cu autoarea cărții, o respinge cu toată energia — are o contrapondere: posibilitatea înțelegerii, a frăției, a păcii între popoare. Asupra acestui aspect se apleacă autoarea cu toată dragostea, scriind pagini de elevată poezie închinată vieții, muncii de înfrumusețare a existenței de toate zilele.

★

O INTERESANTĂ COLABORARE între reporterul cehoslovac de faimă universală Egon Ervin Kisch și nu mai puțin celebrul autor al „Bravului soldat Sveyk", Jaroslav Hasek, ne prezintă revista „Aufbau" prin publicarea comediei scrise de cei doi autori și rămasă inedită pînă acum: „Călătorie în jurul Europei în 365 de zile", o puternică satiră la adresa rapacității capitaliste.

Comedia a fost scrisă în anul 1930 și de existența ei nu se știa decît dintr-un fragment publicat de E.E. Kisch în volumul „Tîrgul senzațiilor", care însă prezintă multe modificări față de textul original, publicat acum. Citind comedia aceasta, reîntîlnim verva spumoasă și adîncul spirit de observație al marelui reporter, cît și causticitatea părintelui spiritual al lui Sveyk.

★

UNA DIN CELE MAI SEMNIFICATIVE OPERE ale poetului german Louis Fürnberg, de curînd decedat, este fără îndoială masivul poem „Die spanische Hochzeit" (Nunta spaniolă), în care autorul realizează pagini cutremurătoare cu privire la cruzimile săvîrșite în timpul dominației hitleriste și a celei franchiste. Pornind de la un fapt real — știrea publicată în presă la sfîrșitul anului 1944, despre nunta într-un decor luxos ca în basme a pretendentului la tronul Spaniei — Fürnberg contrapune acestui fapt, care sfida popoarele aflate în încleștarea finală cu nazismul, imaginea grozăviilor și a crimelor comise de fasciști în lume. În poemul „Nunta spaniolă", Fürnberg imaginează convoiul copiilor uciși la Guernica de falangiști și al celor gazați și arși de vii în lagărele de exterminare naziste, pornind, asemenea conștiinței ultragiate a omenirii, spre Sevilla, unde are loc nunta. Popoarele nu uită și nu vor uita. În partea finală a poemului, în care e zugrăvit dansul copiilor uciși cu nuntașii, poetul ne dezvăluie în plenitudinea ei ideea de bază a operei sale: fascismul este sortit morții și înseși victimele lui sînt cioclii odiosului regim; omenirea nu va mai permite reînvierea teroarei și domnia morții.

L. V.

LUNA IAȘILOR

La 15 septembrie s-a deschis în vechea capitală a Moldovei tradiționalul tîrg anual „Luna Iașilor".

La Copou s-a amenajat o expoziție cu standuri care prezintă produsele industriei socialiste, ale agriculturii și ale principalelor organizații comerciale și cooperatiste din oraș și regiune. În „Piața Halelor" s-au amenajat standuri speciale de desfacere pentru producătorii agricoli și organizațiile comerciale. Tot aici s-a amenajat un parc de distracții. Pe Dealul Copoului, în „Parcul Expoziției", s-a instalat o scenă pe care artiști ai teatrelor ieșene și artiști amatori din întreprinderi prezintă programe artistice.

Deschiderea tradiționalei „Luni a Iașilor" capătă în aceste zile semnificația înnodării unei vechi tradiții cu realitățile zilelor noastre, cînd Iașul în plină reconstrucție devine de la o zi la alta un tot mai puternic centru economic și cultural. În Iașul de azi se văd mlădițele marelui oraș socialist de mîine.

LUNA
IASILOR
1957

Vedere generală a expoziției.

☆

Una din construcțiile din anii puterii populare: Spitalul „C. I. Parhon".

Palatul Cultural, simbol al Iașului — oraș al culturii.

CETATEA de SCAUN A MOLDOVEI

de Nicolae ȚATOMIR

Ș-ar crede că Iașul, cetatea de scaun a lui Eminescu, își petrece anotimpurile tolănit pe colinele lui florentine, contemplîndu-și coroanele teilor îmbătați de arome, suspinînd în freamătul plopilor ori repovestindu-și minunatele basme scrise de Nică al Petrei și străjuite—de departe — de silueta viorie a Ceahlăului. Nu-i vorbă, pe bulevardele sale proaspăt asfaltate ochii amintirii mai văd iureșul diligențelor, iar urechile mai aud tropotul de copite al cailor de olac, colea, sub zidurile adumbrite de patina vremii. Turnul înalt al Goliei, turlele Cetățuiei și Galatei mai străjuiesc încă inima și împrejurimile vechii cetăți, iar filigranul de aur al Trei-Sfetitelor, broderia majestuoasă a fațadei palatului domnesc, bijuteria arhitectonică interioară a teatrului și multe alte nespuse frumuseți te îmbie la extaz și meditație. În Iași, fiecare piatră, fiecare perspectivă evocă, încîntă , dar îndeamnă și la acțiune.

Călcat de cizmele prusace, rănit de Stukasurile hitleriste, Iașul a trăit intens luminoșii zori ai eliberării, cînd ulițele lui întortocheate au răsunat de cîntecele celor ce primeau în tinda inimii lor dragostea de frate a ostașului sovietic. De atunci, zi cu zi, cetatea a tresărit la fiecare înnoire. În jurul ei, pe cîmpiile dulci moldovene, au început să se înfiripe primele gospodării colective. În brîul cetății, ruinele citadine s-au topit treptat și — proiectate pe zarea cea nouă — mistriile s-au înălțat tot mai sus, pe crestele zidurilor.

Bătrînul Iași a purces să întinerească o dată cu oamenii lui. Valuri de studenți urcă acum Calea 23 August, spre laboratoare și amfiteatre, spre biblioteci și cămine. Muzeul de artă din somptuosul Palat al Culturii înflorește îmbogățit de lumina minunatelor opere plastice. Opera de Stat, deși tînără, răsună tot mai măiestrit de ariile celebre ale capodoperelor muzicale. Tot mai mulți îndrăgostiți de frumos aplaudă concertele Filarmonicii, cu bogatul și variatul ei repertoriu, admirînd arabescurile baghetei dirijorale. Teatrul Național își ridică cortina pentru redarea scenică tot mai adecvată a frumuseților de netăgăduit din textele dramatice clasice și moderne. În luminoasele interioare ale „Țesăturii" și „Textilei roșii", în cetatea Nicolinei lui Pintilie, oameni liberi, puternici și mîndri de victoriile lor, construiesc viața cea nouă. Linotipurile înveșmîntează în haina tiparului rîndurile„ Iașului literar", textele „Analelor stiințifice" universitare, iar postul regional de radio comunică țării roadele muncii. Fabrica de antibiotice, instituțiile nou create, marile șantiere, noile conducte de apă, cartierele muncitorești cu blocurile noi de locuințe arată țării întregi că Iașul, cetatea atîtor lupte eroice, trăiește intens prezentul și din rădăcinile înfipte în trecut își urcă înalt seva spre viitor. Bătrînul Iași întinerește o dată cu oamenii lui. Fostul „dulce tîrg al Ieșilor" se transformă sub ochii noștri într-un viguros oraș socialist, în arterele căruia pulsează puternic sîngele înnoirilor salvatoare.

Un punct cu multe dimensiuni...

Reportaj de E. DASCĂLU — Fotografii de E. IAROVICI

Pe hărți, orașul este însemnat, de obicei, cu un mic poligon, orășelul cu un cerc, satul cu un punct. Dar un „punct“, un *anume* punct, cu ce să-l însemni?

Privesc pe harta R.P.R. colțul acela de țară unde Dunărea își împarte în două pletele de apă cînepie... Iată Borcea, iată Dunărea „mare“, iată un cerc: orășelul Călărași; iată și un punct: satul Ostrov. Numai „punctul“ de care am eu nevoie, nicăieri... Rămasă un pic în urmă, cartografia noastră n-a imaginat încă semnul cu care să marcheze pe harta țării fragmentul de milimetru delimitînd locul denumit „Punctul experimental Ostrov“. Și, doar, în ciuda definiției date de geometrie, punctul acesta își are propriile dimensiuni; ba încă, înafara celor îndeobște cunoscute — de timp și spațiu — mai are și altele... L-am vizitat, i-am aflat rosturile și am căpătat deplina convingere că este de datoria cartografilor să-i facă un loc pe harta țării. Fiindcă locul în viață și l-a făcut singur...

Ciudata odăiță de țară

Aninată pe o coamă de deal de pe malul dobrogean al Dunării, în mijlocul întinselor vii ale Gospodăriei Agricole de Stat „Ostrov“, strălucește, albă în soarele lenevos de toamnă, o căsuță de țară. Pe prispă te întîmpină parfum dulceag de mușcată, pentru ca de îndată ce ai trecut pragul tindei să simți un înțepător miros de formol. Din tinda goală, intri într-o odăiță. O odăiță simplă, albă, luminoasă, primitoare. Zadarnic însă a-i încerca să descoperi aci lucrurile familiare: o laviță, ceva scoarțe, ghiveciul cu busuioc, fotele „de duminică“ agățate în cui...

Ciudat mai arată odăița asta de țară!... O masă lungă, așternută cu mușama albă, pe care stau înșirate tot soiul de eprubete, flacoane, stative, un microscop; pe o altă masă—un higrograf; pe pereți — scheme, grafice, diagrame, un termometru, un barometru; pe jos — din nou borcane și flacoane în care plutesc boabe de struguri; alături — pungi cu probe de migdale, smochine și măsline la diferite stadii de evoluție. În cuier, în locul fotelor, trei halate albe. Întradevăr, ciudată înfățișare pentru interiorul unei căsuțe de țară! Dar ce să-i faci? Ochii înregistrează, iar mintea trage singura concluzie cu putință: te afli într-un laborator. Un laborator înzestrat cu cele de trebuință (s-ar putea și mai bine — e de părere posesorul unuia din halatele albe) pentru a sluji științei.

Vă prezentăm strugurele Afuz Ali și pe inginerul Afuz Ali

Dar mai întîi, cîteva cuvinte despre moș Ion Chiriță, vestit viticultor ostrovean și martor important în reportajul de față. Uimitor, bătrînelul acesta în vîrstă de peste 70 de ani ! Uimitor pentru prospețimea sa, pentru prodigioasa-i memorie și multiplele-i cunoștințe, pentru luciditatea cu care pricepe rosturile noi. Plin de un vesel neastîmpăr în priviri, în gesturi și în vorbă, moș Chiriță ne împărtășește cîteceva — cît un strop de apă în Marea Neagră — din cunoștințele lui despre oameni și lucruri, despre istorie și geografie, despre orientalistică și viticultură.

Moș Chiriță e martor că primul butaș din strugurele Afuz Ali a fost pus în pămîntul romînesc de „băieții ăștia, Costică și Vasile Cojocaru, prin anul 1912“. („Băieții“, azi în vîrstă de 60 și respectiv 65 de ani, sînt viticultorii Gospodăriei Agricole Colective „Dunărea“ — Ostrov). Mai știe moș Chiriță că strugurele acesta a fost aclimatizat în Balcani acum cîteva secole, adus fiind de către pelerinii care se întorceau de la Ierusalim și hagiii ce reveneau de la Mecca. Ei nu-i spuneau Afuz Ali, ci Furmá; așa a apucat și moș Chiriță din bătrîni. Și se simte dator să ne explice originea etimologică a cuvîntului: pelerinii și hagiii aveau un nume generic pentru toate fructele orientale întîlnite în lungile lor călătorii; le spuneau Curmá (curmale) ,iar de la Curmá s-a ajuns la Furmá. Mai știe moș Chiriță că „punctul experimental“ înființat anul acesta e de mare trebuință. El, „cu ochii lui“, a văzut cum „punctul“ a salvat de la pieire 33.000 de vițe altoite din „școala de viță“ (pepiniera) colectiviștilor. Și cîte altele...

Despre „cîte altele“ am stat însă de vorbă personal cu inginerul șef al Punctului experimental Ostrov... Un bărbat tînăr, slab, negricios. Modest, puțin timid chiar nu-și poate camufla totuși patima arzătoare pentru studiu, pentru știință, și nici seriozitatea gravă, plină de răspundere, față de rosturile lui în viață. Se numește Iordache Dobrescu. Așa cel puțin e scris în buletinul lui de identitate. De fapt, îl cheamă inginerul Afuz Ali, pentru că așa și numai așa îi spune toată lumea. Își pregătește aici, la Ostrov, teza de aspirantură cu titlul: „Studiul agrobiologic al soiului Afuz Ali în vederea stabilirii agrotehnicii celei mai adecvate pentru podgoria Ostrov“. „Aici este patria soiului Afuz Ali — se înflăcărează inginerul Afuz Ali. Nicăieri în altă parte soiul acesta nu acumulează mai mult zahăr: pînă la 250 de grame la litru, iar greutatea ciorchinelui ajunge pînă la 2,800-3 kilograme. În ciuda tuturor greutăților, Afuz Ali are un mare viitor la noi“.

Încăpățînare, dragoste, muncă, strădanie, răbdare, pricepere... Toate la un loc — o poreclă, de care purtătorul ei poate fi mîndru.

Cam greu ciorchinele, pentru Anișoara...

Afuz Ali — strugurele — își cheamă rudele subtropicale pe pămîntul Dobrogei

Podgoria acestui colț de țară — explică inginerul Dobrescu — e veche, haotic concepută și părăsită la un moment dat. Nerațional amestecată cu alte culturi, umbrită de pomi răzlețiți, crescuți anapoda, podgoria amenința să se degradeze total, să piară. Privirile gospodarilor de azi ai țării s-au îndreptat însă și spre sud-estul dobrogean. Începînd din anul 1949 au început aci plantații viticole sistematice, cu soiurile cele mai adecvate. Lipsuri și omisiuni de ordin științific-agrotehnic au dăinuit însă. S-au executat plantații de soiuri autosterile fără amestec biologic; solul, insuficient analizat, nu a corespuns unor soiuri nerezistente la plus de calcar sau la minus pe fier. De aci o seamă de boli care au atacat plantațiile.

Așa a apărut, ca o necesitate vitală, ideea înființării puctului experimental cu rosturi multiple și diverse.

Mai întîi, extinderea culturii viilor, îndeosebi a strugurelui de masă. Pe primul plan, evident, Afuz Ali. Prin încrucișări diverse cu alte soiuri (Hamburg, Regina viilor ș.a.) pe care punctul le studiază și le experimentează, se va crea un soi nou, valoros. Dintr-un număr de 8000 de butuci s-au selecționat 49 de elite care, urmărite pas cu pas, vor da în curînd superelita mult căutată: *Afuz Ali de Ostrov*.

În al doilea rînd, punctul are o importantă misiune de îndrumare a activității viticultorilor din raion, a celor din sectorul socialist ca și a celor din sectorul particular. Punctul redactează comunicate, adevărate comunicate de război, avertizînd pe viticultori despre primejdia apariției manei și a altor boli fiziologice ale viței. Din 5 în 5 zile punctul afișează la sfatul popular graficul cu mersul coacerii strugurilor, cu acumulările de zahăr și aciditate, orientînd astfel pe podgoreni în lucrările de cules și vinificare.

În al treilea rînd, punctul are misiuneade a studia aclimatizarea pe aceste meleaguri a unor plante subtropicale, ca măslinul, smochinul, migdalul. Mîinile îndemînatice ale inginerului Olga Tudose și ale laborantei Maria Decu selectează tipuri, izolează soiuri. Truda migăloasă de laborator a început să dea roade... pe tulpinile din grădină.

Peste cîțiva ani amatorii își vor putea începe dejunul cu măsline de Ostrov și-l vor putea încheia cu smochine și migdale din aceleași livezi.

Ierte-ne cititorul pentru digresiunile agrotehnice, uneori cam aride, ale reportajului. Am dori însă ca, în clipa în care va strivi de cerul gurii un bob de Afuz Ali, să-și amintească de cei care, în laborator, la microscop sau în vie, sub razele necruțătoare ale soarelui de iulie și sub ploile reci de noiembrie, se trudesc să dea bobului savoarea aceea unică... Să-și amintească de „punctul“ cu mai multe dimensiuni, printre care — cititorul a ghicit desigur — dimensiunea perspectivei în viitor.

Inginerul Afuz Ali — alias Iordache Dobrescu — se ocupă, cu delicatețea cuvenită, de o elită.

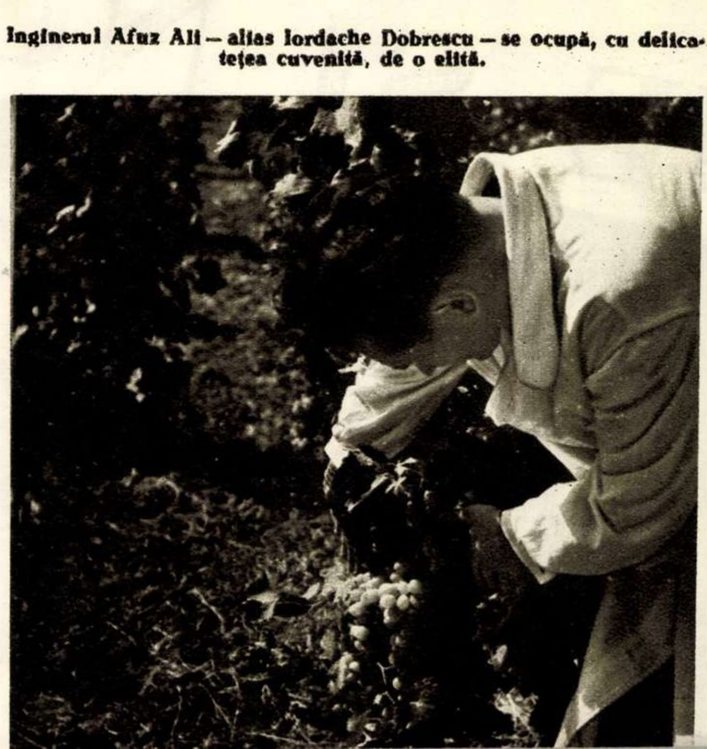

PÎINE ŞI NUNTĂ

Pe veci împreună.

Şi iată că, într-o zi de august, am văzut Gruzia. M-am întîlnit cu ea... în mijlocul Moscovei. Da, chiar aşa cum vă spun: în inima Moscovei. E adevărat că n-au venit în întîmpinarea noastră nici munţii cărunţi, ale căror piscuri se pierd în albastrul cerului, nici spumoasele pîraie cu apă cristalină care năvălesc de-a lungul povîrnişurilor abrupte şi nici bogatele livezi şi minunatele „oraşe albe", ascunse între vîlcelele dealurilor.

Şi totuşi Gruzia era de faţă. Am văzut-o cu ochii mei, i-am simţit bătaia inimii în inima mea.

Era într-o seară de august, cînd bolta cerească era dominată de Ursa Mare, iar dinspre cheiul rîului Moscova venea o adiere răcoroasă, vestind că vara e pe sfîrşite. O zi de august, care se deosebeşte de toate celelalte, pentru că poartă simbolicul nume de „Sărbătoarea pîinii". Cine ştie, poate această denumire atît de grăitoare se datoreşte faptului că pe vremea aceasta încep să frămînte femeile de la sate pîinea cea nouă, darul lanurilor aurii de pe necuprinsele şi mănoasele cîmpii sovietice. Sau — poate — pentru că în această zi, în splendida capitală, reprezentanţi ai tinerilor agricultori de pe întreg întinsul globului nostru — fermieri, proletari agricoli, colectivişti — şi-au dat întîlnire pentru a sărbători şi gusta împreună pîinea proaspătă a popoarelor sovietice.

Şi în această sărbătoare a pîinii, cînd deasupra cetăţii de basm a Expoziţiei Agricole Unionale amurgul se îngîna cu noaptea, am întîlnit Gruzia. Oamenii gruzini ne-au adus ca prin farmec cîntecele, dansurile şi datinile gruzine, aici, în inima Moscovei.

Poetul spune că nesfîrşirea boltei înstelate se poate oglindi într-un singur strop de rouă. Niciodată un adevăr poetic nu mi s-a părut mai veridic, decît în acele clipe. Să ne închipuim o sală din mijlocul pavilionului gruzin, unde fiecare colţişor ne evocă modul de viaţă, folclorul şi sufletul poporului gruzin. Mesele scunde sînt acoperite de ţesături măiestrit lucrate în culori vii, iar pereţii sînt împodobiţi cu minunate cusături naţionale. Pe mese se înşiră vase gruzine, în pahare scînteiază vinul gruzin, iar atmosfera este dominată de ritmul înfocat al cîntecelor.

În faţa ochilor noştri se desfăşoară nemăsurata bogăţie, inepuizabila fantezie, datinele strămoşeşti şi minunata muzică naţională a unui popor talentat.

Şi toate acestea, în cadrul unei nunţi. Căci, la drept vorbind, de aceea ne-am adunat aici, în această seară, noi, cei veniţi din toate colţurile lumii: ca să participăm la cununia Sofiei Iaşvili cu Djemal Kikuavelidze.

Cu greu s-ar putea imagina un mai bun prilej în care tradiţiile tuturor popoarelor din lume să fie atît de apropiate, ca ceremonia căsătoriei; după cum greu s-ar putea imagina un moment în care sufletul unui popor să ţi se deschidă mai larg ca în această solemnitate. Căci nunta înseamnă pretutindeni bucurie şi nădejde, credinţă în viaţă şi în pace. Dar mi-te cînd nunta se desfăşoară într-o asemenea ambianţă, într-un asemenea decor, în mijlocul unor oameni aparţinînd a 60 de naţionalităţi, aici, la Moscova!

Începe ceremonia moştenită din moşi-strămoşi. Peţitorii vin să ceară mîna Sofiei. Misiunea lor nu e de loc uşoară, căci părinţii fetei sînt foarte pretenţioşi. Ei nu-şi dau fata decît după un tînăr de seamă: să fie chipeş, harnic, curajos, cel puţin aşa cum sînt djighiţii sau eroii basmelor gruzine. De aceea ei vor mai întîi să-l vadă şi să-l cunoască pe mire. Dar mirele nu vine. Aşteaptă răspunsul. Văzînd că răspunsul întîrzie, Djemal ia o hotărîre demnă de un viteaz gruzin: îşi va răpi mireasa.

Neobişnuit de generoasă a fost natura cu acest colţ al lumii, în care harnicul popor gruzin vieţuieşte de veacuri.

O ţărişoară pe a cărei suprafaţă de 76.000 km p trăieşte o populaţie de 3.500.000 de suflete, un popor cu un trecut glorios, plin de zbucium şi de lupte pentru cucerirea libertăţii şi independenţei.

R.S.S. Gruzină este situată în partea de apus a Transcaucaziei, la graniţa dintre Uniunea Sovietică şi Turcia. Datorită fericitei sale aşezări geografice, clima, fauna şi flora Gruziei prezintă o rară diversitate. La miazănoapte stă de strajă masivul uriaş al bătrînului Caucaz, cu crestele-i veşnic încununate de zăpadă. La poalele munţilor coboară în pante dulci livezile înmiresmate, renumitele plantaţii de ceai şi tutun şi nu mai puţin renumitele vii ale Gruziei Sovietice. Iar jos de tot se întinde, nemărginită, Marea Neagră.

Şi, cu toate acestea, veacuri de-a rîndul populaţia acestor minunate meleaguri a trăit în crîncenă mizerie.

25 februarie 1921 este ziua în care a luat fiinţă Gruzia liberă. Dintr-o colonie înapoiată, ea a devenit, în cursul anilor următori, o înfloritoare republică sovietică. Poporul gruzin se bucură de cea mai deplină egalitate de drepturi în marea familie a popoarelor înfrăţite. Într-un timp relativ scurt, mica Gruzie s-a transformat într-un stat care astăzi dispune de o industrie puternică, de o agricultură înaintată, iar nivelul de trai material şi cultural al populaţiei este din ce în ce mai ridicat.

Poeţii şi cărturarii au supranumit Gruzia „grădina binecuvîntată". Dar Gruzia nu este numai o grădină. Ea este în acelaşi timp un vast şantier de construcţie a comunismului.

Un ziarist francez care a vizitat Gruzia a scris entuziasmat: „Este un popor al cărui glas trebuie ascultat, un popor care trebuie iubit. Este o ţară care trebuie văzută".

În întîmpinarea miresei şi a mirelui.

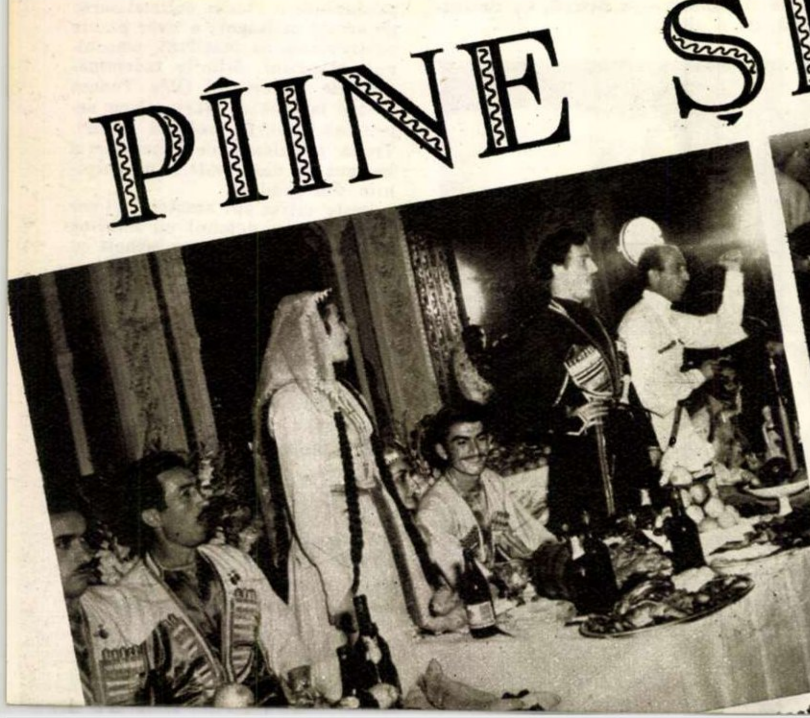

Toast în mai multe limbi, în cinstea tinerei perechi.

... Dar Sofia e bine păzită. În cele din urmă, însă, Djemal, ca și străbunicii săi, izbutește: își răpește mireasa. Iar la rugămințile tinerei perechi, părinții își dau în sfîrșit consimțămîntul și, spre veselia tuturor, nunta poate să înceapă.

Masa e încărcată de bunătăți, cu tot felul de mîncăruri naționale, dulciuri orientale și fructe, de la portocale și mandarine pînă la banane și rodii. Vinul rubiniu curge din belșug.

Ca nuntaș nu e frumos să te abții de la un asemenea ospăț, mai ales că obiceiul cere să guști din fiecare fel. E o sarcină grea, dar nu tocmai neplăcută...

Nunta este un adevărat carnaval al frumuseții. Te amețesc și te uluiesc, te cuceresc și te poartă pe aripi nu numai bogăția de culori a costumelor, nu numai cîntecele și versurile pline de umor popular, nu numai melodiile ce-ți încing sîngele și iureșul amețitor al dansurilor înfocate, ci însăși atmosfera fierbinte a înfrățirii dintre oameni.

... Toasturile nu contenesc, mereu se ciocnesc paharele de cleștar. Iar cînd petrecerea e în toi și tînăra pereche începe să joace „dansul nuntașilor" țăranul gruzin Gherasim Bolbatze, care abia a împlinit... 103 primăveri, uitînd de zăpada tîmplelor sale, pornește îndrăcit la joc.

...Așa s-a prăznuit pînă noaptea tîrziu „Sărbătoarea pîinii" în pavilionul gruzin, în seara aceea de august, cînd bolta cerească era dominată de Ursa Mare, iar dinspre cheiul rîului Moscova venea o adiere răcoroasă, vestind că vara e pe sfîrșite.

Iar cel ce în noaptea aceea a mîncat din pîinea aromitoare a minunatelor noastre gazde nu-i va uita niciodată gustul și va apăra întotdeauna prietenia scumpă cu poporul care a oferit această pîine.

Cît despre chipurile nuntașilor, vorbească cele cîteva imagini fotografice, călătorite cu mine ca o scumpă amintire.

Miklós DÁNOS

Fotografii de L. SCHINDERMAN

Prins de vîrtejul veseliei, nici „tînărul" Gherasim Bolbatze, în vîrstă de 103... primăveri, nu se lasă mai prejos.

GRUZINĂ

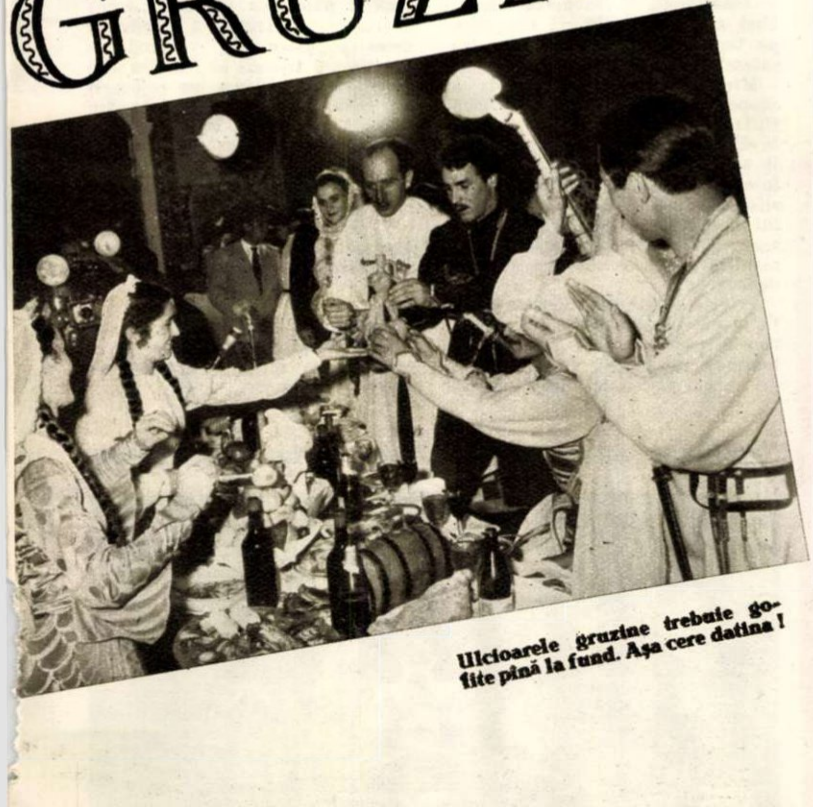

Ulcioarele gruzine trebuie golite pînă la fund. Așa cere datina !

MĂIESTRIE

de Liana MAXY

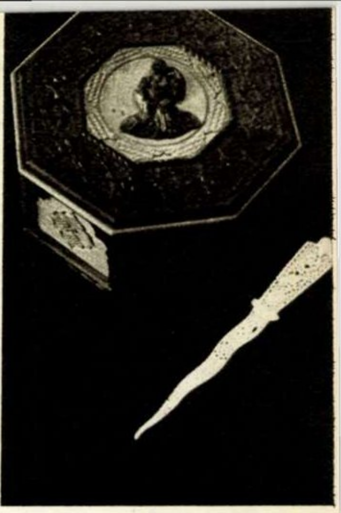

Cutie de lemn și cuțit de os cioplite de Mîrza Veniamin (Constanța).

Luizi Călugăra... nume cu rezonanță ciudată, pe fruntea unui sat mărunt, din regiunea Bacău.

Ileana Ișvanca, nume oarecare pe buzele sătenilor din Luizi Călugăra. Oarecare? Poate că nu. Și cum ar fi, cînd această mamă a trei fete și patru feciori a pornit-o, în cea de-a 70-a vară a trecerii ei pe pămînt, cu bocceaua doldora de comori, spre București? A ajuns într-o dimineață pe peronul Gării de Nord, a întrebat în dreapta și în stînga unde se află Casa Centrală a Creației Populare și a luat-o încotro a fost îndreptată.

— Pentru expoziție, a spus ea cînd a bătut timid la ușa secto-

„La secerat", sculptură în lemn de Gheorghe Gheorghiță (Tg. Neamț).

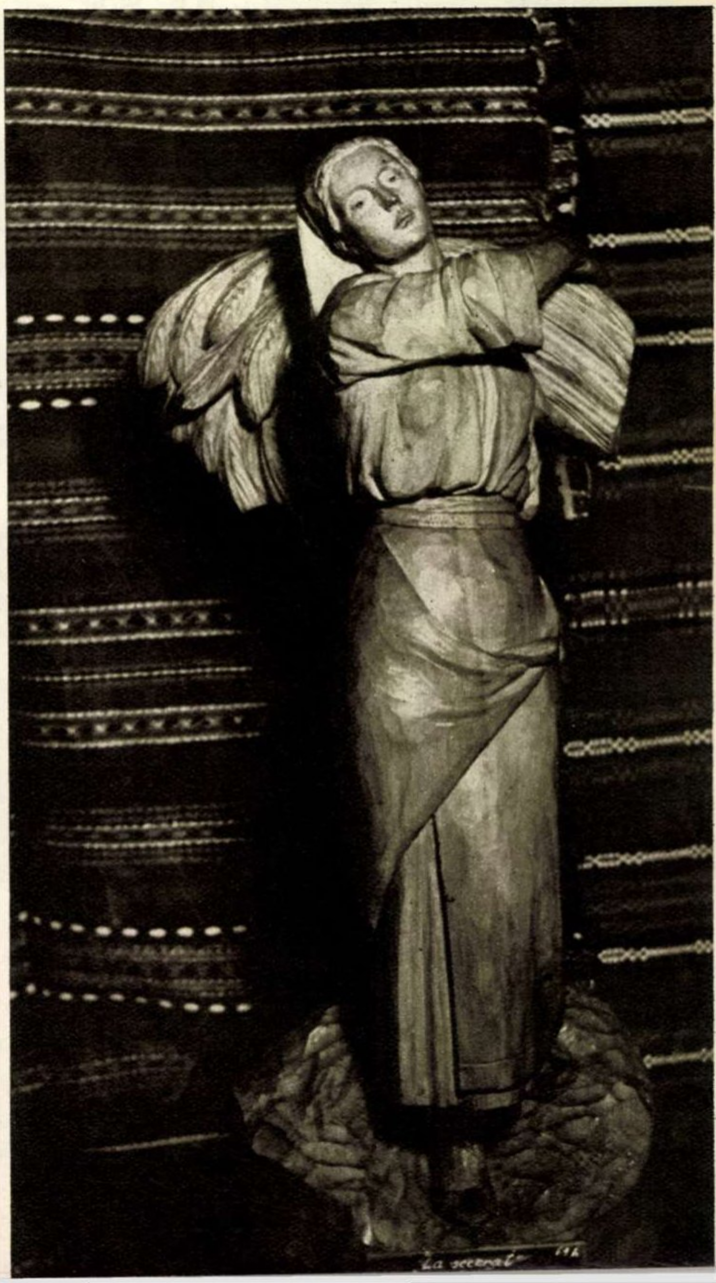

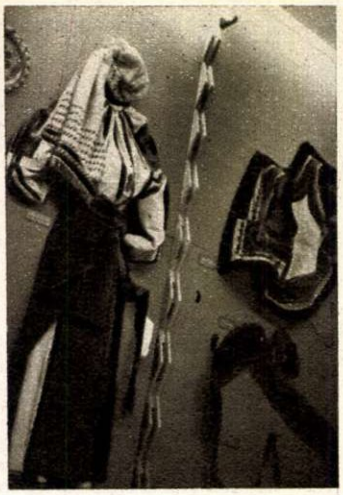

Costum și maramă lucrate de Ileana Işvanca (Bacău).

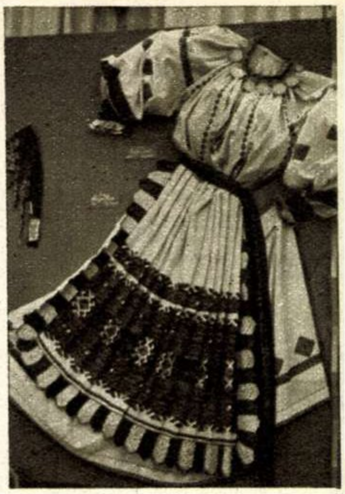

Costum din regiunea Oradea, lucrat de Eliza Pavel (Beiuş).

rului de plastică, şi a arătat cu aceeaşi sfială bocceaua, pe care apoi, grăbit, a deschis-o.

Mi-e greu să drămuiesc valorile: cea a realizării artistice a obiectelor e mai mare, ori cea a pasiunii de a-şi valorifica munca? Nu ştiu. Destul că această „oarecare bătrînică", pătrunsă de conştiinţa valorii obiectelor ieşite din mîna ei, a avut tăria şi curajul să înfrunte depărtările ca să-şi vadă „comoara" în expoziţie.

Nu e uşor să crezi că mînă de om a făurit costumul, lăicerele, ştergarele, traista şi maramele, mai ales maramele, pe care le-a adus Ileana Işvanca la una din expoziţiile de artă populară deschise mai demult în Bucureşti.

Femeia aceasta, ai cărei ochi încă n-au ostenit să vadă, a ales din noianul de nuanţe ale tezaurului cromaticei, doar cîteva — roşu, siniliu şi un verde palid — pe care le-a risipit cu generozitate în albul imaculat al pînzei. Rezultatul? O ţesătură pe care, din pricina cristalinei ei purităţi, ţi-e greu să n-o asemeni cu rîsul unui copil într-o dimineaţă limpede de mai.

La cei 70 de ani ai Ilenei Işvanca, pasiunea artistică e demnă de veneraţie...

★

.. La cei 18 ani ai Paulinei Mărănduca din Hîrtop (Suceava), pasiunea e de-abia făgăduială, iar admiraţia noastră să-i fie stimulent.

Nu sînt decît doi ani de cînd, la un alt concurs, ea a prezentat un cojoc şi a fost răsplătită cu un premiu. L-a adus în satul ei, cu mîndria încă nemărturisită a unei biruinţe pe care o voia fructificată. Acolo, în sat, ca şi în împrejurimi, pentru mulţi săteni, costumul naţional nu mai era la preţ. Oamenii nu-l mai purtau, fetele nu se mai osteneau să-l lucreze. Paulina luase, însă, un premiu. Şi se fălea cu cojocul ei pe la toate serbările. A lucrat apoi un al doilea, un al treilea, şi fetele au înţeles că-i tare frumoasă Paulina în costumele ei autentic sucevene. Au rugat-o să le arate şi lor modele, ca să-şi lucreze singure. Fata atît aşteptase. S-a aşternut pe treabă şi a început să deseneze. Şi de doi ani tot asta face: creează modele noi pe baza tradiţiei locale.

★

Dacă pe Ileana Işvanca şi pe Paulina Mărănduca le cunoaştem numai noi, pe Mîrza Veniamin din Constanţa l-a premiat un juriu internaţional, în 1954, la Viena, cînd a trimis acolo, la expoziţia pe tema „Din viaţa tineretului sătesc", un altorelief.

Mîrza Veniamin, tîmplar la o cooperativă din Constanţa, e încă tînăr. Marea, cu tot ceea ce are mai învăluitor şi mai plin de vrajă, îl atrage, la fel ca şi specificul folcloric, atît de ciudat în îmbinările lui multinaţionale, al plaiului dobrogean. Probabil că de aceea găsim în operele maistrului cioplitor, motive atît de grăitor dobrogene.

Privită cu atenţie, dantela tăiată în cuţitul de os din expoziţie poartă nostalgia mării. Soarele luminează deasupra unei corăbii, iar ancora iese parcă din faldurile unui steag. Totul e minuscul, fin, ca şi cum ar fi fost împletit de o igliţă subţire.

★

Lui Gheorghe Ogrezeanu de la Hurezu (Piteşti), cooperativa de olărie îi datorează totul. Întîmplarea merită să fie povestită.

Olar cu mare iscusinţă în arta lui, el era chemat să lucreze vase pentru toate expoziţiile internaţionale la care ţara noastră era invitată să participe. Dar el nu prididea, iar în cooperativă nimeni nu-i putea dibui meşteşugul.

— Cum să-i învăţ pe oameni? Că nu mă pricep să le vorbesc!... se plîngea el adesea.

Dar într-o zi i-a venit o idee. S-a apropiat de un alt olar, i-a luat mîna în mîna lui şi i-a purtat-o încet pe bucata de pămînt moale, pînă ce forma şi desenul s-au conturat într-un ulcior.

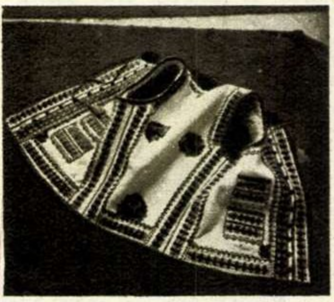

Cojoc brodat de Dormidon Bortoş (Cluj).

Omul a mai încercat o dată şi încă o dată, şi apoi a prins să lucreze singur. Ştia.

La fel au învăţat şi ceilalţi, aşa că astăzi cooperativa din Hurezu dă admirabile obiecte de olărie.

★

Luizi Călugăra, Suceava, Constanţa, Hurezu — localităţi ce se află pe harta ţării, la sute de kilometri una de cealaltă. Dar între ele este, alături de alte legături, încă o puternică legătură: aceea a dragostei de frumos a maeştrilor artei populare. Şi, vorbind de aceştia, nu trebuie să-i uităm nici pe olarii din Oboga, pe cojocarii din Bistriţa, pe ţesătoarele din Argeş — ca şi pe miile de alţi creatori populari, desăvîrşiţi artişti ai acului ori daltei, care pe o fotă ori pe un cojoc, într-un chimir de piele ori pe un ulcior de lut, pe un fluier ori în ţesătura unei marame, îşi povestesc toată dragostea lor pentru frumos.

Ileana Işvanca, Paulina Mărănduca, Mîrza Veniamin, Gheorghe Ogrezeanu... Cîteva nume legate prin aceeaşi pasiune, ale cărei rădăcini se află în adîncul de milenii al istoriei.

Miniatură cu căprioare lucrată în lemn de Andrei Bokor (Tuşnad).

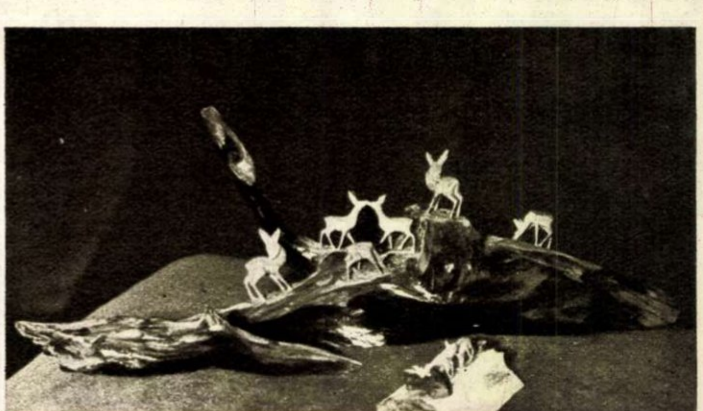

TE VĂD!.. TE VĂD!..

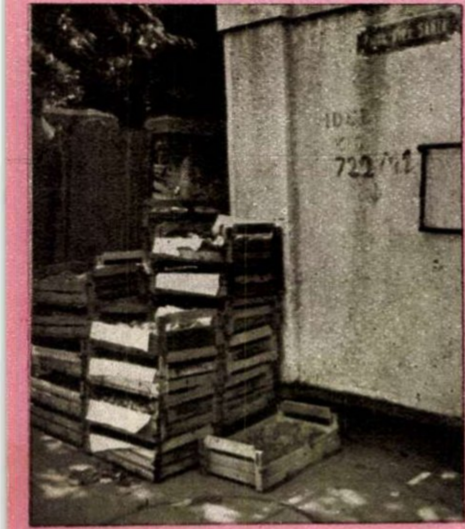

DACĂ-I PIAŢĂ...

... piaţă să fie, şi-a zis pesemne responsabilul unităţii „ambulante" Aprozar din Piaţa Alex. Sahia, din Bucureşti. Drept pentru care şi-a depozitat marfa pe trotuar, iar alături, taraba pe roţi la „botul calului"...

ÎNCHIS PENTRU INVENTAR!

Nu!... De mai bine de trei luni cele patru măcelării din Piaţa Amzei sînt închise din pricina frigiderelor care sînt defecte.

Cum s-ar spune, pe cei responsabili de această situaţie, treaba.. ÎI LASĂ RECE.

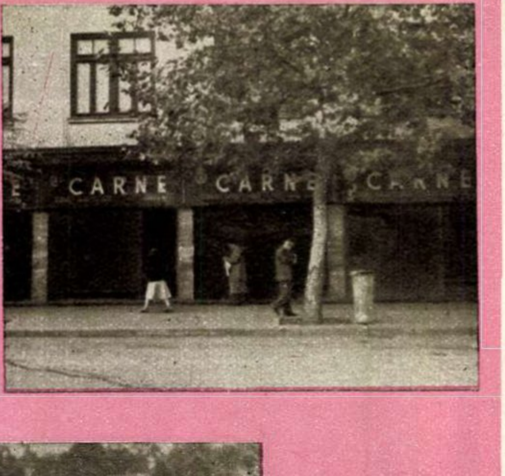

PEISAJ CÎMPENESC

Flori de „nu mă uita"... pe cîmp. (Rar întîlnita specie se datoreşte maeştrilor „grădinari" de la G. A. S. „Progresul", raionul Dorohoi).

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

Bobița, detectiv amator..

DE GEORGE VOINESCU

CAPITOLUL II „UMBRA CENUȘIE"

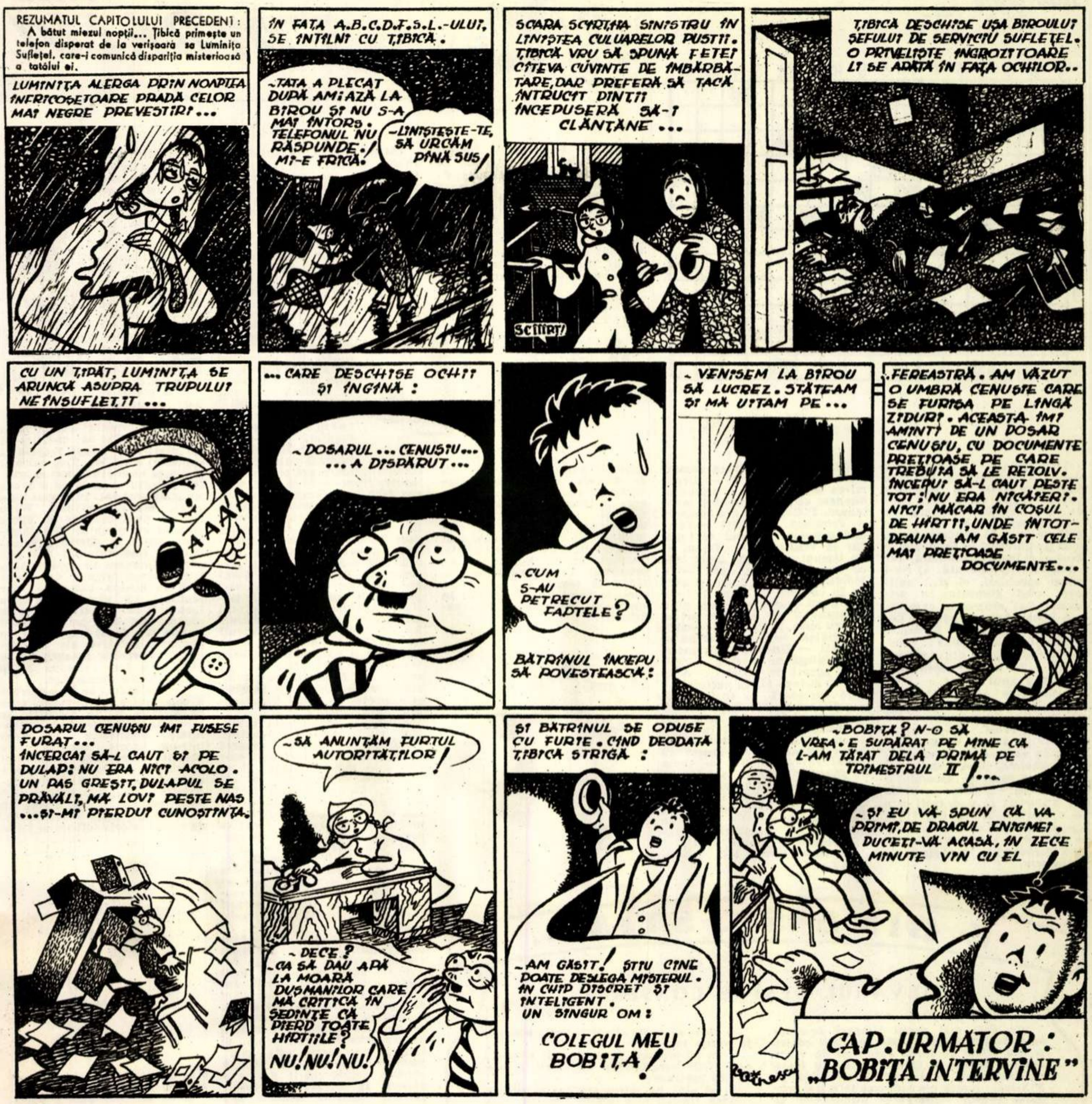

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT: A bătut miezul nopții... Țibică primește un telefon disperat de la verișoara sa Luminița Sufletel, care-i comunică dispariția misterioasă a tatălui ei.

LUMINIȚA ALERGA PRIN NOAPTEA ÎNFRICOȘETOARE PRADĂ CELOR MAI NEGRE PREVESTIRI...
ÎN FAȚA A.B.C.D.F.S.L.-ULUI, SE ÎNTÎLNI CU ȚIBICĂ.
-TATA A PLECAT DUPĂ AMIAZĂ LA BIROU ȘI NU S-A MAI ÎNTORS. TELEFONUL NU RĂSPUNDE.! MI-E FRICĂ!
-LINIȘTEȘTE-TE, SĂ URCĂM PÎNĂ SUS!
SCARA SCÎRȚÎIA SINISTRU ÎN LINIȘTEA CULUARELOR PUSTII. ȚIBICĂ VRU SĂ SPUNĂ FETEI CÎTEVA CUVINTE DE ÎMBĂRBĂTARE, DAR PREFERĂ SĂ TACĂ ÎNTRUCÎT DINȚII ÎNCEPUSERĂ SĂ-I CLĂNȚĂNE...
SCÎÎRT!
ȚIBICĂ DESCHISE UȘA BIROULUI ȘEFULUI DE SERVICIU SUFLEȚEL. O PRIVELIȘTE ÎNGROZITOARE LI SE ARĂTĂ ÎN FAȚA OCHILOR..
CU UN ȚIPĂT, LUMINIȚA SE ARUNCĂ ASUPRA TRUPULUI NEÎNSUFLEȚIT...
AAAA
...CARE DESCHISE OCHII ȘI ÎNGÎNĂ:
-DOSARUL... CENUȘIU... ...A DISPĂRUT...
-CUM S-AU PETRECUT FAPTELE?
BĂTRÎNUL ÎNCEPU SĂ POVESTEASCĂ:
-VENISEM LA BIROU SĂ LUCREZ. STĂTEAM ȘI MĂ UITAM PE...
..FEREASTRĂ. AM VĂZUT O UMBRĂ CENUȘIE CARE SE FURIȘA PE LÎNGĂ ZIDURI. ACEASTA ÎMI AMINTI DE UN DOSAR CENUȘIU, CU DOCUMENTE PREȚIOASE PE CARE TREBUIA SĂ LE REZOLV. ÎNCEPUI SĂ-L CAUT PESTE TOT; NU ERA NICĂIERI. NICI MĂCAR ÎN COȘUL DE HÎRTII, UNDE ÎNTOTDEAUNA AM GĂSIT CELE MAI PREȚIOASE DOCUMENTE...
DOSARUL CENUȘIU ÎMI FUSESE FURAT... ÎNCERCAI SĂ-L CAUT ȘI PE DULAP: NU ERA NICI ACOLO. UN PAS GREȘIT, DULAPUL SE PRĂVĂLI, MĂ LOVI PESTE NAS ...ȘI-MI PIERDUI CUNOȘTINȚA.
-SĂ ANUNȚĂM FURTUL AUTORITĂȚILOR!
-DECE? CA SĂ DAU APĂ LA MOARA DUȘMANILOR CARE MĂ CRITICĂ ÎN ȘEDINȚE CĂ PIERD TOATE HÎRTIILE? NU! NU! NU!
ȘI BĂTRÎNUL SE OPUSE CU FURIE. CÎND DEODATĂ ȚIBICĂ STRIGĂ:
-AM GĂSIT! ȘTIU CINE POATE DEZLEGA MISTERUL. ÎN CHIP DISCRET ȘI INTELIGENT. UN SINGUR OM: COLEGUL MEU BOBIȚA!
-BOBIȚA? N-O SĂ VREA. E SUPĂRAT PE MINE CĂ L-AM TĂIAT DELA PRIMĂ PE TRIMESTRUL II!...
-ȘI EU VĂ SPUN CĂ VA PRIMI, DE DRAGUL ENIGMEI. DUCEȚI-VĂ ACASĂ, ÎN ZECE MINUTE VIN CU EL
CAP. URMĂTOR: „BOBIȚĂ INTERVINE"
Voinescu

Meni-uri romane

Un foarte vechi proverb latin, „Lucullus ad Lucullum cenat", mai este folosit încă și astăzi. El înseamnă „Lucullus prînzește la Lucullus" și a fost rostit prima oară de faimosul general roman Licinius Lucullus (114-57 înaintea erei noastre), reputat pentru capacitatea sa militară, dar mai ales pentru luxul exorbitant de care se înconjura. Palatul său din Tusculum, amintit de Cicero în „Tusculanes", era celebru prin bogăția și operele de artă care îl împodobeau, dar și prin grandoarea ospețelor pe care le găzduia.

Se povestesc multe pe seama acestui personaj al antichității romane. Astfel, întîlnindu-l într-o zi, Cicero și Pompei îl rugară să-i ia cu el la masă, dar cu condiția să renunțe la orice fel de ceremonie sau excese. Lucullus fu încîntat, dar spuse: „Dați-mi voie cel puțin să ordon servitorilor mei să dea masa în sala lui Apolo".

Masa fu extraordinară și invitații rămaseră înmărmuriți. Lucullus le explică amuzat că o masă în sala lui Apolo nu costa niciodată mai puțin de 50.000 de drahme! Altă dată, fiind singur, bucătarul îi prezentă o masă de care nu fu mulțumit, pe considerația că e sărăcăcioasă. La dojenile stăpînului, bucătarul aduse scuza că-l știa singur la masă. Atunci Lucullus dădu acel răspuns care avea să devină un dicton: „Lucullus prînzește la Lucullus" și, prin urmare, masa trebuia să fie tot atît de somptuoasă, chiar dacă nu erau oaspeți în jurul ei.

Dar Lucullus nu era unicul reprezentant al acestui „mod de viață", caracteristic pentru aristocrația antică romană.

Trăsătura principală a bucătăriei bogătașilor romani era excentricitatea. Gustul blazat al mesenilor trebuia înșelat cu cele mai bizare preparate. Bunăoară, greierii marinați în untdelemn și oțet erau renumiți ca aperitiv. Mrene de mare, pateuri de ficat de rață, gîște care fuseseră îndopate cu labele bătute în cuie ca să se îngrașe, amestecuri din cele mai greoaie erau sortite să astîmpere voracitatea mesenilor. La multe ospețe se aduceau pești vii, pe care chiar convivii îi înecau în lapte clocotit, realizînd astfel un fel de mîncare apreciat ca extrem de gustos...

Bucătăria romană prezenta cele mai ciudate și extravagante „specialități", trădînd rafinamentul împins pînă la decadență.

Cîteva „feluri" vorbesc de la sine: ouă de potîrniche, călcîie de cămilă, creste smulse de la cocoși vii, limbi de păun și de privighetoare, linte amestecată cu pește și trufe, pești presărați cu praf de perle...

Cel mai modest meniu al patricienilor romani constituia o risipă nebunească. Întîi se servea așa-numitul „Gustatio": scoici, pui cu sparanghel, stridii, pui fripți, mierle. Apoi „Cena": spinare de mistreț, pește, rațe și alte păsări fripte. La sfîrșit „Secundae mensae": creme, dulciuri, fructe exotice.

Uneori meniul cuprindea 25 de feluri, iar cînd mesenii ajungeau la saturație, un sclav îi gîdila în gît cu o pană de gîscă, muiată în untdelemn. Apoi totul era luat de la început...

Domnia împăratului Vitellius, de pildă, n-a fost decît o masă fără sfîrșit. La un ospăț dat în onoarea fratelui său Lucius, s-au servit 2000 pești și 7000 păsări scumpe. Vitellius este cel care a inventat un fel de mîncare rămas celebru — „Pavăza Minervei" — compus din limbi de păun, de fazan și din lapți de peștișori, precum și un alt preparat, din 600 de creieri de struț...

Așa arătau — în linii mari — ospețele romane. Nu este greu de înțeles cît au contribuit ele la decăderea celui mai puternic imperiu al lumii antice.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

din piață....

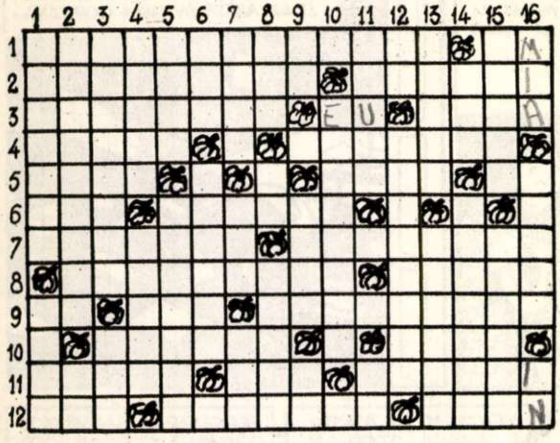

....în cămară

ORIZONTAL: 1) Se face în piață — Articol. 2) Le face gospodarul cînd își cumpără cartofi, ceapă, varză etc., pentru a-și umple cămara în vederea iernii — Nu le au numai sobele... 3) Butoaie drese, bune de murături — Pronume — Bună ar fi iarna în cămară, dar e brînză de primăvară. 4) Nu-i numai spectacol, ci și... culinară, cînd gospodina e pricepută—Băț aromat în cămară. 5) A întrevedea — Cadru — Comună în Șimleul Silvaniei 6) Verbul pe care-l pune în practică țăranul încă din toamnă, pentru a ne asigura aprovizionarea din anul viitor — Cînd vin, e bine să ai cămara plină. 7) A judeca — Neîngrijită. 8) Cumpărătură din piață — Prost. 9) Posezi... usturoi! — Aurora la greci — Roșie la vară, acră în cămară. 10) Înghețată — A bubui. 11) Infinitivul cepei și usturoiului din cămară — Sau — Piață din București (a unor frați care au... marmeladă în cap!) 12) Aproape să nu-l vezi în cămară, de slab ce e — Nu e bine s-o aibă gospodarul, ci cămara — Entuziasm.

VERTICAL: 1) Sursa comercială a murăturilor — Denumirea ardelenească a dafinului oltenesc sau a salcîmului muntenesc. 2) Gogoșarii din cămară! — Pronume. 3) Ochiți — Terci moldovenesc. 4) Buni de fugă, dar la vînătoare — Hrean. 5) În timpul ei se coc toate cele ce vor intra în cămară — În Moldova îi zice „Bucureștean". 6) În cămară nu poate fi folosită decît pentru a strînge gîtul boracanului — Materie primă pentru leșie. 7) Personaj feminin caragialesc — Cruzi, dar nu ca pepenii — Unealtă școlărească. 8) Curelușă de meșină — Măsură agrară în China — A se ivi. 9) Brînza lor în putinică — Liră turcească — O invitație nepoliticoasă. 10) Pește nu de apă dulce, ci de oțet acru. 11) În borcan e dulceață, în sticlă sirop — Cîntecul gîștei. 12) Simbolul ruteniului — Vinete cu pene! 13) A stimula — Acum le găsești în piață, la iarnă în cămară. 14) A dușmăni — Încetișor, încetișor. 15) Iute în cămară — Conservă de legume. 16) Nume de fată — Locul de desfacere a produselor agroalimentare — Plantă textilă.

Cuvinte rare; MU, EOS, ACAȚ.

E BINE SĂ ȘTIM...

ADEVĂRUL DESPRE CONSERVE

Din cele mai vechi timpuri oamenii au folosit diferite metode, spre a-și păstra pentru zilele de iarnă surplusul de vînat sau de recolte pe care-l aveau. Cu toate acestea, pînă la începutul secolului al XIX-lea, lumea n-a cunoscut decît trei procedee pentru conservarea alimentelor și anume: saramura, afumătura și uscătura. Se spune că galii în războaiele lor se hrăneau cu un praf făcut din carne uscată, iar hunii își conservau „bifteck"-ul între șea și spinarea calului.

În forma în care le cunoaștem astăzi, conservele și-au făcut apariția abia la începutul secolului trecut și francezii pretind că cel care a inventat sistemul sterilizării cu ajutorul aburilor a fost un anume Nicolas Apert, bucătar și cofetar din Chalon-sur-Saone.

Această metodă a sterilizării s-a păstrat pînă în zilele noastre, cînd a ajuns să fie folosită pe scară industrială în toată lumea.

Un prim obstacol pe care l-a avut această industrie în dezvoltarea ei au fost numeroasele cazuri de intoxicație pe care le-au produs, la început, unele alimente conservate.

Or, după studii și observații minuțioase, s-a constatat că, dacă sînt îngrijit preparate, conservele de orice fel nu pot produce intoxicări. În acest scop gospodinele au fost și sînt și astăzi sfătuite, să fie atente cînd deschid o cutie de conserve, la următoarele amănunte:

— cutia să nu fie cîtuși de puțin bombată în vreun loc;

— să nu producă, în momentul găuririi, acel fîșiit caracteristic eliberării aerului de sub presiune;

— să aibă un miros sănătos și plăcut.

Dacă îndeplinește aceste condiții, conserva poate fi consumată fără nici o grijă.

O altă problemă pe care și-au pus-o consumatorii a fost aceea a principiilor nutritive, deoarece se credea — și unii mai cred și azi — că sterilizarea distruge vitaminele. Or, analizele repetate au constatat că atît sărurile minerale, cît și vitaminele nu pierd prin conservare mai mult de 20% din cantitatea lor, adică aproximativ cît pierd și prin fierberea obișnuită. Acizii de asemenea nu sînt modificați prin sterilizare, iar potențialul în calorii al conservelor de pește, carne, legume și fructe este în măsură să satisfacă necesitățile normale ale unui adult. S-au dovedit de altfel practic aceste calități ale conservelor încă din anul 1932, cînd o misiune compusă din 15 exploratori au putut rămîne în Groenlanda timp de 13 luni, în perfecte condiții de sănătate, fără să consume altceva decît alimente conservate.

Concluzia pe care trebuie s-o tragem este că, alături de alimentele proaspete, omul poate consuma o cantitate apreciabilă de conserve, fără nici un pericol pentru sănătatea lui.

Cît este de „bătrîn" FOTBALUL

Desigur că fiecare iubitor al fotbalului este interesat să afle de cînd există pe lume sportul său preferat. O asemenea „explorare" istorică nu este însă de loc ușoară. De ce? Pentru bunul și simplul motiv că o grămadă de națiuni revendică „paternitatea" asupra jocului cu balonul rotund! Firește, pretendenții vin cu „acte" în regulă, vechi de secole și, uneori, de

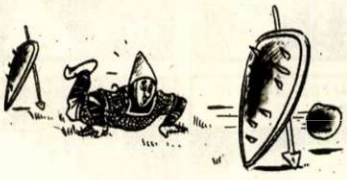

milenii. Sursele fiind deci atît de diverse, nu vedem, sincer vorbind, cum s-ar putea elabora o istorie fotbalistică precisă și... absolută. Un lucru este sigur: că fotbalul își află originea în timpurile cele mai îndepărtate. Vasele, inscripțiile, desenele scoase la lumină de arheologi dovedesc — fără putință de tăgadă — că fotbalul succede imediat atletismului în nescrisul „clasament" al... bătrîneții.

Lăsînd în sarcina caricaturistului MATTY să imagineze pentru dv. pe primul jucător de fotbal(cu un asemenea fundaș, orice echipă ar putea avea o apărare de netrecut!), să ne oprim ceva mai aproape de contemporaneitate. Cu peste un mileniu în urmă, printre locuitorii din Normandia și Bretania, se bucura de multă popularitate un joc cu mingea, denumit „la soule". Din ce consta acest joc? Două echipe, reprezentînd două comune învecinate, își disputau cu înverșunare (și, cunoscînd moravurile vremii, nu știm dacă totdeauna în limitele celei mai perfecte sportivități!) o minge de piele, de formă neregulată, umplută cu... pietre și paie. Mingea era împinsă cu picioarele, iar învingătoare era echipa care izbutea finalmente să ducă mingea pînă în... comuna adversă!

Cînd armatele ducelui Guillaume de Normandia (cunoscut la noi sub numele de Wilhelm Cuceritorul) au cucerit Englitera, în secolul al XII-lea, soldații săi n-au întîrziat să „exporte" în țara cotropită jocul pe care se obișnuiseră să-l joace din moși-strămoși. Desigur că, organizînd pe pămîntul britanic vechile și popularele lor jocuri de „la soule", oștenii își manifestau nostalgia după căminele și obiceiurile părăsite vremelnic. Fapt este că „la soule" s-a răspîndit cu repeziciune printre locuitorii insulari și a încetat de a mai fi „apanagiul" normanzilor.

Cinci-șase secole mai tîrziu, mai mulți seniori florentini, emigrînd în Britania, aduseră cu ei multe obiceiuri naționale din cele mai pitorești și — bineînțeles — popularul lor „il calcio". Ce era acesta? Nimic altceva decît un fel de „la soule", dar în care existau reguli mai precise și mai severe. Jocul se asemăna într-o măsură cu rugbiul din zilele noastre, balonul fiind de formă ovală. În jocul de „calcio", echipa era formată din următorii jucători (îmbrăcați în fastuoasele costume de epocă): 8 înaintași (innanzi corridori), 2 mijlocași (sconciatori), 4 mijlocași de fund (datori innanzi) și un fundaș (datori addiatori). Regulile jocului erau în număr de 34. Arbitrul putea fi numai unul dintre notabilitățile cetății, dar i se cerea acestuia o pregătire de... specialitate. În orice caz, chiar dacă nu ne putem pronunța cu precizie matematică asupra amănuntelor de ordin tehnic și tactic, un lucru este clar: jucătorii trebuiau să depună eforturi considerabile pentru a ajunge la capătul meciului, întrucît terenul măsura 272 metri în lungime și 139 metri în lățime. Este drept însă că și „poarta" (care nu era altceva decît linia de fund a terenului) era și ea mai mare de 7 metri! Oricum, acest adevărat „maraton fotbalistic" impunea un antrenament de condiție fizică foarte exigent!

Îmbinînd elemente din „la soule" cu elemente din jocul de fotbal florentin, britanicii au transformat acest gen de întrecere într-un joc național, numindu-l fotbal (denumire rezultată, după cum se știe, din apropierea cuvintelor englezești foot = picior și ball = minge). Directorul colegiului din orășelul Ruigby și-a propus în 1820 să codifice și să „civilizeze" (după propria sa expresie) acest joc. Trei ani mai tîrziu, pe terenul de sport al acestui colegiu avea să se producă un mare scandal: în timpul unui meci, elevul William Webb Ellis a avut fantezia să apuce balonul cu mîna și să-l introducă astfel în poarta adversă! Ellis a fost eliminat din joc, a fost dezavuat în mod public, i s-a retras dreptul de a mai juca în echipa colegiului, dar probabil că nimeni nu și-a închipuit că, în clipa aceea, se născuse un nou joc: rugbiul! Acesta și-a făcut treptat loc în gusturile sportive ale „insularilor" și cronica notează că în 1839 el a fost introdus și la universitatea Cambridge.

Cum pe atunci se juca de fapt o combinație fotbal-rugbi, ceea ce a iscat multe discuții, în asociația pentru Reforma Fotbalului, constituită în 1857 într-un istoric congres, s-a hotărît despărțirea fotbalului de rugbi. De la acest congres se trage de altfel și clasica denumire de „fotbal-asociație." Fără îndoială, acesta a fost un moment de mare însemnătate, de atunci istoria fotbalului fiind

bine cunoscută, chiar și în cele mai mici amănunte.

Și cu aceasta, punem punct, dar nu mai înainte de a vă invita să priviți cu atenție desenele lui MATTY, care ar putea constitui o contribuție la o eventuală istorie... ilustrată a jocului de fotbal!

Marius GODEANU

DEZLEGAREA JOCULUI DIN NR. 26

ORIZONTAL:

1) Agigea — Mamaia. 2) Zatoane — Liman. 3) Olinca — Celalt. 4) Vama — Pb — Pești. 5) T — Staul — Trap. 6) Far — A — Gab — A — O. 7) E — Caliacra — Ad. 8) Or — Diaz — Adam. 9) Data — S — Stelar. 10) Ozu — Noru — Tîri. 11) Sezoane — B — Bab. 12) Ill — S — Gîrle — A. 13) Amazoane — Fier.

ÎN JURUL GLOBULUI

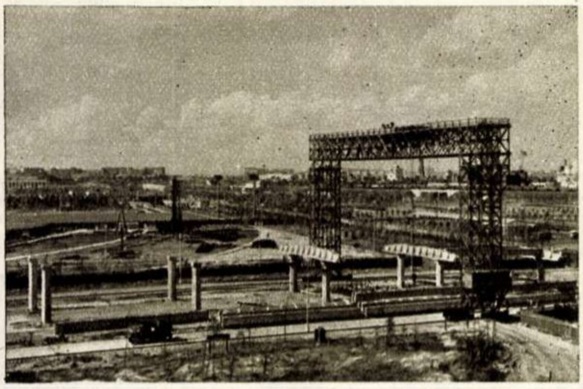

↑**PODUL CU ETAJ.** Pentru a asigura o şi mai bună legătură între centrul capitalei şi stadionul „V.I. Lenin" din Lujniki, peste rîul Moscova a început construcţia unui nou monumental pod de beton armat, a cărui lungime va fi de 2 km. Podul va fi prevăzut cu etaj. În partea de jos se va trasa linia de metrou, iar etajul urmează a fi amenajat pentru circulaţia autovehiculelor şi a pietonilor.

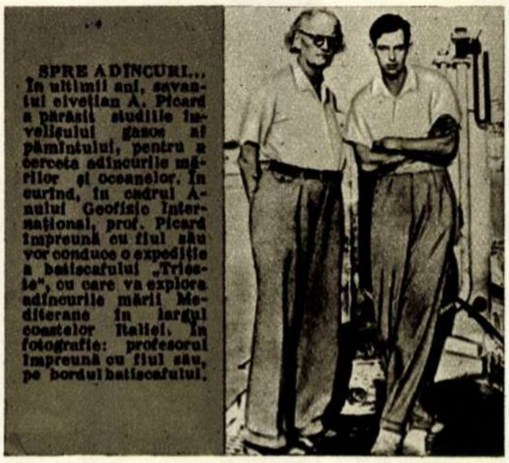

SPRE ADÎNCURI... În ultimii ani, savantul elveţian A. Picard a părăsit studiile învelişului gazos al pămîntului, pentru a cerceta adîncurile mărilor şi oceanelor. În curînd, în cadrul Anului Geofizic Internaţional, prof. Picard împreună cu fiul său vor conduce o expediţie a batiscafului „Trieste", cu care va explora adîncurile mării Mediterane în largul coastelor Italiei. În fotografie: profesorul împreună cu fiul său, pe bordul batiscafului.

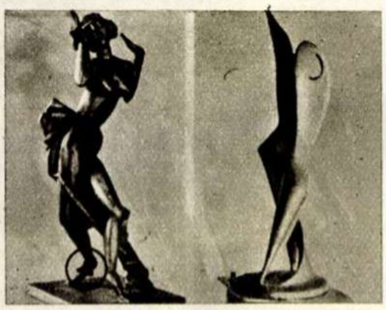

←**„EVOLUŢIA" ARTEI DECADENTE.** Iată două exemplare care ilustrează de minune „evoluţia" artei decadente: în stînga, lucrarea intitulată „Dansatoarea" a sculptorului Beling, din anul 1916; în dreapta, sculptura botezată „Dans", din anul 1956. În ritmul accelerat al „evoluţiei" ultimilor ani, specialiştii sînt de părere că „dansatoarea" anului 1960 va semăna cu orice obiect — la discreţie...

↑**BĂTRÎN, DAR VERDE!** În satul Verhneaia Hortiţa din regiunea Zaporojie (R.S.S. Ucraineană) creşte un falnic stejar al cărui an de naştere se pierde în negura vremii, vîrsta lui numărînd multe secole. Dimensiunile stejarului sînt de-a dreptul impresionante: el atinge în înălţime 36 metri, trunchiul lui are o circonferinţă de 6,32 metri, iar splendida-i coroană depăşeşte în diametru 43 metri.

De altfel frunzişul bogat nu trădează nicidecum vîrsta „înaintată" a bătrînului stejar.

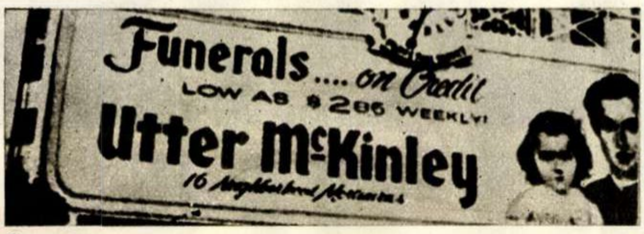

↑**RECLAMA.** Pe unul din zgîrie-norii din New-York se poate citi o firmă foarte „promiţătoare".

Utter McKinley oferă distinşilor săi clienţi, plătind săptămînal cîte 2,85 dolari, asigurarea unui serviciu conştiincios pînă în pragul veşniciei. Clientul, înafară de o înmormîntare de lux, poate să-şi aleagă şi unul din cele 16 cimitire cu care antreprenorul are contracte...

PENTRU GUSTUL FISTICHIU al cucoanelor simandicoase din America, o casă de modă din Londra a lansat la hotel „Savoy" cea mai proaspătă „creaţie": pantofi cu flori la... călcîie. Că nu-i vorba totuşi de o afacere nerentabilă sau — cum s-ar zice, o floare la ureche — o dovedeşte faptul că milionarele americane, ahtiate după originalitate, se dau în vînt după aceste „potcoave înflorate". ↓

FOC LA MANCHESTER. Un puternic incendiu a distrus 20 de clădiri din oraşul englez Manchester. Focul a pornit de la magazinul universal Paulsen. Munca pompierilor pentru localizarea de la început a incendiului a fost, după cum se poate vedea din fotografia noastră, zadarnică. ↓

PENTRU VINDECAREA ARSURILOR. Recent, doi medici şi un laborant din R. Cehoslovacă au construit un aparat original pentru tratarea şi vindecarea arsurilor şi rănilor superficiale. Noul aparat dă cele mai bune rezultate.

Etapele războiului antihitlerist au prilejuit, în ultimul deceniu, numeroase filme, îndeosebi în ţările care au cunoscut invazia fasciştilor, mai rar însă producţii americane şi britanice. De aceea a fost aşteptat cu interes noul film englez „Bătălia de la Rio dela Plata" al studiourilor Rank. Deşi poartă girul regizorilor Michael Powell şi Em. Pressburger, filmul, care reeditează istoria scufundării vasului german „Graf von Spree", a însemnat o decepţie pentru spectatori, prin caracterul său dulceag, necombativ.

Cinematografia muntenegreană a dat la iveală un nou film, al cărui scenariu porneşte de la un fapt real, întîmplat în timpul ultimului război, cînd regele Petru al Iugoslaviei a fugit în grabă din ţară, renunţînd la uriaşul depozit de bancnote ale vistieriei. Amestec de satiră şi redare a eroicei lupte a partizanilor, „Bani afurisiţi" este o încercare meritorie de adaptare a stilului neorealist, datorită talentatului regizor V. Stojanovici.

Romanul „O viaţă" de Guy de Maupassant va fi transpus pe ecran de regizorul francez Alexandre Astruc, care e în acelaşi timp şi autorul scenariului. Pentru rolul principal, al nefericitei mame şi soţii Jeanne, eroina romanului, a fost solicitată Maria Schell, tînăra actriţă austriacă, care a devenit, datorită filmelor „Gervaise" şi „Rose Berndt", una dintre cele mai mari speranţe ale cinematografiei europene.

„**A**nii de şcoală" se intitulează un amplu documentar al studioului Mosfilm, care înfăţişează într-un mod plăcut şi atractiv o temă destul de sobră, aceea a desfăşurării sistemului de învăţămînt sovietic. Pe scenariul propriu, regizorul A. Ovanesov a alcătuit un film instructiv şi palpitant totodată.

Noul film artistic al studiourilor „Moldova-Film" din Chişinău, inspirat din viaţa unui colhoz din R.S.S. Moldovenească, se numeşte „Cireaşa timpurie" şi e regizat de tînărul absolvent G. Komarovski, elev al lui Serghei Gherasimov.

Un nou film pentru copii a fost terminat de curînd în studiourile poloneze. Renumita regizoare Wanda Iakubowska a creat, pe un scenariu de Igor Newerly, filmul fantezist „Riga Treflă I-ul", în care personajele sînt figurile însufleţite ale cărţilor de joc. În rolul central apare un băieţaş foarte dotat, Julius Wyrzykowsky, căruia i se prevede o frumoasă carieră.

La Belgrad a sosit nu demult o echipă de cineaşti sovietici, în frunte cu binecunoscutul regizor Lukov, care va realiza prima coproducţie sovieto-iugoslavă, filmul în culori „Alexa Dundici".

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni : 1[illegible] le 6 luni : 36 le

ECHIPA R. P. R. IN CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL

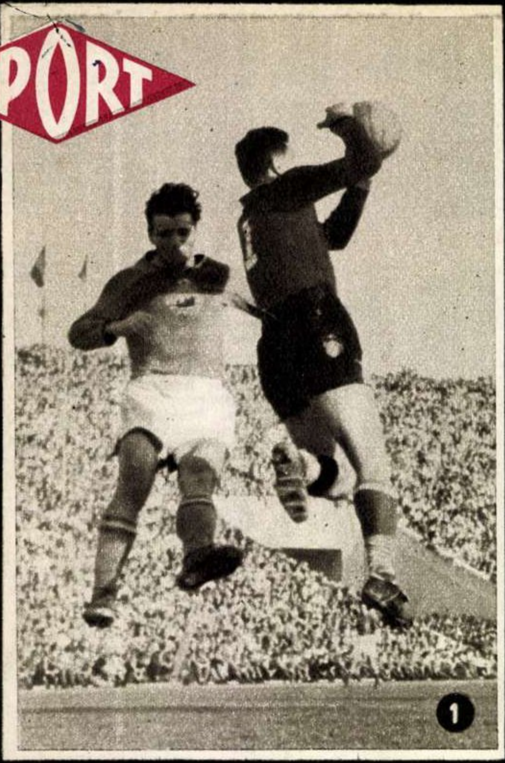

Sint vii incă in amintirea tuturor amatorilor de sport nerăbdarea și intersul cu care a fost așteptată partida de fotbal R.P.R.-Iugoslavia, contind pentru preliminariile campionatului mondial... Goana după bilete, discuțiile in jurul formației, pronosticuri, drumul către stadion (făcut de unii incă de la ora 7 dimineața!), bucuria de a găsi un loc mai bun in tribună, apariția lui „Nea Jenică", conducătorul galeriei și apoi, jocul, arbitrul (off!), emoțiile, golul lui Ene II... Din toate acestea nu a mai rămas insă in actualitate decit rezultatul: 1-1! Dar dacă pentru F.I.F.A. a fost suficientă laconica telegramă prin care s-a anunțat acest rezultat, pentru noi, pentru fotbalul rominesc, meciul de pe stadionul „23 August" reprezintă o importantă etapă, de data aceasta cu adevărat incurajatoare, pentru obținerea calificării in turneul final. Acum e limpede faptul că... bagajele pentru Stockholm se vor face la Belgrad, in seara zilei de 17 noiembrie, după partida Iugoslavia-Rominia, care va decide ciștigătoarea seriei a VII-a. Pină atunci, atit echipa iugoslavă (la 27 octombrie), cit și reprezentativa noastră (la 3 noiembrie), vor intilni la Belgrad și respectiv București, formația Greciei. Deocamdată echipa R.P.R. are cele mai multe puncte și lucrul acesta este foarte important nu insă și... suficient. Meciul de la 29 septembrie ne-a arătat că formația noastră mai are incă multe deficiențe. Mai intii trebuie remarcat faptul că a jucat crispat, uneori neatent, alteori fără perspectivă și, din păcate, niciodată la adevărata ei valoare. Mă gindesc, de pildă, la faptul că e foarte greu de spus care dintre jucătorii noștri au fost la inălțime in toate cele 90 de minute dramatice de joc. În afară de Petchovschi și in mai mică măsură Apolzan, toți ceilalți au avut momente in care s-au comportat bine, dar nu merită această apreciere pentru intreg meciul. Zavoda II nu a mai avut verva și precizia cu care ne obișnuise, Neacșu a fost mai intotdeauna depășit, Ene și-a revenit de-abia in repriza a doua, Călinoiu a fost eficace in intervențiile „la cap", dar slab inspirat in multe faze, iar inaintarea și mai ales extremele nu au acționat in raport cu redutabila apărare iugoslavă, jocul inghesuindu-se prea mult pe centru, unde Zebec s-a dovedit de netrecut.

Insistăm asupra tuturor acestor aspecte, intrucit dorim atit de mult să vedem echipa noastră calificată pentru turneul din Suedia. Ca să obțină insă acest lucru e necesar ca in cele două partide pe care le mai are de jucat in preliminariile campionatului mondial, să se comporte la adevărata ei valoare, să-și intărească și mai mult prestigiul de echipă care știe să lupte, să se comporte la... suma valorii componenților ei. Cel de-al 25-lea meci dintre echipele Rominiei și Iugoslaviei nu a permis nici uneia dintre cele două formații să preia conducerea. Echilibrul a rămas perfect: 11 partide ciștigate de jucătorii noștri, 11 de jucătorii iugoslavi și trei meciuri cu rezultat de egalitate.

În incheierea comentariului nostru, se cuvine să adresăm calde cuvinte de laudă juniorilor, care au obținut o victorie cu scorul de 5-1, in urma unui joc incintător, de bună factură tehnică și de o rară spectaculozitate. Cine va putea uita vreodată, dintre amatorii de fotbal binențeles, de pătrunderile și șuturile lui Viorel Mateianu, de excepționalele curse ale lui Renye, de intervențiile prompte și curajoase ale lui Bărbulescu?

-Cea de-a treia confruntare a jucătorilor noștri cu fotbaliștii iugoslavi a dat ciștig de cauză celor din urmă, care la Skoplje au intrecut reprezentativa secundă a țării noastre cu 2-1.

...Meciul s-a incheiat de mult, comentariile s-au terminat, rezultatul s-a consemnat la F.I.F.A. După toate acestea lupta pentru mult dorita calificare a devenit și mai dirză. Spectacolul mai are trei acte care se vor juca, in ordine, la Belgrad, București și apoi ultimul tot in capitala Iugoslaviei. Să sperăm că atunci cind cortina se va lăsa, la 17 noiembrie, ii vom putea aplauda și felicita din toată inima pe jucătorii noștri.

Florin ȘERBAN

Fotografii de L. TIBOR, M. MATEI
și A. MIHAILOPOL

1) Ene I și Beara in luptă pentru balon. 2) Privind această poză vă veți da seama cit de scumpă le este jucătorilor romini și iugoslavi calificarea pentru turneul din Suedia. 3) „Am egalat!" Pe fețele spectatorilor se citesc bucuria și entuziasmul. 4) Nea Jenică — simpaticul animator al tribunelor. 5) Unii au venit de la ora zece. 6) 1-0 pentru Iugoslavia... 7) Ura! Ene I a inscris! 8) O minge trimisă de Mateianu și apărată spectaculos de portarul echipei Iugoslave de juniori

Bibl. Reg

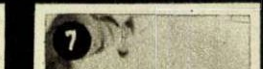

47/3

Bibl. Cent. Rep.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

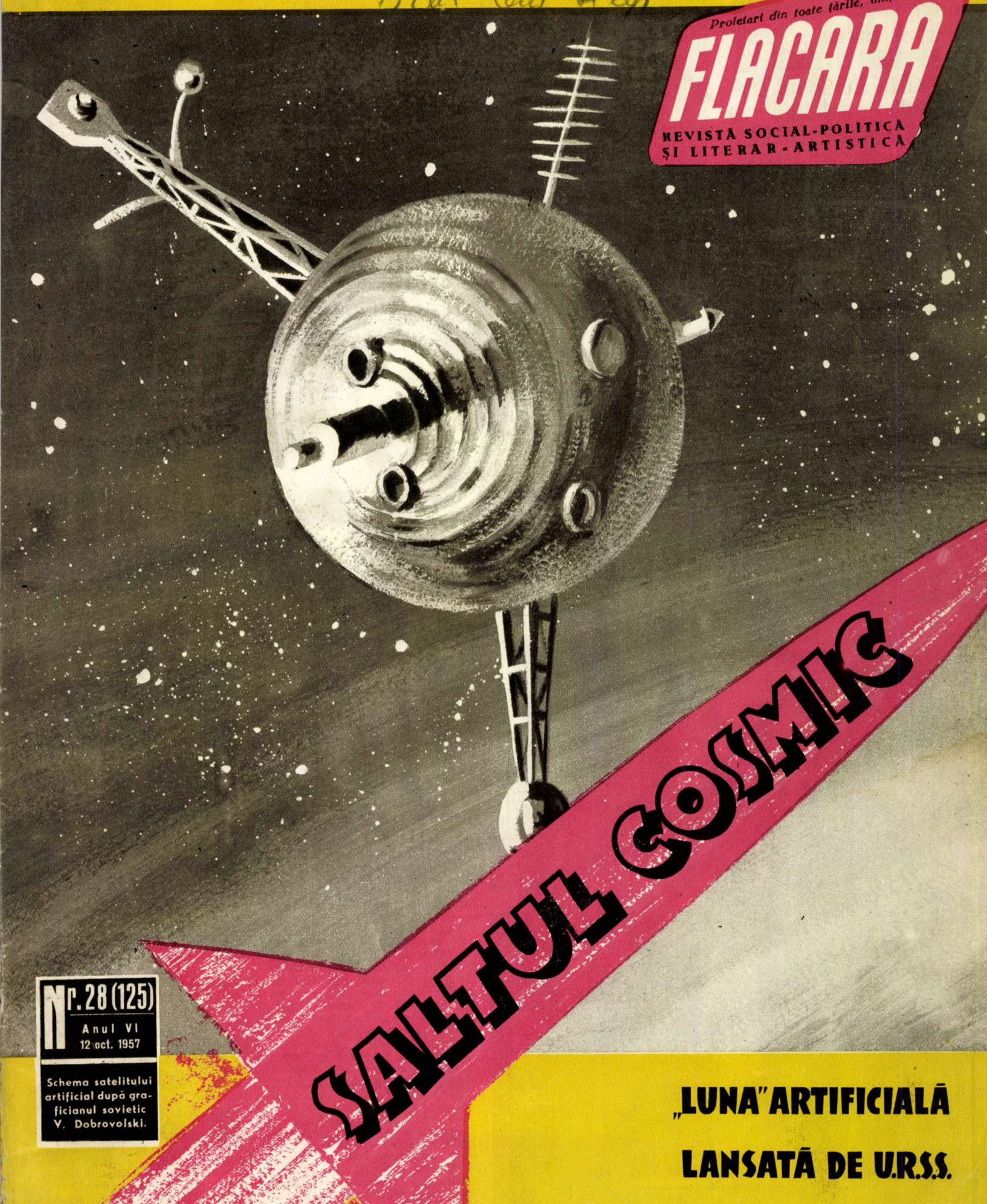

Nr. 28 (125)

Anul VI

12 oct. 1957

Schema satelitului artificial după graficianul sovietic V. Dobrovolski.

„LUNA" ARTIFICIALĂ LANSATĂ DE U.R.S.S. PRIMA DIN LUME

— O performanță științifică epocală – Miraculosul tur al globului – Intenții americane și realizări sovietice – Cine pierde, cine cîștigă – „Vanguard" în 1958?–Îndoielile lui Milton Rosen–Precizări sovietice – Semnale pe unde nevăzute–Pentru pace.

Iată drumul pe care-l parcurge un tren de rachete de la platforma de lansare pînă la punctul cînd se imprimă satelitului viteza de orbită necesară. →

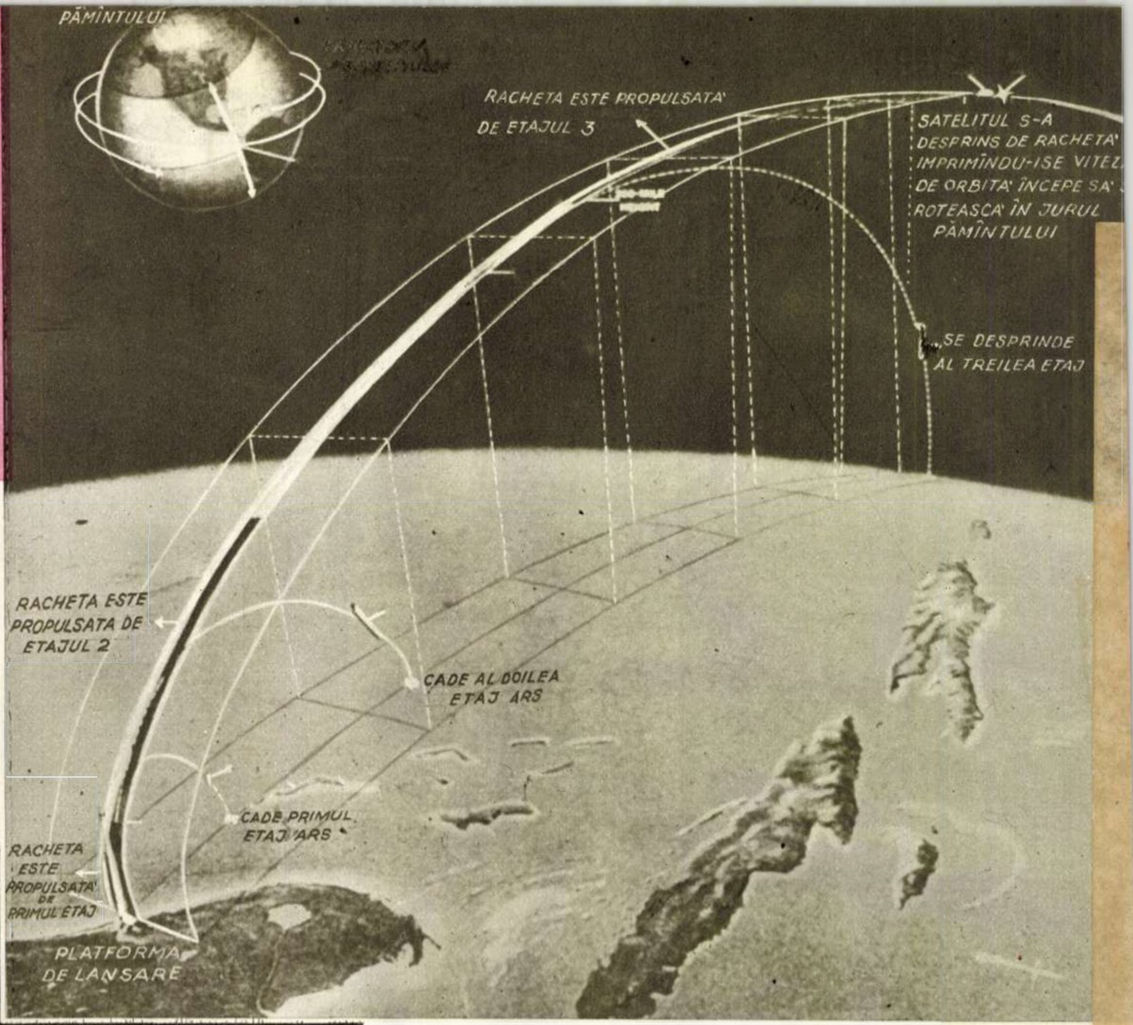
PĂMÎNTULUI
RACHETA ESTE PROPULSATĂ DE ETAJUL 3
SATELITUL S-A DESPRINS DE RACHETĂ IMPRIMÎNDU-ISE VITEZ DE ORBITĂ ÎNCEPE SĂ ROTEASCĂ ÎN JURUL PĂMÎNTULUI
SE DESPRINDE AL TREILEA ETAJ
RACHETA ESTE PROPULSATĂ DE ETAJUL 2
CADE AL DOILEA ETAJ ARS
CADE PRIMUL ETAJ ARS
RACHETA ESTE PROPULSATĂ DE PRIMUL ETAJ
PLATFORMA DE LANSARE

Mecanismul electronic a fost declanșat; racheta etajată a țîșnit ca un bolid de pe platforma de lansare. Viteza inițială: 1.700 metri pe secundă. Trenul de rachete se înalță vertiginos. În clipa cînd racheta a treia și ultima a imprimat satelitului viteza de 8.000 de metri pe secundă, luna artificială își continuă singură voiajul fantastic în jurul globului, fără combustibil, pe baza echilibrului realizat între forța centrifugă și forța de atracție. ↓

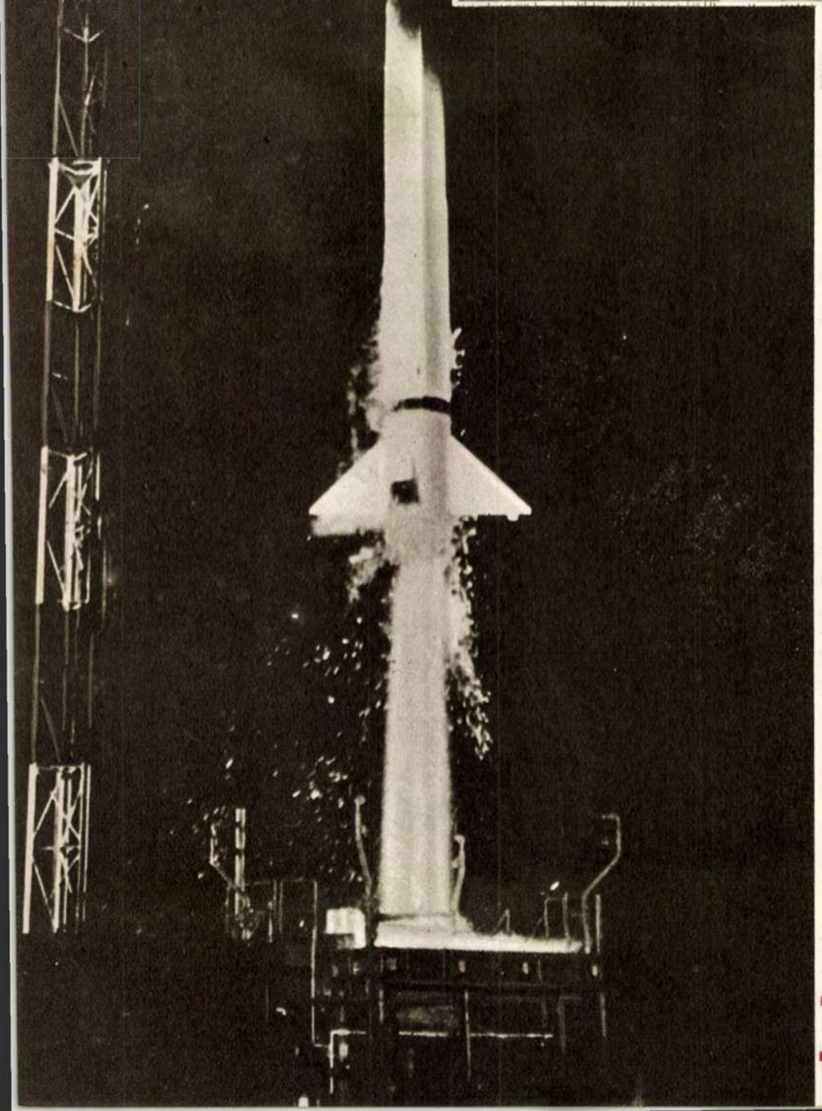

Vor trece ani, secole vor trece și locuitorii planetei noastre nu vor uita evenimentul epocal care a electrizat inimile și mințile oamenilor în acea zi istorică de 4 octombrie 1957.

Calendarele viitorului vor însemna cu roșu data memorabilă, iar viitoarele generații vor transmite din tată-n fiu povestea adevărată a legendarului salt cosmic, săvîrșit pentru întîia oară în lume de sfera minunată azvîrlită spre înălțimi nebănuite de omul sovietic.

Cei ce în urmă cu patru decenii făureau în focul aprigelor încleștări revoluționare acel hotărîtor Octombrie Roșu au realizat în aceste zile una din cele mai grandioase performanțe științifice ale tuturor timpurilor. Sub ochii noștri devin realitate visurile cutezătoare ale lui Jules Verne, H. G. Wells și ale savantului vizionar sovietic E. Țiolkovski, care a emis ideea sateliților artificiali ai pămîntului încă la începutul acestui secol. Sîntem contemporani ai unei uriașe revoluții în domeniul științific. Iar stegarul acestei revoluții este și de astă dată omul sovietic.

Prima în lume — „luna" artificială sovietică; primii în lume — savanții sovietici. Iată despre ce vorbesc de o săptămînă oamenii pe toate meridianele, în toate continentele. Vestea uluitoare a țîșnit ca o cometă din preajma turnurilor Kremlinului și a făcut ocolul globului cu iuțeala unei rachete balistice intercontinentale.

Au fost copleșiți de emoție și prietenii și dușmanii Țării Sovietice. La prieteni fiorul de emoție a fost semn de bucurie și mîndrie; la dușmani, emoția s-a prefăcut într-un fior rece de rău augur. Între timp însă, undeva departe, în oceanul tainic al spațiului, la o înălțime de 900 km, „luna" artificială sovietică gonea și gonea cu viteza fantastică de 8.000 de metri pe secundă, realizînd zilnic cîte 16-18 rotații în jurul planetei noastre.

Posturile de radio și televiziune — chiar și cele americane — și-au întrerupt programele lor obișnuite pentru a retransmite ascultătorilor bătăile inimii metalice a „lunii" artificiale. La observatorul din Pulkovo (U.R.S.S.) ca și la stația din Terry Hot (S. U. A.), la Johanesburg în Africa de Sud, ca și la Phenian, în Coreea de Nord, la Chicago, la Ankara, la București și la Rejkjavik, în orice punct al globului, aparatele speciale de recepție au înregistrat semnalele laboratorului zburător. În același timp milioane de lunete și binocluri simple au pornit să iscodească înălțimile spre a saluta luna nou născută pe firmamentul astral și care poartă marca „made în U.R.S.S.".

„U.R.S.S. a înfrînt S.U.A."

Iată un adevăr ce nu mai poate fi contestat nici de cele mai înfierbîntate capete militariste din occident. Avîntîndu-se în marea întrecere pașnică pentru cucerirea spațiilor cerești, știința sovietică și-a demonstrat superioritatea în acest domeniu atît de vast și de complex, lăsînd în urmă cu mult Statele Unite ale Americii. Comentariul agenției „France Presse", care n-ar putea fi bănuită de simpatii

SALTUL COSMIC

de D. BABOIAN

faţă de U.R.S.S., este pe deplin edificator: *„În lupta paşnică dintre S.U.A. şi U.R.S.S. pentru cucerirea spaţiului interplanetar, Uniunea Sovietică a ieşit victorioasă. Ea a fost prima care a lansat un satelit artificial al pămîntului... U.R.S.S. a înfrînt S.U.A.“*.

Şi aceasta nu este prima înfrîngere suferită de militariştii americani. Mai întîi a fost falimentul şantajului atomic, apoi explozia primei bombe cu hidrogen sovietice, în 1953, apoi prima centrală atomoelectrică sovietică, apoi apariţia spectaculoasă a avionului cu reacţie TU-104, urmată de experimentarea cu succes în U.R.S.S. a rachetei balistice intercontinentale. Şi acum, lovitura de graţie: marea incursiune sovietică spre spaţiile cosmice.

A fost o vreme cînd orice realizare a oamenilor sovietici era taxată de cercurile oficiale din occident drept „propagandă roşie“. Tot ce era sovietic era pus sub semnul întrebării şi camuflat în dosul perdelei de fum a calomniilor antisovietice şi anticomuniste. Viaţa şi-a bătut joc şi de calomniatori, şi de falşii profeţi ai antisovietismului. Acum se poate citi în „New York Herald Tribune“: *„Construirea cu succes de către Rusia a rachetei intercontinentale înaintea Statelor Unite modifică considerabil raportul de forţe pe arena mondială“*. Cu atît mai mult, cu cît experţi şi savanţi occidentali, ca profesorul englez A. Lovell, se văd siliţi să constate, prin declaraţii publice, că *oamenii de ştiinţă sovietici au întrecut cu mult pe oamenii de ştiinţă din Anglia şi S.U.A.*

„Atlas“, „Vanguard“ şi o confruntare ştiinţifică...

Conducătorii politici şi militari din occident au avut în ultima vreme nenumărate prilejuri să ajungă şi ei la concluziile profesorului Lovell. Cu toate acestea declanşarea senzaţională a trenului de rachete, care a înălţat fulgerător spre Cosmos satelitul artificial sovietic, i-a surprins şi i-a derutat totodată. Şi nu degeaba. După dublul eşec al rachetei teleghidate

În aceste zile la o staţiune specială a Observatorului „Mecinikov“ din Odesa.

Primul satelit artificial al pămîntului a fost lansat în U.R.S.S. Sovieticii au luat-o înaintea americanilor. La centrul de proiectare a satelitului american „Vanguard“ – care ar putea fi lansat în cel mai bun caz abia în 1958 – domnesc nervozitate şi consternare. În fotografie, un grup de proiectanţi şi tehnicieni ai satelitului „Vanguard“ urmărind cu încordare vibrăţiile unui aparat experimental.

REACŢII OCCIDENTALE...

„NEW YORK TIMES“:
Ziua de 4 octombrie 1957 va intra pentru vecie în analele istoriei ca ziua uneia din cele mai mărețe realizări ale omului.

„TIMES“:
O realizare impresionantă.. Acest eveniment important în progresul ştiinţific trebuie să inspire admiraţie şi recunoştinţă totodată.

„NEW YORK HERALD TRIBUNE“:
...Cei de la Washington au ajuns cu amărăciune la concluzia că ţara noastră (S.U.A.—n.r.) a suferit o înfrîngere în întrecerea epică a secolului XX. În timp ce satelitul sovietic al pămîntului zboară deasupra capitalei noastre amărîte, aci se consideră că urmările acestei victorii a ruşilor în spaţiul interplanetar sînt foarte mari.

„SUNDAY EXPRESS“:
...Ruşii au demonstrat întregii lumi geniul oamenilor lor de ştiinţă şi talentul tehnicienilor lor.

„WELT PRESSE“:
Senzaţia secolului: satelitul artificial. Savanţilor americani nu le-a mai rămas decît să-şi felicite colegii sovietici.

„FRANCE-PRESSE“:
Savanţii şi tehnicienii sovietici au întrecut în timp pe concurenţii lor americani.

„ASSOCIATED PRESS“:
Rusia atinge superioritatea tehnologică şi ştiinţifică pe scară mondială.

„MANCHESTER GUARDIAN“:
Nu mai poate rămîne nici o îndoială asupra capacităţii de război a ruşilor. Ruşii sînt acum în stare să construiască proiectile balistice care pot atinge orice obiectiv ales, în orice parte a lumii.

„Luna“ artificială sovietică este urmărită cu intensitate şi la Institutul Astronomic de la Ondrejov din apropiere de Praga.

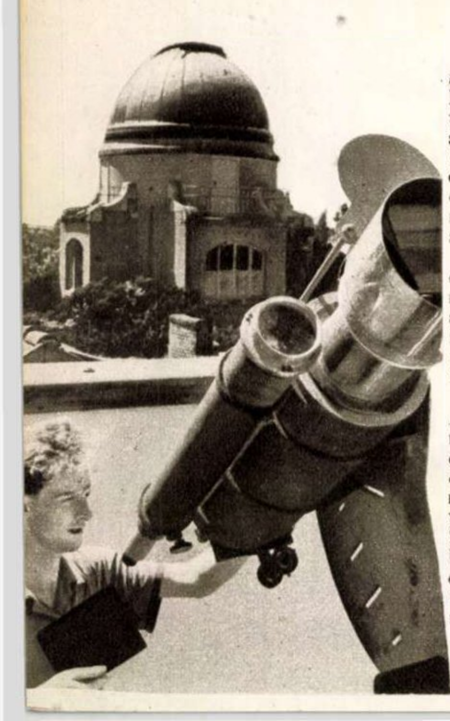

americane „Atlas“, după atîtea eforturi uriaşe depuse în uzinele şi laboratoarele secrete ale S.U.A., nici unul din proiectele americane de satelit artificial al pămîntului n-a putut fi realizat cu succes.

Totuşi, în miezul acestei veri, presa şi posturile de radio americane au dezlănţuit o vastă campanie pentru „popularizarea“ unui satelit artificial al pămîntului, aflat în curs de fabricare în S.U.A., sub firma „*Vanguard*“. Revista „Life“ s-a grăbit chiar să-i închine un număr întreg, remarcînd însă că eforturile ce se fac de 23 luni pentru terminarea lui la timp reprezintă „*o încercare aproape deznădăjduită*“. Personalul oficial care lucrează la acest proiect — a arătat „Life“ — nădăjduia să lanseze satelitul artificial în 1957. Recent însă s-a constatat că, deşi s-au cheltuit pînă în prezent 57 milioane de dolari, acest lucru va fi cu neputinţă, urmînd ca lansarea să aibă loc probabil în 1958.

Despre dificultăţile întîmpinate de constructorii satelitului american s-a păstrat mult timp o tăcere absolută. Pînă în urmă cu cîteva luni, cînd a avut loc o confruntare pe plan internaţional a realizărilor în acest domeniu.

Undeva, într-o localitate din Anglia, departe de forfota marilor metropole, a avut loc o reuniune oarecum discretă a unui număr de 150 de savanţi şi tehnicieni, reprezentînd nouă ţări, veniţi aci pentru un schimb de informaţii în ce priveşte construcţia sateliţilor artificiali şi a altor mijloace de explorare a spaţiilor interplanetare, în cadrul Anului Geofizic Internaţional.

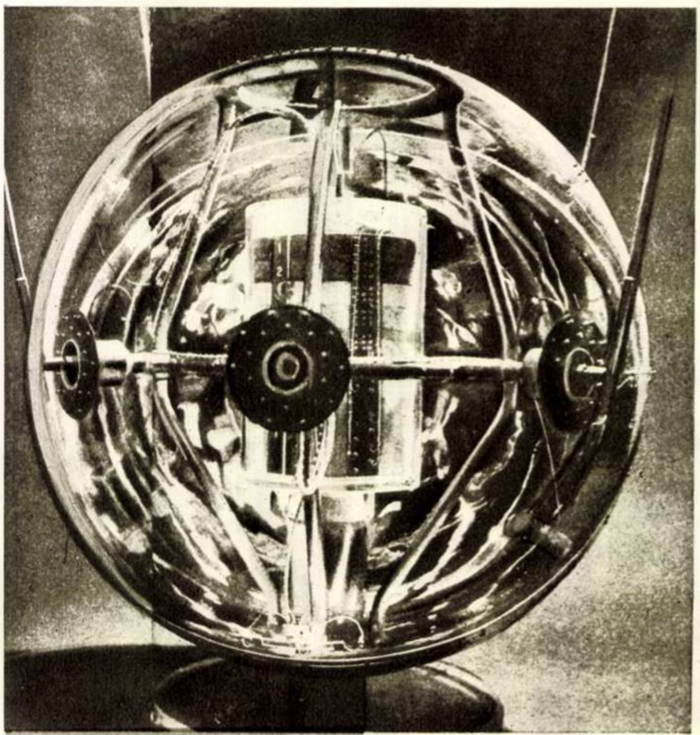

Iată macheta transparentă a unui satelit artificial al pămîntului. În ciuda tuturor aparenţelor, carapacea sferică realizată dintr-un aliaj uşor rezistă unei temperaturi de 200 grade. În spaţiul restrîns din interior se află întreaga aparatură necesară pentru a înregistra şi transmite la bază rezultatele investigaţiilor ştiinţifice...

Reprezentantul S.U.A., dr. Milton Rosen, directorul proiectului american „Vanguard“, deşi a făcut o amplă expunere teoretică, nu a putut oferi celor prezenţi decît... îndoieli în ce priveşte reuşita celor şase încercări de lansare a satelitului prevăzute în S.U.A.

Revelaţia reuniunii a fost desigur intervenţia neechivocă a reprezentantului U.R.S.S., savantul Boris Petrov, care a declarat răspicat că este în măsură să furnizeze date concrete în legătură cu progresul lucrărilor întreprinse în Uniunea Sovietică pentru lansarea primului satelit artificial al pămîntului, încă înainte de sfîrşitul acestui an.

Între timp, la Moscova s-a anunţat că se pregăteşte lansarea unei serii întregi de sateliţi artificiali ai pămîntului.

Steaua sovietică

Pînă la 4 octombrie 1957 steaua sovietică îşi răspîndea luminile de pe înălţimea bătrînului şi mereu tînărului Kremlin. Ea străluceşte acum ca un astru milenar şi acolo departe, în necuprinsul spaţiu ceresc, de unde ne trimite necontenit semnale, pe nevăzutele unde. Semnalele solemne străbat distanţele cu iuţeala gîndului şi vestesc bătrînei Terra succesul temerarei incursiuni sovietice în adîncurile spaţiului.

Dincolo de ocean, în America zilelor noastre, semnalele satelitului sovietic scot din sărite pe anumiţi inşi, care privesc chiorîş spre „steaua zburătoare a Moscovei“. Dar tot în America zilelor noastre, „New York Times“ trebuie să admită că „*Uniunea Sovietică a făcut un uriaş pas în spaţiu*“. Un pas hotărîtor, ce deschide o eră nouă pentru omenirea însetată de lumină şi pace. Oricum, dincolo de nepreţuita-i valoare ştiinţifică, saltul cosmic, prin amploarea şi semnificaţia sa, reprezintă o nouă şi uriaşă contribuţie sovietică la cauza păcii, o grandioasă realizare în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie.

La Observatorul Astronomic din Bucureşti se înregistrează semnalele lansate de satelitul artificial sovietic. În faţa aparatului de recepţie a semnalelor, cercetătorii Dovleţiu Maria şi Popovici Gigel.

ACUM 40 DE ANI

O DIVIZIE REVOLUȚIONARĂ RUSĂ ÎN BRĂILA

Nu sînt prea clare aceste fotografii reproduse dintr-o revistă ce apărea sub ocupația germană. Totuși ne aduc cîteva imagini din ziua în care divizia revoluționară rusă a intrat în Brăila: 1) Pe străzile orașului dunărean trec cavaleriștii. 2) Fanfara diviziei. Membrii ei poartă pe braț brasarda care le atestă apartenența lor la revoluție.

Cînd tunurile de pe crucișătorul „Aurora" vesteau, la 7 Noiembrie 1917, triumful Revoluției Socialiste, pe teritoriul romînesc ocupat de armata germană soseau știri foarte sărace asupra acestui eveniment istoric. Comunicatele agenției germane de presă — Wolfbirou — apărute în ziarele romînești tipărite la București și Brăila aduceau informări nu numai laconice, dar și inexacte. Totul era prezentat ca și cum pe străzile Petrogradului s-ar fi dat o luptă între oarecari două partide politice — „maximaliștii" și „minimaliștii" — care-și disputau conducerea guvernului, într-un mod mai violent decît o făceau la noi liberalii și conservatorii.

De îndată însă ce revoluția s-a întins în rîndul trupelor ruse de pe frontul Siretului, vești despre evenimentele din Rusia începură să parvină în Muntenia dintr-o sorginte directă. Erau aduse uneori de dezertorii romîni care treceau în teritoriul ocupat să-și caute familiile abandonate în urmă cu un an, alteori le colportau soldații germani veniți de pe front în etape de refacere și cantonați în casele brăilenilor de la periferie. Printre soldații unităților în refacere s-au găsit unii care au putut arăta, pe ascuns bineînțeles, un manifest revoluționar găsit pe linia tranșeelor ocupate de ostașii ruși. Manifestul era semnat de Comitetul revoluționar de război, organ central al revoluției în armată, care se adresa „tuturor comitetelor militare ale armatei de pe front și delegaților soldaților", aducîndu-le la cunoștință „schimbarea survenită" și îndemnînd „pe soldații revoluționari să urmărească cu cea mai mare vigilență purtarea comandanților de corpuri", considerînd ca dușmani „pe ofițerii ce se vor declara fățiș împotriva aderării la schimbarea survenită".

Acestea au fost primele și cele mai autentice vești asupra evenimentelor de dincolo de Prut, difuzate la Brăila către sfîrșitul anului 1917.

Scurt timp după aceea, ziarele înregistrau răspunsul favorabil al puterilor centrale la propunerile de pace ale guvernului din Moscova. Concomitent cu aceste propuneri, s-a aflat că primii parlamentari ruși și romîni au trecut în aceeași noapte Siretul, ca să trateze încetarea focului și condițiile unui armistițiu fără termen. Muncitorii brăileni rechiziționați de poliția germană la săpatul tranșeelor de lîngă Vădeni au povestit a doua zi cum parlamentarii ruși și romîni au fost aduși la comandantul sectorului de front cu ochii legați și cum soldații germani îi salutau plini de o bucurie nestăpînită, măcar că parlamentarii nu puteau să-i vadă.

La 9 decembrie se încheia la Focșani armistițiul pe întregul front romînesc. Din partea Romîniei semnau un general și patru colonei, iar din partea rusă un general, un teterist și doi soldați reprezentînd Comitetul revoluționar. De acum încolo știrile despre mersul revoluției ruse sînt ceva mai numeroase, deși comandamentul de ocupație are grijă să filtreze toate informațiile. Era vizibil că se evitau în special acelea care ar fi putut să instige populația din teritoriul ocupat. De cînd cu revoluția rusă, ofițerii germani din Romînia, care nu primeau știri prea bune nici de acasă, unde începuse, de asemenea, să bată un vînt de răzmeriță, trăiau necontenit sub coșmarul unei răscoale a populației, care, de altfel, s-a și produs, cîteva luni mai tîrziu, la retragerea trupelor de ocupație. De aceea, cînd se produc la Galați incidente între trupele revoluționare și autoritățile romînești, care au vrut să pună mîna pe depozitele armatei ruse, și cînd, a doua zi, spre a evita vărsări de sînge între foștii aliați, o divizie rusă cere permisiunea părții germane de a trece în teritoriul ocupat, unde să se poată organiza pentru repatriere, conducătorii armatei keiserului se arată cu totul dezorientați. Unii socoteau că această permisiune n-ar trebui să se dea, deoarece va constitui, fără îndoială, un exemplu rău pentru populația civilă romînească, a cărei stare de spirit nu este de loc favorabilă ocupantului, cît și pentru soldații germani, a căror disciplină a slăbit mult de la începutul războiului. A învins însă punctul de vedere al mareșalului Makensen. El presupunea că apariția unei forțe militare ruse pe străzile Brăilei va însemna o demonstrație a defetismului aliaților și va demoraliza pe locuitori.

În dimineața zilei de 27 ianuarie 1918, după tratative care au durat toată noaptea, divizia rusă și-a făcut intrarea în oraș. Ea cuprindea un regiment de infanterie, 1200 cavaleriști, un divizion de artilerie cu 120 de tunuri, cîteva zeci de bucătării de campanie și peste 400 care cu provizii aparținînd trenului divizionar — în total 3200 de oameni. Din cele cîteva sute de ofițeri care încadraseră divizia, numai 22 aderaseră la revoluție și urmau trupele răsculate la Brăila.

Sîntem în posesia cîtorva mărturii ale unora dintre cei ce au trăit acest eveniment; la 40 de ani distanță aceste mărturii reprezintă valoarea unui document istoric. În primul rînd, trebuie amintită panica ce a cuprins autoritățile germane din Brăila la aflarea veștii că o divizie de ostași revoltați vor trece prin oraș. Înștiințați în ultimul moment, ofițerii germani ai trupelor de ocupație, în colaborare cu organele poliției civile, abia că au avut răgaz să ia măsuri de ordine.

Trupele revoluționare au intrat în oraș pe podul de la Brăilița și de aici, scurgîndu-se pe strada Galați și trecînd prin centrul orașului, s-au îndreptat pe strada Călărași pînă la cazarma regimentului 38 inf., unde au fost cazate. Grupe de muncitori, hamali și docheri din Brăilița, Comorofca și Atîrnați și mai ales multe femei cu copii au ieșit pe străzi, urmînd coloana militară pe întregul parcurs. Soldații ruși au împărțit femeilor și copiilor zahăr și ceai — articole de mult dispărute de pe piața locală. Încercarea unor civili de a-și arăta simpatia pentru revoluționari a fost reprimată pe loc de jandarmii germani și polițiștii romîni masați pe străzile orașului. Muzica militară a diviziei, care a intonat cîteva imnuri revoluționare, a fost avertizată că trebuie să se abțină de la astfel de manifestări. În ciuda acestei oprelişti, muzica a continuat să cînte. Capelmaistrul fanfarei a răspuns că revoluționarii au venit încoace ca oameni liberi și nu ca prizonieri și deci nu va asculta decît de ordinele acelora care sînt în drept să-l comande.

În fine, un ultim amănunt care merită să fie consemnat, căci el este concluzia acestui episod revoluționar: cîtva timp mai tîrziu, generalul comandant al armatei germane de la Dunăre a cerut un raport cu privire la unele dezordini ce au avut loc la Brăila, unde „elemente civile din sînul populației" au devastat brutării și depozite cu alimente aparținînd ocupanților. La care comandantul poliției de cîmp a răspuns, între altele, că trecerea trupelor revoluționare pe străzile Brăilei a fost „o greșeală care nu va mai putea fi reparată..."

S. PĂSTORESCU

AL. ANDRIȚOIU

COLOCVIU CU UN PRIETEN SOVIETIC

— Eu îți iubesc Rusia, frumoșii ei mesteceni
și Troica suplă-n care peste omăt te legeni,
și stepa-n care, seara, iubita-ți strigi de unde
calm și rotund ca mingea, ecoul îți răspunde.
Eu îți iubesc taigaua, cu umbre lungi și line
tăiate de lucirea de blăni de zibeline,
și fata din Crimeea zîmbind spre cerul mov,
lămîii ce se pleacă spre Marea de Azov.
Dar mai presus eroii din viață și din carte
Îi simt mișcînd aievea, pe fiecare-n parte,
în preajmă și alături, precum le este voia.
Sub șalul de mătase surîde albă, Zoia,
iar Melehov se-avîntă călare-ntre cazaci,
Matrosov stă cu pieptul rănit ca plin de maci,
Korceaghin se desprinde înalt din amintire,
mă cheamă și-mi vorbește de-a inimii călire;
cu degetul puternic Ceapaev, pe-o hartă,
mi-arată plugărește a strategiei artă.

— Eu îți iubesc valaha, prietenoasa țară
și Bărăganu-albastru cu foșnet de secară.
Gorunul ce de Horia vorbește ca-n povești,
frăține bun să-i fie stejarul din Borzești.
Imi plac salcîmii voștri și mierea lor măiastră,
năvoadele-aruncate în Dunărea albastră,
Carpații plini de fală, butucii plini de har
de la Cotnarii veseli și de la Murfatlar.
Am răsfoit prin cărți să aflu toate celea
pățanii cu Păcală, Arvinte și Pepelea.
De noi și-aduc aminte și florile, și piatra,
cum ne-înfrățirăm pasul, în marș spre munții Tatra.

Vorbeam cu rusul, seara, în liniștea deplină,
făcînd cu el, din suflet, mari schimburi de lumină.
Și-atunci prietenia văzut-am cum scînteie
ca două îmbrățișate, înalte, curcubee.

POEMUL MARMU

Urcam fluierînd printr-un cotlon de lumină străpuns de înverşunarea milenară a apei Padeşului, prin munţii Poiana Ruscăi. Fluieram vesel şi binecuvîntam natura pentru creaţiile-i sălbatice, aruncate cu atîta dăraicie muritorilor. Fluieram vesel şi descopeream în sălbăticia naturii o simetrie pe care poate numai omul, cea mai desăvîrşită creaţie a naturii, o egalează. Şi mi se părea că mîna, cu cele cinci degete ale ei, pe care o ţineam în faţa ochilor, se reflectă cu splendida ei simetrie în vîrfurile şi pădurile proiectate pe cer.

Mergeam spre Ruşchiţa, localitate zvîrlită printre arbori şi creste, pentru a face cunoştinţă cu comorile ei de marmură. Şi la gîndul primei mele întîlniri cu marmura munţilor, am pierdut acordurile melodiei vesele şi o adiere de tristeţe mi-a încetinit paşii. Brazii şi fagii de lîngă mine îmi şopteau parcă în răsuflarea lor ritmică nişte versuri de mult uitate. Mi-am trimis toate undiţele memoriei şi am refăcut acel pasaj dintr-o poezie a lui Musset, care m-a zguduit în tinereţe. Îmi închipui cele trei trepte de marmură roşie din Versailles şi parcă zăresc pe ele încrustate gîndurile poetului :

„Quand sur toi leur scie a grincé
Les tailleurs de pierre ont blessé
Quelque Venus dormante encore.
Et la pourpre qui te colore
Te vient du sang qu'elle a versé“...

pe care mi-am permis să le traduc astfel, atunci:

„Şi tăietorii-n aspra lor tărie
Cu ferăstrăul lucitor sfîşie
O Venus superbă încă dormind;
Parcă din sîngele ei, gîlgîind.
Te ai colorat, tu, piatră purpurie“...

Şi, totuşi, aici se dă prima suflare de viaţă statuilor. ↓

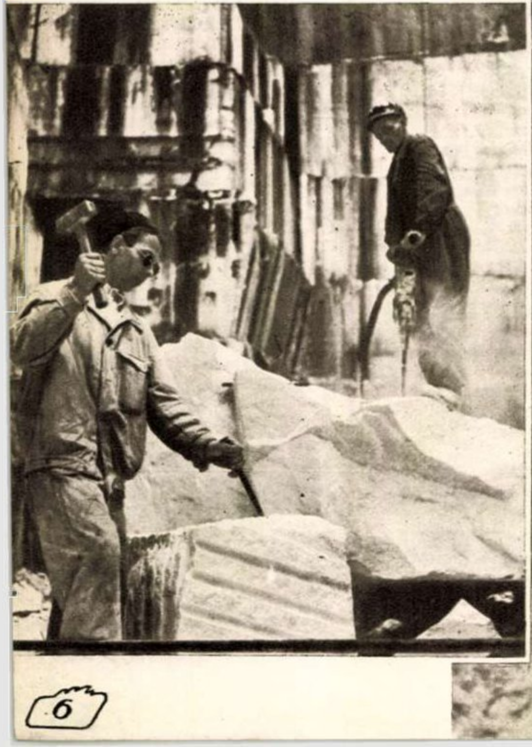

Şi imaginea acestei Venus, dormind inocentă în marmura amorfă, rănită de ferăstraiele tăietorilor aspri şi viguroşi, şi sîngele ei înroşind cristalele ascunse, nevăzute, ale marmurei îmi pricinuiau dureri fizice. Parcă numai inerţia îmi ducea înainte paşii, spre locul unei crime voluntare şi tragice. Şi am trecut trist printre casele care căutau să mă înveselească şi să mă alinte cu căutăturile strălucitoare ale geamurilor, am străbătut obosit satul şi am urcat cu paşi chinuiţi drumul spre carieră. O galerie lungă şi rece m-a primit cu ceaţa care prevesteşte durerea. Parcă o cortină densă căuta să mă împiedice să ajung pe scena unde se juca groaznica tragedie.

La capătul galeriei. m-a orbit LUMINA.

Această întîlnire neaşteptată cu lumina mi-a smuls tristeţea şi mi-a liniştit sufletul.

Pătrunsesem în interiorul unui clopot alb şi uriaş, în interiorul unei gigantice catedrale care, în locul misticei bezne, se umpluse cu materială lumină solară. Bolta catedralei fusese mutată parcă în altă parte, pentru ca ochii să întîlnească nestingheriţi pe adevăratul zeu şi stăpîn al vieţii: SOARELE. Sub larga lui binecuvîntare oamenii oficiau în interiorul alb al catedralei rugăciunea muncii.

Şi priveam de pe pragul unei înălţimi îndrăzneţe cum înfig oţelul mecanic în carnea puternică a marmurei, cum taie cuburi şi paralelipipede perfecte, cum îşi asmut ciocanele asupra bulgărilor impuri şi-i aruncă departe de geometria marmureană, cum prind blocurile albe în lanţurile macaralelor şi le înalţă spre soare.

Asistam oare la o crimă acolo, în inima muntelui? Se oficia oare acolo, în clopotul alb şi spart la vîrf, uciderea zeiţelor frumuseţii?...

Îmi alungam fără încetare privirile în interiorul catedralei solare. Totul era mecanizat şi planificat acolo. Fiecare mişcare de ciocan, fiecare lovitură a uriaşelor unelte mecanice, fiecare coborîre şi ridicare a macaralelor erau voluntare şi precise, erau aspre şi definitive. Şi vedeam un omuleţ slab şi mărunt, cu o şapcă veche şi cafenie pe cap, plimbîndu-se cu mîinile în buzunare pe lespezi încă neconturate, pe statui încă necioplite. Omul părea o pată pe albeaţa marmurei şi indiferenţa lui, şi mişcările sale nestingherite şi sigure, fără să poarte în ele eleganţa pe care o cere marmura, şi poruncile lui total prozaice mă înfuriau. Nu era oare el conducătorul unor călăi moderni şi nepăsători? Asistam oare la modernizarea unei crime eterne?

Atunci am închis ochii şi întunericul autoprovocat m-a îngropat parcă în interiorul unui munte închis şi ferecat, în care fiecare metru pătrat de verdeaţă şi fiecare copac însemnau un zăvor. Şi în acea închisoare mută şi neştiută erele pămînteşti plămădi-

Oamenii de acolo de jos nu mai ← **erau nici vechii robi....**

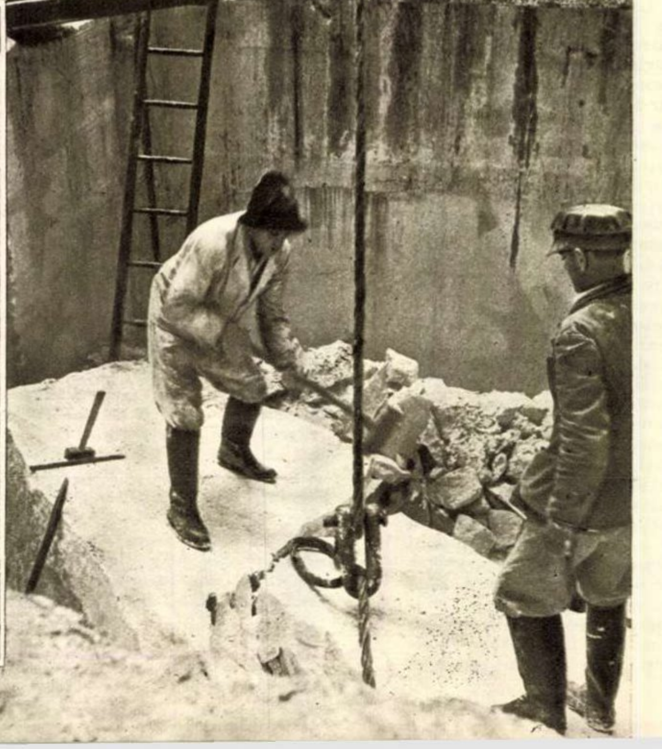

REI

de Const. CHIRIŢĂ

Fotografii de A. LOVINESCU

seră, cu truda şi ajutorul unor îndelungate frămîntări geologice, una din cele mai superbe şi mai gratuite creaţii ale naturii: marmura. Zăcea acolo neştiută şi soarele nu se putea întîlni cu ea, şi ceea ce era acolo nu avea strălucire, nu avea culoare, şi fără ea poeţii nu puteau cînta coloanele incoruptibile, şi sculptorii nu-şi puteau descoperi măreţia, şi locuinţele erau mai triste şi mai aspre, şi oamenii nu erau îndeajuns de veseli.

Am deschis ochii şi am simţit nevoia să-i trimit un salut de profundă recunoştinţă acelui omuleţ cu şapcă veche şi cafenie, care dirija calm şi tăcut munca tăietorilor de marmură. El întruchipa pentru mine, în clipa aceea, pe toţi tăietorii de piatră din istoria lumii, pe acei anonimi muncitori prefăcuţi în ţărînă, pe care erele viitoare şi forţele geologice o vor introduce poate în compoziţia unei alte marmure, pe acei care i-au înmînat lui Phidias, şi lui Buonarotti, şi lui Rodin, şi lui Brîncuşi blocuri de piatră şi glorie. Fără ei, şi *Minerva*, şi *Moise*, şi *Sărutul*, şi *Somnul* ar fi dormit nedefinit şi etern.

★

Am urcat sus pe muchia bolţii sparte a catedralei, privind şi ascultînd de acolo munca tăietorilor de piatră. Erau jos, la mai bine de o sută de metri adîncime, mogîldeţe vii şi nervoase. Despicau fără încetare marmura Ruşchiţei, cea mai pură, mai albă şi mai preţioasă marmură de pe glob. După un timp, am văzut că se aşază alături de mine trei muncitori bătrîni. N-am citit nimic solemn pe figurile lor; mîinile lor erau grele şi acoperite de bătături groase. Am tăcut şi am privit împreună multă vreme minunăţia marmurei şi minunăţia muncii. Iar cînd bătrînii au început să-mi vorbească, m-am uitat pe rînd în ochii lor şi parcă mi-am odihnit privirile, căci dacă marmura mă obişnuise cu reflexe reci, severe, aproape metalice, privirile celor trei bătrîni erau blînde, şi bune, şi calde.

Au început să povestească...

Primul mi-a vorbit despre trecut. Mi-a vorbit despre bordeie săpate în pămînt şi despre palate căptuşite în marmură. În bordeie locuiau cei care tăiau marmura, iar în palate cei care o vindeau. Mi-a vorbit despre tăria marmurei şi despre tăria braţelor. Şi am înţeles că an de an marmura îşi mărea

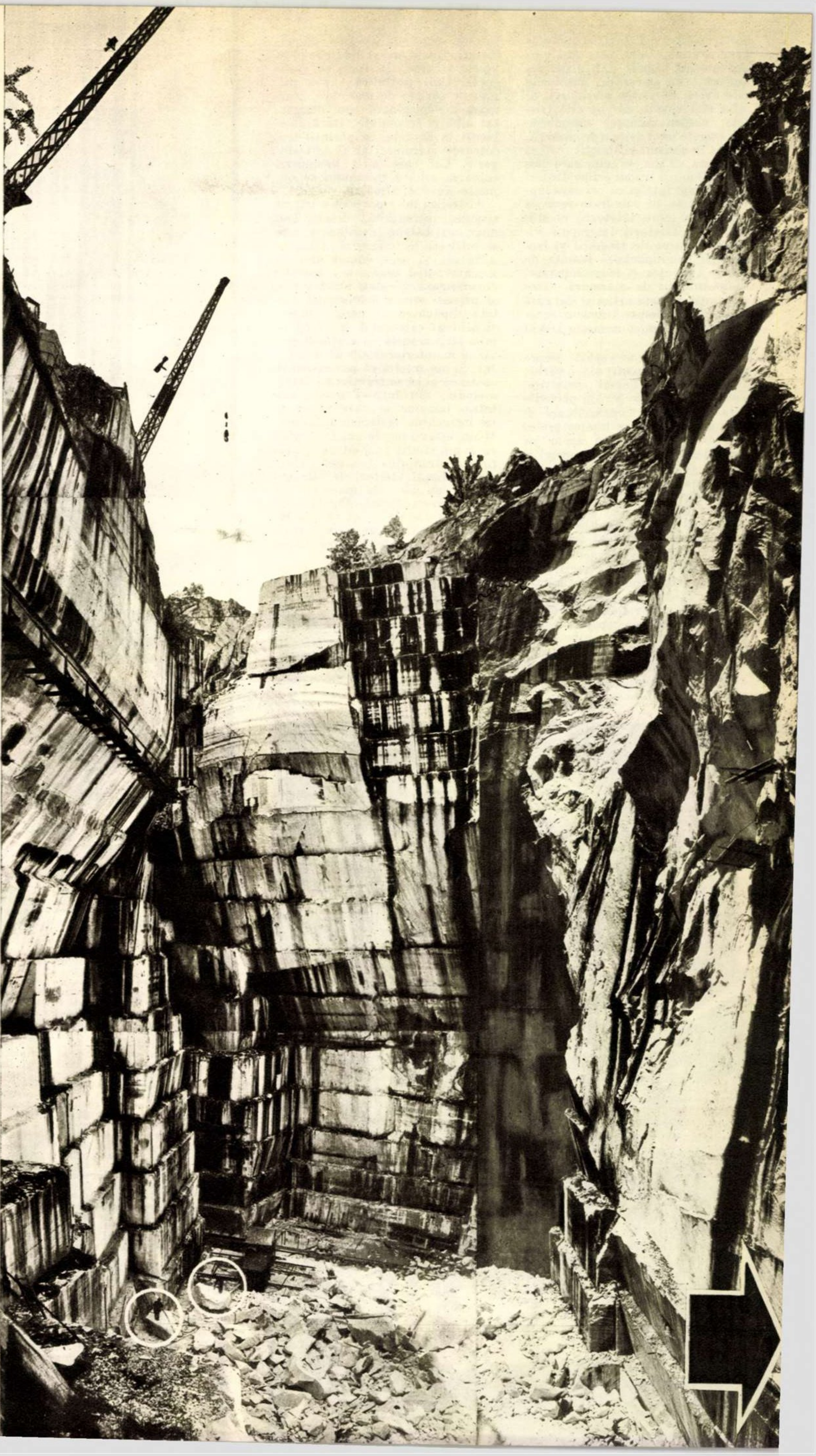

În uriaşele galerii tăiate în marmură oamenii par nişte gîze; cu toate acestea ei sînt mai puternici chiar şi decît masivul de stîncă. →

tăria, pentru că braţele lor slăbeau. Palmele celui care îmi vorbea purtau urmele întîlnirii neomeneşti cu marmura. Bătăturile sale aveau duritatea marmurei. Şi mi-a mai vorbit, dar cu cîtă tristeţe, despre culoarea marmurei. Nu sîngele unei zeiţe a frumuseţii, rănite în somnul ei liniştit, colora marmura, ci sîngele celor care despicau flămînzi trupul primejdioasei roci. Şi am înţeles că cei care făptuiau crima în catedrala rece de piatră nu erau tăietorii, ci stăpînii lor. Tăietorii dezgropau viitoarele forme ale tinereţii şi frumuseţii, îngropîndu-şi înainte de vreme tinereţea şi frumuseţea lor, în mormîntul de marmură. Oare au simţit aceasta artiştii? Cel care mi-a vorbit despre tragedia ocnelor de marmură se numeşte David Lăpugeanu.

Al doilea mi-a vorbit despre prezent. Dar n-a rostit nici o vorbă. I-am urmărit numai privirile. Întîi au coborît în jos. Şi privirile sale erau prea cuprinzătoare şi prea adînci, ca să nu înţeleg graiul lor. Oamenii munceau acolo jos pe podeaua de marmură, aprigi şi siguri. Aveau alături de ei maşini, şi macarale, şi pompe, şi ciocane automate. Oamenii de acolo, de jos, nu mai erau nici vechii robi, nici călăii moderni. Scrîşnetul satîrelor mecanice şi toată aglomerarea aceea de unelte moderne nu mi se mai păreau un sacrilegiu. Nu ştiu dacă oamenii împrumutaseră de la marmură sau marmura de la oameni, reflexele strălucitoare pe care le percepeam. Blocurile de marmură erau albe, pure, imaculate. Apoi privirile i s-au aţintit undeva în zare. Şi urmărindu-le, am văzut acolo, la capătul lor, clădirile coloniei muncitoreşti. Era soare şi clădirile erau vesele şi albe. În curţi se jucau copii. Unii poate că săpau minuscule cariere de marmură. Marmura lor imaginară era, desigur, tot albă şi imaculată. Dacă ar fi locuit în bordeie, ca părinţii lor, culoarea marmurei ar fi fost sîngerie. Cel care mi-a descoperit culoarea albă a marmurei se numeşte Teodor Almăjan.

Al treilea mi-a povestit o istorie stranie, incredibilă, despre trei muncitori bătrîni, pensionari, care se întîlnesc în fiecare zi la o anumită oră şi urcă domol pînă la muchia bolţii sparte a catedralei de marmură. Şi stau tăcuţi acolo, şi privesc vreme îndelungată forfota dinăuntru şi pereţii netezi şi albi ai catedralei. Şi după ce mi-a spus aceasta, şi-a aţintit privirile în interiorul alb al masivului. Şi am înţeles că povestirea sa continuă şi că se transformă într-o melodie, sau într-un poem, sau într-o imagine pe care el nu le va întruchipa material niciodată. M-am uitat lung la cei trei, pînă ce m-am simţit zguduit de semnificaţia straniului lor gest. Oare aceşti simpli tăietori de cîte ori privesc un bloc de marmură nu spun şi ei ca Michel-Angelo: „Ce frumoasă statuie!" Cel care a început cîntecul despre măreţia marmurei se numeşte Nicolae Lăpugeanu.

Coboram fluierînd valea Padeşului şi mi s-a părut că zăresc într-un perete alb de marmură pe Minerva lui Phidias, pe acea zeiţă care întruchipează înţelepciunea şi arta, trezindu-se dintr-un somn adînc, de piatră, uitîndu-se recunoscătoare şi superbă la cei care i-au dat prima suflare de viaţă.

VA AMINTITI?

Sîntem în faţa unor exerciţii militare, sau a unei demonstraţii pompiereşti?

Nici una, nici alta.

Ilustraţia reprezintă o scenă obişnuită la noi în ţară, în trecut. Poliţia burghezo-moşierească atacă cu maşini blindate, înzestrate cu furtune, o demonstraţie a şomerilor. În loc de pîine şi lucru, stăpînirea acorda cu gratitudine duşuri gratuite, lovituri cu bastoane de cauciuc şi intrare larg deschisă pe porţile închisorilor.

Amănuntele fotografiei sînt:

Locul — Piaţa Naţiunii, Bucureşti.

Data — martie 1936.

Guvernul — unul din cele ce nu se vor mai întoarce niciodată.

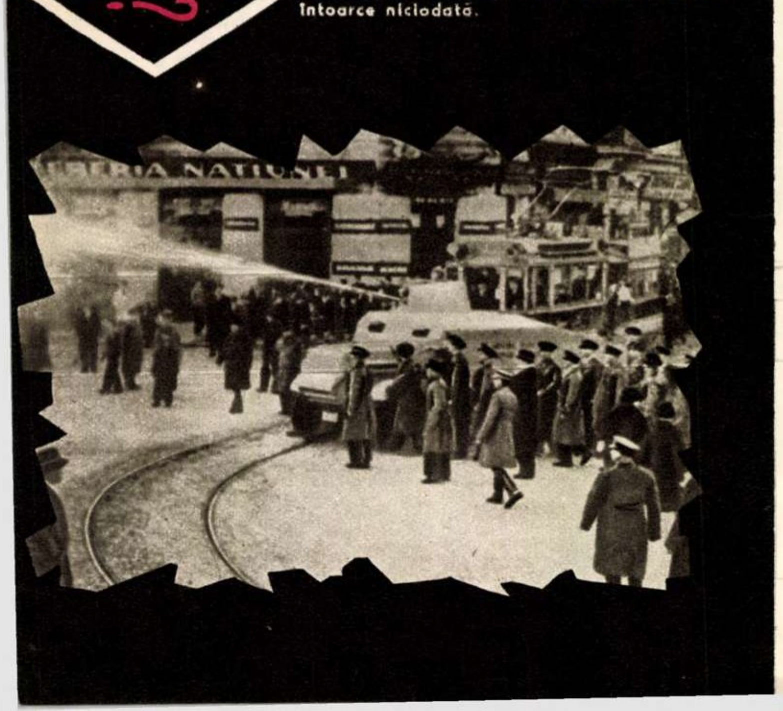

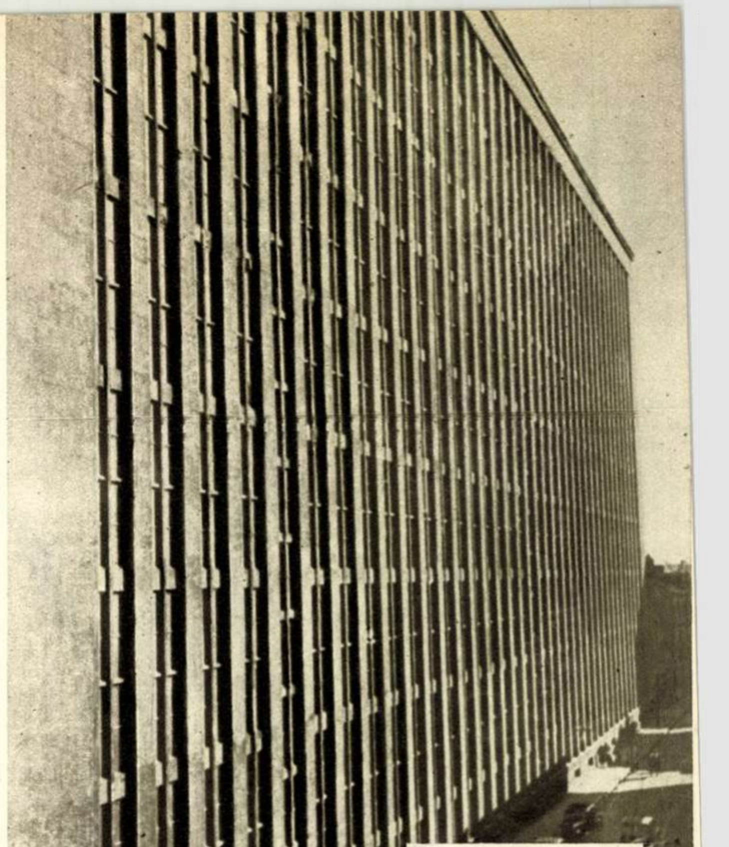

Una din noile aripi ale bibliotecii.

În lăcaşul celor 18 milioane de cărţi

Biblioteca „V.I. Lenin" din Moscova.

Mă aflam într-unul din cele 3000 de fotolii din sălile de lectură ale uriaşei Biblioteci „V. I. Lenin" din Moscova, care cuprinde aproximativ 18.000.000 de lucrări — aproape întreaga comoară de înţelepciune a geniului uman. Optsprezece milioane de cărţi, manuscrise preţioase, lucrări de specialitate, albume de artă şi opuri ştiinţifice — împărţite pe atîtea ramuri, cîte n-ar încăpea nici în mintea perfect compartimentată a unui Pic de la Mirandola modern, ci poate numai într-un creier electronic — optsprezece milioane de cărţi care se bucură de o soartă de invidiat.

Am văzut în sălile cu tavan înalt şi lumini puternice chipuri distinse de bătrîni savanţi, luînd note cu o grabă juvenilă pentru a perfecţiona încă o invenţie menită să aducă raza ei de lumină în zorii comunismului.

Am văzut studenţi muşcînd capătul creionului, în clipele cînd concentrarea îi împiedica să-şi mai supravegheze gesturile mărunte — în febra pregătirilor pentru ultimul examen, după care vor putea pleca în vreo mare uzină din Ural ca specialişti în noi calităţi de oţeluri, sau ca medici în Kazahstan.

Am văzut oameni maturi care citesc gravi, pregătindu-se pentru un examen ce nu le va fi trecut pe nici o diplomă: muncitori străduindu-se să aducă partea lor de efort cerebral la rezolvarea unei probleme de muncă pasionînd un întreg colectiv.

Am întîlnit, în sălile primitoare ale bibliotecii şi tineri cu un zîmbet plutind pe faţa lor visătoare, găsind în operele unui poet ce vibrează şi azi de emoţia eruptă din inima sa mare, cuvintele magice care vor deschide mai iute inima iubitei.

Iată-i şi pe cei mai nevîrstnici şi neastîmpăraţi dintre lectori, care au de pe acum mîndria de a poseda o fişă personală la biblioteca purtînd numele marelui învăţător. Amănunt emoţionant, sobru amintit de o placă: sala de lectură rezervată copiilor a fost deschisă în 1942, cînd hitleriştii se mai aflau aproape de Moscova, iar raidurile aeriene ameninţau să nimicească lectori şi cărţi...

Cîte chipuri, înnobilate de cufundarea în cărţile apropiate inimii lor, au cunoscut sălile mai vechi ale acestei biblioteci... Acum aproape un secol, prin 1862, în penumbra rafturilor înţesate de cărţi, ore întregi rămînea nemişcată fruntea luminoasă a lui Lev Tolstoi. Iar cu şase decenii în urmă, uitînd de zbirii ţarişti care poate îl pîndeau chiar la ieşire, tînărul Vladimir Ilici găsea aci răgazul de a suda experienţa de viaţă a clasei muncitoare cu cuceririle ştiinţifice ale vremii, punînd temeliile măreţului edificiu al învăţăturii sale de neînfrînt...

Ce simfonie [illegible] ar alcătui cărţile mai de seamă ale bibliotecii, glăsuind în 160 de limbi, prefigurînd epoca mult visată cînd limba prieteniei va fi universală!...

Este de ajuns chiar şi un ceas petrecut într-una din sălile vaste ale imensei biblioteci, pentru a te convinge că încă unul din visele, adînc implîntate în realitate, ale lui Lenin, s-a împlinit: cartea este pîinea cotidiană a omului sovietic pe drumul spre comunism, ea păşeşte mereu alături, prietenă statornică şi de nădejde.

Şi oare ce omagiu mai de preţ poate fi adus gîndirii universale şi marelui Lenin, acel geniu al omenirii care a dat tot sprijinul său dezvoltării acestui exemplar focar al culturii socialiste, încă din primele zile de după Revoluţie, decît cele o mie şi unul de moduri de a învăţa, de a zăbovi îndelung aplecat pe filele unei cărţi!

Eugen B. MARIAN

DOR DE ȚARĂ

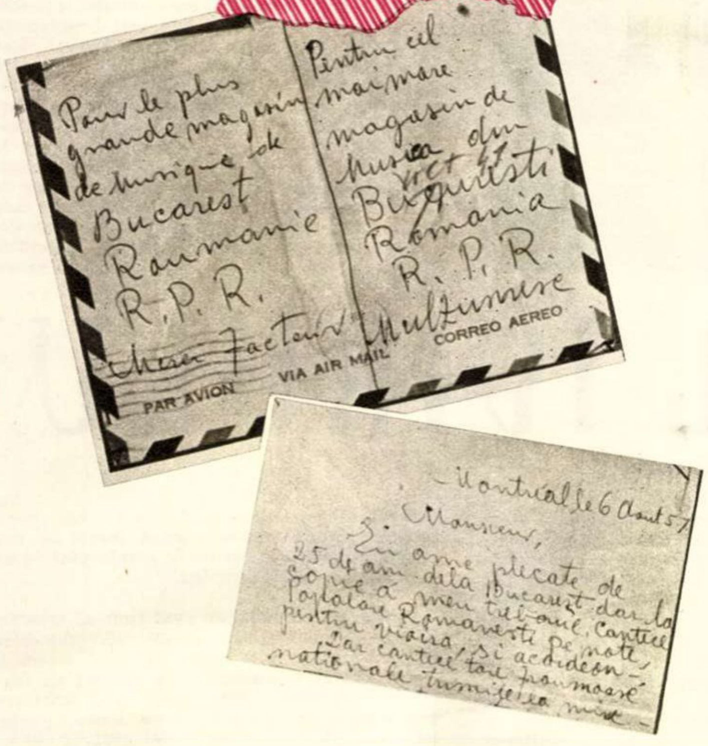

Pour le plus grande magasin de musique de Bucarest Roumanie R.P.R.

Merci Facteur

Pentru cel mai mare magasin de Musica din Bucuresti Romania R.P.R.

Vict 41

Multumire

PAR AVION

VIA AIR MAIL

CORREO AEREO

Montréal le 6 Août 57

Monsieur,

Eu ame plecate de 25 de ani dela Bucarest dar la copie a meu trebouie Cantece Populare Romanesti pe note, pentru vioara și acordeon -

Dar cantece tare frumoase nationale trimite la mine -

Pe una din mesele serviciului de cartare al Poștei Centrale a apărut, zilele trecute, un plic sosit cu avionul din Canada. Dacă unele scrisori din țară sau străinătate au adrese greșite ori incomplete — ceea ce pricinuiește bătaie de cap cartatorilor — plicul sosit de la Montreal nu cuprindea nici o adresă. Pe el era scris: „Pentru cel mai mare magazin de muzică din București, Romînia R.P.R." Același text și în franceză, după care urmează două cuvinte: *„Merçi facteur"*.

Cartatorul a zîmbit, fără doar și poate — și, cu creionul ce-l avea la îndemînă, a scris: *„Vict. 41"* Factorul care a preluat plicul a zîmbit la rîndul său, a luat act de mulțumirile ce-i erau adresate și a predat scrisoarea acolo unde, de altfel, era și cazul: magazinului „Muzica" al Fondului Muzical al Compozitorilor din R.P.R., din Calea Victoriei nr. 41.

Să vedem acum, cu îngăduința... destinatarului, ce cuprinde scrisoarea.

D. Ioan (Johny) din Montreal scrie (respectăm ortografierea): „Eu ame plecate de 25 de ani de la Bucarest dar la copil a meu trebouie Cantece Popolare Romanești pe note, pentru vioira și acordeon. Dar cantece tare froumoase naționale trimite la mine"...

Am reprodus cîteva rînduri din această scrisoare, păstrînd, evident, stilul și ortografia. Cîteva rînduri care, în simplitatea lor, închid o dragoste și un dor de țară lesne de înțeles, o nostalgie care nu poate să nu emoționeze.

D. Ioan — sau Johny, cum i se spune azi — e plecat din țară de 25 de ani. Copiii d-sale n-au de unde să cunoască muzica noastră populară. Dar nu o dată vor fi zărit ei lacrimi în ochii tatălui lor, cînd aparatul de radio le-a adus în casă, pe calea undelor, zvon din Bucureștiul drag. Nu o dată, fără îndoială, copiii d-lui Ioan își vor fi zărit tatăl cu privirile pierdute în zare, fără ca ei să înțeleagă ce vede el cu ochii minții... Locurile copilăriei, vreo uliță din provincie, poate, unde s-a zbenguit și a crescut laolaltă cu alți copii, apoi Bucureștiul pe care nu-l poți uita, oameni, cîntece, parcuri, tristeți și bucurii... Imagini din alte timpuri, cînd oamenii săraci își părăseau patria ca să-și caute norocul aiurea, peste mări și țări.

Cazul d-lui Ioan din Montreal nu e unicul. In ultima vreme, o mulțime de turiști — în majoritate americani originari din Romînia — care ne-au vizitat țara, au cutreierat magazinele, ducînd cu ei departe, minunate cusături, înflorate ii sau obiecte de ceramică măiestrit lucrate de artiștii din popor, discuri păstrînd în ele vocea Mariei Tănase, a Ioanei Radu sau a Mariei Lătărețu, mici amintiri care le vor aduce întotdeauna în fața ochilor o fărîmă din țara care le-a fost cîndva patrie... Țara dragă pe care n-o vor putea uita niciodată, așa cum nu poate fi uitată o mamă. Țara dragă pe care au părăsit-o odinioară înrobită și mizeră, și au regăsit-o acum liberă și înfloritoare.

Căci dorul de țară nu se vindecă niciodată.

M. I.

PE MARGINEA A DOUĂ FOTOGRAFII

MOTOCICLETE ȘI... MOTOCICLETE

Motocicletele nu se deosebesc numai prin marca fabricii, model, mărime sau viteză. Există o deosebire și în ceea ce privește destinația pe care o capătă după ieșirea din fabrică.

Iată, de pildă, în prima noastră fotografie, un grup de trei sute de motociclete care așteaptă în piața Sfatului popular din Ostrava (Republica Cehoslovacă), să fie luate în primire de către posesorii lor. Iar posesorii sînt niște mineri din districtul Ostrava-Karvina. Ei vor face de acum înainte drumul de acasă la mină și înapoi, călări pe sprintenele „Jawa", ceea ce nu este cîtuși de puțin neplăcut.

A doua fotografie reprezintă și ea un grup de motociclete: sînt o parte din cele 450 noi mici vehicule cu care polițiștii londonezi au fost înzestrați pentru a veghea ca să nu se producă greve pentru ridicarea salariilor și înghețarea prețurilor sau manifestații împotriva experiențelor cu arma atomică, mitinguri muncitorești, precum și orice alte asemenea fapte supărătoare pentru capitaliștii din City.

Tot motociclete sînt și unele și altele... Dar între ele există o oarecare deosebire...

A. B.

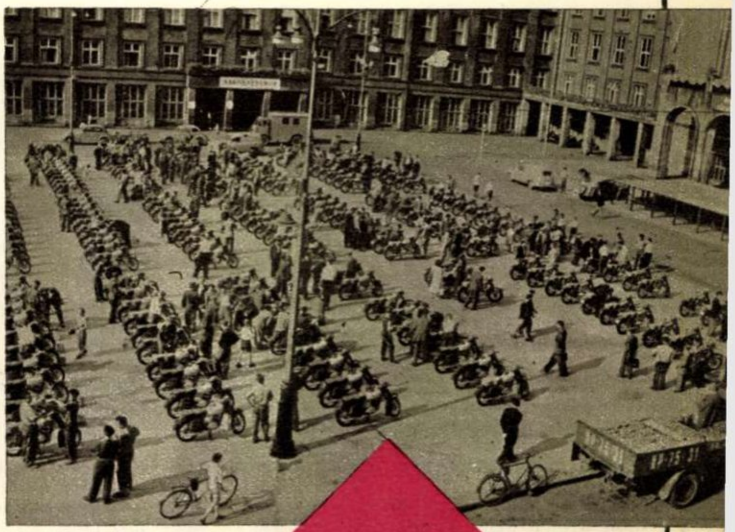

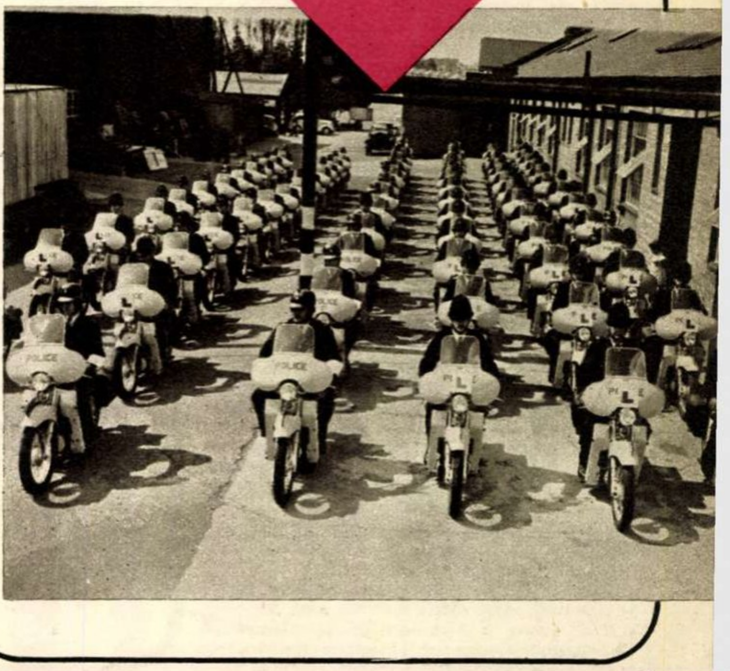

SUB PALMIERII (IV) MĂRII NEGRE

Soarele coboară în spatele danelor petrolifere, în
← vreme ce portul se umple de umbre.

PE ŢĂRMUL IVIRULUI

de Camil **BACIU**

După panoramica Yaltei şi a oraşului-grădină Suhumi — albe, strălucitoare — Batumi pare obosit. Impresia se datoreşte numeroaselor magazii aflate într-o parte a cheiului, vechilor străzi portuare şi cartierului de fabrici. În Crimeea vizitasem coasta de sud, staţiunile de odihnă — fusesem, cum s-ar spune, doar în partea festivă a litoralului, ne dezobişnuiserăm de forfota oraşelor. Batumi avea să ne-o amintească.

. . . .

Oraşul abia s-a trezit. Cîţiva rari trecători cu mustăţi tunse scurt ne amintesc că ne aflăm în Gruzia. Apoi o femeie purtînd un văl pe cap, prins în jurul tîmplelor cu o cordeluţă neagră, şi cîţiva ţărani avînd creştetul înfăşurat într-un soi de fular de lînă şi îmbrăcaţi în „cioha", haina aceea cu mîneci largi, strînsă pe talie, peste care la vreme grea se încrucişează bandulierele de cartuşe. În picioare ţăranii poartă pantofi sau cizme uşoare, mulate pe glezne şi pulpe.

Mergem de-a lungul liniei ferate. Pe lîngă noi, uruind slab, trece trenul electric ce se îndreaptă spre Erevan. Ajungem în bulevardul principal şi, după o sumară cercetare a vitrinelor, ne îndreptăm către piaţa colhoznică. Un morman uriaş de pepeni verzi, dungaţi, străjuiesc gangul prin care se intră în piaţă. Trecem prin el şi nimerim în altă lume, undeva departe, aşa cum i se întîmpla lui Buratino cînd deschidea uşa fermecată. Numai cîteva sute de paşi sînt pînă la cheiul ce mi s-a părut cenuşiu şi banal, numai cîţiva paşi pînă în bulevardul modest al acestei capitale a Adjariei. Şi iată, în faţa noastră, pe o tarabă, rodii mari cît pumnul, roşietice şi lemnoase. Aceste fructe ce par mere sau gutui lignificate au, în partea unde ar trebui să poarte codiţa, un soi de mic lujer lemnos — un fruct născînd o floare. Alături, alune, prune, un soi de crenguţe pline cu fructe roşii ca un ciorchine de cireşe, înserate una cîte una, moviliţe de meloni (pepeni galbeni) şi harbuji. În faţa vînzătorului de pepeni, care probează marfa cu ajutorul unui cuţit lat, se vînd piersici enorme (o jumătate de kilogram: o piersică şi încă ceva). Alături se răsfaţă grămezi de coarne, porumb cu bobul alb ca laptele, ceai negru uscat, măsurat cu paharul, tutun în grămezi dreptunghiulare, borcane cu castraveţi, pui tăiaţi, curăţaţi, fără cap şi fără labele picioarelor, prinşi în cuie.

Ţăranii îşi strigă muşteriii nu prea tare şi glumind, dar vocile tuturor sînt acoperite de aceea a vînzătorului de plăcintă, care-şi mişcă obrajii nebărbieriţi şi clipeşte din ochi, cu beşmetul puţin desfăcut, cu cioha bărţată, sprijinind de burtă o tavă mare şi grea, care e prinsă după ceafă cu o frînghiuţă. Oamenii sînt sătui — abia au îmbucat din cele aduse de acasă, de la ţară — dar nu se poate să nu-ţi lase gura apă cînd trece vînzătorul de plăcinte. Dă-le încolo de prune şi de rodii, piersici, alune, harbuji, pui, castraveţi — trece vînzătorul cu „haciapuri"! N-aţi mîncat niciodată haciapuri? Nici măcar n-aţi văzut cum arată?... Oh, nu e o plăcintă ca plăcintele de la noi, nici ca cele cu mere, coapte în foaie, nici ca cele din brînză şi ouă, parfumate cu vanilie şi scorţişoară. Haciapuri e mai zemoasă decît colţunaşii, mai parfumată decît dulceaţa de trandafiri, mai fragedă ca alivenciurile. E mare cît o palmă întinsă haciapuri, dar cît o palmă mare şi puternică. Ca s-o mănînci, ai nevoie de amîndouă mîinile, ca la o felie de harbuz. De jur împrejur şi dedesubt e cocă — un fel de barcă lată cu capetele ascuţite, făcută din cocă — iar la mijloc se află amestecul de brînză şi ouă, un amestec parfumat, galben, cald, care te îmbie şi te ameţeşte, iţi umple gura de apă. Din haciapuri n-ai cum să guşti, decît luînd cu degetul din mijloc sau muşcînd un colţ, ca un şoarece. Dar asta nu se face. Dacă ţi-i poftă, trebuie s-o iei toată. Aşa e aici, în Gruzia, n-ai voie să rămîi în urmă la masă.

În nici unul din colţurile Gruziei — în Abhazia, în Adjaria, Osetia, Cahetia. Dacă nu crezi, încearcă să ceri o haciapuri, sau ciocneşte cu un gruzin. O să beţi amîndoi din „ghanţe" — corn de bou. Cornul poate să fie cît un pahar obişnuit, dar şi cît o sticlă mai mare de un litru. Şi n-are nici fund plat, nici picior. L-ai golit — poţi să-l laşi jos. Nu? Stai cu el în mînă pînă îl termini. Şi trebuie să-l termini.

Cînd a trecut pe lîngă noi vînzătorul de plăcintă, am uitat de restul pieţei. Aşa cum mergea, vesel, înconjurat de parfumul plăcintei, mi-a amintit cîntecele închinate prăjiturilor în „O mie şi una de nopţi", mi-a amintit toţi acei plăcintari din Galaţi şi Brăila, atît de omeneşte înfăţişaţi în povestirile lui Panait Istrati. Dar imaginea acestei enorme haciapuri, în care înota în unt topit brînza gălbuie şi aromată, a acoperit toate imaginile sarailiilor, trufelor, cremelor, tortelor, savarinelor, siropurilor, zaharicalelor, jeleurilor, îngheţatelor pe care le încercasem în viaţa mea. Pentru prima oară, mă simţeam îmbătat de o plăcintă şi vreme de o clipă mi s-a părut că înţeleg pasiunea cu care orientalii îşi creează şi-şi savurează cofeturile.

După trecerea vînzătorului de plăcintă, gustul piersicilor ni s-a părut fad şi nu ne-am mai revenit decît înlocuind senzaţia haciapurei cu aceea a rodiilor care, pare-se, furate din rai, au fost adaptate la condiţiile pămîntului de un strănepot al lui Prometeu.

Întorşi pe vas abia am avut timp să mîncăm în fugă şi, cu maşinile, ne-am îndreptat către Capul Verde, spre a vedea Grădina Botanică.

Am vizitat multe astfel de grădini pe litoralul Mării Negre, dar aceasta mi-a lăsat cea mai puternică impresie. Erau bănci, gărduleţe, podişti de bambu, astfel grupate de un mare artist decorator şi horticol, încît te simţeai într-un parc japonez. Treceai apoi printr-un pampas unde, arşi de soare, stranii, singuratici, se înălţau cactuşii. Apoi pădurici de bambu, eucalipţi, curmali japonezi. Apoi bizarul „feihoa" — al cărui fruct seamănă cu castravetele, conţine iod şi are gust de zmeură şi de ananas — nemaipomenitul „buxur", cimşirul, o pagodă vegetală, un arbore compus din farfurii verzi, din ce în ce mai mici, gingaşa Camelie japoneză care înfloreşte iarna, iar la marginea grădinii, coasta abruptă a acestui Gabo Verde, căzînd cincizeci de metri în mare şi acoperit de la ţărm şi pînă sus de o trenă imensă, majestuoasă, de „liana japonica".

Ca o utilă motivare a grădinii de pe Capul Verde, am văzut ferma de stat de la Ceakvi. Moşia de treizeci de hectare dinaintea revoluţiei a devenit o gospodărie de stat de o mie de hectare, pe care se întind plantaţiile de ceai, citrice, bambu, arborele tung, legume.

Ceaiul urca pe nişte coaste domoale, ca o blană verde, avînd pe alocuri mici vîrtejuri şi umflături line. Seminţele fuseseră aduse din alte locuri ale Uniunii, din India şi China. Arbustul acesta abia atinge, în trei ani, treizeci de cm şi nu se culeg, pentru ceaiurile fine, decît frunzele mici şi tinere.

Dar dacă ceaiul e matur abia după trei ani şi face floare, bambusul, care e şi el matur abia după aceeaşi perioadă, nu face floare decît o dată într-un secol. Şi abia apare inflorescenţa deasupra frunzelor lungi şi ascuţite, că arborele moare. O sută de ani, trunchiul acesta gălbui, lucios — asemeni unui schelet vegetal — a purtat seva către crengile unde trebuia să apară floarea; şi ea abia apucă să-şi deschidă petalele, că planta şi piere. De aceea oamenii n-o văd niciodată înflorind — ci o taie, ca bambusul să nu moară. Retezat, arbustul renaşte, ca o Phoenix vegetală; alături de trunchiul vechi se ridică altul nou, din aceleaşi rădăcini. Şi noul bambu porneşte să crească vertiginos — zeci de centimetri pe zi — creşte aproape văzînd cu ochii şi în

Sfîrşitul singuraticului

S-a stins ascuns de oameni şi uitat,
Cu sufletu-împietrit şi gol de vise.
Şi nimeni n-ar simţi că a plecat
De n-ar vedea ferestrele deschise.

Trăi ca pomu-ascuns în văgăune
Ce n-a-nfruntat furtuni pe culmi de munte.
La care nu vin păsări să se-adune
Şi care nu umbreşte nici o frunte.

S-a stins un om, dar n-a lucit în gene
Durerea-nchisă-n stropul tremurat,
Ci doar s-a prăbuşit, supus de vreme,
Un ram care de mult era uscat.

Victor **MAŞEK**

cîteva luni atinge 16-18 m, fără ca grosimea să i se schimbe. Inelele lui nu-şi măresc diametrul, se lungesc doar şi se suprapun. După trei ani, din lemnul dur şi elastic se fac undiţe, mobile, beţe de schi, scări, butoaie, hîrtie, ace de patefon.

După aflarea destinului tragic al bambusului, care nu cunoaşte dragostea decît murind, ne-am îndreptat către fabrica de ceai din Batumi. O scurtă vizită, apoi în chioşcul din curtea întreprinderii grupul de turişti romîni e invitat la ceai. Cînd ne ridicăm de la masă, frumoasa Fotola Gogeladze — inginerul care ne-a condus — ne oferă tuturor, spre amintire, pachete de ceai.

Imediat după masă o parte se duce să facă cumpărături — mai ales tibiteici şi „ghanţe" (cupe din corn de bou). „Ghanţele" frumoase — împodobite la vîrf şi bază cu argint — costă însă o sută cincizeci de ruble, iar cele ieftine nu-s prea frumoase.

— Vă dau eu unul — spune însoţitoarea Inturistului local, văzîndu-mi codeala.

— Cum? — întreb.

— Un ghanţe al meu, de acasă.

— Oh, asta nu se poate!

— Ba da, ba da. Veniţi cu mine — şi văzînd că nu mă clintesc — în Gruzia darurile nu se refuză.

Pe de o parte, mărturisesc, mi-a părut bine, pentru că însoţitoarea era o fată frumoasă. Iar cînd, peste mări şi ţări, o fată frumoasă îţi face un dar, se înfiripă o poveste.

Astfel a început preumblarea mea cu Lia Bzinaradze. Era înaltă, voinică, cu nasul drept, sprîncene negre, gene lungi, gura sinuos desenată şi veşnic mobilă. Ştia că e frumoasă şi îşi îngăduia să fie şi răutăcioasă. Iar pe sub genele lungi strecura priviri care ar fi tulburat şi pe un misoghin. Mi-a vorbit despre Beethoven, Chopin, Rahmaninov, entuziasmîndu-se pentru ultimul, a trecut apoi la muzica modernă, blamînd-o, şi în cele din urmă la cea populară, pe care o adora. Conversaţia a fost întreruptă de aducerea „ghanţe"-iului, care — nemaipomenit de lung şi subţire, irizat, transparent — amintea mai mult o piesă de muzeu decît o cupă. De emoţie, i-am scuturat fetei mîna, apoi i-am răspuns la dar, oferindu-i ochelarii mei de soare — la fel de transparenţi ca „ghanţe" al ei, dar complet lipsiţi de iz naţional.

Schimbul acesta de „podarki" ne-a ajutat să trecem la sfere largi de discuţii.

Cozeria noastră amicală s-a întrerupt însă, deoarece a intervenit o vizită la Palatul Pionierilor din Batumi. În cinstea noastră, s-a desfăşurat acolo un program de cîntece şi dansuri cu protagonişti avînd vîrsta între patru şi cincisprezece ani. Cunoaşteţi desigur de pe scenă sau din filme dansurile gruzine, în care piciorul încălţat în cizma de iuft se frînge, ca şi cum oasele s-ar curba, în vreme ce umerii dansatorului tremură uşor, iar trunchiul zvîcneşte de la vibraţie la săritura panterei. Ei bine, puştii aceia de patru ani săreau din poantă — numai dumnezeu ştie cum, pentru că puteau să-şi facă vînt doar cu unghiile picioarelor. Cădeau în genunchi, laba lipindu-se de pămînt în prelungirea tibiei, apoi ţîşneau în sus, îşi fîlfîiau mînecile şi se băteau în săbii ale căror lame le şuierau pe lîngă urechi. La asemenea măiestrie nu se poate ajunge, decît dacă te naşti dansînd, dar, după spusele localnicilor, asemenea naşteri sînt foarte rare şi îndemînarea nu se poate explica numai prin ereditate.

Lipsită de bază ştiinţifică, fundamentarea acestui mister s-a redus la o sumă de consideraţii lirice care ţineau de istoria şi geografia Gruziei.

Apoi Lia Bzinaradze m-a condus în faţa teatrului. În lumina aceea roşietică şi puţin difuză din cauza atmosferei umede a crepusculei, teatrul nu părea o clădire, ci o bijuterie de lemn, lucrată la proporţii enorme. Dacă intarsurile şi colonadele lui ar fi fost reduse la miniaturalul unei piese de jad, ele şi-ar fi găsit locul cuvenit pe o catifea neagră, în spatele unui geam de cristal. Arcadele erau stilizări ale frunzelor de palmieri, iar pe axa de simetrie a clădirii, deasupra intrării, arcele coloanelor se uneau într-un mozaic de culori palide. Deschiderile semicirculare dintre capiteluri erau dantelate şi sala neavînd pereţi laterali, vedeai cerul sub aceste semiluni împodobite cu mii de ciucuri. Pentru a despărţi totuşi sala de parc, acolo unde ar fi trebuit să fie pereţii, la oarecare distanţă sub plafon, erau aşezate pături subţiri, acoperite în partea dinăuntru cu cearşafuri. Deasupra sălii plutea un plafon bleu-pal, avînd chenarul întrerupt într-o rafinată asimetrie de frunze de bananier, de palmier-evantai şi liane. El era mărginit înspre scenă de un element de cortină cu caracter decorativ — imitînd un gobelin, lucrat în tonuri discrete. Nu există scaune pentru orchestră — ea se aşază pe un soi de paralelipipede prelungi, de culoare albastră, luminate din interior pentru a părea translucide.

TINERE CONDEIE

BURUIANA

În lanul meu de grîu, ce l-am plivit,
Arzînd la margini iarba blestemată,
Un fir de pălămidă a-nverzit...
L-am smuls! Să nu mai iasă niciodată.

CIŞMEAUA CU APA ARGINTIE

La unda-i de argint, prelinsă darnic,
Veneau, cîntînd, sînziene, pe-nserat...
Iar cînd plecat-a zburătoru-n lume,
Izvorul ei a plîns şi a secat.

CODRUL

La sînul tău de-afunde luminişuri,
Străbunii mei izvoare-au desluşit:
Au coborît luceferi prin desişuri
Şi-n braţul lor milenii au vorbit.

BORDEIAŞUL MĂRGINAŞ

Din paie te-am durat, din lut cu lacrimi
Şi la răscruci de veacuri ai vegheat;
Fereastra ta a luminat departe...
Şi robii de poveri s-au scuturat.

Maria DOMUSCI

După sute de ani de vieţuire în mijlocul culorilor tari, sub soarele arzător, lîngă marea strălucitoare, oamenii au ajuns la aceste stilizări ce sugerează, vizual, liniştea şi răcoarea. E aici un rafinament secular a mii de pictori, mozaicari, arhitecţi. Şi cînd în sala bleu şi vernil, albă şi crem, pe scene cu bănci translucide apar artiştii în fracuri azurii, impresia de tihnă şi graţios e învăluitoare. Orchestra cîntă fără a avea în faţă pupitre şi note. Într-adevăr, ce să caute pupitrul în această atmosferă de rafinată destindere? Aci, unde totul îţi sugerează lejerul, unde simţi nevoia să-ţi îmbraci un halat de mătase subţire, pentru a asista la oficierea acestui concert modern? Iar cînd Mîrza Babaeev, cu o mînă în buzunar, plimbîndu-se pe scenă, a început să cînte „Vagabondul", mi-am dat seama că sala e în prada unei senzualităţi artistice neobişnuite pentru noi şi care plutea sub cupola bleu ca un ameţitor parfum de narghilea.

După spectacol, am ieşit de sub cupola mozaicată, ca dintr-un caravanserai pe care duhuri bune îl ridicaseră în calea noastră. Dar feeria nu s-a întrerupt — oraşul era puternic luminat, palmierii se desprindeau cu acurateţe pe fonduri de lumină gălbuie, iar puţin mai departe, sub luna plină, marea murmura uşor, pînă la picioarele unor colonade. Era o mie şi una de nopţi, Africa, Grecia, Levantul, Dalmaţia. Conversaţia cu Lia Bzinaradze a devenit profund romantică şi, ca într-un vis de atîtea ori visat, se desfăşura într-un parc subtropical, pe aleile căruia se perindau, mute, siluete înveşmîntate în mătase albă. Nu se auzea decît sunetul născut de spargerea valurilor pe ţărm — sunetul acela pe care scoicile îl închid în ele — şi şoaptele celor ce se preumblau pe malul mării.

Nu mă gîndeam la nimic, ci lăsam imaginile să se amestece caleidoscopic într-o mare beţie. Poate li se întîmplă la fel şi băutorilor de haşiş — să fie purtaţi de un val multicolor, aromat, chinuitor de dulce, care îi răstoarnă şi-i duce cu el, alternînd înălţimile pure, cu aţîţările unei beţii ieftine. Dar acestea toate nu erau decît visări şi dacă există un desfrîu prin reverie, atunci cadrul lui e o grădină sudică, într-o noapte de vară, alături de o fată abia cunoscută.

Cînd insul mi s-a purificat — cum ar spune Arghezi — m-am putut uita în jur. Pînă atunci simţisem, mă îmbătasem din nimic — acum priveam. Siluetele albe ce alunecau mute prin faţa mea erau ale unor bărbaţi cu tunici şi pantaloni de mătase; şoaptele pierdute deveneau distincte — se discuta, pasionat, despre fotbal. Atunci am reuşit să-mi descleştez gura fără să-mi mai pară că profanez ceva şi am spus o mică poezie, în romîneşte, pe care însă n-am apucat s-o traduc, pentru că unul dintre oamenii cu tunică s-a oprit în faţa noastră. Auzise vorbindu-se romîneşte şi s-a apropiat pînă a ne atinge nas în nas. Astfel, în locul unei serenade timide şi fierbinţi, platanului i-a fost dat să asculte biografia lui Antim Ivireanu şi mai ales despre petele albe ale acestei biografii.

Antim Ivireanu e o parolă în întîlnirile dintre romîni şi gruzini. Primul spune Antim, celălalt Ivir. Dacă parola rămîne fără răspuns, să ştiţi că unul dintre cei doi ori nu-i romîn, ori nu-i gruzin... În sfîrşit, de la Antim am trecut la alţi cronicari ai noştri, apoi la istoria gruzinilor — care sînt şi azerbaidjani, şi osetini, cahetini, adjari şi alţii. Dacă azerbaidjanii sînt mahomedani în mare parte şi au o limbă puţin diferită de cea gruzină, adjarii nu se deosebesc de gruzini prin nimic, sau aproape nimic. Totuşi au o republică autonomă. De ce? Pentru că Lenin le-a promis autonomie şi pentru că sentimentele lor naţionale trebuiau menajate — ţinîndu-se seama de anumite nuanţe folclorice şi tradiţii. Respectarea sentimentului naţional al maselor, judecarea realităţii aşa cum e şi nu înlocuirea ei prin formule abstracte, prin lozinci goale — iată politica leninistă. Dacă „socialiştii"-colonialişti ar veni aici, le-ar plesni obrazul cu detunătură.

Gruzinul ne-a însoţit pînă la ţărm şi ultimele clipe petrecute în tovărăşia Liei Bzinaradze s-au politizat mai mult decît o cerea noaptea aceea înstelată. Apoi, oarecum melancolic din cauza întreruperii, dar entuziasmat de înţelepciunea interlocutorului incognito — pe care-l bănuiesc profesor universitar sau secretar de partid al regiunii autonome — am urcat scara către puntea lui „Piotr Velikii". Şi am rămas lîngă balustradă, să văd luminile şi să aspir aromele acestui oraş care ne dăruise parfumata infuzie de ceai, haciapuri, dansuri şi romantice preumblări.

În piaţa din Batumi, un colhoznic vînzător de ceai în calupuri.

SCRIITORI și CĂRȚI

REABILITAREA FAPTULUI DIVERS*)

O carte mai veche a lui Ion Pas, intitulată modest „Simple întîmplări", se deschidea cu următorul citat din Gogol: „Prietene, dacă vrei să-mi faci cel mai mare serviciu pe care-l aștept de la un creștin, culege pentru mine comorile acestea (micile fapte zilnice) de oriunde le vei găsi... Intr-un cuvînt, tot ce ochii tăi observă, de la lucrurile cele mai mari pînă la cele mai mici". Ni se pare că acest citat definește caracterul literaturii lui Ion Pas, care, pînă la creația epică de amploare realizată în anii de după eliberare, a cultivat „întîmplările simple", insistînd asupra semnificațiilor lor adînci. Gazetar care a onorat cu pana sa meșteșugul îmbrățișat încă din tinerețe, Ion Pas a trecut la creația literară animat de dorința de a reabilita faptul divers filtrat prin sensibilitatea omului care revendică nu pentru sine dreptatea, ci pentru semenii săi, mai totdeauna striviți de mecanismul defectuos al societății din trecut.

Recentul volum, intitulat „Trecut întunecat", reunește — cu excepția a patru bucăți — acele scrieri care demonstrează posibilitatea de a crea din lucruri mici un bogat și variat mozaic literar. Faptul divers, fragment restrîns de viață, și-a găsit cronicarul în Ion Pas. De aceea și lumea eroilor lui este formată din cei ce altădată erau numiți „oameni mărunți", adică oameni pe care inechitatea socială îi împingea la periferia vieții.

Umanitarist dotat cu ironie crudă, Ion Pas condamnă ura rasială *(Două cimitire)* și veleitățile patriotarde ale politicienilor demagogi burghezi *(Intr-un tîrgușor moldovenesc)*; militant social, el pătrunde în viața sumbră a fostelor slugi *(Poporul)* și urmărește cu atenția reporterului destinul unor tinere muncitoare dintr-un atelier de croitorie, victime pe rînd ale asalturilor amoroase ale fiului patroanei, căruia trebuie să li se supună pentru a nu-și pierde sursa de existență *(Poveste cu o fată)*.

Dar faptul divers capătă aci o nuanță simbolică: reabilitîndu-l, Ion Pas a reabilitat însăși viața celor mulți și umili, ale căror dureri și înfrîngeri erau înregistrate numai la o rubrică periferică a presei din trecut. Povestitorul a extras din

Ion PAS

ele nota vibrantă, caldă, general umană, pe care a transpus-o în literatura sa.

Cu economie de mijloace artistice — frază scurtă, servind caracterului autentic al faptelor narate, un mod direct de a se adresa cititorului — Ion Pas creează un univers viabil, în care închide o gamă întreagă de sentimente, de la duioșie și melancolie pînă la protestul social.

Temperament de evocator, scriitorul nu s-a oprit însă la trecutul apropiat ci, urcînd pe firul istoriei, a creat cele trei povestiri de respirație mai lungă: „Noi la '77", „Așa a fost odată" și „Intîmplări cu Bălcescu". Dintre acestea, preferințele noastre se îndreaptă către cea de a doua bucată, care reînvie momente interesante ale începuturilor mișcării muncitorești din țară și în care figurile a doi fruntași ai mișcării, I.C. Frimu și Ștefan Gheorghiu, capătă contururi vii și puternice.

In evocările lui Ion Pas, faptul aparent banal, încălzit de sentimentul de înțelegere al evocatorului, se îmbogățește cu noi semnificații, transformîndu-se pe nesimțite într-un fragment de frescă a unei epoci pe al cărei fundal se conturează începuturile marilor furtuni sociale.

Dacă în „Intîmplări cu Bălcescu" autorul este încă prea tributar documentului istoric, iar „Noi la '77" nu adîncește viziunea, ci o extinde numai, o notă comună unește totuși aceste trei bucăți: voința scriitorului, a militantului social și a omului iubitor de cultură de a proiecta o lumină nouă asupra acelor figuri care au deschis drumul luptei revoluționare a poporului. Memorialistul este dublat în aceste pagini de poetul înzestrat cu puterea de a reconstitui o întreagă epocă. Astfel, volumul „Trecut întunecat" cîștigă sufragiile cititorului dornic să cunoască și să învețe din lupta înaintașilor care s-au jertfit pentru cauza celor mulți. Aceasta constituie un aspect valoros al literaturii lui Ion Pas; ceea ce fără îndoială nu este de loc puțin.

L. VOITA

---

*) Ion Pas: „Trecut întunecat" —E.S.P.L.A. — 1957.

VISUL ZILELOR LUMINOASE

Cînd Maxim Gorki, la începutul acestui veac, a adresat tînărului începător într-ale scrisului Fedor Gladkov convingătorul îndemn: „Trebuie să scrii — dumneata știi să observi viața și știi să iubești oamenii", marele scriitor — cu clarviziunea ce-l caracteriza — numea încă de pe atunci, poate cele mai esențiale însușiri ale viitorului autor al „Cimentului".

Intr-adevăr, viguroasa epică a lui Fedor Gladkov e îmbibată în fiecare rînd al ei de autenticitatea faptului real, viu, nefalsificat. „Cimentul", atît de cunoscutul roman intrat de pe acum în patrimoniul literaturii universale, uimește și convinge prin relatare veridică, de o deosebită sobrietate, dar cu atît mai grăitoare, a încordării eroice a oamenilor sovietici în munca lor de refacere economică a țării, după distrugerile lăsate de războiul civil. Observarea strictă a realității nu lipsește însă creația literară a lui Fedor Gladkov de suflul unei intense și organice poezii, iscate mai ales de dragostea cu care acest prozator de seamă al literaturii sovietice înfățișează dîrzenia și avîntul acelor oameni care pregătesc un viitor fericit patriei și poporului lor.

Fedor Gladkov nu e un observator rece al vieții, el nu evocă realitatea din marginea ei, ci literatura lui destăinuie pe scriitorul care a cunoscut direct evenimentele descrise, le-a trăit tumultul, a fost în miezul istoriei lor. Experiența de viață a lui Fedor Gladkov e vastă. Aceasta se vede în povestirile, piesele de teatru și romanele sale. Dar se vede, mai ales, în relatările sale autobiografice, cuprinse în cele trei cărți: „Povestea copilăriei mele", „Volnița" și „Anul crîncen". „Anul crîncen", ultima parte a trilogiei, apărută de curînd în traducerea romancierului Cezar Petrescu și a lui Andrei Ivanovschi, continuă evocarea existenței dramatice a poporului rus

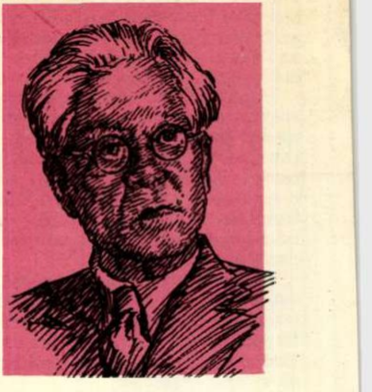

Fedor GLADKOV

de la sfîrșitul veacului al XIX-lea.

De mic copil Fedor Gladkov a fost nevoit să peregrineze cu părinții săi în căutarea unei amare bucăți de pîine, prin atîtea locuri îndepărtate de satul său natal, Cernavka. Astfel micul Fedia cunoaște, înfruptîndu-se din plin din nenorocirea acelor vremuri, foamea și bolile ce bîntuiau satele ruse. La Astrahan, în localitățile de pe malul Volgăi sau în acelea așezate de-a lungul Mării Caspice, pretutindeni micul Fedia întîlnește spăimosul spectru al mizeriei întreținute de exploatarea stăpînilor întinselor latifundii și de teroarea autorităților țariste. „Anul crîncen" își deschide paginile istorisindu-ne întoarcerea familiei micului Fedia în Cernavka. Revenit aici, în fața ochilor săi se perindă scene de adevărat coșmar; la calamitățile foamei și ale muncii istovitoare pe moșiile boierilor, pe lîngă teroarea dezlănțuită de pristavii, uriadnicii și ispravnicii țariști, se adaugă și molima holerei, ce pustiește, văzînd cu ochii, izbele sărace. Desperați, țăranii se hotărăsc să golească hambarele bogătașului Stodnev, pentru a-și împărți grînele. Faptul atrage însă represalii sîngeroase din partea păzitorilor ordinei țariste. Conducătorii mulțimii sînt închiși, schingiuiți, unii dintre ei chiar uciși. Intîmplările petrecute în acel „an crîncen" din îndepărtata copilărie a lui Fedia sînt, de fapt, acelea ale tuturor anilor scurși sub regimul țarist; viziunea artistică a scriitorului ridică la valoare de simbol generalizator tragismul acestor întîmplări dintr-un oarecare sat din vechea Rusie. In satul umilit și terorizat bate însă suflul revoltei împotriva stăpînirii. „Anul crîncen", ca de altfel și celelalte părți anterioare din trilogie, ne face să simțim puternic acest suflu înnoitor, ce avea, nu peste mult timp, să răstoarne din temelii dominația împilatoare. Din această luptă, încă neorganizată și neurmărind un țel precis, se ridică totuși din mijlocul țărănimii figuri luminoase și conștiente de luptători ca Tihon, Isai, Gordei, Kostea... Presimțim în aceste personaje pe viitorii luptători care, încadrați în disciplina de fier a armatei proletare, vor face să se arcuiască deasupra Rusiei vastul curcubeu al lui Octombrie. In această înțelegere și identificare a scriitorului cu durerile și nădejdile poporului său, aflăm puternicul umanism al scrisului lui Fedor Gladkov. Ca din întreaga lui literatură, și din paginile „Anului crîncen" respiră acea dragoste fierbinte pentru poporul său, acea convingere fermă de izbînda luptei lui drepte. Acest crez a călăuzit în mod permanent pașii scriitorului; dar nu numai atît: în cumpliții ani ai regimului țarist contopirea cu lupta poporului a avut darul — după cum ne-o mărturisește însuși scriitorul — să-l țină chiar și în viață. „Amintirea acestor ani, spune Fedor Gladkov, îmi este scumpă, fiindcă e legată de vremea cînd vegheam, de vremea luptei grele pentru viață, pentru dreptul de a fi om. Și nu o dată, în cursul acestor ani, m-am aflat la un pas de pieire, și mă salvau nu numai niște întîmplări fericite, dar și visul zilelor luminoase care aveau să vină".

Traian STOICA

NUMAI DRAGOSTEA NU E DE AJUNS...

Povestirea Ioanei Munteanu are drept subiect drama unei tinere perechi, a unei căsnicii din zilele noastre, destrămate în pofida dragostei reciproce a eroilor, din pricini pe care cel puțin unul dintre ei — soțul — nu izbutește să le înțeleagă.

Dacă am îndrăzni să comparăm drama Drinei, eroina Ioanei Munteanu, cu un exemplu din literatura clasică universală, ne-am opri poate la Nora lui Ibsen. Dar și în cazul de față zicala franceză „comparaison n'a pas raison" își păstrează valoarea și de aceea vom îndepărta tentația de a face această comparație, mulțumindu-ne să ne vedem „lungul nasului"...

Drama eroinei acestei povestiri izvorăște din unele contradicții existente încă în societatea noastră, cînd oameni înaintați, buni constructori ai socialismului la locul lor de muncă, în societate, au de făcut față, în propria lor familie, rămășițelor înapoiate din propria lor conștiință. E cazul lui Pavel Hedeșiu, soțul Drinei, cu care fata — lucrătoare în comerțul de stat, într-un orășel de provincie — s-a măritat, deși fusese logodită cu un altul. A greșit Drina măritîndu-se cu Pavel și lăsîndu-l pe Alexandru? Se pare că nu! Ea pe Alexandru nu-l iubea, iar dragostea acestuia pentru dînsa nu izbutea s-o încălzească. Urmîndu-l pe Pavel, socotea că-și va croi fericirea. Premisele cele mai importante păreau a exista: dragostea reciprocă.

Dar viața le-a dovedit celor doi tineri soți că numai dragostea nu e suficientă pentru asigurarea fericirii în căsnicie. Egoismul, mentalitatea înapoiată a lui Pavel o lipsesc pe Drina de maternitate și muncă, cele două lucruri ce-i sînt absolut necesare pentru a-și afla fericirea pe care o rîvnește.

Pavel, tehnician într-o uzină din București, îi răpește soției sale bucuria maternității fără a avea vreun motiv special: pur și simplu pentru că nu vrea să-și complice existența. În același timp nu-i permite nici să intre în muncă, nefiind de acord ca soția lui să vîndă... panglici și chiloți. Și iat-o pe Drina o soție a cărei viață devine din ce în ce mai searbădă, mai lipsită de țel. Și ea e construită dintr-un material ce nu poate să suporte această situație.

Iar cînd sărăciei sufletești a acestei vieți i se mai adaugă și o ieșire brutală din partea lui Pavel, care fără motiv o lovește și lipsește apoi de acasă o săptămînă, Drina ia hotărîrea de a-l părăsi. Reîntoarsă în orașul ei natal, ea încearcă să-și refacă viața. Reintră în muncă, apoi se recăsătorește — de astă dată cu primul ei logodnic, Alexandru — și devine mamă.

Viața o readuce pe Drina în Capitală, împreună cu noul ei soț. E acum mamă și director-adjunct al unui mare magazin universal. Și iată că într-o zi se reîntîlnește cu Pavel. Și cu prilejul acestei reîntîlniri amîndoi constată că ani de zile s-au așteptat unul pe altul, că ambii au așteptat întoarcerea.

...În vechea lor locuință, bătrîna mamă a lui Pavel e fericită că fiului ei i s-a întors soția. Ea retrăiește îndepărtate clipe din viața sa, cînd propriul ei soț, ce o părăsise, se reîntorsese acasă.

De fapt cu acest episod începe povestirea Ioanei Munteanu. Dar el este — cronologic — aproape de final. Tînăra femeie, care în cea de-a doua sa căsnicie a găsit bucuriile maternității și ale muncii, a fost un moment tentată să revină la bărbatul care-i dăduse dragostea, pe care *încă* îl mai iubea. În ultimul moment însă, își dă seama că de întoarcere nu mai poate fi vorba: ea are un soț și un copil și consideră că locul ei e lîngă aceștia. Doi oameni tineri, ce s-au iubit cu pasiune, ce se mai iubesc încă, vor trebui să sufere, și de aci înainte fără nici un fel de speranță. Drina nu s-a întors acasă; și, dacă pentru moment Pavel spera că s-a întors, acum îi este clar că ea nu va rămîne, că ea nu poate rămîne. Că ea nu se va mai reîntoarce. Doi oameni vor purta pe umerii lor o viață întreagă urmările greșelilor comise din cauza mentalității înapoiate a unuia dintre ei...

Eroii acestei povestiri sînt oameni obișnuiți, pe care-i putem întîlni și identifica adesea în societatea noastră. Ioana Munteanu și-a creat personajele punînd accentul îndeosebi pe omenescul lor și mai ales al Drinei. Din păcate însă acțiunile celor doi eroi principali nu sînt suficient de motivate. Pe drept cuvînt se poate întreba cititorul: cum e posibil ca o femeie cum e Drina, energică și capabilă — în scurtă vreme ea poate ajunge să conducă cel mai mare magazin universal din București! — să acționeze așa cum acționează? Ce o împiedică să-i pună soțului ei mai deschis problema, să aibă cu el o discuție hotărîtoare înainte de a recurge la actul extrem al părăsirii domiciliului conjugal? Și apoi, chiar după aceasta, de ce nu luptă ea pentru a-și salva căsnicia, dragostea? Și chiar Pavel: el de ce nu luptă în același sens? Sînt întrebări la care povestirea nu răspunde. Si e păcat, pentru că, altfel, drama e veridică, povestirea e scrisă cu nerv, te ține încordat pînă în finalul cu totul neprevăzut.

V. SAVIN

Ioana Munteanu: „Intoarcerea" — Colecția „Luceafărul", E.S.P.L.A. — 1957.

PRIMUL SALON INTERNAȚIONAL DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ AL R.P.R.

La 5 octombrie, în sălile Palatului Republicii s-a deschis primul Salon Internațional de Artă Fotografică al R. P. R. organizat de Ministerul Învățămîntului și Culturii, Institutul Romîn pentru Relații Culturale cu Străinătatea și Asociața Artiștilor Fotografi din R. P. R., sub patronajul Federației Internaționale de Artă Fotografică.

Salonul s-a bucurat de o largă participare din partea artiștilor fotografi din 48 țări, care au trimis aproape 3.500 de lucrări. În salon sînt expuse aproape 500 de lucrări alb-negru și în culori, cu cele mai diferite subiecte: portret, peisaj, arhitectură, reportaj etc.

Acest eveniment artistic va contribui mult la dezvoltarea artei fotografice din țara noastră.

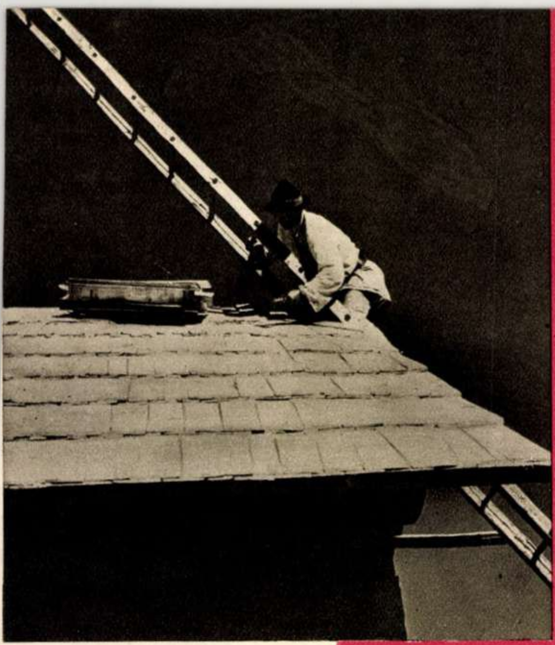

Gheorghe Vulpaș *(R.P.R.)*: „Casă nouă".
(Premiul al III-lea și medalia de bronz)

Nicolai Kurnakov *(U.R.S.S.)*: „Ploaie". ↑
(Premiul al III-lea și medalia de bronz)

Nguyen Cio Dam *(Vietnam)*: „Dragoste de mamă". ↓

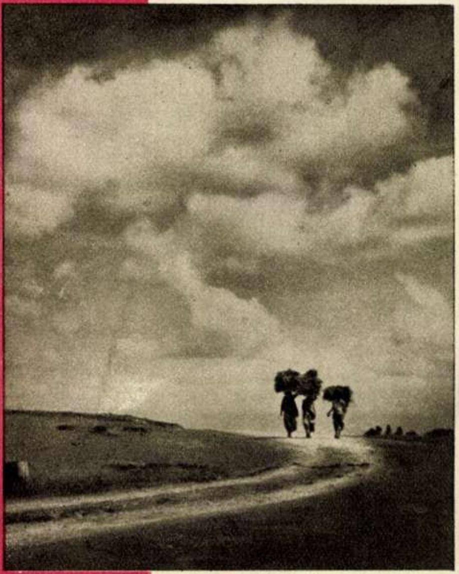

K. N. Rastomsi *(India)*: „Spre casă".

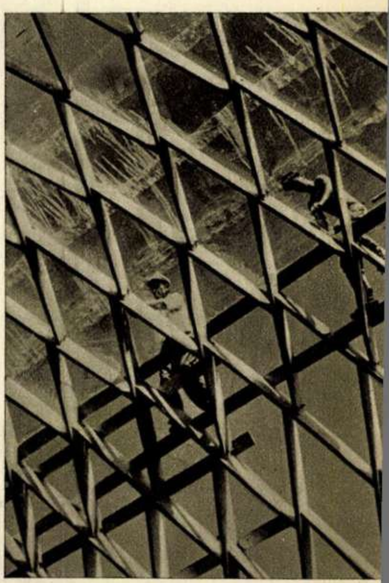

Milos Budik *(R. Cehoslovacă)*: „Construc

Chang Cho-jen *(R. P. Chineză)*: „La treierat".

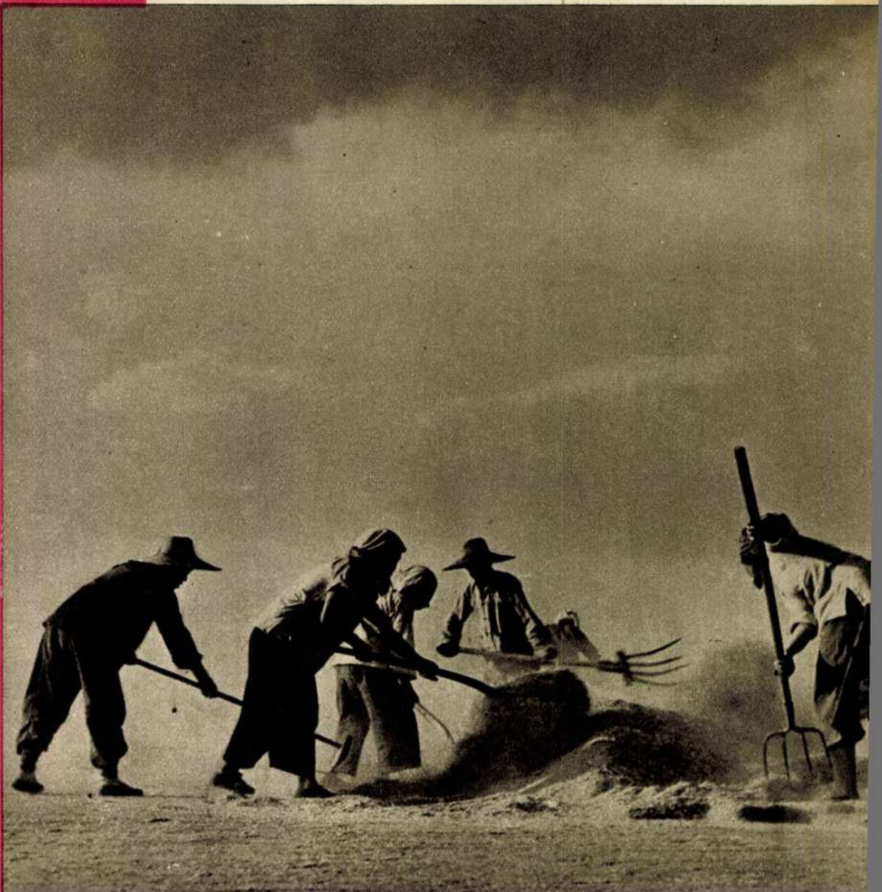

Cîteva cuvinte şi o REALITATE

de V. BÎRLĂDEANU

„Bine v-am găsit, prieteni!" — o tînără moscovită revine din călătorie. ↑

Belşug, dar şi calitate, şi bun gust — la G.U.M., cel ← mai mare magazin al Moscovei.

Era în vara anului trecut. Avionul nostru plutea în lumina straniu-viorie, de asfinţit fără sfîrşit, a unei splendide nopţi albe. Veneam de la Helsinki la Leningrad, de unde — după o escală de cîteva ore — urma să zburăm mai departe, spre Moscova.

Nu mai păşisem pe pămînt sovietic de vreo doi ani şi jumătate — vă închipuiţi, deci, cu cîtă emoţie aşteptam reîntîlnirea cu grandoarea şi graţia palatelor leningrădene şi apoi cu măreţia copleşitoare a Moscovei.

Intrai în vorbă cu o familie sovietică — tatăl, mama şi o fetiţă, Irocika, de vreo şase anişori — care veneau de la agenţia economică sovietică din Suedia.

— N-aţi mai fost de doi ani la Moscova?—se interesă capul familiei. Noi ne-am petrecut concediul acum două luni în ţară şi acum ne întoarcem definitiv din misiunea economică unde am lucrat vreo cinci ani.

Irocika — doar fusese şi ea în „misiune economică" — confirmă cu importanţă acest adevăr absolut.

— Cum mai e la Moscova?—pusei întrebarea de rigoare. Belşug în magazine?

Tatăl şi mama Irocikăi zîmbiră, apoi mama — era, desigur, în elementul ei — preciză:

— Belşug, dar nu numai atît...

N-avui timp să intru în amănunte, căci avionul se pregătea de aterizare.

... De realitatea cuvintelor rostite de mama Irocikăi am avut prilejul să mă conving cu ochii mei, în decursul celor trei zile pe care le-am petrecut la Moscova.

Fireşte că trei zile e puţin. Dar adăugate la cei trei ani pe care i-am trăit în capitala Uniunii Sovietice, în calitate de corespondent, nu însemnau de loc puţin. Erau un prilej de comparări semnificative, de confruntări rapide dar încărcate de sensuri.

În cele trei zile—pe lîngă aşteptata şi dorita revedere a muzeelor şi parcurilor, a teatrelor şi monumentelor istorice — m-am amestecat adesea în mulţimea care se revărsa pe uşile magazinelor, am intrat în restaurante, am asistat la parăzi ale modei, am vizitat noi cartiere de locuinţe.

„Belşug, dar nu numai atît"... — cuvintele interlocutoarei mele din avion mă urmăreau şi pretutindeni găseam noi mărturii, care le confirmau adevărul. Belşugului i se adăugase în decursul acestor ani — datorită grijii sporite faţă de traiul oamenilor — calitatea mai înaltă, formele mai graţioase, culorile dulci, pastelate, desenele elegante, ambalajele nu numai solide, ci şi atrăgătoare.

E o plăcere să iei prînzul sau cina într-o astfel de ambianţă ca aceea a restaurantului din hotelul „Ucraina".

La raionul de mătăsuri al faimosului magazin G.U.M. din Piaţa Roşie am găsit un stand întreg de ţesături pentru rochii şi bluze, din capron (nylonul sovietic). Unele dintre ţesături erau dantelate — pentru rochii de seară — altele ascundeau în transparenţa lor subtilă, în culorile şi modelele lor graţioase, un farmec deosebit.

Nu întîmplător, lîngă mine, două brunete — caucaziene după accent — se sfătuiau de vreo oră asupra cărei ţesături să-şi îndrepte alegerea. Le-am înţeles. Era greu...

Vă spuneam mai sus că am asistat în zilele acelea şi la „Parada modei". De fapt, la două parăzi. Am nimerit acolo întîmplător. Mă plimbam pe aleile parcului Gorki cînd, deodată, văzui un şuvoi neîntrerupt, îndeosebi de femei — dar nu numai de femei — care se îndreptau spre două pavilioane alăturate. Interesant era însă du-te-vino-ul dintre cele două pavilioane.

Apropiindu-mă, m-am lămurit despre ce era vorba. Într-un pavilion se desfăşura „Parada modei engleze", iat în celălalt „Parada modei sovietice". La concurenţă! Parada se desfăşura neîntrerupt întreaga după-amiază. Aşa că privitoarele puteau să se plimbe de la un pavilion la celălalt, să compare, să aleagă şi — cele mai multe dintre ele — să aştearnă fugare desene pe hîrtie: modelul unei bluze, unei jupe, unui mantou etc.

Am făcut o vizită rapidă în cele două pavilioane şi vă mărturisesc că — în pofida nepriceperii mele vădite şi declarate — m-au încîntat, deopotrivă, atît modelele prezentate de marile case de croitorie din Londra, cît şi cele înfăţişate de celebra Casă a Modelelor din Moscova. Ba o anumită nuanţă în plus, de gingăşie tinerească, de vioiciune optimistă, aveau modelele moscovite...

... Am profitat, desigur, de puţinul timp pe care-l aveam la dispoziţie pentru a-mi vizita măcar cîţiva dintre prietenii moscoviţi.

Într-una din zile m-am dus — în căutarea noului apartament al unui prieten — tocmai pe străzile Pesciannîe, străzi pe care le ştiam, din urmă cu ani, cam pustii, cu case destul de rare. Vă spun drept, nu le-am recunoscut. Clădiri noi, de cinci-şase etaje, de o parte şi de alta. Simple, elegante, fără podoabe de paradă, ele crescuseră cu o iuţeală impresionantă. Şi aici m-au urmărit cuvintele „belşug, dar nu numai atît..."

În locuinţa amicului meu am găsit o splendidă şi extrem de comodă aranjare a camerelor, în aşa fel încît totul crea o atmosferă intimă, plăcută. Pereţii izolau perfect o încăpere de orice sunet ce s-ar fi produs în odăile alăturate.

Mobila de nuc de bună calitate, în culoarea cafelei cu lapte, se armoniza desăvîrşit cu nuanţa în care erau zugrăviţi pereţii. Un pian mare — „Riga"-1955 — trona în sufragerie, demonstrînd preocupările şi înclinaţiile muzicale ale stăpînilor casei. Pe pereţi, între altele — un Sarian original — peisaj cu coline în soare — şi o gravură chineză.

... Da, „belşug, dar nu numai...". Nenumărate imagini, care mă întîmpinau pretutindeni în Moscova, la această revedere după doi ani şi jumătate, îmi vorbeau elocvent despre progrese evidente — subliniate de altfel şi de numeroşi alţi străini care au vizitat recent Uniunea Sovietică — în ce priveşte bunul gust şi eleganţa îmbrăcămintei, a obiectelor de podoabă — de la bibelouri la bijuterii — a interioarelor, a restaurantelor, a multor alte aspecte ale vieţii sovietice.

Dar o culme a eleganţei şi bunului gust sovietic mi-a fost dat să cunosc anul acesta, în luna martie, cînd am străbătut lunga cale de la Moscova la Pekin într-un uriaş „TU 104". Supleţea şi graţia acestui gigant aerian, comoditatea şi eleganţa saloanelor care-i alcătuiesc interiorul nu au, în prezent, rivale în lumea întreagă. „TU 104" e o marcă şi un simbol.

... „Belşug, dar nu numai atît"...

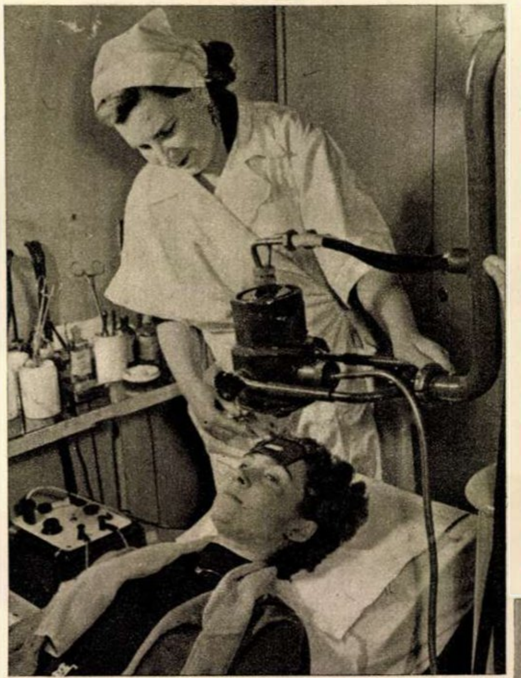

Linii suple, elegante... Noua limuzină sovietică „ZIS-111" ce va fi produsă în serie de uzinele Lihaciov din Moscova ↑

Tenul — o problemă, desigur, de însemnătate... Chinurile pe care le suporţi la institutul de cosmetică sînt suplinite de satisfacţia de a avea un ten fraged, de piersică. ←

Bal la Kremlin — jazul cîntă furtunos, perechile îi urmează ritmul. ↓

Caricatura romînească în timpul MARII REVOLUȚII

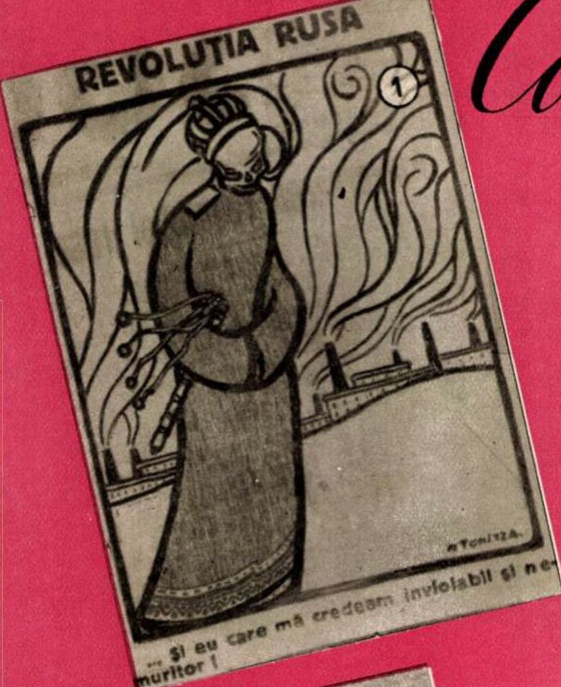
REVOLUȚIA RUSA
①
Tonitza
... Și eu care mă credeam inviolabil și nemuritor !

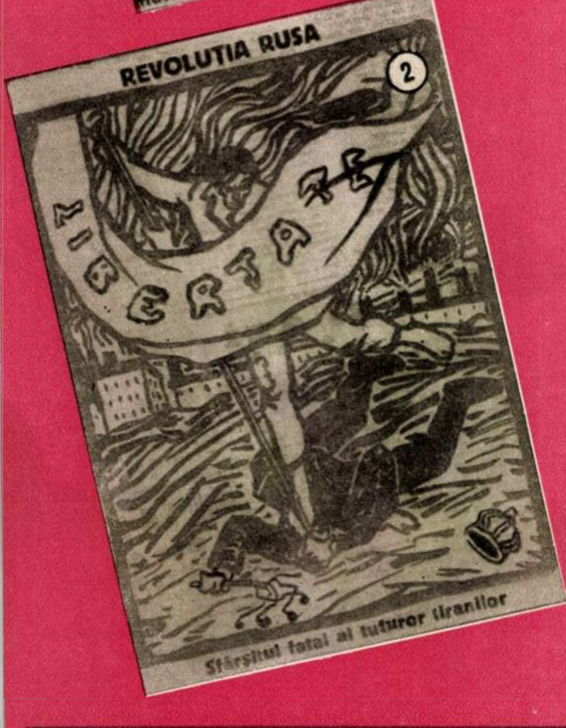
REVOLUȚIA RUSA
②
LIBERTATE
Sfârșitul fatal al tuturor tiranilor

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, eveniment istoric care a zguduit lumea, a dat ascuțime creionului mînuit ca un bisturiu de artistul caricaturist; a picurat acizii revoltei în sticluța sa cu tuș.

În anul Marii Revoluții, caricaturiștii noștri care militau la „Socialismul”, „Chemarea”, „Facla”, „Clopotul”, înfățișau cotidian, folosind contrastele dintre alb-negru și expresivitatea liniilor, aparent sumare, lupta încleștată între noul care biruise pe cuprinsul imensei Rusii și vechi. Numeroase din aceste „chestii ale zilei” țîșneau direct din covîrșitorul eveniment mondial — Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Caricaturile lor — autentice arme de baricadă — erau atacate și înlăturate, mai întotdeauna de furiile oficialității burgheze și ale uneltei acesteia, cenzura. Cenzura militară, înger păzitor al beneficiarilor orînduirii exploatatorilor, era fiică legitimă a Comisarului regal și a stării de asediu.

Înfățișată de pamfletar și caricaturist sub chipul smochinit al prea cuvioasei Anastasia, mînuitoarea de foarfeci știrbe impunea ziarelor sus-amintite să înlăture caricatura luptei sociale.

Așa se face că, aproape zi de zi — pe locul rezervat caricaturii, cititorul afla o pată albă. Uneori pe acel „spațiu fix” se strecura un protest sau — printr-o adevărată minune (mai exact — iscusință) gazetărească — o indicație care parafraza inscripția ce se afla atunci pe marginea cupolei Ateneului: „Loc rezervat pentru marea frescă a cenzurii romîne”.

În pofida măsurilor brutale ale „legalității” burgheze, artistul grafician, înfruntînd urgiile curților marțiale, izbutea totuși să salute Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Se cuvine menționat faptul că, începînd din acel an, abordînd astfel de teme, pictorul N. Tonitza a militat și a colaborat vreme îndelungată la ziarul „Socialismul”.

I. H. B.

1) *...Și eu care mă credeam inviolabil și nemuritor!(„Socialismul”).*

2) *Sfîrșitul fatal al tuturor tiranilor („Socialismul”).*

3) *Și cînd s-a sculat mojicul... („Facla”).*

4) *Facsimil din ziarul „Chemarea”,*

5) *După mine, potopul.. („Chemarea”)*

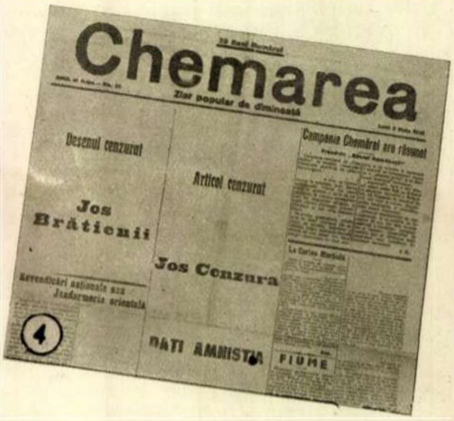
④

Chemarea

Ziar popular de dimineață

Desenul cenzurat

Jos Brătienii

Articol cenzurat

Jos Cenzura

DAȚI AMNISTIA

Campania Chemărei are răsunet

La Curtea Marțială

Revendicări naționale sau Jandarmeria orientală

FIUME

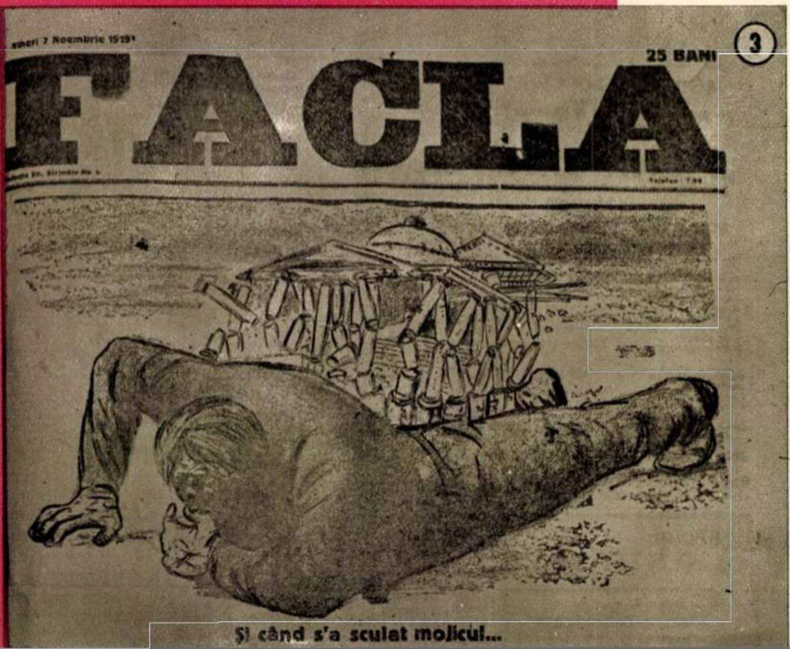

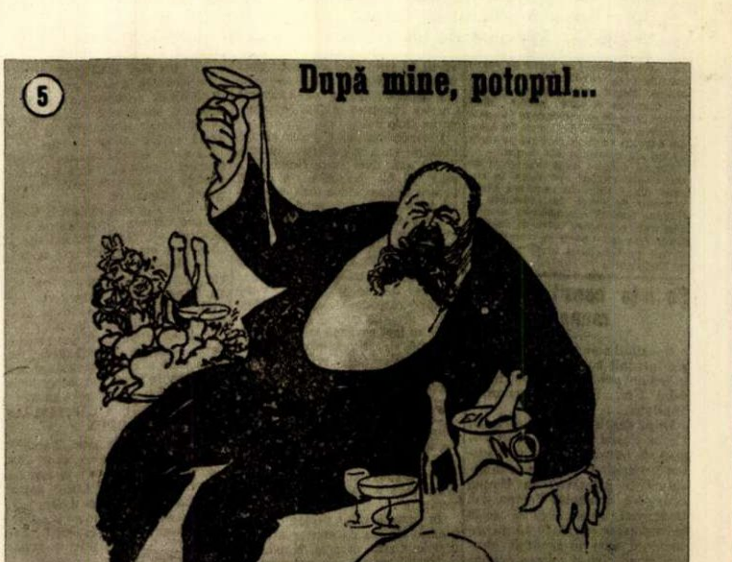

Jules Perahim, în colocviu intim cu personajele „Băii".

BAIA PE SCENA GIULEȘTIULUI

Teatrul lui Maiakovski nu cunoaște legi prestabilite și rupe cu multe din canoanele clasice. „Misterul buf", „Ploșnița", „Baia" sînt construite cu o absolută libertate în desfășurare, în compunerea personajelor, în formularea replicii, totul decurgînd din caracterul publicistic, de teatru-tribună și teatru-pamflet al dramaturgiei marelui scriitor sovietic. Întîia montare a piesei, la Moscova, în regia lui Meyerhold, a înțeles pe deplin că pentru o astfel de lucrare și teatrului îi trebuie o nouă expresivitate scenică, care să lichideze multe poncife și convenții în interpretarea și prezentarea scenică. Același lucru l-au înțeles și regizorii Serghei Iutkevici și Valentin Plucek, cînd au reluat în 1954 piesa, la Teatrul de Satiră.

Tînărul regizor Horea Popescu, care pune în scenă piesa la Teatrul C F.R.-Giulești în cinstea aniversării a 40 de ani de la Marea Revoluție din Octombrie, năzuiește și el la aceasta. Spectacolul va trebui să fie teatral, viguros, plin de fantezie. Prilejuri sînt nenumărate; doar nu degeaba a fost dotată piesa de autor cu subtitlul „dramă cu circ și foc bengal". Situații neașteptate, apariții grotești, explozii, teatru în teatru, totul invită pe regizor la o formulare îndrăzneață a spectacolului. Iar pentru actori, ce roluri bogate înseamnă acești Pobedenosikov și Optimistenko, și Mezaliantova, și așa mai departe, nume simbolice care dau dezlegarea liniei de interpretare!

Cum să nu ne explicăm atunci fervoarea cu care lucrează, începînd de la primele lecturi ale textului, actori ca Jules Cazaban-Pobedenosikov, Costel Gheorghiu-Ciudakov, Marga Anghelescu-femeia fosforescentă, Eugenia Petrescu, Mihăilescu-Brăila, Titu Vedea, Tamara Buciuceanu și mulți alții, distribuiți uneori îndrăzneț, în roluri destul de diferite de tot ce au realizat pînă acum, așa cum sînt rolurile din piesa atît de surprinzător intitulată: „Baia".

Baia — spală pe birocrați

Propriu-zis, pe scenă nu va apare nici o baie. Nici cadă, nici duș măcar. Cu toate că piesa spală din plin pe birocrați, pe ruginiții în rutină, pe oportuniști și pe împăciuitoriști. Îi spală și apoi îi mătură, cu ajutorul unei mașini. De data asta, însă, e vorba de o mașină care apare pe scenă încă din prima clipă. O mașină de o construcție cu totul specială: *mașina timpului*. E destul de complicat de descris, cu mulțimea ei de roți, rotițe, angrenaje și benzi de transmisie. Date mai amănunțite v-ar putea furniza inventatorul ei, tovarășul Ciudakov, care lucrează de ani de zile la punerea ei în funcțiune. Mai rămîn de pus la punct cîteva detalii și *mașina timpului* poate porni. Doar că, vedeți dumneavoastră, totul depinde acum de direcția invențiilor și inovațiilor, adică de tovarășul Pobedenosikov și falanga lui de bravi birocrați. Care mai au deocamdată de terminat niște referate, niște grafice și niște circulare. Așa că *mașina timpului* poate să aștepte. Inventatorul ei, de asemenea. Dar nici Ciudakov, nici înflăcăratul lui ucenic, Velosipedkin, și nici chiar mașina nu mai au răbdare să aștepte autorizațiile lui Pobedenosikov, Optimistenko, Momentalnikov și compania. Și roțile, mari și mici, ale *mașinii timpului*, încep să se învîrtească, trimițînd antene către viitor, către veacurile 21, 22, 23...

Ambasadoarea erei viitoare: femeia fosforescentă

Și iată cum, grație complicatelor benzi și cabluri, *mașina timpului* transportă în mijlocul oamenilor de azi (sau, mai precis, din 1930, anul creării piesei), un sol al timpurilor de mîine, pe reprezentanta anului 2030, femeia fosforescentă. Și ea va arbitra în lupta dintre susținătorii *mașinii timpului* și inamicii ei, birocrații. În lupta dintre nou și vechi, dintre progres și conservatorism, femeia fosforescentă nu poate fi decît alături de Ciudakov și de invenția lui, care pînă la urmă va mătura tot putregaiul birocratismului, „aruncîndu-i și împrăștiindu-i cu drăceasca roată a vremii", cum spune Maiakovski.

Întoarcerea artistului la uneltele lui

Pictorul și graficianul Perahim nu mai are nevoie de prezentare; în schimb decoratorul Perahim este, poate, multora, prea puțin cunoscut. Aceasta pentru că din 1950 nu a mai semnat nici un decor. Maiakovski îl readuce în teatru. Concepția decorului, construit pe un ax fix, alcătuit dintr-o grupare de planuri și scări care se resfiră în toate direcțiile, dă un puternic dinamism scenei, multiplicînd la infinit resursele cadrului, în funcție de unghiul mereu schimbat grație rotirii turnantei. Iar pentru că Maiakovski a fost și grafician, scenograful și-a propus ca decorurile și costumele să reînvie, nu direct, ci filtrat, prin personalitatea sa creatoare, atmosfera și spiritul epocii în care a trăit și lucrat Maiakovski, exprimînd și prin scenografie caracterul publicistic al „Băii".

La capătul unei perioade de muncă intensă, colectivul Teatrului C.F.R.-Giulești va înfățișa spectatorilor bucureșteni prima piesă de Maiakovski, cel care și-a închinat „întregul său iureș sonor de poet, clasei în ofensivă" și drumului ei înainte.

R. MIRON

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Viitorii eroi ai „Băii", la una din primele repetiții pe scena Giuleștiului.

LA MOARTEA LUI JAN SIBELIUS

Mulți dintre marii creatori muzicali au murit cu nădejdea că publicul viitorului va fi mai darnic cu aprecierile decît contemporanii săi. Jan Sibelius — vestitul compozitor al Finlandei — nu s-a putut plînge însă de ingratitudinea iubitorilor de muzică din patria lui, ca și a celor de pe întreg pămîntul. Moartea sa recentă l-a găsit în plină glorie; dar gloria i-a surîs încă din primii ani ai activității creatoare, cînd operele lui au început să se înscrie în tezaurul artistic al Finlandei. După studii făcute la Helsinki și la Viena, Sibelius a dat primele sale lucrări începînd din anul 1893, dar multă vreme el nu a acceptat ca acestea să fie tipărite. Compozitorul a căutat ani îndelungați expresia cea mai potrivită sentimentelor sale de un adînc patriotism și de o discretă dar emoționantă dragoste pentru om. Recenta ediție a Enciclopediei Muzicale engleze „GROVE'S" l-a numit pe drept cuvînt pe Sibelius „un patriot muzical în deplina accepție a cuvîntului". Dar alături de întreaga critică muzicală mondială, care l-a socotit fără ezitare printre cei mai valoroși compozitori ai vremii noastre, Jan Sibelius a prețuit în primul rînd dragostea cu care l-a înconjurat propriul său popor.

Opera sa este extrem de bogată: de la lucrări în genul operei pînă la cele șapte simfonii și pînă la din ce în ce mai popularul concert pentru vioară, de la poemele simfonice printre care se numără celebrul „Finlandia" și pînă la muzica de cameră, lucrările sale dovedesc o scriere complexă, echilibrată și, în cea mai mare parte a cazurilor, adînc impregnată de melodica populară finlandeză.

Mulți specialiști n-au vrut să creadă că temele muzicale folosite în poemul „Finlandia" aparțin compozitorului, într-atît de puternic evocau ele melosul popular al patriei sale. Dar, într-adevăr, după puțini ani de la compunerea lui, poemul a devenit patrimoniul popular; creația compozitorului și cea folclorică s-au împletit atît de strîns, încît cu greu ar mai putea fi separate...

... Astfel încît, compozitorul care ne-a părăsit în aceste zile va rămîne, desigur, pentru totdeauna în fondul de aur al muzicii universale.

I.H.

„Incorigibilul" CHAPLIN

de Emil SUTER

Sînt zece ani de cînd Charles Chaplin şi-a părăsit mustăcioara, redingota ponosită, pantalonii-burlan, ghetele scîlciate şi — în fine — faimosul său bastonaş de bambus, răsucit cu o eleganţă de fals „dandy".

Părăsind „starea civilă" a lui Charlot, lumpenproletarul lunatic şi sentimental din „Opinia publică" şi „Puiul", din „Goana după aur", „Luminile oraşului" şi „Timpuri noi", Chaplin a demonstrat, cu o îndrăzneală unică în cariera unui comic, că inegalabila sa artă va dăinui şi după dispariţia „mitului" preferat de spectatori.

Însă, de tot atîţia ani de cînd marele mim a smuls masca omuleţului pirpiriu şi sfielnic, care goneşte zadarnic după idealul unei lumi mai bune şi mai drepte, Chaplin pricinuieşte numai necazuri bussinessmen-ilor americani.

La început — era în 1940 — cînd Chaplin (în dublul rol al unui umil bărbier evreu şi al furibundului „führer" fascist Adenoyd Hynkel din „Dictatorul") a început să-şi modifice masca şi personalitatea, faptul a fost primit cu un zîmbet indulgent pentru capriciul efemer al acestui „metec" tolerat în America.

Atîta vreme cît inofensiva mască a lui Charlot continua să trăiască, Chaplin putea „să facă şi politică". Şi cine putea să-şi închipuie că un comic va fi atît de nebun să-şi ucidă propriul „mit" făurit cu atîta trudă şi migală!

Avertismentele rostite atunci pe un ton amabil n-au avut însă nici un efect. Căci Chaplin, artistul care, păstrîndu-şi naţionalitatea engleză, avusese „îndrăzneala" să se considere „un cetăţean al lumii", s-a dovedit un incorigibil.

Şi scandalul, primul scandal răsunător, a izbucnit în 1947, la premiera lui „Monsieur Verdoux", o vizibilă satiră a „morality"-ului yankeu, în cadrul căreia gangsterii şi sexagenarele membre ale Ligilor de apărare a moralităţii coexistă într-o dulce armonie socială. A urmat — fireşte — ancheta faimoasei Comisii pentru cercetarea activităţii antiamericane, pe atunci în toiul „vînătorii de vrăjitoare". A venit însă şi riposta dîrză a lui Chaplin. Într-un violent articol, „Declar război Hollywoodului", în care îşi exprima dezgustul împotriva „tartorilor" acestei „uzine de celuloid", Chaplin afirma dorinţa de a părăsi pentru totdeauna Statele Unite. Şi artistul care s-a împotrivit toată viaţa sclavajului exercitat de monopolurile cinematografice şi-a pus în aplicare planul, revenind în 1953 în Europa, împreună cu Oona O'Neill, soţia sa, şi cu cei cinci copii ai săi.

Şi iată că o nouă şi aprigă dispută în jurul personalităţii şi operei acestui gigant al ecranului ocupă de cîteva săptămîni coloanele presei occidentale. Ca întotdeauna, semnalul acestui duel de opinii l-a dat ultimul său film, prezentat în premieră mondială pe ecranele londoneze: „Un rege la New York". N-am văzut din păcate filmul, dar judecînd după părerile contradictorii, exprimate în presa engleză, franceză şi italiană, filmul lui Chaplin este un

← *Charlie Chaplin sosind la Roma. Asaltul admiratorilor e de natură să-l „înfricoşeze" chiar şi pe marele Charlot.*

1 *Charlie Chaplin însoţit de soţia sa (stînga) şi de partenera sa din filmul „Un rege la New York", Dawn Addams, pe aeroportul din Roma.*

2 *La New York, ex-regele pare cam nedumerit.*

3 *În aceste momente, în casa în care a fost invitat, Shadow s-a transformat fără voie în vedetă a televiziunii.*

4 *Shadow improvizează sceneta medicului dentist, de asemenea fără a şti că ochiul televiziunii e aţintit asupra lui.*

5 *Regele Shadow (Charlot), oferind divorţul reginei consoarte (Maxime Audley), întrucît consideră nefericit mariajul lor.*

6 *Ziariştii l-au asediat pe ex-regele Shadow al II-lea al Estroviei, de cum a debarcat în portul New York-ului.*

nou pamflet coroziv împotriva „celor ce-l urăsc“ şi pe care-i urăşte.

Despre ce este vorba în „Un rege la New York“? Este povestea unui monarh dintr-o imaginară ţară europeană, Estrovia, izgonit de pe tron din cauza intenţiilor sale de a folosi energia atomică în scopuri paşnice, pentru dezvoltarea industriei. Lipsit de un domiciliu stabil, ex-regele Shadow, eroul filmului, emigrează împreună cu soţia sa în America, „ţara tuturor posibilităţilor şi a tuturor libertăţilor“, după ce în prealabil şi-a transportat acolo averea. El ia contact cu realitatea yankee, chiar de pe aeroport. Căci în timp ce, în faţa reprezentanţilor presei şi radioului, închină osanale „democraţiei“ americane, agenţii F.B.I.-ului îi iau „tradiţionalele“ amprente digitale.

A doua zi, Shadow îşi pierde pe rînd ministrul, averea (escamotată de primul), şi nevasta (care pleacă la Paris să intenteze divorţ). Întîmplarea îi scoate în cale o reporteră de la televiziune, prin care acceptă o invitaţie la o recepţie a unei doamne din înalta societate new-yorkeză. Aici, în faţa unei selecte asistenţe, el declamă „monologul“ lui Hamlet fără să bănuiască că un aparat de luat vederi al televiziunii, camuflat într-un colţ al salonului, transmite „spectacolul“ acestei „senzaţionale vedete“ regale.

În „excursia sa new-yorkeză, Shadow are prilejul să descopere noi aspecte inedite. Mai intîi, vizitează o aşa-zisă şcoală „progresistă“ unde copiii îi fac tot felul de şotii. Apoi, silit de datoriile sale la hotel, acceptă să facă reclamă la televiziune unei mărci de whisky, recitînd un sketch publicitar în care laudă „dulceaţa“ renumitei băuturi. Dar în momentul în care o ingurgitează, el sare fript, sufocat de tăria alcoolului. Momentul transmis prin televiziune este „imortalizat“ pe zecile de mii de afişe lipite pe zidurile NewYork-ului. „Aclimatizat“ cu spiritul practic american, eroul nostru acceptă să „pozeze“ în scop de reclamă şi încheie un contract pentru reclama unor hormoni de întinerire, în schimbul sumei de 100.000 de dolari. Dar, înainte de a se „produce“ la televiziune, el este obligat să se „supună“ metodelor de întinerire ale unui chirurg estetician, care îi întinde pielea pînă înapoia urechilor şi îi „confecţionează“ un alt nas. Numai că acum, de teamă să nu-i plesnească cusăturile chirurgicale, Shadow nu mai are voie să ridă. Însă, la un bar de pe Broadway, privind un „număr“ comic, Shadow nu se mai poate abţine şi izbucneşte în rîs, rupînd cusăturile. În fine, o nouă operaţie estetică îi redă vechea fizionomie.

Într-o seară, ex-regele întîlneşte în faţa hotelului pe unul dintre elevii „şcolii“ progresiste. Tînărul Rupert Macabee este fiul a doi presupuşi „roşii“, traduşi în faţa Comisiei pentru cercetarea activităţilor antiamericane şi condamnaţi la închisoare pentru insulte aduse Congresului. Înfiat de filotimul monarh, tînărul Rupert ajunge să fie considerat nepot al lui Shadow. În această falsă ipostază, el indignează pe membrii unei comisii atomice prin discursul antiimperialist pe care-l ţine. Dintr-o dată regele devine subiectul unui răsunător scandal, fiind acuzat de televiziunea americană ca protector al unui „bolşevic“. Înconjurat de poliţiştii şi spionii F.B.I.-ului, regele este obligat să apară în faţa faimoasei oficine mccarthyste. Aici, după un şir de incidente ilariante, regele este, în fine, scos de sub acuzare. Dar bogata experienţă dobîndită în S.U.A. i-a clarificat esenţa „democraţiei“ americane. Hotărît să părăsească definitiv S.U.A., ex-regele Estroviei pleacă în bătrîna Europă.

Este evident că în această nouă operă a sa, Chaplin povesteşte cu clasicele sale mijloace comico-satirice, un crîmpei din amara sa experienţă de „oaspete“ al Statelor Unite. Filmul este răspunsul unui combatant pentru pace şi democraţie dat propagandei oficiale americane. „Trebuie oare să mă las pălmuit şi insultat, fără să reacţionez?“ a declarat el la conferinţa de presă care a avut loc după premiera filmului. „N-am atacat Statele Unite, ci o minoritate de răufăcători. Şi atita vreme cît această minoritate rămîne la putere, nu mă voi întoarce în America. În ceea ce priveşte „Un rege la New York“, nu am făcut un film politic. Nu există în film decît un singur minut de politică, şi anume la sfîrşit, cînd critic faimoasa Comisie McCarthy pentru cercetarea activităţilor antiamericane. Am fost întotdeauna un anticonformist şi nu-mi place să mi se spună ce trebuie şi ce nu trebuie să fac. Iată motivul pentru care am preferat să părăsesc Statele Unite, unde nu eşti liber să spui ceea ce doreşti“.

Precum se vede, incorigibilul Chaplin, artistul care, ajuns aproape de vîrsta patriarhului, îşi păstrează aceeaşi inalterabilă şi explozivă juvenilitate, dă din nou de furcă înverşunaţilor săi adversari. Dar prietenilor, milioanelor de spectatori de pe glob, consecvenţa acestui excepţional artist care şi-a apărat cu o neistovită pasiune convingerile le întăreşte dragostea, respectul şi admiraţia.

2

3

5

6

O ÎNTÎLNIRE CU OASPEŢI SOVIETICI

notăm!

Activiştii pe tărîm cultural din Ploeşti au primit o preţioasă vizită. La casa regională de cultură au sosit doi oaspeţi din Uniunea Sovietică: S. V. Fadeeva, directorul Casei unionale de creaţie populară „V. K. Krupskaia“ din Moscova, şi N. V. Iakelaitis, directorul Casei republicane a creaţiei populare din oraşul Vilnius (R.S.S. Lituaniană).

Vizita s-a încheiat cu o consfătuire, în care oaspeţii au împărtăşit activiştilor locali din experienţa mişcării artistice de amatori din Uniunea Sovietică.

Fotografie de I. VERMONT

STRUGURI PENTRU EXPORT

Strugurii recoltaţi în viile G.A.S. „Tudor Vladimirescu“ din Valea Călugărească se bucură de faimă şi peste hotarele ţării.

În săptămîna care a trecut, cantităţi apreciabile au fost cerute pe piaţa Elveţiei şi a Cehoslovaciei.

În fotografie: un aspect de la culesul strugurilor pentru export în secţia Bucov a gospodăriei de stat din Valea Călugărească.

UN TALENT PRECOCE

Printre tablourile expoziţiei deschise în sălile Casei de Cultură din Cîmpulung Muscel — conţinînd peste 150 de lucrări ale membrilor şi profesorilor cercului plastic—a putut fi remarcat şi acest expresiv portret de fată. Autoarea tabloului nu este mult depărtată de vîrsta modelului: are 14 ani, se numeşte Lucia Georgescu şi se anunţă de pe acum drept un talent promiţător.

D. IACOBESCU

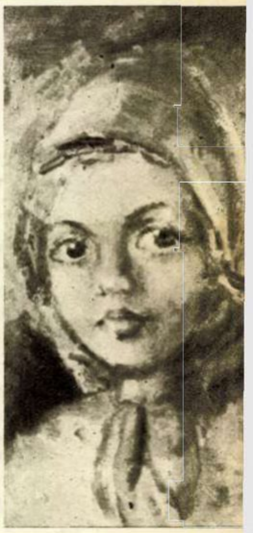

notăm!

Intîlnire cu dragostea

de HORIA LIMAN

Ilustrație de Tia PELTZ

Auzisem multe despre fortăreața de pe Dealul Cetății și voiam să-i văd ruinele. Încă din veacul al XIII-lea se vorbea despre puternicul „castrum Zinzir". Împreună cu cetatea Mediesului Aurit — ale cărei rămășițe se mai află și azi, la o depărtare de cîțiva kilometri — zidurile Seinilor îi nelinișteau pe nobilii de la Ecsed, cea mai temută cetate din nordul țării. Înălțate pe la poalele munților Gutin, ele controlau drumul spre Oaș, spre Baia Mare, spre Valea Someșului.

S-a aflat în mîna familiei Iageilonilor, pînă în 1491. În 1520, stăpînul ei era Báthory András din Ecsed. Puțin după aceea nu mai găseai pe locul cetății decît frînturi de ziduri năpădite de buruieni. Devastată în 1605, apoi în 1677 și în 1717 (armatele imperiului austriac și hoardele tătare și-au împărțit această glorie) comuna Seini, întemeiată nu departe de locul vechii cetăți, s-a refăcut abia spre mijlocul veacului al XIX-lea. Pînă atunci se aflau aici bordeiele iobagilor veniți din Călinești, din Tăuții de Jos, robi ai contelui Kornis, ai grofului Teleki și apoi ai baronilor Wecsey și Wesseleny, ai lui Degenfeld, ai nobililor Becsky, Fotvos, Darvay sau ai bisericii romano-catolice. O străjuiesc dealurile înalte ce se prelungesc din masivul Gutinului: Dealul Soarelui, Dealul Cetății, Dealul Comja, pe care în 1940 s-a imaginat un monument original — 10.000 de brazi au fost plantați în așa fel, încît să înscrie numele lui Eminescu.

Aici se lărgește cîmpia Someșului, pînă se unește cu bogata și întinsa cîmpie a Tisei. Cinci pîraie își gonesc apele în împrejurimile comunei și pe hotarul ei, pînă sînt îmbrățișate de valurile Someșului. Iar din centrul Seinilor pornesc șosele spre Baia Mare, Cluj, Satu Mare, Oaș, Maramureș. Alte cinci pîraie, care transportă însă produse agricole, pomicole, viticole, materiale de construcții.

Am venit la Seini să văd o cetate — și am descoperit un sat mai mare cu lumină electrică, cinematograf și... veleități de oraș industrial.

Fabrica de drojdie, încă în primăvara lui 1956, amintea destul de mult de fosta hrubă a lui Katona Elemer. E drept că muncitorii nu mai erau obligați să lucreze cu hainele proprii, la lumina felinarelor, pe cimentul năclăit de apă și noroi, fără aer și fără baie. O parte a muncilor erau mecanizate, s-au introdus ventilatoare și lumină electrică, s-a construit o baie cu șase dușuri. Dar fabrica era veche și nu mai corespundea noilor exigențe ale muncitorilor. Mai cu seamă că numărul salariaților ei crescuse de la 35 — cîți erau pe vremea fostului patron — la 144. Și nu numai drojdie se fabrică azi, ci și oțet de vin, și spirt rafinat.

În iarna lui 1956 am venit să văd, alături de fostele secții întunecate și murdare, noua construcție, cu ferestre largi, cu încăperi îmbrăcate în faianță, cu dușumele de lemn și parchet. Cînd au răsărit toate acestea? Și cînd s-a creat „sala culturală" înzestrată cu scenă, cînd au apărut clubul, corul de 35 de persoane, acordeoniștii, pianiștii, violoniștii, violonceliștii? Se fac minuni și aici, în comuna Seini, de la margine de țară. Dar oare se vor mulțumi cu atît? În albia unui pîrău, un val aduce după sine un altul, al doilea e împins înainte de un al treilea. Cu atît mai mult, în matca unui fluviu.

La fabrica de abrazive, numeroase munci care în trecut se executau manual — zdrobirea cremenei, căratul materiei prime și al produselor finite, cernutul prafurilor, amestecarea cleiului — au fost mecanizate. S-au construit clădiri noi pentru o serie de secții, s-au instalat grupuri electrogene și aeroterme, se dau haine de protecție și lapte antidot.

Cariera de piatră are zăcăminte de andezit evaluate la cîteva zeci de milioane de tone. Un material cum nu știu să mai fie în țară de o asemenea calitate, bun pentru pavaj, pentru ornamentație, pentru îndiguiri, pentru construcții de locuințe. Nici o terasă nu exista în trecut, nici o vatră — și muncitorii extrăgeau piatra din cuiburi înguste și din grote, în condiții care le primejduiau viața. Cei de la suprafață munceau zile întregi sub arșița soarelui, în bătaia vîntului sau a ploilor, spărgînd stîncile cu tîrnăcopul, prăvălind bolovanii în vale, unde îi prelucrau cioplitorii. Nici un drum de acces, nici un platou de încărcare nu puteai vedea la exploatare. La Seini, întocmai ca la Băița, Limpedea, Nistru, Ilba, Valea Neagră sau Chiuzbaia.

Acum, la toate carierele s-au introdus linii „decovil", iar perforatorul mecanic înlocuiește munca a 18-20 de mineri. La Seini, întreprinderea „Olga Bancic" fabrică piatră cioplită pentru construcții, piatră de ornamentație, piatră kollergang și bile silex, care pînă nu demult se importau. Piatra este transportată de la carieră pînă-n vale pe un plan înclinat și o rolă de scurgere. Pe drumul de acces — luminat în cursul nopții de puternice reflectoare — camioanele basculante vin și pleacă în permanență, ca pe o șosea. Cariera este un vast șantier care vuiește de mașini, tractoare, compresoare. Și nu va trece multă vreme pînă cînd va ajunge aici linia de garaj legată de gara comunei.

Da, Seinii parcă-parcă încep să semene cu un centru industrial. Iar cînd m-a împins curiozitatea să-i văd şi unităţile agricole, atunci minune! — m-am întîlnit cu... dragostea.

Goneşte apa grăbită a pîrăului, pe lîngă moara şi presa de ulei „Seineana" — şi seara coboară calmă dinspre Gutin, calmă şi verde. Aşa sînt serile aici, la vama dintre vară şi toamnă: verzi, cu reflexele aprinse ale ierbii, întocmai după cum dealurile estompate în orizont sînt albastre. Cerul este însă vioriu, cînd soarele îşi pleacă fruntea printre creste cenuşii de munte şi pletoasele păduri. Abia mai tîrziu, cînd umbrele serii par ţesute de milioane de păianjeni care plutesc prin văzduh, depărtările încep să semene cu o nesfîrşită pajişte — şi numai noaptea împrumută tabloului pete mari din paleta ei albastră sau violetă.

Într-o asemenea seară am ajuns la ferma horticolă din Seini, după ce am vizitat gospodăria agricolă colectivă „Boleslaw Bierut". Pîrăul Seinelului bolborosea o poveste veselă, în timp ce prin faţa noastră defilau merii, perii, prunii, cireşii şi piersicii fermei horticole, imens tablou pictat în zeci şi zeci de culori vii şi avînd drept ramă cerul acesta verzui şi dealurile albăstrui. Departe, în urma noastră, spre Someşul tălăzuit în spume, se legănau melodios holdele aurite de grîu, secară şi ovăz, porumbiştile blonde, alături de covorul multicolor al grădinii de legume. Iar în jurul nostru, peste pîrăul care-şi îngîna poveştile, peste dealurile-nfăşurate în năframe de culori, plutea mireasma tare ca de miere a mustului binecuvîntat.

Un deal, două, trei... Încotro priveai, sub cerul verde ca o pajişte, zoreau flăcăi, şi fete, şi neveste. Sute de oameni dădeau piept cu armatele de butuci ale viei, tăiau cu măiestrie ciorchinii grei şi-i aruncau în putini.

— Să fii o putină — a glumit cineva — şi să nu te mai saturi de atîţia struguri aruncaţi în gura ta lacomă!...

Parcă le simţeam zeama, dulce ca mierea prisăcilor. Şi a venit rîndul teascurilor, în care strugurii se aleg după legi mai rafinate: într-unul, ciorchinii de culoarea muşchiului de copaci, într-altul cei ce seamănă cu un sfîrc de vişină, într-altul cei nici verzi şi nici roşietici, dar gălbui ca puful de pe spinarea albinelor.

Oamenii cîntau şi lucrau de zor. Văzduhul se îmbătase de mireasma tare a licoarei care curgea în valuri din teascurile pline, iar fetele şi flăcăii aveau şi ei nu ştiu ce febră în mişcări şi în glasuri. Cîteva şuviţe din pletele soarelui toropit în asfinţit se încîlciseră în butucii viei, acoperindu-i cu pete de un roşu aprins. O codană, urmărită de un flăcău, a ţîşnit de după cramă, într-o hîrjoană răutăcioasă dar senzuală. Avea o bluză albă, subţire, numai spumă, iar dinţii parcă erau gata să muşte, aşa înşiraţi cum se aflau printre petalele sîngerii ale buzelor. Dinţi albi ca două şiraguri de scoici cu lumini aţîţătoare. Iar pupilele cu stamine de aur scăpărau luciri fugare dar înfrigurate sub pleoapele albe, mătăsoase, care ascundeau o undă de voluptate fierbinte.

— Nem, nem szabad! — striga ea fugind, dar parcă-l chema cu vocea ei tremurată.

— Ba e voie! — a mormăit întărîtat flăcăul, cu o barbă crescută, ţepoasă ca miriştea uscată a ţarinilor.

Şi a prins-o în cleştele unei mîini mari, puternice, care i-a frînt fuga şi a paralizat-o. Rîsul gîfîit a încremenit brusc pe gura deschisă ca o amforă de marmură rosie şi fata s-a zbătut în unde repezi, apoi mai leneşe, pentru ca în cele din urmă să se topească într-un geamăt prelung, adînc, ca un scîncet, ca o chemare. Fata sorbea sărutul, cu gura uşor întredeschisă, umedă şi răcoroasă. Iar peste dealuri, în umbra înserării albastre, se înălţa cîntecul roiului de flăcăi, fecioare şi neveste, însoţit cînd şi cînd de răbufnirile exploziilor de la cariera de piatră.

...Am văzut migdalii Seinilor, şi castanii, şi lămîii, şi arborii de ceai, şi căpşunii roşii ca gura fetei de ţăran maghiar prinsă-n menghina degetelor unui pui de romîn cu prematură bărbăţie. Am văzut şi mustul gîlgîind vesel din teascurile îmbătate de dulci arome. Dar am plecat spre locurile Sătmarului, ducînd ecoul cîntecului celui mai tulburător, cîntecul inimii universale a dragostei, care palpită la fel în toate colţurile pămîntului, la Seini, ca şi la Bucureşti, ca şi la Moscova, ca şi pe malurile Senei.

TE VĂD!.. TE VĂD!...

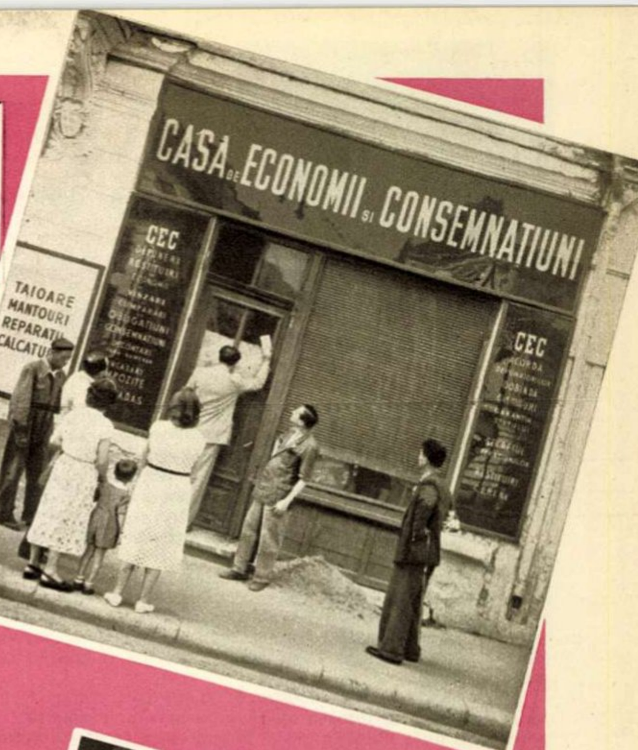

CULMEA ECONOMIEI?

Frumoasă faţadă; n-ai ce-i zice. Numai că de şase luni cetăţenii aşteaptă zadarnic deschiderea noii unităţi C. E. C. din str. Bibescu Vodă. Cum s-ar zice, în loc de bani la această casă (închisă) se depune... timp (cu lunile).

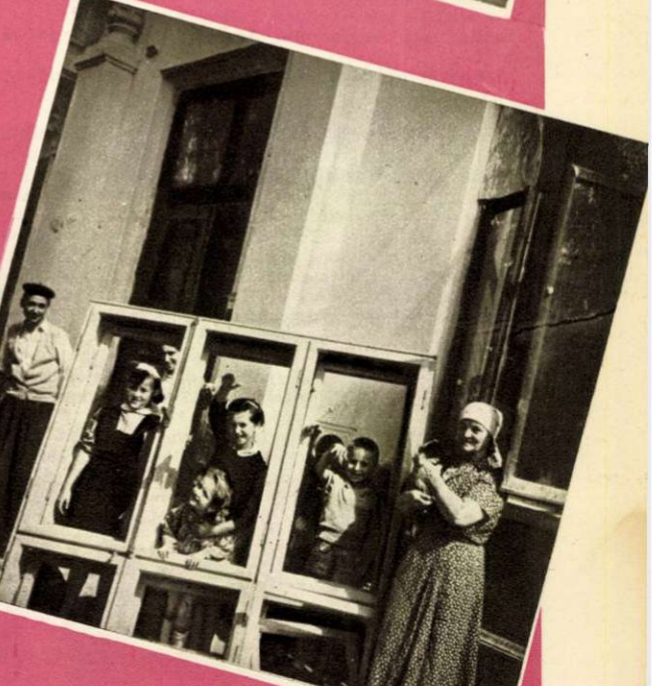

HAI SĂ NE JUCĂM, COPII...

...de-a „reparaţiile generale". Aşa cum fac şi unii tovarăşi de la I. L. L. N. Bălcescu la clădirea din strada Principatele Unite nr. 18. Lucrul a început în martie şi a lîncezit pînă-n toamnă. Iar ferestrele triple, trimise, ce-i drept, prompt, se potrivesc, precum se vede, doar pentru... joaca celor mici.

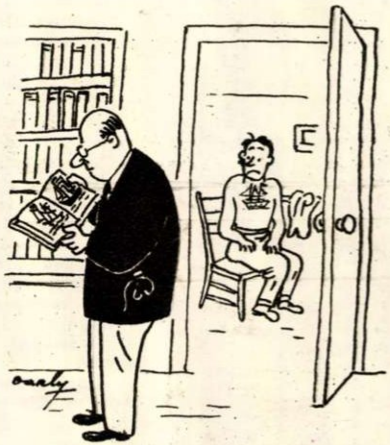

La doctor...

Desen de DARLY

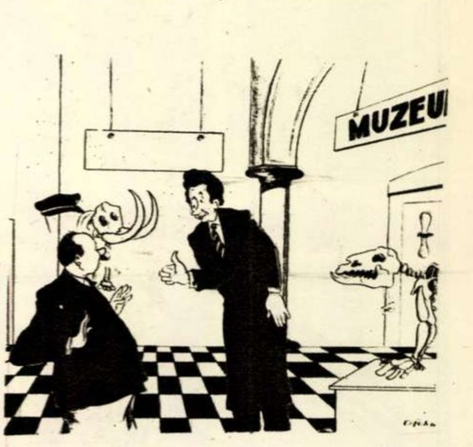

— Da' potcoave n-au avut?

Trimisă de cititorul nostru Constantin CIOSU din Moineşti

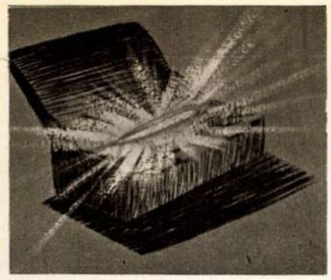

ACUL DE CRISTAL

— schiţă ştiinţifico-fantastică —

de Mircea **BRATEŞ**

Lovitura fusese atît de puternică încît Dragomir nu izbutise decît să învîrtească brusc volanul, căutînd să evite prăbuşirea. Era însă prea tîrziu. Mai avu timp să zărească turismul cenuşiu care-l tamponase pe neaşteptate, pierzîndu-se în ceaţă, în timp ce maşina în care se afla se dădu peste cap de cîteva ori, rupse bornele de piatră şi se prăbuşi în întunecimea văii, pe unde trecea linia de cale ferată.

Ţipătul Melitei fu acoperit de un scrîşnet uriaş de fierărie şi sticlărie spartă. Dragomir scăpă volanul şi îndoi instinctiv braţul, căutînd să-şi ferească ochii. Văzu cum vîrfurile plopilor ce străjuiau şoseaua se strîng laolaltă, se împletesc, se reped spre dînsul, şi apoi totul se pierdu într-o horă nesfîrşită, după care nu mai auzi nimic. O durere violentă, o greaţă fără margini şi cînd începu să se prăbuşească, leşină, simţind pentru ultima oară cum aerul rece îl izbeşte în tîmple. Apoi totul se linişti.

Peste cîteva ore un lucrător de cale ferată, care-şi făcea revizia obişnuită, observă la lumina slabă a felinarului rămăşiţele maşinii căzute alături de linie. Fugi în grabă la canton şi, în scurtă vreme, maşina salvării alerga pe şosea fluierînd sinistru.

Melita, soţia inginerului Andrei Dragomir, grav rănită, muri pe drum.

Alături de dînsa, el respira greu, lipsit de cunoştinţă.

★

Corina deschise larg fereastra şi privi afară, sprijinindu-şi faţa în palme. Era noapte şi luminile, stinse treptat, cufundaseră oraşul în întuneric. Operase toată după-amiaza şi acum, frîntă de oboseală, se retrăsese în camera de gardă care se afla sus de tot, în vîrful unui bloc uriaş ce adăpostea clinica.

Liniştea adîncă şi odihnitoare cuprinsese toate saloanele; culoarele erau şi ele tăcute. Doar din cînd în cînd, paşii vătuiţi ai unei surori de noapte treceau prin faţa uşii. Corina privea oraşul, casele sale cu ferestrele oarbe, luminile mici, cît o candelă, care pîlpîiau întîrziate în prăpastia bulevardelor, o maşină care trecea în goană şi o făcea să-şi aplece urechea, ca să desluşească sirena salvării. Nimic pînă acum; aici sus e linişte. Miroase a vopsea proaspătă şi a eter; de fapt nici a una, nici a alta. Corina se înşală cînd încearcă să deosebească acest lucru. E numai aerul acela încărcat, de spital, care pătrunde peste tot, pe sub uşi, prin ferestre, şi se cuibăreşte sub piele.

Îşi priveşte atent mîinile, întorcîndu-şi-le cînd pe o parte, cînd pe alta; are degete mici, butucănoase, cu unghiile tăiate scurt. Nu e ceea ce s-ar putea numi o mînă frumoasă, o mînă îngrijită de femeie.

Se ridică obosită şi se îndreaptă spre patul care, curat aşternut, o aşteaptă într-un colţ. Se opreşte în drum şi se priveşte curioasă în oglindă.

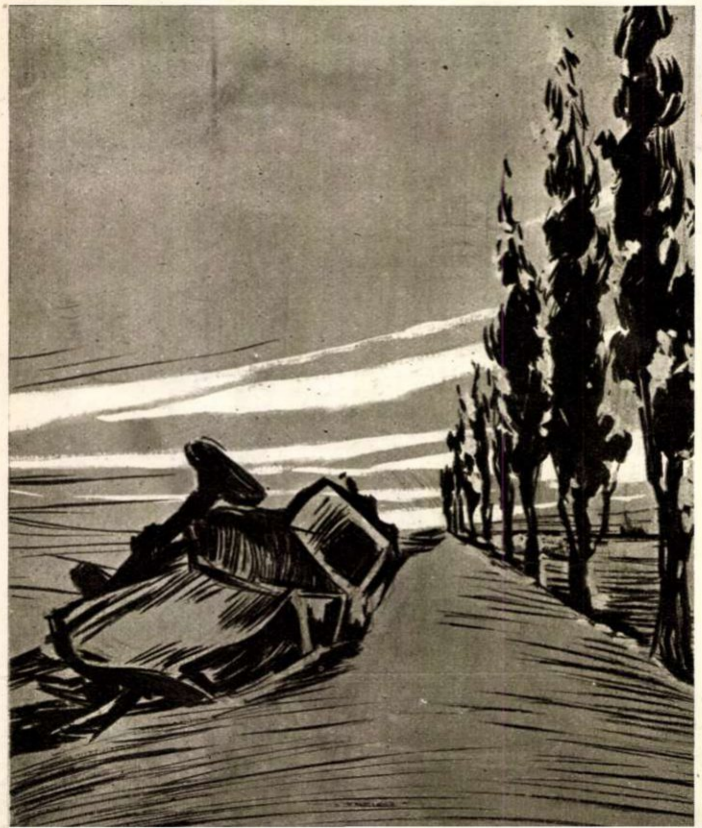

Are o faţă colţuroasă, întocmită parcă numai din linii şi unghiuri drepte. Pometţii sînt puţin prea osoşi, nasul e mic şi desenat din linii groase, lipsite de fineţe, iar buzele cărnoase, uşor răsfrînte, se termină în colţul gurii cu o cută mică, aproape nevăzută. Cînd rîde, însă, îşi increţeşte uşor toată faţa şi ochii de un verde spălăcit, pătat, capătă sclipiri de aur. Se priveşte în oglindă şi întoarce, zîmbind uşor, capul, cînd spre stînga, cînd spre dreapta. E adevărat oare că oamenii au un profil frumos şi unul urît? Nu izbuteşte să se vadă prea bine dintr-o parte. Mîine împlineşte douăzeci şi şapte de ani; e o vîrstă, nu? „Şi nu e una, oarecare?" — încearcă ea să-şi întrebe tizul din oglindă. Acesta însă face şi el ochi mari şi-şi ridică sprîncenele a întrebare.

— Doctor Şerban... doctor Şerban... la primirea de urgenţă... doctor Şerban... urgenţă!

Difuzorul aşezat deasupra uşii sfărîmă brutal firul gîndurilor Corinei, aruncînd în liniştea camerei apelul de urgenţă. Lumina roşie a becului clipeşte des, chemînd şi ea medicul de gardă. Doctoriţa Corina Şerban îşi netezeşte uşor părul strîns pe frunte, îşi îndreaptă cutele halatului şi iese, închizînd cu băgare de seamă uşa camerei de gardă.

Cînd, peste cîteva clipe, se aflǎ în faţa sălii de primire, strînse uşor pleoapele ca să-şi ferească ochii obosiţi de lumina vie, revărsată de tavanul camerei în care intrase. Se aşeză pe unul din taburete şi aşteptă, cu ochii îndreptaţi spre uşă. Cînd aceasta se deschise, nu putu zări prea bine în întunericul sălii decît calotele albe ale celor doi brancardieri. În cele din urmă măsuţa pe rotile alunecă încet şi se opri la doi paşi de ea.

Culcat pe aşternutul alb, un bărbat respira întretăiat, şuierător.

Corina se aplecă puţin peste cel leşinat şi-i prinse maşinal încheietura mîinii stîngi. Pulsul necunoscutului se zbătea într-un chip ciudat între degetele ei. Îşi ridică ochii şi-l privi o clipă stăruitor. Era un bărbat încă tînăr — n-ar fi putut să-i ghicească vîrsta — cu faţa arsă puternic de soare şi increţită în jurul gurii frumos desenate. Două cute adînci porneau înspre nările care acum erau prinse într-un freamăt uşor şi se pierdeau apoi treptat spre colţul ochilor. Avea gene lungi, aproape femeieşti, contrastînd puternic cu linia aspră, dreaptă, a bărbiei şi cu fruntea largă. Părul, închis la culoare, parcă presărat cu fire de cenuşă, se pierdea în şuviţe largi spre ceafă.

Corina uitase o clipă că se află în faţa unei urgenţe. Glasul infirmierei de gardă o făcu însă să-şi revină.

— Oxigen...?

Nu răspunse. Se aplecă şi, dezvelind cu precauţie pieptul necunoscutului, îşi sprijini urechea, încercînd să prindă zgomotele inimii. Aceasta bătea puternic, izbind cu violenţă coşul pieptului. Din cînd în cînd se oprea însă, ca şi cum ar fi încercat să-şi revină, şi apoi începea să alerge din nou.

— Oxigen... analeptice... tonice cardiace şi...

Glasul Corinei sunase aproape nepermis de puternic în liniştea care se lăsase în jurul ei. Dăduse dispoziţiile cu siguranţa rece, lipsită de îndoială, a obişnuinţei. Se oprise însă o clipă şi continuase cu oarecare ezitare:

— ... Chemaţi-l şi pe doctorul Toma de la interne...

Cînd acesta intră în cameră, bolnavul supravegheat de Corina îşi recăpătase cunoştinţa. Deschisese ochii, dar îi strînsese repede, din cauza luminii puternice.

— Ceva grav? — întrebă noul venit.

Corina îi făcu semn că bolnavul se trezeşte şi îi arătă actele pe care le lăsase brancardierul.

„Andrei Dragomir, inginer", citi doctorul Toma şi încruntă sprîncenele a mirare spre Corina.

Aceasta ridică din umeri uşor şi arătă spre Dragomir. Bolnavul îşi prinsese tîmplele în palme şi stătea aşa, cu capul plecat, surd la cele din jur. Gîfîia şi respiraţia lui şuierătoare sfida parcă liniştea camerei.

— Accident... nu se cunosc condiţiile... Soţia, fractură de bază... exitus... în drum spre clinică.

Se apropiară amîndoi de bolnav şi Corina îi puse mîna pe umăr.

Necunoscutul, ridică uşor capul şi se uită în jur. Avea ochii cenuşii ca fumul de ţigară; privirea lui se opri o clipă asupra Corinei şi trecu peste capetele celorlalţi:

— Nu-mi amintesc nimic — spuse dînsul, ghicind parcă întrebarea care urma să vină... — o durere violentă şi atît... cred că am leşinat... nu ştiu... nimic altceva... nimic! Mă-nţelegeţi?... Nu-mi amintesc nimic!

Şi necunoscutul îşi prinse din nou tîmplele în palme.

Apoi ridică brusc capul şi şopti cu voce gîtuită:

— Melita! Unde e Melita? Ce-i cu ea? Ce-i cu so-ţi-a mea? — ţipă el aproape.

Înţelese însă adevărul din privirea Corinei şi gemu cu dinţii strînşi. Apoi se lăsă moale pe pat şi păru că leşină din nou. Dar nimic nu se întîmplă. Deveni docil, lipsit de orice reacţie; părea că-i este indiferent, de acum încolo, orice...

După un scurt examen, doctorul Toma desfăcu braţele a neputinţă şi se îndreptă spre Corina, care se retrăsese şi aştepta acum, sprijinită de fereastră, cu fruntea adînc crestată de numeroase cute; gîndurile i se învălmăşeau şi nu-i dădeau pace.

— Nimic organic. Cord bun. Zgomote normale, ritm... alură...

bătaie... totul! Nimic altceva. Poate şocul... Ceva cerebral... această amnezie...—clătină uşor din cap doctorul Toma... —şi cine ştie pînă unde duce... ce spaţiu de timp cuprinde... Deh! ... E de specialitatea dumitale, de altfel...

Corina ascultase cu buzele strînse, privindu-l pe Dragomir, care părea că adormise. Răsuflarea lui regulată făcea să-i salte uşor cămaşa, iar torsul puternic bomba pînza subţire.

— O cerebrastenie posttraumatică?!

— Foarte probabil... — consimţi repede doctorul Toma.

Părea grăbit să plece. Îşi făcuse datoria. Era bătrîn şi nopţile de gardă îl oboseau peste măsură. De altfel îşi dădea seama că afecţiunea diagnosticată intra într-un domeniu medical pe care nu prea îl stăpînea:... „e mai bine să-l las doctoriţei Şerban... da, ... e mai bine". gîndi el.

Mai şopti „bună-seara" cu jumătate de gură şi ieşi în vîrful picioarelor.

Corina nu-i răspunse. Nu-l auzise. Continua să-l privească pe Dragomir cum doarme şi căuta să-şi oprească gîndul care tot revenea, acelaşi, obsedant. Ideea de a explora metodic negura care se aşternuse pe memoria necunoscutului germinase nestăpînită o dată cu frîntura aceea de duioşie, pe care n-o încercase pînă acum...

★

Trecuseră cîteva luni de la întîmplarea aceasta. Frîntura de gînd care i se cuibărise Corinei în minte în seara accidentului creştea, creştea mereu şi în fiecare zi prindea forme noi.

Inginerul Dragomir îşi revenise mult, dar se afla încă internat şi sub îngrijirea ei.

Corina avea un secret: secretul unei descoperiri pe care previziunea ştiinţifică nu îndrăznise încă s-o aducă în discuţie şi dacă electronencefalodiagraful — „elendiagraful" cum îl numise ea — fusese cartea de vizită a capacităţii sale inventive, nimeni nu ştia însă că cercetările ei mergeau azi mult mai departe.

Amnezia lui Dragomir o făcu să întrezărească că poate cazul acesta va fi primul care va trece prin filtrul gîndirii ei. Dar aşa cum în noaptea accidentului nu îndrăznise să se gîndească prea departe, tot aşa, zi de zi, ideea aceasta obsesivă care o urmărea nu putea să prindă viaţă.

Se împrietenise cu Andrei Dragomir şi stăteau ore întregi de vorbă; căuta să disece, cu abilitate profesională, căile necunoscute ale memoriei acestuia. Dar secretul perioadei de care Dragomir nu-şi amintea de loc era ţinut în umbră cu o încăpăţînare pe care numai natura legilor biologice poate s-o imprime acestei maşini complicate, care e creierul omenesc.

În seara aceasta Corina, ca de fiecare dată cînd rămînea de gardă, părea mai aproape de împlinirea gîndurilor. Ideea era riscantă: nu-l putea folosi pe Dragomir ca pe un cobai pe care-l iei din cuşcă şi-l aşezi sub curentul unui aparat. Pe de altă parte, atunci cînd observa frămîntările bolnavului de care avea grijă, cînd îşi dădea seama că eforturile sale sînt zadarnice şi-l găsea uneori epuizat, cu faţa răvăşită şi fruntea broboniţă, în urma unei gimnastici mintale pe care şi-o impunea el singur, Corina se gîndea că ar putea totuşi să rişte o clipă măcar, să observe dacă acţiunea aparatului imaginat de ea, dacă impulsurile electrice vor izbuti să facă ceea ce organismul singur, bolnav, epuizat, nu putea face.

Şi aşa se întîmplă că în seara aceasta Corina se găsea mai aproape de încercarea plănuită, ca niciodată. De altfel nimerise în gardă cu o infirmieră pe care se putea bizui. Iolanda — venită nu de mult în clinica aceasta — era una dintre cele mai bune surori şi Corinei îi plăcea să lucreze cu ea. Cu Iolanda rezolvase într-o noapte unul din acele cazuri care ţi se întipăresc pentru mult timp în minte. Avea şi acum în faţa ochilor cîmpul operator şi îşi amintea surpriza deosebit de plăcută şi mai ales senzaţia de siguranţă pe care o încercase, văzînd cum mîinile Iolandei se descurcă în plagă, alături de ale ei, cu siguranţa unui chirurg priceput. De atunci, de cîte ori era de gardă cu dînsa...

O dată hotărîtă, procedă aproape hoţeşte. Dragomir dormea liniştit, uşor drogat, ca în fiecare noapte. O chemă pe Iolanda şi-i porunci să-l transporte în sala elendiagrafului.

„Fără să-l trezească. Şi nimeni altcineva să nu ştie. Numai Iolanda. Ea s-o ajute..."

Dar în ultima clipă se răzgîndi. „Nu! Nici Iolanda. Nimeni... absolut nimeni să nu rămînă în sală!..."

(Continuare în numărul viitor)

DE LA ELBA LA PACIFIC

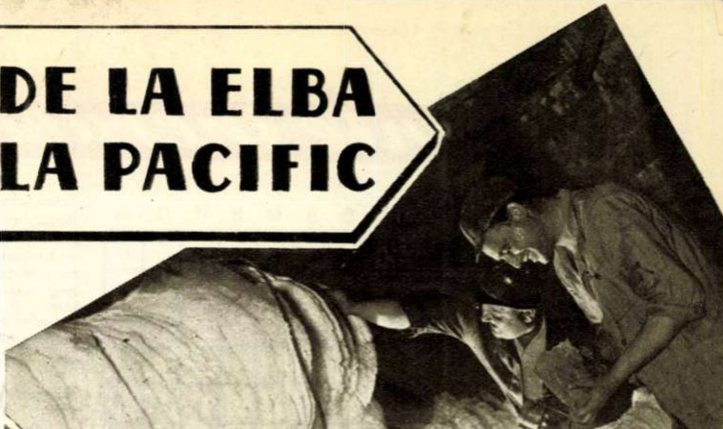

KATOWICE

În regiunea sileziană Rybnik din provincia Katowice (R. P.Polonă) se construieşte o nouă mină de cărbuni —„ Jastrzebie". Primul puţ al acestei mine este construit după metoda congelării. Fotografia înfăţişează un aspect din camera de congelare a minei în construcţie.

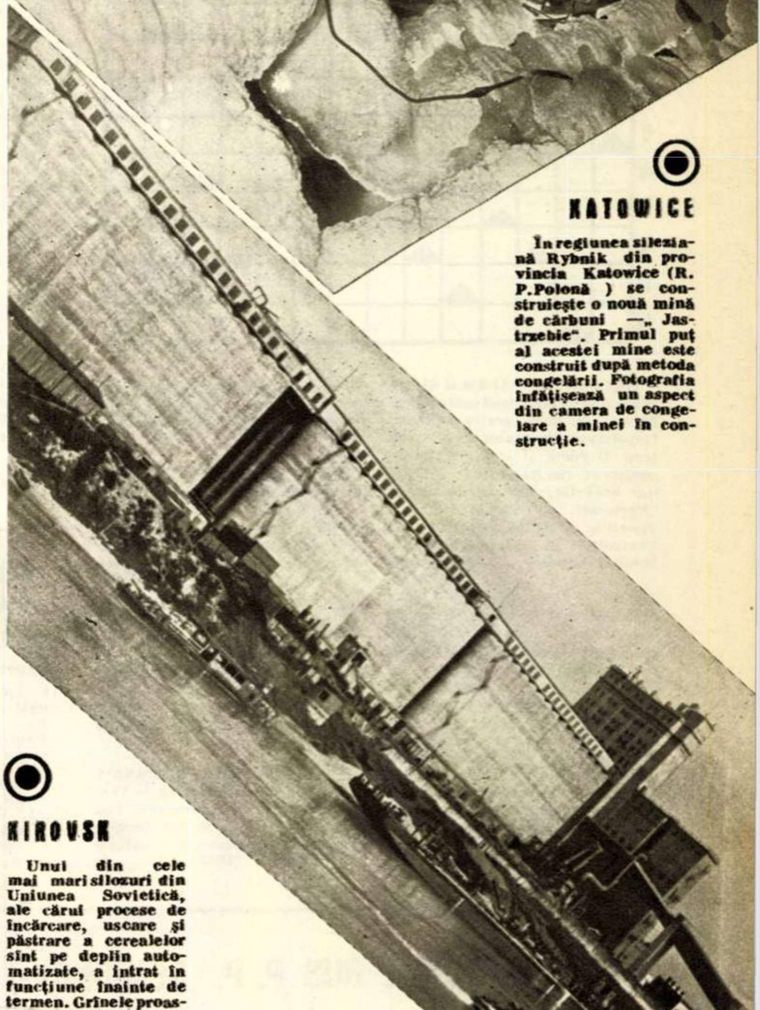

KIROVSK

Unul din cele mai mari silozuri din Uniunea Sovietică, ale cărui procese de încărcare, uscare şi păstrare a cerealelor sînt pe deplin automatizate, a intrat în funcţiune înainte de termen. Grînele proaspete de pe întinsele pămînturi desţelenite ale Kazahstanului şi Siberiei curg şuvoi neîntrerupt în pîntecul încăpător al silozului.

PEKIN

Nenumărate construcţii, rod al măiestriei talentatului popor chinez, pot fi socotite adevărate opere de artă. Printre acestea se află fără îndoială şi minunata clădire a teatrului Y-ho-iuan din Pekin.

Cuvinte încrucişate

OAMENI DE SEAMĂ

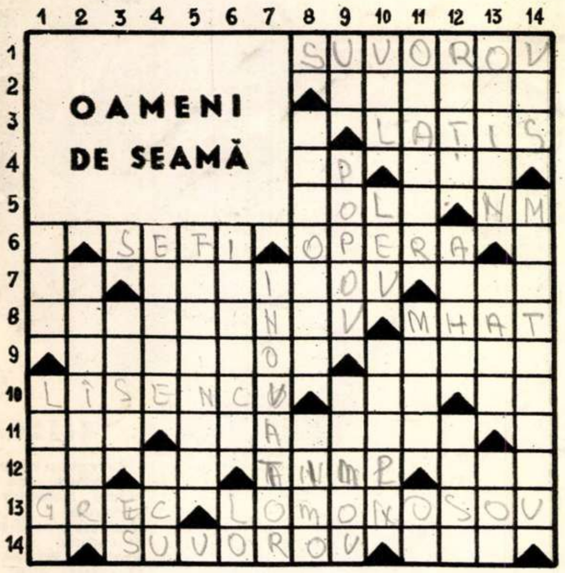

ORIZONTAL: 1) Unul dintre cei mai de seamă conducători ruşi de oşti, cu mari merite în lupta împotriva armatelor lui Napoleon. 2) Poem simfonic de compozitorul rus Balakirev. 3) Scriitor sovietic, autorul romanului „Furtuna". 4) Volum —... de Janeiro, capitala Braziliei. 5) Peninsulă în Marea Albă — Nikolai Mihailov. 6) Comandanţi — „Dama de pică" de Ceaikovski. 7) Rebus-Lexicon — Unul dintre cei mai de seamă fizicieni sovietici, ale cărui studii au contribuit la realizarea lămpilor cu lumină rece — Teatru în Moscova. 8) A construit prima locomotivă şi prima cale ferată din Rusia — A acoperi cu mîl. 9) Om de stat rus la sfîrşitul secolului al XVIII-lea — Orăşel în nordul Dobrogei. 10) Savant rus, inovator în ştiinţa biologică, mare cercetător şi gînditor materialist (n. 1905) — Plantă din familia gramineelor — Nichel. 11) Diminutiv masculin — Fizician sovietic care în 1932 a emis ipoteza că nucleele atomice nu au numai protoni, ci şi neutroni. 12) Prepoziţie — Trei sute şaizeci şi cinci de zile — ... -Nor, mic lac în sudul Siberiei — Chemare telefonică. 13) Ovidiu — Genial savant rus, fizician, chimist, inginer şi totodată un excepţional cunoscător şi reformator al limbii ruse, istoric şi poet; numele său îl poartă Universitatea de pe Colinele lui Lenin. 14) Ilustru conducător de oşti rus, unul dintre cei mai înzestraţi strategi militari ai tuturor timpurilor, autor al unei lucrări teoretice intitulate „Arta de a învinge" (1730 - 1800) — A fost inventat de savantul rus Lodîghin.

VERTICAL: 1) Secţiunea unui cerc sau armă primitivă — Vestit călător şi hidrograf rus (n. 1914). 2) Savant rus care a descoperit presiunea de radiaţie a luminii (1866 - 1912). 3) Crustacee (pl.) — Sînt. 4) Bogăţie — Dă încoa. 5) Cunoscut aviator sovietic. 6) Pictor rus — Ludmila Osipova. 7) Persoană care realizează şi introduce ceva nou într-un domeniu de activitate. 8) Savant în domeniul chimiei organice; a editat prima publicaţie de specialitate, intitulată „Prima revistă de chimie rusă" — Vestitul căpitan de pe submarinul Nautilus. 9) Numele vechi al notei muzicale do — Inventator rus, creatorul radioului (1859—1906) — Renumit pictor realist rus, unul dintre promotorii mişcării peredvijnicilor, care a zugrăvit cu măiestrie portretele lui A. Ostrovski, Dostoevski şi Turgheniev. 10) Campionul de şah al Uniunii Sovietice — Pronumele marelui romancier rus Tolstoi — Talentat organizator militar care împreună cu cneazul Pojarski a eliberat Moscova de ocupanţii polonezi. 11) Un fel de cuier pentru haine —... Taimanov, mare maestru sovietic de şah — Fluviu în Siberia. 12) Mamifere din ordinul primatelor — Prieten — Alcătuiesc scheletul animalelor vertebrate. 13) Constelaţie numită popular Rariţa sau Secera — Autorul cărţii ştiinţifice „Omul şi forţele naturii" — Spaţiu. 14) Vapor — Biolog rus, socotit creatorul patologiei comparate (1845-1917).

Cuvinte mai puţin cunoscute: TERI, ZATI.

DEZLEGAREA JOCULUI: DIN PIAŢĂ ...ÎN CĂMARĂ

apărut în numărul 27

ORIZONTAL:

1) Aprovizionare — Al. 2) Pregătiri — Fumuri. 3) Preparate — Mi — Urda. 4) Opera — A — Vanilie. 5) Zări — C — M — Rama — Ip. 6) Ara — Geruri — P — C — I. 7) Raţiona — Ingalata. 8) Tîrguiala — Netot. 9) Ai — Eos — Pătlăgică. 10) C — Casata — A — Tuna. 11) Anina — Ori — Gemeni. 12) Tir — Răceală — Elan.

EXPLORATORUL RUS P. P. SEMIONOV-TIANŞANSKI

Prin materialul de mai jos, scris de tov. I. Iordan, de la Institutul de Cercetări Geografice, răspundem tov. M. Ciobanu din Călimăneşti.

Petr Petrovici Semionov-Tianşanski, mare geograf şi explorator rus, renumit statistician, entomolog şi botanist, s-a născut la 2 ianuarie 1827 în satul Urusovo, gubernia Riazan.

P. P. SEMIONOV—TIANŞANSKI

După ce absolvă în 1848 Universitatea din Petersburg, Tianşanski urmează cursurile Universităţii din Berlin; în această perioadă el călătoreşte prin munţii Elveţiei şi prin Italia, cercetează vulcanul Vezuviu şi regiunea înconjurătoare.

Reîntors în Rusia, Tianşanski organizează expediţia ce avea să aducă lumina ştiinţei peste „petele albe" ale masivului muntos Tian-Şan. Călătoria în lanţurile muntoase ale masivului Tian-Şan începe în 1856. Vîrfurile acestor munţi, acoperite de zăpezi veşnice, se pierdeau în nori, iar văile şi plaiurile lor înalte nu fuseseră călcate pînă atunci de picior omenesc.

Pornind din oraşul Vernîi (azi Alma-Ata), expediţia traversează în răstimp de un an, lanţul munţilor Zailiiski Ala-Tau, ajungînd la lacul Issîk-Kul. Pe parcurs, Tianşanski face cercetări şi observaţii asupra compoziţiei geologice a munţilor şi asupra formelor de relief din cadrul lor. Cercetînd lacul Issîk-Kul şi modul în care acesta se alimentează cu apă, el dovedeşte că este vorba de un lac de înălţime, fără scurgere.

În anul 1857 expediţia pătrunde pînă la izvoarele rîurilor Narîn şi Sarîgeaz, unde cercetează în mod amănunţit fenomenele glaciare şi gheţarii, foarte frecvenţi în această regiune. Ajungînd apoi la grupa munţilor Han-Tengri, Tianşanski face minuţioase observaţii asupra dezvoltării şi repartiţiei vegetaţiei şi faunei.

În timpul acestei expediţii Tianşanski a cules numeroase materiale, întocmind o bogată colecţie mineralogică, un mare herbar şi o frumoasă colecţie de insecte şi de moluşte. El a scos la lumină pămîntul necunoscut pînă atunci al Asiei Centrale, a dovedit că munţii Tian-Şan nu sînt de origine vulcanică — aşa cum opina geograful german Humboldt — şi a arătat modul în care se etajează în înălţime vegetaţia din regiunile muntoase, precum şi legile după care se face această etajare.

Expediţia lui Tianşanski, cu importantele ei rezultate ştiinţifice, a însemnat începutul unei perioade noi de cercetare ştiinţifică a Asiei Centrale, perioadă în care s-au distins exploratori renumiţi ca Prjevalski, Potanin şi Kropotkin.

Împreună cu academicianul rus V. I. Lamanski, Tianşanski elaborează între anii 1899 şi 1914, monumentala operă geografică în 19 volume, intitulată „Rusia. Descriere geografică completă a patriei noastre".

Dar Tianşanski nu a fost numai un renumit geograf, ci şi un desăvîrşit statistician. Lucrările sale statistice au fost folosite de Lenin în caracterizarea economiei Rusiei.

Petr Petrovici Tianşanski, conducătorul Societăţii geografice ruse, preşedintele Societăţii entomologice ruse şi membru de onoare al Academiei de ştiinţe din Petersburg, moare la 26 februarie 1914. Ca răsplată a muncii sale şi a aportului adus ştiinţei, numele lui a fost dat lanţului de munţi din Nanşan, unui gheţar şi unui vîrf din munţii Tian-Şan, precum şi unor lanţuri muntoase din Alaska şi din insulele Spitzbergen.

O COLECŢIE ORIGINALĂ

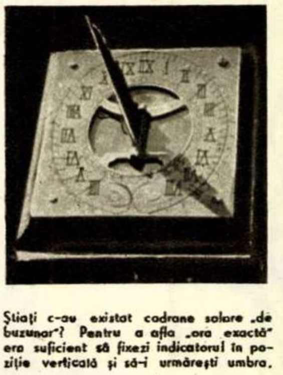

Ştiaţi c-au existat cadrane solare „de buzunar"? Pentru a afla „ora exactă" era suficient să fixezi indicatorul în poziţie verticală şi să-i urmăreşti umbra.

Această fotografie reprezintă ceasul de provenienţă germană cunoscut sub denumirea „Ouăle din Nürnberg" datorită celor trei capace care protejau mecanismul.

Muzeul Regional din Oradea posedă o interesantă colecţie. Este vorba de un număr de 28 de ceasuri datînd din cea de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Începînd cu anticele clepsidre, continuînd cu cadranele solare şi mai tîrziu cu „maşinăriile" — denumite, în funcţie de formă şi de construcţie, pendule sau ceasuri — instrumentele de măsurare a timpului au suferit de-a lungul secolelor o interesantă evoluţie.

Exemplarele aflate în colecţia muzeului din Oradea sînt ceea ce se cheamă nişte autentice ceasuri: la vremea lor ele au funcţionat acţionate de mecanisme (bineînţeles mult diferite de cele ale... cronometrelor automate, curente astăzi).

Sînt în colecţie ceasuri de aur de 18 carate, măiestru încrustate cu pietre preţioase sau email, pe care mîini dibace au pictat chipuri gingaşe de madone sau graţioase cununi de flori. Ele poartă mărci celebre la acea epocă, ca „Freivers", „Aquiles", „Bregner" sau „Thurer" din Paris sau Geneva.

Dar sînt şi ceasuri făcute din argint sau metal inferior, pe care nu le-au mînuit, probabil, mîini albe şi parfumate de aristocrat. Judecînd după numerele mari ale seriilor gravate în interiorul unora din capace, aceste ceasuri erau făcute pentru o clientelă mai puţin „nobilă", în schimb incomparabil mai numeroasă.

Un amănunt interesant, caracteristic pentru epoca ai cărei reprezentanţi figurează în colecţie, este că, necunoscîndu-se încă indicarea orei în timpul nopţii cu ajutorul cadranului fosforescent, ceasurile erau prevăzute cu un dispozitiv care, declanşat prin apăsarea unui buton, indica în lovituri înăbuşite ora şi sfertul de ceas.

SFATURI PRACTICE

ORICE PATĂ ÎŞI ARE LEACUL EI

Nimic nu-i mai neplăcut şi nu denotă mai multă neglijenţă decît o pată pe veşmintele pe care le purtăm. Şi, totuşi, este destul de uşor să îndepărtăm orice pată, fie de pe obiectele de îmbrăcăminte, fie de pe lucrurile din casă. Am putea spune că nu există pată care să nu se poată curăţa. Totul e să-i cunoşti provenienţa, ca să ştii cu ce s-o tratezi.

Iată cîteva reţete practice, verificate şi absolut sigure:

- **PETELE DE FRUCTE**, dacă sînt proaspete, se umezesc şi se freacă apoi cu praf de borax, pînă se obţine o pastă. Se spală după aceea cu apă rece. Dacă sînt mai vechi sau din fructe roşii, se freacă într-un litru de apă în care am pus 100 gr bisulfit de sodiu şi 50 gr de acid clorhidric.
- **PETELE LASATE DE IARBA** se freacă apăsat cu alcool de 90 grade, sau cu apă oxigenată în care am pus cîteva picături de alcool.
- **PATA DE GRASIME** de la gulerul hainei se scoate cu benzină sau, dacă e refractară acestui tratament, cu un amestec rezultat din $^3/_4$ apă în care am pus $^1/_4$ amoniac.
- **PETELE DE ZARZAVAT** care rămîn pe degete la curăţarea acestuia se îndepărtează cu pudră de amidon amestecată cu glicerină.
- **PETELE DE CERNEALA** se scot în multe feluri. Un procedeu sigur este acesta: lucrurile albe se săpunează şi se spală cu apă oxigenată; lucrurile colorate se săpunează şi se spală cu lapte cald sau cu zeamă de lămîie. Tot apa oxigenată o folosim şi la scoaterea petelor de cerneală de pe cărţi; dar ştergem după aceea locul cu apă curată.
- **PETELE DE LAPTE**, de smîntînă sau de var se îndepărtează cu apă şi oţet.
- **PETELE DE MUCEGAI** de pe rufe se curăţă cu un amestec din patru părţi alcool şi o parte acid salicilic, cu care se freacă locul pătat.
- **PETELE DE VIN ROŞU**, dacă nu s-au învechit, se scot uşor cu lapte fierbinte. Dacă sînt mai vechi, folosiţi aceeaşi reţetă pe care o dăm mai sus pentru petele de fructe roşii. Cînd sînt proaspete, aceste pete se mai curăţă şi cu vin alb. Tamponaţi abundent pata cu vin alb, iar urma rămasă clătiţi-o cu apă rece.
- **PETELE DE RUGINA** de pe rufe, oricît de vechi ar fi, se scot tamponîndu-se cu un amestec de zeamă de lămîie şi sare de bucătărie. După tamponare repetată, se ţine rufa la soare pînă se zvîntă, apoi se clăteşte cu apă rece.
- **PETELE DE RUJ DE BUZE** se spală cu apă şi săpun, apoi se freacă bine cu apă oxigenată. Dar... e mai bine să fie evitate.

DISPARIŢIA DOSARULUI CENUŞIU!
Bobiţa, detectiv amator..

DE GEORGE Voinescu

(CAPITOLUL III: „BOBIŢĂ INTERVINE")

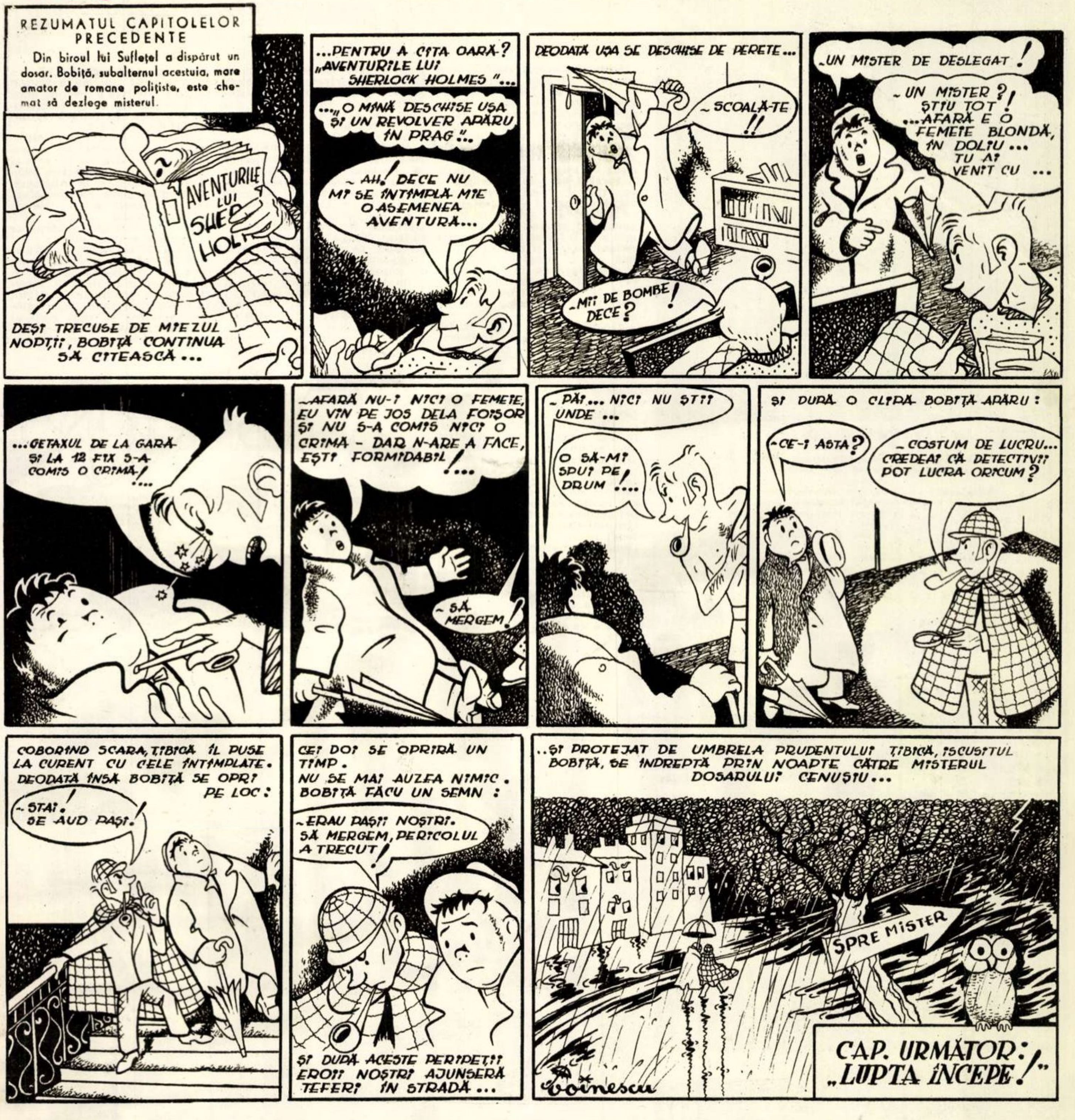
REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE
Din biroul lui Sufleţel a dispărut un dosar. Bobiţă, subalternul acestuia, mare amator de romane poliţiste, este chemat să dezlege misterul.
AVENTURILE LUI SHER HOL
DEŞI TRECUSE DE MIEZUL NOPŢII, BOBIŢĂ CONTINUA SĂ CITEASCĂ...
...PENTRU A CITA OARĂ? „AVENTURILE LUI SHERLOCK HOLMES"...
...„O MÎNĂ DESCHISE UŞA ŞI UN REVOLVER APĂRU ÎN PRAG!"..
– AH! DECE NU MI SE ÎNTÎMPLĂ MIE O ASEMENEA AVENTURĂ...
DEODATĂ UŞA SE DESCHISE DE PERETE...
– SCOALĂ-TE!!
– MII DE BOMBE! DECE?
– UN MISTER DE DESLEGAT!
– UN MISTER? ŞTIU TOT! ...AFARĂ E O FEMEIE BLONDĂ, ÎN DOLIU... TU AI VENIT CU ...
...GETAXUL DE LA GARĂ ŞI LA 12 FIX S-A COMIS O CRIMĂ!...
– AFARĂ NU-I NICI O FEMEIE, EU VIN PE JOS DELA FOIŞOR ŞI NU S-A COMIS NICI O CRIMĂ – DAR N-ARE A FACE, EŞTI FORMIDABIL!...
– SĂ MERGEM!
– PĂI... NICI NU ŞTII UNDE...
O SĂ-MI SPUI PE DRUM!...
ŞI DUPĂ O CLIPĂ BOBIŢĂ APĂRU:
– CE-I ASTA?
– COSTUM DE LUCRU... CREDEAI CĂ DETECTIVII POT LUCRA ORICUM?
COBORÎND SCARA, ŢIBICĂ ÎL PUSE LA CURENT CU CELE ÎNTÎMPLATE. DEODATĂ ÎNSĂ BOBIŢĂ SE OPRI PE LOC:
– STAI! SE AUD PAŞI!
CEI DOI SE OPRIRĂ UN TIMP. NU SE MAI AUZEA NIMIC. BOBIŢĂ FĂCU UN SEMN:
– ERAU PAŞII NOŞTRI. SĂ MERGEM, PERICOLUL A TRECUT!
ŞI DUPĂ ACESTE PERIPEŢII EROII NOŞTRI AJUNSERĂ TEFERI ÎN STRADĂ...
..ŞI PROTEJAT DE UMBRELA PRUDENTULUI ŢIBICĂ, ISCUSITUL BOBIŢĂ, SE ÎNDREPTĂ PRIN NOAPTE CĂTRE MISTERUL DOSARULUI CENUŞIU...
SPRE MISTER
CAP. URMĂTOR: „LUPTA ÎNCEPE!"
Voinescu

DE CÎND EXISTĂ OCHELARII?

Din păcate, nici pînă astăzi nu se ştie cine şi cînd i-a inventat. Se presupune că pentru prima dată ei au apărut spre sfîrşitul secolului al XIII-lea în nordul Italiei, la Veneţia, care era vestită pentru producţia sa de sticlă. Despre aceasta vorbesc indirect hotărîrile consiliului de stat veneţian din anii 1300-1301, hotărîri prin care se reglementa producţia de ochelari şi se interzicea confecţionarea lentilelor din material de proastă calitate.

Metoda de preparare a lentilelor a constituit multă vreme un secret. În decurs de cîteva veacuri, înafară de italieni, deţineau acest secret numai germanii, olandezii şi spaniolii.

Pe vremurile acelea se foloseau de ochelari numai oamenii culţi şi avuţi. Să fabrici o sticlă transparentă, fără defecte, era foarte greu. Lentilele erau confecţionate din cristal de stîncă şi costau enorm. În testamentele regilor, prinţilor şi ale altor oameni bogaţi, ochelarii erau pomeniţi alături de alte obiecte preţioase. Pe de o parte, constituiau un indiciu al gradului de cultură, iar pe de altă parte, un atribut al bogăţiei.

Primii ochelari care se cunosc au avut lentile convexe, pentru prezbiţi. Cei cu lentile concave, pentru miopi, au început să fie fabricaţi cu două secole mai tîrziu.

Cererea de ochelari creştea însă o dată cu dezvoltarea tipăririi cărţilor. Dar cum şi de ce anume ajută ochelarii vederii — au fost întrebări al căror răspuns a rămas mult timp necunoscut. Oamenii superstiţioşi manifestau o atitudine de neîncredere şi teamă faţă de ochelari, considerîndu-i o născocire a diavolului. Ei credeau că prin lentile se văd lucruri care în realitate nu există. Nici medicii nu cunoşteau principiul pe care se bazează lentilele ochelarilor şi socoteau vătămătoare purtarea acestora. Oricît ar părea de necrezut, totuşi atitudinea negativă a medicilor faţă de ochelari s-a menţinut timp de cîteva veacuri. Alegerea ochelarilor a fost mult timp lăsată la aprecierea meşterilor şi negustorilor.

Efectul lentilelor concave şi convexe a devenit cunoscut doar în secolul al XVII-lea, iar fundamentarea ştiinţifică a alegerii ochelarilor a fost dată numai în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, de către savantul olandez Donders. De atunci prescrierea şi alegerea lor au trecut, în sfîrşit, în mîinile medicilor.

(După „Smena")

SĂPTĂMÎNA SPORTIVĂ

în imagini, comentarii și caricaturi

Săptămîna care a trecut a fost dominată pe plan internațional de meciul de fotbal Ungaria-Franța. Pe plan intern, viața sportivă a trăit de asemeni evenimente importante ca: cele două interesante etape din campionatul republican de fotbal, la ciclism „Cursa Victoriei“, întîlnirea de natație R.P.R.-R.D.G. și turneul de polo al echipelor de tineret. Deși multe din aceste competiții s-au desfășurat pe un timp nefavorabil, un mare număr de amatori de sport (și mai ales la fotbal!) le-au urmărit cu mult interes și multă pasiune. Iată acum imagini, caricaturi și comentarii de la principalele evenimente ale săptămînii precum și programul marilor întreceri din săptămîna care urmează.

1) **NATAȚIE: R. P. R. - R. D. GERMANA.** În această întîlnire, cîștigată de echipa germană cu 136 - 108, reprezentantul nostru Dumitru Caminschi a terminat învingător în probele de 100 m spate și 400 m liber.

2) **CAMPIONATUL CATEGORIEI A LA FOTBAL.** În cele două etape desfășurate săptămîna trecută s-au înregistrat mai multe rezultate surpriză. Din acestea amintim de 3-2 în favoarea echipei Dinamo-Cluj în meciul cu Progresul-București. Iată un moment din accentuata, dar ineficacea dominare a echipei bucureștene. Portarul Bucur (Dinamo-Cluj) intervine la balonul trimis cu capul de Oaidă (Progresul-București).

3) **UN PUTERNIC CENTRU ȘAHIST.** E vorba de orașul Ploești unde șahul și-a găsit mulți prieteni printre muncitorii din întreprinderile petrolifere și de utilaj. Nu demult în sala de la clubul uzinelor „1 Mai“ a avut loc un concurs la care au participat cei mai buni jucători din întreprinderile ploeștene. Iată, în fotografia trimisă de corespondentul nostru I. Vermont, un aspect de la acest concurs.

4) **TURNEUL INTERNAȚIONAL DE POLO.** Marți au început la ștrandul „Dante Gherman“ meciurile turneului internațional de polo rezervat echipelor de tineret ale Ungariei, Romîniei, Iugoslaviei, Olandei, R.D. Germane și Poloniei. Caricaturistul Neagu Rădulescu ne prezintă pe jucătorii Khecovic (Iugoslavia), Vacsi (Ungaria) și Edgar Thiele (R.D.G.) — în primul rînd — Harry Vriend (Olanda) și Oanță (R.P.R.) —în rîndul al doilea.

5) **CUPA R.P.R. LA RUGBI.** În semifinalele acestei tradiționale competiții s-au întîlnit cunoscutele formații Dinamo-București și Energia I.S.P. S-a jucat nervos, cu multe greșeli tehnice; victoria a revenit, după o îndîrjită luptă (ce caracterizează și faza din fotografie) formației Energia I.S.P.

6) **DUBLA CAMPIOANA MONDIALA.** Întrecerile de slalom nautic devin din ce în ce mai răspîndite. La campionatele mondiale, desfășurate la Augsburg, sportiva germană Brigitte Magnus a cucerit primul loc la Faltboot (caiac simplu) și a adus o contribuție hotărîtoare la victoria echipei sale.

7) **LA BUDAPESTA: UNGARIA-FRANȚA 2-0.** În mare revenire, fotbaliștii maghiari, cu o formație întinerită, au reușit să obțină o victorie de prestigiu. În fotografia primită prin Telefoto Agerpres se vede portarul Colonna intervenind la o minge jucată de veșnic tînărul Hidegkuti.

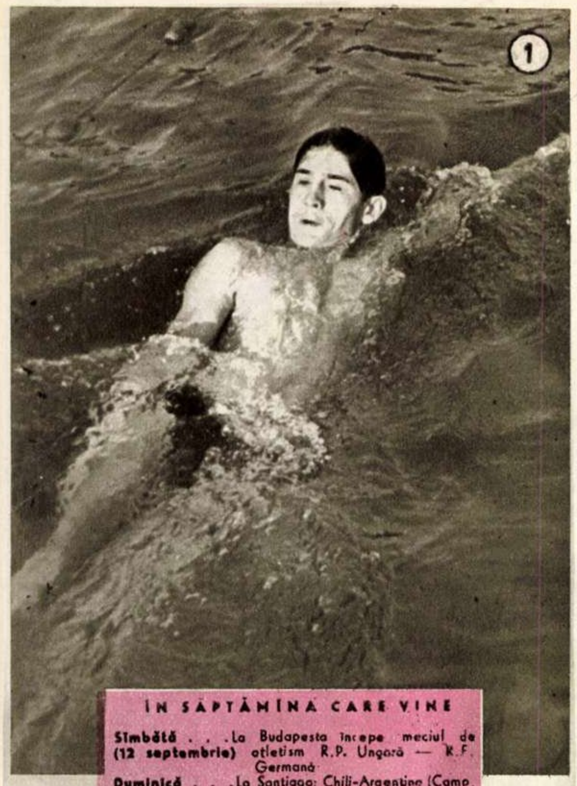

ÎN SĂPTĂMÎNA CARE VINE

Simbătă . . .	La Budapesta începe meciul de
(12 septembrie)	atletism R.P. Ungară — R.F. Germană
Duminică . . .	La Santiago: Chili-Argentina (Camp. mondial de fotbal)
Marți	La Hotspur: Anglia—Romînia (fotbal juniori)
Miercuri . . .	La Londra: Anglia-Romînia (fotbal tineret)
Vineri	La Buenos Aires: Argentina — Bolivia (Camp. mondial de fotbal)

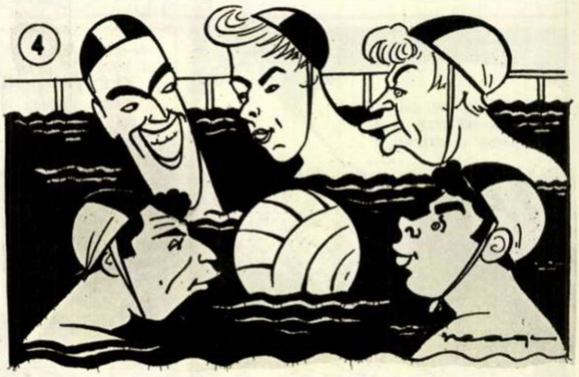

ÎN JURUL GLOBULUI

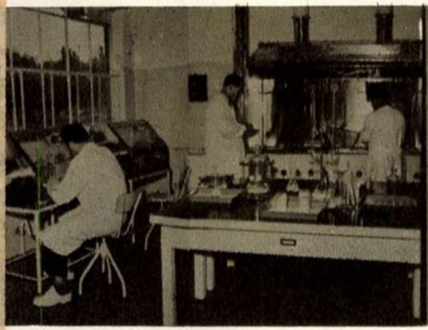

ATOMUL ÎN INDUSTRIE

Izotopii radioactivi şi-au găsit o largă folosire în cele mai variate domenii. Recent, şi în cadrul Institutului de cercetări ştiinţifice pentru tehnologia cauciucului şi a materiilor plastice din Gottwaldow (R. Cehoslovacă) s-a înfiinţat un laborator care să studieze posibilitatea întrebuinţării izotopilor în această ramură a industriei chimice.

În fotografie: noul laborator.

↑ „CALCÎIUL LUI ACHILLE" a fost atins şi vasul vestgerman „Achilles" a răsturnat, asemenea unei jucării, undeva la ţărmul Mării Nordului. Cît clipi din ochi, copiii de prin partea locului au transformat vasul împotolit în jucăria lor preferată.

„UN PICIOR CA SUVENIR"

Un gen delicat de dedicaţie, la modă printre unii studenţi danezi — dedicaţie care înlocuieşte „demodatele" poezioare sau flori presate între filele albumelor noastre de amintiri.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● spectacolul realizat de Teatrul Academic Hamza din Taşkent, cu dramatizarea romanului scriitorului algerian Mohamed Dib. Piesa, intitulată „Algeria, patria mea" a prilejuit emoţionante creaţii actorilor N. Rahimov şi I. Abdulaeva, interpreţi ai eroilor care luptă pentru independenţa Algeriei.

● reuşita dramaturgului Cristhopher Fry care a adaptat pentru publicul englez cea din urmă piesă a lui Jean Giraudoux, „Pentru Lucreţia". Spectacolul se va reprezenta luna aceasta pe una din scenele importante ale Londrei, avînd în fruntea distribuţiei pe Vivien Leigh.

● înscrierea în repertoriul actualei stagiunii a Teatrului Mic din Moscova a dramei scriitorului cehoslovac Karel Capec, „Afacerea Macropulos". Tema acestei piese ştiinţifico-fantastice este lupta pentru prelungirea vieţii omului.

● piesa scriitorului antifascist german Ulrich Becher, care poartă sugestivul titlu „Samba". După ce a cunoscut un răsunător succes la Berlin, piesa a fost înscrisă în repertoriul multor teatre provinciale din R.D. Germană.

● montarea la Hamburg, în R.F. Germană, a piesei pentru tineret „Aventurile lui Tom Sawyer". Piesa, inspirată de vestitul roman al lui Mark Twain, se datoreşte romancierului Ştefan Heym, în colaborare cu H. Burger.

PUBLICUL CRITICA...

● nepăsarea oficialităţilor engleze faţă de situaţia precară a teatrelor, din care multe se văd obligate să-şi închidă porţile. Acest pericol ameninţă şi compania Unity din Londra, cunoscut teatru independent progresist, care a funcţionat timp de 21 de ani. Recent s-a iniţiat o acţiune de colectă cu deviza: „Salvaţi Teatrul Unity".

● atitudinea dispreţuitoare a criticii pariziene faţă de ultima piesă a cunoscutului dramaturg Arthur Adamov, declarat genial de aceiaşi critici acum cîţiva ani, cînd scria piese cu un caracter nerealist. Adamov este contestat astăzi, cînd şi-a pus talentul în slujba unor idei de critică a marii finanţe. Incriminata piesă se numeşte „Paolo Paoli" şi dezvăluie tendinţele războinice ale imperialismului francez de la începutul secolului nostru.

● nereuşita dramatizare făcută de Marcel Duhamel după romanul americanului Erskine Caldwell „Micul pogon al bunului Dumnezeu", pe care a montat-o Jose Quaglio la teatrul „Ambigu" din Paris. Piesa s-a îndepărtat mult de tema romanului, speculînd doar crîmpeiele erotice şi extravagante.

● interzicerea prezentării pieselor lui Shaw în Portugalia, socotite „amorale" de către guvernul dictatorului Salazar. Se pare că piesa care a provocat interdicţia a fost satira antinapoleoniană „Omul destinului".

GONG!

FACHIRUL INDIAN Bed-
s Gaikwad se poate
ndri cu cel mai solid... păr
lume! Atît de rezis-
tă îi este podoaba ca-
ră, încît nu-i e teamă
stea suspendat „de
", deasupra unei pră-
ţii de 100 m.

↑ O COLECŢIE NEOBIŞNUITA. Chirurgul sovietic dr. Victor Brodovski este posesorul unei colecţii cu totul neobişnuite, de ace, nasturi, monede, cuie etc., extrase din corpul pacienţilor săi, în care aceste obiecte au pătruns prin imprudenţă. Iată-l pe chirurg, arătînd unui mic pacient radiografia acului pe care acesta l-a înghiţit din greşeală şi care i se înfipsese în plămîni.

↑ DESPRE STRĂVECHIUL oraş Nesebîr de pe malul bulgăresc al Mării Negre, Herodot afirmă că ar fi luat fiinţă prin anul 513 î.e.n., pe locul unei vechi aşezări trace. Fotografia înfăţişează ruinele unei biserici din Nesebîr ce datează din secolul al XIV-lea.

„GIGI" PE ECRAN

Eva Bartok şi Jacques Bergerac turnează la Paris o nouă versiune cinematografică a celebrului roman „Gigi" de Colette.

Precum puteţi vedea profesorul de patinaj (Bergerac) şi eleva sa (Eva Bartok) „patinează" pe un mic podium mobil, căruia maşiniştii îi imprimă mişcarea cuvenită. ↓

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

Cineva susţinea că activitatea Departamentului de Stat al S.U.A. se aseamănă mult cu dragostea la elefanţi.

„Întîi", explica el, „totul este făcut la un nivel foarte înalt. Al doilea, orice progres este însoţit de trompete puternice. Şi al treilea, dacă există vreun rezultat, perioada necesară pînă la realizare este între optsprezece luni şi doi ani".

SALARIUL GROAZEI

Să-ţi vîri de trei ori pe zi capul în gura unui crocodil adevărat, în greutate de peste 150 kilograme, cu dantura în perfectă stare de funcţionare, nu este chiar cea mai plăcută profesiune. Însă americanii mic-burghezi veniţi la odihnă în Florida sînt amatori de senzaţii tari, iar tînărul Don Caffrey are de întreţinut o soţie şi doi copii.

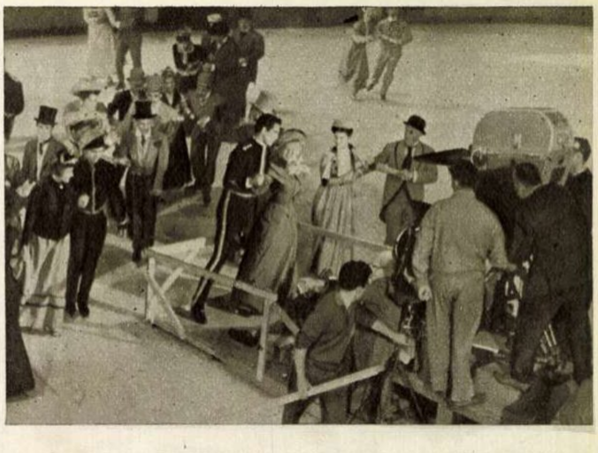

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR
3 luni: 18 lei
6 luni: 36 lei
un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1784

SIMFONIE ATOMICA la „Konzerthaus”

CORESPONDENŢĂ SPECIALĂ DIN VIENA

de Susanne **WANTOCH**

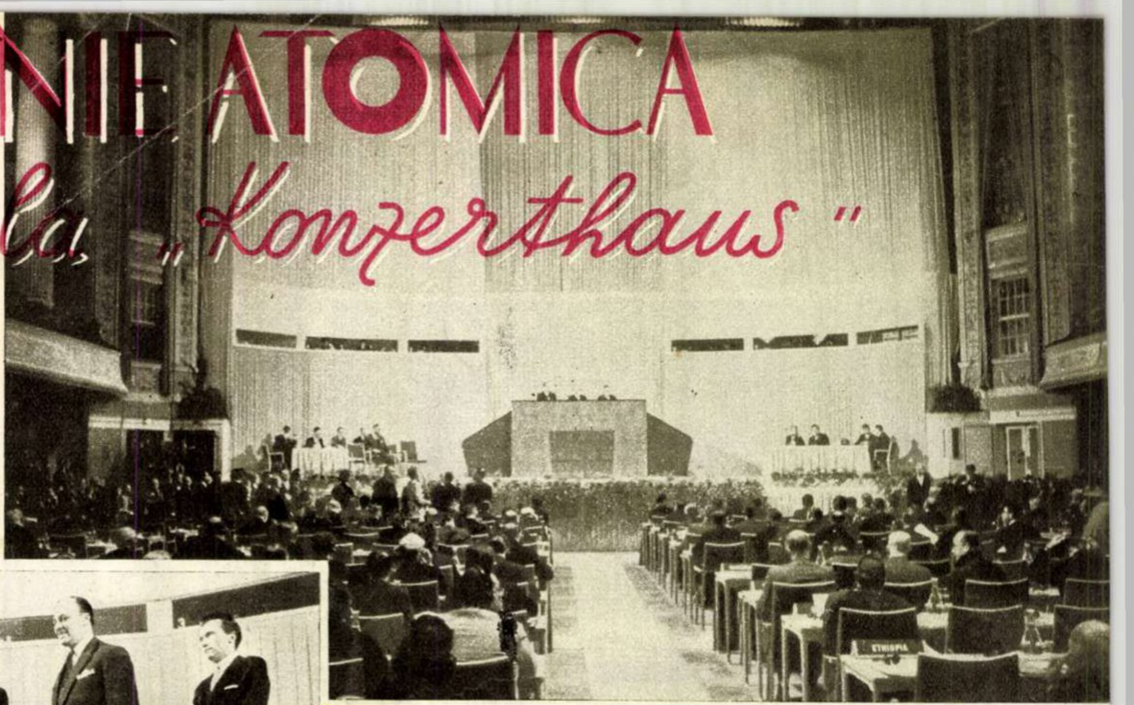

Un moment istoric: a început prima Conferinţă generală a Agenţiei Internaţionale pentru energia atomică.

Preşedintele Austriei, dr. Adolf Scharf, între membrii prezidiului.

De 12 zile pe faţada impunătoarei clădiri „Konzerthaus“ din Viena flutură în armonie steagurile a zeci de naţiuni; roşu şi verde, alb, galben şi albastru, drapelul înstelat american alături de steagul roşu al Uniunii Sovietice. Viena, oraşul renumitelor congrese din trecut, este în aceste zile oraşul-gazdă al uneia din cele mai importante reuniuni din anii de după război: *Conferinţa Generală a Agenţiei Internaţionale pentru energia atomică*. Optzeci de ţări de pe glob fac parte din acest important organism internaţional, creat sub auspiciile O.N.U. cu menirea de a-şi consacra întreaga activitate pentru stimularea folosirii cît mai largi a energiei nucleare în scopuri paşnice. În marea sală „Konzerthaus“, în care răsună de obicei muzică clasică, s-au întîlnit şi participă la dezbateri zeci de delegaţi. Pe tăbliţe mici sînt înscrise numele ţărilor pe care le reprezintă: Australia — Italia — India — Japonia — Romînia — Polonia — Uruguay — nu lipseşte aproape nici o literă din alfabet.

În zumzetul aparatelor de filmat şi al camerelor de televiziune, dr. Adolf Schärf, noul preşedinte al Republicii Austria, urcă primul la tribună. Se ştie că alegerea lui în această înaltă funcţie s-a datorat, în primul rînd, faptului că în cursul recentei campanii electorale, dr. Schärf s-a exprimat în favoarea cunoscutului apel lansat de savantul dr. Schweitzer pentru interzicerea armelor atomice. În cuvîntul de salut adus Conferinţei, preşedintele reînnoieşte chemarea ca cea mai nobilă cucerire a minţii omeneşti — energia atomică — să fie pusă în slujba scopurilor paşnice. Tocmai acesta este şi scopul pentru care a fost convocată Conferinţa de la „Konzerthaus“. Cu atît mai mult, cu cît sarcina ce-i revine Agenţiei atomice internaţionale este crearea de posibilităţi ca energia nucleară să fie pusă în slujba păcii de către toate popoarele, mari şi mici, de orice culoare. Din acest punct de vedere, faptul că Republica Populară Chineză n-a fost invitată la Conferinţă este considerat pe drept cuvînt de opinia publică, drept o lipsă cu totul nejustificată.

În timp ce de la tribună cancelarul federal al Austriei şi, după el, reprezentantul O.N.U., Ralph Bunch (un american de origine negru), savantul Emelianov, reprezentantul Uniunii Sovietice (primul stat care a ratificat statutul Agenţiei atomice), precum şi reprezentanţii S.U.A., Angliei, Japoniei şi ai altor ţări salutau pe rînd Conferinţa, în sală delegaţii şi observatorii şi-au pus la urechi cîte o cască, fiecare dintre ei avînd în faţă nişte cutiuţe albe, ceva mai mari decît un pachet de ţigări, prevăzute cu cîte cinci butoane. Cu ajutorul acestui minuscul aparat de radiorecepţie pe unde scurte, cei prezenţi pot urmări dezbaterile într-una din cele cinci limbi: engleză, rusă, franceză, spaniolă sau germană. Aceste mici miracole tehnice cu un aspect atît de simplu ascund o mare realizare tehnică a unor ingineri şi muncitori austrieci, iar în spatele organizării Conferinţei stă efortul comun al organelor administrative ale multor ţări participante.

Personal pot relata cititorilor „Flacării“ despre toate acestea, ca să spun aşa „din interior“, pentru că fac parte din grupul de 300 austrieci care au fost „mobilizati“ de Comisia de pregătire a Conferinţei atomice, ca să dea ajutor la secretariat ca şi la lucrările tehnice. Sute de maşini de scris ţăcănesc de dimineaţă pînă la miezul nopţii; în permanenţă lucrează traducătorii. Un birou de presă instalat la Casa artiştilor stă la dispoziţia reporterilor veniţi din întreaga lume la această istorică conferinţă mondială.

Sesiunea ordinară, care a constituit prima parte a Conferinţei de la Viena, s-a caracterizat printr-o desfăşurare organizată şi plină de roade. Alegerea Republicii Populare Romîne ca membră în Consiliul guvernatorilor al Agenţiei Internaţionale pentru energia atomică reprezintă fără îndoială o remarcabilă consacrare a poziţiei înaintate pe care s-a situat în ultimii ani Romînia, în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri paşnice. Succesul este cu atît mai evident, cu cît candidatura R.P.R. a întrunit 47 de voturi din totalul de 50 de voturi exprimate. Faptul că în vara aceasta în Romînia a fost pus în funcţiune un reactor atomic de 2000 kw, care produce izotopi în scop experimental, că în curînd va fi gata un ciclotron, pus în funcţiune cu ajutorul specialiştilor sovietici, oferă ţării dv. — care dispune de altfel şi de rezerve de materii prime nucleare — dreptul de a ocupa un loc de cinste în rîndul ţărilor ce fac parte din Agenţia Internaţională pentru energia atomică.

Zilele acestea, în ziarele vieneze care comentează dezbaterile de la „Konzerthaus“, au apărut referiri la realizările Romîniei în domeniul folosirii paşnice a energiei nucleare. Unele ziare au publicat şi fotografia reactorului atomic din R.P.R.

În momentul cînd transmit aceste rînduri pentru prietenii mei din R.P.R., în capitala ţării noastre continuă dezbaterile sesiunii extraordinare (a doua parte a Conferinţei). Dimineaţă şi după-amiază au loc şedinţe şi consultări în comitete şi subcomitete. O vastă muncă trebuie depusă pînă la 26 octombrie — zi prevăzută pentru închiderea Conferinţei — o muncă închinată scopului celui mai nobil: acela de a face ca energia atomică să nu fie un blestem, ci o binefacere pentru omenire.

Delegaţia Republicii Populare Romîne.

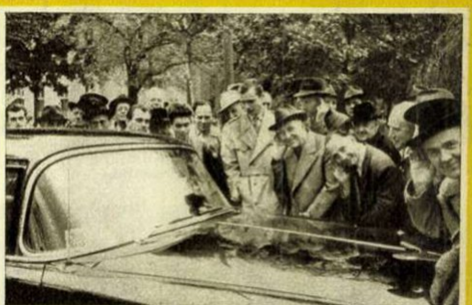

Mulţimea adunată în faţa clădirii „Konzerthaus“ ascultă cuvîntările rostite în incintă, la aparatul de radio al uneia din limuzinele delegaţilor.

PREŢUL 1,50 LEI

05/F

Bibl. Cent. Regi

Nr. 29 (126)
Anul VI
19 oct. 1957

„Bun e vinul ghiurghiuliu..."
...și în crama g.a.c. din Palazu Mare
Fotografie de A. LOVINESCU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Luna prieteniei ROMÎNO-SOVIETICE

OASPEȚII NOȘTRI DRAGI

G. I. ZELENKO directorul general al Direcției generale a rezervelor de muncă de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., conducătorul delegației sovietice.

☆

NIKOLAI VASILIEVICI TURBIN Membru al Academiei de Științe Bieloruse, directorul Institutului de Biologie din Minsk.

☆

OTAR VASILIEVICI TAKTAKIȘVILI compozitor și dirijor, de două ori laureat al Premiului Stalin și laureat al recentului Festival de la Moscova

☆

BORIS NIKOLAIEVICI PETROV membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., profesor la Institutul de Aviație din Moscova.

☆

HADIȘE BUKEEVA actriță fruntașă a teatrului kazah de dramă din Alma-Ata, actriță de cinema, laureată a Premiului Stalin, artistă a poporului din R.S.S. Kazahă.

☆

PIOTR LEONTIEVICI KULBAKA Erou al Uniunii Sovietice, director al fabricii de prelucrare a cînepii și inului din Gluhov.

☆

ALEKSANDR VIKTOROVICI BIELÎȘEV fostul comisar de pe crucișătorul „Aurora", mecanic șef la Întreprinderile Centrale „Lenenergo".

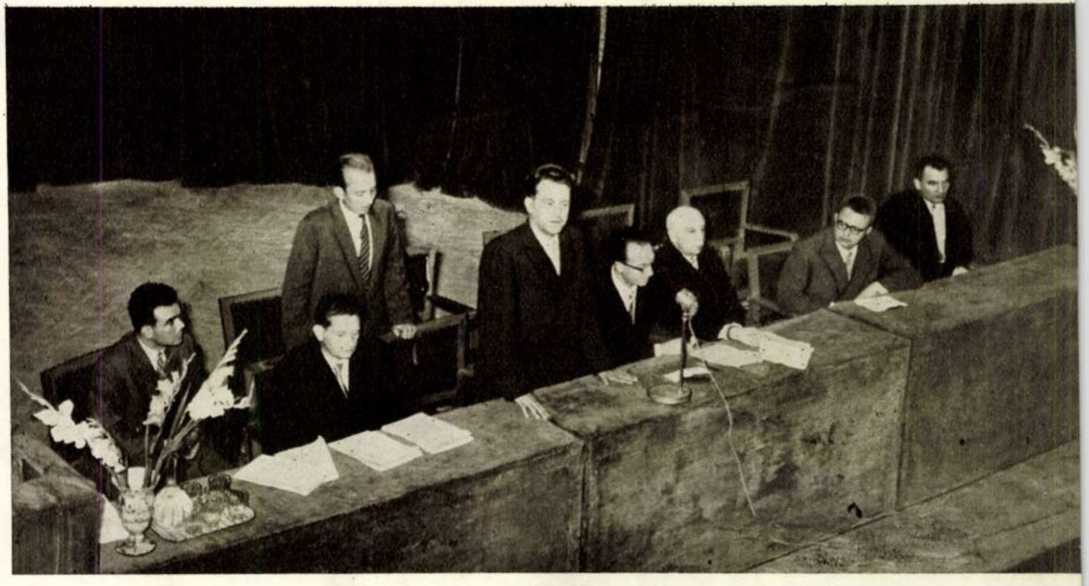

În sala „A.R.L.U.S.", la deschiderea „Zilelor științei și tehnicii sovietice", vorbește savantul N.V. Turbin.

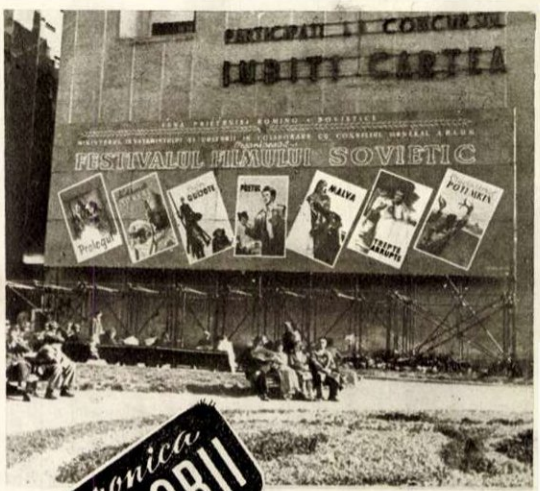

Chipul lui Lenin și imaginile care ilustrează momente din timpul Marelui Octombrie opresc din mers și pe cei mai grăbiți trecători. ↑

Și in acest an, în fața Casei Centrale a Armatei din București, a apărut tradiționalul panou al „Festivalului filmului sovietic". ←

fotocronica FLACĂRII

EXPOZIȚIA DE PRODUSE POLIGRAFICE

... Un chioșc asemănător tuturor celor la care se vînd ziare, reviste și cărți poștale ilustrate; un grup de factori poștali coborînd scările Poștei cu gențile pline de publicații; un interior de librărie în care sînt etalate cărți literare, tehnice și științifice; un peisaj citadin în care o trăsură și pietoni încărcați cu cumpărături — cutii de tot felul, variat colorate, frumos tipărite; o tejghea cu fel de fel de rechizite școlare; grafice, panouri.

Așa arată ingenioasele standuri ale expoziției deschise luni seara în sala din strada Brezoianu 23-25, de Direcția generală industrială din Ministerul Învățămîntului și Culturii. Exponatele de aci confirmă marele progres al industriei poligrafice din țara noastră atît în ce privește cantitatea cît și calitatea produselor.

În fotografiile de mai sus, două aspecte din această expoziție.

Au trecut 15 zile de la data istorică a lansării cu succes în Uniunea Sovietică a primului satelit artificial al pămîntului și oamenii de pe întreg globul continuă să urmărească cu interes zborul „lunii" artificiale sovietice.

Tocmai interesul acesta pe care masele îl arată voiajului cosmic al satelitului artificial sovietic obligă presa capitalistă să-și țină la curent cititorii cu rotațiile executate în jurul pămîntului de minunata sferă. În clișeul alăturat prezentăm unul din graficele apărute în presa britanică, indicînd: „Orbita satelitului Rusiei" la înălțimea de 560 de mile; ocolul pămîntului într-o oră și 35 de minute; viteza de 18.000 mile pe oră. Săgeata indică momentul în care satelitul va putea fi văzut deasupra Angliei (foto 1). La rîndul său, televiziunea britanică își informează abonații, transmițînd din studio emisiuni închinate satelitului artificial și celorlalte manifestări din cadrul Anului Geofizic Internațional (foto 2). Stațiile de înregistrare ale posturilor de radio din întreaga lume urmăresc și retransmit semnalele lansate de către satelitul artificial, pe care englezii simpli îl numesc cu simpatie „Baby-moon" — micuța lună. În fotografia 3, diagrama unei înregistrări făcute cu un „Oscilascop" la postul de recepție din Tatsfield-Surrey, al radiodifuziunii britanice.

În acest timp, satelitul artificial își continuă zborul său glorios în jurul globului...

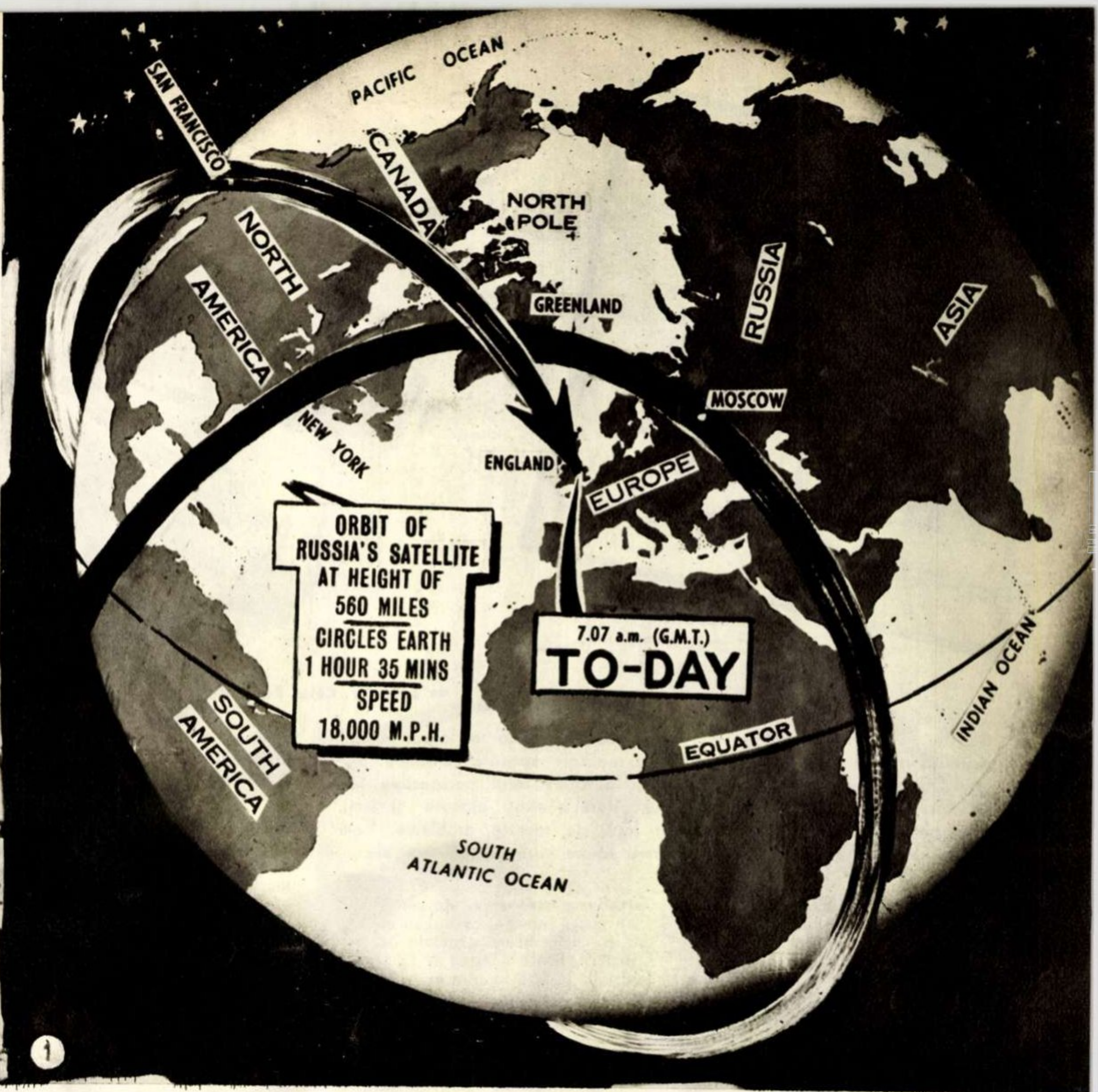
1
SAN FRANCISCO
PACIFIC OCEAN
CANADA
NORTH POLE
NORTH AMERICA
GREENLAND
RUSSIA
ASIA
MOSCOW
NEW YORK
ENGLAND
EUROPE
ORBIT OF RUSSIA'S SATELLITE AT HEIGHT OF 560 MILES
CIRCLES EARTH 1 HOUR 35 MINS
SPEED 18,000 M.P.H.
7.07 a.m. (G.M.T.)
TO-DAY
SOUTH AMERICA
EQUATOR
INDIAN OCEAN
SOUTH ATLANTIC OCEAN

„BABY-MOON" deasupra LONDREI

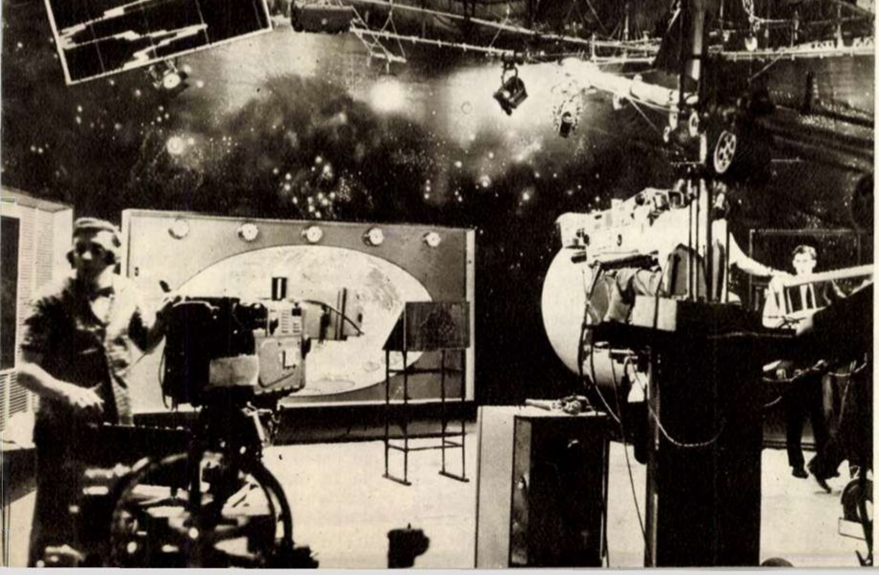

SATELITUL ȘI EFECTELE SALE

Desene de Adrian LUCACI

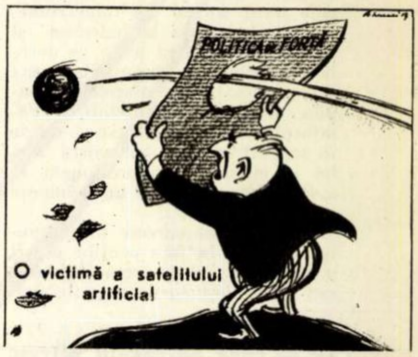
POLITICA de FORȚĂ

O victimă a satelitului artificial

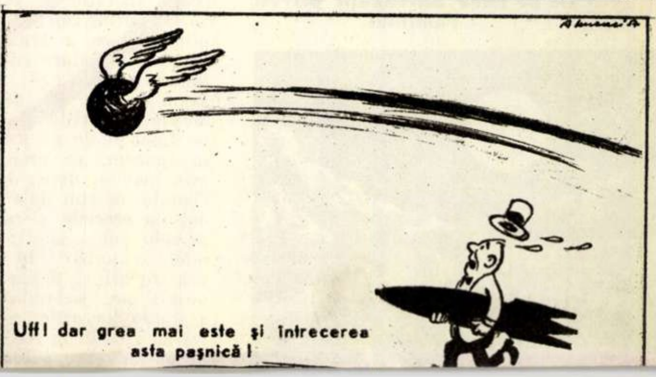

Uff! dar grea mai este și întrecerea asta pașnică!

Ce PLANETĂ PREFERAȚI?

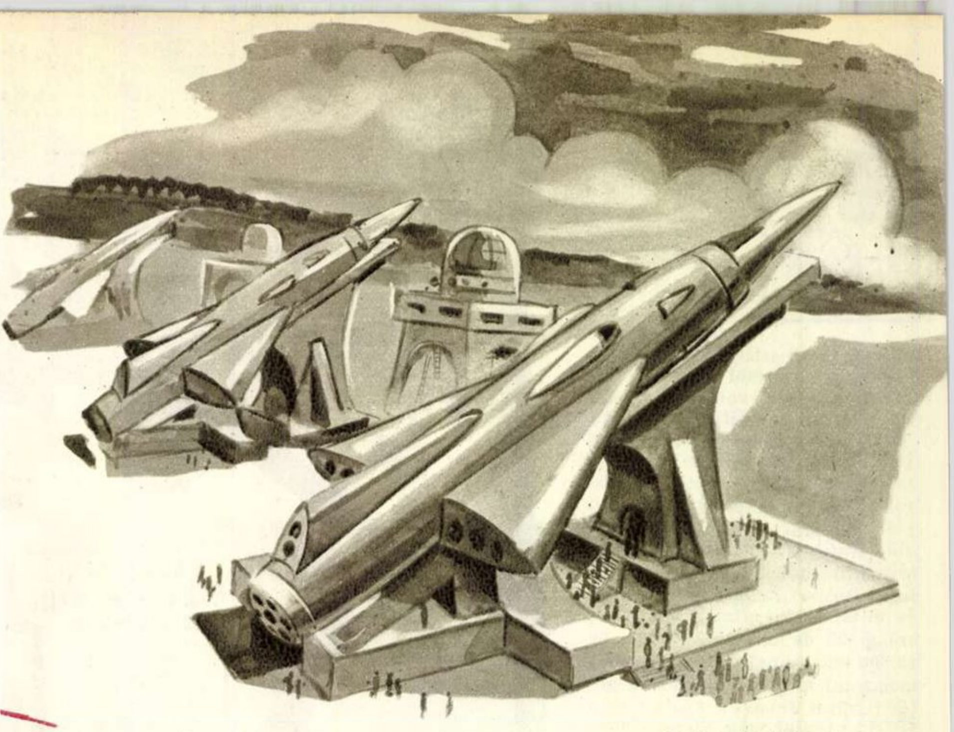

Stația de lansare a rachetelor.

de prof. dr. Călin POPOVICI

În ziua de 4 octombrie 1957 Uniunea Sovietică a lansat primul satelit artificial al Pămîntului. Această realizare epocală constituie primul pas spre cosmos al pămîntenilor și deschide largi perspective împlinirii visului lor de veacuri, de cunoaștere a altor planete și lumi. Dat fiind marele interes al cititorilor față de aceste probleme, l-am invitat pe tov. prof. dr. Călin Popovici să ne vorbească despre ele.

Să ne închipuim că am trăi în secolul viitor, în anul 2000 și ceva, și am dori să facem o scurtă călătorie. Îndreptîndu-ne pașii spre una din agențiile de voiaj ale acelor vremuri, nu prea îndepărtate, am fi surprinși de panourile cu reclame, care ne-ar întîmpina de la intrare. Peisaje stranii, pe care nu ni le-am fi putut imagina niciodată, mijloace de locomoție neașteptate, itinerarii de călătorii interplanetare nebănuite...

Funcționarul amabil care ne-ar da lămuririle dorite ne-ar înmîna o sumedenie de prospecte: „Călătoriți cu cea mai rapidă și confortabilă rachetă interplanetară“, „Vizitați craterele de pe Lună“, „Două zile de vacanță pe planeta Marte“... Pentru a fi mai convingător, ar apăsa pe unul din butoanele unui aparat de televiziune, pe care l-ar avea la îndemînă și pe ecran ar apărea pista de decolare a rachetelor de pe „Platforma interplanetară“ — marele complex de sateliți artificiali ai Pămîntului, de unde pornesc rachetele în spațiul cosmic. Am asista astfel la momentul impresionant al avîntării spre Lună a unei imense rachete multiple...

O simplă întoarcere a butonului ar pune în fața ochilor noștri mirați, peisajul de cretă al Lunii, sau poate deșerturile roșcate, presărate cu oaze verzi de pe Marte sau poate imensul curcubeu meteoritic, ce formează „Inelele lui Saturn“... Toate acestea ar fi transmise de la fața locului și ar fi întovărășite de explicațiile însuflețite ale vreunui reporter astronautic, poposit vremelnic prin acele locuri îndepărtate.

De pe Lună astronauții privesc Pămîntul.

Cele de mai sus — veți zice — sînt pierdute în negurile tainice ale viitorului. Și chiar dacă știința în progresul ei ne va prelungi cu cîteva zeci de ani viața, cine va trăi totuși pînă la împlinirea lor?

Să nu ne punem asemenea întrebări triste. Astăzi, mai mult ca oricînd, după lansarea primului satelit artificial al Pămîntului, avem dreptul să visăm, să visăm, cu ochii deschiși, la călătorii interplanetare către care ne croiesc drum în zilele noastre primul și următorii sateliți artificiali ai Pămîntului. Dar pînă atunci să vizităm cu gîndul lumile cerești pierdute în azurul cerului. Zeci de ani astronomii au strîns cu migală fel de fel de date, de observații despre Soare, despre Lună, despre planete și stele. Chiar dacă n-au fost la fața locului, ei au putut să-și apropie Luna la 10 km! Cu giganticele telescoape actuale, dotate cu aparate auxiliare extrem de precise de analizat lumina slabă a aștrilor, ei au putut vedea și măsura corpurile cerești, ca și cînd acestea s-ar fi găsit într-un laborator de pe Pămînt. Ei au întreprins calcule lungi și complicate spre a lămuri diferitele teorii și a deduce adevărul despre lumea aștrilor. Și, datorită lor, avem astăzi o idee destul de clară despre condițiile de pe Soare, de pe Lună și de pe planete. Putem să spunem, pe drept cuvînt, că principalele date despre lumea Soarelui ne sînt deja cunoscute cu destulă precizie și că doar pe ici, pe colo pot să mai intervină unele mici schimbări în cunoștințele noastre, sau că se vor preciza amănunte încă nelămurite. Și dacă așa stau lucrurile, călătoria noastră cu gîndul nu este prea departe de adevăr și o putem face lesne. Nu vreți să revenim la „Biroul de informații“ al Oficiului de Turism Interplanetar?

Parcă vă aud întrebînd: „Cît va dura zborul pînă la Lună?“ S-ar putea să vi se răspundă:

— Aceasta depinde de calea aleasă și de viteza rachetei. Dacă plecați cu racheta „Fulger“, veți fi în patru zile pe Lună. Dar nu veți putea pleca acolo fără costume speciale de protecție; din cauza lipsei atmosferei nu se poate respira. Temperatura crește în partea expusă Soarelui, pînă la 102°, spre a scădea, în decursul nopții lunare, pînă la minus 150°. Pe suprafața Lunii nu există nici un strop de apă; sunetele nu se pot propaga în această lume a tăcerii veșnice, Soarele lucește pe cerul negru, alături de stele, în plină zi... Toate acestea se întîmplă din cauza lipsei atmosferei. Razele ultraviolete, razele cosmice, ajung nestingherite pînă la suprafața Lunii și pun în pericol organismele fără protecție. E clar că pentru deplasările pe Lună sînt necesare anumite precauții: solul lunar e acoperit cu o pătură groasă de aproximativ o jumătate de metru, formată din pulberi meteorice și cenușă vulcanică. Răscolirea lor va produce nori de praf, care vor cădea foarte încet înapoi pe suprafața Lunii; puterea atracției pe satelitul nostru natural este de numai o șesime din aceea de pe suprafața planetei noastre. De aceea, depunînd același efort muscular, un om va putea ridica corpuri de 6 ori mai grele decît pe Pămînt și va trebui să-și dozeze bine pașii spre a nu face sărituri de cîțiva metri...

Racheta în preajma Lunii.

Nu mă îndoiesc că vă veți interesa asupra curiozităților turistice de pe Lună. Vi se va răspunde:

— Vă recomandăm lanțul muntos al Apeninilor lunari, cu întindere de 300 km și înălțimi de 6000 metri, sau munții Leibniz, cu vîrfuri de 9000 metri. Vă surprind cifrele? Sînt într-adevăr surprinzătoare dacă ții seama că Luna are numai 1/4 din mărimea Pămîntului.

Veți vedea peisaje abrupte și colțuroase, prăpăstii fără fund, toate scăldate într-o lumină crudă, căreia, din cauza lipsei aerului, îi vor lipsi obișnuitele treceri progresive de la lumină la întuneric. Veți putea vizita marile cratere și munții circulari lunari, al căror diametru ajunge pînă la 200 km. Veți putea vedea sistemul de raze divergente care pornesc din unele cratere lunare și parcurg mii de kilometri...

La un moment dat prospectul acesta oral asupra Lunii s-ar putea să vă obosească. Și apoi voiajul în Lună s-a banalizat. Poate ar fi mai interesantă o călătorie într-una din planetele mai apropiate Pămîntului. Ce preferați? Venus, Marte?

— Mercur! — hotărîți dintr-o dată, dar fără șanse de realizare. Oficiul de Turism Interplanetar nu are în program vizite pe Mercur. De ce? Pentru că pe această planetă nu se poate ateriza. Are o soartă crudă... Arătînd mereu aceeași față Soarelui și fiind de două ori și jumătate mai apropiată de Soare ca Pămîntul, suprafața sa luminată se încinge pînă la 350°. Din această cauză pe ea nu poate exista viață și, am spus, nici nu se poate ateriza.

N-aveți încotro; e clar. Trebuie să preferați altă planetă. Marte nu vă surîde? Față de literatura de senzație care s-a scris zeci de ani de-a rîndul despre această planetă, ne putem închipui, încă de pe acum, ce cozi imense vor fi la biroul pentru înscrierile la „călătoriile de studiu“ pe suprafața ei! Fel de fel de întrebări vor curge pe capul funcționarului exasperat de la acest ghișeu. De aceea ne închipuim că, pentru a scăpa de avalanșa întrebărilor, a atîrnat următorul aviz: „Relații pentru călătorii cu destinația Marte se

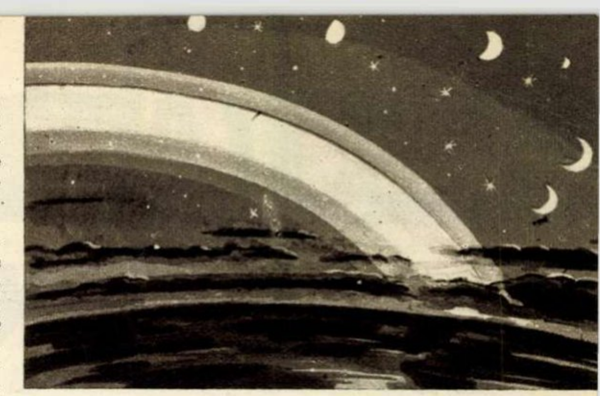

Aspectul cerului pe Saturn.

dau numai între orele“... „Această planetă este jumătate cît Pămîntul şi se află la o distanţă de Soare de o dată şi jumătate ori decît aceea a planetei noastre de astrul zilei. Trei sferturi din suprafaţa lui Marte este acoperită de deşerturi nisipoase, roşcate. Atmosfera sa, de 12 ori mai rară ca a Pămîntului, conţine 98 la sută azot, 1,5 la sută bioxid de carbon, 0,5 la sută argon şi numai urme de vapori de apă şi oxigen. Apa este extrem de rară şi se găseşte mai ales în regiunile polare, sub formă de brumă şi zăpezi foarte subţiri. Temperatura zilnică pe sol oscilează în regiunile tropicale şi ecuatoriale de la +20° la amiază, pînă la-45° noaptea, spre zorii zilei. La poli temperatura poate scădea noaptea pînă la -100°. Clima pe Marte este aceea care s-ar afla pe Pămînt, pe un podiş polar stratosferic, ipotetic, aflat la 18-20 km înălţime într-o atmosferă în care conţinutul de vapori de apă ar fi eliminat aproape cu totul. Pe Marte nu pot supravieţui, în regiunile brune-albastre-verzui ale planetei, decît vegetale inferioare în genul lichenilor, muşchilor, algelor terestre. Canalele marţiene sînt...“

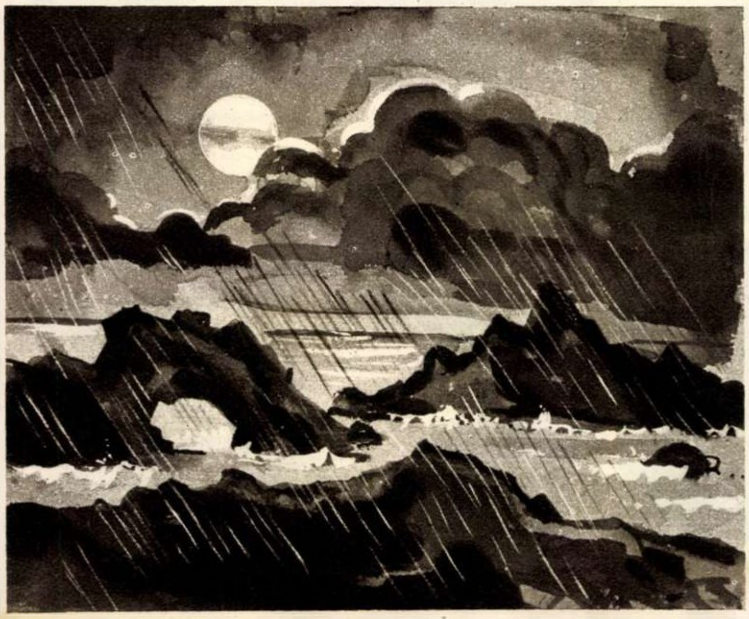

Venus este oare un ocean nesfîrşit?

Din nefericire partea inferioară, cea mai interesantă, a prospectului marţian, a fost ruptă de un amator de călătorie interplanetară care a vrut să aibă „documentul“ în buzunar, aşa că nu-l putem vedea aci.

Să încercăm să-l reconstituim cu ceea ce ştim azi despre misterioasa planetă. Marte s-a apropiat în septembrie trecut foarte mult de Pămînt şi cele mai perfecţionate instrumente au fost îndreptate atunci spre planeta roşiatică spre a lămuri taina regiunilor sale întunecate, ce-şi schimbă culoarea o dată cu anotimpul, şi a canalelor marţiene. Rezultatele nu sînt încă cunoscute şi nu s-au comunicat decît ştiri fragmentare. Zeci de mii de fotografii au fost făcute în U.R.S.S., S.U.A. şi în alte părţi ale lumii. Astronomii sovietici prelucrează observaţiile făcute; ei au anunţat în toamna aceasta prezenţa pe Marte a unor nori excepţionali sau poate chiar a unor căderi de zăpadă, departe de regiunile polare marţiene. Astronomul american E.C. Slipher, care a observat planeta prin procedeul de televiziune, din Africa de Sud, unde condiţiile de studii erau cele mai favorabile, a făcut o observaţie senzaţională. El a afirmat că deţine probe care dovedesc că misterioasele canale marţiene sînt vestigiile unei vechi civilizaţii, pe cale de dispariţie. Nu cunoaştem pe ce se bazează acest astronom cunoscut, cînd face astfel de afirmaţii. Poate că, bazîndu-se pe noi observaţii, el vrea să confirme caracterul geometric al canalelor şi să arate rostul lor în irigarea planetei, atît de săracă în apă, prin aducerea acesteia la Ecuator din regiunile polare.

E.C. Slipher a dedus de altfel din cele 20.000 de fotografii luate tot în Africa de Sud cu ocazia apropierii mai puţin favorabile a lui Marte din 1954, că în unele deşerturi ale acestuia se pot dezvolta şi acum intense regiuni verzui de vegetaţie, în zone de obicei aride.

După el şi după mulţi alţi astronomi, Marte nu este o lume moartă. Astăzi Slipher susţine chiar că în trecut, cînd condiţiile pe planetă nu erau atît de inospitaliere ca acum, Marte a avut o civilizaţie înaintată. Marte continuă să provoace discuţii.

Natura exactă a vegetaţiei marţiene — dacă ea există — şi a canalelor, o vor lămuri „călătoriile de studiu“ pe această planetă, cea mai asemănătoare Pămîntului din sistemul solar. Pînă atunci, însă, cine ar îndrăzni să completeze afişul rupt privitor la călătoria cea mare pe Marte? La ora aceasta Marte e încă tainic.

Şi încă mai tainic decît Marte este Venus. Învăluit într-o perdea groasă de nori, care nu se risipesc niciodată, Venus îşi păstrează bine secretele. Cîndva, la Oficiul de Turism Interplanetar, călătoria pe această planetă va constitui o atracţie de senzaţie... Dacă noi, cei de acum, am fi acolo (poţi să ştii?), n-am mai prididi cu întrebările:

— Cît durează ziua pe Venus?

Funcţionarul ar răspunde poate în chip de şaradă, spre a face şi mai atractivă aventura pe Venus:

— Sau 225 zile, dacă planeta păstrează aceeaşi faţă Soarelui, sau vreo 30 de zile, dacă pe suprafaţa ei se succed noaptea şi ziua regulat.

— Şi care este compoziţia norilor?

— Norii sînt formaţi din particule de praf, sau din cristale de gheaţă la o temperatură de -30°! În ce priveşte temperatura la suprafaţa planetei, ea poate fi de plus 50° sau chiar plus 100°, iar în noaptea veşnică a planetei (dacă ar exista o astfel de regiune pe Venus), mercurul ar îngheţa în termometru!

...Curînd privirea candidatului la călătorie va fi atrasă de un panou mare reprezentînd itinerarul unui „Tur cu racheta în sistemul solar — de la Mercur la Pluton“. Pe acest panou vor fi reprezentate etapele unei călătorii al cărei itinerar va trece prin apropierea tuturor planetelor sistemului solar, în aşa fel încît turiştii din rachetă să le poată vedea pe fiecare de aproape.

O notiţă în josul panoului va informa că nu vor fi primiţi să participe la călătorie decît acei care au făcut cura specială de longevitate de la institutul de geriatrie; căci călătoria durează 90 de ani... Este vorba de un tratament special, care permite suspendarea funcţiilor vitale, un fel de hibernare pe parcursurile mai lungi şi mai puţin interesante ale călătoriei dintre planete, în care timp organismul n-are nevoie de hrană.

Pe panou vor fi desigur indicate, în dreptul fiecărei planete, curiozităţile mai interesante. Astfel, în dreptul lui Jupiter va sta scris: „Uriaşul sistemului solar, de 11 ori mai mare decît Pămîntul, planeta cu 12 sateliţi! Planeta care se roteşte numai în zece ore în jurul ei însăşi! Planeta cu oceanul atmosferic de amoniac şi metan, la-135°!“

În dreptul lui Saturn vor fi puse o grămadă de semne de exclamare: „Minunea sistemului solar! Planeta cu inelul de meteoriţi şi cu 9 sateliţi! Planeta gheţurilor eterne, învăluită în nori de metan, la -150°...“ Micile note vor continua şi în dreptul celorlalte planete, al lui Uranus, Neptun, Pluton. La acest din urmă membru al sistemului solar va sta scris: „Lumea veşnicului amurg. Soarele se vede ca o stea, luminînd de 1600 ori mai slab ca pe Pămînt! Planeta aproape de zero absolut! Cea mai densă planetă a sistemului solar...“

Printre notele despre planete vor apărea ici şi colo relatări asupra peripeţiilor călătoriei. Astfel între Marte şi Jupiter, stă scris: „Printre piticii sistemului solar“— înţelegîndu-se prin aceasta cele cîteva zeci de mii de planete mici, dintre care cea mai mare are de-abia 800 km diametru, iar cele mai mici, de la 1 la 2 km!

Mai sînt şi alte indicaţii: „Atenţie la ciocniri, atenţie la roiul meteoritic“. Sau: „Prin coada cometei Halley!“ Aceste detalii vor fi anume presărate pentru agrementarea călătoriei lungi între planetele sistemului solar...

...Dar iată-ne din nou întorşi în anul 1957. Şi în loc să visăm la „Oficiul de Turism Interplanetar“, să privim bolta cerească spuzită de stele, să examinăm faţa Lunii, a satelitului artificial şi a planetelor, aşa cum o putem face acum la vreun observator popular oarecare. Să cercetăm cărţile scrise cu migală de atîţia astronomi de ieri şi de azi. Vom pătrunde astfel mai adînc în spaţiu, aşa cum o vor face rachetele interplanetare. Vom depăşi sistemul solar şi printre miliardele de stele ale Galaxiei vom zări planete locuite, aidoma Pămîntului. Vom depăşi chiar Calea Laptelui — Galaxia noastră — ca să ajungem la alte Galaxii, cu alte sute de miliarde de stele şi planete... În imensitatea Universului vom găsi mereu şi mereu alte oaze ale vieţii, chiar dacă niciodată nu vom ajunge să comunicăm cu ele. Dar să nu ne întristăm. Avem toate motivele să fim optimişti. Ştiinţa pămînteană e azi mai înaintată cu oricînd. Deunăzi, Uniunea Sovietică a lansat primul satelit artificial al Pămîntului. Este primul pas spre Cosmos. Şi mîine, cine ştie? Mai mult ca oricînd putem fi convinşi că o să aveţi prilejul să spuneţi ce planete preferaţi...

Aşa arată canalele lui Marte?

Drumul rachetei printre planete.

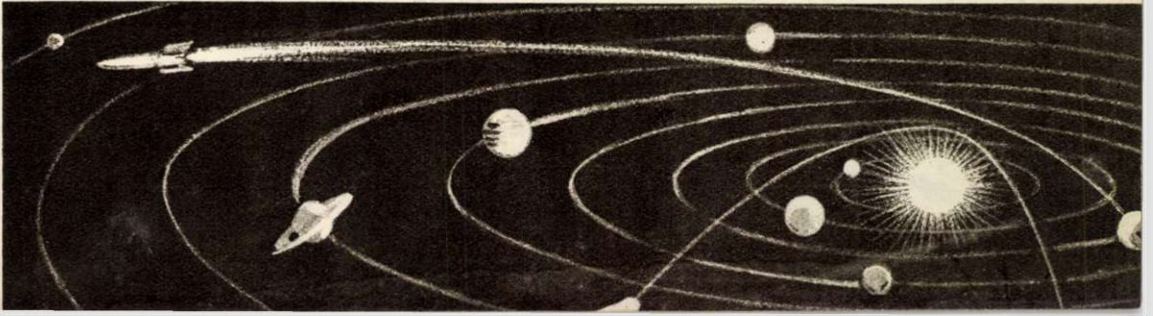

ACUM 40 DE ANI

NOI, CEI DE PE „AMUR"

de I. P. FLEROVSKI
pensionar, membru al P.C.U.S. din 1905

Mă aflam pe „Amur", vasul amiral pe care se găsea Statul Major Revoluționar. Noi, matrozii din Kronstadt, veniserăm la Petrograd, la 25 octombrie, din ordinul Comitetului militar revoluționar. Am ancorat pe Neva, lîngă podul Nikolaevski, în apropierea „Aurorei". La comanda tov. Antonov - Ovseenko, unul dintre conducătorii asediului Palatului de Iarnă, o mare parte a matrozilor de pe vas sînt trimiși în oraș pentru a participa la asalt. Ne-am înțeles că în caz de respingere a ultimatumului, dat Guvernului Provizoriu, ai noștri vor trage o lovitură de tun din fortăreața Petropavlovsk, la care noi, cei de pe „Amur", vom răspunde printr-o lovitură trasă în gol, după care, la un nou semnal, vom începe canonada asupra palatului.

Matrozul I.P. Flerovski, în 1918.

Abia mai tîrziu ne-am dat seama că nu puteam trage, deoarece în linia de bătaie a „Amurului" se afla podul Nikolaevski. Întrebîndu-i pe cei de pe „Aurora" dacă pot trage ei, răspunsul lor a fost: DA!

Între orele 9 și 10 a mugit tunul din fortăreața Petropavlovsk, iar „Aurora" a răspuns imediat prin istorica salvă, care avea să anunțe întregii omeniri marea noastră revoluție.

Nu mult după aceea, un matroz venea în goană ca să ne aducă de la Palatul de Iarnă vestea cea mare: „Palatul e cucerit! Guvernul e arestat!"

În seara următoare — la 26 octombrie — am avut fericirea să mă aflu în marea sală de la Smolnîi, la Congresul Sovietelor, să-l ovaționez împreună cu miile de luptători, pe Vladimir Ilici și să salut istoricele decrete ale Puterii Sovietice.

I.P. Flerovski între marinarii de azi ai flotei de pe Baltica.

FRĂȚIA SOLDAȚILOR ȘI MUNCITORILOR

de V. I. GURIEV
muncitor la uzina „Kirov", membru al P.C.U.S. din 1924

În zilele lui februarie 1917 făceam parte din compania a 4-a a regimentului de gardă Pavlovski, ale cărui cazărmi se aflau lîngă Cîmpul lui Marte. Cînd am primit ordinul să tragem în demonstranți, noi am refuzat să executăm acest ordin și am deschis focul asupra jandarmilor călări. Acesta a fost începutul înfrățirii soldaților cu muncitorii. Revoluționarilor din Petrograd le-a plăcut acțiunea noastră și ca omagiu, muncitorii de la „Putilov" ne-au oferit un steag pe care erau brodate cu fir cuvinte ce proslăveau Revoluția Rusă.

Soldatul V.I. Guriev, în 1917.

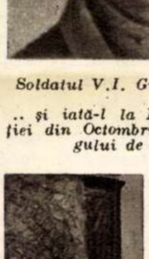
.. și iată-l la Muzeul Revoluției din Octombrie, în fața steagului de neuitat.

Ne-am dovedit credincioși acestei alianțe și în clipele istorice ale asediului Palatului de Iarnă. Atunci regimentul nostru își instalase dispozitivul pe strada Milionnaia, controlînd străzile și intrările de pe această porțiune. Avînd în frunte steagul ce-l primisem de la putiloviști, noi am pășit alături de muncitori și matrozi la asalt, pătrunzînd victorioși în „Zimnîi".

Nu demult am fost invitat la Muzeul Revoluției din Octombrie, pe atunci încă în curs de organizare. La un moment dat tovarășii de la muzeu mi-au arătat un steag, întrebîndu-mă dacă este acela pe care noi, ostașii regimentului de gardă Pavlovski, îl primiserăm de la muncitorii uzinei „Putilov", în octombrie 1917.

L-am privit cu emoție.

— Îl recunoașteți? — m-au întrebat ei.

— Cum să nu! Cum l-aș putea uita vreodată? O să-l țin minte toată viața...

Steagul fusese păstrat foarte bine. Și acum, după 40 de ani, se mai puteau citi cuvintele de neuitat brodate în fir de aur: „Trăiască Revoluția Rusă — prologul revoluției sociale din Europa! Jurăm pe acest steag să realizăm înfrățirea tuturor popoarelor". Iar pe cealaltă parte: „Viața și moartea te învață să nu te temi nici de viață și nici de moarte".

Cuvinte profetice, care ne-au călăuzit timp de 40 de ani și ne vor călăuzi și de aci înainte...

BOTEZUL FOCULUI

de M. I. KORȘUNOVA
Medic-șef al sanatoriului „Rezervelor de Muncă", membru al P. C. U. S. din 1917

În zilele acelea neuitate de octombrie am intrat și eu într-o drujină de luptă. Aveam 16 ani și eram muncitoare la uzina de prelucrare a lemnului. Mi-aduc aminte, de parcă ar fi ieri: ieșisem din piața Isaakievski, să dăm ajutor la ridicarea baricadei. Peste tot zac trăsuri de piață, căruțe răsturnate, mormane de cărămizi, scînduri și bîrne. Pe la urechi ne șuieră gloanțele. În fața noastră e inamicul — iunkeri și ofițeri bine înarmați și bine instruiți. Coloanele catedralei Isaakievski le servesc drept adăpost de nădejde...

1917 M. I. Korșunova, ostaș al Gărzilor Roșii.

Ne culcăm după baricade. Ofițerii albi ne țin sub un foc continuu. E de ajuns să ridici capul deasupra baricadei și inamicul deschide focul cu înverșunare. Am încercat în repetate rînduri să înaintăm, dar iunkerii începeau îndată să tragă. Cînd, deodată, la inamic se produce o mare învălmășeală. Se aud tropote de cai. Cu vocea scăzută, comandantul nostru ordonă: „Menajați cartușele, nu trageți fără ordin!" Ordinul se transmite din om în om. Zgomotele la banda de iunkeri continuă. Și deodată, de după catedrală apar un grup de călăreți. Sînt îmbrăcați cu bunde, căciuli și poartă baionete. Ei desfășoară un mare steag roșu și strigă „Trăiască Revoluția!" Ne ridicăm într-o clipă în picioare, sărim peste baricadă și alergăm după călăreți. O încăierare rapidă și piața Isaakievski este curățită de iunkeri. Prinși de iureș, năvălim în Bulevardul Konnogvardeiski și cotim spre piața Palatului.

Primisem botezul focului.

Medicul șef M. I. Korșunova în mijlocul tinerei generații.

BALTICA REVOLUȚIONARĂ

de N. F. IZMAILOV
pensionar, membru al P.C.U.S. din 1917

Era cu cîteva zile înainte de asaltul Palatului de Iarnă. Fusesem trimis urgent la Petrograd, într-o misiune secretă: trebuia să primesc arme de la Ministerul Marinei. Sosind la Petrograd, m-am adresat Șefului Marelui Stat Major al Marinei, contele Kapnist, solicitînd arme și muniții pentru 5000 de matrozi, sub pretextul că aceștia ar urma să fie trimiși pe insulele Abo-Aland pentru a fi gata să respingă un atac pe care nemții îl pregăteau împotriva întăriturilor noastre.

În urma dispoziției date de Șeful Marelui Stat Major al Marinei, reușii să obțin 3000 de arme, 35 de mitraliere, 5000 de grenade, un mare număr de cartușe, benzi de mitralieră și 100 de revolvere „Colt".

...Armele au fost bineînțeles folosite pentru cauza revoluției.

Mi s-a întipărit pentru totdeauna în minte ziua de 27 octombrie, cînd am primit următoarea comunicare: „Prezentați-vă de urgență la telegraf. Lenin vă cheamă pe fir direct". N-am să redau pe larg convorbirea mea cu Vladimir Ilici, dar spre sfîrșitul ei mi-am dat seama că Vladimir Ilici este mulțumit de matrozii de pe Baltica.

În încheiere, Lenin spuse:

— La revedere. Salutări.

Emoționat, am răspuns:

— La revedere.

Și pentru că tot nu-mi venea să cred că vorbisem într-adevăr cu marele conducător, am adăugat tulburat:

— Chiar cu dv. am vorbit? Repetați-mi numele.

Pe bandă a apărut îndată numele scump: Lenin.

Acest nume ne-a fost în zilele acelea — și de atunci ne-a rămas pe veci — stindard de luptă, simbol al cauzei noastre nobile.

N. F. Izmailov, în 1917... și după 40 de ani

DEZROBITORUL

Ultimului căzut

Se odihnea la margine de drum,
el, care n-ațipise pînă-acum,
doar cîte-o dată, cînd pe patul armei
își rezema obrazul înăsprit
de viscol și de arșiță...

Ciuntit,
un paltin îi veghea la căpătîi,
ca umbra mamei, somnul cel dintîi...

Se odihnea la margine de drum,
el, care n-ațipise pînă-acum!

Privirile-i, fîntîni cu ochi rotund,
și-au dăruit lumina pînă-n fund —
și sîngele i s-a prelins cu-ncetul,
să-și împlinească macii-n cîmp buchetul...

Se odihnea la margine de drum...
Prăpăd era în jurul lui — și scrum,
doar ceru-și legăna albastre ape,
doar greierii se îngînau pe-aproape...

Privirile-i, fîntîni cu ochi rotund,
și-au dăruit lumina pînă-n fund.

Valeria BOICULESI

DUPĂ-AMIAZA lor

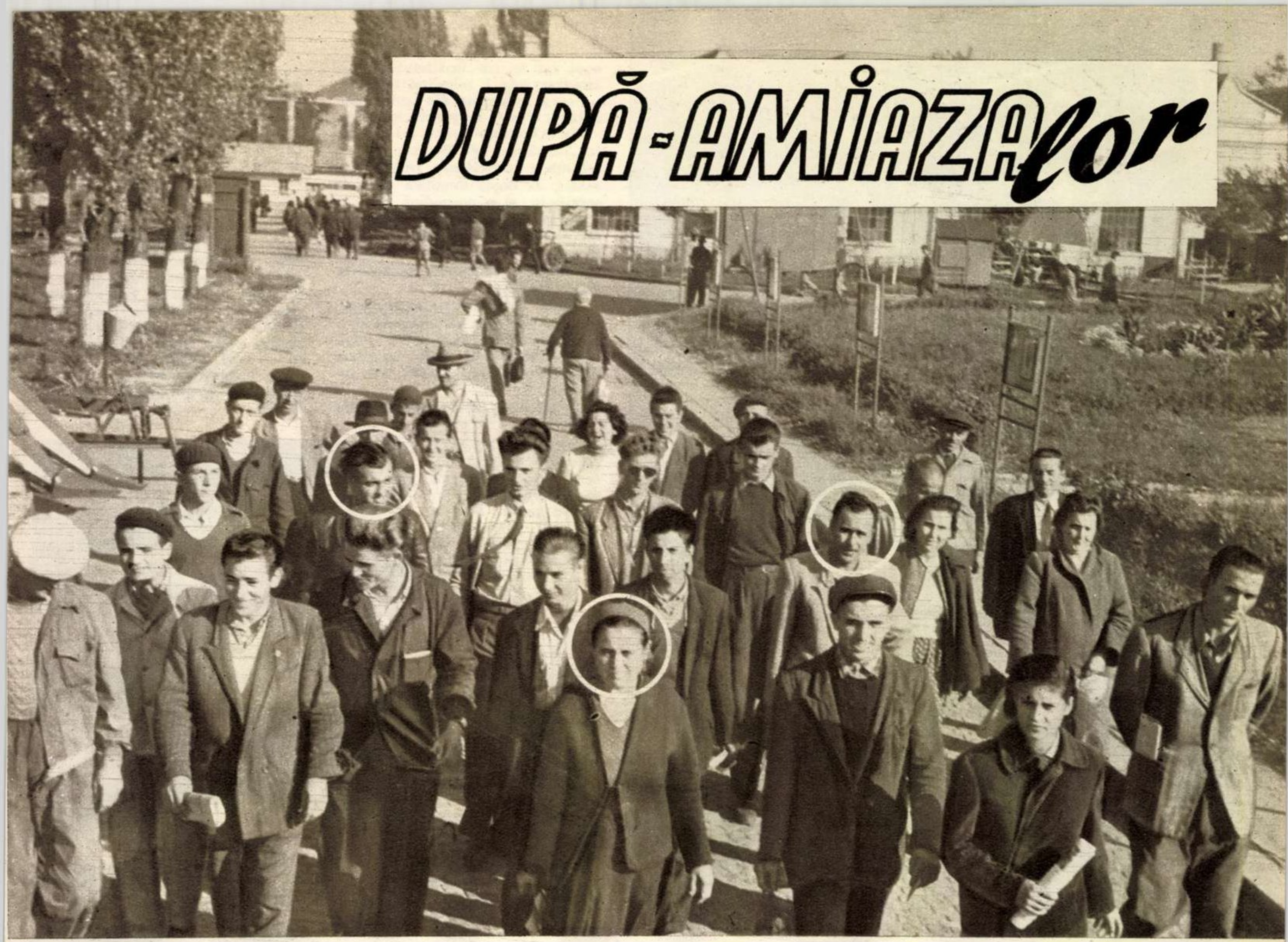

de Ilarie **MURGU**
Fotografii de S. STEINER

Ora 15. Schimbul întîi și-a terminat ziua de muncă. În grupul de muncitori care se indreaptă spre ieșire pot fi zăriți și eroii fotoreportajului nostru: Maria Constantinescu, Mihai Dumitrescu și Constantin Fulga.

O după-amiază obișnuită. Așa cum sînt cele mai multe din după-amiezile noastre. Trei oameni, salariați ai unei întreprinderi, se îndreaptă spre casă. În viața lor nu s-a petrecut nimic deosebit. Nimic care să ne îndemne să socotim ziua respectivă ieșită din traiul lor cotidian. Oamenii și-au regăsit căminele, iar acolo, o dată cu timpul lor liber, preocupările, bucuriile și necazurile mai mult sau mai puțin obișnuite.

Pe scurt aceasta este tema fotoreportajului de față. Cea pe care am hotărît s-o fructificăm, urmărind cu aparatul fotografic trei lucrători ai uzinelor „Semănătoarea" din Capitală. Am stat în acest scop o zi întreagă în întreprindere, vorbind cu mai bine de 40 de oameni de aci. La sfîrșit ne-am găsit, cum era și firesc, într-o situație destul de complicată. Fiecare își petrecea în felul său orele după-amiezii. Erau oameni și oameni, cu preocupări și preocupări.

Unii dintre ei își folosesc timpul liber într-un mod mult deosebit de ceilalți. Aurelia Ionescu, de pildă, muncitoare și cîntăreață de muzică populară, își consumă orele după-amiezii făcînd exerciții vocale. Tînărul inginer Gheorghe M. lucrează pasionat la planul unui reactor tip „Gheorghe M."

Un tovarăș de la comitetul de întreprindere mi-a spus:

— Ar fi nimerit să scrii despre astfel de oameni. Există fruntași străluciți ai uzinei, care cîștigă lunar peste 2000 lei, locuiesc în apartamente confortabile, iar în timpul lor liber se plimbă cu motociclete proprii, merg la teatru sau ascultă, în familie, la pick-up, concerte de muzică simfonică...

— Ce vor spune însă, în acest caz, acei care pînă acum nu beneficiază de locuințe atît de bune, nici de cîștiguri atît de mari și nici nu dovedesc preocupări artistice atît de rafinate?

— Scrie atunci despre lucrători ca Tache Marin sau Costică Safteriu, cheflii de mîna întîi și adevărați stîlpi de bulevarde. E și aceasta o preocupare.

Nici o asemenea propunere nu m-a tentat. Voiam oameni simpli, oameni obișnuiți. Cei trei muncitori la care m-am oprit pînă la urmă nu fac parte nici dintre cei mai cunoscuți fruntași ai uzinei, dar nici dintre codași. Și tocmai fiindcă sînt așa cum sînt, i-am socotit mai reprezentativi pentru marea masă a lucrătorilor de la „Semănătoarea". Vi-i prezentăm pe rînd:

Constantin Fulga. Maistru în secția pile. Mi-a fost recomandat de mai mulți ca un om destoinic și priceput. L-am vizitat într-o după-amiază în locuința sa de pe strada Schitu Măgureanu. O cameră, ce e drept, mică, prea mică și de aceea incomodă. Locuiește aci cu soția sa, ingineră la o întreprindere din București. S-au căsătorit acum cîțiva ani, pe vremea cînd erau amîndoi colegi de an la Politehnică. Pentru ca soția să poată studia în condiții cît mai bune, Constantin Fulga s-a retras de la cursurile de zi ale facultății și a intrat să lucreze la „Semănătoarea", urmînd

La Constantin Fulga acasă... Am înțeles, vom reveni mai tîrziu... Primele ore ale după-amiezii sînt rezervate, ca în fiecare zi, pregătirii Examenului de Stat. Căci maistrul Fulga, care a terminat facultatea, e hotărît ca anul acesta să-și ia diploma și să devină, la fel ca soția sa, inginer.

Elena Pavel

De la 7-9 la un film. „Amîndurora ne place mult cinematograful".

apoi, mai departe, institutul la secţia fără frecvenţă. E adevărat: atîta altruism şi înţelegere din partea unui soţ se întîlnesc, din păcate, foarte rar.

Maria Constantinescu. Nu cunoaşte „Tanhäuser" de Wagner, dar în schimb e muncitoare fruntaşă, o mamă de copii devotată pînă la sacrificiu şi o gospodină care se poate lua la întrecere cu Sanda Marin. Cetăţenii din cartier o apreciază tocmai pentru aceste calităţi şi au ales-o anul trecut deputată în sfatul popular.

Mihai Dumitrescu, rectificator. Orele sale libere se confundă cu o pasiune veche şi nestăvilită: popicăria. Tocmai de aceea, în prima zi l-am vizitat nu acasă, ci la o popicărie.

Înainte de a citi încheierea acestor rînduri, vă sfătuim să urmăriţi fotografiile alăturate. Ele îi înfăţişează pe eroii noştri în cele opt ore ale după-amiezii.

...O după-amiază obişnuită. Cum sînt cele mai multe din după-amiezile lor. La fel ca ieri, la fel ca alaltăieri. Şi, totuşi, nici unul dintre ei nu se simte nici ca ieri, nici ca alaltăieri. În răgazul orelor libere fiecare a luptat mai departe pentru împlinirea unui gînd drag. Şi fiecare se simte, la sfîrşitul zilei, mai tare, mai stăpîn pe destinul său. Constantin Fulga e mai sigur că va ajunge inginer, Maria Constantinescu mai fericită de misiunea sa de mamă, Mihai Dumitrescu mai convins că va deveni odată şi odată campion. De aceea zilele lor obişnuite nu sînt nici una la fel.

După spectacol, o mică gustare şi o halbă cu bere. „Lucrul acesta nu se întîmplă chiar în fiecare seară. Dar în cinstea apropiatului examen trebuie să închinăm azi neapărat un pahar". →

☆

Pe Maria Constantinescu o aşteaptă acasă o familie numeroasă: un soţ, trei fete, doi băieţi, un ginere şi o nepoţică. Treburi gospodăreşti: o mie. „Şi acuma, toamna, sînt atîtea de făcut!..." În plus, activitatea obştească. Am găsit-o, cum arată şi fotografia alăturată, punînd murături pentru iarnă, împreună cu nepoţica, al cărei ajutor, se pare, nu-i este de prisos.

VĂ AMINTIŢI?

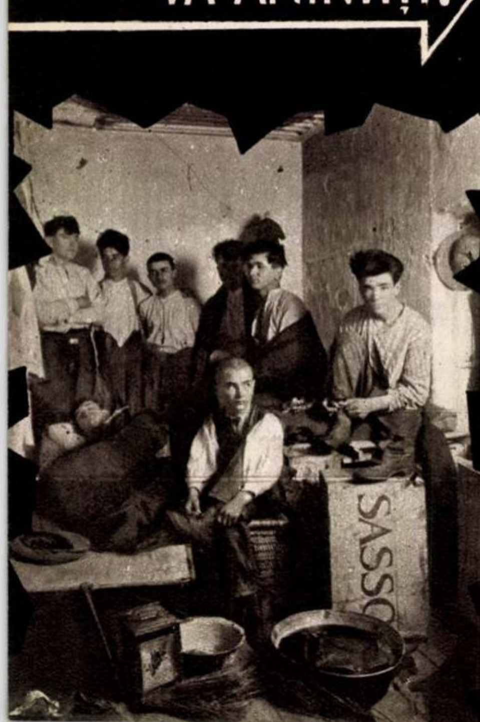

Număraţi-i. Sînt opt. Exact: opt suflete într-o chichineaţă de mansardă. Claie peste grămadă. Ucenici, calfe, muncitori la o tăbăcărie din Bucureştii de pe vremuri. Aşa înţelegeau patronii să-i cazeze. Toţi exploatatorii burghezi — industriaşi, negustori, mari băcani, ce foloseau personal cît de cît mai numeros, îl găzduiau promiscuu: cîte şase, opt, zece, într-o boxă de sub acoperiş.

Examinaţi fotografia şi încercaţi să rezolvaţi şarada dormitului în această sinistră încăpere. „Odaia": îngustă, pereţi de paiantă, bagdadie de şipci. „Mobila": două paturi de morgă (celălalt e mascat de băieţii în picioare), fără nici un fel de aşternut. Scaune, ioc. Nişte lăzi le ţin locul. Cum dormeau?

Gîndiţi-vă la nopţile zăpuşitoare de vară, la vermina încuibată în această mansardă de scîndură, numai crăpături şi găuri. Trei în pat, trei sub pat, pe duşumea... Oroare! Aşa trăiau în trecut muncitorii. Şi acuma îndreptaţi privirile spre ceea ce statul nostru socialist pune la dispoziţia poporului muncitor: locuinţe moderne, igienice, cămine, aşezăminte culturale,

↑Anul trecut cetățenii circumscripției electorale 124 au ales-o pe Maria Constantinescu deputată în sfatul popular. Iat-o, în aceeași după-masă, stînd de vorbă, în curtea casei, cu cetățeanca Gherghina Pirușcă despre grabnice sarcini obștești.

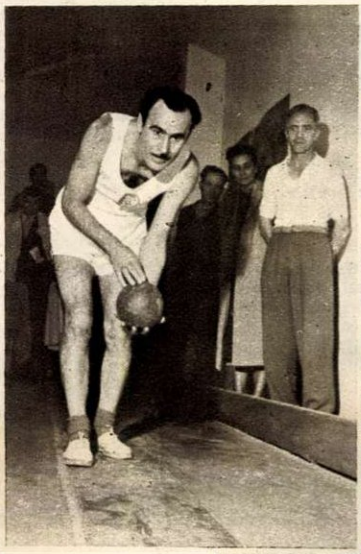

Cu toate că trece printre cei mai buni jucători de popice din Capitală, Mihai Dumitrescu nu e mulțumit de această situație. El dorește cu orice preț să devină campion republican. ↑

☆

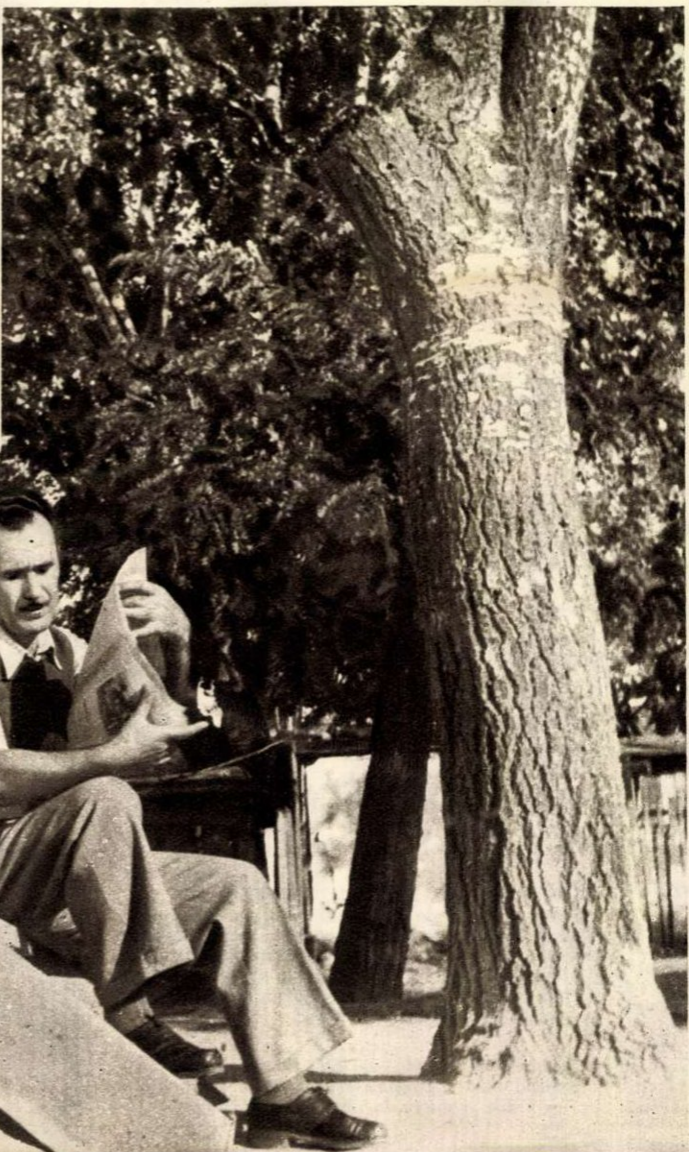

După masa de prînz, o jumătate de oră rezervată citirii ziarului. Ca de obicei aci, pe treptele de la intrare. „Dar nu mai mult ca o jumătate de oră!" Mihai Dumitrescu e mereu pus pe ducă: și azi, ca în fiecare după-amiază, îl așteaptă sala de popice →

Veronica PORUMBACU

Două semne

S-o iau mereu de la-nceput,
aceasta-i soarta mea, îmi pare...
Cu ochii noului născut,
să viu cu semnul de-ntrebare.

Mereu alt soare în april,
mereu o altă fulguire.
În sufletul naiv, umil
se naște semnul de uimire.

Așa pot fi a ta mereu.
N-am veșniciile solemne,
dar fără ele-s veșnic eu,
între aceste simple semne.

Romanța

O, cine spune: anii-s reci
și vani
și vise vin, și le petreci,
și deodată ai treizeci
de ani?...

O, cine spune că se duc
în fum,
acela ori e un uituc,
ori a fost veșnic singur cuc
pe drum...

Un dar e viața, doar să știi
ce vrei:
nu vinul vanelor beții,
cu mincinoase bucurii
să-i cei!

În fiecare clipă-arzînd
să speri,
cu-obrazul biciuit de vînt,
să știi să lupți; nu suspinînd
să ceri!

Atunci nici anii ce i-i dai
nu-s vani
Sînt gînd și grai, sînt rod și rai,
și mîndră spui atunci că ai
treizeci de ani!

Ion BĂNUȚĂ

Porumbul

Pe cîmpuri fără margini
am semănat porumb.
Crescu înalt sub soare,
sub nourii de plumb.

În iulie mătasea
din sevă s-a-ntrupat.
Și vîntul, s-o rodească,
veni într-aripat.

Se-nșiră azi știuleții
de parcă-ar fi țepuși
înfășurați în cîrpe
ca prunci lăsați la uși.

În cete vin țăranii
să-i care în pătul.
De aur e porumbul.
De aur. Și-i fudul...

O! Demonu-ngîmfării
l-a prins, ca și pe om.
Doar unui zeu se-nchină:
e zeul agronom,

Căci el i-a fost părinte,
și soț, și bun amic.
Legînd cu el frăție,
a devenit voinic.

La toamna care trece
se uită dumnezeu.
Surîde lung în barbă:
e vremea... trec și eu.

PATRU ÎNTÎLNIRI cu un manifest

Anul 1917. Semne evidente arătau că pilda soldatului rus care fără povara ţarului în circă păşea pe drumul luminos al revoluţiei, era urmată de muncitorul, ţăranul şi soldatul din greu încercata Romînie. Monarhia şi guvernul ei de la Iaşi—redresate din spaima trasă în februarie, după răsturnarea ţarului — porniseră „metodic" să-i astîmpere pe „mîrlani".

S-a întîmplat însă că din calculele guvernanţilor de la Iaşi să lipsească un element — recunoaştem — străin, necunoscut lor: *internaţionalismul proletar.* Comitetele revoluţionare ale soldaţilor din armatele ruseşti aflate în Moldova nu au rămas neutre, indiferente la auzul împuşcăturilor plutoanelor de execuţie romîneşti. Lozinci, chemări şi manifeste, răspîndite în tranşee, lipite „la vedere" în oraşele şi satele din Moldova, vesteau în numele revoluţiei izbăvitoare, că soldaţii ruşi nu îngăduie crimele făptuite de regele şi guvernanţii romîni cuprinşi de spaima sfîrşitului nelegiuitei lor existenţe. În oraşul Roman un manifest, apărut în limba romînă şi rusă, anunţa că în ziua de 6 iunie 1917 va avea loc o demonstraţie de protest a ostaşilor ruşi împotriva terorii reacţionare din Romînia.

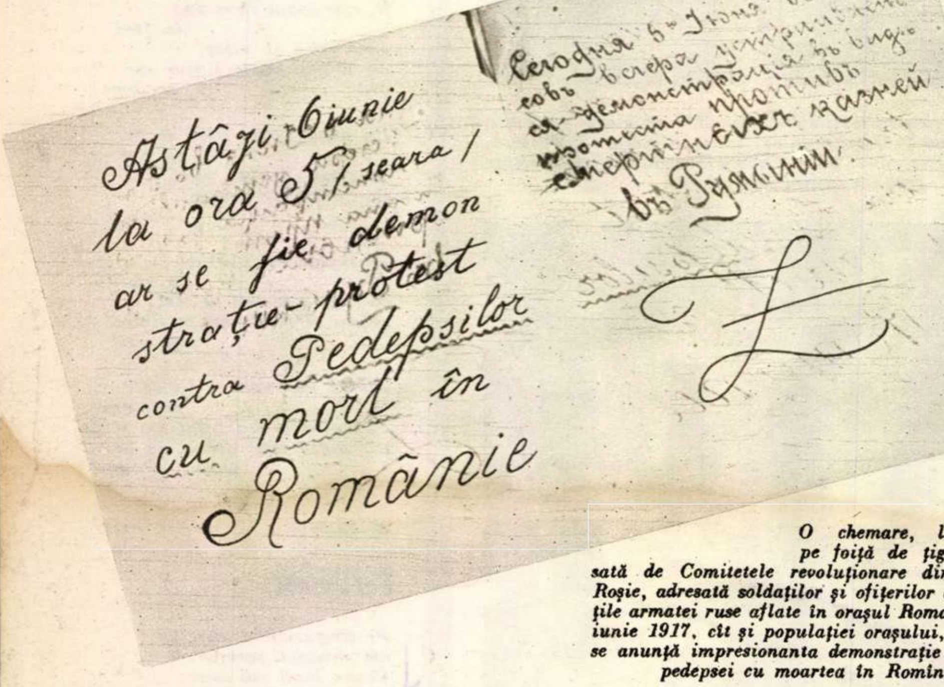

Astăzi 6 iunie
la ora 5 / seara /
ar se fie demon
straţie-protest
contra Pedepsilor
cu mort în
Romănie

Сегодня 6 Июня въ 5 ч.
вечера устраиваемъ
демонстрацію въ виду
протива смертной казни
въ Румыніи.

O chemare, litografiată pe foiţă de ţigară, lansată de Comitetele revoluţionare din Armata Roşie, adresată soldaţilor şi ofiţerilor din unităţile armatei ruse aflate în oraşul Roman în luna iunie 1917, cît şi populaţiei oraşului, prin care se anunţă impresionanta demonstraţie împotriva pedepsei cu moartea în Romînia.

Manifestaţia a fost determinată de execuţia în masă comisă la Letea-Bacău, în ziua de 26 mai, cînd au fost ucişi mişeleşte 33 oameni acuzaţi chipurile de „spionaj". Între aceştia se aflau, aşa cum arată un manifest lansat de Comitetul de acţiune social-democrat romîn, ...„*şapte socialişti şi anume: Bucur Gheorghe, Ilie Teodorescu, Const. Bunescu, Constantin Dinu, Nicolae Stoica, Moritz Wechsler şi Ion Preda*". Cam în acelaşi timp fusese executat — sub pretextul „fugii" de sub escortă — militantul socialist Max Wechsler.

În ziua anunţată, la ora 17, „un cortegiu de peste 12.000 oameni (soldaţi şi ofiţeri ruşi — N. N.), se arată într-un raport poliţienesc, au demonstrat pe străzile oraşului Roman... Fanfarele cîntau marşuri funebre. Manifestanţii purtau numeroase pancarte. Manifestaţia s-a încheiat cu un miting de protest împotriva împuşcării socialiştilor romîni.

Iscoadele poliţiei şi siguranţei informau, prin rapoarte alarmante, Marele Cartier General despre proporţiile demonstraţiei. Clocotul indignării celor 12.000 de manifestanţi obligă pe comisarul guvernului rus de pe lîngă armata a 9-a rusă să promită „că va telegrafia la Petrograd pentru ca să se intervină în vederea opririi pedepsei cu moartea în Romînia".

★

Căliţi în grele şi îndelungate lupte revoluţionare, conducătorii Comitetelor revoluţionare din unităţile revoluţionare ruseşti şi-au dat seama că pentru a curma nelegiuirile guvernanţilor romîni, spre a apăra existenţa naţională, fizică şi politică a poporului romîn, lupta trebuie dezvoltată, amplificată.

La cîteva zile după răsunătoarea manifestaţie, într-o încăpere a unei şcoli din Roman, aleşii soldaţilor ruşi, membrii unui Comitet revoluţionar, dădeau formă definitivă unui manifest adresat ţăranilor, lucrătorilor şi soldaţilor romîni.

Dar înainte de a se trece la multiplicarea litografică a manifestului (restricţiile „loiale" ale Comandamentului împiedicau imprimarea tipografică) a ieşit la iveală o lacună. Textul fusese tradus din limba rusă într-un fel de moldovenească aproximativă. Era neapărat necesară stilizarea acestuia într-o romînească corectă.

— Poate că „protejatul" nostru ar putea să ne ajute în treaba asta, îşi dădu cu părerea — e drept, cam şovăielnic — ofiţerul Agulnik. Tovarăşe Ghinsburg, cheamă-l pe Iosif Soru.

★

Refugiat din Bucureşti, tînărul Iosif Soru avea un stagiu de cîţiva ani în mişcarea muncitorească. În ziua de 1 Mai ieşise cu mari precauţiuni în stradă să vadă, să asiste la demonstraţia armatei ruse. Entuziasmat, a intrat în rîndurile manifestanţilor. A schimbat cîteva cuvinte cu noii săi tovarăşi,

— Ştii ceva, tot eşti *bejeneţ*, ce ar fi să rămîi cu noi—i-a spus unul dintre ostaşi. Bucătar avem, slavă domnului, bun. Înfăţişarea dumitale arată că ai avea nevoie de *talantul* lui.

Glasuri diferite reluară cu insistenţă propunerea. Observînd o umbră de reticenţă pe chipul scofîlcit al *bejeneţului*, soldatul rus, afectînd îngrijorarea, adăugă:

— Şi apoi, mai ţine seama de un lucru — şi aici e vorba de noi, nu de dumneata—n-am vrea să facem o manifestaţie de protest şi pentru viaţa dumitale... Decît în închisoare la Ferdinand, mai bine liber la noi.

— *Pravilno* — se auzi deodată, rostit de mai multe glasuri.

Aşa s-a întîmplat că, începînd din ziua de 1 Mai 1917, *bejeneţul* Iosif Soru a devenit „protejatul" noilor săi prieteni.

★

De-abia cam după al treilea cîntat al cocoşilor din mahalalele Romanului, „protejatul", ajutat de doi soldaţi basarabeni, terminase cu traducerea manifestului.

Roşul răsăritului, ivit de-a binelea în ferestrele mari ale şcolii, dărui strălucire rîndurilor umede, de-abia aşternute. Soru reciti cu atenţie cele scrise: „*...au fost executaţi la Bacău 33 oameni acuzaţi de spionaj. Noi ştim însă că printre aceştia se află oameni nevinovaţi printre care şi socialişti care s-au luptat totdeauna pentru binele poporului şi pe care guvernul romîn nu-i vede cu ochi buni*".

Cam peste o oră manifestul a ajuns, pe căi tainice şi ocolite, la tiparniţă. A fost pus pe piatră şi tras în mii de exemplare.

★

La fel cum s-a întîmplat în acea vară cu atîţia alţii, Iosif Soru a ajuns şi el,cu ajutorul noilor săi prieteni, la Odesa. Acolo, i s-a încredinţat sarcina de a transporta şi răspîndi în ţară manifeste şi numere din gazeta „Lupta", editată de Comitetul revoluţionar de la Odesa. Îmbrăcat într-un fel de uniformă rusească, *drumurile* lui în ţară, la Atelierele Nicolina-Iaşi, Botoşani, Roman, îi izbutesc. Află legături, predă pachete, consemnează rezultatele.

La întîia lui reîntoarcere în ţară, el a avut o surpriză plăcută. S-a întîlnit cu manifestul caligrafiat de el. „Publicaţiunea", afişată pe

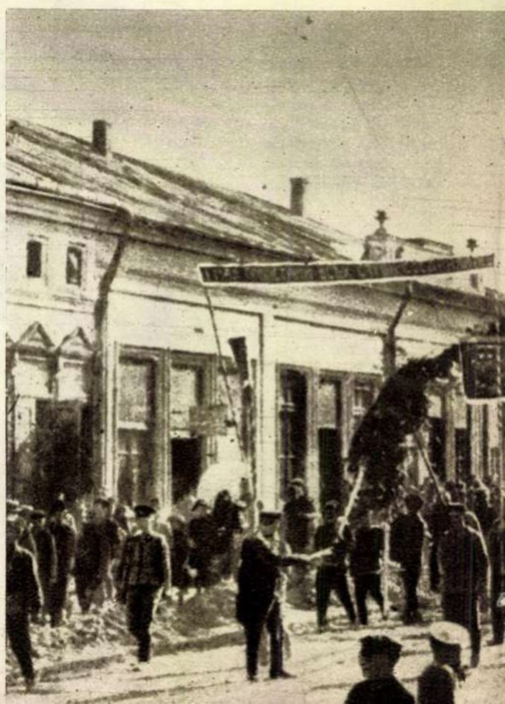

Demonstraţia uncr unităţi revoluţionare din armata rusă, desfăşurată pe străzile unui oraş din Moldova în vara anului 1917.

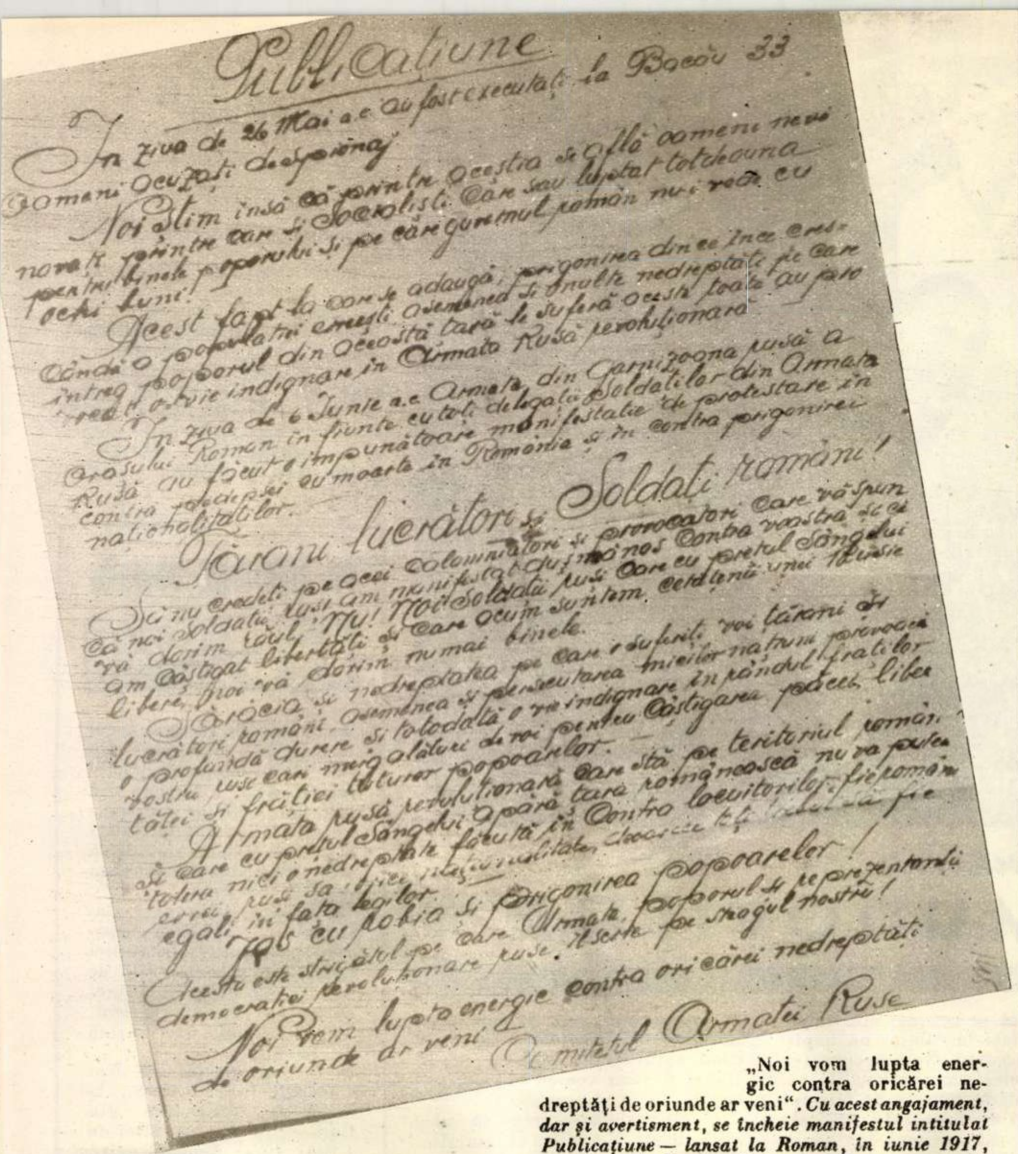

Publicaţiune

In ziua de 26 Mai a.c. au fost executaţi la Bacău 33 romani acuzaţi de spionaj. Noi ştim însă că printre aceştia se aflǎ oameni nevinovaţi printre care şi Socialişti care s-au luptat totdeauna pentru binele poporului şi pe care guvernul român nu-i vedea cu ochi buni!

Acest fapt la care se adaugă prigonirea din ce în ce [illegible] a populaţiei evreeşti asemenea şi multe nedreptăţi pe care întreg poporul din această ţară le suferă acestea toate au provocat o vie indignare în Armata Rusă revoluţionară.

In ziua de 6 Iunie a.c. Armata din Garnizoana rusă a oraşului Roman în frunte cu toţi delegaţii Soldaţilor din Armata Rusă au făcut o impunătoare manifestaţie de protestare în contra pedepsei cu moarte în România şi în contra prigonirei naţionalităţilor.

Ţărani lucrători şi Soldaţi români!

Să nu credeţi pe acei calomniatori şi provocatori care vă spun că noi soldaţii ruşi am manifestat duşmănos contra voastră şi că vă dorim răul. Nu! Noi Soldaţii ruşi care cu preţul sângelui am câştigat libertăţi şi care acum suntem cetăţenii unei Rusie libere, noi vă dorim numai binele.

Sărăcia şi nedreptatea pe care o suferiţi voi ţărani şi lucrători români asemenea şi persecutarea [illegible] ne-a provocat o profundă durere şi totodată o vie indignare în rândul fraţilor noştri ruşi care merg alături de voi pentru câştigarea păcii libere [illegible] şi frăţiei tuturor popoarelor.

Armata rusă revoluţionară care stă pe teritoriul român nu va putea tolera nici o nedreptate făcută în contra locuitorilor fie români fie [illegible] naţionalităţi [illegible] egali în faţa legilor.

Jos cu robia şi prigonirea popoarelor!

Acesta este strigătul pe care Armata, poporul şi reprezentanţii democraţiei revoluţionare ruse. [illegible] pe steagul nostru!

Noi vom lupta energic contra oricărei nedreptăţi de oriunde ar veni

Comitetul Armatei Ruse

„Noi vom lupta energic contra oricărei nedreptăţi de oriunde ar veni". *Cu acest angajament, dar şi avertisment, se încheie manifestul intitulat Publicaţiune — lansat la Roman, în iunie 1917, de Comitetul Armatei Ruse.*

locuri unde poliţia romînească nu cuteza să se apropie — pe uşile şi ferestrele sediilor armatei ruseşti — vorbea romînilor năpăstuiţi.

★

În unul din drumurile sale, aflat la Iaşi, pe una din străduţele întortochiate din preajma gării — numai ce terminase unele treburi cu nişte tovarăşi care lucrau la gară — Soru simte pe cineva că-i ţine urma. Din faţă, un poliţist în uniformă ofiţerească îi taie drumul. Arestat, identificat chiar de la începutul anchetei, i s-a pus în faţă un exemplar din „Publicaţiune". Este a treia lui întîlnire cu acest manifest... Ce a urmat, se poate înţelege uşor...

★

1957. Adică, după patruzeci de ani. În sala bibliotecii Institutului de Istorie a Partidului de pe lîngă C. C. al P. M. R.

Acolo se aflau convocaţi o parte dintre foştii voluntari ai Batalionului revoluţionar romîn de la Odesa şi unii dintre voluntarii romîni în Armata Roşie din timpul Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie şi al războiului civil. O bună parte dintre voluntari şi-au povestit amintirile, simultan memorizate de panglica magnetofonului.

A venit rîndul lui Iosif Soru. Cu glas uşor tremurat, el îşi deapănă amintirile. Spre a-şi ascunde emoţia, mîna lui îndepărtează şi apoi reapropie microfonul. A ajuns la miezul amintirilor; el narează întîmplarea cu caligrafierea manifestului. În pauza care a urmat, cel care încearcă sub această formă să reconstituie cît mai fidel conţinutul acestor întîmplări s-a apropiat de tovarăşul Iosif Soru cu această întrebare:

— Da'de atuncea, din 1917, te-ai mai întîlnit cu acel manifest?... L-ai mai recunoaşte?

Cu o fluturare nostalgică în glas, Soru răspunse că nu i-a mai fost dat să se întîlnească. După o clipă, el rosti doar un singur cuvînt:

— Însă...

Apoi, îngîndurat, luă stiloul şi aşternu pe hîrtie, cu o caligrafie limpede, aceste cuvinte: „Ţărani, Lucrători şi Soldaţi romîni!"

În timpul acesta, un activist al Institutului i-a pus în faţă fotocopia unui document...

În felul ăsta, în împrejurări pe deplin fericite, Iosif Soru s-a întîlnit — pentru a patra oară — cu manifestul...

Iosif H. ANDRONIC

DE LA ELBA LA PACIFIC

Acest nou tip de automotor va ieşi în curînd pe porţile uzinelor „Ganz" din Budapesta. El a fost construit la comanda căilor ferate egiptene şi va fi expus la Expoziţia Internaţională de la Bruxelles.

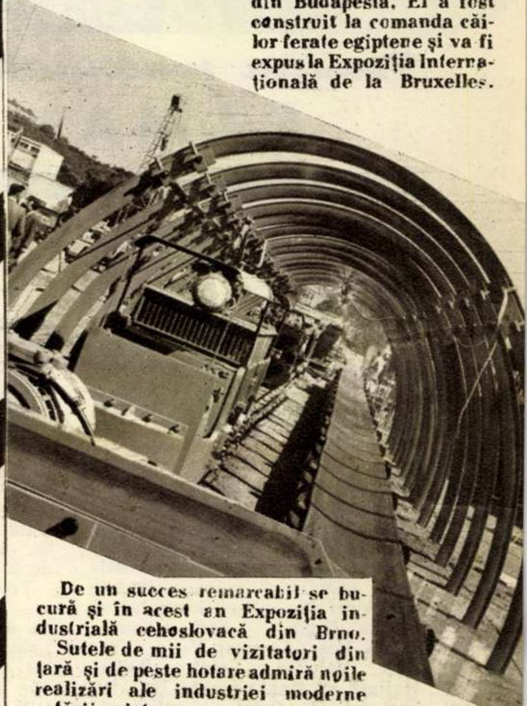

De un succes remarcabil se bucură şi în acest an Expoziţia industrială cehoslovacă din Brno.

Sutele de mii de vizitatori din ţară şi de peste hotare admiră noile realizări ale industriei moderne a ţării prietene.

În fotografia noastră, o instalaţie ultramodernă pentru stingerea incendiilor din mine.

Chung Nam Yun, profesor de geografie la Şcoala medie nr. 4 din Phenian (R. P. D. Coreeană), care a fost dascălul a 39 promoţii de elevi, a fost

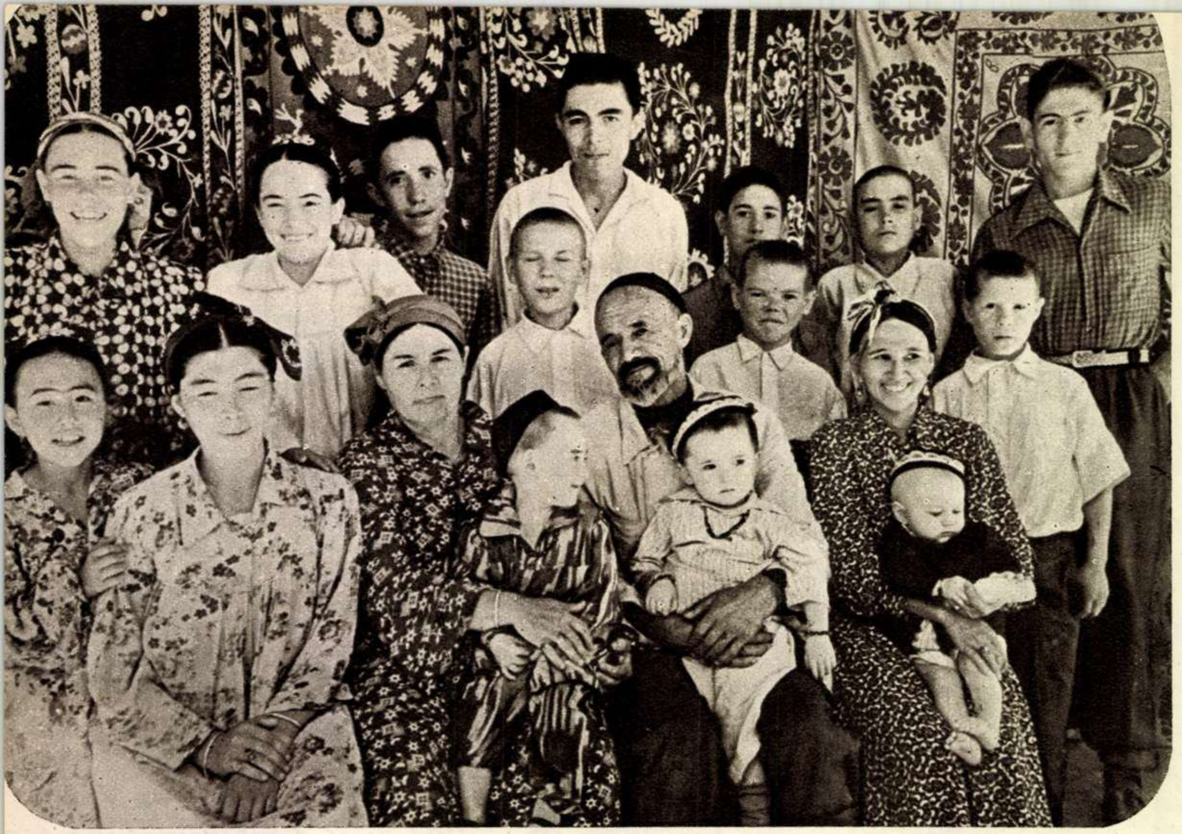

Familia fierarului.

Rîndul I, de la stînga spre dreapta: Halima, Fariza, Bahri, cu Hakima în brațe, apoi Șaahmed cu Tahir în brațe, Mazam cu Zakir în brațe.

Rîndul II: Olea, Zina, Șurik, Adik, Volodea.

Rîndul III: Sanea, Vova, Karavoi, Nigmat și Fedea.

Lipsesc la apel Mișa și Rafik. La data cînd s-a făcut fotografia, primul își făcea stagiul militar, iar al doilea era plecat din localitate în interes de serviciu.

Familia multinațională a ȘAMAHMUDOVILOR

Din zori și pînă seara casa fierarului Șaahmed Șamahmudov din Tașkent e plină de larmă. Glasuri argintii de copii și tineri răsună și în curtea umbroasă, înecată în verdeață.

Vecinii fierarului și în general cei din Tașkent obișnuiesc să numească familia Șamahmudov, familia prieteniei popoarelor. De unde această denumire?

De la faptul că, oricît s-ar părea de necrezut, această familie numeroasă are, ca să zicem așa, un caracter multinațional. Gîndiți-vă numai că aproape fiecare dintre cei 14 copii ai fierarului și anume Nigmat, Adik, Sanea, Fedea, Mișa, Karavoi, Vova, Olea, Zina, Volodea, Șurik, Rafik, Halima și Hakima este de altă naționalitate. Printre ei afli, bunăoară, uzbeci, ruși, un ucrainean, o moldoveancă, un evreu, un tătar, o cazahă. Acești copii, care și-au pierdut părinții în anii războiului, au găsit în casa lui Șaahmed și a soției sale, Bahri, căldura unei familii unite, bucurîndu-se de o copilărie fericită și lipsită de griji.

★

...Era în primul an al Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Soții Șamahmudov locuiau în Tașkent, într-o căsuță străjuită de aceiași copaci bătrîni din curtea în care răsună acum ciripitul vesel al copiilor. N-aveau copii. Veștile ce le ajungeau la urechi despre grozăviile războiului le umpleau inimile de mîhnire. Într-o zi ei aflaseră că la Tașkent au fost aduși un grup de copii orfani, victime ale războiului.

— Ce zici, Bahri? Înfiem și noi unul?

— Mai e vorbă, Șaahmed? Grăbește-te, nu mai sta pe gînduri!

În aceeași zi chiar, Șaahmed aduse acasă pe cel mai mic dintre orfanii aflați în cămin: nu împlinise decît 5 luni. Nu i se cunoștea nici numele, nici naționalitatea. Bahri îi dădu numele de Nigmat și-l îngriji cu adevărată dragoste de mamă. Era primul lor copil.

Dar noaptea, trezindu-se din somn, Bahri îl văzu pe Șaahmed stînd îngîndurat la fereastră. Îl întrebă îngrijorată de ce nu doarme. Soțul îi răspunse că nu poate să-i uite pe micuții orfani. Erau atît de mulți!

A doua zi Șaahmed îl aduse pe Adik. Figura pe listă sub numele de Adik Necunoscutul. N-avea decît doi anișori.

Trecură cîteva luni.

— Mă descurc destul de ușor cu doi copii. Am putea să mai luăm unul. Ar fi bine să-i aducem lui Adik un tovarăș de joacă, îi zise Bahri soțului ei.

Fierarul nu așteptă să i se spună de două ori. Se repezi la Casa copilului și reveni cu ucraineanul Sanea, în vîrstă de 4 anișori. Dar Sanea ședea abătut. Șaahmed își aduse aminte că, atunci cînd pleca cu Sanea, un alt orfan, Fedea, plîngea amar pentru că se despărțea de el. Se gîndi că n-ar fi rău să-l înfieze și pe acesta. Se duse iar la Casa copilului. Dar cînd vru să plece cu Fedea, se luă și Mișa după ei. Șaahmed nu se îndură să-l trimeată înapoi și... se întoarse acasă cu doi copii.

Întîlnirea lor cu Sanea se prefăcu într-o explozie de bucurie. Sanea își regăsi voioșia, revăzîndu-și micii prieteni de care se atașase după ce-și pierduse părinții. Cei trei copii deveniră din nou nedespărțiți.

Casa, tăcută pînă atunci, se umplu de rîsetele lor cristaline. Bahri, veselă și întinerită parcă, îngrijea de dimineață pînă seara de copii. Șaahmed era și el fericit.

Iată însă că, în vara anului 1943, la Tașkent sosi un nou lot de copii orfani. Soții Șamahmudov hotărîră să mai înfieze un copil. Cînd soțul ei se întoarse acasă, Bahri îl văzu venind cu alți trei copii.

— Mi-era tare greu să aleg unul singur, îi explică el, amintindu-și cu cîtă căldură i se cocoțaseră copilașii pe genunchi și se lipiseră de el.

Nu, n-ar fi putut să-i lase pe ceilalți doi. Cei trei copii erau: uzbecul Karavoi, rusul Vova și moldoveanca Olea, toți în vîrstă de 4-5 ani.

Vestea că fierarul mai înfiase și alți copii se răspîndi în tot orașul. Oameni cunoscuți și necunoscuți începură să treacă pragul modestei căsuțe a Șamahmudovilor. Toți doreau să le strîngă mîna și să-i întrebe dacă nu cumva au nevoie de vreun ajutor.

În sprijinul acestei inimoase familii veni, în primul rînd, statul sovietic, care se îngriji ca ea să nu ducă lipsă de nimic.

Iar numărul membrilor familiei continua să crească...

Astfel, în 1944, cei doi soți o înfiară pe Zina, care avea 4 ani. Apoi Volodea, Șurik, Rafik și Halima intrară pe rînd în această familie mare și unită.

De atunci s-au scurs mai mulți ani. Copiii au crescut. Cei mari și-au terminat studiile și lucrează. Cei mici sînt încă pe băncile școlilor. Iar cel de-al 14-lea copil, micuța Hakima, orfană și ea, a intrat în familie abia în 1952, în vîrstă de numai 20 de zile.

Azi Șaahmed și Bahri sînt bunici. Primii lor nepoți, Tahir și Zakir — copiii lui Rafik și Mișa, care între timp s-au însurat — sînt răsfățați de nenumărații lor unchi și mătuși. Cu toții locuiesc acum în casa nouă, încăpătoare, a fierarului, a acestui om sovietic simplu și generos.

Prezidiul Sovietului Suprem al U.R.S.S. a apreciat patriotismul și înalta conștiință cetățenească a soților Șamahmudov, distingîndu-i cu „Insigna de onoare“. Vestea aceasta a fost primită cu bucurie de oamenii sovietici și, de atunci, pe adresa Șamahmudovilor din Tașkent, str. Djar-Arîk 68, sosesc din toate colțurile Uniunii Sovietice, ba chiar și de peste hotare, nenumărate scrisori — mărturii ale solidarității și unității poporului sovietic.

←

Pe pămîntul sovietic

IERI ȘI AZI

- Înanii din preajma Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, motoarele reprezentau doar 1 la sută din întreaga forță de tracțiune folosită în agricultură. Astăzi motoarele folosite reprezintă peste 95 la sută din întreaga forță de tracțiune.
- Conform unor date statistice, 30 la sută din gospodăriile țărănești ale Rusiei țariste nu posedau vite de muncă, iar 34 la sută nici un fel de inventar agricol. În țară nu exista nici o uzină de tractoare.
- Primul tractor a fost construit în U. R. S. S., la uzina de locomotive din Harkov, în preajma zilei de 1 Mai 1924. Aceeași uzină a livrat în perioada 1924-1925, 43 de tractoare. În general, la început ritmul fabricării tractoarelor era de 5-10 tractoare pe lună. Paralel cu producția proprie s-au importat din 1923 și pînă în 1932 tractoare a căror valoare a trecut de 1 miliard ruble. Începînd cu anul 1932, industria sovietică a asigurat toate tractoarele necesare.
- Numai în anii 1951-1955, agricultura sovietică a fost înzestrată cu 824.000 tractoare convenționale (a 15 C.P.), 217.000 combine de cereale, 488.000 pluguri de tractor, 573.000 semănătoare de tractoare. În prima jumătate a acestui an, industria a livrat 130.000 tractoare convenționale, 56.100 combine etc.
- Potrivit statisticilor din anul 1900, media cumpărăturilor anuale pe cap de locuitor era, în ceea ce privește satele Novo-Jivotinogo și Mohovatki din regiunea Voronej: 0,680 kg săpun, 0,780 kg zahăr, 0,199 kg sare, 2,176 kg pește, 38,05 gr ceai.

Azi media cumpărăturilor pe cap de locuitor, pentru nevoile proprii, revine, în aceleași sate, la 4,951 kg săpun de casă, 0,911 kg zahăr, înafară de cele cca 33 kg zahăr primite de fiecare colhoznic pentru zilele-muncă efectuate, 18 kg produse de cofetărie, [illegible] kg [illegible] etc.

Mărețul
LENINGRAD

Statui ale lui Lenin sînt mai multe. Nu atîtea însă, cîte amintiri despre marele om păstrează oraşul. Anul acesta s-a dezvelit şi această statuie în Parcul orăşenesc al copiilor.

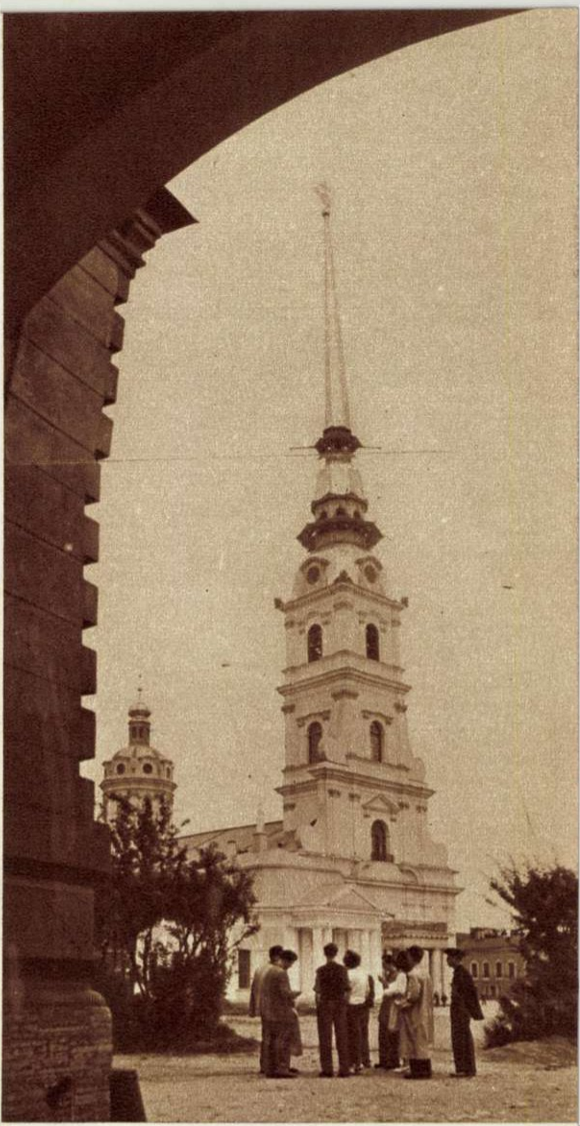

Ţepuşa de aur a clopotniţei fortăreţei Petropavlovsk străpunge nordicul cer înceţoşat. Ciudata ei simplitate monumentală e specifică măreţului oraş.

De foarte multe ori, în momentele de reverie, cînd tot ce conştiinţa mea a asimilat mai frumos, mai estetic, începe a mi se rematerializa în memorie pentru a contribui la încîntarea clipei, mă regăsesc în pieţele imense, răsunătoare, existînd majestuos prin puritatea unor arhitecturi perfecte — pieţele Leningradului.

Frumos e Leningradul!

Frumos pînă la perfecţiune!

Frumos datorită singurei senzaţii certe de frumos pe care ţi-o poate da numai perfecţiunea.

Într-una din sălile laterale ale Ermitajului, sală stăpînită de maeştrii italieni, se află, pe un suport auriu care-o ridică pînă în dreptul privirilor, o pînză mică, îngustă, asemenea unei ferestruici de fort medieval. E Madonna Litta a lui Leonardo. În faţa ei trăieşti un extaz care te face să nu mai simţi nevoia de a-ţi lărgi universul dincolo de cele cîteva zeci de centimetri pătraţi de pînză şi vopsea. Capodopera te uimeşte prin ireala ei perfecţiune clasică.

Dacă ţi arunci privirile pe înalta fereastră din dreptul pînzei lui Leonardo şi ai şi posibilitatea să te autoanalizezi, îţi dai seama că nu pierzi nimic din senzaţia trăită mai înainte. Leningradul, care-şi desfă-

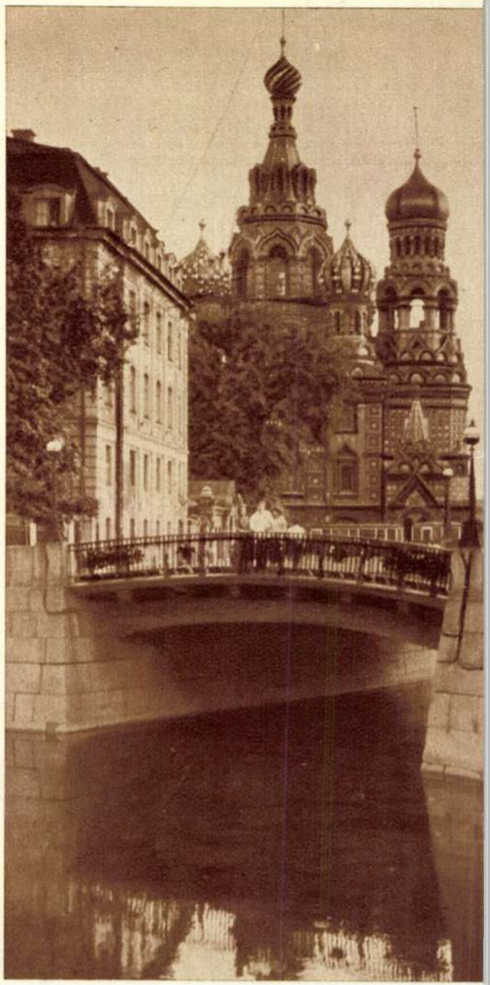

Celebra statuie ecvestră a lui Petru I care l-a inspirat pe Puşkin în poemul său „Călărețul de Aramă".

Ermitajul — o comoară arhitectonică păstrătoare de imense comori artistice. În minunatele săli ale muzeului sînt expuse lucrări ce se bucură de o faimă mondială, capodopere ale artei universale din cele mai străvechi timpuri pînă în epoca glorioasă a socialismului.

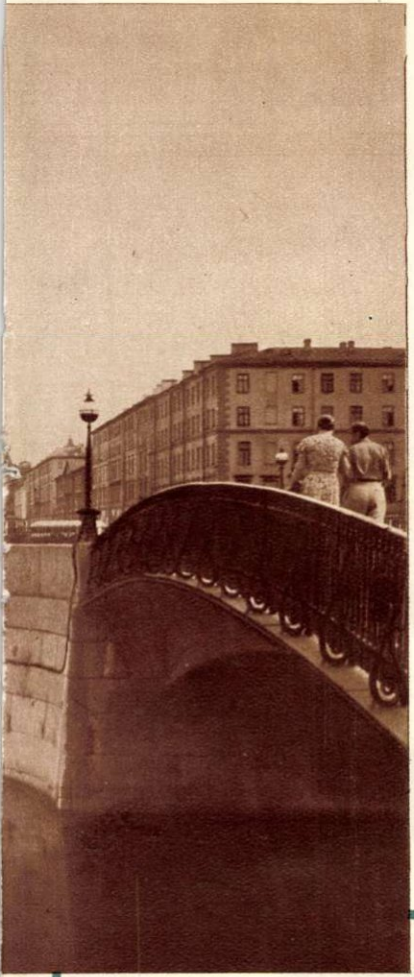

Poduri și insule împletite ca un filigran, bogăție și somptuozitate arhitectonică asemenea decorului pentru un basm dramatic, acesta e Leningradul.

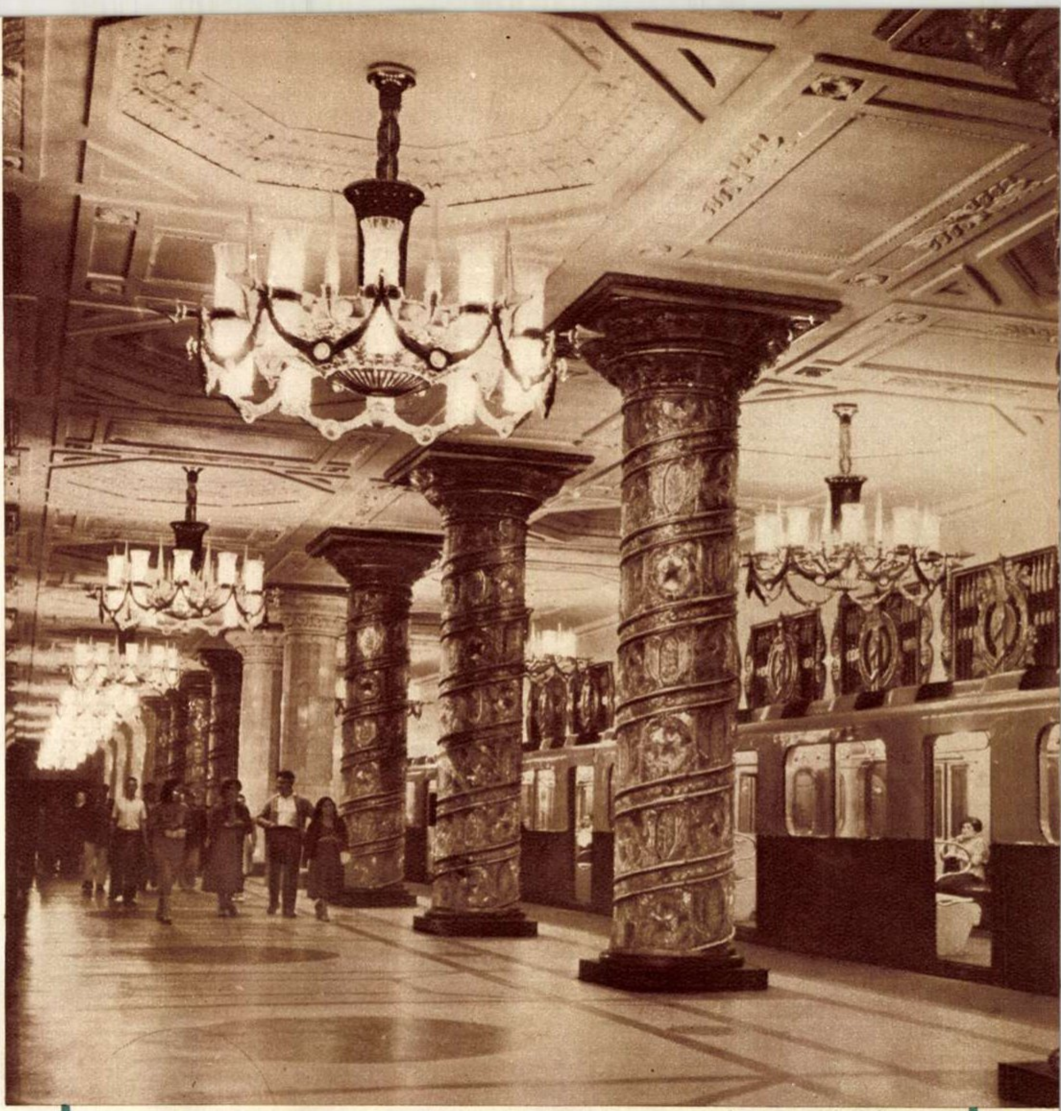

Iar acesta nu este interiorul unui palat imperial, ci stația de metrou...

Ermitaj - muzeu

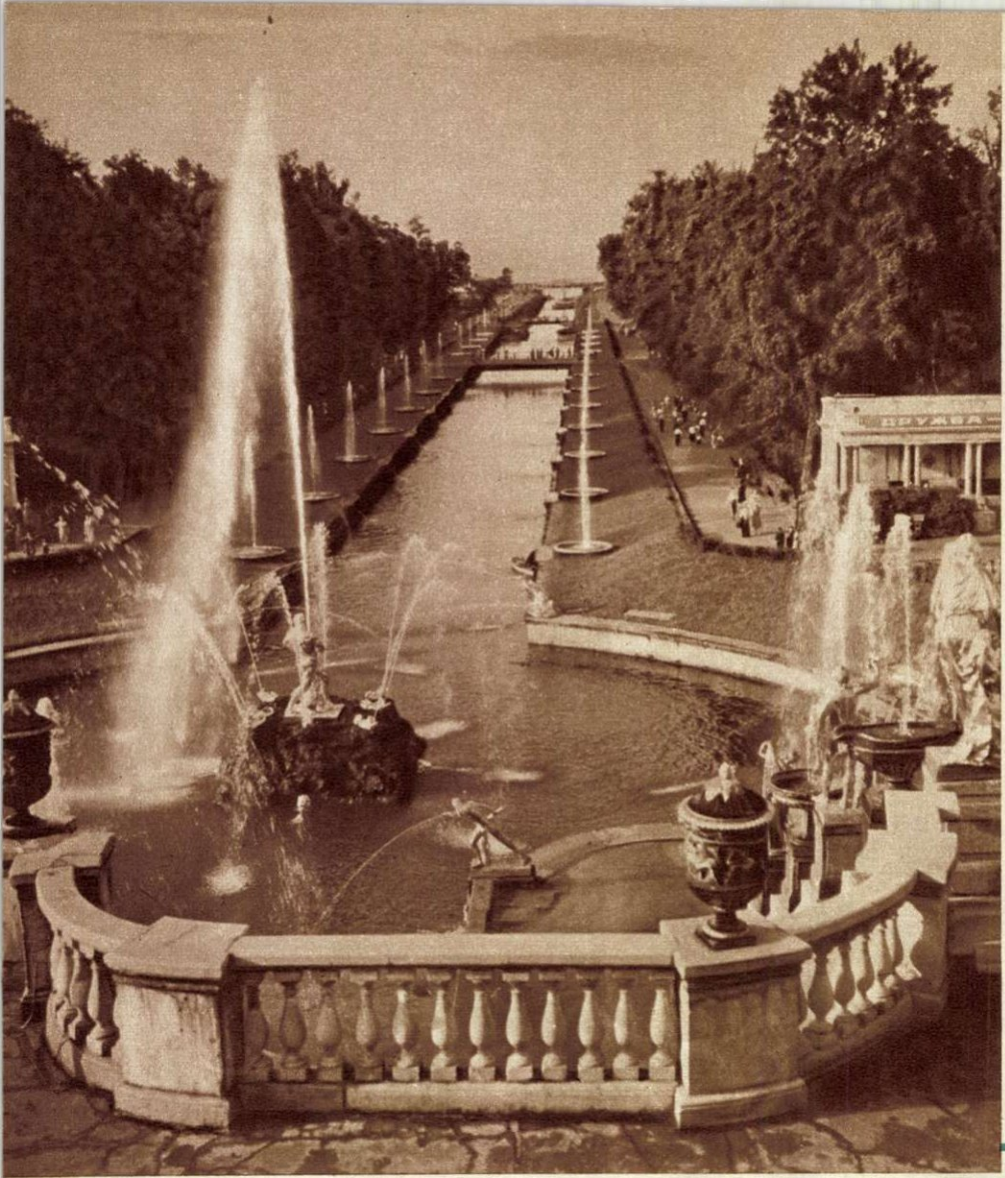

Iar interioarele nu trădează cu nimic prima impresie ci, dimpotrivă, completează covîrşitoarea senzaţie pe care ţi-o dau majestuoasele faţade.

Petrodvoreţul — palatul de vară al lui Petru cel Mare—exprimă cu gingăşie concepţia gigantescă a istoricului personaj. Totul aici e mult, e bogat, e imens. Numai fîntînile arteziene sînt peste două sute.

şoară-n faţa ta imensele cheiuri, bogata arhitectură a palatelor, strălucitoarea turlă a Petropavlovskului săgetînd zenitul cu ţepuşa ei de aur, podurile desenate peste Neva cu o gravitate cutezătoare, superbele colonade, îţi continuă senzaţia de covîrşitoare artă pe care o ai în faţa operei unuia dintre cei mai mari artişti ai omenirii. Cu o singură diferenţă: aceea că simţi nevoia să cuprinzi cît mai mult cu privirile, cît mai mult din măreaţa lui perfecţiune.

La Kremlin, în palatul armelor, poţi vedea ciubotele lui Petru cel Mare. Sînt imense. Îţi fac impresia că au aparţinut vreunui gigantesc personaj mitologic. Nu ştiu dacă exagerez cînd spun că au aproape înălţimea unui om. În orice caz, pasul călcat de picioarele care-au încălţat asemenea ciubote avea dimensiuni hiperbolice.

Mi-am amintit de acestea căutînd comparaţie măreţiei Leningradului. Da, Leningradul este o imensă frumuseţe, perfectă, în faţa căreia trăieşti un amestec dintre emoţia pe care ţi-o dă pînza lui Leonardo, cu cea pe care o ai în faţa ciubotelor lui Petru cel Mare.

Cînd vii în el cu conştiinţa că vii în oraşul Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, simţi nevoia să crezi că a fost construit special pentru a face să se întîmple aici cel mai important eveniment al omenirii.

Măreaţa frumuseţe arhitectonică a Leningradului se înzeceşte datorită celui mai frumos simbol pe care îl reprezintă: simbolul muncii libere.

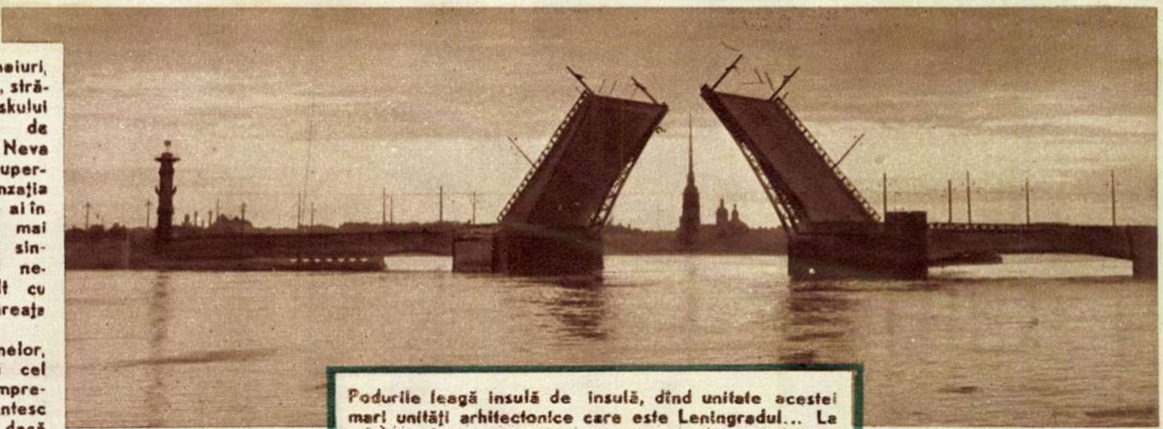

Podurile leagă insulă de insulă, dînd unitate acestei mari unităţi arhitectonice care este Leningradul... La ora trei dimineaţa, sub lumina aurorei boreale, unele se ridică pentru a lăsa să treacă vasele.

Zidurile fortăreţei Petropavlovsk înaintează în largile unde strălucitoare ale Nevei...

Acul DE CRISTAL

— schiţă ştiinţifico-fantastică —

de **Mircea BRATEŞ**

(Urmare din numărul 28)

Camera în care fu dus bolnavul era spaţioasă şi căptuşită toată cu faianţă cenuşie. În centrul ei fu fixat elendiagraful care semăna cu un uriaş pian alb, pe care se îngrămădeau, în loc de clape, sute de butoane, becuri minuscule, cadrane, ace indicatoare şi ecrane. Dragomir fu aşezat într-o cuşcă grilajată, cu pereţii din ruteniu şi care ocupa unul din colţurile acestei încăperi. Cu mişcări iuţi, cu o dibăcie evidentă, Corina aplică electrozii pe capul bolnavului, care respira liniştit. În cameră se lăsase tăcerea şi numai zumzetul uşor al aparatului, care intrase de cîteva clipe în funcţiune, arăta că în momentul următor creierul bolnavului întins pe canapea va fi explorat cu cel mai modern mijloc medical. Corina se sprijini uşor de aparatul alb şi-l privi pe pacient. Apoi, cînd îşi întoarse capul spre linia luminoasă care şerpuia necontenit pe unul din cadranele albe, se miră zărind-o pe Iolanda care se furişase în cameră.

— Iolanda... dumneata... ce faci aici?—şopti ea intrigată.

Cînd aceasta se retrase fără zgomot, Corina privi în jur şi apoi, apăsînd pe unul din butoane, făcu să salte brusc acele negre care oscilau în faţa ei.

În clipa următoare liniştea camerei fu întreruptă şi bolnavul se ridică uşor în capul oaselor, privi în jur părînd că nu recunoaşte pe nimeni şi apoi, articulînd cu greutate cuvintele, însoţite de un horcăit uşor, gîtuit parcă, spuse:

— Acul de cristal!... Melita... atenţie... acul de cristal... trebuie să-l ascundem neapărat... Melitaaa!

Speriată, Corina apăsă deodată, cu toată palma deschisă, pe butoanele de diferite culori. Cînd zumzetul încetă şi Dragomir adormi din nou, ea se lăsă să cadă pe un fotoliu şi prinzîndu-şi faţa în mîini, şopti ca pentru sine:

„Nu pot. Nu pot acum... Mîine. Da. Mai bine mîine... Să vorbesc întîi cu el".

Cineva închise cu precauţie uşa albă prin despărţitura căreia şoapta Corinei şi vorbele bolnavului se auziseră destul de clar...

★

Iolanda trase uşor lanţul oblonului şi soarele se strecură frînt printre fîşiile de lemn. Se-ntoarse apoi cu spatele spre geam şi privi în jurul ei.

Deşi în plină zi, lampa de noapte ardea încă, aruncînd un mic cerc de lumină gălbuie pe cuvertură. Iolanda se apropie şi, sprijinindu-se de noptieră, privi o clipă fotografia acoperită de cristal; încercă parcă să desluşească un amănunt deosebit pe faţa care rîdea vesel, pe jumătate ascunsă după un buchet de liliac alb. Renunţă şi apăsînd hotărît butonul negru, stinse lumina. În cameră era răcoare şi o lumină nelămurită, cenuşie, se strecura printre obloanele pe jumătate desfăcute. Iolanda şovăi puţin şi apoi se îndreptă spre dulapul aşezat în faţa patului. Trase unul din sertarele englezeşti şi ridică un vraf de rufărie de corp. Mătasea foşni moale şi mîna îi întîrzie puţin, mîngîind parcă. Apoi o furişă sub pînza care căptuşea fundul de lemn şi scoase cîteva foi de hîrtie şi un carneţel legat în piele. O adiere grea de parfum dulceag se împrăştie în jurul ei. Împinse la loc sertarul şi-l încuie cu mişcări bruşte, întorcînd cheiţa de două ori.

În drum spre uşă aruncă încă o privire distrată spre oglinda largă, care ajungea pînă la marginea parchetului. Cu un gest obosit îşi sprijini piciorul uşor îndoit de marginea unui scaun; sub stofa subţire coapsa i se desenă violent, dezbrăcînd-o parcă. Îşi controlă cu atenţie dunga ciorapului fin şi apoi se îndreptă spre uşă. Din prag, se întoarse şi se mai uită o dată prin odaie, căutînd parcă să cuprindă şi colţurile neatinse de dungile de lumină. Apoi încuie uşa, asigurîndu-se că broasca n-o înşelase. Cu pasul uşor, zveltă, coborî, grăbită de astă dată, cele cîteva scări şi se pierdu în mijlocul mulţimii. După primii paşi se opri o clipă şi întoarse brusc capul. Nimic neobişnuit. Nimeni n-o urmărea. Grăbi pasul şi se îndreptă spre staţia de maşini de lîngă statuia care străjuia de la înălţime întreaga piaţă.

Străzile pe care trecea acum erau departe de centru. Pe trotuare trecătorii apăreau din ce în ce mai rari. Copacii cu crengile bogat înfrunzite aruncau pete largi de umbră pe asfaltul încălzit şi vilele cartierului se ascundeau parcă, în spatele unor perdele de viţă sălbatică.

Iolanda privi din nou prin fereastra maşinii, căutînd cu atenţie numerele caselor pe lîngă care trecea. Apăsă umărul şoferului şi acesta frînă pe nesimţite. Se opriră la cîţiva paşi, în dreptul unei case cu portic de fier forjat şi cu pereţii exteriori îmbrăcaţi în marmură liliachie. O firmă discretă din alamă, prinsă în poarta casei, purta cîteva litere de oţel vopsit: „COSMETICĂ DR. ALINA COCEA".

Iolanda plăti şoferului şi sună prelung. Urcă cele cîteva trepte condusă de o bătrînică cu şorţ alb.

— Aţi fost anunţată?

— Nu. Aş dori însă să vorbesc doamnei Alina.

În hol nu mai aştepta nimeni. Iolanda se aşeză nervoasă într-unul din fotoliile de lîngă căminul de marmură care ocupa aproape jumătate din cameră. Aprinse o ţigară, şi după ce trase cîteva fumuri, o stinse nervoasă, turtind-o de ciocul unui papagal de metal, agăţat de marginea scrumierei.

O femeie între două vîrste, îmbrăcată cu un halat alb şi purtînd ochelari cu ramă groasă, apăru în încăpere şi o pofti înclinînd uşor capul. Iolanda trecu pe lîngă ea şi intră într-o mică odăiţă, în care mirosea puternic a scorţişoară. Se aşeză încet pe scaunul din faţa biroului şi aşteptă.

Femeia din faţa ei se lăsase să cadă greoi într-un fotoliu larg şi-şi prinse în degetele mîinii drepte unul din inelele pe care le purta la cealaltă mînă. Continuă să-l învîrtească încet, cu atenţie, în timp ce o fixa pe Iolanda cu privirea aceea atît de caracteristică miopilor: cu pleoapele uşor strînse şi bărbia ridicată.

Iolanda înghiţi, căutînd să alunge un nod care i se cuibărise în gît. Apoi vorbi:

— Elena vă transmite urări de bine!

Doctoriţa Alina Cocea deveni subit atentă.

O întrerupse pe Iolanda cu un gest al mîinii care nu suferea replică. Se ridică şi se apropie repede de fereastră. Privi îngrijorată strada, apoi reveni şi se aşeză din nou la birou. Apăsă nevăzută pe unul din trandafirii de stejar care formau un brîu larg în jurul biroului masiv („Înregistrează probabil" — gîndi Iolanda, care observase jocul) şi aplecîndu-se conspirativ spre Iolanda, şopti răspicat:

— Continuă te rog... Cine eşti, în primul rînd?

Iolanda îşi revenise. Acum cuvintele ei sunau clar şi vocea îşi recăpătase timbrul obişnuit.

— Sînt Carmela Clark... agentul A 31. Dragomir a vorbit!

★

— ... Continuă, te rog... hai, continuă... zău, nu fi supărată...

— Nu... nu — scutură capul, jumătate în glumă, jumătate serioasă, Corina. Tu nu crezi o boabă din cele ce spun... De altfel, nu-ţi mai povestesc nimic.

— Nu... nu... uite că sînt serios!

Emil, vărul Corinei, se aşeză în faţa ei şi căută să-şi stăpînească zîmbetul care-i tremura uşor în colţul gurii. Se aflau într-unul din foaierurile elegante ale operei, unde Corina începuse să-i împărtăşească cîteva din gîndurile care o munceau. Emil o ascultase distrat la început, ca întotdeauna cînd Corina vorbea despre cazurile din clinică.

Deoarece se întorsese curînd din străinătate, se interesa din cînd în cînd, întrebînd-o pe Corina, despre cei cărora le răspundeau la salut. Continuară astfel să se plimbe de-a lungul culoarelor elegante, în timp ce Corina, cu gîndul departe, părea că pluteşte dincolo de realitatea din jur. Cu cîteva minute înainte ca soneria să anunţe începutul actului următor, Emil reveni, de această dată cu mai mult interes, la problemele Corinei.

Aceasta continua însă să se frămînte, neizbutind să aleagă. Să-i spună? Să-i spună... ceva măcar? Totul? Nu, nu. Totul, în nici un caz nu! Dar măcar cîte ceva despre munca ei şi despre... rezultatele acesteia. Da, da... măcar despre aceasta... în rest...

— Emile! —

Corina se opri şi se sprijini cu spatele de una dintre coloanele masive, căptuşite cu sculpturi grele de stuc vopsit. Lumina pe care o împrăştia candelabrul de cristal cădea oblic şi împrumuta înfăţişării lui Emil un aspect ciudat, trunchiat, înjumătăţit. Impresionat de glasul Corinei, care de această dată avusese stridenţe de strigăt, acesta se aplecase asupra ei şi o asculta cu atenţie.

— Emile... eu lucrez la — Corina zîmbi uşor dureros — la... invenţia mea de aproape doi ani... De cîteva luni, însă, am reuşit...

— Şi despre ce este vorba? E atît de periculos?

Emil vorbise calm, în timp ce amîndoi se aşezaseră, liniştiţi dintr-o dată de soneria care chemase şi ultimul spectator în sală. Stăteau în holul acum gol, numai ei doi, aşa, ca în copilărie, cînd trăsnăile verişoarei mai mici se sfîrşeau cu intervenţia lui binefăcătoare.

— Emile... cred că am mers prea departe... natura şi legile ei biologice au totuşi o margine...

— Nu-i adevărat, Corina... Astea sînt copilării...— protestă Emil uşor îmbujorat.

De altfel, aceasta fusese ultima oară cînd o întrerupsese. Ascultă apoi toată istorioara care stătea la baza frămîntărilor ei. Află cum aceasta începuse cercetările asupra dinamicii cerebrale, în cursul unor experienţe cu totul aparte. Cîteva fapte de observaţie, cîteva reminiscenţe de lectură, avîntul întreprinzător al Corinei, şi studiul începuse. Fiecare pas cîştigat o făcuse să lucreze cu şi mai multă ambiţie.

— Înţelegi tu, Emil... îmi dădusem seama că merg spre o descoperire uriaşă... Ce vrei?... Nu chiar „la machine à lire la pensée", dar ceva similar. Uite...

Corina se lăsase antrenată şi-şi însoţea povestirea de exemplificări, de termeni tehnici, fără să ţină seama că expunerea ei se face în faţa unui singur ascultător.

— Atunci cînd am început să lucrez, ştiam, ca atîţia alţii, că asemenea nervilor, muşchilor... creierul produce curent electric. Un cu-

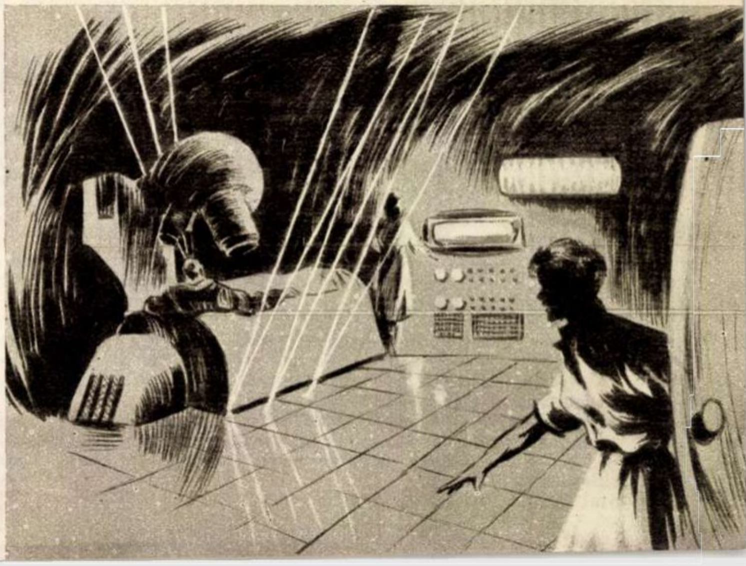

rent electric care apare de la sine, deoarece există numeroase excitaţii, atît în interiorul organismului, cît şi în exteriorul său, şi care pot să-l provoace. Simplu, nu? Şi mai simplă e înregistrarea acestor fenomene electrice cerebrale... Cîţiva electrozi... un electroencefalograf... Mă rog... În mod normal curenţi cu un anumit ritm — spune-le alfa sau beta... cum vrei...Totul e convenţional...A venit apoi metoda mea... electronencefalodiagraful şi înregistrarea pe care o efectua... elendiagrama cu modificările ei... De data aceasta investigaţia mergea şi mai departe.Localiza, înţelegi? Atunci m-am gîndit să adaptez la elendiagraful imaginat de mine o înregistrare pe 28 de canale... Atît de simplu... De la şase... la douăzeci şi opt de canale... Derivaţii cvadripolare... în fine... Emil... Aveam aproape tot creierul în mînă... Şi atunci... vezi tu... mi-am dat seama că realizasem ceva deosebit de important. În noaptea cînd mi-a fost adus bolnavul...

— Cum ziceai că-l cheamă?

— Dragomir. Andrei Dragomir. Un inginer... — şi Corina îşi dădu seama că se roşise toată.

— Şi în ce stare e acum? Crezi că ar suporta... cum să zic... experienţa ta?

— Dar nu! Nu e vorba de o experienţă — protestă violent Corina. Sînt... dacă vrei, simple investigaţii... în fond aş încerca să-i redau memoria... Cine ştie?

— Şi atunci? (Emil ridică din umeri). Atunci? De ce eziţi? Ce te-mpiedică s-o faci? Aa, nu! Corina, eu cred că ai prea multe scrupule. Pot să te sfătuiesc: Corina ai dreptul... nu... mai bine zis ai datoria — spuse Emil şi, observînd privirea stăruitoare şi mirată a Corinei, îşi întoarse puţin capul într-o parte. — Da, ai datoria s-o faci... Şi aceasta cît mai repede. E vorba de un om, Corina. Care se chinuie... care nu ştie ce i s-a întîmplat... care nu ştie ce a făcut o bună parte din viaţa lui. Înţelegi? E groaznic...

★

Portarul teatrului îi privi cu mirare cînd, mult mai tîrziu, cei doi coborîră treptele spre ieşire. După ce Emil o ajută să-şi îmbrace pardesiul subţire, ieşiră amîndoi. Afară bătea o briză uşoară, aducînd cu ea parfumul florilor din grădina ce înconjura imensul parc vecin. După un semn făcut de Emil, o limuzină elegantă se apropie şi frînă lin în faţa peronului.

— Te conduc?

— Nu, Emil... Mi-ar face bine să rămîn singură... Puţin, numai cu gîndurile... Ne vedem mîine... acasă.

— Foarte bine — încuviinţă Emil. De altfel, voiam şi eu să fac cîţiva paşi pe jos... Noapte-bună, surioară... Şi-ai să vezi... Totul are să se sfîrşească cu bine...

Corina îl privi cum se îndepărtează, păşind măsurat, cu umerii aduşi, uşor aplecat. „A îmbătrînit Emil. E nervos în ultimul timp. Trebuie să vorbesc cu unchiul... neapărat... mîine,“ se convinse Corina, gîndindu-se cu duioşie la vărul său.

În limuzina care alerga tăcută de-a lungul străzilor pustii Corina îşi dădu seama că, totuşi, pînă la urmă nu fusese cinstită cu Emil. Se întreba şi nu izbutea să-şi explice gîndul care o făcuse ca în seara aceasta, cînd regăsise pentru o clipă căldura lui, să se oprească la un moment dat şi să-şi ciuntească destăinuirea. Ce o îndemnase oare să nu-i spună nimic lui Emil despre cuvintele acelea ciudate, rostite de Dragomir? În fond, toată starea ei de nervozitate şi neliniştea care, se accentua pe măsură ce se apropia noaptea aceasta o făcuseră să accepte invitaţia lui la teatru. Se simţise bine împreună cu el şi apoi... Nu, Nu... ceva nu merge.

Se apleacă puţin şi şopti în tubul port-voce o altă adresă. Maşina viră brusc şi în timp ce ea se lăsa să cadă nerăbdătoare între pernele moi, din depărtare începură să se vadă luminile colorate care încoronau blocul uriaş al clinicii. În sfîrşit, se hotărîse... Astă-noapte...

Trecu grăbită pe lîngă portar şi apăsă nervoasă butonul liftului, care urca prea încet. Deschise uşa brutal şi, alergînd aproape, se îndreptă spre biroul ei. Cu gesturi febrile, nestăpînite, gîfîind uşor, îşi scoase rochia şi, în timp ce continua să se dezbrace, apăsă grăbită pe şirul de butoane care mărgineau biroul mic de mahon. În camera de baie alăturată se lăsă biciuită, cu deosebită plăcere, de săgeţile de apă care începură să curgă din tavan. Apa rece îi făcu bine. Şi, în clipa cînd se auzi o bătaie uşoară în uşă, Corina îşi freca voiniceşte pielea îngheţată, înfăşurată într-un halat gros.

— Cine e de gardă? — întrebă ea, tremurînd încă de frig.

— Iolanda, doamnă doctor... eu sînt — răspunse cineva de dincolo.

Corina se opri o clipă mirată. „Şi astă-seară?“ gîndi ea şi continuă apoi: „anunţă sora specială. Să pregătească elendiagraful. Cheamă şi sora de la 114...“

Iolanda zîmbi ca pentru sine. Nu schimbase degeaba garda cu o colegă. Noaptea începea plină de promisiuni. Ca şi cum ar fi luat o hotărîre de mult plănuită, ieşi pe uşă, cu pasul ei uşor, zvelt, fluierînd din vîrful buzelor o melodie la modă.

Corina ezită o clipă în faţa uşii care purta numărul 114. Apoi o deschise, căutînd să nu facă zgomot. În semiîntunericul de aici, o zări pe sora de noapte, care şedea cu mîinile cuminte odihnite în poală, la capul bolnavului. La un semn al Corinei, aceasta se ridică şi părăsi camera, păşind fără zgomot. Dragomir dormea vegheat de lumina palidă, ascunsă după ecranul mat al abajurului. Corina se aşeză liniştită pe scaunul din faţa patului şi-l privi stăruitor.

Bolnavul dormea adînc, respirînd regulat. Bărbia-i căzuse puţin pe o parte şi asprimea feţei se transformase somnului; avea o înfăţişare de copil care a adormit necăjit.

Corina se trezi că-l priveşte mînată de un sentiment ciudat şi, fără să-şi dea seama, la gîndul că avea să-l trezească pentru o încercare care urma să-i zguduie fiinţa întreagă, întinse mîna şi-l mîngîie uşor pe frunte. Degetele reci alunecară pe nesimţite de-a lungul obrajilor şi-i atinseră doar, cu teamă, buzele moi şi calde.

Femeia se înfioră şi-şi retrase brusc mîna. Aproape în acelaşi timp, trezit poate de răceala degetelor ei, Dragomir deschise ochii pe jumătate. Zărind-o, încercă să se ridice în capul oaselor, dar mîna acesteia îl sili să se culce la loc.

— Stai liniştit... nu s-a întîmplat nimic...

(Continuare în numărul viitor)

Casa Radiofoniei

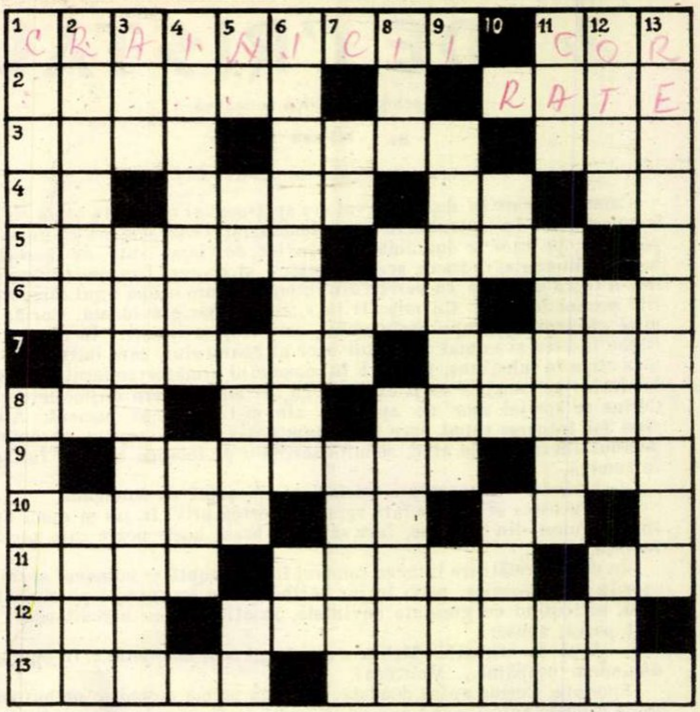

ORIZONTAL: 1) Culegători de veşti care la Radiodifuziune folosesc microfonul şi magnetofonul — Formaţie muzicală de copii a Radiodifuziunii Romîne. 2) „De toate pentru toţi“ — Înlesniri de plată acordate la cumpărarea unui televizor. 3) A strigat — Teleimprimator — Conducător al unei secţii. 4) Şi franţuzesc — „...Marie“, una din melodiile preferate de amatorii de muzică uşoară — Literă slavonă — Bile! 5) Ogoare semănate — Măsură de lungime radiofonică. 6) Calea undelor — Verbul crainicului — Arbore. 7) Urări — O emisiune foarte ascultată după ora 22. 8) Cele exacte sînt comunicate la radio de aproape 60 de ori pe zi — Soare — Loc de emisie. 9) Sînt folosite la probele de aruncări din cadrul competiţiilor sportive organizate de AVSAP (pl.) — Fir. 10) Sistem de comunicaţii cu staţiuni intermediare de recepţie şi retransmisie — Sodiu — Măsură de timp. 11) „Crainicul“ rugăciunilor la musulmani — Unul dintre creatorii emisiunilor — Început de veac. 12 Ritual — Vestitorii Radiodifuziunii. 13) Caturi — Oprit.

VERTICAL: 1) Căile de distribuţie a veştilor radiofonice — Pană de emisie. 2) Post de radioemisie — Transmit. 3) Onomatopeea semnalului de oră exactă — Vizionarea proastă a unei emisiuni de televiziune, nepusă la punct. 4) Scheletul unui aparat de înregistrare — Animal nordic. 5) Radu Ionescu — Alifie — Localitate în R.P.F. Iugoslavia — Întrebare. 6) Specialist radiofonist prezent totdeauna în timpul emisiunilor — Măsură agrară. 7) Dînsa — Două baghete! — Publicaţie periodică, a unei instituţii ştiinţifice. 8) Îl deţine actorul în emisiunea „Teatru la microfon“ — Notă muzicală — Sediul emisiei radiofonice. 9) Semnalul obligator în timpul emisiunii — Oficiul Naţional de Turism. 10) Umed — Paul Urmuzescu — Melodiile cîntate în emisiunea „Cunoaşteţi interpretul?“ 11) Brînză dulce — Neînsemnat (fig.) — Constantin Neacşu. 12) Fier înnobilat — Plictiseală (fig.) — Neînregistrat (referitor la emisiunea radiofonică). 13) Farurile operatorului de la televiziune.

DEZLEGAREA JOCULUI „OAMENI DE SEAMĂ“

apărut în numărul 28 din 12 oct. 1957

1) Kutuzov. 2) Tamara. 3) S — Laţiş. 4) Op — Rio. 5) Kola — Nm. 6) A — Capi — Operă — E. 7) Rl — Vavilov — Mic. 8) Cerepanov — Mili. 9) Baranov — Măcin. 10) Secenov — Pir — Ni. 11) Edi — Ivanenko — K. 12) De — An — Teri — Alo. 13) Ovid — Lomonosov. 14) V — Suvorov — Bec.

Sus pe munte, la Novaci

Sus pe munte, la Novaci
Sînt stejari şi sînt şi fagi,
Sînt jugastri şi arţari,
Ca şi stîncile de tari.
Sînt furtuni de geme codrul,
De se-ncruntă şi Gilortul
Şi mai sînt şi maluri rupte
De şuvoaie-n aspre lupte.
Dar pe om să mi-l înfrunte
Nu-s puteri aici pe munte!

I. SAFIR

SCRIITORI și cărți

IN MIEZUL VIEȚII

Pop Simion

Profesiunea de reporter al stațiilor noastre de radio contribuie, fără îndoială, în mod esențial, la evoluția scriitoricească a tînărului prozator Pop Simion.

Popasurile sale pe marile șantiere și prin uzinele patriei, pe întinsele ogoare ale gospodăriilor agricole colective și de stat, peregrinările pe apele repezi sau domoale ale țării, de-a lungul cărora se ridică alte și alte construcții, contactul nemijlocit cu oamenii care dau viață noilor așezări — toate acestea prilejuiesc conținutul viu și proaspăt al scrisului său. În reportajele și în narațiunile lui Pop Simion actualitatea își găsește un ecou imediat. Din multe pagini ale scrierilor sale se degajă acea impresie de autentic pe care o conține relatarea faptului *văzut și trăit*. Această însușire, mai ușor de obținut în reportaj, se menține și în schițele și povestirile tînărului autor. Astfel în cartea recent apărută, „Pămîntul spînzuratului", care însumează șapte povestiri, oamenii și întîmplările narate poartă pecetea veridicului. Și pentru că Pop Simion s-a străduit să cunoască realitatea zilelor noastre, în cartea sa nu vom întîlni, nicidecum, goana după cazul rar, după evenimentul excepțional, nemaiîntîlnit. Scriitorul nostru ne vorbește despre întîmplări foarte firești, despre simțăminte comune atîtor oameni ai ceasului prezent. Aflăm aci meritul de seamă al lui Pop Simion; din faptul aparent banal, scriitorul dă la iveală tîlcul lui semnificativ, uman.

În povestirea liminară care dă și titlul cărții, tractoristul Alexa arde de dorința de a ara numai el ogorul pe care, în copilăria lui necăjită, i-au murit — în condiții tragice — părinții, doborîți de chinurile suferințelor îndurate pe moșia boierului hrăpăreț; în „Fuga" ni se relatează biografia unui fost argat ajuns colectivist și sportiv de seamă; în „Tîlhar și om" — o povestire cu rezonanțe din Makarenco — luăm cunoștință de intrarea în rîndurile oamenilor cinstiți a unui ins cu apucături reprobabile, crescut strîmb în vechea societate. Nu trebuie să omitem a spune, că deși subiectele acestor povestiri sînt țesute din firesc și obișnuit, ele nu curg liniar și monoton. Darul de povestitor al lui Pop Simion conferă acestor subiecte o desfășurare interesantă și dramatică. În tonul povestirilor întîlnim o captivantă sfătoșenie, (cîteodată, e însă prea mult întinsă); unele dialoguri sînt prea lungite, (în „*Frații*" eroii vorbesc excesiv de mult în timpul unei furtuni ce-i prinde pe apă, cînd firesc e, ca, într-un asemenea caz, replicile să fie scurte, rapid întretăiate); de asemenea „Fuga" putea fi mai scurtă, aceasta în avantajul unui epic mai consistent.

Pop Simion e unul dintre tinerii scriitori care reușește să reabiliteze, pe plan literar, prin prezentarea lor suculentă, anumiți eroi pozitivi și situații care au fost secătuite de viață prin înfățișarea lor schematică și uscată în producția literară a unor autori. Citām în acest sens, schița „*Andrei*" a cărei acțiune se consumă în interiorul unei ședințe de partid, relatată viu, dramatic, neșablonard. Mai notăm că scrisul lui Pop Simion a cîștigat, față de lucrările sale anterioare, mai multă precizie. Imaginile sînt mai sugestive, capabile să ne transmită frumusețea unui peisaj sau portretul unui om.

Progresul realizat în cartea „Pămîntul spînzuratului" ne îndrituiește optimismul unor așteptări de creații literare tot mai împlinite din partea scriitorului Pop Simion.

Traian STOICA

O PILDĂ LUMINOASĂ

Marin Mihalache

După o copilărie tristă, adumbrită de spectrul mizeriei și al foametei, un băietan de 14 ani, fiul unor țărani săraci dintr-un sat de munte, se suie în tren ca să ajungă la București și să ia viața în piept.

Pornind de la această imagine generalizantă pentru situația unei întregi categorii de tineri din trecut, Marin Mihalache reconstituie în „O viață de om" procesul în creștere a U.T.C.-istului Vasile Tudose, unul dintre elementele de nădejde ale Partidului Comunist în perioada aprigelor lupte dintre anii 1929-1944.

Descins în Capitală, în mijlocul muncitorilor de la Grivița, unde intră ucenic, Vasile Tudose se lovește de aceeași realitate de care fugise din satul natal: mizerie, exploatare, salariu insuficient pentru unii, huzur și belșug pentru alții. Sub îndrumarea părintească a unui bătrîn maistru comunist, Panait, a mecanicului de locomotivă care-i salvase odinioară viața, Grigore Amarandei, dar mai ales atras de figura dîrzului Vasile Roaită, băietanul lui Pițigaia învață să-i iubească pe exploatați și să-i urască pe exploatatori. Condus de aceste sentimente, intuind justețea cauzei celor mulți, Vasile Tudose pornește pe calea luptei. Prilejul nu întîrzie să se arate: februarie 1933 îl găsește pe baricade. Jertfa eroică a lui Vasile Roaită, barbaria represaliilor împotriva celor care ceruseră dreptul la viață, la pîine și pace cimentează convingerile lui Vasile Tudose, pe care nici teroarea, nici închisorile nu reușesc să-l înfrîngă.

În anii războiului odios Tudose devine unul dintre purtătorii mesajului partidului în ilegalitate, al cărui cuvînt îl răspîndește în mase. Luptă alături de toți oamenii cinstiți pentru ieșirea Romîniei din război. Momentul acesta măreț însă Vasile Tudose nu mai ajunge să-l trăiască: sentinelă credincioasă a partidului, cade în timpul bombardamentului din april 1944, așteptînd, într-o casă conspirativă din cartierul Grivița, unde se tipăreau manifestele, un mesaj important al partidului.

În reconstituirea acestei „vieți de om" închinate luptelor clasei muncitoare într-o perioadă din cele mai grele, Marin Mihalache a insistat atît asupra aspectului general al faptelor, dar mai ales asupra procesului de formare a conștiinței unor militanți politici în condițiile aspre ale ilegalității. Astfel, se perindă în fața ochilor chipurile unor comuniști pe cît de modești în viața de toate zilele, pe atît de dîrji în lupta pentru idealurile lor. O deosebită atenție acordă autorul exemplului personal pe care-l dă fiecare luptător. Elocventă în această privință este imaginea lui Vasile Roaită, pe care Marin Mihalache reușește să o contureze pregnant.

Autorul cărții a reușit să evite capcanele care amenință genul reconstitutiv al biografiei romanțate, idealizarea. Nici unul dintre personajele schițate — de fapt existențe reale — nu distonează în atitudine. Dragostea de viață, umanitarismul sînt scoase în evidență în mod discret, fără ostentație. Dar ceea ce constituie calitatea cea mai atractivă a cărții este suflul de caldă dragoste cu care autorul învăluie figura lui Vasile Tudose. Reconstituind amănunte din copilăria, din tinerețea omului evocat, din anii săi de zbucium și suferințe dar și de neînfrîntă credință într-un viitor luminos, autorul a gradat, cu talent de autentic povestitor, episoadele, în așa fel încît pînă la urmă cititorul înțelege sensul luptei eroului său și îl îndrăgește. Asemenea cărți, din păcate destul de rare în literatura noastră, constituie un interesant și instructiv îndreptar pentru cunoașterea trecutului de luptă al fiilor devotați poporului muncitor.

I. VOITA

PENTRU UN STROP de INVĂȚĂTURĂ

Dumitru Corbea

Mărturisesc că personal nu am știut că poetul Dumitru Corbea are asemenea calități de prozator cum dovedește în „Așa am învățat carte". M-am obișnuit — așa cum, probabil, s-au obișnuit și alți cititori — să-l clasez exclusiv în rîndurile mînuitorilor versului, socotind lucrările sale de proză, apărute cînd și cînd în paginile publicațiilor literare, drept divertismente pe care scriitorul și le îngăduia în activitatea sa de predilecție. Tocmai de aceea romanul recent apărut la E.S.P.L.A. a constituit pentru semnatarul acestor rînduri surpriza întîlnirii cu un mînuitor priceput al prozei literare.

Subiectul cărții poate fi cu ușurință ghicit din însuși titlul romanului; pe drumul deschis de Creangă cu ale sale „Amintiri din copilărie" — și pe care, cu mai mult sau mai puțin succes, au mers de atunci încoace numeroși prozatori, povestind cum au copilărit și intrat în viață — Dumitru Corbea își deapănă și el la persoana întîi amintirile ce le poartă din primii ani ai vieții. Dar narațiunea memoralistică a lui Dumitru Corbea nu este o lucrare de epigon. El nu-l imită pe Creangă, deși oarecare filațiune există. Fără a avea pretenția să ajungă la măiestria artistică a marelui nostru clasic, cartea va ocupa totuși un loc important în rîndurile lucrărilor de acest gen din literatura noastră. Acest loc i se cuvine atît prin valoarea sa ca document uman, cît și prin cea literară.

Autenticul rezultă în primul rînd din prezentarea condițiilor în care Triță, băiatul sărac, orfan din primul război mondial, trăiește, crește și învață carte. Mă refer la condițiile de viață în satul moldovenesc din perioada dintre cele două războaie, în care domină modul de exploatare capitalist, stăpîni atotputernici în sat fiind chiaburul, politicianul burghez și uneltele lor: jandarmii; și mă mai refer la condițiile din școala burgheză, din armata burgheză, din tîrgul de provincie în care stăpînesc prefectul, comandantul regimentului și cei cîțiva mari moșieri. În vremurile în care satul și apoi orașul spre care evadează Triță sînt stăpînite de această faună, ne putem da ușor seama cum poate învăța carte feciorul unei văduve sărace. Dar voința băiatului e mai puternică decît toate oprelistile pe care societatea burgheză i le punea în cale. Și în pofida dezinteresului total al unui învățător, a cărui activitate „intelectuală" în sat se rezumă la înșelarea demagogică a țărănimii prin „obști", „bănci populare" și „împroprietărire" — băiatul setos de carte termină școala primară și dorul său de învățătură capătă aripi. Nu are însă nici un sprijin de nicăieri: bunicul cîrciumar nu-și ajutase niciodată nora văduvă (ba îl exploata cu cruzime chiar pe propriul său frate); cumnatul, harabagiu în tîrgul Ștefănești, nu poate să-l țină în școală, dar mai ales nu înțelege pentru ce ar fi necesar ca băiatul să învețe carte; popa „antreprenor" al școlii de dascăli bisericești e gata să-l învețe cum să cînte isonul, dar numai cu condiția să se lase exploatat, muncind pe brînci, ca argat fără simbrie, timp de cîțiva ani... Dar atît de mare este voința puiului de moldovean, că pînă la urmă izbutește să ajungă la mult visata școală. Poarta liceului „Laurian" din Botoșani nu i se deschide însă decît pe un preț scump: Triță își vinde copilăria. Devine copil de trupă — „pomanagiu", cum sînt numiți acești copii fără copilărie — crescut în disciplina oarbă și mai ales în șicanele cazărmei burgheze. Miza mare pe care o plătește nu este totuși suficientă: Triță nu apucă să termine liceul, deoarece într-o bună zi robinetul filantropiei burgheze se închide și „instituția" copiilor de trupă e desființată.

Am încercat să redau — și desigur că n-am făcut-o decît foarte schematic — subiectul cărții. În mod deliberat însă, am omis să amintesc un mare număr de capitole, aproape jumătate din volum, acea parte a „Cărții a doua", în care autorul, urmărind destinul unui tînăr țăran din satul său, Toadere, îl pierde pe drum pe copilul de trupă Triță. E vorba, în realitate, de o nuvelă cu totul aparte — și-mi exprim nedumerirea față de faptul că Dumitru Corbea a inclus-o în acest volum, tragedia lui Toadere neintegrîndu-se în povestirea copilăriei lui Triță. Subiectul ei îl constituie drama pe care un tînăr din același sat cu Triță o trăiește în armata burgheză, în regimentul în care vărul său Ghiță, ajuns sergent, își vede deschise posibilitățile de a se răzbuna pe acel ce se însurase cu o fată ce-i plăcuse lui. Victimă nu atît a rivalului în dragoste, cît a regimului cazon de oprimare a celor mulți și de promovare a lichelismului, brutalității, corupției și abuzului, Toadere este înfometat, bătut, chinuit, înnebunit. El își pierde mințile și pînă la urmă e „lăsat la vatră". Drama lui Toadere va avea drept epilog uciderea asupritorului său. Dumitru Corbea a izbutit să redea în cei doi rivali două personaje puternic conturate, viabile, adevărați eroi de roman.

Făcînd rezerva de mai sus — susținînd, deci, că avem de-a face cu două lucrări literare deosebite, inexplicabil și nesudat introduse una în alta — trebuie însă să reamintesc că ambele își păstrează valoarea lor artistică. Limba pe care o folosește Dumitru Corbea, mai ales în prima parte a cărții, este o limbă moldovenească bogată, cu multe rezonanțe din limba lui Creangă. O altă calitate artistică ce trebuie să fie remarcată este capacitatea autorului de a privi lumea înconjurătoare prin ochii unui copil, fără a ignora însă esențialul din frămîntata viață a satului: relațiile sociale — și redînd acest esențial fără nici un fel de notă forțată. Din păcate, însă, concentrîndu-și atenția în unele direcții, Dumitru Corbea a cam neglijat altele. Astfel, după citirea cărții, nu poți spune că ai cunoscut-o destul de bine pe mama lui Triță. Pătrunderea în adîncurile sufletului mamei care, rămasă văduvă, nu se pleacă în fața cerbiciei socrului și muncind din greu își crește singură liota de copii, ar fi dus la crearea unui tip puternic de femeie ce ar fi îmbogățit mult romanul.

Cu toate aceste lipsuri, cartea constituie un puternic act de acuzare împotriva burgheziei. Ea amintește tineretului de astăzi cum învăța carte un copil sărac și ce era în realitate armata din trecut. Și aceasta este un mare merit al cărții.

V. SAVIN

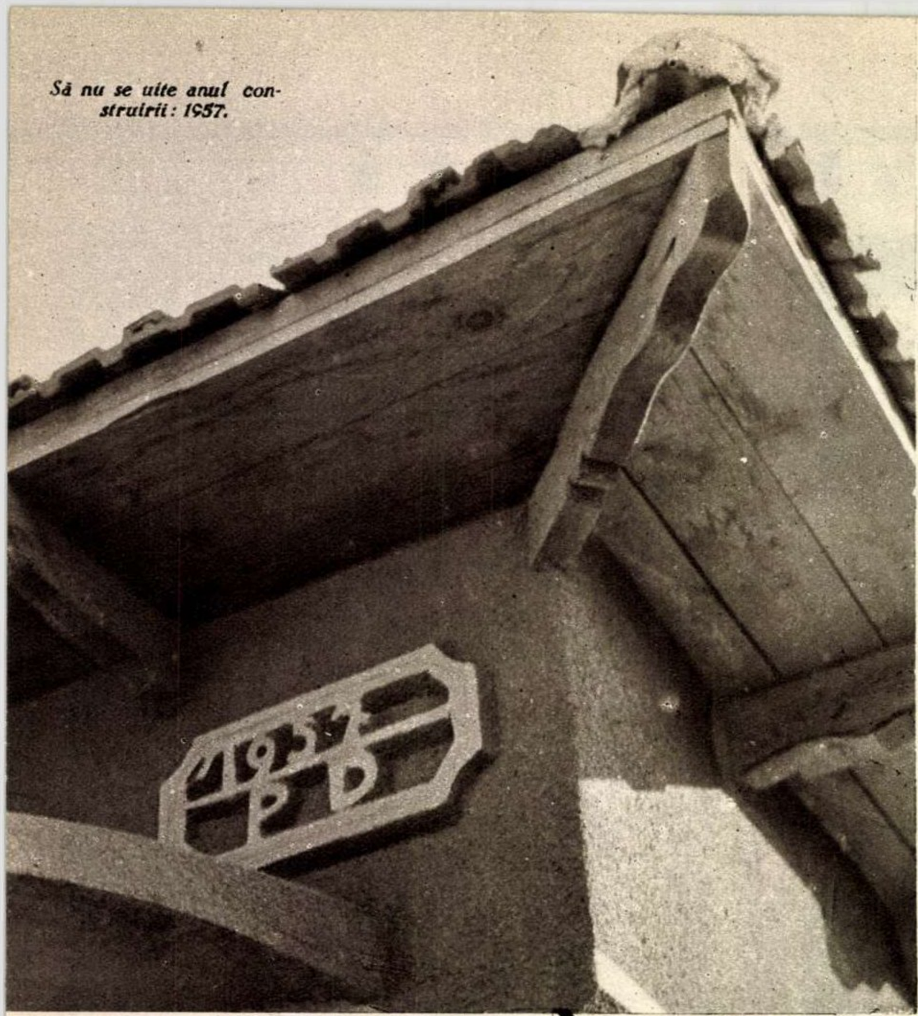

Să nu se uite anul construirii: 1957.

CASE NOI - NUNȚI

În săptămîna asta încep nunțile în Palazu Mare. Încep în octombrie și o să cam dureze pînă o da zăpada. Nunți bogate, care țin cîte trei zile — de sîmbătă pînă luni.

Obiceiul cu nunta de trei zile l-au adus aici macedonenii veniți de prin munții Pindului; s-au învățat cu el și oltenii stabiliți prin părțile Constanței, iar de turci și de tătari nici vorbă — le place și lor petrecerea lungă. În definitiv de ce n-ar face colectiviștii bairam? Se știe: recolta a fost bogată; avansuri bune s-au dat în colectivă; zile-muncă, berechet, iar via... a umplut poloboacele cu vin tămîios.

Pînă una-alta, adică pînă ce contabilul gospodăriei colective „Olga Bancic“ va face la sfîrșitul anului socoteala completă a rodului — dați-ne voie să facem și noi una. Mai mică, fără multe cifre, dar în cuvinte și în imagini: socoteala avansului. Sau, ca să zicem mai pe înțelesul celor care nu se pricep în de-alde astea: cum și-au cheltuit colectiviștii din Palazu Mare avansul în produse agricole și în bani, primit la sfîrșitul verii.

Va trebui să recunoașteți și dumneavoastră: sînt mulți „cheltuitori“ pe-aici, din moment ce din 260 de familii de colectiviști, 36 și-au terminat de ridicat case noi numai acușica, după ridicarea avansului. Multe din ele sînt „case cu pretenții“. Ați auzit de „case cu pretenții“? În Palazu Mare nu se mai ridică casele așa, otova, acoperite cu stuf și avînd lut pe jos, cum se făceau în sărmanele sate dobrogene de pe vremuri. S-a terminat! „Casa cu pretenții“ — cum se zice pe-aici — are altă socoteală: îi arătoasă, are acoperiș de tablă, e cu verandă, cu „dușumea trasă“ (la rindea) și, nu vă mirați — apă curgătoare la bucătărie și lumină electrică la pat.

Unul dintre noii proprietari de casă este și colectivistul Dumitru Pita. A terminat-o din avansul celor 600 zile-muncă pe care le-a realizat. Stați! Mai are de făcut o cheltuială. Și încă una dublă: își căsătorește fiica și în același timp își însoară unul dintre feciori. Săptămîna asta, băiatul; în cealaltă, fata. De aici începe bairamul în Palazu Mare.

...Petru Niculae, tînărul acesta vioi și vesel, născut prin părțile Romanaților, vă invită să-i vizitați casa. Acum, cînd a luat avansul (425 zile-muncă), s-a aranjat: mobilă nouă, cumpărată în centrul Constanței, un aparat de radio. Al 93-lea aparat de radio cumpărat în Palazu Mare în ultimul an!

...Recordul l-a bătut însă familia lui Hristo Cresu: 985 zile-muncă. Cu venitul realizat, acest oarecum... tiz al anticului Croesus face și el nuntă mare fiicei sale Alexandrina. Mobila a fost cumpărată, zestrea pregătită și nunta planificată: sîmbătă la casa miresei, duminică și luni la mire. Invitații? „Toată colectiva“!

În casa colectivistului Dumitru Pita bucuria e dublă, dar și numărul cozonacilor e dublu: două nunți într-o săptămînă.

Cîntec de dragoste

Aproape-n fiecare dimineață
Dorul meu pe albe cărărui
Se ține după tine, se agață,
Ca un copil de fusta mamei lui.

Și tu îl certi și mi-l alungi acasă,
Nici un cuvînt de dragoste nu-i spui.
El țipă, te sărută, nu se lasă,
Ca un copil de gîtul mamei lui.

Și-așa îmi porți fără să vrei în brațe,
Dorul meu năvalnic și hai-hui
Ce-adoarme-n joc sau poate se răsfață
Ca un copil la sînul mamei lui

Ion Sofia MANOLESCU

...În ordinea recordurilor, 725 zile-muncă a obținut și Ali Amet Achif cu cele trei fete ale sale. Pînă în 1950, la înființarea gospodăriei colective, turcul acesta împovărat de opt suflete era un om necăjit și locuia într-o casă primitivă. În toamna aceasta, cu banii luați, și-a construit pentru prima oară în viață o casă ca lumea.

...Grigore Badea este unul dintre „tinerii" colectiviști cu activitate redusă: numai 146 zile-muncă. Nu-i vinovat omul. Pînă astă-primăvară avea altă meserie: era vînzător într-un magazin alimentar. Acum, cînd a dat însă de gustul muncii în gospodăria colectivă, ne-a împărtășit un gînd: „Pentru nimic în lume n-aș mai îmbrăca halatul de vînzător de băcănie".

În schimb, acum, după primul „avans", și-a îmbrăcat soția c-un... „balonseide".

...Pe Feisula Arifé, frumoasă tătăroaică cu ochii ca migdalele și cu obrajii plini de viață, am întîlnit-o în drum spre colectivă. Parcă atunci se desprinsese dintr-o cadră cu imagini din Orient! Arifé a luat „avansul" cu întîrziere. De ce? Fiindcă în iulie luase un avans asupra „avansului". Se pregătea pentru Festivalul de la Moscova. Acum, după ce a reprezentat la Festival tineretul tătar din R.P.R., se întoarce la lucru în colectivă. Personal are 165 zile lucrate. În urmă cu 13 ani tatăl ei era argat, iar cei șase copii îi mureau acasă de foame. Acum Arifé are o garderobă demnă de invidiat.

...Statul garantează secretul depunerilor la C.E.C., însă la Palazu Mare fiecare știe cît a depus colectivistul vecin — cel puțin aproximativ. Așa am aflat și noi — și nu e rușine să afle și alții — că acum, după avans, soldul colectivistului Gh. Plopeanu s-a ridicat la peste 8.000 lei. Cu familia sa, omul a făcut peste șapte sute de zile-muncă. Diferite sume depuse la C.E.C. mai au și alți 50 de colectiviști.

Cam așa sînt toate socotelile colectiviștilor din Palazu Mare, în cel de-al șaptelea an de existență a gospodăriei lor colective. Cînd au pornit, erau 64 familii — acum, sînt 260. Pămînt arabil: aveau 246 hectare. Azi: 1514 hectare. Așa a crescut colectiva „Olga Bancic".

— Ne-au adus noroc cele șapte vaci slabe cu care am început acum șapte ani sectorul zootehnic — îi place să spună în glumă lui moș Iacob Tincu, președintele „interimar" al gospodăriei. Vedeți — spune tot el — am avut mai mult noroc decît faraonul care a visat cele șapte vaci grase.

Lui moș Tincu îi convine acum să glumească. E tare pe situație. El vorbește de vaci slabe, dar știe că în grajdurile gospodăriei sînt azi aproape o sută de vaci grase și de soi.

F. URSEANU

Fotografii de A. LOVINESCU

BOGATE

La zestrea Alexandrinei Cresu s-a mai adăugat ceva: un covor — darul tatălui ei.

Colectivistul Radu Petculescu e om cu stare. Își permite să-i ardă toată noaptea lumina electrică în fața casei.

Pe o uliță din Palazu Mare.

Vă place această tînără tătăroaică? Feisula Arifé, fata cu ochii ca migdala și cu zîmbetul veșnic pe buze, este una dintre cele mai active colectiviste din sectorul legume.

De cîteva zile colectivistul Petru Niculae și-a mai adus ceva nou în casă: un aparat mare de radio.

„Casă cu pretenții", ediția Palazu Mare 1957. În ea se mută săptămîna viitoare, după nuntă, unul dintre feciorii lui Dumitru Pița.

Ion Grincu, șeful agenției poștale, s-a oprit la casa colectivistului Gh. Plopeanu. Nu. N-a sosit scrisoare. E soldul la C.E.C. după ultimul avans. Cît? Scrie în reportaj.

Vechea mașină de călcat cu cărbuni a fost pusă deoparte. Ca și la Grigore Badea, în multe case de colectiviști locul l-a luat fierul electric.

Apă în casă, la Palazu Mare? Exact. Primul care a introdus-o e colectivistul E. Curelețu.

PRIN TEATRELE DIN

ÎMPĂTRITA SĂRBĂTOARE LA CRAIOVA

Vechiul, dar nu şi bătrînul Teatru Naţional al Craiovei şi-a deschis anul acesta porţile cu ceva întîrziere faţă de celelalte teatre din ţară. Ceasul sorocit deschiderii a fost depăşit. Pentru asta, gata-gata să ne cuprindă o tristeţe. Cum? Tocmai oltenii, despre care se ştie că-s ăi mai iuţi din toţi, tocmai ei să calce copăcel? Însă, vezi d-ta, oltenii sînt şi isteţi. Repede s-au gîndit să ne şteargă mîhnirea cu un lucru deosebit de plăcut vederii şi inimii noastre: ne-au dăruit un interior de sală nou, uimitor de nou şi tare învăluitor. Fie-le, dar, păcatul întîrzierii iertat! Ba mai mult: pentru treaba asta să strîngem cu putere mîna şi comitetului regional de partid, şi sfatului popular, şi conducerii teatrului.

Inaugurarea acestui frumos şi cald interior a fost, vasăzică, întîia sărbătoare a Craiovei.

Cea de-a doua: deschiderea unei noi stagiuni. A cîta? Teatrul Naţional din Craiova a depăşit o sută de ani de viaţă. Aşa că să numărăm împreună, fiindcă singur am să mă-ncurc...

Iată acum şi a treia sărbătoare: debutul pe scenă cu „evocarea dramatică“ Tudor din Vladimiri a scriitorului Mihnea Gheorghiu, om din partea locului.

În sfîrşit, iat-o şi pe a patra: cinstirea înfiinţării, acum 15 ani, a Diviziei de panduri „Tudor Vladimirescu“, care s-a dus să lupte cot la cot cu sovieticii împotriva lighioanei hitleriste.

Gh. Cozorici şi Sanda Toma într-o scenă din piesă.

Deci, seara a fost însufleţită şi sutele de inimi — festive.

Autorul „evocării“ este un om de carte, cu o frumoasă cultură, pe care mulţi tineri i-o pot invidia. Şi-i dublat de o rară sensibilitate de poet liric. Pe temeiul acestor calităţi esenţiale, Mihnea Gheorghiu şi-a depănat evocarea într-un grai melodios, cuceritor, cu vibrări de liră, o curată şi dulce limbă romînească. Întru aceasta, cu deosebire, poetul şi teatrul trebuie firitisiţi — unul că a scris, celălalt că a transpus pe scenă.

Mihnea Gheorghiu îşi iubeşte eroul. Şi pentru omenia lui, şi pentru fapta-i bărbătească de a răscula pe obidiţi, şi pentru marea-i dragoste de ţară („Patria se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor!“ — a zis însuşi Tudor). Iubirea fierbinte a poetului pentru eroul său ni se comunică. Şi astfel, peste ceea ce îl iubeam noi de acasă, îl mai iubim o dată. Prin această nouă rechemare a sa în amintire. Şi aceasta nu-i oare de ajuns pentru o evocare izbutită? Căci nu-i pe lume autor căruia să nu-i fie drag eroul lucrării sale; însă cîţi izbutesc să ni-l facă şi nouă iubit? Fireşte, întrucît se află a fi şi critic teatral, Mihnea Gheorghiu cunoaşte canoanele teatraliceşti — teoretic. Dar cînd a fost să le aplice el însuşi, n-a avut destulă tărie. Cu toate acestea, în ciuda construcţiei dramatice defectuoase — ceea ce uşor se iartă la un început de drum — evocarea ne cîştigă prin cele mai sus arătate. Şi noi sîntem, faţă cu debutul, deplin mulţumiţi.

În interpretarea evocării, colectivul teatrului a cheltuit rîvnă şi talent. Ba a fost, aici, şi o întîmplare cu tîlc: nu s-au codit să apară în schiţe de mai puţină însemnătate actorii cei mai însemnaţi ai teatrului, alături de tineri, foarte tineri, care au susţinut roluri din cele mai grele. De la un artist al poporului cum e Remus Comănescu, de la artiştii emeriţi cum sînt Ovidiu Rocoş şi Manu Nedeianu (care pe deasupra e şi directorul teatrului), de la artişti mai vechi ca Aurelia Teodorescu, Ilie Cernea, Richard Rang, Costică Ionescu, Virgil Bădescu, Vladimir Nani — drumul e lung pînă la tinerii Gh. Cozorici (rolul titular), Sanda Toma, Ion Marinescu, Aretta Frunză, Constantin Sassu, Ioana Bulcă, Mircea Bohoreanu, Dem. Rucăreanu, C. Rauţchi, Amza Pellea etc. Totuşi s-au unit, omogen, în ciuda deosebirilor lor artistice şi temperamentale, ca să cinstească şi amintirea lui Tudor, şi debutul poetului dramatic. Cinste lor!

Aşa se face că spectacolul „n-a scîrţîit“, că a avut ţinuta unui spectacol de artă.

Defecte? Sînt şi de acestea. Care spectacol e scutit de defecte? De pildă, ne-am putea plînge că tînărul Cozorici — un talent care se va face din ce în ce mai luat în seamă — măcar că a fost viguros şi convingător, a abuzat de „poză“, parcă ne-ar fi spus: „Uitaţi-vă, eu sînt Tudor Vladimirescu!“ Am putea mai ales, să aducem obiecţii serioase decorului, care pare un fel de stilizare a stilizării (Pictor: Teodor Constantinescu), ceea ce a dus aproape la sărăcie; ne-am putea lega şi de unele amănunte regizorale, măcar că, privită global, regia tinerilor Radu Penciulescu şi Dinu Cernescu nu-i defectuoasă.

Se cuvine însă să umbrim o împătrită sărbătoare cu nişte meschine strîmbături de nas? Hotărît că nu!...

O scenă din „evocarea dramatică“ Tudor din Vladimiri.

NIŞTE ADEVĂRAŢI EROI

Cronicarul, vasăzică, trebuie să-şi dea cu părerea. Dar mă întreb, ce părere îşi face publicul despre felul în care este interpretată de către Teatrul de Stat din Oraşul Stalin, piesa „Reţeta fericirii“ a lui Aurel Baranga? Omul ia loc în stal, priveşte, ascultă, pleacă de la spectacol şi zice: „Mi-a plăcut“ sau: „Nu mi-a plăcut“. Uneori cată să analizeze de ce da sau de ce ba. Dacă e ba, ar putea să argumenteze că de vină sînt cutare interpreţi care au jucat stîngaci, sfioşi, alandala, atenţi mai mult la sufler decît la „trăire“ etc. Publicul nu e dator să ştie de ce cutare interpreţi au jucat aşa. El pretinde spectacol bun. „Bucătăria“ teatrală e străină de el — şi bine face. Şi sînt convins că la Oraşul Stalin publicul pleacă nesatisfăcut de la spectacolul cu „Reţeta fericirii“. Dar ar fi nedrept ca, dezinteresat cum e de „bucătărie“, publicul să acuze pe interpreţi.

În cazul de faţă e bine să facem cunoscut publicului ceva din tainele unui insucces.

Piesa lui Baranga are zece personaje. Dacă fac repetiţii cu zece actori vreme de două sau mai multe luni şi dau azi premiera şi deţin succes, iar la cîtăva vreme din zece schimb cinci interpreţi cărora le acord mari şi late şase-şapte repetiţii, trebuie să fie clar pentru toată lumea, dar mai ales pentru „teatralişti“, că numai succes nu pot obţine. Or, aşa s-a întîmplat la Oraşul Stalin.

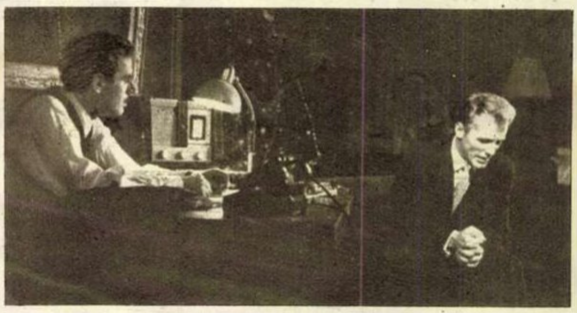

Dupleac Vasile (în rolul lui Dan) a făcut faţă...

Cei cinci actori puşi să joace peste noapte sînt adevăraţi eroi. Să-i numim: Getta Grapă-Ţînţu, Eugenia Lipan-Petre, Vasile Dupleac, Stanca Braha şi Vera Ştiopu. În aceste condiţii, nu-i de mirare că nu toţi au reuşit. De pildă, Vera Ştiopu n-a reuşit de loc, Dupleac şi Braha au făcut faţă, Eugenia Lipan ne-a dat de înţeles că, în alte condiţii, ar fi fost ceea ce se cerea. Singura care s-a putut învrednici de o reuşită deplină a fost Getta Grapă în Aurora. Pe acest personaj autorul îl satirizează pentru laturile sale ridicole şi stîrneşte pe seama lui rîsul sănătos al publicului. Dar către final personajul trăieşte o revoltă şi o suferinţă adîncă, ce poate provoca în ochii spectatorului căderea unei lacrimi. Getta Grapă a izbutit şi una şi alta, şi dacă actriţa n-ar fi atît de tînără, am spune că a izbutit în chip magistral.

Însă se pun întrebările: la ce bun asemenea eroism? Cum ne putem închipui că un spectacol îşi păstrează unitatea şi valoarea, cînd cinci din zece interpreţi sînt improvizaţi? Nu e un merit, ci o uşurinţă vinovată din partea directorului teatrului, Ion Neleanu, şi a regizorului artistic, Ion Simionescu, că au făcut apel la eroismul unor actori tineri. Ori

REGIUNI

îi distribuiau dintru început, ori le creau condiții necesare. Căci altfel — cum s-a și întîmplat — spectacolul devine, cum se zice, cîrpăceală.

Că la spectacolul cu „Rețeta fericirii" de la teatrul din Orașul Stalin se pare că ușurința poate deveni principiu călăuzitor se vede și din decorurile semnate de Cristina Serion. Primul decor e făcut din șipci, al doilea dintr-o combinație de perdele și panouri masive. Acest mixtum compositum nu ne poate sugera ambianța acțiunii, nici crea atmosferă.

In concluzie, tratamentul la care e supusă o piesă originală contemporană nu este cel indicat. Și e păcat!

Lascăr SEBASTIAN

ZORILE TEATRULUI ROMÎNESC

Am avut întotdeauna impresia că începuturile mai mult sau mai puțin depărtate ale teatrului romînesc nu depășesc un strict interes documentar, că nu prezintă o valoare artistică în sine, capabilă să le confere o trăire în timp. Și, într-adevăr, ce putea să mai însemne astăzi pentru noi prelucrarea lui G. Asachi după pastorala „Mirtil și Hloe" a lui Florian și Gessner, ce putea însemna „O repetiție moldovenească" de Costache Caragiale, sau chiar unele din „cantonetele" de debut ale lui Vasile Alecsandri? Și, totuși...

Am văzut de curînd, la Teatrul Național din Iași, un spectacol realizat tocmai pe aceste texte care nu ne-au smuls în școală și mai tîrziu decît un oarecare zîmbet de condescendență, de înțelegere superioară sau de amuzament pentru ceea ce cu mai bine de o sută de ani în urmă se numea „teatru". Și am descoperit în fiecare clipă a celor trei ore cît a durat spectacolul, că aceste pagini prăfuite ale teatrului romînesc pot crea și dărui emoție adevărată, neașteptată și poate de aceea mai autentică. Căci ceea ce a reușit Dan Nasta, regizorul spectacolului „Zorile teatrului romînesc", nu a constat în punerea în valoare a unor presupuse calități pe care textele nu le aveau, ci în păstrarea sau, mai corect, în reconsiderarea dragostei, gingășiei și atmosferei în care făceau teatru înaintașii uneia din artele cele mai înfloritoare astăzi în țara noastră.

Această capacitate a regizorului de a se transpune în atmosfera de acum un secol și jumătate, de a face ca parfumul de mult uitat al începuturilor teatrului nostru să inunde din nou sala, a apărut mai cu seamă în concepția perfect unitară a lui Nasta asupra epocii, concepție care a avut drept urmare crearea din cîteva texte diferite a unui singur spectacol închegat, în care trecerea de la o bucată la alta se face pe nesimțite.

Dan Nasta a dat cu „Mirtil și Hloe" examenul cel mai greu al spectacolului. Construită pe gingășie și naivitate, întreaga pastorală, de la prima pînă la ultima scenă, amintește statuetele de Sévres, în timp ce limba, și mai cu seamă cea vorbită de Virginia Bălănescu-Cadeschi (Hloe), îți dă emoția acelei prime reprezentații romînești atît de curat „moldovenească". În „O repetiție moldovenească" atmosfera veacului trecut se păstrează la aceeași intensitate, deși poate pentru un ritm mai susținut al spectacolului, în pofida chiar a interesului documentar, textul ar mai fi putut fi scurtat. Și dacă (poate de data aceasta alegerea lui Nasta n-a fost cea mai fericită) Ion Schimbinschi ne-a dat un Costache Caragiale șters, exterior, făcînd oarecum notă discordantă, artistul emerit Miluță Gheorghiu a realizat un Monsieur Masé, cum poate n-a arătat în realitate, dar cum neapărat ne-am închipuit că trebuie să fi arătat. Pe un decor purtînd aceeași amprentă a simplității și bunului gust, Ștefan Dăncinescu, artist emerit al R.P.R., a fost un extraordinar Clevetici, Miluță Gheorghiu o Chiriță cu care ne-a obișnuit și care a devenit oarecum tradițională, iar Margareta Baciu o „babă Anghelușa doftoroaia" care a amintit multora că vechea generație de actori ai Teatrului Național din Iași posedă multe și variate posibilități de interpretare, chiar dacă alături de arta declamației am așeza-o numai pe aceea a cîntecului. Și, pe urmă, „Parada canțonetelor" a încheiat un spectacol proaspăt pe niște texte bătrîne, al cărui succes — se poate spune fără exagerare — se datorește exclusiv regiei și dragostei interpreților pentru cultura națională.

Mariana PÎRVULESCU

ÎN ZODIA ȘARJEI

Nu numai ploeștenii, dar și publicul bucureștean, dar și o mulțime de spectatori din țara întreagă au putut să aprecieze favorabil destule spectacole prezentate în turnee speciale de Teatrul de Stat din Ploești. Dacă n-ar fi să citām decît spectacolul mai recent cu „Take, Ianke și Cadîr" — în care îndeosebi actorul Caragiu și-a cîștigat laude deosebite și meritate — și ar fi de ajuns ca să nu uităm că e vorba de un teatru cu virtuți.

Iată însă, din păcate, că ultima premieră a ploeștenilor, care este și premiera inaugurală a stagiunii acesteia, vine, nu să răstoarne, firește, dar să arunce o umbră destul de groasă peste succesele anterioare.

S-o spunem de-a dreptul: spectacolul cu comedia „Hai să jucăm teatru", de Méliusz Iósef, este penibil. Interpreții, în frunte cu regizorul Gigi Ionescu, s-au întrecut care de care să șarjeze „la nemurire", de parcă ar fi participat la un concurs al șarjei. E nevoie să spunem, de pildă, că Joujou Pavelescu este o actriță de comedie cu resurse, cînd se stăpînește să nu umble după „efecte" pentru a stîrni hazul publicului cu orice preț? Nu mai e nevoie. Dar e foarte nevoie să arătăm că ea însăși, căzînd într-o șarjă a șarjei, devine blamabilă fiindcă trage după sine, cu autoritatea pe care o are, niște actori tineri de calitate, cum ar fi un G. Mihăilă-Gridănușu sau Moț Negoescu.

În aceste condiții cronicarul se vede interzis. El nu mai e în stare să facă o analiză cu amănuntul a spectacolului. Nici să dea o apreciere justă a textului dramatic. Comedia lui Méliusz Iósef este, firește, o farsă, cu imbroglio și qui-pro-quo, care cată mai degrabă la încurcătura ițelor decît la adîncirea intrigii sau a psihologiei personajelor.

Ceea ce este interesant și plin de tîlc la acest spectacol e că — în ciuda efortului colosal al interpreților de a capta publicul — spectatorii nu prea vin, iar acei care se-ntîmplă să vină, nu prea rîd.

Iată ce trebuie să ne dea de gîndit, mai ales cînd jucăm o comedie.

L. S.

...Cînd comedia se îneacă în șarjă. →

VEȚI VEDEA PE ECRAN

„Poetul" — descrie adolescența tînărului poet Nikolai Tarasov, drumul furtunos al acestui intelectual ce trece de partea revoluției proletare. Incă un amănunt: Izolda Izvițkaia din „Al 41-lea" reapare în „Poetul"!

Ca în fiecare an, Luna Prieteniei ne aduce tradiționalul Festival al filmului sovietic, cu prilejul căruia vizionăm producții de dată recentă ale studiourilor sovietice sau revedem creații a căror valoare și actualitate se păstrează de zeci de ani.

„Prologul" — evocare monumentală a evenimentelor sîngerosului an 1905 — deschide Festivalul; „Crucișătorul Potemkin" vorbește despre același an, de astă dată nu la Petersburg ci la Odesa; „Aleksandr Nevski" răscolește filele istoriei pentru a ne citi o veche pagină din lupta pentru libertate a poporului rus.

Chiar a doua zi după ce-l veți admira pe Cerkasov în Nevski, îl veți regăsi în personajul lui Don Quichotte, din filmul cu același nume. „Poetul", „Malva", „Trepte abrupte" completează lista filmelor din Festival; pe lîngă acestea vor mai avea loc o serie de premiere: „Căile dragostei", „Călătorie în tinerețe", „Mikolka cel viteaz" și „Detașamentul lui Vaska Trubaciov".

Două fotografii și cîteva rînduri despre filmele cărora le aparțin:

„Mikolka cel viteaz" e fiu de feroviar, zburdalnic, poznaș, inteligent, cu inimă de aur. Trăiește în Rusia, îndură mizeria primului război mondial, descoperă cu ochii lui de copil cruzimea și fățărnicia țarului. La vîrsta cînd alții se ascund în fustele mamei, Mikolka învață ce înseamnă revoluția și urcă pe baricadele ei.

DISPARIŢIA DOSARULUI CENUŞIU!

Bobiţa, detectiv amator..

(CAPITOLUL IV: „LUPTA ÎNCEPE!")

DE GEORGE VOINESCU

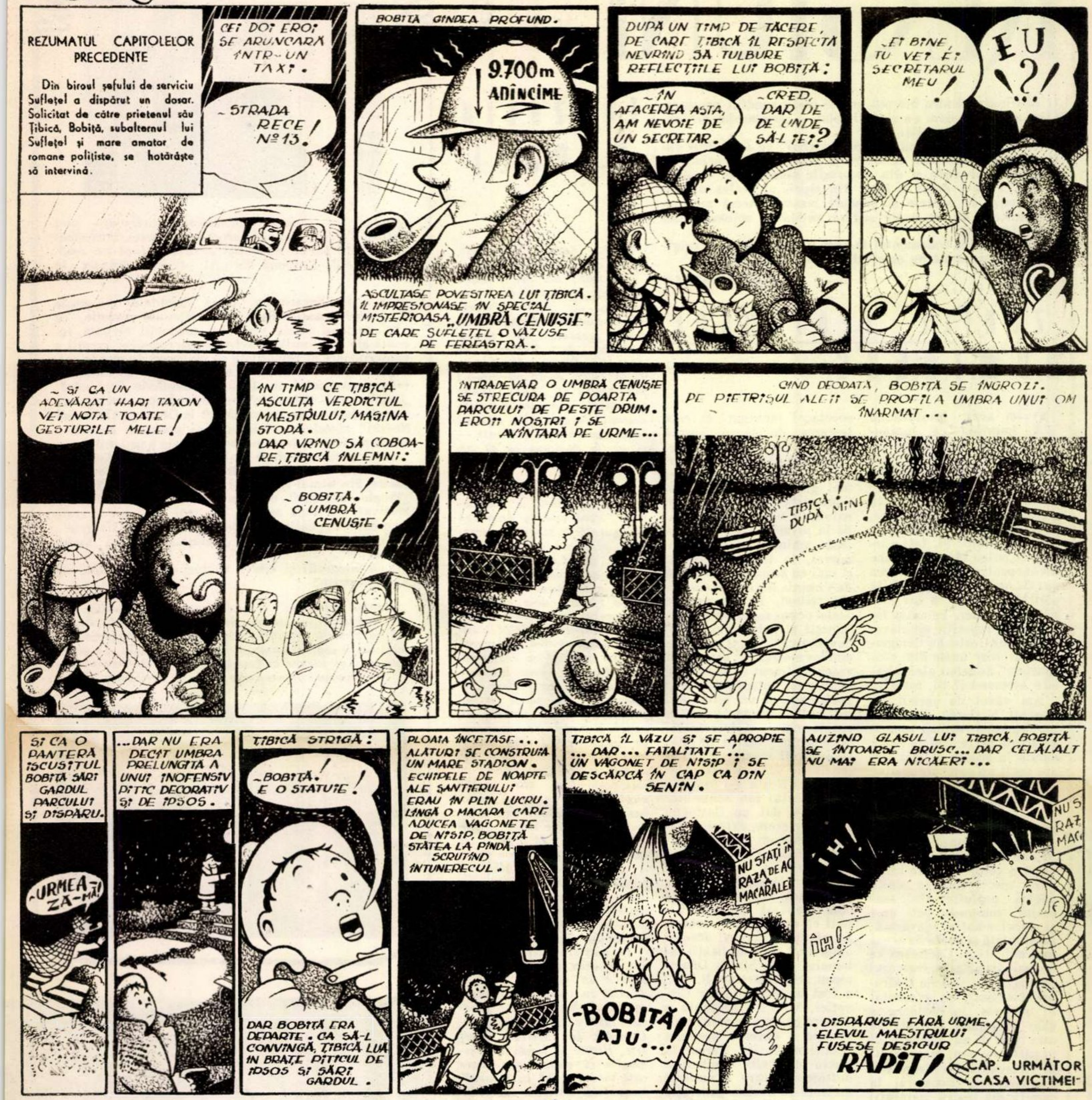

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

Din biroul şefului de serviciu Sufleţel a dispărut un dosar. Solicitat de către prietenul său Ţibică, Bobiţă, subalternul lui Sufleţel şi mare amator de romane poliţiste, se hotărăşte să intervină.

CEI DOI EROI SE ARUNCARĂ ÎNTR-UN TAXI.
– STRADA RECE Nº 13!
BOBIŢĂ GÎNDEA PROFUND.
9.700 m ADÎNCIME
ASCULTASE POVESTIREA LUI ŢIBICĂ. ÎL IMPRESIONASE ÎN SPECIAL MISTERIOASA „UMBRĂ CENUŞIE" DE CARE SUFLEŢEL O VĂZUSE PE FEREASTRĂ.
DUPĂ UN TIMP DE TĂCERE, DE CARE ŢIBICĂ ÎL RESPECTĂ NEVRÎND SĂ TULBURE REFLECŢIILE LUI BOBIŢĂ:
– ÎN AFACEREA ASTA, AM NEVOIE DE UN SECRETAR.
– CRED, DAR DE UNDE SĂ-L IEI?
– ŞI BINE, TU VEI FI SECRETARUL MEU!
EU !?!
– ŞI CA UN ADEVĂRAT HARI TAXON VEI NOTA TOATE GESTURILE MELE!
ÎN TIMP CE ŢIBICĂ ASCULTA VERDICTUL MAESTRULUI, MAŞINA STOPĂ. DAR VRÎND SĂ COBOARE, ŢIBICĂ ÎNLEMNI:
– BOBIŢĂ! O UMBRĂ CENUŞIE!
ÎNTRADEVĂR O UMBRĂ CENUŞIE SE STRECURA DE POARTA PARCULUI DE PESTE DRUM. EROII NOŞTRI SE AVÎNTARĂ PE URME...
CÎND DEODATĂ, BOBIŢĂ SE ÎNGROZI. PE PIETRIŞUL ALEII SE PROFILA UMBRA UNUI OM ÎNARMAT...
– ŢIBICĂ! DUPĂ MINE!
ŞI CA O PANTERĂ ISCUSITUL BOBIŢĂ SĂRI GARDUL PARCULUI ŞI DISPĂRU.
– URMEAZĂ-MĂ!
...DAR NU ERA DECÎT UMBRA PRELUNGITĂ A UNUI INOFENSIV PITIC DECORATIV ŞI DE IPSOS.
ŢIBICĂ STRIGĂ:
– BOBIŢĂ! E O STATUIE!
DAR BOBIŢĂ ERA DEPARTE. CA SĂ-L CONVINGĂ, ŢIBICĂ LUĂ ÎN BRAŢE PITICUL DE IPSOS ŞI SĂRI GARDUL.
PLOAIA ÎNCETASE... ALĂTURI SE CONSTRUIA UN MARE STADION. ECHIPELE DE NOAPTE ALE ŞANTIERULUI ERAU ÎN PLIN LUCRU. LÎNGĂ O MACARA CARE ADUCEA VAGONETE DE NISIP, BOBIŢĂ STĂTEA LA PÎNDĂ SCRUTÎND ÎNTUNERECUL.
ŢIBICĂ ÎL VĂZU ŞI SE APROPIE ... DAR... FATALITATE!... UN VAGONET DE NISIP SE DESCARCĂ ÎN CAP CA DIN SENIN.
NU STAŢI ÎN RAZA DE AC... MACARALEI
– BOBIŢĂ AJU...!
AUZIND GLASUL LUI ŢIBICĂ, BOBIŢĂ SE ÎNTOARSE BRUSC... DAR CELĂLALT NU MAI ERA NICĂIERI...
NU S... RAZ... MAC...
!H!
ÎH!
...DISPĂRUSE FĂRĂ URME. ELEVUL MAESTRULUI FUSESE DESIGUR RĂPIT!
CAP. URMĂTOR „CASA VICTIMEI"

POŞTA REDACŢIEI

Al. Pileşteanu — Loco. Propunerile dv. — pentru care vă mulţumim — au fost bine venite şi le vom pune în aplicare! Mai scrieţi-ne.

Gh. V. Drăgănescu — Sinaia. Revista noastră apare săptăminal. Dacă sinteţi abonat la revistă, factorul poştal este obligat să v-o aducă la domiciliu.

Barbu G. Virgiliu, student — Loco; Arsene G.; Dumitru Poenari — Muscel. Reportajul lui Raymond Maufrais „Aventură în Matto Grosso", din care revista noastră a publicat cîteva fragmente sub titlul „Misteriosul Rocandor", va apare în întregime la Editura Tineretului în traducerea lui Paul Marian.

C. Baloiu — Niculeşti; A. Cotter, student — Loco; Pică Stroe — Hunedoara. Am luat notă de propunerile dv.

Ion din Racăuţi — Tg. Ocna. Prezentaţi lucrarea dv. (de preferat dactilografiată) Editurii Tineretului — Bucureşti, Piaţa Scinteii nr. 1, sau Editurii de Stat pentru Literatură şi Artă (E.S.P.L.A.) — Bucureşti, bd. Ana Ipătescu nr. 39.

Prof. J. Bettisch — Timişoara; Petre Muha, L. Tiron, M. Dungeanu — Suceava; B. Blaj — com. Misca; A. Peride, O. Luţaş — Baia Mare; Tompe Raul — Isaccea; D. Stoica — Loco. Vă sfătuim să vă adresaţi revistei „Rebus", Piaţa Scinteii 1, sau „Comitetului de iniţiativă pentru Esperanto" (Bucureşti, Căsuţa Poştală 205), care vă vor da toate lămuririle în legătură cu întrebările ce ni le-aţi adresat.

O. Puiu — Piteşti. Jocul dv. este lipsit de temă; în plus are slăbiciuni din punct de vedere enigmistic: verbe conjugate (cern), substantive articulate (fumatul) ş.a. Deci, nepublicabil.

Florescu Mihai — Andrieşeni, Iaşi. Şarada dv. nu-i şaradă, ci metagramă. Versificaţia este necorespunzătoare. Parte din celelalte jocuri au greşeli, parte sînt cunoscute ca exprimare grafică.

Tomin Antoniu — Lugoj. Jocul „Brazdă şi paloş" are un număr exagerat de puncte negre. Iar barele de două şi trei puncte negre, atît de dese, nu sînt admise în jocurile de cuvinte încrucişate. Aţi creat un joc de dimensiuni prea mari.

G. I. Demetriade — Loco. Poezia dv. nu întruneşte condiţiile publicării. Scrisul este un meşteşug foarte greu, care presupune talent, cultură şi foarte multă lectură.

ÎN JURUL GLOBULUI

↑CEA MAI BUNĂ ARTISTĂ A ANULUI. La Veneția s-a desfășurat ediția 1957 a tradiționalei Bienale cinematografice. Cupa „Volpi“, acordată celei mai bune interprete feminine a anului, a revenit artistei sovietice Zita Ritenbergs pentru creația ei din filmul „Malva“.

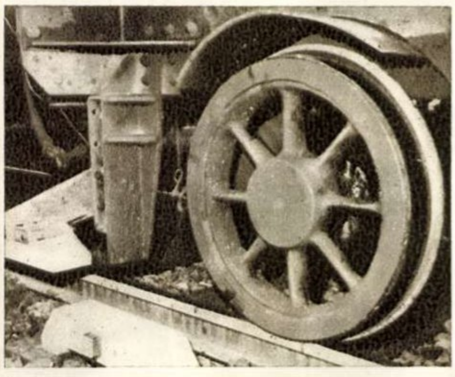

↑SECURITATE ÎMPOTRIVA ACCIDENTELOR FEROVIARE. Fotografia de mai sus reprezintă o roată de tren și, alături de aceasta, o frînă automată, realizată de curînd de tehnicianul cehoslovac Dalibor Paspa. Invenția lui Dalibor Paspa se bazează pe principiul magnetismului. În situația în care trenul înzestrat cu o asemenea frînă trece prin fața unei halte și nu i se dă semnalul de liberă trecere, aparatul frînează automat, iar în cabina mecanicului apare o lumină roșie.

Frîna poate opri un tren care merge cu o viteză de 65 km/oră și va fi atașată trenurilor în special pe timp de ceață și de proastă vizibilitate.

←FERNANDEL, ÎN VERSIUNE RURALĂ. Popularul comedian francez Fernandel interpretează în ultimul său film, rolul unui țăran încurcăreț.

RECTIFICARE

În pag. 18 a numărului de față strecurîndu-se o greșeală de corectură, rîndurile 35–36 din coloana a 3-a se vor citi corect: „...artist al poporului cum e Remus Comăneanu...“ etc.

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

În timpul unei lupte din Algeria, un soldat francez, cuprins de panică, făcu stînga-mprejur și o luă la sănătoasa. După un timp fu oprit de un ofițer care-l întrebă:

— Nu știi că, acolo, în față se dă o luptă?

— Știu — răspunse soldatul.

— Atunci ce cauți aici?

— ?!

— Vorbește, omule! Știi cine sînt eu?

— Nu, domnule.

— Sînt generalul tău!

— Dumnezeule! — strigă soldatul — chiar atît de departe de front să fi ajuns?

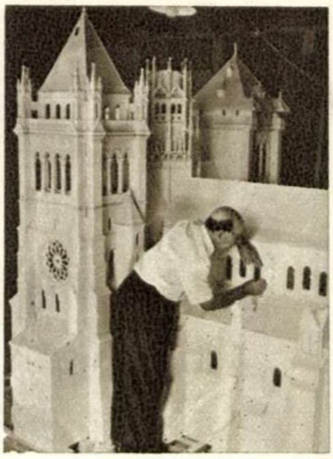

↑CATEDRALA DE IPSOS. Această lucrare — macheta în ghips a catedralei Saint-Pierre din Geneva — a fost începută în urmă cu 18 ani, o dată cu înființarea Biroului pentru asistență tehnică, unde lucrează mai cu seamă șomeri cu meserii tehnice.

Conținînd cele mai amănunțite detalii, macheta are o lungime de 4 m., înălțimea de 3,5 m., și lățimea de 2,5 m.

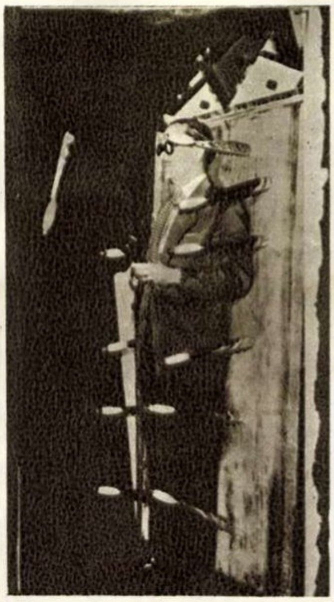

↑SUB AMENINȚAREA CUȚITELOR. Un comentar rostit la televiziunea britanică de către ziaristul Bob Danvers, în timp ce o duzină de cuțite se înfig la o jumătate de centimetru de trupul său. Iată o treabă ce n-are prea mult de-a face cu gazetăria și care costă multă sudoare rece... Căci aruncătorul de cuțite Willy Texan e, la urma urmei, un simplu om, iar omul e supus greșelii...

↑MODA ITALIANĂ ÎN U.R.S.S. O delegație a celor mai mari case de modă din Italia a sosit în Uniunea Sovietică pentru a-și prezenta cele mai noi creații.

În clișeu: ultimele pregătiri ale casei de mode „Antonelli“ înainte de plecarea în U.R.S.S.

↑ DUPĂ METODA... WILHELM TELL. „Profesorul“ Jimmy White dă reprezentații de tăierea unui măr în două, după metoda... Wilhelm Tell. Cîntăreața Carol Hayes, pe al cărei cap fusese instalat mărul respectiv la una din reprezentații, a avut ghinion, fiind lovită de satîrul „profesorului“. În fotografia de sus: Jimmy White făcînd o demonstrație unui ziarist. Jos: Carol Hayes, victima metodei Wilhelm Tell. ↓

FIECARE CU STICLEȚII LUI... Inginerul Sandy Strickland și-a pus în gînd să întreacă cu 131 de ore recordul australian la maratonul de... cîntat la pian. „Antrenorul“ îi cronometrează „cursa“. →

←DE 2500 ANI. Săpături efectuate recent la Atena, pe locul conservatorului antic Herodus, au scos la iveală un străvechi

Ecranele sovietice vor înfățișa în toamna aceasta publicului, cel dintîi film artistic realizat de studiourile kirghize, la Frunze. „Mărturisirea“ e un film în culori, regizat de I. Kobîzev pe un scenariu inspirat din viața djighiților; rolurile principale fiind susținute de actorii kirghizi M. Riskulov și S. Djamanov.

Colaborarea cinematografică ceho-ucraineană debutează cu turnarea unui film după romanul cunoscutului scriitor praghez Jiri Marek — „Oamenii intră în beznă“. Filmul se lucrează în studiourile Dovjenko din Kiev.

„Retur manivela“ se numește un recent film francez factură polițistă, realizat de Denis de la Patellière. Filmul nu s-ar ridica prea mult peste nivelul obișnuit al producțiilor genului, dacă în rolurile principale nu ar fi fost utilizați Michele Morgan și Bernard Blier, care reușesc să umanizeze personajele, în ciuda unui scenariu mediocru, inspirat de un roman senzațional american.

Automobilul bunicului a obținut medalia de argint la San Sebastian. Trebuie însă să spunem că în orașul spaniol nu a avut loc un concurs de automobile, ci un festival al filmului, iar sus-numitul automobil e doar titlul unei savuroase comedii cehoslovace, care reeditează epoca dinaintea primului război mondial cînd circulau, sforăitori și explozivi, precursorii elegantelor Skode de astăzi.

Noul rol al popularului actor sovietic V. Drujnikov e cel al unui talentat inginer rus de la începutul veacului nostru — Evghenii Narejnîi — în filmul „Trepte abrupte“, care se turnează acum la Kiev în cinstea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții.

Uneori necesitățile regizorilor de film duc la ciudate răsturnări ale cunoștințelor noastre de geografie. Așa, de pildă, acum, orășelul Bourges din centrul Franței a devenit Parisul anilor revoluției franceze, pentru echipa care turnează, sub îndrumarea regizorului englez Ralph Thomas, filmul „Povestea celor două orașe“, după nuvela lui Ch. Dickens.

Lumea întreagă se întreabă adesea ce au ajuns unele glorii de pe vremuri ale cinematografiei americane, ca de exemplu, Shirley Temple, fostul copil minune al ecranului. După ce ca actriță matură, a cunoscut două cumplite eșecuri, cea care acum 20 de ani se situa în fruntea salariilor hollywoodiene a acceptat astăzi, după ce nu a mai fost văzută de opt ani, să apară într-un program de televiziune ca povestitoare de basme pentru copii.

Palatul guvernului

Cea mai veche republică din lume, San Marino, a trăit în ultimele săptămîni, evenimente cu adevărat dramatice. Comunitatea de oameni liberi, întemeiată în urmă cu 16 veacuri pe povîrnişurile lui Monte Titano, în Italia, a căzut pradă unui monstruos complot, ale cărui fire pornesc de la Roma şi de mai departe chiar, de la Washington.

Printr-un act de gravă violenţă, guvernul clerical din Roma a dispus blocarea comunicaţiilor ce leagă micul stat de restul Peninsulei Italice, trimiţînd detaşamente de poliţie de-a lungul unor frontiere lipsite de apărare. În felul acesta guvernul legal din San Marino, cu toată rezistenţa curajoasă pe care a opus-o, a fost silit să cedeze locul unui guvern marionetă, recunoscut de guvernanţii din Roma cu cinci minute înainte de a se fi constituit, un guvern care-şi stabilise sediul iniţial într-o remiză în curs de construcţie, situată chiar pe linia de demarcaţie. Aici s-au cuibărit — ocrotiţi de blindate italiene — cîţiva rebeli, ale căror arme automate (puse la dispoziţie prin „amabilitatea" autorităţilor italiene) s-au îndreptat amenințătoare în direcţia micului deal ce coboară dinspre Monte Titano spre ţărmul Adriaticei.

Ce s-a întîmplat de fapt la San Marino? De ce s-a „deranjat" însuşi Foster Dulles. grăbindu-se să-l trimită la faţa locului pe consulul american de la Florenţa ,spre a comunica „guvernului din remiză" — cum îi spune în batjocură populaţia din San Marino — solidaritatea şi recunoaşterea guvernului Statelor Unite? De ce s-a făcut atîta agitaţie la Roma şi la Washington în legătură cu „pericolul roşu" din San Marino? Într-un cuvînt :în ce a constat „operaţiunea San Marino"?

Grupul de consilieri democrat-creştini şi social-democraţi, sanmarinezi. cu alte cuvinte o minoritate căreia i s-au mai alăturat cîţiva aventurieri şi profitori politici, au renegat şi trădat angajamentele şi programul cu care s-au prezentat în faţa alegătorilor (este vorba aci de cinci consilieri aleşi pe lista socialistă şi un independent). După cum s-a dovedit mai tîrziu, trădarea lor s-a datorat şi unor bancnote de cîte zece mii lire, sau chiar unor pachete de dolari. Mai mult, în zilele complotului au fost recrutaţi ca mercenari tot soiul de aventurieri şi huligani fascişti, plătiţi cu cîte 3000 de lire de cap. Putch-iştii s-au întrunit pe ascuns într-o vilă din oraşul italian Rimini, pentru a forma în toiul nopţii un nou guvern, tocmai în clipa în care cei doi Căpitani-regenţi, văzînd demisiile prezentate de peste jumătate din membrii Marelui Consiliu (parlamentul), convocaseră corpul electoral pentru ziua de 3 noiembrie, spre desemnarea unui nou Consiliu.

Se ştie că în San Marino, ţărişoara cu o suprafaţă de 60,57 Kmp. şi o populaţie numai de 13.500 de locuitori, de la alegerile din 1946 majoritatea în Marele Consiliu a aparţinut permanent partidelor comunist şi socialist. În 1955 capitaliştii italieni, prin intermediul partidului democrat-creştin şi al aliaţilor săi, au participat în mod masiv la campania electorală, intervenind făţiş în treburile interne ale republicii San Marino.. Totuşi, Marele Consiliu care s-a format în urma alegerilor avea următoarea componenţă: 35 de consilieri de stînga (19 comunişti şi 16 socialişti) şi 25 de consilieri reprezentînd partidele burgheze.

În decurs de 12 ani de conducere comunisto-socialistă situaţia economică a fost complet redresată. S-au construit şosele în lungime de 140 km, s-au introdus apa şi lumina electrică pînă în cele mai mărginaşe căsuţe,

La adunarea populară din 6 octombrie populaţia din San Marino şi-a manifestat cu tărie ataşamentul faţă de cîrmuitorii comunişti şi socialişti. În fotografie, tovarăşul Domenico Morganti (comunist), subsecretar de stat al Afacerilor Interne, vorbind mulţimii. →

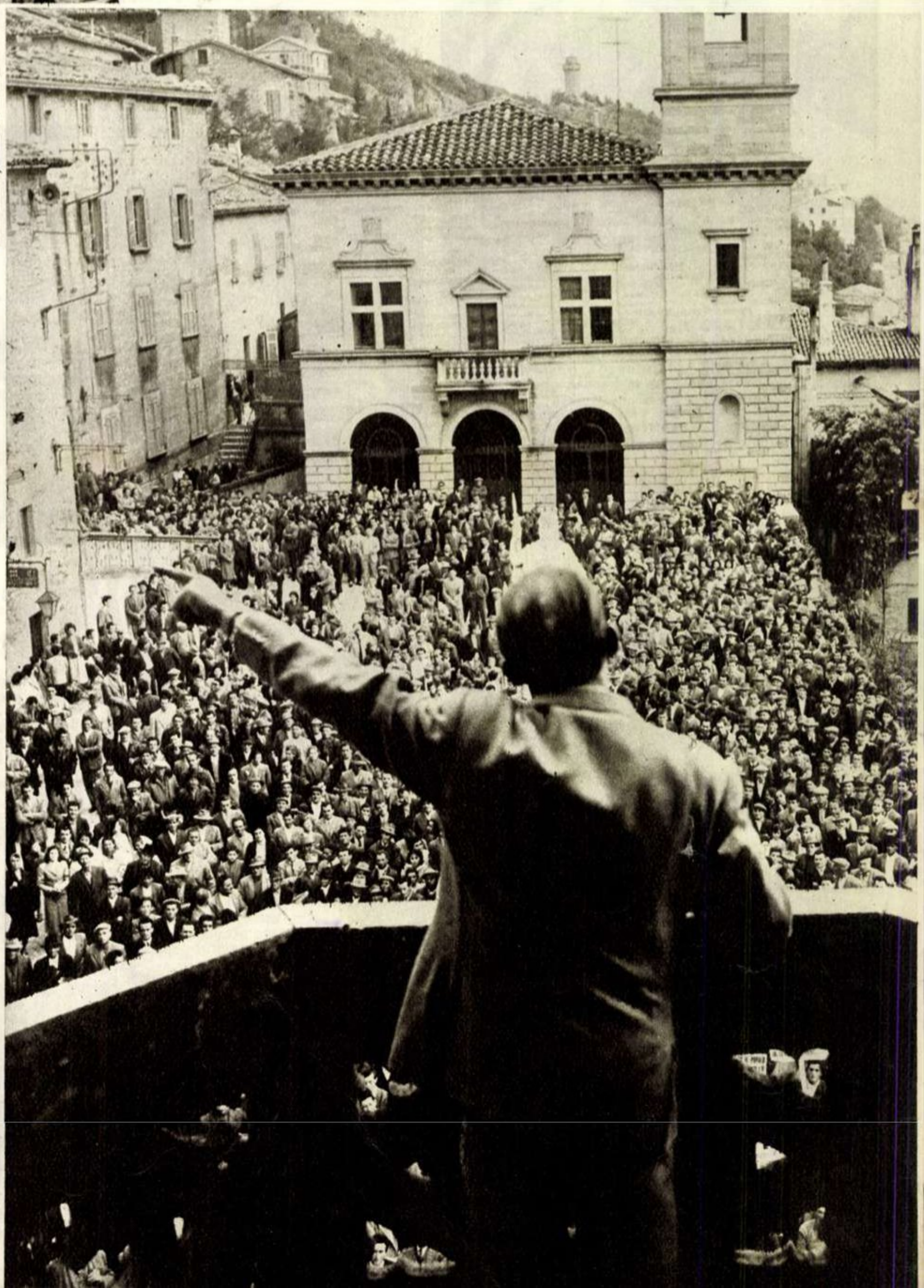

Pentru apărarea independenţei republicii, muncitorii au format grupe de voluntari, dar armele lor învechite nu puteau înlătura totuşi blocada militară şi economică organizotă de guvernul italian. ↓

„OPERAŢIUNEA SAN MARINO"

Corespondenţă specială pentru cititorii „Flacării"
de Bruno ROSSI
ziarist italian

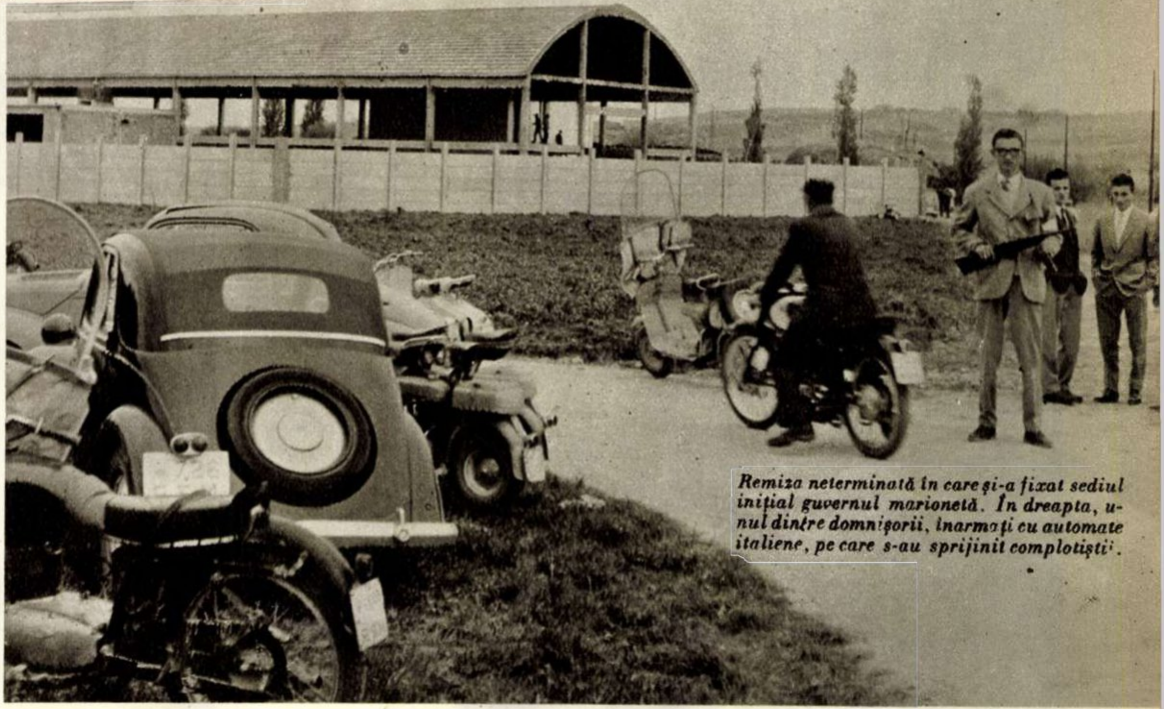

Remiza neterminată în care şi-a fixat sediul iniţial guvernul marionetă. În dreapta, unul dintre domnişorii, înarmaţi cu automate italiene, pe care s-au sprijinit complotiştii.

Am fost la San Marino în zilele puch-ului — Un complot cu întinse ramificaţii — Blocada... democrat-creştină — De ce s-a deranjat Dulles — 3000 de lire un mercenar — Marea „vină" a micii republici.

25% din terenurile de munte nedesţelenite pînă atunci au fost făcute cultivabile, s-au deschis numeroase şcoli, s-a lichidat şomajul, s-a instituit un serviciu de prevederi sociale, care asigură tuturor cetăţenilor asistenţa în caz de boală, au fost construite fabrici şi s-a dat o amplă dezvoltare turismului. (În anul 1955 republica San Marino a fost vizitată de peste 1.350.000 de turişti). Iată de ce succesele cîrmuirii democratice în San Marino reprezentau un element de comparaţie îngrijorător pentru guvernul din Roma.

Şi acum, dragi cititori, vă voi reda în cele ce urmează cîteva din impresiile pe care le-am cules în cursul vizitei pe care am făcut-o pentru „Flacăra", la San Marino, chiar în toiul evenimentelor din ultimele săptămîni, cu puţin înainte de deznodămîntul dramatic care a dus la înlăturarea guvernului legal al acestei ţărişoare.

După ce am izbutit să trec de bariera carelor blindate italiene dispuse de-a lungul şoselei ce urcă de la Rimini înspre graniţa republicii San Marino şi am înfăţişat carabinierilor italieni legitimaţia mea de ziarist, am păşit pe teritoriul descris de presa şi de radioul italian în culori sumbre, ca fiind — chipurile — lăsat pradă anarhiei şi bunului plac al „bandelor roşii". Primul post de control peste care am dat în San Marino — de altfel unicul de pe autostrada ce duce spre capitala micului stat — era format din patru tineri ţărani, dintre care doi erau înarmaţi cu nişte arme vechi provenite din primul război mondial, iar ceilalţi doi aveau pur şi simplu arme de vînătoare. Atît şi nimic mai mult.

Serravalle, Borgo Maggiore, San Marino. În faţa palatului guvernamental ce se înalţă pe povîrnişurile lui Monte Titano întîlnesc doi soldaţi neînarmaţi. Un băieţaş dolofan cu părul bălai, fiul unui coleg german, se juca în mijlocul pieţei pustii. Comandantul jandarmeriei şi brigadierul paznicilor comunali încercau să readucă la viaţă un pui de porumbel zgribulit de frig şi înfometat, care se lăsa prins cu uşurinţă. Iată care era atmosfera în San Marino chiar în primele zile ale blocadei. Linişte şi încredere în bunulsimţ. În ziua de 6 octombrie la orele 15, în Piaţa Palatului s-a strîns o mare mulţime. O delegaţie de femei au oferit Căpitanilor-regenţi un steag alb-albastru drept simbol al unităţii şi solidarităţii poporului. Oratorii aflaţi în balconul palatului au fost salutaţi cu urale de simpatie. Primul a luat cuvîntul socialistul Giacomini. După ce a înfierat energic atitudinea guvernului italian, vorbitorul a declarat că guvernul legitim al republicii San Marino este acela care a obţinut majoritatea voturilor cu prilejul alegerilor din 1955, pe cînd „cabinetul" fabricat la graniţă, cu un picior în casă şi cu celălalt dincolo, nu se sprijină decît pe puterea armelor italiene.

„Numai poporul poate modifica, pe bază de alegeri libere, compunerea Marelui Consiliu. Acest Consiliu — a spus în încheiere Giacomini — nu poate fi confundat cu o asociaţie de fotbal, în care jucătorii pot fi achiziţionaţi cumpărîndu-i cu miare." Subsecretarul de stat al Afacerilor Interne, comunistul Domenico Morganti, după ce a informat mulţimea că guvernul a primit sute de telegrame de solidaritate din toate colţurile Italiei şi din lumea întreagă, a arătat că politicienii democrat-creştini se tem de alegeri, de aceea ei recurg la comploturi. Între timp însă blocada economică organizată de guvernul italian înăbuşea tot mai mult micul stat. Nu mai intrau materii prime, iar fabricile îşi încetaseră activitatea. Alimentele nu soseau decît pe adresa acelor negustori pe care rebelii îi considerau drept partizanii lor.

Pentru ca reportajul meu din San Marino să fie complet am hotărît să fac o „vizită" şi cabinetului-fantoşă pregătit să ia locul guvernului legal. Cîţiva tineri de la „Acţiunea catolică", înarmaţi cu puşti mitraliere de fabricaţie italiană, mi-au barat drumul cu un aer tragicomic. Unul îşi îndreptă arma asupră-mi şi-mi ceru să mă legitimez. Dacă treaba n-ar fi fost serioasă, aş fi pufnit în rîs văzîndu-l pe caraghiosul „erou" cum încerca fără succes să-i imite pe gangsterii americani. Era secondat de un „refugiat" ungur, care a răsărit şi el în acest loc, cum s-ar zice, „pentru a da o mînă de ajutor"...

Înainte de a părăsi San Marino am intrat în vorbă cu oameni simpli ca să aflu şi părerea lor. Toţi, fără excepţie, se mîndreau că sînt cetăţeni ai unei republici libere şi-şi manifestau ataşamentul faţă de guvernul lor legal.

„Spuneţi aceasta şi romînilor" — îmi spuse un bătrînel vioi, care ţinuse neapărat să ştie pentru ce ziar scriu.

★

Am plecat din San Marino păstrînd în inimă o fărîmă din înflăcărata dragoste de libertate a unui mic popor, a cărui unică „vină" este aceea de a fi înfăptuit, sub cîrmuirea comuniştilor şi a socialiştilor, în 12 ani ceea ce n-au realizat vechile rînduieli decenii în şir.

La 12 octombrie 1957, de pe Monte Titano a răsunat un strigăt deznădăjduit. Libertatea a fost sugrumată în străvechea „Terra della liberta". În faţa lumii întregi guvernul legal, silit să demisioneze, a denunţat actul de gravă violenţă săvîrşit contra republicii San Marino. Oricum însă, victoria morală aparţine comuniştilor şi socialiştilor care au gospodărit ani de-a rîndul, cu înţelepciune şi pricepere, în interesul poporului, mica republică de pe Monte Titano.

Unul din blindatele italiene postate la graniţa republicii San Marino ↑
în zilele blocadei.

Aventurieri mercenari, iată „eroii" loviturii de stat din San Marino ↓

Nesfîrşit e şirul carelor celor ce au venit să vîndă cereale statului.

Din mîna responsabilului tîrgului, tov. Gh. Raicu, producătorul Ţele Clement, din comuna Găuriciu (Zimnicea), primeşte banii pentru porumbul vîndut statului.

Tocmeala e mai lungă, dar plata e rapidă. Achizitorul Popazu Ştefan tocmeşte căruţa de porumb adusă de Condilă D. Petre, din comuna Atîrnaţi, raionul Alexandria.

TÎRG LA SMÎRDIOASA

Smîrdioasa...O comună ca multe altele din întinsa cîmpie a Dunării. Dar în fiecare duminică din aceste zile de toamnă îmbelşugată, spre Smîrdioasa curg nesfîrşite şiruri de căruţe din satele aflate în apropierea hotarelor celor două raioane ce se învecinează aci: Zimnicea şi Alexandria.

E zi de tîrg la Smîrdioasa. Dar tîrgul acesta se deosebeşte de altele. Imensa majoritate a căruţelor adunate în tîrg sînt încărcate doar cu porumb, cu grîu, cu floarea-soarelui. Pentru că plugarii din satele de pe aci vin la Smîrdioasa cu un scop precis: să-şi vîndă statului — cel mai sigur cumpărător — prisosul lor de cereale.

Iată-i pe întovărăşiţii din comuna Bragadiru (Zimnicea), pe ţăranii cu gospodărie individuală din Atîrnaţi (Alexandria) şi din multe alte comune sosind în tîrg. Unii au contracte încheiate cu statul încă din primăvară şi acum vin să predea produsele şi să-şi ia banii ce li se cuvin. Alţii nu au contractat, dar sînt siguri că statul le va cumpăra întreaga cantitate de produse, plătind-o cu un preţ convenabil.

Nici unul nu s-a întors acasă cu produsele nevîndute. Cumpărătorul acesta cumpără oricît — iar preţul pe care-l plăteşte e cel mai bun!

Fotografii de A. LOVINESCU

Oamenii sînt mulţumiţi. Recolta a fost bună — plata e pe aceeaşi măsură. Şi Petra Cojocaru din comuna Bragadiru, care a contractat 800 kg floarea-soarelui, are motive de mulţumire...

„Intr-un ceas bun. Şi la anu' din nou". Sandu P. Dumitru din Bragadiru e mulţumit de preţul primit pentru cele 2000 kg porumb ale sale.

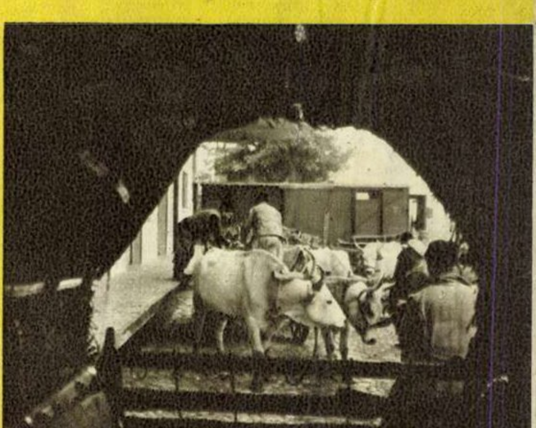

La bază, carele sînt descărcate unul după altul. De aci, produsele vor fi expediate în toate colţurile ţării. Pîinea oraşelor este asigurată!

PREŢUL 1,50 LEI

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR
3 luni: 18 lei
6 luni: 36 lei
un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Bibl Reg

Nr. 30 (127)
Anul VI
26 oct. 1957

Ne vorbeşte Zara Doluhanova.
Interviu în pag 3
(Fotografie

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ŞI LITERAR-ARTISTICĂ

„SPUTNIK" RECORD ABSOLUT

Năzdrăvanul „Sputnik" sovietic continuă să se rotească în jurul planetei noastre, uluind întreaga omenire cu spectaculosul său voiaj ceresc.

„Luna" artificială înghite distanțele cu o viteză record, apărînd și dispărînd ca o nălucă în dreptul milioanelor de telescoape, lunete, aparate fotografice care-l iscodesc pretutindeni în Terra noastră. Drumul parcurs de satelit pînă acum depășește de cîteva ori distanța pînă la planeta Marte.

În fotografia din stînga, unul dintre părinții „Sputnik"-ului — savantul sovietic Leonid Sedov, care a luat parte la recentul Congres Internațional de astronautică din Barcelona.

În fotografia de jos: profesorul A. A. Blagonravov, eminent cercetător sovietic în domeniul construcției rachetelor balistice intercontinentale.

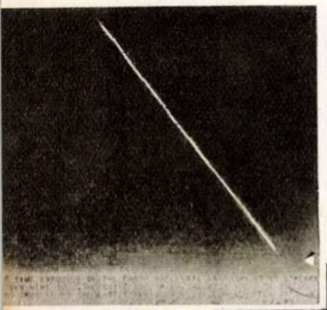

← Aceasta este prima fotografie a satelitului sovietic în zbor, realizată la Melbourne cu aparatele televiziunii australiene.

Observatoarele astronomice americane urmăresc cu asiduitate zborul „Sputnik"-ului recunoscînd că „luna" sovietică a bătut un *„record absolut și fantastic totodată"*. ↓

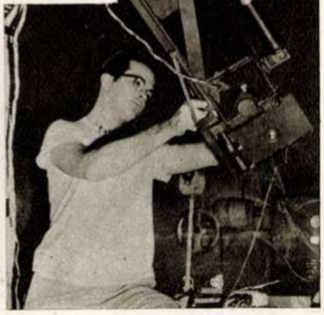

Moda „Sputnik" lansată de casele de confecții americane a cucerit publicul. În fotografie, un băiețel din Ohio (S.U.A.) purtînd o cască tip „Sputnik", ca să fie și el... la modă.

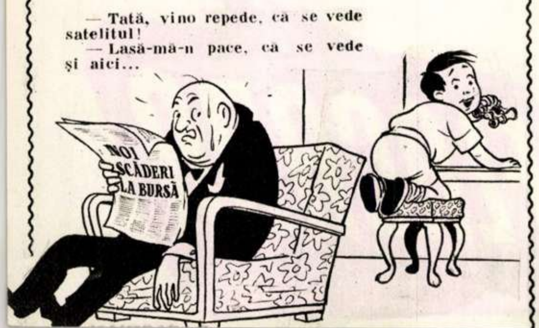

— Tată, vino repede, că se vede satelitul!

— Lasă-mă-n pace, că se vede și aici...

LUNA PRIETENIEI ROMÎNO -

Fostul comisar de pe „Aurora" Aleksandr Viktorovici Bielîșev vorbește prietenilor romîni la Institutul de Istorie al P.M.R. ←

S-au întîlnit la Casa prieteniei romîno-sovietice studenții noștri cu studenții străini care studiază în R.P.R. Au petrecut împreună o seară de neuitat, o seară a veseliei, tinereții, prieteniei... →

La Palatul Pionierilor din Capitală. Un festival al dansului și cîntecului popular de la noi și din țara prietenă. Prilej pentru membrii ansamblului „Ciocîrlia" să-și arate din nou neasemuita măiestrie. (Fotografiile de jos).

SOVIETICE

Fotografii de S. STEINER

SOLII CINEMATOGRAFIEI SOVIETICE:

1) *A. S. Feodorov*, **directorul producției de filme, membru în colegiul Ministerului Culturii al U.R.S.S.**

2) *Pavel Kadocinikov*, **artist emerit al R.S.F.S. Ruse, laureat al Premiului Stalin.**

3) *Eduard Tisse*, **operator, artist emerit al R.S.F.S. Ruse și R.S.S. Letone, de trei ori laureat al Premiului Stalin.**

4) **Artista** *Baiba Indrikson*.

5) **Artista** *Roza Makagonova*.

La Ciocănești (regiunea București) într-una din zilele Lunii marii prietenii. Tineretul din sat s-a strîns în fața panourilor ce oglindesc marile realizări din U.R.S.S. →

Tot la Ciocănești, o discuție în aer liber despre „femeia sovietică". ↓

ZARA DOLUHANOVA

MIC INTERVIU CU O MARE ARTISTĂ

Trebuie spus din capul locului că Zara Doluhanova, deși ne-a primit cu o amabilitate remarcabilă, n-a putut fi lesne înduplecată să acorde prezentul interviu.

— **Sînt doar un om obișnuit; ce v-aș putea spune neobișnuit?**

Iată argumentul unei celebrități de o modestie rară. Zara Doluhanova-omul degajă aceeași naturalețe și expresivitate ca și Zara Doluhanova-cîntăreața de reputație mondială. Ceea ce cu o seară înainte, sub cupola Ateneului, fusese exprimat cu uimitoarea frumusețe a frazei muzicale, a fost redat în convorbirea noastră cu sobrietate și reținere — dar și cu nelipsita căldură ce o caracterizează.

Drumul parcurs spre culmile celebrității? Răspunsul este scurt, dar concludent:

— **Am crescut într-o familie de melomani. Mama avea voce frumoasă. Tata cînta la pian și adora flautul. La vîrsta de șase ani, învățasem să cînt la pian, iar la 16 ani mă visam cîntăreață.**

— Dar visurile de azi?

— **Unul singur: acela ca tot ceea ce realizez pe altarul artei să slujească numai și numai cauzei nobile a omului.**

Ochii negri, migdalați, ai Zarei Doluhanova au străluciri neobișnuite în clipele de emoție lăuntrică. Vorbește cu însuflețire despre concertele ei, despre aceste necontenite întîlniri cu oamenii.

— **Cînt pentru oameni, pentru tot ce este mai cinstit. Și sînt fericită cînd oamenii deslușesc graiul cîntului meu.**

— Într-adevăr, vocea dv. a făcut de mult înconjurul lumii. Ați putea să ne spuneți cîteva cuvinte despre turneele din ultimii ani?

— **Am un itinerariu cam mărișor, e drept, dar sînt mîndră că am avut cinstea de a fi sol al artei sovietice în mai multe dintre țările lagărului socialist, precum și în Anglia, Franța, Italia, Suedia, Norvegia, Germania, Argentina, Uruguay. În fiecare din aceste țări am dat mai multe concerte.**

— Dar în Uniunea Sovietică?

— **Aci sînt la mine acasă și, după cum știți, casa aceasta este uriașă, iar oamenii sovietici sînt pasionați ai muzicii. De aceea dau în fiecare an cîte 30—40 de concerte. Anul acesta, în cinstea celei de-a 40-a aniversări a lui Octombrie Roșu, am dat și mai multe. Iar pînă la finele anului, voi întreprinde un turneu în Asia Centrală.**

— Se poate vorbi de anumite preferințe din repertoriul dv.? (Se știe că acest repertoriu e foarte vast — cca 500 piese).

— **E greu de ales, atunci cînd îndrăgești muzica. Operele lui Rahmaninov, Prokofiev și ale lui Bach îmi sînt tot atît de apropiate ca și cîntecele populare armenești, rusești sau spaniole. Ceea ce mă preocupă însă necontenit este străduința de a cuprinde întreaga paletă de culoare a oricărei piese muzicale spre a o reda cu fidelitate scrupuloasă.**

— Cronicarii noștri muzicali au sezisat deci în mod just acest element dominant în arta dv. interpretativă. Totuși mulți dintre auditorii concertelor pe care le-ați dat ar fi fericiți dacă le-ați spune în ce constă — ca să zicem așa — secretul măiestriei artistice cu care i-ați cucerit.

— **Cînd ani în șir ești cu fața la public, nu poți avea secrete. Și nici n-ai nevoie de ele. Nu te poți lipsi însă de voce, de talent, de cultură muzicală și de muncă tenace, neobosită, timp de ani și ani. Dacă toate acestea, luate laolaltă, reprezintă ceea ce se cheamă... secret, atunci acesta-i secretul...**

Cît de lipsită de artificii este profesiunea de credință a Zarei Doluhanova, cu ce tonalități de sinceritate își caracterizează cîntăreața cu voce de aur, arta-i subtilă, poezia talentului său generos!

Și nu uită, în încheierea convorbirii noastre, să transmită, prin „**Flacăra**", un gînd bun „**auditorilor dragi din R.P.R., publicului exigent și iubitor de muzică**", cu care s-a reîntîlnit — ține să adauge — „**cu nespusă plăcere**" în cadrul Lunii prieteniei romîno-sovietice.

COMPLOT!

EMISARUL AMERICAN LOY HENDERSON, unul dintre principalii protagoniști ai planurilor de înăbușire a libertății Siriei. Adjunctul lui Dulles este caracterizat de ziarul egiptean „Al Ahram" ca „specialist experimentat în crearea de dezordini și comploturi în țări străine". →

← **TRUPE MOTORIZATE**, înzestrate cu cel mai modern armament american, sînt pregătite cu febrilitate în vederea unui atac armat împotriva Siriei independente.

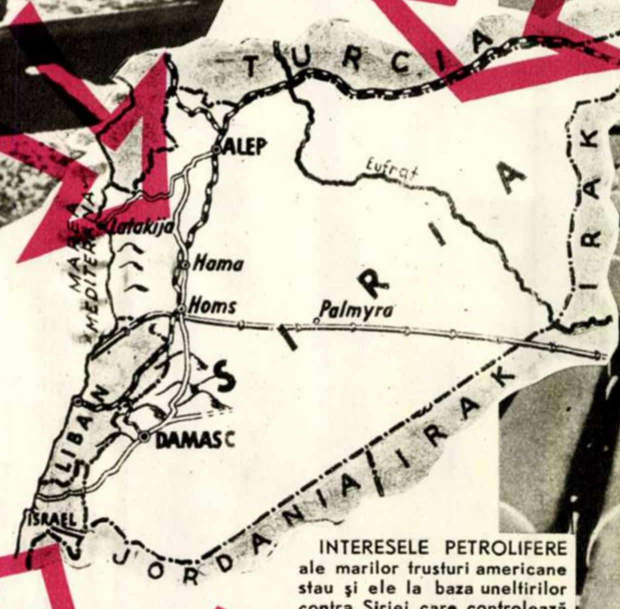

Umbra neagră a conspirației imperialiste amenință Siria. Pericolul unei intervenții militare împotriva acestei mici țări independente este acum atît de evident, încît problema securității Siriei a trebuit să fie inclusă, cu precădere, pe ordinea de zi a Adunării Generale a O. N. U. Complotul a fost denunțat și înfierat cu tărie de Uniunea Sovietică și de alte țări iubitoare de pace.

Domnul Dulles, veșnic certat cu adevărul, se căznește inutil să nege rolul conducător al S.U.A. în conspirația antisiriană.

De la tratativele secrete purtate de emisarul american Henderson și pînă la concentrările masive de trupe la granița Siriei și reapariția vaselor de război americane în bazinul răsăritean al Mediteranei, totul este legat de monstruosul plan american de sugrumare a independenței poporului sirian, care a respins „doctrina Dulles-Eisenhower".

Dar, ca și în cazul agresiunii anglo-franco-israeliene împotriva Egiptului, popoarele lumii își mobilizează forțele pentru a demasca și zădărnici complotul ce primejduiește pacea în Orientul Apropiat.

INTERESELE PETROLIFERE ale marilor trusturi americane stau și ele la baza uneltirilor contra Siriei, care controlează conductele ce aduc la Mediterana petrolul din Irak și Arabia Saudită.

← **PORTAVIOANELE FLOTEI A ȘASEA AMERICANE** destinate să întreprindă o demonstrație de forță în vederea atacului contra Siriei.

S.U.A. AU TRIMIS în Iordania armament de toate tipurile. Dar poporul iordanian nu e dispus să facă jocul agresorilor. ↓

CARICATURA SĂPTĂMÎNII :

„Doctrina" în acțiune.

Desen de A. LUCACI

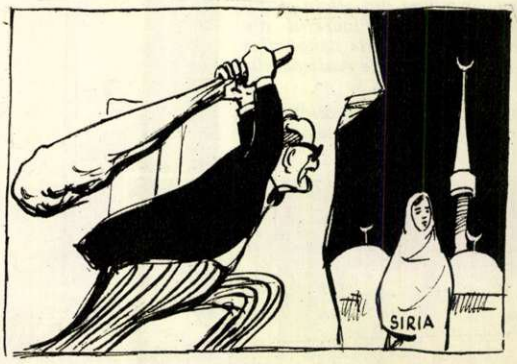

ACUM 40 DE ANI

BĂTRÎNI *comuniști de la* „KIROV"

de Corneliu LEU

Scările rulante ale metroului leningrădean m-au scos la lumină lîngă larga piață în mijlocul căreia crește, ca o floare a revoluției, statuia lui Kirov. Pașii m-au purtat spre zidurile elegante ale unei moderne construcții industriale. Porțile largi s-au deschis și am simțit nevoia să mă întreb dacă nu cumva mă aflam pe aceeași alee pe care, în toamna lui 1894, trecuse Lenin spre cine știe ce atelier sau hală, pentru a lua legătura cu primele cercuri marxiste existente aici.

Și totuși, numai pentru că știam aceasta, numai pentru că aveam aceasta în conștiința mea, ajunsesem să mă întreb. Altfel, atmosfera unei industrii moderne, ultramoderne: macarale purtînd corpuri ale celor mai perfecționate mașini, sute de biciclete, motociclete și automobile așteptîndu-și posesorii care, în momentul de față, se aflau în producție. Nimic care să-ți amintească de uzinele Putilov de altădată, între zidurile negre ale cărora nemulțumirea generală și puternica organizație ilegală făceau să încolțească germenii revoluției.

Chiar vizita la Vladimir Nikolaevici Ivanov, secretarul Comitetului de partid al uzinei, n-a făcut decît să-mi confirme o dată în plus că mă aflam într-o modernă întreprindere socialistă. Primul lucru pe care a ținut să ni-l comunice Vladimir Nikolaevici a fost acela că uzina lor primise cu cîteva zile în urmă, pentru a noua oară, drapelul de producție al Consiliului de Miniștri.

Se afla acolo și Aleksandr Karpovici Miroșnikov, un bătrînel scund, bine legat, cu o privire ageră, de om pe care nu-l poți

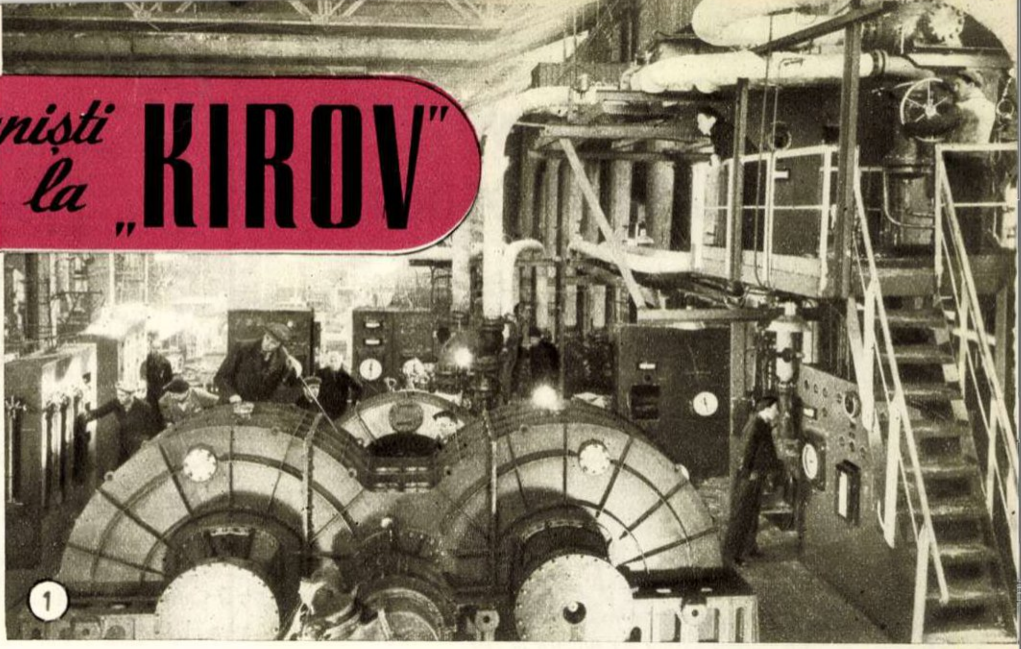

1

Uriașa Uzină „Kirov", una din cele mai mari întreprinderi industriale din Uniunea Sovietică. În prim plan: proba unui agregat construit pentru spărgătorul de gheață atomic.

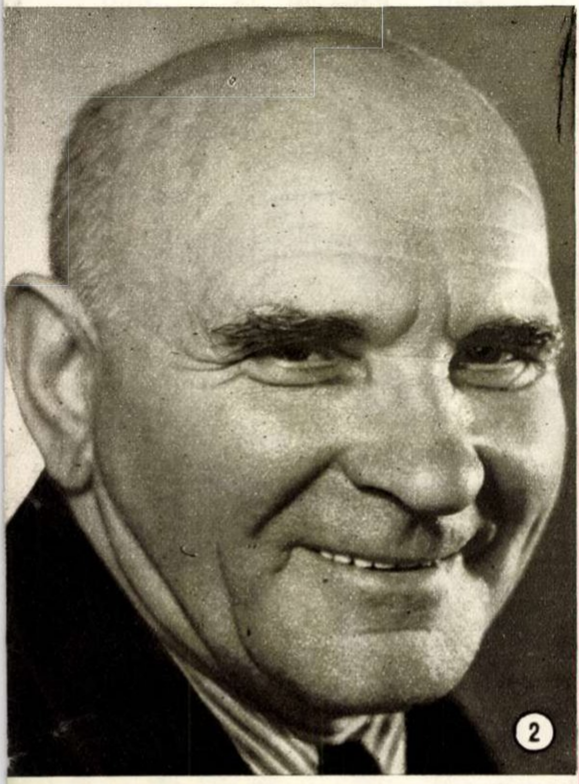

2

Aleksandr Karpovici Miroșnikov, fost lăcătuș, azi șef de secție la uzina „Kirov", Erou al Muncii Socialiste.

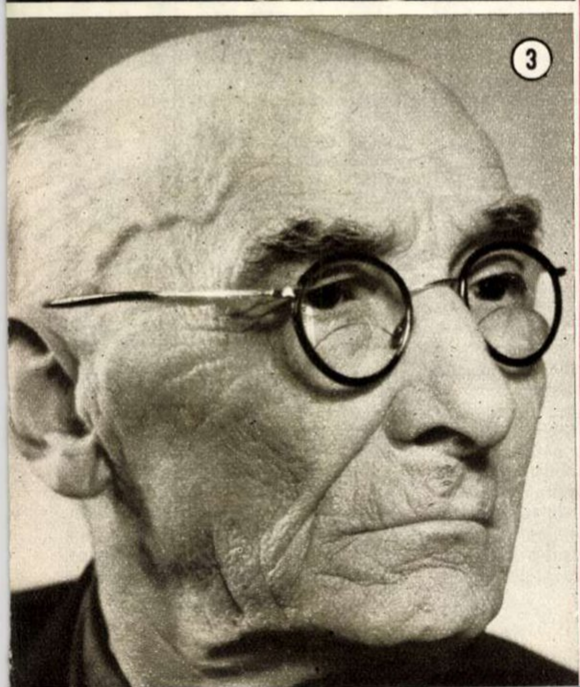

3

Ivan Efimovici Blinov.

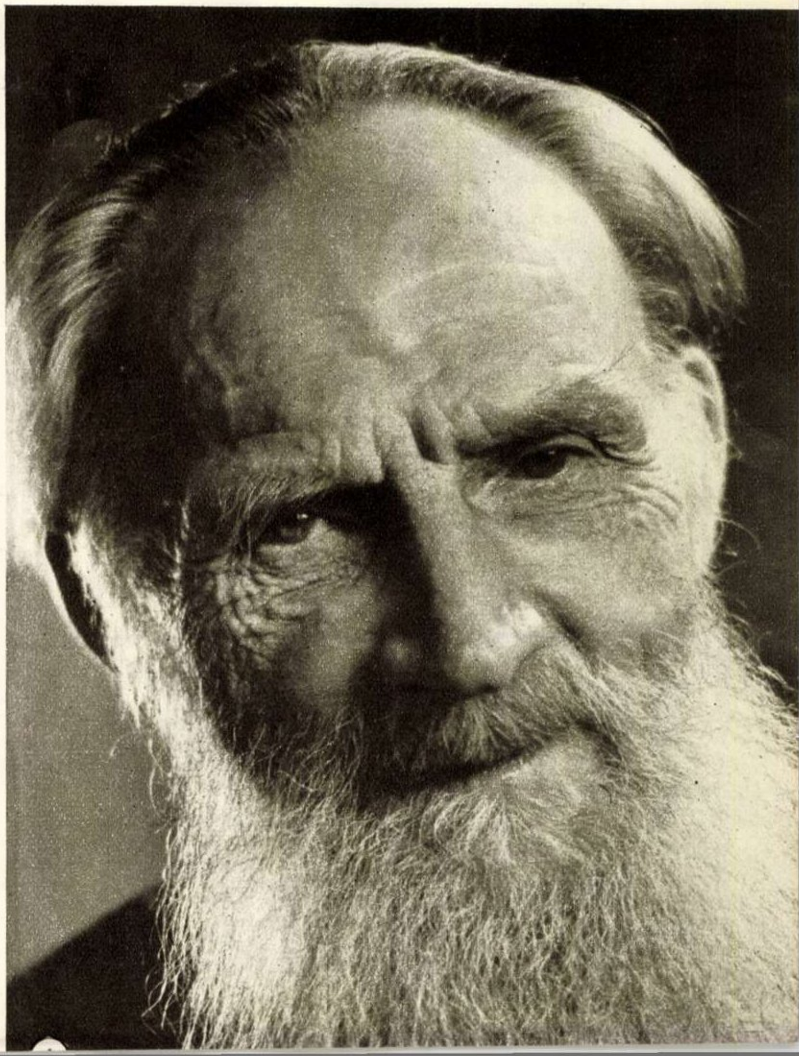

4

Mihail Gavrilovici Alekseev.

Mihail Isakovsky

ÎN SATUL NOSTRU

Trecutul

Trecutul trece azi prin fața mea
(A. S. PUȘKIN)

Tăcut e satul nostru și-n serile de vară
De plumb îți pare bezna, de parcă-n spate-o porți.
În beznă stau țăranii la masa lor de seară,
Apoi se duc să tragă zăvoarele la porți.

În zori, în satul nostru un cîntec nu răsună.
Armonica nu cîntă la poartă pe-nserat,
Ci doar privighetoarea, cîntînd duios sub lună
Cu liniștea adîncă stă singură la sfat.

O prepeliță strigă bătînd din aripi sure.
Ci strigătele-i triste colo-n secară pier...
O stea din ceruri cade, departe spre pădure,
Vestind că înc-un suflet s-a ridicat la cer.

Și nu auzi un sunet, tăcerea te-nfioară,
Iar satul te privește cu ochii stinși și morți...
În jur e-atîta beznă, și-n serile de vară,
O simți că te apasă, de parcă-n spate-o porți!

Astăzi

În satu-n care bezna domnea din zare-n zare
Se-nnalță astăzi stîlpii cu fire lucitoare.

Le-auzi cum cîntă-n noapte un cînt nedeslușit.
Minuni mai mari la sate nici nu s-au pomenit!

E resfirată bezna. Puterea ei s-a dus.
Și soarele se-aprinde pe stîlp, acolo sus.

S-o fi gîndit țăranul că va putea vedea
Sub grindă cum se-aprinde în casa lui, o stea?

E vînt ușor sub bolta de luminițe plină
Și satul azi cu bolta se-ntrece în lumină.

Și simți cum veselia se-nvolbură și crește,
Și parcă însuși cerul pămîntu-l pizmuiește.

În satu-n care bezna domnea din zare-n zare
Se-nnalță astăzi stîlpii cu fire lucitoare.

Le-auzi cum cîntă-n noapte un cînt nedeslușit.
Minuni mai mari la sate nici nu s-au pomenit!

În romînește de **M. DJENTEMIROV**

---

duce cu una cu două, și buze subțiri, gata să rostească o glumă.

Primise de curînd titlul de Erou al Muncii Socialiste.

— De cînd lucrați aici, Aleksandr Karpovici? — l-am întrebat.

M-a privit cu ochii lui atenți, ca de pasăre, și mi-a răspuns, parcă zîmbind cu buzele-i subțiri:

— Din 1916.

— Din 1916!

M-am așezat lîngă el, hotărît să nu-l las pînă ce nu-mi va povesti tot ce știe.

— Atunci, ați fost aici în mai 1917, cînd a venit Lenin să vă vorbească.

— Da, la 12 mai am fost aici — mi-a răspuns el simplu, ca și cum mi-ar fi răspuns că a fost ieri.

— Și... nu vreți să-mi povestiți?...

Aleksandr Karpovici m-a cîntărit o clipă din privirile lui cunoscătoare, apoi, zîmbind hîtru, mi-a răspuns:

— Ce eram eu pe-atunci, ca să-nțeleg prea bine toate lucrurile?... Eram un biet lăcătuș la depoul de locomotive, de-abia venit de un an în uzină! Am să te duc însă la Ivan Efimovici Blinov, care era în comitetul sindical.

Ivan Efimovici Blinov nu e mult mai înalt decît Aleksandr Karpovici, rostește vorbele răgușit și energic, ca unul obișnuit să se adreseze adunărilor, rîde cu buzele strînse; e inginer practician și membru activ în comisia de litigii a uzinei. Nici nu se gîndește să iasă la pensie, cu toate că are șaptezeci și doi de ani și lucrează în marile uzine metalurgice care se chemau Putilov, iar astăzi poartă numele lui Kirov, din primul an al secolului nostru, adică din 1901.

În ceea ce privește biografia lui, Ivan Efimovici, plimbîndu-și încet palma pe chelie, de la creștet spre frunte, ți-o povestește cu destulă plăcere, ca cel care-și amintește de lucruri pe care știe și că le-a depășit, dar și că le-a trăit și le-a realizat. Cînd povestește de casa din strada Elisabeta nr. 22, unde el, lucrător la proiectilele pe care le fabrica Putilov, a cunoscut prima oară comuniștii și a participat pentru prima oară la o adunare ilegală, prin ochelarii cu rame subțiri, de sîrmă nichelată, pupilele i se măresc imens. Cînd își amintește cum, la începutul lui 1917, a organizat o întreagă mișcare de protest cu multe sute de femei care stăteau la coadă la pîine, îi vine să rîdă ștrengărește. Cînd arată cum, sub pravoslavnica oblăduire a guvernului Kerenski, scotea din fabrică sute de arme pentru Gărzile Roșii, e serios și atent, ca și atunci cînd făcea asta.

— Ivan Efimovici, îți aduci aminte cînd ai venit la mine la depou, atunci, nici la un ceas după ce trecuseră miniștrii lui Kerenski, și mi-ai spus să mă pregătesc să las lucrul, pentru că o să vină Lenin?...

Ivan Efimovici îl privește pe Aleksandr Karpovici atent, pe deasupra ochelarilor, încrețind fruntea în riduri mărunte:

— Erau patruzeci și cinci de mii de muncitori; nu-mi mai amintesc de toți, dar de tine în ziua aceea îmi amintesc, pentru că te-am găsit înjurîndu-l pe Kerenski.

Și Ivan Efimovici Blinov rîde pentru prima oară satisfăcut, larg, cu gura deschisă, apoi se îndreaptă spre mine:

— Da, a venit Lenin și ne-am strîns toți în jurul lui, în hala cea mare, ca-n tabloul pe care-l știi — doar și eu i-am povestit pictorului — și cînd a auzit Vladimir Ilici că fuseseră mai înainte reprezentanții guvernului și se plimbaseră gravi prin uzină, a spus cam așa: „Îmi pare rău că n-am ajuns aici mai înainte, cînd erau și miniștrii, să ne suim cu toții aici, să vedem clar ce vor ei și ce vrem noi...“ Apoi, Vladimir Ilici a dat din mînă a lehamite: „Dar eu știu prea bine că dumnealor au spus tot să continuăm războiul și tot să lucrăm 12 ore“...

Ivan Efimovici rîde și arată cu bărbia spre Miroșnikov:

— ... Atunci, un șoltic din grupul ăstora a strigat: „Da, și noi vrem neapărat asta!...“ — și toată adunarea a izbucnit în rîs, și am rîs toți, împreună cu Vladimir Ilici și... de atunci am început noi să rîdem cu adevărat de Kerenski, și... rîsul s-a ales de el, de guvernul lui, de lumea lui...

Rîdeam toți. Cînd ne-am oprit, cei doi bătrîni rămăseseră uitîndu-se unul la altul, parcă revăzînd zilele acelea, sau cele de mai tîrziu, cînd au pornit la asaltul Palatului de Iarnă.

„Să știi că în Garda Roșie eram la început douăsprezece mii — mi-a atras atenția Aleksandr Karpovici Miroșnikov. Eu am intrat chiar în luna mai, imediat după ce-a venit Lenin în uzină: am făcut instrucție aici, în spatele halelor, dar pînă în octombrie ne-am selecționat, ne-am lepădat de menșevici și de alte elemente și am rămas două mii...“

Și au urmat lupte crîncene. Aleksandr Karpovici s-a bătut cu iunkerii, a pătruns în Palatul de Iarnă și a început să-i curețe de dușmani sală cu sală. Ivan Efimovici Blinov a fost, mai tîrziu, în timp ce trupele contrarevoluționare asaltau Leningradul, comandantul aprovizionării pe lacul Ladoga, adică, datorită lui și tovarășilor lui, în Leningradul asediat au ajuns alimentele și munițiile care l-au făcut să reziste.

Dar nici unul, nici celălalt nu concep să irosească vremea relatînd fapte care au fost deja consemnate în istorie. Preferă să vorbească despre uzină, despre problemele lor actuale:

— Ai văzut turbinele pe care le fabricăm noi?

— Da.

— Am trimis și-n Romînia din ele.

Și pupilele mărite de ochelari ale lui Ivan Efimovici strălucesc spre mine:

— Noi le realizăm; uite, Aleksandr Karpovici e și Erou al Muncii Socialiste pentru realizările lui... și acum, să-ți spun un secret: față de anul 1932, producția noastră e dublă, iar numărul de muncitori e o dată și jumătate mai mic. Perfecționarea și automatizarea procesului tehnologic merge la noi rapid.

— Da, da, în al șaselea cincinal, cu același număr de muncitori, vom dubla producția...

O voce groasă, tunătoare, făcuse precizarea aceasta. Spre noi venea un bătrîn înalt, pletos, cu figură tolstoiană — Mihail Gavrilovici Alekseev, pe care, de fapt, atunci cînd venise în uzină îl chema Tovrilov, dar, în urma revoluției din 1905, la care a participat, a trebuit să-și schimbe numele pentru a nu fi urmărit de Ohrana țaristă. Aceste lucruri le-am aflat mai tîrziu și le voi relata și eu într-un reportaj viitor, închinat revoluționarului de la 1905. În momentul acela, însă, Mihail Gavrilovici îmi demonstra cu patimă, rostind către cei doi tovarăși ai lui și către mine cuvinte sonore, cu vocea lui tunătoare:

— ...Da, da, dublăm producția cu același număr de muncitori — vă dați seama cît o să scadă prețurile!

... Iarăși ajunsesem la problemele cotidiene ale vieții noastre socialiste, care, la început, mă făcuseră să nu deosebesc acest focar al revoluției de oricare altă mare uzină socialistă. Dar, privind la bătrînii revoluționari, la patima cu care comentau ei aceste probleme, mi-am dat seama de un adevăr: aceasta era starea firească a lucrurilor, pentru ea luptaseră cei trei și toți tovarășii lor de generație. Distincția nu o puteam face din altă pricină: pentru că flacăra aprinsă acolo și în întregul Leningrad luminează astăzi o imensă porțiune din glob.

ONT CARPATI

ORGANIZEAZĂ O CĂLĂTORIE SURPRIZĂ

de Radu NOR

Ilustrații de A. PETRESCU

Totul a pornit de la acest afiș, din care vîntul mușcase jumătate! Flutura vesel pe un zid din apropierea locuinței mele și, fără să-i pese că era doar un biet fragment, un fel de anecdotă fără poantă, îmi făcea semne îmbietoare.

Mai ales cuvintele „călătorie“ și „surpriză“, puse unul lîngă altul, exercitau asupra mea o atracție pe cît de puternică, pe atît de inexplicabilă.

Sînt om în toată firea! Și totuși, credeți-mă — vă spun purul adevăr — în aceeași după-amiază mi-am scos economiile de la C.E.C. și, fără să întreb pe funcționarul de la ghișeu cum, ce și... încotro, mi-am cumpărat un bilet de călătorie.

Nu este necesar să vă redau starea mea din săptămîna premergătoare plecării. Pe scurt, o dată sosită ziua, am răsuflat ușurat, mi-am luat valiza și am pornit spre aeroport.

UN AEROPORT FĂRĂ AVIOANE... DAR CU UN COVOR FERMECAT

Cum am coborît din autobus, o primă surpriză: aeroportul nu avea hangare, nici avioane, nici măcar o pistă de decolare, ci doar o schelă metalică, de pe care porneau din zece în zece minute mici rachete de transport, și o curioasă platformă, acoperită de o cupolă străvezie. Ne-am suit pe această platformă, deasupra căreia se roteau cîteva elice de helicopter. Cît ai clipi, acest „covor fermecat“ s-a înălțat, străpungînd norii. La vreo 8.000 de metri s-a oprit și a rămas în așteptare, de parcă și-ar fi dat întîlnire cu cineva.

Așa și era! Dinspre apus s-a auzit un vuiet și dintr-o spărtură a norilor s-a ivit un colos argintiu, în formă de țigară de foi.

Pe cîte am înțeles, aceasta era racheta intercontinentală de pasageri cu care aveam să călătorim. Ceea ce a urmat s-a petrecut însă atît de repede, încît m-am dumirit de-abia după ce m-am instalat comod într-un fotoliu al navei. Racheta și-a încetinit mersul; „covorul fermecat“ zburase cîteva zeci de secunde paralel cu ea, timp suficient ca o pasarelă să le lege și pasagerii să facă transbordarea.

Oarecum jenat de propria-mi neștiință, am tras cu urechea la discuția a doi pasageri.

— Oare vom ajunge la timp?

— Desigur. Sîntem așteptați la 9 și racheta zboară cu 8.000 km pe oră. Așa că nu e posibil să întîrziem!

Pe mine m-au trecut nădușelile. 8.000 de kilometri pe oră! Urmarea discuției mi-a oferit date suplimentare:

— Bună invenție, racheta asta intercontinentală. Mai ales de cînd au înzestrat-o cu motoare atomice și de cînd nu ne mai pierdem vremea cu decolările și aterizările. O dată încărcată cu combustibil nuclear, nava circulă pînă la consumarea acestuia, 6-8 luni sau chiar un an. Face înconjurul globului nostru mititel în mai puțin de 5 ore și cine dorește să călătorească cu ea n-are decît să vină în întîmpinarea ei.

— Ce ar fi să ne întîlnim aici cu Nikolai Bolotkin ? Tare mi-e drag omul acesta...

N-am mai ascultat. Cîțiva pasageri se pregăteau de debarcare. Cerul era limpede și undeva, sub noi, sclipeau albastre apele Mării Caspice. Numai că — poate mă-nșelam — o linie subțire, neagră, o împărțea în două. Am trecut cu palma peste geam, crezînd că vreun firicel se lipise de cristalul de cuarț. Zadarnic! Linia nu dispărea!

De data aceasta, curiozitatea mea triumfă asupra timidității și cerui vecinului meu de fotoliu explicația acestui fenomen:

— Tovarășe, dumneata pe ce lume trăiești? — m-a întrebat acesta, un bătrînel simpatic și jovial. Că n-ai mai călătorit pe aceste meleaguri, haide, mai pricep. Dar nu citești ziarele, nu urmărești emisiunile de radio, de televiziune?

Apoi a început să-mi explice totul pe larg.

MAREA NU MAI MOARE DE SETE

Cică nivelul Mării Caspice scăzuse în ultimele decenii îngrijorător. Imensele ei bogății, petrolul, sarea și peștele („mai ales morunii cei cu icrele negre“, adăugase bătrînelul, plescăind din limbă) erau în mare primejdie. Și atunci oamenii sovietici s-au luat la trîntă cu natura. Au construit de-a curmezișul mării un baraj gigantic, care desparte bazinul nordic de partea sudică, situată mai jos. Nivelul apei a crescut cu doi metri și marea a recăpătat vechea înfățișare.

— Trebuie să fie cam mărișor digul dumneavoastră! — am remarcat eu.

— Mda! Nu-i chiar mititel. E lung de 450 kilometri! Și nu-i un simplu dig. E străbătut de canale și ecluze pentru trecerea vapoarelor și peștilor și cuprinde cîteva hidrocentrale care folosesc diferența de nivel dintre cele două bazine.

— Înțeleg! Barajul aduce mari foloase. Dar cum își recuperează Marea Caspică apele pierdute?

— Simplu! Prin „injecții cu apă“ din nordul Europei. Cursurile superioare ale rîurilor Peciora și Vîcegda au fost închise cu ajutorul unor stăvilare, iar apele lor, conduse prin canale în noul lac de acumulare Kama și de aici...

Nu l-am mai ascultat pe interlocutorul meu. În primul rînd Marea Caspică pierise de mult în depărtări și, apoi, însoțitorul îmi făcuse semn să mă pregătesc de debarcare.

AUTOBUSUL FĂRĂ MOTOR

Platforma-helicopter ne-a dus pe nesimțite înapoi, pe pămînt. În fața aeroportului aștepta un autobus mare, fabricat în întregime dintr-o masă plastică străvezie. M-am străduit să descopăr motorul, dar nu l-am găsit în față, nici în spate, nici printre roți. Și totuși, de îndată ce ne-am suit, acest vehicul misterios a pornit în viteză, îndreptîndu-se spre banda albă a șoselei principale. Mersul era lin, fără zdruncinături, și de auzit nu se auzea decît fîșîitul roților pe pavajul de plastolit, care de cîțiva ani înlocuia vechiul și perimatul asfalt.

Nu m-am putut abține să-l întreb pe șofer despre construcția mașinii sale.

— Nu ați mai călătorit cu un electrobus? — și-a exprimat el uimirea.

Am recunoscut că așa stau lucrurile. Dar am adăugat repede că automobilele propulsate cu ajutorul energiei electrice nu sînt nicidecum o noutate, că fuseseră concepute cu decenii în urmă de inginerii sovietici.

— Atunci, de ce mă întrebați?

I-am răspuns că asemenea vehicule fuseseră considerate nerentabile din pricină că acumulatorii cu care erau înzestrate trebuiau încărcați prea des.

— Dar eu n-am acumulatori!

Am rămas cu gura căscată.

— Nu folosiți acumulatori? Dar nu văd nici cablu, nici troleu! Atunci?...

— Curentul de înaltă frecvență pe care-l utilizează electrobusul circulă liber prin aer, aidoma undelor radiofonice. Turnurile acestea pe care le vedeți din loc în loc sînt radiatoarele hiperbolice care emit energia radiantă. Această antenă — șoferul îmi arătă o bară terminată sus într-un O, montată pe acoperișul electrobusului — captează energia din aer. E limpede?

— Cît se poate de limpede — am răspuns eu, privind prin peretele mașinii spre ciudatele turnuri ce se profilau în zare.

SOARELE PUS LA TREABĂ

— Vom vizita acum o heliocentrală! — ne anunță ghidul și ne pofti să coborîm.

La marginea șoselei ne întîmpină un om într-un halat alb, care se prezentă drept unul dintre tehnicienii centralei.

Am privit în jurul meu. Cîteva clădiri albe, cu ferestre mari, înconjurate de plantații fuseseră construite la marginea unui podiș pe care se întindea o pădure de dreptunghiuri negre. Tehnicianul ne dădu lămuririle pe care de-abia le așteptam:

— Ceea ce vedeți sînt termoelementele semiconductorilor care transformă inepuizabila energie solară în electricitate. Rețeaua noastră, care ocupă o suprafață de 100 de hectare, captează în timpul unei zile o energie de peste un milion de kilowați. În halele subterane aflate sub clădirile acelea sînt instalate gigantice baterii de acumulatori. Electricitatea acumulată în timpul zilei e suficientă pentru 24 de ore....

Am mai aflat că această uzină furnizează cantitatea de energie necesară radiatoarelor hiperbolice, deci și electrobusului nostru.

GRĂDINILE SUSPENDATE ALE SEMIRAMIDEI

După vreo jumătate de oră de mers cu electrobusul, ghidul nostru ne-a servit o delicioasă gustare. În farfuria mea era o „felioară“ de roșie, cu un diametru de vreo 20 de centimetri, un ciorchine de strugure cu boabele cît niște prune și un măr... dacă nu avea forma și culoarea specifică merelor, aș fi jurat că e pepene, și nu unul dintre cei mici.

De data asta mai toți călătorii l-au asaltat pe ghid cu întrebările lor. El a zîmbit misterios și ne-a rugat să avem răbdare.

Peste cîteva minute mașina s-a oprit iarăși. Ne aflam pe un cîmp întins, acoperit cu plantații. Nimic nu părea neobișnuit, cînd deodată,

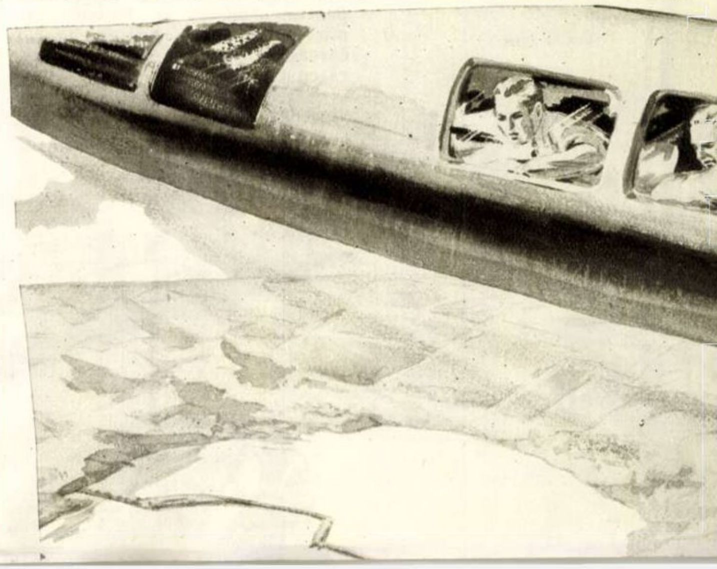

dintr-un colț al lanului, se ivi o mașină pe care nu o conducea nimeni. Parcurse cîmpul, arînd și împrăștiind totodată îngrășăminte chimice.

Tovarășii mei s-au arătat dezamăgiți.

— Cine n-a mai văzut mașini agricole teleghidate? Pentru asta nu era necesar să ne oprim din drum.

Deodată însă privirile ni s-au oprit asupra unui turn aflat la marginea cîmpului. Pe cer, deasupra lui, aluneca tocmai un norișor alb, adevărat ghemuleț de vată. În clipa aceea din vîrful turnului a țîșnit ceva, un fel de praf care a colorat norul în cenușiu, transformîndu-l într-unul prevestitor de furtună. Ba au răsunat și tunete și o ploaie binefăcătoare a început să răpăie peste întreaga întindere a ogorului.

Tovarășilor mei de drumeție li s-a deșteptat curiozitatea:

— Ploaie artificială? Un procedeu nou?

Unul, de bună seamă specialist, a dat explicații:

— Din turn a fost trimisă asupra norului o cantitate de clorat de calciu. Acesta a tulburat echilibrul minusculelor picături de apă din care era format norul; picăturile s-au strîns la un loc și și-au mărit volumul, prefăcîndu-se într-o ploaie zdravănă...

Cineva și-a amintit însă de gustarea luată în autobus și a întrebat:

— Dar roșiile, strugurii, merele? Ele unde cresc?

— În grădini și livezi! Unde vreți să crească? — a răspuns ghidul, făcîndu-ne cu ochiul. Dacă vă referiți însă la cele pe care le-ați mîncat adineauri, ridicați-vă privirile spre cer!

Ne-am conformat — ce-i drept, plini de îndoieli — și am avut prilejul să admirăm „spațiile verzi suspendate“, grădinile Semiramidei din zilele noastre, în care erau cultivate fructele și legumele gigantice.

Ca să fiu sincer, n-am zărit decît un punctuleț, cît gămălia unui ac, suspendat pe cer de niște fire invizibile și tare grăbit să dispară cu totul din cîmpul nostru vizual.

Am aflat povestea acestor neobișnuite grădini de la ghidul nostru.

— La început, insulele zburătoare nu fuseseră decît niște neînsemnate sfere metalice cu un diametru de cîteva zeci de centimetri, denumite și ele „sateliți artificiali“... Dar cîtă deosebire față de sateliții artificiali de astăzi, adevărate orașe ale spațiului interplanetar!

Micuțele sfere s-au dezvoltat uluitor de repede. În cîțiva ani faza experimentării a fost depășită. S-a stabilit că omul poate suporta condițiile zborului și un prim satelit cu echipaj a fost lansat de pe pămînt. Neuitați vor rămîne curajoșii exploratori ai cosmosului, pionierii spațiilor intersiderale!

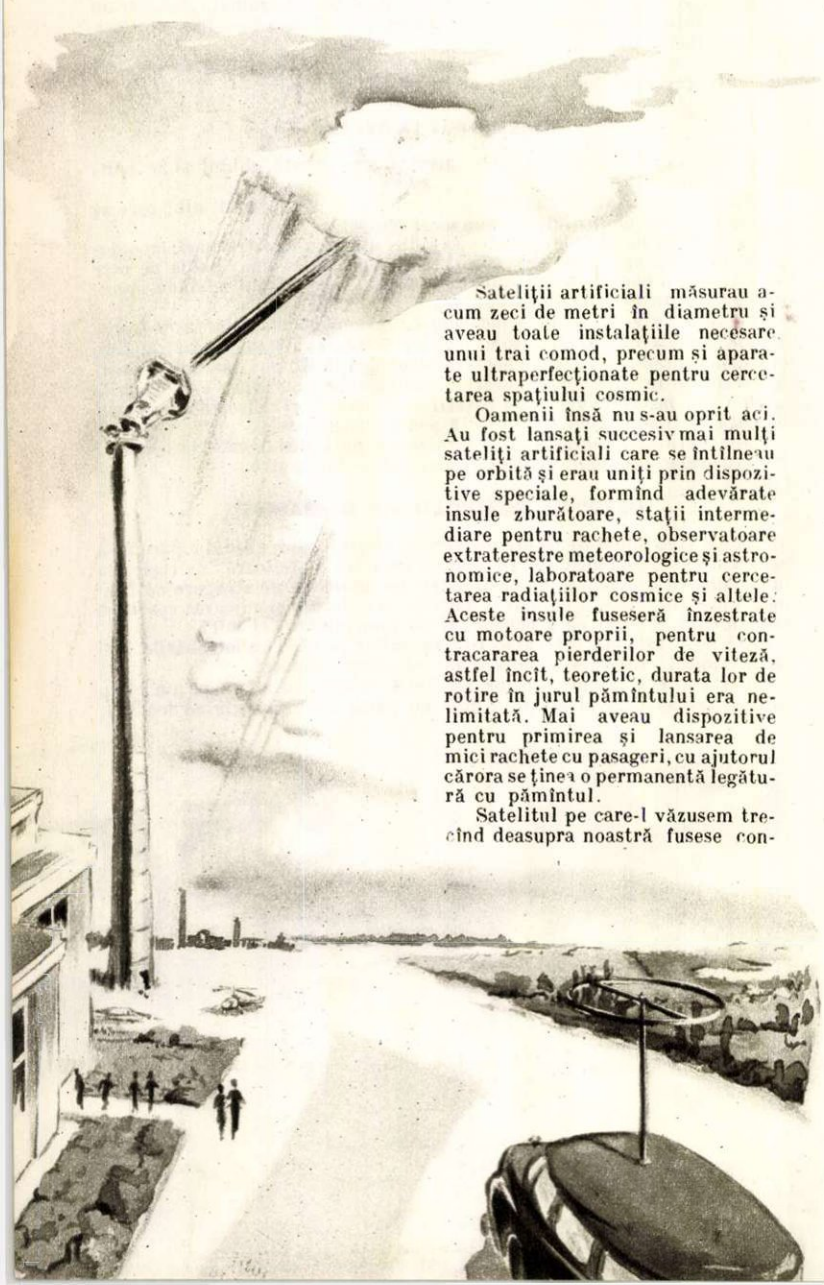

Sateliții artificiali măsurau acum zeci de metri în diametru și aveau toate instalațiile necesare unui trai comod, precum și aparate ultraperfecționate pentru cercetarea spațiului cosmic.

Oamenii însă nu s-au oprit aci. Au fost lansați succesiv mai mulți sateliți artificiali care se întîlneau pe orbită și erau uniți prin dispozitive speciale, formînd adevărate insule zburătoare, stații intermediare pentru rachete, observatoare extraterestre meteorologice și astronomice, laboratoare pentru cercetarea radiațiilor cosmice și altele. Aceste insule fuseseră înzestrate cu motoare proprii, pentru contracararea pierderilor de viteză, astfel încît, teoretic, durata lor de rotire în jurul pămîntului era nelimitată. Mai aveau dispozitive pentru primirea și lansarea de mici rachete cu pasageri, cu ajutorul cărora se ținea o permanentă legătură cu pămîntul.

Satelitul pe care-l văzusem trecînd deasupra noastră fusese construit pe baza acelorași principii, era însă ceva mai mare (cu un diametru de o sută de metri) și nu adăpostea cercetători. Fusese în schimb amenajat ca seră. Era firesc ca acum, cînd mai toate ramurile de știință erau reprezentate în cosmos, nici cercetătorii din domeniul agriculturii să nu se lase mai prejos. Căraseră deci pe satelitul lor artificial pămînt de cea mai bună calitate, îl însămînțaseră, asiguraseră alimentarea culturilor din punct de vedere al mineralelor și al gazelor necesare dezvoltării plantelor și apoi încredințaseră restul soarelui, marelui și atotputernicului vrăjitor.

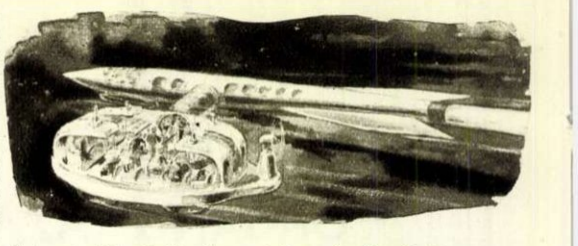

Și asta a făcut ca în 3-4 zile plantele să ajungă la maturitate și fructele, pe care ați avut prilejul să le gustați, să aibă aceste dimensiuni gigantice.

Iată deci povestea „grădinilor suspendate ale Semiramidei“ de azi, socotite, ca și în antichitate, una din cele șapte... mii de minuni ale lumii.

STRUNGUL CEL VEȘNIC

Spre prînz am ajuns în oraș. Electrobusul nostru s-a oprit în fața hotelului care urma să ne găzduiască. Cineva a propus însă — susținînd că e păcat să ne pierdem vremea — să vizităm încă înainte de masă marea uzină de strunguri. Deși pofta mea de mîncare fusese stimulată de această uimitoare călătorie și de tot ce văzusem pînă atunci, m-am hotărît să-l urmez pe nerăbdătorul meu tovarăș și încă alți trei călători au fost de aceeași părere.

Portarul hotelului ne-a îndrumat spre o mare terasă, unde staționau cîteva AO-uri (AO înseamnă fără îndoială „aripile omului“), mici aparate de zbor individuale. Imitînd pe tovarășii mei, am luat loc pe unul din scăunelele ușoare, din masă plastică, fixîndu-mi curelele de siguranță. Manevrarea aparatului era extrem de simplă și am învățat-o în cîteva secunde.

Apăsînd pe un buton, deasupra capului meu începu să se rotească o mică elice și mi-am luat zborul, în urma unui tovarăș care cunoștea drumul. În mai puțin de cinci minute am ajuns la țintă.

Parcurgînd halele uriașe ale uzinei, am putut constata că, deși în jurul meu abundau invenții din cele mai năstrușnice, tăierea metalelor se baza pe vechile principii, cunoscute mie. Ce-i drept, se aduseseră strungurilor multe îmbunătățiri, ultrasunetele luaseră locul cuțitelor, se strunjea și cu ajutorul jeturilor de substanțe abrazive sau al electroeroziunii. Toate strungurile „citeau“ acum, cu ajutorul aparatajului electronic, desenele tehnice și schemele — și, fiind așezate în linii automate, formau uzine complet automatizate, în care efortul fizic al omului era redus la minimum.

Totuși principiul de bază al strungului de a concentra energia mecanică pe un anumit punct al suprafeței materialului și de a acționa prin tăiere, rupere, fărîmițare sau erodare, rămăsese neschimbat.

TAINA AFIȘULUI RUPT SAU MOTIVELE ÎNTOARCERII MELE PRIPITE

Nu mai puteam continua. Foamea devenise de-a dreptul insuportabilă. M-am înapoiat la hotel. Dar parcă m-a lăsat inima să mă duc la masă. pînă nu am cercetat cum se cuvine toate detaliile uluitoarei clădiri?

Înainte de toate. materialul de construcție. I se spune „sticlă polaroidală“ și îngăduie o pătrundere nestînjenită a luminii, a razelor solare. După dorință, printr-o ușoară rotire a plăcilor, trecerea luminii se poate regla, creîndu-se în interior intensitatea dorită. De la un tablou de comandă se poate regla clima pentru fiecare cameră în parte. Astfel, hotelul poate mulțumi în egală măsură pe vizitatorul din Arctica, ca și pe cel din regiunile ecuatoriale.

O bordură electrostatică, întinsă de-a lungul pereților, aspiră cel mai mic firicel de praf, iar aerul din cameră este ionizat. Scaunele si fotoliile sînt dintr-o masă elastică și iau forma trupului celui care se așază. Izolarea acustică absolută creează condițiile unei odihne desăvîrșite.

M-am spălat pe mîini și am coborît la restaurant.

Cînd am întrebat pe unul dintre cei ce păreau a face parte din personalul restaurantului dacă nu există o listă de mîncare, omul m-a privit mai întîi fără să înțeleagă, apoi cu indulgență... De-abia cînd pe ecranul micului televizor atașat mesei au început să se perinde imaginile în culori ale felurilor de mîncare, în toată splendoarea lor, am înțeles că aceasta era de fapt lista și că o simplă apăsare pe buton poate aduce — prin intermediul unui tub pneumatic — mîncarea dorită pe masă.

Îmi făceam tocmai planuri grandioase asupra alcătuirii meniului, cînd ochii mi-au căzut întîmplător asupra scalei televizorului, pe care figura, pe lîngă alte capitale, și Bucureștiul.

Vă puteți închipui cu cîtă înfrigurare am învîrtit butonul, pînă ce am prins postul. Programul de prînz tocmai se terminase și grațioasa crainică a înștiințat spectatorii că urmează „anunțuri și muzică“.

Și deodată, pe ecran a apărut... afișul! Da, dragii mei, tocmai afișul care m-a îndemnat să plec în această neobișnuită călătorie, afișul acela... care de data aceasta era întreg și glăsuia cu litere de o șchioapă:

O.N.T. Carpați
organizează
o călătorie surpriză
în
Uniunea Sovietică 1977

Uniunea Sovietică... 1977? Nu se poate, mi-am zis; ar însemna că am luat-o înaintea vremii noastre cu 20 de ani! Tii, pîrdalnica de fantezie, iar mi-a făcut-o!

Cred că e limpede că nu aveam nici un drept, nici un temei legal, să rămîn în această lume a viitorului.

M-am întors — de data aceasta nu cu racheta intercontinentală de pasageri, ci pe aripile gîndului — în anul 1957 și am scris repede, repede, acest reportaj, pentru ca el să apară mai înainte ca geniul uman să transforme modesta mea previziune într-un impresionant... fapt real.

Политехнический
институт
инженеров
1949 ~ 1954 г.г.
Свердловск

Din Urali pînă-n Carpaţi:

PROMOŢIA SVERDLOVSK '54

Iunie 1954. Pe străzile oraşului Sverdlovsk, scăldate în razele de aur ale soarelui de început de vară, domneşte o animaţie neobişnuită. Grupuri vesele de tineri cu armonici şi ghitare, flori şi geamantane, se îndreaptă cîntînd spre gară. Ruşi, romîni, cehi, coreeni, bulgari, înfrăţiţi în cinci ani de studenţie, îşi iau rămas bun. Ei schimbă adrese, strîngeri de mînă, îmbrăţişări; în ochii vreunei fete blonde licăreşte poate o lacrimă ascunsă; în inima vreunui tînăr inginer romîn vibrează poate regretul de a părăsi locuri ce i-au devenit dragi şi prieteni care i-au devenit fraţi. Un şuierat nemilos, şi trenul porneşte. Rămîn în urmă Uralii, minunatele parcuri ale Sverdlovsk-ului, sălile de cursuri, profesorii cu părul nins, mamele cărora le-au fost răpite fiicele de feţi-frumoşi de pe malul Mureşului sau Oltului...

Rămîn în urmă şi giganţii Magnitogorskului, Uralmaşului, Nijnitaghilului, dar tainele lor sînt duse departe, spre tinerele combinate din ţările frăţeşti. Geamantanele sînt înţesate cu cărţi, planşe şi desene. Adevărate secrete de producţie, care circulă nestingherite între Oder şi Pacific, aşa cum n-ar putea circula în cealaltă jumătate a globului, dar aşa cum vor putea circula pe întreg globul într-un viitor pe care-l va apuca — poate — chiar promoţia 1954 de ingineri din Sverdlovsk.

...Încă 27 de ingineri romîni au părăsit băncile Institutului Politehnic din Sverdlovsk. Se vor întîlni peste zece ani, aşa cum cere tradiţia studenţească. Poate că atunci îşi vor lua de la agenţia de voiaj cîte un bilet pentru rachetă, clasa I, pentru a ajunge în cîteva minute la festivitatea de la Sverdlovsk. Dar pînă în 1964 mai e mult. De aceea ne-am gîndit să-i facem să se întîlnească în paginile „Flacării". Şi pentru aceasta, am folosit — în curînd perimatele — vagoane de cale ferată, tramvaie sau autobuse, mijloace cu care reporterul şi fotoreporterul s-au deplasat pentru a-i vizita la locul de muncă — şi, eventual, în mijlocul noilor lor familii — pe cîţiva dintre membrii acestei promoţii.

★

Pe inginerii Gheorghe Rădulescu şi Francisc Folticska i-am găsit cu multă greutate, pentru că la Combinatul Siderurgic Hunedoara, în fiecare zi se schimbă ceva, se dărîmă o veche construcţie şi se înalţă una nouă. Hala modernă, uriaşă, înaltă, elegantă, nu e de loc invizibilă şi nici noua clădire a birourilor ei. Dar cine poate şti, printre atîtea construcţii noi, care e cea căutată? (Aceeaşi dificultate o întîmpină şi vizitatorul noului oraş muncitoresc). În sfîrşit, îi găsim la etajul ultim al unei noi clădiri, care va fi în curînd supraetajată... în jos — adică parterul va fi dezgropat de sub pămînt de către excavatoarele care lucrează de zor, pentru a se ajunge la acelaşi nivel cu turnul de răcire al oţelăriei.

Pe mesele din birouri încă nu sînt hîrtii, iar dulapurile încă nu gem de dosare. Deocamdată inginerii sverdlovskieni, Rădulescu şi Folticska (din promoţia '54), şi Bîrsan, şi Kraft (din alte promoţii) pregătesc marele eveniment — mare nu numai în viaţa lor şi a uzinei, ci şi pentru industria siderurgică a ţării. Pînă una, alta ei au trecut cu succes Caronul — drumul greu de la teorie la practică. Gheorghe Rădulescu este unul dintre iniţiatorii „schimbului tineretului" de la vechea oţelărie, pe care l-a condus cu succes pînă în octombrie 1955, lucrînd apoi ca adjunct al oţelăriei vechi pînă anul trecut. Ca şi ceilalţi colegi ai săi, el s-a molipsit de la tehnicienii din Urali de o maladie încă insuficient răspîndită printre tehnicienii noştri: pasiunea pentru economii. Un milion de lei prin perfecţionarea pulverizării păcurii în cuptoarele Siemens-Martin şi alte sute şi sute de tone de oţel obţinute peste plan prin mărirea timpului de funcţionare a cuptoarelor, reducîndu-se timpul de staţionare la cald şi la rece — iată numai o parte din consecinţele acestei pasiuni a sverdlovskienilor, pe lîngă numeroasele modificări tehnologice aduse atît vechii oţelării, cît şi proiectului noii oţelării, pe baza concepţiei sovietice moderne în siderurgie. Căci — am uitat s-o spun — pasiunea lor nr. 1 este noul în tehnică. Drept care fiecare dintre ei caută mereu să-şi pună munca în acord cu tehnica cea mai modernă. „Ferry" Folticska, cel veşnic vesel şi exuberant, s-a ocupat de nişte schimbări de secţiune la canalele cuptoarelor Martin, iar acum experimentează folosirea materialului recuperat la capacele cuptoarelor electrice. Mezinul Nati Kraft, în ciuda figurii şi staturii sale de tînăr învăţăcel în ale oţelăriei, a ştiut să obţină în fruntea „schimbului tineretului" vreo 2.000 de tone de oţel peste plan, iar acum activează intens la pregătirea noii oţelării, alături de gravul, solemnul inginer Bîrsan, care nu demult „s-a repezit" pînă-n Uniune, să „vadă" ce mai e nou pe acolo în materie de oţel. Şi n-a venit cu mîna goală.

Într-un apartament din O.M., cei şase din Sverdlovsk s-au întîlnit la un domino: Kraft, Folticska, Bîrsan, Dull, Niţă şi Rădulescu.

Cîţiva dintre pionierii viitoarei oţelării: (de la stînga la dreapta) inginerii Rădulescu, Bîrsan, Kraft şi Folticska.

Nu departe de pionierii oţelăriei noi, cam la o aruncătură de băţ, poate fi întîlnit inginerul Gheorghe Niţă, şeful oţelăriei electrice, veghind prin ochelarii de cobalt la şarjele de oţel special care implică mult meşteşug şi ştiinţă. Iar ştiinţa lui s-a format tot la Sverdlovsk, acolo unde s-au fabricat minunatele sale cuptoare electrice de 20 de tone şi s-a născut soţia lui, Maria Andreevna Savenko-Niţă, mamă a doi copilaşi poligloţi în vîrstă de 3 luni şi respectiv 2 ani...

Iar dacă îi vei vizita pe toţi cei mai sus-pomeniţi în noile lor apartamente din O. M. (Oraşul Muncitoresc) şi te vei interesa de constructorii acestei veritabile staţiuni climaterice — prin frumuseţe şi confort — vei afla că şi aici e amestecat cineva din Sverdlovsk: este constructorul Tiberiu Dull, membru al promoţiei '54, inginer-şef al Trustului 4 de Construcţii Hunedoara, autor al numeroase proiecte de inovaţii , din care unele s-au şi aplicat — ca de pildă înlocuirea şarpantei de lemn cu prefabricate din beton armat. Din aceeaşi pasiune pentru economii şi din aceeaşi tehnică

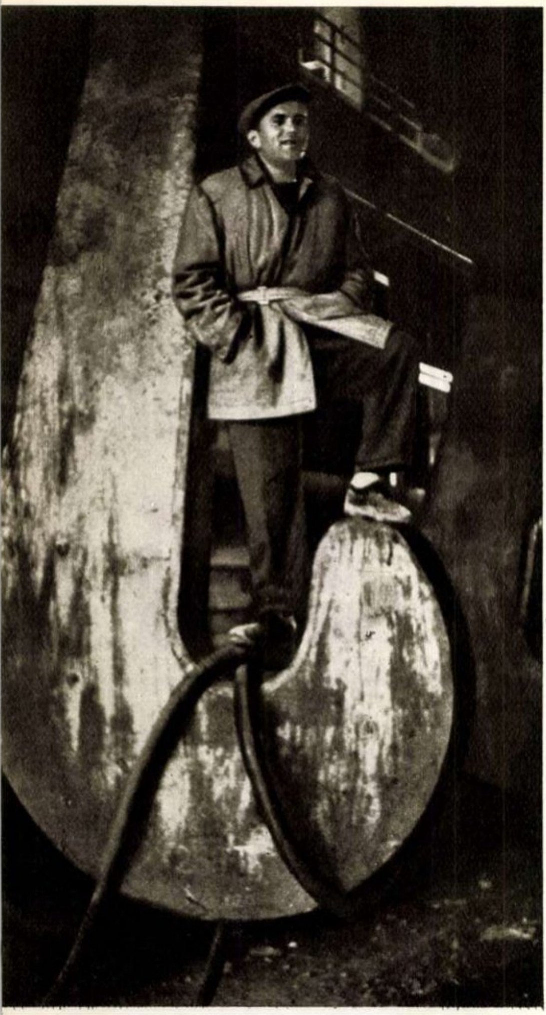

Inginerul Folticska n-are decît 80 de kg, dar noua macara poate ridica 400.000!

Intr-o iarnă din Urali, pe vremea studenţiei...

Încă o amintire: echipa de dansuri romîneşti a Institutului.

modernă sovietică se inspiră şi proiectul la care lucrează acum: folosirea zgurei în blocuri mari universale pentru toate clădirile neindustriale. Colectivul său a dat, în ultimii doi-trei ani, peste 500 de apartamente şi va mai da sute şi mii în anii ce vin, spre bucuria cetăţenilor Hunedoarei.

*

Dacă aş fi avut la dispoziţie un helicopter, i-aş fi putut poate vizita pe toţi membrii promoţiei '54, a căror repartizare geografică coincide cu harta industriei grele a ţării noastre. L-aş fi putut vedea în fruntea oţelăriei de la „Oţelul Roşu“ pe Otto Tákács, la uzina „Electroputere“ pe Mathe Balaş, la Combinatul din Reşiţa pe Constantin Rus şi Ştefan Demenyi, la Sibiu pe Vasile Mureşan, la Călan pe Ludovic Kalman, la Cîmpia Turzii pe Aurel Jurj etc. etc.

Neavînd helicopter, m-am mulţumit să-i cunosc pe cîţiva dintre sverdlovskienii bucureşteni, acolo unde ei nu puteau lipsi: la uzinele „23 August“ — citadela metalurgică a Capitalei — inginerul principal Mircea Ber, care a contribuit prin documentaţia sovietică la elaborarea unei noi tehnologii a matriţării arborilor cotiţi pentru motorul Diesel de 450 c.p., ceea ce aduce o economie anuală de 600.000 lei; inginerul Virgil Sebeşan, şeful atelierului de aparataj C. F., autor al cîtorva importante inovaţii, posesor a trei brevete.

La Institutul Politehnic l-am întîlnit pe asistentul Ion Dragomir, de la catedra de siderurgie, într-unul din laboratoarele create de colectivul său după modelul Institutului din Urali, iar la I.D.E.B., am întîlnit-o pe singura ingineră a promoţiei, Dumitra Lazăr, inginer principal energetic la serviciul producţiei, care a reuşit să reducă perioada de nefuncţionare a transformatorilor după reparaţie, iar acum studiază problema suprafuncţionării optime a reţelei de joasă tensiune din Capitală.

Atîta cît i-am putut cunoaşte ca reporter, mi-am dat seama că pe toţi tinerii ingineri ai promoţiei îi uneşte un singur ţel—să contribuie la dezvoltarea rapidă a industriei noastre; ei s-au adăpat la izvorul de apă vie al tehnicii moderne sovietice, au învăţat de la savanţi ca Gorşkov sau Siunov că tehnica trebuie necontenit înnoită, că metalul e scump şi că cei cărora le trec prin mîini mii de tone de metal nu trebuie să-i uite niciodată valoarea. Ei au învăţat la şcoala ştiinţifică a creatorilor primei centrale atomice, ai primei rachete intercontinentale şi ai primului satelit artificial al pămîntului, să pună cuceririle tehnicii în slujba celor ce muncesc, în slujba singurei orînduiri sociale închinate fericirii omului.

Andrei BART

Inginerul Niţă ocupîndu-se de o problemă care n-are nimic comun cu oţelul...

Două generaţii de tehnicieni: tînărul inginer Virgil Sebeşan şi bătrînul maistru Petre Laios, de la uzinele „23 August“.

Inginerul Mircea Ber (dreapta) dă indicaţii proiectantului Iorgu Chiriţă. Încă un proiect va deveni utilaj produs în serie.

Asistentul Ion Dragomir, în laboratorul de siderurgie al Politehnicii bucureştene.

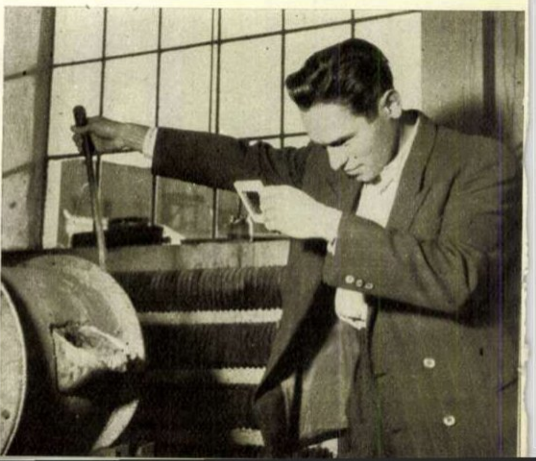

Vă amintiţi

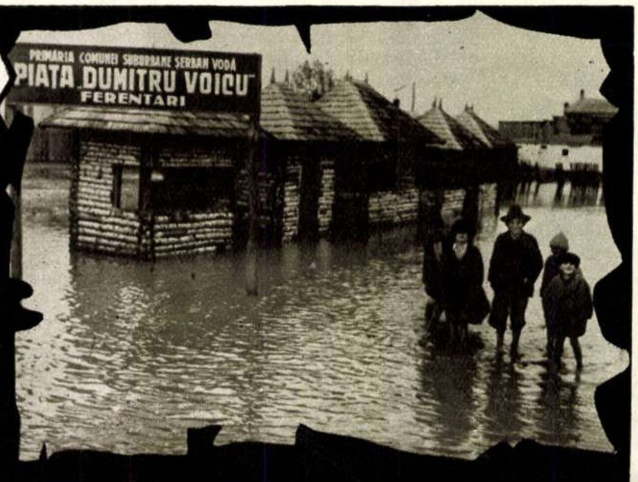

Cu vreo 15 ani în urmă, pe locul unde este astăzi Piaţa Progresul se afla „Piaţa“ Dumitru Voicu, denumită astfel după numele unui mare proprietar, fost primar. Probabil că regimul burghezo-moşieresc a vrut să-i lege neapărat numele de succesele... edilitare, de grija faţă de cetăţeni etc., lucru care, după cum se vede în fotografie, i-a reuşit pe deplin.

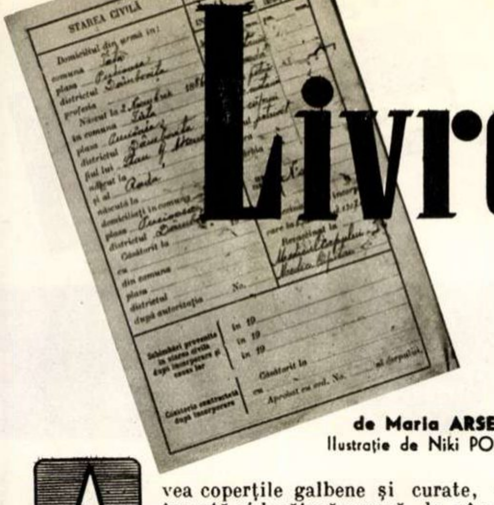

Livretul

de **Maria ARSENE**
Ilustrație de Niki POPESCU

Avea coperțile galbene și curate, din carton cu panglică îngustă și legătură neagră de pînză. Pe mijlocul feței de hîrtie tare, într-un chenar, era trecut cu litere de tipar:

LIVRET DE SERVICIU MILITAR

iar dedesubt, furierul de la mobilizare însemnase în literă rondă, cu tuș, numele ostașului.

Dacă întorceai coperta, puteai afla că posesorul lui făcuse parte din contingentul 1908, că avusese numărul matricol 187, se născuse într-un sat din plasa Pucioasa, districtul Dîmbovița, la 2 noiembrie 1886, fiu al lui Stan și al Radei.

Pe altă pagină era trecut regimentul: 3 Dîmbovița. O foaie mai departe, jurămîntul:

„În numele lui dumnezeu atotputernicul, eu, soldatul... jur credință regelui Carol I, supunere legilor și îndatoririlor militare, în toate ocaziunile, în timp de pace ca și în război, așa să-mi ajute dumnezeu“.

Urmează semnătura celui care-și luase angajamentul de rob față de dumnezeu, față de rege și asprele legi militare, semnătura cu litere strîmbe a recrutului, „posesor“ a 2 (două) clase primare, atît cît l-au ținut încălțările — opincile — pînă-n cea de-a treia iarnă, cînd nu s-a mai putut duce desculț la școala aflată în comuna vecină și depărtată la 12 kilometri. Parafa superiorilor consemna data zilei în care a avut loc ceremonia, dată care aducea și adevărata militărie, cu pumni, bătăi cu centura și latul sabiei, carcera și cățeaua, coborîte tradițional din podul cazărmii...

„Depus jurămîntul în prezența noastră, astăzi, anul 1907, luna noiembrie, ziua 28“. Contrasemnează căpitanul Băltărețu, comandantul companiei a 8-a, și R. Popescu, preotul garnizoanei.

Micul echipament este adnotat cu 1 izmană, 1 pereche opinci, 1 tunică, pantaloni și 1 (o) capelă pe care ostașul se obligă a le preda în stare bună, deși au fost primite ca efecte vechi și urma să le folosească în toți anii de „termen“.

Marele echipament se compunea din pușca Manlicher model 1895, baioneta, centura și una cartușieră. Ele trebuiau păstrate „ca ochii din cap“, fiind proprietatea patriei și tronului, împotriva dușmanului dinafară și dinăuntru...

Medicul corpului, căpitan Bădulescu, atestă că ostașul n-are semne particulare, posedă talia 1,70 m, are părul castaniu, fața smeadă, ochii căprui, n-a suferit pînă la încorporare (decît de foame) de vreo boală și a fost vaccinat cu succes la 5 noiembrie 1907.

Mutațiile sînt scurte, lapidare, reușind să gîtuie și să comprime, în cîteva cuvinte, un eveniment, un fapt, întreaga tragedie a țăranului pălmaș luat la cătănie:

1907 noiembrie 1 — Înscris în corp ca recrut, venit din reg. Depozit, recrut. Dîmbov. nr. 444.

1908 iulie 10 — Învoit 3 (trei) zile pentru muncă în folosul familiei, fără stare (avere).

1908 decembrie 2 — Aprobat 5 (cinci) zile învoire pentru munca la proprietar, dl. Bolnavu, în vederea achitării datoriei din 1906.

1909 februarie 1 — Întărit în funcția de gornist, ord. zi nr. 1358.

1909 noiembrie 1 — Trimis în concediu, înștiințat biroul de recrutare Dîmbovița cu ord. de zi nr. 800.

1910 august 10 — Concentrat 60 de zile.

1911 aprilie 4 — Concentrat 30 de zile moșie.

1912 septembrie 10 — Concentrat 60 de zile muncă la moșie.

1913 martie 6 — Concentrat.

1913 iunie 20 — Mobilizat.

1913 iulie 4 — Internat lazaret, holeră.

1913 august 20 — Eliberat din spital, trimis 5 (cinci) zile concediu medical.

1913 octombrie 2 — Lăsat la vatră.

1915 mai 10 — Concentrat 45 de zile.

1916 mai 20 — Concentrat 60 de zile.

1916 august 15 — Mobilizat reg. 3 Dîmbovița.

Aci se încheie mutațiile din livretul militar al țăranului pălmaș de la poalele munților Păduchiosul și ale dealurilor păduroase, proprietatea boierului Bolnavu.

★

Livretul gornistului a stat o vreme în biroul de mobilizări al regimentului deplasat pe frontul din sudul Moldovei. Apoi...

Ministerul de război anunță familia prin adresă bătută la mașină și recomandată, confirmînd că eroul-soldat gornist a căzut pentru „Tron și Patrie“ la sfîrșitul lui noiembrie 1917, drept care se înapoiază familiei livretul militar cu numărul matricol 187 — conform art. 199 din regulamentul serviciului administrativ — găsit asupra decedatului în ziua deshumării din malul surpat al tranșeei, bătut de furioasa „Dicke Bertha“.

★

Livretul are acum coperțile decolorate, cu marginile mucede și mîncate de umezeală. Pe chenarul pătrat, în dreptul numelui, a înflorit o pată verde de mucegai. Legătura de pînză s-a desprins și tocat pe jumătate, descoperind în căptușeala ultimei coperți, pe două file libere, rupte din „Rezultatul tragerii la țintă“, anexa E, art. 220, începutul scrisorii neterminate. Literele sînt trecute de ostaș cu plaivazul chimic și creion moale.

„... Dragă nevastă și dragă Marie și Lucriță, fetele tatii. Vreau să trimit scrisoarea asta prin Crucea Roșie, că aflai c-au mai trimis și unii de la alte regimente, așa că încerc și eu marea cu degetu', poate o da dumnezeu și va ajunge scrisoarea mea acasă. Veți ști despre mine că sînt încă bine sănătos dar nu pot să scap de gîndul ce mă bate că ce-ați fi făcînd voi acolo, sub nemți“.

Aci rîndurile sînt șterse și nu se pot descifra decît mijlocul și sfîrșitul unor fraze.

„... vindeți două capre...mălai pentru copii... și opriți una de lapte...“

Apoi cuvintele se aștern mai departe, șterse aproape de ani și de verzeală — totuși citețe, dacă te oprești cu răbdare și migală asupra lor.

„... A venit aseară Stan Dobre de la a opta și ne-a spus că s-a dat revoluție în Rusia și că nici un boier nu mai are voie să stăpînească pămînt și țărani. Fruntaș Tudor de la mitralieră a povestit că a văzut cu ochii lui cum la bateria rusească soldații au cîntat, au jucat de bucurie și apoi au prins bucățele de panglică roșie de pieptul tunicilor și au cerut ofițerilor să-și prindă și ei și să cînte laolaltă. Ofițerii n-au vrut și au încercat să scoată pistoalele. Dar soldații i-au dezarmat. Ieri bucătarul Doblete zicea să vin seara în capătul tranșeei, ca să-mi arate ceva. După rondul al doilea m-am dus și Doblete a scos din moletieră un ziar socialist, ca în '907, și a citit despre că nu mai trebuie să robim la boieri, ci să le-mpărțim pămînturile care-s tot ale noastre de sudoare și să susținem revoluția din Rusia. Ionică Fătu, dintr-a patra, l-a întrebat pe dom'sergent-major Dudă, dacă a venit ordin de revoluție și la noi, că la ei în Olt, Alimănișteanu, cumnatul Brătienilor, au moșii sfoară de nici un profesor de artimetică nu le mai poate socoti și ține minte hectarele. Către asfințit, domnul locotenent Bivolu l-a chemat pe Fătu și împreună cu Dudă au pornit-o pe cîmp, departe, în spatele tranșeelor. Pe Fătu nu l-am mai văzut, dar toată compania știe că dom'sergent-major Dudă îi poartă tabacherea de nichel cu un cap de arăpoaică tipărit pe capac. Azi nu mă putui ține și-l întrebai pe Dudă că unde l-au dus pe Fătu și ce s-a ales de el. „Ai și tu boier pe-acasă?“ — mă iscodi el. „Am — zic. Pe Bolnavu cu munții și pădurile“. „Și-ai vrea vreun petic de pădure?“ — mă cercetă el iar. Întîi am tăcut. Dar dacă nu m-a răbdat sufletul, tot i-am zis: „Dacă aș apuca și eu vreo două-trei prăjini, n-ar fi rău, c-am două fete acasă și nevasta beteagă“. Ca la un ceas, m-a chemat dom' locotenent Bivolu. S-a uitat în ochii mei cu ură și mi-a ordonat: „Să vii fără armă deseară la mine, cu sergentul major Dudă“. „Pen-ce...?“ — putui să-ntreb, deși mi se puse un nod în gît. „Mergem în misiune“...

Peste un ceas trebuie să mă duc la el, dar a început iar să bată cu tunurile nemțești. Și trimite acu' Caizărul niște obuze cît scroafele, peste noi...“

★

Scrisoarea asta n-a ajuns acasă prin Crucea Roșie. Ea a sosit abia după război, o dată cu livretul găsit asupra soldatului în ziua deshumării din malul surpat al tranșeei bătute de furioasa „Dicke Bertha“, atunci cînd dom' locotenent tocmai voia să-l trimită în „misiune“...

... Într-o „misiune“ aidoma celei în care fusese dus și soldatul Fătu.

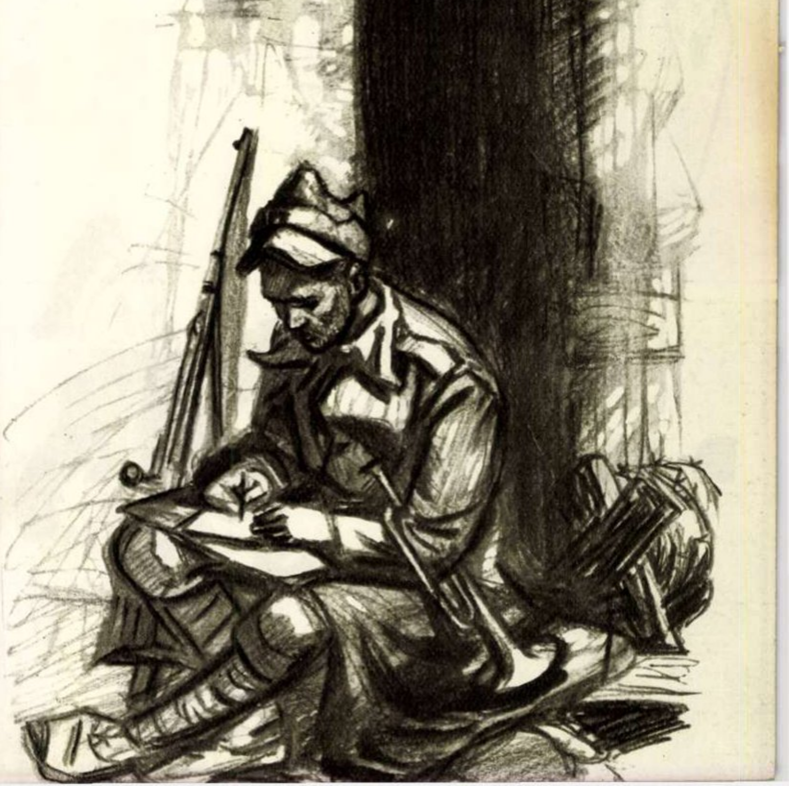

Jocul de-a OSPITALITATEA

pamflet de **John STEINBECK**
scriitor american

În toamnă voi participa la congresul de la Tokio al PEN-Clubului. Nu mă prea pricep la chestiuni în legătură cu congresele și nici în Japonia nu am fost vreodată. Din pricina aceasta, toată povestea mă cam neliniștește. Am stat deci de vorbă cu cîțiva penclubiști mai versați în materie. Mi-au spus că este pentru prima oară cînd congresul se ține într-o țară din Extremul Orient. Am întrebat atunci cît timp a trecut de cînd a avut loc un asemenea congres în Statele Unite.

— În Statele Unite? Așa ceva este imposibil — mi se răspunse.

— De ce? — întrebai eu.

— Fiindcă majoritatea scriitorilor de mîna întîi nu ar obține viză de intrare în țară.

Pare de necrezut, din păcate, însă, acesta-i adevărul! Pentru a putea vizita țara noastră, este necesară o viză. La solicitarea ei, ți se pun nesfîrșite întrebări în legătură cu tot felul de lucruri. Să nu fi contravenit la vreo lege, să nu fi comis vreo infracțiune oarecare. Iar cînd e vorba să fii respins, o simplă calomnie este suficientă.

În fața unor asemenea fapte uluitoare, începui să mă gîndesc la o serie de personalități celebre din istorie, care, pe baza legiuirilor existente azi, nu ar putea vizita niciodată Statele Unite, nu ar avea nici cea mai mică șansă de a obține viza de intrare în țara libertății. În cele din urmă, m-am așezat la birou și am întocmit o listă. Cititorii au, firește, deplină libertate s-o completeze cu alte nume, care le-ar veni în minte.

Am așternut pe hîrtie numele, iar în dreptul lor am notat acuzația pe baza căreia li s-ar interzice intrarea în S.U.A. Lista mea arată deocamdată astfel:

NUME — ACUZAȚIE

Adam — Imoralitate
Noe — Alcoolism și tratament inuman aplicat animalelor
Saul — Tentativă de asasinat
David — Instigare la revoltă
Solomon — Desfrînare
Homer — Orb, povară pentru prosperitatea generală
Socrate — Corupere de minori
Pericle — Relații intime cu prostituatele
Sapho — Lesbiană
Platon — Homosexual
Iulius Cezar — Imoralitate, provocare de scandal public, răzvrătire
Cezar August — Asasinat în masă, lovitură de stat împotriva republicii
Sf. Petru — Incitare împotriva ordinii publice, incendiator
Primii creștini — Refugiați neînregistrați, încălcarea obligativității depunerii jurămîntului de loialitate
Leonardo da Vinci — Homosexual
Michel-Angelo — Emigrant politic, instigator
Cellini — Imoralitate
Boccacio — Autor de cărți pornografice
Petrarca — Atitudine huliganică, bănuit de necrofilie
Dante — Instigare la rebeliune
Giordano Bruno — Instigator, propagator de teorii subversive
François Villon — Tîlhărie la drumul mare, vagabondaj
Rousseau — Viață imorală, abandon familial
Voltaire — Instigator
Napoleon — Recidivist, posesor de cazier
Dumas — Reminiscențe negroide
Jeanne d'Arc — Instigare la revoltă, profeție, psihopată
Regele Artur — Viață imorală, a întreținut legături cu soția regelui Lhot, adică cu sora sa vitregă.
Lancelot — Bănuit de imoralitate
Guiniverre — Imoralitate
Sir Francis Drake — Piraterie
Sir Walter Raleigh — Înaltă trădare
Martin Luther — Instigare la tulburări și revoltă
John Knox — Instigare la revoltă
Maria Stuart — Înaltă trădare
Două din cele șase soții ale lui Henric VIII — Înaltă trădare
Robin Hood — Jaf
Richard Inimă de Leu — Călcare de jurămînt
Wiclif — Încălcarea legii drepturilor de autor
Ben Johnson — Vagabondaj
Adam Smith — Instigare la răsturnarea ordinii de stat
Aguinado — Revoluționar
Burke — Instigare la revoltă
Pitt — Instigare la revoltă.

S-ar mai putea adăuga aci numele unor americani, care dacă nu s-ar fi născut în țara asta, nu ar fi putut intra niciodată în S.U.A., luînd în considerare cazierul delictelor comise.

George Washington — Revoluționar
Toți semnatarii declarației de independență — Revoltă și înaltă trădare
Eugen Debs — Propagandă revoluționară
Lovejoy — Campanie de calomnii împotriva șefului statului
Jefferson — Propagare de principii revoluționare
John Brown — Lovitură de stat armată, însușire ilegală de bunuri ale statului.
Robert E. Lee — Revoltă.

Să ne înțelegem: nu este vorba de-o glumă. Conform legilor noastre, nici una dintre persoanele amintite nu ar putea intra în Statele Unite. Iar cel ce ar avea cele mai puține șanse de a obține viza de intrare ar fi Isus Cristos. Acuzațiile împotriva lui ar suna astfel: „instigare la revoltă, acțiuni subversive îndreptate împotriva ordinii sociale, sustragere de sub acțiunea agenților guvernamentali cu concursul plebei". Din fericire, devotatele ajutoare ale șerifului au putut preveni în ultimul moment încălcarea proprietății particulare!

Interesant și înspăimîntător joc! Marea majoritate a celor mai valoroși și creatori oameni ai tuturor timpurilor nu ar fi bine venită în țara noastră, iar potrivit legilor ei nu ar fi lăsați nici măcar să intre. Cititorul este liber să-și completeze lista proprie.

Mai există un joc amuzant: cine este binevenit în țara noastră? Refuz să mă gîndesc la așa ceva. Oare intenționează guvernul să deschidă granițele numai pentru scriitorii de mîna a doua? Nu știu. În orice caz, conform legilor noastre, așa stau lucrurile. Concluzia este că Statele Unite se numără printre puținele țări din lume în care personalitățile de seamă și creatoare sînt indezirabile.

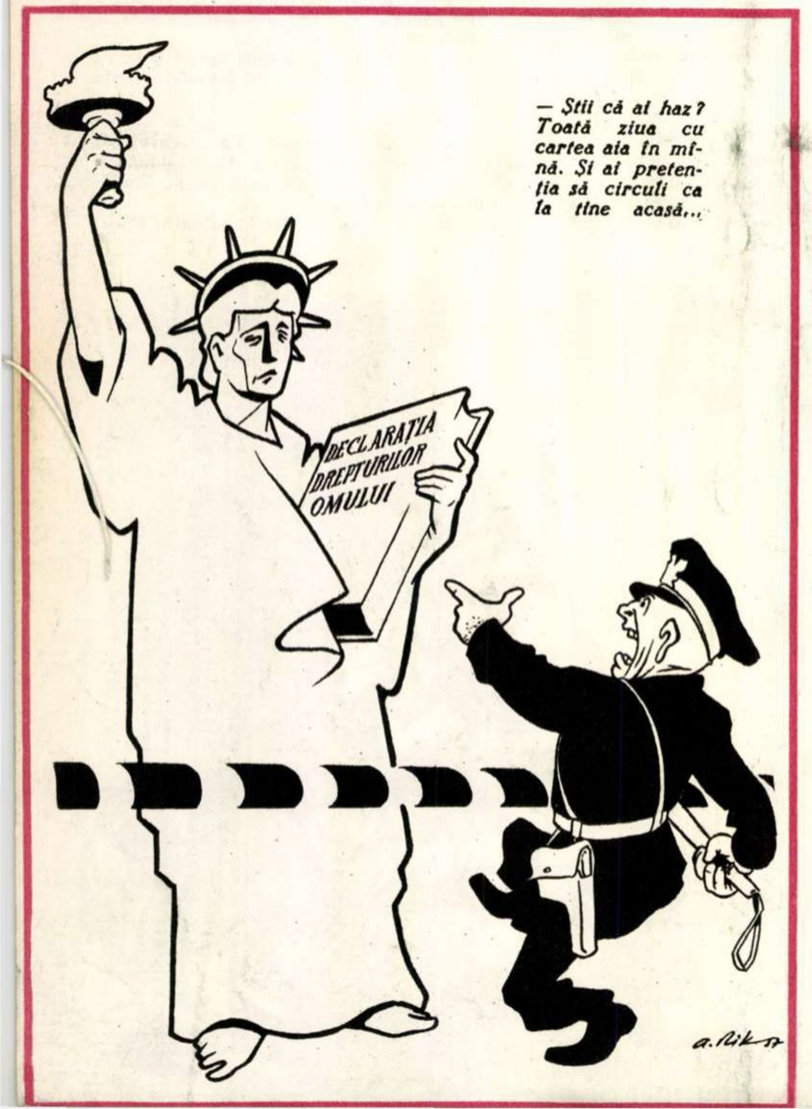
— Știi că ai haz? Toată ziua cu cartea aia în mînă. Și ai pretenția să circuli ca la tine acasă...
DECLARAȚIA DREPTURILOR OMULUI
a. Rik 57

În romînește de L. VOITA

(Din „SATURDAY REVIEW")

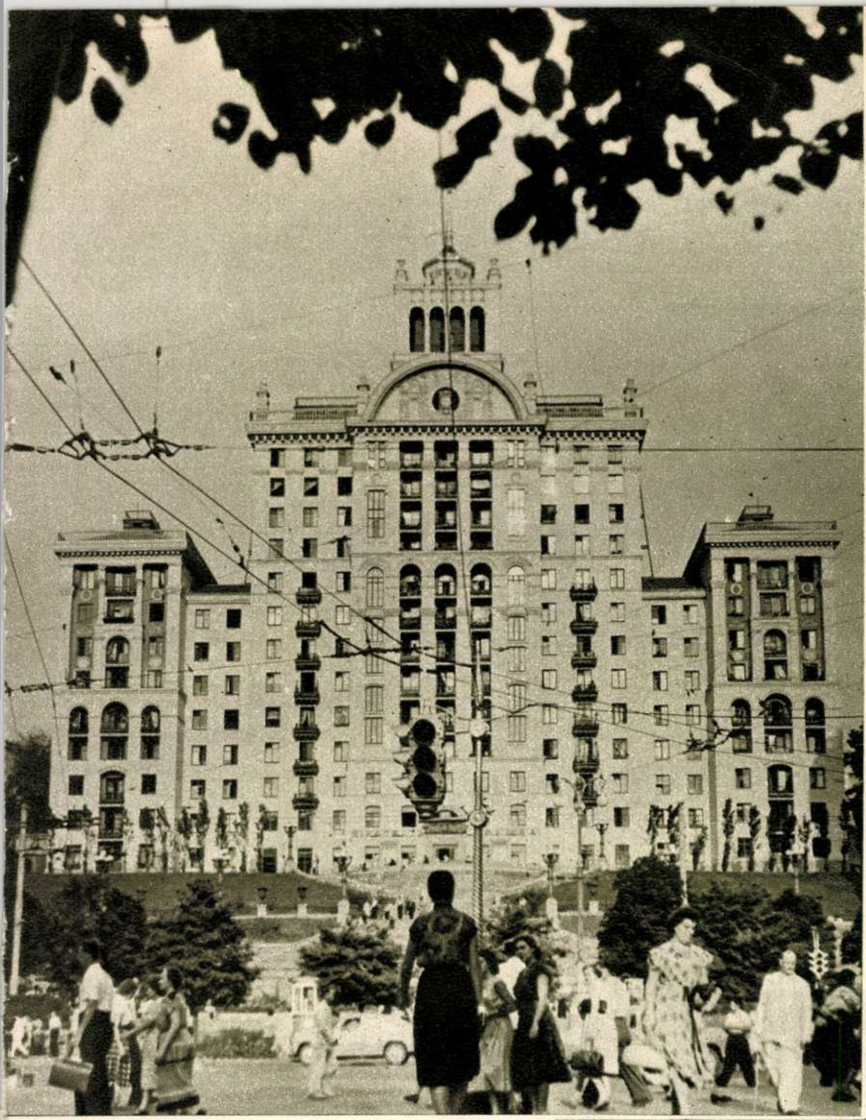

← Bloc de locuinţe muncitoreşti.

Sofiiski Sobor, catedrala Kievului veche de aproape un mileniu. →

BĂTRÎNUL ŞI TÎNĂRUL KIEV

de Constantin CHIRIŢĂ

Fotografii de A. MIHAILOPOL

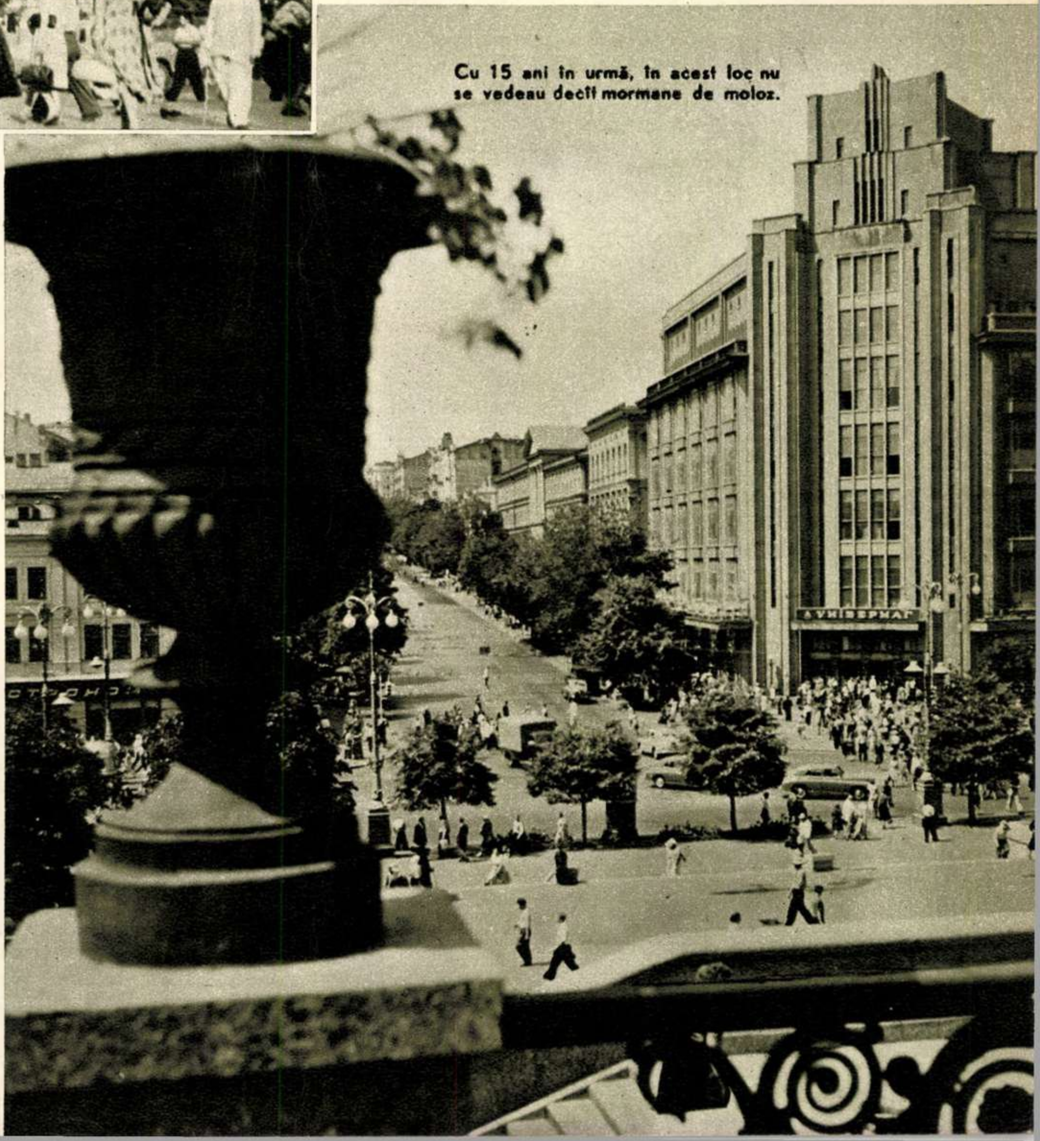

Cu 15 ani în urmă, în acest loc nu se vedeau decît mormane de moloz.

Kievul a avut multe denumiri de-a lungul istoriei sale. Aceea care i-a rămas încă şi astăzi şi care i se potriveşte cel mai bine e cuprinsă în două cuvinte: „mati-gorod“ — oraşul-mamă.

Gara principală, deşi nouă, e formată din uriaşe clădiri cu acoperişuri curbe, care dau imaginea unor arcuri contractate, gata să azvîrle săgeţi spre înaltul cerului. Străzile, deşi largi, par nişte poteci tăiate simetric prin păduri nesfîrşite. Clădirile, deşi moderne, au ceva din robusteţea şi trăinicia unor cetăţi medievale. Poate că aceste prime impresii sînt oarecum subiective, dar ele nu fac decît să alimenteze o senzaţie bine definită pe care vizitatorul romîn o încearcă atunci cînd îşi poartă primii paşi prin capitala Ucrainei. Încă înainte de a te lăsa subjugat de verdeaţa marilor bulevarde, de enormul decor forestier, Kievul te absoarbe în vălmăşagul său istoric. Magnetul istoriei e atît de puternic, încît, pentru o vreme, din tot ceea ce întîlneşti în jur, selecţionezi, fără intenţie, numai mărturii istorice. Umbra nestrăpunsă a şirurilor de copaci parcă seamănă cu umbra groasă a istoriei care-ţi estompează pentru un moment valorile sclipitoare ale prezentului.

Istoria şi-a înălţat în Kiev monumente grandioase. Siluetele lor te hipnotizează din depărtări. Zeci de turnuri cu cupole aurite îşi trimit chemările în toate punctele cardinale. Sînt celebrele biserici şi mănăstiri ale Kievului, în care s-a aprins cu aproape 1.000 de ani în urmă flacăra istoriei şi slovei ruseşti.

Am colindat cîteva din acele lăcaşuri vechi. Mi-am purtat paşii într-o tăcere încremenită de veacuri pe sub cupolele uriaşe ale catedralei Sfînta Sofia. Lespezile de granit tocite de noroade şi de istorie, înălţimile ireale străjuite de ziduri austere, firidele reci, rudimentare, năvălite de întuneric, urmele de icoane schilodite de tăişul vremurilor, toate acestea semănau cu un hronic de demult, în care se odihneşte istoria unui popor. Am înconjurat cu pași înceți mormîntul lui Iuri Dolgoruki, acel care, cu mai bine de 800 de ani în urmă, a întemeiat Moscova; m-am străduit să descifrez cu ochii și cu miinile literele săpate în lespezi; am atins cu degetele cîte un ceaslov vechi pe care poate de jumătate de mileniu nu-l mai răsfoiește nimeni...

Am străbătut în aceeași liniște întinsul orașului mănăstiresc „Kievo Pecerskaia Lavra". Din mulțimea de mănăstiri și lăcașuri de închinăciune se ridică temerar spre cer turnul cel mare, înalt de aproape 100 de metri. Războiul a zvîrlit în el sute de bombe și obuze. Turnul n-a părăsit însă înălțimile cucerite. M-am afundat apoi în pămînt, în cea mai veche mănăstire a Lavrei, împrăștiată în catacombe. Cotloanele strîmte și reci coboară în pămînt, șerpuiesc parcă în neștire, se împodobesc pe alocuri cu lumînări, candele și altare, se opresc mirate în fața unor găuri mici (singurele rămășițe ale bordeielor în care călugări fanatici își săpau de vii mormîntul), se furișează tăcute pe lîngă icoane vechi de care se lipesc și astăzi cu tot trupul credincioșii, șerpuiesc din nou și răzbat în sfîrșit la lumină, o lumină bolnăvicioasă, sugrumată și ea ici și colo de întuneric.

Atmosfera e apăsătoare, grea. În cărți, istoria e mult mai senină, mai ușoară. Te întorci înapoi cu gîndul prin catacombe și firide întunecoase și redescoperi cu ochii și urechile tale un vechi adevăr. Așa s-a scris istoria! În asemenea hrube, un oarecare călugăr a avut nemaipomenita îndrăzneală de a însemna pe hîrtii și pergamente aduceri aminte din vremurile pe care le-a trăit. Și-a obosit ani de zile creierul, ochii și brațele, pentru a desena litere. Alții apoi, cu o îndrăzneală și mai cumplită, au cioplit litere din lemn, au părăsit uneori făgașul religiei, transformîndu-se în cronicari ai istoriei, și au început să tipărească. Cu mîna sau cu tiparul acela primar, au dat primele haine vorbirii. Au făurit limba...

Pe malul Niprului.

Afară e lumină... Oamenii își deapănă impresiile... Unii fac considerații savante istorice, filozofice, filologice. Jonglează cu termenii fără nici o greutate. Undeva, în oraș, sau departe, la noi acasă, se cîntă cîntece melodioase sau se recită poezii într-o limbă curgătoare ca o apă limpede. Sînt clipe în care ne mirăm noi înșine de frumusețea limbii, de complexitatea ei. De la asperități și durități crîncene, la finețe și melodie de strună. Din asemenea înghesuiri întunecoase a purces însă limba noastră literară. Din păcate, nu ne dăm intotdeauna seama de acest adevăr. Din Cazania lui Varlaam, din Psalmii lui Dosoftei, din Sama de cuvinte a lui Neculce, din Didahiile lui Antim a năvălit limba noastră literară, în care ne putem exprima astăzi orice gînduri și sentimente. Ea își trage izvorul ei de putere și răspîndire și din aceste catacombe ale Kievului, unde mitropoliți și cărturari romîni au învățat rosturile vieții și meșteșugul tiparului. Multe tiparnițe vechi au pornit din acest Kiev spre Țările Romînești. La asemenea tiparnițe și-a scris Varlaam Cazania, Dosoftei Psaltirea, Neculce Hronicul.

Cu aceste gînduri am pătruns în Kiev, cu aceste gînduri am vizitat monumentele sale vechi. Și am părăsit vechile catedrale și mănăstiri cu sentimentul unei mari mulțumiri. Căci nu este puțin lucru să iei cunoștință de locuri în care s-a plămădit istoria unui popor și în care s-au întîlnit la un moment de mare însemnătate istorică și culturală două popoare vecine și prietene. Orașul-mamă învăluie vizitatorul într-o vrajă întunecoasă, profundă, tăcută.

Puterea acestei vrăji nu ține însă multă vreme. Străzile și bulevardele care duc de la monumentele istoriei spre centrul orașului te mai apasă puțin cu umbra lor deasă, dar ochii încep, pe nesimțite, să se îmbete cu lumina și strălucirile din jur, urechile încep să perceapă docile tumultul încă nevăzut al prezentului. Trăiești o senzație rară, pe care ți-o poate oferi doar un oraș în care trecutul nu e decît o insulă înconjurată de ape avîntate și proaspete. Orizonturile luminoase se lărgesc mereu, negura se subțiază, oamenii își dizolvă contururile fantomatice cu care ți-i imaginai înainte, sub cupole sau în catacombe, devin ceea ce sînt: fete zvelte, cu cozi lungi și sprîncene arcuite; bătrîni robuști, cu cămăși înflorate și mustăți ascuțite; copii neastîmpărați, cu larma necurmată pe buze, care sau te cercetează atent, sau trec pe lîngă tine ca pe lîngă un copac oarecare.

Monumentele istorice încă nu s-au terminat. Silueta impunătoare a marelui rapsod ucrainean, Taras Șevcenko, îți vorbește energic despre un trecut mai apropiat. În urechi încep să-ți sune armonioase versuri din „Cobzar". Parcă la căldura acestor versuri aleargă copiii în jurul insulei de flori care împrejmuiesc soclul; parcă auzind zguduitorul lor mesaj, pe băncile din jur, bătrînii visează cu brațele încrucișate.

E soare, lumină, e cald. „Cobzarul" nu mai străpunge cu privirile depărtările, invocînd vremuri drepte. Cheamă în jurul lui, cu dragoste și blîndețe, viața de astăzi: tinerețea și bătrînețea Ucrainei. De pe înălțimile sale majestuoase, parcă ar binecuvînta... Și mi-am pogorît pentru o clipă capul în fața siluetei sale uriașe.

Trecutul a rămas undeva, în urmă. Noutățile te împrejmuiesc ca o furtună. E atît de tînăr Kievul! Cu zece ani în urmă orașul era o ruină. Războiul îl fulgerase din toate punctele cardinale, îi fărîmițase toate podoabele. Și în acest oraș bătrîn fiecare piatră era o podoabă. Cenușa morții a dispărut însă de pretutindeni. Doar pe alocuri trupurile unor monumente bătrîne, schilodite, sînt păstrate aidoma, cu o grijă de zece ori mai mare decît ar necesita refacerea lor, tocmai pentru a glăsui despre violența barbarilor moderni.

Pe trupul bătrînului oraș s-a altoit cu un meșteșug rar o nouă urbanistică. Noul Kiev continuă, printr-o armonie care nu te lasă să descoperi nici o asimetrie, bătrînul oraș. Aproape că nu observi deosebirea dintre clădirile vechi și noi. Rareori am văzut un asemenea stil și o asemenea armonie arhitectonică. Poate că la aceasta contribuie și verdeața care, asemenea cerului de deasupra orașului, nu lipsește nicăieri pe întinderile sale terestre. Clădirile sînt înalte și puternice, enorme ca dimensiuni.

Strada principală a Kievului, celebrul Kreșciatik, din care războiul nu a lăsat nici un zid întreg, oferă privirii niște lărgimi care aproape că te obosesc. Parcă niște uriașe ziduri de cetăți, încununate cu turnuri puternice, închid în cuprinsul lor întinderi mari, luminoase. Clădirile înalte și solide se leagă una de alta într-o armonie perfectă. Acești coloși au însă o anumită grație reală, născută din diversitatea aparentă a clădirilor, din dantelăriile care încrețesc cerul, din rotunjimile cu care ocupă spațiile. Culorile lor deschise sînt teribil de tinerești; cochetează fără încetare cu razele soarelui, oferind ochilor o adevărată vrajă luminoasă. Kreșciatikul e mai chipeș și mai puternic ca oricînd. Nici o clipă nu-ți vine să crezi că acum zece ani era o masă de ruine și cenușă, un pustiu îngrozit de propria lui înfățișare.

Străbătînd Kievul acesta atît de urgisit de război, poți să-ți dai seama de forța omului sovietic, de imensele sacrificii pe care i le-a cerut refacerea țării și pe care le-a făcut cu toată inima sa largă. Toată țara sovietică s-a adunat

Cu vaporul pe Nipru.

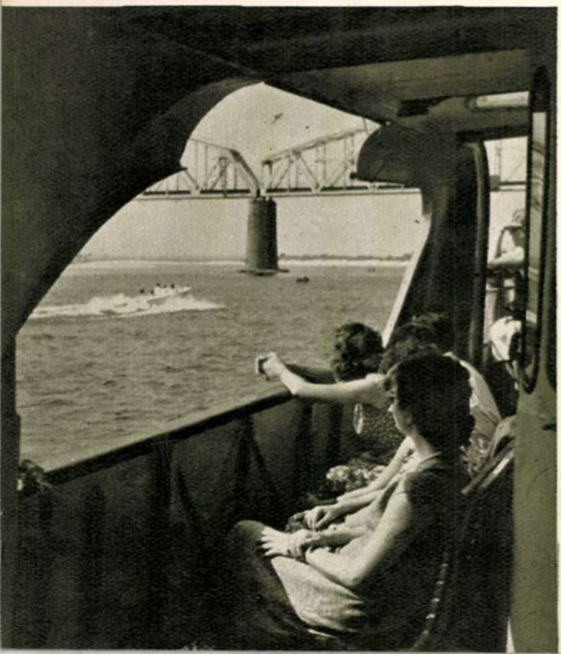

Monumentul lui Bogdan Hmelnițki.

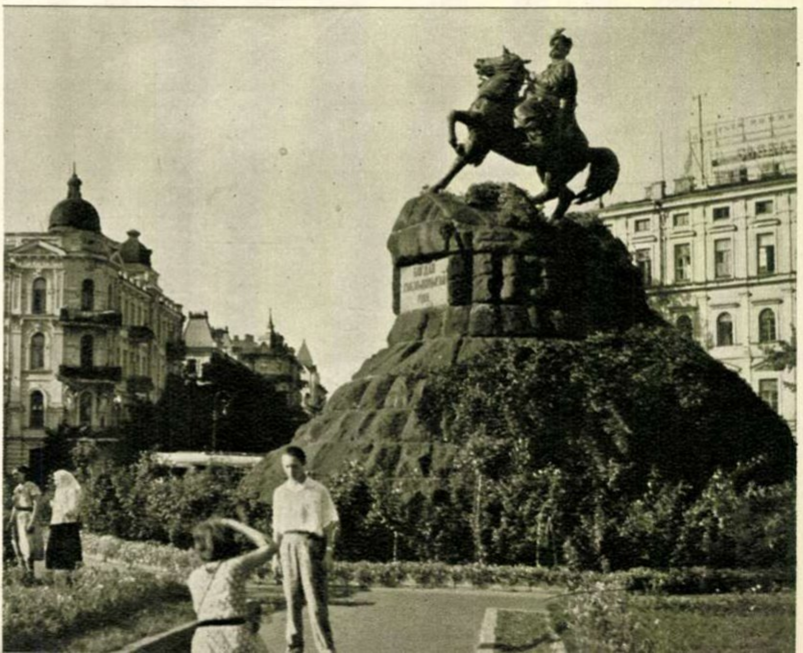

Kreşciatik—artera principală a capitalei Ucrainei.

Un pasaj pe Kreşciatik.

Expoziţia de artă populară ucraineană.

Pe o stradă din Kiev.

în jurul „orașului-mamă“, întinzîndu-i brațe viguroase și pline. Orașul-mamă a devenit în scurt timp pruncul țării sovietice, un oraș tînăr, luminos, vesel, un fecior de laudă, înzestrat cu puterea și frumusețea unui adolescent.

Locuitorii săi, ucraineni cu suflet deschis și inimă largă, viguroși și puternici, păstrează parcă secretul unei îndelungate tinereți. Vocea lor e muzicală și profundă, mersul lor e iute și grațios, vorbele lor par uneori desfăcute din poezii. Oamenii sînt veseli și senini. Sînt foarte tineri. Am văzut oameni în vîrstă dansînd seara în localuri cu o sprinteneală de flăcăiandri și cu o pasiune aprigă, care le tremura în fiecare mișcare; am auzit seara în parcuri cîntece, la început melancolice și grave, așa cum sînt toate cîntecele ucrainene, devenind tumultuoase, furtunatice în final, cîntate de tineri și bătrîni strînși laolaltă din întîmplare. Pesemne din această sete de tinerețe și-au înverzit atît de mult orașul, și l-au colorat atît de deschis și l-au îmbogățit cu atîtea podoabe.

Orașul are o seamă de minuni sau curiozități care nu-i scapă ochiului unui străin. După ce admiri antena metalică a televiziunii—cea mai mare înălțime a orașului; instalația pentru jocurile nocturne de pe stadionul Dinamo — cel mai feeric loc al Kievului; sau giganticul pod arcuit de peste Nipru, mai lat decît cel mai lat bulevard din București — poate una din cele mai frumoase și mai mari construcții din Kiev; după ce te rătăcești prin marile magazine, pline la orice oră de cumpărători, întîlnești la un moment dat, la marginea unui parc, pe coasta unei coline artificiale, un colosal portret al lui Lenin. Figura marelui conducător este exact aceeași pe care o cunoaștem din cărți și reviste. Numai că întregul portret e alcătuit din verdeață și din flori. Totul a fost sădit cu atîta grijă, culorile florilor au fost alese cu atîta artă, încît portretul este de o perfecțiune fotografică sau mai degrabă picturală.

Nici nu ai timpul să trăiești pînă la capăt uimirea produsă de această operă artistică originală, că întîlnești nu departe alta, care-ți oprește iarăși pașii. Un ceas imens, sau mai degrabă un imens cadran de ceas, alcătuit tot din verdeață și din flori de diferite nuanțe, „zugrăvit“ tot pe coasta unei ridicături cvasi-abrupte. Am crezut întîi că am în față un ceas de decor. Din întîmplare, mi-am aruncat ochii pe ceasul de la mînă și am văzut acele sale în aceeași poziție ca acele de pe cadranul natural. Imensul ceas de flori mergea! (Bineînțeles că mecanismul său nu era de loc vizibil).

Nopțile Kievului sînt și ele pline de farmec. Mai ales cînd te plimbi pe Krețciatikul atît de feeric luminat, sau cînd privești din parcul de la capătul său imensa panoramă nocturnă a orașului. O puzderie de lumini coboară spre Nipru, se adună în focare orbitoare pe restaurantele plutitoare, trec în șiruri regulate, simetrice, o dată cu podurile, dincolo de Nipru și se împrăștie pe întinderile ocupate de uzinele și cartierele noi, încît ai impresia că cerul își reflectă stelele pe o oglindă terestră și întunecată. Jocul luminilor te subjugă o vreme, pînă ce văzul cedează întîietatea auzului. Căci în jurul tău încep să se aprindă cîntece, aceleași cîntece ucrainene, la început melancolice și grave, apoi iuți, vesele, tumultuoase. Îți exprimi, față de tovarășul de lîngă tine, în limba ta, plăcerea pe care o simți. Tocmai atunci un braț tînăr și cîteva cuvinte în limba ucraineană te invită la o plimbare în grup, o plimbare veselă, care nu distonează de loc cu decorul nocturn și cu ineditul prietenilor necunoscuți. Pentru că te-ai obișnuit cu Kievul, cu oamenii săi senini și ospitalieri. Și atunci te străduiești ca, în loc de orice cuvinte de mulțumire, să spui: „cît de tînăr e bătrînul vostru Kiev!“

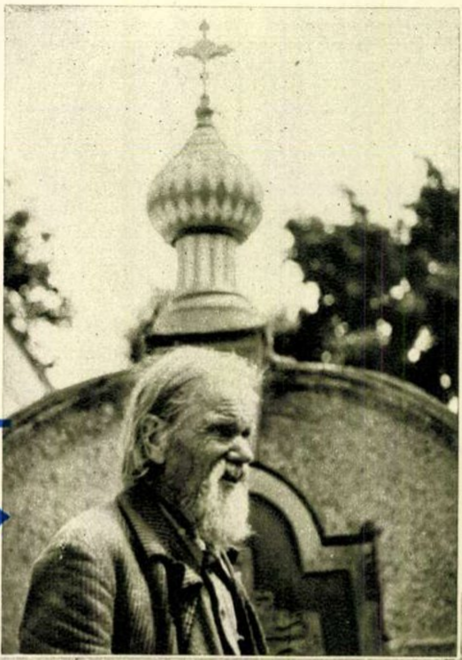

Bătrînețile Kievului.

Piața Kalinin.

Vasiok

de Nikolai VAGNER

Ilustrații de N. POPESCU

Vasiok plecase tocmai de la Verhoturie cu regimentul Vulturii Roșii, care se retrăgea; mai bine zis, flăcăul se alăturase acolo batalionului unu, aflat pe atunci sub comanda lui Aleksei Emelianovici Bezîmiannîh, ultimul batalion care părăsise așezarea muncitorească.

Regimentul avea nevoie de orice om în stare să țină o pușcă în mînă: în luptele cu albii care încercau să treacă Uralul, batalioanele regimentului fuseseră decimate. Așa că nimeni nu-l întrebase pe Vasiok cîți ani are: șaisprezece, poate chiar șaptesprezece, și cînd venea vorba despre asta, băiatul rostea cu ifos „opșpe".

Abia după șase zile, Vasiok făcu rost de o armă: un ostaș căzu lîngă el, așa că rămase o pușcă liberă. Pînă atunci Vasiok căutase să fie de folos în batalion cum se pricepuse: cărase lăzi cu cartușe în primele linii, ridicase de pe front răniții împreună cu Katika, infirmiera regimentului, o fată cam de seama lui. De cele mai multe ori însă lui Vasiok i se încredințaseră diferite misiuni. Aleksei Emelianovici văzuse de îndată cît de sprinten și descurcăreț executa ordinele și în curînd toată lumea începu să-l considere agentul de legătură al batalionului.

În cea de-a șaptea zi, comandantul regimentului fu răpus de un glonț rătăcit. Bezîmiannîh îi luă locul. Vasiok lăsă pușca din mînă, căpătînd în schimb o carabină, o baionetă și un cal negru ca pana corbului și astfel ajunse agentul de legătură al regimentului.

Era un ger sub treizeci de grade; răniții degerau fără a mai apuca să-și vină în fire. Zile întregi ostașii nu primeau nici măcar a opta parte dintr-o pîine.

Vasiok abia se mai ținea în șea, dormind de-a-ncălarele. În apropiere de Krutîi Log calul agentului de legătură se prăbuși sub el, strivind piciorul tînărului călăreț. Cu chiu, cu vai, acesta putu să și-l tragă de sub bidiviul care se îngreuiase deodată, prefăcîndu-se în stană de piatră; Vasiok începu să înjure și să smucească de frîu, dar degeaba, fiindcă nu reuși să ridice animalul în picioare. Caii regimentului erau numărați și nici n-avea de unde să facă rost de altul, așa încît din ștafetă călare, Vasiok se pomeni agent de legătură pedestru.

— Ce făcuși, curierule, ți-ai prăpădit calul! — îi spunea în glumă Aleksei Emelianovici.

Vasiok se uita încruntat la comandant, dar Bezîmiannîh avea niște ochi atît de calzi, de rîzători, încît fără voie Vasiok se simțea cucerit de ei. Și în clipa aceea parcă i se topea ceva în adîncul pieptului, pînă unde răzbătuse frigul.

„Cum o fi putînd oare să fie atît de vesel? — se întreba Vasiok. Lucrurile merg cum nu se poate mai rău. Albii ne încolțesc și el zîmbește, de parcă dușmanul n-ar fi la doi pași".

— Luptă, luptă — îl îndemna mereu Aleksei Emelianovici. Învață să faci războiul; vezi tu, războiul e ca o școală.

— Cum să „lupt" — bombănea Vasiok — cînd toată ziua sînt pe drumuri ?

— Știi ce, leapădă baioneta și o să-ți vină mai lesne— îl sfătuia comandantul regimentului.

—Că altă treabă n-am—se împotrivea Vasiok. Baioneta e o armă individuală, o are orice ostaș.

— Ei, atunci, n-ai decît să lupți cu baioneta.

—Păi ce, asta-i luptă adevărată...—răspundea Vasiok din ce în ce mai întărîtat. Mi-ar trebui o mitralieră...

— Bine, dar mitraliera nu este o armă individuală!—vocea comandantului se înăsprea. Mai ai de așteptat pînă ți s-o da pe mînă.

— Cum, n-aveți încredere? Albii mi-au omorît părinții și dumneavoastră...

—Nu n-am încredere încă. Pentru noi, mitralierele sînt tot atît de scumpe ca și aurul.

Nu apucaseră încă să ajungă la Biser și Bezîmiannîh fu numit comandantul diviziei. Ostașii batalionului unu din regimentul Vulturii Roșii erau însă încredințați că Aleksei Emelianovici se simțea mai legat de regimentul lor. În toiul luptelor ce se dădeau pentru așezarea muncitorească, în momentul cînd regimentul Vulturii Roșii părea că nu va mai putea rezista, Bezîmiannîh răsări deodată în mijlocul lui, în tranșee.

— Bravo, băieți! — răsună peste cuprinsul înghețat glasul său plin de avînt. Încă o dată, foc! Să le scapere ochii!

Și în clipa aceea nici zăpada pe care stăteau culcați nu i se mai păru nimănui atît de rece, nici dușmanul atît de primejdios.

Aleksei Emelianovici învălui cu privirea-i de totdeauna cîmpia netedă, la marginea căreia se aciuiase dușmanul. Se aflau într-un greu impas. Ceas de ceas, se puteau aștepta din partea albilor să aducă tunurile și atunci s-ar fi isprăvit cu ei. Ostașii luptau vitejește... dar regimentul trebuia să se retragă fără zăbavă.

— Cine bate din stînga? — îl întrebă el pe comandantul de pluton lîngă care stătea întins. Strașnic mai seceră! Mută mitraliera de colo, colo, știe s-o camufleze și are curaj.

— Bezborodov — îl lămuri comandantul de pluton. Vasiok. Trăgătorul a fost ucis și el i-a luat locul, lîngă Petrov.

Pe înserat regimentul părăsi așezarea muncitorească, retrăgîndu-se în ordine, fără să fi suferit pierderi mari și fără ca inamicul să bage de seamă. Succesul se datora mitraliorilor, dintre care Vasiok părea să fie cel mai destoinic.

În timpul nopții comandantul diviziei dădu iarăși o raită călare pe la Vulturii Roșii, căutîndu-l pe neînfricatul mitralior. Îl găsi dormind lîngă mitralieră.

Comandantul nu se îndură să-l trezească pe ostaș. Îl sculă totuși din somn, zgîlțîindu-l ușor de umăr. Vasiok sări în sus ca ars, se uită la Aleksei Emelianovici și-și puse capul în dreptul mitralierei, s-o ferească.

— Nu-mi luați mitraliera, tovarășe comandant!— spuse ostașul cu glas răgușit, dar hotărît.

— Ești un mitralior de ispravă — spuse el, strîngîndu-i mîna lui Vasiok de la egal la egal. Îți dau în primire mitraliera. Vezi, să ai grijă de ea. Și de tine.

— Am înțeles! — rosti Vasiok. Maxim al meu o să rămînă așa cum mi l-ați dat.

După ce comandantul diviziei plecă mai departe, Vasiok începu să sară într-un picior de bucurie. „S-a făcut— își spuse el în gînd. Acum sînt sigur că n-o să-mi ia nimeni mitraliera!..."

În momentul acela o văzu pe Katika. Stătea în spatele lui, dreaptă, gata parcă să-și facă vînt înainte, privindu-l cu ochii ei luminoși.

— Ce te uiți așa? — o întrebă Vaska, simțindu-se deodată stînjenit în fața ei. N-ai auzit?

— Ba am auzit, Vasiok.

— Ei, și ce zici?

— Bravo, Vasiok—se bucură Katika. Bravo! Nu i se întîmplă prea des lui Emelianîci să laude pe cineva.

—Ei, asta-i acum: „să laude"!—Vasiok nu știa cum să mai ocolească privirea fetei. De unde ai scos-o și pe asta? A spus și el așa...

— A spus așa?—șoapta ei îi fripse urechea; se apropiase atît de mult de el, încît mai, mai că-i atingea umerii cu mîinile și fața ei i se părea miraculos de frumoasă. Vasiok! Îți dai tu seama cine ți-a spus asta? Emelianîci, tatăl nostru, el în persoană!

Katika făcu încă un pas spre el, lipindu-și aproape obrazul de umărul său. Ochii ei se preschimbară într-o pată verde. Lui Vasiok îi trecu deodată prin gînd, cum i se întîmpla deseori în toiul luptei: acum, acum o să se întîmple ceva, neapărat o să se întîmple. Văzu cum se leagănă luna deasupra capului fetei, mutîndu-se cînd în dreapta, cînd în stînga ei, gata să cadă. În aceeași clipă obrazul Katikăi deveni palid și rece și, lăsîndu-i să scape un țipăt sau un geamăt, ca de durere, fata se suci în loc și o rupse la fugă.

Din noaptea aceea, trei zile în șir Vasiok n-o mai văzu pe Katika. Bineînțeles, nici nu prea avea chef s-o întîlnească. Doar nu de dragul fetelor și nici pentru ochii lor verzi intrase în regimentul Vulturii Roșii și se făcuse mitralior. Timp de trei zile fu liniște pe front: dușmanul „nu a intrat în contact cu Vulturii Roșii", anunța în rapoartele sale Bezîmiannîh. Trei zile Vasiok își curăță și-și unse mitraliera, căutînd să alunge amintirea fetei. Dar șoapta fierbinte a fetei îi mai frigea urechile, mîinile ei i se părea că-i ating umerii.

Vasiok scuipa, ocărîndu-se în sinea lui: „Aiurezi, fir-ai al dracului!" Și i se strîngea inima la gîndul că se va întîlni iarăși cu Katika. În zorii celei de-a patra zile schiorii albi dezlănțuiră prin surprindere un atac din flanc. În această luptă Vasiok fu rănit prima oară.

Glonțul îi pătrunsese în umăr, nu prea adînc însă, sub piele. Pe loc, lîngă mitralieră, infirmiera Tamara îi spălă rana cu spirt și-l pansă, dar Vasiok se împotrivi cu toată hotărîrea să-și părăsească arma și să se ducă la punctul sanitar.

— Vezi-ți de treabă, soră! — spuse tînărul mitralior, făcînd pe viteazul. Dacă toți ar pleca pentru o zgîrietură, cine ar mai rămîne să lupte?

La amiază regimentul încercă să înainteze, dar forțele inamicului erau prea mari pentru batalioanele răvășite ale Vulturilor Roșii. Pe înserat divizia se deplasă de pe linia frontului și începu din nou să se retragă.

Vasiok stătea întins în sanie, lîngă mitraliera lui. La căderea nopții durerea din umăr se înteți și ostașul se bucură, în sinea lui, că măcar în noaptea aceea va putea să ațipească. Biruit de somn, Vasiok vedea ca prin vis luna înconjurată de o pîclă albastră, înghețată; cînd și cînd o zărea scăpătînd deodată și atunci pe suprafața ei netedă scînteiau ochii fetei.

„De ce n-o fi venit să mă vadă? — își spuse Vasiok. Toată lumea, chiar și Bezîmiannîh, a aflat și uite că ea tot nu s-a îndurat să vină. Nici n-am nevoie — își răspundea tot el, în clipa următoare. Atîta pagubă!"

Pe la miezul nopții, simți o zguduitură puternică. Vasiok deschise pleoapele. Sania se oprise și, pe marginea ei, lîngă el, o zări stînd pe Katika. Vasiok se frecă la ochi cu pumnul.

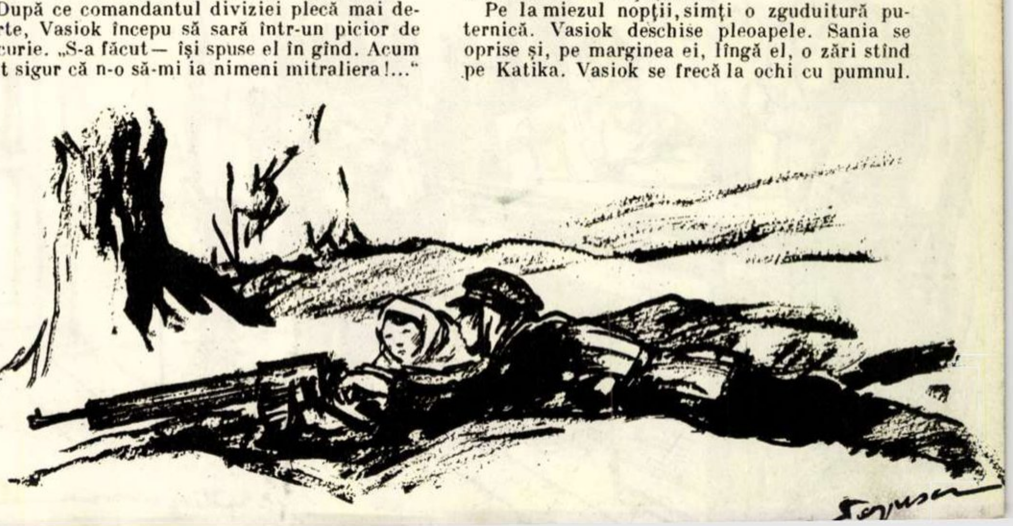

„Nu visez oare?“ — se gîndi el, dar Katika se afla tot acolo.

— Lasă-mă să-ţi văd pansamentul — spuse blînd Katika. Sîntem în repaus.

— Unde ai fost pînă acum? — o întrebă Vasiok, nemaiputîndu-se stăpîni.

— La batalionul trei. Dac-ai şti cîţi au murit acolo! Te doare?

— Un pic; nu-i decît o mică zgîrietură.

— Am aflat tot — rosti Katika. Ar trebui să-i mulţumeşti lui dumnezeu atotputernicul c-ai scăpat numai cu atît.

Cercetă pansamentul.

— Tamara ştie să panseze. Nu-i nevoie să-l schimb. Peste trei zile ţi-l scot. Ai grijă să nu mişti prea mult mîna. Auzi?

Katika sări de pe marginea saniei şi îl înveli pe Vasiok cu un cojoc luat de la cineva. „Unde te duci?“—ar fi vrut s-o întrebe. Dînsa îi ghici gîndul: „Sînt atîţia răniţi; e ger, trebuie să văd ce-i cu ei!“ Şi se topi în întunericul nopţii.

Deodată Vasiok se simţi răzbit de o cumplită oboseală; i se părea că în locul cojocului, purta o povară de o sută de puduri care se prăbuşise peste el, făcîndu-l să-şi piardă cunoştinţa. Dormi mult. Armatele roşii îşi continuară retragerea toată noaptea şi a doua zi, pînă seara.

Vasiok se trezi la poalele unui povîrniş alb. Toată lumea era îmbrăcată în alb aici. Poate că oamenii nu erau decît acoperiţi cu omăt. Nişte femei, îmbrăcate tot în alb, coborau de vale, ieşind din nişte case albe. Duceau mîncare în străchini albe şi bucăţi de pîine în ştergare ca neaua. Pînă şi lacrimile lor erau argintii.

— Plecaţi? — întrebau ele.

Îi aduseră mîncare şi lui Vasiok. După ce se sătură, ostaşul adormi din nou, păstrînd pe veci în amintire noaptea aceea, povîrnişul alb, femeile, străchinile şi ştergarele cu pîine.

Ningea cu fulgi mari. Umărul nu-l mai durea aproape de loc. Petrov, care şedea în spatele vizitiului, îl tot îndemna pe Vasiok:

— Hai, mănîncă! N-ai mîncat tot. Mănîncă, trebuie să mănînci mult, ca să te întremezi.

Vasiok mesteca pe îndelete pîinea, simţind cum trupul său, odihnit după somn, începe să prindă puteri. Deodată îşi aduse aminte cum stătuse Katika pe marginea saniei şi-i veni să cînte de bucurie; glasul lui, însă, răsună atît de jalnic, încît Petrov fu cuprins de o vădită nelinişte.

— Te doare? Nu vrei să treci în locul meu?

Vasiok se mulţumi să dea din mînă: cum de nu înţelege lumea ce se petrece în sufletul omului? Emelianîci ar fi înţeles, desigur. Se vorbea că soţia lui murise schingiuită, la serviciul de contraspionaj...

Firul gîndurilor lui Vasiok se rupse brusc. Sania se oprise iar: regimentul se grăbea să ocupe o nouă poziţie; ostaşii se apucaseră să sape tranşee lîngă un brădet rar.

Mitraliera lui Vasiok fu instalată la poalele dealului, în faţa tranşeelor, care coborau în trepte spre marginea pădurii.

Aici aveau un cîmp deschis pentru tragere.

— Pregăteşte benzile, ca să le putem schimba una după alta—îi spuse mîndru, tovarăşului său, Vasiok. Am auzit că trebuie să vină Emelianîci. Poate c-o să treacă şi pe la noi.

— Păi, s-ar putea să nu treacă? — întări Petrov. Vezi să nu scoţi capul, că te ciuruieşte.

În toiul luptei, însă, tocmai cînd atacul gărzilor albe era mai înverşunat şi benzile trebuiau schimbate fără zăbavă, Petrov făcu deodată un salt spre troianul de omăt ce se formase în jurul tufelor scunde şi se piti în zăpadă, îndoindu-se din şale, ca şi cum ar fi vrut să observe de acolo, din adăpost, cîmpul de luptă.

Vasiok se repezi furios la Petrov. Capela îi lunecase pe ceafă. Era gata să-l lovească, pentru că şedea aşa, fără să-i pese, în zăpadă, cînd deodată văzu pe chipul tovarăşului său de luptă un semn ca o vînătaie, chiar deasupra sprîncenei. Era o dîră mică, din care picura încet sîngele.

Vasiok se uită la Petrov, incapabil să se clintească din loc. Avea un gust sărat, neplăcut, în gură. În cele din urmă tărăboiul gărzilor albe îl sili să se urnească de lîngă troianul de omăt. Vasiok îşi întoarse privirea spre mitralieră şi simţi că-i îngheaţă sîngele în vine, ca şi cum i-ar fi sfîşiat cineva pufoaica, dezgolindu-i pieptul: lîngă mitralieră se afla un străin.

Vasiok smulse baioneta din teacă şi se năpusti într-acolo. Omul, care ţinea o bandă în mînă, se ridică în picioare şi atunci Vasiok îşi dădu seama că era Katika.

— Culcă-te! — strigă el şi se aruncă la picioarele ei, în timp ce împrejur şuierau gloanţele.

Katika se chirci şi ea jos, lîngă mitralieră. Soldaţi cu epoleţi şi cu puşti în mîini alergau spre ei peste cîmp, împotmolindu-se prin nămeţi.

— Porcilor! — răcni Vasiok, apucînd mitraliera de mîner.

În aceeaşi noapte regimentul se retrase pe poziţii noi. Vasiok şi Katika mergeau cu sania în care urcaseră mitraliera.

Vasiok şi Katika merseră tot timpul pînă la primul popas, fără să scoată o vorbă. Cînd sania se opri, Katika sări jos în zăpadă şi începu să-şi lovească pîslarii unul de altul, ca să-şi mai dezmorţească picioarele. Îşi îndreptă apoi spre Vasiok privirea în care se citea o cumplită oboseală şi rosti:

— Îţi spun la revedere. Mă duc la răniţi.

În locul unde făcură acel scurt popas fură îngropaţi cei căzuţi în luptă şi cei ce muriseră între timp, din pricina rănilor căpătate. Vasiok îl sărută pe Petrov şi izbucni în plîns. Bezîmiannîh îl înghionti uşor în coastă, ca şi cum ar fi vrut să-i spună: ţine-ţi firea! Flăcăul îşi şterse lacrimile — ultimele din viaţa sa de ostaş.

Vasiok căpătă un alt încărcător, pe Melşak. Era un om vesel, blajin şi mult mai în vîrstă decît comandantul său. Luară parte împreună la nouă lupte şi ajunseră astfel să se împrietenească. În cea de-a zecea, o grenadă fu cît pe ce să lovească mitraliera.

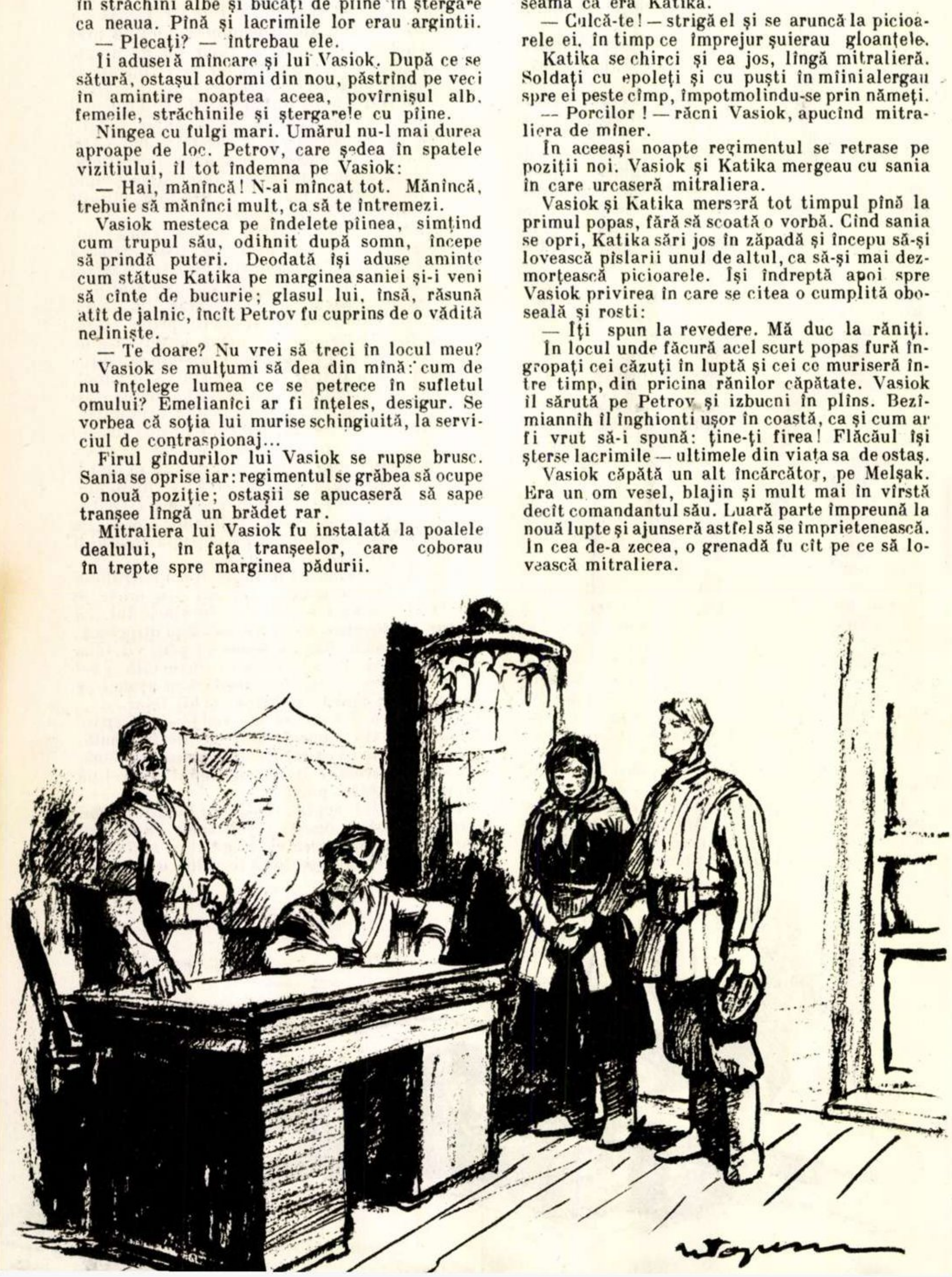

Bezîmiannîh, care era la vreo sută de metri de Vasiok, văzu prin binoclu cele întîmplate: Melşak zăcea întins pe jos, cu braţele date-n lături, iar Vasiok Bezborodov şedea chircit lîngă mitralieră, cu nasul vîrît în omăt.

Hoarda gărzilor albe se apropia vertiginos de mitralieră; trei ostaşi din Armata Roşie ieşiseră din tranşee şi alergau într-acolo; în cîteva secunde avea să se hotărască în mîna cui va încăpea mitraliera lui Vasiok.

Unul dintre cei trei ostaşi o luase înaintea celorlalţi şi mai avea puţin pînă să ajungă la ţintă, cînd se prăvăli deodată jos, încremenind locului, lovit pesemne de un glonţ în inimă.

Al doilea trecu pe lîngă cel ucis, se clătină, apoi continuă să fugă, împleticindu-se la tot pasul, pînă cînd nimeri într-un troian de zăpadă,

În acelaşi timp cel de-al treilea strigă:

— Vasiok! Vasiok!

Era Katika. În glasul ei se simţea deznădejde, o chemare atît de puternică, încît nu se putea ca Vasiok să nu-i răspundă, să nu se trezească şi să nu facă o mişcare, dacă mai trăia.

Şi Vasiok tresări într-adevăr şi mitraliera se smuci deodată, spintecînd văzduhul cu o rafală.

Vasiok şi Katika luptau iar cot la cot. Şi iar, într-o noapte geroasă, posomorîtă, retrăgîndu-se, plecară cu o sanie în care încărcaseră şi mitraliera. Pe Melşak îl scoase din bătaia gloanţelor Tamara. Vizitiul, un ţăran limbut nevoie mare, tărăgăna într-un chip plicticos cuvintele, de parcă ar fi bocit:

— Mai mare pacoste nici că nu poate fi pentru un ţăran, decît să meargă la război. Că unui muncitor din fabrică ce-i pasă; îşi ia lingura, strachina şi ceaunul şi pe-aci ţi-e drumul! Asta i-e toată gospodăria! Pe cînd ţăranul, vezi matale, are vacă, cal, are şi el o sfoară de pămînt. Da' cine mai cată acu' la pămînt? Că l-au ciuruit şi l-au răscolit tot. Sau să zicem, bunăoară, că i s-ar prăpădi calul...

— Melşak trăieşte? — întrebă Vasiok.

— Trăieşte.

Katika era ca împietrită.

— Calul —, vorbi, mai departe, tărăgănat căruţaşul, fără să se sinchisească dacă îl ascultă sau nu cineva — calul, vezi'mneatale, e şi el o făptură vie, are şi el nevoie să se hodinească, de, ca şi omul...

— Mai tacă-ţi gura! — se răsti la el Katika — las'că s-o hodini pe lumea ailaltă.

— Melşak trăieşte? — întrebă din nou Vasiok.

— Trăieşte, nu ţi-am spus? — repetă Katika.

Era într-adevăr aşa: a doua zi, în timpul marşului, Melşak răsări ca din pămînt lîngă sania în care se afla Vasiok.

— Trăiască ai noştri! — strigă el năpustindu-se în sanie. Am venit să te văd, eşti teafăr, nu-ţi lipseşte nici un picior?

— Nici unul — răspunse Vasiok zîmbind. Dar ţie?

— Eu aş intra şi acu' în foc— spuse Melşak, zîmbind şi el.

Melşak însă nu mai putea să lupte; avea mîna stîngă fracturată.

Vasiok primi un alt ajutor, iar Katika se întoarse la căruţa cu răniţi. Din nou se dădeau lupte, pentru fiecare palmă de pămînt, pentru fiecare bolovan de pe drum, pentru fiecare tufă. Şi ca un făcut: de cîte ori avea loc o nouă ciocnire, încărcătorul lui Vasiok era doborît de un glonţ duşman şi întotdeauna Katika se afla undeva prin apropiere şi se grăbea să sară înaintea tuturor, în ajutorul mitraliorului.

Aleksei Emelianovici întreba adeseori de preferatul său şi de fiecare dată i se raporta acelaşi lucru.

— Katika Maliavina a luptat iar cot la cot cu Bezborodov lîngă mitralieră. Încărcătorul lui Vasiok a fost ucis, n-are noroc băiatul. Iar Katika parcă s-ar ţine scai după el.

Trecură zile şi săptămîni; Katika dădu geanta ei cu cruce roşie unei noi infirmiere, devenind încărcătorul mitralierei lui Bezborodov.

— Ei, cu cine vă mai bateţi? — îi întreba în glumă comandantul diviziei, cînd îi întîlnea. Numai cu duşmanul, sau şi între voi?

— Şi aşa, şi aşa — răspundea serios Vasiok.

— Te necăjeşte?

— Ba bine că nu! — spunea zîmbind Katika.

— N-ai vrea să te întorci la serviciul sanitar?

— Mai aştept, tovarăşe comandant: o să mai am răbdare un pic.

Şi Katika avea într-adevăr „răbdare“. „Picul“ ţinu un an încheiat, după care mai trecură şi cîteva luni. Divizia lui Bezîmiannîh se afla în refacere, undeva departe, dincolo de Cita. Războiul civil era pe sfîrşite. Se zvonise că trupele aveau să se deplaseze spre apus, sau, cum ziceau ostaşii, „în Rusia“!

Zilele acelea, după socotelile lui, Vasili Bezborodov împlinise nouăsprezece ani. Într-o dimineaţă comandantul diviziei, Aleksei Emelianovici, se pomeni cu el la statul major. Viteazul mitralior, posomorît ca niciodată, venise de mînă cu încărcătorul Katika Maliavina.

Cu cîteva zile în urmă, după cum se aflase la statul major, pentru prima oară cei doi mitralior se certaseră la toartă.

Aleksei Emelianovici zîmbea pe sub mustaţă şi aştepta ca mitraliorii să înceapă a se învinui unul pe altul. Bezîmiannîh se pregătea tocmai să le spună „cuvinte pline de înţelepciune“ pentru a reînnoda o prietenie consfinţită de atîtea lupte şi campanii grele. Vasiok, care căta drept în ochii comandantului de divizie, o smuci însă cu putere pe Katika, de mînă.

Fata se uită la Vaska, apoi la Aleksei Emelianovici şi-şi plecă privirile în jos.

— Aşa că trebuie să ne căsătorim, tovarăşe comandant! — spuse în gura mare Vasiok.

Comandanţii şi aghiotanţii aflaţi acolo, de faţă, făcură ochii mari, uitîndu-se la Vasiok şi la tovarăşa lui, care avea o înfăţişare tare hazlie, apoi unul la altul şi, ca la o comandă, izbucniră cu toţii în rîs. Mai abitir decît toţi rîdea Melşak, vechiul său prieten, care ajunsese acum aghiotantul comandantului de divizie.

Vasiok şi Katika se fîstîciseră de tot şi asta pesemne îl înduioşă pe Bezîmiannîh.

— Taci, Melşak! — rosti el abia stăpînindu-şi rîsul. Ce gîgîi aşa, ca o gîscă? De cît să te umfli în pene, mai bine vezi de ce au venit tovarăşii.

Cuvintele astea îl făcură pe Vasiok să se însenineze deodată la faţă. Un zîmbet îi licări în ochi şi buzele i se întredeschiseră. Flăcăul se uită cu coada ochiului la Katika, pe care continua s-o ţină de mînă de parcă i-ar fi fost teamă să nu fugă. Katika se mai înviorase şi ea.

— Ei, ce păsuri aveţi? — întrebă cu un glas mai blînd comandantul diviziei. Cu ce vă pot fi de folos? Dar Maliavina vrea? N-o să vă certaţi?

— Vrea. Se poate să ne certăm, tovarăşe comandant? Rîde lumea de noi. Războiul e pe sfîrşite: trebuia să ne hotărîm o dată!

— Vasăzică vrei? — repetă Aleksei Emelianovici.

— Da. Numai că n-am de gînd să fiu la cheremul lui: vreau să avem aceleaşi drepturi — spuse cu o dîrzenie neaşteptată Katika.

— Nici vorbă că da! — întări cu tot atîta dîrzenie Vasiok.

— De ce aţi venit atunci la mine? — întrebă comandantul diviziei.

— Să vă cerem binecuvîntarea, tovarăşe comandant — spuse cu glas sugrumat Vasiok.

— Cu icoane — adăugă unul dintre ostaşi, pufnind iarăşi în rîs; dar Bezîmiannîh îi aruncă o privire şi toată lumea tăcu din gură.

— Atunci, în genunchi! — le spuse el serios, lui Vasiok şi Katikăi.

— Nu se cade, tovarăşe comandant: doar sîntem ostaşi ai Armatei Roşii — răspunse cu îndrăzneală Vasiok.

— Te pomeneşti că veţi fi vrînd într-adevăr cu icoane?

Aleksei Emelianovici avea o figură încruntată, dar în acelaşi timp îi tresărea uşor mustaţa, încît nu prea puteai să-ţi dai seama dacă nu cumva îl umfla rîsul.

— Sîntem ostaşi, tovarăşe comandant — rosti şi mai hotărît Vasiok. Binecuvîntaţi-ne cu baioneta. Ca să nu ne despărţim în veci. Şi dacă... — lui Vasiok începură să-i tremure nările — dacă vreunul dintre noi... pe celălalt... atunci...

Nu-şi sfîrşi vorba. Se mulţumi doar să facă un gest cu mîna, în semn de „să le taie capul“.

Comandantul diviziei încetă de a mai zîmbi. Fără să spună un cuvînt, cu o mişcare oarecum solemnă, îşi scoase din teacă baioneta cu mîner de argint împodobit cu arabescuri negre, atinse cu lama capul descoperit al lui Vasiok, apoi, uitîndu-se drept în ochii Katikăi, lăsă binişor baioneta peste părul ei ca inul.

— De vreme ce v-aţi pus în gînd să vă croiţi împreună drumul în viaţă, n-are rost să vă retezaţi unul altuia capul; căutaţi mai bine să fiţi prieteni — spuse el. Cu baioneta asta am cucerit în lupte pămîntul nostru, dreptatea noastră bolşevică. Păstreaz-o, Vasiok, ca amintire. Ai grijă ca nici ea, nici adevărul ce luminează viaţa voastră să nu ruginească niciodată.

— Se poate, tovarăşe comandant, o baionetă ca asta! — exclamă Vasiok.

— Primeşte-o — repetă Bezîmiannîh. Fiţi fericiţi şi pururea prieteni, aşa cum aţi fost în război, mereu unul lîngă altul. Şi cînd veţi avea copii, învăţaţi-i şi pe ei să fie prieteni, împărtăşiţi-le prietenia ce vă leagă. Să ştiţi că vă controlez; vreţi, nu vreţi, eu tot am să vă controlez. Nici după ce s-o sfîrşi războiul, n-am să vă scap din ochi!

Privirea lui Aleksei Emelianovici mai stărui cîteva clipe asupra lor. Voia parcă să se încredinţeze că într-adevăr cărarea vieţii lor nu se va încîlci niciodată, nu va coti într-o parte ori alta. Îl îmbrăţişă apoi pe Vasiok, îl sărută de trei ori, îl îndepărtă de la sine, ameninţîndu-l în glumă cu pumnul, pe urmă o trase spre el pe Katika şi o sărută. Desprinse teaca de argint a baionetei, împodobită şi ea cu arabescuri, şi o întinse viteazului mitralior.

★

Abia pe la începutul toamnei sosi şi ordinul să părăsească poziţiile. Războiul se sfîrşise şi divizia lui Aleksei Emelianovici urma să plece în Urali. O parte din ostaşi fură demobilizaţi, printre care şi Vasiok şi Katika.

— Ei, prieteni, aţi luptat vitejeşte. Acum, ce faceţi? Vă duceţi acasă?

— Acasă, tovarăşe comandant — întări Vasiok — sîntem de fel din Verhotursk!

— Vasăzică plecaţi în nordul Uralului, iar noi în sud.

Aleksei Emelianovici se apropie de Katika şi, luînd-o de bărbie, îi ridică faţa spre el. Katika se îmbujoră toată şi genele i se umeziră.

— Nu-i nimic, Katika, nu-i nimic — spuse el, mîngîind-o părinteşte pe obraz.

— Îmi pare rău că ne despărţim — spuse Katika, zăbovind după fiecare cuvînt.

Vasiok, care se tot muta de pe un picior pe altul, îşi potrivi nervos tunica şi baioneta.

— Ce fac cu baioneta, tovarăşe comandant? — întrebă el, aşa, ca să spună ceva, pentru că în clipele acelea gîndurile lui, ca şi ale Katikăi, se învîrteau doar în jurul regimentului pe care-l părăseau, al diviziei.

— Ia-o cu tine — spuse Bezîmiannîh. O să facem noi formele la birou: asta-i răsplata pentru meritele cîştigate în lupte.

Podidită de lacrimi, Katika întoarse capul.

— Ei, haide, nu mai plînge, trebuie să ne luăm rămas bun!

Ochiul drept al lui Aleksei Emelianovici clipea cu blîndeţe.

— Am trecut doar prin clipe mai grele. Las'că ne mai întîlnim noi! Vin eu pe la voi să vă văd: să ştiţi că mă ţin de cuvînt.

Aleksei Emelianovici se uită la ceas.

— E timpul să plecăm! Drum bun, tovarăşi!

În romîneşte de **Ovidiu CONSTANTINESCU**

Victor Tulbure

CÎNTECE ARMENE*)

PASĂREA IUBIRII

Mă-mbăta aroma floarei de narcis
Legăna uşure vîntul, mandarinii.
Pasărea iubirii mi-a intrat în vis
Cînd dormeam pe muşchiul verde al grădinii.

Mi-a adus petale rubinii în cioc
Şi-mi răsar. de-atuncea-n suflet trandafirii.
Inima-mi, de-atuncea. e un cuib de foc
Şi într-însa cîntă pasărea iubirii.

MÎNĂ UITATĂ

Ce dulce-i glasul apei cu înspumat talaz!...
Dar mult, mai mult, pe lume, tot chipul tău mă-mbată
Cînd stăm, necredincioaso, obraz lîngă obraz,
Spre sînii tăi cînd mîna-mi-e-ntinsă şi uitată.

TAIE-ŢI O ŞUVIŢĂ

Dac-o fi, departe să mă sting de dor
Pe străine plaiuri, în străin mohor,

Dac-o fi, iubito, moartea să mă piardă
Taie-ţi o şuviţă şi-i dă foc să ardă

Ca să-ţi lumineze. ca o luminare,
Paşii tăi de jale, noaptea, pe cărare.

Şi de-o fi să-mi afli urma şi s-ajungi
Iarăşi pîn-la mine, după ceasuri lungi,

Vei dori — ştiu bine — braţele să-ntinzi,
Ca odinioară, gîtul să-mi cuprinzi —

Dar vei plînge-amarnic, clătinată-n vînt,
Sărutîndu-mi piatra rece pe mormînt.

PAHARUL PLIN

Iubitul meu, departe acuma dacă pleci,
Să nu te-abată neguri, să rătăceşti poteci,

Să nu te prindă iarna cu geruri şi nămeţi,
Să nu te-ndoaie vîntul amarelor tristeţi.

Ci numai flori să fie din pisc şi pînă-n vale
Şi gura-ţi însetată fîntîni să afle-n cale,

Şi numai chipuri blînde-naintea ta să iasă,
Să ai un loc cu cinste la fiecare masă.

Şi-n faţa ta să steie oriunde plin paharul
Nicicînd să se usuce pe fundul lui nectarul.

FRUMOASA FĂRĂ SEAMĂN ÎN VIE A INTRAT

Cu părul în inele pe umeri revărsat,
Frumoasa fără seamăn în vie a intrat.

Şi a cules un strugur. Da soarele-n apus.
Sub văl de muselină, pe piept, ciorchinu-a pus.

Şi dintr-o dată vălul luci scînteietor
Iar strugurele viţei îi spuse: „Pot să mor!

Mi s-a-mplinit dorinţa: să stau pe pieptul ei
O zi, decît o mie sub frunze şi cîrcei!“

Ilustraţii de Viorel RADU

---

*) Cîntate de Nahapet Kuciak din Ezghina, sec. XVI.

Conversație cu

1

3
ROATA LUMII
13
2

3

4

Prezentările. Mai sînt necesare?

— Firește că nu — veți răspunde dumneavoastră. E doar Birlic!

— Da și nu. E Birlic care-l împrumută pe domnul Lefter Popescu. Îl împrumută cu chipul și talentul său, pentru toată durata noului film romînesc „Două lozuri".

— Date suplimentare? Despre Lefter sau Birlic?

— Despre amîndoi!

Lefter Popescu: obscur impiegat de minister. Leafă mică, speranțe de avansare ioc, nevastă încă tînără și, în orice caz, cu pretenții, griji care se întind ca o pecingine de la o chenzină la cealaltă.

Grigore Vasiliu-Birlic: actor de teatru, artist al poporului și — paradoxal — teribil îndrăgostit de cinematografie! Comic consacrat care — din nou paradoxal — creează în filmul ce vi-l prezentăm un personaj tragic. De ce? Blestematele „Două lozuri"! (foto. 1)

2. Vă amintiți? L-ați văzut astă-vară. Domnia sa tramvaiul cu cai! Repus în funcțiune în cartierul Gării de Nord, pentru ca onorabilul Lefter Popescu să poată ajunge fără întîrziere la slujbă. Zi memorabilă! Toate tramvaiele contemporane cu noi de pe linie au stopat: să treacă străbunicul! Ați stat și dumneavoastră o bucățică de vreme. Noroc că nu vă așteaptă la slujbă „Turbatul"...

3. „Turbatul", adică domnul Georgescu. ȘEFUL! Stăpînul cancelariei unde robotește bietul Lefter Popescu; „turbatul" care-l cheamă seară după seară la serviciu extraordinar și, apoi, tot el se laudă ministrului „că-i grozav".

4. Unde să-ți descarci nițel sufletul? Fiecare cu consolările lui. Lefter — cu amicii, la o parolă, cu o bere rece dinainte, un trandafir bine fript și ardeiat în farfurie. Lozuri? Fugi nene de aici. Nu cumpără Lefter. Lefter e ghinionist de profesie. Ce-ar fi însă să joace cu bani de împrumut?...

5. Vorba căpitanului Pandele:

— Mai știi norocul meu? Dacă s-o întîmpla să cîștigi... un zece la sută acolo... banii mei. Just?

Dar mare minune Thalia asta! Cu cîteva zile înainte l-am întîlnit pe Marcel Anghelescu la Buftea. Vătaf boieresc autentic în „Ciulinii Bărăganului". Ieri neastîmpăratul Lakatoș din „O mică întîmplare". Azi, poftim! Fercheș, berbant căpitan... În plus: nu numai interpret bun, dar și sfetnic voluntar al tinerilor regizori.

6. Schimbare totală de decor! „Dacă-n douăzeci de to-aaaamne..." (voce: Ștefan Lăzărescu). Dacă-n douăzeci și încă o dată pe atîtea toamne Lefter a fost om fără noroc, azi s-a-ntors roata. Lozurile luate cu parale de-mprumut au ieșit cîștigătoare. Ambele cîștigătoare — auziți? Suta de mii în cap!

Petrecere, hărmălaie, veselie de pomină la „Carul cu bere". De pomină a rămas însă și pentru echipă respectiva zi de filmare! În stradă, căldură de peste patruzeci de grade; înăuntru, cu seraficul concurs al arcurilor voltaice, peste. Șaptezeci de persoane, în costume de epocă, blestemă canicula, dar trimit pe peliculă cele mai grațioase zîmbete, expresia celei mai spontane și „sincere" bune dispoziții! Arta cere sacrificii, să bem în cinstea ei! Maestrul Ciugaru, care-i un exemplu de răbdare în ce privește munca de platou, n-are decît o pretenție:

— Lăsați-mă să-mi beau gospodărește halba de bere!

7. Reglementare dureri de cap, după prea multe orații, ovații și halbe? Aș, de unde! Probleme de resortul lui Sherlock Holmes. Unde-s biletele, lozurile? În pat, în sertar, în dulap, sub pat, în saltea, la icoane, în cutia cu amintiri, printre batiste? Evrika! Domnul Lefter și-a amintit în sfîrșit: în jacheta cenușie! Dumneaei, consoarta — în viața de toate zilele actrița Dorina Done de la Teatrul „Nottara" — n-are acum altceva de făcut decît să-i depună în brațe prețioasa jachetă. Însă...

8. — Ce mi-ai făcut biletele?

CONSTITUTIONALUL
5

6

7

8

„DOUĂ LOZURI"

Tica, chivuța cu farfuriile, a fost găsită! Țiganca — spuneți-mi repede numele artistei, filmul și rolul în care a jucat? Nu știți? Margareta Pogonat (Uliana din „Pasărea furtunii")... — țiganca, ziceam, nu știe nimic de lozurile lui „don" Popescu. Lefter, s-o omoare. Alt bucluc: cum să-l faci pe Birlic, om bun și blajin din fire, rău și violent ca zmeul din poveste? Greu! Totuși... totuși scena s-a realizat. Mai era doar o oră pînă la începerea spectacolului la „Național". Birlic — la Buftea. Răbdarea? Pe apa sîmbetei! Parcă regizorii voiau altceva? Cînd exasperarea s-a transformat în furie, iar furia s-a descărcat cu vîrf și îndesat în capul chivuței, totul a mers strună. Birlic își trăise aievea rolul!

9. — Așa sînt eu, galant, cucoană! Cînd am chef, sparg; sparg, cucoană, cînd am chef, farfurii de cîte zece mii de franci una! Sparg, mă-nțelegi, sparg al dracului!

Mai trebuie explicații? Economicoasă ca toate soațele, madam Popescu a transformat jacheta cenușie și roasă în coate în zece farfurii... cu chenar roz! Aleargă acum după jachetă, dacă poți!

10. Dar biletele, drăgălașele, mititelele, scumpele de ele, n-au fost niciodată la chivuță. Așteptaseră cuminți ca Lefter — Columb modern — să le descopere în... sertarul propriului birou! Va încasa în sfîrșit eroul, lozul cel mare?

Îngăduiți-ne ca fotoreportajul nostru să înceteze din acest moment. Cît despre Lefter cel de pomină, cu el se va întîmpla în film exact ceea ce povestește Caragiale în nuvelă.

„Două lozuri" marchează, după o serie de ani, reluarea filmelor inspirate de opera atît de profundă și spectaculoasă a lui Caragiale. Nuvela „Două lozuri" ni se pare o piatră de încercare grea; drama lui Lefter Popescu — omul pe care soarta îl ironizează dincolo de limitele permise — e tratată de Caragiale cu un amestec de duioșie, compasiune, cu o vervă doar ușor caustică. Comedia evoluează în dramă, hohotul de rîs se transformă în lacrimile celei mai adînci deznădejdi. Poate fi spus acest lucru, pe ecran? Din materialul filmat văzut la montaj sînt înclinată să cred într-un răspuns afirmativ. În scena cînd Lefter Popescu are revelația că numerele cîștigătoare ale lozurilor sînt „vice-versa", am simțit într-adevăr că un om se năruie sub ochii mei. Imagine a durerii, a locului pe unde s-a abătut un năprasnic ciclon... O maximă tensiune, un moment de suspensie și tăcere, echivalent cu jalea unei elegii. M-am gîndit atunci la talentul lui Birlic, dar și la intuiția, la sensibilitatea tinerilor săi regizori, Gheorghe Naghy și Aurel Micheles. Merită multe cuvinte bune acești tineri, ca și colegul lor — operatorul Ștefan Horvath, ca și întreaga echipă a celor „Două lozuri". E adevărat că au avut la dispoziție actori de prima mînă (Ion Iancovescu a acceptat o apariție cu totul episodică, numai fiindcă i-a plăcut rolul; Marcel Anghelescu și Alexandru Giugaru au puține replici, dar prin mimică reușesc să contureze personaje pline de viață). Dar trebuie să amintim toată gama de dificultăți puse și celor mai cu experiență creatori, de filmul de epocă. Iar „Două lozuri" reconstituie Bucureștiul de la începutul secolului nostru și, pentru o imagine cît mai plastică, cît mai apropiată de realitate, a folosit pelicula colorată, ceea ce — fără îndoială — a însemnat o îndrăzneală în plus. Căci au intervenit probleme de armonie, de acord între culoarea costumelor, machiaj, lumină etc... au trebuit găsite tonuri și nuanțe subtile, care să servească la crearea atmosferei. Cu voie bună, hărnicie, tinerețe și multă, multă ambiție, echipa, în frunte cu regizorii, se află azi aproape de capătul drumului. Ceea ce, în limbajul obișnuit, sună cam așa: în curînd, pe ecrane, premiera noului film artistic romînesc „Două lozuri".

M. MARINESCU-SANDU
Fotografii de Mary CATARGIU

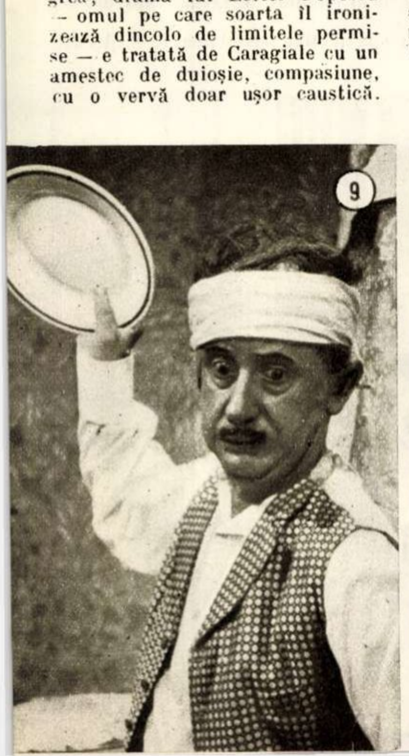

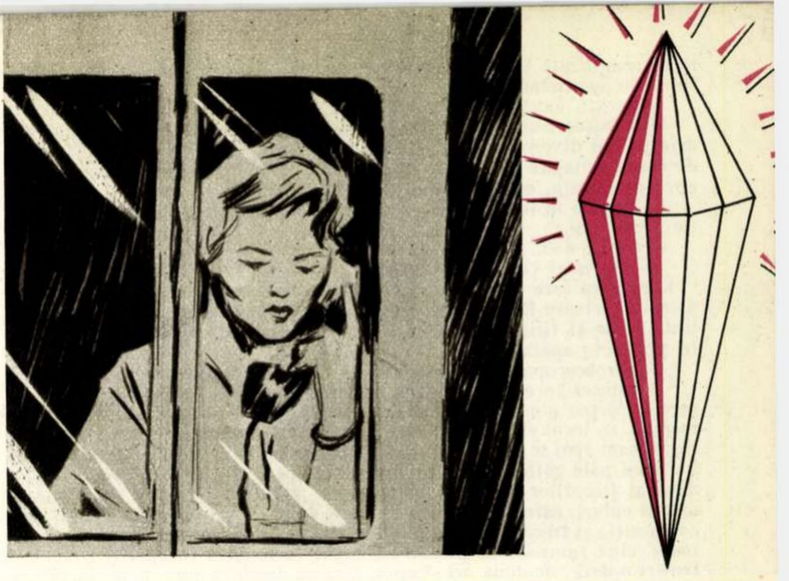

Acul de cristal

— schiță științifico-fantastică —

de Mircea **BRATEȘ**

Ilustrații de D. IONESCU

(Urmare din numărul 29)

Dragomir vru să spună ceva. Se mulțumi însă s-o privească și, ca totdeauna, ea își aplecă genele ca să nu-și trădeze neliniștea.

— Am venit să stăm de vorbă. Într-adevăr — căută să glumească Corina, deși inima îi bătea să se spargă — nu e o oră prea potrivită, dar...

— E foarte bine... lasă... e foarte bine — spuse Dragomir, ridicîndu-se puțin în capul oaselor.

— Sînt cîteva luni de cînd ai fost adus în nesimțire. Acum ești vindecat. Poate că mîine ai să pleci...

— Da. Așa hotărîsem... deși... — răspunse gînditor Dragomir.

— Da... deși nu ești vindecat complet... Amnezia parțială persistă și nu știm cît... Nu știm pentru cît timp — continuă Corina, după o scurtă pauză. Eu am încercat ieri seara să fac ceva fără voia dumitale. Și-ți cer iertare pentru acest lucru.

— Corina...!

Dragomir îi apăsă mîna ușor.

— Și pentru că mîine pleci... pentru că e singura posibilitate de a încerca să-ți redau memoria, mai bine zis să te fac să retrăiești clipele care au precedat accidentului, orele, dar ce zic... zile întregi...

Dragomir, tremurînd tot de așteptare, nerăbdător și îngrozit în același timp de această reîntoarcere în trecut pe care i-o promitea Corina, asculta cum aceasta povestește.

— Mi-am dat seama că întîmplările din viața noastră se înscriu sub o anumită formă în celulele creierului. O sută de întîmplări... o mie... o sută de mii. Și celulele..., altele... mereu altele înregistrează cuminte și fidel, ca o bandă de magnetofon... Și atunci, m-am gîndit că ar fi posibil să folosesc niște excitații de o anumită intensitate, cu un anumit număr de electrozi — în fine, pentru acest lucru am folosit elendiagraful și modificările ulterioare, imaginate de mine — ... mă gîndeam că ar fi posibil...

Corina se opri puțin. Își alegea greu cuvintele. Căuta să-l facă să înțeleagă adevărul. „Dragomir avea să retrăiască toată perioada de timp care dispăruse în umbră".

Cuvintele ei cădeau greu; în odaie nu se auzea decît gîfîitul lui Dragomir, care o urmărea cu ochii măriți de uimire.

— ... m-am gîndit că s-ar putea să provoc „retrăirea" unor întîmplări trecute. În fond toate aceste celule corticale prin care a trecut fluxul nervos respectiv sînt legate între ele într-o anumită ordine de „imprimare", i-aș zice. Oare n-am putea „citi" această imprimare cerebrală, așa cum facem cînd se desfășoară o simplă bandă de magnetofon?

— Corina! — șopti Dragomir cu vocea gîtuită. Crezi tu că ai putea să faci asta?

... Și cînd dînsa coborî pleoapele, Dragomir răsuflă ușurat și consimți...

★

Cînd sora Iolanda îl condusese pe Dragomir pînă în sala în care îl aștepta acum Corina, încercă să prindă în ochii acesteia aprobarea pe care o aștepta de mult.

Sora specialistă desfăcuse cele două brațe albe, strălucitoare, ale elendiagrafului care trona în mijlocul încăperii. Corina era ocupată să-i adapteze cîteva aparate mici cît jucăriile de copii. Fără ca să-și întoarcă capul înspre Iolanda, îi spuse:

— Soră Iolanda, poți să stai lîngă bolnav și ai grijă de el.

Corina mai pronunță cîteva comenzi scurte, pe care sora specialistă le execută cu îndemînare și repeziciune. Apoi se așeză în fața unui ecran: singurul care rămăsese luminat din toate cele aflate pe masa de comandă. Un gest scurt făcuse ca sala să se cufunde în întuneric, lăsînd aprins numai reflectorul unic, care arunca o lumină difuză, palidă, asupra feței lui Dragomir. Capul acestuia era rețea complicată de fire și electrozi speciali, iar el respira ușor, într-o stare de semiletargie.

— Soră... electrozii în poziție standard...

Sora pășea neauzită de nimeni, de la un capăt la altul al camerei, manipulînd diverse butoane și manete și apropiindu-se din cînd în cînd de cușca grilajată în care se afla bolnavul. Răspunsurile ei erau scurte, aproape șoptite, dar se auzeau deosebit de clar.

— Trecem la înregistrări cu derivații cvadripolare... soră... Atenție! Ce microvoltaj?

— 618... 640... 700...

— Oprește! țipă ușor Corina.

Enervarea care pusese stăpînire și pe ea începuse s-o trădeze. Se ridică în picioare fără să scape din ochi ecranul opalescent pe care jucau linii frînte și firișoare subțiri urcînd și coborînd, pierzîndu-se undeva în pîntecele aparatului pe care ea îl stăpînea.

— Stroboscopul! Și branșează pe derivații suplimentare...

În cameră începu să se audă un zumzet ciudat, continuu, și lumina, care împărțea pînă acum o perdea subțire de raze verzi, muri, încetul cu încetul. În locul ei, dintr-un colț al cuștii de ruteniu se aprinse o flacără roșie, care apoi se stinse; apăru o alta verde, care dispăru și ea, făcînd loc unei pale gălbui; apoi lumina roșie apăru din nou. Și acest ciudat dans al flăcărilor continuă neîntrerupt, scăldînd fața lui Dragomir în mii de culori, care de care mai ciudate, ireal de vii și totuși stranii prin compoziția și trecerea lor rapidă, dirijate de mîna Corinei. În clipa următoare, cînd zumzetul se pierdu estompat în liniștea încăperii, Dragomir tresări o dată, de două ori și apoi, fără să deschidă pleoapele, începu să șoptească răspicat, cu pauze regulate, primele fraze dintr-o povestire pe care avea să o continue cu greu:

— Mă aflu în biroul meu... Melita e alături... Experiența de azi nu mi-a reușit... În schimb favazitul meu pare să producă curent electric... Ciudat, nu? Melita...

★

Peste cîtăva vreme, în timp ce Corina se prăbușise extenuată pe canapeaua din biroul ei și bolnavul dormea un somn agitat, Iolanda se furișă discret în cabina telefonică de la capătul culoarului și, după ce privi încă o dată în jur, scoase din buzunar un disc mic de metal și începu să miște ușor cîteva litere care se deplasau de-a lungul unei rigle minuscule. Apoi formă un număr de telefon și, cînd la capătul firului se auzi un bîzîit ciudat, ea dictă rar:

— Curcubeul! Alo... vremea va fi frumoasă... Se va încălzi repede... Dacă vă grăbiți... apare... curcubeul.

Se gîndi o clipă și formă de data aceasta un alt număr.

— Alo! Elena vă trimite urări de bine. Acul de cristal... în locuința lui... la un metru jumătate în stînga ușii... Placa de faianță... Carmela A 31...

★

Maiorul Timuș, șeful serviciului special de contrainformații, avea „invitați". Poate că într-adevăr, așa după cum se exprimase unul dintre colaboratorii săi, adunarea era puțin cam pestriță și, mai ciudat decît toate, părea mozaicul de profesiuni și vîrste.

În încăperea largă, cu ferestrele mari deschise, luaseră loc nouă persoane, special chemate. Maiorul Timuș, un ins rotofei cu vorba domoală, era singurul slujitor al legii care participa la această conferință. Și dacă n-ar fi fost uniforma sa cu fireturi argintii, parte dintre cei prezenți s-ar fi crezut la o banală ședință a unei oarecari societăți cu preocupări științifice.

Corina luase loc în fața biroului lui Timuș. Emil se așezase pe brațul fotoliului și îi înconjurase ocrotitor umerii. Vara sa era palidă, cu cearcăne groase, vinete, sub ochi; părea obosită și puțin speriată. Privi la ceilalți invitați și apoi spre Timuș; nu-l cunoștea și azi dimineață aflase cu surprindere de invitația deosebit de precisă pe care i-o adresase. Constatase cu uimire că nu fusese singura invitată; Emil sosise la un scurt interval după ea, împreună cu tatăl său, unchiul Corinei, scriitorul Anatol Șerban. Acesta își manifestase la început nerăbdarea; nu vedea rostul acestei adunări și numai după intervenția politicoasă dar severă a lui Timuș, bătrînul se așezase într-un colț al camerei și începuse să tragă furios dintr-o lulea albă de spumă de mare. Mai veniseră doctorul Toma, sora specialistă a clinicii, cei doi brancardieri care-l aduseseră în urmă cu cîteva luni pe Dragomir lipsit de cunoștință și femeia sa de serviciu. Cu cîteva minute înainte de ora fixată, sosise și acesta. Acum stătea lîngă fereastră, ușor sprijinit de spătarul unei banchete, alături de sora care-l îngrijise în spital...

Dragomir era și el obosit; trăsăturile feței sale erau răvășite; nimic din liniștea lor obișnuită. Cutele de pe frunte păreau trase cu un creion gros. Din clipa cînd Timuș începu să vorbească, Dragomir o privi pe Corina cu insistență: o singură clipă izbutise însă să-i prindă privirea caldă, după care ea întoarse capul.

— Serviciul nostru v-a invitat aci, deoarece unul din cele mai importante dosare pe care am fost nevoiți să le rezolvăm în ultimul timp se va închide astăzi dimineață...

Timuș reușise să ațîțe curiozitatea tuturor; Emil părăsise chiar poziția incomodă de la început și-și apropiase un taburet de scaunul Corinei; bătrînul Șerban continua să afecteze un dezinteres total, dar își modificase poziția în așa fel, încît urechea lui stîngă să fie îndreptată spre Timuș. Auzea astfel mai bine.

— Povestea noastră pentru rezolvarea căreia, mărturisim, ne-a trebuit mult timp, muncă și sacrificii... sacrificii... omenești chiar — continuă Timuș, care-și părăsise pentru o clipă buna dispoziție cu care-i primise pe invitați — a început cu cîteva luni în urmă...

În clipa aceea, ușa se deschise zgomotos și în sală intră Iolanda. Salută veselă, cu o ușoară înclinare a capului, și se îndreptă nestînjenită, sub privirile tuturor, cu pasul ei elastic, zvelt, spre taburetul de pe care se ridicase unul dintre brancardieri. Purta o rochie vaporoasă din mătase naturală, în care cîteva culori de pastel se îmbinau armonios într-un desen discret. Tocurile înalte și subțiri ale pantofilor ei făcură un zgomot scurt — tic-tac, tic-tac — apoi Jolanda se așeză. Liniștea se lăsă din nou și Timuș își continuă povestirea, care începuse a se dovedi extrem de interesantă.

— ... Să ne închipuim că sîntem cu cîteva luni în urmă. Inginerul Andrei Dragomir lucrează împreună cu un colectiv special al institutului respectiv la... Aci, Timuș se opri și, după ce frunzări cîteva foi ale unui dosar voluminos, se opri deasupra unei file mărunt bătute la mașină și, urmărind de aci datele tehnice, continuă. Da... a început să lucreze la obținerea unor materiale refractare, care să fie rezistente la o temperatură de șase mii de grade. În industria noastră trebuiau să apară primele cuptoare industriale de tip atomic și încercările făcute pînă atunci rămăseseră fără rezultat... De altfel, făcînd o paranteză, nici inginerul Dragomir nu a reușit în această direcție, dar a descoperit un alt material a cărui importanță avea să devină cu mult mai mare. Descoperire care — și aici Timuș își scoase ochelarii de baga neagră, îi așeză liniștit alături de dosar și privi la cei din fața lui, stăruind pe rînd asupra fiecăruia, insistînd la fel, căutînd să prindă privirea celui astfel anchetat și să deslușească impresia pe care o va produce partea următoare a povestirii ce-o desfășura acum în fața lor — ... o... o descoperire care i-a primejduit viața sa și i-a luat-o pe a soției...

Dragomir își sprijini capul de mîna așezată pe fotoliu și începu să-și frămînte cu un gest obișnuit inelele de păr care-i cădeau pe frunte. Părea că se gîndește departe, cu mult în urmă; își ațintise privirea undeva, dincolo de peretele din fața lui și Corina, care-l privise în clipa aceasta, desluși pe fața lui o deznădejde fără margini. Ea simți cum picătura aceea de duioșie nelămurită, care i se strecurase în suflet în noaptea cînd îl văzuse pentru prima oară frămîntîndu-se pe brancarda albă, se transformă și crește, crește mereu. Corina înghiți greu și-și îndreptă din nou privirea spre Timuș.

— Favazitul — spunea în acel moment Timuș — este, după cum am aflat și eu, un amestec de zirconiu, titan, bariu și... lan-tanide... Mă iertați — zîmbi Timuș — dar nu am obișnuința acestor cuvinte rare... într-adevăr rare, căci, după cum spune expertul nostru... este vorba despre pămînturi rare... adică — Timuș murmură cîteva clipe pentru sine urmărind textul și apoi continuă — ... adică holmiu, gadoliniu... deci în combinație cu aceste pămînturi rare...

Din păcate, deoarece preparatul experimentat a fost presat la aproape o mie de tone, punctul său de topire a coborît pînă la trei mii de grade... deci nu corespundea.

— La 3.800..., întrerupse brusc Dragomir. De cîtva timp, asculta cu multă atenție și zîmbise în repetate rînduri îngăduitor în fața încercărilor prin care trecea maiorul Timuș. Da... la 3.800 de grade, reveni el și se ridică în picioare.

Infirmiera îi șopti ceva, dar Dragomir o respinse blînd cu mîna. „Nu... mulțumesc... mă simt mai bine"— îi șopti el și apoi, adresîndu-se lui Timuș, continuă:

— Dacă mi-ați permite, aș vrea să arăt în cîteva cuvinte procesul de gîndire care — acum îmi amintesc perfect și pentru aceasta mulțumesc doctoriței Șerban — m-a dus la descoperirea... — aci Dragomir ezită — la descoperirea ELECTRINULUI pe care l-am denumit eu... ACUL DE CRISTAL... și care avea să producă atîta nenorocire.

Timuș dădu ușor din cap.

— Continuați, vă rog... Nu cer nimic mai mult... N-am îndrăznit însă, dat fiind starea dumneavoastră...

— Nu... nu... Acum mă simt mai bine. Eram oarecum dezamăgit de încercările mele, cînd, într-o zi... se întîmplă un fapt neobișnuit... Îmi amintesc perfect. Parcă ar fi fost ieri. Lucram în după-amiaza aceea cu unul dintre asistenții mei, cînd, după cîteva încercări repetate, am aruncat nervos un cub de favazit într-un vas ce conținea azot lichid, cu care lucrase asistentul meu. Cînd mai tîrziu acesta a părăsit laboratorul, și-a amintit de azotul lichid pe care-l lăsase sub nișa de experimentare...

... Și atunci, am descoperit că în locul cubului de favazit apăruse o pastă, deosebit de maleabilă...

Inginerul Dragomir își sfîrși peste cîteva clipe povestirea, în mijlocul unei tăceri grele.

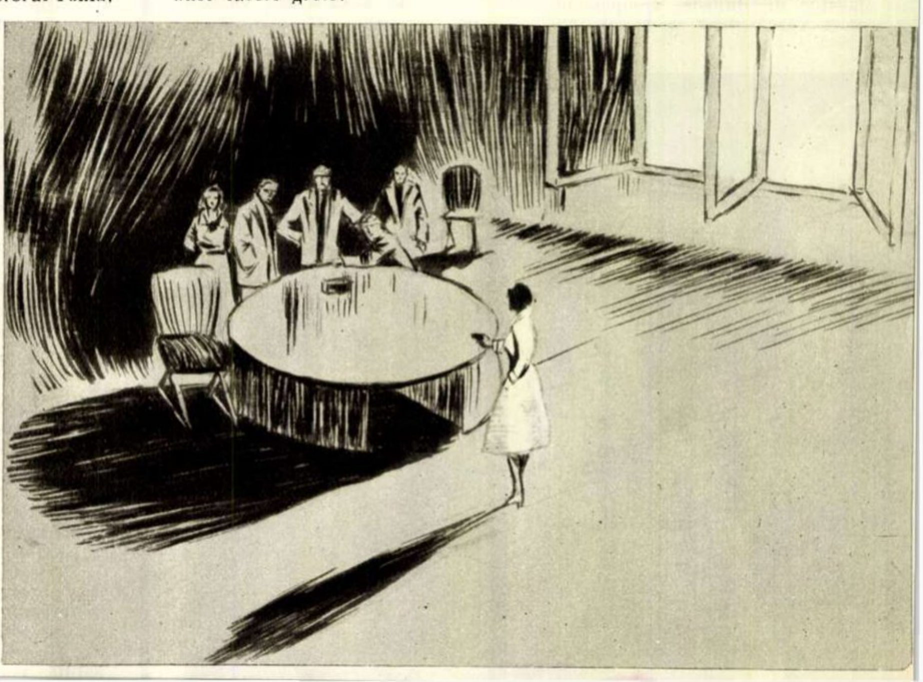

— Descoperisem un corp destul de aparte — electrinul — care oferea, după cum am văzut mai tîrziu, imense perspective de viitor... O pilă... un generator de curent continuu, care să poată lua locul mijloacelor cu ajutorul cărora producem azi electricitatea. Vedeam în planurile de viitor case luminate cu electricitate provenită de la o simplă pastilă de electrin... O pastilă de electrin care peste un an sau doi se putea înlocui simplu cu o altă pastilă...

— Formidabil!...

Glasul celui care lansase această apreciere, întrerupîndu-l pe Dragomir, venise de undeva din dreptul bătrînului scriitor Şerban. Acesta însă părea a nu fi spus nimic. Continua să pufăie încruntat din luleaua stinsă de mult...

Dragomir zîmbi uşor spre dînsul şi apoi continuă:

— Era într-adevăr o descoperire care oferea perspective impresionante; s-ar fi putut obţine un cristal cu uriaşe rezerve de electricitate, care ar fi putut alimenta o uzină întreagă... o reţea de căi ferate... fabrici... agregate... Dar, o dată cu atentatul făptuit împotriva mea, a dispărut şi acul de cristal... Amnezia de care am suferit, toate acestea m-au împiedicat pînă acum să pun la punct descoperirea mea. Şi astăzi chiar, cînd am din nou datele problemei... acul de electrin îmi este absolut necesar...

Dragomir se aşeză. Răsufla greu şi fruntea i se brobonise de sudoare. Corina îl privi cu înţelegere şi admiraţie. Emil îi şopti ceva şi aceasta dădu uşor din cap, continuînd să-l privească pe Dragomir.

Afară se întunecase şi nori negri alergau furioşi pe cer. Ploaia începuse să cadă violent în geam, cu picături mari şi grele. Timuş continuă să vorbească, frunzărind distrat dosarul din faţa sa.

— În clipa cînd descoperirea inginerului Dragomir deveni cunoscută, „ispita“ a fost prea mare pentru cele patru mari trusturi imperialiste care exploatează puterea electricităţii în ţările capitaliste. Şi, probabil, acestea au hotărît soarta electrinului şi, o dată cu ea, şi pe cea a inginerului Dragomir. Trebuia cumpărată invenţia sau inventatorul... Trebuia distrusă invenţia... sau inventatorul. În orice caz, trebuia să dispară orice urmă de „ac de cristal“ sau creier omenesc care să-l poată reconstitui.

Aci vocea lui Timuş căpătă un timbru metalic, uşor neplăcut, şi cei care ascultau avură o clipă senzaţia nelămurită că se află în faţa unui judecător aspru şi necruţător. Pentru cine, însă?

— Din nefericire, au găsit pe cel care avea să eşafodeze toată manevra. Şi într-una din zile conducătorul acestui grup de spionaj, care începuse presiunile respective, îşi anunţă complicii că Dragomir refuză să vîndă acul de cristal. Trebuiau să dispară şi unul, şi altul. Cînd am intervenit noi — o clipă prea tîrziu — Dragomir, presimţind ceva, fugise împreună cu soţia lui, după ce ascunseseră acul de electrin. Pe drum, însă, s-a întîmplat accidentul acela ciudat, pe care cineva l-a provocat în mod intenţionat. Deşi ţesătura lucrurilor fusese deosebit de abilă, am reuşit totuşi să prindem cîţiva nemernici care au executat ordinele primite... Şeful lor dispăruse însă şi nimeni nu-l cunoştea... Atunci am continuat să-l urmărim pe Dragomir, fiind siguri că în preajma lui vom găsi urma căutată. Eram convinşi, de asemenea, că şi „alţii“ vor căuta să-l urmărească. Am avut dreptate. Şi în clipa cînd s-a aflat că Dragomir vorbeşte... că doctoriţa Şerban ar putea să-l vindece... că întreg secretul „acului de cristal“ nu va mai rămîne secret, a reapărut interesul pentru descoperirea electrinului. Oare, dacă acesta ar putea vorbi... dacă şi-ar reaminti... da... mai ales dacă şi-ar reaminti unde a ascuns cristalul de electrin care, atît timp cît există, poate deveni un pericol pentru trustul electricităţii... Dacă... Şi atunci, necunoscutul conducător al maşinaţiunii — să-i spunem aşa — a apărut din nou şi şi-a trimis emisarii... Unul dintre aceştia a fost introdus în clinică; el trebuia să afle locul unde fusese ascuns acul de cristal. Apoi... viaţa lui Dragomir ar fi atîrnat de un fir de păr. Din fericire, de această dată am acţionat energic şi acul de cristal este în mîinile noastre, o dată cu banda de criminali...

Zicînd aceasta, maiorul Timuş deschise o cutiuţă cafenie şi cei de faţă putură zări, culcat pe o căptuşeală de catifea, acul de cristal. Reflexele sale erau deosebit de frumoase, stranii într-un anumit fel şi, aşa cum îl aşezase Timuş în bătaia luminii, reflecta un evantai de raze multicolore, ca un curcubeu minuscul ce poposise acolo.

— Da! Acul de cristal — electrinul care a prilejuit atîtea necazuri unora dintre noi. Am izbutit să punem mîna pe el înaintea celorlalţi... înaintea celor ce voiau să-l distrugă... Iată că ne apropiem de sfîrşitul acestei povestiri. Şi acum... ne mai rămîne o singură pietricică din mozaicul acesta de întîmplări, pe care le-am rezolvat pînă acum. Cine este cel ce a condus această manevră bandităească? Nu-l cunoaştem exact. Ştim doar că-el-se-a-flă-prin-tre-noi!...

În cabinetul lui Timuş se auziră, pentru prima oară de la începutul acestei ciudate întîlniri, proteste şi voci ridicate. Timuş sunase între timp, apăsînd unul din butoanele ascunse sub covorul gros. Îndată, în spatele său se deschise o uşă capitonată şi apăru, escortată, o femeie între două vîrste, cu părul alb şi purtînd ochelari cu ramă groasă. Alina Cocea, falsa doctoriţă, îşi pierduse mult din prestanţa pe care o afişase atunci cînd o primise pentru prima oară pe Iolanda. Aceasta din urmă, sprijinită de peretele din fund, o privi cu curiozitate, aşa cum urmăreşti mişcările unei gîngănii ciudate.

— Am vrea să ne răspunzi la o singură întrebare. Cine este agentul A 31 cu care ai lucrat?

Alina Cocea privi pe rînd pe fiecare dintre cei prezenţi. Părea că încearcă să-şi amintească ceva de mult uitat... Deodată, hotărîtă, îşi îndreptă privirea spre fundul camerei şi, întinzînd braţul, arătă spunînd:

— Aceasta este Carmela Clark, agentul A 31...

Iolanda nu tresări. În clipa cînd Alina Cocea intrase în cameră, îşi dăduse seama că nu mai are timp de pierdut.

— Eu te văd pentru prima oară pe dumneata. E probabil vorba de o confuzie... regretabilă, de altfel — încercă să glumească Iolanda.

Buzele i se întredeschiseră uşor, pentru a marca încă o dată zîmbetul acela fermecător, pe care-l cunoşteau cei din clinică.

Timuş făcu însă un semn şi Alina Cocea împreună cu cei ce o însoţeau părăsiră camera. Corina, sprijinită de Emil, se ridicase în picioare.

— Iolanda? — şopti dînsa uimită.

Acum toate privirile se află aţintite asupra acesteia. „E momentul“, gîndi Iolanda. „Timuş e singur. Ceilalţi probabil vor fi speriaţi... nu vor reacţiona... sau dacă o vor face, va fi prea tîrziu“...

— Sus mîinile, vă rog! Mai ales dumneavoastră, maior Timuş... Sus mîinile... toată lumea... Aşaaa!

Iolanda se retrăgea pas cu pas, ameninţînd cu un revolver micuţ cît o jucărie. Invitaţii lui Timuş se ridicaseră speriaţi şi veniră spre biroul acestuia. Cîţiva ridicaseră mîinile imediat. Dragomir nu se mişcă de la locul lui, iar bătrînul Şerban pufni dispreţuitor, întorcînd capul şi privind cu atenţie subită vîrful pipei, ca şi cum atunci ar fi văzut-o pentru prima oară. Timuş redevenise serios. Nu se ridicase de pe scaun, lăsase cutiuţa cu acul de electrin pe marginea biroului şi o privea pe Iolanda.

— Rişti prea mult, Carmela Clark — spuse răspicat Timuş.

— Dimpotrivă. Aşa se va salva!

Vocea aceasta? Nu era vocea Iolandei şi nici nu venise dinspre fundul camerei. Dar ce e asta? Ce s-a întîmplat? Dragomir priveşte împietrit spre colţul unde pînă acum cîteva clipe stătuse Corina. Aceasta a scos un ţipăt scurt, a dus pumnii la gură şi stă aşa, Nu poate scoate un cuvînt.

TINERE TALENTE. Cercul de pictură al Casei Pionierilor din Sighişoara a scos la iveală o serie de tinere talente.

Pentru dezvoltarea deosebitei lor înclinaţii plastice, aceşti copii lucrează acum sub supravegherea maeştrilor de desen. În fotografie: oră de pictură la Casa Pionierilor din Sighişoara.

Fotografie de Ion FRIDMAN

Emil este cel care a vorbit. Emil, vărul ei, care se apropie acum de biroul lui Timuş, ia calm acul de cristal, închide cutiuţa şi o pune în buzunar.

— E tot ce mai aveam nevoie!

Vocea lui Emil sună fals. În timp ce se retrage spre uşă, continuă să vorbească:

— Domnule maior, a fost o prelegere deosebit de interesantă. Regretăm, atît eu cît şi Carmela Clark, colaboratoarea mea, că nu putem asista pînă la sfîrşit. Regretăm... — sfîrşi, zîmbind ironic, Emil Şerban.

Se întoarse apoi spre Iolanda, care se afla acum în spatele său, şi-i şopti repede:

— Vezi dacă ieşirea e liberă. Nu e timp de pierdut!

Iolanda ieşi îndată şi, în timp ce-şi scoase revolverul său, Emil se mai adresă o dată Corinei:

— Iartă-mă, Corina! N-am putut face altfel şi-mi pare rău că tocmai tu ai participat la jocul nostru...

Corina izbucni în plîns, în timp ce Iolanda întredeschise uşor uşa şi dispăru împreună cu Emil.

După o clipă de tăcere, în cameră se iscă un vacarm îngrozitor. Liniştea nu puse stăpînire pe cabinet decît în clipa cînd uşa se deschise şi, spre surprinderea celor ce comentau încă uimiţi această fugă dramatică, apăru din nou Iolanda, ţinînd în mînă revolverul cu care-i stăpînise cîteva minute înainte. Se îndreptă nestingherită spre Timuş. Acesta, sprijinit de biroul masiv, o aştepta parcă. Ajunsă în faţa lui, Carmela Clark , falsa Iolanda, spuse răspicat, cu o voce pe care nimeni nu i-o auzise pînă acum.

— Tovarăşe maior, permiteţi să vă raportez: misiunea mea este îndeplinită. Emil Serban a fost arestat.

Timuş zîmbi şi-i strînse mîna:

— Mulţumesc, tovarăşe locotenent. Patruzeci şi opt de ore repaus! Apoi te prezinţi ca de obicei. Te aşteaptă o nouă misiune...

Iolanda se întoarse şi, trecînd pe lîngă Corina, o apăsă uşor pe braţ, în semn de mîngîiere. Îi zîmbi chiar. Şi apoi, cu pasul ei suplu, elastic, ciocănind uşor din tocurile pantofilor, ieşi fluierînd o melodie la modă.

Timuş închise calm ultima filă a dosarului, pe care stătea scris cu caractere groase: „Afacerea electrin“ — conduce: „Curcubeul“. Şi scrise deasupra: „Rezolvat“, punînd mai jos data: anul, luna şi ziua...

Privind apoi în zare pe fereastră, spuse ca pentru sine:

— Vă cer iertare pentru că, într-un fel, v-am înşelat şi eu. Dar nu puteam face altfel. Falsa Iolanda şi falsa Carmela Clark nu sînt decît una şi aceeaşi persoană — locotenentul Georgescu Larisa, supranumit „Curcubeul“. Timuş zîmbi uşor: „Aceasta... din cauza culorilor şi înfăţişărilor diferite pe care le poate îmbrăca dînsa... Curcubeul a luat locul adevăratei Carmela Clark în urmă cu cîteva luni, cînd spioana fusese trimisă spre angajare la serviciul doctoriţei Şerban... Prin ea am urmărit toate mişcările bandei şi în acelaşi timp am păzit-o şi pe şefa serviciului să nu cadă în ţesătura atît de abil întinsă“...

— Dar... acul de cristal?! Electrinul... ce facem? Unde e... tovarăşe maior?

Dragomir se apropiase de Corina şi de aici pusese această întrebare, uşor îngrijorat.

—Adevăratul ac de cristal e în bună păstrare. Nu aveţi nici o grijă. Acesta pe care l-aţi văzut a fost o imitaţie... Reuşită, nu? Aşteptăm acum şi schemele...

— O să le aveţi în scurt timp. Şi, poate, cît de curînd, electrinul meu va furniza lumina din această odaie. Iar aceasta o datorez...

Şi se aplecă, prinzînd mîna Corinei. Aceasta i-o strînse tremurînd. Apoi, luîndu-l pe bătrînul Şerban de braţ, se îndreptă spre uşă.

Afară, ploaia stătuse de mult, iar cerul, de un albastru ireal, era pătat tot lungul lui de un curcubeu fermecător, care se pierdea departe, dincolo de orizont...

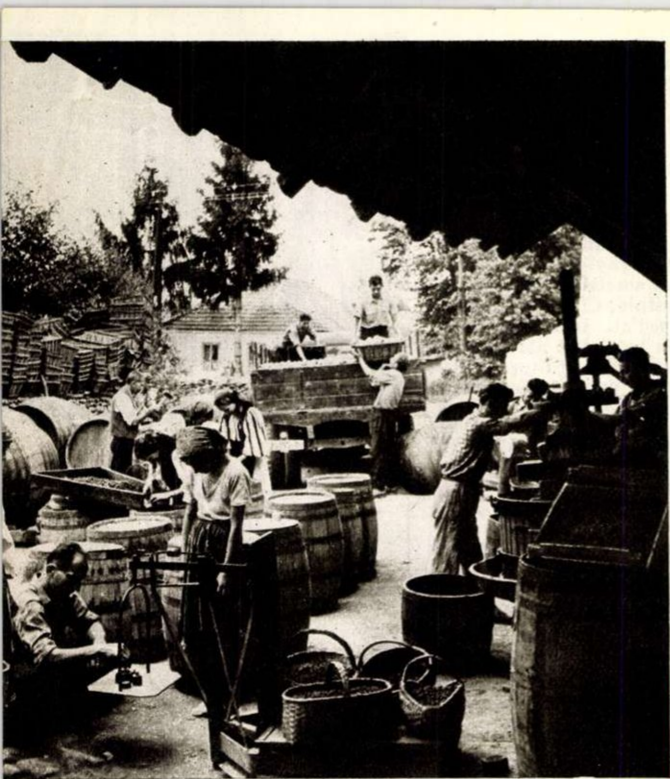

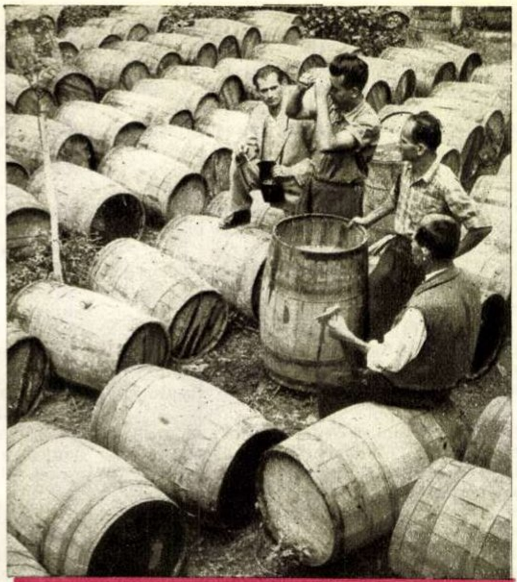

Un ultim control tehnic, înainte de ambalare și expediere.

Nu, nu mai are nevoie să vîndă cîte o cănită de smeură umblînd din casă în casă... „Centrul" îi cumpără oricît de mult poate culege. cîntărit cinstit pe zecimal...

NATURĂ DARNICĂ, oameni harnici...

Fotografii de M. IVANCIU

V-ați gîndit vreodată cum arată o cantitate de 33.000 de kilograme de smeură adunată la un loc? Ați fi putut crede că — un coșuleț și încă un coșuleț — se pot strînge peste 3 vagoane de sălbăticiuni de astea dulci și parfumate? Nimeni nu le însămînțează, nimeni nu le plivește, nimeni nu le curăță de omizi. Doar soarele și ploaia le sînt grădinari... De cules, însă, le culeg oamenii. Oameni harnici. care pornesc în aburii zorilor pe cărările, numai de ei și de urși știute, ale pădurii înrourate și pînă în fapt de seară adună, bob cu bob, smeură. Treizeci și trei de mii de kg au adunat cei de la Runcu, raionul Tîrgu Jiu. De cules, au cules ei — s-au străduit pentru asta o vară întreagă — dar cine oare o avea nevoie de o asemenea cantitate de smeură? Nici o grijă, se găsesc și cumpărători! Și nu umblînd, haihui, pe la casele oamenilor cu: „luați, coniță, smeură de dulceață!" Gospodinele — nu pentru că ar fi „conițe" — preferă în vremea din urmă să-și cumpere dulceața direct de la „Alimentara", gata... la borcan. Numai că, pentru a o avea în borcan, comerțul de stat și cooperatist au devenit mari cumpărători de smeură, prin centrele de achiziționare și prelucrare a fructelor de pădure. În ce privește centrul de la Runcu, el și-a făcut datoria. Spre fabricile de dulceață au pornit anul acesta numai de la Runcu 29.000 kg de pulpă de smeură și de mure și 20 500 kg suc de smeură. Culegătorii, tehnicienii, lucrătorii centrului de la Runcu, recunoscători naturii darnice, și-au depășit planul cu 100%.

E.D.

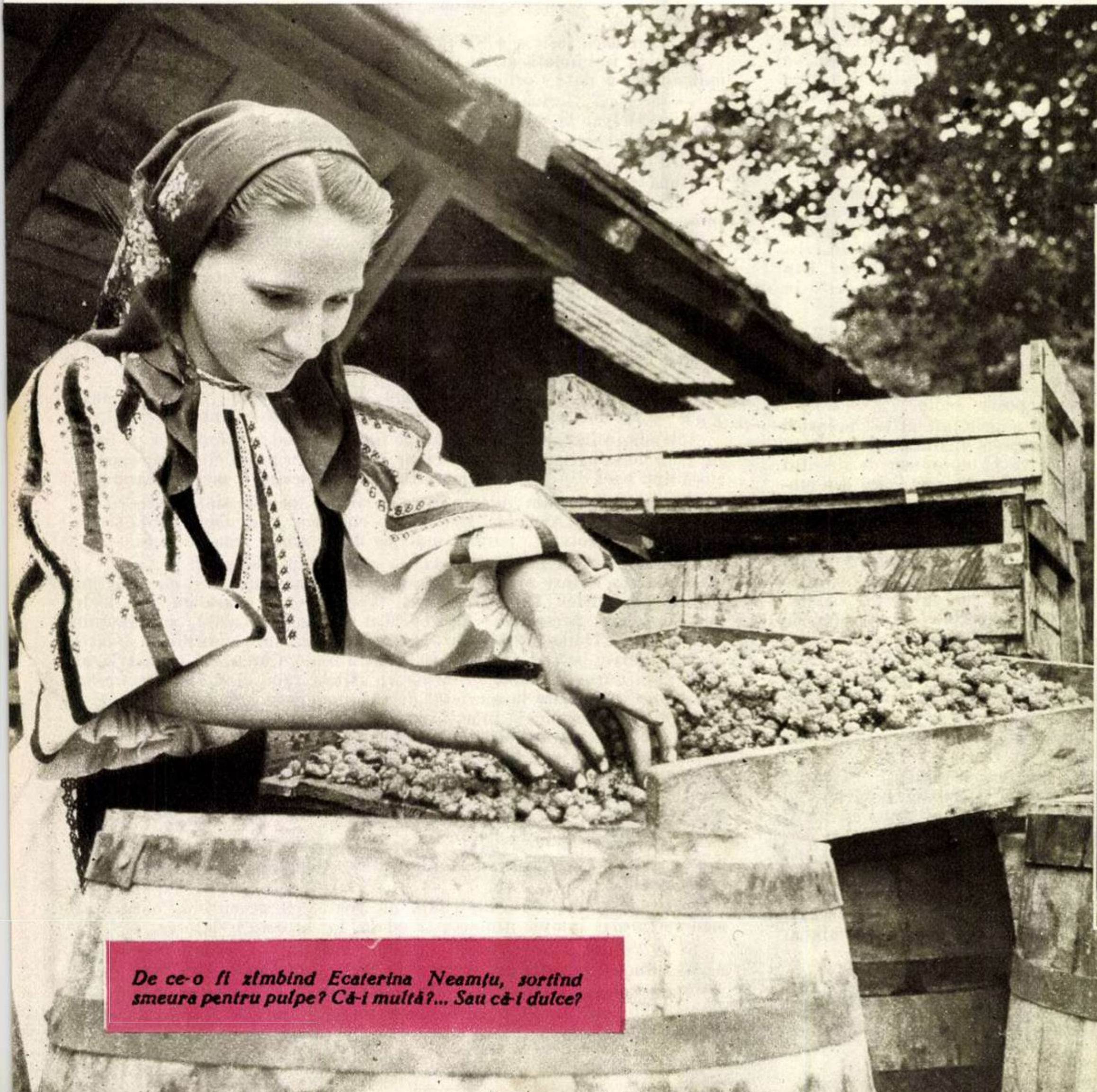

De ce-o fi zîmbind Ecaterina Neamțu, sortînd smeura pentru pulpe? Că-i multă?... Sau că-i dulce?

Din murele puse la teasc, va curge negru șuvoi, sucul cel dulce și plin de mireasmă...

ATOTPUTERNICA LALEA

Pe una din străzile Amsterdamului s-a putut vedea multă vreme o placă, pe care stătea scris că două case de piatră ridicate acolo fuseseră cumpărate cîndva cu... trei bulburi de lalea. Lalelele constituie încă şi astăzi una din sursele de venituri ale Olandei, dar a fost o perioadă cînd ele zguduiau această ţară nu mai puţin decît un război sau un cutremur.

Pe atunci nu existau încă minunatele flori pe care le admiraţi în grădini şi parcuri. Florile din grădini se deosebeau foarte puţin de florile de cîmp şi de pădure. Deci, nu e de mirare că apariţia unor flori de culori aprinse, importate din Turcia în Europa, a provocat senzaţie şi a dat naştere unei pasiuni nebune pentru lalele, cunoscute sub denumirea de laleomanie. Această manie a fost întreţinută şi alimentată, prin toate mijloacele, de speculanţii din ţările apusene care au realizat cîştiguri enorme cu aceste flori şi cu bulburile lor.

Lalelele se cotau la bursa din Haarlem. În acest oraş, în numai trei ani au fost încheiate tranzacţii pentru suma de peste 10.000.000 fiorini. Se cunoaşte un impresionant număr de tranzacţii cînd, pentru un singur bulb, s-au plătit sume fabuloase. Preţul „normal" al unui bulb de soiul „Amiral Liskens", de exemplu, ajungea pînă la 4.000 fiorini.

Laleomania a bîntuit şi în Franţa. Un berar din Lille a dat pentru bulbul unui nou soi de lalea, o mare fabrică de bere, în valoare totală de 30.000 franci (o sumă colosală pe atunci).

Dar laleomania a prilejuit şi multe tragedii. Cîte crime, cîte sinucideri au fost săvîrşite datorită acestei modeste flori de primăvară! Iată un exemplu:

Unui cizmar sărac din Haag, pasionat după lalele, i-a crescut într-o bună zi în grădină o floare de culoare neagră. O lalea neagră! Această veste s-a răspîndit în toată ţara şi, peste puţin timp, în cocioaba cizmarului a apărut o delegaţie a societăţii amatorilor de lalele, sosită din Haarlem. Negustorii au oferit dintru bun început pentru bulb, 200 fiorini. Dar cizmarul a refuzat net. Atunci a început tocmeala. Cînd preţul s-a ridicat pînă la 1500 fiorini (asemenea avere nu visase niciodată nevoiaşul cizmar), tîrgul a fost încheiat şi cizmarul a dat străinilor laleaua, pentru un sac de piele plin cu bani. Dar mare fu mirarea proaspătului îmbogăţit cînd văzu că aceşti oameni cu prestanţă s-au aruncat asupra lalelei şi au strivit-o cu mînie în picioare.

Cînd şi-a venit în fire, delegaţii i-au explicat că ei aveau o lalea neagră şi că au cumpărat floarea cizmarului, numai pentru a scăpa de un concurent.

— Prostule — i-au spus ei înainte de plecare — ţi-am fi plătit şi 10.000 fiorini, numai ca să ne dai bulbul florii tale...

Zguduit, cizmarul nu s-a mai gîndit la cei 1.500 fiorini pe care îi primise, ci la cei 8.500 fiorini pe care îi pierduse... Regretul acesta l-a făcut să-şi piardă minţile şi a murit curînd, fără ca măcar să se atingă de averea ce-i căzuse din senin...

Laleomania a fost lichidată numai de o modă nouă, a parcurilor englezeşti, care a înlocuit stilul francez ce domina pe atunci. Parcurile engleze sînt amenajate imitînd „natura neatinsă", fără paturi de flori, fără un loc special pentru lalele...

Pasiunea pentru lalele a lăsat urme şi în limbile Europei occidentale. Multe obiecte poartă denumiri care amintesc asemănarea lor cu lalelele, sau indică splendoarea şi valoarea acestora. Astfel unor abajururi de sticlă cu forme originale, unor scoici de mare, părţii lărgite a unei ţevi de tun etc., li se spun „lalele".

E lesne de înţeles acum de ce eroul cîntecelor populare franceze din epoca mercenarilor, bătăuş şi chefliu, dar viteaz şi apărător al obidiţilor, a fost numit Fanfan la Tulipe*). Din cîntecele populare, acest personaj a trecut în literatură, în dramaturgie şi, în sfîrşit, în film.

(Din „ZNANIE SILA")

---

*) *Tulipe — lalea în limba franceză.*

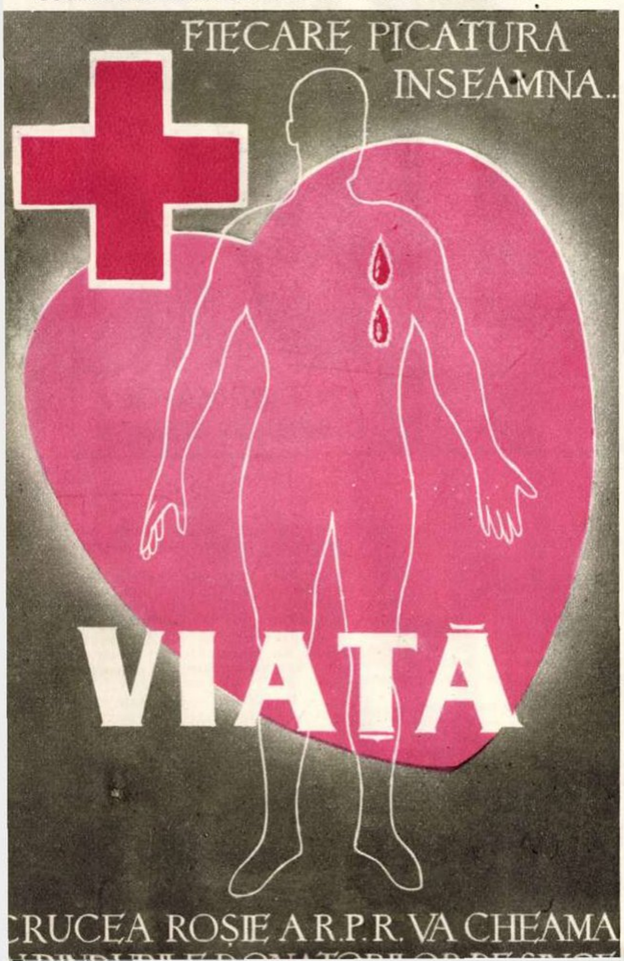

METEOROLOGIE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1										■			
2						■							
3							■						
4						■				■			
5			■					■			■		
6						■						■	
7		■							■				
8				■									■
9					■						■		
10	■					■						■	
11			■				■			■			
12						■					■		
13							■						

ORIZONTAL: 1) Căpetenie a grecilor în războiul troian, a jertfit-o pe fiica sa Iphigenia pentru a potoli vînturile potrivnice ce reţineau flota pe ţărmurile greceşti — Măsură pentru bere. 2) Arhitect grec care a construit labirintul din Creta — Stropite cu apă fiartă. 3) Muntele potopului — Plouat (fig.). 4) Rege mitologic despre care pînă şi plantele repetau, la cea mai mică adiere a vîntului, că are urechi de măgar — Unele cristale de gheaţă care formează norii de zăpadă — A se ivi. 5) Aliniat — Cunoaştem — Ţese! — Pană. 6) Se folosesc pe zăpadă, dar se construiesc pe arşiţă! — Produce vînt şi face avionul să înainteze. 7) A se potoli, vorbind de ploaie sau furtună — Zăpadă. 8) Oficiu interesat în cunoaşterea previziunilor meteorologice — Barometre metalice construite pe principiul vidului. 9) Lacrima zorilor — Os al bazinului — În arbori... 10) Vierme ce stă în apă, ţinut de undiţă — A multiplica cu miile. 11) Numele actual al anticului Eridan, fluviu în care s-a prăbuşit Phaeton după ce a fost trăsnit de Jupiter — A stropi — Începe gerul! — Opera vîntului în coafura mării. 12) A sta la soare (Maram.) — Personaj feminin din piesa „Viforul" de Delavrancea — Nichel. 13) Nume popular al lunii decembrie sau ninsoare mare — „Plouă stupid... /Cerul îşi scutură/ Ca dintr-o ciutură/ Frigul..." (Topîrceanu: „Noiembrie").

VERTICAL: 1) Uriaşul furtunilor, păzitorul Capului Bunei Speranţe în „Lusiadele" lui Camões — Zeul turmelor, inventator al unui instrument de vînt. 2) Cel ce-ngheaţă totul împrejuru-i, în basmele noastre — Posomorîţi... tematic (fig.). 3) Zeul furtunii, la Asiro-Babilonieni — A prinde în nituri — Sfîrşit de ciclon. 4) Semn rău (Trans.) — Lumină descrescîndă provenită din iluminarea atmosferei superioare de către razele soarelui trecut sub orizont. 5) Calitatea unui material datorită căreia corpurile alcătuite din el, deformate sub acţiunea unor forţe exterioare, revin la forma iniţială cînd încetează aceste acţiuni exterioare (fem.) — A sufla lin. 6) Fluviu în Peru. 7) Norii încep să se adune! — Tulburări fiziologice provocate de rarefierea oxigenului la înălţimi mari. 8) Ca ceaţa — Care se formează în laringe. 9) Uriaşii zăpezilor — Stăpîni ai pămîntului, apelor şi văzduhului. 10) Soarele felahilor — Trăiesc în apă — Indicator barometric. 11) Soi de peşte de mare, sărat şi uscat (pl.) — Otavă ce creşte în Elveţia — Patru (roman). 12) Faci vînt tăciunilor! — Învelişul transparent al pămîntului, lipsit de culoare, gust şi miros, în cuprinsul căruia au loc fenomenele meteorologice — Unii sînt ploioşi, alţii secetoşi. 13) Cîrpit — Materie cosmică ce pătrunde în atmosferă sub forma unui glob de foc strălucitor ce lasă o dîră mare de lumină.

Cuvinte cunoscute mai puţin: STIM, ADAD, ENI, EMD.

REDESCHIDEREA VESTITULUI MUZEU POŞTAL GERMAN

Unul din cele mai mari muzee filatelice dinaintea celui de-al doilea război mondial se afla în Muzeul Poştal din Berlin.

Multă vreme s-a crezut că piesele aflate aici — din care şi unele nestemate ale filateliei universale — nu vor mai putea fi văzute niciodată. Urgia războiului lăsase prea grele urme asupra Berlinului, pentru a se spera că ar fi fost salvate.

Recent, însă, s-a anunţat că, încă în acest an, vestitul Muzeu Poştal din Berlin va fi redeschis.

S-a aflat astfel că piesele muzeului au fost transportate în cea mai mare parte la castelul Waltershausen, dar din nefericire nu şi cele ale secţiei de filatelie. Valoroasele piese filatelice rămăseseră în Berlin mai departe, sub ameninţarea bombardamentelor. Ele au fost însă salvate, dar multă vreme nu s-a ştiut nimic de soarta lor. Ulterior descoperită, s-a aflat că marea colecţie filatelică fusese depozitată un timp în pivniţele blindate ale poştei din Bonn. Interesant este faptul că la inventarul făcut s-a constatat că nu lipseşte nici măcar o singură piesă a colecţiei.

Amintim că printre ele se află vestitele mărci poştale de 1 penny şi 2 pence din prima emisiune Mauritius, toate emisiunile vechilor state germane, mai multe piese clasice romîneşti din prima şi a doua emisiune „cap de bour" ale Moldovei etc. O piesă a cărei existenţă va bucura fără îndoială pe toţi filateliştii din ţara noastră este o scrisoare recomandată adresată de la Bacău la Iaşi şi pe care

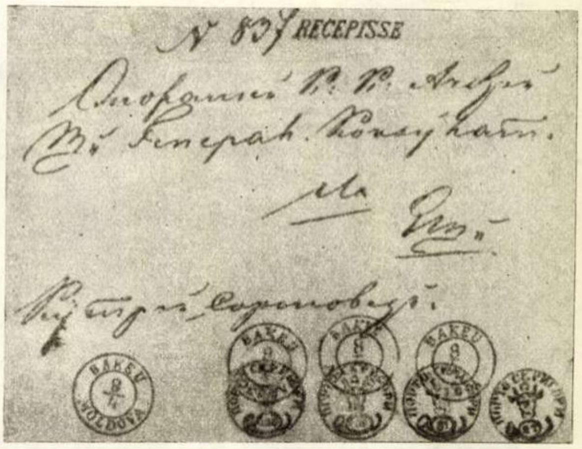

№ 837 RECEPISSE

BAKEU MOLDOVA

au fost aplicate 4 piese din prima emisiune moldovenească. Fotografia noastră reproduce această scrisoare, care este unică în lume. Pe ea sînt aplicate 2 mărci de 108 par., una de 27 par. şi raritatea filateliei romîneşti şi mondiale, o piesă din valoarea de 81 par.

Muzeul Poştal German va fi reinstalat la Frankfurt pe Main.

Val. T.

Toamna a venit!
MAGAZINUL UNIVERSAL BUCUREŞTI
Str. Bărăţiei 2

Găsiţi un bogat sortiment de mărfuri şi articole pentru toamnă şi iarnă. Pentru a vă aproviziona din vreme, vizitaţi magazinul nostru cu încredere.

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU! Bobița, detectiv amator..

DE GEORGE VOINESCU

(CAPITOLUL V.: „CASA VICTIMEI")

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

A dispărut dosarul cenușiu. Pornind în căutarea lui, Bobiță și Țibică ajung noaptea tîrziu pe un șantier de construcții. Pe neașteptate Bobiță constată că amicul său Țibică a dispărut fără urmă.

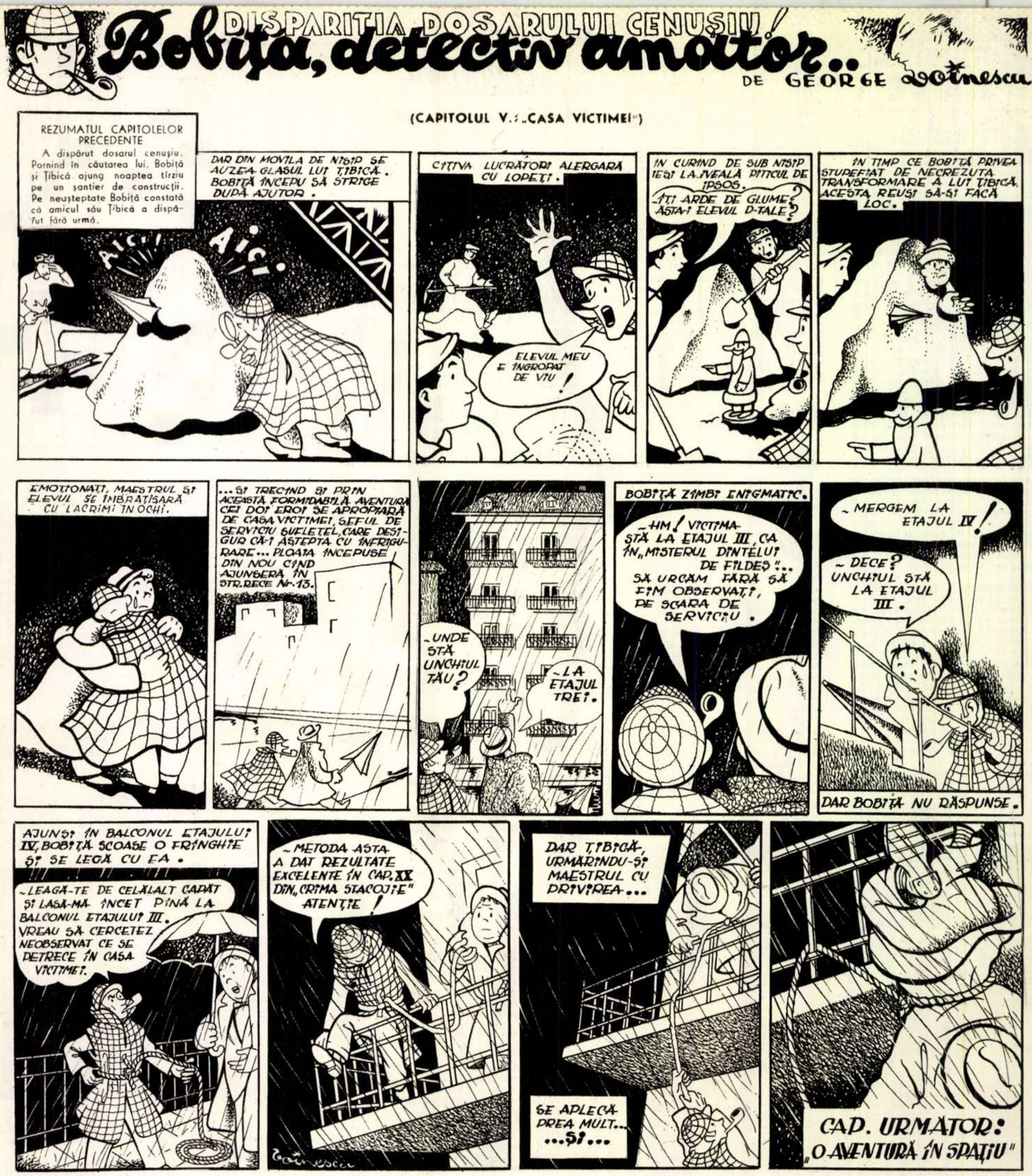
AICI!
AICI!
DAR DIN MOVILA DE NISIP SE AUZEA GLASUL LUI ȚIBICĂ. BOBIȚĂ ÎNCEPU SĂ STRIGE DUPĂ AJUTOR.
CÎȚIVA LUCRĂTORI ALERGARĂ CU LOPEȚI.
ELEVUL MEU E ÎNGROPAT DE VIU!
ÎN CURÎND DE SUB NISIP IEȘI LA IVEALĂ PITICUL DE IPSOS.
-ȚI ARDE DE GLUME? ĂSTA-I ELEVUL D-TALE?
ÎN TIMP CE BOBIȚĂ PRIVEA STUPEFIAT DE NECREZUTA TRANSFORMARE A LUI ȚIBICĂ, ACESTA REUȘI SĂ-ȘI FACĂ LOC.
EMOȚIONAȚI, MAESTRUL ȘI ELEVUL SE ÎMBRĂȚIȘARĂ CU LACRIMI ÎN OCHI.
...ȘI TRECÎND ȘI PRIN ACEASTĂ FORMIDABILĂ AVENTURĂ CEI DOI EROI SE APROPIARĂ DE CASA VICTIMEI, ȘEFUL DE SERVICIU SUFLETEL, CARE DESIGUR CĂ-I AȘTEPTA CU ÎNFRIGURARE... PLOAIA ÎNCEPUSE DIN NOU CÎND AJUNSERĂ ÎN STR. RECE Nr. 13.
- UNDE STĂ UNCHIUL TĂU?
- LA ETAJUL TREI.
BOBIȚĂ ZÎMBI ENIGMATIC.
- HM! VICTIMA STĂ LA ETAJUL III, CA ÎN „MISTERUL DINTELUI DE FILDEȘ"... SĂ URCĂM FĂRĂ SĂ FIM OBSERVAȚI, PE SCARA DE SERVICIU.
- MERGEM LA ETAJUL IV!
- DE CE? UNCHIUL STĂ LA ETAJUL III.
DAR BOBIȚĂ NU RĂSPUNSE.
AJUNȘI ÎN BALCONUL ETAJULUI IV, BOBIȚĂ SCOASE O FRÎNGHIE ȘI SE LEGĂ CU EA.
- LEAGĂ-TE DE CELĂLALT CAPĂT ȘI LASĂ-MĂ ÎNCET PÎNĂ LA BALCONUL ETAJULUI III. VREAU SĂ CERCETEZ NEOBSERVAT CE SE PETRECE ÎN CASA VICTIMEI.
- METODA ASTA A DAT REZULTATE EXCELENTE ÎN CAP. XX DIN „CRIMA STACOJIE" ATENȚIE!
DAR ȚIBICĂ, URMĂRINDU-ȘI MAESTRUL CU PRIVIREA...
SE APLECĂ PREA MULT... ...ȘI...
Voinescu
CAP. URMĂTOR: „O AVENTURĂ ÎN SPAȚIU"

SFATURI PRACTICE

DUPĂ ÎNAPOIEREA DE LA ODIHNĂ

Zilele petrecute în stațiunile de odihnă sînt minunate pentru sănătatea corpului, dar au uneori și urmări neplăcute asupra epidermei. Soarele, vîntul, apa de mare usucă pielea și fac să apară riduri și — deseori — iritații de suprafață, datorite deschiderii interne a epidermei.

Pentru remedierea acestor efecte neplăcute trebuie să căutăm a reda țesuturilor cantitatea de apă pierdută. Și aceasta, nu atît prin băi repetate de apă caldă, cît mai ales pe cale științifică.

În comerțul cosmetic există anumite preparate — creme sau loțiuni — ultrapenetrante, care antrenează moleculele apoase ce n-ar putea pătrunde în epidermă pe altă cale. Vom folosi deci cremele și loțiunile cu bază de lanolină, unt de cocos sau uleiuri vegetale, ferindu-ne de preparatele care usucă pielea (în special cele pe bază de camfor sau albuș de ou).

Cînd epiderma e uscată, ridată și crăpată, se recomandă băi dese cu apă rece și masaje cu una din cremele grase menționate mai sus. La acestea putem adăuga cataplasme din feculă de cartofi, din amidon fiert, din pulpă de morcov sau din zeamă de castraveți.

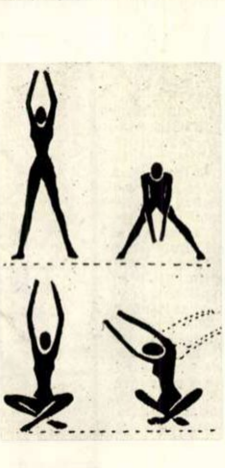

În special pentru epidermele crăpate, ca și pentru mîncărimile pe care le simțim după o expunere îndelungată la soare, una din rețetele cele mai indicate e următoarea:

Se încălzește pînă la consistența unui jeleu, un amestec făcut din 20 gr glicerolat de amidon și 150 gr glicerină. După ce s-a răcit, se aplică acest preparat pe porțiunile supuse tratamentului.

Pentru unghiile care crapă — dacă acesta nu e un efect al lipsei calciului din organism — se recomandă o baie de un sfert de oră în ulei de salată. Tratamentul va fi făcut în fiecare zi, timp de o săptămînă.

În sfîrșit, părul uscat și decolorat de acțiunea razelor solare își recapătă suplețea și culoarea naturală cu loțiuni de gălbenuș de ou și — dacă aveți la îndemînă — băi cu untdelemn de măsline. După aceste băi însă părul trebuie spălat bine cu apă caldă.

O dată cu aceste îngrijiri ale epidermei, e bine să vă mențineți și suplețea taliei prin următorul exercițiu de gimnastică:

1. Începeți în poziție verticală, cu picioarele depărtate și cu brațele ridicate deasupra capului.

2. Depărtați picioarele cît puteți, înclinați corpul în față, aducînd brațele pînă la pămînt.

3. Așezați-vă jos, cu picioarele încrucișate și cu brațele întinse în sus.

4. Din această poziție, flexionați trunchiul de cîteva ori în dreapta și în stînga.

Repetați figurile de 10-15 ori în fiecare dimineață, în fața ferestrei deschise.

ÎN JURUL GLOBULUI

O CHEIE DE ACUM 600 DE ANI a fost descoperită cu prilejul unor săpături arheologice efectuate la Trocnov, în sudul Cehoslovaciei. Cheia se afla printre rămăşiţele casei în care s-a născut şi a locuit în secolul al XIV-lea marele conducător de oşti husite, Jan Zizka.

„A EXISTAT OARE MEYER?" Fotografia alăturată prezintă, pe fundalul unui decor interesant şi original, o scenă din piesa marelui scriitor turc Nazim Hikmet, în versiunea sa germană, intitulată: „A existat oare Meyer?" Spumoasa satiră se bucură de un mare succes pe scena Teatrului de Stat din Leipzig. În rolul titular apare talentatul comedian Lothar Dietrich.

ŞTRANDUL URSULEŢILOR. Ca orice ursuleţi care ştiu să respecte regulile igienei, cei doi tineri locatari ai Grădinii Zoologice din Budapesta profită de ultimele raze ale soarelui de toamnă, ca să facă o baie înviorătoare în piscina primită în folosinţă personală.

AŞA A MURIT... , acum 2000 de ani, acest locuitor din Pompei. El a încercat, se pare, să scape prin fugă, de catastrofa ce se abătuse asupra oraşului său. Dar lava fierbinte a Vezuviului — mai rapidă decît el — l-a prins din urmă şi l-a doborît. După 2000 de ani, arheologii au descoperit recent corpul său, în poziţia în care a căzut, perfect conservat sub „îmbrăcămintea" de lavă.

FEMEIA MATADOR. După ce a rămas fără lucru (fusese manechin şi apoi actriţă) americana Betty Ford a devenit matador pe arena de lupte cu tauri „Harrison Park" din Manila (Filipine). Pînă în prezent ea are pe conştiinţă 114 tauri. În fiecare zi, însă, ea riscă: un taur mai furios poate oricînd să-şi răzbune predecesorii...

CU 12 BUTOAIE DE BERE nu-i de glumit. Mai ales cînd ele sînt pline vîrf. Precum vedeţi, însă, noul electrocar cehoslovac nu-şi face asemenea probleme. El este astfel construit încît poate ridica la o înălţime de 3 metri o încărcătură de 1.500 kg. Pe lîngă care 12 butoaie de „Pilsen" reprezintă — cum s-ar zice — un fleac.

DRAGOSTE... PE BANDĂ DE MAGNETOFON. Ultima senzaţie vestgermană: declaraţii de dragoste... pe bandă de magnetofon. Tînăra colecţionară de „benzi amoroase" nu se poate plînge: cele 6 benzi, care poartă numele de Roberto, Karl, Piet, Tom, Ritz şi Pierre, au fost colecţionate în numai 3 săptămîni de vacanţă la mare..

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

- *frumosul spectacol realizat de compania franceză Union Théatrale, la Puteaux, o suburbană a Parisului, cu* „Livada cu Vişini" *de Cehov. Tradusă de dramaturgul* Arthur Adamov *şi regizată de* Silvain Dhomme, *piesa a prilejuit o remarcabilă creaţie a actriţei* Liliane Carolles *în rolul Liuborei Andreierna.*
- *realizarea teatrului Mare Dramatic din Leningrad cu prima piesă braziliană jucată pe o scenă sovietică. E vorba de* „Vulpea şi strugurii" *de* Guilermo Figueiroa, *al cărui erou central este fabulistul elin Esop. Dezvăluind sensul filozofic al lucrării, regizorul* Tovstonogov *a creat un spectacol plin de profunzime şi poezie.*
- *noua montare a dramei lui* Rabindranath Tagore *„Jertfa" pe scena unui teatru din Calcutta. Se ştie că marele poet, care a fost în acelaşi timp şi regizor, şi actor, a jucat timp de peste 3 decenii rolul lui* Raghupati *din această piesă, pe care o consideră cea mai desăvîrşită creaţie dramatică a sa.*
- *îndrăzneala tînărului colectiv teatral din* Taşkent, *care a prezentat dificila piesă chinezească „Taifun"* de Ciao Iu. *Înfruntînd greutăţile legate de specificul naţional al piesei, actorii uzbeci au ştiut să redea în imagini artistice deosebit de pregnante atmosfera şi problemele piesei.*

PUBLICUL CRITICĂ...

- *concepţia regizorului canadian* Michael Laugham, *care a prezentat la Festivalul shakespearian de la* Stratford-Ontario, *tragedia „Hamlet" într-o viziune care face din nefericitul prinţ danez un obsedat sexual, ce acţionează împotriva regelui nu pentru că e asasinul tatălui său, ci pentru că s-a însurat cu mama sa, care-i trezeşte dorinţi incestuoase. Ce ţi-e şi cu dorinţa de originalitate a unor regizori de peste ocean!*
- *adaptarea de către actorul* J. Robert Dietz *a clasicei comedii molliereşti* „Şcoala femeilor". *Crezînd că o face mai accesibilă publicului de pe Broadway, adaptatorul i-a transpus acţiunea în oraşelul american New-Orléans. Dar această stratagemă nu a prea slujit spectacolului, calificat ca nespus de plicticos. Ceea ce, în orice caz, nu se poate spune despre versiunea originală...*

GONG!

ULTIMUL SALT. În fiecare an, cu prilejul „Zilei lăptarilor", londonezul Stan Bond execută un salt într-un bazin cu petrol aprins, după ce, în prealabil, şi-a incendiat hainele. După saltul din vara aceasta, cînd a fost internat în spital, nu s-a putut stabili dacă „onorariul" primit acoperă costul tratamentului.

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

Un englez şi un irlandez îşi discutau originea. „Eu mă trag dintr-o veche familie engleză — spunea englezul — unii dintre cei mai distinşi cetăţeni englezi din istorie se află printre strămoşii mei". „Nimeni din familia mea nu s-a tras vreodată din englezi — spuse irlandezul. Noi am tras în ei!"

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744
ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei; 6 luni: 36 lei; un an: 72 lei
PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

SPORT

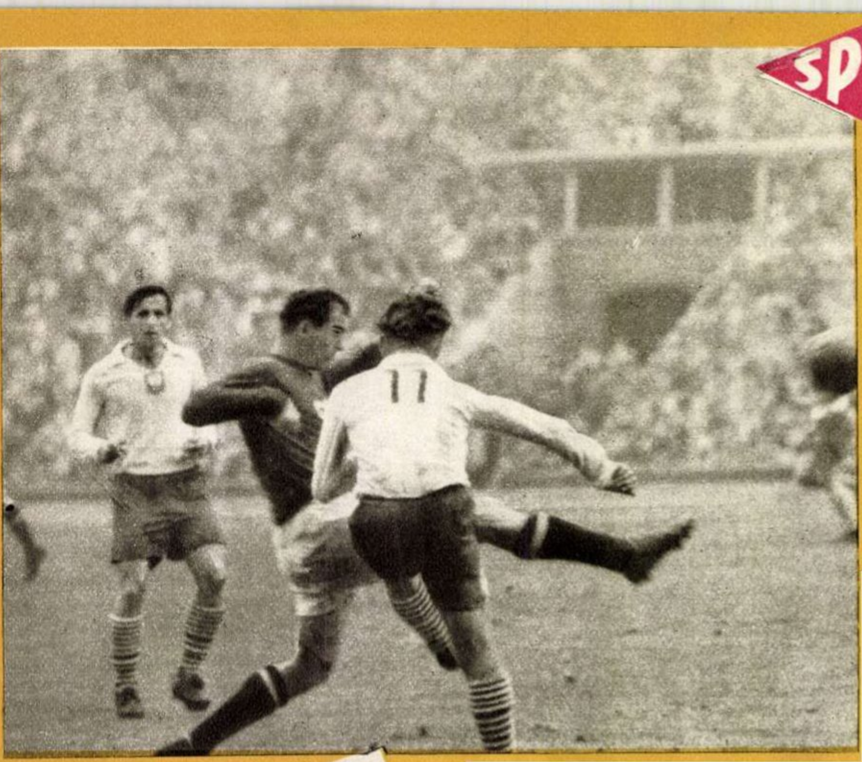

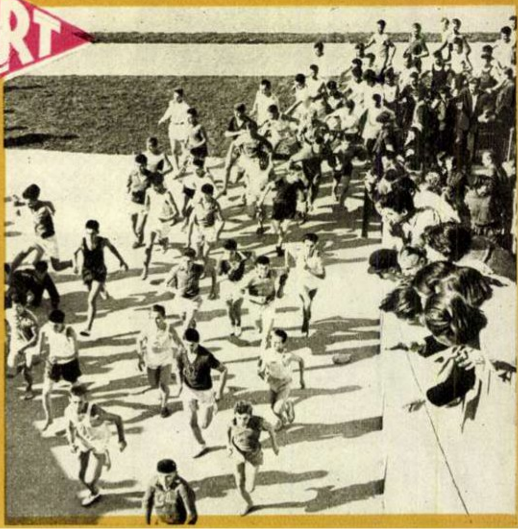

TRADIȚIONALUL CROS „SĂ ÎNTÎMPINĂM 7 NOIEMBRIE“ se apropie de faza finală. De mult succes s-au bucurat întrecerile desfășurate duminică pe stadionul „23 August“ în cadrul etapei pe orașul și regiunea București.

O MARE SURPRIZĂ ÎN CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL. La Chorzow, în preliminariile campionatului mondial de fotbal, echipa Poloniei a reușit, după un meci de mare luptă, să întreacă echipa U.R.S.S. cu scorul de 2-1. În fotografia transmisă de Agenția Poloneză de Presă prin telefoto se văd (în ordine, de la stînga la dreapta) jucătorii Cieslik, autorul celor două goluri ale echipei Poloniei, Simonian (U.R.S.S.) și extrema stîngă a echipei învingătoare, Lentner (nr. 11).

☆

← O MARE DEZVOLTARE a luat în ultimii ani în Uniunea Sovietică sportul motonautic. Iată pe unul dintre cei mai valoroși reprezentanți sovietici ai acestei discipline: Anatolii Kojuștenko, triplu campion al Ucrainei.

PREGĂTIRI PENTRU MECIUL CU ECHIPA GRECIEI. În timp ce tinerii noștri fotbaliști se aflau în turneu în Anglia, la București s-a desfășurat un meci de verificare a echipei reprezentative. Iată ce a declarat cu acest prilej reporterului nostru halful Valeriu Călinoiu: „Am jucat în meciul de la Atena. Fotbaliștii greci sînt în mare progres. Ei joacă în forță și viteză, impunîndu-se în special Nestoridis, Linoxilaxis, Panakis și Cotridis. De aceea și noi ne pregătim cu toată seriozitatea pentru meciul de la 3 noiembrie. Avem mai mult ca oricînd șansa de a ne califica în finala campionatului mondial. Vom face totul să fructificăm această șansă!“

LA MOSCOVA: U.R.S.S.-Polonia (echipele secunde) 5-2. In aceeași zi cu meciul de la Chorzow, pe stadionul „V. I. Lenin“ fotbaliștii sovietici din reprezentativa secundă au întrecut cu un scor categoric reprezentativa B a Poloniei.

TURNEUL FOTBALIȘTILOR NOȘTRI ÎN ANGLIA. În meciul desfășurat pe stadionul din Dalymont Park (Dublin) echipa de tineret a țării noastre a reușit să termine la egalitate cu formația secundă a Irlandei (1-1). În fotografia sosită prin telefoto de la Dublin se văd portarul echipei noastre, Cozma, fundașul Pahonțu (în tricou alb) și jucătorii englezi Peyton și Neville.

PREȚUL 1,50 LEI

05
37

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

FLACĂRA

Nr. 31 (128) – 2 NOIEMBRIE 1957

Trei momente...

Articol scris special pentru „Flacăra"
de Konstantin FEDIN

Konstantin Fedin

Era pe la începutul frămîntatului an 1919. Mă aflam la Moscova şi amintirea cea mai pregnantă pe care o păstrez din acea vreme este faptul că l-am văzut atunci pentru prima dată pe Lenin. Rana pe care i-o pricinuiseră atentatorii contrarevoluţionari abia începuse să se vindece, dar Lenin îşi şi reluase activitatea cu o îndîrjire fără seamăn.

Cînd l-am zărit eu, tocmai o aştepta pe Nadejda Konstantinovna Krupskaia, la Narkompros*), care-şi avea sediul în clădirea unui fost liceu de lîngă Podul Crimeii. Era în şubă, fără şapcă, şi străbătea cu paşi măsuraţi vestibulul strîmt dintre intrarea principală şi scara interioară, unde, la o măsuţă, stătea portarul.

Fruntea neobişnuit de înaltă a lui Lenin îţi izbea deodată privirea, predominînd straniu întreaga lui figură care, şi prin celelalte trăsături, nu se asemăna cu nici unul din chipurile vii, cunoscute, ale istoriei sau contemporaneităţii, ci aparţinea unui singur om — lui Lenin. Ţinîndu-şi şapca la spate, se plimba încet, înainte şi înapoi, adîncit în gînduri, nepierzînd totuşi nici un moment ritmicitatea mişcărilor; doar din cînd în cînd îşi ridica privirea.

Deşi orele de serviciu se terminaseră de multă vreme şi în clădire rămăseseră puţini activişti, vestea că Lenin o aştepta pe Nadejda Konstantinovna se răspîndi cu repeziciune. Parcă văd aievea cum ieşeau dactilografele din birouri, cum se aplecau peste balustradă pentru a se retrage însă în clipa cînd Lenin îşi înălţa capul.

Faptul că Lenin se plimba tot timpul pe lîngă portarul preocupat cu pregătirea ceaiului, acel du-te-vino necurmat al activiştilor ale căror feţe arătau înfiorate de o curiozitate omenească, mi-au lăsat prima imagine cuceritoare a lui Lenin — imaginea unui om uşor accesibil, firesc şi luminos prin simplitatea sa bărbătească.

În iulie 1920 se deschise la Petrograd cel de-al doilea Congres al Internaţionalei Comuniste. Lenin intră în sala cea mare a palatului Uriţki în fruntea delegaţilor din mai multe ţări. Lumea se îmbulzi să-l întîmpine, înecînd totul într-un freamăt nestăpînit. În acest moment, în sală fură aduse braţe de garoafe roşii şi împărţite delegaţilor. Lenin străbătu grăbit sala, cu capul aplecat înainte, ca şi cum ar fi vrut să despice curentul de aer care-l întîmpina, sau să dispară cît mai repede din văzul mulţimii, pentru a face să înceteze aplauzele. Se urcă la masa prezidiului şi, cîtă vreme continuară ovaţiile, nu mai putu fi văzut de nimeni.

Cînd se făcu linişte, apăru în sală pe neaşteptate şi începu să urce foarte repede printre băncile amfiteatrului. Nu fu zărit imediat, dar îndată ce acest lucru se întîmplă, aplauzele răsunară iar şi locul pe unde trecuse aproape în fugă fu ticsit de oameni. Ajunsese alături de un bătrînel îmbrăcat în haine ţărăneşti şi, zîmbind vesel, îi întinse mîna. După căldura cu care-şi strînseră mîinile, mi-am dat seama că bătrînelul îi era o veche cunoştinţă.

Lui Lenin îi fu dat să facă faţă celei de-a treia şi celei mai susţinute furtuni de aplauze în momentul cînd urcă la tribună pentru a-şi ţine raportul. Ajuns sus, alese îndelung şi cu grijă hîrtiile, apoi ridică mîna pentru a potoli auditoriul cuprins de un neastîmpăr febril. Aruncă în jur o privire severă, plină de reproşuri, şi, prefăcîndu-se supărat, îşi scoase ceasul şi începu să-l arate ascultătorilor, ciocănind cadranul cu degetul. Dar nici asta nu ajută la nimic. Atunci începu iar să răsfoiască hîrtiile. Freamătul din sală se potoli greu.

Ca orator, Lenin ştia de minune să contopească gestul cu cuvîntul. Conţinutul cuvîntării era exprimat plastic — s-ar putea spune: cu tot corpul. Se părea că un torent de metal topit este turnat în forma potrivită, într-atît gesturile i se armonizau cu cuvintele şi într-atît de dezlănţuită era exprimarea sensurilor înflăcărate ale cuvîntării. Lenin îşi consulta adesea notele şi cita multe cifre, dar nici măcar pentru o clipă nu se asemăna cu un profesor sec, arid, ci rămînea mereu marele tribun.

Cînd în sală răsună întrebarea lui: *De ce lumea întreagă este cuprinsă de „nelinişte"*? după cum se exprimase delicat guvernul burghez al Angliei, această „nelinişte" neplăcută, ba chiar supărătoare pentru burghezie ca şi întreaga ei politică mondială, se preschimbară, deodată, în ochii tuturor, în ceva grotesc şi ilar.

Alături de mine, în loja ziariştilor, stătea un pictor. Pipăind cu privirea chipul lui Lenin, se străduia să-i sezizeze şi să-i eternizeze trăsăturile pe hîrtie, dar mişcările lui Lenin erau greu de redat. Pictorul se deplasă într-altă parte, ocupă alt loc, apoi al treilea, al patrulea... Obiectivele aparatelor fotografice şi cinematografice se întreceau cu pasiune, o dată cu pictorul, să surprindă figura greu de surprins a omului ale cărui gesturi şi cuvinte trezeau în sufletele ascultătorilor un entuziasm lucid.

După şedinţă Lenin părăsi palatul, înconjurat de mulţimea delegaţilor, însoţit de Gorki. La ieşire, un fotograf reuşi să-l prindă în obiectiv şi de aici ne-a rămas celebra imagine „Lenin şi Gorki lîngă coloanele palatului".

Era o zi strălucitor de albastră. Deasupra capetelor era purtată o cunună din ramuri de stejar împodobită cu trandafiri roşii. Cununa trebuia depusă în piaţa celor care s-au jertfit pentru Revoluţie, pe mormintele celor a căror viaţă a fost de neînfrînt asemenea stejarului şi frumoasă asemenea trandafirilor.

Lenin păşea în fruntea delegaţilor la Congres. Oamenii din jurul lui se schimbau mereu. Erau străini şi ruşi, bătrîni şi tineri.

Lenin era fără palton, cu vestonul descheiat; îşi ţinea mîinile cînd la spate, cînd în buzunarele pantalonilor; pe stradă ca şi acasă, felul de a se comporta al lui Lenin era acelaşi. Probabil că nu vedea nimic deosebit în masele de oameni care gravitau în juru-i şi se simţea bine şi la largul lui în mijlocul lor.

Îl urmăream cu privirea. Lenin stătea de vorbă cu cineva. Aici îmi voi permite o mică paranteză. La Petrograd sosise un german care condusese timp de trei zile „independenta" republică de la Braunschweig, sugrumată apoi de Noske. L-am întîlnit în Palatul Muncii... Privea de pe balcon spre piaţa care mai păstra urmele eroicei apărări a Petrogradului împotriva lui Iudenici. Era preocupat de sistemul sovietic de repartiţie a bunurilor.

Omul îşi ridică deodată mîinile lungi deasupra capului şi, cu o jalnică desperare, îmbrăţişă cu privirea întreagă piaţă.

— Dar de ce sînt închise la voi prăvăliile de mărunţişuri? Dacă mi se rupe un nasture, de unde să-l cumpăr?

Acest republican de la Braunschweig era de meserie croitor...

Şi iată că, printre cei care discutau cu Lenin, în drum spre piaţa celor căzuţi pentru Revoluţie, se arătă acest republican.

Lenin îşi plecă puţin capul într-o parte, pentru a-l auzi mai bine pe mărunţelul său interlocutor. La început Lenin fu serios, apoi zîmbi, îşi încruntă amuzat sprîncenele, şi-şi scutură uşor capul. Apoi se trase puţin înapoi şi începu să dea din mîini ca şi cum ar fi spus: „Fleacuri, fleacuri"... Republicanul de la Braunschweig continuă să gesticuleze, vrînd parcă să demonstreze ceva. Lenin îl apucă de cot şi rosti două, trei fraze scurte, care nu admiteau replică; dar republicanul continuă să obiecteze furios. Atunci, Lenin îl bătu uşor pe umăr, îşi vîrî degetele sub reverul vestei şi se porni pe un rîs cu hohote, oprindu-se pentru o clipă din mers. Apoi îşi urmă drumul şi nu mai aruncă nici o privire omului care-i stîrnise rîsul.

Nu cumva despre nasturi vorbise republicanul de la Braunschweig?

Această scenă, care nu durase mai mult de două, trei minute, mi-a dat prilejul să-l văd pe Lenin vesel, rîzînd cu hohote, din toată inima, să-i cunosc vioiciunea replicilor, cu schimbările repezi ale mimicii faciale, trăgînd şiret cu ochiul, cu gesticulaţia plină de înţelesuri, de pasiune şi de voinţă...

Aceste trei momente, scumpe pentru mine, au făcut să se graveze în memoria şi în inima mea, chipul genialului şi al veşnic viului Lenin.

---

*) Comisariatul Poporului pentru problemele de învăţămînt.

Lenin vorbind la 30 august 1918 muncitorilor de la uzina „Mihelson" din Moscova (azi Uzina electromecanică „V. I. Lenin")

Reproducere după tabloul lui V. Vladimirski.

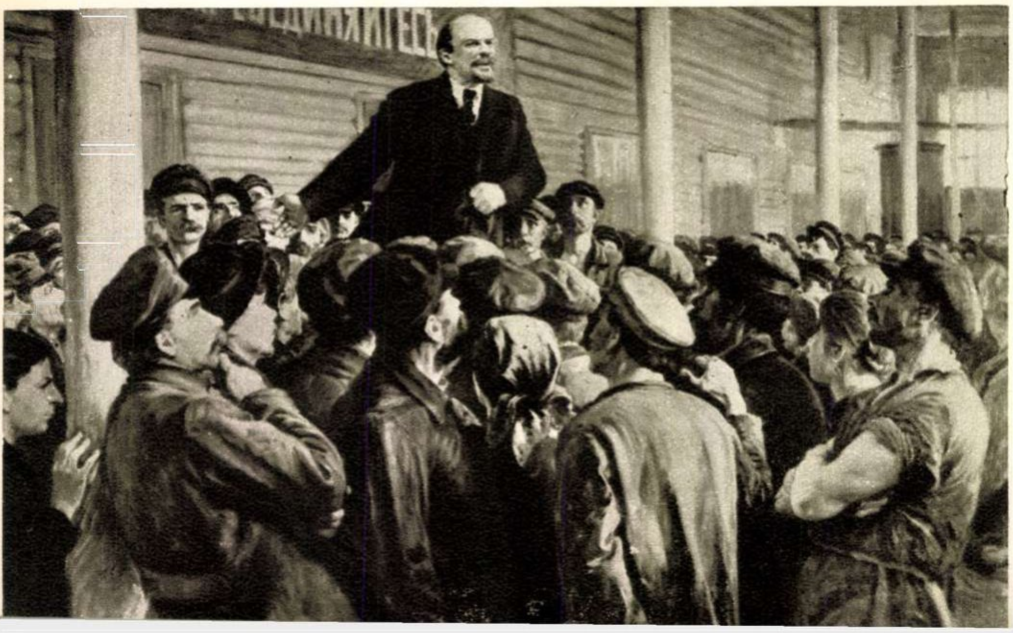

COPERTA I:

De 7 Noiembrie Fotografia: A. Mihailopol.

COPERTA a IV-a:

Crucişătorul „Aurora", astăzi. Fotografie de

Mihai BENIUC

Lumina lui

Cei care pleacă lasă doar o umbră
Ce printre oameni, cum se zice, umblă.
Tu Lenin însă ne-ai lăsat lumină,
În fața ei popoarele se-nclină.
Cuvîntul tău ce a venit s-anunțe,
Să-nvețe și să-ndemne la revoltă
A răsărit ca mîna de grăunțe
În primăvară semănate-n holdă.

Inscripție pe un tun de pe „Aurora"

Pot anii peste mine să se cearnă
Şi-mi amintesc de-acuma patruzeci
De cînd am tras într-un Palat de Iarnă,
Fierbinți obuze-n timpurile reci
Şi triste pentru neamul proletar,
Şi-am desghiocat Florarul din Brumar.

Octomvre

Umblam prin dune, prin eterne dune,
(O, dragoste de om, busolă, du-ne
Din veșnicele vînturi și nisipuri
Şi-arată-ne o dată alte chipuri
Decît același geamăt de departe
Al mării-nghițitoare de corăbii,
Al clinchetului sîngeros de săbii,
Al stăpînirii tale, rece moarte!)

— Era o toamnă. Lîngă Neva mase
Au izbucnit: Steag roșu se nălțase!

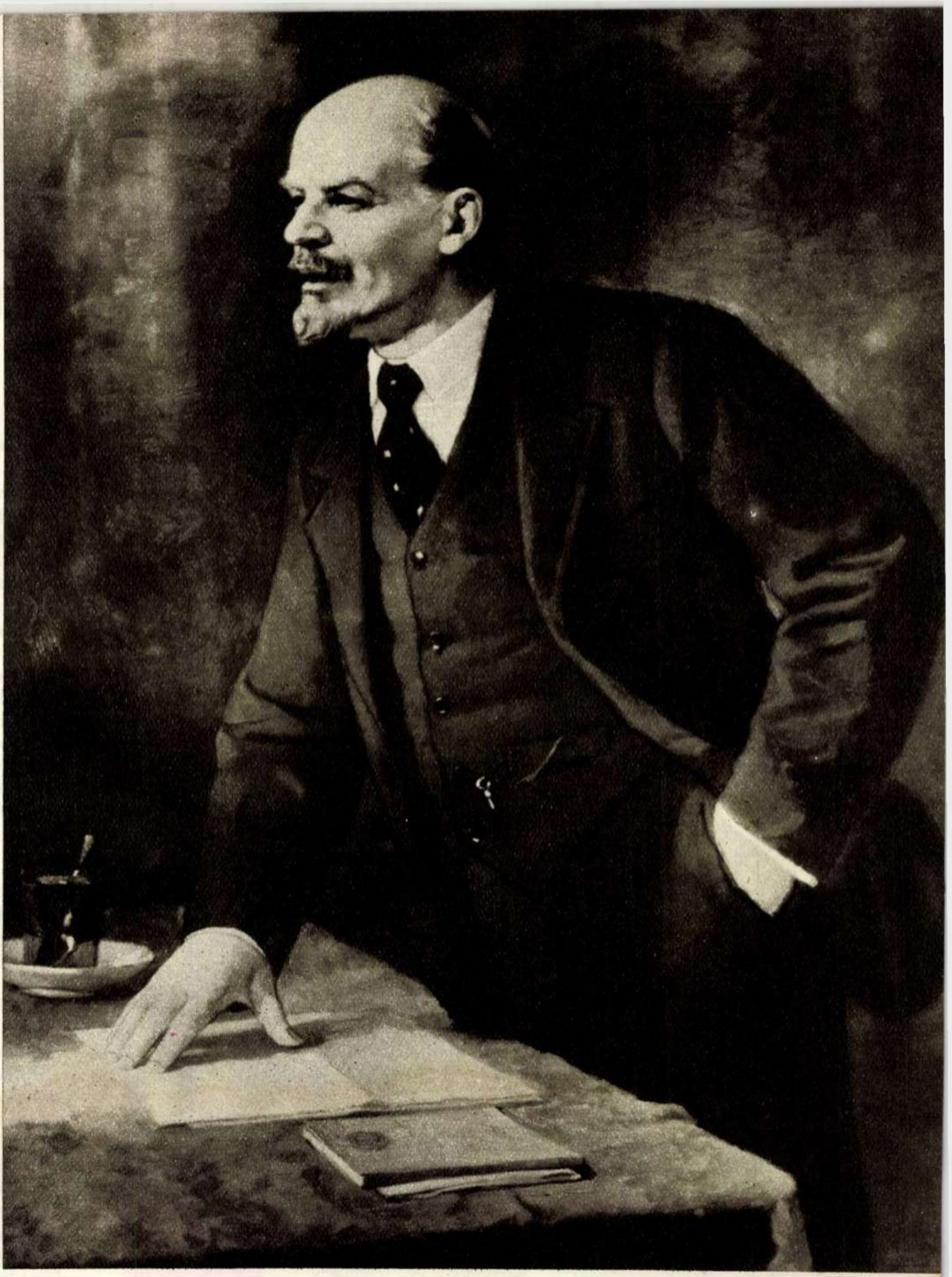

„V. I. LENIN" pictură de P. Vasiliev

A doua geneză*)

de Al. ANDRIȚOIU

De pe hărți, din atlas
gîndul meu mereu mă ducea către Kant și Laplace
și Cosmogonia
îmi depăna în suflet și-n gînd poezia. —
Geneza se coagula cum cleștarul
alegînd aurul, fierul, calcarul
și ridicînd pe cer curcubeie
și viața ivind-o, întîi o scînteie,
și-apoi deplină, crescînd ne-ncetat.

Dar visul acesta apoi a-ncetat.
Alt vis,
un vis roșu,
vis mare
se desfășura în mine pe alte tipare
cu alte, temeinice, lungi evoluții
geneza a doua,
curată ca roua,
născută în focul puternicii, mari revoluții.

S-a înfăptuit cu sînge dar din omenie
haosul ei era totuși o simfonie.
Bufnetul bombelor,
viorile armelor,
armonizau desfășurarea vacarmelor.
Claviaturile cartușierelor
împlineau visul tuturor erelor —
și știau unde să bată și să omoare
și unde să cruțe viața biruitoare.

Iar peste geneza care cutremură ora,
prinsese glas și tunet Aurora.
Putregaiul se prăbușea
și pămîntul arăta-ntr-adevăr ca o stea.
Era ca un măr care prinsese
să ia încet forme împrospătate și-alese,
îmbujorîndu-se de sănătate.

Ochii vedeau libertate.
Urechile ascultau libertate.
Nările se umflau cu miresmele tari
ale libertății celor mulți, celor tari!
Pipăiai libertatea ca pe-o nouă putere
și o gustai din aer ca pe-un nectar, ca pe-o miere.
Îmbrăcai hainele ei.
Femeile-și puneau noii ei
roșii cercei,
centura ei de purpură frumoasă
și șalul ei de mătasă.

Ornicele, drămuind veșnicia
pînă-n clipe infime,
au simțit a libertății mărime
și au încrestat-o pe cadrane solare.

Cîntece noi proletare
aminteau Marseilleza,
dar o depășeau peste veacul deschis.
Aminteau Comuna de la Paris
dar o creșteau mai miraculoasă,
decît Comuna și Marseilleza.
Omul, în sfîrșit, se simțise acasă
și, ca o simfonie,
se cristaliza-n nemurire geneza.

---

*) Fragment din poemul cu același titlu.

FĂRĂ

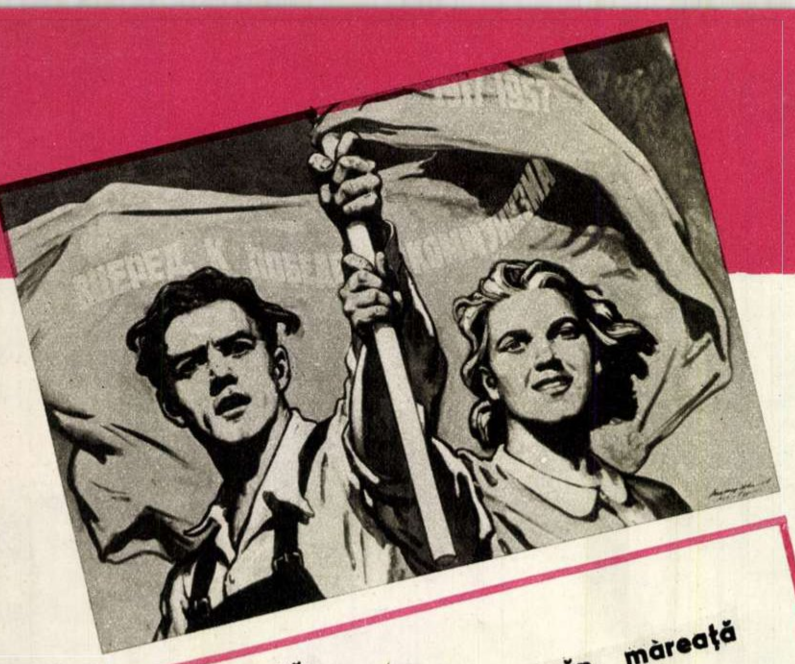

O luptă
ca asta,
fără seamăn, măreață
n-a cunoscut
niciodată
istoria.

(Din poemul „V. I. Lenin" de V. Maiakovski, scris în 1924)

În fața intrării la Smolnîi, în zilele gloriosului Octombrie. →

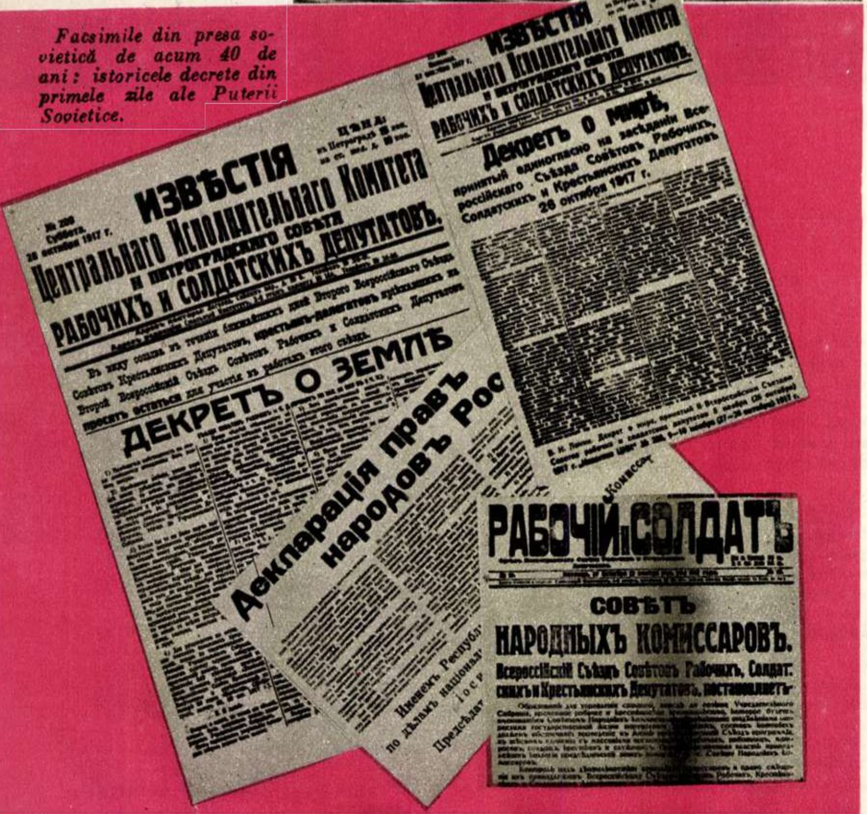

Facsimile din presa sovietică de acum 40 de ani: istoricele decrete din primele zile ale Puterii Sovietice.

ИЗВѢСТІЯ
Центральнаго Исполнительнаго Комитета
и Петроградскаго Совѣта
Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ.

ДЕКРЕТЪ О ЗЕМЛѢ

Декларація правъ народовъ Рос

ИЗВѢСТІЯ
Центральнаго Исполнительнаго Комитета
Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ.

Декретъ о мирѣ,
принятый единогласно на засѣданіи Всероссійскаго Съѣзда Совѣтовъ Рабочихъ, Солдатскихъ и Крестьянскихъ Депутатовъ
26 октября 1917 г.

РАБОЧІЙ и СОЛДАТЪ

СОВѢТЪ
НАРОДНЫХЪ КОМИССАРОВЪ.
Всероссійскій Съѣздъ Совѣтовъ Рабочихъ, Солдатскихъ и Крестьянскихъ Депутатовъ, постановляетъ:

CÎTEVA CUVINTE DESPRE OCTOMBRIE'917 ŞI DESPRE LENIN

de M. Gh. BUJOR

In zilele izbucnirii şi desfăşurării Revoluţiei din Octombrie 1917 mă aflam la Odesa.

Revoluţia s-a desfăşurat cu toată intensitatea la nord, în cele două centre principale: Petrograd şi Moscova şi numai treptat-treptat s-a întins la sud. Aci forţele contrarevoluţionare erau mai puternice. Un timp oarecare, comunicarea între nord şi sud pe calea ferată a fost întreruptă, şi din cînd în cînd şi cea telegrafică şi telefonică.

Chiar din prima zi a constituirii noului guvern ieşit din Revoluţie şi prezidat de Lenin s-a introdus un început simţitor de ordine şi stabilitate, în dezordinea şi nestabilitatea de mai înainte.

Anarhia care ameninţa Rusia, în ultimele luni ale slabului guvern provizoriu al lui Kerenski, fu stăvilită.

Era vădit că Revoluţia din Octombrie adusese la putere un partid ferm şi tare — partidul lui Lenin — ieşit din straturile cele mai largi şi mai adînci ale maselor muncitoreşti şi ţărăneşti.

★

Cu Lenin m-am întîlnit pentru prima oară pe la mijlocul lui decembrie 1917. Îi trimisesem mai înainte, prin comisariatul poporului pentru problemele externe, un memoriu asupra situaţiei din Romînia şi Balcani. El mă chemă la Smolnîi spre a discuta împreună cîteva probleme în legătură cu aceasta.

Prin ianuarie şi februarie 1918 ne-am revăzut din nou.

Ultima dată a fost pe la 15 februarie, după miezul nopţii, tot la Smolnîi, unde mi-a înmînat Decretul prin care eram numit de el membru într-un organ superior, „Înaltul Colegiu", destinat luptei împotriva contrarevoluţiei de la sud.

Înafară de aceste întîlniri personale, l-am ascultat de mai multe ori vorbind la tribună, în aceeaşi perioadă de timp.

Drumul străbătut de atunci pînă acum, 40 de ani încheiaţi la 7 Noiembrie 1957, modest numericeşte, este uriaş pentru regimul socialist, faţă de realizările obţinute în acest timp.

În ianuarie 1918, la Congresul Sovietelor, Lenin şi-a exprimat bucuria pentru cele 15 zile cu care Statul proletar rus întrecuse atunci Comuna din Paris de la 1870.

15 zile atunci — 40 de ani acum!

Atunci era vorba de un stat proletar în faşe, cu forţele lui latente încă — astăzi avem a face cu Marea Uniune Sovietică, ale cărei realizări şi forţe economice, militare, ştiinţifice, o pun în fruntea marelui lagăr socialist de 900 milioane de oameni şi în fruntea omenirii dornice de libertate, de pace şi progres.

Lugansk, 1917. Cîţiva dintre membrii secţiei militare a Sovietului orăşănesc. În centru, K. E. Voroşilov.

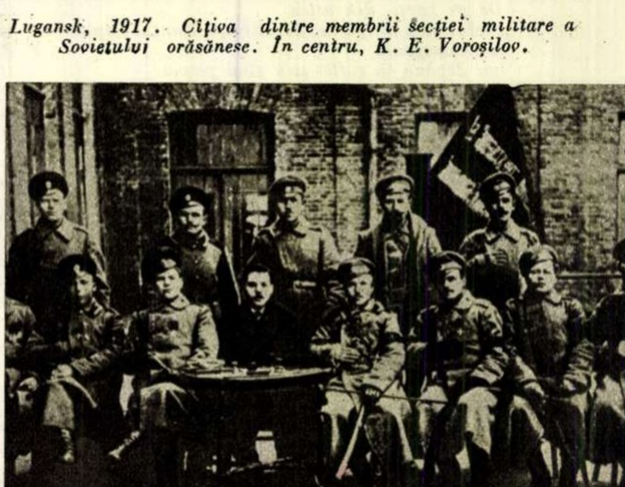

SEAMĂN

Iulie 1917. Guvernul provizoriu ordonă arestarea lui Lenin. În adîncă ilegalitate, Vladimir Ilici poartă un act de identitate, pe numele Ivanov. ↓

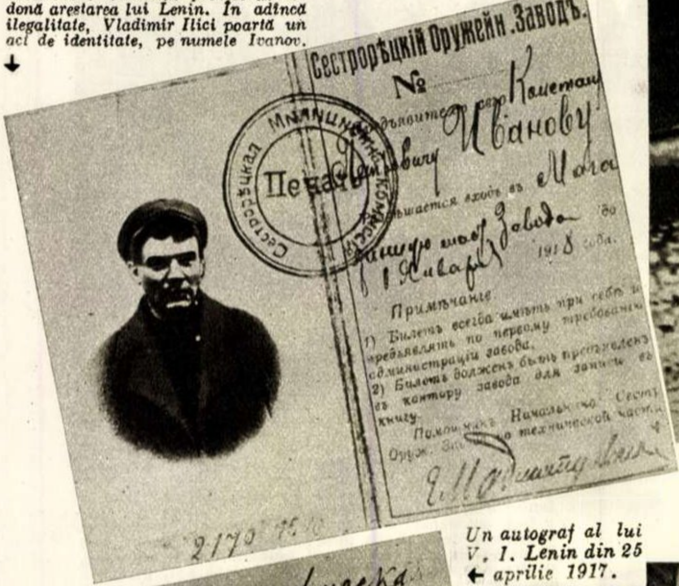

Сестроръцкій Оружейн. Заводъ.
№
[illegible]дъявите[illegible] сего Констан[illegible] Иванову
[illegible]шается входъ въ [illegible] завода
[illegible] 1918 года.
1 Январ[illegible]

Примъчаніе
1) Билетъ всегда имъть при себъ и предъявлять по первому требованію администраціи завода.
2) Билетъ долженъ быть представленъ въ контору завода для записи въ книгу.
Помощникъ Начальника Сестр. Оруж. Завода по технической части

Печать

2170

Vladimir Ilici, în Piața Roșie din Moscova, la 1 Mai 1919.

Un autograf al lui V. I. Lenin din 25 ← *aprilie 1917.*

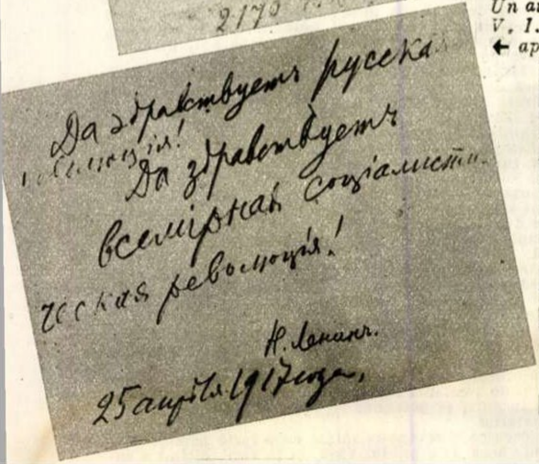

Да здравствуетъ русская
революція!
Да здравствуетъ
всемірная соціалисти-
ческая революція!
Н. Ленинъ.
25 апрѣля 1917 года,

Petrograd, 1918. Primul detașament de cavalerie al Armatei Roșii, defilînd pe străzile orașului ce avea să poarte pe veci numele lui Lenin. ↓

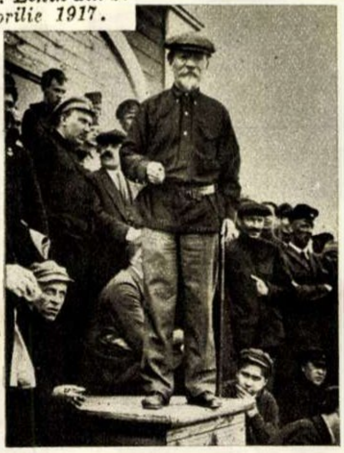

M. I. Kalinin vorbește constructorilor hidrocentralei de la Volhov, în 1920.

7 Noiembrie 1918. Lenin își rostește cuvîntarea la mitingul din Piața Roșie. ↑

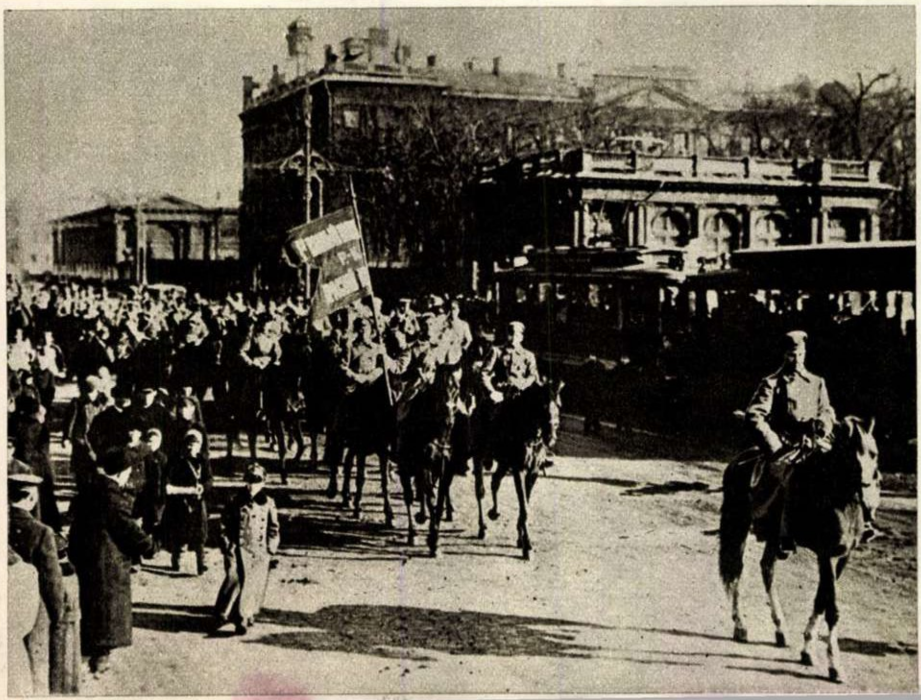

МОСКО N 19 ММУН
ПРОД 12 МАГАЗ

↑ *Grele privațiuni a îndurat eroicul popor sovietic în primii ani de după Marea Revoluție, consecințe ale războiului imperialist, intervenției armate și războiului civil, cu o industrie distrusă și o agricultură înapoiată. In fotografie, o „coadă" la un magazin alimentar din Moscova, în anul 1920.*

(Continuare în pagina 4)

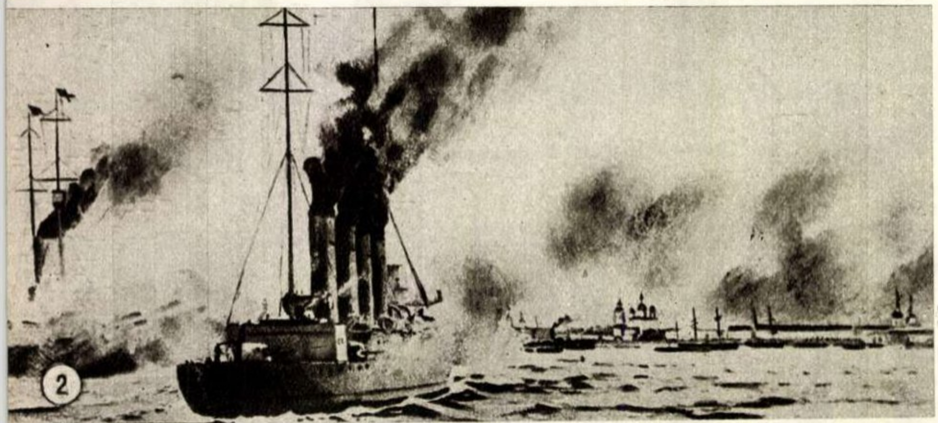

1) Gărzile Roşii ale Petrogradului la uriaşa demonstraţie din 1 Mai 1917

2) Se declanşează mişeleasca intervenţie armată: 14 state capitaliste au încercat să înăbuşe tînăra Republică Sovietică. În fotografie: crucişătoare engleze bombardînd oraşul Arhanghelsk.

3) Un grup de soldaţi participanţi la insurecţia armată din Petrograd, din octombrie 1917.

4) Mihail Ivanovici Kalinin vorbind la un miting al muncitorilor de la uzinele Briansk.

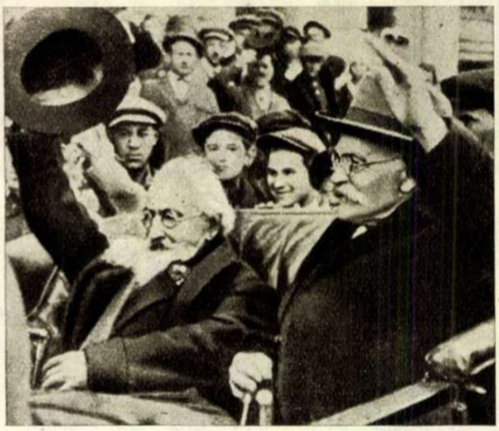

Inscripţie la o fotografie

de Ovidiu VARGA

Cine e oare acest bătrînel cu părul şi barba ca neaua, cu privirea blîndă dar hotărîtă, cu chipul luminat de un zîmbet discret, respirînd o adîncă emoţie?

Unde se află şi pe cine salută cu atîta căldură, mişcînd în aer pălăria?

E Pierre Degeyter, «nemuritorul compozitor al nemuritorului cîntec al muncitorilor: „Internaţionala"», cum l-a numit cîndva Maurice Thorez.

Iată-l în Piaţa Roşie, la Moscova, de ziua Marelui Octombrie, în anul 1928.

Deşi octogenar, el a străbătut calea atît de lungă şi obositoare de la Paris pînă la Moscova, pentru a păşi pe pămîntul primului stat al muncitorilor şi ţăranilor, pentru a respira aerul proaspăt al vieţii noi, pentru a cunoaşte pe făuritorii primăverii omenirii.

Ce flăcări i-au încălzit trupul şi i-au dat vigoarea necesară unei asemenea călătorii? Ce chemare l-a făcut să vibreze într-atît încît să-l facă să uite povara anilor şi să-l înaripeze?

În mintea lui se perindă amintirile...

... Era abia copil cînd părinţii săi, originari din Gand-Belgia (unde micul Pierre văzuse pentru prima oară lumina soarelui în acel an, 1848), se stabiliseră la Lille, în Franţa. Tocmai pe vremea aceea Victor Hugo scrie poemul său acuzator despre viaţa îngrozitoare a muncitorilor din Lille, pe care micul Pierre, învăţînd meseria de tîmplar de mobile, începea să-i cunoască şi să-i iubească.

Pentru aceşti muncitori, tînărul Pierre Degeyter obişnuia să compună versuri şi cîntece despre viaţa lor, despre suferinţele şi bucuriile lor, despre speranţele şi luptele lor.

Le cînta adesea duminica, în birturile pentru muncitori sau la serbările muncitoreşti, unde nu rareori conducea corurile tovarăşilor lui de muncă.

Îşi aminteşte de războiul franco-prusac, la care a luat parte, şi de arestarea lui de către germani, în anul 1871 cînd a încercat să pătrundă în Paris pentru a se alătura comunarzilor.

Dar ceea ce îi revine în minte cu o forţă nemaipomenită este acea zi a anului 1888, zi în care, citind o culegere de poeme ale poetului-muncitor comunard Eugènie Pottier, descoperă versurile „Internaţionalei". Da, aflase: versurile acestea înflăcărate se născuseră în acel neuitat an 1871. Cîtă forţă, cîtă hotărîre, cîtă încredere în viitorul luminos al celor ce muncesc:

„Sculaţi voi oropsiţi ai vieţii,
Voi osîndiţi la foame, sus".

Aşezat la micul său armoniu, Pierre Degeyter insufla o nouă viaţă avîntatelor versuri ale „Internaţionalei" lui Pottier...

„Hai la lupta cea mare
Rob cu rob să ne unim
Internaţionala
Prin noi s-o făurim!"

Cîntecul a zvîcnit din sufletul lui, deodată. Ca o flacără vie... Abia se născuse cîntecul şi Degeyter îl prezentă muncitorilor din Lille, într-o seară, într-un birt unde obişnuiau să se adune după lucru.

De atunci „Internaţionala" a aprins sufletul muncitorilor de pretutindeni, fiind cîntată în toate limbile pămîntului, în lumea întreagă. De atunci „Internaţionala" a răsunat mereu: la demonstraţii, la greve, în uzine, în închisori, în cazărmi, pe vasul de război Potemkin, în 1905, în timpul primei revoluţii ruse, în tranşeele războiului din 1914-1918...

În sunetele „Internaţionalei" proletariatul rus condus de partidul lui Lenin a zămislit la lumina lui Octombrie, primul stat socialist al muncitorilor şi ţăranilor. Iar după Revoluţie, „Internaţionala" a devenit imnul de stat al U.R.S.S.

Şi-acum iată-l pe bătrînul octogenar Pierre Degeyter în mijlocul demonstraţiei zecilor de mii de oameni sovietici, în Piaţa Roşie, în ziua de 7 Noiembrie 1928, ascultînd „Internaţionala" intonată de zeci de mii de glasuri.

Oare putea să-şi dorească un mai mare prinos de recunoştinţă şi dragoste?

. . . .

În anul 1932 Pierre Degeyter, *„nemuritorul compozitor al nemuritorului cîntec al muncitorilor"*, s-a stins la St. Denis, în apropierea Parisului.

Dar „Internaţionala" răsună mereu mai vie; înaripata ei melodie însoţeşte tot mai stăruitor omenirea în marşul ei spre libertate şi fericire.

U.R.S.S.'57

MINUNI FIREŞTI

de Dan DEŞLIU

De 40 de ani încoace, pe un traseu dur şi la enorme proporţii, Puterea Sovietică realizează o întreprindere unică în istorie: imperiul raţiunii.

Se observase de multă vreme că este ilogic ca domiciliul nostru — această simpatică sferă uşor turtită înspre calotele polare — să zîmbească unui număr infim de locatari. Tocmai de aceea restul — adică majoritatea — au dat în ultimele milenii frecvente semne de iritare.

Puterea Sovietică a debutat printr-un obuz, care a pus punct deranjamentului de logică pe o şesime din Terra, şi prin două poeme în formă de decret, care au deschis drum întregii planete spre o funcţionare normală. Primul poem decreta că oamenii sînt decişi să desfiinţeze războiul, punînd sub interdicţie pe cei care l-au înfiinţat. De la tribuna Congresului al II-lea al Sovietelor, l-a citit globului, într-o noapte de toamnă, Vladimir Ilici Lenin. Al doilea, ceva mai lung şi mai epic, restabilea relaţii raţionale între pămînt şi pămînteni: scoarţa terestră este proprietatea celor ce muncesc, iar toate bunurile solului şi subsolului — petrol, cărbune, minereuri şi ape, şi păduri, şi celelalte — intră definitiv în patrimoniul public.

Două lucruri noi: un avion şi un oraş...

O picătură de fontă la ← Magnitogorsk.

Oameni care obişnuiesc să coboare din cer cu paraşuta ↓

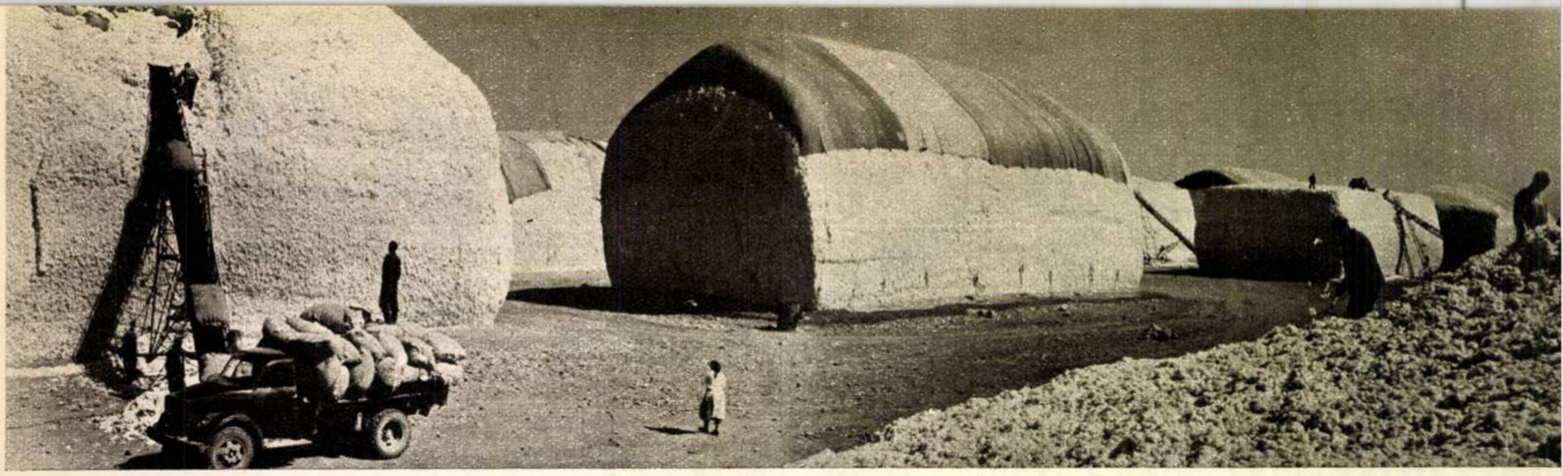

↑Tadjikistan: punct de primire a bumbacului. („Púnct“ sună modest, nu-i așa?)

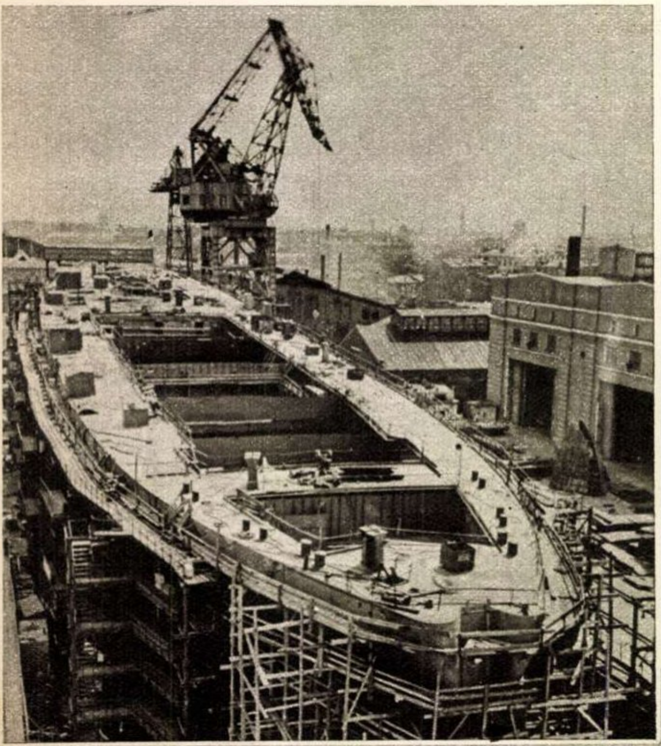

☆

Curînd primul spărgător de gheață atomic va ieși în larg. El a primit numele ← marelui Lenin.

☆

O greșeală de... proiectare: la construirea acestui teatru provincial din Stalino (Donbass), n-a fost prevăzut numărul mare de mașini ale spectatorilor mineri.↓

Prin caracterul lor practic, aceste imnuri ale adevărului au stîrnit reacția violentă a celor lezați, trebuind să fie confirmate ani lungi cu glasuri grave de salve și mitralii, și goarne de asalt...

Dar încă pe atunci, în valurile războiului civil și ale intervenției străine, Puterea Sovietică a creat oaze calme pentru Miciurin și Timiriazev, care se ocupau de problema vieții plantelor, pentru Șmidt și Blagonravov, care cercetau stelele și traiectoria eventualelor rachete...

Atunci, de fapt, lansează și Maiakovski în poezia universală cîntecul lui categoric, în rezonanțe de oțel și de iarbă...

Urmînd mișcarea de revoluție, orînduirea normală instalează giganți metalurgici în taigaua siberiană, îi ridică pe mujicii lui Gogol la volanul tractorului și combinei, făurește pentru Cikalov aripi ce nu se dizolvă în razele de soare și nu îngheață în văzduhul arctic, ca să transmită în vechea Lume Nouă un salut prietenesc din partea continentului U.R.S.S.

Ca să acopere entuziasmul mondial, acompaniament logic al fiecărui pas făcut de avangarda umană, au izbucnit — dirijate de la distanță — accentele primitive ale lui „Deutschland über alles“...

Din cîmpiile unde pregăteau mari evenimente agrobotanice, din uzinele unde creau aliaje inedite, din laboratoarele și institutele în care începuse să se profileze traseul zborului cosmic, pionierii epocii raționale au alergat la arme, împotriva reziduurilor preistoriei. Apoi a venit moartea Zoiei, epopeea Stalingradului, distrugerea instalațiilor de la Auschwitz, cunoscutul cîntec „Katiușa“, steagul sergentului Kantaria pe Reichstag...

Sînt lucruri care nu se pretează la inventariere; dacă, de pildă, i-ar da cuiva prin cap să enumere cîte există pe fața pămîntului, mă îndoiesc că ar putea să scrie acolo, sub rubrica „picături de sînge“: atîtea sute de mii de milioane de miliarde.

Lichidînd marșul antropoizilor cu zvastică, adepții logicei s-au îngrijit să prevină posibilele recidive. Războiul hitlerist nu s-a declanșat cu prima salvă a tunului lui Krupp, nici nu s-a încheiat cînd au tăcut împușcăturile la Berlin și la Praga. Abia după înfrîngerea lui

Petrus BROVKA

Văpaia*)

Etern va sta în mine, vibrînd, acea minută
Cînd flamura cea roșie pe școală fu ținută

De o rece zi de octombrie, cu pîclă și cu ploi,
Topită în lumina cea roșie, și-n noi.

Cîrlionți de aur parcă a risipit pe-ogoare
Și-n geamuri ea aprinse văpăi strălucitoare.

Și luciul ei în oameni intrase, încălzind.
Dar mi-a fost dat și mie în piept să mi-o cuprind.

Și din acea minută mi-e viața mai vioaie
Căci arde, tot mai caldă, în mine-acea văpaie.

Și să trăiesc mă cheamă, ca vîlvătaia ei.
Iar de-i să ard, voi arde în sute de scîntei!

În romînește **de Victor KERNBACH**

***) Poezie inedită, trimisă „Flacării“ la cea de a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.**

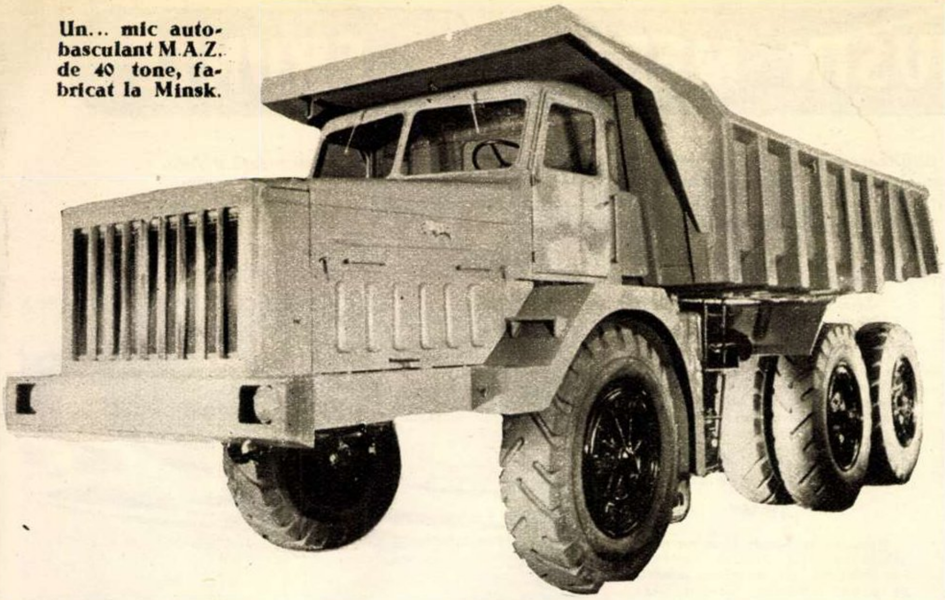

Un... mic autobasculant M.A.Z. de 40 tone, fabricat la Minsk.

Victor TULBURE

DĂINUIRE

Prin vreascurile rînduirii vechi,
Întîi și-ntîi, a scăpărat scînteia.
Pe urmă, vînturi fără de perechi,
Suflînd, vîlvoare s-a iscat de-aceea.

Și sufletul ni s-a-ncălzit atunci
Străluminat de sfînta vîlvătaie.
Ci dacă Ilici drepte-a dat porunci,
Răspunde astăzi vremea că așa e!

Doar nu degeaba jumătate glob
De inimi își duc traiu-n libertate,
Ștergînd rușinea-n viață de-a fi rob
Și umilința frunții aplecate!

Noi înfrîngînd în om tot ce-i neom,
Nisipul cîmp făcînd, mutînd și-un munte,
Desferecînd al miezului atom
Spre țărmul comunist nălțăm o punte.

Cortina milenarului mister
A cosmosului o zvîrlim în tină
Și-om dăinui cît astrele din cer
Si timpu-l socotim cu ani-lumină.

Urmașii lui Ceapaev — cu mijloace mecanizate.

Hitler o imensă ciupercă otrăvită a învăluit Hiroșima. A început să fluture un spectru nou și teribil: „dezagregare"... Un pseudonim cu pretenții de modernitate pentru amenințarea bîtei — atomică, desigur, nu de silex — totuși atît: o bîtă.

Răspunsul sovietic a confirmat superioritatea creierului asupra rudimentelor de gheare și de colți din cuaternar.

Puterea Sovietică a spus adepților brutalității aproximativ următoarele: În primul rînd, avem și noi argumente de această categorie. Mai eficace sau nu decît ale altora — nu vă sfătuim să probați...

Secundo — atotputernicia capitalismului s-a terminat o dată pentru totdeauna. Noi propunem, însă, renunțarea la bîtă: e un vestigiu al primitivismului. Avem însărcinări și aspirații mai subtile, în numele ființelor cugetătoare...

În al treilea rînd, avem — după cum observați — prima centrală electrică pe bază de energie atomică. Aveți și dv. un submarin pe aceeași bază. În curînd va fi lansat la noi, primul spărgător de gheață cu motor atomic. Iată o competiție utilă; adaptați-o și renunțați la echilibristica deasupra prăpastiei.

Avem — chiar dacă asta afectează anumite fapte și pe anumiți secretari de stat — avem, așadar, prima rachetă balistică intercontinentală. Merge extrem de repede, de exact, și la orice distanță ar fi necesar.

Deci — e inutil să fabricați cordoane agresive la granițele noastre. Îngrijiți-vă de asistența socială în propriile țări — și veți fi mult mai cîștigați.

Dacă vă îndoiți de existența rachetei, atunci, poftim, avem la ora de față un prim satelit artificial care se înrotește în jurul planetei, cu forță de propulsie și aparataj U.R.S.S. E solid, concret și vizibil — pentru cei norocoși chiar și cu ochiul liber.

Este, la urma urmelor, un post-scriptum la decretul de acum patru decenii asupra pămîntului. Astăzi nu numai solul și subsolul, ci și spațiul cosmic intră, irevocabil. în patrimoniul public.

Vă propunem să încercați și dumneavoastră ceva asemănător, cu gîndul la delicioasa posibilitate a une reuniuni amicale, peste vreo 40 de ani, pe cea mai apropiată planetă.

Este, de altfel — în logica lucrurilor.

Așa arată celebrul „Sputnik", primul explorator al spațiului cosmic — trimis acolo în recunoaștere de oamenii sovietici. ↓

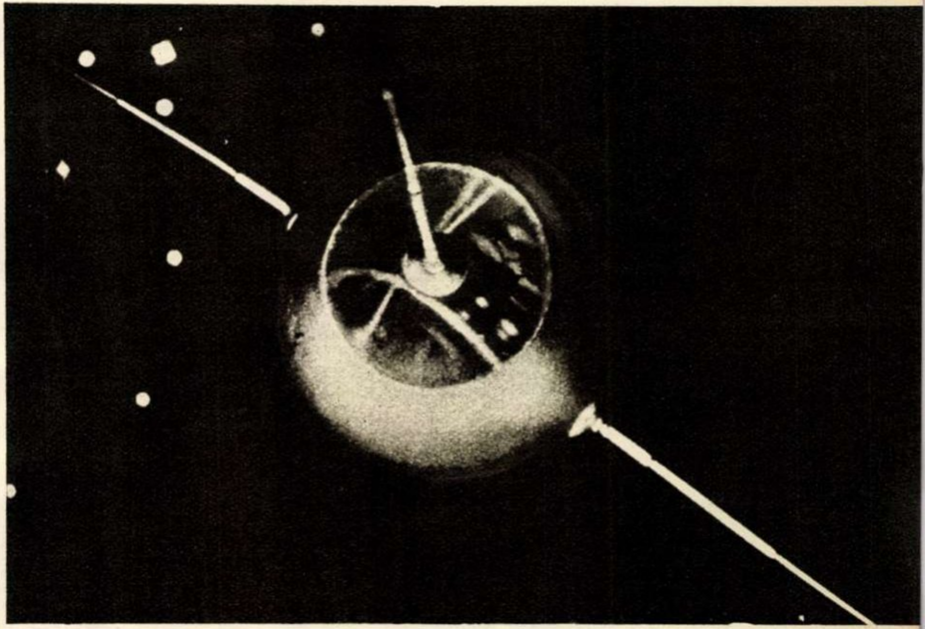

Principalul izvor de lumină și energie electrică de pe planetă: hidrocentrala de la Kuibișev. După cum s-a anunțat, gigantul de pe Volga a început să lucreze cu întreaga lui capacitate (2.100.000 kw) la 14 octombrie 1957. ↓

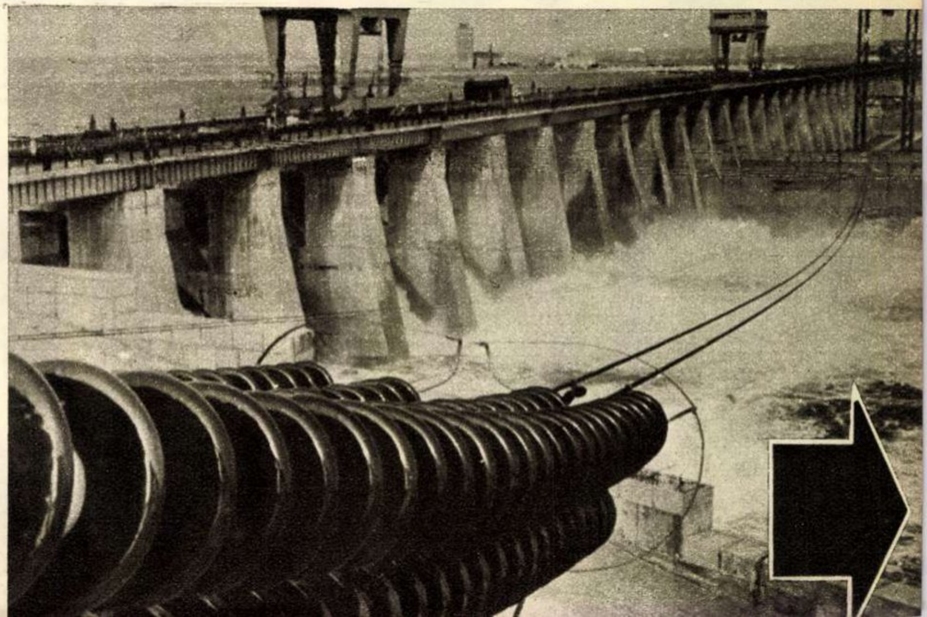

TUPOLEV ȘI ILIUȘIN MEREU ÎN FRUNTE

Reproducem aci cîteva fotografii publicate de revista germană „Neue Berliner Illustrierte". care pun față-n față, unele tipuri de avioane americane și sovietice. Țara care a făurit prima rachetă balistică intercontinentală și a lansat primul satelit artificial al pămîntului deține un loc de frunte și în domeniul aviației, multe din avioanele militare și civile sovietice întrecînd pe cele americane. Ceea ce fotografiile de mai jos demonstrează.

F.9F.-8 „COUGAR"

← Americanii au sperat ca prin avionul *Cougar* să realizeze pentru marină un bombardier cu cea mai înaltă capacitate de luptă. Viteza acestui avion este de circa 900 km pe oră, iar raza de acțiune 1600 km.

„TU-14"

Tupolev a reușit însă ca prin bimotorul său *TU-14*, destinat tot marinei, să pună în umbră pe mult lăudatul *Cougar*. Viteza lui *TU-14* este de circa 1000 km pe oră, raza de acțiune 2700 km. →

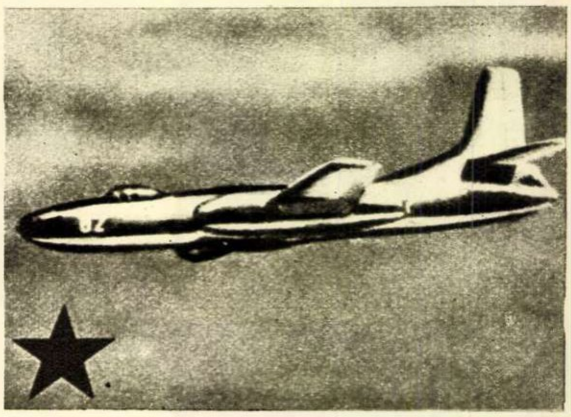

„CONVAIR B-36"

← Bombardierul stratosferic „*Convair B-36*" este considerat în S.U.A. avionul cu cea mai mare rază de acțiune. Pe lingă cele 6 motoare cu elice mai are și patru turboreactoare. Viteza lui *B-36* este de 700 km pe oră, iar echipajul are 15 oameni.

TUPOLEV „MEDVED"

Acest bombardier turbopropulsat are două etaje și poate lua pe bordul său 170-180 persoane. Viteza lui de zbor este de 1000 km pe oră, iar raza de acțiune 13.000 km. Echipajul e de 3-5 ori mai mic decît cel de pe bombardierul *Convair B-36*

→

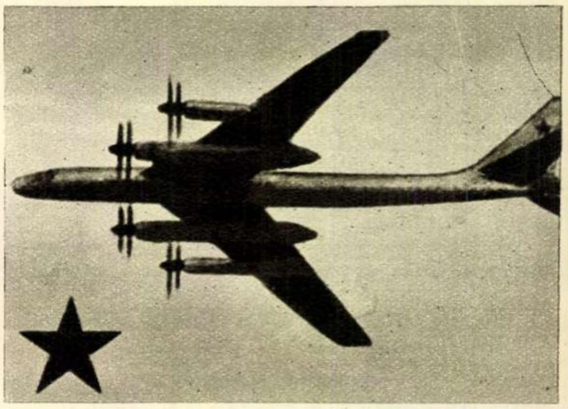

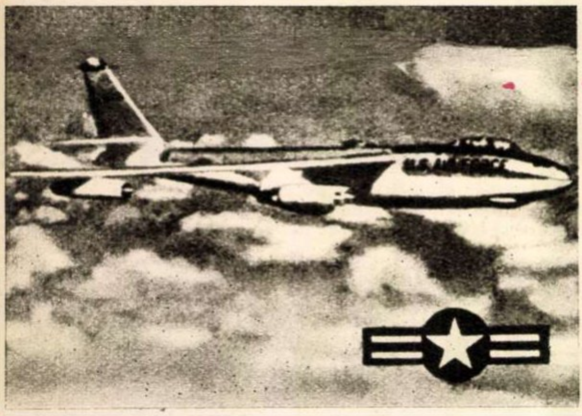

B-47 „STRATOJET"

← *B-47* este socotit cel mai valoros bombardier mijlociu al S.U.A. Însă numeroasele catastrofe înregistrate de avioanele de acest tip dovedesc că ele nu prezintă prea mare siguranță în zbor. Viteza: 1000 km pe oră, raza de acțiune: 6000 km.

TU-16

Bimotorul *TU-16*, prin siguranța și perfecta lui comportare în zbor, a lăsat în urmă avionul *B-47*. Fratele civil al avionului *TU-16*, este *TU-104*, care i-a adus lui Tupolev un succes triumfal. *TU-16* atinge o viteză de 1000 km pe oră, avînd o rază de acțiune de 7000 km. →

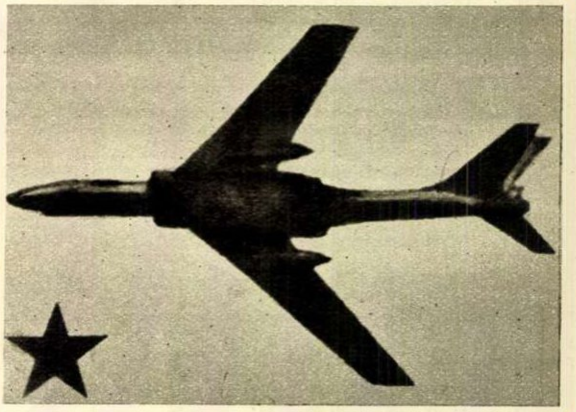

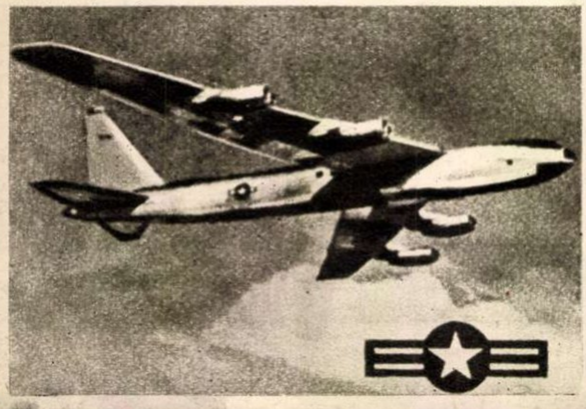

← B-52 „STRATOFORTRESS"

B-52 este marea speranță a generalului american LeMay. Lacunele de construcție apărute în timpul zborului îi pun însă serios pe gînduri pe constructori și în special pe cei ce sînt obligați să zboare la bordul său. *B-52* are o viteză de 1000 km pe oră, cu o rază de acțiune 10-12.000 km.

„MOLOT-BIZON"

Avionul „*Molot-Bizon*" al constructorului sovietic Iliușin — discipolul lui Tupolev — a zdrobit iluziile lui LeMay. Acest bombardier cu patru motoare turboreactoare obține performanțe mai mari decît *B-52*. Viteza de zbor a avionului este de 1000 km pe oră, iar raza de acțiune 15.000 km. →

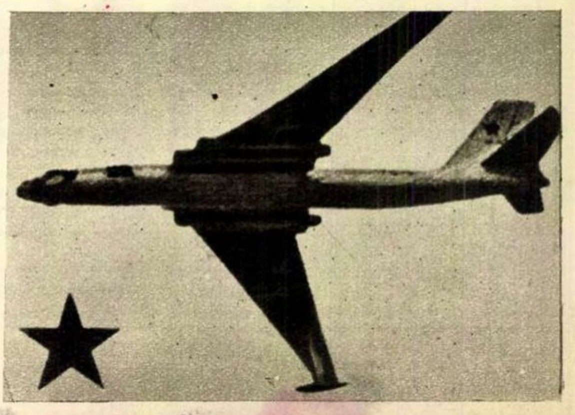

MOSCOVA

Tezaurul păstrat cu grijă timp de 40 de ani de către oamenii sovietici este predat delegației romîne.

CÎNTECUL PRIETENIEI

de **Mihu DRAGOMIR**

Printre cîntecele cele mai de preț care le-a alcătuit omul, strălucește cîntecul minunat al prieteniei.

Prietenia dă curaj celui descurajat, mîngîiere celui nemîngîiat, răsplată celui brav; mîna prietenului e mîna ta și prin prietenie poți mai mult, gîndești mai adînc, cutezi mai sus.

Prietenia n-are decît lumină, cei ce se adună întru rău nu pot simți niciodată, oricît de unite le-ar fi mîinile și cugetele, cît de calde sînt razele astrului numit prietenie.

Eu sînt puternic, pentru că am prieteni nenumărați, și prietenii mei sînt puternici. Prietenii mei sînt puternici pentru că se încred în mine și în ai mei și printre zgomotele necurmate și asurzitoare ale muncii de pe întreg pămîntul se aude, biruitor, tactul inimilor noastre legate pe veci.

Intru în casele orașelor și satelor noastre. Intr-un colț veghează cîteva cărți. Ieri erau puține, sau nu erau de loc. Mîine vor fi mai multe. Dar în solemnitatea marilor biblioteci sau printre glastrele de flori așezate la fereastră am întîlnit mereu scrisorile prietenilor mei. Și ei se numesc Lenin, sau Gorki, sau Maiakovski, sau Șolohov.

Mă urc în munți, acolo de unde în curînd vor zbura, deasupra nenumăratelor așezări, îmblînzite păsări de foc. Pretutindeni văd urma prietenilor mei. În grelele mașini, în ciudatele și delicatele unelte ale laboratoarelor, pretutindeni.

Trec pe drumurile atît de dragi ale cîmpiilor. Țăranul care îmi dă binețe a fost, nu demult, în marea țară a prietenilor mei. A văzut, a ascultat, a gîndit. Acum se simte și mai puternic.

Intru în zumzetul cunoscut al halelor. Prietenii mei sînt aici, prezenți.

Trec apele peste poduri pe care le-am boltit împreună cu prietenii mei.

Ne întîlnim în largul mării, la pescuit.

Mă bucur de versurile lor și se bucură de versurile mele.

Învăț cîntecele lor și învață cîntecele mele.

Cînt ziua de azi și știu că prie-

BUCUREȘTI

Giganticul laminor de țevi de la Roman, rod al colaborării romîno-sovietice.

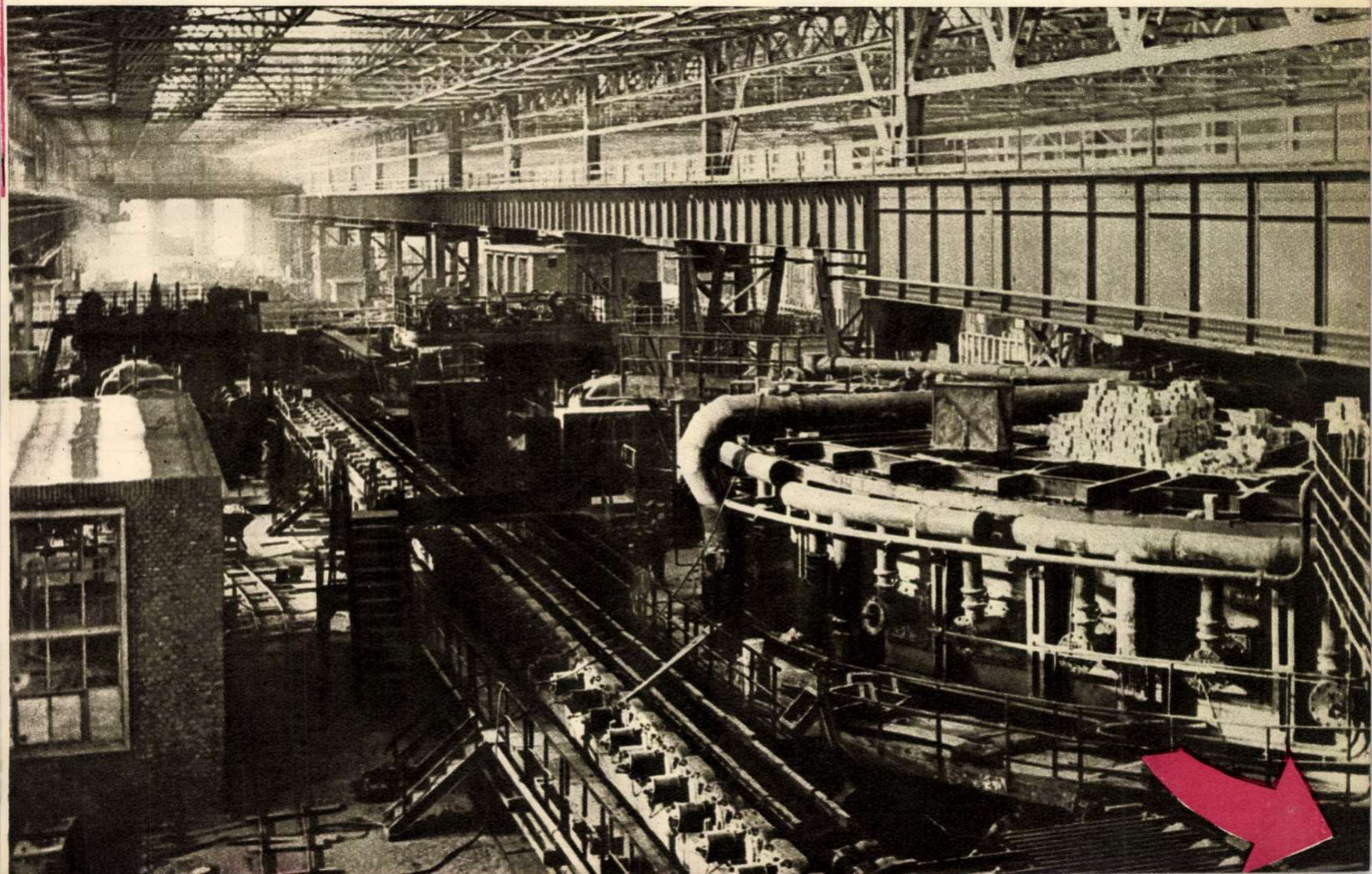

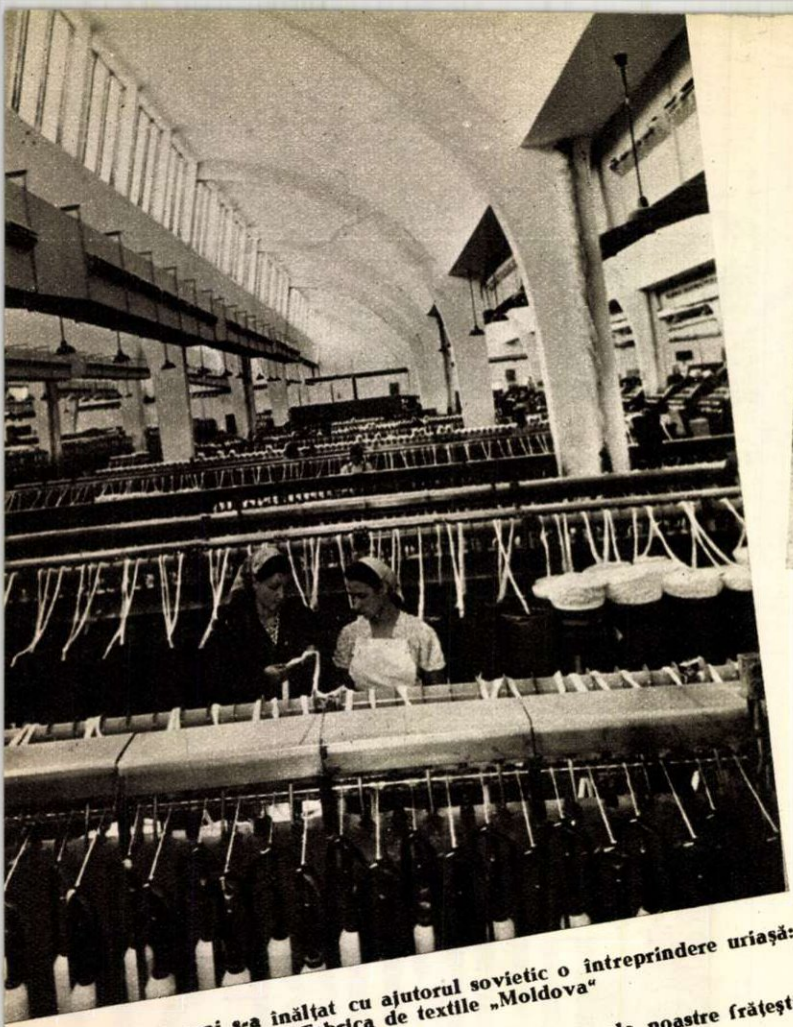

La Botoşani s-a înălţat cu ajutorul sovietic o întreprindere uriaşă: Fabrica de textile „Moldova"

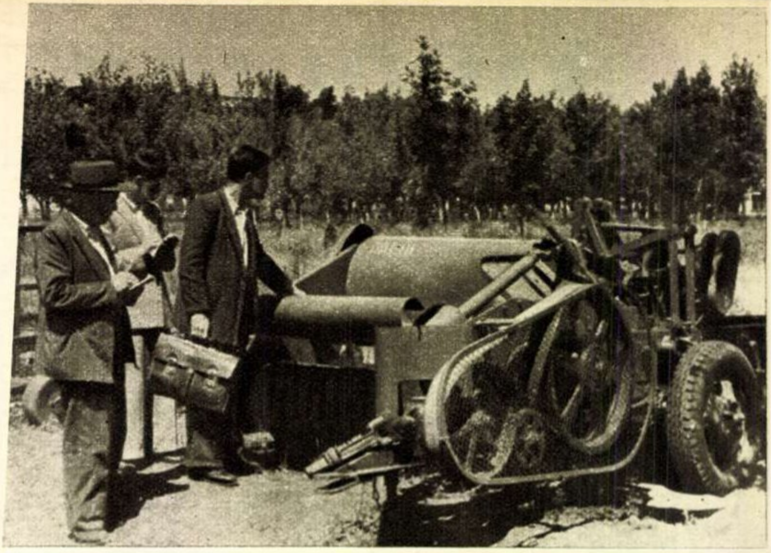

O delegaţie romînească în vizită, în U.R.S.S., examinează o ingenioasă maşină de strîns fîn.

tenii mei m-au ajutat s-o înseninez.

Cînt ziua de mîine şi ştiu că prietenii mei mă vor ajuta s-o fac mai senină decît cea de azi.

Sus, în înalturile neajunse ale cerului, trece un punct urmărit de omenirea întreagă. Trece şi deasupra ţării mele. Aud un tril cristalin, un salut al tinereţii nemuritoare. Prietenii mei au cucerit înalturile neajunse ale cerului şi de acolo salută omenirea întreaga, mă salută şi pe mine. Şi sînt mîndru şi fericit că prietenii mei s-au înălţat acolo unde nici un om nu s-a înălţat pînă astăzi. Cu ei m-am înălţat şi eu.

Prietenii mei sînt mulţi şi puternici. Prietenii prietenilor mei sînt şi mai mulţi, şi toţi la un loc ţinem în mîinile noastre nenumărate soarta omenirii.

Şi pentru că forţa noastră este prietenia, voi cînta, în toate roa-

Alt rod al colaborării economice dintre popoarele noastre frăţeşti: Fabrica de antibiotice de la Iaşi

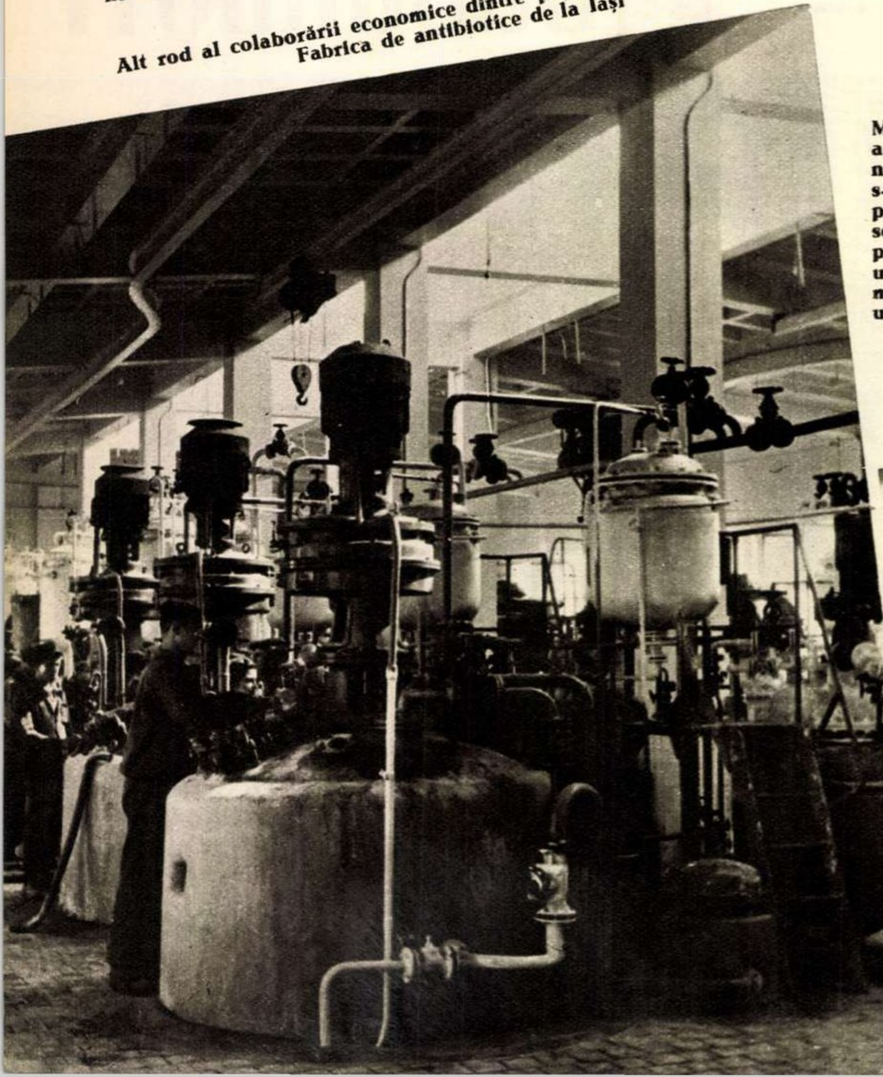

Minunata cetate a filmului romînesc de la Buftea s-a realizat cu nepreţuitul ajutor sovietic. Azi ne putem mîndri cu unul din cele mai moderne şi bine utilate studiouri din Europa. →

Ajutorul sovietic din ultimii ani a fost multilateral. Iată aici un aspect din studioul televiziunii romîne, care este înzestrat cu utilaj sovietic.

Printre studenții Institutului de Căi Ferate din Dnepropetrovsk, sînt și tineri din Romînia.

dele muncii mele, prietenia, marea și sfînta prietenie. Nu-mi trebuie vorbe mari. Chiar dacă mă încearcă, le înlătur.

Eu sînt puternic pentru că am prieteni nenumărați, și prietenii mei sînt puternici pentru că se încred în mine și în ai mei, și printre zgomotele necurmate și asurzitoare ale muncii de pe întreg pămîntul se aude, biruitor, tactul inimilor noastre legate pe veci.

O discuție amicală cu prilejul unei întilniri între maestrul George Georgescu și celebrul compozitor sovietic, A. Haciaturian. →

Datorită multilateralului ajutor sovietic și țara noastră pășește cu îndrăzneală pe drumul folosirii pașnice a energiei atomice. În fotografie: reactorul atomic.

Leonid MARTÎNOV

REVOLUȚIA*)

Revoluție! Intîi ai mocnit,
iar apoi
porni viforu-ți să se dezlănțuie.

Steagul roșu
pe culmi l-ai suit
a victorie-n vînturi să dănțuie.

Imbuibații-nfricați ca javrele
te momiră din drum cu palavrele,
te spoiră cu false-nțelesuri
din mînia ta să-i despresuri.

Iată, oștile-n luptă arunci-le...
Porți străvechi sînt făcute puzderii
și îți strigi cu glas viu poruncile
pe ruini de crude imperii.

Tu dărîmi cazemata soldaților
care morții-i dădură camete
și deschizi asupra bogaților
ochii celor sleiți de foamete.

I-ai nălțat pe cei storși de mizerie,
le-ai dat mîna muncitorește,
pricepîndu-i în toate limbile:
și nemțește, și ungurește,
și cehește, și romînește,
și sîrbește, și chinezește,
ca, în bună vecinătate,
să lupte-mpreună frățește.

Ne-amintim cum mocneai în mine
ori în tainiți adînci, revolte,
ori la cozile lungi, la pîne,
și-n tranșei cu fum greu pe bolte.

În romînește de **Aurel COVACI**

---

*) Poezie inedită, trimisă „Flacării" la cea de a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Vlaicu BÎRNA

ECOU

A vestit peste vremuri „Aurora"
Răsăritul lui Lenin visat;
Le sunase tiranilor ora
Lîngă Neva, în vechiul palat.

Era toamnă, văzduhu-mpîclit,
Între zările vinete-prună,
Cînd acel luminos răsărit
Răbufni cu măreața furtună.

Au tăcut ale tunului zvonuri,
Canonada de atunci a tăcut,
Dar mai cad strîmbe pravili și tronuri,
Se tot surpă hidosul trecut.

Dimos RENDIS

ADIERE

Pe lîngă zidul Kremlinului,
în care odihnește
cenușa atîtor tovarăși,
am simțit un fior.
Părea că umblă vîntul
pe lîngă zidul Kremlinului,
dar faldul drapelului nu s-a clintit,
părea că vîslesc păsări
pe lîngă zidul Kremlinului...
Dar jos, pe albe lespezi, hulubii
ciuguleau ...

Și m-am înfiorat
pe lîngă zidul Kremlinului...
Parcă trecuse Phoenix...

În romînește **de Mioara CREMENE**

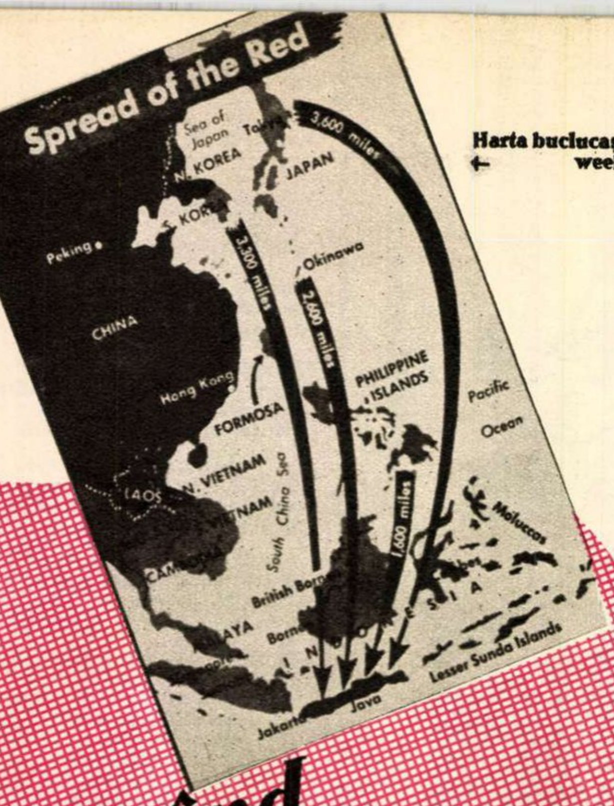

Harta buclucașă din „Newsweek". ←

„De cînd, domnilor, de cînd?"

de Sergiu FĂRCĂȘAN

Într-o zi, un cetățean din New-York, pe numele său Anthony Andrews, frunzărind plictisit o revistă, a făcut ochi mari, iar părul i s-a ridicat măciucă. El a pus imediat mîna pe toc și a scris cîteva cuvinte: numai cinci rînduri. Numai cinci rînduri — veți vedea că nu-i vorba de nici un eveniment, ci de un simplu bilețel — dar nici tratatele savante ale sociologilor, nici multe cuvîntări documentate n-au reușit să prindă atît de bine nota vremii noastre, în al patruzecilea an de la Revoluție, cum au cuprins-o cele cinci rînduri ale lui Andrews.

★

Într-un număr recent, „Newsweek" a publicat un articol intitulat „Iarăși ne dăm la fund în Asia". Rezultatele alegerilor din Java — spunea revista americană — „înseamnă o înfringere năucitoare pentru Occident. Roșii au cîștigat de la un capăt la altul al Javei."

Cred că Andrews a fost de acord cu motivarea dată acestui fapt; în orice caz n-a contrazis explicația ce urmează:

Comuniștii au cîștigat alegerile în principala insulă a Indoneziei, din cauză că președintele Sukarno, necomunist, i-ar fi ajutat, fiind atras de Uniunea Sovietică. Cum a fost atras? „O serie de diplomați atribuie înclinațiile pro-sovietice ale lui Sukarno influenței unei frumoase rusoaice blonde, care l-a acompaniat la reîntoarcerea sa din Moscova, în anul trecut". De n-ar fi fost blondă, e clar că milioane de indonezieni ar fi votat pentru un partid proamerican și nu pentru independența națională și nici pentru progresul social; dac-ar fi trimis americanii vreo blondă și mai blondă, precis că partidul comunist ar fi fost înfrînt.

★

Andrews, cum spuneam, n-a fost deranjat de această profundă explicație filozofică prin care materialismul istoric al lui Marx e zdrobit o dată pentru totdeauna. Pe el harta l-a deranjat.

E drept că i-au plăcut săgețile. Știți că mai fiecare hartă dintr-o revistă americană ce se respectă e neapărat împănată cu săgeți: în conformitate cu politica drăgălașă de prietenie, umanitarism profund, pace dreaptă și libertate, nu există să-ți arate unii amici americani ai păcii vreo țară, fără să-ți explice prin săgeți cîte mii de mile au de străbătut bombardierele lor pînă la țara respectivă — în caz că le-ar fi dat să ajungă acolo. Sub hartă scria:

„Alți 54 de milioane de asiatici cad sub influența roșie, o dată cu cîștigarea alegerilor locale de către comuniști... în Java, centrul nervos al celor 83 milioane indonezieni..."

Iar deasupra, pe hartă, nelipsitele săgeți—o săgeată din Coreea de Sud: 3300 mile pînă la Java; din Japonia—3600; din Okinava—2600; iar din Filipine, cea mai scurtă săgeată: 1600. Atîta au, ca să-i învețe minte pe indonezieni că n-au dreptul să voteze cu oricine. Ca să fim sinceri, pașnicii săgetagii au un noroc grozav: săgețile lor se fac mereu mai scurte. Înainte aveau o săgeată lungă cît o zi de post, pînă tocmai în Mongolia. Pe urmă, o săgeată ceva mai modestă, pînă la marginea imensului univers chinez. Acum umblă cu săgetuțe comode a cîte 4-5000 de kilometri, și mîine poate o să scape și de grija asta, avînd locuri și mai apropiate pe care să le ințepe pe hîrtie cu săgeți, așa cum fetele superstițioase ințeapă cu acul ochii din poze ai cavalerilor care se uită la altă fată. Oricum ar fi, nici asta nu l-a supărat pe domnul Andrews: el a văzut pe hartă o grămadă de țări hașurate cu negru—„roșii", adică—și altele cu cenușiu — „roze", neutre adică. Și deodată i s-a făcut negru înaintea ochilor și a scris în numărul din 9 septembrie al revistei, plin de revoltă:

„De cînd a început Laosul să fie o țară comunistă? Am fost îngrozit s-o găsesc inclusă pe acea hartă a națiunilor orientale care au încăput pe mîini roșii".

Anthony Andrews
New-York City

Vă închipuiți ce groază! Bietul om era complet îngrozit. „DE CÎND s-a schimbat?" se îngrozește Andrews. Poate că și Laosul a devenit comunist—dar de cînd, poate mi-a scăpat momentul, n-am aflat nimic, trebuia să mă anunțați și pe mine. Alta la rînd? Dar de cînd, domnilor, de cînd? Revista s-a îngrozit și ea. Și imediat a răspuns: „Harta cu titlul „Răspîndirea Roșului" era greșită, arătînd întregul Laos între țările roșii. Două provincii laoțiene sînt roșii... celelalte nu".

Bine că dl Andrews a mai păstrat acolo cîteva provincii în roz!*) Merită felicitat. Unde a mers mia, ar fi fost păcat să meargă și suta. Nu știu dacă are acțiuni pe acolo sau dacă are numai acea deformație a valetului care tremură și se fălește cu bunurile stăpînului. În orice caz, în noaptea de 9 septembrie a dormit liniștit: provinciile erau salvate! Neutre, e drept, neplăcut; independente — iarăși neplăcut!— dar mai rău ar fi fost să fie roșii! Astfel, se ivise pe lume un nou poem, o nouă anecdotă, spuneți-i oricum, în orice caz un document de numai cinci rînduri, dar plin de sevă.

Totuși, supărarea lui Andrews împotriva cartografului a fost exagerată—o să spun îndată de ce.

★

De cinci sute de ani, de o jumătate de mileniu, n-a mai fost un sezon atît de înnebunitor.

Închipuiți-vă situația de după 1470: harta, semigoală, a lumii începe să se umple cu conturul Africii, la 1486 se trece de Capul Bunei Speranțe, șase ani mai apoi Columb ajunge în America. Dar America e trecută pe hartă drept India, apoi se află că e alt continent, se schimbă iar harta, pe urmă se înaintează spre India—mă rog, vă închipuiți ce zăpăceală pe bieții cartografi: nu apucau să facă o hartă, că iar se descoperea alt pămînt, și iar nu mai era bună de nimic.

Acum, tot ce au marcat îndrăzneții aventurieri de pe urma cărora profitau colonialiștii, tot ce au marcat ei pe harta geografică a lumii, se schimbă de-a-ndoaselea pe harta politică: așa ca altădată, după trecerea Capului Bunei Sperante, acum, după Octombrie și după prăbușirea fascismului, nu apucă o țară să fie independentă, nu apucă să se facă o hartă nouă a continentului, că iar se schimbă, iarăși forțele naționale și populare sînt ridicate pe valurile oceanului omenesc al lumii. „De cînd, domnilor, de cînd?" Uite, de ieri, de alaltăieri, de aseară! Ai zice că „frumoasa rusoaică blondă" i-a influențat și pe cei 600 milioane de chinezi, și pe cei 400 de milioane de indieni, bașca alte cîteva sute de milioane; a fost zărită și pe continentul american, în Guyana britanică, și prin Africa... dar unde n-a fost văzută? Dacă ar fi să ne luăm după revista americană „Newsweek", vechea formulă a lui Marx și Engels, „O stafie cutreieră Europa", ar trebui schimbată cu una nouă: „O frumoasă femeie blondă, zărită de diplomații occidentali, străbate toate continentele lumii".

Și atunci, ce să mai dai vina pe bietul cartograf american, că a greșit și el două, trei provincii acolo?

Mai bine s-ar supăra Anthony Andrews pe pașnicii generali săgetagii americani: de ce n-au trimis un detașament de brune din Hollywood, ca să restabilească echilibrul mondial? De ce nu sînt puse sub supraveghere de către F.B.I. americancele blonde, dată fiind influența îngrozitoare a acestei culori? De ce nu sînt interzise cărți subversive, cum ar fi „Gentlemenii preferă blondele"? Și, mai ales, de ce n-au trimis niște platinate reactoare încărcate cu bombe? Probabil că se cam tem, se mai gîndesc... și, la urma urmii, te și miri: viteji care au biciuit și au însîngerat mai bine de un miliard de oameni, au stăpînit continente după continente — acum țipă, tremură, amenință, ezită, avertizează, caută să înfricoșeze, se vaită, se laudă, se grozăvesc și se trag îndărăt, cuprinși de teamă în fața unei singure femei. E drept, blondă, e drept, frumoasă, totuși o singură femeie... Nu se tem de 83 de milioane de indonezieni, nici de alte sute de milioane de arabi, chinezi, indieni, ruși și alții, din țări neutre sau comuniste... Ci se tem de un fleac acolo, o blondă, un simplu lanț de coincidențe, „flirturi" și mărunțișuri ocazionale, niște simple întîmplări care din acel Octombrie 1917 schimbă mereu harta globului pămîntesc și a ..

... și a Cosmosului.

Da, a Cosmosului, a Universului nemărginit, căci și această hartă va începe în curînd să se precizeze, dacă nu cumva să se schimbe, va arăta noi continente pe fața rușinată, ascunsă a Lunii. De ce? Cum s-a ajuns la asta?

Unii spun că satelitul sovietic e opera unei întregi dezvoltări, de după revoluția din octombrie, a industriei, a științei și capacității milioanelor de lucrători ai unei țări pînă nu de mult înapoiate. E clar însă că pe acolo a trecut o frumoasă blondă.

Domnul Andrews are noi „motive" să se sperie. Mi-l închipui peste nu știu cîți ani, scriind revistei „Newsweek": „De cînd au descoperit comuniștii ruși și Jupiter? Știam de Lună, de Marte, dar am fost îngrozit să aflu că și în Jupiter a fost văzută o rachetă care are la volan o frumoasă blondă rusoaică".

De aceea spuneam că cele cinci rînduri ale americanului „îngrozit" sînt o poezie și un document anecdotic consacrat urmărilor marii revoluții care ar trebui trecut în viitoarea istorie a Pămîntului.

---

*) Intre timp, în Laos s-a format un guvern de coaliție! De cînd? De zilele trecute... (N.A.)

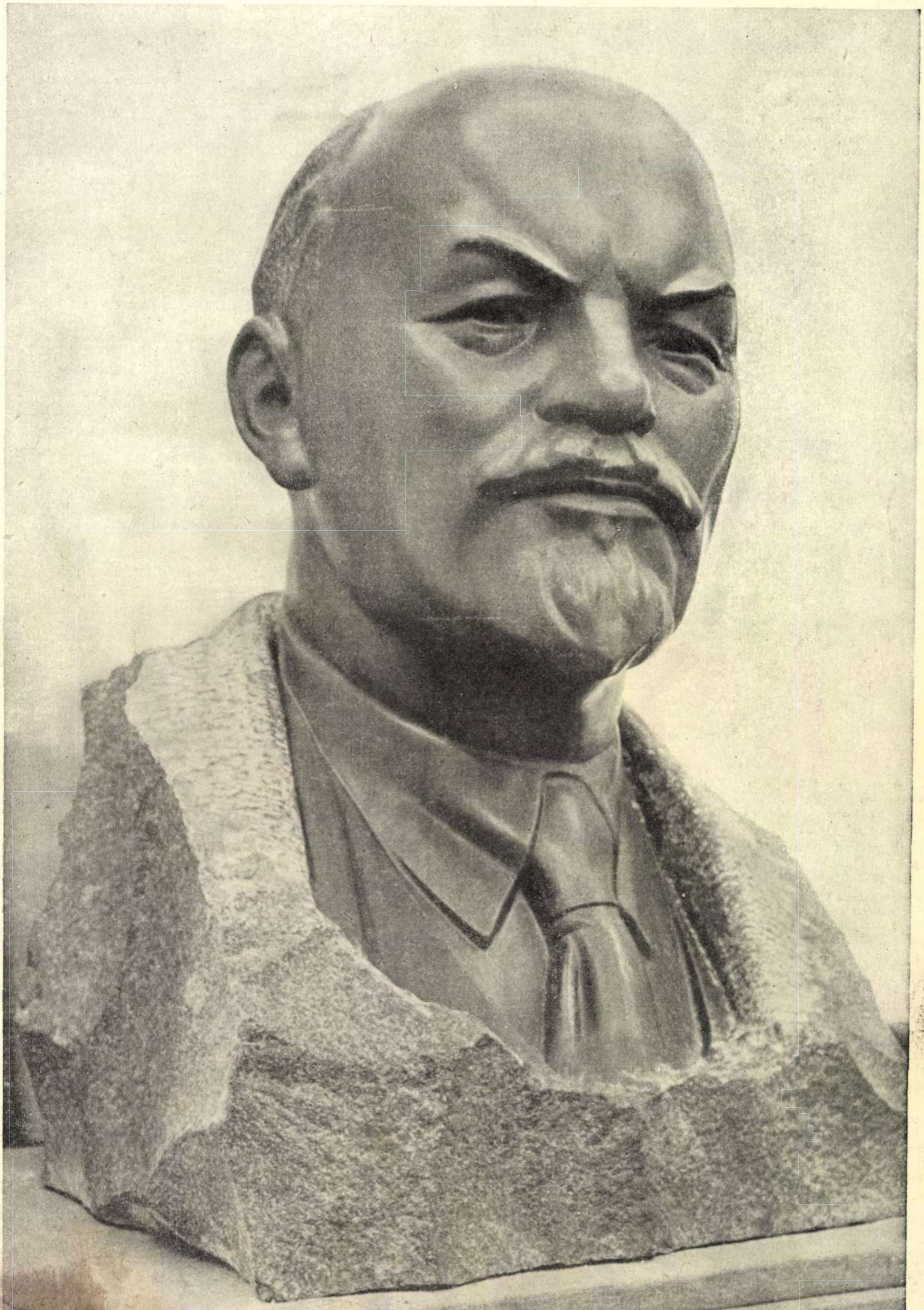
ВУЧЕТИЧ Е.В.
В.И. ЛЕНИН

Sculptorul E. V. VUCETICI

V. I. Lenin" sculptură în marmură -

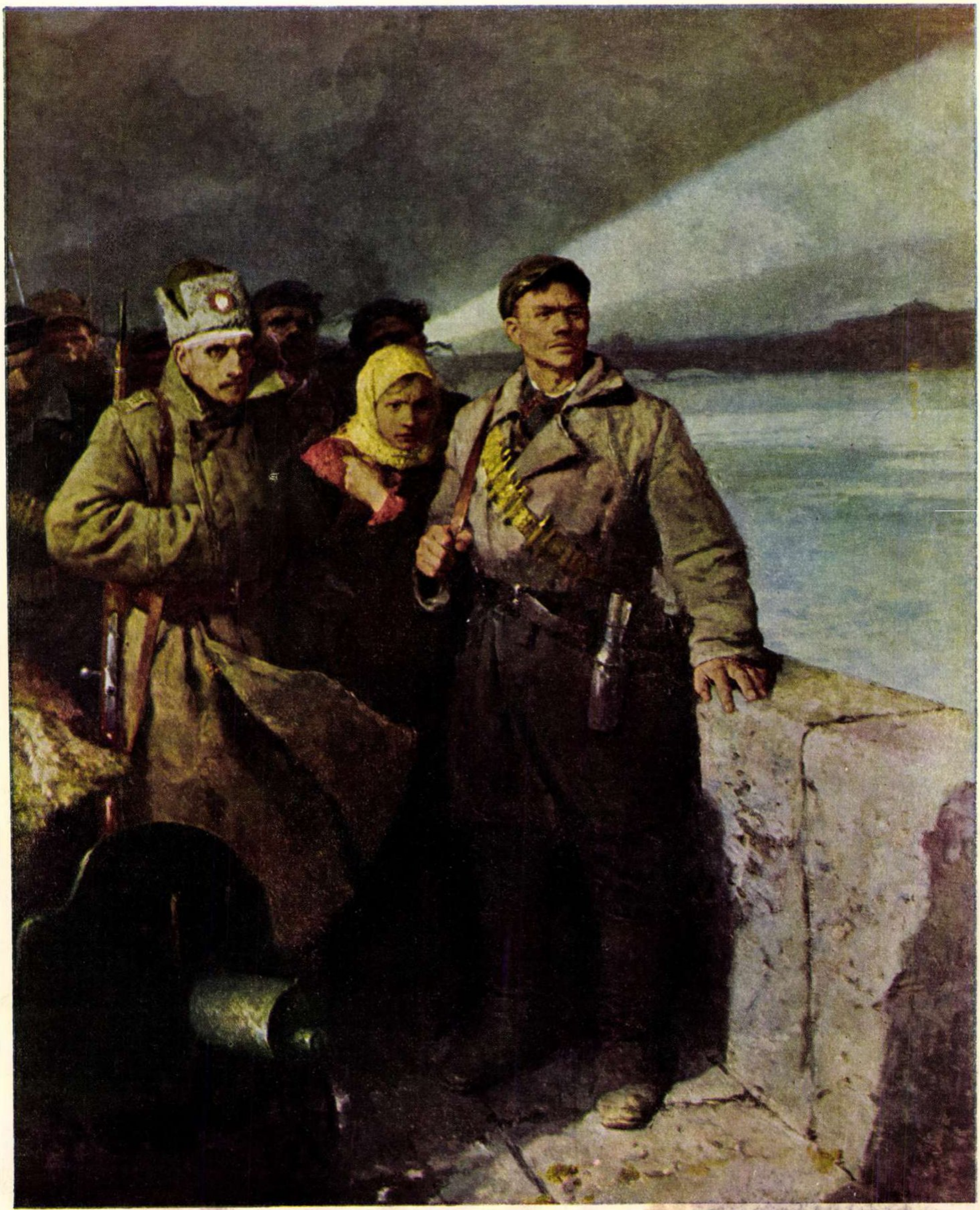

V. A. SEROV

„Înainte de asalt, aşteptînd semnalul".

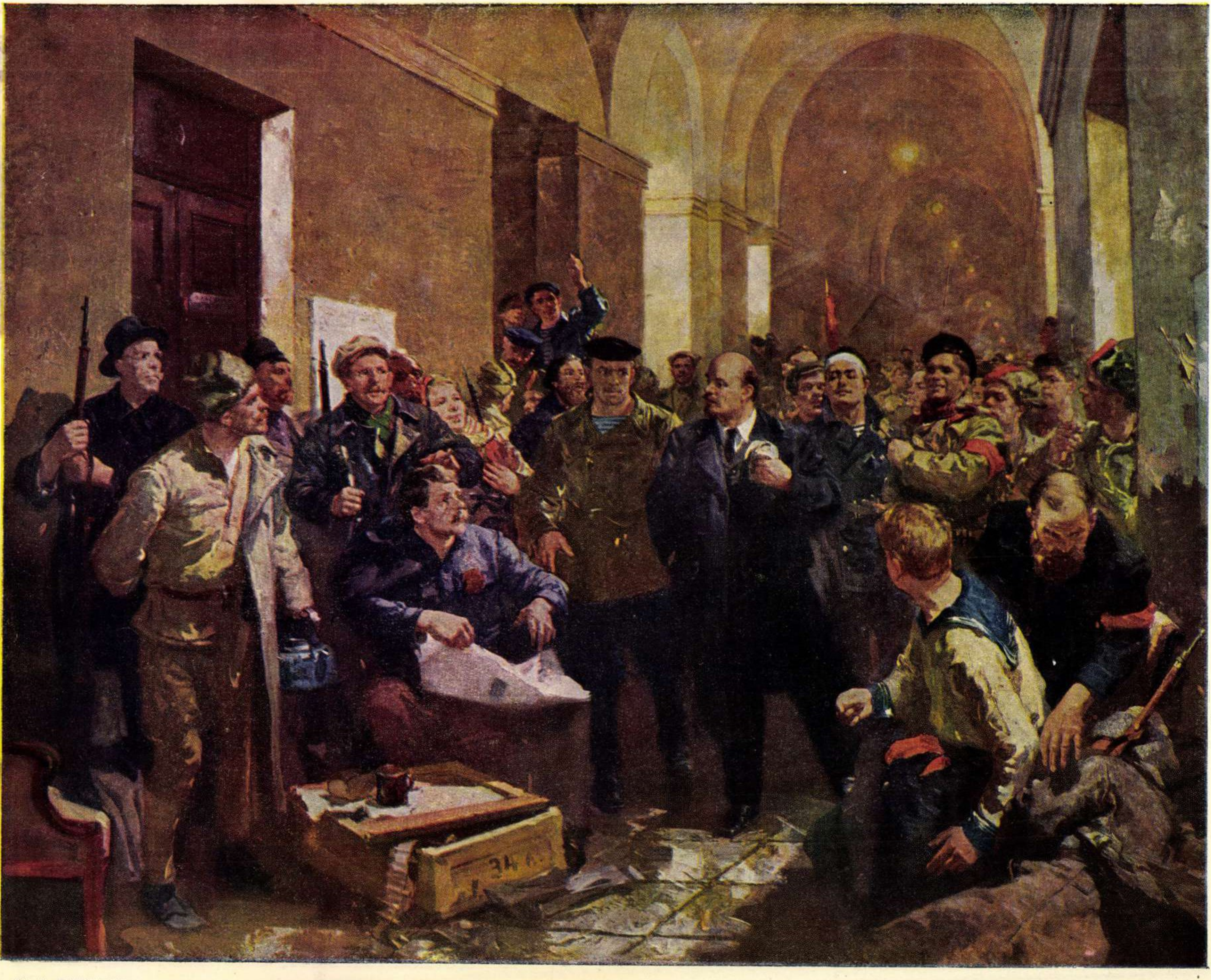

N. L. BABASIUK „V. I. Lenin la Smolnîi".

— 1956

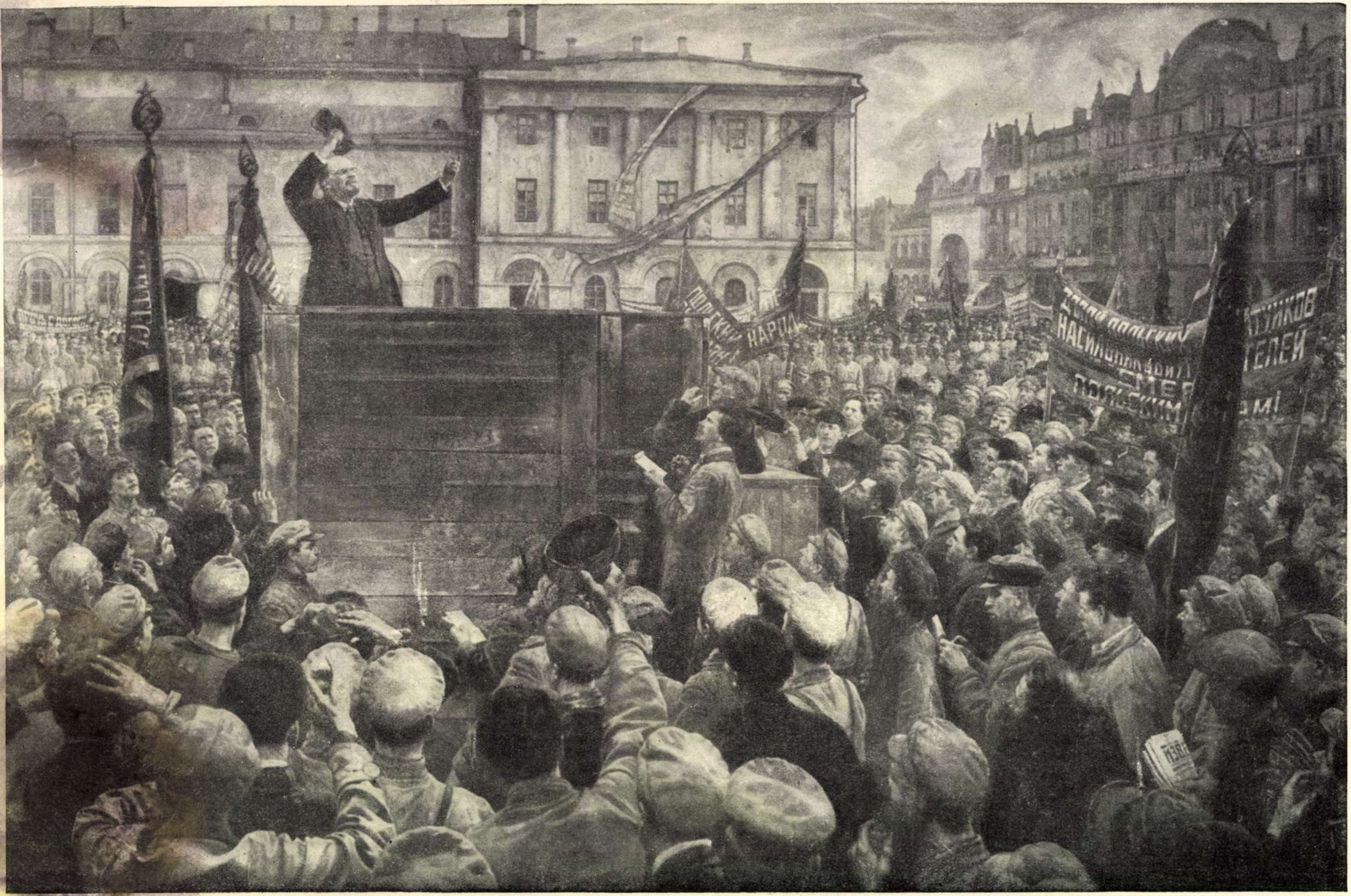

I. BRODSKI

„V. I. Lenin vorbind unităţilor Armatei Roşii la plecarea pe frontul polonez".

Bătrînul cu mantaua ponosită

În anul 1924, petrecîndu-și vara într-un sătuc pierdut pe întinsul cîmpiilor din regiunea Tula, anume Bogovo, autorul întîlnește un bătrîn singuratic, îmbrăcat cu o manta ponosită, care se aciuise prin partea locului. Bătrînul, colonel pensionar, este un om tăcut, despre care nimeni nu știe nimic, nici de unde vine, nici de ce s-a stabilit acolo. Autorul, căruia taina acestei existențe i-a trezit curiozitatea, întîlnindu-l o dată lîngă iazul morii, unde se dusese la pescuit, ajunge să lege o convorbire cu el și să-l scoată din muțenia în care se ferecase. În cele din urmă bătrînul, deschizîndu-și cu totul inima, îi împărtășește povestea vieții lui pe care o redăm mai jos.

— nuvelă —

de Konstantin **PAUSTOVSKI**

În ajunul plecării mă dusei din nou cu bătrînul — îl chema Piotr Stepanovici — la pescuit. Ploile încetaseră, în schimb pămîntul era, toată ziua învăluit în ceață. Nici la amiază pîclele nu se risipeau. Il întrebai pe bătrîn dacă puteam să-i fiu de folos la Moscova.

— Nu, mulțumesc — îmi răspunse dînsul. Cred că n-am să mai văd niciodată Moscova. Aici am să-mi sfîrșesc zilele. N-am unde să mai plec și nici de ce. Am rămas holtei bătrîn: nevastă n-am și nici copii. Ca să nu mai vorbesc de prieteni. Unii au închis ochii, alții s-au risipit de mult, care încotro; de altfel, ca să fiu sincer nici n-am prea avut prieteni în armata de odinioară.

— De ce?— îl întrebai.

— Cum să vă explic... sînt fiu de soldat, tatăl meu era vagmistru. Sînt, cum spunea lumea pe vremuri, sămînță de țăran; mă trag, adică, din norod. Miros a pămînt. La drept vorbind, am fost tolerat numai pentru că eram priceput în meseria mea și foarte conștiincios. Sînt, cum s-ar zice, un bun artilerist.

— De ce nu te-ai însurat?

— Acum îmi pare rău, firește — răspunse bătrînul, oprindu-se ca să-și mai tragă sufletul. Așa cum se sprijinea în bățul undiței, slab, înalt, ușor adus din spate, bătrînul avea ceva din chipul trist al lui Don Quijotte. I se umeziră ochii. Scoase din buzunar o batistă roșie cu pătrățele și-și șterse lacrimile.

— Acum îmi pare rău, repetă el, respirînd adînc. Și nu atît pentru că n-am nevastă, — las-o în plata domnului de nevastă, că am văzut eu multe neveste de ofițer — cît îmi pare rău că n-am avut și eu un copil, fie fată, fie băiat. Și cînd n-ai lîngă tine un suflet să-i porți de grijă parcă ți-e viața pustie. Fără nici un strop de căldură. De aceea îmi fac și eu de lucru cu plozii altora, cu mormolocii ăștia.

Luîndu-mi în cele din urmă inima în dinți, îl iscodii:

— Cum s-a făcut de ai venit aici, la Bogovo?

— Ei, dragul meu, asta-i o istorie lungă, și nu numai istorie, dar și geografie. Dacă ți-oi povesti-o n-ai să mă crezi. Un lucru într-adevăr să rămîi cu gura căscată, ceva ce mi s-a întîmplat acum, la bătrînețe. De fapt nu e nimic de mirare că am venit aici. Auzisem ce frumos e la Crasivaia Meci și-mi pusesem în gînd să-mi sfîrșesc aici zilele. Înainte de asta, însă, a avut loc în viața mea un eveniment extraordinar. Nici pînă astăzi nu mă dumiresc cum mi s-a putut întîmpla așa ceva.

— Ce eveniment?

— Ce oameni nerăbdători!—mă dojeni el. Mie îmi place vorba cumpănită. Pe cînd voi dă-i, dă-i, și pin' la urmă nu vă alegeți cu nimic! Vă lipsește echilibrul sufletesc, asta e!

— Ai dreptate, Piotr Stepanovici — îi spusei eu vinovat. N-am să te mai întrerup.

— Așa să faci! Cînd a izbucnit revoluția eu ieșisem din armată, eram pensionar și locuiam la Caliazin. Pensia, bineînțeles, am pierdut-o; mi-am scos epoleții, mi-am descusut bumbii cu steme, dar n-am putut cu nici un chip să fac rost de un palton civil. Nu mai aveam mijloace. Îmi dădeam seama că trebuie să plec din Caliazin într-altă parte, unde nu mă cunoștea nimeni. Acolo prea mă știau toți ca pe un cal breaz. Chibzuiam în sinea mea că trebuie să mi se piardă urma undeva, într-un loc cu mulți oameni. Și unde puteau fi mai mulți oameni decît la Moscova? Am ajuns, așadar, la Moscova și am luat cu chirie o cămăruță în parcul Petrovsk, la o văduvă bătrînă. Din pensie aproape că nu-mi mai rămăsese nimic. Reușeam totuși cu chiu cu vai să trăiesc de azi pe mîine. Bătrîna, gazda mea, era o femeie bolnăvicioasă și destul de bună la suflet — pesemne din cauza bolii: suferea de inimă. Avea o fată, comsomolistă care ședea împreună cu dînsa. Fata parcă nici habar n-avea de existența mea sau numai se prefăcea. Cinstit vorbind eu am fost totdeauna un om cu care te puteai înțelege cu atît mai mult în vremea aceea, cînd știam că situația mea era cam deochiată.

Oamenii din categoria mea se conduceau după următorul principiu: să stea liniștiți și să nu-și scoată capul din vizuină decît dacă era neapărată nevoie. Prea se frecase mult grumazul poporului de hamurile armatei țariste. Socoteam că în viață nimic nu rămîne nerăsplătit. Nu rîde, am fost întotdeauna convins că orice faptă își primește răsplata cuvenită.

Da, am dus-o greu, mai greu decît ți-ai putea închipui, pînă am cheltuit și ultima rublă.

Nimeni, firește, nu vrea să moară și pe urmă îți mărturisesc că-mi era rușine și de gazdă. Două nopți n-am putut să închid ochii, m-am tot gîndit în fel și chip și pînă la urmă n-am găsit altă ieșire decît să mă duc să întind mîna, adică să devin cerșetor, ce mai încolo, încoace.

Bătrînul se opri și se uită la mine ca și cum nici acum nu i-ar fi venit încă să creadă.

— Iți închipui ce înseamnă să ajungi cerșetor? Parcă nici nu ai sentimentul că trăiești, te simți ca într-un mormînt în care putrezești. Nu te mai bucuri de viață, ți-e silă de tine. Tot timpul mă gîndeam: de m-ar strînge dumnezeu mai curînd de pe lume, mai bine moarte oricît de ticăloasă ar fi ea, decît o viață atît de becisnică. Unii aiurg să se împace cu ea, eu însă nu puteam. Și-n meseria asta de milog trebuie să ai oarecare pricepere, un dram de talent actoricesc. Eu nu aveam nimic din toate astea.

Cerșeam în parcul Petrovsk, nu îndrăzneam să mă duc mai departe, mi-era frică. Aproape de casă. Stăteam cu privirile în pămînt, mi-era rușine să mă uit în ochii oamenilor.

Stăteam așa sprijinit în toiag și bolboroseam niște cuvinte de care mă scutur și acum cînd îmi amintesc: „fie-vă milă de un biet bătrîn fără adăpost, faceți-vă pomană cu o bucată de pîine“. Adevărul e că nu prea îmi dădea nimeni. Mantaua mea ofițerească îi făcea pe toți să devină bănuitori. Ba uneori îmi trînteau cîte o vorbă de mi se urca tot sîngele la cap. Dar n-aveam încotro și mă stăpîneam.

Seara, mă întorceam obosit frînt în cămăruța mea, și mă apucam să număr paralele, fără să văd nimic. De multe ori m-am gîndit atunci să-mi pun capăt zilelor. Și dacă n-ar fi intervenit întîmplarea de care îți vorbeam aș fi făcut-o fără să stau mult în cumpănă.

Intre timp ajunsesem la iazul morii și ne așezasem pe bîrna udă, unde ședea de obicei Piotr Stepanovici.

— E cam răcoare, spuse el și-și ridică gulerul mantalei. Spălăcit de vreme și îngălbenit, gulerul își păstrase pe dos culoarea de la început albastră-cenușie.

Într-adevăr se făcuse frig deși nu bătea vîntul.

— Da, rosti bătrînul, aprinzîndu-și luleaua — într-o zi de vară m-am întors acasă mai devreme ca alte dăți, cu te miri ce și mai nimic. Un băiat îmi dăduse un pitac. Atîta tot. După o zi întreagă. Pesemne că jucase rișca cu pitacul acela că era scrijelit peste tot și strîmb. Nici la tramvai nu i l-ar fi primit, dar mite la piața invalizilor.

Pe vremea aceea începuseră să mi se umfle picioarele. Și atunci m-am hotărît pe loc: la noapte am să termin cu traiul ăsta! Nu mai aveam putere să lupt cu viața. La ce bun? Cine avea nevoie de mine? Deodată însă mi-a venit un gînd ciudat: trebuie, totuși — mi-am spus eu — să-mi iau rămas bun de la pămîntul ăsta drag, de la cerul senin, de la soare (care luneca spre scăpătat), de la păsări, de la copaci.

Am ieșit afară și m-am așezat pe banca de la poartă. Străzile din parcul Petrovsk erau pe vremea aceea ca ulițele satelor, năpădite de buruieni și străjuite de o parte și de alta de tei bătrîni care foșneau la adierea vîntului.

Ședeam așa, fără să mă gîndesc la nimic. Peste drum de căsuța noastră, ceva mai încolo, se afla căminul elevilor de la cursurile de vară. O droaie de copii zburdalnici care se țineau numai de drăcii. Se legau de toată lumea și mai cu seamă de mine. Cum mă zăreau, ieșeau la geam și începeau să strige: „Hodorogule! Moș Teacă! Du-te la muzeul de antichități!“ Eu îmi vedeam de drum; mă făceam că nu-i aud.

Așadar, cum îți spun, ședeam pe bancă. Deodată văd venind pe trotuarul nostru un domn de statură potrivită, în haine negre și cu șapcă pe cap. Mergea tacticos, cu mîinile la spate, sub pulpanele hainei. Iți dădeai seama că se gîndește adînc la ceva. Cînd și cînd se oprea locului și se uita la tei, ca și cînd ar fi vrut să descopere acel ceva acolo, apoi pornea mai departe. Ajungînd în dreptul meu, s-a oprit și a spus cu aerul că glumește:

— Imi dați voie să stau lîngă dumneavoastră?

— Poftim — i-am răspuns eu. Ați face însă bine să vă așezați ceva mai încolo.

— De ce? — m-a întrebat el.

Am tăcut din gură; el însă, a stăruit:

— De ce?

— Dumneavoastră nu vedeți? — i-am răspuns atunci puțin înciudat. Sînt un milog.

S-a uitat la mine și a rostit ca și cum ar fi vorbit pentru sine:

— Văd. O duceți greu.

— Nici că se poate mai greu! Trăiesc numai din mila oamenilor. Cerșesc de la trecători.

— Sînteți fost ofițer?—m-a întrebat el.

— Ofițer!—i-am răspuns. Un cîine de pripas! Un ciumat! Atîta tot.

Deodată omul a prins a zîmbi cu atîta bunătate încît l-am privit puțin buimăcit.

— Stați, a spus el. Nu trebuie să fiți necăjit. Doar ofițerii nu erau toți o apă și un pămînt.

— Știu și eu că nu erau toți o apă și un pămînt, acum însă trebuie toți să plătească deopotrivă. Eu însumi pe vremea cînd eram în garnizoană la Osoveț, căutam să-i țin din scurt pe toți acești tîrîie-brîu care băteau soldații. Le făceam mizerii cît puteam. Soldatul rus e un om sfînt, să nu uitați acest lucru. Toată istoria

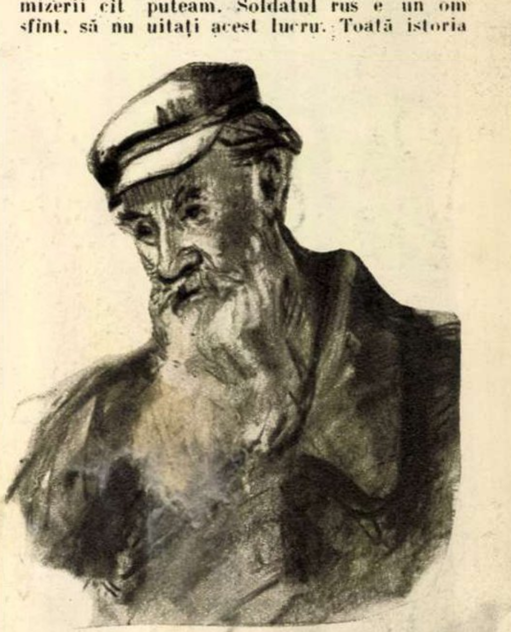

noastră de el a fost înfăptuită, și tot așa și revoluția asta a voastră.

Omul s-a lăsat puțin pe spate și s-a pornit pe rîs cu atîta poftă, încît mi-a venit și mie a zîmbi. Apoi a început să mă întrebe tot felul de lucruri despre armata veche. I-am vorbit pe îndelete despre toate.

I-am spus printre altele că noi, militarii, știam de mult din ordinele secrete că se pregătește un război. Nu-mi dădeam seama de ce, dar lucrul acesta părea să-l intereseze în mod deosebit. Repeta mereu: „Așa, Așa! Ei, și pe urmă?“ — apoi m-a întrebat deschis:

— Dar ia spune, dumneata: ce părere ai despre revoluție, despre bolșevici? Crezi că vor izbuti să facă ceva?

— Cum să nu izbutească? — i-am răspuns. Parcă dumneavoastră nu vedeți? Toate ar fi bune, atîta numai că ar trebui să aibă grijă ca poporul să nu piardă din fondul său moral.

S-a uitat din nou la mine, parcă iscoditor:

— Sînt cu totul de aceeași părere cu dumneata — a încuviințat dînsul. Să știi însă că nu se mai poate să duci viața asta! Nu, nu se mai poate! Uite am să-ți scriu cîteva rînduri, du-te acolo unde îți spun eu și cu siguranță c-o să ți se dea ajutor.

A scos apoi un carnet, a scris ceva la repezeală și mi-a întins hîrtia. Am împăturit-o și am pus-o în buzunar. Ce era să fac cu biletul acela? — mi-am zis. Cine o să vină în ajutorul unui fost ofițer? I-am mulțumit, bineînțeles, pentru bunăvoință, după care omul a plecat.

— Dar de ce vă plimbați pe-aici? — i-am strigat din urmă.

— Am fost bolnav și doctorii mi-au recomandat să fac mișcare — mi-a răspuns.

Și a plecat. După această întîlnire, m-am simțit parcă mai ușurat.

„Mai sînt pe lume oameni buni și înțelegători“ — mi-am zis în gînd. De pildă, domnul acesta: nu i-a fost rușine să stea de vorbă cu mine, cu un biet cerșetor, cu un fost ofițer.

Ședeam așa depănînd tot felul de gînduri în minte. Deodată m-am pomenit cu elevii de la cursurile de vară că vin fuga spre mine. Nu înțelegeam de ce aveau toți un aer atît de buimac și erau palizi la față.

— Dumneata știi cu cine ai stat de vorbă? — m-au întrebat cînd s-au apropiat de mine.

De unde să știu? Eram însă atît de supărat pe ei, atîta sînge rău îmi făcuseră strigîndu-mi „Hodorogule“, încît tremuram tot de mînie.

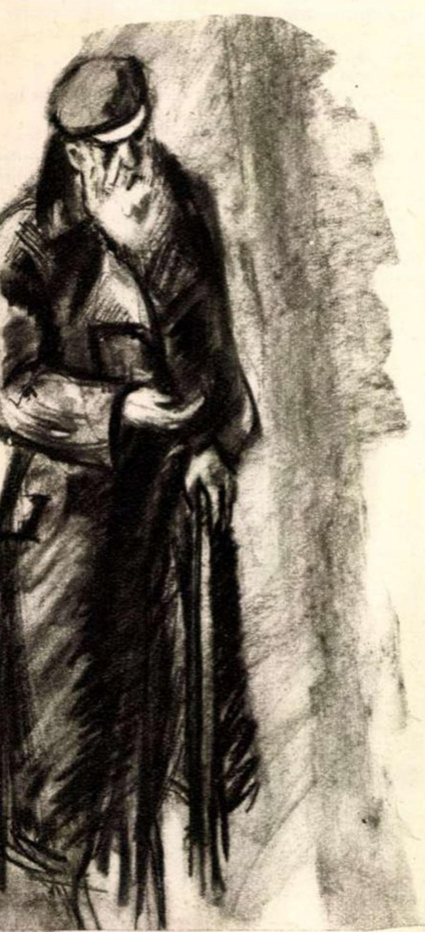

— Știu! — m-am răstit. Cărați-vă de aici, îndrăciților! Nu sînteți buni decît să vă bateți joc de bătrîni!

Băieții s-au potolit ca prin farmec și au plecat.

Seara, mi-au trimis cu un băiețandru un pachet de ceai și zahăr, așa ca la un funt.

„Ce i-o fi apucat?“ nu mă puteam dumiri. Se vede că după ce i-am gonit a început să-i mustre conștiința. Vasăzică nu erau chiar atît de răi.

Ei, și apoi m-am apucat iar de cerșit. Ce era să fac? De bilet nici nu-mi mai aduceam aminte. Il pusesem într-o carte veche de Danilevski „Moscova arsă“ — singura mea avere, și, închipuie-ți, uitasem cu totul de el.

Iarna, mizeria m-au încolțit rău de tot. Simțeam că am să cad undeva pe stradă, în zăpadă și am să-mi dau duhul. Abia atunci mi-a venit în minte biletul. L-am găsit, dar era atît de boțit, de parcă l-ar fi mestecat cineva în gură.

Pe bilet se afla scrisă adresa unei instituții. Nu-mi venea să mă prezint acolo cu peticul acela de hîrtie așa, mototolit, cum era. Înafară de asta era și departe, în centrul orașului. De cînd ajunsesem să cerșesc nu mai fusesem niciodată prin partea aceea. In cele din urmă însă, m-am hotărît și m-am dus. De fapt gazda mă bătuse la cap.

— Dumneata, Piotr Stepanovici — mi-a spus dînsa, parcă n-ai fi fost colonel, zău! Ești ca un copil. Dumneata ar fi trebuit să fii profesor de literatură, nu să tragi cu tunul...

Mergeam cu privirile în pămînt. De cînd mă apucasem de cerșit nu mai puteam să mă uit în ochii oamenilor. Așa parcă îmi venea mai ușor. Nici pînă azi nu m-am putut descotorosi de obiceiul ăsta. Cred, de altfel, că ai băgat de seamă și dumneata. Năravurile bătrînilor sînt tare îndărătnice și sîcîitoare.

În sfîrșit, am ajuns acolo. Deși era o instituție mare, nu se auzea nici un pic de zgomot. Peste tot pe jos erau așternute covoare. Portarul sau ușierul — nu știu cum li se spune acum — m-a avertizat pe un ton destul de categoric: „Trebuie să scoți mantaua, cetățene“. Cum era s-o scot? Nu aveam aproape nimic dedesubt.

„Treci și dumneata cu vederea unui biet moșneag — l-am rugat eu. Nu-l face de rușine. Am venit cu biletul ăsta“.

I-am arătat biletul. Cînd l-a văzut, portarul s-a schimbat deodată, mi-a dat un scaun si mi-a spus: „Șezi aici ,tăicuțule. Te anunț numaidecît“. Și într-o clipă s-a și întors. In urma lui venea un cetățean de vîrstă mijlocie, cu ochelari, cu o figură severă care în momentul acela era însă luminată de un zîmbet blînd. M-a luat de braț și m-a dus cu dînsul. Mergînd, simțeam cum îmi cădea de pe obiele zăpada topită. In viața mea nu mai pățisem asemenea rușine.

Omul a intrat cu mine într-un birou, m-a pus să șed într-un fotoliu de piele și m-a întrebat dacă am acte. I-am dat tot ce aveam la mine. Fie ce-o fi! Am rămas apoi singur preț de vreo jumătate de oră. Parcă-mi părea rău acum că mă băgasem în povestea asta. Mai c-aș fi plecat, dar nu puteam, fiindcă nu mai aveam nici un act. Tocmai atunci s-a întors și cetățeanul. Se vede că era cineva mare. Mi-a întins un carnet de pensie, o cartelă de alimente, una de îmbrăcăminte și încă una nu mai știu de ce, poate de lemne sau un carnet, pentru policlinică. Mi-a spus apoi să semnez și mi-a dat un teanc de bani. „Asta-i în contul primei pensii — mi-a spus. Cred că-ți ajunge cît ai răbdat de foame“.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor și abia mă puteam stăpîni să nu plîng.

— De ce ești atît de emoționat, Piotr Stepanovici? — a căutat el să mă liniștească. Noi prețuim munca omului, mai cu seamă a unui specialist ca dumneata — mi-a spus el. N-ai primit decît ceea ce meriți.

— Da' de unde îmi cunoașteți meritele?

El a început a rîde: „Din memoriul dumitale“.

Adică din dosarul meu de serviciu. Doamne! Din memoriul meu de ofițer! Mare minunăție!

Ne-am despărțit ca doi prieteni. Abia mă mai duceau picioarele spre casă, în parcul Petrovsk. Mergeam cu capul în pămînt. Din pricina lacrimilor ce-mi împăienjeneau ochii, dar și din pricina obiceiului de care nu puteam scăpa.

Cînd am ajuns în strada Tverskaia se întunecase. Se aprinseseră felinarele. Galantarele erau și ele luminate.

„Ia să intru să cumpăr măcar o pîine și niște salam din cel mai ieftin, să-mi ospătez gazda“, m-am gîndit. In clipa aceea pentru prima oară de cînd tot băteam străzile, mi-am ridicat privirea și am rămas deodată ca trăsnit. In vitrina magazinului se afla un portret. Mă uit mai bine, el era. El, el. Domnul acela de statură potrivită care-mi dăduse biletul. Dedesubt stătea scris de tipar: „V. I. Lenin (Ulianov)“. Și în vitrina de alături tot el era. „Mari sînt minunile tale, doamne!“

N-am mai cumpărat nimic; de-abia așteptam să ajung acasă. Tremuram tot și, te rog să mă crezi, aș fi fost gata să-mi dau și ultima picătură de sînge pentru omul acela. El mă desferecase din închisoarea mea sufletească. Ii datorez mult și dacă-mi pare rău de ceva, este că nu am cum să-mi arăt recunoștința. Nu mai am nici destulă putere și nici timp înaintea mea.

Am ajuns acasă, ca să zic așa, într-o întinsoare. Și cum am sosit m-am și dus la fata gazdei, comsomolista. „Dă-mi un portret al lui Lenin! Vreau să văd ceva!“ Fata mi-a adus un ziar. Ii spunea „Bednota“ *). In ziar era portretul lui. Stai, să ți-l arăt.

Cu degetele care nu-i mai dădeau deplină ascultare, bătrînul își descheie mantaua și scoase un portmoneu vechi legat cu șnur. Desfăcu apoi șnurul și luă din portmoneu un portret al lui Lenin, o poză ștearsă, din care aproape că nu mai deslușeai nimic, tăiată dintr-un ziar.

— De atunci îl port mereu aici, la inimă — spuse el printre sughițuri. Mare om!

Bătrînului începu să-i tremure capul. Lacrimi îi șiroiau pe obrajii ofiliți; el însă nici nu se gîndea să le șteargă.

Ce puteam să-i spui? Mi-era teamă să vorbesc pentru a nu da în vileag emoția ce mă stăpînea.

Am stat așa o vreme fără să rostim un cuvînt.

Ceața se îngroșa din ce în ce, făcînd să picure stropi mari de pe frunzele galbene ale sălciilor. Departe de tot se auzeau cîntînd cocoșii. Dinspre Bogovo adia un miros slab de fum și de pîine de secară. Pe drum, de malul celălalt al rîului Krasivaia Meci, trecea huruind un car și un glas tînăr de fată prinse a cînta:

„Satul nostru s-a pierdut
Printre holdele înalte“

— Uite, asta-i Rusia noastră — spuse într-un tîrziu bătrînul, rupînd tăcerea. Mă simt cam obosit, taică. Anii, ce să-i faci! Să mergem.

★

Vreo zece ani mai tîrziu călătoream cu trenul pe linia Tula-Eleț, care trecea pe lîngă Efremov.

Era iarăși toamnă. Vagonul greoi zăngănea ca o cutie de tinichea. Becurile răspîndeau o lumină gălbuie. Obosiți, călătorii sforăiau.

In fața mea, pe bancheta de sus, stătea culcat un bătrîn cu obrajii bărbieriți, încălțat cu niște cizme înalte de vînătoare. Intrînd cu el în vorbă, am aflat că se ducea la Efremov. Omul, care se uita mereu cercetător la mine, îmi spuse:

— Parcă v-aș cunoaște. Dar nu pot să-mi aduc aminte de unde. Cred că de la Bogovo.

Era fierarul din Bogovo. De la el aflai că bătrînul colonel murise cu șase ani în urmă.

— Era bun la inimă, își aminti fierarul. Primea o pensie destul de frumușică. Nimeni însă nu știe pentru ce. Și nici el nu spunea. Altminteri, ducea o viață de om sărac.

Mergea vorba că ar fi dat în patima zgîrceniei. Cam așa se întîmplă de cele mai multe ori: la bătrînețe omul se scumpește la toate.

La urmă, însă, s-a dovedit că nu era așa. Cum a simțit că i se apropie sfîrșitul, bătrînul a dăruit aproape toți banii pe care-i avea școlii noastre. Pentru ca poporul să nu-și piardă, zicea el, fondul moral.

Fierarul se dădu jos în gară, la Efremov. Coborîi și eu pe peron, să mai respir puțin aer curat după zăpușeala din compartiment.

Departe, în noapte, acolo unde bănuiam că se afla Bogovo care la ora aceea ar fi trebuit să fie cufundat în beznă, licărea o lumină.

Oricît îmi bătui capul să ghicesc ce era cu lumina aceea de la Bogovo, nu reușii. Și nici nu aveam pe cine să întreb.

★

Nota autorului:

Cele de mai sus corespund întrutotul realității. Istorisirea colonelului pensionar am reconstituit-o din memorie. Un singur lucru nu mi l-am putut aminti și anume care era numele de familie al bătrînului. Mi se pare că îl chema Gavrilov, dar n-aș putea s-o spun cu toată certitudinea.

În românește de Ovidiu **CONSTANTINESCU**

---

*) Bednota — „Sărăcimea“.

Prilej de măiestre interpretări

Cînd, în jurul lui 7 Noiembrie, luminile rampei vor răspîndi strălucirea lor asupra eroilor și acțiunilor din piesele sovietice care vor fi prezentate în premieră, spectatorii, urmărindu-le, își vor da seama că se află de fapt în fața a două generații: aceea a părinților, luptători cu arma în mînă pentru cauza imediată a revoluției, și generația de azi, care, urmînd pilda luminoasă a înaintașilor, îmbogățește necontenit conținutul vieții, luptă pentru neîncetata înnobilare a noțiunii de om.

Prezentarea omului sovietic în iureșul anilor de luptă armată, ca și în anii de construcție pașnică, reprezintă o preocupare deosebită în activitatea artistică a actorilor și regizorilor noștri.

Rodul frămîntărilor lor creatoare va fi în scurtă vreme apreciat de spectatori. Pînă atunci însă am socotit că nu e lipsit de interes să pătrundem în miezul preocupărilor lor și să-i rugăm să ne împărtășească unele aspecte din munca lor de creație.

Sîntem convinși că maestrul Cazaban va reuși să învingă toate greutățile pe care le ridică rolul lui Pobedonosikov din „Baia" de Maiakovski.

De ce dintre toți eroii piesei lui Leonov „Caleașca de aur" ne-am oprit la Marika și Timoșa? De ce am ales pe cei mai tineri interpreți — Eva Pătrășcanu și Emanoil Petruț — cînd strălucita distribuție a „Naționalului" (regizor: Moni Ghelerter) include pe I. Finteșteanu, Costache Antoniu, Toma Dimitriu etc.? Fiindcă socotim că problema adevărată a fericirii, așa cum o vede Leonov, este rezolvată de cei doi tineri eroi ai piesei, de felul cum înțeleg ei viața.

Ce doresc tinerii interpreți ai acestor eroi să transmită viitorilor lor spectatori? Eva Pătrășcanu — dorința de a le dărui ceva din frumusețea morală a eroinei interpretată de ea: „Vreau să-l ajut pe spectator să înțeleagă că fericirea nu este o năzuință egoistă, că realizarea ei este posibilă numai cînd ea concordă cu sensul noii etici, cu fericirea întregii colectivități".

Iar Emanoil Petruț — dorința de a învinge greutățile pe care i le ridică rolul: „Mă interesează acest rol greu — personajul este orb — fiindcă prin el vreau să arăt că nu există nici o piedică, indiferent de natura ei, în realizarea fericirii, atunci cînd nu te lași înfrînt de adversități".

★

Cine sînt eroii „Tragediei optimiste"? Femeia-comisar? Ori Alexei? Nici una, nici altul, ci întregul detașament de marinari. Dar cum era imposibil de luat un interviu întregului detașament aflat pe scena Teatrului Armatei, ne-am adresat interpreților eroilor amintiți mai sus.

„Femeia-comisar — ne-a spus Irina Răchițeanu — este unul din rolurile pe care le-am visat. Doresc ca eroina interpretată de mine să fie într-adevăr și femeie, și om politic. Voi căuta să dezvălui deopotrivă căldura și fermitatea personajului, dar și autoritatea ei, care dezarmează pe anarhiști, apelul ei la umanitate, efortul ei de a-și depăși slăbiciunile".

Mircea Albulescu, care ca student a interpretat de 60 de ori rolul lui Alexei, se află în fața unui dublu efort: acela de a se ridica la nivelul unor parteneri ca Irina Răchițeanu și C. Ramadan și acela de a se încadra în viziunea regizorală a lui Jora.

La fel ca în spectacolele de la Institut, actorul își va construi rolul în jurul întrebării adînci, chinuitoare, care nu-l părăsește niciodată: „Ce este binele?"

★

Ca și în „Tragedia optimistă", în spectacolul „Uraganul" (Teatrul Municipal — regizor Ion Olteanu) eroul principal este poporul, masa agitată de furtuna Revoluției. Dacă ne-am adresat lui Septimiu Sever care interpretează rolul „președintelui", faptul se datorește existenței unui personaj în jurul căruia se polarizează întreaga acțiune.

„Rolul președintelui mă interesează îndeosebi — ne spune Septimiu Sever — fiindcă personajul se caracterizează prin maturitatea lui de gîndire, prin tăria lui morală. Aș vrea ca în interpretarea mea acest conducător anonim de mase să devină simbolul forței conducătoare a întregii acțiuni politice a partidului".

★

Cei trei interpreți principali ai poemului dramatic „Ne vom aduce aminte" de Galici (Teatrul Tineretului — regia C. Sîncu) au șovăit o clipă. Apoi Florin Vasiliu a deschis discuția:

— La început rolul mi s-a părut nesemnificativ; acum însă, pe măsură ce l-am pătruns și mi l-am apropiat, îl văd cu totul altfel. Personajul este simbolic și trebuie să spun că rareori am avut ocazia de a crea un asemenea rol.

— De fapt, în piesă — intervine actrița Ana Dornescu — nu avem de-a face nici cu personaje reale, nici simbolice, ci cu personaje care se mișcă pe două planuri: al visului și al realității. De aci provine și principala greutate pentru noi: trebuie să păstrăm legătura între simbolul care apare în momentele de visare și realitate.

— Este într-adevăr greu — completează Cicerone Ionescu — dar personal sînt mulțumit. Este pentru prima oară cînd mi se oferă ocazia de a-mi încerca gama tuturor posibilităților mele actoricești.

★

Titus Lapteș, interpretul lui Kovaliov din „Hotel Astoria" (Teatrul Nottara — regia Sorana Coroamă), a refuzat să ne dezvăluie intențiile în legătură cu rolul său:

— Cred că este inutil să vorbesc „teoretic" despre felul cum îl simt, cum îl gîndesc și cum vreau să-l transpun pe scenă pe eroul meu. Se poate întîmpla să realizez mai puțin decît gîndesc. Scena va confirma măsura realizării. Veniți să vedeți spectacolul și apoi vom sta de vorbă.

★

Rolul Katerinei din „Furtuna" lui Ostrovski, care se montează la Teatrul Evreiesc de Stat în regia lui F. Auerbach, înseamnă pentru Lia König-Stolper deopotrivă o cotitură, o mare bucurie, dar și o mare greutate. Eroina aceasta, despre care s-au scris zeci de studii, rolul care a fascinat generații întregi de actrițe atrage dar și intimidează. Iată de ce actrița, de obicei expansivă, de data aceasta s-a învăluit în mantia prudenței:

— Mi-e teamă să vorbesc despre ce va fi, deoarece de multe ori mi s-a întîmplat să pun mari speranțe într-un spectacol, pentru ca apoi să am decepții. Despre „Katerina" s-au scris atîtea, încît nu știu dacă pot spune ceva nou. Caut, încerc, mă frămînt, dar nu știu în ce măsură voi reuși să realizez îmbinarea dintre nestăvilita dragoste de viață a eroinei și sentimentul înăbușitor pe care i-l trezește asuprirea samavolnică".

★

Maestrul Cazaban — Pobedonosikov din „Baia" lui Maiakovski pe care o pune în scenă Horia Popescu la „Teatrul Muncitoresc-C. F. R. Giulești" — are și el îndoieli. Desigur, consideră drept o mare cinste acordarea acestui rol, care totuși îl îngrijorează. E vorba de un personaj pe care geniul maiakovskian l-a șarjat la maximum, ridicîndu-l astfel la rangul de simbol al rutinei și birocrației. Maestrul Cazaban este de părere că interpretul lui trebuie să fie totuși foarte serios, extrem de sincer și natural; ceea ce nu-i tocmai o realizare ușoară, în acest caz.

Sîntem siguri însă că, pînă la urmă, îndoielile maestrului se vor dovedi neîntemeiate. vor fi risipite.

Ana Maria NARTI

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Irina Răchițeanu și Mircea Albulescu la repetiția piesei „Tragedia optimistă" de Vs. Vișinevski.

Titus Lapteș în rolul lui Kovaliov din „Hotel Astoria".

Septimiu Sever în rolul „președintelui" din „Uraganul": „Aș vrea ca prin interpretarea mea, conducătorul anonim al maselor să devină simbolul forței conducătoare a partidului". ↓

Schiță de decor pentru „Baia" de Maiakovski.

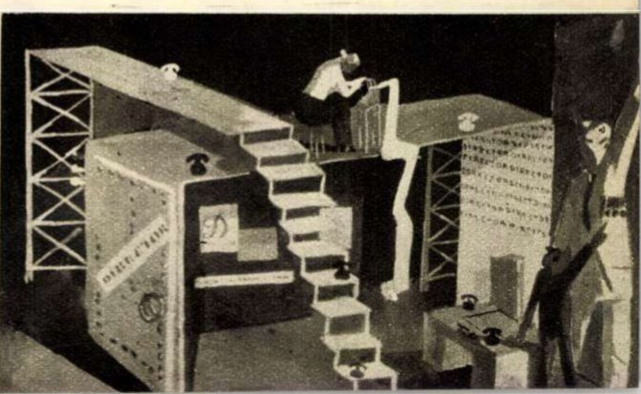

UNIUNEA SOVIETICĂ

Moscova-Kremlin

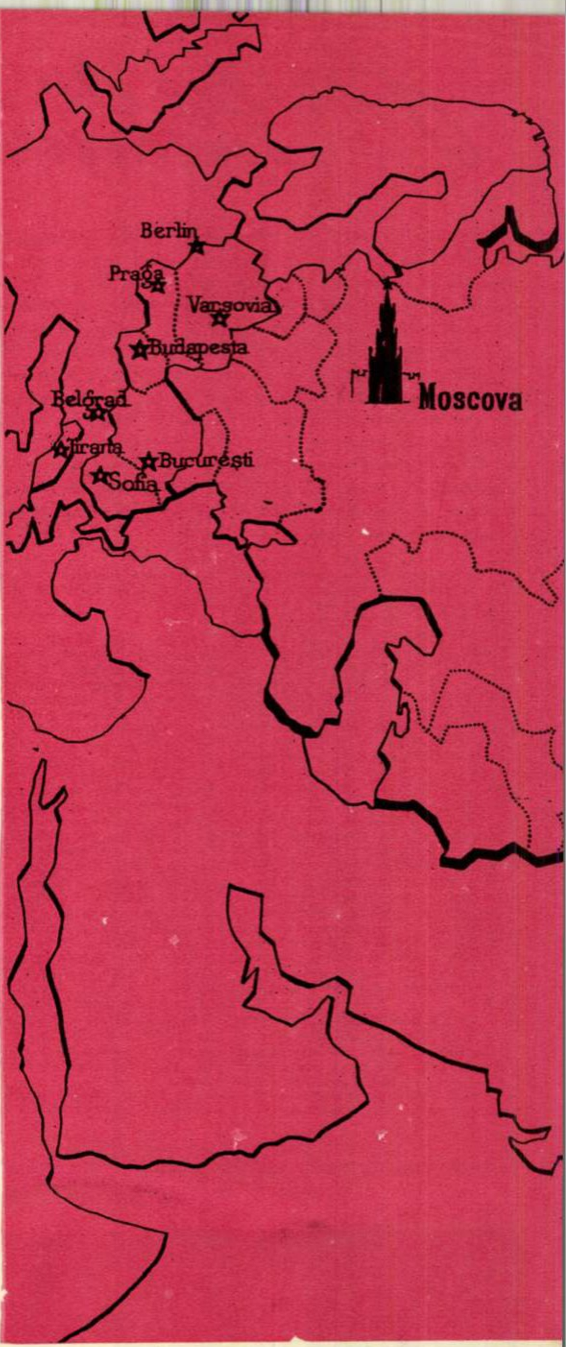
Berlin
Praga
Varşovia
Budapesta
Belgrad
Tirana
Bucureşti
Sofia
Moscova

R. CEHOSLOVACĂ

Un nou lot de automobile „Škoda" e gata.

Pe aeroportul din Varşovia.

R. P. F. IUGOSLAVIA

O hală a uzinelor „Litostroj".

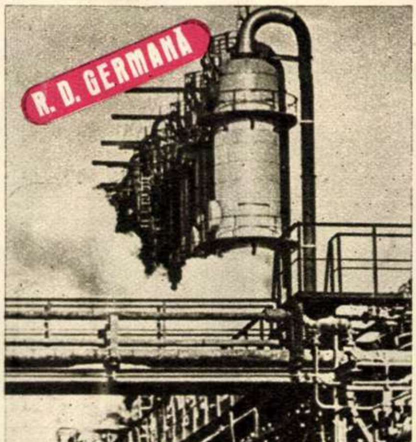

Uzinele chimice „Buna".

R. P. BULGARIA

Noul centru al Sofiei.

Se înalţă cartiere şi oraşe noi.

Casa Scînteii-Bucureşti.

În via gospodăriei agricole de stat „Perlat Redjepi".

U. R. S. S. Am văzut în Uniunea Sovietică fabrici, staţiuni de experimentare agricolă, şcoli, muzee — şi impresia cu care am rămas este că întreaga Uniune este o uriaşă şcoală superioară, un laborator gigantic în care se studiază şi se sporeşte fericirea omului.

MIHAI BENIUC
poet

R. CEHOSLOVACĂ Călătoria în Cehoslovacia mi-a dezvăluit un popor liber, în plină luptă pentru socialism. Aci, la frontiera cehoslovacă, începe această lume nouă, vastă şi fericită, care trecînd prin Moscova se întinde pînă la Canton şi chiar ma
departe. Cehoslovacii se consi
deră oarecum un avanpost îna
intat al acestei lumi şi sînt p
deplin conştienţi de această răs
pundere înaltă.

SERGE ZEYON
ziarist francez

R. P. F. IUGOSLAVIA Cu oric
ne am sta
de vorbă mi-a confirmat că în an
de după eliberare şi Iugoslavia
început să trăiască cotitura carac
teristică tuturor ţărilor ce pornes
la făurirea socialismului. Acol
unde mai înainte se aflau între
prinderi industriale mici şi mi
locii cu 30, 50 sau 80 de munc
tori, astăzi există unităţi indus

Socialismul ÎNVINGE!

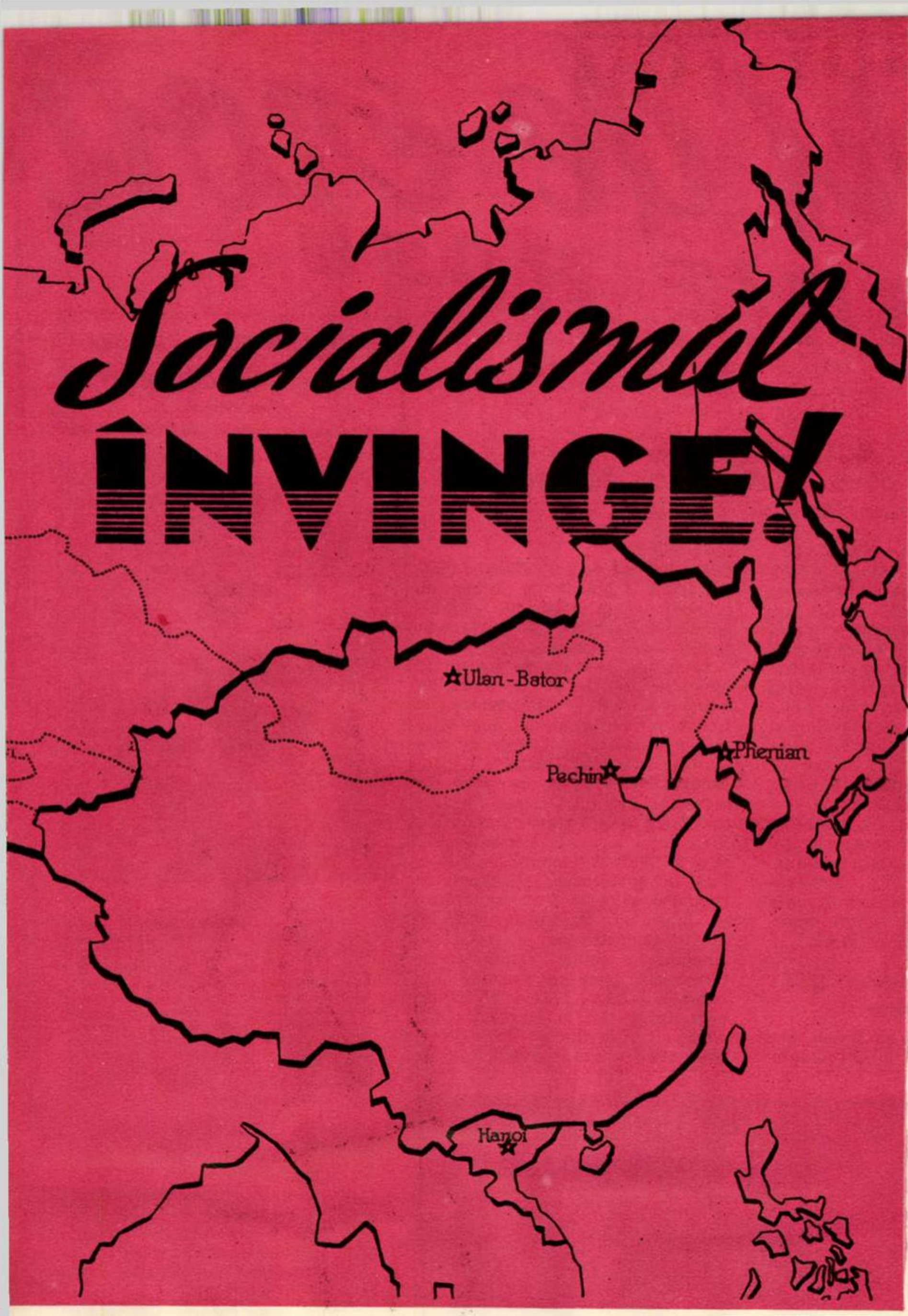

Paradă militară la Pekin.

R. P. D. COREEANĂ

Gigantica hidrocentrală de pe Yalu.

La școala de învățămînt general de gradul 3 din Hanoi.

Tînăra generație a Mongoliei libere

triale mari, cu 5000 și chiar mai mulți salariați.

EDWIN GLASER
jurist

R. P. BULGARIA „Balcanul pitoresc“, proslăvit odinioară în prospectele de voiaj, nu era în realitate decît viața de mizerie a unei populații țărănești înapoiate. Poporul bulgar, care multe secole de-a rîndul a luptat pentru eliberarea sa națională, la 9 septembrie 1944 a trecut la insurecția armată...a înlăturat clica monarho-fascistă și a luat puterea în propriile sale mîini. Cu aceasta a început acea dezvoltare ale cărei semne se pot întîlni acum la fiecare pas, și care se prezintă vizitatorului în acele hidrocentrale puternice, în uzine și orașe noi.

ERICH RINKA
publicist din R.D.G.

R. P. ROMÎNĂ Astăzi, oricare ar fi tărîmul: economic, social, de învățămînt, domeniul sănătății publice, acela al politicii față de naționalități, agricultură, industrie, chestiunea locuințelor etc. nimic din toate acestea nu scapă grijii, avîntului, inițiativelor noului stat romînesc întemeiat la 23 August 1944, într-o țară care a cunoscut nu numai 31 de ani de asuprire și sclavie sub Hohenzollerni, dar care a mai trăit pe deasupra și tragedia cotropirii hitleriste.

FERNAND BRUNFAUT
Vicepreședintele Camerei deputaților din Belgia

R. P. POLONĂ Privind la tot ce s-a făcut și ce se realizează, industria poloneză se va putea întrece cu industria mondială. În perioada ultimilor 7-8 ani s-a făcut mult, mai ales în domeniul construirii noilor uzine. După părerea noastră ele vor fi de folos întregii industrii poloneze și pot folosi drept model pentru industria multor altor țări.

L. B. SPEAR
directorul uzinelor de oțel Fairloss din S.U.A.

R. D. GERMANĂ În R.D.G. am văzut lucruri minunate, care ne-au umplut inimile de bucurie. Republica Democrată Germană este azi o putere industrială care, ca forță economică, a întrecut, de pildă, Italia. Această forță are o mare însemnătate pentru întregul sistem socialist.

Acad. VASILE MÎRZA

R. P. ALBANIA Azi în Albania te izbești la tot pasul de cuvintele „nou“ și „întîia oară“. Într-adevăr, în toată istoria sa de multe secole, țara aceasta se construiește azi pentru întîia oară. Este o țară nouă. Pentru prima oară se creează aci o industrie modernă. Pentru întîia oară agricultura se dezvoltă așa cum trebuie. Cultura națională progresează cu avînt.

GHEORGHI GULIA
scriitor sovietic

R. P. UNGARĂ Viața în Ungaria se desfășoară din nou pe un făgaș normal și mai bun decît în trecut. Fugarii se întorc la locul lor de muncă, lecuiți de iluzia și ispitele occidentului, lecuiți de așa-zisul ajutor american. Ungaria a devenit mai frumoasă, mai însuflețită și mai hotărîtă.

RALPH A. ZAHN
ziarist german

R. P. MONGOLĂ Mongolia este o țară întinsă, cu munți înalți... Suprafața ei este de peste 6 ori mai mare decît a Angliei... Numai după ce Mongolia a devenit republică populară, poporul ei, care și-a dobîndit libertatea și independența mult rîvnită, a început să se trezească. Viața nouă a stimulat dezvoltarea economiei naționale... Înafară de dezvoltarea agriculturii, în Mongolia ia ființă și o industrie modernă proprie.

HEWLETT JOHNSON
decan de Canterbury

R. P. CHINEZĂ China, cu poporul ei, cu pămîntul ei rodnic și plin de zăcăminte, China cu monumentele milenare, cu construcțiile, cu căile ferate, cu digurile de pe Yang-Tse și Yunden-Ho, cu climele ei deosebite, cu locuri de încîntare a ochilor ca Hangiou și Cun-Ming, cu cețurile eterne ale furnalelor din nord-est, China aceasta nu se uită niciodată.

EUSEBIU CAMILAR
scriitor

R.P.D. COREEANA Ca și întreaga populație a Coreei de Nord, locuitorii Phenianului își reconstruiesc orașul pentru o viață pașnică... Pe ruinele clădirilor vechi și moderne ia ființă noul Phenian. Mii de case noi s-au înălțat pe locul ruinelor carbonizate, ca iarba proaspătă după un incendiu în pădure... Poporul coreean este convins că pacea va fi salvată și că de acum înainte roadele muncii lui nu vor mai fi nimicite de bombe.

WILFRED BURCHETT
ziarist australian

R. D. VIETNAM De patria mea mă despărțeau 20.000 de kilometri. 20.000 de kilometri am străbătut numai prin pămînturile vietnameze și chineze, rusești și romînești. Atît de mare este lumea noastră! De la Hanoi la Sofia și, mai la apus — pînă la Berlin și Varșovia. Aceasta este o lume în care crede omenirea.

Acolo, la douăzeci de mii de kilometri, i-am lăsat pe frații mei vietnamezi. Ei poartă în inimi o parte din viitorul lumii.

BOGOMIL NONEV
ziarist bulgar

Alături de eroii lui OCTOMBRIE ROȘU

Articol scris pentru „Flacăra"
de **M. CHACHIGNON**
ziarist francez

– Pagini glorioase din istoria de luptă a muncitorimii franceze –

Îndată ce-și reveni din surpriză, sala izbucni într-o furtună de aclamații: Clara Zetkin, în ciuda frontierelor, în ciuda poliției, era acolo, imagine a Revoluției vii. Ea venise să apere această Revoluție în fața Congresului, căruia i se adresă în franceză:

„Prin acțiunea voastră revoluționară, împiedicați-i pe capitaliștii și imperialiștii francezi de a uni pe contrarevoluționarii din toate țările împotriva singurei țări a Revoluției — Rusia!"

Era la Tours, în 28 decembrie 1920. De trei zile, cel de-al XVIII-lea Congres al Partidului Socialist Francez își ținea lucrările în sala Manejului; 285 de delegați, purtători a 4.575 de mandate, reprezentau 96 de federații, cuprinzînd aproape 180.000 de membri. În ciuda numeroaselor obiecții ale minorității, majoritatea Congresului hotărî să se pună în discuție problema aderării la Internaționala a III-a. Se perindară la tribună partizani și adversari ai intrării în această uriașă organizație a proletariatului. Timp de cinci zile, cei ce aveau să devină „oameni de încredere ai capitalismului" — după expresia celui mai cunoscut dintre ei, Léon Blum — încercară să stăvilească fluxul impetuos al simpatiei muncitorești pentru Rusia bolșevică. Discursuri, amenințări, lacrimi, șantaje repetate, toate se irosiră în van. În noaptea de 29 spre 30 decembrie un vot categoric demonstră limpede voința socialiștilor francezi: 3.208 mandate *pentru* aderarea la Internaționala a III-a Comunistă, 1.126 mandate *contra* și 395 abtineri.

Lunile ce urmară lui Octombrie

Astfel au trebuit să treacă trei ani pentru ca suflul gloriosului Octombrie să reînvie flacăra unui socialism înăbușit în lupte de grupuri, împotmolit în „combinațiile" falimentare ale parlamentarismului burghez.

Salva de tun de pe „Aurora" răsunase pînă la Paris, unde, în noiembrie 1917, Clémenceau și Lordul Milner semnară o convenție „în legătură cu acțiunile ce vor fi duse în sudul Rusiei". La începutul lui 1918 se declanșă intervenția armată; imperialiștii se năpustiră asupra tinerei Republici.

În acea perioadă Parisul muncitoresc salută Republica Sovietică în numeroase mitinguri, în timp ce trupele franceze refuză să lupte în Basarabia, urmînd să fie evacuate de la Galați și Kerson. La Odesa, prima femeie comunistă franceză, Jeanne Labourbe — care, trăind în Rusia, participase atît la Revoluția din 1905, cît și la luptele din Octombrie 1917 — este asasinată de ofițeri alb-gardiști ruși și francezi.

Jeanne Labourbe, eroica luptătoare comunistă franceză, despre care Lenin a spus în decembrie 1919 la Congresul al VII-lea al Sovietelor: *„Noi știm că numele acestei franceze, tovarășa Jeanne Labourbe, care a plecat la Odesa să-și ducă munca sa de comunistă printre muncitori și printre soldații francezi, este astăzi cunoscut de întregul proletariat francez și a devenit o lozincă de luptă, un nume care-i unește pe toți muncitorii francezi împotriva imperialismului internațional"*.

La 5 aprilie 1919, tot la Odesa, soldații unui detașament al regimentului francez 7 de geniu se răscoală, îi execută pe ofițerii contrarevoluționari și părăsesc orașul, lăsînd muncitorilor ruși întregul armament.

Urmă apoi revolta din Marea Neagră: la 20 aprilie echipajele vaselor „La France" și „Jean-Bart" înalță pavilionul roșu. În iunie izbucnesc noi răscoale: pe cuirasatul „Voltaire" la Bizerta, pe crucișătorul „Guichen" la Itea, pe cuirasatul „Provence" la Toulon, iar pe uscat la depozitul nr. 5 al echipajelor flotei. În Baltică se răscoală marinarii de pe contratorpilorul „Dunois". Iar în august se revoltă echipajul cuirasatului „Diderot", ancorat la Beirut, ca și cel de pe crucișătorul „D' Estrées" la Vladivostok. La Toulon și Brest se dau lupte de stradă. Marinarii sînt de partea muncitorilor și soldaților. Represiunea este însă feroce și sîngeroasă.

La 1 Mai 1919 poliția pariziană trage asupra mulțimii, ucigînd un tînăr muncitor, dar soldații refuză să se alăture crimelor. În iunie grevele se țin lanț: metroul, uzinele metalurgice și textile, marile magazine, sînt paralizate de acțiunile muncitorilor care-și revendică drepturile. La 21 iulie 1919, cînd Internaționala a III-a chemă proletariatul la grevă po-

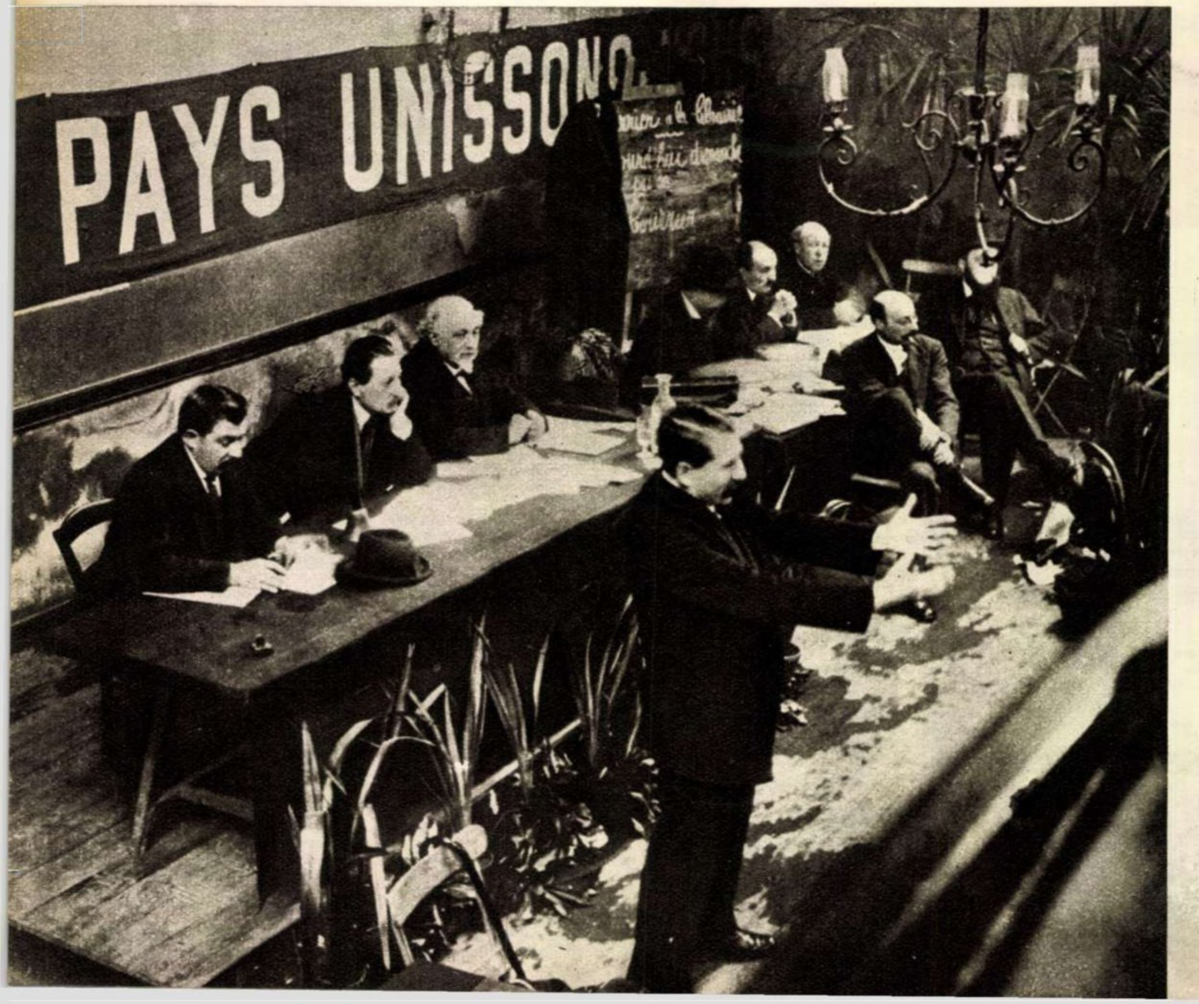

← 27 decembrie 1920. La tribuna Congresului Partidului Socialist Francez, Marcel Cachin pledează cu înflăcărare pentru aderarea la Internaționala a III-a Comunistă.

1 Mai 1920. Poliția pariziană reprimă cu brutalitate pe manifestanți.

AIRES DE TOUS PAYS UNIS

Aspect din sala Congresului de la Tours, decembrie 1920.

litică împotriva intervenției imperialiste în Rusia și Ungaria, liderii sindicali în frunte cu Léon Jouhaux, sfidînd voința maselor muncitorești, se opun acestei acțiuni de solidaritate internațională.

Zorii mijesc la răsărit...

Problema aderării la Internaționala a III-a fusese pusă încă din aprilie 1919. În februarie 1920 Congresul de la Strassbourg se pronunță pentru ieșirea din Internaționala a II-a, însă nu și pentru afilierea la Internaționala a III-a. În acele zile, Marcel Cachin, deputat, directorul ziarului „L'Humanité", este desemnat să facă parte din delegația care va pleca la Moscova pentru „a lua contact cu organele calificate ale Internaționalei a III-a".

Feroviarii francezi declanșează o grevă la 1 Mai, dar, părăsiți de conducerea sindicală și supuși unei represiuni furibunde (au fost pronunțate 22.000 de concedieri!), ei reiau lucrul la 29 mai. Două zile mai tîrziu, delegații socialiști pleacă la Moscova.

Acolo ei îl regăsesc pe Jacques Sadoul, înrolat în Armata Roșie, fost... condamnat la moarte în 1919 de către un tribunal militar francez. Ei îl întîlnesc pe Lenin, care nu ezită să le arate slăbiciunile și greșelile Partidului Socialist Francez. Călătorind prin diferite regiuni ale Rusiei, delegații francezi au putut cunoaște poporul-erou care s-a eliberat primul de sub jugul capitalist; ei participară la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste...

La 13 august 1920, la „Cirque de Paris" o mulțime entuziastă a ascultat darea de seamă a solilor proletariatului francez. Cuvîntul lui Marcel Cachin a răsunat puternic: „*trebuie să aderăm la Internaționala a III-a*!" Și de atunci, zi de zi, el fu nevoit să-i combată — chiar în sînul Partidului — pe adversarii acestui pas hotărîtor. Aflînd de cele 21 de condiții de admitere în Internaționala a III-a, Sembat, Paul Faure și Léon Blum recurg la obstrucție. Dar federațiile muncitorești și țărănești se solidarizează fără șovăială cu frații lor din Rusia — făuritorii Marii Revoluții Socialiste.

Astfel, la 1 septembrie 1920, Marcel Cachin poate scrie în „L'Humanité" : „*Pentru prima oară în istoria țărilor din răsărit, pătrunde adînc și eficace în mințile oamenilor ideea eliberării, a independenței naționale și a libertății sociale; Moscovei îi aparține inițiativa trezirii la viață a popoarelor subjugate*".

La Tours reprezentanții muncitorilor răspund chemării unor luptători revoluționari ca Marcel Cachin, Daniel Renoult și Paul Vaillant-Couturier, votînd adeziunea. Adversarii lor, rămași în minoritate, refuzînd să se supună Congresului, hotărăsc sciziunea ; astfel, ei aleg drumul „colaborării socialiste la toate acțiunile hotărîtoare ale burgheziei imperialiste".

De atunci și pînă în zilele noastre, Partidul Comunist Francez continuă consecvent de-a lungul glorioasei sale istorii, lupta pentru eliberarea clasei muncitoare, afirmîndu-și prin acțiunile sale de zi cu zi, fidelitatea față de marea lecție a nemuritorului Octombrie.

Așot GARNAKERIAN

Acel după care am mers*)

La toate, din care
mîndria de azi ni se-adapă —
căile aspre
ce ne-au adus către slavă,
viața aceasta
cu aripi larg desfăcute,
zborul spre stele,
spre-aceste astrale redute,
visele noastre,
și tot ce-a știut împlinire —
la toate
un nume-lumină
le-a dat strălucire.
Pot să sece izvoare,
pot stînci să dispară —
rămîne-va veșnic
alături de tot ce-apărarăm
cu sînge-n Octombrie,
neșters va rămîne-ntr-a lumii
memorie
făuritorul de nouă istorie,
acel după care am mers:
Lenin!
Mintea lui
străbătu ca o rază
prin mări de-ntuneric.
iar astăzi —
pămîntul întreg luminează.
La Smolnîi
se-auzeau încă tunuri
bătînd peste noaptea adîncă —
el, mîinile-a-ntins
de pe-atunci, spre acei
ce nu se născuseră încă...
Ni-i Lenin măsură
atunci cînd vorbim
de conștiință,
de cinste,
și despre-adevăr.
Simbol bărbăției
e Lenin,
luceafăr zărit de întreg
universul,
luceafăr ce cheamă, din zări...

În romînește de **Tiberiu UTAN**

---

*) Poezie inedită trimisă „Flacării" la cea de-a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

La început de epopee

de **Petre SOLOMON**

Infantă a planetelor, te cînt
La începutul drumului tău mare
Și te petrec, de-aici, de pe pămînt,
C-un milion de semne de mirare.

Nu știu cît vei goni prin univers —
O săptămînă sau o veșnicie —
Dar ești, și vei rămîne, primul vers
Al marii epopei care se scrie.

Crăiasa nopții, preamărită-n veci,
Va împărți cu tine dulcea pîine
A poeziei, pe cerești poteci —
Pe care va umbla și omul, mîine.

O cîte s-au schimbat de pe acum!
Nici nu mă-ncumet să străbat cu gîndul
Abia-nceputul, nesfîrșitul drum
Care unește cerul cu pămîntul.

Infantă a planetelor, de-aceea
Te cînt: cu tine-ncepe Epopeea.

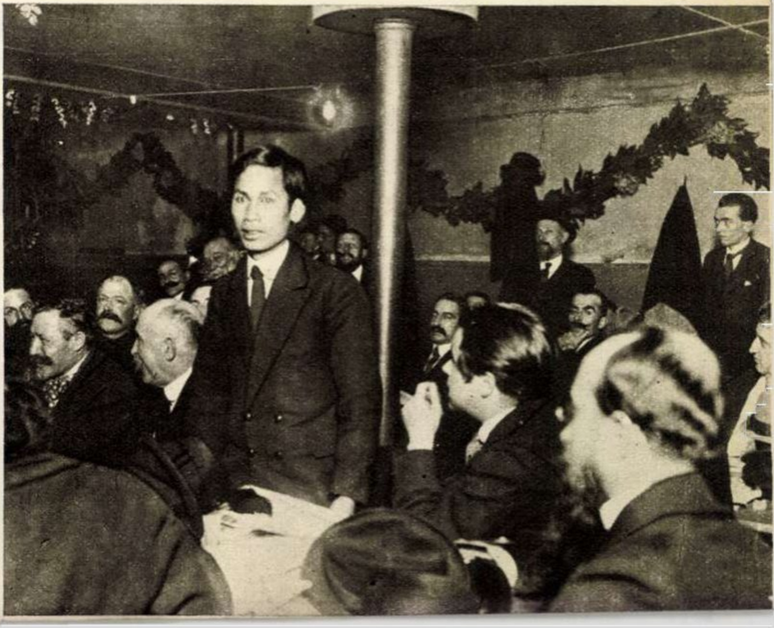

→

– Tînărul delegat vietnamez Nguen Ai Quoc, care vorbește la Congresul de la Tours, nu este altul decît tovarășul Ho Și Min, actualul președinte al Republicii Democrate Vietnam. La dreapta, Paul Vaillant-Couturier, pe atunci redactor-șef al ziarului „L'Humanité".

FOTOREPORTAJUL SĂPTĂMÎNII

Triplă sărbătoare

S-au terminat vechile socoteli dar şi... tuşul. Preşedintele, Sandu Ştefan, i-a găsit „leacul": suflă în ştampilă, după vechiul obicei. →

ŢĂRANI MUNCITORI
CALEA SPRE FERICIRE
VOASTRĂ ... G.A.C.

„Calea spre fericirea voastră este G.A.C." — se află scris de cîţiva ani pe vechea fîntînă turcească. Azi toţi ţăranii din Niculiţel merg pe această cale...

Gospodarul Dumitru Bouroşu şi soţia sa s-au întîlnit cu preşedintele Sfatului popular şi cu preşedintele colectivei. — Ne-am învoit, le-a zis el. De azi sîntem şi noi colectivişti cu partea noastră de vie.

În toamna asta, în Dobrogea, între dealurile Niculiţelului — ultimele coline ale bătrînilor munţi ai Măcinului — vinul „curge gîrlă". Podgoriile au dat rod bogat în struguri, iar dincolo de ele, pînă în Dunăre, grîul şi porumbul nu s-au lăsat mai prejos. „O toamnă de aur" — zic oamenii din partea locului, bucuroşi în zilele acestea ale lui octombrie nu numai de bogăţia pămîntului, ci şi de măreaţa sărbătoare a dobrogenilor — sărbătoarea colectivizării totale de la mare pînă peste Dunăre, realizată în întîmpinarea celei de a 40-a aniversări a Revoluţiei ce a deschis omenirii o nouă eră. Deci, trei sărbători deodată.

Niculiţelul se bucură de multă vreme de faima viţelor sale, care au dat şi dau vinuri renumite în ţară şi peste hotare. Dar cine erau în trecut proprietarii acestor vii? O socoteală după condici vechi găsite la sfatul popular precizează: 85 la sută din vii erau proprietatea moşierilor şi chiaburilor. Numai puterea populară a prilejuit ţăranilor muncitori să se bucure de bogăţia pămîntului pe care-l muncesc. Şi astfel, faima Alegoté-ului, a Pinotului, a Risling-ului şi a Şasla-lei continuă aici şi fără exploatarea moşierilor.

Acum, în aceste zile de sărbătoare, întreg satul s-a angajat să ducă mai departe renumele vinurilor de Sarica şi

Iată-l şi pe ultimul colectivist: tînărul Ioniţă I. Marin. A semnat cererea şi a ţinut să adauge: — Am intrat cu puţin: doar c-un sfert de hectar vie; dar am nişte braţe!...

N-ajung butoaie cît vin este în Niculiţel.

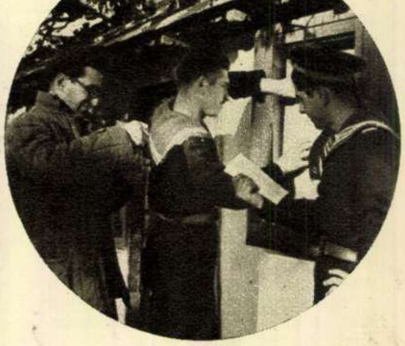

Cei doi tineri marinari, ↑ carînicii Drăguţ Iustin şi Matei Ion, sprijină pe noii colectivişti. După ce-au dus muncă de lămurire verbală, au trecut la pregătirea unei noi gazete de perete. Ambii sînt fiii unor colectivişti din părţile Craiovei.

O priveliştе des întîlnită toamna aceasta în satele dobrogene: un grup de agitatori. →

Copiii din Niculițel învață în școală nouă.

Niculițel, mergînd pe calea colectivizării și aducînd o dată cu munca și priceperea lor, și viile.

Vechilor colectiviști li s-au adăugat în ultimele săptămîni și restul de peste 1400 familii. În sat n-a mai rămas nici o singură familie înafara colectivei; cele două întovărășiri agricole „1 Mai" și „Victoria", care „și-au trăit traiul" s-au autodesființat — foștii întovărășiți devenind membri ai gospodăriei agricole colective „Cel de-al II-lea Congres al Partidului", care cuprinde acum toate cele 8000 de suflete din comuna Niculițel. Iar gospodăria a și pornit în mare bătălie pentru recoltele viitoare.

Cine a dus munca de lămurire? În primul rînd, desigur, activiștii de partid și toți comuniștii din comună, alături de agitatori veniți din fabrici și din unitățile marinei. În al doilea rînd, vechii colectiviști. Deși gospodăria colectivă era relativ mică, s-au găsit totuși destui colectiviști fruntași care să aducă satul pe calea colectivizării. Argumentele au fost din cele mai convingătoare: anul acesta colectiviștii primesc în bani pînă la 14 lei ziua-muncă, au primit avansuri de 6,50 lei pentru fiecare zi muncită; grîu s-a dat la avans cîte două kilograme, deși prin partea locului sînt mai multe vii decît ogoare. Fotografiile și textele explicative ale fotoreportajului nostru ilustrează aspecte din munca de colectivizare totală a acestei bogate comune, ai cărei locuitori au pășit cu toții alături de țăranii muncitori grupați acum în celelalte 333 gospodării agricole colective din Dobrogea și raionul Fetești.

Și acum, înainte de a da „cuvîntul" fotoreporterului, permiteți-mi un scurt intermezzo: se împlinește aproape o jumătate de mileniu de la înființarea comunei Niculițel, iar legenda satului nu-i departe de legenda Bucureștiului. Cam în aceeași vreme cu Bucur Ciobanul, care-și păștea oile pe tarlalele pe care este așezată Capitala de azi, un cioban, Niculiță, a coborît din Ardeal cu oile aici, în Dobrogea. Și de aici n-a mai plecat. Așa s-a născut comuna care-i poartă numele. De ce n-a mai plecat? Nu vorbe, ci documente rămase de pe vremuri dau răspunsul: i-a plăcut mult ciobanului gustul vinului de la poalele munților dobrogeni.

Urmașii lui Niculiță-ciobanul sînt colectiviștii de azi din satul care-i poartă numele. Oameni voinici și sănătoși, care acum se mîndresc cu toții cu titlul de colectivist.

F. URSEANU
Fotografii de A. MIHAILOPOL

Vreți poate să cunoașteți și pe cea mai tînără colectivistă? Vă zîmbește Dumitra St. Decu, care împlinește luna aceasta 16 ani.

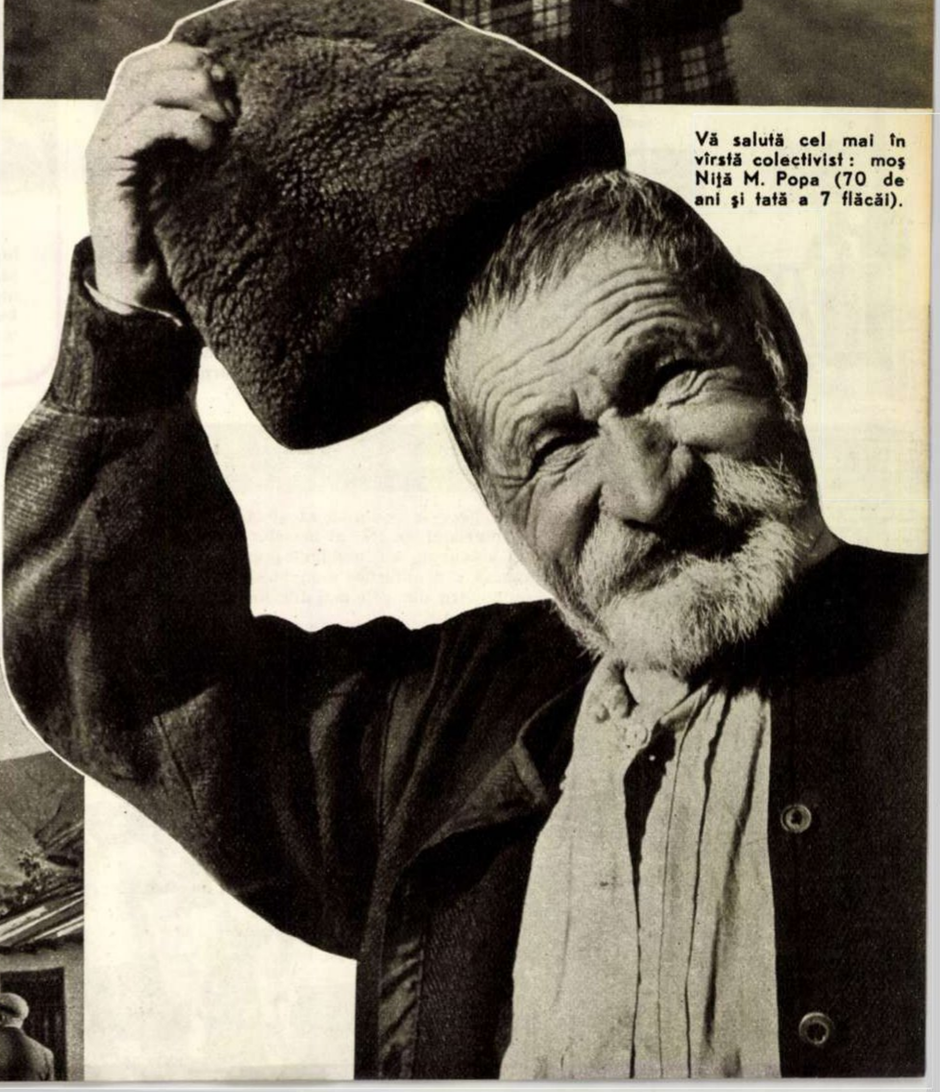

Vă salută cel mai în vîrstă colectivist: moș Niță M. Popa (70 de ani și tată a 7 flăcăi).

PENTRU VIAȚĂ

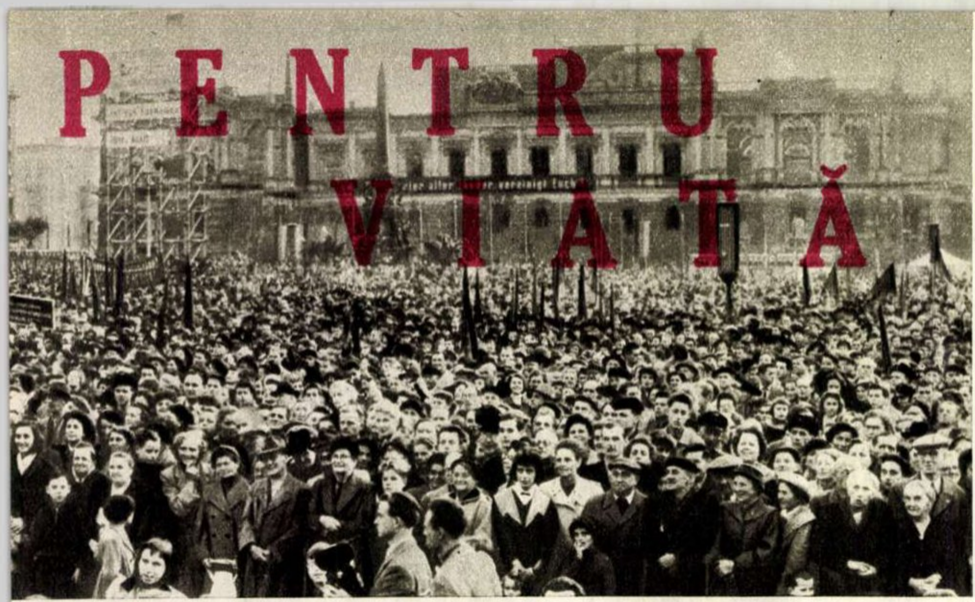

Leipzig, 15 octombrie 1957. La închiderea celui de al IV-lea Congres Mondial al Sindicatelor — la care au fost reprezentați peste 105.000.000 de oameni ai muncii — locuitorii Leipzigului au venit să se întîlnească cu solii oamenilor muncii din întreaga lume. La Leipzig au răsunat din nou cu putere chemările la prietenie, unitate și solidaritate internațională a celor ce muncesc.

Foto: M. ROBAN

„Pentru prietenie cu Uniunea Sovietică!" „Jos colonialiștii!"... Prin numeroase demonstrații, întregul popor sirian își manifestă hotărîrea de a dejuca comploturile colonialiștilor îndreptate împotriva Siriei independente și pașnice, dorința de a întări și mai departe prietenia cu marele popor sovietic, vajnic apărător al libertății și independenței popoarelor.

Pentru pace în Algeria, împotriva mizeriei, la 17 octombrie au avut loc în mii de întreprinderi și localități din Franța, greve, mitinguri la locul de muncă, demonstrații de o amploare deosebită. Acțiunile acestea au demonstrat unitatea de voință a clasei muncitoare franceze în privința rezolvării problemei algeriene, forța mișcării revendicative a muncitorimii franceze.

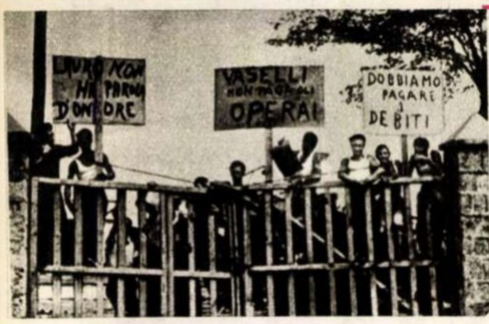

O acțiune din miile de acțiuni întreprinse de muncitorimea italiană în lupta pentru satisfacerea cerințelor sale: muncitorii constructori de pe șantierul contelui Vaselli și de la „Meridionale - strade" au hotărît să facă grevă și să ocupe șantierul în semn de protest față de neplata salariilor ce li se cuveneau pe **mai multe luni în urmă.**

Muncitori din întreprinderile a cinci mari societăți metalurgice japoneze, marinari, mineri, muncitori de la mai multe șantiere navale din Japonia desfășoară actualmente o puternică mișcare revendicativă pentru majorarea salariilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă. Împotriva grevelor și demonstrațiilor muncitorești autoritățile folosesc forțe polițienești — aceste ciocniri soldindu-se deseori cu numeroși răniți.

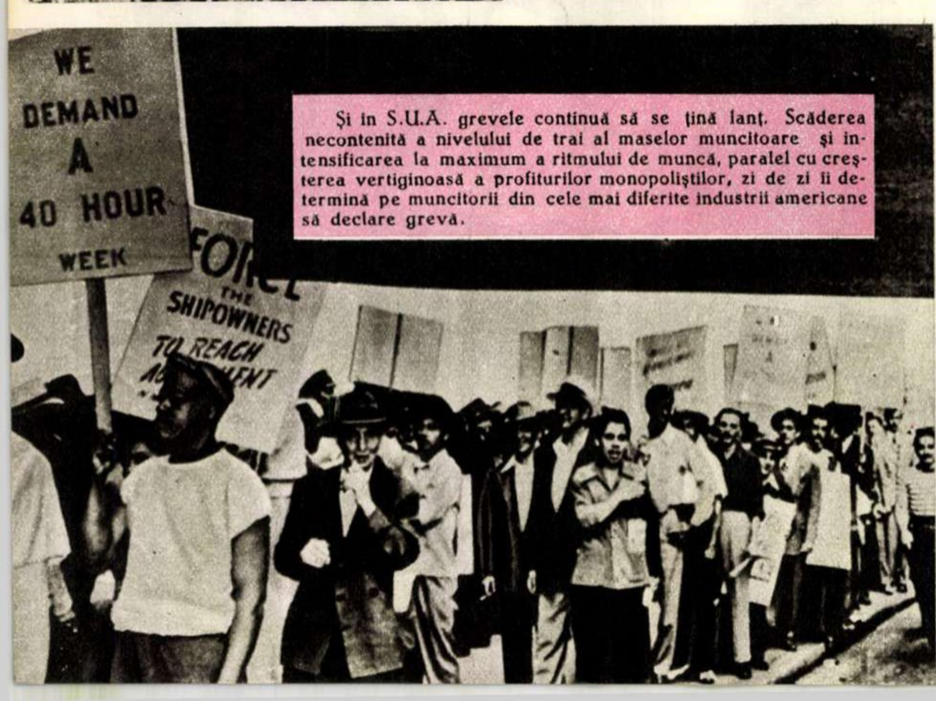
WE DEMAND A 40 HOUR WEEK
FORCE THE SHIPOWNERS TO REACH

Și în S.U.A. grevele continuă să se țină lanț. Scăderea necontenită a nivelului de trai al maselor muncitoare și intensificarea la maximum a ritmului de muncă, paralel cu creșterea vertiginoasă a profiturilor monopoliștilor, zi de zi îi determină pe muncitorii din cele mai diferite industrii americane să declare greva.

↑ Pentru a doua oară în decurs de numai cinci luni, muncitorimea argentiniană s-a ridicat din nou la mari acțiuni de luptă care au culminat cu greva generală de 48 de ore, ce a paralizat cele mai importante centre de activitate economică ale Argentinei.

În fotografie: Pe străzile orașului Buenos Aires, aflat sub stare de asediu, poliția e gata să intervină...

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!
Bobiță, detectiv amator..

DE GEORGE VOINESCU

CAPITOLUL VI: „O AVENTURĂ ÎN SPAȚIU“

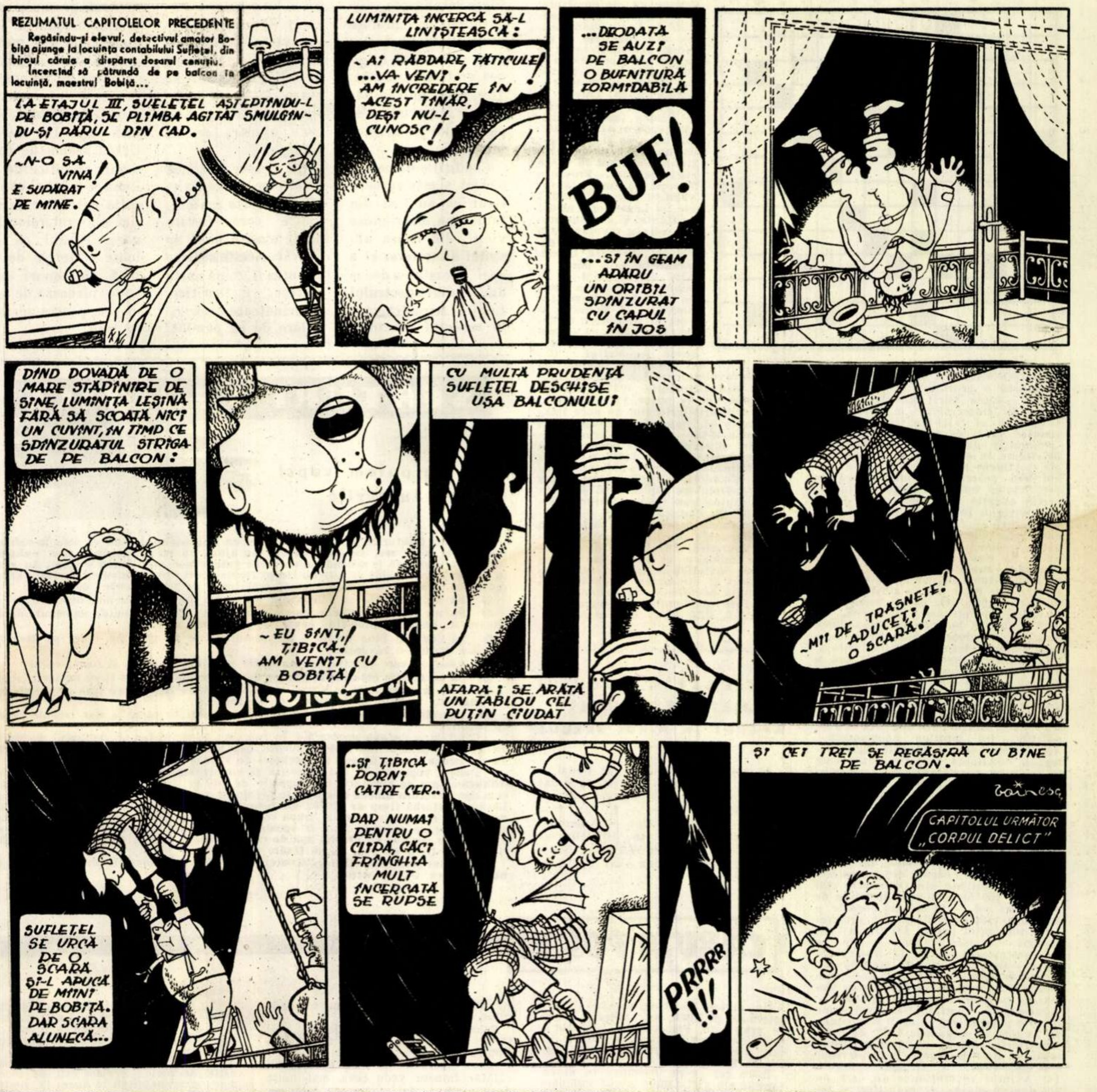
REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE
Regăsindu-și elevul, detectivul amator Bobiță ajunge la locuința contabilului Sufleței, din biroul căruia a dispărut dosarul cenușiu.
Încercînd să pătrundă de pe balcon în locuință, maestrul Bobiță...
LA ETAJUL III, SUFLEȚEL AȘTEPTÎNDU-L DE BOBIȚĂ, SE PLIMBA AGITAT SMULGÎNDU-ȘI PĂRUL DIN CAP.
– N-O SĂ VINĂ! E SUPĂRAT PE MINE.
LUMINIȚA ÎNCERCĂ SĂ-L LINIȘTEASCĂ:
– AI RĂBDARE, TĂTICULE! ...VA VENI! AM ÎNCREDERE ÎN ACEST TÎNĂR, DEȘI NU-L CUNOSC!
...DEODATĂ SE AUZI PE BALCON O BUFNITURĂ FORMIDABILĂ
BUF!
...ȘI ÎN GEAM APĂRU UN ORIBIL SPÎNZURAT CU CAPUL ÎN JOS
DÎND DOVADĂ DE O MARE STĂPÎNIRE DE SINE, LUMINIȚA LEȘINĂ FĂRĂ SĂ SCOATĂ NICI UN CUVÎNT, ÎN TIMP CE SPÎNZURATUL STRIGA DE PE BALCON:
– EU SÎNT, ȚIBICĂ! AM VENIT CU BOBIȚĂ!
CU MULTĂ PRUDENȚĂ SUFLEȚEL DESCHISE UȘA BALCONULUI
AFARĂ I SE ARĂTĂ UN TABLOU CEL PUȚIN CIUDAT
– MII DE TRĂSNETE! ADUCEȚI O SCARĂ!
SUFLEȚEL SE URCĂ PE O SCARĂ ȘI-L APUCĂ DE MÎINI PE BOBIȚĂ. DAR SCARA ALUNECĂ...
...ȘI ȚIBICĂ PORNI CĂTRE CER..
DAR NUMAI PENTRU O CLIPĂ, CĂCI FRÎNGHIA MULT ÎNCERCATĂ SE RUPSE
PRRRR !!!
ȘI CEI TREI SE REGĂSIRĂ CU BINE PE BALCON.
Voinescu
CAPITOLUL URMĂTOR „CORPUL DELICT”

CIMITIRELE VIKINGILOR

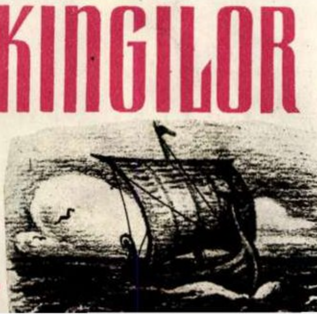

Savanții arheologi care lucrează la Muzeul național din Copenhaga au făcut recent o descoperire interesantă în regiunea localității Lindholm din Danemarca. Ei au găsit acolo un imens cimitir al vikingilor, care, sub raportul întinderii și numărului de morminte, se află imediat după cunoscutul cimitir Biskra, aflat în Suedia. Pe o întindere de 6 hectare au fost descoperite pînă acum 550 morminte, care provin din perioada cuprinsă între secolul al VI-lea și al XI-lea.

Faptul că cimitirul a fost descoperit în acest loc nu constituie o surpriză. Se știa de mult că, acum cîteva sute de ani, în această regiune exista un canal navigabil, care făcea legătură între Kattegat și Marea Nordului. Pe timpuri se afla în acest loc un golf, care constituia probabil un loc minunat pentru adăpostirea flotelor vikingilor. Nu departe de cimitir au fost găsite, de asemenea, urmele unor așezări datînd aproximativ din aceeași perioadă.

Pe ruinele așezării și pe morminte s-au depus, în timpul secolelor, nisipuri mișcătoare. Acestea îngreunează, ce e drept, munca cercetătorilor, dar nisipul s-a dovedit un minunat material de conservare...

Cercetările de pînă acum arată că corpurile celor decedați au fost, în cea mai mare parte, arse, iar resturile de oase și cenușa, culese în vase de lut, s-au păstrat în morminte împreună cu diferite obiecte aparținînd celui decedat. Vikingii își petreceau cea mai mare parte a vieții pe mare, ei considerau deci că decedatul nu se va putea lipsi după moarte... de barcă. Prin urmare morților mai bogați li se punea în mormînt și barca. Dar, cu timpul, mormintele, care la început au fost pătrate sau ovale, au fost construite ulterior în formă de barcă.

Obiectele găsite în morminte dovedesc că vikingii practicau, încă în secolul al X-lea, religii pur păgîne. Din descoperirile cele mai interesante fac parte însă monedele — între altele, bănuți, bătuți în jurul anului 900... în depărtatul Tașkent. Aceste descoperiri dovedesc cît de întinse și ramificate erau relațiile comerciale pe care vikingii le întrețineau cu diferite popoare și cît de departe au mers uneori expedițiile lor comerciale sau piraterești — pentru că, după cum se știe, acești vestiți navigatori erau tot atît de vestiți negustori și războinici, cît și pirați.

Cuvinte despre MARELE OCTOMBRIE

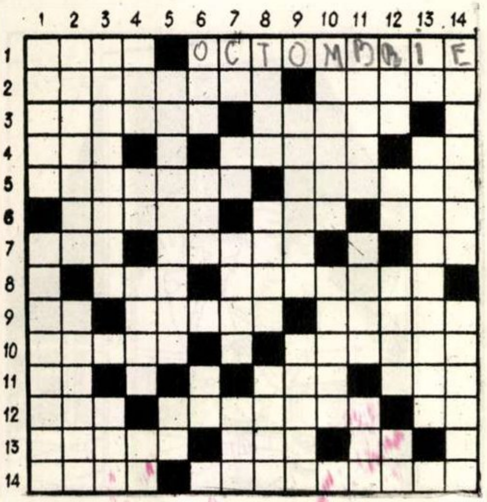

ORIZONTAL: 1) Tînăra Republică Socialistă o proclamă în primul său decret — Luna Marii Revoluții Socialiste. 2) „Împotrivire" manifestată la Congresul al VIII-lea al partidului (martie 1919) de un număr de foști „comuniști de stînga", în chestiunile privitoare la organizarea Armatei Roșii — Afluent al Mureșului. 3) A trecut din proprietatea moșierească în proprietatea întregului popor, prin decretul adoptat de Congresul al II-lea al Sovietelor în noaptea de 26 octombrie 1917 — „... Svobodî", crucișător care, împreună cu „Aurora", a participat la insurecția armată din octombrie 1917. 4) Sau — Comună în raionul Snagov — Jumătate de tonă! 5) De acolo ne vine lumina, acolo s-au ivit zorii unei lumi noi — Dușmani ca: moșieri, capitaliști, cadeți, menșevici, socialiști-revoluționari, anarhiști, cu care noul Stat Sovietic trebuia să lupte (sing.). 6) Readucerea unei piese sau a unui sistem tehnic la poziția inițială, prin acțiunea greutății proprii sau a unei forțe elastice — Rîu în Chile — În ziua de 30 a acestei luni din primăvara anului 1917 a început la Petrograd o conferință a comitetelor de fabrică, în care bolșevicii aveau de partea lor trei sferturi din delegați. 7) Prepoziție — De mărime neobișnuită — Afirmație. 8) Insulă în arhipelagul Molucelor — Alianța imperialiștilor care în 1918 au pornit războiul împotriva Statului Sovietic. 9) Sînt — A dus la dezlănțuirea primului război mondial și totodată la slăbirea puterii țarismului, care a putut fi răsturnat de masele de muncitori și țărani din Rusia — Cucerită (cu asalt) ca puternica întăritură a Palatului de Iarnă. 10) Prin trecerea lor în proprietatea întregului popor, țărănimea capătă din partea Revoluției Socialiste din Octombrie mai mult de 150 de milioane desiatine de pămînturi noi. — Și această bogăție a solului devine după Revoluție proprietatea întregului popor. 11) Oprea Constantin — Animal sălbatic — Rîu pe care era așezată Sparta. 12) Apă curgătoare — Oraș de pe Volga (Stalingradul de azi) de unde s-a dezlănțuit în toamna anului 1919 o ofensivă hotărîtoare împotriva forțelor contrarevoluționare — Servește! 13) Anotimpul al cărui nume îl purta palatul luat cu asalt în noaptea de 25 spre 26 octombrie 1917, de către muncitorii, soldații și marinarii revoluționari din Petrograd — Sculptor francez (m. 1913) — Aliment complet. 14) Avîntul revoluționar de care au dat dovadă masele de muncitori și țărani în luptă ca și în munca pașnică — Pretinși revoluționari, printre care se aflau numeroase elemente provocatoare și care se pronunțau din principiu împotriva oricărei puteri, inclusiv împotriva puterii revoluționare.

VERTICAL: 1) În timpul Revoluției din Octombrie marea majoritate a acestuia a trecut de partea bolșevicilor — În acest punct intervenționiștii japonezi au atacat Sovietele în 1918, dînd sprijin gardiștilor albi. 2) Țelul principal al Țării Sovietice cînd guvernul a declarat că: „Patria Socialistă e în primejdie", iar Lenin a lansat lozinca: „Totul pentru front!" — Privitor la societate. 3) Organizatori și agitatori militari de seamă, care au sădit în rîndurile ostașilor roșii spiritul de disciplină și de vitejie în luptă — Strigătul victorioșilor! 4) Localitate în Letonia — Anton Pavlovici — Din neamul sciților — Bine! 5) Metoda comunistă de construire a socialismului, recomandată de Lenin muncitorilor din industrie în perioada scurtului răgaz de acalmie din primăvara anului 1918 (pl.) — Pronume. 6) Nume german — Insulă lîngă Coreea — Prepoziție. 7) Conjuncție — Pentru (abr.) — Luptător erou al Armatei Roșii, care, ca și Ceapaev, Parhomenko și mulți alții, a contribuit la victoria Revoluției — Fluviu în Europa. 8) Celebrele învățături din aprilie 1917 ale lui Lenin, care au dat partidului și proletariatului o linie revoluționară clară de trecere de la revoluția burgheză la cea socialistă — A dărui — Aici s-a încheiat la 20 octombrie 1920 un tratat de pace între Republica Sovietică și Polonia. 9) Poet al Renașterii italiene (1474-1533) — Vechea denumire populară a orașului Revoluției. 10) A participat, alături de forțele revoluționare terestre, la insurecția din Octombrie 1917 — Desemnați prin vot de popor. 11) ...Litovsk, locul semnării tratatului de pace între Germania și Republica Sovietică în februarie 1918 — Simbol al cruntei exploatări și al degradării omenești, în Rusia țaristă — Zori iviți o dată cu Revoluția. 12) Comună în Pirineii Orientali — Emanoil — Rusia a fost prima care a zdrobit pe exploatatori și o dată cu ei exploatarea (pl.) — Uniunea Sovietică. 13) Cămașă cu flori — Vînzători de patrie care au căutat să lovească în permanență cauza Revoluției și puterea sovietică. 14) Una dintre republicile unionale ce alcătuiesc marea Uniune Sovietică — Așa au fost proletariatul și țărănimea muncitoare în Revoluția Socialistă din Octombrie.

Cuvinte mai puțin cunoscute: ISE, IRI, OGE, EZI, OTT, ILO, RIA.

DEZLEGAREA JOCULUI „METEOROLOGIE" APĂRUT ÎN N-RUL TRECUT

1) Agamemnon — Țap. 2) Dedal — Opărite. 3) Ararat — Amărît. 4) Midas — Ace — Îți. 5) Al — Stim — Ts — Ic. 6) Sănii — Elice — I. 7) T. — Înceta — Omăt. 8) Ont — Aneroide. 9) Rouă — Iliac — Rb. 10) Rîma — Inmii — O. 11) Po — Udă — Ge — Val. 12) Asori — Oana — Ni. 13) Ningău — Lichid.

ORIGINEA CIRCURILOR LUNARE

Tov. N. Mărculescu din București ne-a întrebat în primul rînd dacă circurile lunare n-ar fi opera unor ființe inteligente, dispărute de pe suprafața lunii și, în al doilea rînd, care este originea craterelor lunare. Tov. prof. universitar Călin Popovici răspunde mai jos acestor întrebări.

Condițiile de pe Lună sînt, și este aproape sigur că au fost din totdeauna, neprielnice vieții, din cauza absenței atmosferei și a apei. Aceasta s-a dedus din studiul spectrului Lunii și se răsfrînge și în aspectul reliefului Lunii, deoarece, chiar și la cea mai superficială examinare a acesteia cu luneta, apare evident că relieful ei nu a suferit eroziuni datorite apelor sau vîntului. Ipoteza că diferitele detalii de relief observate ar putea fi opera unor ființe inteligente cade, așadar, de la sine.

Cît despre originea craterelor lunare, există mai multe ipoteze, dintre care fiecare poate avea o bază de adevăr. Aceste cratere ar putea fi, după unele ipoteze, meteoritice, asemănătoare celor similare de pe pămînt. Faptul, însă, că pe Lună majoritatea craterelor se găsesc pe una din emisfere și anume pe cea sudică, a făcut pe mulți autori să creadă că originea celor mai multe cratere lunare trebuie căutată în fenomene de genul celor vulcanice de pe Pămînt. Tot prin această teorie, ținînd seama de condițiile specifice de pe Lună, s-a dat și explicația detaliilor de relief ale craterelor lunare. Faptul că nu toate craterele de pe lună au conuri centrale pledează, de asemenea, pentru această ipoteză.

SFATURI PRACTICE

Cum ne putem vopsi singuri lucrurile

Multe din țesăturile pe care le folosim ca îmbrăcăminte sau ca obiecte casnice, înainte de a se uza, se decolorează sau ajung să ne plictisească prin culoarea lor. Dacă dorim să le schimbăm culoarea putem face acest lucru singuri, în casă, la un preț convenabil și într-un timp foarte scurt. Dar pentru ca operația să ne reușească, trebuie să ținem seama, mai întîi, de următoarele condiții:

- Să nu încercăm să schimbăm o culoare închisă într-una deschisă;
- Să nu folosim culorile care se combină (spre exemplu, galbenul, dacă-l băgăm în culoarea albastră, căpătăm verde, nu albastru);
- Să curățim bine petele — în special petele de grăsime — de pe țesătura pe care vrem s-o revopsim;
- Vasul în care vopsim trebuie să fie suficient de adînc și foarte curat;
- Să nu băgăm obiectul în vopsea decît descusut complet și cu nasturii scoși;
- Cele mai pretabile la vopsit sînt țesăturile de lînă. Dacă lîna e amestecată cu bumbac, trebuie să folosim vopsea specială.
- Operația propriu-zisă a vopsitului e destul de simplă, dar trebuie făcută cu atenție:

Cantitatea de apă necesară e în funcție de greutatea și volumul țesăturii. În general pentru lînă trebuie socotit cam 15 litri de apă la un kg de stofă. De asemenea se calculează un pachețel de vopsea la 300 grame de țesătură.

Punem vopseaua în apă clocotită și amestecăm pînă ce se dizolvă complet. Adăugăm sare de bucătărie în proporție de 100 gr la 10 litri de apă și introducem apoi țesătura umedă (după ce în prealabil am spălat-o bine cu apă și săpun). Lăsăm să fiarbă timp de 20-30 de minute, mestecînd-o mereu, ca să nu rămînă unele cute mai puțin vopsite. După ce o luăm de pe foc, lăsăm țesătura în vopsea pînă ce se răcește. Apoi o scoatem și o clătim de mai multe ori, pînă ce apa rămîne curată. În ultima apă de clătit turnăm oțet în proporție de o linguriță la un litru de apă, ca să fixăm vopseaua.

Cînd am terminat clătitul, scoatem țesătura și o punem la uscat, undeva la umbră, fără s-o stoarcem

CĂRUȚA POȘTEI

Un cîntec, o imagine sau slovele așternute pe hîrtie au, adesea, puteri de vrăjitoare. Prin ele îți vorbește o lume de demult apusă, o lume în care n-am putea pătrunde altfel decît cu închipuirea.

Între cei ce-au însemnat în slove aspecte ale vieții unui trecut îndepărtat din Moldova și Muntenia, se află și francezul Stanislav Bellanger. El ne-a lăsat în „Le Keroutza" o admirabilă frescă a țărilor romînești de acum cinci pătrare de veac. În această frescă, poștele sînt centrul atenției călătorului.

Poștele sau menzilurile, după denumirea lor turcească de atunci, aveau în frunte un hatman. Menzilhanalele, adică stațiile de poștă, erau situate pe drumurile principale, din șase în șase leghe și erau conduse de un căpitan, căruia i se spunea menzilgibașa. Pentru cai și ordine la menzilhanale erau tocmiți surugii, bicigași și beșlii.

Dar pentru a putea folosi căruța poștei sau, cum îi mai spunea lumea, olacul, trebuia să mergi la aga sau la ispravnicul tîrgului în care te aflai. După ce-i explicai unde vrei să călătorești și cînd vrei să pleci, îți da legitimație de drum, o podorojnă.

Fotografia reprezintă un olac de poștă după o gravură în lemn de Charles Doussault.

Acest vehicul, în care spiritualul călător francez vede ceva mai mult decît o roabă, dar mai puțin decît un car, era „o cutie fără capac, înaltă de 30 degete, largă de două picioare, lungă de trei și așezată pe patru roți".

„În nici o parte din lume, după cîte știu — scrie Bellanger în „Le Keroutza" — nu se călătorește cu mai multă repeziciune, dar într-un mod mai puțin confortabil ca în Moldo-Valahia".

Fără îndoială că o călătorie cu un astfel de vehicul era tot atît de incomodă și probabil nu te ducea la destinație cu o viteză mai mică decît acea a autobuselor I.T.B. de pe linia 32...

Val TEBEICĂ

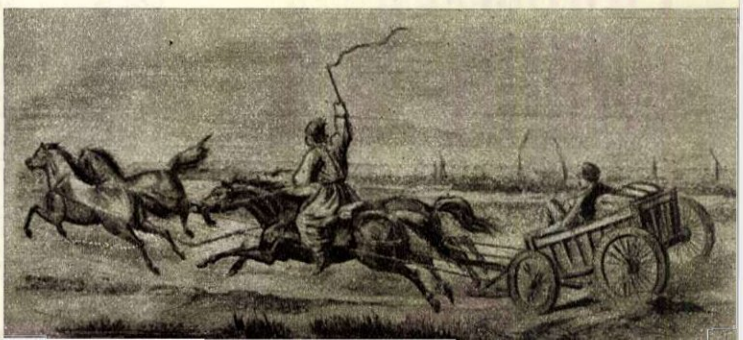

ÎN JURUL GLOBULUI

↑ ELEFANTUL ŞI ADMIRATORII SĂI. Unul din elefanţii Grădinii Zoologice din Budapesta îşi exprimă entuziasmul faţă de simpatia vizitatorilor mici şi mari, acceptînd covrigi, biscuiţi şi dulciurile ce-i sînt servite direct la.. trompă.

BALONUL CAPTIV se bucură de o mare popularitate în rîndurile tineretului sportiv din Polonia. În fotografia noastră poate fi văzut balonul „Sirena" care, după ce a decolat de pe aerodromul sportiv Coclawek din Varşovia, şi-a început primul zbor spre înălţimi. →

SP-BZA
SYRENA

↑ PENTRU O BUCATĂ DE PÎINE. Jim Crossini, de profesiune escapologist, (apare şi dispare...) a luat foc în timp ce-şi făcea reclamă stînd spînzurat în aer la 50 de picioare înălţime, în faţa teatrului de varietăţi din Manchester (Anglia) unde se produce (fotografia de sus). O reclamă care era cît p-aci să-l facă să dispară pe-de-adevăratele din... această lume. Totuşi în aceeaşi seară a fost nevoit să prezinte obişnuitul spectacol de escapologie. Căci altfel... (fotografia de jos)

↑ PINGELE ŞI MATEMATICI. Este vreo legătură între matematici şi încălţăminte? Aparent nu. Şi totuşi Stanley Raimes, doctor în matematici, lector la Universitatea din Londra, a străbătut pe jos distanţa de 340 mile (aproape 600 kilometri) de la New Castle la Londra. Dar nu din pasiune pentru turism, ci pentru cele 100 de lire care i se plătesc lui şi altor 400 de „turişti", ca să confirme durabilitatea unor pantofi...

PĂTUŢUL ELECTRIC pentru copiii născuţi prematur a dat rezultate excepţionale la maternitatea uzinelor „Riesa" din R.D. Germană. Pătuţul acesta încălzit automat asigură o temperatură constantă noului născut, ferindu-l de orice răceală.

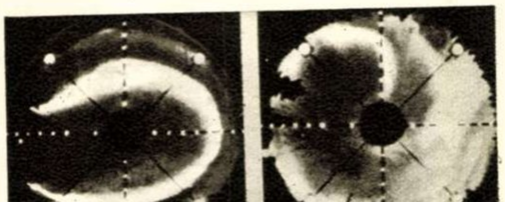

↑ AURORA BOREALĂ a fost... fotografiată. Dovadă, aceste două clişee excepţionale, realizate de astronomii de la Observatorul Kiruna din nordul Suediei. Primul clişeu (în stînga) ilustrează începutul aurorei; cel de-al doilea, realizat 3 ore mai tîrziu, arată apogeul fenomenului.

Eroii piesei „Familia" de Popov vor apărea şi pe ecran, în filmul pe care îl turnează acum regizorul V. Nevzorov, în studiourile Mosfilm. Filmul este intitulat „Familia Ulianovilor" şi e închinat adolescenţei lui Lenin; rolul lui Vladimir Ilici va fi jucat de tînărul actor din Habarovsk, V. Korovin, iar rolul mamei lui Lenin de Sofia Ghiaţintova, artistă a poporului. Se ştie că actriţa a creat şi în teatru acest rol, repurtînd un mare succes.

Cunoscuta artistă de muzic-hall Josephine Baker, care a părăsit nu demult scena, a acceptat să reapară, de data asta pe ecran, ca interpretă principală a unui film consacrat vieţii ei, pe care-l va regiza în Danemarca un producător norvegian, după un scenariu scris de englezul Patrick Brown.

Ramayana, vestitul poem epic indian datînd din veacul al cincilea înaintea erei noastre, a inspirat pe creatorul ceh de desene animate Karel Zeman, care a şi început pregătirile în studiourile de la Gottwaldow.

Amintirea frumoasei şi talentatei actriţe mexicane Maria Felix va fi reîmprospătată prin rularea unuia dintre ultimele ei filme, turnat anul trecut în Spania şi denumit „Faustina". Filmul este o prelucrare liberă a legendei lui Faust, care devine, în scenariul lui Pio Dartejo, după cum arată şi titlul... femeie.

Numeroaselor filme istorice inspirate de nemuritoarea figură şi activitatea lui Lenin i se adaugă filmul „Comunistul", pe care-l pregăteşte în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluţii regizorul Iurii Raizman. În rolul marelui conducător va apărea B. Smirnov, care a putut fi admirat şi de publicul bucureştean cu ocazia turneului MHAT-ului în ţara noastră, cînd a interpretat tot rolul lui Lenin, atunci însă în piesa „Orologiul Kremlinului" de Pogodin.

Unul dintre cei mai mari actori ai filmului mut a fost Lon Chaney, creator a nenumărate figuri de neuitat, denumit şi „omul cu 1000 de chipuri". Actualmente, la Hollywood se realizează un film bazat pe biografia interpretului lui Quasimodo şi Mister Wu, avînd ca interpret al lui Lon Chaney, pe actorul James Cagney.

La Zagreb s-a terminat turnarea noului film croat „Doar oamenii", după un scenariu de Arsen Diklici, inspirat din munca şi biruinţele chirurgilor oculişti. În regia lui Branko Bauer apar actorii Markovici-Miletici, M. Marghetici, C. Iurcevici şi alţii.

Anecdota săptămînii

Winston Churchill şi-a început cariera politică în partidul conservator, apoi a devenit liberal, apoi din nou conservator. În cursul unei discuţii aprinse, un alt membru al parlamentului, Raikes, a spus: „Am fost conservator mai mult timp — deşi mai puţin des decît di Churchill !"

RECORD MACABRU. Faimosul „magician" Reno Tenco din Lodi (Italia) a stat îngropat sub pămînt timp de 171 de ore, întrecîndu-şi astfel cu o oră propriul său record. El şi-a sărbătorit această victorie, devorînd ace şi lame de ras şi bînd o sticlă de petrol. În fotografia din stînga: printr-un tub metalic i se comunică numărul de ore trecute de la... înhumare. În dreapta: momentul deshumării. →

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744 - **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planşele policromii executate la Imprimeria de Timbre-Bucureşti.

1917-1957

Bibl Reg

PREȚUL 1,50 LEI

Nr. 32 (129)
Anul VI
9 noiembrie 1957

Nu e vorba de o fotografie inedită a marelui Lenin, ci de o scenă din noul film sovietic „Comuniștii" În rolul lui Ilici, Boris Smirnov.

Bill. Rep.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

În acest număr:

ACUM 40 DE ANI: Marinarii romîni la Sevastopol 4
ŞI ROMÎNIA E „ŢARĂ MICĂ" DAR... — reportaj de la New York de N. Lupu . . . 5
JURNAL — reportaj . . 8
BUDAPESTA ÎN ACESTE ZILE — fotoreportaj de E. Iarovici . . . 10
ÎNTÎIUL ZBOR — poezie de M. Beniuc. . . . 12
RECENZIE LA VOLUMUL X AL OPERELOR LUI MIHAIL SADOVEANU . 12
LACRIMI — schiţă de C. Bozbici 13
MITICĂ — Schiţă de Ştefania Raiciu 14
DOUĂ INTERVIURI DESPRE SATELIT: răspund savantul sovietic Kiril Staniukovici şi savantul romîn Edmond Nicolau 15
HAMBARELE SÎNT PLINE — reportaj de Ilarie Murgu 16
Te văd, te văd 17
GENERALUL MAIMUŢĂ — de Jules Verne . . . 18
DISPARIŢIA DOSARULUI CENUŞIU — de George Voinescu 19
UIMITOAREA SIMINA . . 20
Cuvinte încrucişate, sfaturi practice 21
În jurul globului . . . 23

Luna prieteniei
ROMÎNO-SOVIETICE

În fotografie: un colţ al sălii, în timp ce vorbeşte un vechi militant comunist, tovarăşul Ion Cioţan (în stînga, sus). În stînga, jos: un dans popular rus, executat de Ansamblul M.F.A. în cadrul programului de cîntece şi dansuri, desfăşurat cu acest prilej.

Recitalul pianistei sovietice Margarita Fedorova s-a bucurat de un mare succes. Drept care, n-au lipsit nici amatorii de autografe.

La deschiderea expoziției „Cartea Sovietică”.

Conferință de presă la sediul Consiliului General A.R.L.U.S. Au împărtășit ziariștilor prezenți impresiile lor membrii delegației A.R.L.U.S. care, în cadrul Lunii prieteniei romîno-sovietice, au vizitat orașele Moscova, Leningrad, Minsk și Baku. Delegația a fost formată din: acad. prof. P. Constantinescu-Iași (conducătorul delegației), prof. ing. D. Praporgescu, rectorul Institutului de Construcții, Alex. Roșca, prorector al Universității „V. Babeș” din Cluj, Mihai Patriciu, directorul general al Combinatului Metalurgic Reșița, scriitorul Eugen Frunză, redactor-șef al revistei „Flacăra”, Szenkalszki Endre, artist emerit de la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj, Aurelia Teodorescu, directoarea școlii medii nr. 12 din București, și Spiridon Bulete, secretarul consiliului orășenesc A.R.L.U.S.

Montaj literar cu tema: „Din cele mai iubite opere ale scriitorilor sovietici”. În fotografie: actorii Nicolae Sireteanu, artist emerit, și Corina Constantinescu, laureată a Premiului de Stat, care și-au dat concursul cu acest prilej.

* * *

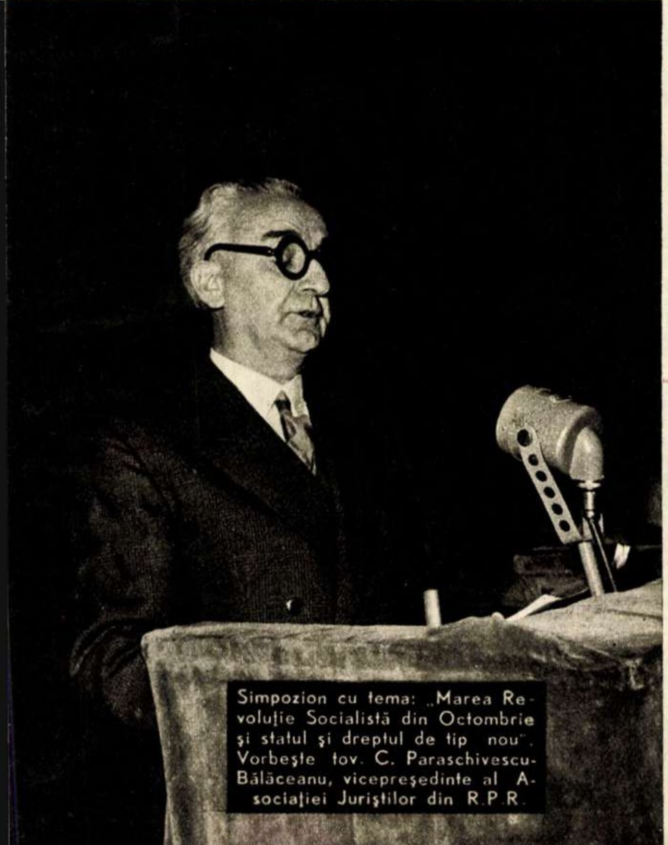

Simpozion cu tema: „Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și statul și dreptul de tip nou”. Vorbește tov. C. Paraschivescu-Bălăceanu, vicepreședinte al Asociației Juriștilor din R.P.R.

Otar Vasilievici Taktakișvili, cunoscutul compozitor și dirijor gruzin, s-a bucurat la București de un frumos succes, dirijînd la deschiderea „Săptămînii muzicii sovietice” concertul Filarmonicii de Stat „George Enescu”.

ACUM 40 DE ANI

Marinarii romîni la SEVASTOPOL

Pe puntea vasului, în neuitatele zile ale lui 1917.

Toamna anului 1916 a fost rece şi umedă. Sub un cer mohorît, care răsfrîngea în plumbul norilor, tristeţea unei ţări îndurerate, războiul îşi flutura fără cruţare spectrele morţii. De pe front veneau ştiri alarmante; trupele romîne, prost echipate, fără armament şi provizii, dezorganizate, băteau în retragere.

După cîteva operaţiuni îndrăzneţe pe Dunăre, pentru a sprijini retragerea trupelor ameninţate de încercuire, unităţile flotei ruso-romîne s-au pus la adăpost, ca să nu cadă în mîinile inamicului. De cîteva săptămîni se aflau în aşteptare la Brăila cinci vase ale flotei comerciale romîne. Era vorba ca navele „Împăratul Traian“, „Dacia“, „Regele Carol“, „Romînia“ şi „Principesa Maria“ să fie transformate în crucişătoare auxiliare şi puse la dispoziţia flotei ruse de război.

De cîtva timp şi-au făcut apariţia la Brăila şi noii comandanţi ruşi, însoţiţi de echipe de instructori. La începutul lunii octombrie, totul este gata de plecare, dar în două rînduri se amînă ridicarea ancorelor. Ştirile meteorologice sînt proaste: pe mare bîntuie furtună năprasnică. O plecare în larg pe o mare montată şi în condiţii lipsite de securitate, din cauza submarinelor inamice, riscă să se transforme într-o catastrofă navală. Dar situaţia pe front se agravează şi ordinele comandamentului sînt categorice : nu se mai poate întîrzia nici un minut!

În zorii zilei de 8 octombrie, pe o vreme cu burniţă şi vînt rece din răsărit, cele cinci nave ridicau ancora. Seara ajungeau la Sulina şi, în aceeaşi noapte, intrau în Marea Neagră, pe o vreme cîinească, luînd direcţia Sevastopol. La 9 octombrie convoiul intră în rada portului Sevastopol, salutat, conform tradiţiilor, cu cîteva lovituri de tun. În aceeaşi zi o radiogramă de la Galaţi anunţa evacuarea Constanţei...

Cîteva zile escadra rămîne în repaus. Comandamentul marinei ruse convoacă la o conferinţă conducerea echipajelor romîneşti. Le pune în vedere că, în foarte scurt timp, vasele lor vor fi dotate cu armament şi afectate unor servicii de război. Amiralul Veneghin, comandantul escadrei în care s-au încadrat cele cinci unităţi romîneşti, îi pofteşte pe ofiţerii romîni la o conferinţă secretă. În salonul cu uşile închise ale vasului-amiral, face apel la vigilenţa lor faţă de echipaje. În flota din Baltica se semnalaseră acte de indisciplină. Să nu se repete aici istoria cu „*Potemkin*“. Se temea ca amintirea eroismului echipajului acestui vas revoluţionar să nu influenţeze pe marinarii romîni, ca unii care au trăit mai aproape acest eveniment.. Pînă la echiparea vaselor, conform serviciilor la care au fost afectate, roagă pe domnii ofiţeri să urmeze un program sever de instrucţie. Asta va sustrage pe mateloţi de la alte preocupări. Instrucţia o vor conduce ofiţerii ruşi.

Nu trece nici o săptămînă şi instructorii ruşi se arată plictisiţi să mai facă această corvoadă cu nişte oameni cu care nu se pot înţelege. Ei raportează amiralului, cerîndu-i ca, pînă la o fază mai înaintată a instrucţiei, aceasta să fie dată în sarcina unor simpli mateloţi ruşi cu experienţă. Între timp, romînii vor învăţa ruseşte şi va fi mai uşor să se lucreze cu ei. „Se aprobă“ scrie amiralul pe marginea raportului şi oamenii din echipajul rusesc al vaselor înlocuiesc pe ofiţerii instructori.

În ianuarie i se raportează amiralului că totul merge bine; marinarii romîni au început s-o rupă binişor pe ruseşte; ba chiar unii dintre ei, mai zeloşi, au învăţat să scrie şi să citească. Ofiţerul cu informaţiile îi strecoară la ureche un fapt deosebit de grav: doi marinari romîni de pe „Regele Carol“ au fost surprinşi citind manifeste bolşevice în limba rusă. Şi, scoţînd din buzunar un petic de hîrtie, îl întinse amiralului. Acesta se făcu roşu, apoi galben; în cele din urmă aruncă ofiţerului un ordin mîrîit: să se facă adunarea echipajelor romîneşti, pentru ordine importante. A doua zi dimineaţă amiralul apăru în faţa careului, radios şi bine dispus, ca un om care a găsit piatra filozofală. Cîteva cuvinte de introducere, după care trecu direct la subiect: începînd de astăzi soldele şi salariile echipajelor romîneşti se dublează. Un „ura“ săltăreţ salută această comunicare, de altminteri binevenită pentru un echipaj sleit de lipsuri crunte, şi totul reintră în calmul aparent de mai înainte.

În februarie încep să fluture primele veşti despre revoluţie. Sînt printre marinari cîţiva flecari care bat cîmpii; alţii nu vor să se lase înşelaţi. Discuţiile dintre marinari devin din ce în ce mai animate, dar opiniile contradictorii ale flecarilor stăruie încă în rîndul echipajelor, ca o ceaţă care opreşte năvala luminii. Totuşi, comandanţii intră în panică. Amiralul ordonă ieşiri repetate în larg, măcar că vasele încă nu sînt înzestrate cu tot ce trebuie; între timp se ţin şedinţe secrete cu ofiţerii. Într-una din aceste şedinţe amiralul le cere să încerce o reînnoire a jurămîntului de credinţă din partea marinarilor. Ofiţerii promit (n-au încotro!) dar toate tentativele eşuează lamentabil. Matrozii nici nu vor să audă! Au alte preocupări. Sînt pe cale să formeze şi ei un comitet revoluţionar. Ofiţerii povestesc că, luînd parte la mitingurile lor şi auzindu-i discutînd despre împuşcarea căpitanului Nikolski (cel care a vrut să tragă cu mitraliera în marinarii de pe crucişătorul *Aurora*), au trebuit să se retragă prudenţi, ca să nu se afle faţă în faţă cu aceşti oameni întărîtaţi de indignare.

Ce-i de făcut? — se întreabă cu groază ofiţerii în raportul pe care-l prezintă amiralului. Acesta surîde superior şi dă imediat răspunsul: ~~ofiţerii să adopte o atitudine binevoitoare faţă de intenţia echipajului de a crea comitete revoluţionare de bord. Mai tîrziu se va vedea cum se pot frîna tendinţele lor revoluţionare. Totul este să se cîştige timp. Iar Veneghin nu mai ştie ce să facă, spre a face din~~ elementul timp aliatul său. A dat ordin ca la 10 martie să se oficieze un parastas în memoria eroilor căzuţi pentru libertate. Amiralul n-a mai precizat despre ce fel de eroi e vorba, iar zecile de mii de civili şi militari adunaţi în faţa bisericii, nemaiaşteptînd slujba poruncită de amiral, au pornit în procesiune pe străzile oraşului, purtînd steaguri roşii şi lozinci revoluţionare. Matrozii romîni urmează procesiunea în rînduri compacte. Pentru prima oară, aud intonîndu-se din zeci de mii de piepturi imnul revoluţionarilor de pe *Potemkin*: *Vragov za bort svîreali*1). Oratori improvizaţi amintesc despre martirii revoluţionari din 1905 şi, printre ei, se evocă figura locotenentului Schmidt şi a altor trei marinari, împuşcaţi pentru instigare la revoltă şi înmormîntaţi pe ascuns într-un loc necunoscut, în insula Berezan de lîngă Odesa. Un matelot cu pieptul plin de decoraţii şi cu brasardă roşie cere să se formeze o delegaţie care să pregătească deshumarea celor patru martiri, ca să fie îngropaţi cu onoruri militare, în cavoul militar din Sevastopol. Mulţimea aplaudă entuziasmată; din delegaţie face parte şi un matelot de pe „Principesa Maria“.

În ziua de 6 mai întreaga flotă din Sevastopol se deplasează la Odesa. Cele cinci vase romîneşti se află în inima convoiului, măcar că ofiţerii au încercat să-i sfătuiască pe marinari să nu se bage în treburi care-i privesc numai pe ruşi. Faptul a ajuns la cunoştinţa comitetului revoluţionar al marinei din Sevastopol. Drept orice răspuns la provocarea ofiţerilor, vaporul „Principesa Maria“ primeşte sarcina de onoare de a transporta de la Odesa la Sevastopol sicriele celor patru eroi ai revoluţiei. În ziua de 8 mai, după o procesiune fastuoasă pe străzile Odesei, sicriile au fost îmbarcate pe vasul romînesc, care, în fruntea unui convoi de zeci de vase, a intrat la 9 mai în portul Sevastopol. În aceeaşi zi, în faţa cheiului Gravski Pristani (debarcaderul flotei) s-a ţinut un grandios miting de doliu, urmat de o tot atît de impresionantă procesiune funerară, cu steaguri roşii în frunte şi cu zeci de mii de oameni purtînd pe piept panglici roşii cu benţiţe cernite.

~~Aceasta a fost prima manifestare revoluţionară a marinarilor romîni din flota de la Sevastopol. Nu mult după aceea, avea să urmeze formarea acelui faimos batalion revoluţionar al marinarilor romîni care s-a acoperit de glorie în lupta pentru nimicirea~~ contrarevoluţiei.

S. PĂSTORESCU

Marinari romîni de pe „Principesa Maria“ în uniforma marinei ruse, în timpul staţionării vaporului la Sevastopol şi Odesa.

---

1) Au aruncat pe duşmani peste bord.

Și ROMÎNIA e „țară mică“ DAR...

Însemnări de reporter pe marginea activității delegației R.P.R. la O.N.U.

Corespondență telefonică din New York

de Nicolae LUPU

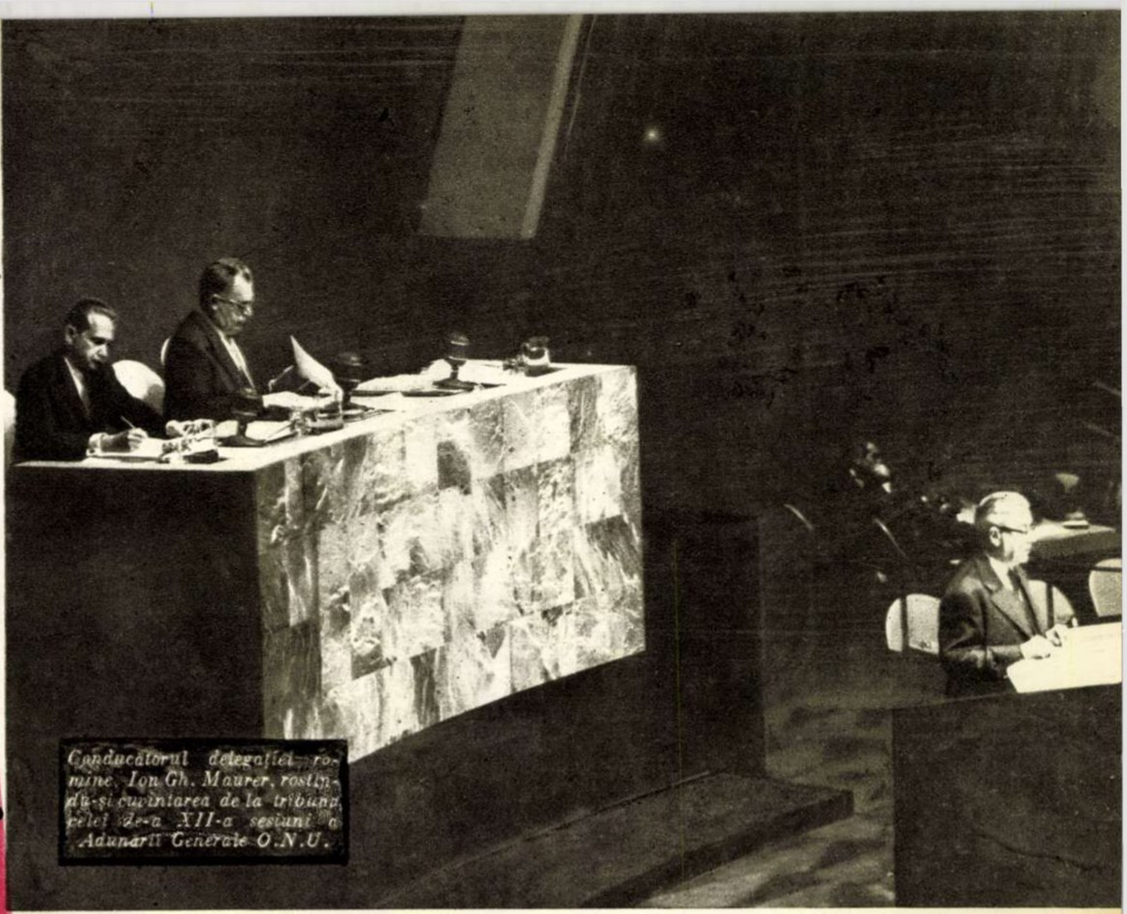

Conducătorul delegației romîne, Ion Gh. Maurer, rostindu-și cuvîntarea de la tribuna celei de-a XII-a sesiuni a Adunării Generale O.N.U.

În rîndul celor peste 80 de drapele ale statelor membre ale O.N.U. flutură și tricolorul romînesc.

Într-unul din birourile puse la dispoziția corespondenților de presă, la etajul IV al clădirii care adăpostește sediul O. N. U., mă aflam deunăzi într-o vie controversă cu un gazetar italian. Tema: problema dezarmării. În această discuție aprinsă interlocutorul meu apăra cu înverșunare poziția Statelor Unite și a Blocului Atlantic.

Trecuse mai bine de o oră și nici unul dintre noi nu cedase cîtuși de puțin de pe pozițiile inițiale. Se părea, la un moment dat, că reedităm, bineînțeles la alt nivel, dezbaterea care tocmai se desfășura în Comitetul Politic în problema dezarmării. Dar iată că tocmai cînd nu se întrevedea nici o ieșire, chipul corespondentului se lumină subit. Inspirat parcă de ivirea unei soluții, îmi spuse triumfător: „În definitiv, nici Italia și nici Romînia nu vor rezolva problema dezarmării. Totul depinde de ce vor face marile puteri“.

E adevărat că o asemenea afirmație putea pune capăt unei discuții ce părea interminabilă. În nici un caz, însă, ea nu constituia o soluție. Marile puteri pot și trebuie să aibă un cuvînt hotărîtor în asemenea probleme, cum este cea a dezarmării, ca și în alte probleme. Aceasta nu înseamnă însă ca țările mici să se mărginească doar la rolul pasiv de spectator în dezbaterea unei probleme atît de vitale.

Înainte de a încheia discuția cu interlocutorul meu italian, m-am străduit să-i demonstrez că a se ascunde inactivitatea și lipsa de inițiativă a unei țări în dosul formulei evazive „sîntem țară mică“ înseamnă a da o primă de încurajare cercurilor agresive, care ar vrea să reducă totul la un conflict de interese între două mari puteri, în timp ce ne aflăm de fapt în fața marelui conflict dintre interesele maselor largi de sute de milioane, care doresc instaurarea unei păci trainice, și interesele unei minorități a cărei singură preocupare este intensificarea febrilă a pregătirilor războinice.

În acest sens, călăuzită de nobilele principii ale unei politici pașnice, delegația romînă desfășoară la O.N.U. o susținută activitate îndreptată spre combaterea pozițiilor de pasivitate, aducînd, în felul acesta, o contribuție însemnată la cea de-a XII-a sesiune.

O dovadă o constituie însuși interesul deosebit cu care a fost primită declarația făcută de conducătorul delegației Republicii Populare Romîne, ministrul de Externe Ion Gh. Maurer, la începutul dezbaterilor în Adunarea Generală. Nu numai imediat după expunere, dar și cu diferite prilejuri după aceea, atît delegații cît și ziariștii romîni au fost interpelați de delegați și ziariști străini în legătură rație. Un deputat în parlamentul grec a ținut chiar să ne felicite pentru această expunere, iar colegii noștri iugoslavi ne-au spus că expunerea și conferința de presă a purtătorului de cuvînt romîn, care a avut loc în aceeași dupăamiază, i-au determinat să califice ziua respectivă drept Ziua Romîniei la cea de-a XII-a sesiune.

Iată așadar că au trecut numai cîteva săptămîni de la începerea sesiunii și delegația romînă s-a făcut remarcată printr-o serie de acțiuni constructive, printre care cea mai recentă este luarea de poziție cu prilejul discutării plîngerii siriene. Toate aceste acțiuni dovedesc că atunci cînd este vorba de apărarea năzuințelor scumpe întregii omeniri, nu are ce căuta complexul de „națiune mică“, vestigiu cultivat cu grijă încă din epoca imperiilor coloniale.

Pînă la ora cînd transmit aceste rînduri, delegația noastră a prezentat mai multe intervenții în Adunarea Generală, cît și în diferitele sale comitete. Delegația noastră a propus amendamente la rezoluțiile în discuție, iar în Comitetul pentru probleme economice a luat inițiativa prezentării unei rezoluții cu privire la principiile fundamentale care trebuie să stea la baza relațiilor economice între statele membre ale Organizației Națiunilor Unite. Această inițiativă a fost precedată și urmată de o intensă activitate de explicare a propunerilor unui mare număr de delegați, înafara sălii de ședințe. Și desigur că nimic nu este mai dificil decît să stai ore întregi de vorbă cu cineva, să constați că nu are nimic împotriva propunerii romîne, că, dimpotrivă, consideră că e deosebit de important ca aceasta să fie adoptată — pentru ca, în cele din urmă, să fii stupefiat de următoarea atitudine: „Nu pot încă afirma dacă voi vota pentru adoptarea ei. Aștept să văd ce fac marile puteri. Știți.., noi sîntem țară mică“...

Acei membri ai delegației noastre care fac parte din Comitetul pentru probleme economice, ca și din alte organisme ale O.N.U.-ului, s-au aflat — și nu o dată — în această situație creată de unii delegați care, deși nu găseau nimic de opus propunerilor noastre, preferau să se ascundă totuși în dosul acestei formule comode.

Luminile ce se văd arzînd pînă noaptea tîrziu prin ferestrele casei cu numărul 60 de pe strada a 93-a din New York constituie încă o dezmințire concretă a acestei formule comode. Aci, la sediul Misiunii permanente romîne la O.N.U., delegați și experți analizează, în diferite birouri, vastul material ce se strînge în cursul zilei de la diferite comitete și alte organisme ale O.N.U.; aci se pregătesc diferite intervenții viitoare și, uneori, cînd poșta este mai darnică, se citesc ziarele și — amănunt mai intim — scrisorile de acasă.

Activitatea la sediul Misiunii începe la fel ca într-o instituție de stat din țară, la orele opt dimineața. 10,30 este ora la care încep de obicei ședințele Adunării Generale sau ale comitetelor, ceea ce impune prezența membrilor delegației în vreuna din sălile de ședință ale vastei clădiri cu 38 de etaje.

Dar activitatea nu se desfășoară numai în aceste două locuri amintite mai sus. Aici, la O.N.U., ca la mai toate conferințele internaționale, există o „instituție“ care prilejuiește con-

↑*Discuțiile între delegați nu contenesc decît în momentul începerii ședinței...*

O parte dintre membrii și membrii supleanți ai delegației R.P.R., în fața sediului Organizației Națiunilor Unite. ↓

↑*Intr-una din pauze, pe culoarele sediului O.N.U. De la stînga spre dreapta: Vaclav David, ministrul Afacerilor Externe al R. Cehoslovace, Karel Petrzelka, ambasadorul cehoslovac în S.U.A., I. Gh. Maurer, ministrul Afacerilor Externe al R.P.R., și S. Brucan, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al R.P.R. la Washington.*

Tovarășul Silviu Brucan întreținîndu-se amical cu ambasadorul sovietic în S.U.A., G. N. Zarubin. →

Delegația romînă, în timpul unei ședințe a Adunării Generale.

Newsweek dă alarma!

THE MAGAZINE OF NEWS SIGNIFICANCE

„EI AU OBȚINUT — NOI PLANIFICĂM"

Sub acest titlu a apărut la 14 octombrie în revista americană „Newsweek" graficul de mai jos, punînd față în față stadiul în care se află cuceririle științei sovietice și americane în domeniul satelitului artificial și al rachetei balistice intercontinentale.

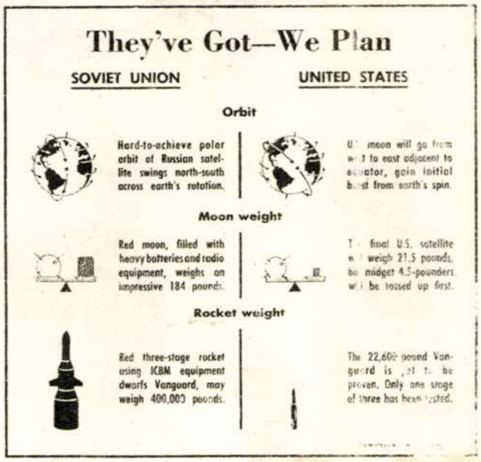

They've Got—We Plan

SOVIET UNION — UNITED STATES

Orbit

Hard-to-achieve polar orbit of Russian satellite swings north-south across earth's rotation.

U.S. moon will go from west to east adjacent to equator, gain initial boost from earth's spin.

Moon weight

Red moon, filled with heavy batteries and radio equipment, weighs an impressive 184 pounds.

The final U.S. satellite will weigh 21.5 pounds, but midget 4.5-pounders will be tossed up first.

Rocket weight

Red three-stage rocket using ICBM equipment dwarfs Vanguard, may weigh 400,000 pounds.

The 22,600 pound Vanguard is yet to be proven. Only one stage of three has been tested.

U.R.S.S.	S. U. A.
ORBITA	
Orbita polară, greu de atins, a satelitului rus gonește de la nord la sud, de-a curmezișul direcției de rotație a pămîntului.	Luna americană va merge de la vest la est, pe lîngă ecuator, cîștigînd impulsul inițial din învîrtirea pămîntului.
GREUTATEA SATELITULUI	
Luna roșie, cuprinzînd baterii grele și echipament de radio, atinge greutatea impresionantă de 184 pfunzi.	Satelitul final al S.U.A. va cîntări 21,5 pfunzi, dar mai întîi vor fi lansate tipuri de 4-5 pfunzi. (Un pfund = 453,588 gr. — N.R.)
GREUTATEA RACHETEI	
Racheta roșie în trei etaje, înzestrată cu echipament de proiectil balistic intercontinental — față de care „Vanguard" rămîne un pitic — pare a avea o greutate de 400.000 de pfunzi.	Racheta „Vanguard", de 22.600 de pfunzi, se află încă în stadiu experimental. Pînă acum a fost încercat doar unul din cele trei etaje.

ÎNCĂ O RACHETĂ AMERICANĂ CARE NU ZBOARĂ...

O tăietura din ziarul belgian *„Le Drapeau Rouge"*:

Lors d'un essai public

UNE NOUVELLE FUSÉE AMÉRICAINE S'ÉCRASE

au sol après être montée

Peste 200 de personalități oficiale americane și ziariști s-au adunat zilele trecute pentru a asista la... prăbușirea de la 1.200 metri înălțime a unei noi rachete americane teleghidate, denumite „Talos". După cum arată „New York Times", în S.U.A. s-au mai experimentat încă trei rachete care au avut aceeași soartă. Prima încercare a avut loc înainte de 4 octombrie, iar a doua îndată după lansarea „Sputnikului" (satelitul artificial sovietic — N.R.), în vederea contrabalansării efectului produs de acesta în opinia publică mondială.

Ceea ce nu stînjenește cu nimic racheta balistică intercontinentală sovietică — devenită ea însăși satelit — să urmeze „Sputnikul" în marșul său în jurul globului pămîntesc.

CUM A FOST LANSATĂ... FOTOGRAFIA UNUI SATELIT

Cu cîteva zile înainte de lansarea în Uniunea Sovietică a satelitului artificial al pămîntului, agențiile fotografice occidentale au... lansat în lumea întreagă această fotografie, însoțită de următorul text: „În cadrul Anului Geofizic Internațional va fi în curînd lansat în S.U.A. primul satelit artificial al pămîntului. Mica lună are un diametru de 50 cm și cîntărește, împreună cu aparatele din interiorul său, numai 10 kg. În clișeu: micul satelit înainte de asamblarea lui definitivă".

... De atunci micul satelit a fost lansat, dar nu în Statele Unite, ci în U.R.S.S.

La station soviétique dans la Lune bientôt lancée

Elle s'appellera "Mirnaïa"

(De notre correspondant permanent Pierre HENTGÈS)

MOSCOU, 18 octobre (par téléphone). — **« Un jour, peut-être bientôt, on verra installé sur la Lune la station « luno-physique » de « Mirnaïa ».** C'est ce qu'annonce aujourd'hui le professeur Alexandre Alexandrov, recteur de l'Université de Léningrad, dans les « Izvestia ».

On sait que le 6 octobre, la télévision de Moscou avait présenté à ses auditeurs, dans son programme de l'après-midi la maquette d'une telle station.

Le nom de Mirnaïa par lequel on la désigne aujourd'hui, est, en russe, le féminin de Mirny qui est le nom de la principale station construite par les explorateurs et les savants soviétiques dans l'Antarctique. L'un et l'autre veulent dire « station de la paix ».

Dans son article d'aujourd'hui, le professeur Alexandrov montre

d'accroître l'énergie de la fusée et on pourra échapper totalement au champ de gravitation terrestre et envoyer cette fusée dans l'espace cosmique jusqu'à la Lune ou Mars.

« Ce ne sont pas les générations futures — dit le professeur Alexandrov — **mais nous-mêmes qui serons les témoins des premiers vols dans l'espace cosmique.**

« Les satellites artificiels vont permettre d'étudier les phénomè-

Le professeur Sedov et la délégation soviétique ont quitté la France

La délégation des savants soviétiques, avec à leur tête le professeur Sedov, s'est embarquée hier, à Orly, sur un avion de la Compagnie Tchécoslovaque, à destination de Prague et

---

...ȘI ÎN CURÎND O STAȚIUNE SOVIETICĂ ÎN LUNĂ

Pierre Hentges transmite de la Moscova:

„Într-o zi, poate în curînd, va fi lansată spre lună stațiunea „luno-fizică Mirnaia" — scriu ziarele, reproducînd declarația savantului sovietic Aleksandr Aleksandrov, rectorul universității din Leningrad. Sateliții artificiali vor permite studierea fenomenelor care se produc în spațiul interplanetar, atingerea lunii sau a lui Marte și începerea explorării lor fără telescop"...

Iată cîteva din sarcinile pe care și le-a pus în față știința sovietică. „Newsweek" și toate ziarele monopolurilor capitaliste au toate motivele să fie descumpănite.

Oricum, trebuie să dăm dreptate revistei americane: unii planifică și alții obțin... Statele Unite își propun, iar Uniunea Sovietică realizează.

---

tacte directe între delegați și care contribuie la o apropiere între reprezentanții diferitelor țări, la schimburi de vederi; este vorba de binecunoscuta instituție a culoarului sălilor de ședință. Aci se desfășoară o „activitate" intensă, pînă seara tîrziu.

Conform obiceiului local, delegațiile dau, pe rînd, în saloanele restaurantului de la etajul IV, sau la sediile misiunilor permanente, „recepții zburătoare", denumite astfel pentru scurtimea lor. Și cred că aici este cazul să relev și munca anonimă a unui om care nu este nici delegat, nici expert, dar care a fost deosebit de apreciată de reprezentanții a zeci de națiuni care au luat parte la recepția dată de delegația romînă. Este vorba de tov. Ion Mititelu, bucătarul Ambasadei Romîne din Washington, care a făcut să se vorbească mult despre faimoasele sarmale romînești...

„Cu toți acei cu care am stat de vorbă — mi-a spus a doua zi o ziaristă birmaneză — absolut fără excepție, toți au fost de acord că dumneavoastră, romînii, trebuie să fiți poeți în arta culinară". Pesemne nu știa că, în genere, noi ne naștem poeți...

Înainte de a încheia, vreau să mai arăt că, adeseori, în pauza dintre două ședințe, gazetarii romîni, care se află și ei aproape în permanență pe culoarele O.N.U. în căutarea ultimelor informații, sînt întrebați de membri ai delegației romîne: „ce-ați mai scris despre noi?" Cititorii ziarelor noastre cunosc foarte bine răspunsul la această întrebare; de aceea n-ar mai fi nimic de adăugat.

Jurnal

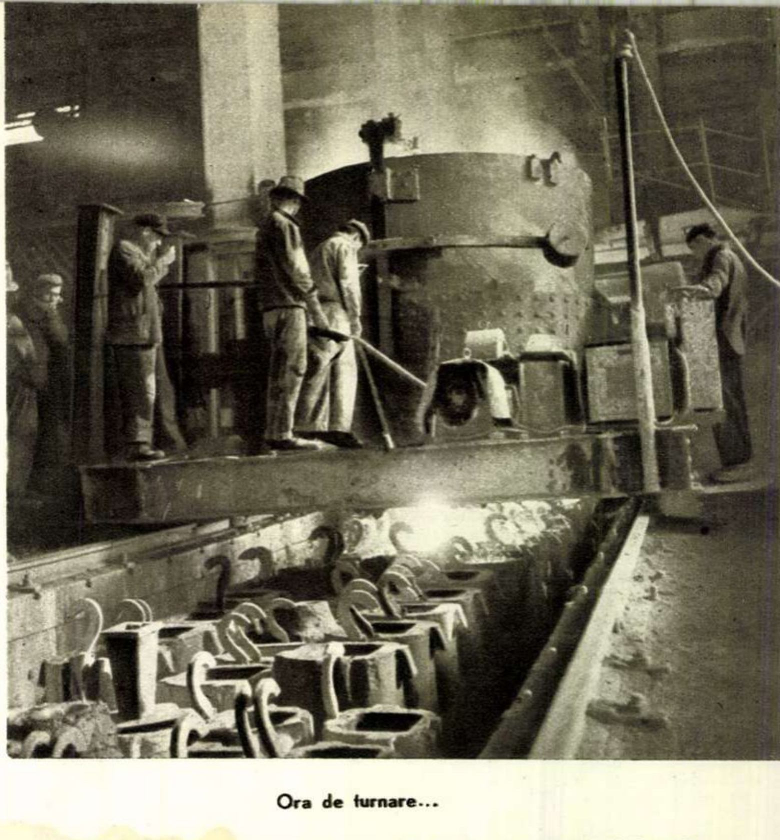

Ora de turnare...

I.

Cînd pășesc într-o localitate ce-mi era pînă atunci necunoscută, totdeauna primele impresii sînt hotărîtoare pentru mine. Ele îmi vor genera o permanentă curiozitate ori mă vor ține în chingile unui dezolant plictis. De .aceea sînt multe localități pe care le părăsesc cu regret. Sînt altele de unde aș fugi cu primul tren. Dar, vezi, cîteodată nu se poate...

Oțelul Roșu m-a cucerit de la primii pași. Această așezare muncitorească m-a întîmpinat cu fațadele curate ale caselor vopsite în culori vesele și cu flori. Eram un străin și, uite, Oțelul Roșu îmi ieșea înainte cu flori! Din fiecare curte îmi zîmbeau prietenoase zecile de specii de flori ale căror nume recunosc cu mîhnire că nu le știu. Dar imaginea lor o păstrez cu sfințenie. Și mi-am zis: oamenii aceștia, care după munca grea din uzină mai au timp să îngrijească și aceste grădini, sînt niște îndrăgostiți de frumos...

Mai tîrziu, m-am urcat pe culmea unui deal și am privit așezarea. Uzina se desfășura, splendidă, în vale, cu liniile ferate pe care se mișca lent o locomotivă înhămată la cîteva vagoane; cu coșurile înalte ale oțelăriei spărgînd cerul stacojiu al crepusculului și fumegînd domol ca niște bătrîni pensionari puși la taclale în amurg; cu halele noi, de unde răzbeau pînă la mine zgomote difuze, ca de bondar. Iar împrejurul acestui complex industrial, căsuțele se înghesuiau ca niște copii în jurul unui părinte. Case nenumărate, cu grădinițe cu flori...De fapt ele sînt, în adevăratul sens al cuvîntului, copiii uzinei, pentru că au apărut numai datorită ei.

★

Mi s-a spus că aici, în secolul trecut fusese pajiște, cîmp pentru hîrjoana vîntului cu flora. Cercetînd amintirile transmise din tată în fiu, aflai de existența unor ciocane acționate de roți de apă. Bistra, acest rîu capricios, unde copiii prind și azi peștișori lovind cu ciocanul în bolovani, furniza energie pentru rudimentarele ateliere ce fabricau sape, lopeți, țapine, pentru oamenii locului, a căror îndeletnicire era agricultura și tăierea pădurii. Cîți dintre aceștia vor mai fi avînd îndeletniciri agrosilvice, nu știu; dar sînt sigur că marea lor majoritate lucrează azi în uzină.

N-am înțeles de la început prea bine de ce „KRONSTÄDTER HÜTTE A.G.“, o societate din Brașov, și-a ales în anul 1872 acest loc pentru a construi o uzină metalurgică, de vreme ce materia primă nu este tocmai atît de aproape. În secolul trecut — am aflat mai apoi — la Rușchița, în apropiere, era un furnal, azi în ruină, abandonat, care livra fontă. Forța hidraulică a Bistrei și lemnul aflat la îndemînă au fost, se pare, hotărîtoare. Ele produceau acel „rege abur“, cum îl numește Marx, care mîna grelele agregate industriale. (Energia electrică era pe atunci doar un vis). Este demn de reținut că și azi energia este furnizată de cîteva hidrocentrale uzinale.

II.

Despre brigada a II-a de la oțelărie, adică cea care lucrează la cuptorul nr. 2 Siemens-Martin, se spune că dă cea mai mare producție lunară. „Cu 25% mai mare decît producția medie pe secție“ — îmi explică inginerul Takacs. Am părăsit biroul inginerului și am plecat la fața locului. Secția oțelărie, pentru succesele din primul semestru al acestui an — 3.748 tone de oțel peste plan și 470.000 lei economii — primise de curînd Steagul Roșu de fruntașă pe ramură. Ne-a întîmpinat oțelul incandescent, proaspăt turnat, iradiind o căldură tropicală și... un grup de tineri care munceau de zor. Ăștia să fie vajnicii oțelari? Tinerii aceștia, cărora abia le-au mijit mustățile? Se vede că da, din moment ce lucrează la cuptorul doi.

Cînd am puțin răgaz, intru în vorbă cu ei și-i întreb de vîrstă. Toți au douăzeci de ani! Sînt cea mai tînără generație de oțelari ai uzinei, fii de țărani ardeleni.

... Mi s-a părut a fi mai degrabă un băiețel acel tînăr, care a venit în uzină în timpul prînzului, pentru a-i aduce tatălui său sufertașul cu mîncare. L-am întrebat ce face aici și mi-a răspuns că este „oțelar doi“. Îl privesc cu o mirare reținută: e scund, cu o față smeadă și netedă de adolescent pirpiriu.

— Îți place să lucrezi în oțelărie? — îl întreb într-o doară, mai mult să văd ce-mi răspunde.

— Numai aici! În altă parte mi-ar fi urît!

Răspunsul e categoric. Apoi, ca să-mi „dea lămuriri“, continuă:

— Știți, chiar din timpul școlii mă atrăgea hala unde se turna oțel. Simțeam o bucurie nemaipomenită, cînd vedeam oțelul ce clocotea intrînd în forme.

Apoi adaugă:

— Numai fricoșii se tem de oțelul încins.

De fapt Călugăru Gheorghe nu-mi mărturisise adevărul decît pe jumătate. Hala aceasta mare, cu cuptoare ce iradiază o căldură toridă, cu zumzetul macaralelor care n-au pic de astîmpăr, e locul, aș zice parcul, dragostei lui. Iată pe scurt povestea: în fiecare zi cînd venea la lucru, de sus din colivia podului rulant îl priveau ochii arzători ai unei fete. Zilele treceau și ochii aceștia îl obsedau. De la o vreme, însă, tot mai des urmărea colivia care purta de ici colo fata, pe care aflase că o chema Matilda. Ziua, noaptea, imaginea ei îi apărea stăruitoare. Era îndrăgostit...

Și iată că, din această poveste, am aflat că Gheorghe nu numai că nu este atît de tînăr cum îmi păruse la prima vedere, dar e și tată. De curînd cei din brigada a doua au făcut o petrecere de pomină: primul moștenitor al lui Gheorghe și al Matildei a fost primit cu urale și închinări de pahare de vin.

Și eu, care credeam că e mai degrabă un băiețel care a venit în uzină în timpul prînzului, să-i aducă tatălui său sufertașul cu mîncare!...

★

Robnic Ioan este, cum s-ar zice, „revoluționarul uzinei“. Masiv,

---

vă amintiți ?

În acest cot al Dîmboviței dindărătul Abatorului se vărsa marele canal colector al Capitalei. Fluviul milos al gîrlei reținea, din dejecțiunile plutitoare, lucruri solide, tot ce leapădă un oraș mare, cînd felurite obiecte s-au degradat și iau drumul lavaboului. Ani și ani de-a rîndul sărăcimea cartierului își făcea veacul în albia grețoasă, scormonind cu grebla nămolul, scoțînd la suprafață rămășițe diforme de piepteni, periuțe de dinți, nasturi ruginiți, măsele găunoase, tuburi stoarse de Kalodont, spelci, cutiuțe farmaceutice etc. etc. La ce scopuri misterioase mai puteau folosi aceste lucruri depozitate grijuliu pe mal, unde erau triate de „specialiști“? Sau poate, ca și pescuitorii de perle ce adună în sacul prins de brîu sumedenie de scoici din adîncul oceanului, pentru a le deschide afară pe țărm, în speranța găsirii fabuloasei nestemate, „gîrlenii“ de la Abator își încercau norocul bălăcindu-se în murdăriile cu „surprize“. Inelul scăpat în water de duduca neglijentă, lanțul de aur al negustorului, cercelul cochetei — mai știi! — pot naviga din baie prin canal, ca să se oprească în acest mirific port al glodului.

Dar pînă atunci, mai profitabil era alt produs al canalului: cel provenit din sala de căsăpire a Abatorului — mațe, bojoci, cîteodată o bucățică de carne bună, luate de șuvoi. Femei, bărbați stăteau în apă pînă la brîu, la gura canalului, pîndind „bunătățile“ providențiale. Și în ăst timp restaurantele de la „zaana“ gemeau de gurmanzii veniți din cartierele boierești cu automobile, ca să guste delicatesele locale — faimoasa ciorbă de ciocănele, sau muche de mușchi la cuptor și alte minunății culinare rezervate bogaților. Și pînă-n zori răsuna glasul lăutarilor: „Ce frumoasă este viața, cînd te apucă dimineața“... Pînă-n zori, cînd nu departe de aceste besmetice chiolhanuri, la gura canalului se iveau siluetele nevoiașilor grăbiți să înșface mațe și bojoci aduși de șuvoi din paradisul Abatorului.

FOX

înalt şi drept, cînd îl priveşti, nici n-ai bănui că e trecut de cincizeci de ani, dacă nu l-ar trăda părul abundent brumat. L-am cunoscut la o şedinţă a inovatorilor pe uzină, unde cabinetul tehnic raporta colectivului de soarta celor peste 180 de inovaţii din ultima vreme. La sfîrşit s-a ridicat nemulţumit, vărsîndu-şi oful pe cabinetul tehnic, care n-a prea dat atenţia cuvenită unei raţionalizări făcute de dînsul şi care aducea economii însemnate, de zeci de mii de lei anual. Era vorba de o semistabilă, un agregat uriaş de 700 c. p. care produce forţă pentru laminoarele de tablă subţire. Semistabilei i se deteriorase placa de bronz a condensatorului, reducîndu-i-se astfel jumătate din capacitate. Alarmat, inginerul şef formase o comisie care să caute soluţii. Comisia de ingineri hotărî să se toarne o nouă placă de bronz în uzină! Robnic se opuse. „Bronzul e un metal gingaş, care dă porozităţi" — argumentă dînsul. Încercă să-i convingă să se toarne aceeaşi placă din fier maleabil. Comisia se opuse, motivînd că fierul rugineşte curînd. „Discordia" era gata; fiecare parte se apucă să-şi realizeze separat planul. Şi în timp ce în oţelărie se turna placa din bronz, conform indicaţiei comisiei, bătrînul Robnic colinda uzina în căutarea unei plăci masive de fier. În sfîrşit, o găsi în grămezile de fier vechi, acoperită pe jumătate cu pămînt. Ironia întîmplării făcu astfel încît placa de bronz şi cea de fier să fie prelucrate la strung în acelaşi timp. Practica îşi spuse cuvîntul şi demonstră că maistrul Robnic a avut dreptate. Placa de bronz prezenta porozităţi şi era inutilizabilă. A fost abandonată, irosindu-se circa 200 kg bronz. Dar comisia tot nu acceptă ideea bătrînului Robnic. Ea hotărî să recurgă la repararea vechii piese, scoase din uz. Robnic se opuse. „Cîrpită, nu poate fi utilizată"—explică dînsul. După cîteva săptămîni comisia abandonă şi acest ultim plan. Practica îşi spusese din nou cuvîntul: Robnic avea dreptate şi la condensatorul semistabilei se montă placa bătrînului maistru...

Noul parc: bucuria copiilor.

Ultimele indicaţii ale bătrînului maistru Robnic, înainte de a porni semistabila cu placa cea nouă a condensatorului.

Uzina s-a înfrumuseţat: au apărut alei noi.

Spuneam undeva, mai sus, că bătrînul maistru este „revoluţionarul uzinei". In timpul terorii burghezo-moşiereşti el a organizat în întreprindere un comitet sindical, care a coordonat acţiunile muncitorilor. Mai tîrziu, a fost arestat şi trimis în lagăr. Anii aceia l-au oţelit, l-au învăţat că nimic nu se poate obţine fără luptă, fără perseverenţă. Aflînd toate acestea, mi-am explicat dîrzenia lui de astăzi.

★

— Cîţi oameni lucrează în secţie?

— Şase.

— În cîte schimburi?

— În trei.

— Deci, doi pe schimb?

— Doi.

— Şi dumneata ce lucrezi?

— Ţin evidenţa materialului, spoiesc cuptoarele...

— Daa... Ce calificare ai?

— Inginer energetician.

Am rămas uimit: un inginer energetician în atelierul de recoacere a materialelor? Un inginer care are în subordine doar doi oameni pe schimb?

E o situaţie puţin penibilă. Tînărul inginer Bălţeanu, cu care stau de vorbă, mă priveşte stingherit.

— Vreau să plec şi eu din secţia asta. Uneori muncitorii îmi spun franc în faţă că nu-i nevoie de mine aici, şi au dreptate. Sînt aici, mă descalific. Am reclamat, dar...

Am vrut să-l întreb pe tovarăşul director ce părere are despre situaţia aceasta. E într-adevăr de neremediat? Dar am uitat. Profit de această ocazie şi...

III.

Toamna, cu faţa ei argintie, m-a prins la Oţelul Roşu. Norii prevesteau ploi monotone, interminabile. Pe fostul maidan de lîngă Bistra lucrătorii priveau cerul ameninţător şi zoreau să termine instalaţiile metalice— toboganul, leagănele — din parcul copiilor. 70.000 de lei a cheltuit direcţiunea pentru amenajarea parcului care în primăvară va răsuna de glasurile puştilor. Pe drumul de acces pînă la uzină, cît şi în incinta întreprinderii, se pietruieşte, se toarnă beton, într-un cuvînt se duce lupta împotriva noroiului. Fondul întreprinderii a vărsat cîteva sute de mii şi pentru aceste amenajări.

Am părăsit Oţelul Roşu cu speranţa că-l voi revedea curînd. La plecare, din grădiniţele cochete îmi zîmbeau florile, mai palide parcă din cauza brumelor toamnei.

I. CORIBAN

Curge oţelul incandescent.

De sus, de pe muntele Gellert, contururile Budapestei se topesc în ceață...

BUDAPESTA în aceste zile

de Eugen IAROVICI

Fotografiile autorului

LOTTO ARUHÁZ

Etajele sînt încă în curs de refacere, dar la parter marile magazine au și început să funcționeze.

În curînd Teatrul Național din Budapesta își va primi spectatorii.

Cînd privești, în aceste zile de toamnă tîrzie, de sus, de la Monumentul Libertății de pe muntele Gellert, orașul care se pierde în depărtare, estompat de ceață, Budapesta îți face impresia unui afiș turistic care te invită să petreci cîteva zile plăcute printre monumente istorice, să te plimbi pe Dunăre cu unul din elegantele vaporașe albe, să bei vin de Tokay și să asculți un taraf de lăutari țigani. Ești înclinat să cazi într-o reverie romantică și desigur că îți aduci aminte de cîteva melodii din operete, pe care le îngîni încet.

Cînd cobori însă în oraș și ești pus deodată față în față cu ciotul majestuos al fostului pod peste Dunăre, Erzsebet Hid, distrus de hitleriști în timpul războiului — singurul care a rămas nerefăcut — cînd vezi urmele obuzelor, gloanțelor și palelor de foc, existente încă pe fațadele unor clădiri — sculptură hîdă, ca fața ciupită de vărsat a lui Marte — Budapesta îți spune cu totul altă poveste decît un libret de operetă, îți spune povestea adevărată, tristă și eroică, a unui mare oraș mult încercat în ultimii ani.

Cartiere întregi distruse, monumente istorice vechi de sute de ani transformate în moloz, toate podurile de peste Dunăre aruncate în aer, bogății jefuite, mii și mii de morți — iată doar o parte din groaznicul bilanț al războiului trecut, căruia i s-au adăugat distrugerile și jaful putch-ului contrarevoluționar din 1956.

Zvîrcolirea fascistă de anul trecut a lăsat răni grele pe fața orașului. Porțiuni întregi ale străzii Rakoczi, Lenin Körüt, Joszef Körüt și altele, arată încă și astăzi ca șantiere de construcție în plină activitate; dar sînt șantiere de un tip special, așezate în mijlocul tumultului orașului, deasupra unor magazine în plină activitate, printre apartamente deja locuite. Cînd privești aceste șantiere sui-generis, înconjurate de viață, în care pătrunde viața, parcă simți atotputernicia biruitoare a vieții.

Biruința vieții o găsești aproape pretutindeni. O găsești în piețele orașului, unde dusele lor în cantități mult mai mari decît în anii trecuți. O găsești în magazinele bine aprovizionate cu tot felul de mărfuri. O găsești și în faptul că, în ciuda condițiilor grele de după contrarevoluție, la 5 octombrie 1957 s-a deschis la Budapesta Galeria Națională de Pictură. O găsești și în ochii studentului care a ieșit de la universitate, după ce a luat parte la una din discuțiile largi pe care le ține cu studenții tovarășul Marosan György, ministru de Stat, ședințe în care se dezbat și se discută tot felul de probleme actuale. În ochii studentului maghiar strălucește lumina înțelegerii trecutului, iar despre prezent și viitor el îți vorbește entuziast.

Am fost la șantierul naval „Gheorghe Gheorghiu-Dej“ din Budapesta, unde am fost primit ca un frate și aproape fiecare dintre cei pe care i-am întîlnit acolo voia să-mi arate că știe ceva despre Romînia (unii fuseseră chiar la noi în țară, cu diverse treburi). Și aci, și aproape oriunde se afla că sînt romîn, budapestanii țineau să mulțumească pentru tot ajutorul dat Ungariei frățești, dar mai ales pentru geamurile pe care le trimiseserăm după contrarevoluție. „Fără ele, iarna trecută am fi înghețat; ne-ați dat un mare ajutor!“ La șantierul naval am stat mult de vorbă despre contrarevoluție și despre problemele actuale ale producției, despre întărirea democrației muncitorești și despre cointeresarea mai strînsă a muncitorului în fabrica în care muncește, în problemele de producție, despre dezvoltarea rolului sindicatelor și despre drumul care trebuie să fie urmat pentru a consolida succesele obținute pînă acum.

Și peste tot am constatat aceeași voință dîrză, revoluționară, de a face să triumfe socialismul. Unul dintre cei mulți cu care am vorbit e Borbas Imre, muncitor sudor, care în zilele grele ale contrarevoluției a venit, ca și alți muncitori, să-și apere fabrica. Mi-a exprimat același crez în victoria clasei muncitoare, iar vorbele cu care și-a încheiat povestirea mi-au rămas întipărite cu valoare de sinteză poetică, de proverb păstrat de la străbuni: „Cel care ia arma în mînă pentru clasa muncitoare, are întotdea-

↑ *Această fotografie nu este un cadru dintr-un film, ci un instantaneu luat într-unul din numeroasele localuri renumite pentru vinurile și tarafurile lor de lăutari. „Primaș"-ul este celebrul Boros Lajos.*

↑ *Piețele sînt aprovizionate din abundență. Iată un colț al unei piețe în care producătorii individuali aduc giște îndopate.*

Toamnă tîrzie la Budapesta...

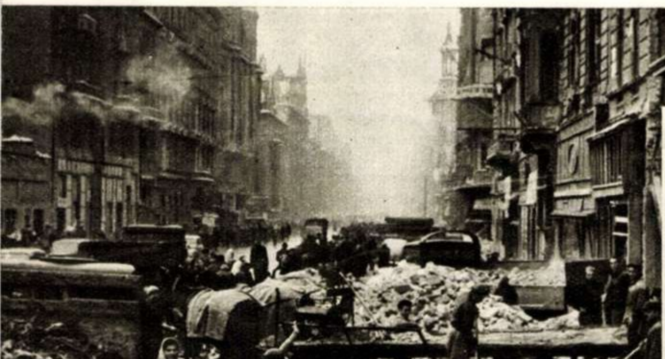

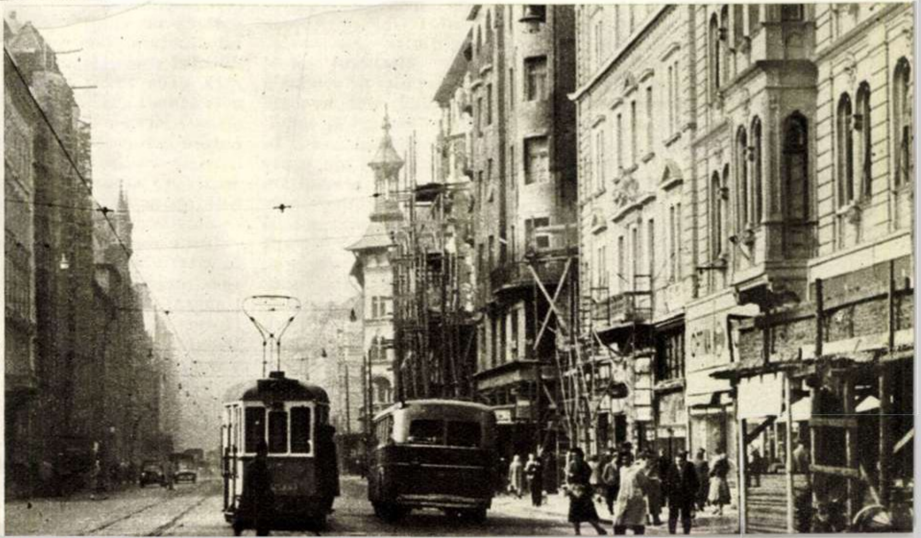

↑ *Două fotografii luate la interval de un an: strada Rakoczi în noiembrie 1956 și în octombrie 1957.* →

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

MIHAIL SADOVEANU — OPERE — VOL. X

Iată-ne din nou în tovărășia eruditului abate de Marenne, sol al regelui Soare către Sublima Poartă și mare iubitor de ospețe, a domniei sale beizade Alecu Ruset, os din osul surghiunitului voievod Antonie, viteaz strașnic dar nesocotit, străbătînd călare sau în căruță, și chiar în circa unor slujitori credincioși, de la un capăt la altul Moldova din vremea Ducăi Vodă.

Iată-ne, așadar, însoțindu-i pe vreme bună și rea, la bucurie și la primejdie, în gospodării cuprinse, ca aceea a șătrarului Lăzărel Griga, răzăș ce știe răsplăti din plin bucuria de a-și vedea casa cinstită de asemenea fețe, dar și în locurile pustiite de tătari și de oamenii stăpînirii, de unde iobagii, viețuind în mișelie și tină, au fugit în adîncul codrilor; la curtea domnească din Tîrgul Ieșilor, dar și prin hanuri aruncate în înspăimîntătoare singurătăți. Și, asemenea aceluiași călător, desfătîndu-ne sufletul cu frumusețile priveliștilor și trupul cu bucatele gustoase și vinurile dumnezeești de prin părțile acestea; uimindu-ne, totodată, de cîte se pot lipsi și cîte pot îndura rumînii.

Încheiată această călătorie cu peripeții plăcute și dureroase, o dată cu răpunerea sărmanului Ruset de către crîncenul său potrivnic și cu nunta domniței pe care el atît a îndrăgit-o, o nouă călătorie ne e sortită, de astă dată dincolo de vremuri, în lumea mitului și legendei, deși locurile pe care le străbatem sînt însemnate pe hărți și cunoscute tuturor, iar întîmplările par a se scurge în timpurile cînd aleargă carul cu foc, se poate vorbi prin sîrmă de la mari depărtări și prefectul, subprefectul și ajutoarele lor se arată a fi niște ființe cărora muritorii de rînd le datoresc ascultare.

Călătorie și *Zodia cancerului*; călătorie și *Baltagul*. Dar cîtă deosebire!

În *Zodia cancerului* imaginile se desfășoară lent, anume parcă pentru a-i oferi nobilului cleric francez putința de a și le întipări adînc în minte și de a reflecta asupra aspectelor surprinzătoare ale vieții din aceste locuri ocolite de binefacerile civilizației. Călătorul străin, deși are solie însemnată, nu pare de loc grăbit, mai ales că oamenii pe care-i studiază cu atîta curiozitate, cu toate că se prezintă foarte sociabili și comunicativi, țin parcă să-și păstreze ascunse tainele pe care le poartă. În *Baltagul* dimpotrivă, imaginile se desfășoară rapid, interesul nostru fiind captat de acțiunea trepidantă a cărei eroină este înțeleapta Vitoria Lipan, nevasta iubitoare, plecată să afle trupul neînsuflețit al soțului ei și să-l îngroape după datină, să descopere și să pedepsească așa cum se cuvine pe ucigaș.

În *Zodia cancerului* elementul aventuros pigmentează foarte rar (mai ales în ultima parte) constatările, meditațiile și discuțiile abatelui de Marenne și ale personajelor cu care el, într-un fel sau altul, vine în contact. Despre aventură în *Zodia cancerului* se poate vorbi mai ales în sensul de descoperire a unei lumi necunoscute. În *Baltagul* aventura constituie însăși substanța cărții.

În *Zodia cancerului*, Mihail Sadoveanu își contemplă personajele de la oarecare distanță și înălțime. Nici pe mult învățatul mitropolit Dosoftei, figură impunătoare, față de care toți mărturisesc respect și admirație, nu-l iartă ironia scriitorului cînd se întîmplă ca slăbiciunile înalt preasfințitului să triumfe asupra înțelepciunii sale. Și în *Baltagul* autorul își permite uneori să zîmbească. Bunăoară, cînd vorbește de lipsa de curaj a ușuraticului Gheorghiță, de intrigile dintre „cucoanele“ ucigașilor. Zîmbetul nu o cruță uneori nici pe vrednica Vitoria, cînd sînt evocate trecutele ei certuri și împăcări cu răposatul soț. În general, însă, el nu poate zîmbi pe seama acestei femei, întruchipînd toate virtuțile romîncei: frumusețe și hărnicie, inteligență și simț practic, stăruință și energie, curaj și omenie, simțămîntul unei înalte răspunderi, vecin cu devotamentul total. Pe o asemenea femeie, care, prin faptele ei, dă înțelesuri noi unor povești de veacuri, o poți doar admira cu toate puterile sufletești. Și *Baltagul* nu e decît un poem care o slăvește, așa cum sînt slăviți dintotdeauna marii viteji și înțelepți.

Totul pare, deci, astfel alcătuit în aceste două opere, încît să sublinieze într-adins deosebirile și să demonstreze parcă cititorului cum maestrul Sadoveanu e altul cu fiecare carte pe care ne-o dăruie. Și, totuși, la o atentă cercetare, aceste cărți se înrudesc între ele. În *Zodia cancerului*, prin figurile șătrarului Griga, a răzășiței sale și ale celorlalți răzăși care benchetuiesc, prin istețul pădurar Bîrlădeanu și prin iobagii sălbăticiți de suferinți și nedreptăți, e înfățișat poporul într-un anumit moment istoric. În *Baltagul* e înfățișat poporul în ceea ce are el mai valoros, ca o entitate de sine stătătoare. Și e firesc ca partea să fie într-un fel cuprinsă în tot. E cu neputință să nu vezi pînă la urmă că Nichifor Lipan e din familia sufletească a șătrarului Lăzărel Griga și că destoinicul Bîrlădeanu, prin curajul și tăria lui de cuget, aduce într-un fel cu Vitoria.

Viziunea maestrului Sadoveanu despre omul din popor e aceeași în ambele cărți: Marele nostru creator de frumuseți a văzut omul din popor cu ochii unui scriitor realist, democrat, patriot. De aceea nu l-a idealizat, prezentîndu-i slăbiciunile trecătoare și prejudecățile drept virtuți, dar i-a reliefat cu putere noblețea-i autentică. De aceea el nu s-a putut împăca cu teoria pasivității, a fatalismului, a resemnării orientale a țăranului și, pentru a spulbera această prejudecată, a recreat, într-o nouă versiune, cu semnificații cu totul noi, vechiul mit mioritic. Dragostea de datini a omului din popor nu l-a împiedicat pe Sadoveanu să vadă că țăranul nu e ostil, ci deschis progresului; că nu se opune, ci se folosește de înlesnirile civilizației.

Dacă ne gîndim că noua interpretare sadoveniană a mitului mioritic era elaborată prin 1935, adică tocmai atunci cînd teoriile fascizante începeau să se impună puternic în cultura oficială, o carte ca *Baltagul* dobîndește o importanță deosebită nu numai prin valorile ei artistice, dar în întreaga cultură romînească, fiindcă în istoria luptei dintre cultura progresistă și cea reacționară, o astfel de carte, răsturnînd o concepție retrogradă, oficial admisă și propagată prin toate mijloacele, marchează un moment cultural de o importanță capitală.

Eugen LUCA

Mihai BENIUC

Întîiul zbor

Iată glasul timpului profetic:
Nu de pe pămînt în general,
Ci de pe pămîntul sovietic
A pornit întîiul zbor astral.

Stau în casă, printre cărți deretic,
Cîte-un vers mă-nalță ca un val.
Ce e însă patosul poetic
Față de întîiul zbor astral?

Ani destui pierdui ca un besmetic
Cu albeață peste ideal.
Mă gîndeam: n-ai cum să faci sintetic
Niciodată zborul sideral.

Iată însă că răsare stea,
Pentru oameni unică minune,
Nu din cer, ci din pămînt, și ea
Pleacă din Sovietica Uniune.

Lenin, mare Lenin, gîndul tău
S-a-nălțat luceafăr ce grăiește,
Vestitor de viață peste hău,
Oamenilor muncii, omenește.

9. X. 1957

Consemnări literare

„*Amprenta*“, cartea de curînd apărută a lui H. Rohan, cuprinde un număr de schițe și, mai ales, reportaje, acestea din urmă constituind partea cea mai realizată a culegerii. Schițele sînt mai puțin împlinite. Este vorba, de fapt, după formula autorului, de „secvențe dintr-o biografie“, concentrate în două capitole (*Glasul din stepa* și *Amprenta*). H. Rohan și-a propus să schițeze drumul spre partid al unui muncitor cinstit, drum început din anii războiului. Ideea, fără îndoială meritorie, nu a fost însă suficient realizată artistic. *Glasul din stepa* și *Amprenta* acuză o stîngăcie rezultată din prezentarea insuficient de convingătoare a lui Silion Vasile, eroul acestor însemnări.

Reportajele mărturisesc însă o veritabilă pasiune a autorului pentru faptul socialist cotidian: H. Rohan se îndreaptă cu predilecție spre peisajul industrial, fiind unul dintre puținii noștri reporteri literari care s-au avîntat cu tenacitate și siguranță în lumea industriei socialiste. El a căutat cu perseverență să distingă, îndărătul peisajului industrial, omul socialist, cu trăsăturile sale specifice, cu conștiința sa. Semnificativ în acest sens ni se pare reportajul „*Peisaj subteran*“.

În ansamblu, *Amprenta* e o carte interesantă și actuală, care invită la lectură pe cititorul solicitat de probleme contemporane.

S. A.

★

În dorința de a oferi tinerilor pagini în care să se reflecte cele mai importante evenimente din trecutul țării, Editura Tineretului a tipărit, în cadrul noii sale colecții „Pagini din istoria patriei“, două interesante volume: „*Bobîlna*“ de Ștefan Pascu și „*Ioan Corvin de Hunedoara și vremea sa*“ de Camil Mureșean. Scrise într-un stil atrăgător, cu o bogată documentare, fără a fi aride, unele pagini și capitole mergînd pe linia narativă a romanului istoric, cele două cărți reînvie în fața cititorilor nu numai evenimentele trecutului, ci și oameni, preocupările și aspirațiile lor. Semnificativă în special este *Bobîlna* profesorului Ștefan Pascu, în care documentul este în așa fel prelucrat, încît la sfîrșitul lecturii cititorul rămîne cu impresia că a străbătut o întreagă epocă. Nu lipsesc datele esențiale, iar cele aparent accidentale sînt, la rîndul lor, utilizate cu simțul măsurii. Tehnica compozițională, atît în prima cît și în a doua carte, se apropie de aceea a mozaicului. Autorii au reușit să îmbine în mod fericit aspectele care țin atenția încordată, oferind imediat și pagini de relaxare spirituală.

Colecția, așa cum se prezintă, a pășit de la început pe o cale bună. Unele îmbunătățiri i se pot aduce pe parcurs. Astfel am sugera folosirea unui ton mai puțin eseistic și mai multă vioiciune în descrieri, o mai largă descătușare a fanteziei reconstitutive, acolo unde documentul istoric permite.

În general, însă, o colecție utilă, captivantă, a cărei prezență umple un gol resimțit

L. V.

SPUTNIK II străbate eterul

„Cel mai fantastic eveniment"

4 octombrie: Sputnik I.
3 noiembrie: Sputnik II.

Punct de lansare: U.R.S.S. Realizare epocală închinată celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Comunicatul „TASS" a anunțat sobru și lapidar marea veste, care a și făcut înconjurul globului cu viteza halucinantă a celui de-al doilea satelit artificial al pămîntului.

Impresie uluitoare pretutindeni.

Sputnik II a bătut toate recordurile, depășind chiar și cele mai optimiste așteptări.

Pe bordul laboratorului zburător, cu o greutate totală de 508,3 kg, complexul aparaturii ultramoderne este însoțit de prezența vie a unei cățelușe, trimise să înfrunte radiațiile cosmice.

De șase ori mai mare decît primul satelit artificial sovietic, navigînd prin spațiu la o distanță de 1.700 km, adică cu 800.000 de metri mai sus de orbita Sputnikului lansat la 4 octombrie, al doilea satelit este urmărit de întreaga omenire cu imensă admirație și cu sporite nădejdi în triumful omului asupra cosmosului.

Semnalele transmise de a doua „lună" artificială sovietică au fost recepționate, înregistrate și retransmise prin radio și televiziune începînd din ziua istorică de 3 noiembrie, la Londra, New York, Roma, Paris, Bonn, Copenhaga, Varșovia, Cambridge, Tokio, Praga, București, Pekin, în Africa de Nord ca și în America de Sud, în zeci de țări și continente.

A trecut o săptămînă de la începerea acestui nou voiaj interplanetar și Sputnik II continuă să se afle în orbita atenției opiniei publice mondiale. Pentru că, așa cum a declarat la radio Londra savantul englez *Massey*, lansarea de către U.R.S.S. a celui de-al doilea satelit artificial al pămîntului reprezintă **„cel mai fantastic eveniment"**.

Aprecieri asemănătoare vin și din partea altor eminenți oameni de știință din Occident.

Dr. *Joseph Kaplan*, președintele Comitetului american pentru Anul Geofizic Internațional, consideră lansarea lui Sputnik II drept **„o remarcabilă cucerire pe plan științific"**.

„Este o realizare mai mult decît senzațională", precizează prof. *Becker*, directorul observatorului universității din Bonn.

„Opinia publică mondială — remarcă agenția *„France Presse"* — **admiră din nou măiestria rușilor, măiestrie care a făcut posibil ca după 30 de zile de la lansarea primului satelit, să fie lansat un al doilea satelit, de 6-7 ori mai mare și îndeosebi cu o ființă vie în el"**.

Este aceasta într-adevăr **„o victorie științifică de șase ori mai mare"** după cum constată dr. *Fred C. Whipple*, șeful observatorului de astrofizică din Cambridge (statul Massachusets). Despre marea izbîndă a Uniunii Sovietice vorbește însuși senatorul *Clinton Anderson*, vicepreședintele Comisiei unificate a Congresului S.U.A. pentru problemele energiei atomice. După ce recunoaște că lansarea lui Sputnik II este dovada supremă a forței științei sovietice, Clinton Anderson declară textual: **„Știinta lor** (a sovieticilor — N.N.) **este puternică, activitatea lor este frumoasă și ei știu ce vor realiza în acest domeniu"**. Și nu numai în acest domeniu, am adăuga noi, pentru că „cel mai fantastic eveniment" trebuie înțeles în esența și pluralitatea semnificației sale.

Dar, pînă una alta, a nu se uita: cel de-al doilea satelit artificial al pămîntului a fost lansat tot în U.R.S.S.

După ce luna trecută au ascultat semnalele lui „Sputnik I", acum urmăresc cu aceeași pasiune mesajele transmise din cosmos de „Sputnik II"...

(La cercul de radioamatori al școlii nr. 59 din Moscova).

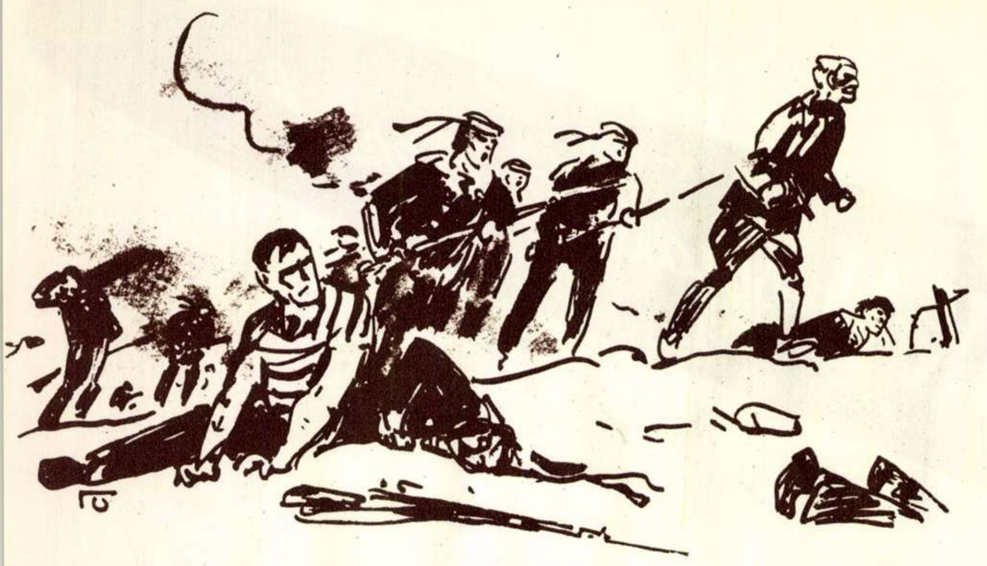

„Sculaţi voi oropsiţi ai vieţii!"

Din lucr

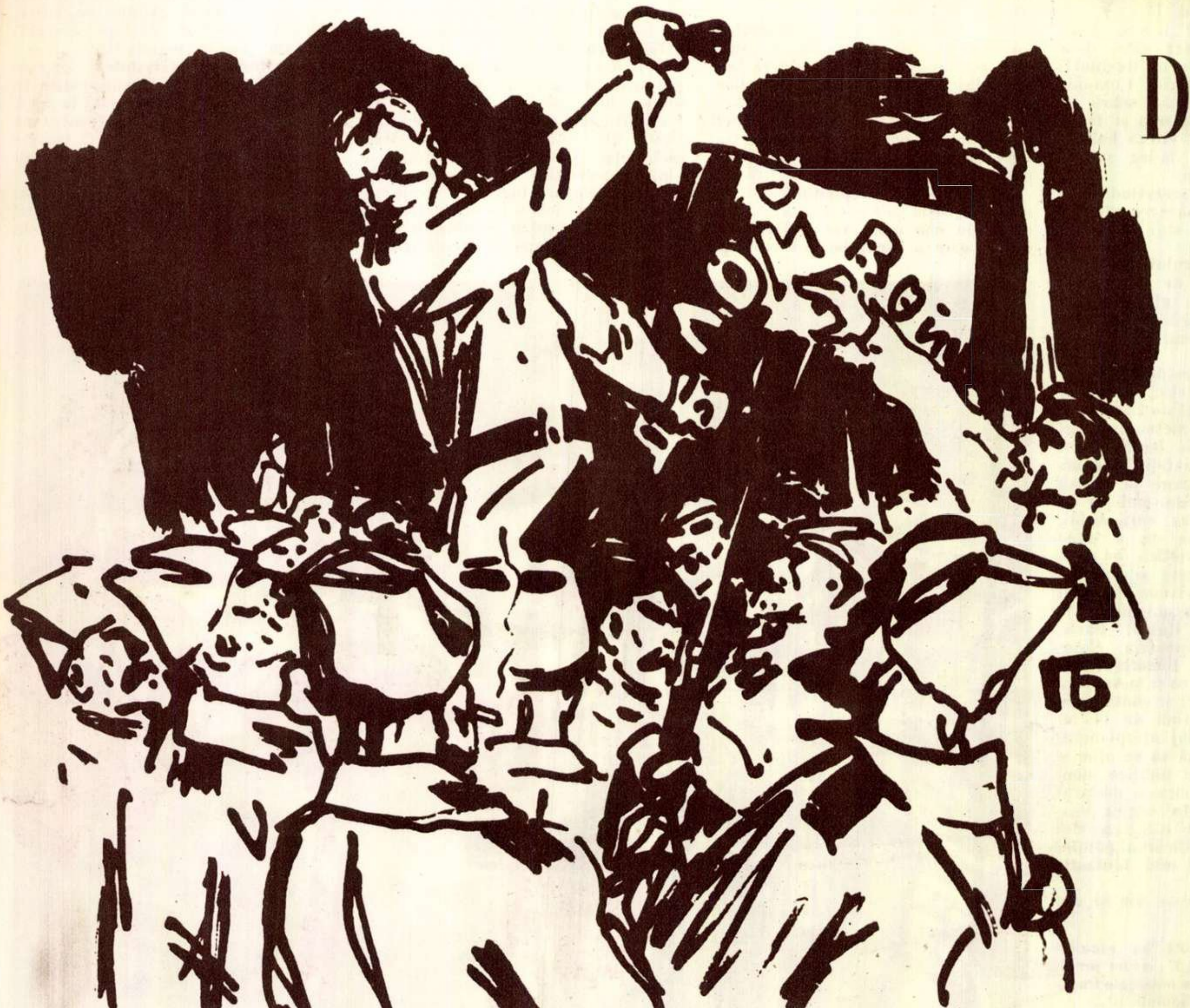

„Jos războiul!"

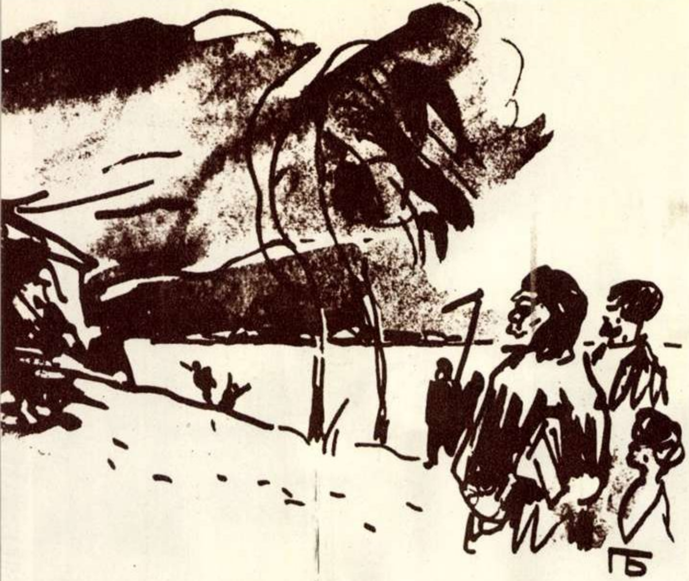

„Pentru pămînt !"

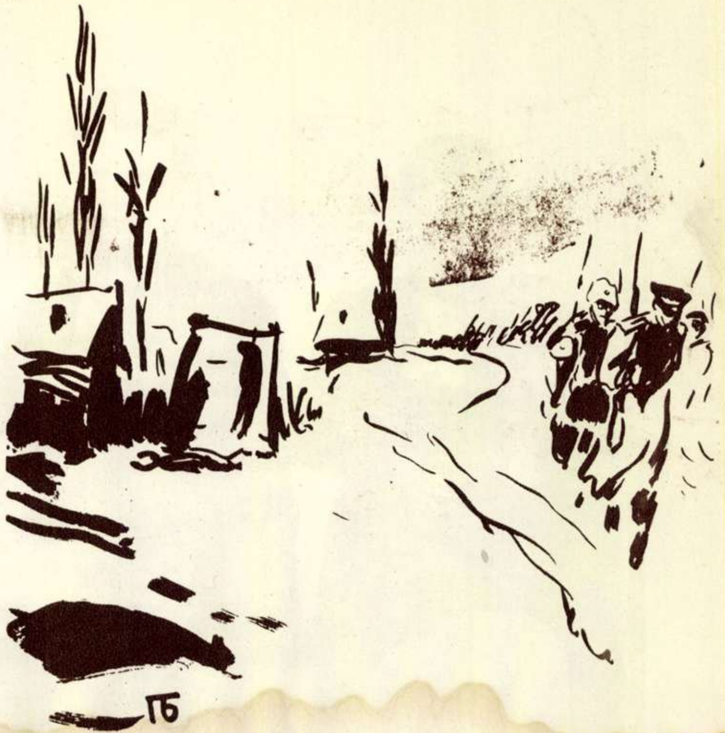

„Kornilovişti!"

ările graficianului sovietic P. BUNIN

„Prima patrulă roşie"

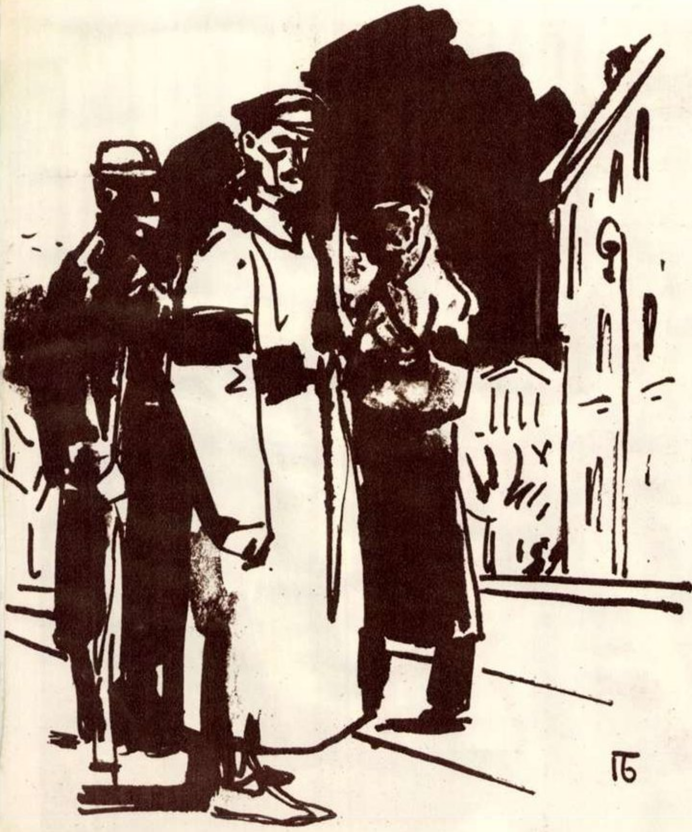

„S-a sfîrşit vremea voastră !"

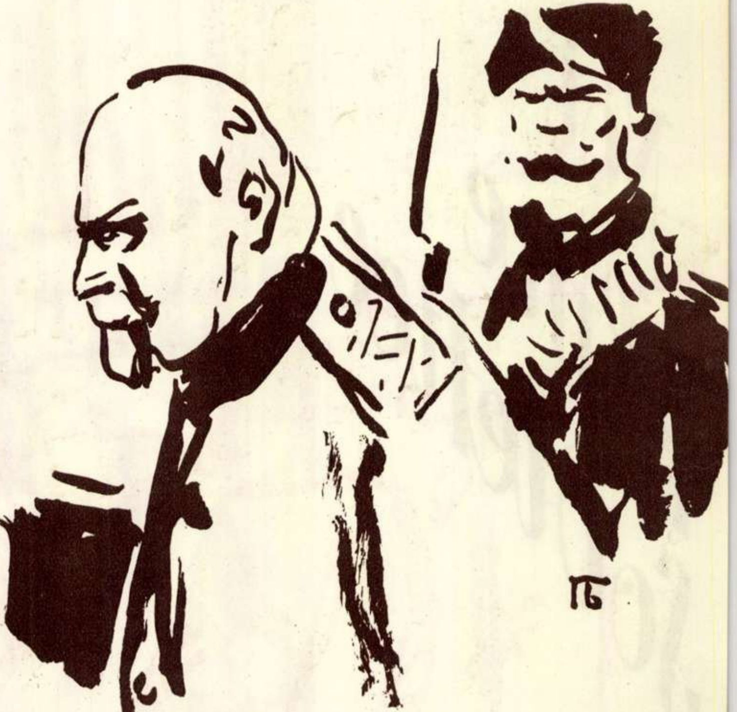

Noi filme sovietice

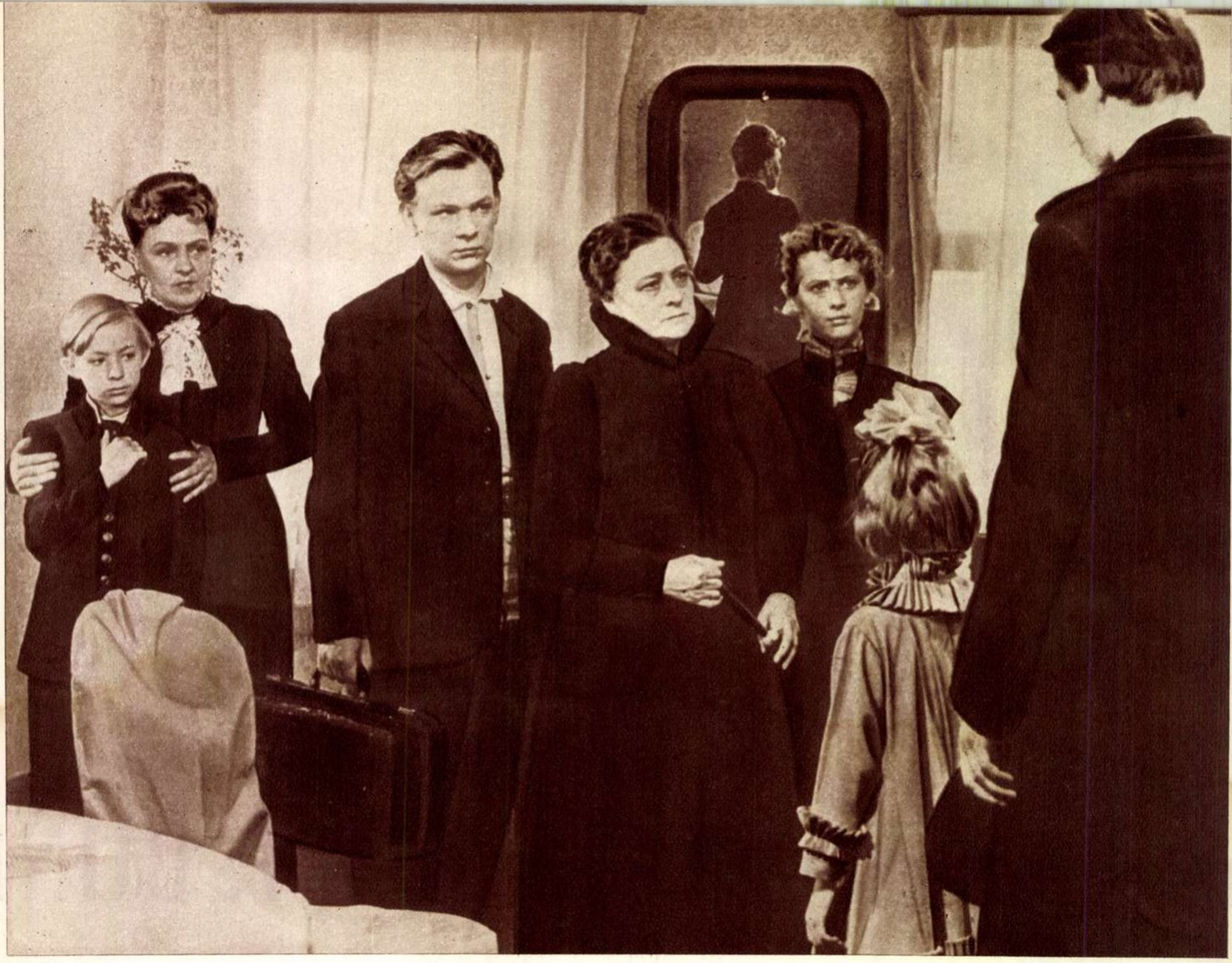

Scenă din filmul „Familia Ulianovilor", realizat de „Mosfilm" în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie.

Scenă din filmul „Simfonia Leningradului", care redă cîteva pagini din eroica epopee a apărării oraşului ce poartă numele marelui Lenin.

LACRIMI

— schiță —

de Cornel **BOZBICI**

Ilustrație de Eugen MIHĂESCU

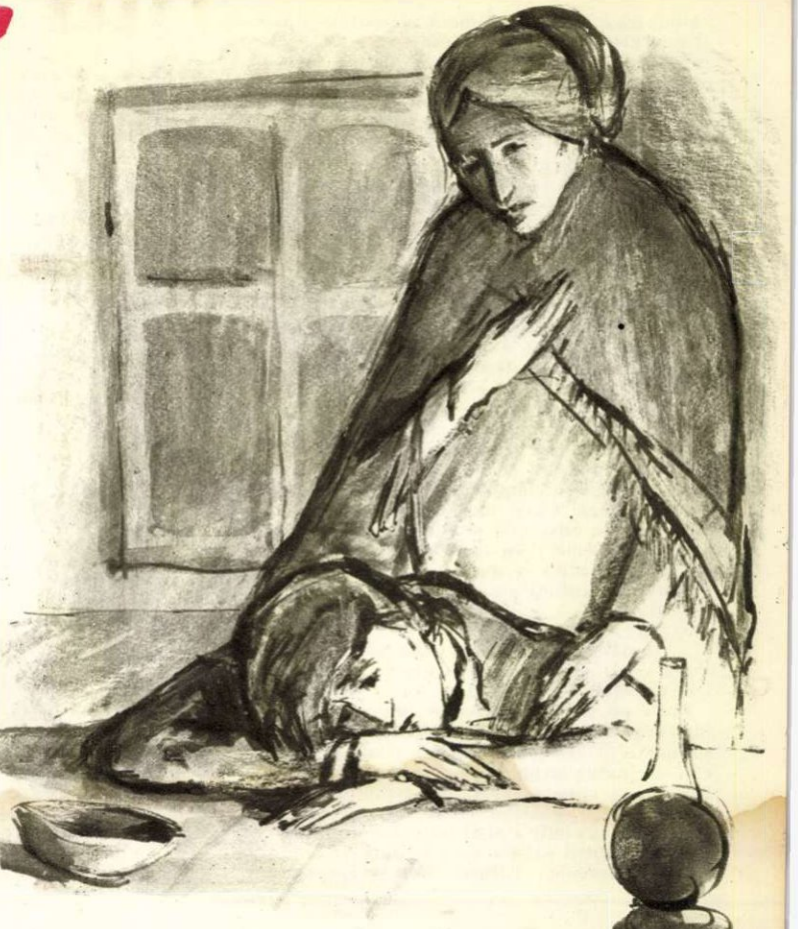

— Ți-e frică, Matei?

— Nu, nu mi-e frică...

— Îți tremură genunchii? Dacă îți tremură, atunci cu siguranță ți-e frică. Ori buzele dacă ți se zbat, și ăsta-i un semn.

— Taci! Parcă aud zgomot de pași... Ascultă! Din capătul celălalt al uliței răzbătea tropotul unor cizme care loveau bolovanii.

— Poate e el — șopti Matei agitat.

Băieții se cuibăriră printre garoafele și cîrciumăresele din grădinița cu flori. Mirosul dulce și sfîrșit al florilor zdrobite sub greutatea lor îi învăluia din toate părțile. Prin zăbreliștea gardului ulița se vedea în bătaia lunii, pustie și încremenită. Ochii lor o păzeau înfrigurați, sperînd în fiece clipă să apară din umbra caselor omul pe care îl așteptau. Dar, în locul lui, din întuneric se ivi rondul de noapte...

— Ți-e frică? — auzi la ureche șoapta lui Horia, după ce rondul trecu.

— Nu! Doar ți-am spus o dată, de ce mă tot întrebi?

— Trebuie să hotărîm cine aruncă întîi... Matei întinse mîna și simți grămăjoara de grenade care se aflau lîngă ei. Tăcu încurcat.

— Să tragem la sorți — îi spuse, după un timp, lui Horia.

— Nu! Nu vreau! Nu-mi place tîrguiala asta cu destinul.

— De ce țipi? Vrei să ne-audă cineva? — îl mustră Matei.

— Am să le-arunc eu pe amîndouă, mă-nțelegi? Una din două tot îl nimerește!...

Matei simți palma lui Horia bîjbîind și auzi cum grămăjoara de grenade se năruie ușor. Horia desfăcu înfrigurat capacul unei grenade, scoase șnurul și-l băgă în gură.

— Horia... Crezi că sînt laș? Dacă mi-ar fi fost frică, n-aș fi venit cu tine aici. Am vorbit de sorți pentru că așa se obișnuiește în clipele grele, cînd oamenii trebuie să aleagă. Mă asculți? Prima grenadă am s-o arunc eu...

— Lasă... N-are nici un rost să ne luăm la harță acum. Ești agitat și nu-i bine. Frica te cuprinde cînd nu ar trebui. Poți rămîne cu grenada în mînă mai mult decît trebuie. Atunci ar însemna să murim stupid. La ce bun?...

Matei se răsturnă pe o rînă și-i întoarse spatele. Horia îl auzi cum se caută în buzunar și ar fi vrut să-i ceară o țigară, dar se răzgîndi. I-ar putea descoperi vreo patrulă, după luminița țigării. Colonelul Frank întîrzia și asta îl făcea tot mai nerăbdător. Pentru întîia oară, în cele trei luni de cînd era încartiruit în casa lor, colonelul întîrzia peste ora unsprezece. În celelalte seri, la ora zece, în pijama, el își bea cafeaua făcută pe ibricul minuscul de alamă și, în timp ce buzele țuguiate sorbeau lichidul, ochii-i călătoreau ușor pe coloanele lui „Völkischer Beobachter". Și uite, acum întîrzia... Numai de nu l-ar însoți nimeni.

— Matei!

Matei nu-i răspunse. În lumina slabă a lunii îl văzu ghemuit, parcă ar fi avut crampe în burtă. S-a supărat, își zise, și-i păru rău că se purtase cu dînsul așa de necamaraderește.

— Matei! Dacă e însoțit, nu sînt de ajuns două grenade — își dezvălui teama Horia.

Matei mormăi ceva nedeslușit.

— Te-ai supărat? Sînt un prost, c-am vorbit cu tine urît. Dar nici tu nu trebuie să mă lași singur acum. În cîteva minute va veni, căci e tîrziu. Hai să ne-mpăcăm. Dă-mi mîna.

— Nu sînt supărat — îi răspunse Matei încet.

— Dă-mi mîna — stărui Horia — atunci te cred.

— Lasă, parcă ai fi un copil. Ți-am spus doar că nu sînt supărat. Fii atent, mai bine, să nu ne scape.

— Vreau să te știu cu totul alături de mine. Tu nu-nțelegi? — Matei se întoarse spre dînsul.

— Ei, hai! — Horia îi căută mîna și i-o strînse.

— Ce-ai făcut? Ești plin de sînge! — Horia lăsă grenada și se ridică în genunchi speriat.

— Nu mi-e frică, Horia, să știi... Am vrut să-mi dovedesc întîi mie însumi. Mi-am înfipt lama cuțitului în palmă. N-am ezitat și m-am bucurat. Simțeam arsura lamei, dar am strîns din dinți și n-am gemut... Nu mi-e frică. Înțelegi?

— Tocmai acum te prostești — îl mustră Horia.

— M-ai fi crezut laș!...

— Oh, ești un măgar. Scoate batista să te bandajez. Ar trebui să fii pedepsit. Acum, cînd e nevoie de tine, ți-ai tăiat palma dreaptă.

— Ooo... Nu mi-am dat seama. Eram înfierbîntat.

— Prostule! Nu mai poți arunca. Dă-mi batista să oprim sîngele. Întinde brațul, să-ți leg încheietura mîinii. Să nu țipi, dacă te strîng. Așaa... Doare? O să-ți amorțească laba, să nu te sperii. Ar trebui să te bat eu. O, sîngele se mai prelinge în palmă. Ia să-ți bandajez rana cu batista mea. Așaa... Într-o oră, o să fim acasă și-o să te doftoricesc ca la infirmeria liceului. Nu trebuie să afle tatăl tău ce-ai făcut. S-ar supăra. De astă dată o să minți și tu: „M-am tăiat într-un cui". Ei, acum gata. Întinde-te și rămîi liniștit. Să așteptăm!...

Horia căută, bîjbîind, grenada aruncată și se lungi pe burtă, lîngă rănit. Ulița era la fel de pustie ca și mai înainte. Numai luna avea o față mai palidă.

— Nu-i așa că acum ești convins că nu mi-e frică? — îl întrebă Matei, încet și chinuit.

— Te obsedează gîndul ăsta?

— Da... Mi-ar fi fost grozav de rușine să mă crezi fricos.

— Te iubesc, Matei, ca pe un frate. Cu tine aș înfrunta pe oricine. Să mă ierți...

— Taci! Să ascultăm... De ce întîrzie? Ce s-o fi întîmplat oare? Ascultă! Parcă aud un zumzet de mașină.

Horia își rezemă capul pe umărul lui Matei. Minutele treceau, dar zgomotul rămînea neschimbat și se auzea tot atît de departe.

— Nu e nici o mașină, ne-am înșelat — șopti Horia.

— Dar zumzetul?

— E rîul... Noaptea, cînd e liniște, totdeauna se aude așa.

II.

Aerul nopții era zăpușitor: numai pămîntul avea o răcoare plăcută și trupurile o sorbeau, ca să-și potolească fierbințeala. Ochii lor pîndeau necontenit drumul pustiu.

Palmele lui Horia atinseră fața lui Matei, care sta culcat pe spate și privea cerul nopții.

— Mi se pare că ai febră...

— Mi-e cald, dar poate că și zăpușeala-i de vină. Mi-e și somn; dacă mai stăm mult așa, culcați, o să adorm.

— Ar trebui să pleci acasă...

— Nu te las singur, orice-ar fi!

— Atunci încearcă să-ți alungi somnul cumva. Hai să vorbim... Despre ce, oare?... Nu ți-e dor de Livia?

— M-ai întrebat de o mie de ori în ultimele zile.

— Te-a supărat întrebarea?

— Mă plictisește.

— Atunci să tăcem.

— Mai bine...

„Alungă-ți somnul! Alungă-ți somnul", cuvintele acestea se repetau în mintea lui Matei, dar ecoul lor era tot mai îndepărtat, din cauza moleșelii care îl cuprindea. Cerul i se păru deodată fantastic de aproape și printre gene văzu stelele sclipitoare cum se mișcă încetișor, parcă bătute de briză. „Somnul! Alungă-ți somnul!" — își porunci, și cerul înstelat se îndepărtă pe neașteptate.

— Nu vine? Nu vine?... — întrebă în șoaptă Matei. Mîna bandajată îi amorțise și de aceea începu să o miște. La fiecare încercare simțea în palmă săgeți care urcau vertiginos pe braț, pînă la umăr. Ca să nu geamă de durere, renunță și rămase liniștit privind cerul. Apoi își rostogoli capul într-o parte, pînă cînd urechea îi atinse pămîntul amestecat cu flori. Și rămase așa. Pleoapele i se lăsară peste ochi. „O să adorm înainte de a auzi pașii". În fond, de ce stau ei aici? De ce nu pleacă acasă? Doar e tîrziu! Colonelul Frank o fi chemat la comandatura generală și vine mîine, ziua. Atunci, din nou o noapte de veghe? Nu trebuie amînat nimic pentru mîine noapte! Au hotărît să-l execute azi — și basta! Pînă mîine noapte, cine știe ce se mai poate întîmpla?... Parcă somnul i-a mai trecut puțin, alungat de gînduri. Deschise ochii și, văzînd casele cu ferestrele oarbe și cerul, i se păru că adineauri a evadat din singurătate. Alături, Horia sta nemișcat, fără să se sinchisească de dînsul. Se uita la drumul pustiu. De-ar ști colonelul ce-l așteaptă! — se gîndi Matei privindu-l... Colonelul i s-a părut întotdeauna un om delicat. Nu numai ochelarii cu ramă subțire de aur, nu numai fața mică, buzele fine, ci și gesturile pline de politețe îl lipseau pe colonel de înfățișarea aceea milităroasă a oricărui ofițer de carieră și, mai ales, în timp de război. Colonelul nu-și însușise nimic din ceea ce frontul imprimase altora. Dacă l-ar fi văzut fără mantaua cenușie de militar, lui Matei i-ar fi părut un simplu profesor de latină, în plină carieră, dispus oricînd să-ți povestească o întîmplare din „De bello gallico". Curios, ce lucruri ciudate se întîmplă în viață! Dacă cineva i-ar fi spus că va participa la lichidarea unui neamț care are înfățișarea unui profesor de latină, i s-ar fi părut neverosimil. Și uite...

Ieri, spre seară, Horia a venit la dînsul tremurînd de furie. „Ascultă, Matei — îi spusese aproape plîngînd — trebuie să mă ajuți. E vorba de mama. Dimineață — îi povestise Horia — a venit colonelul și i-a cerut mamei să spele podelele camerei lui, apoi a plecat. N-am știut nimic pînă cînd am văzut-o cărînd apă. Am oprit-o, și ea a început să plîngă, căindu-se că i-e frică. Dacă se supără colonelul? Doar el e încartiruit la noi. Știam eu că o să se supere, că va fi furios, dar m-am gîndit că nu se cuvine ca o femeie bătrînă să spele murdăria ce o face un ocupant. Să curețe ordonanța!

La amiază colonelul intră fluierînd în odaie. L-am auzit cum amuțește și mă bucuram că nu i se făcuse pe plac. Mama, speriată, asculta și dînsa să vadă ce s-o mai întîmpla. Credeam că neamțul se potolise, cînd îi aud bocăniturile cizmelor în tindă, îndreptîndu-se spre bucătărie. Deschide ușa fără să mai bată, ca altădată, și-i face semn mamei să meargă cu dînsul. Era furios, vedeam bine, dar își ascundea mînia după obrazul înghețat. N-am putut s-o opresc să-l urmeze. Pășea în urma lui tremurînd. Ușa s-a închis după dînșii și, pînă să sar eu, aud țipătul mamei. Deschid: el o pălmuia"...

— Și tu ce-ai făcut? — l-a întrebat dînsul.

— Am privit îngrozit — i-a răspuns rușinat.

— Era mama ta... Trebuia s-o aperi... N-ai făcut bine... — i-a spus întunecat.

Un ușor zgomot de motor, peste care s-au suprapus îndată împușcături, îl smulse din gînduri. Erau cinci împușcături. Le numărase fără să vrea. „Ce s-o fi întîmplat? Cine a tras și în cine?" Nu avură timp să-și răspundă. Dinspre uliță se auzeau pași grăbiți.

Horia îl scutură ușor:

— Dormi?

— Nu...

— Desfă-mi o grenadă, s-o am la îndemînă!

Din clipa aceea gîndurile și zgomotul pașilor i se amestecară în cap, fără nici o noimă.

Pașii pe care îi auzise la început grăbiți încetiniseră. Parcă erau ai unui om care șovăie să înainteze. „Dacă e colonelul, poate presimte că i s-ar putea întîmpla ceva rău", gîndi Matei. Încă două clipe și basta! O bubuitură... Ce zarvă o să fie, doamne, ce zarvă! Nu se mai putu gîndi la nimic. Capul i se golise de gînduri. Asculta nădușit pașii aceia șovăitori și-i simțea tot mai aproape. Totuși, omul nu se arăta.

III.

Pașii se stinseseră deodată și drumul li se păru dureros de pustiu. Atunci un ogar bălțat se strecură din umbră, adulmecînd praful.

— Ei drăcie, ăsta-i Puc — șopti îngrijorat Matei. Cîinele se opri în dreptul lor, sări cu labele pe gard, apoi lătră vesel cînd îi descoperi. Din umbră se desprinse un om înalt și se apropie repede de cîine.

— Tata! — mormăi Matei dezolat.

Bărbatul se opri și el lîngă gard și scăpără un chibrit. În lumina puțină a flacării îi văzu tolăniți lîngă grămăjoara de grenade.

— Haideți acasă, copii — îi pofti, făcîndu-se că nu dă importanță la tot ce se întîmplă. Matei se ridică amărît și lovi furios ogarul care începu să schiaune.

— Eu nu plec — îi răspunse Horia hotărît. Nu pot — încercă să-l convingă. Aștept pe cineva. Mîine o să vă spun tot. Dacă aș pleca, aș fi laș.

— Atunci te lăsăm... Văd că e grav — îi vorbi bărbatul cu o înțelegere prefăcută.

— N-o să întîrzii mult nici eu... E timpul să sosească — îl asigură Horia.

— Cine?

Horia ezită.

— Un prieten. Am jurat să-l aștept. Trebuie.

Tatăl nu mai stărui. Se aplecă, luă grenadele și le băgă în buzunar.

— Spune amicului tău să vină la mine dacă are nevoie de ele. Sînt un om discret. Crede-mă.

Și plecă.

IV.

Acum nu mai avea importanță dacă se mai aud pași. Acum nu-l mai îngrijora drumul pustiu. Acum nu-i păsa dacă timpul trece. Acum era totuna dacă va veni în zori sau peste o clipă. Se tăvălea printre flori și, cu palmele, smulgea tulpinele fragede pe care le frîngea cu furie. Se răzbuna pe neputința lui.

Apoi o luă încet spre casă, înfășurat de noapte și însoțit de liniște. Departe, rîul cînta ca un bondar. Mergea încet, stîrnind praful, dar lui i se părea că tot ce se întîmplă nu e decît un vis. Cînd se va trezi, va putea să spună: a trecut, ce bine! Că altfel nu se poate. Nu se poate să privești cum mama ta e lovită și tu să n-o apéri. Nu se poate ca un străin să-și bată joc de ce ai mai sfînt pe lume și să nu fie pedepsit. Altfel totul e o nedreptate, o nedreptate fără margini și tu ești un laș. O, și uite că totuși nu e vis. Iată casa unde locuiește. Cine a deschis acum poarta? El. Nu e vis. Cine pășește prin ogradă? El. Nu e vis...

Vru să se strecoare în casă tiptil, să nu-și trezească mama. L-a așteptat, fără îndoială, îngrijorată. Deschise ușa încet și intră. În odaie, lampa de petrol așezată în mijlocul mesei împrăștia o lumină galbenă și săracă. Horia se opri în prag. Mama nu dormea. Ședea pe scaun, cu un cot rezemat de masă și cu o mînă în poala rochiei. Capul îi era lăsat puțin pe piept și sta așa, parcă ar fi fost cuprinsă de toropeală. Dar nu, privirile ei se ridicară de sub pleoape, încet. Nu dormea.

— Te-am așteptat și-mi era teamă...

Nu-și sfîrși vorba. Făcu flacăra lămpii mai mare și-n clipa aceea descoperi în ochii băiatului lacrimi. Horia plîngea încet, fără icneli, fără zgomot. Nu mai avea fața aceea proaspătă de adolescent, nici ochii aceia mari și naivi. Fața îi era urîțită de durere.

Mama îl privi uimită și se apropie de dînsul nedumerită.

— Horia... — îngînă speriată.

— Sînt un laș, un laș! — și hohoti.

Dar ea nu-l înțelegea și-l mîngîia.

Colonelul nu s-a mai întors. L-au descoperit a doua zi niște drumeți, în șanțul șoselei, acoperit cu bolovani și ferigi. Lîngă el, zăcea împușcat și șoferul. Pe atunci era un mister cine-i asasinaseră. Și totul se puse pe seama celor fugiți în păduri, răzvrătiții care nu voiseră să meargă pe frontul antisovietic...

MÌTÍCĂ

Schiță de Ștefania RAICIU

Radu al Negrițoaiei n-a închis ochii toată noaptea. Acum prinde a se crăpa de ziuă. Cocoșul din ogradă cîntă ca de obicei. Pentru el nu e nimic nou. Nu-i nimic nou nici pentru ceilalți. O zi ca toate zilele, cu munca și nevoile ei. Cei din curtea vecină se pregătesc să plece la cîmp. A trecut și lăptarul către oraș. Încet, încet, se deșteaptă tot satul.

— Ce zici, Veto, îl dăm?

— De, Radule, știu eu?...

— Dacă l-am duce și l-am piti la deal?...

Așa s-a pîrpălit toată noaptea, făcîndu-și fel de fel de gînduri, cu biletul verde strîns și ghemuit în mînă.

Aseară, pe la asfințit, venea de la cîmp fără nici o grijă. An bun a dat dumnezeu. Grîul e galben ca aurul și porumbul îi trece de umăr. Fineață din belșug. Ovăz, așijderea. Să tot hrănească vitele la iarnă! Nici loc în hambar n-are să fie destul. Mergea vesel către casă. La ora asta ceaunul de mămăligă e pus la foc în curte și Veta îl așteaptă în prag...

Cînd coti pe lîngă puț, îl zări în poartă pe Niculae Dascălu, cel de face armata cu nepotu-său, Gheorghe. Văzuse el încă din primăvară, cînd se întorsese Niculae de paști, că la horă numai cu sora lui Gheorghe juca. De, i-o fi plăcînd fata și vine în pețit. Și de ce să nu-i placă? Victorița e fată frumoasă, harnică, seamănă cu mamă-sa, dumnezeu s-o ierte! Zestre are. O să-i mai dea și el vreo două pogoane, poate și un loc de casă, dacă s-o învrednici să iasă bine din an...

Iuți pasul, își potrivi căciula, umflă pieptul, numai așa, ca să aibă o înfățișare mai impunătoare, cum se cuvine în asemenea momente.

— Ce te-aduce pe la noi, Niculae?

Niculae, roșu la față, lasă ochii-n jos, învîrtește chipiul de vreo două ori în mînă, încearcă să spună ceva, dar vorbele-i rămîn în gîtlej.

„N-are curaj băiatul", își zice moș Radu; la fel îi venise și lui de greu, cînd s-a dus la părinții Vetei.

— Ei, lasă, Niculae, că așa e tinerețea. E frumoasă fata, asta o știm cu toții.

— Îi tare frumoasă, moș Radule!

Si chipiul începu să se-nvîrtească din ce în ce mai iute, pînă scăpă pe jos.

— Îi tare frumoasă, nu zic ba; Gheorghe mi-e ca un frate și d-ta m-ai crescut de mic... Dar, vezi matale, nu-i vorba de fată — și mi-i greu să spun. Pe mine m-or trimis cei de la regiment pentru rechiziție. Zice că să le dai calul dumitale și mîine pînă-n prînz să vii cu el în Turnu, să-l prezinți...

Niculae îi întinse un petic de hîrtie pe care citi: „Numitul Radu al Negrițoaiei e somat să se prezinte în ziua de 16 iulie 1941 la Centrul de Recrutare, cu calul său..."

Calul lui! Să dea calul lui! Ochii i s-au împăienjenit și nu mai vede nimic. Fumul de la ceaun îl îneacă și focul parc-ar cuprinde curtea.

A iscălit hîrtia cu litere mari și groase, așa cum se trudise el cu atîta amar să-nvețe, ba de ciudă a mai pus și o cruce și a tras cu degetul, numai așa, de necaz, și a intrat în casă.

★

Soare, căldură și praf, coji de pepeni și coceni de porumb, grămezi de hamuri de tot felul, căruțe, cai și faetoane, țărani desculți și obosiți, soldați mari în uniforme mici și alții mici în uniforme mari, asta vede Radu în curtea casei de la oraș, unde se dă un cal pe o bucățică de hîrtie. Stă și așteaptă să-i vie și lui rîndul, să-și dea calul. Și de ce i l-or fi luînd tocmai pe al lui? Sînt doar atîția cai în sat, mai mari și mai zdraveni! Nu sînt caii lui Ilie țiganul, despre care știe tot satul că i-a furat din iarmaroc la sînta Maria? Nu sînt iapa sură a popii și roibul notarului? Dacă ar avea și el ginere căpitan, ca d-alde perceptorul, s-ar schimba lucrurile și nu i s-ar mai lua călutul lui!

De sîn' Petru s-a împlinit anul de cînd domnul Spachides, administratorul de la conacul de peste gîrlă, l-a chemat și i-a spus:

— Moș Radule, a murit iapa boierului. Se prăpădește mînzul nemîncat de două zile! Poate e norocul dumitale, că ești om bun la suflet, de-i putea să-l crești! Nu vrei să-l cumperi?

L-a dus acasă pe-nserat și i-a făcut un culcuș în tindă. Pînă-n toamnă l-a hrănit cum a putut, cu lapte și cu papară. Din cînd în cînd, îi mai dădea și cîte niţică smîntînă, pe furiș, cînd nu-l vedea Veta...

„Radu al Negrițoaiei!" — strigă soldatul din pragul biroului.

Și Radu intră sfios, la dl. căpitan. Dl. Căpitan e cu nasul în registru și nici nu-l bagă în seamă. Domnul căpitan e plictisit, dar înțelege necazul omului. Nici el n-a venit aici de bunăvoie: dl. căpitan e rezervist. Învățător. Îi promite tot ce-i cere: să nu pună calul la muncă grea, fiindcă e plăpînd și tînăr, să-l dea la serviciu ușor, să nu-l trimită pe front...

— Vă rog, domnule căpitan, aveți milă și grijă! L-am crescut ca pe copilul meu și tare greu mă despart de el...

Radu mulțumește, întinde mîna, își ia bonul și pleacă. Apucă pe poteca din dosul casei și se-ndreaptă singur și amărît spre șoseaua prăfuită.

Zgomotul s-a mai potolit. Curtea e aproape goală. Mulțimea s-a împrăștiat. Oamenii au dat cîte un cal și au luat cîte un bon.

Ofițerul își închide și el registrele și se pregătește de plecare. Un vînt ușor se strecoară pe sub transperantul care se leagănă în fereastră. Mucul de țigară se stinge încet pe marginea scrumierei. Căpitanul a rămas singur în birou. Nu mai e nimeni. Doar Moș Radu, care s-a întors din drum. Mai are ceva de spus:

— Îl cheamă Mitică, domnule căpitan...

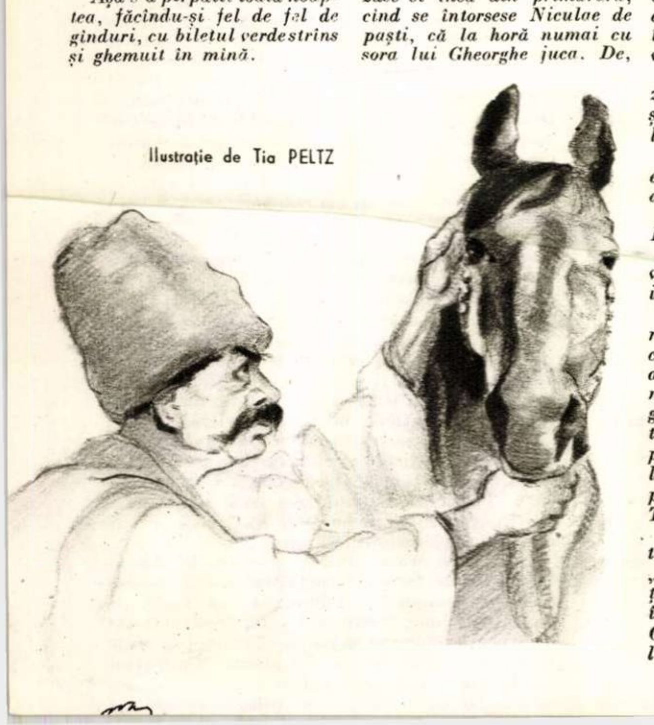

Ilustrație de Tia PELTZ

Satelitul pămîntului în viitor

— Interviu cu savantul sovietic prof. Kiril STANIUKOVICI —

Pentru a răspunde diferitelor întrebări sosite de la cititori cu privire la perspectivele deschise de lansarea primului satelit artificial al pămîntului, ne-am adresat savantului sovietic prof. Kiril Staniukovici, doctor în științe tehnice, membru al Comisiei interdepartamentale pentru comunicațiile interplanetare. Prof. Staniukovici a avut amabilitatea de a da următoarele răspunsuri la întrebările noastre:

Întrebare: *S-a crezut la început că satelitul artificial al pămîntului va avea o existență relativ scurtă. Cărei cauze i se datorește faptul că el continuă să se rotească în jurul pămîntului și că scăderea vitezei lui este extrem de redusă?*

Răspuns: Calcularea anticipată cu mare exactitate a tuturor elementelor orbitei inițiale a satelitului artificial al pămîntului nu a fost posibilă. Creatorii acestui nou corp ceresc au presupus că satelitul se va mișca în păturile mai joase ale atmosferei (decît s-a întîmplat de fapt). Aceasta înseamnă că rezistența care i s-ar fi opus în aceste pături ar fi fost mult mai mare. În realitate, satelitul a evoluat la înălțimea de 900 km. Densitatea aerului în aceste pături este extrem de mică, de aceea înălțimea și viteza lui aproape că nu se schimbă.

Întrebare: *Va exista oare în viitor posibilitatea de a dirija satelitul de pe pămînt?*

Răspuns: Avem temei să presupunem că sateliții viitorului vor putea fi dirijați de pe pămînt. Acest lucru va putea fi realizat prin diferite mijloace. În acest scop va putea fi folosit, de pildă, radio-ul (cu ajutorul căruia, după cum se știe, dirijăm în prezent aeromodele zburătoare). Înafară de aceasta, în interiorul unui viitor satelit pot fi montate aparate de dirijare interioară. Ele vor intra în mod automat în funcțiune la anumite termene stabilite, acționînd mici motoare cu reacție, montate de asemenea în interiorul satelitului. Aceste motoare vor putea anula forța de frînare la care e supus satelitul, „adăugîndu-i" viteză.

Întrebare: *Din ce cauză semnalele de radio transmise de satelit s-au schimbat la un moment dat?*

Răspuns: În condițiile neobișnuite de zbor ale satelitului artificial s-a schimbat, desigur, și regimul de alimentare a instalațiilor de radio aflate în interiorul lui, și semnalele au devenit continue. Iar la un moment dat, ele au dispărut cu totul, deoarece alimentarea acestor instalații de radio a încetat.

Întrebare: *Am aflat din diferite declarații ale savanților sovietici că în viitor se vor lansa sateliți avînd pe bord animale. Acești sateliți vor putea oare să fie readuși pe pămînt sau comportarea și starea viețuitoarelor respective vor putea fi urmărite numai prin semnalele transmise de pe satelit?*

Răspuns: Pot exista diferite posibilități de control asupra comportării animalelor. Iată, de pildă una din ele: containerul în care se vor afla animalele se va desprinde la un moment dat de satelit și va coborî cu ajutorul unei parașute, pe pămînt. Potrivit altei variante, animalele vor pieri, dar comportarea și starea lor fiziologică vor fi permanent cunoscute cu ajutorul semnalelor transmise de aparatele automate fixate de diferite părți ale corpului lor. Se presupune că diferitele automate nu vor avea numai menirea de a-i „înregistra" pe micii pasageri, dar și pe aceea de a-i ține direct sub observație și de a-i îngriji. Astfel, unele aparate le vor lua pulsul, le vor înregistra tensiunea arterială, temperatura și le vor hrăni.

Datele furnizate de observatorii „automați" vor fi extrem de importante, căci în spațiul cosmic animalele vor deveni imponderabile (lipsite de greutate) și, în aceste condiții, procesele fiziologice vor decurge, desigur, într-un mod cu totul diferit decît în atmosfera pămîntului.

Întrebare: *Oare sateliții care se vor lansa vor dispune de aparatură fotografică?*

Răspuns: Se prevede ca viitorii sateliți artificiali, atît cei sovietici, cît și cei americani, să fie înzestrați cu diferite aparate optice, printre care și aparatură fotografică pentru înregistrarea și fixarea pe peliculă a diferitelor fenomene ce se petrec în păturile superioare ale atmosferei. Montarea pe satelit a unei asemenea aparaturi este prevăzută, de altfel, în programul Anului Geofizic Internațional, adoptat, de comun acord, de diferitele țări participante.

LA OBSERVATORUL DIN CAMBRIDGE

Un grup de 12 cercetători englezi de la Universitatea din Cambridge studiază intens desfășurarea călătoriei cerești a satelitului artificial al pămîntului, lansat în orbită de Uniunea Sovietică.

În prezent grupul de „urmăritori" lucrează în trei schimburi, pentru montarea unei antene speciale care să înlesnească înregistrări cît mai precise ale datelor legate de zborul „stelei roșii". În fotografie, d. Martin Pyle, directorul observatorului de radio al universității, studiind împreună cu un colaborator itinerariul „Sputnikului" sovietic.

Satelitul și electronica

— Interviu cu profesorul Edmond NICOLAU —

ÎN LOC DE MOTTO

Doi foști

Primul (tare): — Ai auzit că se învîrtește mai departe? Se învîrtește, se învîrtește.

Al doilea (șoptind): — Nu fi prost, e artificial.

Profesorul Edmond Nicolau, șeful catedrei de electronică, e un cunoscut popularizator în domeniul științific. Și cînd un om de știință e îndrăgostit de popularizare — care necondiționat cere metaforă, comparație, stil — asta te face să te gîndești și la literatură. Într-adevăr profesorul a comis în urmă cu vreo cincisprezece ani poezii moderne, pe care le-a și publicat.

— *Dar astea au fost cu totul întîmplătoare și vă rog să nu pomeniți de ele.*

— Evident! Cum am putea amesteca poezia modernă într-o conversație despre satelit?

Dar mi-am dat seama numaidecît că greșesc profund. Poezia pătrunsese în cosmos o dată cu satelitul. Totuși, pentru că obiectivul interviului îl constituia nu versul, ci electronica, am revenit în cadrul științific.

— În primul rînd, ne interesează legătura dintre satelit și specialitatea dumneavoastră.

— *Legătura e completă. Începînd cu ceea ce se vede înafara lunii artificiale, și anume antenele. A n t e n e, adică transmiterea semnalelor, adică telecomunicație.*

— Dar ceea ce propriu-zis face satelitul, înafară de faptul că se rotește?

— *Ceea ce face e o investigație a spațiului cosmic — măsoară dacă nu totul, cel puțin multe. Și iată a doua legătură cu electronica: telemăsura.*

— În ordine cronologică, bănuiesc că ar fi trebuit să vă întreb mai întîi despre teleghidare: satelitul a fost înscris pe orbită cu ajutorul comenzilor transmise de jos.

— *E adevărat, dar nu e totul. Comenzile pe care le-a primit n-au pornit de la o minte omenească — oricît de teribilă și-ar închipui-o cineva — ci de la un creier electronic. Fără acest creier, care calcula și determina poziția satelitului în fiecare moment, dirijarea lui ar fi fost de neconceput.*

— Conducerea lui de jos l-a ajutat deci să „evite" meteoriții întîlniți în cale?

— *Nu! Meteoriții cu care s-a „ciocnit" pînă în prezent sînt pulbere cosmică, astfel că n-a suferit alte neajunsuri decît că s-a... prăfuit... După încetarea teleghidării — adică după ce a intrat pe orbită — și-a urmat drumul nestînjenit și e interesant de văzut cum va ieși din întîlnirea cu cometa Halley. Desigur că nu atît de rău, pe cît i-au prevestit, de la început, unii savanți englezi.*

— Au reușit să-i determine orbita de pe atunci și să prevadă intersectarea cu orbita cometei?

— *Ah, nu, e vorba de altceva. Unii savanți englezi s-au repezit să tragă concluzii premature și au dat o comunicare ridicolă. După cum se știe, satelitul descrie în jurul nostru o elipsă, pămîntul fiind într-unul din focare. Deci, în cursul unei rotații, el se va depărta de glob cu aproximativ o mie de kilometri. Englezii, urmărind* **o singură** *rotație, au conchis: dacă după o oră orbita lui s-a micșorat (!) cu cinci sute de km, în cîteva ore va pătrunde în atmosferă și va arde.*

— Dar au greșit oarecum...

— *Oarecum! Satelitul o să rămînă satelit ani de-a rîndul. Pe aceasta se va baza una din marile cuceriri ale electronicei: stația de televiziune cosmică.*

— Care o să se plimbe împrejurul pămîntului?

— *Care o să se rotească o dată cu pămîntul. Un corp rotindu-se la 35.000 km de Terra — adică la 6,06 raze pămîntești — are o perioadă de 24 de ore. Ceea ce înseamnă că el va rămîne deasupra aceluiași punct. În clipa de față transmisia cu televiziune e limitată de înălțimea antenei respective; stația-satelit se va afla pe o antenă suficientă pentru a transmite unei emisfere. Evident, va fi o stație releu, care va recepționa, la rîndul ei, cele transmise de stația aflată pe glob exact sub ea.*

— Dar undele? Cum se vor propaga undele, pînă la această distanță uriașă?

— *Răspunsul e încă de domeniul viitorului. Cu ajutorul satelitului știința a pătruns în domenii necunoscute: astronomia experimentală și studiul propagării undelor de radio în spațiile cosmice. A emite ipoteze despre aceasta, înainte de a fi în posesia datelor, înseamnă a face literatură științifico-fantastică.*

— Se pare însă că, ținînd seama de ritmul științei moderne, am face literatură ... științifico-depășită!...

— *Fără îndoială. De altfel proiectul sovieticului Hlebțevici fundamentează posibilitatea zborului în lună și în Venus, înainte de 1967. Călătoriile în sistemul solar nu mai pot fi „fantastice".*

... Iată deci că ne aflam în spații siderale, în drum spre alte sisteme, depășind nu numai fantasticul... de toate zilele, dar și poezia modernă. Restul călătoriei nu-l mai divulgăm cititorilor noștri. Menționăm că s-a desfășurat la aceeași masă de birou foarte simplă și că datorită unui alt membru al catedrei de electronică, plin de umor sec, călătorii au fost însoțiți de Heine. Ceea ce, încă o dată arată pasiunea unor oameni de știință pentru literatură.

Camil BACIU

O greutate plăcută. Plugarul Ion Aroșiții ducînd spre cîntar sacul cu produse contractate.

HAMBARELE sînt pline

Activitate intensă la baza de recepție din Dorohoi.

iată ce mi-a spus țăranul muncitor Ion Gherasim din comuna Stîncești, raionul Botoșani:

— Anul acesta l-am socotit și eu, ca și alții, an de probă. Dar pînă la urmă lucrurile s-au brodit mai bine decît gîndisem.

L-am întrebat cît și ce anume contractase cu statul.

— La început, mai puțin: 400 kilograme grîu. Mai încolo cu vreo lună, am contractat 500 kilograme păpușoi și apoi încă 500. Iar acum, în toamnă, după ce am luat banii și pe el, am contractat pe termen lung, de trei ani, vreo 6.000 kg bucate, grîu și păpușoi la un loc.

Dacă ar fi să lărgim, romanțînd, răspunsul lapidar al țăranului nostru, am putea țese o istorioară adevărată, nu lipsită de interes și semnificații prețioase. Ar trebui să începem cu întrebările și socotelile sale gospodărești făcute în primăvară. Atunci cînd s-a gîndit cît va putea obține de pe două hectare semănate cu grîu și porumb, o dată ce cotele obligatorii la cereale au fost desființate pentru toată lumea. (Aci, de vreți, cîteva elemente de culoare locală: sfatul cu vecinii, cearta cu nevasta, îndemnul la reținere venit din partea celor cu păreri suspicioase sau dușmănoase). Apoi, în iunie, prima surpriză plină de învățăminte: prețul la grîul predat statului s-a dovedit mai mare decît cel obținut pe piața neorganizată. Aceeași situație, în toamnă, cu păpușoiul.

Povestea lui Ion Gherasim din „țara“ Botoșanilor rămîne, în schemă, reprezentativă pentru o parte a țărănimii muncitoare. (Considerînd partea cealaltă, formată din oameni cu o înțelegere politică clară, care au hotărît de la bun început să sprijine politica economică a statului).

Stam în fața bazei de recepție Dorohoi, gîndindu-mă la toate acestea. Pe drum, pînă departe, foarte departe, șiruri de căruțe. Printre ele aleargă neobosiți vreo zece achizitori. Unii sondează sacii, alții îi pun pe cîntar, alții întocmesc formele de plată. N-au o clipă de răgaz... Ei, da, și nu aceasta e munca cea mai grea. Fiecare căruță de aci își are istorioara ei și pentru fiecare s-a risipit o fărîmă din energia lor vie.

Nimeni pînă azi n-a scris despre ei nici poeme, nici romane, nici melodii înălțătoare. Necunoscuți și modești, risipiți în cele mai pierdute unghere ale țării, oamenii aceștia au desființat, în fond, o întreagă tagmă de intermediari nefolositori, ale căror cîștiguri au fost dăruite întregului popor.

La intrarea în tîrgul Botoșanilor, achizitorul de tîrg Segal Isac. Trec căruțe încărcate cu produse. Omul se repede în întîmpinarea lor. Pe mulți dintre producători îi cunoaște pe nume. A stat doar de atîtea ori de vorbă cu ei, în sat.

— Ce duci, bade Mitran?

— Ia, vreo trei saci cu floarea-soarelui.

— Păi aci e baza. Unde te mai grăbești?

— Matale cît dai pe kil?

— Nu mai puțin ca la piață.

Omul se duce totuși să se convingă dacă piața nu oferă mai mult. Pînă se întoarce, achizitorul a oprit alte două căruțe. După un sfert de oră de parlamentări, gospodarii descarcă sacii în magazie. Îi ia în primire laboranta, în timp ce achizitorul aleargă din nou în stradă, să nu piardă cumva vreo căruță. E lac de transpirație.

Am socotit, așa, pentru mine, cît ar fi cîștigat un negustor la aceeași cantitate de cereale achiziţionate de agenţia „Recolta“ din Botoşani în două luni. Am căutat să-mi închipui întîi şiretlicurile pe care le-ar fi folosit faţă de producători, pentru a obţine cerealele la un preţ cît mai scăzut, şi apoi metodele folosite pentru a cîştiga la vînzare un preţ cît mai mare. M-am oprit aici şi gîndurile mele s-au îndreptat spre sutele de achizitori care muncesc onest şi cărora, poate, de multe ori nu le trece prin minte că munca lor a desfiinţat o întreagă tagmă de paraziţi.

★

Arcadie Greciuc, şeful bazei raionale de recepţie din Dorohoi, m-a chemat să-mi arate porci şi raţe obţinute „din nimic“. Am văzut mai întîi o scroafă mare cu 12 sugaci dolofani şi un cîrd mare de raţe. Pe urmă am primit explicaţia. Scroafa a fost luată în custodie de la O.R.A.C.A. Coteţul a fost făcut din deşeuri, prin munca voluntară a salariaţilor. Paznicul pătulelor de porumb, Andreşan Vasile, a devenit, tot voluntar, îngrijitor. Ouăle de raţă au fost primite de la o gospodărie de stat. Hrană: gozuri rezultate de la condiţionarea cerealelor, sau boabe de porumb, grîu etc. căzute la transport. Scroafa va fi înapoiată O.R.A.C.A.-i (pentru kilogramele cîştigate în greutate baza va primi banii cuveniţi), iar purceii vor rămîne aci. În scriptele bazei n-a apărut nici o rubrică nouă de cheltuieli.

Astfel de măsuri gospodăreşti au fost luate în multe baze de recepţie din ţară. Socotiţi din nou, tot dumneavoastră cîţi purcei, raţe, gîşte, oi etc. se vor naşte „din nimic“.

★

La Botoşani, colegul meu fotoreporter a putut să prindă pe peliculă un moment solemn: semnarea unui contract pe termen lung. Părţi contractante: Agenţia raională „Recolta“ şi întovărăşiţii comunei Nicşeni. Hotărîrea a fost luată într-o apropiată adunare generală. Atunci şi cei mai neîncrezători membri ai întovărăşirii au recunoscut că respectarea Hotărîrii Plenarei Partidului din 27-29 decembrie 1956 nu este numai o datorie patriotică, ci aduce şi serioase avantaje în făurirea venitului personal.

Dar pînă a se ridica la o asemenea înţelegere, ei, şi alţii ca ei, au cunoscut în primul rînd relaţiile noi de schimb; statul fiind cumpărător şi oferind preţuri ferme şi stabile. Cumpărătorul acesta nou, care i-a scăpat de intermediarul de ieri, le-a devenit sfătuitor şi prieten, cumpărîndu-le produsele în mod cinstit şi luptînd pentru bunăstarea lor materială.

...Şi cînd te gîndeşti că pînă acum nici un poet n-a scris încă despre această muncă!...

Ilarie MURGU
Fotografii de A. LOVINESCU

La Botoşani, semnarea unui contract pe termen lung între Agenţia raională „Recolta“ şi întovărăşiţii din comuna Nicşeni, pentru 211.000 kilograme produse.

Doamne, chiar atît de mulţi bani voi primi!?

Gara Ungureni. De aici se expediază în fiecare zi trenuri încărcate cu produsele achiziţionate.

— Tata descarcă în magazie prima căruţă cu grîu. Eu stau şi păzesc pînă atunci boii celei de-a doua. Pe urmă, luăm bani şi mergem la tîrguieli.

Cei doisprezece purcei obţinuţi „din nimic“.

Arcadie Greciuc, şeful bazei raionale de recepţie din Dorohoi, stînd de vorbă cu colectivişti.

TE VĂD!.. TE VĂD!...

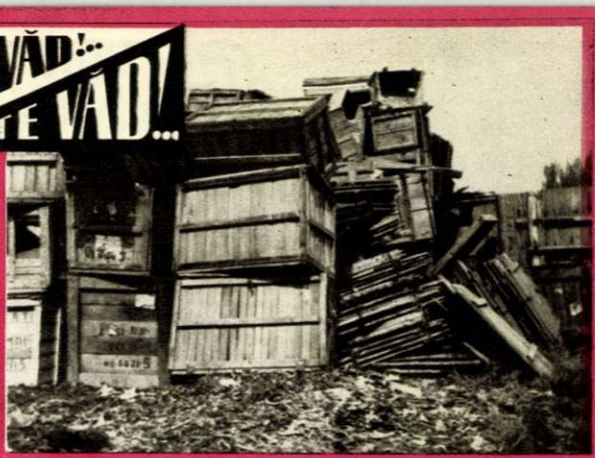

ÎN PLINĂ DERATIZARE...

...şoarecii şi şobolanii din Mediaş aduc pe această cale mulţumiri fabricii de încălţăminte „8 Mai“ pentru adăpostul oferit cu atîta generozitate...

Fotografie de I. GAIDA

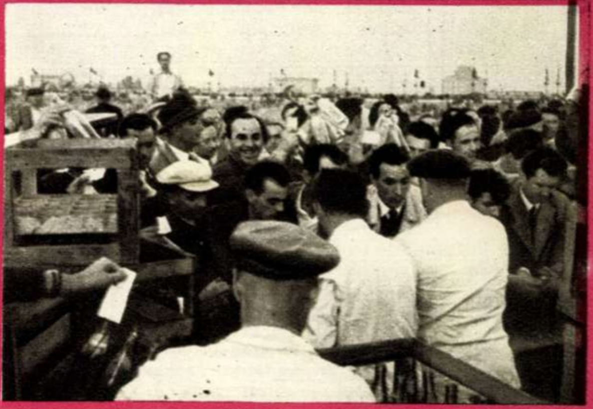

DUPĂ MECI...

...Tribunele s-au golit. Dar iată că în jurul „chioşcurilor“ de răcoritoare ale stadionului „23 August“ a început un alt „meci“, mai puţin sportiv, e drept, dar mult mai aprig disputat: bătălia pentru „cucerirea“ garanţiilor lăsate pentru sticlele de suc oferă, precum se vede în fotografia noastră, faze palpitante, dar şi regretabile totodată. Încolo, totul nu-i decît o chestie de organizare a comerţului cu răcoritoare...

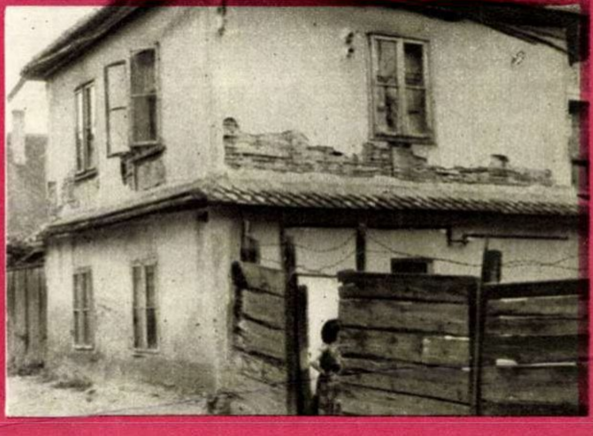

„VĂLEU, VĂLEU, I.L.L.-eu“

Cîntec executat de tovarăşa Teodorescu Elena, a cărei locuinţă din str. Dr. Cantacuzino nr. 6, nereparată la timp de I.L.L. din Oraşul Stalin, o reproducem în fotografia de faţă.

Fotografie de M. ROŞU

GHICI!

Încotro e Cîmpina?

(Dacă n-aţi ghicit încotro e Cîmpina, poate ghiciţi încotro e Mizilul... Iar dacă nu, întrebaţi-i pe năstruşnicii gospodari din Ploeşti).

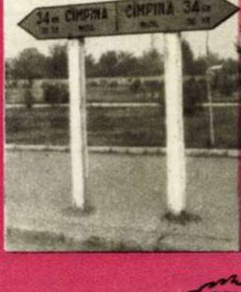

Fotografie de Radu GHITNIC

GENERALUL-maimuță

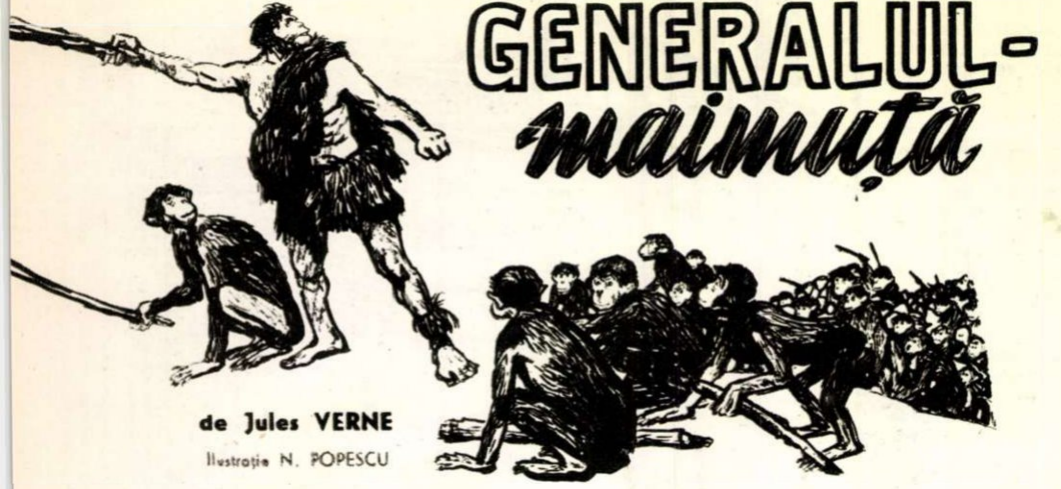

de Jules VERNE

Ilustrație N. POPESCU

Erau cel puțin o sută sau o sută opt. De statură mijlocie, dar puternice, îndemînatice, mlădioase, capabile de salturi uimitoare, se tăvăleau sub ultimele raze ale soarelui care tocmai adormea după munți, la vest de rada portului. În curînd discul roșietic dispăru și întunecimea se revărsă peste bazinul dominat de crestele muntoase ale Sonorei și Rondei și ale țării pustii Del Cuervo.

Deodată toată grupa amuți. Pe creasta unui deal, asemănător cu spinarea unui măgar jigărit, se arătă comandantul.

— Fiu, fffiu... — răsună șuieratul neobișnuit de puternic al comandantului, care-și modelase buzele în formă de trompetă.

— Fiu, fffiu — repetă într-un uimitor unison ciudata grupă.

Era o ființă unică în genul său acest comandant: avea o statură înaltă, purta azvîrlită pe umeri o blană de maimuță cu lîna în sus; pe cap părul îi era zbîrlit, nepieptănat, barba sa scurtă era stufoasă; avea picioarele goale cu tălpile tăbăcite, tari ca niște copite de cal.

Ridică mîna dreaptă în sus și o întinse spre versantul interior al muntelui. Toate maimuțele îi repetară gestul cu o precizie războinică, mai bine zis într-un mod mecanic, asemenea unor marionete conduse de aceeași sfoară. El lăsă mîna în jos. Lăsară și ele mîna în jos. El se aplecă spre pămînt și ele îi urmară îndată exemplul. El culese de pe jos o bîtă groasă și începu s-o agite deasupra capului. Și toate începură să agite bîtele deasupra capului, îndeplinind un fel de joc de scrimă, cunoscut maeștrilor sub numele de „trandafirul închis".

Apoi comandantul se întoarse, se strecură printre ierbișuri și alunecă pe sub copaci. Grupa îl urmă în patru labe.

În curînd potecile de munte roase de ploi rămaseră în urmă și nici o pietricică nu se mai mișcă în drumul coloanei în marș. Peste un sfert de oră comandantul se opri. Și toate maimuțele se opriră, rămînînd parcă țintuite locului.

Jos, la vreo două sute de metri, se arătă un oraș așezat pe țărmul radei întunecate. Asemenea stelelor licăreau nenumăratele focuri ale digurilor, caselor, vilelor și cazărmilor. Mai departe scînteiau felinarele vaselor de război și focurile de semnalizare ale vaselor comerciale și șlepurilor, care ancoraseră în larg și se oglindeau în apa liniștită. Iar mai încolo, la extremitatea capului Europa, farul azvîrlea în strîmtoare un snop de raze orbitoare. În acest moment răsună o salvă a bateriei de coastă. Apoi se auzi răpăitul tobelor, însoțit de șuieratul ascuțit al unor țignale.

Sosise ora odihnei și a întoarcerii acasă. Nici un străin nu mai avea dreptul să umble prin oraș, fără a fi însoțit de un ofițer din garnizoană. Echipajele erau obligate să se întoarcă pe vase înainte de a se închide porțile orașului. Din sfert în sfert de oră, treceau patrule care-i duceau spre corpul de gardă pe cetățenii întîrziați și pe bețivi. Apoi totul se liniști.

Generalul Mac Kackmail putea să doarmă netulburat.

Și nimănui nu-i trecea prin cap că, în această noapte, Anglia ar fi putut să piardă promontoriul Gibraltarului.

Toată lumea știa că acest promontoriu, înalt de 425 m, se ridică pe o bază de 1.245 m lărgime și 4.300 m lungime. Că seamănă foarte mult cu un leu uriaș, adormit cu capul întors spre Spania și cu coada cufundată în mare. Că botul lui dezvelește dinți teribili—șapte sute de tunuri, privind amenințătoare din ambrazuri, denumite „dinții babei". Că această babă mușcă crunt dacă cineva o zgîndăre. Da, Anglia și-a înfipt bine picioarele aici, ca și în Perim, în Aden, în Malta, în Pulo-Pinang, în Hong-Kong, pe multe astfel de stînci răspîndite în toată lumea.

Pînă acum Gibraltarul asigura Regatului Unit dominația incontestabilă asupra acestei strîmtori, care se întinde pe o distanță de 18 km și pe care măciuca lui Hercule o tăiase în adîncul apelor mediteraniene, între Kalpa și Abila.

Și, totuși, exista un om care era obsedat de visul de a smulge această stîncă din mîna englezilor. Acesta era comandantul adunăturii descrise de noi, o creatură stranie — nebună, s-ar putea spune. Numele lui era Gil Braltar și fără îndoială că în creierul lui asta avea o importanță patriotică. Gil urma să fie internat într-un ospiciu. Dar de vreo nouă ani nimeni nu știa pe unde rătăcește. Oare nu vagabonda prin lume? Nu, el nu-și părăsise patria. Ducea viața omului primitiv, trăind în păduri, pe sub stînci și, cel mai adesea, în ascunzătorile din peșterile de nepătruns din San-Miguel, care, precum se spune, se unesc cu marea. Mulți credeau că Gil Braltar murise. Dar el trăia, asemenea sălbaticilor lipsiți de judecată omenească și care se conduc doar după instinctele animalice.

★

Generalul Mac Kackmail dormea dulce, cu perna strînsă la ureche.

Era mult mai lung decît admitea buna-cuviință. Cu mîinile lui peste măsură de lungi, cu ochii rotunzi, înfundați în orbite sub genele stufoase, cu fața năpădită de o barbă deasă, cu înfățișarea mereu contractată de grimase, cu gesturi aproape omenești, cu maxilarele neobișnuit de ieșite înafară, el era extraordinar de diform chiar pentru un general englez. Era o maimuță în lege, dar un războinic minunat, în ciuda exteriorului său de maimuță.

Da, el dormea în confortabila sa locuință de pe Mainstreet, această stradă întortochiată care străbătea orașul de la porțile Maritime pînă la porțile Alameda. Și poate că generalul tocmai visa că Anglia stăpînește Egiptul, Turcia, Olanda, Afganistanul, Sudanul, Țara Burilor —în sfîrșit, toate punctele de pe glob pe care ar fi visat să le stăpînească — și asta tocmai în momentul cînd era amenințată cu pierderea Gibraltarului.

Ușa camerei se deschise pe neașteptate.

— Cine-i acolo? — mormăi generalul Mac Kackmail.

— Generale, orașul este ocupat! — strigă înspăimîntat adjutantul, țîșnind înăuntru ca o torpilă.

Gibraltarul

— Spaniolii?

— Trebuie să presupunem!

— Cum au îndrăznit?

Generalul nu-și sfîrși vorba. Sări în picioare, își smulse de pe cap scufia de noapte, își trase pantalonii, vestonul, își implîntă picioarele în cizme și-și îndesă pe cap cascheta, înhățîndu-și sabia. În tot acest timp conversația nu încetă.

— Ce zgomot se aude?

— Sînt blocuri de stîncă. Se rostogolesc asupra orașului ca o lavă.

— Și sînt mulți, tîlharii ăștia?

— Se pare că sînt mulți.

— Fără îndoială că în vederea acestei lovituri neașteptate s-au adunat toți bandiții de pe coastă... Contrabandiștii din Ronda, pescarii din San Roc, emigranții și cei care se ascund în pădure.

— Mă tem că e tocmai așa, generale!

— Guvernatorul e înștiințat?

— Nu! E imposibil să pătrunzi în vila lui de pe capul Europa. Porțile orașului sînt în mîinile invadatorilor, iar străzile sînt pline de ei.

— Dar ce-i cu cazărmile de lîngă porțile Maritime?

— E cu neputință să răzbați pînă acolo! Se vede că artileriștii sînt încercuiți în cazărmi.

— Cîți oameni ai cu dumneata?

— Vreo douăzeci, generale... Infanteriști din regimentul al treilea, care au izbutit să se strecoare pînă aici.

— Jur pe sfîntul Dunstan! — izbucni Mac Kackmail. Acești mîncători de piersici au smuls Britaniei Gibraltarul. Dar asta nu se va întîmpla! Nu! Asta nu se va întîmpla!

În acest moment, pe ușă se năpusti o arătare ciudată, care sări pe umerii generalului, strigîndu-i cu un glas tăios:

— Predă-te!

Cîțiva dintre soldații care alergaseră în urma adjutantului voiră să se arunce asupra lui, cînd, deodată, îl recunoscură la lumina lămpii din cameră.

— Gil Braltar! — strigară ei.

Într-adevăr era el, hidalgo-ul despre care de mult nu mai știau nimic, sălbaticul din peșterile San-Miguel.

— Predă-te! — îl somă el pe general.

— Niciodată! — ripostă Mac Kackmail.

Deodată, cînd soldații îl și înconjuraseră, Gil Braltar scoase șuieratul său lung și tăios. Aproape în același timp, curtea și apoi casa fură invadate de năvălitori.

Puteai să-ți crezi ochilor? Agresorii erau nouă sute de maimuțe mono! Au venit, oare, ele, să recucerească de la englezi stînca ale cărei adevărate stăpînitoare erau, muntele pe care ele îl ocupaseră înaintea spaniolilor, înainte ca lui Cromwell să-i treacă prin gînd că acest teritoriu ar trebui cucerit pentru Marea Britanie? Da, așa era. Erau înspăimîntătoare, prin numărul lor, aceste maimuțe fără coadă, cu care puteai trăi în bună înțelegere numai dacă le răbdai ticăloșiile, aceste creaturi deștepte și îndrăznețe care se răzbunau pentru insultele care li se aduceau uneori, aruncînd asupra orașului blocuri uriașe de stîncă.

Ce rușine pentru Regatul Unit, dacă încercarea lor ar fi reușit! Englezii, sugrumătorii indienilor, abisinienilor, tasmanienilor, australienilor, hotentoților și ai atîtor altora, să fie învinși de niște simple maimuțe mono!

Dacă o asemenea dezonoare s-ar fi întîmplat, generalului Mac Kackmail nu i-ar mai fi rămas decît să-și tragă un glonț în țeastă. Nu se putea supraviețui unei asemenea rușini!

Înainte însă ca maimuțele, atrase de șuieratul comandantului lor, să poată năpădi odaia, cîțiva soldați se năpustiseră asupra lui Gil Braltar. Nebunul, dotat cu o putere neobișnuită, se împotrivea și părea greu de răpus. Blana lui de maimuță fusese sfîrtecată în timpul luptei și el zăcea acum într-un colț, aproape gol, legat, cu un căluș în gură, pus în imposibilitate de a se mișca sau de a mai scoate vreun sunet.

Afară, însă, situația continua să rămînă la fel de primejdioasă. Cîțiva infanteriști reușiseră să se adune lîngă porțile Maritime și să pătrundă spre locuința generalului. Împușcături răzlețe se spărgeau pe Mainstreet și în Piața Comerțului. Numărul maimuțelor mono crescuse însă atît de mult, încît amenințau să ocupe toate pozițiile cheie ale orașului. Iar dacă spaniolii vor intra în legătură cu maimuțele, forturile vor fi părăsite, bateriile lăsate fără servanți, pe întărituri nu va mai rămîne nici un

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

Bobița, detectiv amator..

DE GEORGE voinescu

(CAPITOLUL VII: „CORPUL DELICT")

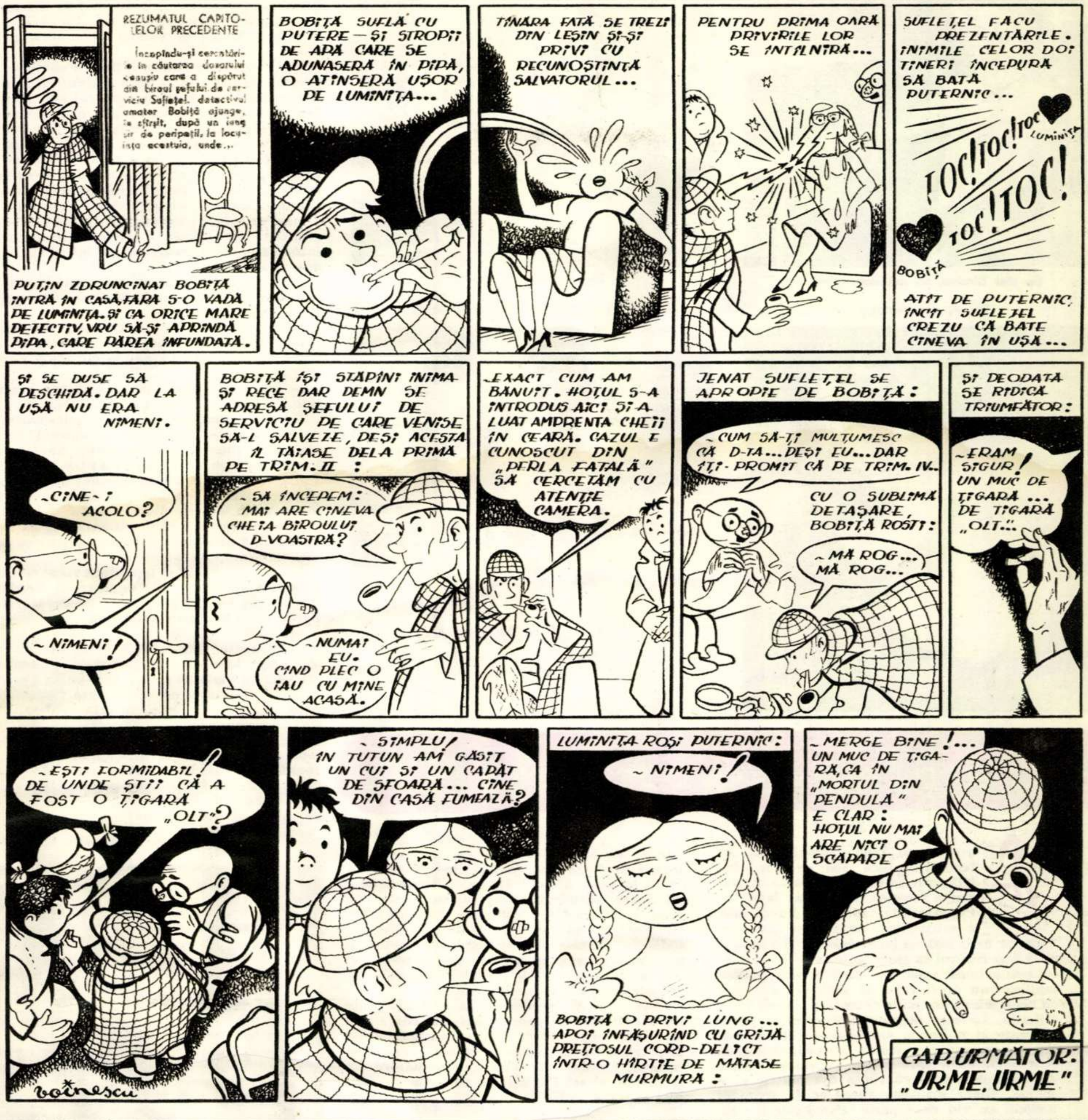
REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE
Incepîndu-și cercetările în căutarea dosarului cenușiu care a dispărut din biroul șefului de serviciu Sufleței, detectivul amator Bobiță ajunge, în sfîrșit, după un lung șir de peripeții, la locuința acestuia, unde...
PUȚIN ZDRUNCINAT BOBIȚĂ INTRĂ ÎN CASĂ, FĂRĂ S-O VADĂ PE LUMINIȚA. ȘI CA ORICE MARE DETECTIV, VRU SĂ-ȘI APRINDĂ PIPA, CARE PĂREA ÎNFUNDATĂ.
BOBIȚĂ SUFLĂ CU PUTERE — ȘI STROPII DE APĂ CARE SE ADUNASERĂ ÎN PIPĂ, O ATINSERĂ UȘOR PE LUMINIȚA...
TÎNĂRA FATĂ SE TREZI DIN LEȘIN ȘI-ȘI PRIVI CU RECUNOȘTINȚĂ SALVATORUL...
PENTRU PRIMA OARĂ PRIVIRILE LOR SE ÎNTÎLNIRĂ...
SUFLEȚEL FĂCU PREZENTĂRILE. INIMILE CELOR DOI TINERI ÎNCEPURĂ SĂ BATĂ PUTERNIC...
TOC! TOC! TOC! LUMINIȚA
TOC! TOC! BOBIȚĂ
ATÎT DE PUTERNIC, ÎNCÎT SUFLEȚEL CREZU CĂ BATE CINEVA ÎN UȘĂ...
ȘI SE DUSE SĂ DESCHIDĂ. DAR LA UȘĂ NU ERA NIMENI.
– CINE-I ACOLO?
– NIMENI!
BOBIȚĂ ÎȘI STĂPÎNI INIMA ȘI RECE DAR DEMN SE ADRESĂ ȘEFULUI DE SERVICIU DE CARE VENISE SĂ-L SALVEZE, DEȘI ACESTA ÎL TĂIASE DELA PRIMA PE TRIM. II:
– SĂ ÎNCEPEM: MAI ARE CINEVA CHEIA BIROULUI D-VOASTRĂ?
– NUMAI EU. CÎND PLEC O IAU CU MINE ACASĂ.
– EXACT CUM AM BĂNUIT. HOȚUL S-A INTRODUS AICI ȘI A LUAT AMPRENTA CHEII ÎN CEARĂ. CAZUL E CUNOSCUT DIN „PERLA FATALĂ" SĂ CERCETĂM CU ATENȚIE CAMERA.
JENAT SUFLEȚEL SE APROPIE DE BOBIȚĂ:
– CUM SĂ-ȚI MULȚUMESC CĂ D-TA... DEȘI EU... DAR ÎȚI PROMIT CĂ PE TRIM. IV..
CU O SUBLIMĂ DETAȘARE, BOBIȚĂ ROSTI:
– MĂ ROG... MĂ ROG...
ȘI DEODATĂ SE RIDICĂ TRIUMFĂTOR:
– ERAM SIGUR! UN MUC DE ȚIGARĂ... DE ȚIGARĂ „OLT"!
– EȘTI FORMIDABIL! DE UNDE ȘTII CĂ A FOST O ȚIGARĂ „OLT"?
voinescu
– SIMPLU! ÎN TUTUN AM GĂSIT UN CUI ȘI UN CAPĂT DE SFOARĂ... CINE DIN CASĂ FUMEAZĂ?
LUMINIȚA ROȘI PUTERNIC:
– NIMENI!
BOBIȚĂ O PRIVI LUNG... APOI ÎNFĂȘURÎND CU GRIJĂ PREȚIOSUL CORP-DELICT ÎNTR-O HÎRTIE DE MĂTASE MURMURĂ:
– MERGE BINE!... UN MUC DE ȚIGARĂ, CA ÎN „MORTUL DIN PENDULĂ" E CLAR: HOȚUL NU MAI ARE NICI O SCĂPARE
CAP. URMĂTOR: „URME, URME"

---

apărător, iar englezii, o dată ce vor ceda această stîncă de nerăzbătut, nu vor mai putea s-o stăpînească niciodată.

Mac Kackmail trînti ușa și păși înainte, hotărît să învingă sau să moară, după cum spun războinicii.

Și totul luă, deodată, altă întorsătură.

La flacăra cîtorva felinare care luminau curtea, maimuțele fură văzute retrăgîndu-se. În fruntea bandei mergea comandantul lor, agitînd bîta! Da, nu puteai să te îndoiești de acest lucru! Dar încotro s-or mai fi îndreptînd? Se vor duce oare pe capul Europa, spre vila guvernatorului, o vor lua cu asalt și-i vor pretinde acestuia să se predea, așa cum au procedat cu generalul?

Nu! Haita de maimuțe părăsea orașul!

Peste o oră, în oraș nu mai rămăsese nici unul dintre cuceritorii Gibraltarului.

Ce se întîmplase?

Această enigmă se lămuri, cînd generalul Mac Kackmail se arătă la marginea parcului.

El înțelesese imediat că, necomandate, maimuțele nu se vor retrage. Dar Gil Braltar n-ar fi putut fi convins să dea o asemenea comandă. De aceea, luînd hotărîrea rapidă, luase el însuși locul nebunului și condusese retragerea maimuțelor, înfășurat în blana de maimuță a prizonierului. Semăna atît de mult cu patrupedele acest brav general, că pînă și maimuțele mono se înșelaseră. După cum s-a văzut, fusese suficient să se arate, pentru a le face să-l urmeze.

Aceasta a fost o idee simplă, dar genială, curînd răsplătită cu ordinul sfîntului Gheorghe.

Cît despre Gil Braltar, acesta fu predat de către Regatul Unit directorului de circ Barnum, care-și creă o situație de invidiat expunîndu-l pe Gil în principalele orașe ale Lumii Vechi și Lumii Noi. Și Barnum era ascultat cu mare plăcere, cînd încerca să-i încredințeze pe spectatori că acesta nu era sălbaticul din San-Miguel, ci generalul sir Mac Kackmail în persoană.

Pățania se dovedi a fi o lecție foarte instructivă pentru guvernul Majestății Sale. Acesta înțelese că Gibraltarul, dacă nu poate fi smuls din mîinile britanice de către oameni, se menține în aceste mîini doar prin mila maimuțelor. Și iată că Anglia, veșnic practică în toate afacerile sale, hotărî să trimită în Gibraltar numai pe cei mai diformi dintre generalii ei, pentru ca maimuțele mono să se poată înșela oricînd ar mai încerca să cucerească fortăreața.

Probabil că această măsură îi va asigura Angliei veșnica stăpînire a Gibraltarului.

În romînește de **Aurel COVACI**

Eu sînt Simina, nu mă cunoaşteţi?

Do, re, mi, fa, sol...

Nu vă dau mingea!...

E oră cînd păpuşa trebuie plimbată...

Uimitoarea SIMINA

La opt ani după ultimul copil, în familia Popescu veni pe lume o fetiţă, care fu botezată Simina. Astfel Eugen Popescu, funcţionar la Sfatul Popular al Capitalei, deveni tată a patru copii: un băiat şi trei fete. Asta nu ar fi fost un lucru deosebit şi nimănui nu i s-ar fi părut ca atare; totul s-ar fi scurs în cel mai autentic anonimat, dacă Simina, prîslea familiei, nu ar fi tulburat liniştea căminului cu ciudatele şi precocele ei tentaţii muzicale... Mihaela, surioara mijlocie a Siminei, o purta în braţe şi o legăna s-o adoarmă, aşteptînd, nu fără bucurie, s-o tulească la joacă. O legăna şi-i cînta, cînd, spre marea ei uimire, într-o zi, băgă de seamă că fiinţa din braţele ei o îngîna. Cînta molcom. Parcă ar fi reprodus melodii ce vin de departe. Parcă s-ar fi străduit să le ţină minte...

Părinţii şi-au zis că totul e o întîmplare: poate unii prunci, în loc să gîngurească, cîntă. Oare Moriacul lui Traian Coşovei nu cîntă şi el?...

Pentru că cei trei copii mai mari, Mariana, Mihaela şi Eugen, se pasionau după muzică, părinţii cumpărară un pian în rate. O dată cu pianul, odaia răsună de melodii sprinţare, acorduri grave şi exerciţii zgomotoase. Pianul din colţul odăii o fermeca pe Simina, care de-abia învăţase să meargă. Ea se apropia cu uimire de căsuţa aceasta muzicală. Surioarele, văzîndu-i curiozitatea, o luară în braţe. „Să vezi ce-o să zdrăngăne!“ — se amuzau ele. Ea însă privi clapele albe, clapele negre, rîse şi încercă cu degetul o clapă care sună lung: miiii! Ce-o fi oare acest „miiii“? — se întreba parcă fetiţa cu uimire...

Aşa a descoperit Simina pianul. Abia trecuse de doi ani. Şi după descoperire, nu se mai dezlipi de lîngă instrument. Cînd Mariana i-a cîntat la pian „Cu-cu! Cu-cu!“, Simina, cu o uimitoare îndemînare, a apăsat cu degetele pe clape şi a repetat cu precizie melodia. Tot Mariana a învăţat-o să cînte: „Melc-melc, codobelc“. Penele albe şi negre ale claviaturii nu-i mai păreau chiar atît de necunoscute: cea de colo era „melc“, cealaltă „codobelc“. Clapele începură să prindă un sens.

Ceea ce părea neobişnuit la această fetiţă era rapiditatea cu care învăţa. La doi ani şi jumătate, împreună cu sora ei Mariana, cîntă la patru mîini un „Chant d'enfant“, fără să se încurce. Ei, dar cîţi copii nu sînt năzdrăvani şi te pot uimi! Părinţii ei nu-şi făceau încă nici o iluzie...

★

...Strada Popovăţ din cartierul Grand. La capătul străzii se află un mic cămin cultural unde ziua poţi vedea zeci de copii cu cărţi în mînă, aşteptîndu-şi rîndul la bibliotecă. Acum cîtva timp, directorul afişase în vitrină un anunţ prin care încunoştinţa pe părinţii interesaţi că, în cadrul căminului cultural, se dau lecţii de pian pentru copii. Familia Popescu locuieşte la cîteva case de cămin şi mama se gîndi că n-ar fi rău să-şi trimită odrasla cea mică să fie examinată de profesoară. Poate are talent. De ce să nu încerce? Simina plecă la cămin cu Mihaela. Fetiţele intrară şi-şi aşteptară rîndul. Profesoara o invită pe Mihaela să ia loc la pian. „Nu eu, ci dînsa. Asta mică!“ —protestă fata şi o arătă pe Simina. Profesoara se uită mirată la ghemotocul ce o privea pe sub breton cu nişte ochi speriaţi. Ei, fie... Profesoara Maurer a mărturisit mai tîrziu că nici nu se gîndea să o încerce, dar ca să nu supere fata (pe Mihaela), i-a făcut hatîrul. A rămas stupefiată. Ghemotocul avea o digitaţie uimitoare. La început, timp de o lună, profesoara Maurer a dat Siminei lecţii de cîte un sfert de oră, apoi de cîte o jumătate de oră, timp de două luni. Fetiţa îşi însuşi toate notele din cheia „sol“ şi, în a patra lună, pe cele din cheia „fa“.

Timpul trecea şi Simina a împlinit patru ani...

Peste tot unde familia Popescu se ducea cu odrasla, lumea spunea fără rezerve că Simina e înzestrată cu un talent muzical excepţional. Fetiţa aceasta dădea mai multe griji părinţilor decît toţi ceilalţi trei copii la un loc. Nu pentru că Simina era zburdalnică. Nu. Ci pentru că cei care o cunoşteau şi o auziseră cîntînd la pian îi sfătuiau pe părinţi să-i dea o educaţie muzicală aleasă. Cineva i-a sfătuit să se adreseze Uniunii Compozitorilor. Şi iat-o pe mama, cu Simina de mînă, pornind spre Uniunea Compozitorilor. Pe strada Lipscani, mama văzu întîmplător Conservatorul şi intră să ceară doar o informaţie.

— Am o fetiţă de 4 ani, care cîntă la pian — îi spuse mama decanului, unde fusese îndrumată să meargă.

— Da, doamnă, dar vedeţi, noi ne ocupăm de oameni maturi — îi răspunse politicos şi totodată neîncrezător. Ce pot să fac acum pentru ea?

— Ah, toată lumea zice că-i un copil excepţional dotat. Vă rog s-o ascultaţi.

Decanul, surprins de insistenţele mamei şi dorind s-o ajute, a acceptat examinarea. Într-o clasă s-au adunat cîteva persoane. Apoi a avut loc un examen neobişnuit. La pian, profesoara Lidia Cristian cîntă o melodie de Chopin. Lîngă pian, o fetiţă de 4 ani ascultă această melodie, necunoscută pentru dînsa. Cîteva perechi de ochi o privesc stăruitor. Mama, într-un colţ, se frămîntă plină de nerăbdare. Se pare că ea e cea mai emoţionată.

Fetiţa este rugată să reproducă vocal melodia pe care o auzise. O clipă de tăcere şi, deodată, glasul Siminei umple clasa conservatorului. Fetiţa cîntă fără greş pe Chopin...

Stupoare. Aplauze.

— În toată cariera mea, n-am întîlnit un asemenea talent! — mărturiseşte profesoara.

Ce s-a întîmplat mai departe? Simina a primit o bursă de studiu de la Uniunea Compozitorilor. A cîntat la radio, în faţa publicului, a stat de vorbă cu compozitori, cu ziarişti.

...Ştiţi, mi se pare că toate acestea îi răpesc mult din timpul de joacă. Şi ah, dumnezeule, ce zburdalnică e şi cît de mult îi place să se joace cu mingea, cu fetiţele, cu păpuşa. Dar ce să faci, trebuie să înduri orice, cînd cei mari zic că eşti copil excepţional!

Fotografii de A. LOVINESCU

Concert în familie ↑

↓Sst! Simina doarme.

PORTRETELE DIN... BARBĂ

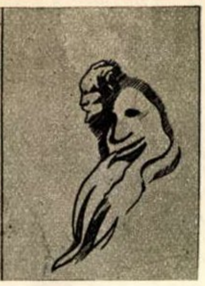

Cu siguranţă că aţi auzit vorbindu-se de celebra statuie „Moise", una din capodoperele Renaşterii, creată de Michel Angelo, contemplată, de patru secole, de milioane şi milioane de admiratori.

Puţini însă sînt acei care ştiu că această statuie ascunde nişte taine. Într-adevăr, în barba profetului se ascund două portrete: acel al papei Iuliu al II-lea şi acel al lui Michel Angelo însuşi.

Descoperirea acestor două portrete o datorăm unui abate roman, don Giuseppe Parroni, care, într-o zi ploioasă, se plimba pe străzile Romei. Neavînd ce face, el intră în biserica San Pietro in Vincoli, ca să studieze frumoasa operă a lui Guercino, Sfînta Margareta. Dar lumina nu era de loc bună — am spus doar că ploua — aşa că abatele fu nevoit să renunţe la proiectul său. Se opri însă în faţa capodoperei lui Michel Angelo, aflată în aceeaşi biserică, şi începu s-o admire — pentru a cîta oară, nu mai ştia nici el s-o spună. Amurgul aşternea umbre mari în biserică şi umbrele acestea reliefau şi mai puternic trăsăturile profetului marmurean. Deodată, don Parroni tresări. Din locul în care stătea i se părea că zăreşte două figuri, ale căror contururi erau desenate cu multă precizie în firele încîlcite ale bărbii lui Moise. Dar nu-i cumva victima unei halucinaţii? Frecîndu-şi ochii, el se apropie de statuie şi o examină îndelung. Şi totuşi, aşa era: în barba lui Moise se vedeau acum destul de clar două portrete.

A doua zi abatele se înapoie însoţit de un fotograf, care făcu mai multe fotografii ale statuii. Apoi le mări şi astfel putu avea în mînă dovada că n-a fost victima unei iluzii.

De astă dată nu mai încăpea nici o îndoială: portretul lui Iuliu al II-lea era sculptat din profil, iar cel al lui Michel Angelo din trei sferturi.

Cum a fost posibil ca, pînă la această întîmplare, nimeni din zecile de mii de vizitatori care s-au perindat pe dinaintea statuii să nu fi observat acest lucru? De ce Michel Angelo a fixat tocmai într-un loc atît de neaşteptat trăsăturile lui Iuliu al II-lea? Şi cum se face că acest mare artist s-a hotărît să-şi fixeze propriile lui trăsături, alături de acelea ale suveranului pontific? Neînţeleasă glumă!...

Cum a fost cunoscută vestea, nenumăraţi istorici ai marii epoci a Renaşterii au alergat să vadă descoperirea făcută de don Parroni. Cu acest prilej, s-a amintit că Moise executat de Michel Angelo a fost comandat spre a împodobi piatra funerară sub care trebuia să fie îngropat papa Iuliu al II-lea. În felul acesta una din enigme îşi căpătă o explicaţie. Dar aceea privind portretul lui Michel Angelo rămîne mai departe nedezlegată.

Paul B. MARIAN

MUNCA

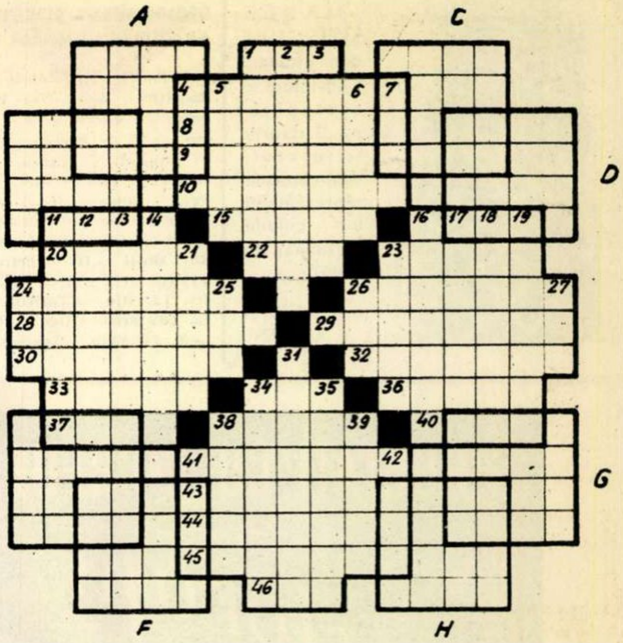

ORIZONTAL: 1. Plantă din care se extrage o substanţă toxică, vătămătoare organismului. 4. Muncesc mult, au multe preocupări. 8. Munceşte la broaşte. 9. Muncesc mult la orice meci de fotbal. 10. Pe vremuri munca lui era de a transporta mesaje, folosind mijlocul de locomoţie al vremii. 11. Încăperi. 15. Gigant. 16. Rod al muncii celor de pe ogoare. 20. În el ţin şcolarii unele din ustensilele lor de muncă. 22. Nu s-a omis nimic. 23. Pentru dînsa munceşte plugarul. 24. Manifestare artistică care scoate în relief munca unui singur artist. 26. Te face incapabil de muncă şi e urmarea lipsei vitaminei PP. 28. Pierde-vară, certat cu munca. 29. Învechiţi, îmbătrîniţi (fig.). 30. Munca lui e de a educa pe alţii. 32. Lustruit, poate fi vorba şi de hîrtie. 33. A tremura, a se legăna. 34. Pentru, atunci cînd îl combaţi pe contra. 36. Munca poetului exprimată în 14 versuri. 37. Potolesc. 38. Pe aici iese fumul din cuptorul ţăranului moldovean. 40. Le folosesc pescarii în munca lor. 41. Alţii se odihnesc pe rezultatul muncii lui. 43. Digresiuni. 44. Legături directe sau colaterale între două sau mai multe persoane de aceeaşi familie (pl.). 45. Nepermise. 46. Literă grecească.

VERTICAL: 1. Ghiduş. 2. Munceşte vorbind şi e totuşi de folos altora. 3. A muncit pînă s-a „urcat" sus. 4. Odinioară muncea în calitate de curier special. 5. Început sau sfîrşit. 6. Turkestan. 7. Zeiţă egipteană. 11. Rezultatul muncii a zeci de oameni care într-un spectacol ne dau fiecăruia dintre noi 2-3 ore de satisfacţie. 12. Munca poate fi planificată şi astfel. 13. Porneşti însufleţit la muncă sau un desen la care au muncit mulţi. 14. Turcii îl utilizau în luptă. 16. Harnic, din note reiese rezultatul muncii sale. 17. Instrument muzical. 18. Munca lui constă în organizarea şi conducerea proceselor tehnologice de extragere a materiilor prime sau a celor de producere de bunuri. 19. Supărate. 21. A se răsti. 23. Grecii îl considerau indispensabil muncii poeţilor. 24. Stat de democraţie populară. 25. Început de ligament. 26. Aşezat. 27. Interjecţie. 31. Munca lui e indispensabilă construcţiilor. 34. Are fructele cu o umbreluţă de peri strînşi într-un pămătuf. 35. Ţinut din R.P.R. 38. Capitală asiatică. 39. Aerisit, dar... fără o notă muzicală. 41. State. 42. Boală de piele.

PĂTRATELE MAGICE (În fiecare din ele, vertical la fel).

A = 1. Munceşte la C.F.R. 2. Culoare la cărţile de joc. 3. Lac mare în U.R.S.S. 4. Pe ea alunecă cureaua de transmisie. B = 1. Gust neplăcut. 2. Culoare. 3. Steril. 4. A pune în funcţiune un motor nou pentru acomodarea pieselor. C = 1. Pisici sălbatice. 2. Acesta (pop.). 3. Un mc de lemne. 4. Din nou. D = 1. Izbucnesc. 2. Bărbieriţi. 3. Deshidratez. 4. A cădea. E = 1. A intări. 2. Vechi imperiu asiatic. 3. Fricoasă. 4. Islaz. F = 1. Folosea la transportul apei. 2. Asirian. 3. Prelungiri ale plasmei. 4. Locuri de treieriş. G = 1. Zeul războiului la vechii Greci. 2. A luat cu sila. 3. Epopee. 4. Împreună cu mica formează o rocă. H = 1. Întreprinderea Industrială Electro-Putere. 2. A pleca. 3. Fabulist grec. 4. Ustensil al fumătorului.

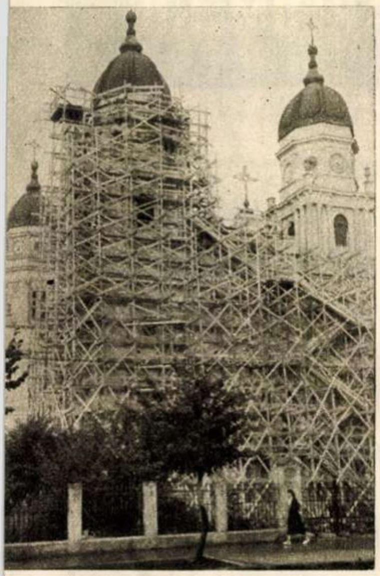

SE RENOVEAZĂ MITROPOLIA DIN IAŞI...

Pentru prima oară de la ridicarea ei, Mitropolia din Iaşi este renovată în întregime.

CEC
LIBRET DE ECONOMII cu CIŞTIGURI
Mici economii
Mari bucurii

LA MAGAZINELE UNIVERSALE
ALE COOPERATIVELOR de CONSUM
CAPRON
CIORAPI
BOGAT SORTIMENT DE ARTICOLE PENTRU FEMEI

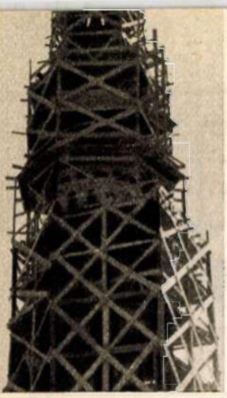

MAREA MOSCHEE din centrul Constanţei se restaurează. Lucrările se execută sub controlul reprezentanţilor cultului musulman din Dobrogea.

Fotografie de F. URSEANU

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL 31

1) Pace — Octombrie. 2) Opoziţie — Arieş. 3) Pămînt — Zarea — T. 4) Ori — T — Periş — To. 5) Răsărit — Intern. 6) Rapel — Doa — Mai. 7) Per — Colos — C — Da. 8) R — Ise — Antanta. 9) Is — Criza — Luată. 10) Moşii — O — Petrol. 11) Oc — T — L — Rîs — Iri. 12) Rîu — Ţariţin — Ia. 13) Iarnă — Oge — Ou — T. 14) Elan — Anarhişti.

SFATURI practice

PANTOFII a căror piele s-a întărit de umezeală îşi recapătă supleţea dacă sînt frecaţi cu o cîrpă moale, îmbibată în petrol şi apoi se ung cu ceară.

PĂLĂRIILE VECHI DE FETRU care nu se mai pot transforma nu trebuie aruncate, putînd fi întrebuinţate pentru a se confecţiona din ele papuci de casă sau branţu[illegible]entru pantofi.

RESTURILE DE SĂPUN se pun la fiert cu puţină apă, pînă cînd se transformă într-o pastă cleioasă. Turnăm această pastă în vase umplute cu apă şi, după ce se întăreşte, vasele se răstoarnă. Astfel vom avea din nou un săpun bun de întrebuinţat.

ABURII DIN CAMERA DE BAIE pot fi evitaţi dacă, în momentul cînd daţi drumul la apă, prelungiţi robinetul cu un tub de cauciuc, pînă în fundul căzii. Astfel aerul camerei rămîne normal.

LUSTRUITUL BLĂNURILOR. Frecaţi cu o flanelă moale, umezită cu esenţă de terebentină. Uscaţi bine. Pudraţi apoi cu pudră de talc. Periaţi bine, să pătrundă pudra peste tot. Bateţi cu un beţişor, scuturaţi şi expuneţi blana la aer.

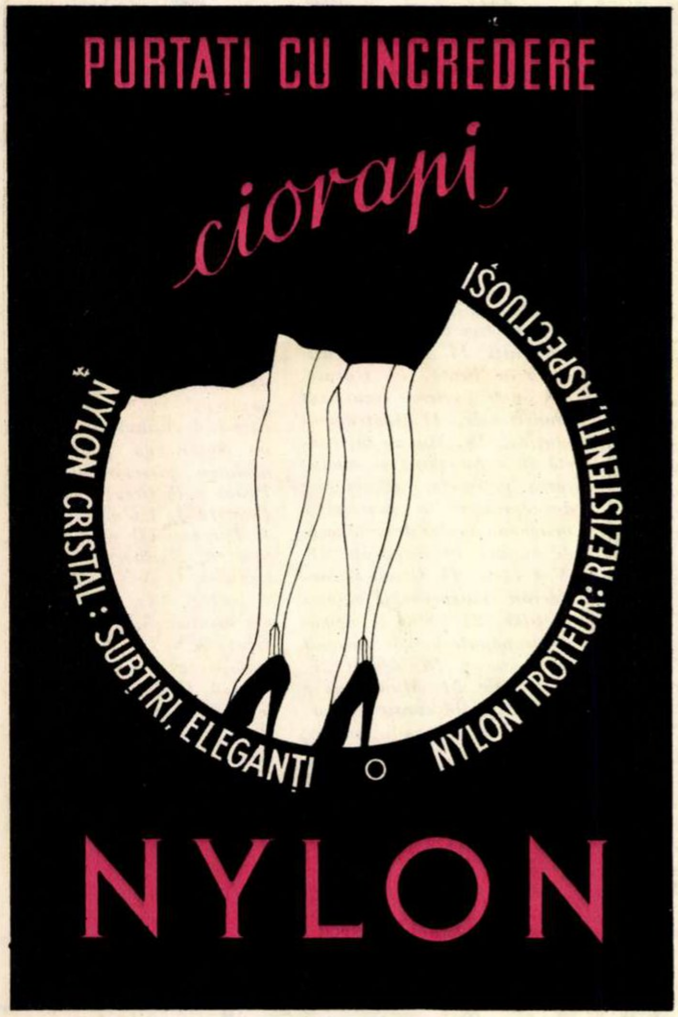
PURTAŢI CU INCREDERE
ciorapi
NYLON CRISTAL: SUBŢIRI, ELEGANŢI
NYLON TROTEUR: REZISTENŢI, ASPECTUOŞI
NYLON

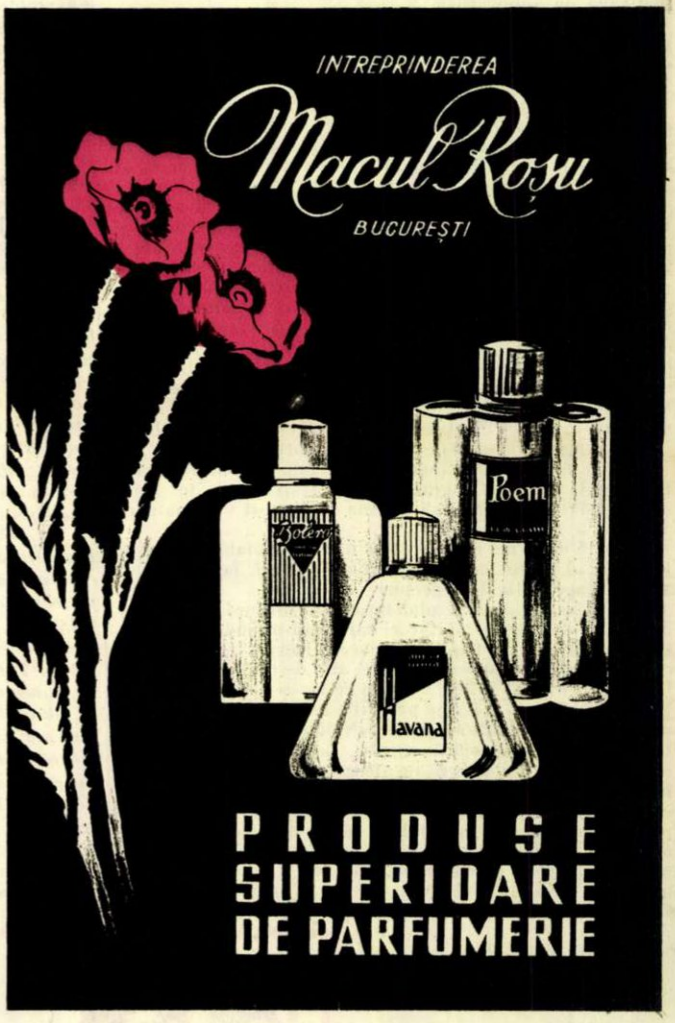

Saloanele de frizerie şi coafură LIDO

BUCUREŞTI, B-DUL G-RAL MAGHERU 5-7, TEL. 4.49 30

Dotate cu utilaje moderne, deservite de lucrători cu înaltă calificare. Se folosesc materiale de calitate superioară, indigene şi străine. Funcţionează între orele 7-22, duminica între orele 7-13.

Vizitaţi restaurantul CINA

Se servesc specialităţi de bucătărie, preparate de pescărie şi grătar, vinuri selecţionate din pivniţele „Cina".

Cîntă orchestra Sile Vişan — [illegible] Arghir Petrescu.

Voce: AIDA MOGA

DANS

ÎN JURUL GLOBULUI

↑ AERUL MOSCOVEI. Stațiunea sanitaro-epidemiologică din Moscova a organizat o vastă rețea de puncte de cercetare a purității atmosferei în raioanele industriale.

În fotografie: cercetătoarea E. Isaeva lucrind la un punct situat la mare înălțime deasupra Pieței Komsomolskaia.

↑ MÎNDRIE. Cîteodată pescarii Mării Negre au norocul să pescuiască și un asemenea ton, a cărui patrie este de fapt Marea Mediterană. Acest fiu de pescar din Batumi (Adjaria Sovietică) are toate motivele să fie mîndru de îndemînarea tatălui său.

ÎN AJUTORUL NAUFRAGIAȚILOR. Naufragiații nu vor mai fi expuși pericolului de a muri de sete. Cu ajutorul balonului din fotografia noastră, perfecționat de un tehnician american, în 24 de ore orice naufragiat va putea transforma un litru și jumătate de apă de mare într-un litru de apă dulce. Balonul distilează apa de mare cu ajutorul căldurii solare.

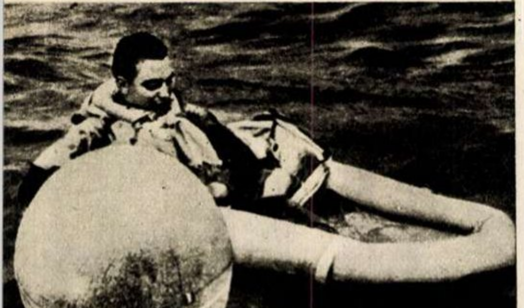

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

Doi soldați francezi din corpul expediționar colonialist din Algeria vorbeau despre puterea protecției. „N-ai să găsești nici un fiu de politician printre noi" — spunea unul dintre ei. „Te înșeli — spuse din spate cineva — eu sînt fiu de ministru și iată că sînt printre voi".

Cei doi soldați se întoarseră să vadă cine vorbește. „Da, domnule colonel!" — spuseră ei, luînd poziția de „drepți".

LA „TEATRUL ANIMALELOR" DIN MOSCOVA. Bună seara, doamnelor și domnilor! Mă numesc „Plaxa" și am venit să vă arăt cîte figuri artistice de echilibristică știu să fac pe o bară îngustă. Pentru orice eventualitate, mi-am luat și umbrela cu mine...

MORAVURI AMERICANE... Pe patul de spital stă întins Robert Harrison, redactorul șef al revistei pornografice „Confidential" din S.U.A., specializată în „dezvăluirea" vieții intime a vedetelor din Hollywood. Richard Weldy, magnatul unei companii aeriene americane, i-a „plătit" cu un glonț indiscrețiile. „Modul de viață american" nu se dezminte ...

↑ PENTRU 250 DOLARI... Ce nu face un american pentru 250 dolari? Veteranul săriturilor nautice, Welly Rose, de pildă, a renunțat pentru această sumă la bazinul de înot și se aruncă acum de la 15 m pe pămîntul amortizat cu cartoane. Cineaștii sînt mulțumiți: scena a ieșit „tare" pe peliculă. Că în toată afacerea asta Welly Rose și-a rupt un picior n-are nici o importanță. La urma urmei, pentru asta i s-au plătit 250 dolari...

↑ NAVA ȘCOALĂ „DAR POMORZA". Noua realizare a șantierelor navale poloneze a pornit în prima sa cursă. Pe bordul vasului vor fi instruiți mii și mii de tineri destoinici, care vor servi mîine în flota militară și maritimă a R.P. Polone.

↑ LA „EXPOZIȚIA CANINĂ" care a avut loc de curînd la Moscova, au fost prezentați sute de cîini, aparținînd celor mai diferite rase, printre care s-a distins și cîinele „Kaleaș" (în fotografie, în prim plan) aparținînd colhozului „Kalinin" din Azerbaidjan, premiat cu medalia de argint.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● schimbul prietenesc de spectacole dintre Teatrul Armatei din Praga și Teatrul Municipal din Weimar (R.D.G.). Actorii cehi au jucat în august la Weimar „Intelectualii" de Milan Jariș și „Jurnalul Annei Frank", iar trupa germană va juca în noiembrie „Hoții" de Schiller și „În fața ușii" de Borchert, pe scena pragheză.

● invitația lansată de Teatrul Artei Noi din Lima (capitala republicii Peru), regizorilor din alte republici sudamericane, de a monta spectacole clasice spaniole. Primul care a acceptat oferta și a și sosit la Lima este Pedro Orthous, directorul Teatrului Experimental din Santiago de Chile, care va monta „Fîntîna turmelor" de Lope de Vega.

● numeroasele piese originale înscrise în repertoriul Teatrului Moldovenesc „Pușkin" din Chișinău, pentru stagiunea de iarnă. Printre ele se numără „Lăstunul" de Emilian Bukov, închinată luptei revoluționare din Moldova Sovietică, și „Amarul dragostei" de Liviu Deleanu.

● angajarea în reprezentație a cunoscutului actor italian de film Raf Vallone, de către teatrul parizian „Antoine"; el va apare, alături de cîțiva cunoscuți actori francezi, în rolul principal al piesei „Vedere de pe pod" de Arthur Miller.

● jubileul de zece ani al dramaturgiei originale a naționalității tuvine din Regiunea Autonomă Tuva (Siberia meridională), care pînă la revoluție nici nu a avut o literatură proprie. Prima lucrare dramatică, drama „Hairan-bot", scrisă de popularul actor Viktor Kok-ool, se reprezintă cu succes pe scenele din Tuva de un deceniu.

PUBLICUL CRITICĂ...

● ultima elucubrație a dramaturgului parizian de origine irlandeză Samuel Beckett, „Sfîrșit de partidă", care a indignat nu numai pe spectatori, ci și pe acei critici care îndeobște salută operele de așa-zisă avangardă. Notăm că personajele „piesei" sînt patru muribunzi.

● tentativa tînărului John Barrymore-junior de a reface gloria apusă a „dinastiei" de pe vremuri a Barrymorilor, celebră familie de actori de teatru și film americani. Debutul lui John-junior în Romeo, una din marile creații ale tatălui său, a fost un eșec.

● banalitatea spectacolului realizat de actorii germani din Zürich, în frunte cu Theresa Giese, cu piesa „Nemuritoarea" de Jean-Pierre Giraudoux, fiul marelui dramaturg francez. Se pare că viziunea regizorului I. Moszkowicz a trivializat sensul lucrării.

GONG!

☆

BOX FEMININ. Dacă în loc de bărbați se produc pe ring femei, boxul poate deveni o „artă" autentică. Aceasta este cel puțin părerea regizorului francez care a transformat scena teatrului său în ring pentru „meciurile artistice" dintre campioanele Micheline (Franța), Simone (Belgia), Yvonne (Spania), Yvette (Italia) și Josette (Suedia). Amatorii de „senzații tari" din Paris au de ce să se bucure... ↓

REDACȚIA: București, Piața Scînteii, Căsuța Poștală 3507 of. 33, Tel. 7.60.10 Int. 1744. ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 18 lei; 6 luni: 36 lei; un an: 72 lei.

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 Interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Uimitoarea Simina
Fotografie de A. LOVINESCU
(vezi reportajul din pag. 20)

PRETUL 1,50 LEI

05
F

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

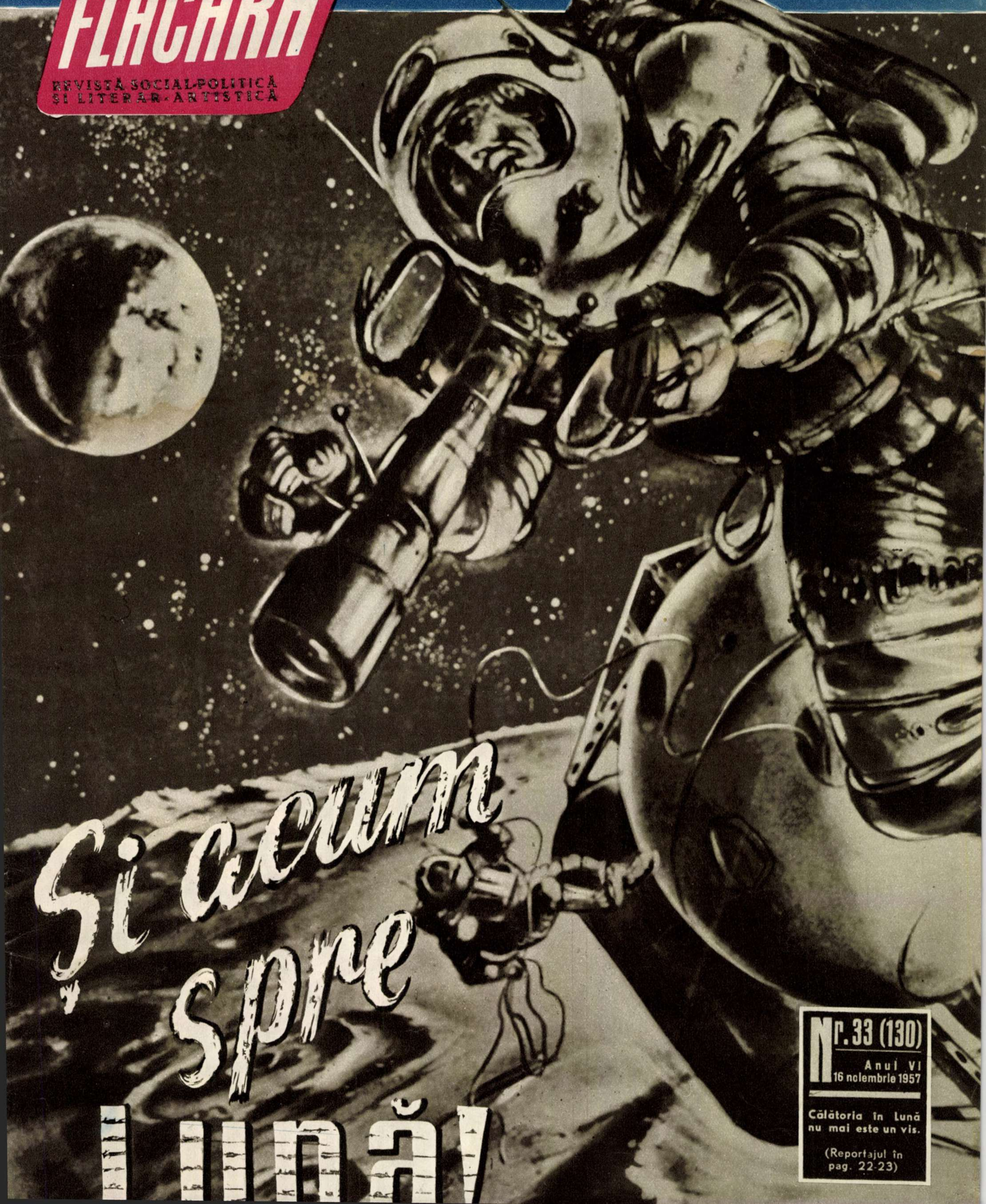

Și acum spre Lună!

Nr. 33 (130)
Anul VI
16 noiembrie 1957

Călătoria în Lună nu mai este un vis.

(Reportajul în pag. 22-23)

În acest număr:

Pag. 4 – Ultimul omagiu tovarășului Grigore Preoteasa.
Pag. 5 – Un pamflet scris de André Wurmser, publicist francez.
Pag. 5-6-7 – Duminică, în orașul Victoria, — reportaj de Liliana Șaplan.
– Straturi noi – de Cicerone Theodorescu
Pag. 8-9 – În preajma norilor – reportaj de F. Urseanu.
Pag. 10 – Insemnări – de Francisc Munteanu
Pag. 11 – Criminali care fac carieră
– Scrisoare către un un om „fericit“ — inscripție la o fotografie — de Florin Mugur.
Pag. 12 – Amintiri despre Coșbuc – de I. Peltz.
– Consemnări literare de L. Voita.
Pag. 13 – Dionisios Solomos, poetul libertății grecești — de Vas Nicolau.
– Poezii — de Dionisios Solomos, H. Stolper, D. Galiceanu.
Pag. 14 – Măseaua de minte – schiță de C. Baciu.
Pag. 15 – Dispariția dosarului cenușiu (VIII) — de George Voinescu.
Pag. 16-17 – Savantul romîn Emil Racoviță prin Patagonia.
– Interviu cu mecanicul agricol Niculae Simion — de R. Roda.
Pag. 18-19 – Dincolo de Turnul Goliei — reportaj de B. Suru.
– Crepusculul eroului – de Dan Faur.
Pag. 20 – În jurul globului.
Pag. 21 – Din jurnalul de bord al tov. „Sputnik II“ — de A. Bart.
Pag. 22-23 – Și acum spre Lună.
Pag. 24 – Sport.

GRANDIOASA CINSTI

LA MOSCOVA...

Palatul Sporturilor ↑ din Lujniki. O parte din prezidiul sesiunii jubiliare a Sovietului Suprem al U.R.S.S., consacrată celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Parada militară — o demonstrație a forței de neînvins a armatei sovietice. În fotografie: defilează unități de artilerie ale garnizoanei din Moscova. ↓

Într-una din coloanele demonstranților: un dans și un cîntec drag tuturor celor două sute de milioane de cetățeni, aparținînd la zeci de ← naționalități.

Piața Roșie vibrează în entuziasmul sutelor de mii de moscoviți care au venit să demonstreze unitatea de nezdruncinat dintre Partidul Comunist și poporul sovietic, frăția internaționalistă cu oamenii muncii din toate țările.

RE A MARELUI OCTOMBRIE

Tribuna oficială la mitingul oamenilor muncii din Capitală. Vorbeşte tovarăşul Gheorghe Apostol, membru al Biroului Politic al C. C. al P. M. R.

→ În acordurile „Imnului partizanilor" intonat de fanfare, defilează cu paşi energici gărzile muncitoreşti, primite cu nesfîrşite urale de către zecile de mii de participanţi la miting.

Rachete care nu cunosc obstacole.

O imagine a stadionului „23 August" din Bucureşti în timpul grandiosului miting al oamenilor muncii din Capitală, în cinstea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. ↓

...ŞI BUCUREŞTI

Ultimul omagiu tovarăşului GRIGORE PREOTEASA

Moscova. Gardă de onoare la catafalcul lui Grigore Preoteasa: (de la stînga la dreapta) tovarăşii W. Gomulka, N. S. Hruşciov, N. A. Bulganin, Chivu Stoica.

Moartea prematură a tovarăşului Grigore Preoteasa, membru supleant al Biroului Politic, secretar al C. C. al P. M. R., a îndurerat întregul nostru popor.

După ce au adus un ultim omagiu acestui fiu devotat al poporului, militant de frunte pentru propăşirea ţării şi intelectual de mare valoare, cetăţenii Capitalei au condus la locul de veci trupul neînsufleţit al scumpului şi neuitatului Grigore Preoteasa.

↑ Bucureşti. Ultima gardă la catafalcul tovarăşului Grigore Preoteasa. În dreapta, tovarăşii: Alexandru Drăghici, Emil Bodnăraş, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Gheorghe Apostol şi Petre Borilă. În stînga, tovarăşii: Vladimir Gheorghiu, Avram Bunaciu, dr. Petru Groza, Leontin Sălăjan, Janos Fazekaş.

Adio, scump tovarăş! Neuitată va fi amintirea ta, iar drumul tău prin viaţă, un exemplu pentru noi. ↓

40 de ani de ANTISOVIETISM

Pamflet scris pentru „FLACĂRA"

de

André WURMSER

publicist francez

Închipuiți-vă că — răspunzînd politeții cu politețe — un presupus locuitor al Lunii face o vizită pe planeta de pe care se va înălța — pentru el se va coborî — viitoarea rachetă sovietică. Închipuiți-vă că, aterizînd, aparatul său sfărîmă vitrinele sălii de „Imprimate și Periodice" a Bibliotecii Naționale din Paris. Închipuiți-vi-l pe călătorul nostru profitînd de împrejurare pentru a-și satisface curiozitatea în legătură cu regimul care, înainte de a trimite primii ambasadori ai umanității în spațiul sideral, a transformat Rusia țarilor în Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. Închipuiți-vă că, pentru a se informa, el consultă — of, nefericitul! — colecția, de la începutul veacului pînă azi, a unui ziar reacționar. Cît de uimit va fi aflînd că regimul țarist — recoltînd succes după succes, tot „restabilind" și „asigurînd" ordinea, bucurîndu-se mereu de „dragostea pasionată" pe care poporul rus o nutrea „tătucului țar", în ciuda cîtorva „agitatori de profesie", „falimentari și neputincioși" — s-a prăbușit ca un castel din cărți de joc și că, dimpotrivă, regimul sovietic — acumulînd zi de zi cele mai absurde hotărîri, greșeli catastrofale și dezastre ireparabile — a condus primul stat socialist în fruntea umanității gînditoare și pașnice.

Domnul din Lună va căsca, desigur, niște ochi cît niște farfurii zburătoare. El va încerca să reconstituie istoria U.R.S.S. din cele aflate, drept care va rezulta un astfel de miș-maș: „Bolșevicii, campionii naționalismului rus (și în același timp agenți ai Germaniei) sînt moștenitorii lui Petru cel Mare, iar politica lor duce Rusia la pieire. Incapabili de a organiza cît de cît economia, ei au profitat de propria lor slăbiciune pentru a amenința țările industriale cu un dumping uriaș, apoi iudeo-bolșevicii, fiind niște antisemiți feroci, ne-au împins într-un război împotriva lui Hitler, aliatul lor. Hoarda aceasta de sclavi, gata să se răscoale la primul prilej, este înzestrată cu tancuri de carton, cu care — de îndată ce, grație lipsei ei evidente de patriotism, a înfrînt cea mai puternică armată din istorie — amenință să invadeze Europa creștină. U.R.S.S., colosul cu picioare de lut, a cărui slăbiciune exercită un șantaj intolerabil împotriva forței și al cărui regim, împiedicînd orice cercetări științifice, a lansat doi sateliți artificiali ai pămîntului numai și numai pentru a demonstra cît de mult sîntem noi amenințați cu o distrugere atomică în cazul în care am accepta desființarea armelor nucleare. Așa că..."

Iată, ar gîndi locuitorul din Lună, niște stranii lunatici. El s-ar adresa gardianului Bibliotecii Naționale, care i-ar răspunde:

— Noutățile de care ați luat cunoștință, stimate domn, nu reprezintă evoluția Uniunii Sovietice, ci o neîntreruptă activitate de propagandă. Racheta intercontinentală, spărgătorul de gheață atomic, centrala electrică Kuibîșev, sateliții artificiali și, în sfîrșit, vizita pe care ați primit-o în Lună, au o importanță istorică mai mare decît calomniile secretate zi de zi de propaganda dușmanilor socialismului. Mai precis, faptele enumerate au o importanță, iar propaganda aceasta, nici una".

Gardianul ar putea merge și mai departe, arătînd vizitatorului că statornicia aceasta în a denigra are o valoare de demonstrație. Chestiunea de a ști dacă U.R.S.S. construiește socialismul sau ceva ce ar ține de colonialism, fascism și obscurantism, este rezolvată, în fond, de ura cu care Uniunea Sovietică este urmărită de capitaliști, colonialiști, fasciști și clericali. Dacă financiarii din toate țările, conducătorii tuturor trusturilor, drojdia tuturor nazismelor și sființia-sa Pius al XII-lea calomniază U.R.S.S. — sau pun pe alții să calomnieze — dacă ei o urăsc, asta dovedește desigur nu că Uniunea Sovietică nu construiește socialismul ci, dimpotrivă, că-l construiește. Dar, fără îndoială, gardianul s-ar grăbi să adauge:

— Ar fi bine să rețineți, scumpe domn, lecția care se desprinde din ziarele pe care le-ați citit: vă va fi de folos pentru a înțelege limbajul presei burgheze în timpul șederii dumneavoastră în Franța. Aceasta, pentru că în politica internă lucrurile nu stau altfel decît în cea internațională. Dacă poporul se adună în uzine sau încetează lucrul, dacă el strigă „Nu" războiului algerian — așa cum a făcut-o la 17 octombrie — dacă unitatea sa se dovedește de nezdruncinat în mine și în întreprinderi cu mii de muncitori, dintre care nu toți sînt membri ai Partidului Comunist Francez, ziarele a căror imparțialitate ați constatat-o, încep să ragă în cor: „Eșec total", „fiasco", „dezastru comunist"... Ele mint exact atît și foarte exact în același fel cum au făcut-o de-a lungul celor patruzeci de ani. În preajma răsturnării puterii banului de către puterea muncii, ele vorbeau încă despre „insucces notoriu", despre „agitatori de profesie", despre „cîțiva agenți ai străinătății" — așa cum au făcut-o în noiembrie 1917, cînd au spus că Lenin este agent al Germaniei, înainte de a spune că partidele comuniste sînt agenții ale Moscovei. Dar minciunile lor n-au împiedicat în vreun fel ca ziua de 17 octombrie 1957 să fie pentru francezi o zi mare, după cum calomniile lor nu pot împiedica *Sputnik*-ul I și *Sputnik*-ul II să se rotească pe deasupra unor condeie care de 40 de ani încoace se străduiesc să demonstreze cum că regimul sovietic reprezintă însăși negarea culturii.

Și — ar mai fi putut spune gardianul — această încăpățînare în a nega forța impozantei manifestații populare inițiate de Partidul Comunist Francez, are aceeași valoare de demonstrație ca și consecvența antisovietismului: dacă Partidul Comunist Francez nu ar reprezenta partidul politic al clasei muncitoare, dacă el nu ar constitui cea mai serioasă amenințare pentru capitaliștii și aliații lor oficiali, oficioși și secreți, ar minți oare ei în halul ăsta? Ar putea un ziarist „socialist" să califice drept „dezastru" una din cele mai viguroase manifestări de voință a proletarilor? Ar fi oare de închipuit că el ar putea să emită asemenea „teorii" uluitoare ca cele pe care le reproduc textual: „Clasa muncitoare, în imensa ei majoritate, n-are nici o încredere în cuvintele de ordine ale comuniștilor. Li se dau comuniștilor voturi, doar pentru a se sublinia nemulțumiri, dar mai mult — nimic."

Ce înseamnă aceasta? Întîi, că clasa muncitoare care, în imensa ei majoritate, votează pentru comuniști, este nemulțumită; al doilea, că ea „subliniază nemulțumirile ei" față de politica urmată *de toate celelalte partide*, votînd numai Partidul Comunist.

Și acum presupun că locuitorul din Lună ar vizita și alte săli ale Bibliotecii. Deschizînd o carte de istorie, să zicem că ar citi că, la 14 iulie 1789, în timp ce poporul parizian lua cu asalt Bastilia — Ludovic al XVI-lea nota în jurnalul său intim: „Astăzi, nimic".

„Suveranul ăsta, barem, era un nătărău!" — ar gîndi locuitorul din Lună.

Dar mie mi se pare că a nota zilnic, timp de patruzeci de ani, în toate ziarele burgheziei: „Astăzi, nimic — înafară de dezastre în U.R.S.S." n-a putut împiedica Uniunea Sovietică să ajungă unde a ajuns. Și că notînd la Paris, a doua zi după 17 octombrie: „*Ieri, nimic*", nu se va putea opri căderea ultimelor bastilii.

DUMINICĂ ÎN ORAȘUL VICTORIA

„Din satul nostru au fugit trei oameni, pentru că așa era grea porția, că soldații nemți pe unii din satul nostru îi legau ghem și așa în durigău îi necăjeau încet, că s-a speriat așa de tare poporul că puțini oameni au rămas în sat care să nu fi plecat".

(Din jalba corbenilor din Făgăraș, anul 1726)

Pe pămîntul părăsit al corbenilor, s-a ridicat în anii de democrație populară mîndra așezare a Orașului Victoria.

Ca în poveștile vechi romînești, pe aci totul a crescut într-un an cît în alte locuri în zece, în șapte ani: în locul pădurii de lăstăriș au crescut 334 de apartamente, opt blocuri pentru necăsătoriți cu 224 de camere, o policlinică, o creșă, un cinematograf-teatru, o școală de zece ani, un stadion, o fabrică de pîine, o gară...

Străzile au tăiat în lung și în lat orașul, electrica a luminat ferestrele și gazul metan a încălzit casele nou construite.

Peste tot viața a început să pulseze, și pe harta țării, în ziare și în „mersul trenurilor" a apărut un nume nou: Victoria.

Să poposim într-o duminică dimineață în acest oraș nou al patriei noastre.

Nu vă fie teamă; sînteți cu noi și... nu ne vom pierde.

Ora 7. În gară sosesc muncitorii din schimbul de noapte al Combinatului Chimic, așteptînd trenul care să-i ducă în satele din jur unde locuiesc o bună parte dintre ei.

Ora 8. În piața nou construită, gospodinele trec de la o tarabă la alta, de la un magazin la celălalt pentru a-și alege zarzavat proaspăt, păsări, fructe.

Ora 9. Pe șoseaua asfaltată care duce spre Făgăraș, maistrul Badea Constantin își încearcă noua motocicletă (a 28-a motocicletă vîndută anul acesta de magazinul orașului).

Ora 10. La sfat sînt convocați deputații orașului în vederea discutării planului de aprovizionare pentru iarnă. La „diverse", o propunere: înființarea unui nou restaurant. (Un fotoreporter de la „Flacăra" a fotografiat astăzi restaurantul nostru prea aglomerat; parcă ne vedem la rubrica... „Te văd! Te văd!").

Ora 11. Pe scena teatrului din oraș, în cinstea Lunii prieteniei romîno-sovietice, feciorii și fetele din Combinat prezintă un program artistic, dansînd cu același elan și măiestrie cu care au cucerit titlul de fruntaș pe țară, în cadrul celui de-al IV-lea concurs artistic sindical.

Ora 12. Pe patul alb al unei camere din maternitatea orașului se află cel de-al 186-lea copil născut anul acesta: Doina Manole.

Ora 13. Marioara Bot a întins pe două scînduri o față de masă albă ca și varul din groapa de alături și, plină de voie bună, își cheamă bărbatul la masă.

De pe schela casei ce și-o clădește cu împrumut luat de la stat, strungarul Pavel Bot rîde cu vocea lui groasă de moț: „înc-o țîrucă, nevastă, și ne-om muta în căsuța noastră; și-om întinde masă mare...".

Pe stadion atleții își continuă antrenamentul...

Peste 40 de case individuale s-au ridicat aici în ultimii doi ani.

Ora 14. În apartamentul maistrului Manciu Viorel, în jurul mesei din camera Vioricăi, sînt strînși vreo nouă copii care rîd, făcînd mare haz de gazda care nu reușește să stingă cele șapte lumînări de pe tortul primit cu ocazia împlinirii a șapte ani de viață. Viorica s-a născut o dată cu prima casă a orașului: 1 noiembrie 1950.

Ora 15. Într-o cabină de la Oficiul de Telefoane.

„Alo, mama? Aici, Gheorghe. Află că am sosit cu bine din Bulgaria".

Continuîndu-și discuția, maistrul Gheorghe Glăjaru îi povestește pe scurt mamei sale cum și-a petrecut concediul în țara vecină.

Ora 16. În tribuna stadionului, maistrul Mihăescu și președintele Comitetului de întreprindere al Combinatului, Rădoi Gheorghe, discută cu aprindere despre primul gol pe care echipa Energia-Victoria l-a înscris în poarta echipei gălățenilor.

Ora 17. Pe pista de atletism, Wenschel Horst, operator chimist, face antrenament în vederea selecționării sale în lotul național.

Ora 18,10. Tehnicianul Nelu Conțiu tresare de cîte ori se deschide ușa cofetăriei.

„Vine, nu vine?!"...

A mîncat pînă acum două prăjituri, a fumat trei țigări și fata așteptată n-a sosit încă.

„Ei, nu, de-acum am hotărît. Ce, nu mai sînt fete? Dar ce...?"

„Iartă-mă c-am întîrziat". Și fata-i zîmbește atît de cald, că Nelu nu poate să-i spună decît:

— A, nu-i nimic, de-abia am venit. Și filmul începe la șapte.

Ora 19. La casa de bilete a teatrului, familia inginerului Ghermansky reține trei bilete pentru concertul de marți seara.

Ora 20. Megafoanele transmit: „Atențiune! Atențiune! Aci postul de radioficare Orașul Victoria. Transmitem în cadrul emisiunii orei locale cîteva date din planul

Pe șosea, zeci de bicicliști...

↑ *Azi sîntem încă mici, dar mîine vom fi ingineri, maiștri, muncitori calificați.*

Viorica Manciu s-a născut o dată cu prima casă ← *din oraș.*

Cînd vine autobusul de la gară?... ↓

Spre clădirea palatului administrativ al Combinatului.

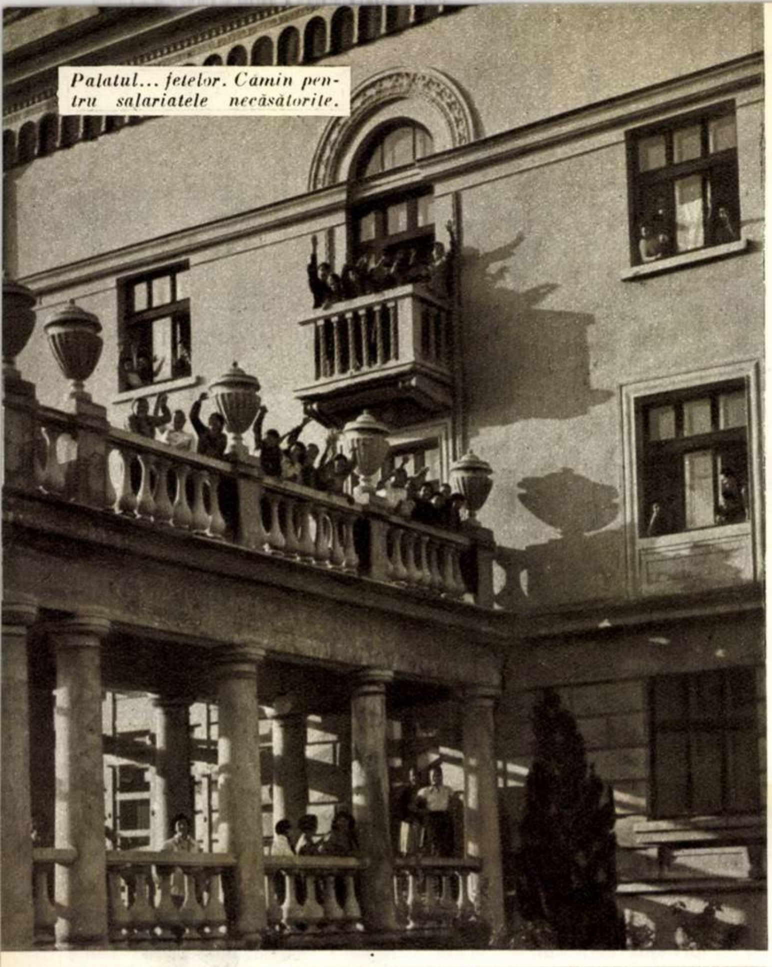

Palatul... fetelor. Cămin pentru salariatele necăsătorite.

Mereu se asfaltează altă stradă.

de urbanistică al oraşului pe anul 1958: se vor construi 12 blocuri, o cantină pentru deservirea a 1.800 persoane, un club sindical cu o sală de spectacole cu 400 de locuri, o şcoală de 7 ani, un hotel-restaurant, un magazin universal, o grădiniţă de copii, o nouă creşă.“

Ora 21. Din sala de dans a clubului se aud acordurile unui vals. Dansaţi, tovarăşă?“ Şi pentru prima dată de cînd a sosit în oraş, Ana Raţă dansează cu un băiat (ce-i drept, tare frumuşel) şi în vîltoarea valsului a închis ochii şi a început să viseze; totul pare deosebit de frumos.

Ora 22. În apartamentul tehnicianului Muscă Traian s-au adunat cîţiva prieteni ca să asculte, la noul aparat de radio pe care şi l-a cumpărat gazda, un concert transmis de la Bucureşti. (Magazinul din localitate a vîndut — numai în decursul anului 1957 — 186 aparate de radio).

Ora 23. Se aude sirena Combinatului şi în staţia de maşini un zumzet vesel. Pleacă schimbul de noapte în Combinat.

Ora 24. Luna se ridică de după munţi. Stelele strălucesc şi e linişte. În parcul oraşului doar arteziana susură în jocul apei. O pisică a trecut strada. Un claxon şi un autobus revarsă o cascadă de rîsete şi voie bună: se reîntorc excursioniştii care au fost la expoziţia tehnică a R.D.G. din Bucureşti.

... Şi iar linişte. O pisică a traversat din nou strada, s-a pierdut în întuneric. Ultimele lumini se sting la ferestre; duminica a trecut şi mîine începe o nouă săptămînă de lucru.

Liliana ŞAPLAN

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Cicerone THEODORESCU

Straturi noi

Primăvară. Parcă-ncepe
Vîrfu-aripilor să doară...
Mugurii uscatei stepe
Dau cu coarnele afară.

Marea-i colo, marea suflă
Liniştită, doarme parcă,
Bucălată şi cu scufă,
Legănată lin de-o barcă.

La foraje, geologii
Cată-al vremii vechi temei
Tocma-n inima Dobrogii...
Iar Ioana-e cu ei.

Unde-i Doru-al ei, s-o vadă!
Singură-i aici la muncă.
Ştie piatra cum s-o roadă.
Ştie tija cum se-aruncă.

Anul trece, vine anul
Sfredelind afunde hopuri
—Cu burghiul, cu trepanul—
Gresii, luturi, smalţuri, cioburi.

Smalţ licăritor e toată:
Numai ochi e şi urechi...
Straturi noi şi-n ea se-arată!
Zac, uitate, straturi vechi.

★

— Ce te-ncrunţi ca Baba Cloanţa?
Tot piezis te uiţi şi-amar...
Hai cu mine la Constanţa!
I-a şoptit un marinar.

Cu bereta o chemase
De pe vas, de pe şalandă...
Printre gene-o legănase
Cu privirea lui galantă.

Uite-l; cu zîmbiri prelunge
Jumătate cu suspin,
Căpitan de vas ajunge
Chipeş tot şi bleu-marin:

— Măre fată, fetişcană,
N-am văzut pe nici un jeţ
De vodească africană,
Ied mai oacheş şi mai creţ...

— Ia-ţi din Africa vodească,
Vodă!... Eu nimic nu-ţi cer.
Iadă cauţi? Sau mireasă?
— Poate tu eşti iedul meu!

Vino... Colo-n cap de plaje
Marea-i ca o nucă verde:
Ne-om piti la ea în coaje...
Urma, oamenii, ne-or pierde!

— Pierde-ţi timpul, marinare!
Eu muncesc. N-am timp de glume.
— Spuma florilor amare!
Floarea florilor din spume.

Tu respiri, sau cu miresme
Lungi, mă-mbată ierbi şi alge?
M-am ţinut destul de posne
Şi pe ţărm şi sub catarge.

Azi, pe ţărm ţi-aş face casă...
Sub catarg aş vrea să-ţi cînt...
— Cîntă singur şi mă lasă,
Mie-mi place pe pămînt.

Vîntu-mpunge să răstoarne
Fund de alge şi de spini:
Scoate veşnic vîntu-n coarne
Ale mării rădăcini.

— Măi, drumeţ de multe ape!
Vîntul poa'să se ridice:
N-am ce alge să-mi dezgroape,
Marinare venetice...

— Fata algelor cea creaţă,
Negru-umed cap de ied!
Şezi la noi cît vrei... Şi-o viaţă!
— N-oi veni. N-o să vă şed.

Ştiu acum-potecă-n lume —
Unde merg şi unde ies...
— Lumea nu-i potecă. Drum e!
— Drumul Dobrogii-am ales.

— Văd că nu-i cu tine modru,
Fată eşti, nevastă eşti?
— Eu mi-s pasăre de codru...
Ia-ţi în colivie peşti!

— Nu simţi tu cum suflă vîntul
Peste mare, cu dulceaţă?
Parcă umple tot pămîntul
Cînd îţi bate briza-n faţă.

— Du-te, briză călătoare,
Altu-i rostul meu pe lume.
— Ochii verzi ţi-s frunze-amare,
Floarea florilor din spume!

— Am să văd pe tot pămîntul
Doar pe Doru, cu maşina.
El mi-e dragostea, el vîntul.
Dobrogea mi-e rădăcina.

Zice — şi s-a dus la treabă.
...Unde-i Doru-al ei, s-o vadă?
El, pe unde-o fi, se-ntreabă:
— Unde eşti, Ioană fată?

În preajma norilor

— reportaj —

de **F. URSEANU**

Fotografiile autorului

În țara huțulilor, iarna durează nouă luni. Începe în septembrie și se termină în mai. Primăvara ține loc de vară, iar la sfîrșitul ei, după cîteva ploi zdravene, ninge ca pe Himalaia. Oamenii de prin partea locului nu se plîng vreodată de călduri excesive și nici de secetă. Vara scurtă nu le poate strica culturile de cereale, fiindcă, pur și simplu, aici, în țara huțulilor, pe munții înalți, nu cresc nici grîul, nici orzul și nici porumbul. Cresc doar pădurile și fînețele. Mii de hectare de pășuni acoperă locuri la altitudini la care aproape că nu mai prind rădăcini nici copacii. Bradul a rămas de mult în urmă; i-au luat locul molidul și pinul, iar mai sus, pe-alocuri, cîteva insule de vegetație siberiană: mesteacănul pitic. În văi largi, în poiene imense, ca în preerii, pasc sute de cai de munte și vaci grase de culoarea cafelei cu lapte, cu pete albe, amintind pe acelea din Svițera sau din Tirol.

Oamenii de aici se îngrijesc de vite sau de cai; cei mai mulți însă muncesc în pădure sau la gatere — sînt „forestieri“. Pe munte, cei în slujba statului cîștigă mai mult decît cei de la poale. Ca și aviatorilor, „sporul de altitudine“ le mărește venitul cu încă un sfert de salariu. În casele lor se observă bunăstarea; din satele resfirate pe acești munți a dispărut sărăcia. Nimeni pe aici nu mai umblă în haine ponosite, iar în zilele de sărbătoare, peste portul obișnuit, huțulii mai adaugă o bondiță cu blană scumpă de jder. O bondiță „faină“, garnisită cu jder, costă cît doi cai.

Unde-i această țară a huțulilor, în care ochiul surprinde într-un cadru alpin, atîtea locuri minunate?

Drumul către dînsa nu trece prin Alpi. Se află mai aproape: într-un colț fermecător al Carpaților Păduroși — în Moldova de Nord.

Pînă cînd trenul va pătrunde în ținutul huțulilor, drumul de la Cîmpulungul Moldovenesc la Izvoarele Sucevei se face cu autobusul. Mașina gîfîie și urcă mereu, răspîndind rotocoale de fum mai abitir ca o locomotivă sub presiune.

Dincolo de Fundul Moldovei fac cunoștință cu primul huțul. Cu un huțul veritabil . De fapt, toți huțulii sînt veritabili, dar acesta mi s-a părut mai veritabil ca toți: purta plete, cioareci roșii și chimir lat — așa cum scrie la carte, în enciclopedie, în romanele lui Sadoveanu sau în „Amintirile“ părintelui Iraclie, tatăl lui Ciprian Porumbescu. Omul cu plete face semn. Șoferul e cumsecade: deși nu-i nici stație și nici măcar bufet sau cooperativă, oprește și poftește pasagerul în mașină.

— Dobrei deni!—salută huțulul.

— Dai bozdarovie!—răspund în cor, în același dialect ucrainean, peste 30 de voci din autobus.

Nichita, huțulul cu plete și noul nostru tovarăș de drum, mă pune în temă asupra regiunii. Ca să fie mai explicit, omul devine cartograf. Pe geamul aburit al mașinii, huțulul zugrăvește cu degetul un fel de hartă a ținutului, îmi vorbește despre frumusețile locului, despre calitățile calului huțul, despre întovărășirile zootehnice din satele prin care trecem, despre păstrăvii din toate gîrlele de pe aci, despre un urs care a sfîșiat nu știu cîte vite și despre multe altele.

Cîți armăsari huțuli a crescut pînă acum Vasile Ivașcu? Dacă ar fi să-și amintească de toți, ar fi sute.

În timpul acesta autobusul aleargă înainte, ținîndu-se de apa Moldovei. Numai că apa curge la vale, iar mașina fuge mereu la deal. Fuge și ne saltă peste hîrtoape. La fiecare hop cele 30 de voci din autobus îi amintesc pe cei de la sfatul popular respectiv. În mașină sînt niște oameni obiectivi. Mi-au plăcut... Pe drumurile Suliței și-au schimbat însă părerea:

— Iacă, drumu-i bun! — spune unul din fund, așezat pe arc. Să-i mulțumim lui Vasili — zice el.

Toți aprobă în cor.

— Lui Vasili? De ce lui Vasili? — întreb pe vecinul cu plete.

— Fiindcă Vasili îl zgîlțîie pe Ion și, de cîte ori Ion îi zgîlțîit, și drumul îi mai bun.

Matusalem-ul huțulilor: moș Serafesco Dănilă în vîrstă de 90 de ani.

Cineva mă lămurește:

— Vasili îi președintele Sfatului popular raional din Cîmpulung — Vasili Sorohan, iar cel „zgîlțîit“ nu-i altul decît președintele Sfatului comunal din Moldova-Sulița.

Pe tovarășul Sorohan am avut și eu prilejul să-l cunosc acum cîtva timp. Cu acest om energic vizitasem o parte din ținutul huțulilor și, înafară de multe drumuri refăcute, am întîlnit o serie de realizări înfăptuite pe-aici în ultimii ani. Una de seamă este și electrificarea completă a comunei Breaza, după cum importante sînt și lucrările de refacere a podurilor și de indiguire parțială a apelor repezi de munte, primejdioase primăvara și toamna. Toate aceste înfăptuiri fac acum să crească încrederea locuitorilor în organele administrative locale.

Mi-am reamintit de aceste lucruri acum cînd oamenii din autobus au pomenit de Vasili Sorohan.

Discuția se întrerupe pentru cîteva minute. Pe lîngă mașină trece o huțană călare pe un cal huțul. Oamenii o cunosc. Călărește pe o parte, ca o amazoană pe un ponei mai mărișor. Calul e de samar: duce nu numai femeia, ci și două butoiașe. Cu brînză? Cu lapte? Nicidecum! Sînt pline cu merișoare: poame mici și roșiatice ca icrele de somon. Huțana pregătește pentru la iarnă o vestită marmeladă. Noi, cei de la cîmpie, nu-i cunoaștem încă gustul.

Acum cînd mașina pătrunde în inima ținutului locuit de huțuli, sînt dator o lămurire: actualii locuitori sînt urmașii nu prea îndepărtați ai unor foști robi refugiați acum vreo două veacuri

Sute și sute de cai sînt stăpînii muntelui Lucina.

în pădurile de pe aici. Cu timpul au înființat satele prin care trecem acum. De unde le vine numele de huțuli sau huțani? O explicație precisă nu există încă. De vorbit însă vorbesc tot atît de bine dialectul ucrainean cu un amestec de puține cuvinte poloneze, ca și limba romînească.

Huțulii nu-și cunosc încă bine propria lor istorie. Nu-i de mirare. Pînă la venirea puterii populare, nici unui huțul nu-i era permis să învețe carte în limba ucraineană. În ultimii zece ani însă, în cancelaria școlii din Moldova-Sulița, sat curat huțănesc, portretul lui Taras Șevcenko atîrnă alături de portretul lui Eminescu, biblioteca școlii are sute de volume în limba ucraineană și sute de volume în limba romînă, au dispărut de foarte multă vreme afișele „vorbiți numai romînește“, iar cei 260 de elevi din comună învață carte în ucraineană — limba lor maternă. Școala de șapte ani are internat și 16 învățători. Repetăm: un corp didactic de 16 învățători într-o singură comună, în care cu 13 ani în urmă era doar o școală primară de patru clase, cu doi învățători la 80 de școlari! Un amănunt: dintre cei 560 de analfabeți depistați în 1948, azi numai zece bătrîni au mai rămas neștiutori de carte.

Străbateți satele huțule și în fiecare veți găsi cîte un cămin cultural. Nu exagerez: sînt mici palate și cel din Breaza, și cel din Sulița. Casele acestea de cultură le-au ridicat recent huțulii cu banii lor proprii, prin autoimpunere. Să dau un exemplu: un singur huțul, Ion Jecolo, a contribuit cu două mii de lei. A avut însă și-o „pretenție“: să joace și el „Huțulca“ în echipa de dansuri naționale. A jucat la concursul regional și echipa din satul lui a luat premiul II. Ion Jecolo are peste 80 de ani.

La Moldova-Sulița s-a inaugurat căminul cultural.

Pe huțuli nu i-au stăpînit moșierii. Nu erau moșieri prin părțile locului. În schimb, vlaga din ei s-a găsit cine s-o scoată: chiaburii. Aceștia și vestitul „Fond bisericesc“ erau stăpînii munților și nesfîrșitelor păduri. „Decît huțul, mai bine cîine“ — zicea omul sărac. Pînă ce lucrurile s-au limpezit și pentru ei, adică pînă în zilele noastre, așa a mers treaba. Dintr-o sută de copii, 70 mureau de sifilis și tuberculoză; vitele erau sechestrate pentru datorii, iar casele multora se reduceau la colibe din bîrne.

Anul trecut s-a făcut o nouă statistică a mortalității infantile: nici doi la sută!

Știți că din laptele de la vacile și oile huțulilor o întreprindere din Moldova-Sulița prepară cel mai bun „șvaițer“ romînesc? Pentru o singură roată din această specialitate, care cîntărește între 70 și 80 de kilograme, se consumă aproape 800 litri de lapte. Deci, nu vă mirați că șvaițerul este mai scump decît alte brînzeturi, după cum nu trebuie să vă mire că faimoasa „brînză de Olanda“ nu se prepară în apropierea Roterdamului, ci tot aici, la huțuli, în cea mai nordică localitate a Moldovei — la Izvoarele Sucevei.

Acum, o întîmplare mai puțin prozaică:

Într-un amurg, pe prispa casei sale, învățătorul Victor Isac, directorul școlii din Sulița, ne-a cîntat o suită de vechi melodii huțule. Cîntecele ne-au mers la inimă. Am privit mai atent vioara. Mirare! Instrumentul purta o prețioasă semnătură: „Antonius Stradivarius Cremonensis“, urmată de o tot atît de prețioasă indicație: „Faciebat anno 1713“.

— De unde o aveți?

— De la tata!

— Și tata?

— De la bunicu'!

— Și bunicul?

— De la străbunicu'!

— Și străbunicul de unde a luat-o?

— Ar fi adus-o de la Milano. Fusese soldat în timpul ocupației austriece în Italia.

Oare celebra vioară a lui Ciprian Porumbescu, un „Nicola Amati“ lucrat la Cremona, n-a fost găsită tot pe aci, în țara huțulilor? N-o cumpărase părintele Iraclie de la un țigan pentru fiul său, încă elev, pe cîțiva creițari și niște merinde? Sînt 91 de ani de-atunci...

Autorul acestor rînduri nu poate certifica autenticitatea Stradivarius-ului descoperit acum în ținutul huțulilor. Mai ales, fiindcă a aflat că din cele 400 de viori făurite de meșterul Stradivarius din Cremona... aproape ...„o mie“ s-ar afla în zilele noastre numai în America. Așa că...

Și dacă, totuși...

Oare „Stradivarius“-ul lui Victor Isac e autentic ?

Plimbarea matinală la 1800 m altitudine.

„Nicăieri nu-i mai aproape cerul ca pe muntele Lucina“ — spun huțulii. În felul lor, au dreptate: de Chicera Lucinii se sparg norii. Oameni și cai trăiesc aici, într-o zonă în care nu mai crește nici bradul. Oameni puțini și cai mulți. Aici, pe muntele Lucina, este împărăția calului huțul — tipul acesta de cal tarpanic, mărunt, îndesat, ceva mai mare ca un ponei englezesc, vioi și atent, înzestrat cu o agilitate de pisică atunci cînd trebuie să se strecoare pe potecile cele mai primejdioase sau pe marginea prăpastiilor.

Jos, la poale, fiecare huțul își are calul lui — din tată-n fiu; sus, pe munte, stăpînul cailor e statul. Herghelia de la Lucina, unde lucrează 50 de crescători, îngrijește de creșterea, ameliorarea și selecționarea celei mai bune rase de cai de munte. Anul trecut herghelia a împlinit o sută de ani de existență. Oamenii de-aici, cei care efectiv au grija cailor, îi dresează, îi hrănesc și-i apără de fiare, parcă s-au născut pentru treaba aceasta. Nici unul dintre cei pe care i-am cunoscut n-ar schimba vecinătatea norilor cu satele sau orașele din vale. Iubesc caii ca pe proprii lor copii. Iată povestea scurtă a unuia dintre ei — antrenorul de cai Miron Cojocaru. A urcat muntele Lucina la vîrsta de 26 de ani, ca simplu îngrijitor. Acum are 46 de ani, s-a căsătorit și are cinci copii, dintre care trei fac aceeași meserie: cresc cai huțuli. Soția sa este tot îngrijitoare de cai. Dacă vreodată Cojocaru părăsește împărăția cailor, aceasta se datorește numai faptului că-i secretarul organizației de bază P.M.R. și, din cînd în cînd, e convocat la raion, la Cîmpulung.

Un altul: Vasile Ivașcu. Povestea acestui îngrijitor de cai este cunoscută prin partea locului. După ultimul război, pînă s-a reamenajat herghelia, a locuit într-un... copac. Fasciștii în retragere distruseseră tot ce era casă.

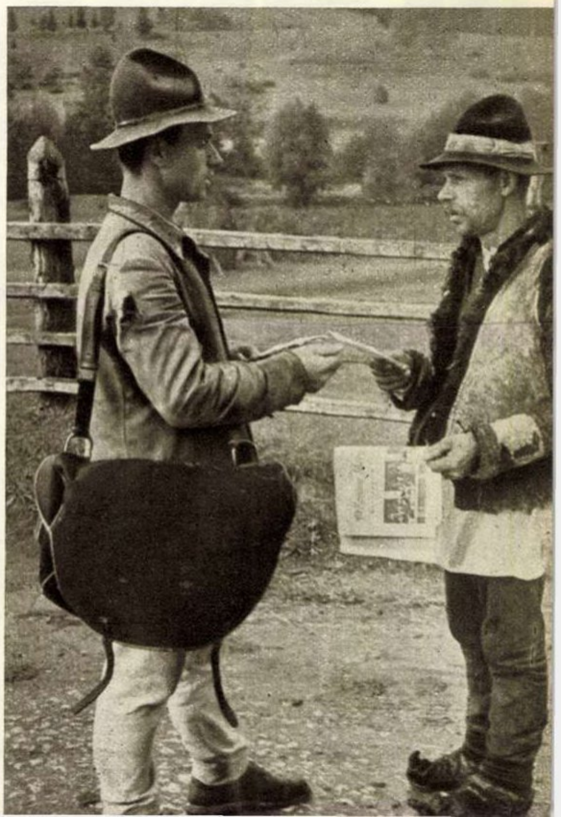

A sosit poșta pe munte.

Recent, inginerul zootehnist Dragoș Repta sau maistrul zootehnist Gh. Tîrnăuceanu, după ani de studii, au cerut să fie aduși aici, pe muntele Lucina. „Unde, oare — spun ei — poți cunoaște mai bine calul, decît în mijlocul naturii?“

Mai trăiește pe-aici o învățătoare tînără: Georgeta Ciubotaru. Ea conduce pe muntele Lucina o școală unică în felul ei: o școală elementară cu șase elevi din patru clase diferite, care învață într-o singură încăpere cu 3 bănci. Sînt copiii salariaților hergheliei.

În fiecare început de vară învățătoarea predă și o mică lecție practică de agronomie: cîteva boabe de grîu sînt semănate într-un ghiveci așezat pe fereastră. La căldura camerei și a soarelui grîul crește și dă în spic.

Deocamdată, copiilor de pe muntele Lucina, acest „ogor“ într-o glastră le oferă singura ocazie de a vedea cum cresc cerealele. Sîntem doar la peste 1600 metri altitudine, între 47 și 48 grade latitudine nordică — poate în cel mai îndepărtat colțișor al țării. Și totuși nici aici n-a fost uitată o clipă grija pentru educarea viitorilor cetățeni.

Pentru acești șase copii statul a înființat cea mai mică și cea mai îndepărtată școală din țară. O școală în preajma norilor. Acolo unde părinții lor cresc cei mai vestiți cai de munte — caii huțuli.

Insemnări

de Francisc **MUNTEANU**

Ilustrații de N. POPESCU

Viața începe din nou

În '44, în perioada eliberării Budapestei de către ostașii armatei roșii, orașul a fost zilnic bombardat. Uneori am stat cîte două săptămîni fără întrerupere în pivniță, ascultînd lanțurile de explozii, prăbușirile zidurilor, lătratul turbat al mitralierelor. La sfîrșitul unei asemenea cure subterane, fiind cel mai tînăr din adăpost, am fost trimis, sus, să văd ce s-a mai întîmplat, dacă mai avem locuințe și, ce era cel mai important, să procur apă.

Urc încet treptele pivniței, deschid ușa și rămîn încremenit. Strada e pavată cu moloz pînă la înălțimea genunchiului. În fața porții, doi nemți morți privesc cu ochi sticloși dîrele de fum ale avioanelor. Pe stradă, în urma unui car blindat aleargă soldați în mantale cenușii. Îi recunosc repede: sînt sovietici.

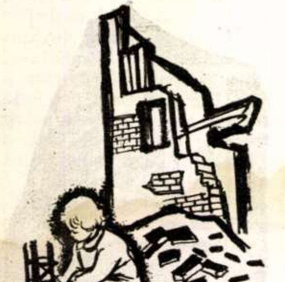

Ies în stradă. Sute de soldați aleargă în toate părțile, dar nimeni nu-mi dă nici o atenție. Ba da. Unul, la vreo cincizeci de metri, îmi face semne cu un fanion galben. Îl înțeleg. Îmi face semne să mă depărtez de zid. Fac un pas înainte. Abia acum pricep cu adevărat rostul semnelor. Am călcat pe firele transmisioniștilor.

Merg pînă în mijlocul străzii. Casele sînt ciuntite. Un zid, dezmințind legea gravitației, stă suspendat între cer și pămînt. Orașul nu mai e oraș, ci cimitir de ruine. Cînd o să mai prindă viață aici?

Soldatul cu fanionul galben îmi face iar semn. Privesc în jos dacă n-am călcat iarăși pe sîrme. Nu. Ce o fi vrînd atunci?... Îmi arată spre zidul care mi se părea aninat în gol. Mă uit din nou într-acolo și descoper la picioarele lui o fetiță de vreo trei ani. Are părul atît de blond încît îmi pare alb. Ba nu. E numai cernit cu praf de moloz. Ce o fi făcînd aici?... Mă duc înspre ea. Se joacă. Clădește case din nisip.

Orasul nu mai e un cimitir de ruine.

Viața începe din nou.

Inovatorul

Inginerul Pavel Panait este unul dintre cei mai cunoscuți inovatori de la fabrica de vagoane. Mi-a povestit despre prima lui inovație:

— Am văzut că la o anumită piesă turnătorii pierd foarte mult timp. Am stat toată noaptea și m-am frămîntat cum și în ce fel ar trebui construit miezul ca turnarea să se poată face mult mai repede. Am revizuit toate desenele și am găsit o soluție, cred, ingenioasă. La repezeală am făcut o schiță pentru tîmplăria de modele. Aceștia au executat miezul și s-a făcut turnarea de probă. Piesa a ieșit foarte bună. Eram bucuroși cu toții, mai ales că timpul turnării s-a redus cu vreo 60 la sută. A doua zi am luat schița ca să pot face un desen în toată regula ca s-o înaintez Cabinetului Tehnic. Eram sigur de succes, mai ales că experimentarea s-a făcut și rezultatele erau cunoscute ca bune. Iau schița și o transpun pe planșă. Încep să fac calculele, dar socotelile nu-mi ies. Revizuiesc totul și constat că schița a avut defect. Dar atunci cum de a ieșit totuși piesa bună. Am dat fuga la tîmplărie și l-am căutat pe șeful atelierului. Nu știa nimic. M-a trimis la tîmplarul care a executat lucrarea. Acestuia îi cer lămuriri. — Da, mi-a răspuns el, am văzut că lipsea o gaură de respirație, dar n-am vrut să vă deranjez. M-am dus la turnătorie, m-am uitat la o piesă veche și am îndreptat lipsa schiței. Dar de ce mă întrebați? Ceva nu e în regulă?

De atunci toate inovațiile lui Pavel Panait sînt făcute în colaborare cu muncitorii și inginerul Pavel Panait este unul dintre cei mai cunoscuți inovatori de la fabrica de vagoane.

Flașnetarul

Flașnetarul avea un singur ochi și un singur nume: Flașnetarul. Un ochi și l-a pierdut pe front, undeva în Galiția, iar numele cînd a moștenit flașneta. Oamenii care l-au cunoscut mai de mult spuneau că și tatăl său și bunicul său au fost flașnetari. Umblau din casă în casă, adunau cîrduri de copii în jurul lor și învîrteau manivela lădiței cu clape. Flașneta avea o singură melodie monotonă, ciudată, tristă.

Povestea flașnetarului e simplă, banală. Cînd s-a întors de pe front, din Galiția, l-a găsit pe taică-su pe patul de moarte. N-a fost prea impresionat. A văzut atîț de mulți morți pe cîmpul de luptă, încît moartea îi devenise prietenă. De multe ori cînd era singur și trist, discuta cu ea. Ce anume, nu știa nimeni.

După înmormîntare, Flașnetarul și-a lipit o bucată de pînză neagră peste orbita goală și roșie, și-a agățat cureaua flașnetei pe umăr și a pornit în lume. Copiii îl înconjurau, unii îi dădeau bănuți, iar alții își băteau joc de el. Flașnetarul învîrtea manivela și nimeni nu știa la ce se gîndea. Pe urmă, oamenii au aflat. Strîngea bani, voia să cumpere o flașnetă nouă, cum nu erau decît două în toată țara.

Zece crăciunuri au trecut pînă a adunat toți banii. Flașneta era frumoasă, dată cu lac, plină cu îngerași. Numai Flașnetarul a rămas neschimbat: purta încă fîșia de pînză neagră peste ochiul stîng și hainele cu care s-a întors de pe front, din Galiția.

Odată, la o chermeșă din Pădurea Băneasa, niște chefliii l-au rugat să-i distreze. Flașnetarul a învîrtit manivela pînă spre înserat, apoi a cerut răsplata.

— Tu nu te-ai distrat, chiorule? — l-au întrebat chefliii și au vrut să-l gonească.

Flașnetarul a insistat. Chefliii l-au bătut și l-au legat de un pom. Pe urmă, veseli, au învîrtit ei manivela flașnetei și cînd s-a întunecat de-a binelea au plecat acasă.

N-a rămas în Pădurea Băneasa decît flașneta cea nouă și Flașnetarul legat de copac.

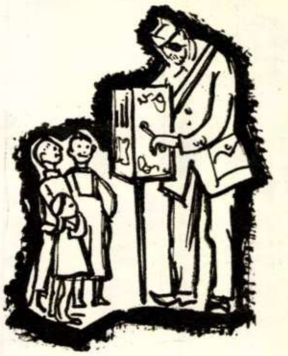

Spre miezul nopții a început să plouă. Flașnetarul n-a putut să se elibereze din frînghii; privea neputincios cum se spălăceau fețele îngerașilor, cum pocnea lacul și din cauza ploii, cum se umflă lemnul, burduful, clapele.

Flașnetarul a fost eliberat a doua zi de niște vînători. Cu brațele și cu picioarele amorțite s-a tîrît pînă la flașnetă și a început să-i învîrte manivela; lada cu clape mugea dogit.

Așa l-am cunoscut eu pe Flașnetar; cu flașneta cu sunete dogite. Cînd venea pe strada noastră, în Pantelimon, împreună cu prietenii mei, îmi băteam joc de el, îi stropeam flașneta cu noroi.

Iartă-mă, Flașnetarule.

Politizarea

Nu știu prin ce filieră a aflat D. Stănescu că la I.C.D.T.V.P. se fac angajări. Poate chiar din „Informația Bucureștiului". Dar asta n-are importanță. Important e că eroul meu s-a așezat la birou și a caligrafiat cu litere mici, rotunde, o cerere de angajare. O redau textual:

„Subsemnatul D. Stănescu m-am născut în anul 1907 în orașul București. După terminarea studiilor m-am angajat la „Vulturul de mare cu peștele în gheare" de unde am fost concediat. N-am făcut și nu fac politică.

Trăiască lupta pentru pace!"

D. Stănescu

Înarmat cu această cerere, a făcut o vizită lui A. Popescu să-l pregătească sufletește pentru referințe. De la bun început, trebuie să vă spun că A. Popescu este cel mai bun prieten al lui D. Stănescu. În consecință, acesta l-a primit cu brațele deschise și a insistat să vadă cererea.

— Știi, a spus după ce a citit cererea, părerea mea e că nu-i destul de politizată. Dacă vrei, te ajut.

Bineînțeles, D. Stănescu a fost de acord și astfel s-a trecut la o nouă redactare a cererii eroului meu. Redau textual și a doua versiune:

„Subsemnatul D. Stănescu m-am născut în anul 1907, în anul marilor răscoale țărănești. Datorită vîrstei mele fragede din acea vreme, n-am putut participa la impresionantele mișcări ale celui mai apropiat aliat al clasei muncitoare. Dar, încă mic copil fiind, m-am mutat cu părinții în cartierul Grand, leagănul proletariatului de la noi din țară. În anii de școală m-am opus din toate puterile regimului burghezo-moșieresc, în special programului criminal de învățămînt impus tineretului. Sabotînd sistemul de învățămînt burghez, am rămas repetent în nenumărate rînduri. Această educație am primit-o de la tatăl meu, care deși fiind ofițer superior în armata burgheză, și-a dat seama de nedreptatea războiului (a fost totdeauna un aprig luptător pentru pace) și de aceea a dezertat în anul 1917 de pe frontul de la Mărășești. După terminarea studiilor, m-am angajat la magazinul „Vulturul de mare cu peștele în gheare" unde am fost crunt exploatat. Chiar din prima zi de la înființarea mișcării legionare, 17 martie 1931, fasciștii huligani trădători de patrie și criminali mi-au fost foarte antipatici. Tot aici trebuie să menționez că n-am participat la rebeliune.

În anul 1942 mi s-a inscenat un proces de delapidare și, bineînțeles, justiția burghezo-moșierească, oarbă și rău intenționată, m-a condamnat. În prezent nu posed nici un fel de avere imobilă. Cunosc trei limbi, am o vastă cultură, sînt harnic și cinstit.

Trăiască lupta pentru pace!

Trăiască Republica Populară Romînă!

Trăiască alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare!

D. Stănescu

★

D. Stănescu n-a fost angajat la I.C.D.T.V.P. Probabil, crede el, pentru că nu și-a politizat îndeajuns cererea...

VĂ AMINTIȚI?

Astăzi, cînd țaranii din regiunea Constanța au intrat cu toții în gospodării colective și își au asigurată o viață mai bună, nu e lipsită de interes o evocare de acum aproape jumătate de secol.

Fotografia pe care o vedeți este din 1909 și a fost publicată în revista germană „Illustrierte Zeitung" din Leipzig, într-un număr închinat „glorioaselor" realizări ale familiei domnitoare de Hohenzollern (trecuseră doi ani de la rascoalele din 1907 reprimate atît de sîngeros).

Alături de numeroase portrete ale familiei regale, ale castelelor de la Sinaia etc., era publicată și această „casă" țărănească din Dobrogea.

Veniți astăzi să vedeți satul dobrogean!

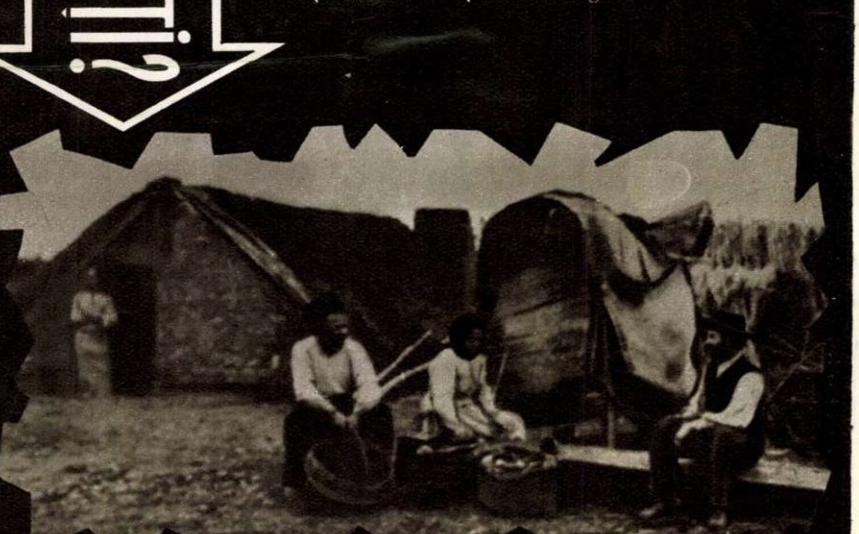

CRIMINALI care fac carieră

„Vacanță pe insula Sylt“ e un titlu de film care poate sugera spectatorului neavizat un peisaj pitoresc, sub un cer însorit, cu yachturi și yole, cu fete blonde, grațioase, cu terase însorite și oameni pașnici care se îndrăgostesc și se căsătoresc în finalul filmului. Și, totuși, e vorba de altceva în filmul german care poartă acest titlu. El reconstituie biografia sîngeroasă a fostului general-maior SS Reinefahrth, călăul din Varșovia, astăzi membru al partidului democrat-creștin și primar la Sylt (R.F.G.). Milioane de spectatori din Germania occidentală, unde filmul produs în R. D. G. nu putea să ruleze, deoarece revanșarzii vestgermani n-au nici un interes să-și compromită cadrele de valoare — l-au putut totuși recepționa, fiind transmis de către televiziunea Republicii Democrate Germane. Și milioane de spectatori s-au cutremurat la reconstituirea crimelor acestui fioros călău.

Acest film aparține ciclului de documentare început cu „Tu și camarazii tăi“, consacrat demascării foștilor fruntași hitleriști, care sînt reabilitați astăzi în regimul lui Adenauer: Speidel, Kesselring, Manteuffel, Gille, Milch, Heye și atîția alți călăi care pentru crimele lor și-au atras ura și mînia popoarelor Europei.

Cine au fost ei și cine sînt ei astăzi? Speidel a asasinat în masă și a deportat mii de francezi la Auschwitz; azi e comandant al trupelor N.A.T.O. din Europa Centrală și general în armata Germaniei Federale. Kesselring a fost condamnat la moarte de un tribunal englez, apoi grațiat. Azi, el e șeful organizației paramilitare revanșarde „Stahlhelm“ (Casca de oțel). Galland, fostul favorit al lui Hitler, care după ce și-a încheiat exilul în America de Sud, s-a stabilit în R.F.G., unde se ocupă cu procurarea de avioane de bombardament și utilaj pentru aviația vestgermană, în timp ce fostul general de divizie Phillips exercită aceeași meserie în materie de blindate, fiind în același timp omul de încredere care, contra comision, procură comenzi militare firmei „Henschel“...

Iată cîteva exemple dintr-o mie, care demonstrează că statele de serviciu în slujba lui Hitler sînt o excelentă recomandație pentru munci de răspundere în Germania occidentală. În definitiv, din 1933 pînă în 1957 s-au schimbat foarte multe; dar în Germania occidentală au rămas și „Deutschland über alles“, și „Drang nach Osten“, și mai ales spiritul revanșei, al militarismului de tradiție prusacă și al ideologiei canibale hitleriste, altoită de astă dată pe tulpina de mătrăgună a ideologiei imperialiștilor americani. De ce n-ar rămîne și monștrii care au însîngerat trupul Europei? De ce n-ar avea posturi de răspundere în Republica Federală Germană cei mai odioși asasini pe care i-a cunoscut, poate, istoria omenirii?

A fost scos de la gunoi ceea ce istoria a zvîrlit cu scîrbă. Petele de sînge de pe vechile uniforme au fost date la curățat, vechile decorații au fost lustruite, vechile aureole au fost un pic renovate, iar purtătorii lor se bucură azi, în cercurile guvernamentale din Germania occidentală, de toată cinstea și onorurile cuvenite unor oameni a căror singură greșeală, după părerea lor, este că... n-au reușit să masacreze întreaga Europă...

A. B.

1. *Reinefahrth, ieri: general - maior al poliției, conducător SS la Poznan.*

Azi: primar la Sylt, membru al partidului democrat-creștin al lui Adenauer.

2. *Manteuffel, ieri: general, comandant al diviziei „Germania mare“.*

Azi: candidează pentru postul de vicepreședinte al Bundestagului din partea „Partidului popular-liber“

3. *Gille, ieri: general SS, comandant al diviziei de tancuri „Viking“. Vinovat de moartea a peste 55.000 de soldați în bătălia de la Cerkase.*

Azi: editor de literatură nazistă în Germania de vest.

4. *Milch, ieri: feldmareșal, prim-locțiitor al lui Göring.*

Azi: unul dintre reprezentanții de frunte ai concernului oțelului „Klöckner și Mannesman“.

5. *Heye, ieri: viceamiral. Comandant al așa-numitelor „unități mici de luptă“ ale marinei naziste de război.*

Azi: deputat, membru al comisiei de securitate din Bundestag.

Scrisoare către un om „fericit“

INSCRIPȚIE LA O FOTOGRAFIE

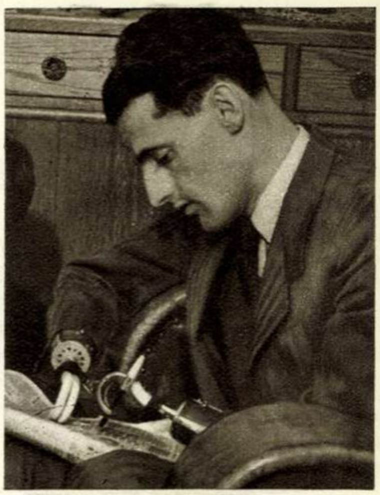

Destinatar: Andrew MILBOURNE, Newcastle, Anglia

Îți scriu această scrisoare, dragă Andrew, ca să-ți spun că te înțeleg. N-am avut bucuria să te cunosc, nu mă cunoști. Între noi sînt depărtări mari: fluvii cu ape tulburi, munți neguroși... Sînt între noi și destule stavile artificiale, create de guvernanții din țara ta și din alte țări occidentale. Am totuși credința că această scrisoare va ajunge la tine. Pentru o posibilitate dintr-o mie și tot merita să încerc. Vreau să-ți spun că te înțeleg — că nu numai eu, ci și prietenii mei te înțeleg — și tu trebuie să afli asta. E important și pentru tine.

Cînd ai văzut, într-un ziar englezesc, fotografia care te înfățișează și pe care o privesc și eu acum, ai zîmbit cu tristețe. Un bărbat în depline puteri, cu mîini de lemn. Mîinile tale ar fi putut să zidească clădiri, ar fi putut să cînte la vioară, ar fi putut să mîngîie copiii... Dar — ce amuzant — bărbatul cu mîini de lemn dezleagă cuvinte încrucișate. Au trecut numai 13 ani de cînd și-a pierdut mîinile în bătălia de la Arnhem, și a uitat tot: e un om fericit, are mîini artificiale, dăruite lui, parașutistului englez, de cei care l-au făcut să-și piardă mîinile, de foștii membri ai diviziei 16 de blindate hitleriste. Cei care ți-au ucis mîinile te invită azi ca musafir în Germania de vest și îți oferă în dar... proteze moderne. Ce vesel! (Știi? De fapt tu nu mai ai mîini; ei cred că așa ceva se poate uita, fie și o clipă). Dezlegi cuvinte încrucișate și te gîndești ce bine e să-ți pierzi mîinile în război, atunci cînd, după aceea, foștii tăi adversari îți dăruie proteze moderne (Ai fi avut mîini, mîini zdravene, mîini de soldat, mîini de îndrăgostit... Dar protezele scîrțîie atît de puțin, atît de puțin, mai puțin decît orice altă proteză! Sînt proteze moderne: ultima cucerire a tehnicii din Germania de Vest). Domnul Adenauer, domnii Speidel, Heussinger, au inimă bună, au suflete de copilași. Sînt gata să fabrice mii, sute de mii, milioane de proteze, pentru mîini, pentru picioare, poate și pentru cap (tehnica germană poate orice!). Cu o singură condiție: ca tinerii sovietici, și tinerii francezi, și tinerii cehi să-i lase să tragă în ei cu tunurile, cu mitralierele, cu armele cele mai perfecționate, cu arme atomice poate. După explozia de la Hiroșima, dintr-un om — mistuit cu totul — a rămas numai o umbră, pe scara unei case. Chiar și acestei umbre — opera altor asasini — ei sînt gata să-i dăruie un trup de lemn, minunat alcătuit, un trup-proteză. Numai să fie lăsați să-și arunce bombele pretutindeni unde doresc.

Îți scriu această scrisoare, dragă Andrew, ca să-ți spun că eu și prietenii mei te înțelegem. E foarte important să știi asta. Faptul că ai primit protezele nu înseamnă nimic. Bine ai făcut. Aveai nevoie de ele. Dar te-au cumpărat oare cu niște proteze? Ar fi prea mult. Noi îți zărim surîsul amar cu care te privești pe tine însuți, în fotografie. N-ai să le spui, desigur, niciodată cunoscuților tăi, așa cum ar vrea cei care ți-au dăruit protezele: „Porniți la război. Fasciștii sînt miloși. Iată ce proteze frumoase îți dăruie, după ce trag în tine. Porniți, alături de ei. E strașnic războiul. Îți pierzi mîinile și după aceea, vesel, dezlegi cuvinte încrucișate, servindu-te de proteze moderne“.

Ai să le arăți poate cioturile brațelor tale — ceea ce ți-a mai rămas — și n-ai să spui nimic. Dacă au mințile limpezi, cunoscuții tăi nu vor avea nevoie de vorbe.

Îți urez fericire și curaj.

Florin MUGUR

AMINTIRI despre COŞBUC

de I. PELTZ

Sînt de atunci mai bine de patru decenii. Nu împlinisem optsprezece ani, dar începusem de mult să scriu şi să public. Aveam, prin urmare, toate îndreptăţirile să port lavalieră, părul mare — şi... să frecventez Terasa, vestita, pe vremuri, cafenea a boemei literare.

Aici am văzut într-o zi, trecînd printre mese, un bărbat mai mult scund decît înalt, cu o privire tristă şi evitînd, parcă, lumea.

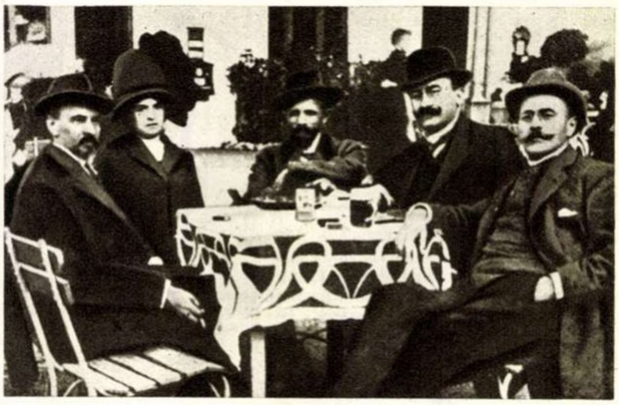
Caragiale (dreapta) şi Coşbuc (stînga) la Sîngeorz Băi, în 1912.

Purta un fel de redingotă neagră-verzuie şi o pălărie de fetru cu boruri mari. Avea mersul şovăielnic al omului frămîntat de gînduri şi părea foarte sfios.

Cineva şopti:

— Coşbuc!

Cîţiva îl salutară.

Poetul ţărănimii — cum îl numea Gherea — intrase în sala din dreapta — căuta de bună seamă vreun prieten — şi peste puţin timp părăsea localul — cu sfiiciune, mi 's-a părut — pierzîndu-se în lumea Căii Victoriei.

Poetul era, într-adevăr, sfios. Ţin minte că se făcea, pe atunci, mare haz de o întîmplare. O relatez aici, în cîteva cuvinte. Am spus că „Terasa" era cafeneaua boemiei literare. Veneau acolo poeţi, prozatori, critici, „şefi" de şcoală literară, aspiranţi la glorie — o faună interesantă din care, cu vremea, s-au distins doar cîţiva... Puţini, fireşte, au intrat în istoria literaturii romîne — cei mai mulţi au fost înmormîntaţi de timpul care nu iartă şi de posteritatea care nu le-a „ratificat" pretenţiile. In sala din dreapta îşi făcuseră „sediul" aceşti literaţi, iar la o masă lungă, spre fereastră — *poeţii: masa poeţilor*. Într-o dimineaţă — prea dimineaţă — un om cu cioc şi cu umbrelă şi-a făcut apariţia în sală şi, pentru că la masa cea lungă dinspre fereastră nu era nimeni, — s-a aşezat acolo şi a cerut o cafea.

— Vă rog să treceţi la altă masă, l-a poftit chelnerul.

Mirat, dar intimidat, omul s-a ridicat în picioare.

— Nu vă supăraţi, a adăugat chelnerul, *aici e masa poeţilor*!

— Aşaa? — s-a dumirit clientul necunoscut, care nu era altul decît marele Coşbuc—atunci am priceput: trec la altă masă!...

Insoţind pe un scriitor mai vîrstnic, am bătut într-o după-amiază la uşa lui Coşbuc. Dacă nu mă înşel, casa lui era pe undeva, pe calea Plevnei.

Ne-a primit un om îngîndurat, cu fruntea brăzdată şi cu acea privire tristă pe care i-o întîlnisem nu demult în grădina „Terasa".

— Uite — a spus scriitorul, arătîndu-mă — ţîncu'ăsta scrie şi publică de la vîrsta de opt ani. Are de pe acum o vechime în literatură: zece ani!

Coşbuc îşi aruncă ochii spre mine şi atunci i-am văzut privirea uşor înlăcrimată.

— Bine faci, mi-a spus, că lucrezi, dar de citit — citeşti?

Nu ţin minte ce i-am răspuns. Ţin minte ce a ţinut să adauge:

— Şi eu, de copil, am început să versific. Noaptea, mai mult, eram treaz şi chiar cînd dormeam visam că scriu. Mă sculam şi aprindeam luminarea şi... puneam pe hîrtie tot ce-mi trăsnea prin cap. Dar şi învăţam. Citeam mult. Te sfătuiesc să faci la fel!

Cît am mai stat s-a vorbit despre Dante, despre război (începuse de doi ani măcelul mondial) şi despre Caragiale, care, cu trei ani înainte, murise la Berlin.

Coşbuc observă, adresîndu-i-se scriitorului:

— Lui Caragiale i-a plăcut foarte mult „Maica cea tînără" a lui Emil Isac. Caragiale îi preţuia piesa— cum, de altfel, preţuia întreaga literatură a scriitorului tînăr, pe atunci, Emil Isac.

După cîteva zile, întîlnindu-l pe criticul Tomescu, de la „Ramuri", i-am spus:

— Vai, ce tristă figură are marele poet! Trebuie că-i un om chinuit!

— *Acum* are o figură tristă, mi-a explicat Tomescu, *acum* e chinuit! Dar Coşbuc era un temperament plin de voioşie, un om optimist, un poet al vieţii, al speranţei, al încrederii în sine şi în alţii...

— Şi-atunci?

— Atunci...

Şi Tomescu a făcut un gest cu mîna, pe care nu l-am priceput. Mai tîrziu Liviu Rebreanu mi-a lămurit pricina transformării fulgerătoare a temperamentului marelui poet:

— Cu un an înainte de l-ai cunoscut—mi-a spus autorul lui „Ion" — băiatul lui, unicul lui fiu, Alexandru, a murit de o moarte năprasnică. Era o frumuseţe de flăcău, de-abia împlinise douăzeci de ani şi era plin de calităţi! De cînd i s-a prăpădit feciorul, Coşbuc n-a mai cunoscut liniştea: se topeşte ca o luminare, zi de zi, ceas de ceas.

Din cînd în cînd Coşbuc îmi îngăduia să-l vizitez. Mi-a vorbit despre anii uceniciei sale. Despre lăcaşurile de învăţătură din Năsăud, despre pasiunea cu care, încă de pe băncile şcolii primare, se dăruise limbii romîne.

— Cu matematicile nu m-am împăcat niciodată! — mi-a spus, surîzînd.

Mi-am luat curajul (curajul celor optsprezece ani neîmpliniţi) şi i-am replicat:

— Dar şi matematicile au poezia lor!

— Da, nu neg, mi-a răspuns poetul, da'eu n-am făcut casă bună cu ele...

De cîte ori mă despărţeam de Coşbuc, aveam sentimentul că mă despart nu numai de un mare inspirat, de un strălucit cîntăreţ al plaiurilor natale — dar şi de un mare învăţat. Aceasta, împotriva unei opinii lansate de o ciocoime, pe cît de ingrată, pe atît de pretenţioasă, care decretase: Coşbuc — autodidact; Coşbuc — poet; dar nu şi învăţat.

Falsa părere, lansată sau cel puţin susţinută de Maiorescu, n-a rezistat timpului. Coşbuc s-a dovedit a fi un om de mare cultură, un erudit, adînc cunoscător al tuturor literaţilor — vechi şi noi; în acelaşi timp nu era numai un poet, un mare artist al cuvîntului — dar şi un exponent al idealurilor poporului său, precum şi un mare iubitor al limbii, un adînc cunoscător al intimităţilor ei, un lingvist de calitate.

Odată, într-una din convorbirile pe care le-am avut cu Ramiro Ortiz, savantul profesor de limbă italiană şi eseistul cu preocupări din cele mai variate, mi-a spus:

— Coşbuc mă consulta din cînd în cînd asupra subtilităţilor de limbă ale lui Dante. Cu aceste prilejuri se adîncea în consideraţiuni originale asupra limbii romîne. Cred că era unul dintre cei mai mari mînuitori ai limbii romîne, precum a devenit şi al limbii italiene, pe care ajunsese s-o stăpînească la perfecţie.

— Muncea mult?

— Enorm. Numai moartea fiului său l-a zdruncinat şi a făcut să-i scadă capacitatea de muncă. Şi mai avea o calitate, esenţială pentru cel ce şi-a impus, ca ţel al vieţii, transpunerea în romîneşte a operei lui Dante: calitatea artistului veşnic nemulţumit de realizările sale, pe care le relua, le îmbunătăţea, le şlefuia necontenit. Coşbuc nu trecea, sub nici un motiv, peste un vers, peste un cuvînt care nu i se părea destul de potrivit, destul de în stare a reda în romîneşte savoarea, tîlcul, valoarea originalului.

A fost, pe lîngă toate, un mare, un conştiincios om de atelier, un muncitor al condeiului, în cel mai larg înţeles al cuvîntului.

Consemnări literare

„Scrisul bănăţean" are bunul obicei de a publica în fiecare număr al său schiţe sau nuvele care oglindesc aspecte variate ale vieţii de azi. Astfel, în nr. 8, revista publică nuvela lui Mircea Şerbănescu „La revedere... în 1954", iar în nr. 9 Ion Arieşanu semnează schiţa „Lacrima". În ciuda faptului că temele sînt luate din medii diferite, ele se înrudesc totuşi. Şi în prima bucată, ca şi în a doua, autorii pledează pentru participarea tuturor la promovarea noului în societate, pentru întărirea responsabilităţii sociale a omului — cum spune un erou — faţă de semenii lui, faţă de întreaga colectivitate. Ilie Mezin, eroul lui Mircea Şerbănescu, este un om de ştiinţă, ordonat, preocupat de descoperirea mijloacelor prin care viaţa să devină mai uşoară, mai plină de rod. Întîlnirea, după furtuna ultimelor două decenii, cu foştii lui colegi de şcoală, îl pune însă pe Ilie Mezin faţă în faţă cu altă realitate: aceea a oamenilor care au rămas în urma vieţii, au scăpat din mîini firele care-i leagă de actualitate. Aceştia încearcă să se convingă că prezentul poate fi construit pe calapoadele trecutului. Acest trecut însă nu mai spune nimic lui Mezin, nici lui Aurel Covaci, activistul de partid. Privirile lor sînt prea mult aţintite în viitor, pentru ca să-şi creeze drame de conştiinţă searbăde, fade, de genul celor ale lui Ionescu Marius. Ilie Mezin şi Aurel Covaci îşi urmează calea lor, care nu cunoaşte înfundături.

Mircea Şerbănescu a izbutit să creioneze, în cele cîteva pagini ale nuvelei, tipuri veridice. Regretabil este însă că Ilie Mezin nu trăieşte mereu la aceeaşi tensiune. Uman, cald, înţelegător în primele apariţii, alunecă treptat în şablon, adoptă o vorbărie lozincardă, care-i răpeşte naturaleţea. Un mic filozof al practicei, Aurel Covaci este cea mai realizată figură.

Iuliu Neda, eroul lui Ion Arieşanu din „Lacrima", este un bătrîn maistru strungar, deschis şi el vieţii noi, dar cu unele rămăşiţe ale unei mentalităţi învechite. Un ucenic, Carol Gruia, desface prin sincerul său ataşament faţă de maistru, ultimele chingi care îl imobilizau pe bătrîn şi amîndoi simt că de acum înainte aparţin viitorului, „găsindu-se cu adevărat unul pe altul".

Fără inutile divagaţii de ordin psihologic, Ion Arieşanu a lăsat pe cei doi eroi ai săi să acţioneze fiecare după credinţa şi mentalitatea proprie. Finalul neaşteptat convinge şi emoţionează.

L. VOITA

Cîteva minute cu KLARA LUCIKO

de Anatoli **FINOGHENOV**

Foto: V. MALIȘEVA

Actrița Klara Luciko, interpreta plină de talent a rolului dublu din „A douăsprezecea noapte“.

Interviul pe care i l-am luat Klarei Luciko a început într-un mod cu totul neobișnuit. Mă hotărîsem să-i adresez cele cîteva întrebări ale mele într-una din pauzele proiectatei întîlniri între studenții moscoviți și cei mai cunoscuți actori de film sovietic cînd, spre dezamăgirea mea (și vă asigur că nu numai a mea), s-a anunțat că Klara Luciko nu va putea participa la întîlnirea noastră: se afla încă în India, pe care o vizita împreună cu o delegație de cineaști sovietici. Iată însă, că, spre sfîrșitul serii, pe scenă apăru pe neașteptate o femeie foarte frumoasă, pe care n-am recunoscut-o la prima vedere: trupul îi era înfășurat într-un suplu halat de mătase indiană, iar pe frunte îi strălucea o podoabă din nestemate. S-a apropiat de rampă și a rostit în limba hindusă: „Bună-seara! Ce mai faceți? Îmi sînteți dragi...“ După primele clipe, în care spectatorii înmărmuriseră de surprindere, cu toții au izbucnit în aplauze: recunoscuseră în femeia indiană pe actrița Klara Luciko! Mai tîrziu am aflat ce se întîmplase: știind de întîlnirea organizată cu studenții din Moscova, actrița a hotărît să participe neapărat la ea, așa că direct de la aerodrom a sosit la Casa Unională.

— La plecarea din India am primit un dar special pentru dv., pe care m-am grăbit să vi-l aduc chiar în astă-seară. Vi-l trimite unul dintre actorii dv. preferați: Raj Kapoor. E un dar pe care îl veți putea mai curînd auzi decît vedea — a adăugat zîmbind Klara Luciko.

Și de pe scenă a răsunat vocea caldă, binecunoscută a lui Raj Kapoor, care trimisese studenților Moscovei un disc cu înregistrarea cîntecului său din ultimul film. In seara aceea nu am mai vorbit cu Klara Luciko: găsisem pentru interviul meu un „prolog“ ce mi se părea interesant, iar actrița părea să fie obosită, cu toată durata scurtă a călătoriei ei, făcută cu un avion sovietic cu reacție. Am regăsit-o a doua zi acasă la ea, în confortabila-i locuință de pe malul rîului Moscova; era așezată jos, pe covor, în mijlocul unui morman de albume cu fotografii, șaluri multicolore, cutii, reviste indiene, pe care le arăta fetiței ei, Oxana. Iar aceasta, cu tot entuziasmul celor 5 ani și jumătate ai ei, aplauda și sărea de încîntare în fața fiecărui dar adus de mama ei. Era un ritual familial obișnuit, ce se petrecea de fiecare dată cînd Klara Luciko se întorcea din străinătate. S-a repetat și după călătoria în Finlanda, și după cele în Mongolia, în Luxemburg și în Cehoslovacia, țări în care Klara Luciko a dus mesajul artei cinematografice sovietice.

Pe Klara Luciko o cunoșteam din filmele ei. Deși de puțină vreme în cinematografie, ea a realizat cîteva roluri (în „Cazacii din Cuban“, „Minerii Donețului“, „Marea familie“, „A douăsprezecea noapte“ — unde a jucat dublu rol — „Trei întîlniri“) care au impus-o atenției publicului. Nu știam însă nimic despre începuturile carierei ei artistice, așa că în acest sens am formulat clasica, banala întrebare de interviu: „Cum ați devenit actriță?“

— Răspunsul meu va fi la fel de „banal“ ca și întrebarea, dacă țineți morțiș să o calificați astfel, pentru că trecutul meu nu are nimic senzațional: mi-a plăcut de mică să joc teatru, am făcut parte din cercul dramatic al școlii, după ce am terminat liceul am învățat pe rupte o vară întreagă și am reușit la greul, foarte greul examen de intrare în Institutul de Cinematografie. Asta-i tot. In biografiile noastre, ale tinerei generații de actori sovietici, nu mai puteți găsi nimic de natura acelor amănunte savurate și mult trîmbițate de presa burgheză: „din manechin la o casă de mode — mare actriță“; „umila casieriță de cinematograf — vedeta nr. 1 a zilei“; „vînzătorul de ziare, june-prim de răsunet“. Talentele noastre nu trebuie să-și facă stadiul de vînzători de bretele sau să participe la concursuri de frumusețe pentru a fi relevate. Pur și simplu sînt depistate cu grijă și dragoste încă din școală.

— Mulțumesc. Vă asigur că acest răspuns „banal“ va mulțumi pe toți cititorii noștri. Dar acum, cîteva cuvinte despre rolul dv. preferat.

— De astă dată, o să vă fac o mărturisire pe care inutil aș numi-o confidențială, pentru că tot știu că o veți face publică. Vă amintiți de rolul colhoznicei Dașa din „Cazacii din Cuban“?

— Da, destul de bine... Era parcă vorba de o fată tînără îndrăgostită de un colhoznic din satul vecin și pe care președintele colhozului căuta să o împiedice de la această căsătorie.

— Exact. Nu voia să-și piardă cea mai bună colhoznică a sa. Rolul președintelui era jucat de artistul poporului Serghei Lukianov, care avea și „în particular“ argumente foarte puternice să nu accepte despărțirea de mine. Noi ne iubeam și în curînd... ne-am căsătorit.

— Proiecte de viitor?

— In prezent o joc pe Antonina, eroina filmului „Alături de noi“, pe care am îndrăgit-o foarte mult. Trăind o mare dramă sentimentală, ea își va regăsi echilibrul sufletesc în mijlocul prietenilor și tovarășilor ei de muncă. Iar în curînd voi începe să filmez, împreună cu soțul meu, în transpunerea cinematografică a romanului „Kociubei“ de Pervențev; Lukianov în rolul lui Kociubei, iar eu în cel al infirmierei Natalia.

Convorbirea noastră fu întreruptă de țîrîitul telefonului. Klara Luciko era rugată să vină urgent la studioul „Mosfilm“, pentru a vedea noul film „Vîrtej dușmănos“, în care interpreta un rol cu totul deosebit de cele de pînă acum: cel al spioanei Dogmara...

Klara Luciko și fetița ei.

O familie căreia nu i se poate reproșa lipsa veseliei: Klara Luciko, Serghei Lukianov și fetița lor, Oxana.

Ce este REVI

1

Curioasă întrebare! „Revista 1958“ este, firește, o... revistă, un spectacol de estradă, care are adăugat în titlu o dată oarecare.

Numai că o astfel de definiție ar nemulțumi profund pe autorii noului spectacol al Teatrului Satiric Muzical „Constantin Tănase“. Nu de alta, dar unul dintre ei, Nicușor Constantinescu (celălalt e talentatul George Voinescu), s-a numărat în deceniile trecute printre făuritorii genului. Și dacă încă de pe atunci revista cîștigase, prin ceea ce ea avea valoros, simpatia milioanelor de spectatori (și, poate, antipatia nenumăratelor victime prin ceea ce avea facil și chiar vulgar), astăzi ea își propune noi țeluri, și mai vaste...

1. ...sîntem doar în preajma lui 1958! Atunci ce caută îmbătrînitul „french-cancan“, printre ale cărui grații s-a rătăcit, desprins parcă din cartea lui Bacalbașa, irezistibilul „Căpitan Teacă“?... E simplu: autorii s-au hotărît să ne introducă în „casa revistei“ prin... podul de vechituri!

2. In schimb, „agresivul“ Cyrano de Bergerac a părăsit același pod al vechiturilor, coborînd energic direct... în stațiile de tramvai, în pivnițele M.A.T.-ului și ale „Plafar“-ului, în depozitele de... copite ale Comcar-ului, cu care duce o bătălie necruțătoare. Și fiecare înțepătură a spadei sale ascuțite înseamnă o nouă victorie: „Touché!“ Cei în cauză sînt rugați să vină în sală prevăzuți cu pansamente sterile. Nu de alta, dar „Revista '58“ are o pronunțată fobie pentru... mănuși.

2

3. Fobie pe care o împărtășește, după cum vedeți, și Maria Tănase, care, atunci cînd este vorba de anumiți inspectori ai spațiului locativ, sau de cavalerii hîrțoagelor birocratice, preferă... resursele expresive ale folclorului. Ce vreți? Revista are nevoie de cineva care să spună lucrurilor pe romînește. Ca, de pildă: „c'est magnifique d'avoir... une pleoșc unique“... N-or fi înțelegînd exact francezii termenii tehnici, dar cei în cauză îi înțeleg!...

3

4. Dacă vreți să știți ce legătură există între tablourile precedente și acesta, întrebați-l pe Antonescu-Cărăbuș; el vă va explica poate, cu o logică cu totul proprie, că, în vreme ce la București tramvaiele sînt aglomerate, la Pol există... pinguini, sau că, indiferent de părerea spațiului locativ, mambo-ul se dansează ritmic... In sfîrșit, satisfăcuți sau nu de logica explicațiilor, nu strică să rătăcim cîteva clipe în ținutul ghețurilor polare, unde avem șanse să descoperim pe... inventatorul mambo-ului!

4

5

STA '58?

Text: I. RADU
Fotografii: S. ŞTEINER

8. In vremea aceasta un alt dans avea loc pe pămînt. Sclipirile costumelor şi ale decorurilor nu erau cu nimic mai palide decît rivalele lor astronomice. Ne aflăm în mijlocul splendorilor aurite ale „Tezaurului"; şi sub privirile mulţumite ale „Cloştii cu puii de aur", sîrba noastră pare şi mai strălucitoare.

9. Nu ştiu dacă luna sau... sateliţii artificiali au fost martorii acestui romantic duet de dragoste. In orice caz, eroii lui nu par să se jeneze de prezenţe străine, chiar dacă e vorba de mii de ochi. Peste o clipă vaporul „Revistei" va ridica ancora. Melancolia e deci la locul ei; mai ales că pe marinar îl pîndeşte întotdeauna...

10. ...fundul mării, care este un loc destul de puţin dorit de exploratorii mărilor, deşi, după cum vă puteţi convinge, nu e lipsit de un anumit farmec... Mai ales cînd, printre meduze, cai de mare şi (vai!) caracatiţe, se află şi asemenea „perle" care-şi aşteaptă pescuitorul! In ceea ce-l priveşte pe acesta din urmă, îndeletnicirea lui necesită desigur destule riscuri. Dar, judecînd după rezultat, se pare că merită.

11. Şi dacă, totuşi, vaporul nu a acostat... în fundul mării, el a putut ajunge fără îndoială printre nisipurile arzătoare ale Saharei, în care „Getax-urile" poartă cocoaşe...

12. Desigur că în deşert nu pot lipsi struţii. Numai că cei descoperiţi de exploratorii „Revistei" sînt, în felul lor, inovatori. Au înlocuit nisipul cu „condiţiile obiective", care asigură o ascunzătoare cu mult mai comodă. Orice poate fi scuzat prin „condiţii obiective": delăsarea, complicaţiile sentimentale, ba chiar şi naivitatea cupletelor — adaugă autorii... Dar, în acest din urmă caz, nu e vorba decît de o modestie, pe care spectatorii „Savoy-ului" o dezmint în fiecare seară.

„Revista '58" a început cu un an mai devreme decît o anunţa titlul. Dar judecînd după primele spectacole, n-ar fi exclus să dureze cu un an mai tîrziu!...

5. Pe acelaşi fir „logic" al explicaţiilor, este firesc — nu-i aşa? — să ne întoarcem după călătoria făcută la Pol în... bucătăria revistei, unde se poate servi, după cerere, un rasol (pentru lămuriri adresaţi-vă anumitor întreprinderi la sfîrşit de plan) sau o peltea (aci pot da indicaţii preţioase campionii şedinţelor). E preferabil însă să serviţi o... salată muzicală, de al cărei piper a avut grijă compozitorul N. Patrichi.

6. O casă cu confort modern e utilată, fireşte, cu o sală de duşuri. Iar duşul fără săpuneli... critice nu ar avea nici un haz. De aceea băieşiţele noastre s-au pus temeinic pe treabă. Fără îndoială că riscul de a le deveni victimă nu e lipsit de un anumit farmec. Totuşi, s-ar putea ca după săpuneală să fii mai puţin încîntat, mai ales dacă te ocupi cu vînzarea într-un anumit fel a peştelui sau cu difuzarea „sui-generis" a biletelor de fotbal (aşa cum s-a întîmplat cu oaspeţii spectacolului de la Savoy).

7. Pe scena Savoy-ului n-au lipsit niciodată... stelele. Cît priveşte luna, ea a fost poate prea des prezentată în melodiile de dor. Dar fără doar şi poate, pentru prima oară şi-aufăcut apariţia în constelaţie... sateliţii artificiali. Iar efectul în spaţiile cereşti a fost considerabil: în cinstea lor aştrii au organizat un dans feeric, care ar fi continuat vreme nesfîrşită, dacă nu ar fi intervenit... sfîrşitul primului act.

Moda

COSTUME ȘI MANTOURI

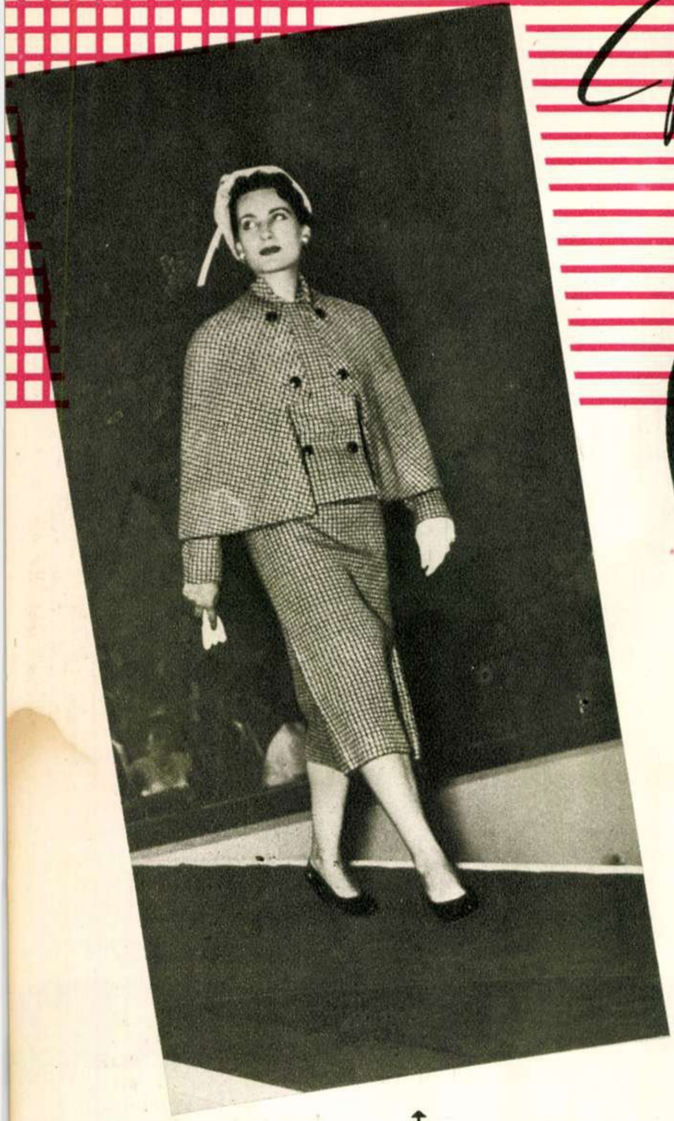

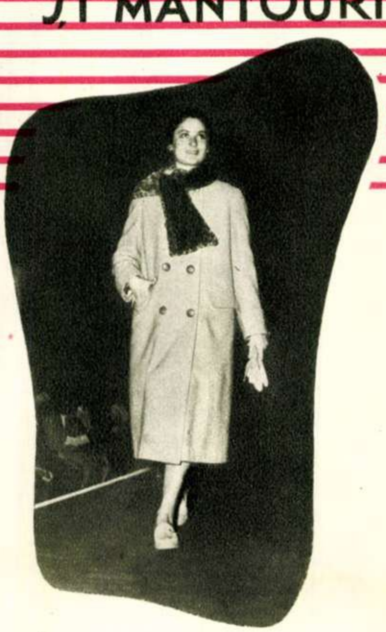

↑ Mantou tineresc, cu guler de blană din imitație de leopard, înnodat în chip de eșarfă.

↑ Din material pepit, un costum cu pelerina prinsă la două rînduri de nasturi.

Pentru zilele răcoroase de toamnă, un costum cu jachetă largă și guler de blană. →

La o fustă gri, o jachetă trei sferturi de culoare închisă, completată cu o glugă căptușită din materialul fustei. ↓

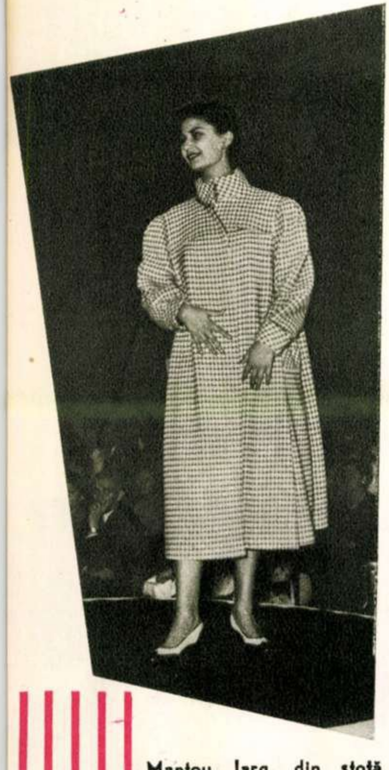

Mantou larg, din stofă pepit, pentru zilele de toamnă.

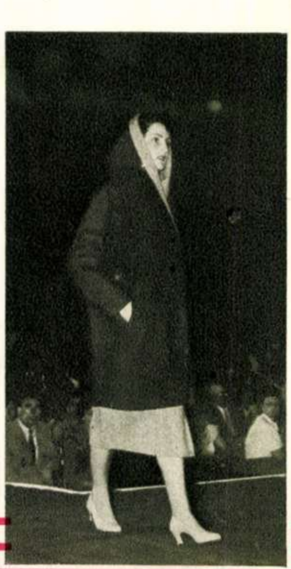

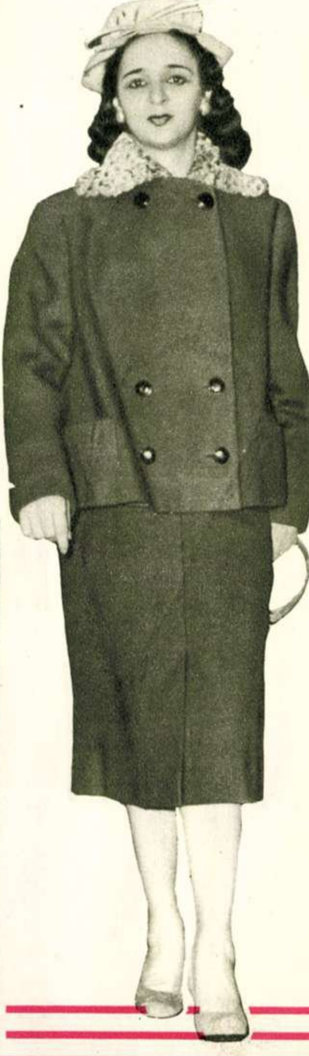

Din seria „PORTRETE“

de A. POCH

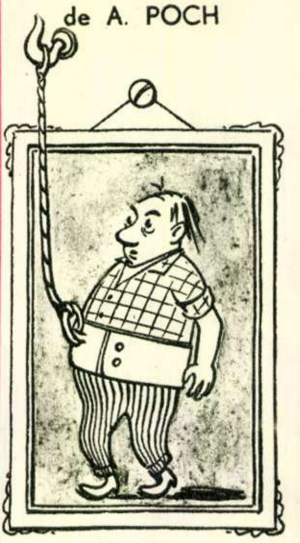

Prudentul

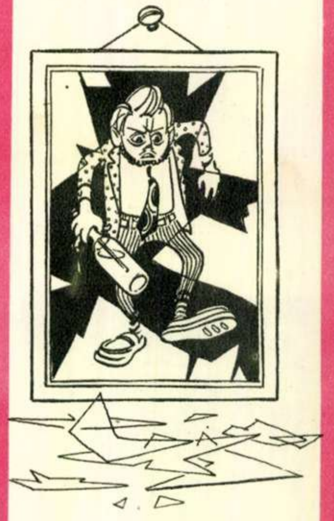

Huliganul

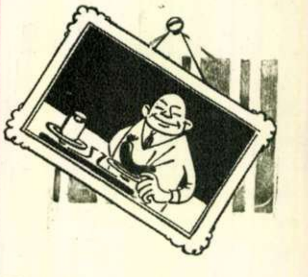

Vînzătorul cu cintar strimb

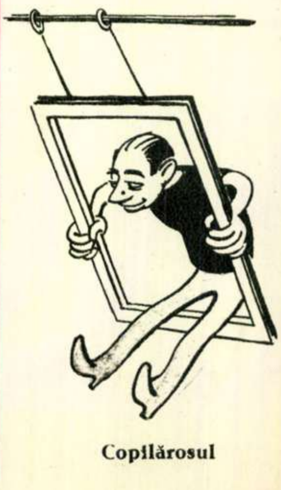

Copilărosul

DIONISIOS SOLOMOS

poetul libertății grecești

Poporul grec cinstește anul acesta memoria marelui poet național Dionisios Solomos, de la a cărui moarte s-au împlinit la 9 noiembrie o sută de ani.

Dionisios Solomos s-a născut în 1798 pe insula Zante, care se afla pe atunci, ca și celelalte insule din Marea Ionică, sub dominația britanică. Tatăl său, Nikolaos Solomos, făcea parte dintr-o veche familie nobilă; în schimb mama sa, Angelica Nikli, provenea din păturile de jos ale poporului. Mulțumită acestei femei simple viitorul poet ajunge să cunoască și să asimileze limba populară.

O împrejurare care a contribuit mult la formarea caracterului lui Solomos a constituit-o legătura lui, încă din fragedă tinerețe, cu revoluționarii din Italia, care pe atunci erau exilați pe insula Zante. Unul dintre aceștia, un anume Don Santo Rossi, a fost — după afirmațiile biografilor poetului — primul dascăl al lui Solomos. El a insuflat în conștiința tînărului dragostea pentru libertate și ura împotriva tiranilor și a opresorilor.

Solomos a lăsat o operă vastă: cîntece, poezii lirice și epice, epigrame, satire politice și sociale, precum și un roman. În cultura neoelenă, Solomos a jucat același rol pe care l-a avut Dante în cultura italiană. Într-adevăr, el este un mare reformator al limbii. Pe vremea poetului, între limba vorbită de mase și cea vorbită de vîrfurile societății exista o mare prăpastie. Clasele dominante foloseau o limbă artificială, care nu era înțeleasă de popor. Scriind în limba pescarilor și a păstorilor, Solomos a izbutit să o impună pe aceasta drept limbă literară, demonstrînd că ea este capabilă să exprime cele mai înalte sentimente și cele mai nobile idei. După Solomos, toți poeții de frunte s-au străduit să scrie în limba ale cărei frumuseți le dezvăluise marele poet.

Trăind în epoca luptelor pentru libertate, care au culminat în anul 1821, Solomos a îmbrățișat cu căldură năzuințele poporului său și astfel în 1823 scrie „Imnul libertății", devenit ulterior imnul național al poporului grec.

Cînd află de moartea lui Byron, Solomos îi închină un poem în care compară pe eroul de la Misolonghi cu figurile legendare din trecutul Eladei.

În poeziile sale lirice, Solomos a cîntat frumusețile naturii și fericirea iubirii. Scrise în stil și formă populară, cîntecele lui Solomos au devenit repede cunoscute, și au intrat de mult în patrimoniul literaturii grecești.

În romanul „Femeia din Zante", Solomos a biciuit viața imorală, precum și atitudinea nepatriotică a unei părți din nobilime, care în plină luptă revoluționară a poporului a făcut cauză comună cu opresorii mișcării de renaștere. Totodată Solomos a zugrăvit noblețea sufletească, patriotismul, spiritul de sacrificiu al maselor.

Poet național al Greciei, Solomos a militat prin opera sa pentru libertatea tuturor popoarelor oprimate. Prin această trăsătură nobilă, el se integrează în șirul acelor precursori care au binemeritat nu numai din partea patriei lor, dar și a tuturor acelor pentru care libertatea și independența națională reprezintă bunul cel mai scump, cîștigat prin lupte aprige.

Vas NICOLAU

Herman STOLPER

CASA MEA

Mi-e dragă casa mea ca viața,
Cu tine-n ea ferice sînt.
Din mine cîte-o părticică
Am pus și-n lucrul cel mărunt

Dulapul, masa, draperia
Și patul dragostei fierbinți...
Covorul — cîntec al culorii,
Și cărțile — bătrîni cuminți.

Și rama de mahon ce ține
Fotografia de la nuntă
Privind-o mult, n-o să mă satur
Nici tîmpla cînd mi-o fi căruntă

Eu nu știu cum se face, nu știu,
Dar pun în toate-un căpătîi.
Chiar și pe voi, mărunte lucruri,
Adeseori eu vă mîngîi.

Căci tot ce-agonisești cu trudă
Și tot ce-i cîștigat cu greu
Îți intră-n inimă și-n viață
Și te vor bucura mereu.

Mi-e dragă casa mea. Mi-e dragă.
Cu tine-n ea ferice sînt.
Din mine cîte-o părticică
Am pus și-n lucrul cel mărunt.

În romînește de
Victor TULBURE

D. GALICEANU

CONSTELAȚII NOI

Metalul din adîncuri, parc-a-ncolțit deodată
La margine de holde și sub albastrul cer,
S-a înălțat o plantă metalică, ciudată,
Ce domină cîmpia, cu lujerul de fier.

Îi strălucește vîrful cu muguri de faianță
Și-ntinde n depărtare antene de oțel
Și-așa se prind în horă, cu suplă eleganță,
Toți lujerii metalici asemenea cu el.

Nedumerită pare în nopți tăcute, luna
Crezînd că dintre stele a dezertat vreun roi:
Sclipindu-și jucăușe acolo jos cununa,
S-au așezat prin sate, în constelații noi.

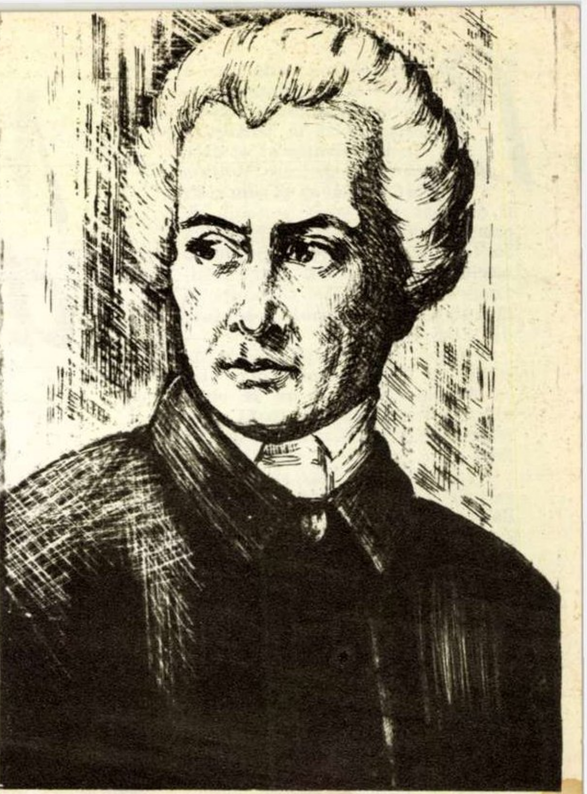

Dionisios SOLOMOS

Ispită *)

— fragment —

Au prins să dănțuie-n amurg iubirea și blondul aprilie,
iar firea se află-ntr-un ceas, nespus de tihnit și suav,
lin umbra s-a întins lunecînd — un rîu de răcori și arome —
și crește un astfel de cînt, încît răsuflarea ți-o pierzi.
Pîrăuri pe jgheab de cristal, cu dulci legănări grațioase,
revarsă sclipirile lor, într-un joc nesfîrșit.
Aleargă și sar, ici-colea, zglobiu ciripind ca lăstunii,
e-un clocot de viață aprins, în valuri, pe glie, în cer,
și chiar peste lacul tăcut, cu fața întinsă și pală,
un fluture trece în zbor, fugind după umbra lui mică,
s-o prindă, s-o ia lîngă el, în leagănul lui dintr-un crin.
...Ce noapte-ncărcată de vrăji! Ce noapte de april minunată!
Nici aripa unui zefir nu tulbură ceasul tihnit,
nu simți în văzduh nici măcar un zbor de albină spre-o floare,
și în nemișcarea sticlind, în undele albului lac
s-a prins ca-ntr-o plasă de basm, o lună de argint solitară
și-o fată cu chip fermecat apare în razele ei...
Iar colo, zăresc la un loc, copii și neveste viteze
s-au strîns lîngă focul domol, aprins și hrănit cu amor,
ard mese spălate cu drag și paturi ce-s fără prihană,
iar focul nu smulge-un oftat și nu lăcrimează nici ochi
cînd fumul, țesut cu scîntei, atinge obraji și veșminte.
In codrul de-arome și vis stau săbiile gata, veghind,
așteaptă să-și taie-n curînd cărarea înspre libertate...
Aicea cu moartea rămîn... acolo de-ajung, sînt cu frați...

În romînește de
Dimos RENDIS și Mioara CREMENE

---

*) Din poemul „Asediații liberi", în care se vorbește despre lupta asediaților din cetatea Misolonghi, ce se pregătesc să treacă printre rîndurile dușmanilor spre a se uni cu forțele de eliberare.

Măseaua de minte

— schiţă —

de C. BACIU

Ilustraţie de Nell COBAR

Blestemîndu-şi zilele că a ajuns să se trateze la policlinică, domnul Racoviceanu intră la Institutul Medico-Dentar şi se duse să se înregistreze. Molfăia tot timpul ca şi cum şi-ar fi plimbat prin gură o coajă de prună acrişoară şi te aşteptai ca în fiece clipă să-l vezi scuipînd-o într-un colţ, cu scîrbă. Dar el continua să mestece, fără să scuipe şi fără să înghită, strîmbîndu-se doar din cînd în cînd.

Se temea că extracţia măselei de minte să fie dureroasă, mai ales că dentista sa, cu care se obişnuise, refuzase să i-o scoată — şi refuzul acesta de-abia îi sporise frica.

După ce-şi luă fişa şi intră în sala de chirurgie dentară, se strîmbă şi mai tare. „Dar ăştia lucrează cu studenţii, banditii dracului" — îşi spuse. „Ticăloşii, cu studenţii! Uite cum au grijă de oameni! Grija de om" — repetă el mîrîind. Stătu o clipă să iscodească, dar nu auzi pe nimeni gemînd, nu văzu figuri perplexe de studenţi încremenite în faţa gurilor deschise, aşa cum şi le închipuia. „Totuşi, e o barbarie — socoti el. Asta ar trebui făcut pe pielea condamnaţilor la închisoare. Doar nu sîntem tîlhari."

Îşi prezentă fişa femeii în alb aşezată la o măsuţă şi, după ce o examină cu atenţie, conchise că poate să i se împărtăşească.

— Tovărăşico, — zise el — aici lucrează numai studenţi?

Femeia de la masă îi privi fălcile moi şi pungile de sub ochi, care pulsau parcă de o viaţă proprie.

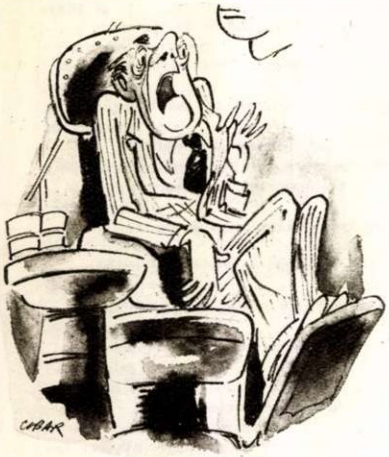

— Nu — răspunse dînsa fără poftă. Sînt şi asistenţi care îi supraveghează. Dar nu vă temeţi, sînt din anul cinci, cu practică. Aşezaţi-vă acolo, unde e scaunul liber...

— Da' ce, eu sînt cobai? — mormăi domnul Racoviceanu, cuibărindu-se în scaunul metalic şi rece. Ar fi vrut să se înfurie pentru a scăpa de frică, dar pe neaşteptate îl cuprinse o aţipeală scurtă, bătrînească. Se trezi la auzul unei voci grave şi, ridicînd capul, un val de sînge îi împurpură obrajii.

O mutrişoară bălaie cu un nas subţirel se holba în adîncul gurii lui cu o neruşinare care îl făcu să se simtă ca fără pantaloni. Iar mutrişoara asta o cunoştea prea bine: o pălmuise cu zece ani în urmă la Roman, cînd, în plină stradă, la un miting, îl numise reacţionar. De surprindere Racoviceanu căscă gura, cu gîndul stupid că astfel îşi va acoperi faţa, şi chiar se schimonosi puţin, ca să pară de nerecunoscut. Dar studentul era preocupat de măseaua pe care o tot scutura şi nu observa nimic.

— Imediat — murmură el. O anestezie bună şi gata.

Racoviceanu îşi lipi dosul palmei de frunte şi, lăsîndu-şi apoi mîna în jos, privi după student printre degete. I se părea că a intrat într-o cursă pentru animale, care-l prinsese cu ghearele de măsea, şi nu putea să se mai smulgă. Dar dacă ar refuza să fie tratat de mutra asta blondă, spunînd că au avut un diferend personal?

— Deschideţi gura, vă rog, şi rezemaţi-vă cu ceafa de scaun, auzi iar vocea gravă lîngă el. Să vă las mai jos?... Să ne uităm, să vedem...

„Ce să vedeţi, ignoranţilor? — replică prompt şi veninos în gînd Racoviceanu. Lasă lumea pe mîna voastră!"... Îşi întrerupse însă peroraţia mintală, pentru că studentul luase siringa în mînă şi, căscîndu-i gura, îi înfipse acul în gingie. „M-a recunoscut — îşi spuse domnul Racoviceanu cînd durerea îl săgetă subţirel. Dar s-o fac pe prostul, s-o fac pe prostul..."

— Acum să aşteptăm pînă îşi face efectul! — zise mutrişoara bălaie şi Racoviceanu îşi acoperi iar ochii cu palma, pentru că i se păru că celălalt îi cercetează figura cu prea multă atenţie. Dar tînărul se îndepărtă şi pe pacient îl cuprinse o frică grozavă, care îi răci mîinile. „Ar fi un idiot, un dobitoc, dacă nu s-ar răzbuna acum. Doar mă are la mînă... Oh, să-mi fi dat mie cineva o palmă, îl mîncam... Banditule, m-ai prins acum ... Dar asta e neomeneşte — se revoltă tot el. Umanitatea nu permite! Dar unde ne trezim? Ce-ar fi să-l cheme totuşi pe profesor, să-l roage să-l opereze el? Să-i spună că-i e frică si că suferă de inimă: încrederea bolnavului e mare lucru..."

Întoarse capul şi îi făcu semn profesorului, pe al cărui şorţ se vedeau cîteva mici pete de sînge.

— Domnule profesor — murmură Racoviceanu rugător — sufăr şi de inimă si... Băieţii ăstia sînt foarte buni, dar nu s-ar putea ca dumneavoastră...? N-am o inimă prea bună... Şi mi-i cam frică... hă, hă... vă mărturisesc...

— Oh, nu vă temeţi — îl linişti cu o bonomie indiferentă profesorul. Dînsul nu e student, e asistentul meu, a fost şeful anului, are o mînă de înger... L-aş lăsa să-mi scoată toţi dinţii...

Racoviceanu îl privi ca un cîine bătut, cu ură neputincioasă si fu cît pe aci să dezvăluie „motivul personal", dar profesorul îi zîmbi şi se îndepărtă.

„Să fiu drăguţ, ar trebui să fiu drăguţ cu el — socoti Racoviceanu, văzîndu-l pe asistent înapoindu-se. Poate nu m-a recunoscut... Nu, sigur nu m-a recunoscut... Zece ani, ce dumnezeu! Dar s-o las dracului cu „banditii": gîndurile se citesc pe faţă... Să fiu drăguţ, să-i zîmbesc..."

Şi cu jumătate de figură neatinsă de anestezie, Racoviceanu zîmbi grotesc şi chiar se sili să privească galeş. Asistentul îi zîmbi şi el, apoi, dîndu-i capul pe spate, îi înţepă gingia.

— Mai simţi durerea? — îl întrebă el.

Racoviceanu făcu semn cu ochii că nu.

— Dacă o să vă doară, să-mi spuneţi numaidecît. Se poate ca anestezia să nu fi prins nervul cu totul. Şi atunci mai aşteptăm sau vă mai facem o doză. Aşa... deschideţi... dacă aveţi numai senzaţia de atingere e cu totul normal, sau de presiune, ca acum...

Într-adevăr Racoviceanu simţea măseaua mişcîndu-i-se în gingie, asemeni unui corp străin. Se aştepta ca pe nepregătite să-l înjunghie o durere groaznică, neomenească, şi o pîndea parcă ascultînd-o şi urmărind-o cu toţi nervii săi. Dar nu-l durea nimic. Doar maxilarul de jos părea să se fi prins şi el de instrument.

„A greşit, tîmpitul — gîndi Racoviceanu — nu nimereşte... Sau m-a recunoscut... Doamne, dumnezeule, m-a recunoscut..." O clipă îşi închipui că mutra bălăioară i-a devenit simpatică şi-i zîmbi din nou cu ochii, dar celălalt lucra fără să-l privească, schimbînd instrumentele. „Nu, fără îndoială că m-a recunoscut" — conchise Racoviceanu şi un val de căldură şi de sfîrşeală îi trecu prin toate mădularele. În clipa aceea asistentul îl apucă puternic de bărbie, i-o apăsă în piept şi smuci cu cealaltă mînă. O presiune surdă îi cuprinse gingia la rădăcina limbii, ca şi cum s-ar fi umplut cu plumb, şi asistentul îi arătă ceva alburiu.

— Priviţi, avea un granulom.

La baza unui ciot albicios de dinte, neverosimil de lung, se vedea o mică punguliţă tremurătoare.

Asistentul îi tamponă locul extracţiei şi-i spuse să strîngă dinţii.

— Să nu aruncaţi pansamentul decît peste zece minute, zise el. A mers foarte bine şi nu e nevoie nici să vă coasem, nici să vă punem meşă. Poftiţi...

Racoviceanu însă nu îndrăznea să se ridice. După groaza dinainte, operaţia propriu-zisă se desfăşurase atît de rapid, încît el mai aştepta durerea cea mare şi leşinul. Se ridică greoi, apăsîndu-şi plexul cu mîna şi continuînd să se mire că se simte cu totul normal, ca şi cum nu lui i s-ar fi smuls o măsea înfiptă pînă în fundul maxilarului. Dădu mîna cu profesorul şi voi să i-o întindă şi asistentului, dar acesta îl opri.

— Spuneţi-mi, domnule Racoviceanu, cîţi ani aveţi? Pe fişe e neciteţ... E pentru clinica noastră: o să păstrăm molarul, e interesant...

— Dar... Dar... dumneata mă cunoşti de undeva? — bîlbîi Racoviceanu. Ştiţi cum mă cheamă?

— Ah, din fişă — rîse tinerelul. Cu toate că parcă îmi amintesc de dumneavoastră... Dar cîţi ani aţi spus?

— Cîţi ani? — răspunse prosteşte Racoviceanu... Cîţi ani... Adică, pardon, dumneavoastră întrebaţi... Patruzeci şi opt de ani... Merg pe patruzeci şi nouă: la vară îi împlinesc... Dar asta n-are importanţă — se încurcă el, enervîndu-se din nou. Bună-ziua, tovarăşe ... noroc...

— Bună-ziua, domnule Racoviceanu — răspunse mutrişoara bălăioară şi Racoviceanu îl salută din nou, înclinîndu-se.

„Ticălosul dracului! — gîndi el — şi-a mai permis să fie şi delicat cu mine... Sau... sau, nu cumva ăla era brunet? Te pomeneşti că era brunet, ticălosul!..."

MEŞTERII DIN BUZĂU

Talentaţii meşteri în sculptură din Buzău, grupaţi în jurul cooperativei „Muncitorul", dau la iveală adevărate obiecte de artă.

Iată pe doi dintre aceştia, Ioan Georgescu şi Georgeta Stanciu, lucrînd la finisarea unuia dintre leii din ghips, care în curînd vor ornamenta sala de festivităţi a Sfatului popular raional din Buzău.

Fotografie de I. VERMONT

BAMBUS ROMÎNESC

Bambusul nu creşte numai în îndepărtatele zone tropicale, ci şi în... ţara noastră. Pe un lot al gospodăriei agricole de stat „Dunărea" (regiunea Galaţi), situat pe terenul îndiguit dintre Dunăre şi Siret, s-a cultivat — cu titlu experimental — trestie de bambus. Planta s-a aclimatizat cu succes, iar recolta va fi trimisă atelierelor de specialitate pentru a se confecţiona bastoane şi beţe de pescuit din bambus.

Fotografia înfăţişează pe inginerul-şef al gospodăriei (tov. Begu Spiru) şi pe şeful de secţie (tov. C. Petre) cercetînd cu atenţie tulpina plantelor.

Fotografie de B. PETROVICI

DISPARIŢIA DOSARULUI CENUŞIU!
Bobiţa, detectiv amator..

de GEORGE Voinescu

(CAPITOLUL VIII: „URME, URME")

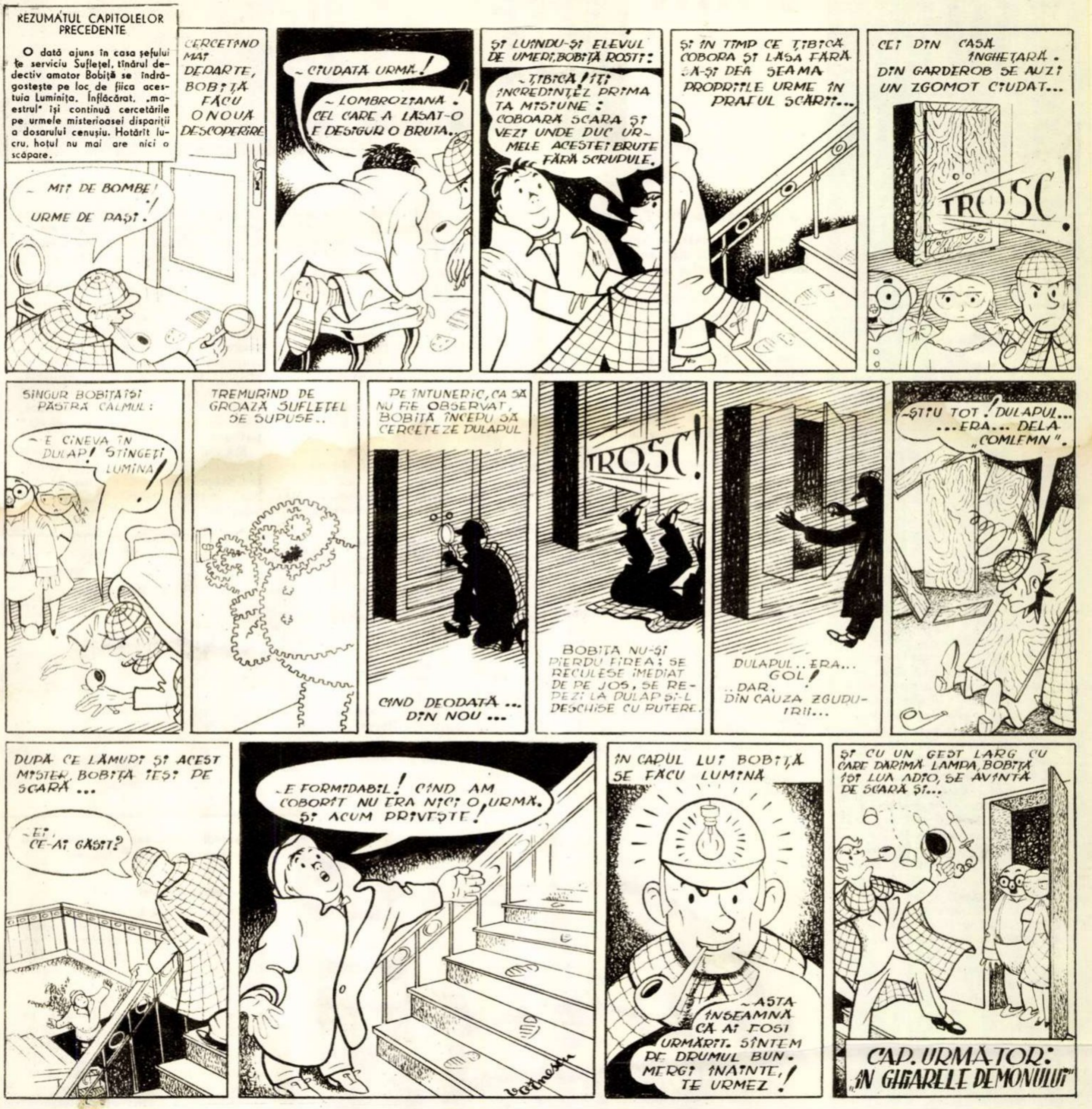

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

O dată ajuns în casa şefului ţe serviciu Sufleţel, tînărul dedectiv amator Bobiţă se îndrăgosteşte pe loc de fiica acestuia Luminiţa. Înflăcărat, „maestrul" îşi continuă cercetările pe urmele misterioasei dispariţii a dosarului cenuşiu. Hotărît lucru, hoţul nu mai are nici o scăpare.

– MII DE BOMBE! URME DE PAŞI!
CERCETÎND MAI DEPARTE, BOBIŢA FĂCU O NOUĂ DESCOPERIRE
– CIUDATĂ URMĂ!
– LOMBROZIANĂ! CEL CARE A LĂSAT-O E DESIGUR O BRUTĂ..
ŞI LUÎNDU-ŞI ELEVUL DE UMERI, BOBIŢĂ ROSTI:
– ŢIBICĂ! ÎŢI ÎNCREDINŢEZ PRIMA TA MISIUNE: COBOARĂ SCARA ŞI VEZI UNDE DUC URMELE ACESTEI BRUTE FĂRĂ SCRUPULE.
ŞI ÎN TIMP CE ŢIBICĂ COBORA ŞI LĂSA FĂRĂ SĂ-ŞI DEA SEAMA PROPRIILE URME ÎN PRAFUL SCĂRII...
CEI DIN CASĂ ÎNGHEŢARĂ. DIN GARDEROB SE AUZI UN ZGOMOT CIUDAT...
TROSC!
SINGUR BOBIŢĂ ÎŞI PĂSTRĂ CALMUL:
– E CINEVA ÎN DULAP! STINGEŢI LUMINA!
TREMURÎND DE GROAZĂ SUFLEŢEL SE SUPUSE..
PE ÎNTUNERIC, CA SĂ NU FIE OBSERVAT, BOBIŢĂ ÎNCEPU SĂ CERCETEZE DULAPUL
CÎND DEODATĂ... DIN NOU...
TROSC!
BOBIŢĂ NU-ŞI PIERDU FIREA; SE RECULESE IMEDIAT DE PE JOS, SE REPEZI LA DULAP ŞI-L DESCHISE CU PUTERE.
DULAPUL.. ERA... GOL! ..DAR, DIN CAUZA ZGUDUIRII...
– ŞTIU TOT! DULAPUL... ...ERA... DE LA „COMLEMN".
DUPĂ CE LĂMURI ŞI ACEST MISTER, BOBIŢĂ IEŞI PE SCARĂ...
– EI, CE-AI GĂSIT?
– E FORMIDABIL! CÎND AM COBORÎT NU ERA NICI O URMĂ. ŞI ACUM PRIVEŞTE!
Voinescu
ÎN CAPUL LUI BOBIŢĂ SE FĂCU LUMINĂ
– ASTA ÎNSEAMNĂ CĂ AI FOST URMĂRIT. SÎNTEM PE DRUMUL BUN. MERGI ÎNAINTE, TE URMEZ!
ŞI CU UN GEST LARG CU CARE DĂRÎMĂ LAMPA, BOBIŢĂ ÎŞI LUĂ ADIO, SE AVÎNTĂ DE SCARĂ ŞI...
CAP. URMĂTOR: „ÎN GHEARELE DEMONULUI"

Sfaturi practice

CUM SĂ NE HRĂNIM

La prima vedere titlul de mai sus pare o glumă. Pînă şi sugarii — veţi spune — ştiu cum să ne hrănim. Şi, totuşi, foarte puţini dintre noi respectă un minimum de condiţii ştiinţifice în felul cum se hrănesc.

Sînt anumite lucruri esenţiale, pe care nu e bine să le ignorăm sau să le neglijăm în alimentaţia noastră.

În primul rînd trebuie să ţinem seama de numărul de calorii de care avem nevoie, pornind de la premisa că organismul omenesc în complet repaus cere cîte o calorie pe oră pentru fiecare kilogram din greutatea sa. Acest necesar creşte în raport cu activitatea desfăşurată şi e mult mai accentuat la omul care depune eforturi fizice, decît la cel care duce o muncă intelectuală.

Cunoscînd că în medie un gram de grăsime animală este echivalentul a 8-10 calorii, iar un gram de albumină, de amidon sau de zahăr nu poate da mai mult de jumătate din acest număr de calorii, trebuie să ţinem seama de dozarea acestor alimente în mîncare, astfel ca ele să ne furnizeze necesarul de fiecare zi, în raport cu munca pe care o depunem. Teoretic, pentru un om de înălţime mijlocie, care desfăşoară o muncă obişnuită, fără eforturi mari, acest necesar zilnic este de 50-60 gr grăsime, 100 gr albumine şi 600-800 gr hidraţi de carbon (pîine, cartofi, zahăr etc.). Dar corpul omului are nevoie şi de o cantitate mare de vitamine, pe care nu o poate lua numai din elementele de bază de mai sus. Pentru aceasta trebuie să se adauge la fiecare masă o cantitate oarecare de salate, fructe, legume verzi etc. O bună gospodină va trebui deci, să ţină seama la alcătuirea meniului de fiecare zi, de necesarul aproximativ în calorii şi în vitamine al persoanelor pe care le hrăneşte, aşa cum trebuie să ţină seama de variaţia meniurilor. Variaţia meniurilor e la fel de necesară, căci acelaşi fel de mîncare, repetat, pe lîngă că nu conţine toate elementele nutritive necesare, oboseşte stomacul, care în cele din urmă ajunge să nu le mai digere.

Digestia joacă într-adevăr un mare rol în procesul nutriţiei. Şi, ca să ajutăm digestia, pe lîngă evitarea meniurilor compuse numai din mîncăruri grele la mistuit, trebuie să şi mestecăm bine orice aliment înainte de a-l înghiţi. Fărîmiţarea perfectă a alimentelor şi secreţia salivară sînt cele două ajutoare preţioase ale stomacului. Iar duşmanii bunei digestii sînt: graba şi enervarea în timpul mesei şi lipsa unei danturi sănătoase.

În încheiere, vom da cîteva exemple de durată a digestiei în raport cu unele mîncăruri de diferite grade de rezistenţă: orezul, spanacul, creierul, peştele alb (şalăul), laptele crud, sparanghelul sînt digerate, bunăoară, în mai puţin de două ore. Ouăle, ficatul, laptele fiert sau condensat, fasolea verde, roşiile, dulceaţa, carnea de miel, sînt digerate între două ore şi două ore şi jumătate. Carnea de vacă, de berbec, de pui, cartofii, peştele gras, strugurii, pepenii, căpşunile, brînza — între trei şi patru ore. Urmează apoi: varza, carnea de porc, castraveţii, morcovii, în patru pînă la cinci ore. Şi, în sfîrşit, carnea de vînat, de raţă şi sardelele în ulei, care nu se digeră uneori nici în şapte ore.

SAVANTUL ROMÎN EMIL RACOVIȚĂ

PRIN PATAGONIA

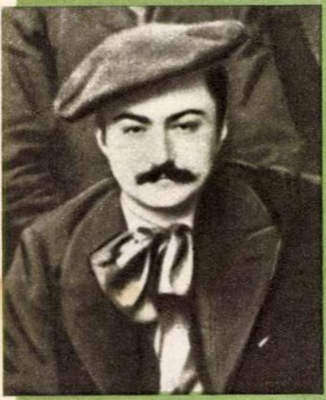

Emil Racoviță

Cu cîtva timp în urmă cititorii „Flacării" au putut urmări în revistă însemnările asupra expediției antarctice belgiene din 1897-1899, făcute de marele nostru savant Emil Racoviță. Cu prilejul acestei expediții polare, omul de știință romîn a făcut și o interesantă călătorie prin Patagonia de sud, despre care ne-a lăsat unele însemnări.

Racoviță a străbătut Patagonia de sud în tovărășia savantului argentinian Francisco Moreno, directorul și fondatorul muzeului din La Plata, arbitru argentinian în chestiunea delimitării frontierei chiliano-argentiniene, și a geologului german Rudolf Hauchtal. Drumul celor trei cercetători închide un imens patrulater între Punta Arenas, mic port în strîmtoarea lui Magellan, masivul muntos Los Baguales și Puerto Consuelo, situat pe canalul Ultima Esperanza, de unde expediția a revenit la Punta Arenas.

Pe acea vreme, adică acum 60 de ani, marele pampas patagon era un teritoriu foarte rar locuit. De-abia la zeci de kilometri se afla cîte o mică estancia (fermă) unde exploratorii puteau poposi. Dar cele mai multe nopți ale celor 20 de zile de călătorie au fost petrecute de către cei trei cercetători și de însoțitorii lor sub cerul liber al pampei...

Pe baza însemnărilor lăsate asupra acestei călătorii de ilustrul meu profesor, Emil Racoviță, precum și cu ajutorul unor documente ale vremii, m-am străduit să reconstitui călătoria prin Patagonia, de acum 60 de ani, spre a o prezenta cu acest prilej publicului cititor.

Dr. Dan COMAN

5 noiembrie 1897, ora 3

Iată-ne plecați. — Am cumpărat o șa cu 25 de pesos. Ghidul meu, Ardou, mi-a adus un cal pe care-l declară un pur sînge spaniol, dar eu găsesc afirmația aceasta puțin exagerată. În orice caz e un animal remarcabil. Plecăm șase oameni: Dr. Moreno, geologul Hauchtal, Ardou, doi peoni[1]) și cu mine. Avem 15 cai. La început caravana se mișcă cam greoi căci caii, de rase și origini diferite, nu sînt obișnuiți să meargă în același ritm. Ardou își cunoaște însă meseria. Constat că este mîndru de faptul că are în seamă doi „senores" cu serioase preocupări „cientificas", dintre care unul e pe cale să devină un „explorador" antarctic. La drept vorbind, nici noi nu ne ascundem admirația față de ghidul nostru, care poartă cei mai imenși pinteni pe care i-am văzut vreodată.

Trecem printr-o pădure de fag din specia Nothofagus pumilio sau „Lengue", care coboară pînă la malul mării. Drumul cu pămînt negru și afînat care ne poartă prin păduri și șesuri dă acestei regiuni o asemănare extraordinară cu un peisaj romînesc. Un peon trece pe lîngă noi într-un galop nebun. Moreno mă lămurește că acesta este modul obișnuit de a călări în Patagonia.

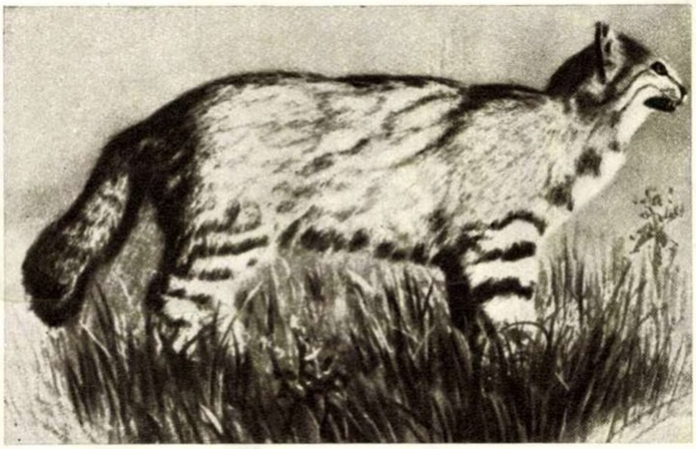

Felis pajeros, pisica sălbatică a pampelor.

Coborîm pe malul mării călărind pe plaja de pietriș și scoici, în care recunosc în special genul Mytilus. Faleza pe care o urmărim are 10-15 m înălțime. Stoluri de pescăruși planează prelung deasupra noastră și rațele sălbatice se hîrjonesc pe maluri. Ajungem la golful Catalnic unde s-a instalat o mică întreprindere forestieră. Vîntul ne aduce de departe zumzetul monoton al joagărelor și mirosul lemnului crud. Pe apele mării vîslesc domol sute de rațe sălbatice printre care disting două cîrduri imense din „Gîsca lui Magellan". Mi se pare cu totul excepțional să văd un ferăstrău despicînd imense trunchiuri de fag pe malul mării. Eram obișnuit să văd acest lucru pe văile înalte ale Carpaților sau Pirineilor, pe unde nu zboară albatroșii și nu măcăie rațele sălbatice. Și mă aflu în Patagonia!

Părăsim litoralul și traversăm o pădure de fag cu arbori pipernciți, acoperiți de licheni. De astă dată e vorba de Nothofagus antarctica care, cel mai adesea, îmbracă un aspect mai mult de tufă decît de arbore, avînd însă lemnul cel mai caracteristic îndepărtatului sudamerican.

Se înserează. Mă legăn agale în șa, înfășurîndu-mă în poncho[2]); străbatem o stepă întinsă pe care o mătură din cînd în cînd, cîte o rafală rece de vînt; ierburile subțiri foșnesc.

Un zgomot ciudat mă trezește din picoteală. Auzim, nu departe de noi, țipete desperate și apoi un fel de miorlăit fioros străbate penumbrele. Ardou înfige adînc pintenii în burta bălanului și o ia spre dreapta într-un galop vijelios, smulgîndu-și arma de la oblînc. Îl urmez îndată. Răsună o detunătură. Am ajuns cu întîrziere la fața locului; Ardou îmi prezintă, ridicînd-o de coadă o splendidă pisică sălbatică de culoare gri-argintie, cu dungi pe spate și cu inele brun-roșcate pe picioare. Este o Felis pajeros, pisica pampelor, care a sugrumat un soi de sitar. Animalul e mai mare decît o pisică domestică și Moreno afirmă că specia aceasta este foarte frecventă peste tot, în pampas.

După acest mic divertisment ajungem către miezul-nopții la hanul Cobeza del Mar. Patronul, un englez, ne deschide — după ce tragem un foc de pușcă în loc de clopoțel sau sonerie. Bucuros de oaspeți, ne așterne o masă copioasă, pe care, cu tot regretul, n-o pot savura, căci oboseala mă doboară, deși nu am călărit după „moda" patagoneză!

Mă culc cu geamul deschis; salteaua mea e cam mucegăită. Liniștea stepei este desăvîrșită. O tulbură numai păsările de apă din mlaștini.

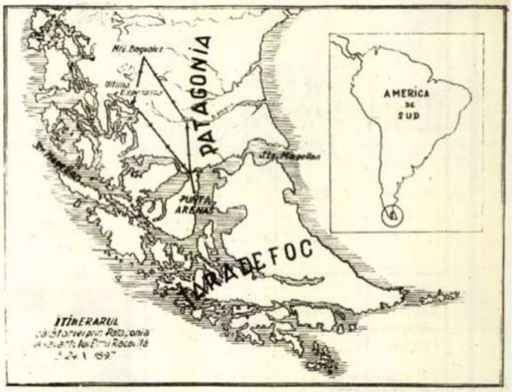

Itinerarul călătoriei savantului Emil Racoviță prin Patagonie.

6 noiembrie

Ne-am sculat tîrziu — și pe la două, înaintînd pe marginea lagunei, intrăm într-o regiune cu ierburi înalte și arbori pipernciți. Berze albe, unele cu capul negru, umblă tacticos pe cataligele lor, tulburînd oglinda apelor lucii. Gîștele sălbatice pasc liniștit pe marginea băltoacelor; sitari, păsările negre, galbene și cenușii, zburdă primprejur; șoimi și ulii săgetează înălțimile în zbor rotat.

La ora patru trecem printr-o splendidă vale înverzită, străbătută de un mic aroyo, pîrăiaș, cu

---

[1] Peon = muncitor la fermă

[2] Poncho = un fel de pelerină

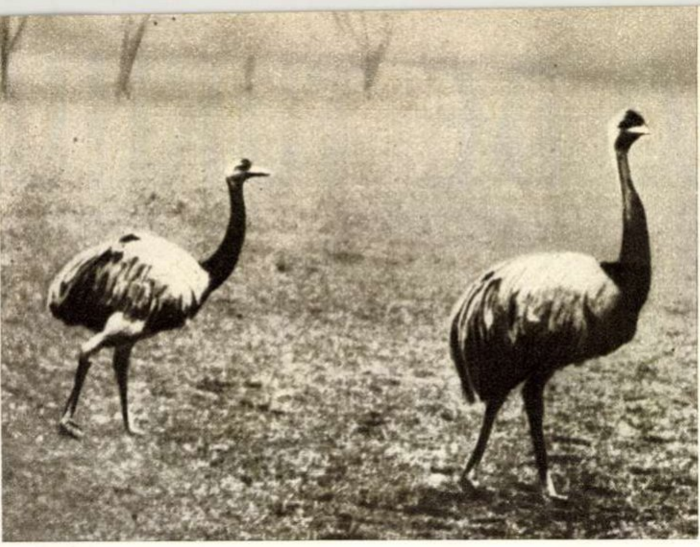

Nandu (Rhea Darwini), struţul pampelor.

apă cristalină. Din tufişurile dese răzbat triluri de mierlă. Între lagunele în care mişună păsăretul de apă, se ridică dune de nisip şi pietriş. O linişte molcomă tronează întinsul peisaj patagon; se înserează.

Caii noştri sînt istoviţi. Căutăm un loc prielnic pentru campament şi în curînd ne aflăm în jurul unui foc vesel. Cinăm ca „los Argentinos“, miel la frigare. Noaptea este splendidă. Miliarde de stele sclipesc pe bolta înaltă şi vînătă. Un vînt subţire adie uşor, aducînd de departe misterioasele zvonuri ale stepei. Cînd flăcările de-abia mai pîlpîie îmi pregătesc culcuşul sub o tufă, aşternîndu-mi din păturile calului şi din poncho, un pat pe pămîntul gol. Învelit în blana de guanaco [3]) îmi este chiar prea cald ca să pot dormi.

7 noiembrie

Ne trezim la ora patru jumătate şi pornim mai departe pe burniţă şi vînt. Vremea se deschide cu încetul, dar vîntul ne sileşte să călărim cu capetele în piept. Traversăm un pîrău repede şi sinuos, apoi luăm pieptiş cîteva coline pe creasta cărora străjuiesc mari blocuri eratice, mărturie mută a gheţarilor ce-au stăpînit odată aceste meleaguri. Străbatem numeroase mlaştini şi cînd ieşim din nou în stepă, o siluetă înaltă apare în goană de după o tufă. Mă ridic în scări smucind de frîu. Roibul meu înţepeneşte pe picioare. La cîţiva metri de mine un struţ galopează în zig-zag. Sar de pe cal şi trag primul foc. Nimic! Dublez! Pasărea e departe. Ardou rîde cu gura pînă la urechi. Îmi pare rău că am scăpat această primă întîlnire cu un „Nandu“, adică cu celebra Rhea Darwini, struţul pampelor. Ardou îşi cere scuze că s-a amuzat pe seama mea, lămurindu-mă că Nandul este extrem de greu de vînat. Numai cu cîini şi cai speciali dresaţi i se poate veni de hac, căci este un alergător excelent. Moreno îmi povesteşte că indienii vînează această pasăre, de pe cal, utilizînd o armă ciudată numită „bolas“. Ea este alcătuită din două pietre rotunde vîrîte în cîte o pungulită de piele şi legate între ele printr-o curea de 2-3 m lungime. Vînătorul ţine în mînă una dintre pietre, învîrtind-o pe cealaltă deasupra capului; cînd ajunge în dreptul pasării lansează arma şi cureaua întinsă de cele două pietre se roteşte prin aer, înfăşurîndu-se apoi în jurul picioarelor victimei şi imobilizînd-o.

Ne continuăm drumul trecînd pe lîngă estancia Saunders şi ajungem pe ţărmul unei lagune cu ape argiloase numită Lago Blanco. O imensă populaţie păsărească mişună prin apele joase şi pe ţărm: gîşte şi raţe sălbatice, goelanzi şi pescăruşi în număr de mii şi mii. Traversăm un istm care separă lacul de o altă lagună populată de cîrduri imense de flamingos. Siluetele înalte şi delicate ale acestor păsări cu picioare subţiri şi lungi, cu gîtul suplu curbat în linie elegantă, cu penajul de un trandafiriu pastel şi cu vîrful aripilor purpuriu, oferă o privelişte încîntătoare, a cărei fineţe n-ar putea fi redată decît de pensula măiastră a unui pictor japonez. Sensibile la cel mai mic zgomot, păsările ne simt de departe şi sute de capete se întorc deodată spre noi; apoi gîturile se întind, aripile se desfăşoară şi cîrdul se desprinde de ape, ca un nor de petale trandafirii spulberat în înălţime. N-am văzut nicicînd un spectacol mai sublim ca zborul acestor păsări pe fondul albastrului de smalţ al zării, boltită deasupra piscurilor înzăpezite ale Cordillierilor. Privesc mut la feerica imagine şi de-abia tîrziu mă dezmeticesc şi galopez în urma tovarăşilor mei.

(Continuare în numărul viitor)

---

[3]) Guanoco = specie de cămilă ce trăieşte în Patagonia

Flamingos pe o lagună.↓

De vorbă cu

MECANICUL AGRICOL NICULAE SIMION

Dintr o discuţie auzită întîmplător în tren, am aflat că la gospodăria agricolă de stat din Ivăneşti (regiunea Bucureşti) s-a încercat o nouă şi interesantă metodă de lucru: un singur mecanizator îndeplineşte toate muncile necesare cultivării a 200 hectare. Am aflat uşor numele mecanizatorului: Niculae Simion. Şi iată-mă într-o bună zi pe tarlaua sa...

Un tractor care remorchează o semănătoare şi o boroană se apropie încet şi opreşte în brazdă. De la volan coboară un om înalt, nu prea tînăr dar nici vîrstnic... Se arată binevoitor să-mi răspundă la întrebări, deşi e uşor să-i ghiceşti dorinţa de a nu fi reţinut prea mult. Îi spun deci:

— Am auzit că dv. aplicaţi un nou sistem de organizare a muncii pe ogor. Vă rog să-mi explicaţi în ce constă practic acest sistem.

— *Simplu: se repartizează unui singur mecanic agricol 200 de hectare de pămînt, pe care se angajează să le lucreze bine, potrivit regulilor agrotehnice, de la arătură pînă la recoltare.*

— Primeşte în acest scop maşinile necesare?

— *Bineînţeles. Eu, de pildă, mi-am luat angajamentul de a lucra singur 100 de hectare cu grîu şi 100 de hectare cu porumb şi am primit, cu proces-verbal, toate maşinile şi agregatele de care am nevoie în campaniile respective. Eu răspund de aceste maşini, inclusiv de buna lor întreţinere şi de reparaţiile necesare.*

— Cum v-aţi organizat munca cu aceste maşini?

— *Mi-am împărţit lucrările pe luni şi pe decade, în aşa fel încît toate lucrările să fie făcute la timp şi în bune condiţii.*

Şi pentru că cele expuse îmi dădeau impresia că mecanicul nostru a stat mai toată vremea pe ogor, l-am întrebat:

— Dar timp pentru odihnă cînd aţi avut?

— *După ce am terminat cu recoltatul grîului. Întîi am făcut o revizie a utilajului, apoi am plecat în concediu de odihnă.*

— Unde?

— *În Germania. Am fost trimis ca recompensă pentru rezultatele obţinute...*

— Vreţi să ne spuneţi ce aţi realizat pînă acuma, muncind după acest nou sistem?

— *Bucuros! La grîu, de pildă, sarcina mea de plan era de 1700 kg la hectar. Ei bine: am recoltat o producţie de 2569 kg de grîu la hectar. Această depăşire de plan mi-a adus un venit suplimentar de vreo 13.000 de lei.*

— Ce elemente au concurat la realizările de pînă acum?

— *În primul rînd buna organizare a muncii. Toate lucrările au fost făcute la timp, fără pierderi, cu respectarea întocmai a regulilor agrotehnice; apoi buna întreţinere a maşinilor şi în special a tractorului. Niciodată nu am pornit la treabă fără a-mi controla maşina. Pusă la punct, nu-mi mai dădea nici o bătaie de cap în timpul unei zile de lucru. Cînd porneam, lucram întins...*

— Adică?...

— *Adică, lucram ore în şir fără oprire, călcînd adesea mai mult de 10 ha pe zi. Aşa s-a întîmplat în timpul recoltării grîului, cînd am secerat în cinci zile grîul de pe 64 de hectare...*

— Ce părere au ceilalţi mecanici despre încercarea dv?

— *La început a fost privită cu oarecare neîncredere. Dar cînd au văzut rezultatele, s-au interesat mai îndeaproape. Doi dintre cei mai buni tractorişti din gospodăria noastră, Nicolae Mustea şi Ifrim Androne, au cerut şi li s-au repartizat şi lor cîte două sute de hectare pe care au şi început să le lucreze chiar din campania aceasta. Şi mai sînt încă patru tovarăşi care şi-au exprimat dorinţa de a urma exemplul nostru.*

— Ce perspective credeţi că deschide acest nou sistem?

— *Mecanicul agricol fiind legat nu numai de maşină, ci şi de lotul pe care-l lucrează, îl va munci mai cu dragoste şi va da astfel un randament sporit. In acelaşi timp, noua formă de organizare a muncii în gospodăria de stat poate aduce economii însemnate de muncă pe hectar, reduce simţitor preţul de cost şi sporeşte veniturile mecanicilor agricoli. Mai adaug că noul sistem poate înlesni şi micşorarea parcului de maşini, eliberînd o sumă de tractoare.*

Interlocutorul meu vorbea convins, cu înflăcărare. Şi poate că mi-ar mai fi comunicat şi alte lucruri interesante, dacă nu s-ar fi apropiat de noi o fetişcană oacheşă, care se opri fără a scoate o vorbă... Dar Niculae Simion, înţelegîndu-i graiul ochilor, mi-a spus:

— *Şi acum, tovarăşe, vă rog să mă iertaţi, dar trebuie să-i dau drumul... Iată, s-a supărat negruţa asta de faţă... Ştiţi, ea lucrează pe semănătoare... Dacă eu stau, stă tractorul, stă şi ea...*

Am înţeles. Curmînd discuţia, mi-am luat rămas bun.

Şi după puţină vreme, urmăream tractorul său care se pierdea în zare...

R. RODA

DINCOLO DE TURNUL

de **B. SURU**

Fotografii de M. IVANCIU

După cum vorbeşte cronica, de pe acest turn, cu veacuri în urmă, Paul din Alep, călător oriental, a privit Iaşul de atunci. Şi acum, din acelaşi loc, numeroşi străini şi localnici vin să privească aspectul panoramic al Iaşului zilelor noastre.

Drumul spre Arhivele Statului din Iaşi trece pe sub turnul Goliei.

Zîmbind, parcă, în ciuda sutelor de ani care au trecut peste ele, zidurile Goliei se menţin sănătoase, ciupite doar, pe ici pe colo, de cariile vremii şi de schijele ultimelor războaie. S-ar părea că forturile, contraforturile şi bastioanele sînt gata să stăvilească contactul dintre trecut şi prezent, oprind civilizaţia care îndrăzneşte să treacă peste metereze. Zic s-ar părea, fiindcă astfel de gînd îl poate avea doar călătorul neiniţiat şi grăbit, venit să cerceteze Iaşul zilelor noastre din goana tramvaiului sau răsfoind ghidul învechit al fostei capitale moldoveneşti.

Lucrurile stau alt fel. Dincolo de zidurile Goliei, unde pînă acum vreo jumătate de veac se internau nebunii — fiindcă aici, după cum glăsuieşte o cronică veche, numai arhimandritul mănăstirii ştia să scoată dracii din ei — se munceşte acum ca şi dincoace de cetate, în Iaşul nou şi plin de avînt.

...Mă aflu în clădirea sobră, cu înfăţişare de cazarmă, a Arhivelor. În casa aceasta s-a îngrămădit o bună parte din istoria Moldovei. Şi în curtea din faţa Arhivelor, tot istorie, istorie vie. Oare cîte nu s-au întîmplat între bătrînele ziduri ale vechii cetăţi?

Deschizi cronica lui Ion Neculce sau a lui Nicolae Mustea şi priveşti prin fereastră. Iată: aici, chiar în faţa Arhivelor de azi — sînt de atunci aproape 250 de ani — Petru cel Mare, alături de Dimitrie Cantemir, a admirat stilul arhitectonic al mănăstirii Golia. Apoi, în acelaşi secol — să fim mai precişi: la 13 octombrie 1791 — s-a petrecut aici o ceremonie puţin obişnuită pînă atunci şi de atunci încoace: o inimă a fost depusă într-o criptă a mănăstirii. O inimă într-o cutie de catifea. Era inima cneazului Potemkin, mort lîngă Iaşi în timpul războiului ruso-turc. Dincolo de mănăstire: gherghirul de la Golia, cea mai veche clădire a Iasului. În ca a locuit cîţiva ani, ca diacon al mănăstirii, Ion Creangă.

...Dacă tezaurul arhivistic al Moldovei este azi depozitat în cele şapte mii de metri liniari de rafturi, istoricul Arhivelor din Iaşi este consemnat modest, pe unul din pereţii biroului directorial. Sînt cîteva fotografii care spun totul. Prima reprezintă pe generalul Pavel Kiselev. De la Kiselev a pornit iniţiativa, în 1831, pentru înfiinţarea şi organizarea arhivelor în Ţările Romîneşti. Deci, de atunci sînt 126 de ani. A doua fotografie îl reprezintă pe cărturarul ieşean Gheorghe Asachi, primul arhivist şi director al Arhivelor din Iaşi. A treia fotografie este a poetului Vasile Alecsandri, şi el director al Arhivelor. Urmează seria directorilor mai noi.

ÎNTR-O SALĂ DE STUDIU

În camera de studiere a documentelor un bătrîn arhivist îmi povesteşte în şoaptă întîmplări din vremea cînd arhivele îşi pierduseră strălucirea imprimată de cei cîţiva iluştri înaintaşi.

Reţin una de acum două decenii:

— Ai venit să cauţi pintenii lui Ştefan cel Mare? Nu?! Poate buzduganul lui Petru Rareş? Nici asta? Atunci ştiu! Cauţi ochelarii lui Ion Creangă. Iacă, nu-i mai căuta, sînt aici, pe nasul meu!

Cuvintele de mai sus constituiau fraza obişnuită cu care erau întîmpinaţi de către un slujbaş, mai mult arhivar decît arhivist, tinerii care se aventurau înspre tainele istoriei.

Cît despre posibilitatea de a găsi documente din istoria poporului, şi nu numai din cea a Domnilor şi Domniţelor, nici nu putea fi vorba.

Nu demult, în aceeaşi sală de studiu:

Intră un student. Se prezintă: Niculae Rotaru, anul I la Filologie. Are de efectuat o lucrare: monografia satului Pîngăraţi, regiunea Bacău. În mai puţin de zece minute, i s-au dat lămuriri şi documentaţia necesară. Studentul s-a aşezat la masă şi a început lucrul. Alături de el, o tînără: Ecaterina Negruţ. Ea cunoaşte scrierea chirilică şi face parte dintr-un colectiv al secţiei de istorie a Academiei. Ştiţi ce vrea să afle din maldărul de dosare pe care-l are în faţă? Cum se încasau birurile în Evul Mediu, în oraşul Fălticeni. La altă masă, se studiază mişcarea ţărănească din Moldova, din timpurile cele mai vechi. Lucrul acesta îl face cu migală un conferenţiar universitar, profesorul de istorie Platon.

Şi astfel, în camera de studiu munca cercetătorilor continuă de dimineaţă pînă seara, tîrziu. Lîngă profesorul de istorie s-a aşezat la masă un medic: cercetează istoria medicinii din trecut. Alţii se ocupă de teatru, de cuvinte vechi, de relaţiile romîno-ruse, de învăţămînt, de tot ce există. Nimeni nu mai cercetează doar biografia Domnilor, pentru a-i glorifica. S-a scris destul în acest sens. Este parcă un ecou îndepărtat al îndemnului dat, acum mai bine de un veac, de către cei doi precursori ai istoriografiei noastre naţionale, M. Kogălniceanu şi N. Bălcescu, care recomandau ca istoria să nu mai fie „biografia Domnilor" sau a „stăpînitorilor", ci istoria poporului.

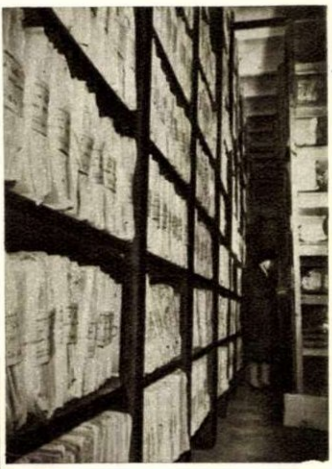

↑ ... 7000 metri liniari de rafturi cu documente.

Cunoscutul arhivist ieşean, profesorul Constantin Turcu, descifrează un manuscris vechi, proaspăt achiziţionat: un pergament cu pecetea şi semnătura lui Ştefan cel Mare.

←Iată clădirea în care sînt păstrate documentele legate de trecutul Moldovei: Arhivele Statului din Iaşi; drumul spre Arhive trece pe sub turnul Goliei.

CÎND DOSARELE POVESTESC...

Un funcţionar superior al Arhivelor, profesorul C. Turcu, mi-a făcut o socoteală: ar trebui zeci şi zeci de ani pînă s-ar putea studia toate dosarele aflate aici.

Din inventarul inventarelor afli că Arhivele din Iaşi au peste o sută de mii documente vechi, începînd cu anul 1399; aproape două milioane de dosare şi cronici începînd cu anul 1763 şi peste două mii de manuscri-

GOLIEI...

se. O bună parte din documente au fost achiziționate în ultimii cîțiva ani. Multe pagini din istoria adevărată a țării se vor scrie pe baza acestor documente. Unele lucrări au și apărut, altele sînt în curs de apariție.

Am în față o lucrare pentru Academie: „Prima grevă din Moldova", scrisă de Gh. Ungureanu, directorul arhivelor, pe baza unei corespondențe găsite într-un dosar al fostei Vistierii a Moldovei. E vorba nu de socoteli bănești, ci de o răfuială petrecută în 1843 între muncitorii din ocnele de sare de la Tg. Ocna și stăpînire. Crunt exploatați, 645 muncitori s-au răsculat și au părăsit locul de muncă. Timp de două săptămîni, ocnele de sare au rămas închise. Iată o primă formă de grevă organizată, despre care istoricii burghezi „n-au aflat" timp de peste o sută de ani.

Și satul Flămînzi, satul din care a pornit răscoala țărănească din 1907, are o monografie a sa. A fost alcătuită pe baza unor documente vechi, găsite în dosarele Arhivelor de la Iași.

M. EMINESCU INSPECTEAZĂ O ȘCOALĂ...

Printre mii de condici vechi se află și una intitulată: „Registru de inspecții al școlii din comuna Tansa, județul Vaslui—anul 1875". Pentru ilustrarea moravurilor timpului și pentru a arăta starea de înapoiere a învățămîntului într-o vreme cînd Romînia avea 80 la sută analfabeți, vom reproduce fragmente din două procese-verbale de inspecții la această școală.

Prima inspecție este făcută la 5 mai 1875, de inspectorul școlar D. Sgură. Iată ce notează el: „Am găsit 12 copii, care, examinați fiind, au dat răspunsuri mulțumitoare. Dl învățător era la post. I se recomandă evitarea învățămîntului pe de rost și mai dese exerciții la tablă".

Atît. Totul era în perfectă ordine!

În același an, la 24 august, inspecția este făcută de Mihail Eminescu, revizorul școlar al județelor Iași și Vaslui.

Iată acum ce consemnează M. Eminescu:

„Numărul elevilor s-ar putea urca la 50-60, căci locuitorii nu se împotrivesc. Dacă frecvența este mică, *cauza trebuie căutată în netrebnicia administrației comunale*, care privește școala ca pe un lucru de prisos; închiriază un local nesuficient în care pot încăpea abia 30 de copii. Lasă localul descoperit și în stare proastă, nu cumpără cărțile și ustensilele necesare școlii. Prevede sume neînsemnate în buget pentru școală, *încît tot bugetul școlii e cît a treia parte din leafa domnului primar etc. etc.*"

Condica se află la Arhivele Statului din Iași și este înregistrată sub nr. 1483.

……

Dintre numeroase notații făcute în condica de vizitatori a Arhivelor Statului din Iași, rețin următoarea însemnare: „Este foarte plăcut să vezi cît de atent păstrează poporul romîn documentele din trecutul patriei și amintirea marilor scriitori". Aprecierea aceasta poartă trei semnături: Babaevski, Cerkasov și Goncearov...

Liniște deplină. În această cameră se studiază în tăcere, zile, luni și ani întregi, pagini din istoria Moldovei.

A sosit un nou stoc de documente vechi. Prima operație: trierea.

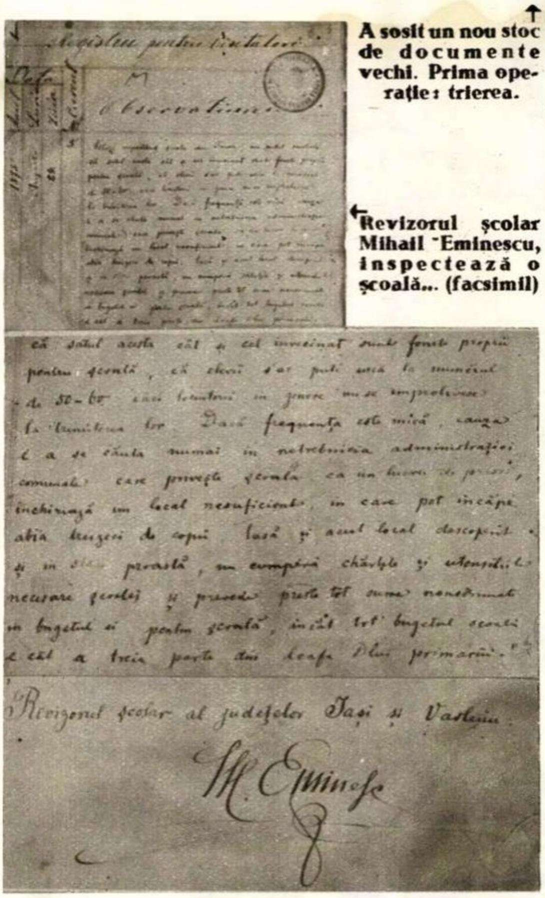

Revizorul școlar Mihail Eminescu, inspectează o școală... (facsimil)

că satul acesta cât și cel învecinat sunt fonte propriu pentru școală, că elevii s'ar putea urca la numărul de 50-60 căci locuitorii în genere nu se împotrivesc la trimiterea lor. Dacă frequența este mică, cauza e a se căuta numai în netrebnicia administrației comunale care privește școala ca un lucru de prisos, închiriază un local nesuficient, în care pot încăpe abia treizeci de copii lasă și acel local descoperit și în stare proastă, nu cumpără cărțile și utensilele necesare școlei și prevede peste tot sume neînsemnate în bugetul ei pentru școală, încât tot bugetul școlii e cât a treia parte din leafa Dlui primariu."

Revizorul școlar al județelor Iași și Vasluiu

M. Eminescu

Sînt 250 de ani de cînd Petru cel Mare a admirat stilul arhitectonic al mănăstirii Golia. Tot aici fusese depusă într-o criptă inima faimosului Potemkin, mort lîngă Iași în timpul războiul ruso-turc.

Dan FAUR

CREPUSCULUL EROULUI

În ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă-a morții,
cerul se scufunda sub pămînt,
pămîntul se scufunda sub ape –
și nu mai avea aripi să zboare
decît pentru ultimul drum către stele...

Iar vînătorii cei negri
încă nu se îndurau să-l lase singur,
cu tăcerea ce cobora în el, încet,
ca pe trepte,
cu tăcerea solemnă a morții!
Le era încă teamă să nu le scape,
să nu se reaprindă din marele foc
ce-i ardea în inimă, –
și să fie iar sămînță roditoare...

În ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă-a morții,
gura îi era un crater de vulcan, –
și-i blestema, acoperindu-i cu lavă,
ochii, lacuri de fosfor. –
Și-i blestema, incendiindu-i veșnic,
mîinile, vulturi pleșuvi. –
Și-i blestema, sfîșiindu-le remușcarea,
visul, o torță imensă. –
Și-i blestema, sădind sîmburele-i de foc,
în popor,
să le surpe domnia!

Și jilțurile lor aurite trosneau
și sipetele lor cu aur scheunau
și inimile lor îndopate cu aur gemeau –
și pe monoclurile lor înghețate,
pe ochii lor de pește, sticloși,
cobora teama.

Și-n ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă a morții,
a surîs soarelui care coace grîul,
vîntului, care mîngîie părul iubitei,
cerului, care-i mai privește ochii,
inimii, care știe ce-i dragostea
și ce-i ura,
și viitorului,
pentru care-și risipea ființa
într-o ninsoare molcomă și fecundă...

Și-n ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă a morții,
a surîs oamenilor –
și-a intrat în crepuscul...

Și nici o inimă omenească nu l-a uitat,
nici o inimă –
și frunzele îi șoptesc numele,
și izvoarele.

Gherghirul de la Golia, clădire din secolul al XVII-lea, Aici a locuit o vreme Ion Creangă, în timp ce era diacon al mănăstirii Golia. Azi, în această clădire, Arhivele au creat Muzeul „Ion Creangă".

ÎN JURUL GLOBULUI

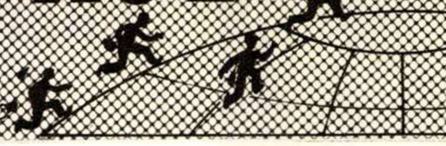

ÎMPĂRĂȚIA BAMBUSULUI. Știți unde se află? În provincia Cekiang din R. P. Chineză, unde cresc nu mai puțin de 40 de varietăți de bambus.

Pînă la eliberarea țării, numărul copacilor de bambus era aci de 60 milioane. În prezent, statisticile arată că pădurile din Cekiang au aproape 120 de milioane de copaci. Cum s-ar zice, un spor de sută la sută.

→

„VÎNĂTORII" DE... METEORI. Trebuie să recunoașteți că nu-i tocmai ușor să prinzi... meteori chiar și cu ajutorul aparatelor perfecționate. Totuși un număr de 80 de astronomi cehoslovaci au urcat nu demult pe înălțimile munților din Boskydy (Moravia) pentru a efectua de acolo cercetări temeinice de specialitate. Pe lîngă „vînatul" de meteori s-au efectuat și observări în legătură cu soarele, stelele și aurora boreală.

UN CEAS-LANTERNĂ INGENIOS a fost realizat de o fabrică elvețiana. După cum vedeți, ceasul de mînă, înzestrat cu un minuscul bec (cel mai mic bec din lume), indică nu numai ora exactă dar și locul unde se află broasca „Yale", atunci cînd te întorci acasă după ce se lasă noaptea și cînd lumina de pe scară nu arde...

DISTRACȚIE AMERICANĂ? Nu! Manevre... militare britanice. Brigada de parașutiști „Diavolul roșu" are misiunea de a captura cu orice preț o periculoasă (neapărat periculoasă) spioană roșie (neapărat „roșie"). Iar actrița de varieteu Valerie Nunt a fost angajată să joace rolul agentei de spionaj, pentru ca jocul de război să fie cît mai veridic. Iat-o pe blonda spioană... roșie capturată de curajoșii parașutiști englezi care pozează aci curat ca-n filme...

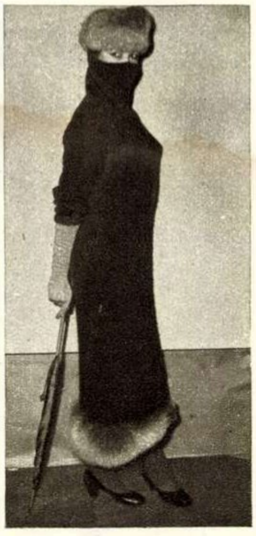

↑ NU VĂ TEMEȚI! Această apariție stranie nu e reprezentanta vreunei organizații oculte de tip Ku-Klux-Klan. „Modelul" acesta de rochie a fost creat și realizat după „îndelungate studii" de către studenți ai școlii de artă din Glasgow (Anglia). Studenta Diana Douglas pretinde că a lucrat la această garnitură unică nu mai puțin de șase luni. Și, ca suprem argument al originalității, rochia a fost expusă la o recentă expoziție în scopuri de... binefacere.

EDUCAȚIE. Nu s-ar putea spune că în Germania occidentală nu se acorda atenție educării tineretului. Dovadă...

În fața unui bar de tip american deschis recent la Hamburg, școlarii și studenții sînt invitați să petreacă „cîteva ore plăcute" în societatea unor ispititoare purtătoare ale „Kultur"-ii... Această metodă nu-i nouă. Ea servește ca și în trecut la formarea spiritului de aventură și desfrîu al militarilor Bundeswehrului de tip hitlerist. ↓

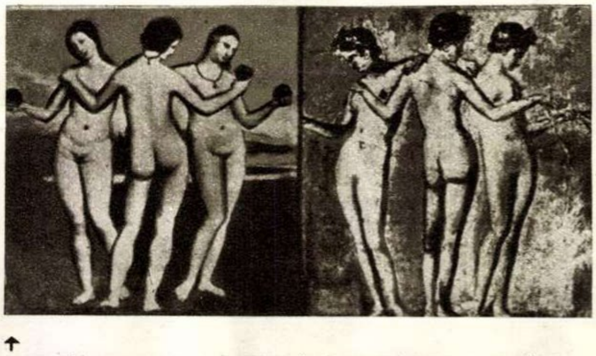

↑

ASEMĂNARE EXTRAORDINARĂ. Clișeul din stînga reprezintă cunoscuta pictură a lui Raffael „Cele trei grații", cel din dreapta o frescă romană descoperită recent, cu prilejul unor săpături arheologice efectuate la Pompei. Este cert că marele pictor italian nu a putut să se inspire din vechea frescă pompeiană, dezgropata aproximativ 430 de ani după moartea lui, totuși ce asemănare...

INIMĂ DE CÎINE. De astă dată în sens pozitiv. Flash, un cîine orb din Southampton, și-a găsit un adevărat ghid într-un alt patruped pe nume Peggy.

START

● RECENT a încetat din viață cunoscutul fotbalist Jose Leone Andrade, fostul căpitan al echipei Uruguai, membru al echipei care în 1924 a cucerit primul loc la Olimpiada de la Paris și în 1930 titlul de campioană mondială. El a fost singurul negru din echipă. De remarcat că nepotul său, tot Andrade, a jucat în echipa Uruguaiului la ultima ediție a campionatului mondial.

● DUPĂ CE echipa de fotbal a Ungariei a învins Franța cu 2-0, tot mai multe voci din presa occidentală au fost nevoite să recunoască revenirea în formă a fotbaliștilor maghiari. Ziarul vestgerman „Der Kicker" scrie printre altele: „UNGARIA ESTE DIN NOU DE CLASĂ MONDIALĂ. ECHIPA FRANȚEI, CARE A STRĂLUCIT TIMP DE NOUĂ ANI, S-A DEPLASAT LA BUDAPESTA CU SPERANȚA DE A OBȚINE UN SUCCES. EA A FOST ÎNVINSĂ, CEEA CE PENTRU NOI CONSTITUIE UN SEMNAL DE ALARMĂ ÎN VEDEREA MECIULUI PE CARE-L VOM SUSȚINE CU UNGARIA LA 22 DECEMBRIE".

● ANTRENORUL de fotbal al reprezentativei Argentinei, Guilermo Stabile, a declarat recent că echipa Argentinei va fi o adevărată surpriză la campionatele mondiale de fotbal, care vor avea loc anul viitor în Suedia. „ÎI VOM UIMI PE TOȚI — a declarat Stabile — ÎN ACEST SCOP VOM RECHEMA DIN ITALIA PE TOȚI FOȘTII INTERNAȚIONALI: ANGELILLO, SIVORI ȘI MASCHILI"... Dar Stabile a uitat probabil de altă declarație, făcută înainte cu o lună: „NU VOM APELA LA JUCĂTORII AFLAȚI PESTE HOTARE, PENTRU CĂ ÎN TIMPUL CAMPIONATULUI NU SÎNT SUB OCHII SELECȚIONERULUI "...Cum rămîne atunci cu consecvența lui Stabile? E limpede: Stabile nu-i prea... stabil în declarații.

● AȚI AUZIT, desigur, de celebrul trio al hocheiștilor sovietici: Suvalov, Bobrov și Babici, componenți ai reprezentativei U.R.S.S., de două ori campioană mondială. În ultima vreme ei n-au mai fost selecționați în echipa Uniunii Sovietice. Se pare însă că în actualul sezon și-au revenit la vechea formă, întrucît, recent, o echipă sovietică de „old-boys" (în care au jucat toți trei) a întrecut echipa Himik, care activează în campionatul unional.

● LEGĂTURILE sportive dintre sportivii maghiari și cei iugoslavi se intensifică tot mai mult. Recent a avut loc în R.P. Ungară o consfătuire între reprezentanții organizațiilor sportive din cele două țări. Cu acest prilej a fost stabilit un bogat program între cele două țări, prevăzîndu-se competiții care vor avea loc încă în acest an între sportivi atît la Budapesta, cît și la Belgrad.

FINIȘ

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744
ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei
PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Din jurnalul de bord al tovarășului SPUTNIK II

Un radioamator ne-a adus la redacție o radiogramă cuprinzînd fragmente dintr-un jurnal de bord, cu semnătura: Sputnik II. Bănuind că acest jurnal aparține celui de-al doilea satelit artificial al Pămîntului, binecunoscut cititorilor noștri, dăm publicității textul său, așa cum a fost el recepționat.

2 noiembrie, ora 10. Uf! Bine că s-au terminat și pregătirile! Adineauri am aflat că mîine voi pleca. Trebuie să mărturisesc că eram puțin cam invidios pe frățiorul meu, Sputnik I, care a avut norocul să plece primul în călătorie. Dar ce să-i faci? Așa sînt părinții: dau totdeauna întîietate celor mai mici. Cred că aș fi plecat cu cîteva zile mai devreme dacă n-aș fi primit atîtea comisioane. Știți cum se întîmplă cu rudele cînd pleci într-o călătorie mai lungă: fiecare are cîte o rugăminte, cîte un pachețel, și pînă la urmă se adună atîta bagaj, că nici nu știi cum să-l mai duci. Așa am pățit-o și eu: mi-au adus încă un aparat și înc-un container, și înc-un radioemițător, și înc-o baterie, și pe deasupra fiecare m-a rugat să-i fac cîte un serviciu. Puteam să-i refuz? Așa s-a făcut că am ajuns un fel de laborator ambulant și mă pot înscrie fără teamă în categoria ultragrea: am 508,3 kg. Părinții mei m-au asigurat însă că voi zbura foarte bine și așa. M-am interesat dacă voi fi condus la aeroport cu flori, fanfare, discursuri de drum bun, sărutări, megafoane, drapele și tot ce se cuvine într-o asemenea ocazie. Dar ei m-au lămurit pe scurt că e vorba de o călătorie de studii și că e mai bine să decolez simplu și modest, așa cum se petrec de obicei marile evenimente.

2 noiembrie, ora 16. Acum cîteva clipe am aflat că nu voi pleca singur. Voi avea la bord un simpatic tovarăș de călătorie, o cățelușă. Deci, o să am cu cine sta de vorbă. De altfel, mi s-a spus că Laika nu e la prima sa călătorie. Ea s-a mai plimbat cu racheta, așa că are o condiție fizică bună în urma antrenamentului. Sper că selecționerii noștri n-au greșit cînd mi-au ales-o ca tovarășă de drum.

3 noiembrie. Ura! Am plecat! O, șoferi ai orașelor terestre! Dac-ați ști cît e de sublimă beția vitezei! Să poți circula cu 28.000 km pe oră fără să te ciocnești de nici un stîlp de telegraf, să nu faci praf nici o vitrină și să nu riști ca vreun milițian să-ți confiște carnetul de conducere, ca apoi să te invite să vizionezi un film moralizator despre accidente de circulație!... E drept că mai întîlnești pe orbită cîte un roi de meteoriți care circulă nereglementar pe stînga, sau îți mai trece cîte-un bolid pe lîngă antene...

Din păcate, nu prea am timp să privesc frumusețile cosmosului. Am de lucru pînă peste cap. Trebuie să studiez și radiațiile solare de scurtă lungime de undă, și razele cosmice, și temperatura, și presiunea, și pe deasupra trebuie să și transmit toate acestea familiei mele de pe pămînt. Nu mai e nevoie să spun că trebuie să am grijă și de pasagerul meu, să-i dau la ore fixe de mîncare și să le spun alor mei cum o duce cu sănătatea.

4 noiembrie. În puținele clipe libere îmi mai arunc ochii pe orbită, sau în jos, spre Terra. Privesc cu nostalgie spre țara mea, spre laboratoarele și uzinele în care m-au zămislit părinții mei, și-mi vine cîteodată să aterizez, să-i îmbrățișez și să-i felicit pentru Kara-Kum, și pentru TU-114, și pentru reducerile de prețuri și pentru toate cîte le-au făcut în zilele astea.

Abia acum, privind globul de la înălțimea de 1650 km, îmi pot da seama cîți prieteni buni au pretutindeni părinții mei. Din păcate însă, ei n-au numai prieteni. Bunăoară, cînd treceam astă-noapte deasupra Angliei, am văzut niște oameni cu figuri serioase sărind din pat și alergînd aproape în halate și papuci spre telescoape și aparate de radiorecepție ca să mă urmărească. Unii dintre ei păreau amărîți, probabil din cauză că stațiile de observație respective fuseseră construite special pentru urmărirea unui verișor al meu american, care ar urma să fie lansat la începutul anului viitor. În orice caz, eu îmi declin orice răspundere în legătură cu crizele de ficat sau de inimă pe care le-am produs fără voia mea unor oameni de bursă sau specialiști militari din occident. Eu sînt specialist numai în geofizică, nu și în medicină.

7 noiembrie. Azi mi-am cam neglijat îndatoririle mele profesionale. Învîrtindu-mă în jurul globului, am văzut într-o mulțime de locuri, mari adunări de oameni îmbrăcați în haine de sărbătoare. Cînd am trecut pe deasupra lor, le-am transmis pe frecvențele de 40,002 și 20,005 megaherzi salutul meu fierbinte pentru aniversarea a 40 de ani de la ziua cînd părinții părinților mei au luptat, printre altele, și pentru ca eu să mă nasc în zilele acestea, spre bucuria oamenilor simpli și pentru victoria creației pașnice.

9 noiembrie. Dintre scrisorile primite din Occident pe adresa „Satelit-Moscova“, multe pun întrebarea: „cine este tatăl satelitului artificial?“ Iată că le dezvălui secretul: tatăl meu este... mai mulți. Vreo cîteva mii. Savanți, ingineri, muncitori. Și încă un secret: metoda lor de lucru este munca colectivă. Le-aș da și formula acestei metode, dar nu le-ar folosi: e aplicabilă numai în socialism...

10 noiembrie. Aseară, după ce am transmis rezultatele observațiilor făcute pe orbită, am trecut pe recepție și am ascultat cîteva posturi de radio de pe Terra. Am aflat astfel că majoritatea savanților din toate țările sînt uimiți de greutatea mea și mai ales de greutatea motorului rachetei; în centrul discuției lor se află enigma combustibilului care a propulsat racheta. De altfel, după cum spunea însuși președintele Societăților americane de radio, dl. David Sarnoff, „astăzi nu se mai poate vorbi de o superioritate a Occidentului în știință și tehnologie...“ Sau cum spunea Adlay Stevenson, lider al partidului democrat din S.U.A.: „...a zburat în spațiu o nouă stea; aș fi dorit ca noi să fi fost aceia care s-o aprindem, și în calitatea mea de american regret că nu s-a întîmplat așa“. Eu, ca satelit artificial, nu pot să-mi dau seama dacă explicația cea mai plauzibilă a rămînerii în urmă a S.U.A. a dat-o dl. Harry Truman: „Savanți americani de frunte care lucrau pentru apărarea țării au fost de multe ori obiectul unor calomnii violente; ei au fost siliți astfel să-și abandoneze lucrările, demisionînd sau angajîndu-se în altă parte, ceea ce a permis sovieticilor s-o ia înaintea S.U.A.“ Știu însă cu siguranță că părinților mei, le sînt asigurate toate condițiile pentru ca să poată lucra, chiar și pentru pregătirea zborurilor spre Lună, Marte și Venus.

Am aflat că unii bărbați de stat occidentali au adoptat o altă atitudine.

Așa, de pildă, dl. J. F. Dulles, într-o cuvîntare ținută la San Francisco, a spus: „America nu e interesată să joace o partidă de baschet în spațiul interplanetar“. Asta îmi amintește de o fabulă despre o vulpe și niște struguri care i s-au părut prea acri, deși nu erau situați chiar la altitudinea de 1650 de kilometri deasupra Pămîntului. Poate că dovedesc mai mult realism aprecierile ziarului american „New York Times“, despre mine și fratele meu mai mic: „Cei doi sateliți sovietici, care se află în prezent în spațiu, avertizează că timpul nu este de partea noastră“. Iată o noutate veche de peste o sută de ani, cînd niște străbunici de-ai părinților mei au arătat într-un manifest de a cui parte se află timpul...

... Îmi pare rău, dar trebuie să-mi întrerup jurnalul. Mi se pare că bateriile care alimentează postul de radio sînt pe sfîrșite. De altfel cred că mi-am făcut pe deplin datoria și că rezultatele cercetărilor mele vor contribui la viitoarele călătorii ale omului spre planetele universului. Iar tuturor celor ce-mi urmăresc zborul cu lunete, binocluri sau cu ochiul liber, le spun: „La revedere pe orbită!“

SPUTNIK II

p. conf. **Andrei BART**

Sputnik II și profeții americani

Desen de Cik DAMADIAN

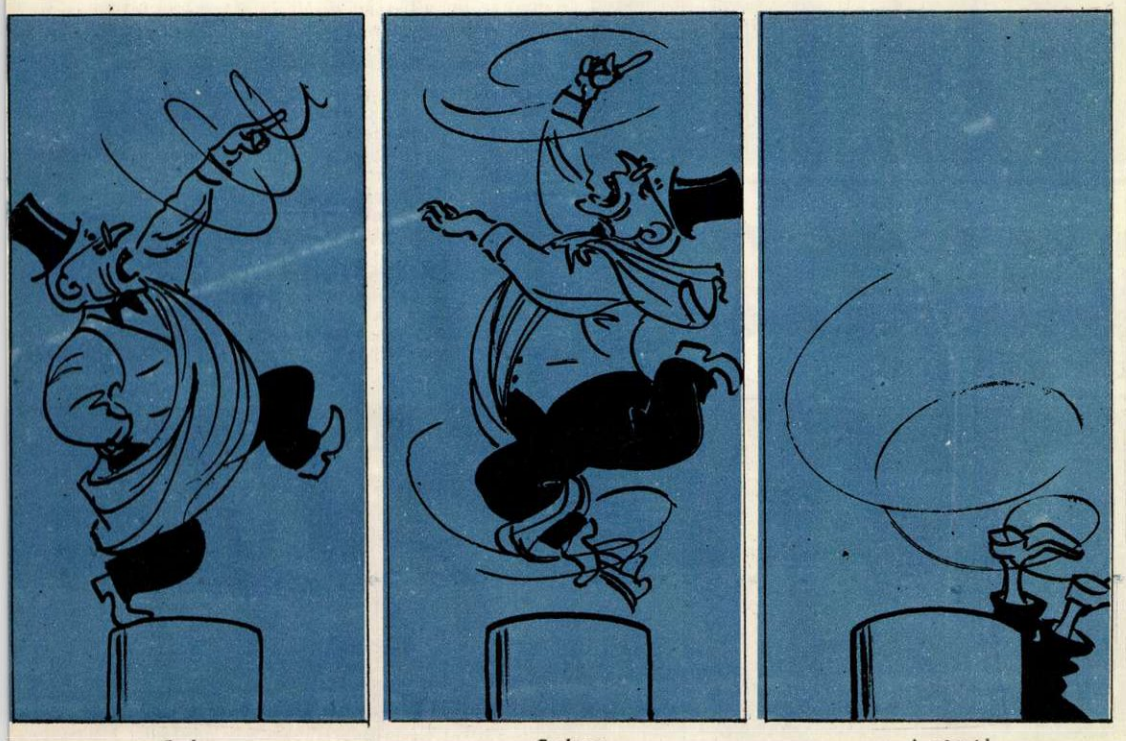

Cadee...

Cadeee...

...A căzut!

Și acum spre Lună!

Obiectiv nr. 1: Luna—Leonid Sedov face precizări.—Trimiterea unui vehicul cosmic în Lună într-un viitor apropiat.—Savanții sovietici deslușesc tainele spațiului cosmic.—O expediție Lună—Marte—Venus.

Moscova 3 noiembrie 1957... Agenția TASS transmite... A fost lansat în Uniunea Sovietică cel de-al doilea satelit artificial al Pămîntului...

Această știre—apărută în presa întregii lumi în ajunul celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — a stîrnit un ecou uriaș. Plini de admirație față de cuceririle colosale ale științei și tehnicii sovietice, specialiștii și oamenii simpli de pe întreg globul pămîntesc așteaptă cu emoție realizarea celorlalte îndrăznețe proiecte anunțate de către savanții sovietici în cadrul Anului Geofizic Internațional.

Despre unul dintre aceste grandioase visuri ale geniului uman — călătoria spre Lună — ne vorbește specialistul francez Lucien Barnier, care urmărește îndeaproape cercetările oamenilor de știință sovietici.

O declarație modestă...

Barcelona, octombrie 1957... Lucrările Congresului de astronautică luaseră sfîrșit. Pe culoare își luau rămas bun participanții la Congres. Un ziarist se apropie de conducătorul delegației sovietice, Leonid Sedov, și îl întrebă, conform tradiției: „Care sînt impresiile dumneavoastră?“ Savantul își încreți ușor pleoapele și spuse: „Nădăjduiesc că o rachetă sovietică va atinge Luna într-un viitor foarte apropiat“.

Vestea se răspîndi fulgerător și cabinele telefonice fură îndată asaltate de trimișii speciali care transmiteau în cele patru colțuri ale globului: „Sovieticii se pregătesc să atingă Luna“. Agenția americană United Press adăuga în telegrama sa: „Într-un viitor foarte apropiat — după unii delegați occidentali ar putea fi vorba de numai 3-4 luni“.

De fapt, proiectul unei expediții Pămînt-Lună preocupă de mai multă vreme pe savanții sovietici. Încă la 12 iunie 1956 același Leonid Sedov anunța în „Pravda“: „Zborul deasupra Lunii, fără a ateriza pe ea, poate deveni o realitate în cursul anilor viitori“. Autorul articolului aprecia că problema va putea fi rezolvată atunci cînd vor fi cunoscute perfect straturile superioare ale stratosferei. „Acestui obiectiv — adăuga Leonid Sedov — îi răspunde lansarea proiectată în U.R.S.S. a unui satelit artificial al pămîntului, un adevărat laborator zburător înzestrat cu instrumente speciale pentru studiul fenomenelor cosmice“. Și tot atunci, la 12 iunie 1956, Leonid Sedov susținea că acest satelit artificial sovietic va face înconjurul pămîntului în 90 de minute — ceea ce demonstrează precizia calculelor efectuate de către Comisia de Astronautică a Uniunii Sovietice.

Noutățile se tipăresc în limba rusă...

Dacă unii dintre cei care se interesează în occident de problemele astronauticei și-ar fi dat osteneala să ia cunoștință de indicațiile date publicității de către specialiștii sovietici, n-ar fi suferit de o atît de jalnică sărăcie în informațiile lor. Încă de la sesiunea din noiembrie 1953 a Consiliului Mondial al Păcii, Andrei Nesmeianov, președintele Academiei de Științe a U.R.S.S., anunțase: „Știința a ajuns la un asemenea nivel, încît trimiterea unui vehicul stratosferic în Lună a devenit realizabilă“.

Peste un an și jumătate avea să se înființeze Comisia permanentă pentru comunicațiile interplanetare. Mulți dintre cei înclinați să privească lucrurile de pe poziția Washingtonului, n-au înțeles că desemnarea în această comisie a unor savanți de nivelul lui L. Sedov, P. Kapița, V. Ambarțumian P. Parenago și B. Kuharkin, avea o anumită semnificație: *problema zborului interplanetar fusese luată în serios*.

Semnalul „Bip-Bip“ îi trezește...

...pe unii specialiști care tot așteaptă lansarea în anul viitor a satelitului american; ei s-au deșteptat în două dimineți ale acestei toamne, la 4 octombrie și la 3 noiembrie 1957, în sunetele semnalelor transmise de Sputnik I și Sputnik II, sateliții artificiali ai Pămîntului, lansați de Uniunea Sovietică. Și de atunci, zi și noapte aceste semnale au acompaniat activitatea rodnică a savanților sovietici, care au înscris pe ordinea de zi a viitoarelor lor acțiuni:

1) formarea echipajelor pentru asigurarea pilotajului și navigației rachetelor intercontinentale destinate transportului comercial al pasagerilor;

2) construirea unor sateliți artificiali pe bordul cărora să poată fi îmbarcați oameni și care, deci, să se înapoieze pe pămînt;

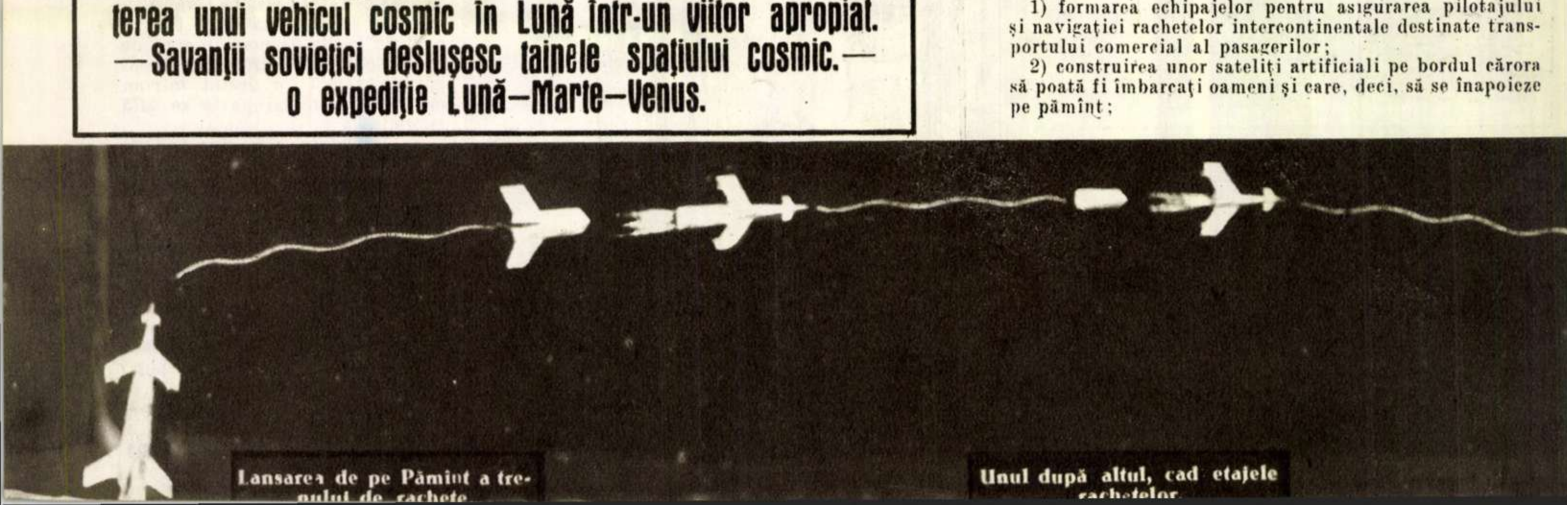

Lansarea de pe Pămînt a trenului de rachete

Unul după altul, cad etajele rachetelor

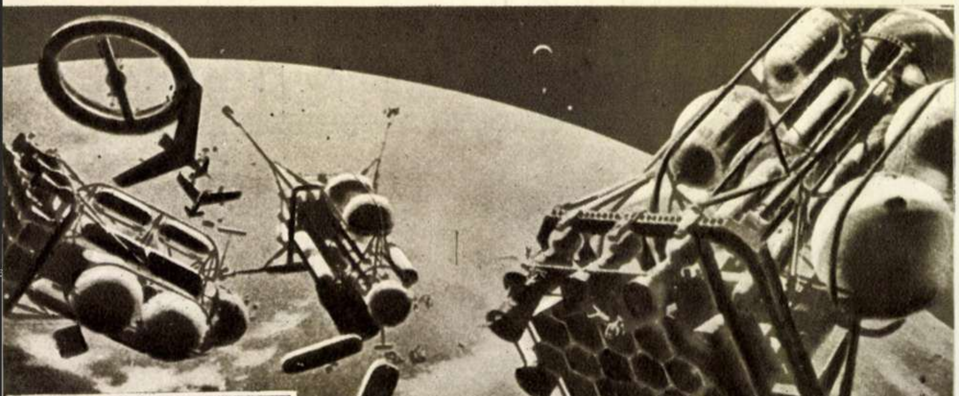

Asamblarea unor astronave pe Lună, văzută de un grafician german. Montorii sînt înzestrați cu costume de protecție, care le asigură oxigenul, precum și temperatura și presiunea de pe Pămînt ← și-i apără de radiațiile dăunătoare.

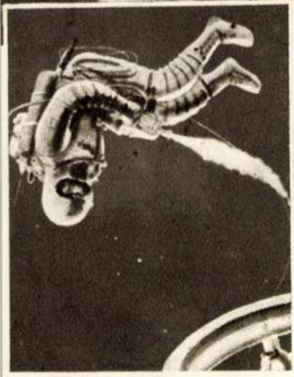

Montorul cosmic, pe care nu-l deranjează poziția—oarecum incomodă—cu capul în jos, deoarece nu e supus gravitației.

3) fabricarea și echiparea unei nave interplanetare care să atingă Luna.

Cîțiva eminenți savanți sovietici, specialiști în mecanica cerească și în propulsia cu reacție, au și publicat în mod oficial lucrări despre comunicațiile interplanetare. Profesorul Gleb Cebotarev a calculat parcursul unei rachete Pămînt-Lună-Pămînt. Racheta își urmează traiectoria fără a mai cheltui combustibil, din clipa cînd atinge viteza numită „de eliberare" (11,180 km pe secundă). Racheta circulă în spațiu ca și corpurile cerești obișnuite (ca, de pildă, cometele) și descrie o elipsă, înconjurînd Luna și revenind apoi spre Pămînt.

Proiectul L. M. V.

Într-un articol publicat acum două luni în „Literaturnaia Gazeta" din Moscova, savantul sovietic Iuri Hlebțevici, vorbind despre proiectul său intitulat „L.M.V." (Lună-Marte-Venus), arată că operațiunea se descompune în trei timpi: a) rachete teleghidate care vor fi lansate de pe Pămînt; b) laboratoare blindate trimise pe planete; c) stațiuni științifice cu oameni, transportate de către rachete cu multe etaje.

Iuri Hlebțevici consideră că drumul pînă la Venus va dura 146 zile, iar pînă la Marte 258 de zile.

Pe la mijlocul lunii octombrie, Aleksandr Aleksandrov, rectorul Universității din Leningrad, a declarat că trimiterea spre Lună a unei stațiuni-laborator va avea loc „la o dată apropiată", ceea ce dovedește că această performanță se află înscrisă la punctul nr. 1 pe programul Comisiei de Astronautică a Uniunii Sovietice.

(Continuare în nr. viitor)

Ilustrațiile din revistele „Neue Berliner Illustrierte" și „Freie Welt".

IN NUMĂRUL VIITOR

„Mirnaia" — stațiunea luno-fizică — O privire asupra Lunii — Releul interplanetar — Sora Pămîntului.

Iată cum ar putea fi amenajat interiorul unei astronave: puntea de comandă, cupola micului observator înzestrat cu un telescop, cabina de radio și a inginerului de bord, puntea de navigație înzestrată cu un creier electronic pentru autoghidare, cabina de observație, „dormitoarele" cu paturi în care pasagerii dorm... legați, sufrageriile, frigiderele, automatele de gătit și spălat, cămara de provizii alimentare, rezervoarele de apă și oxigen, ventilatoarele—într-un cuvînt, tot ceea ce este necesar într-o călătorie mai lungă prin cosmos.
↓

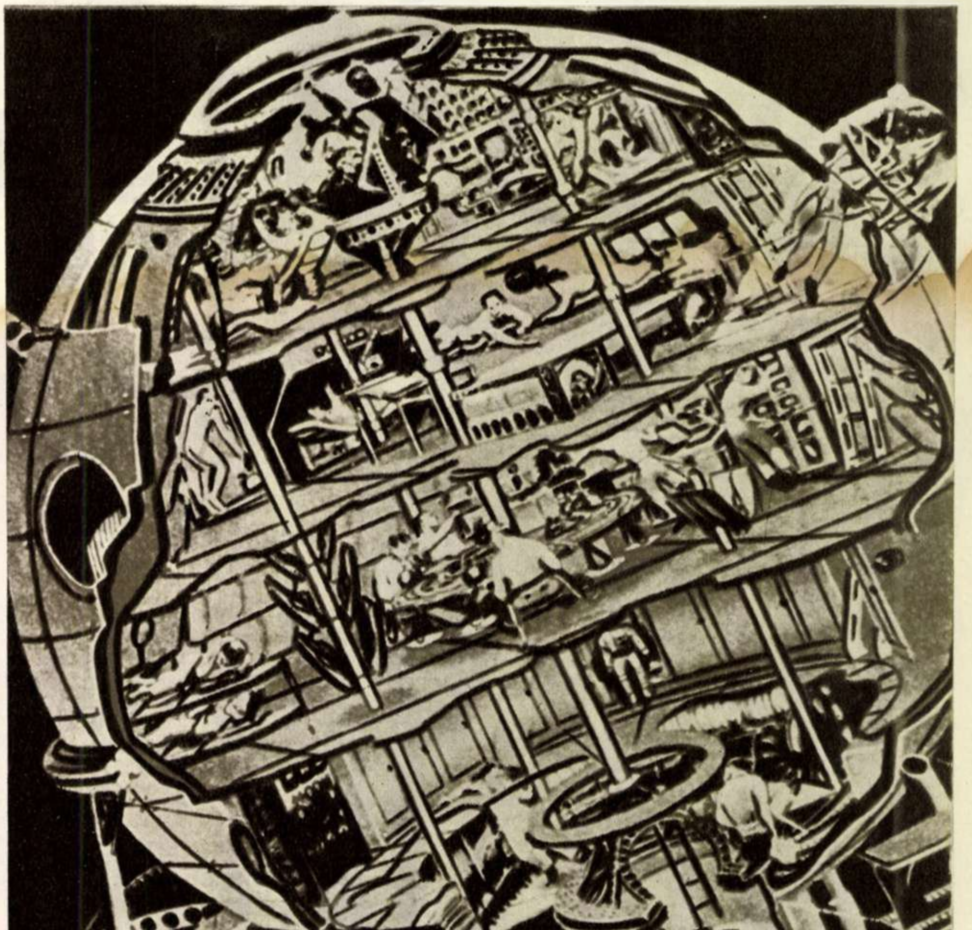

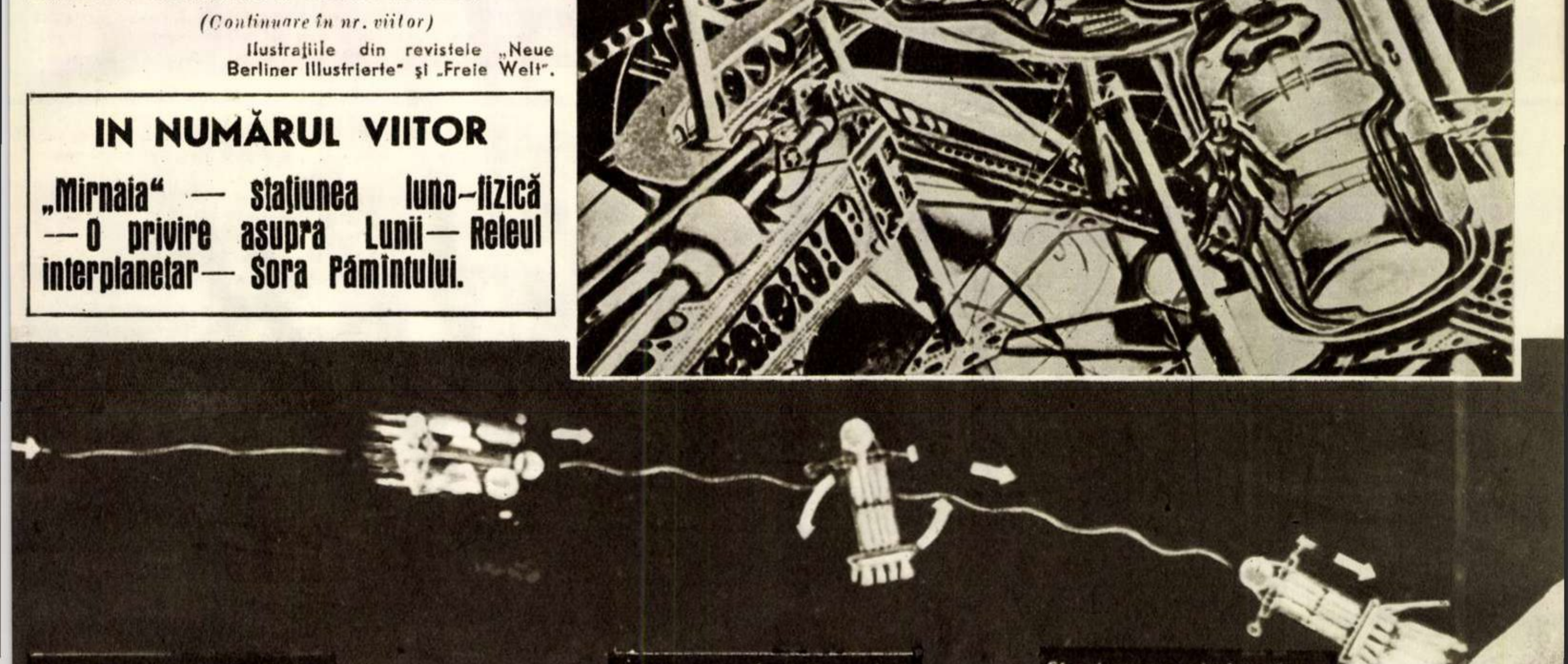

Astronava își continuă dru-

O întoarcere de 180° a astro-

Și astronava aterizează pe

Bibl Reg

In ajunul partidei de la Belgrad

FORMĂ TACTICĂ ŞI ELAN

Toţi amatorii de fotbal din ţara noastră aşteaptă cu nerăbdare, emoţii şi speranţă ultima partidă pe care o va susţine echipa reprezentativă în preliminariile actualei ediţii a campionatului mondial de fotbal. Meciul de la Belgrad suscită un interes enorm datorită faptului că echipa noastră pleacă cu două şanse, în timp ce echipa Iugoslaviei poate obţine calificarea numai în caz de victorie.

Înainte ca jucătorii noştri să plece spre Belgrad s-au purtat vii discuţii în legătură cu potenţialul formaţiei. Punctul de plecare pentru aprecierile făcute, în majoritate pesimiste, l-a constituit meciul de verificare susţinut în compania echipei suedeze Halmstad. E adevărat că pe stadionul „23 August“, fotbaliştii noştri nu s-au comportat la adevărata lor valoare, că linia de înaintare nu a dat suficientă satisfacţie şi că uneori apărarea s-a bîlbîit. Doar halfii — Călinoiu şi Bone — au făcut un joc de înaltă clasă, reconfirmînd ridicata lor valoare tehnică şi excepţionala orientare tactică. Atunci cînd s-au făcut însă toate aceste aprecieri nu s-a ţinut seama că echipa adversă a jucat într-un ritm susţinut de la primul pînă la ultimul minut al întîlnirii, că majoritatea jucătorilor noştri se resimţeau după eforturile făcute în meciurile din etapa de joi a campionatului şi a antrenamentului din lot, că, în fond, această partidă a avut ca scop omogenizarea reprezentativei noastre.

S-a vorbit şi se vorbeşte încă foarte mult despre forma echipierilor reprezentativei noastre. Imediat ce Alexandrescu, Zavoda, Petschovschi sau Cacoveanu greşesc cîteva pase şi intervin mai tîrziu la balon sînt calificaţi ca „ieşiţi complet din formă“. Prin aceasta se face o serioasă greşeală care dăunează tuturor. Forma unui jucător este dată de ansamblul pregătirii sale (fizică, tehnică, tactică şi moral-volitivă) în raport cu nivelul de joc şi randamentul echipei respective. În consecinţă, în aceeaşi echipă, un fotbalist nu poate fi joi în formă, iar după patru zile să fie „ieşit din formă“. Şi aşa cum ne declarau Petschovschi şi Alexandrescu nici o altă calificare nu poate deranja şi demobiliza mai mult pe un jucător decît aceasta din urmă.

Important pentru meciul de la Belgrad este că echipa noastră se prezintă bine pregătită din punct de vedere tactic şi aşa cum ne declara antrenorul iugoslav Miloşici, după partida de la Bucureşti, Romînia-Grecia, echipa alcătuită cu majoritatea jucătorilor de la C.C.A. poate echivala, sub acest raport, cele mai bune formaţii din Europa. Sîntem convinşi că la Belgrad, aşa după cum s-au angajat, de altfel, jucătorii noştri nu vor cruţa nimic pentru a obţine calificarea. Le urăm din toată inima mult, mult succes!

Florin ŞERBAN

↑ **PENTRU MECIUL DE LA BELGRAD.** Echipa noastră reprezentativă a susţinut ultimul meci de verificare, înaintea partidei decisive de la Belgrad, în compania formaţiei suedeze Halmstad.

← **O COMPORTARE NESATISFĂCĂTOARE.** Juniorii noştri, care de atîtea ori ne-au delectat prin jocul lor de clasă şi ne-au dat satisfacţii prin victoriile obţinute, s-au comportat slab în faţa echipei de juniori a Ungariei, pierzînd cu 1-3. Iată o fază la poarta apărată cu succes de Fekete (R. P. Ungară).

← **UN DÎRZ CAMPIONAT DE VOLEI.** După surprinzătoarea înfrîngere suferită de echipa C.C.A. în faţa formaţiei Energia-Or. Stalin, întrecerile din campionatul masculin de volei au devenit foarte îndîrjite. Iată o fază din meciul Progresul I.T.B.-Dinamo, cîştigat de dinamovişti cu scorul de 3-1.

DERBIUL DE HANDBAL nu a corespuns aşteptărilor. Echipa Progresul M.I.C. a întrecut cu uşurinţă şi la scor (9-1) formaţia Progresul-Steagul Roşu Bucureşti. ↓

→ **SPECTACULOASE ÎNTRECERI** a oferit ultima etapă a campionatului feminin de baschet, în cadrul căreia Energia-Bucureşti a întrecut Ştiinţa - I. C. F. cu 66-33.

Fotografii de Gh. DUMITRU şi C. FAUR

PREŢUL 1,50 LEI

Nr. 34 (131)
Anul VI
23 noiembrie 1957

Poate să vină iarna!

Fotografie de E. IAROVICI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

În acest număr:

Pag. 2-3 – Cînd bate iarna la ușă... – fotoreportaj de E. Iarovici.

Pag. 4-5-6 – Și acum spre Lună (continuare din numărul trecut).

Pag. 7-8 – De unde a fost scoasă coroana lui Franț Iosef – reportaj de St. Haimoș.

Pag 9-10-11 – Viață furată – reportaj scris pentru „Flacăra" de Bruno Rossi, ziarist italian.

Pag. 12 – Înflăcăratul Ady Endre – de L. Voita;
– Steaua lui Ady – poezie de Mihai Beniuc;
– Limite – poezie de Marcel Breslașu.

Planșele II-III – O convocare – fragment din romanul „Văpăi deasupra orașului Kladno" de Antonin Zapotocky.

Pag. 13-14 – Nu departe de Karakorum – de S. Verona.

Pag 15 – Salutări din deplasare – schiță de S. Georgescu.

Pag. 16-17 – Întîlniri în eter – reportaj de C. Bozbici.

Pag. 18-19 – Savantul Emil Racoviță prin Patagonia.
– Interviu cu tov. Anghel Cristea, inginer-șef al Întreprinderii de panificație „N. Bălcescu".

Pag. 20-21 – Dispariția dosarului cenușiu (IX) – de George Voinescu.
– La vînătorii din miazănoapte; Cuvinte încrucișate; Filatelie.

Pag. 22 – Sport

Pag. 23 – În jurul globului.

Pag. 24 – Baletul mexican.

Cînd bate IARNA LA UȘĂ

↑
La depozitul de lemne „Combustibilul" nr. 7.

...Și eu mă pregătesc →
pentru iarnă. Tata zice
să fie cît mai mare
(paltonul, nu iarna)
Da, dar nici așa...

* * *

Fotoreportaj
de Eugen IAROVICI

Iarna vine prin părțile noastre destul de devreme și uneori cu zăpadă atît de multă, încît trebuie să ieși prin podul casei. Dacă nu ți-ai pregătit din timp cele trebuincioase... o pățești ca greierul din poveste.

O dată cu plecarea păsărilor călătoare și căderea ultimelor frunze, gospodinele sînt cuprinse de un fel de neastîmpăr. care nu încetează decît o dată cu umplerea cămărilor cu tot soiul de borcane și sticle, cu fel de fel de bunătăți pe care le servesc cu mîndrie la zilele mari...

Dar pînă să se aprovizioneze cu tot ce le trebuie, să-ți spună ele, gospodinele, cît mai pătimesc cîteodată cu unii vînzători din comerțul de stat, care, din lene sau comoditate, le lasă să aștepte la coadă, cu toate că magazia este plină cu mărfuri. Să-ți povestească ele, gospodinele, despre diferiți responsabili, mai mari sau mai mici, care nu-și bat suficient capul să organizeze mai bine munca și să simplifice anumite „lucrări de birou" inutile. Gospodinele care și-au luat lemnele de la depozitul „Combustibilul" nr. 4 din București vor povesti că au avut cîteodată mult de așteptat și că responsabilul a făcut greutăți unora care veniseră cu propriile lor mijloace de transport. Credeți că, în legătură cu întîmpinarea iernii, despre I.L.L.-uri n-au nimic de spus? Pomelnicul e lung: uși și geamuri care lipsesc, acoperișuri nereparate, instalații de apă stricate sau pe jumătate reparate ca, de exemplu, cea din strada Știrbei Vodă nr. 36.

Au ele multe de povestit; păcat că le uită în focul muncii gospodărești

La capătul liniei 24, în cartierul Dămăroaia, cartier în care predomină azi casele noi, atrăgătoare ca niște vile, locuiesc în majoritate familii de muncitori.

Dacă mergi într-o duminică prin cartier, acum, toamna, vei vedea forfotă multă prin curți. Oamenii profită de duminică, să se gospodărească.

Pe tov. Dumitru Calotă, lăcătuș-constructor la întreprinderea „Autotransport"-Mogoșoaia, l-am găsit în curte, punînd varză la butoi. Mi-a dat o mulțime de detalii „tehnico-gospodărești", exemplificînd „pe concret", adică arătîndu-mi unde a pus cartofii, butoaiele cu murături, ardeii uscați etc.

Pe strada Biruinței venea o tovarășă, cărînd două plase mari. Am intrat în vorbă cu dînsa și i-am explicat ce treburi m-au mînat în această zi de toamnă tîrzie pe strada ei. Mă pofti în casă.

— ...slavă domnului că anul ăsta s-au găsit de toate și prețurile parcă s-au ieftinit.

— Cum v-ați pregătit pentru iarnă?

— Păi, de trei luni de zile ne tot pregătim și azi, vedeți, m-am dus să mai iau niște cartofi și morcovi. Apăru și tov. Pantelimon Popov, stăpînul casei, cu fiica lui mai mică. Veneau de la școală, unde făcuseră „oleacă de muncă voluntară", cum îmi explică dînsul. Tov. Pantelimon este strungar la Atelierele Grivița Roșie.

— Nu e toată lumea la fel — îmi spuse dînsul — unora le place băutura, altora numai distracțiile... Mie-mi place munca și gospodăria.

Mi-a povestit cum și-a făcut casa, soba frumoasă de teracotă, cum și-a luat cuptor la aragaz, îmbinînd în mod firesc discuția despre treburile gospodărești, cu exemple din munca lui în producție.

La vecinul tovarășului Popov, Petre Drimcea, zidar tot la „Ateliere", problemele gospodărești sînt mai complicate. Soții Drimcea au – să le trăiască — șase copii.

— Dacă nu aveam cheltuielile suplimentare cu casa, mi-era mult mai ușor. Totuși mi-am făcut rost de un porc, am lemne, am ceva cartofi, varză — cu d-ale gurii stăm destul de bine. M-am mai împrumutat la „reciproc", dar acum am cam terminat cu casa, așa că pot să plătesc ratele...

Mi-am continuat plimbarea prin cartier. Mergeam încet și mă uitam peste garduri, în curțile oamenilor. Ici se stivuiau și se acopereau lemne, colo se încropea o magazie din scînduri; într-o curte, se făcea proba dacă butoiul de murături curge ori nu. Ultimele flori de toamnă își pierdeau petalele. Iarna bate la ușă. Oa-

Tovarăşul Calotă exemplifică pe concret punerea verzei la butoi.

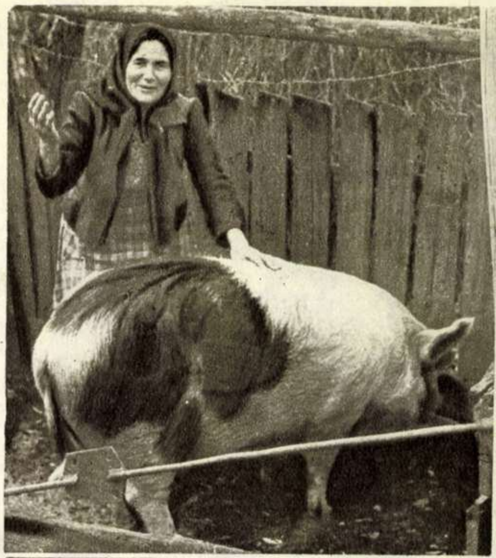

Tovarăşa Alexandrin
Smărăndache se lau
cu afumăturile pe ca
o să le facă anul ăst
←

Dar cred că nici soţ
Drimcea nu se vor lăs
↓ mai prejos.

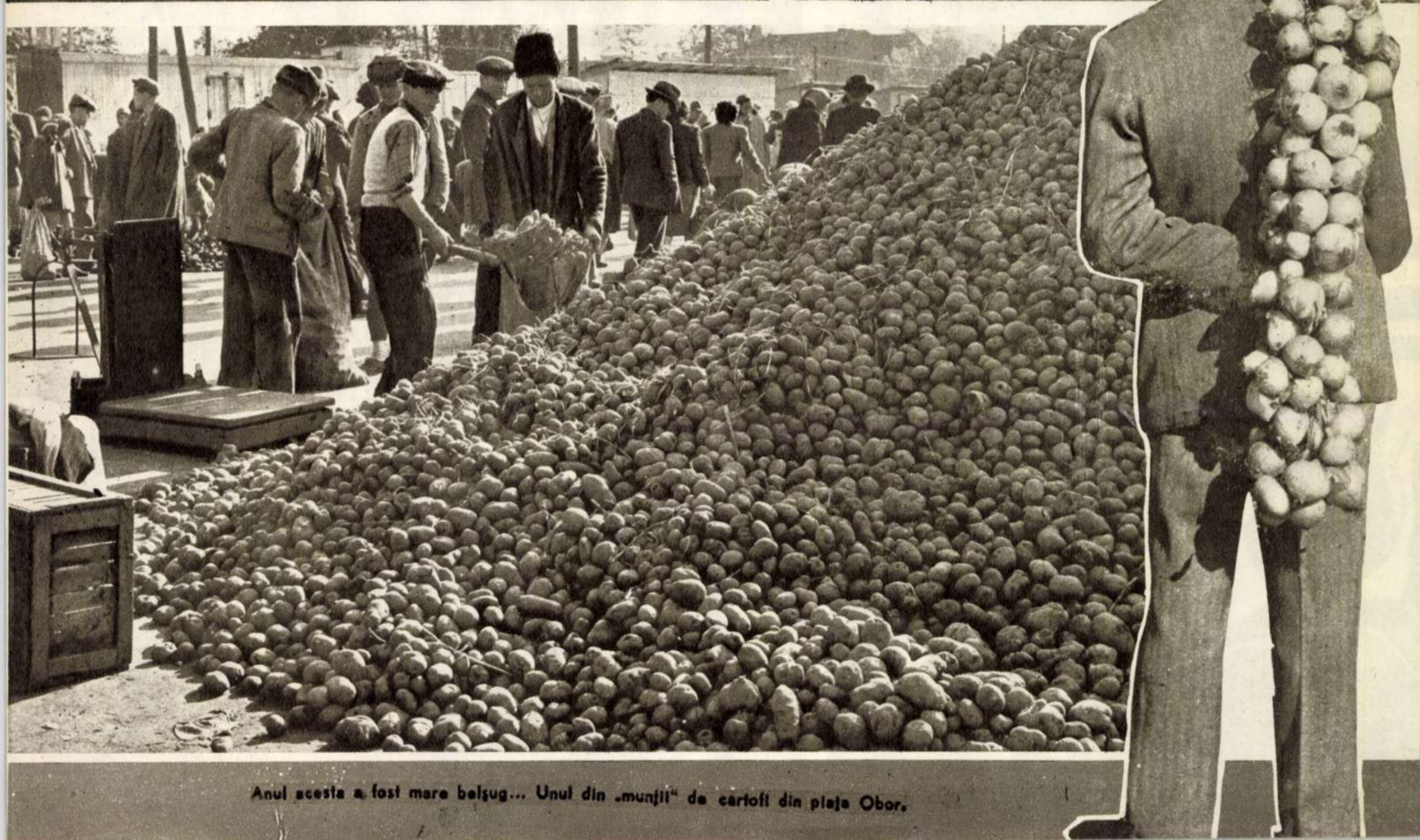

Anul acesta a fost mare belşug... Unul din „munţii" de cartofi din piaţa Obor.

ȘI ACUM

(Urmare din numărul trecut)

După cum arată în articolul său Lucien Barnier — în stadiul actual al cuceririlor științifice și tehnice demonstrate de succesul sateliților artificiali sovietici, realizarea proiectului de „studiere a Lunii la fața locului“ nu prezintă dificultăți de neînlăturat. Viteza rachetei purtătoare, va trebui să fie sporită doar cu 3,180 km pe secundă, pentru a atinge „viteza de eliberare“ — de 11,180 km pe secundă — care-i va permite să scape de gravitația Pămîntului. Instalația științifică — botezată „Mirnaia“, adică „Pașnica“ — va putea ajunge pe Lună în condiții care vor asigura telecomanda și dispozitivele electronice de autoghidare puse la punct pe racheta balistică intercontinentală și în cursul operațiilor de lansare a sateliților artificiali ai Pămîntului.

O PRIVIRE ASUPRA LUNII

Din punctul de vedere al cercetărilor **științifice**, descoperirea **Lunii** prezintă un interes imens. Este doar planeta care se găsește cel mai aproape de Pămînt (384.000 km). Studierea reliefului, a solului și a structurii sale interne pot să ne arate multe despre originea și evoluția planetelor sistemului solar și, bineînțeles, ale Pămîntului. Probabil lipsită de atmosferă, Luna oferă astronomilor o bază ideală de observație a întregului ansamblu de fenomene privind Soarele și alte cîteva planete importante, ca Marte și Venus.

De cinci ani profesorul Nikolai Kuprevici, de la Observatorul din Pulkovo, de lîngă Leningrad, se preocupă de obținerea unor fotografii ale Lunii, mărite la un diametru de 1,50 metri. El a fixat un aparat fotografic la ocularul unui mare telescop, destinat inițial observațiilor solare; el tratează imaginile astfel înregistrate, cu un sistem de amplificare a luminozității, bazat pe principiul iconoscopului de televiziune, luminozitate ce poate fi reglată după necesitate.

Aplicată la cercetarea reliefului Lunii, invenția prof. Kuprevici a îmbogățit documentația astrofizicienilor sovietici și a contribuit la elaborarea programului relativ la cercetarea „lunofizică“ la care se referea cu precizie prof. Aleksandrov în „Izvestia“ din 17 octombrie. Deci, în curînd se va pune capăt controverselor științifice provocate de sora planetei noastre.

Unii își amintesc poate că, în 1954, doi astronomi englezi, H. P. Wilkins și Patrick Moore, au declarat că deasupra „Mării Crizelor“ se află un „pod gigantic“. La postul de radio britanic, Wilkins a arătat că acest pod ar măsura aproximativ 30 de kilometri și că ar depăși depresiunea cu cel puțin 1.500 metri. „Podul — adăuga el — pare a fi artificial, aidoma unei opere de artă“.

↑Un grup de locuitori ai planetei Marte? Poate în viitor...

Vladimir Nefeadov, pilot de încercare pentru zboruri la mari altitudini. →

Prima etapă: vehiculul de cercetare a Lunii. O rachetă fără echipaj, teleghidată de pe Pămînt, aselenizează în Lună. Ea descarcă un vehicul care cercetează suprafața Lunii cu ajutorul instrumentelor de măsurat și al unui emițător de televiziune. ↓

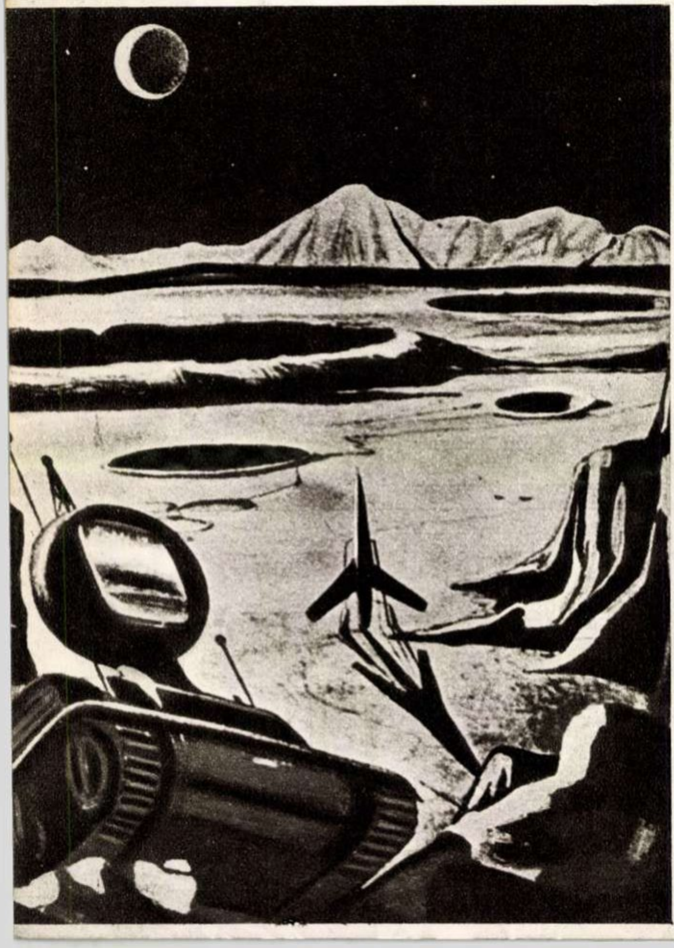

A doua etapă: repetiția generală. Fără a aseleniza, o rachetă cu echipaj înconjoară Luna, pentru a studia condițiile în care se va face aselenizarea. Astronava se afla în acest moment deasupra craterului Aristilius.

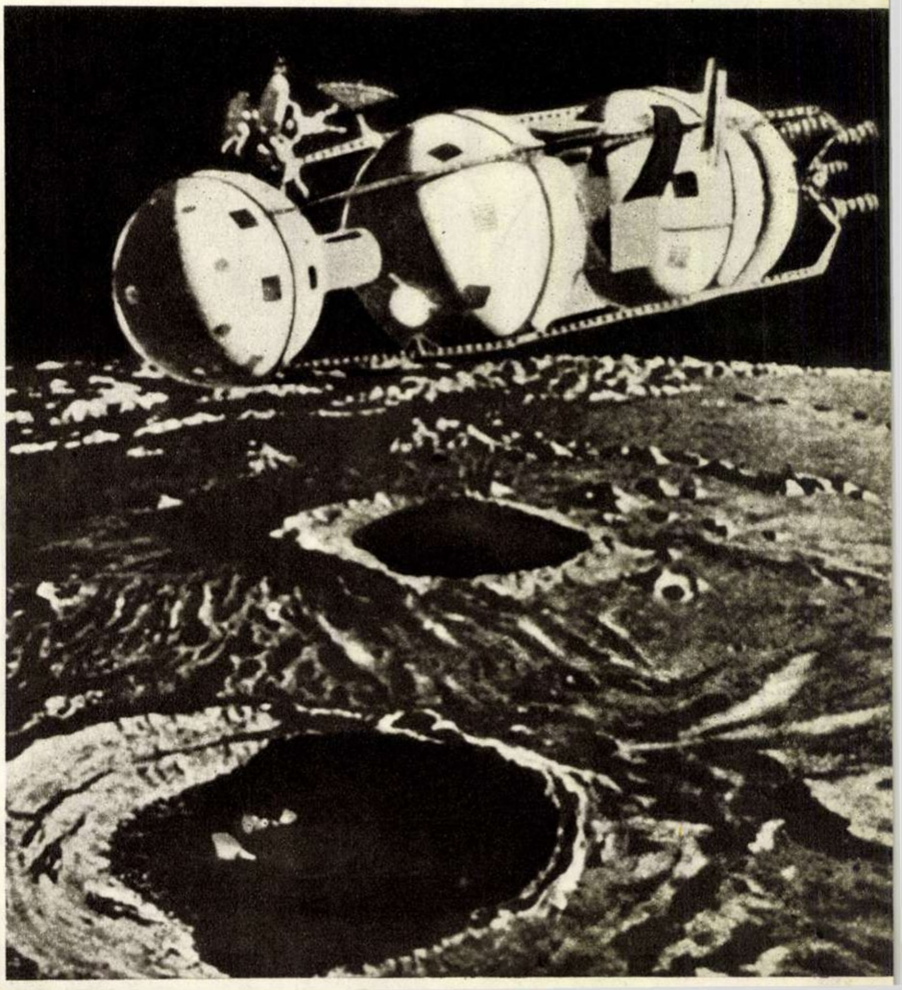

spre LUNĂ!

II

ILUSTRAŢII DUPĂ „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE", „FREIE WELT", „KEYSTONE"-LONDRA, „UNITA"-ROMA

Alţi observatori au semnalat apariţia unor lumini în mai multe regiuni ale Lunii. Faptul acesta este consemnat în raportul Societăţii astronomice regale britanice, care timp de trei ani a organizat o supraveghere permanentă a „Mării Crizelor". Este foarte probabil că „aliniereile" de lumină, constatate încă din 1826 de către astronomul Gruithuisen, sînt reprezentate de liniile strălucitoare ale jeturilor de materie sticloasă, care se văd în apropierea craterelor.

SORA PĂMÎNTULUI

În mod evident, interesul real al unei explorări a Lunii nu este stîrnit de găsirea urmelor misterioşilor „Seleniţi" (locuitori ai acestui corp ceresc), care de altfel nu există. Luna este o planetă lipsită de viaţă, de apă şi — foarte probabil — de atmosferă. Dacă pot exista acolo urme de gaz carbonic, nu sînt însă în nici un caz speranţe să poată exista şi oxigen! Ea este supusă în permanenţă bombardamentului meteoriţilor, radiaţiilor ultraviolete emise de Soare precum şi radiaţiei cosmice primare. Observaţiile optice n-au descoperit acolo nici o urmă de vegetaţie. În realitate, aşa cum vom arăta mai departe, dacă Luna prezintă un interes atît de mare, acest lucru se datorează faptului că unele din particularităţile sale geologice sînt în mod incontestabil foarte asemănătoare cu cele ale Pămîntului. Această asemănare a condus pe nume-

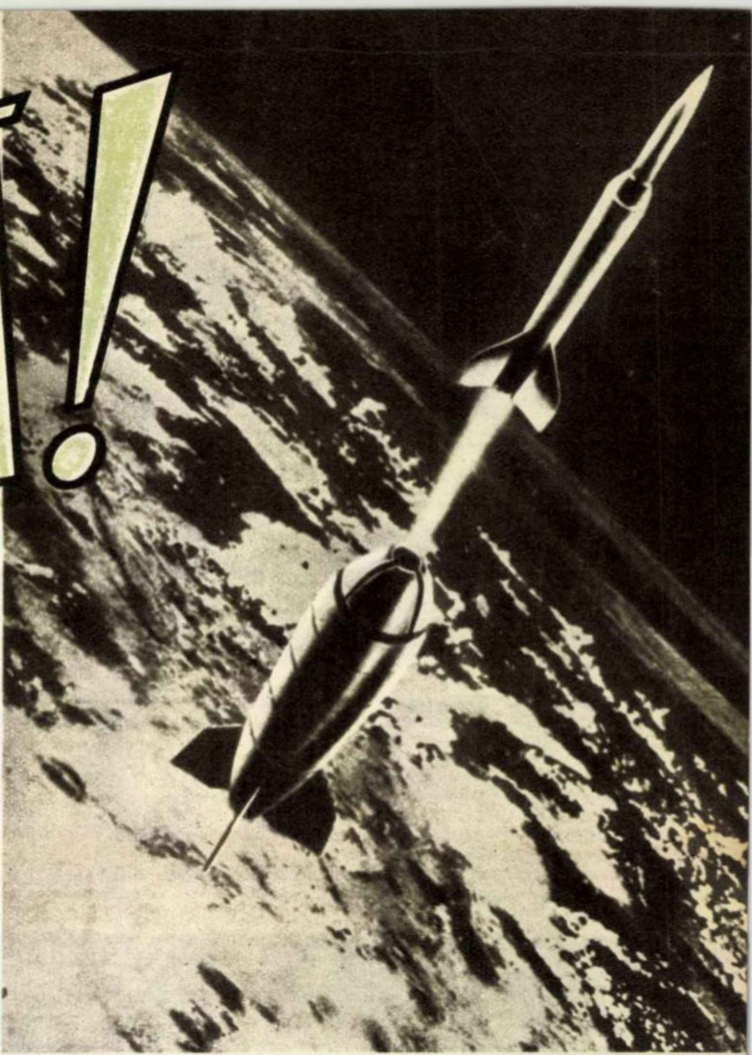

S-a desprins primul etaj al rachetei... →

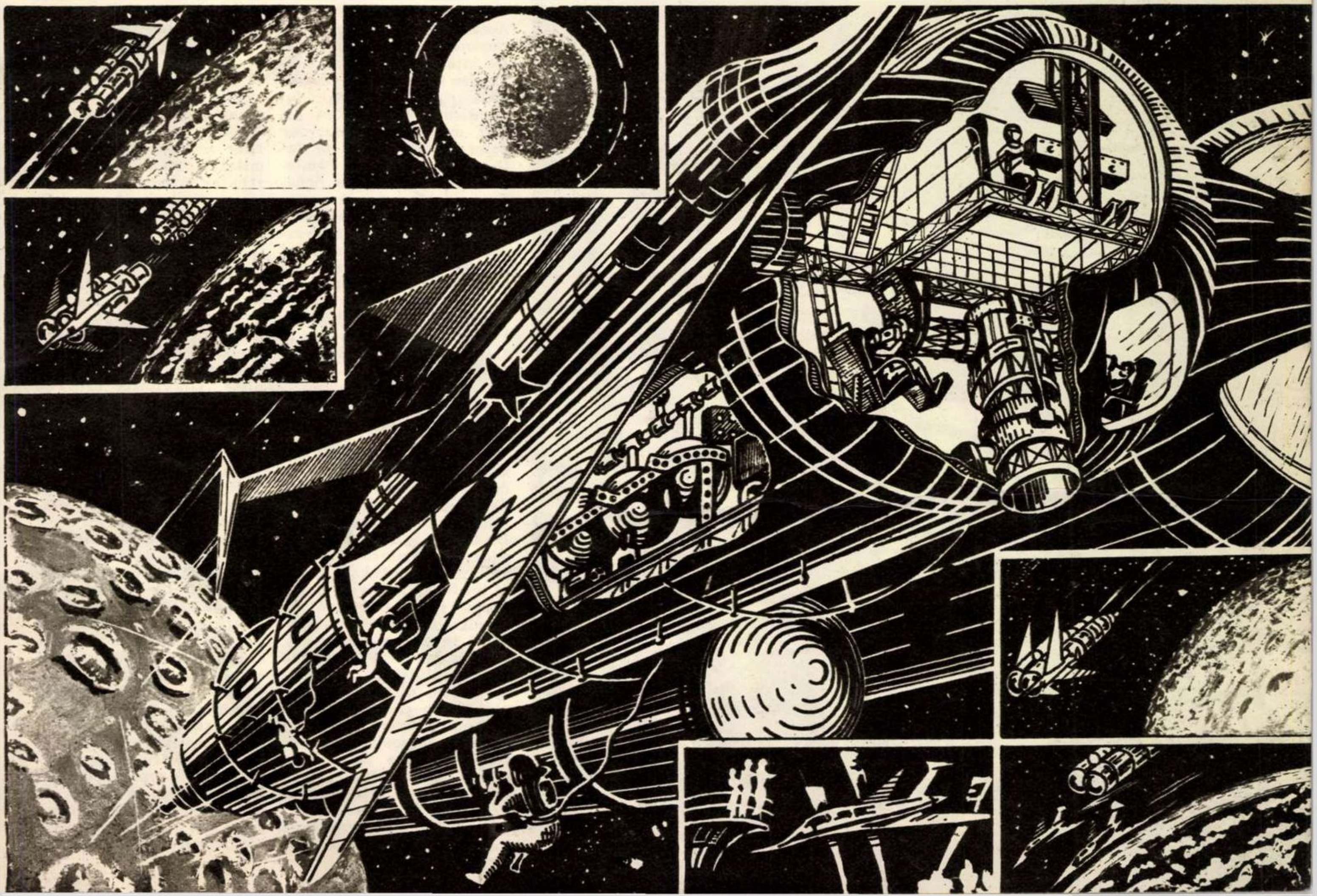

*Proiectul unei astronave pentru călătoria în Lună, **prezentat** de savantul sovietic Leonid Sedov la Congresul internaţional de astronautică de la Barcelona. Desenele reprezintă plecarea, călătoria navei devenite satelit, întoarcerea din Lună şi apoi aterizarea.*

↓

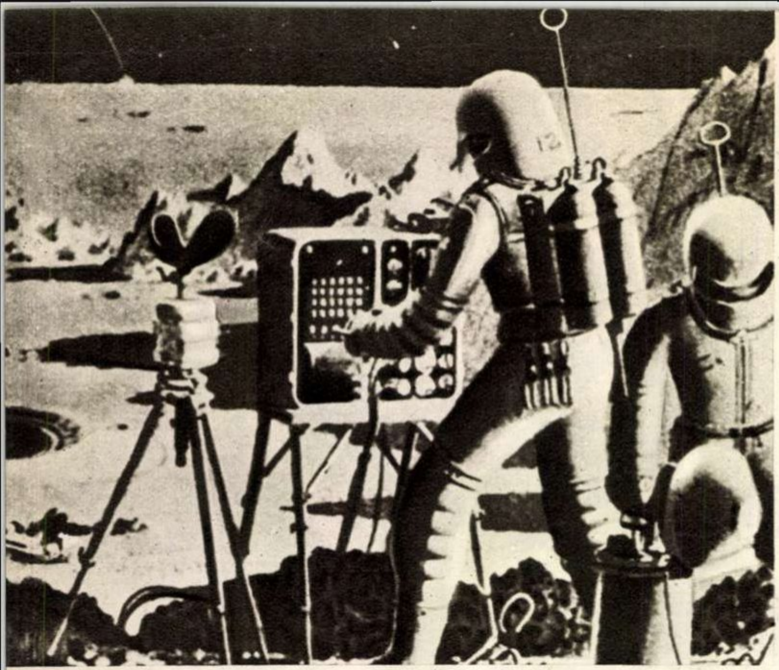

↑ *Etapa a treia: zi obişnuită de cercetări în Lună. Cercetătorii poartă costume speciale — asemănătoare cu ale scafandrilor — care-i protejează împotriva radiaţiilor.*

O iluzie optică: aceste cratere din Lună par nişte ridicături, dacă întoarceţi fotografia cu porţiunea luminoasă în jos. →

Etapa a patra: în căminul din Lună. În partea centrală a astronavei se află cartierul general al expediţiei. De aci, se transmit pe pămînt rezultatele cercetărilor. Cercetătorii au toate condiţiile necesare vieţii. Laboratoarele sînt instalate într-o construcţie separată. ↓

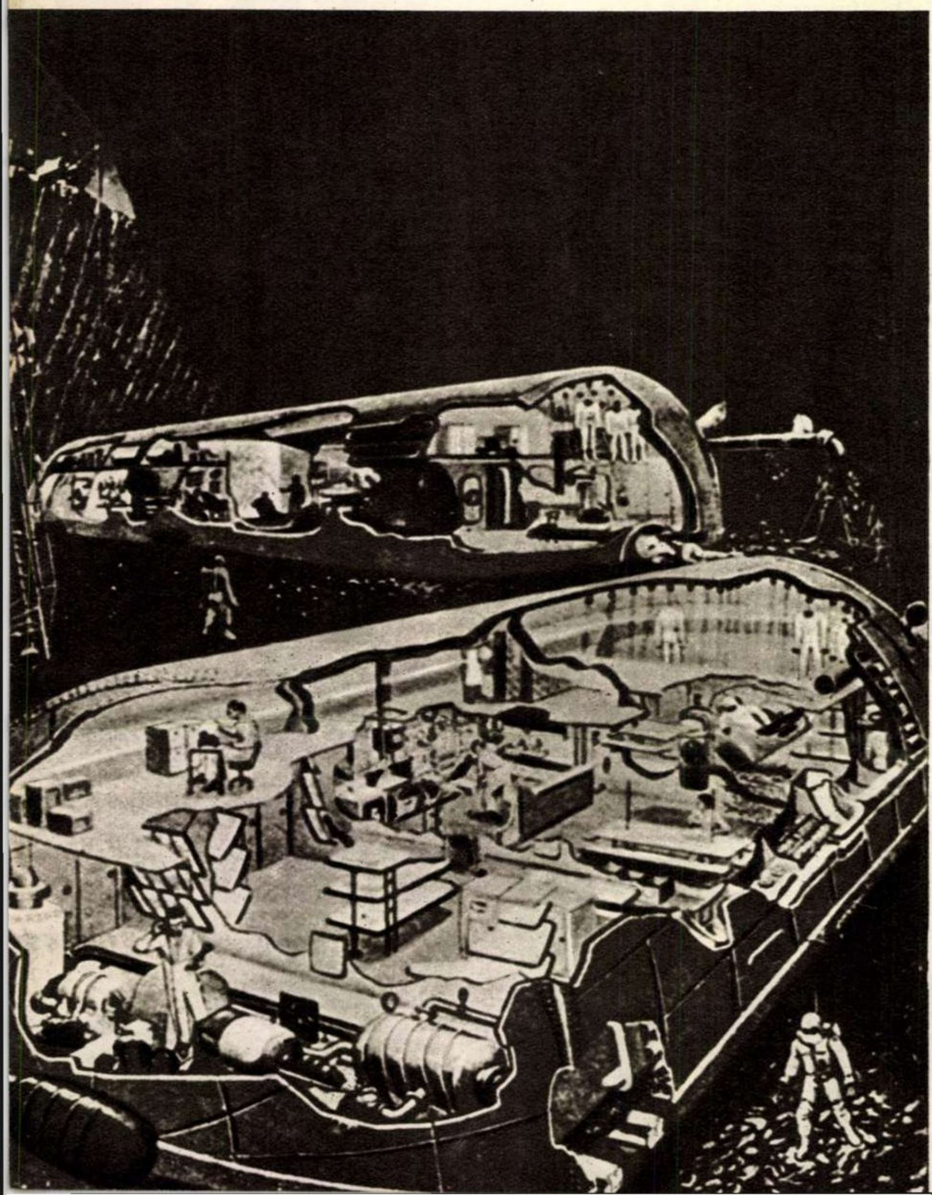

roşi astronomi la concluzia că Luna a fost la un moment dat desprinsă de Pămînt.

Osmond Fischer şi alţi cîţiva, după el, au dedus că cicatricea acestei separări este încă vizibilă, nefiind alta decît Oceanul Pacific. Această ipoteză este astăzi respinsă, pentru raţiuni uşor de înţeles şi pe care Alexandre Dauvillier le rezumă astfel: „Volumul bazinului Pacificului este de 34 ori mai mic decît Luna, iar desprinderea, avînd loc într-o perioadă în care Pămîntul era în întregime lichefiat, n-ar fi putut lăsa vreo cicatrice". În cursul unui interviu acordat la Observatorul din Pulkovo, savantul sovietic Vladimir Krat, şeful secţiei de astrofizică al acestui observator, a spus: „Luna s-a format independent de Pămînt, dar aproximativ la aceeaşi distanţă de Soare ca şi Pămîntul".

O STAŢIE INTERMEDIARĂ ÎN SPAŢIU

În asemenea condiţii, Luna n-ar trebui tratată cu condescendenţa ce se acordă de obicei termenului de satelit, ci ca o planetă soră. De altfel, în cadrul legăturilor interplanetare prevăzute de proiectul „L.M.V." al lui Iuri Hlebţevici, Luna ocupă situaţia demnă de invidiat de staţie intermediară în spaţiu.

Obligaţia de a transporta mari cantităţi de combustibil pentru motoarele navei cosmice, ca şi alimentele şi oxigenul necesare unor lungi curse interplanetare, impune sarcini enorme vehiculului interplanetar destinat să lege Pămîntul cu Marte sau cu Venus. Cu titlul de informaţie, arătăm că o călătorie Pămînt-Marte necesită o durată de cel puţin 3 ani — timp pentru care echipajul va trebui aprovizionat cu tot ceea ce este necesar vieţii. Este deci foarte avantajos ca nava cosmică să decoleze dintr-un loc din spaţiu unde gravitaţia este inferioară aceleia de pe Pămînt. Această necesitate i-a condus pe Ţiolkovski şi pe von Braun să prevadă construirea unor staţii ale spaţiului — sateliţii artificiali ai Pămîntului. De fapt, potrivit presupunerilor acestor savanţi — limitate de stadiul dezvoltării ştiinţei în epoca respectivă — s-ar fi ajuns la asamblarea a zeci de mii de piese prefabricate şi lansate în spaţiu în felul Sputnikului; aceasta ar fi cerut eforturi supraomeneşti şi, de altfel, nu se justifică de loc, din moment ce Luna poate servi perfect drept popas interplanetar, fără a mai fi necesar să fie construită din piese. Gravitaţia este de şase ori mai mică decît pe Pămînt, astfel că un vehicul interplanetar cîntăreşte 300 de tone pe Pămînt şi numai 50 de tone în Lună. Iată dar o diferenţă de 250 de tone şi deci o economie considerabilă de energie motrică necesară pentru a învinge atracţia Lunii (viteza de desprindere de pe Lună este cu mult inferioară cifrei de 11,180 km pe secundă, astfel că energia necesară pentru a învinge atracţia Lunii corespunde coeficientului de 0,045, în raport cu energia necesară pentru eliberarea de sub atracţia Pămîntului).

Şi, astfel, această planetă — însoţitor credincios al globului nostru — nu va rămîne doar o eroină a poeziei lirice, ci şi un punct de plecare pentru înfăptuirea celor mai cutezătoare visuri ale omenirii.

De unde a fost scoasă coroana lui Franț Iosef

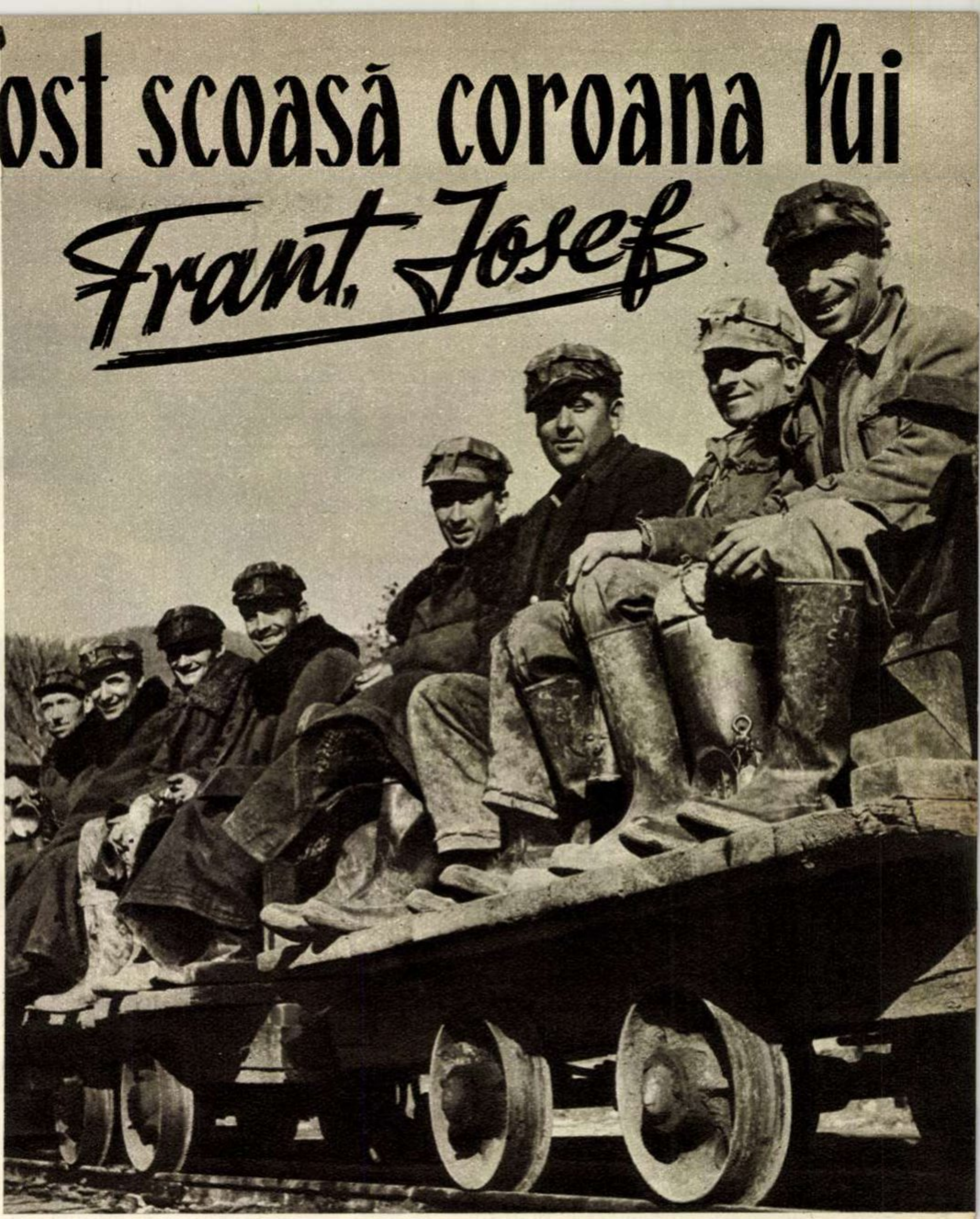

Spre șut.

O garnitură de vangluri — așa numesc minerii vagoneții cu bancă — trase de o locomotivă electrică, a pornit să străpungă galeria unei coaste de deal. Trebuie să străbatem patru kilometri în pîntecele dealului, să ajungem la galeriile care se ramifică spre abataje. În spatele nostru lumina zilei, care se mai zărea cît un cerc mic, a dispărut. E rece și umed în galeria întunecoasă, luminată doar de lămpile cu carbid ale minerilor ce intră în șut. Pînă ajungem, e vreme de gîndire la cele ce am aflat sus, „la ziuă“, de la un bătrîn miner.

SATUL FĂRĂ BĂRBAȚI

Acest miner bătrîn mi-a arătat castelul lui Pókol, fostul proprietar al minei, castel care servește azi ca locuință pentru multe familii de mineri. „Pókol“ înseamnă în limba maghiară iad. Cîteodată coincidențele sînt atît de extraordinare, că par minuni. Nici că se putea da un nume mai potrivit acestui om

Pókol a stors atîta bogăție din sîngele robilor săi, încît, în beția avuției, nu mai știa ce să facă cu banii. El a fost acela care a donat aurul pentru coroana împăratului Franț Iosef. N-am citit în nici un manual de istorie — și ar fi bine să fie consemnat de istorici — că despotul Franț Iosef a purtat pe cap o coroană împărătească din aur stors din sîngele minerilor romîni.

Dar ce nu știe să născocească o minte drăcească ca a lui Pókol! Iată-l rugîndu-l pe împărat să-i dea voie să-și pardosească sala de primire a castelului său cu bani de aur. Franț Iosef nu i-a permis însă, fiindcă asta ar fi însemnat călcarea în picioare a chipului luminăției sale, ori a stemei austro-ungare, bătute pe monedele de aur ale vremii. Atunci Pókol l-a întrecut chiar și pe un viitor urmaș, sfîrșit în ștreangul de la Nürenberg, pe mititelul Göring, care nu-și putea lăbărța pîntecele-i slinos decît într-o cadă de baie din aur. Pókol a reînnoit cererea, solicitînd aprobarea de a-și pardosi sala de primire cu monede așezate pe canturile lor zimțate. Se pare, însă, că nu și-a putut duce la îndeplinire năstrușnica idee, deoarece diavolii l-au chemat curînd în iad.

Pe vremea cînd mintea îi cocea asemenea planuri, sute de mineri își dădeau sufletul în accidente, piereau de silicoză și de mizerie. Sătucul Valea Borcutului era principala rezervă de victime ale „iadului“.

Oamenii de aci erau atît de săraci, încît, neavînd ce face, coborau în mină. Coborau, știind că ăsta-i sfîrșitul, că sînt condamnați la o moarte lentă, dar sigură. Așa s-a întîmplat că gura de iad a minei a înghițit cu încetul toți bărbații sătucului Valea Borcutului.

Timp de 25 de ani, în Valea Borcutului n-a existat bărbat. 25 de ani mîndrele satului au rămas fete bătrîne. 25 de ani—un sfert de secol! — în Valea Borcutului nu s-au auzit șoaptele sau suspinele dragostei și femeile n-au putut simți bucuria maternității!

POLIVITAMINA

Locomotiva se oprește, minerii coboară din vangluri. Se îngrămădesc într-un loc de unde se ramifică galeriile. Mă opresc să văd care o fi cauza: un om are în mînă o cutiuță plină cu bobițe de culoare roz. Minerii trec nepăsători prin fața lui, iau cîte trei-patru bobițe și le ronțăie. Treaba aceasta o fac cu atîta obișnuință, că mi s-a părut cotidiană în viața de mină, ca de pildă luarea lămpii de la magazie.

M-am apropiat curios de cel cu cutiuța în mînă.

— Vă rog, ce servesc minerii înainte de a intra în șut?

— Polivitamine, sînt foarte bune, întăresc și feresc organismul de boli. Serviți și dumneavoastră!

Așa am făcut cunoștință cu Iosif Bozga, sanitarul minei. După ce a servit pe toți minerii, m-a dus în cabinetul lui, aflat într-o adîncitură a galeriei. Se afla instalat aici un adevărat punct sanitar. De 5 ani Iosif Bozga e sanitar subteran. Nu prea are de lucru, însă prevederea te păzește de primejdii. Dacă Iosif Bozga ar fi fost sanitar subteran acum 15 ani, ar fi avut de lucru, nu glumă! Dar, pe atunci, în mină nu se cunoșteau asemenea funcții. Minerul accidentat era „liber“ să-și dea sfîrșitul, pînă să ajungă la suprafață. Accidentele erau tot atît de obișnuite, ca azi înghițirea polivitaminelor

Subinginerul Szasz Alexandru și Sandor Gheorghe cercetează o bucată de minereu dintr-un nou filon.

Azi pentru toți viitorii mineri este necesară o importantă și bogată perioadă de studiu prealabil.

Electricianul subteran Hirieș Alexandru e de mare folos minerilor.

la intrarea in mină. Silicoza făcea ravagii, asemenea unei mitraliere pe front.

Silicoza produsă de praful minereului sfredelit a fost invinsă de perforarea cu apă. Fitilele Bikfort — cauza atitor accidente — au fost inlocuite. Azi exploziile se fac cu ajutorul curentului electric introdus in mină, datorită căruia e imposibil ca un exploziv să nu ia foc.

Minerii sînt imbrăcați in haine de protecție. La suprafață au la dispoziție un dispensar, un sanatoriu de noapte și un staționar, unde se odihnesc, primind o hrană excepțională. Punctul sanitar pe care l-am cunoscut nu e singurul serviciu de acest fel din mină: in galerii mai funcționează 31 puncte de prim-ajutor.

Cind am ieșit din mină, tocmai intra al doilea șut. L-am văzut din nou pe Iosif Bozga stind cu cutiuța in mină. Minerii treceau pe lingă el și luau nepăsători citeva bobițe roz.

★

Intr-unul din abatajele orizontului 187, l-am văzut lucrind pe Gheorghe Sandor. Făcea găuri cu perforatorul. La o simplă apăsare a manetei, perforatoarele incepeau să păcăne. Minerul mi-a explicat că, inainte vreme, găurile in roca tare erau făcute cu mina. Își rupea minerul mina bătind cu ciocanul sau ranga de fier in piatră. Acum, iată: se apasă pe manetă, sfredelul se invirtește iar apa curge șiroaie, oprind praful.

Totuși munca de miner nu e jucărie; ea rămine o muncă ce cere curaj, forță și pricepere.

★

Coborim in colivie, la orizontul 237. Aici minerii sapă un puț, din care se va deschide o nouă galerie, croind drum spre alte abataje.

Peter Hordoban, un tinăr maistru, șeful echipei care lucrează la acest nou puț, ne invită să coborim in adinc. Coborim anevoie vreo 8 scări, pe alocuri strecurindu-ne greu. In sfirșit, ajungem pe ultima scară. Jos apa țișnește ca o cascadă. Cițiva mineri, imbrăcați in haine de cauciuc și incălțați cu cizme lungi, lucrează in apa ce le ajunge pină la coapse; condițiile muncii sint grele, dar puțul inaintează mereu.

Voioșia maistrului Preda Nicolae e molipsitoare.

Sanatoriul de noapte.

L-am cunoscut și pe Alexandru Sandor, unul dintre cei mai buni mineri, care și-a inceput cariera in ale mineritului in Valea Jiului. Aici el a calificat mulți tineri, care au coborit să devină lucrători ai adincurilor. Alexandru Sandor a terminat tocmai un nou abataj frontal. In cinstea zilei minerului el și cu ortacii săi s-au luptat crincen cu sterilul; a fost greu, citeodată chiar foarte greu, dar tot au răzbit pină la stratul de minereu.

Cu perforatoarele pneumatice, cu haine de protecție, cu aparate moderne, cu ingrijire sanitară și o hrană consistentă, munca in subteran s-a schimbat mult. Totuși, după cum se vede, mineritul nu este o meserie ușoară. Fizicienii declară că această meserie va dispare atunci cind, in locul caloriei cărbunelui, va fi folosită energia atomică și, tot cu ajutorul acestei energii, se vor aduce la suprafață minereurile. Pină atunci insă, cei care dau hrana uzinelor, termocentralelor, locomotivelor, cuptoarelor Siemens-Martin, sint minerii, lucrătorii curajoși ai adincurilor.

DIN TATĂ ÎN FIU

Cred că nici o meserie nu se moștenește cu atita regularitate, ca cea de miner. Meseria aceasta grea era și in trecut purtată din tată in fiu. De fapt altă moștenire nici nu avea de așteptat feciorul de miner. Cind implinea 10-12 ani, tatăl său il trezea intr-o bună zi la sunetul sirenei și il ducea cu cei mari in adinc. Cu aceasta se sfirșea copilăria lui și intra in viață. Da, la mineri majoratul se atingea la această virstă și se sărbătorea in ziua cind feciorul, incă un copil, cobora cu lampa de miner. Dacă avea noroc și nu pierea, își ducea și el, la rindul lui, copiii săi la șut, la virsta potrivită. In tot cazul, mai mare decit vagonetar, ajutor de miner sau miner, nici unul n-ajungea.

Francisc Crăciun, inginerul șef al minei pe care o vizităm, e un bărbat tinăr, de vreo 32 de ani. Tatăl său, azi un moș de 63 de ani, a lucrat la mina Dealul Crucii. Francisc aici a copilărit, aici a coborit pentru prima oară in mină, de aici a plecat la politehnica din Timișoara și tot aici s-a intors. Dar plecarea la Timișoara și intoarcerea aci ca inginer nu s-au putut petrece decit in anii puterii populare.

Nicolae Preda e un tinăr maistru de 23 de ani, care a terminat nu demult Școala medie tehnică minieră. Trăiește și azi bunicul său, in virstă de 87 de ani, care a lucrat la mina lui Pókol. Bătrinul a povestit nepotului său cum a fost in mina lui Pókol, cum a huzurit acesta cu banii storși din sudoarea și singele minerilor.

Cum se vede, in subteran copiii și nepoții vechilor mineri conduc azi mina. Munca s-a schimbat mult in adinc. Scriind toate acestea, mi-au venit in minte cele ce mi-au fost spuse de o fată de miner:

— Să știi, tovarășe, că-i aproape ziua cind vom cinta și noi, ca fetele din Donbas:

„Mie nu-mi place bărbatul,
Cu lopata și ciocanul,
Mă mărit cu-n miner,
Dar să fie combainer“.

St. HALMOȘ

Fotografii de M. IVANCIU

VĂ AMINTIȚI?

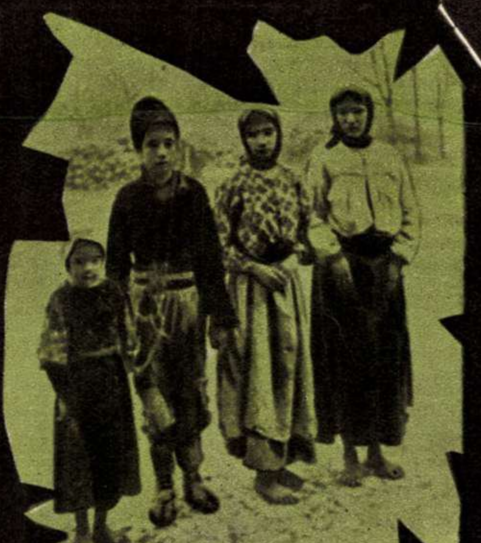

Cea mai deșănțată publicitate se făcea în primul deceniu al secolului nostru fostei regine Elisabeta. După ce, la 1877, se proclamase „mama răniților“, acum devenise „mama orbilor“.

Se întemeiase „Vatra Luminoasă“, și bieții orbi erau obiectul unei demagogii odioase, de care beneficia „regina-poetă“ — soția celui mai avar om din Romînia, Carol I, mare moșier, mare acționar la uzinele germane de armament Krupp, la marile societăți industriale romînești etc.

Iată, însă, în ce hal erau ținuți acești patru frați orbi (trei fete și un băiat), „pensionari“ ai azilului „Vatra Luminoasă“, „protejați“ de „mama orbilor“... (Reproducere dintr-un număr special al revistei germane „Illustrierte Zeitung“, din Leipzig, apărut în 1909 și închinat în întregime „operei“ regelui Carol I și a reginei Elisabeta).

VIAȚĂ FURATĂ

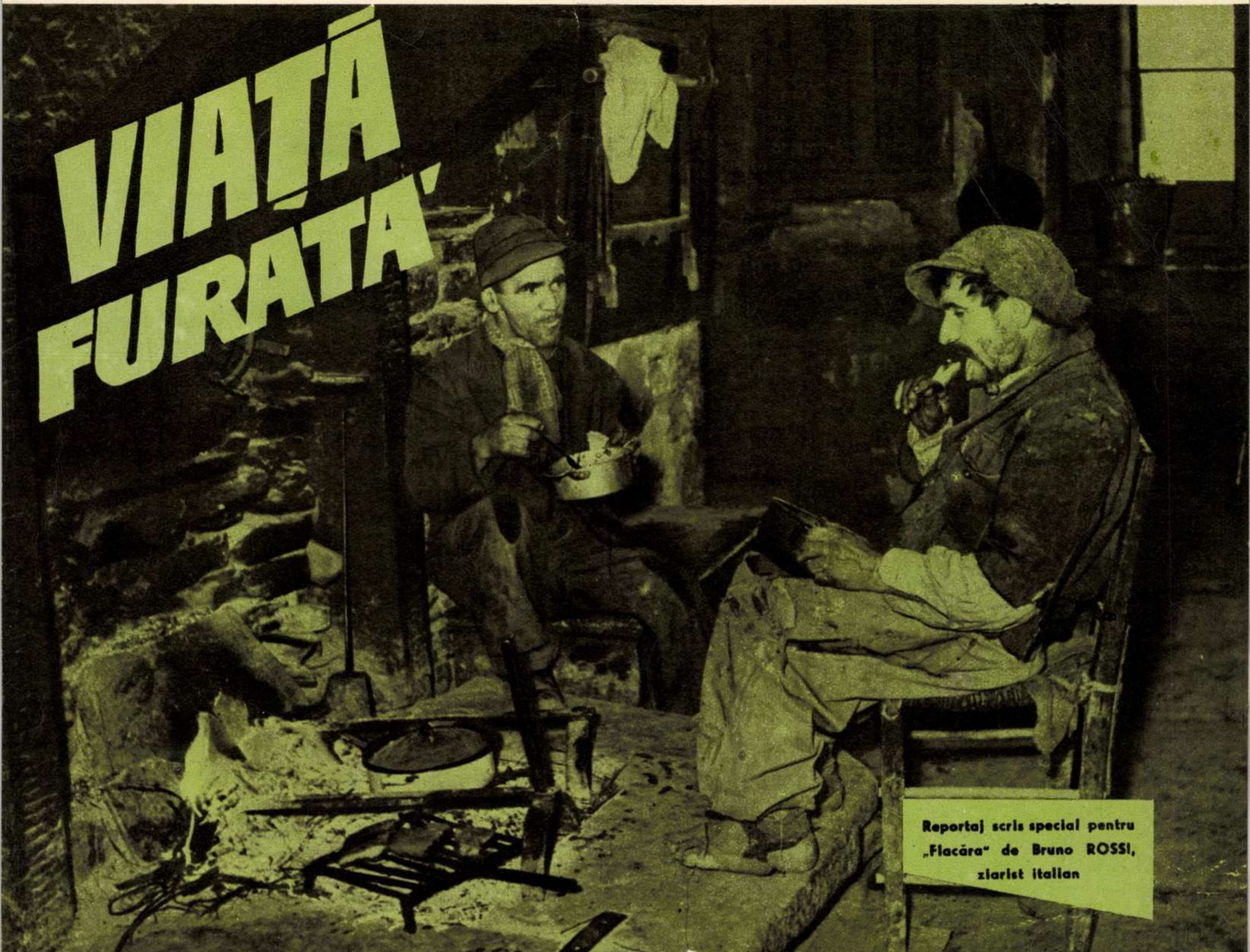

Reportaj scris special pentru „Flacăra" de Bruno ROSSI, ziarist italian

TERRA NON GUERRA

1. *În asemenea „locuințe" își tîrăsc existența mii de șomeri agricoli din Apenini.*

2. *În regiunea Emilia, ca și în restul Italiei, poliția s-a „specializat" în arestarea celor ce manifestează pentru pămînt și pentru reforma agrară.*

3. *Proletari agricoli din valea Padului, la un miting țărănesc.*

4. *Izgonită de pe pămîntul ei, o familie de țărani pribegește în căutarea unui acoperiș și a unui petic de pămînt.*

Fotografii de E. PASQUALI

Sînge. Sînge omenesc a curs din nou în Italia!

Trei țărani din San Donaci — una din numeroasele comune asuprite din regiunea Puglie — au fost secerați de gloanțele poliției. Printre victime se află și o femeie.

Maria Calignano, Luciano Valentini și Mario Calo au fost împușcați pe loc, fără judecată. Rudele, zdrobite de durere, au trebuit să aștepte cîteva zile, ca să poată îmbrățișa pentru ultima oară trupurile fără viață, ale celor dragi. Autori-

Într-adevăr, dacă te iei după comunicatul oficial, care afirma că „forța publică fusese constrînsă să tragă în aer“, ca să împrăștie manifestația de protest, e cam greu să explici oamenilor cum se face că, „trăgîndu-se în aer“, au fost totuși uciși oameni vii, pe pămînt. Pînă acum, guvernanții au preferat să nu dea nici un răspuns. S-au făcut zadarnice încercări de a se abate atenția opiniei publice de la crima săvîrșită, dîndu-se vina, ca de obicei, pe „agitatorii comuniști“, care, cică, ar fi condus demonstrația și ar fi azvîrlit cu pietre asupra polițiștilor.

Acolo unde proprietarii își lasă pămînturile pradă furiei apelor, muncitorii agricoli fac o grevă inversă: ei lucrează neplătiți, la refacerea digurilor. →

„Pămînt — nu război“ — *cer țăranii din Valea Padului* ↓

Conducătorii partidului clerical nu s-au dat în lături de a pune la cale o macabră speculare a durerii produse de moartea acestor trei oameni, dintre care doi erau membri ai partidului lor: au dat sfoară-n țară, publicînd în ziare o telegramă ticluită chiar de ei, din care reieșea că rudele victimelor resping, chipurile, condoleanțele Partidului Comunist Italian.

Dezmințirea plină de indignare dată de familiile celor uciși a dezvăluit, însă, toată ipocrizia și lașitatea celor ce poartă deplina răspundere a crimei din San Donaci.

Cine sînt și ce cereau manifestanții pe care presa burgheză italiană i-a calificat în cor drept niște „criminali“? Sînt, în general, cultivatori de pămînt mici și mijlocii, oameni pe care propaganda capitalistă i-a declarat, întotdeauna pînă acum, „oameni pașnici“, bastionul cel mai sigur în stare să apere la țară „ordinea amenințată“ de mișcarea revoluționară a muncitorilor agricoli și a țăranilor fără pămînt.

Pentru ce, totuși, sute de mii de țărani cu crezuri politice deosebite și-au pierdut răbdarea, au renunțat la resemnare și au ieșit în stradă, spre a-și cere, în chip energic, dar în forme legale, drepturile? Diferența de la 20-25 lire, pînă la 120 lire (20-25 lire este prețul de cumpărare al strugurilor de la viticultori de către trustul speculanților pe care politica guvernului îi favorizează, iar 120 lire este prețul minim al vinului, plătit de consumator), iată un exemplu cum nu se poate mai elocvent — și orice comentariu ni se pare de prisos.

★

Anul 1957 a fost anul unor mari lupte ale muncitorilor agricoli italieni.

În timpul unei acțiuni de rezistență cei 60.000 de muncitori agricoli din Polesine au spart frontul patronal și au respins provocările celor care apără privilegiile exploatatorilor hrăpăreți.

„Justa cauză permanentă“ din legea pactelor agrare (prin care moșierilor nu le este îngăduit să-și concedieze țăranii de pe moșii, fără temeiuri îndreptățite) a înfrînt uneltirile reacțiunii.

După o luptă memorabilă, care a culminat în iulie 1957 cu acțiunea unită a deputaților comuniști, socialiști și a organizațiilor sindicale în aula Parlamentului, a fost smulsă masca de pe chipul demagogilor din partidul catolic; aceștia au fost constrînși să accepte aproape toate propunerile făcute de opoziția de stînga și să dea drumul unei legi care acordă țăranilor bătrîni dreptul la asistență.

Dacă cercetezi documentele adunate în cadrul anchetei parlamentare italiene în legătură cu mizeria din țară, înțelegi mai bine cauzele și amploarea marii mișcări țărănești italiene pentru reforme structurale și pentru cucerirea unor condiții mai omenești de viață și de muncă.

Ce arată ancheta? Patru milioane de unități de muncă prezintă șomaj total sau parțial. E o cifră desperată, o cifră cu multe, multe zerouri, un lung șir de brațe în căutarea halucinantă a unui codru de pîine.

1.357.000 de familii (11,7% din total) au un nivel de viață extrem de scăzut (cu un salariu de 5.000-10.000 de lire pe lună); 1.345.000 de familii (11,6% din total) sînt familii sărace (salariu lunar de 10 pînă la 15 mii de lire lunar — față de prețuri ca: 800-1.000 lire un kg de carne; 700-900 lire un litru de untdelemn etc.); 860.000 de familii nu consumă nici carne, nici vin, nici zahăr; mai mult de un milion consumă cantități infime.

Ținînd seama de faptul că salariul mediu al unui muncitor industrial este de [illegible]2.000 de lire pe lună, iar salariul unui muncitor agricol — punînd la socoteală șomajul sezonier foarte serios — ajunge la mai puțin de jumătate, față de cel al muncitorului industrial, e lesne de închipuit situația îngrozitoare în care se zbate aproximativ o pătrime din totalul populației italiene.

Iată de ce milioane de țărani săraci, care pînă în zilele noastre se hrănesc numai cu mămăligă și votează după sfatul preotului, încep să creadă din ce în ce mai puțin în gogorițele propagandei anticomuniste, care le arată că e un păcat de moarte să zdruncini „ordinea“, să schimbi lucrurile orînduite de „legile eterne“ etc.

În regiunea Emilia muncitorii agricoli și muncitoarele de la orezării au înființat cooperative care sînt un adevărat model de organizare și de sîrguință; ele au demonstrat că se poate trăi mai bine fără patroni.

Dijmașii din Toscana refuză să mai dea stăpînului plocoanele, care de fapt nu sînt altceva decît un impozit feudal constînd în predarea gratuită a unui număr fix de animale pe an; ei preferă să le dea familiilor celor care n-au de lucru sau bătrînilor din aziluri.

Micii proprietari și proprietarii mijlocii de terenuri cu fructe citrice din Sicilia înfrîng seculara supunere față de organizația ocultă Mafia și pactizează cu țăranii fără pămînturi, pentru a lua cu asalt moșiile. Ei înfig în pămîntul moșiilor steagul tricolor, ca un simbol al unității naționale, alături de steagul roșu, simbol al dezrobirii sociale. Steagul roșu—roșu ca sîngele martirilor de la Portella della Ginestra, ca sîngele celor treizeci de sindicaliști asasinați în ultimii zece ani, pentru că au apărat pîinea celor obijduiți.

Luptele sociale din Italia însumează un secol de bătălii grele, de înfrîngeri și victorii ale mulțimilor exploatate. Și ceea ce s-a întîmplat la San Donaci este unul din episoadele tragice ale rezistenței eroice opuse de țăranii italieni lăcomiei capitaliste și mizeriei endemice.

Pe fața și în sufletul acestui țăran italian mizeria a lăsat brazde adînci... ↓

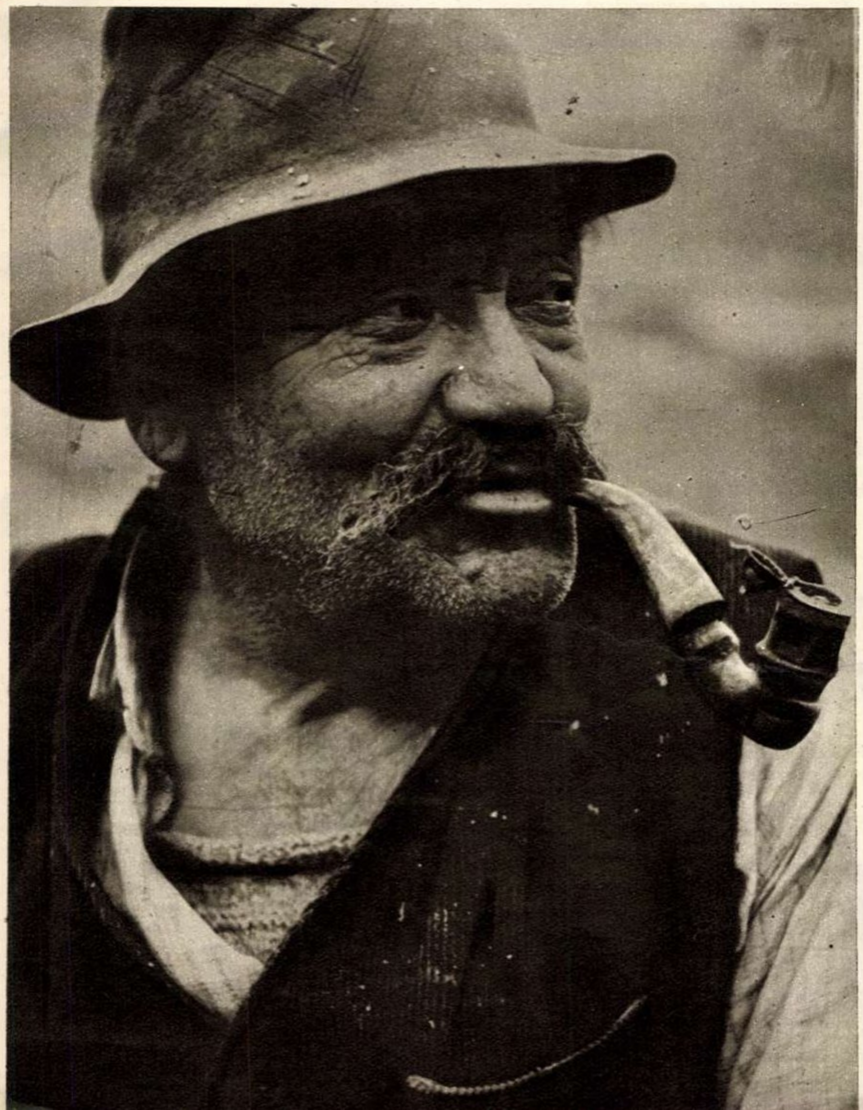

Notăm!

NOUA CARIERĂ DE PIATRĂ de la Bratcu (raionul Tg. Jiu) este una din cele mai productive din Oltenia.

Lucrînd cu mijloace mecanizate, muncitorii acestei cariere, în frunte cu brigada lui Radu Octavian (în fotografie), produc zilnic peste 300 de tone de piatră brută, concasată, fasonată sau griblură.

Fotografie de V. BARBU

GALAȚI. Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de viață ai pictorului și graficianului brăilean Gh. Naum, s-a deschis de curînd în Palatul Culturii din Galați, o expoziție retrospectivă, organizată de Uniunea Artiștilor Plastici, Ministerul Învățămîntului și Culturii și Sfatul popular raional.

Lucrările acestui artist, închinate poporului și patriei, au reprezentat cu succes țara noastră în numeroase expoziții internaționale.

În fotografie: delegații de pionieri oferă flori sărbătoritului, cu prilejul vernisajului expoziției retrospective.

Fotografie de B. PETROVICI

ROADELE PRIETENIEI. Pe fundația zonei centrale a barajului hidrocentralei „V.I. Lenin“ lucrează două escavatoare uriașe sovietice, de tipul S.E.3, cu cupa de 3 m c. Ele încarcă autocamioanele cehoslovace „TATRA“ de zece tone. Și încărcătura unei singure cupe umple un asemenea autocamion...

Escavatoare sovietice și autocamioane cehoslovace, la o construcție romînească! Iată încă un aspect al prieteniei ce se oglindește în construcția hidrocentralei „V.I. Lenin“ de la Bicaz.

Simon POMPEI

O FAMILIE DE „ZBURĂTORI“. „Trimiteți urgent două flacoane cu sînge! Viața unui cetățean e în primejdie. Este nevoie de transfuzie!“ — astfel suna apelul desperat al spitalului din Sfîntul Gheorghe, către unitățile sanitare din Orașul Stalin.

Comanda de sînge a fost executată. Un avion sanitar a zburat deasupra spitalului din orașul Sfîntul Gheorghe, parașutînd în bune condițiuni sîngele care avea să întoarcă un om la viață.

Numai 14 minute a durat zborul, care a fost executat de un pilot ce n-a depășit etatea de 15 ani. Este vorba de tînăra zburătoare Elena Pal. Dar ceea ce este mai interesant e faptul că întreaga ei familie, începînd cu tatăl, Andrei Pal, maistru principal la Rafinăria nr. 9 din Orașul Stalin, și terminînd cu cele mai mici surori, toți sînt aviatori amatori și aeromodeliști bine cunoscuți în Orașul Stalin.

În fotografie: maistrul Andrei Pal și familia sa de „zburători“.

Fotografie de Ion FRIDMAN

ÎNFLĂCĂRATUL ADY ENDRE

Cu opt decenii în urmă, la 22 noiembrie 1877, în satul transilvan Metențiu din fost județ Sălaj se naștea, în casa țărănească a unei familii de nobili scăpătați, Ady Endre, poetul al cărui nume, după 42 de ani de viață zbuciumată, s-a înscris pe firmamentul literaturii maghiare și universale ca o stea de primă mărime.

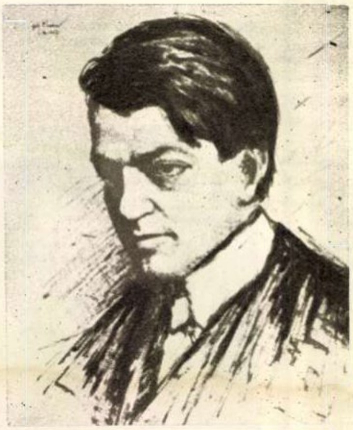
Ady Endre

Viața lui Ady este — după cum spune istoricul literar francez Paul Hazard — „o patetică ardere și dăruire", iar poezia și proza lui jurnalistică, o neîncetată invitație la acte de curaj civic și de revendicări cu caracter revoluționar. În sufletul poetului se string, ca într-un uriaș receptacol, toate amărăciunile și dezamăgirile trăite de poporul maghiar după fiecare încercare eșuată — de la Doja începînd, trecînd prin mișcarea lui Rákoczy, a lui Martinovics și pînă la aceea a lui Kosuth, în 1848 — de a-și scutura lanțurile robiei grofești; în același timp, însă, în același suflet strălucesc și luminile dreptății ce avea să vină abia în zilele noastre.

În anii de studii, îl întîlnim mai întîi la Careii Mari și Zalău, unde termină liceul, iar apoi la Debrețin, la facultatea de drept, pe care o urmează numai un an, mai mult de hatîrul părintelui său, care voia să-l vadă pretor al județului natal. Are 22 de ani cînd apare, în 1899, primul său volum, intitulat „Versek" (Versuri) și care va fi urmat, pînă în 1919, cînd moare, de alte 11, totalizînd peste o mie de poezii.

Cu studiile neterminate, vine la Oradea și debutează în presă, la ziarul „Szabadság" (Libertatea). Aci, în orașul de pe malurile Crișului Repede, în care fremăta ceva din viața mondenă și cosmopolită a metropolei maghiare de la începutul veacului, în existența lui Ady se produce o schimbare hotărîtoare. O cunoaște și se îndrăgostește — aproape pentru tot restul vieții — de soția unui farmacist, o femeie tînără, inteligentă și extrem de cultă, pe care o cîntă în lirica lui de dragoste sub numele de Leda și pe care o urmează în călătoriile ei la Paris, unde Ady va fi cucerit nu atît de frumusețile orașului-lumină, cît de ideile generoase, umanitare, ale acelei Franțe care apăra în procesul lui Dreyfus idealurile republicane, iar prin tribunul Jean Jaurès retrăia ceva din freamătul ideologic comunard. Acum poetul își dă seama că Ungaria grofilor — sfîșiată de nedreptăți seculare, îmbibată de șovinism, căutînd să ascundă, fără să poată, imensa prăpastie dintre clasele sociale prin exaltarea celui mai crunt naționalism — este „un lac al morții".

Întreg hotarul dunărean e-o jale
Și-i sterp, sărac și rușinos pămînt,
Și n-are decît neamuri fără vlagă;
Și unde visătorul e-un înfrînt
Iar nopțile-s adînci ca un mormînt.

spune el în „Mărturisirea Dunării"; dar îndată ce veștile despre adîncile zguduiri sociale din Rusia anului 1905 îi ajung la ureche, salută „*înfricoșătorul cutremur care va fi mîndria istoriei, învățătura și adeverirea ei*" și se adresează popoarelor oprimate din patria sa:

Din mii de-ndemnuri, doruri amorțite,
De ce nu crește o forță în sfîrșit?
Doar toți maghiarii, slavii și romînii
Aceleași chinuri au de suferit.
. . . .
De ce nu ne-ntîlnim deci într-un freamăt
Pe-aceeași baricadă de idei?
(„Cîntecul iacobinului maghiar")

Acestui ideal își dăruie Ady întreaga-i viață; în numele lui, coardele lirei poetice vibrează pe tonurile cele mai înalte; înflăcărat de acest ideal, Ady se apropie de cîntărețul „pătimirii noastre", Octavian Goga, și mai ales de Emil Isac, militînd la unison cu revista „Huszadik század" (Veacul al XX-lea) al lui Jászi Oskar, în ceea ce avea mai nobil această publicație. Unul dintre cei mai competenți biografi ai lui Ady, scriitorul maghiar Bölöni György, menționează în monografia sa „Az igazi Ady" (Adevăratul Ady) că, la Paris, în locuința poetului din Place Dauphine 22, puteai găsi, alături de operele lui Milton, Börne, Nietzsche sau France, pe cele ale lui Eminescu, Goga și Cosbuc, cu al său „Noi vrem pămînt", și că Ady cerea mereu să i se trimită versuri apărute în traduceri romînesti.

La rîndul său, Emil Isac îi scrie, la 26 iunie 1914, că vede în el „pe reprezentantul Ungariei noi" și că „dacă vorbele tale ar fi, în țara asta, dătătoare de ton, cît de alt fel ar fi toate, doamne, și cît de alt fel ar fi oamenii!"

Prin libertatea pe care o visa pentru poporul său, Ady întrezăreste eliberarea tuturor oprimatilor din „închisoarea habsburgică". În sute de poezii, Ady este un dărîmător de idoli, de chipuri cioplite, un vizionar ale cărui „*priviri vulturești*" scrutează departe, în viitor. Fie că e vorba de volumul „*Sînge și aur*", de „*Rădvanul sfîntului Ilie*", „*Viața fugară*" sau „*În fruntea morților*", în toate clocotește concepția democratică și de dreptate socială a acestui mare „*nepot al lui Doja*", care vestește triumful principiilor umanitare, ridicîndu-se pe ruinele lumii apuse.

Ca liric al dragostei, glasul poetului vibrează la fel de tulburător, fremătător ca și în lirica socială. Sub influența simbolismului, de care nu a putut să se dezbare, dar pe care l-a altoit cu profundele-i, umanele-i zbuciumări, Ady ne apare ca un neobosit căutător al adevărului în dragoste. Poeziile sale de dragoste sînt de-o potrivă așteptare încordată, plutire fericită pe întinsul oceanului pasiunii dezlănțuite, neîncredere, dăruire și închidere în sine. Străbătînd această poezie, nu o dată simți că nu soarta oarbă este aceea care i-a zdrobit dragostea, ci deliberarea conștientă a poetului, niciodată mulțumit de sine, mereu în căutare de ceva nou. Chiar după ruptura tragică cu Leda, căsătorindu-se în ultimii ani ai vieții cu o altă femeie, despre care credea că-l va duce la limanul visat, aceeași dureroasă contradicție între ideal și real îl mistuie. Chipul imaginat refuză să se suprapună celui întîlnit. Din drama aceasta foarte personală, a smuls accentele zguduitoare, etern valabile, ale celui ce-și caută izbăvirea.

Boala necruțătoare, căreia i se suprapuse suferința morală pe care i-a provocat-o primul război mondial, îi închide ochii în ziua de 27 ianuarie 1919, nu însă înainte de a trimite de pe patul de suferință mesajul său de adeziune la tînăra republică socialistă ungară, întemeiată pe ruinele imperiului habsburgic. Văzuse începutul adevăratei „*zile roșii*" și avertiza: „*străjeri: păziți-vă cu grijă postul*".

L. VOITA

Mihai BENIUC

Steaua lui Ady

Cercară steaua ta să mi-o doboare.
Nu cade steaua roșie, nu cade,
Nu moare poezia ta, nu moare,
Poet maghiar, vestite Endre Ady.

Ungaria grofească era-ngustă
Iar sufletu-ți, mînz priponit în pustă—
Dar nu mai e pe lume pălămar
Să prindă-n goană sufletul maghiar.

Pe timpul tău și după tine încă
S-a înroșit iar Dunărea adîncă —
Au vrut să-nece-n ea a treia oară
A libertății roșă stea maghiară.

Zadarnic au cercat să mi-o doboare,
Nu cade steaua roșie, nu cade,
Nu moare poezia ta, nu moare,
Poet maghiar, vestite Endre Ady.

Marcel BRESLAȘU

Limite

Mai sînt azi cîntăreți
al căror glas e sugrumat
în lumea capitalistă.

Privighetoarea oarbă — nu-i oarbă din născare.
Dacă s-ar naște astfel
n-ar înălța cîntarea altfel decît oricare,
ci n-ar cînta de fel.

★

...Și totuși la răstimpuri cumplitul mit învie:
că filomela-n dubla ei sclavie
— în întuneric și în colivie —
și-ar înălța cîntarea, mai pură și mai vie!

Și cîte-un meloman
— mărinimos —
o-mpinge la aman
să cînte mai frumos...

Privighetoarea oarbă — nu-i oarbă, ci orbită.
Cu inima zdrobită
și aripa robită
ea cîntă mai departe lumina pierdută,
sub raza soarelui orb, care-o sărută.

Din „Dialectica poeziei"

Rafinăria de la Onești (Bacău), construită în anii regimului democrat-popular.

1947-1957

MUNCĂ LIBERĂ-ROD BOGAT

Antonin Zapotocky

Marea familie a popoarelor libere și-a cernit drapelele. Inima unui devotat luptător a încetat să mai bată. În dimineața zilei de 13 noiembrie s-a stins Antonin Zapotocky, președintele Republicii Cehoslovace. Fiu al croitorului Wladislav Zapotocky-Budecsky, născut la 19 decembrie 1884. Antonin Zapotocky aducea în viața sa tradițiile revoluționare pe care le moștenise de la părintele său.

În 1900, la 16 ani, ucenic pietrar fiind, Antonin Zapotocky se alătură tineretului social-democrat din Melnik, pentru ca peste doi ani să se stabilească la Praga, unde devine reprezentant de seamă al mișcării sindicale. Călit în lupta revoluționară, participă la demonstrațiile țărănimii cehe din 1905, ceea ce-i atrage cîteva arestări și condamnări.

Revenit în 1907 la Kladno, unul din centrele industriale ale Cehoslovaciei, tînărul revoluționar își împletește, de acum înainte, viața cu vrerile maselor oprimate, educîndu-le, organizîndu-le, pregătindu-le pentru luptă.

Peste 10 ani, după ce a îndurat anii de urgie ai frontului, Marea Revoluție din Octombrie le arată lui Zapotocky și tovarășilor lui drumul adevărat pe care trebuia să meargă clasa muncitoare.

În 1920 este trimis la Moscova, unde participă la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. Îl cunoaște aci, stă de vorbă, se sfătuiește, cu părintele revoluției, Lenin.

În 1922, după alte luni de închisoare, este ales secretar general al Partidului Comunist Cehoslovac, printre ai cărui întemeietori se numără. În 1929, alături de Klement Gottwald, apără în fața reformiștilor, poziția leninistă a partidului. Cînd cizma hitleristă îi cotropește țara, Antonin Zapotocky primește sarcina de a lucra în străinătate. Încercînd să treacă granița, este arestat de Gestapo și închis în lagăr.

În 1945, Antonin Zapotocky este iar în fruntea mișcării muncitorești a patriei sale eliberate.

În 1948 — după zdrobirea putschului reacționar Antonin Zapotocky devine șeful guvernului cehoslovac iar la 21 martie 1953, după moartea președintelui Gottwald, fostul pietrar urcă treptele de la Hradciny, în cea mai înaltă funcție: președinte al republicii.

Stima adîncă și devotamentul întregului popor cehoslovac, a cărui activitate a urmărit-o zi de zi, au înconjurat în acești ani în mod deosebit pe Antonin Zapotocky. Iar inima lui a bătut pînă în ultima clipă alături de inima mulțimii.

Înzestrat cu deosebit talent literar, strîns legat de viața artistică și literară pe care a îndrumat-o spre creații legate de lupta poporului, Antonin Zapotocky a reconstituit în cele patru romane ale sale, „Se ridică noi luptători", „Anul furtunos 1905", „Văpăi deasupra orașului Kladno" și „Zori de zi", etapele drumului lung și spinos pe care proletariatul cehoslovac l-a străbătut de la primele lui manifestări, pînă la triumful deplin al ideilor leninismului creator. Publicăm în cele ce urmează un fragment din capitolul „În țara Sovietelor — la Lenin" din romanul „Văpăi deasupra orașului Kladno" — în care Antonin Zapotocky povestește, prin intermediul eroului său Tonda, întîlnirea cu Lenin.

ANTONIN ZAPOTOCKY

O CONVOCARE*

Tonda e convocat de tovarășul Lenin, la Kremlin, la o consfătuire. Aproape că i s-au oprit bătăile inimii, cînd s-a comunicat vestea. Ce va discuta Lenin cu el, neînsemnatul activist social-democrat din regiunea minieră Kladno? Ce l-ar putea interesa pe Lenin de la ei, din Cehoslovacia? O țărișoară neînsemnată, care abia s-a trezit la viață! Ce o să-i spună Tonda lui Lenin? Cu ce se poate lăuda? Măcar de s-ar fi întemeiat și la noi partidul comunist, dar așa? Tovarășul Lenin n-o să treacă, desigur, cu vederea, acest lucru. O să ne critice. Și pe bună dreptate. La Congres s-a pus clar problema: trebuie să creăm partidul comunist, să ieșim din mocirla oportunismului și a reformismului! Dar cei de acasă, de la noi, nu văd problema la fel. Unii sînt pentru sciziune, pentru crearea unui partid independent comunist; alții sînt împotrivă. Dar lasă-i pe ăștia! Spune ce ai făcut tu! — se judecă Tonda pe sine însuși. Ești împotriva politicii oportuniste pe care o duc conducătorii de azi ai partidului. Nu ești de acord cu ei și e bine! Îți dai seama că, prin politica lor, ei trădează interesele clasei muncitoare. Și asta-i bine. Dar de ce nu pleci din partid? Cum așa, să pleci? Da, să nu mai fii social-democrat, să fii comunist, așa cum o cere Internaționala a III-a! E adevărat! Așa trebuie. Dar nu uita că partidul social-democrat a fost întemeiat de tatăl tău, cu zeci de ani în urmă! Că tu lupți, încă din copilărie, în rîndurile acestui partid. Ești în stare să dai uitării lupta părintelui tău? Să-l trădezi? Ce crezi, ce-ar fi făcut el într-o situație ca asta? Să vedem! Ce se numește astăzi „trădare" și cine „trădează"? A rămîne în partid înseamnă astăzi a fi alături de Tusar, a îngădui — ba chiar a spijini — politica de coaliție. Adică a lupta pentru înfrîngerea clasei muncitoare. Și atunci? De ce mai stai alături de Tusar? Trebuie să ținem Congresul partidului! Să alegem o nouă conducere. Să dăm un vot de blam politicii de coaliție duse pînă acum. În felul ăsta, partidul nu se sfarmă. Rămîne unit. Unit? Dar ce unitate crezi tu că o să fie, dacă Tusar și ciracii lui oportuniști se găsesc și mai departe în rîndurile partidului? În locul opoziției de stînga, partidul va avea o opoziție de dreapta! Cei din Pilzen nu se vor supune hotărîrilor unei conduceri de stînga. Ei vor apăra tendințele oportuniste, așa cum Kladno le apără pe cele revoluționare. Vor frîna orice acțiune. Vor căuta să macine autoritatea noii conduceri. Cum ai să le impui disciplina, cînd, de dragul unității, vei fi nevoit să le treci totuși multe cu vederea? Un partid revoluționar are nevoie de disciplină! Nu poate exista fără disciplină! Așa a spus tovarășul Lenin la Congres, în răspunsul dat delegaților italieni:

„Dacă le veți spune muncitorilor: «Tovarăși, sîntem atît de slabi, încît nu putem crea un partid disciplinat, capabil să-i oblige pe deputați să se supună hotărîrilor partidului», atunci muncitorii vă vor părăsi, fiindcă ei își vor spune: «Cum vor

---

*) Fragment din romanul „Văpăi deasupra orașului Kladno", de Antonin Zapotocki.

putea să conducă proletariatul niște slăbănogi?» Sînteți foarte naivi dacă vă închipuiți ca din ziua victoriei proletariatului, clasele mijlocii și mica burghezie vor deveni dintr-o dată comuniști.

Dacă nu trăiți în această iluzie, atunci încă de pe acum trebuie ca proletariatul să-și cerceteze cu grijă rîndurile. În nici un sector al vieții de stat nu există vreo excepție la această regulă. Peste tot veți vedea avocați oportuniști care spun ca sînt comuniști, mici-burghezi care nu recunosc nici disciplina, nici partidul comunist, nici statul proletariatului. Dacă nu-i veți pregăti pe muncitori să-și creeze un partid cu adevărat disciplinat, care-i obligă pe toți membrii săi să se supună disciplinei, atunci nu veți pregăti niciodată dictatura proletariatului".

Se poate aduce vreo obiecție acestor cuvinte? Atîta timp cît nu se supun disciplinei toți membrii partidului, lupta nu se poate duce și nu se poate obține victoria. Dar aristocrația noastră conducătoare nu se supune disciplinei revoluționare. E în zadar, își spune Tonda, să cerem disciplină, cînd aristocrația conducătoare nu se supune voinței partidului!

Aristocrația conducătoare! Și despre ea a vorbit tovarășul Lenin la Congres:

„*Între cele două tendințe e luptă și trebuie să fie luptă. Pentru una din tendințe sînt muncitorii revoluționari, care tocmai au venit la noi — dușmanii aristocrației muncitorești — pentru a doua, aristocrația muncitorească — în fruntea căreia stau, în toate țările civilizate, vechii conducători*".

Așa a vorbit Lenin, combătînd părerile social-democratului independent german Crispin. Tonda își spune: da, și la noi vechii conducători formează o aristocrație muncitorească. Dar cum a luat ea naștere? Așa, din întîmplare? Nu, nu din întîmplare! Tovarășul Lenin explică felul cum s-a ajuns aici și îl explică just cînd spune:

„*Aristocrația muncitorească s-a născut din faptul că a sprijinit «burghezia sa» în cuceririle imperialiste și în subjugarea lumii întregi, pentru ca prin aceasta să-și asigure sie-și un trai mai bun*".

Da, dar burghezia noastră nu poate porni pe calea cuceririi imperialiste a lumii. Republica noastră burgheză e prea slabă, ca să țintească atît de departe. Tot ce poate face este să sprijine cu trup și suflet aventura imperialistă a aliaților apuseni. N-a vorbit oare domnul dr. Kramar despre necesitatea participării Cehoslovaciei la campania imperialistă împotriva Rusiei? N-au încercat oare conducătorii legiunilor din Siberia să pună pe voluntarii cehoslovaci în serviciul imperialiștilor, să-i ducă împotriva bolșevicilor și a poporului rus? Nu vorbește oare aristocrația conducătoare din partidul social-democrat despre necesitatea de a sprijini burghezia, ca să facem din tînăra noastră republică o țară înfloritoare și puternică? Da, așa vorbește. Dacă vreți să putem satisface revendicările muncitorilor, industria noastră trebuie în primul rînd să producă mai mult, să-și valorifice produsele, să iasă cu produsele sale pe piața mondială. Ei, și? Ce folos că industria va produce? Ea nu-i a noastră! E a capitaliștilor! Aparține societăților Prascojelezarska și Kamenouhelne Tejarstvo! Nu-i a muncitorilor.

De ce, atunci, să-i îndemnăm pe muncitori să producă mai mult și să sporească ei beneficiile industriei? Ar trebui să-i îndemnăm întîi să lupte, ca întreprinderile industriale să fie luate din mîinile capitaliștilor, să fie expropriate. Da! — spune aristocrația noastră muncitorească. Să fie expropriați capitaliștii. Dar acest lucru nu se poate face azi, fără luptă, fără revoluție și fără distrugeri. Distrugeri ne trebuie nouă acum? Asta ar însemna și mai mare sărăcire, și mai mari sacrificii. N-avem destule? Așa vorbesc cei de dreapta de la noi. Dar ce spune tovarășul Lenin despre astfel de oameni?

„*Aristocrația muncitorească, care se teme de sacrificii, care se teme de o sărăcire «prea mare» în timpul luptelor revoluționare, n-are ce căuta în partid.*

De aceea trebuie să le spunem tovarășilor noștri italieni și tuturor partidelor care au o aripă de dreapta, ca această tendință reformistă n-are nimic comun cu comunismul".

Așa este, dragul meu. Așa stau lucrurile și la noi. Ba poate că și mai rău. La noi nu e numai reformism. Ceea ce face azi conducerea de dreapta este o trădare conștientă a intereselor clasei muncitoare. Și ție ți-e frică de sciziune? Te temi să nu sufere unitatea partidului? Dar ce foloase ai din unitatea cu trădătorii? Nu, băiete dragă, de ce să te amăgești? Tovarășul Lenin i-a caracterizat bine! El știe ce zace în fiecare! În fața lui, nu poți ascunde nimic, nu poți umbla cu aluzii — transparente sau nu. În problemele astea, trebuie să vorbești deschis! Trebuie să le spui oamenilor adevărul, oricît de amar ar fi. Noi n-am fost obișnuiți așa. N-am știut toate astea. Și uite că acum le învățăm de la tovarășii sovietici! Învățăm multe de la ei. Iar dacă tovarășul Lenin, ori Stalin, ori ceilalți bolșevici ruși îți dau sfaturi și te critică, nu e rușine, băiete, ci o cinste! De aceea, te duci la tovarășul Lenin, la Kremlin!

Și Tonda se duce. Se duce la Lenin.

Își dă seama de la început că Lenin știe mai multe decît credea el, despre Cehoslovacia. Cunoaște Praga. A fost la Praga în 1912, la Congresul ilegal al Partidului Bolșevic Rus. Deci, Lenin începe convorbirea cu amintiri despre Praga.

— Cum e la Praga? Se mai mănîncă *cnedlichi* 1) ?

Uite că, după atîta vreme, Lenin n-a uitat de *cnedlichi* și nici cît de mult le plac cehilor!

— Ei, și ce face tovarășul Modracek? Îl mai țin minte. Smeral îmi spunea că nu mai e în partidul social-democrat. Așa? S-a aplecat și mai mult spre dreapta? Vasăzică, nu mai e pe măsura lui nici măcar politica oportunistă a social-democrației de azi! Da, nici nu-i de mirare. Era un admirator al lui Bernstein și al teoriilor lui reformiste. Cine alunecă pe panta reformismului nu știe în ce mocirlă ajunge pînă la urmă! Dar dr. Smeral ce face? Scrie despre ce-a văzut în Uniunea Sovietică? Bun! Om învățat. Ar fi păcat să-l pierdeți. Ce crezi? Va rezista? Dar cu congresul vostru ce se aude? Va avea loc în curînd? Cînd? În septembrie? Ce perspective are stînga? Veți avea majoritatea? Nu știu, nu știu. Nu te bucura prea devreme! Nu știți încă ce plănuiesc cei de dreapta și nici pînă unde vor împinge lucrurile! Aveți majoritatea absolută? E bine, fără îndoială, dar conducerea partidului o are dreapta. Și cît timp dreapta are conducerea, vă poate face mult rău. Ar putea să nici nu convoace congresul. Crezi că în felul ăsta s-ar ajunge la sciziune? Sciziunea i-ar speria pe cei de dreapta? Crezi una ca asta? Nu fi naiv! Așa cum n-au dat înapoi în alte țări, nu vor da înapoi nici la voi! Veți vedea ce sînt dumnealor în stare să facă, atunci cînd sînt în primejdie să-și piardă puterea și conducerea în partid! Noi am trecut prin luptele fracționiste! Avem experiența lor! Dar iată pentru ce te-am chemat mai ales: aș vrea să mă informez despre stările de lucruri din Ungaria. Sînteți, acolo, în imediata ei vecinătate. La noi, aici, avem mulți tovarăși emigranți maghiari, dar aș vrea să cunosc și părerile dumitale. Știu prea bine, din proprie experiență, că emigranții prezintă situația din țara lor așa cum ar dori să fie și nu așa cum este în realitate.

Spunînd cuvintele acestea, tovarășul Lenin se apropie de harta Europei, care atîrnă pe perete. Îi dă lui Tonda un creion albastru și-l pune să-i deseneze pe hartă granița dintre Ungaria și Cehoslovacia. Îl întreabă apoi despre situația din Slovacia și din Rusia Subcarpatică. Vrea să știe care este acolo proporția numerică între maghiari și populația slavă. Vrea să cunoască mai de aproape împrejurările în care a izbucnit conflictul dintre Cehoslovacia și Republica Sovietică Maghiară. Cere amănunte în legătură cu incidentul depășirii liniei de demarcație. Își freacă nervos degetele, cînd află că social-democrații cehi n-au cercetat încă problema depășirii liniei de demarcație. Nici n-au cercetat-o, nici nu știu cine a depășit-o.

Trece apoi din nou la situația din Cehoslovacia. Îl interesează organizațiile de masă.

„Ce sînt sokolii? O mare organizație sportivă? Ce componență are? În majoritate mici-burghezi? E foarte periculos! Care sînt pozițiile muncitorești în ea? Cum se resimte în rîndurile acestei organizații lupta fracționistă de partid? Nu se resimte! Partidul are organizație sportivă proprie! Cît e de puternică? Nici nu se poate compara cu sokolii? Atunci mergeți pe un drum greșit. Nu fărîmați organizațiile de masă! Nu vă izolați! Trebuie să activați înăuntrul lor, nu în afară. Dar voluntarii din legiune? Ce le mai umblă prin cap? Sînt de partea reacțiunii, sau contra ei? E fierbere în rîndurile lor? S-au trezit mulți care s-au lăsat furați de iluziile naționaliste? Asta e bine. Fiți atenți! Să nu-i neglijați! Dar cu sindicatele cum stați? În apus sindicatele sînt o mare forță. Care este situația la voi? Aveți sindicate unice? Nu, n-aveți! Care sînt cele mai tari? Cele social-democrate? Dar conducerea lor? În ale cui mîini se găsește? În majoritatea cazurilor, conducere de dreapta? Ei, vezi, asta-i o mare slăbiciune! Sindicatele vor juca și la voi un rol important! Să nu le subapreciați! Fără mișcarea sindicală și fără ajutorul ei, nu se poate întreprinde nici o acțiune revoluționară. Trebuie să lucrați neapărat cu sindicatele. Ar trebui să lansați lozinca: „Unificați sindicatele".

Există la voi tendința de a crea sindicate independente de stînga? Să nu faceți una ca asta! E o mare greșeală. Un partid politic revoluționar, da — asta e necesar. În partid n-au ce căuta oportuniștii. Trebuie păzită unitatea partidului! Sindicatele trebuie să fie însă unitare. Pentru a folosi just tactica revoluționară, trebuie să luptați și aici tot pentru comunism. Dar, în același timp, să le apărați unitatea și să nu le destrămați".

Așa vorbește Lenin. Pune întrebări sau răspunde la întrebările ce i se pun. Vorbește simplu, pe înțelesul oricui. Tonda simte că fiecare cuvînt al lui Lenin este plin de adevăr, că tot ce spune pornește dintr-o mare experiență practică.

Abia după ce s-a despărțit de Lenin, și-a dat seama, ajungînd în curtea Kremlinului, că discuția încheiată cu cîteva clipe în urmă are o importanță covîrșitoare, hotărîtoare pentru întreaga lui viață. Simte încă strîngerea de mînă călduroasă a lui Lenin. Îi aude încă ultimele cuvinte: „Îți doresc călătorie bună și vă doresc ca la congresul partidului vostru să sărbătoriți victoria deplină asupra trădătorilor oportuniști!"

În sufletul său, Tonda își făgăduiește să-l urmeze pe Lenin, să meargă înainte, alături de Uniunea Sovietică, de Internaționala Comunistă, orice s-ar întîmpla!

Toate îndoielile, tot ce era neclar s-au risipit. Tonda știe acum ce-o să le spună celor din Kladno.

Nu se mai gîndește la nimic altceva, decît la întoarcerea acasă. Trebuie să ajungă la Kladno cît mai repede. Să pregătească Congresul. Să folosească tot ce a învățat în Uniunea Sovietică. Să facă tot ce-i stă în putință, ca proletariatul cehoslovac să-și poată sărbători victoria împotriva oportunismului.

---

1) Un fel de găluște.

1947-1957

MUNCĂ LIBERĂ ROD BOGAT

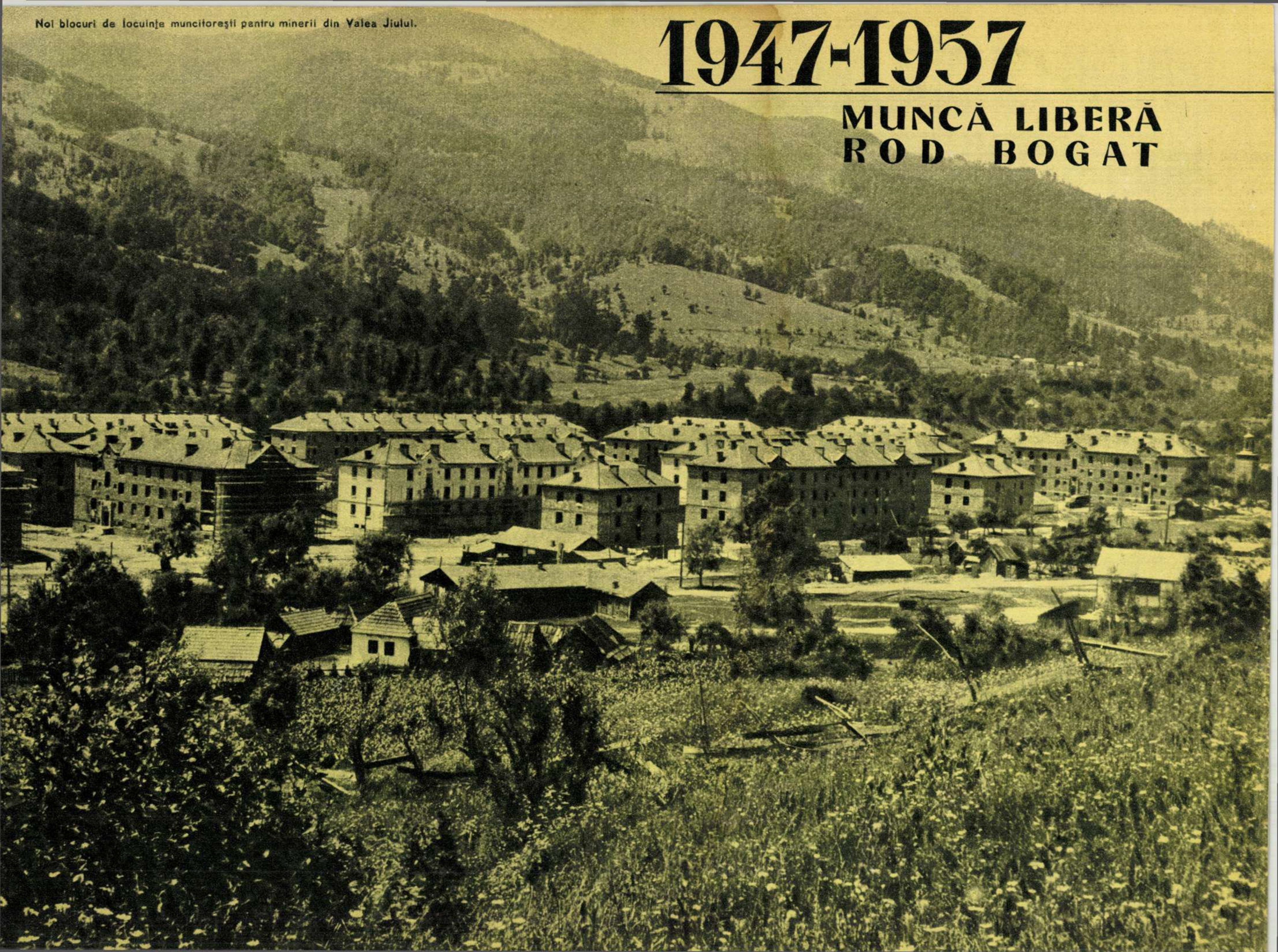

Noi blocuri de locuinţe muncitoreşti pentru minerii din Valea Jiului.

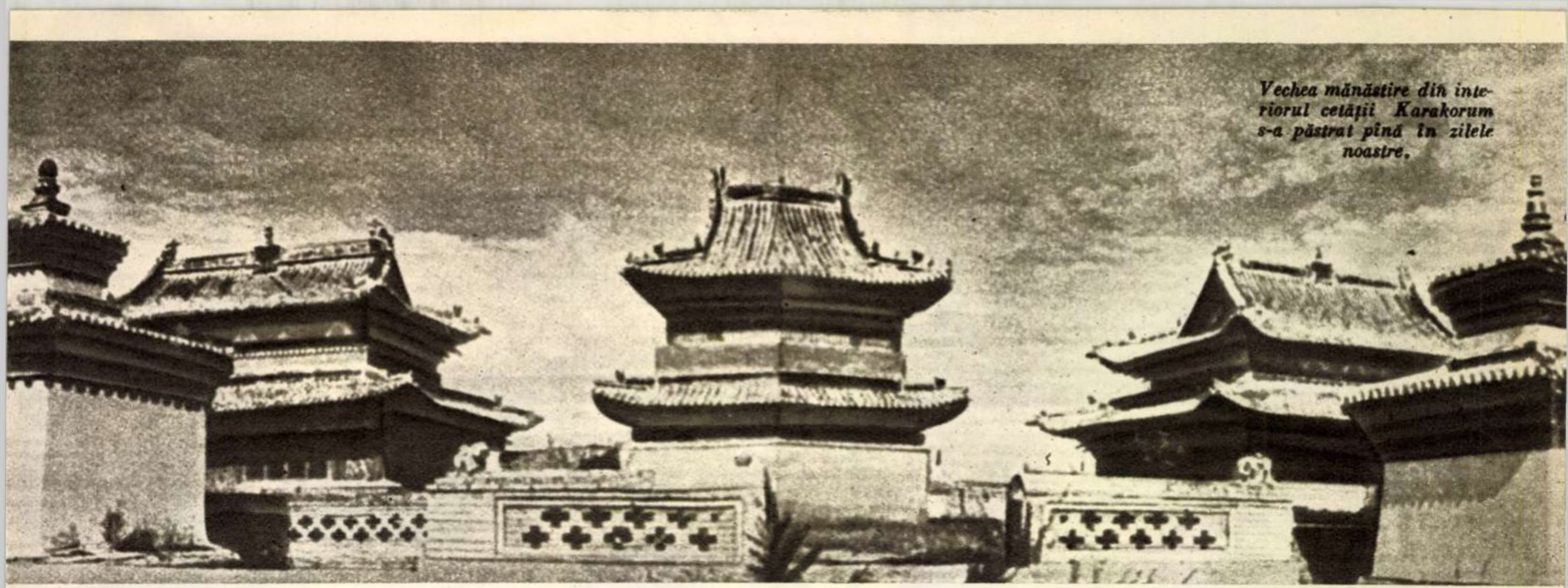

Vechea mănăstire din interiorul cetății Karakorum s-a păstrat pînă în zilele noastre.

Nu departe de KARAKORUM

Crîmpeie dintr-o călătorie în Mongolia

Karakorumul este poate locul care sintetizează cel mai fidel străvechea țară a mongolilor. În jurul zidurilor acestei cetăți, a cărei vîrstă se numără cu sutele de ani, se întind azi așezările unei noi gospodării agricole.

...Dis-de-dimineață grupul nostru se afla printre ruinele vechii cetăți. Aceasta a fost ridicată în 1235, servind drept capitală a Imperiului Mongol pînă în 1380. Pentru a fi ferită de atacurile unor feudali, capitala a fost mutată, iar cetatea, pînă la urmă, distrusă. Din pietrele sale s-a înălțat, după 200 de ani, mănăstirea care există și azi.

Curtea imensă păstrează și acum numeroase relicve istorice. În centrul ei, pe un diametru de 53 de pași, se află temelia unei mari iurte, în care a trăit Lanul care a construit mănăstirea.

Mănăstirea Gumbogo este de fapt alcătuită dintr-un complex de clădiri. Violent colorate, cu caracteristici de pagode, cu figurine sculptate, ele reflectă „esența“ religiei budiste. Miile de imagini ale lui Buda, ale diverșilor zei, măștile pentru dansuri, fîșiile de hîrtie colorată — toate în semiobscuritate — renasc tablourile vechilor slujbe pompoase ale preoților lama.

În ziua cînd am vizitat cetatea și împrejurimile ei, împreună cu noi mai erau un

Un sport tradițional – întrecerile cu arcul cu săgeți.

Piața din fața muzeului „Suhe-Bator și Cioibalsan“ din Ulan Bator.

Combinatul industrial „Cioibalsan“ din Ulan Bator, înzestrat cu utilaj modern, produce peste 150 de sortimente.

În 1958 șeptelul de vite din R.P. Mon-

Producţia de cărbune a cunoscut o creştere impetuoasa in anii puterii populare. La sfirşitul lui 1956 extracţia de cărbune atingea o cifră de 38 de ori mai mare decît cea din 1930. În fotografie: într-una din galeriile minei de la Nalaiha, care produce anual 600.000 tone cărbune.

Însilozarea nutreţului, la ferma de stat Batsumbur.

grup de muncitori de la gospodăria agricolă învecinată. Arşi de soare, cu feţele zîmbitoare, ei ascultau atenţi explicaţiile ghidului.

Karakorumul —ne spunea el — a găzduit timp de ani de zile pe vestitul călător Marco Polo. Tot acolo, pe malul rîului Orhon, oastea mongolă îşi adăpa caii, înainte de a intra în luptă...

Aci a existat o vastă reţea de canale, folosite încă cu sute de ani în urmă pentru irigatul pămîntului. Astăzi aceste canale au fost reconstruite şi servesc aceluiaşi scop.

Pe ogoarele gospodăriei „Harhorin" lucrează în prezent zeci de maşini agricole. Gospodăria se întinde pe circa 3.000 hectare şi are azi 5.000 de vite. Peste 30% din personalul gospodăriei este format din specialişti cu studii superioare sau medii (zootehnicieni, tractorişti, agronomi etc.).

Nu are rost să facem filozofie — ne spunea însoţitorul nostru, Tumendjesgal. Priviţi doar aceste imagini – ne arăta el în zare, unde tractoarele se profilau pe ruinele cetăţii. Aceasta este realitatea vieţii noastre, dovada că preţuim trecutul şi că, în acelaşi timp, ne construim viitorul fără a da înapoi. Însăşi „Soemba", stema noastră — continuă el –concentrează această împletire a trecutului şi prezentului.

Ca şi la Karakorum, trecutul şi prezentul pot fi întîlnite deseori alături în Mongolia Populară. La Ulan Bator silueta Combinatului industrial se profilează pe clădirile fostului palat al Lanului; la Ţeţerleg şcoli şi spitale se află în vecinătatea unor uriaşe statui ale lui Buda, săpate în creştetul munţilor.

La tot pasul îţi ies în cale acele elemente care vorbesc de viaţa nouă a acestui popor liber şi te fac să întrevezi perspectiva viitorului său. În Mongolia, ţară cunoscută în trecut doar prin creşterea vitelor, se află astăzi întreprinderi industriale moderne, cum sînt Combinatul „Cioibalsan" din Ulan Bator, Combinatul electrotehnic „Suhe-Bator", o rafinărie de petrol, minele de cărbuni de la Nalaiha etc. Numai Universitatea din Ulan Bator, cu cei 8.000 studenţi ai săi — ca să nu mai vorbim de cele 31 de şcoli medii, 52 şcoli de 7 ani şi aproape 400 şcoli elementare — vorbeşte de la sine despre saltul uriaş pe care l-a făcut poporul mongol de la starea de cruntă înapoiere culturală din trecut, cînd în ţară existau mai puţin de unu la sută ştiutori de carte, la situaţia de azi.

Toate acestea reflectă, fără îndoială, numai cîteva din importantele şi nenumăratele prefaceri petrecute în viaţa ţării şi a poporului R.P. Mongole, popor viteaz, care a reuşit să se smulgă din lanţurile robiei şi să construiască lucruri noi, măreţe, pentru binele celor mulţi.

S. VERONA

Fotocronica externă

Într-un ritm susţinut se desfăşoară construcţia grandioaselor pavilioane ale Expoziţiei Universale '58 de la Bruxelles. În fotografie: carcasa a doua a marelui Atomium al Expoziţiei este pe terminate.

În timp ce guvernul francez se află în plin conflict cu S.U.A. şi Anglia în legătură cu hotărîrea acestora de a livra armament Tunisiei, poporul tunisian îşi manifestă împotrivirea fermă faţă de orice amestec străin în treburile sale interne. În fotografie: o puternică demonstraţie a populaţiei din Tunis în faţa ambasadelor Franţei şi S.U.A.

we are ready to fight
for our country's dignity and to
TUNIS

25.000 studenţi japonezi au luat parte la o viguroasă acţiune de luptă contra înarmărilor atomice. În cursul demonstraţiei s-au produs violente ciocniri cu poliţia.

În urma inundaţiilor catastrofale care au avut loc în ultima vreme la Valencia (Spania), cea mai mare parte a arterelor de circulaţie ale oraşului au devenit impracticabile. În fotografie: aspectul dezolant al unei străzi centrale inundate.

PARIS
Sucre
Morceaux
Kilo
nouveau prix

Preţurile la o serie de produse de larg consum sînt în continuă creştere în Franţa. În fotografie: un magazin parizian a afişat noul preţ la zahăr.

Salutări din deplasare...

— schiță —

de Silviu GEORGESCU

Cameră de hotel, mohorîtă gălbui pe sub borul abajurului din tavan.

Un pat cît toate zilele, cu amoraşi de bronz, striveşte la perete masa şi cele două scaune, neîngăduind altă trecere decît cea dintre lavoar şi maldărul de saci, lădiţe şi boccele îngrămădite lîngă soba rece. Miroase încins a telemea, a untură de peşte şi a creolină.

În pat, un omuleţ chel, bine hrănit, cu buze molîi ca-n pozele cu sugari, doarme somnul dulce al omului care călătoreşte gratis şi primeşte diurnă şi indemnizaţie de hotel. O mînă îi atîrnă moale pe-o parte, răsucind în vis ciucurii de la cuvertură, pe sub care îndrăznesc mustăţile de talaj ale unui paner cu ouă.

Ceasornicul burduhănos, cu lanţ şi breloc, ancorat la gîtul unuia din amoraşi, îşi zoreşte arătătoarele către cel de-al treilea ceas spre ziuă.

Şi, deodată, ca din senin, o muscă plesnind de bunăstare, se pomeneşte, ca un neg aluneeos, sub nasul pasagerului din pat. Gîdilat, omul se strîmbă în toate chipurile, mormăie, burduşeşte perna cu pumnul şi, cît ai clipi... ia-o de unde nu-i...

Un centiron lat, milităresc, leagă cobiliţă două rucsacuri înţesate cu pepenaşi de pus în borcan. Ca şi cum ar fi cotrobăit în adîncul unuia din saci, afurisita reapare la lumină. „Nici o procopseală!“ parcă spune. Şi... fîşti!... Pe măsuţa de noapte.

O servietă cu monogram şi încuietori nichelate cinsteşte oficial marmura ştirbă.

„Scumpă şi nepreţuita me soţîi Verjinică“. Pe două file, anulate la cotor, din recipisierul „tip“, parcurgem — adică parcurge dumneaei, musca — următoarea epistolă:

„Vei şti despre mine că sînt bine sănătos, şeiaşe din toată inima îţi doresc şi lu matale. Dragă Verjinică, ieu am rezolvat pînă acum aproape tăti problemile, mai puţîn castraveşiori de pus la oţăt şi salam săcuiesc, drept care telefonat inspectorat şi aranjat de vineri într-una deplasare Topliţa. Idem perjă majon“.

Majon... Aici musca stă locului şi ţopăie îndrăcit, cînd cu picioruşele dinainte, cînd cu cele dindărăt. Parcă l-ar încerca. Dezamăgită îşi vede de drum:

„Încolo, tăti bune, dragă Verjinică, şi în şeiaşe priveşte realizările pi plan local, faţă de şeli constatate în alte orașă pi unde am trecut, pot spune chiar că aişi lucrurile stau cum nişi că se poate mai bine. Ei, bineînţeles că, pe işi pe colo, mai sînt ieli şi unile lipsuri, cum ar fi di pildă beşică di bou din care mi-ai zis să-ţi ieu pentru borcane, ori năsturei din şeia cu şipercuţî roşi la pantalonaşii lu' Coculete şi din care n-am aflat în tăt tîrgul; idem arnişi bleo pentru puncte-puncte la faţa de masă a lu' mămăica.

În schimb, şe să-ţi spun, au o piaţă!... Iracan di mini! Dumadile, iaca bre, cît harbuzul! Da' sopon di casă, da' nuşi, da' pastramă di ied, da'... mă rog, cîte şi mai cîte probleme... Că de-aia mi-am adus aminte din vremea cînd n-apucasem încă de-a intra la trust şi ne petreşeam amîndoi dulşe trai în bodeguţa ce apucasem a ne-o încropi din zestrea lu matale. Şe mai piaţă se mai făşea şi la noi, la Botşeni, acu' toamna! Măi, măi... Că d-aia, dragă Verjinică, eu parcă tot întineresc şi-mi treşe de dorul matale, cînd văd piaţa încărcată cu de toate...

De aşeia, dacă m-am întîlnit în tîrgul de joi cu unu' ,Serbezeanu, de la Petele, inspector şi iel, mă pominesc că mă ie aşa, ştii... că, înţăleţi, nu să cade... vorba şeia, ieu, inspector, să umblu ziua la amiază, cu, pardon, cureaua de la pantaloni şi cu sacoşîli amîndouă pe după gît, ca hamalii. Că şe-or să zică oamenii?!...

Treaba lor, şe zic. Umblu aşa, fiindcă aşa-s io de fel: popular, măi tovarăşe. Nu ca alţii. Eu...“

Se aude un bîzîit îndîrjit. Naiba s-o ia de muscă! Ce credeţi că face acum? Întăreşte punctele la „i“-uri. Umblă ca o bezmetică de colo-colo şi... poftim ... *„Scumpa me soţîi ... cozondraşi... problemi... patru la leu“...* Ptiu! Nimic nu mai înţelegi din scrisoare...

La un colţ, pe una din slove, cerneala s-a

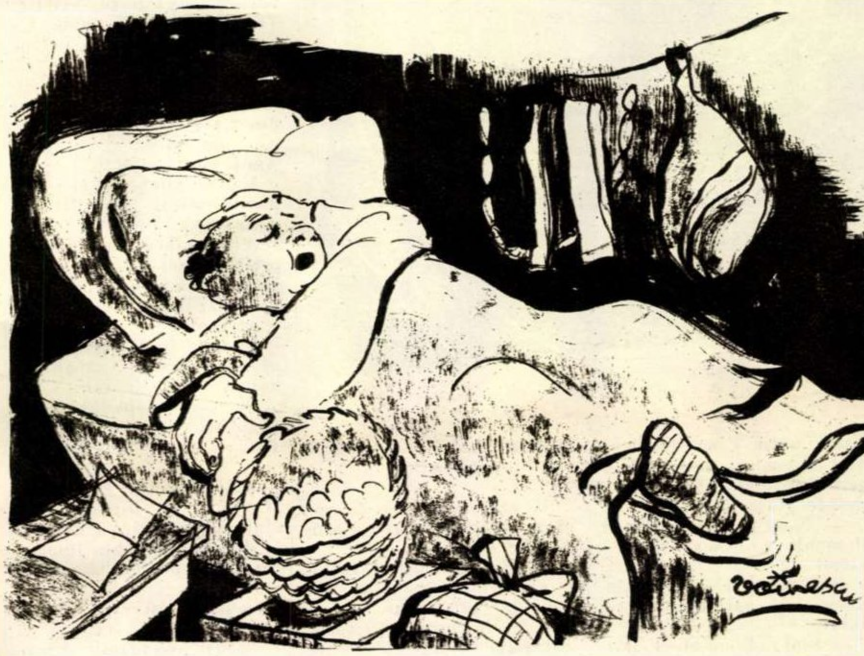

Ilustraţie de G. VOINESCU

întins niţeluş de apă. Într-acolo se îndreaptă acum. Citim:

„...2 (două) buc. gîşti îndopati, idem 1 (una) buc. purşeluş lapte, care, ca să zic aşa, dac-o ave' noroc s-apuşe pe mîna lu' matale, pînă-n Crăşiun numai bini îl faşem de 150 (una sută şinzăş') kili. Mîni dis-di-dimineaţă mă răped cu maşina trustului pînă aişi, la Ţîrdeni, după păpuşoi. Am vorbit şî cu responzabilul să-mi facă rost de un coteţ cu două“...

Şi aici o pată lunguiaţă, aruncată de burta unei damigene cu dop de cocean, umbreşte restul rîndurilor.

Graţioasă ca o balerină care împarte bezele, musca se grozăveşte pe picioarele dinapoi. Şovăie puţin şi... iat-o însufleţind ca un bumb mişcător dopul damigenei.

Pasagerul din pat îi atrage luarea-aminte. Oricum, un inspector nu-i un lucru de care ţi-e dat să te apropii în fiece zi. Musca s-a tras la marginea dopului şi-şi lungeşte trompa, de parcă l-ar fixa cu ochianul.

— Ce om de treabă! — mărturisesc parcă, stăruitor de bulbucaţi, ochii bîzălosului admirator.

— Şi gospodar! — continuă, scărpinîndu-şi de zor închipuita frunte. Păi, oricare în locul lui, cu puterea lui, şi-ar prăpădi timpul cercetînd pînă noaptea tîrziu catastifele trustului, sîcîind oamenii... Offf! Pe cîtă vreme... ia, priviţi!

Şi musca face pe loc stînga-mprejur, ca să mai contemple o dată măreaţa desfăşurare a şiragului de mînătărci traversînd camera, pe sub funia înţesată cu afumături şi hălci de pastramă... Atîta belşug şi rîvnă gospodărească n-a întîlnit ea, musca (să spună singură, că-i muscă umblată), nici în cămara responsabilului de la „Alimentara “ din colţ.

Un cocoşel moţat şi pestriţ, aciuat după damigeană, bate somnoros din aripi. Musca...

E din nou pe scrisoare musca. Din nou aleargă de colo-colo, ca bezmetică.

Tic-tac! Tic-tac! Arătătoarele ceasornicului se pleoştesc ca două mustăţi, îmbufnate pieziş, cam pe la patru ceasuri fără ceva.

Perdeaua subţire de muselină se-nmlădie uşor în dezmierdarea primelor adieri ale dimineţii.

În somn inspectorul tresare, trăgîndu-şi plapuma sub bărbie *„..., ca să nu zîc mai mult“* — se pomeneşte musca în cuprinsul celeilalte file din recipisier.

„Iacă, azi dimineaţă, înainte de a mă duşe în piaţă, şe-mi vine, că zîc, hai să scăp o dată di belea şi să-mi fac inspecţia. Am zîs o dată, şe mai, e sfînt! La şăpti şi treizăşi, cînd înşepe programul, iacă-mă-s la trust.

Ei!... Şi să faşi şăpti şî treizăşiunu, şăpti-treizăşdoi, şî treizaştri... şî trăizăşipatru, bre, şi pe tovarăş' responzabil ia-l di unde nu-i.

Acu' vorba şeia, dacă n-ai şti cum îs io cînd e vorba de respectarea programului, că frate să-mi fii şi tot... dar şe să mai vorbim?! La şăpti şi trăizăşişinşi, iacă-tă-l şi pe tovaraş' responzabil. Că, mă rog, c-o fi, c-o păţî, mă roagă să-i iert şăli şinşi minuti, unde a fost să-şi înscrîi cocuţîli la şcoală.

E-he-he! Mare noroc a avut! (ştii matale chestia cu coteţul). Că pi loc îi aplicam şirculara 4232 (interese personale în timpul orelor di program) de mi ţi-l mutam frumuşăl şine ştîi pi undi. N-au, bre, în ei, pic de... cum se chiamă aiasta?... N-au pic de „dişciplină soşialistă“ (Şirculara 4233)...“

Extras dintr-un raport de activitate.

„... totodată, binevoiţ a cunoaşte, tovarăşe inspector-şef, că am depus eforturi susţinute în şeiaşe priveşte educarea salariaţîlor trustului în vederea satisfaşerii intereselor colectivităţî, mai presus de şeli personale.

Bineînţăles că aşeasta am făcut-o, parcă dumneavoastră nu ştiţ cum îi pi teren?!... Dă-i, fă, aleargă, pune mîna, lămureşte oamenii ... Viaţă de cîne, şe mai încoaşe-ncolo?!

Drept care...“

Şi un alt extras, dintr-un referat:

... drept care, în urma repetatelor acte de neglijenţă şi delăsare, s-a hotărît eliberarea d-voastră din muncă.

Semnat Director
ss. indescifrabil

SCRIITORI ÎN ANECDOTĂ

O LECŢIE

Alexandre Dumas se afla în cabinetul său de lucru, cînd i se anunţă că directorul celui mai mare teatru din Paris doreşte să-i vorbească. Nici nu apucă să dea vreun răspuns, cînd acesta şi năvăli furios în cameră şi strigă enervat: „Dragul meu Dumas, am auzit că ai vîndut noua dumitale piesă teatrului Ambigue!“

— Exact, domnule director!

— Vînzarea e perfectată?

— Da, definitiv perfectată.

— Chiar dacă îţi ofer şase mii de franci pentru această piesă?

— Nu se mai poate face nimic!

— Zece mii de franci!

— Nu primesc, domnule director.

— Cincisprezece mii de franci!

— Nici chiar cu cincisprezece mii.

— Atunci probabil că directorul lui Ambigue ţi-a oferit douăzeci de mii?

— Mult mai puţin, domnule director.

— Atunci, ce naiba, ce a făcut omul acela de i-ai vîndut lui piesa?

— Foarte simplu — răspunse Dumas — şi-a scos doar pălăria din cap, cînd a avut cinstea să vorbească cu mine.

ÎNTÎLNIRI ÎN ETER

Acum douăzeci de ani, într-un tîrgușor din nordul Moldovei, un băiețel se zbuciuma din pricina unor lucruri foarte puțin „pămîntești". Cît era ziulica de mare, sta pironit în fața unui aparat cu galenă și își punea întrebări complicate. De unde vin glasurile care se aud? Dar cum vin? Și de ce vin? Acestea erau întrebările pline de mister care îl chinuiau.

Iată însă că, într-o seară, fața lucrurilor se schimbă și un nou mister învălui mica odaie unde băiețelul, căutînd muzică pe unde scurte, auzi glasuri care repetau litere, cifre. Cine sînt aceștia? A doua zi, la școală, îi povesti profesorului de fizică despre glasurile auzite:

— N-or fi cumva spioni, domnule profesor? Vorbesc cifrat...

Profesorul rîse, amuzîndu-se de naivitatea copilului.

— Sînt radioamatori, Marcele — îi explică.

Așa a descoperit pentru prima oară Marcel Saidman, inginerul de azi, lumea radioamatorilor. Și simpla curiozitate a devenit pasiune. Pasiune de a vorbi și dînsul cu necunoscuții din eter.

FEMEIA CARE N-A VĂZUT ZĂPADĂ

Să vă povestesc o întîmplare de astă-iarnă. Eram la Marcel.

Instalat la masa stației de radioemisie-recepție, era atît de preocupat, încît uitase de mine. Priveam instalația complicată, care ocupă o bună parte din peretele odăiței, și mă gîndeam cîtă răbdare a avut omul acesta pînă a construit, piesă cu piesă, acest post.

În odaia plină de liniște se auzea numai glasul său, care trimitea semnale... Calling Co... from YO3FZ, Y from Yokohama, O — Ontario, figure three, one, two, three, F — Florida, Z — Zanzibar... YO3FZ is carefully tuning round this frequency for any possible call, Key please, dah-di-dah.

Eram curios cine-i va răspunde.

— Undele se propagă favorabil din vest — mă informează.

Apoi, iar uită de mine și ascultă zecile de semnale.

— Mi-a interceptat apelul...—mă anunță vesel după cîteva clipe. Hai, ia și tu o cască!...

Pun casca la ureche și ascult. O voce de femeie ne vorbește englezește: YO3FZ. This is W5HWX from La Fayette calling you, come in please, dah-di-dah.

— Ești primul amator romîn cu care lucrez. Eu sînt din La Fayette, Louisiana. Ah, am uitat să-ți spun: Anul Nou fericit!

Marcel zîmbește și-i răspunde amical: La mulți ani!

Ea: Știi, am petrecut un revelion plăcut, am fost cu prietenii mei în golful Mexic. Era un timp teribil de frumos, dar cald... La voi cum e vremea?

Marcel: În București ninge. În munți zăpada e numai bună de schi.

Ea: Oooo, zăpadă! N-am văzut în viața mea zăpadă! Trebuie să fie tare frumoasă... Acum, te rog, trimite-mi un Q.S.L. pentru D.X.C.C. (o diplomă specială care confirmă legături la distanță în toată lumea). Eu îți expediez Q.S.L.-ul chiar mîine...

Deunăzi Marcel mă întîmpină radios.

— Știi, am primit o confirmare de la W5HWX! — îmi spune.

Ciudați oameni, acești radioamatori! În loc să spună numele, apelează la un indicativ: W5HWX nu este altcineva decît Lois Ewans din La Fayette, statul Louisiana, S.U.A., femeia care nu a văzut zăpada, cum o numisem noi... Iau scrisoarea sosită prin poștă și citesc: „Îți mulțumesc, Marc... Te voi căuta pe bandă, să te aud din nou... Cele mai bune gînduri și legături cît mai distanțate..."

„...Te voi căuta din nou..." Cît de simbolic sună aceste cuvinte, pentru doi oameni care nu s-au văzut niciodată. Mă gîndesc că într-adevăr prietenia nu are hotare, că radioamatorismul este o cale minunată de a-ți face prieteni credincioși.

OMUL DE PE COLINA DIN NAGASAKI... ȘI ALȚI OAMENI

George Craiu — pe numele său de radioamator YO3RF — are următoarea biografie sumară: a realizat pînă acum circa 20.000 de legături; a lucrat cu 217 țări și i-au fost confirmate 197. Este membrul „Clubului operatorilor de primă clasă" (First Class Operators Club): „Clubului de mare viteză"; H.S.C. (High Speed Club); Clubului „Tops", membru în Liga internațională de unde scurte; membru corespondent al asociației radioamatorilor brazilieni etc. și posesor a zeci de diplome... În sfîrșit, cum s-ar zice, un as al radioamatorismului din Romînia.

— Am toată lumea în aceste sertare! — îmi spune zîmbind Craiu, arătîndu-mi un scrin cu multe despărțituri. Pentru o clipă, îmi face impresia că mă aflu în fața unui dulap poștal de post-restant, doldora de scrisori neridicate de destinatari. Mii de cărți poștale, de toate culorile, cu nenumărate desene fanteziste ori vederi încîntătoare de pe glob, cu felurite litere și cifre, se află în fața mea. O corespondență uriașă, demnă de un om cu renume.

Rînd pe rînd, îmi întinde cîte un Q.S.L. Citesc unul din ele:

„Sînt un nou radioamator-receptor. Locuiesc pe colina unde a fost aruncată bomba atomică în ultimul război mondial. Mulți creștini au murit aici, de aceea eu doresc sincer pacea în lume..." Semnează Toseo Matuo, Nagasaki, Japonia.

...O carte poștală cu indicativul OX3UD, indicativul unei baze meteorologice daneze în Groenlanda.

— Îmi aduc aminte — îmi povestește Craiu — cît de mult m-a impresionat convorbirea cu acest danez. La încheierea legăturii, mi-a spus că nu-mi va trimite Q.S.L.-ul decît peste cîteva luni, cu prima navă care va acosta pe coastele înghețate. În schimb, mă ruga ca eu să i-l trimit chiar a doua zi. „Dar nu înțeleg de ce atîta grabă, tot n-o să-ți parvină" — i-am spus. „O, nu — mi-a răspuns danezul — aștept zilele acestea un avion care îmi aruncă alimente și pachete..." Mi-l imaginam singur, prizonier al pustiului de gheață. Și, pentru că știam că se

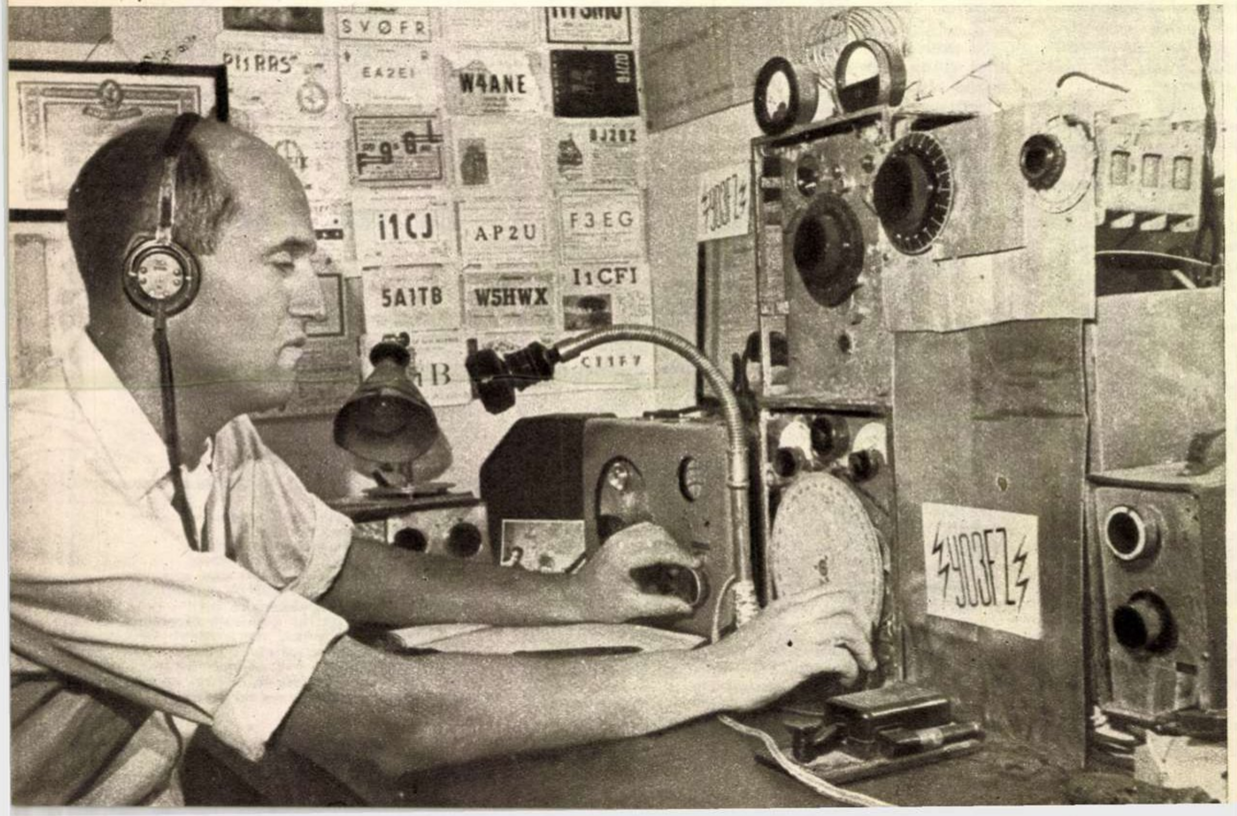

Marcel Saidman, la postul său ← *de emisie-recepție.*

V7FB
OZ3OY
DL7GX
K2FC
K2AAA
OE1SK
JUGOSLAVIA

„Am vorbit cu toţi aceştia!" — ne spune studentul Horici Ilie, membru al clubului de radioamatori al A.V.S.A.P.

va bucura, m-am grăbit să-i îndeplinesc dorinţa...

Răscolind printre Q.S.L.-urile îngrijit cartate, Craiu îmi caută o altă carte poştală. Citesc: ZS5AM — oraşul Pietermaritzburg. Natal. Africa. Adresant: A.G. Matthew.

— Cînd stăteam de vorbă cu Matthew, îmi spuse deodată: Q.R.X. — adică să aştept puţin. Mă întrebam ce i s-o fi întîmplat şi eram plin de nerăbdare să aflu. Peste puţin, îi aud glasul: „Scuză-mă, uşa de la cameră era deschisă şi a intrat un şarpe. Am fost nevoit să mă ridic şi să-l omor!..."

Craiu ştie o mulţime de întîmplări despre prietenii lui care se află pretutindeni pe glob: în staţia sovietică în derivă „Mirnîi" din Antarctica ori în Haway, Barbados, Noua Zeelandă, Costa Rica, Moscova, la Polul Nord, ori pe punţile vapoarelor care străbat oceanele.

NECUNOSCUTA ZONĂ 23...

...Şi totuşi mai există un singur meleag unde semnalele lui Craiu nu sînt ascultate: Zona 23. Iată explicaţia: pămîntul a fost împărţit în 40 de zone radio. Zona 23 cuprinde Tibetul şi Tanu Tuwa din Asia, regiuni muntoase, cu o populaţie extrem de rară şi unde nu există nici o staţie de radioemisie-recepţie. Zadarnic chemi Tanu, nu-ţi răspunde nimeni.

Un grup de amatori sovietici s-au hotărît să redea lumii necunoscuta zonă 23. Ei vor pleca în aceste locuri cu staţii portabile şi vor răspunde la chemările tuturor amatorilor.

— Acum stăm la pîndă — îşi încheie explicaţiile inginerul Craiu. Va fi o bătălie formidabilă. Cîţiva prieteni radioamatori din Uniune mi-au scris că expediţia sovietică s-a pregătit minuţios.

★

Iată pe scurt povestea unor radioamatori din Bucureşti. Povestea lor nu e decît povestea marilor prietenii care s-au născut o dată cu descoperirile ştiinţei moderne, care nu cunoaşte hotare şi care se cimentează cu fiecare ceas.

C. BOZBICI

Fotografii de A. LOVINESCU

Inginerul Craiu vorbeşte cu un necunoscut...

KH6GF
W0NVF-KG6
C7AT

TE VĂD!.. TE VĂD!..

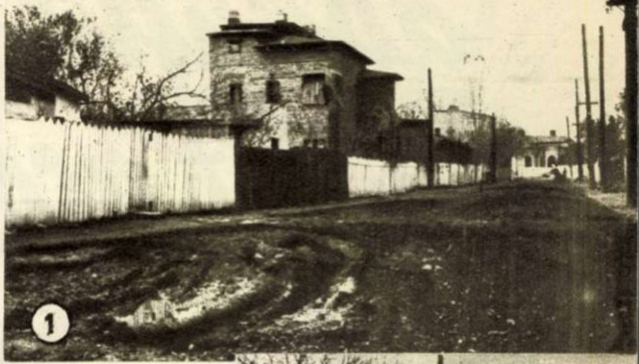

Pavîndu-se parţial, strada Plivitului din Capitală a fost... plivită de gropi şi de noroaie, pînă la întretăierea cu strada Iancu Jianu (fotografia 1). Bine ar fi fost — credem cu toţii — dacă şi această stradă s-ar fi pavat în întregime, pentru ca locatarii de pe porţiunea cuprinsă între strada Iancu Jianu şi calea Rahovei (fotografia 2) să nu mai fie siliţi să lupte cu glodurile!...

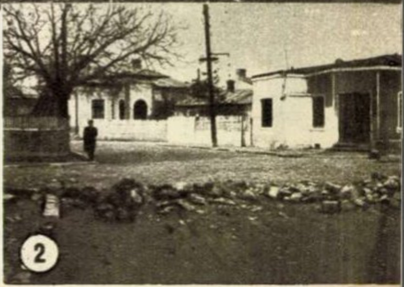

Fotografii de R. RODA

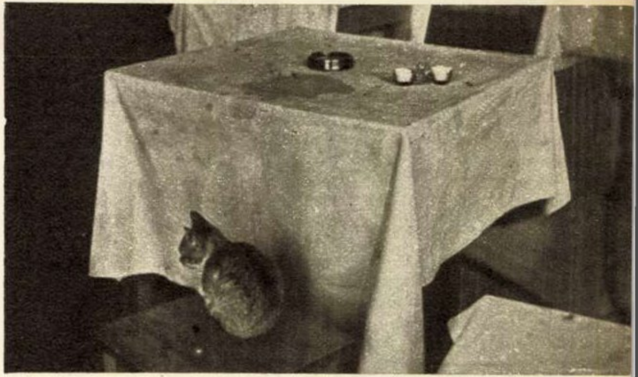

CÎND PISICA E ACASĂ ... nici muştele, dar mi-te şoarecii nu îndrăznesc să se apropie de o masă atît de murdară. (Vezi interiorul restaurantului „Marinarul" din Galaţi.)

Fotografie de B. PETROVICI

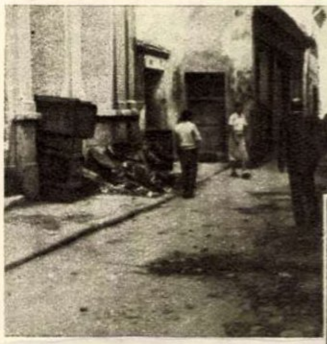

STRĂVECHE MAHALA DINTR-O STAMPĂ DE ACUM UN VEAC?... Aş! E vorba de o stradă din centrul Oraşului Stalin, în zilele noastre.

Fotografie de M. ROŞU

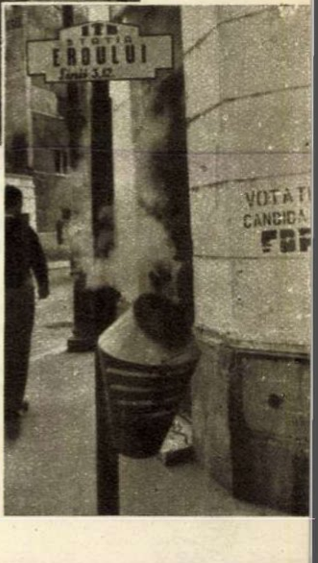

PÎNĂ NU FACI FOC ... nu iese fum. Veche zicală pe care un fumător grăbit a ţinut cu orice chip s-o ilustreze, ilustrîndu-şi totodată şi nepăsarea faţă de pericolul unui eventual incendiu.

Fotografie de Radu BĂDULESCU

Savantul Emil Racoviță

PRIN PATAGONIA

(Urmare din numărul trecut)

Moreno mă așteaptă și-mi face semn să-mi frînez calul, atrăgîndu-mi atenția asupra unei scene de astă dată amuzante. O vulpe, probabil Canis griseus, se silește, absorbită, să spargă un ou de gîscă. Descalec și găsesc cuibul păsării,un fel de gropiță în pămînt, căptușită cu pene cenușii. Cele șase ouă, risipite pe afară, le adun de sub nasul vulpii, care mă privește nemulțumită, dar calmă, șezînd cuminte pe coadă, la cincisprezece pași de mine. Moreno mi-a explicat că pentru a sparge ouăle, vulpile le rostogolesc printre pietre. Trebuie să remarc că proverbiala șiretenie a vulpii nu se dezminte nici în Patagonia.

După ce părăsim laguna, urcăm timp de două ore și ajungem la estancia fraților Bouvallot, care ne primesc cu brațele deschise. Masa pe care ne-o întind e bogată, dar prea puțin răsplătită, căci nu putem da în schimb gazdelor decît știri mult prea vechi despre lumea civilizată, pe care o rîvnim ca pe un vis îndepărtat. După numeroase nopți dormite pe pămîntul gol, în bătaia vîntului, patul adevărat în care mă culc, în casa mare și generoasă a celor doi francezi, mă îmbie la somn adînc.

8 noiembrie.

Plouă. Azi e zi de odihnă. Dau totuși o raită călare în jurul fermei. Observ o mulțime de oi ce zac la pămînt. Bouvallot mă lămurește că nu sînt bolnave, dar din cauza stomacului prea plin și a lînii prea bogate nu se mai pot ridica de jos, o dată ce se așază. Îmi mai spune că unul dintre peonii lui are misiunea de a le pune pe picioare, căci altfel în fiece noapte, cîte 30-40 ar putea cădea pradă ușoară, fiarelor sălbatice.

9 noiembrie.

Timp frumos. Trimitem caii înainte și, mai tîrziu, îi urmăm cu o cabrioletă în care ne instalăm: Moreno, Hauchtal, unul dintre frații Bouvallot și cu mine. Ardou ne urmează pe un cal mai jigărit, cu urechile tăiate și fricos al naibii, adică „mănios", cum se zice pe aici. Cu toate acestea creolul ține la el ca la ochii din cap. Traversăm în galop o mlaștină, apoi călcăm iarba fină a pampasului pe care pasc mii de oi și capre aproape sălbatice. Din cînd în cînd apar pîlcuri de fagi antarctici cu trunchiurile chircite la pămînt și de-abia mai recunosc în ei neamul falnicului copac din alte regiuni pe care le-am străbătut. Vînturile năprasnice de vest, ce bîntuie continuu pe aici, au făcut ca ramurile năpăstuiților copaci să se îndrepte toate spre răsărit, dîndu-le aspectul unor bătrîne mîini tremurătoare, care cerșesc mai multă căldură și lumină.

Sîntem pe culmea unei coline care domină regiunea. Stepa se întinde la est, spre infinit; la nord zărim valea lui Rio Gallegos, dealuri ondulate și împădurite și patru masive curioase: Morro Chico, Morro Gay, Morro Domeyko, Morro Philippi, așezate unul în spatele celuilalt. Ele sînt niște dealuri de 100 pînă la 200 m înălțime, cu aspectul unor uriașe blocuri pătrate; pereții lor sînt formați din imense blocuri prismatice de bazalt, ce se ridică în înălțime ca niște ziduri de cetăți legendare. Spre vest, vedem alte coline și păduri întunecate, iar în depărtare orizontul este închis de lanțul prelung al Cordillierilor, cu vîrfurile lor retezate și acoperite cu zăpezi și ghețari.

Coborîm un pampas puternic ondulat. Lîngă o baltă, văd un Ibis cu gîtul portocaliu, care cască ciocul spre mine, scoțînd niște țipete ciudate ce aduc cu un hohot de rîs omenesc. Înfățișarea mea, după o săptămînă de călărie, nu este într-adevăr tocmai elegantă; totuși, nu mă așteptam la o manifestare atît de obraznică din partea unui Ibis, fie el chiar cu gîtul roșu. Și, ca... sancțiune, îl înglobez, împăiat „ad hoc", în colecția mea ornitologică.

Spre amiaz', sosim la Morro Chico, la piciorul marii faleze de bazalt, în a cărei umbră imensă se află patru case izolate. Una este estancia Mendoza. De aici urmează să ne continuăm drumul, din nou călare, pe malul lui Rio Gallegos. Mă pregătesc să-mi înșeuez roibul, cînd pe neașteptate el face un salt și o pornește ca o furtună spre libertate, către văile și colinele înverzite. Trei gauchos[1], Ardou și cu mine sărim iute în șa și goana începe peste mlaștini, pampasuri și dealuri. Totul e însă zadarnic. Roibul meu simte în nări izul suculent al ierbii pe care o zdrobește sub copite, vede imensa întindere a pampasului și gonește ca vîntul, nechezînd sălbatic și ferindu-și cu abilitate gîtul de ochiul periculos al lasso-ului. Acum îmi dau seama de ce ține atît de mult Ardou la gloaba lui: aleargă minunat și colaborează admirabil cu stăpînul său. Cînd acesta zvîrlea lasso-ul, inteligentul animal se și înțepenea pe picioare, smucindu-se înapoi.

Numai o mlaștină ce ne-a blocat drumul m-a făcut să rămîn fără cal. Astfel caii sălbatici din pampas s-au înmulțit cu încă unul. Un fenomen obișnuit... Doar numeroasele turme de cai sălbatici din toată America provin din caii domestici scăpați de sub paza cuceritorilor noului continent, în care nu se găseau cai la sosirea lor... În acest loc am făcut o frumoasă colecție de insecte, adunînd, între altele, numeroși păianjeni ce seamănă cu Lycosiile din Romînia. În ce privește fluturii de aici, ei aduc cu cei de genul Pieris.

Mi-am cumpărat un alt cal și o pornim mai departe, traversînd prin vad Rio Gallegos, prin apa ce ajunge pînă la burta cailor. Rîul e lat de 30 m și are un curs foarte rapid; de aceea ai senzația curioasă că stai pe loc în timpul mersului. Urcăm coline împădurite cu Nothofagus pumilio: e un fag ce-și merită pe deplin numele, căci are un trunchi semeț și vînjos, care sfidează înălțimile, reabilitînd în ochii mei pricăjita lui rudă antarctică.

Trec în galop o mlaștină, în protestele vehemente ale unor păsări pe care nu am timp să le identific, dar tovarășii mei n-au apucat să ia viteză și rămîn prinși, cu caii înfundați pînă la burtă. Sînt siliți să descalece și, cu multă trudă, reușesc să scape de la strîmtoare. Curînd, ne continuăm drumul și observăm deodată sub zare un călăreț care, zărindu-ne, galopează spre noi. Calul necunoscutului ne atrage atenția numaidecît prin frumusețea lui excepțională. Nu mai puțin interesantă este figura omului. Un bărbat bine făcut, brun, cu barbă ascuțită, care stă în șa cu o ținută marțială de general mexican. Bănuiesc în el un estanciero bine situat. Și nu mă înșel. Mister Molesworth e stăpînul a mii de oi, a sute de cornute și de cai, avînd în afară de aceasta, și funcția onorifică de Comisar al pampasului din partea Guvernămîntului din Santa Cruz. Văzut mai de aproape, seniorul apare însă mai puțin interesant; duhnește a băutură și vorbește o spaniolă foarte afectată. Are în schimb o casă excelentă, din piatră, acoperită cu tablă de aluminiu ondulată, așezată la confluența lui Rio Gallegos cu Rio Rubio, pe care l-am trecut prin vad. Casa, ca și omul, foarte frumoasă ca exterior, este însă atît de răvășită pe dinăuntru, ca și stăpînul însuși.

În timpul nopții, cînd susțineam asaltul a mii de moschitos[2], mă gîndeam la puterea morală pe care trebuie s-o aibă un om civilizat, ca să poată rezista la această paragină din capăt de lume, spre a nu cădea, cu timpul, în robia unei patimi distrugătoare ca aceea a lui Molesworth: băutura. Și după ce cunoșteam acum sudul Patagoniei, nu-mi era greu să-l înțeleg. Mereu șuieratul vîntului prin stepa nesfîrșită, mereu behăitul exasperant al oilor și țipătul Ibișilor, mereu aceleași zile cernite și reci, mereu aceleași nopți lungi, petrecute la lumina opaițului. Înțelegeam nedumerirea englezului și compătimirea lui, cînd a aflat că sînt în drum spre Polul Sud, fără să fiu silit de nimeni la această călătorie. Aproape admiteam că are dreptate să mă creadă nebun...

10 noiembrie.

Dimineață frumoasă, după masă furtună. Am vînat de-a lungul lui Rio Rubio: gîște, lișițe, rațe. Au intrat unele în colecția mea științifică, altele în cazanul cu ciorbă. Și, fără să-mi fi dat seama căror specii le aparțineau, le-am găsit foarte gustoase.

11 noiembrie.

Pornim la orele opt, străbătînd un pampas uniform. Întîlnesc un bloc de granit care prezintă urme de fricțiuni; aceasta îmi confirmă părerea că mă găsesc într-o regiune odinioară acoperită de ghețari. Faptul îmi devine și mai clar, cînd ajungem pe malurile unui lac numit Lago de los Morros, a cărui obîrșie glaciară mi-o indică pietrișul de pe malurile lui, ce nu sînt decît resturile unei morene frontale. Atingem Morro Domeyko și Morro Philippi, apoi urcăm cîteva terase ce formează niște trepte gigantice și ajungem pe un platou înalt, presărat cu blocuri eratice. Nenumărate flori împestrițează verdele închis al ierbii, dînd viață peisajului și îmbălsămînd aerul cu parfumuri tari. Deocamdată n-am putut determina decît o Viola magellanica, ce-și legăna floarea galben-aurie în bătaia vîntului.

Intrarăm într-o vale aridă.

Emil G. Racoviță — sculptură de V. Fulicea (Cluj).

---

[1] Gaucho — paznic de vite.

[2] Moschitos — țînțari.

în care se deschideau alte văi seci. Apa dispărută de mult a lăsat pietrişul şi nisipul în bătaia vînturilor.

Hauchtal, care mergea în faţă, scoase deodată un strigăt şi-l văzurăm făcînd o tumbă peste capul calului, ca apoi să se întindă cît era de lung pe pietrişul văii... N-apucai să rîd de involuntarul, dar spectaculosul „salto mortale" al tovarăşului nostru, cînd deodată simţii că pămîntul se deschide sub picioarele calului şi că mă scufund în adînc. Auzii strigîndu-se: Tucutuco! Tucutuco! Strînsei frîul scurt şi roibul, drapînd din picioare, săltă din groapa în care se scufundase, făcu cîţiva paşi, dar se scufundă din nou cu picioarele din faţă, pînă la piept. Dacă n-aş fi sărit din şa, o păţeam ca Hauchtal, care între timp se ridicase şi-şi freca ceafa...

Moreno îmi explică ce se petrecuse. Ne aflam pe un teren stăpînit de un mic rozător numit Tucutuco sau Cururu, care, aidoma cîrtiţelor, îşi sapă mari vizuini subterane, legate prin galerii. Aceste galerii şi cămăruţe aflate la mici adîncimi de la suprafaţa solului, se surpă cu uşurinţă, nu numai sub greutatea unui călăreţ, ci chiar sub aceea a unui singur om. Cum în unele locuri aceste rozătoare se găsesc cu zecile de mii, întreg terenul devine un soi de burete, iar traversarea lui e un adevărat supliciu...

Înaintam, poticnindu-ne la fiecare pas, ţinînd de căpăstru caii ce se smuceau înspăimîntaţi, intrînd cu picioarele în gropi adînci. Cu această ocazie, făcui cunoştinţă cu nenumăraţi sfinţi ai calendarului catolic, pe care tovarăşii mei creoli şi spanioli îi pomeneau cu ardoare.

În aceste condiţii, singur doctorul Moreno, naturalist ca şi mine, mi-a înţeles dorinţa fierbinte de a-l cunoaşte pe acel „il diabolo" care ară pe sub pămînt. El mi-a ajutat să capturez unul dintre ciudatele animale — Ctenomys magellanicus — de altfel atît de caracteristice regiunii. Cururu este în fond un animal destul de simpatic. Corpul său fuziform e de aceeaşi mărime cu al unui chiţcan. Are gheare puternice la picioarele anterioare, blană lungă şi moale, în care se ascund urechile mici şi sclipesc ochii vioi. În general are un aspect caraghios, la care contribuie din plin o codiţă mult mai scurtă decît a unui şobolan comun...

După ce am străbătut cele cîteva sute de metri ai împărăţiei tucutucane, simpatia mea pentru nostimul animal a scăzut în mod considerabil: eram frînt de oboseală, din pricina dansului macabru pe care l-am făcut, tot scufundîndu-mă şi săltîndu-mă prin gropi.

Ajungînd la o lagună cu ape de cleştar, ne oprim printre copacii de pe mal. Pe acest Lago de los Morros erau mii de bîtlani care, impasibili de prezenţa noastră, pescuiau plescăind din lungile lor ciocuri. Am vînat un Ibis cu ochelari, sau „Bandurria", cum se numeşte, care, cu ciocul său lung, curbat în jos, ca un imens nas coroiat, şi cu egretele de pene din jurul ochilor, este una din cele mai caraghioase fiinţe de pe pămînt. La egipteni Ibisul era considerat pasăre sfîntă şi venerat ca atare; Ibisul patagonez, cu ochelarii săi, aduce cu un filozof.

Pasărea Ibis.

Pampas cu tufe de spini (meseta).

Guanaco (Lama huanachus).

Pentru scopuri gospodăreşti, dobor o raţă şi culeg opt ouă proaspete de gîscă. Zelul meu s-a dovedit de altfel inutil, căci Ardou ne-a pregătit surpriza unei specialităţi de friptură, pe care gauchos o numesc „asado con cuero". Este carne friptă, cu piele cu tot, pe o frigare cu totul originală: o ţepuşă de fier înfiptă oblic în pămînt, astfel ca boţul de carne din capătul de sus să stea deasupra jarului. Deliciul cărnii astfel pregătite nu-l poate cunoaşte decît cel care a gustat-o. Probatum est!

Cînd apar primele stele, îmi fac culcuşul la rădăcina unui fag antarctic, ale cărui ramuri chircite boltesc un soi de cort, tocmai potrivit pentru un singur om; învelit în pături şi blănuri, am petrecut o noapte magnifică. Sub bolta înstelată a Patagoniei, viaţa pulsa neîntreruptă. Cînd înceta ţipătul gîştelor sălbatice, auzeam „piyi"-ul argintiu al scoicarilor. Atingerile metalice ale scorţarilor prin frunzişul notofagilor se armoniza cu şuieratul subţire al nagîţului. Din adîncurile pămîntului răzbăteau pînă la mine ciocăniturile înfundate ale miilor de tucutuco, ce-şi săpau harnici galeriile subterane. Am adormit de tot, ascultînd simfonia ciudată a pampasului, pe meleagurile ce poartă numele de Cabo de Morte.

Cînd zorile de-abia mijeau, stingînd licăritul ultimelor stele, l-am văzut pe unul dintre peoni tîrîndu-se în genunchi şi în coate spre mine. Cînd a văzut că sînt treaz, mi-a şoptit: „Lobo"! şi mi-a arătat cu degetul spre nişte tufişuri. Mi-am luat arma şi m-am tîrît după el. Ascunşi după un arbust, am putut observa, la 30 de metri de noi, un lup ce-şi profila silueta întunecată pe cerul vioriu. Ne favoriza vîntul care sufla dinspre el. Botul ascuţit al animalului, urechile drepte, trupul suplu şi coada lui stufoasă îmi spuneau că am în faţă unul dintre cei mai redutabili cîini sălbatici din America de Sud: Canis magellanicus.

(Continuare în numărul viitor)

Convorbire DESPRE PÎINE

De vorbă cu tov. Anghel Cristea, inginer-şef al Întreprinderii de panificaţie „N. Bălcescu".

Cu tov. Anghel Cristea am stat de vorbă mai bine de două ore despre... pîine. Noul inginer-şef al Întreprinderii de panificaţie „N. Bălcescu" mi-a împărtăşit atîtea lucruri interesante despre munca nevăzută a celor ce fabrică pîinea noastră cea de toate zilele, încît timpul rezervat interviului de mai jos a fost depăşit cu mult şi pe nesimţite. Pentru a reda esenţialul, e deci necesar un efort de concentrare. Tovarăşul Cristea este de aceeaşi părere: „Pe scurt, problema de bază pe care trebuie s-o rezolvăm acum este aceea a calităţii pîinii".

— *După cîte am aflat din ziare, vechea conducere a întreprinderii „N. Bălcescu" a fost destituită tocmai pentru că nu s-a preocupat de această problemă, fabrica producînd pîine de proastă calitate. Lipseau oare condiţiile pentru fabricarea unei pîini corespunzătoare calitativ?*

— Personal cred că întreprinderea noastră dispune de toate mijloacele, pentru a scoate o pîine bună. Conducerea trebuie să asigure însă un control eficient.

— *Din acest punct de vedere, se pare că vă revin sarcini imediate. Aţi putea să vă referiţi la căile îndeplinirii lor?*

Înainte de a răspunde la această întrebare, tov. Cristea ţine să precizeze că, în afară de controlul propriu-zis al calităţii, scoaterea unei pîini pe gustul exigent al consumatorului de azi este strîns legată şi de alte elemente:

— Aci trebuie subliniat rolul pe care-l joacă calificarea celor ce lucrează în fabrică — *continuă interlocutorul meu.* Altfel cum se explică faptul că, deşi instalaţiile secţiilor noastre de fabricaţie sînt în general bune, pîinea scoasă din cuptor nu este întotdeauna de calitate?

— *Poate că materia primă nu corespunde uneori.*

— Dimpotrivă! Acolo unde muncesc lucrători cu experienţă, se scoate pîine bună din aceeaşi făină.

Deşi ţine încă de prima tinereţe, tovarăşul Anghel Cristea, vorbeşte cu vădită competenţă. Îl întreb:

— *Lucraţi de mult în domeniul acesta?*

— De vreo 16-17 ani; am lucrat ca brutar-laborant, vreme de 10 ani, numai la fabrica de pîine „C. David". În 1955, am absolvit Institutul de Industrie Alimentară.

— *Ce măsuri concrete aţi luat, de cînd aţi fost numit inginer-şef?*

Tovarăşul Cristea pare stînjenit; nu că n-ar avea ce răspunde, dar i se pare că enumerarea măsurilor luate de dînsul „ar putea fi interpretată ca un fel de autolaudă".

La insistenţele ziaristului, se lasă oarecum înduplecat:

— Munca în cele 14 secţii ale întreprinderii noastre a fost astfel reorganizată, încît nici un compartiment să nu scape controlului de calitate — de la materia primă pînă la pîinea rumenă, livrată centrelor.

— *Cum funcţionează controlul?*

— Trei tehnicieni, lucrînd în trei schimburi, asigură urmărirea procesului de fabricaţie atît ziua cît şi noaptea. Se verifică materia primă, maiaua, coca, umiditatea, precum şi lucrul cocătorului. Supracontrolul este exercitat de dispecerul serviciului de producţie, şi, personal, de tovarăşul director Enculescu.

— *Deci trei controale, pentru o pîine bună.*

— Întocmai. Mai bine trei, decît o pîine proastă.

— *Rezultatul?*

— Îl puteţi afla de la consumatorii din raioanele „Griviţa Roşie" şi „I. V. Stalin", deservite de noi. Pot să vă spun doar că, în ultima vreme, reclamaţiile cetăţenilor în ce priveşte calitatea pîinii sînt tot mai rare.

— *Există o preocupare şi pentru varietatea produselor?*

— Producem în prezent şi o pîine din făină integrală, de 500 de gr. foarte apreciată de consumatori. Alte 9 sorturi şi specialităţi sînt trimise zilnic la centre.

— *Pentru că veni vorba de desfacerea produselor, aţi putea să ne spuneţi de ce mai există la unele centre aşa-zisele „goluri", cînd unitatea n-are „marfă"?*

— „Golurile" ţin fără doar şi poate de unele defecţiuni în organizarea distribuţiei.

În legătură cu aceasta, tovarăşul inginer-şef ţine să precizeze că pe întreaga Capitală se acoperă cu prisosinţă cantitatea de pîine necesară populaţiei. „Mai mult, pot să vă spun — *adaugă tov. Cristea* — că deseori livrăm o cantitate de pîine mai mare decît cea comandată de unii centraşi".

Interviul nostru era tocmai pe terminate, cînd interlocutorul meu a primit o comunicare telefonică: la una din secţii pîinea scoasă din cuptor la prima şarjă nu corespunde la greutate, 80-100 gr lipsă la o pîine.

Ce-i de făcut? Soluţia dată pare cea mai bună: pîinea respectivă să fie livrată cantinelor, la cîntar.

Iată deci atîtea şi atîtea lucruri puţin cunoscute, ale activităţii unei întreprinderi de panificaţie, ce se preocupă să fabrice o pîine de calitate bună, cît mai gustoasă.

D. B.

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!
Bobița, detectiv amator..

CAPITOLUL IX: „ÎN GHEARELE DEMONULUI"

DE GEORGE VOINESCU

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

Descoperind urme de pași pe treptele de la intrarea în locuința șefului de serviciu Sufletel, Ţibică își anunță maestrul, pe tînărul detectiv amator Bobiță. Luîndu-și adio de la ai casei, Bobiță, urmat de credinciosul său elev Ţibică, se avîntă în noaptea înfricoșătoare.

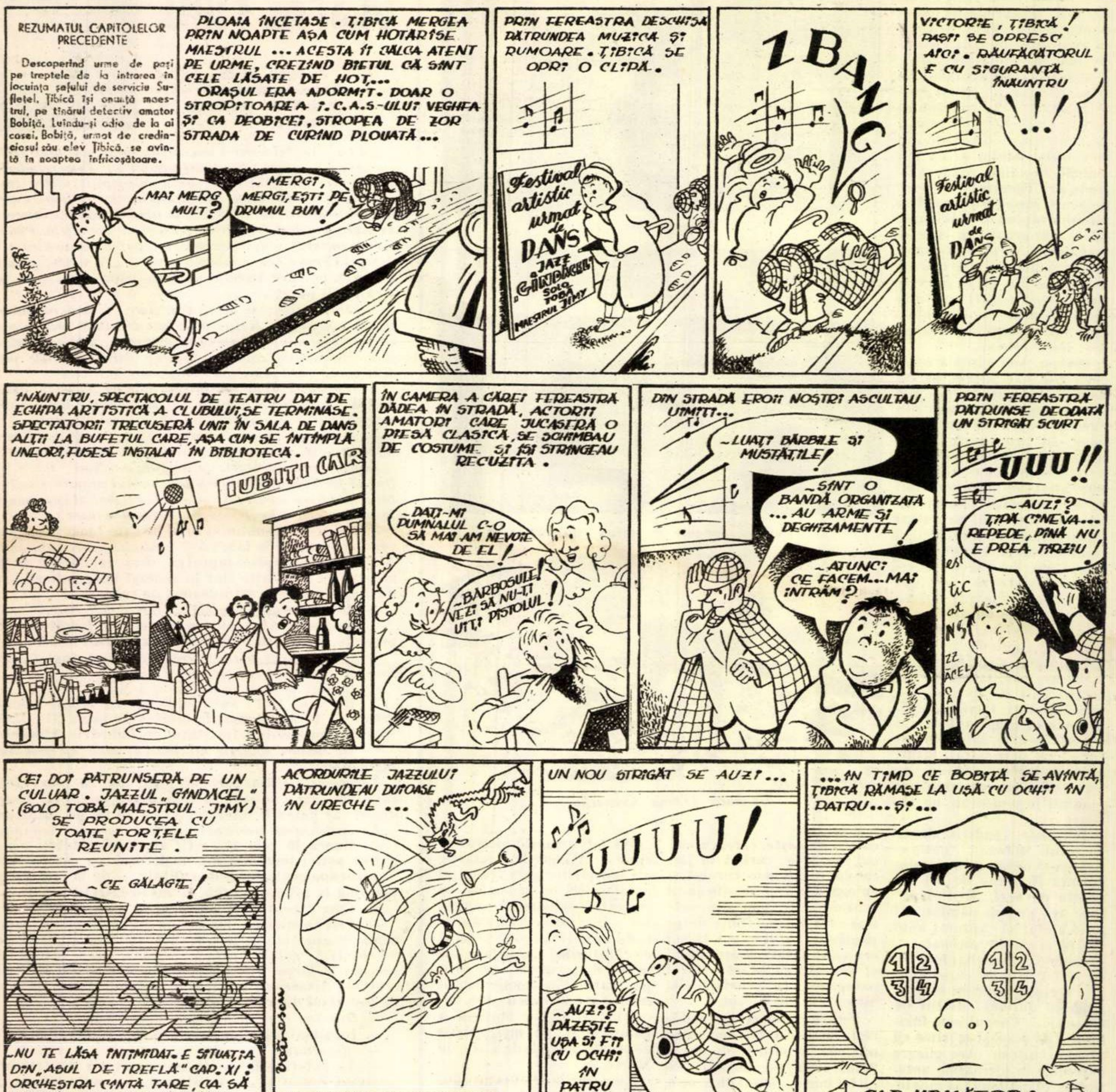

PLOAIA ÎNCETASE. ŢIBICĂ MERGEA PRIN NOAPTE AȘA CUM HOTĂRÎSE MAESTRUL ... ACESTA ÎI CĂLCA ATENT PE URME, CREZÎND BIETUL CĂ SÎNT CELE LĂSATE DE HOȚ...
ORAȘUL ERA ADORMIT. DOAR O STROPITOAREA I.C.A.S.-ULUI VEGHEA ȘI CA DEOBICEI, STROPEA DE ZOR STRADA DE CURÎND PLOUATĂ...
– MAI MERG MULT?
– MERGI, MERGI, EȘTI PE DRUMUL BUN!
PRIN FEREASTRA DESCHISĂ PĂTRUNDEA MUZICĂ ȘI RUMOARE. ŢIBICĂ SE OPRI O CLIPĂ.
Festival artistic urmat de DANS JAZZ „GÎNDĂCEL" SOLO TOBĂ MAESTRUL JIMY
ZBANG
VICTORIE, ŢIBICĂ! PAȘII SE OPRESC AICI. RĂUFĂCĂTORUL E CU SIGURANȚĂ ÎNĂUNTRU
!!!...
Festival artistic urmat de DANS
ÎNĂUNTRU, SPECTACOLUL DE TEATRU DAT DE ECHIPA ARTISTICĂ A CLUBULUI, SE TERMINASE. SPECTATORII TRECUSERĂ UNII ÎN SALA DE DANS ALȚII LA BUFETUL CARE, AȘA CUM SE ÎNTÎMPLĂ UNEORI, FUSESE INSTALAT ÎN BIBLIOTECĂ.
IUBIȚI CAR
ÎN CAMERA A CĂREI FEREASTRĂ DĂDEA ÎN STRADĂ, ACTORII AMATORI CARE JUCASERĂ O PIESĂ CLASICĂ, SE SCHIMBAU DE COSTUME ȘI ÎȘI STRÎNGEAU RECUZITA.
– DAȚI-MI PUMNALUL C-O SĂ MAI AM NEVOIE DE EL!
– BĂRBOSULE! VEZI SĂ NU-ȚI UIȚI PISTOLUL!
DIN STRADĂ EROII NOȘTRI ASCULTAU UIMIȚI...
– LUAȚI BĂRBILE ȘI MUSTĂȚILE!
– SÎNT O BANDĂ ORGANIZATĂ ... AU ARME ȘI DEGHIZAMENTE!
– ATUNCI CE FACEM... MAI INTRĂM?
PRIN FEREASTRĂ PĂTRUNSE DEODATĂ UN STRIGĂT SCURT
– UUU!!
– AUZI? ŢIPĂ CINEVA... REPEDE, PÎNĂ NU E PREA TÎRZIU!
CEI DOI PĂTRUNSERĂ PE UN CULUAR. JAZZUL „GÎNDĂCEL" (SOLO TOBĂ MAESTRUL JIMY) SE PRODUCEA CU TOATE FORȚELE REUNITE.
– CE GĂLĂGIE!
– NU TE LĂSA INTIMIDAT. E SITUAȚIA DIN „ASUL DE TREFLĂ" CAP. XI: ORCHESTRA CÎNTĂ TARE, CA SĂ ACOPERE STRIGĂTELE VICTIMEI...
ACORDURILE JAZZULUI PĂTRUNDEAU DUIOASE ÎN URECHE ...
Voinescu
ȘI TOTUȘI PESTE TOT ZGOMOTUL ORCHESTREI...
UN NOU STRIGĂT SE AUZI ...
UUUU!
– AUZI? PĂZEȘTE UȘA ȘI FII CU OCHII ÎN PATRU !!!...
...ÎN TIMP CE BOBIȚĂ SE AVÎNTĂ, ŢIBICĂ RĂMASE LA UȘĂ CU OCHII ÎN PATRU... ȘI...
1 2 3 4
1 2 3 4
CAP. URMĂTOR: „DEMONUL"

LA VÎNĂTORII DIN MIAZĂNOAPTE

Apele mărilor Ciukotka și Behring sînt bogate în animale marine: morse, foci și balene. Vînătoarea de morse este una din principalele ocupații ale locuitorilor de pe coasta mării Ciukotka.

Carnea de morsă este folosită ca aliment. Pielea servește pentru confecționarea diferitelor obiecte de îmbrăcăminte și ca material de construcții pentru locuințe. Grăsimea, pentru iluminat și încălzit. Colții de morsă constituie un material prețios, din care locuitorii acestor regiuni, de altfel renumiți pentru meșteșugul lor, confecționează diferite obiecte de artă. În lunile de toamnă, cînd în preajma coastei nu sînt ghețari, morsele vin la țărm, în locurile lor preferate, să se odihnească.

Se adună aici în număr foarte mare, formînd adevărate colonii. De aceea, multe sînt nevoite să recurgă la colții lor ascuțiți, spre a-și cuceri un loc pentru somn.

Omul nu se poate apropia de aceste colonii, decît cu foarte mare precauțiune. Simțind mirosul omului, morsele se aruncă imediat în mare.

Vînătorii din Ciukotka se ocupă și cu vînătoarea de balene. Înarmați cu puști, ei urmăresc uneori o zi întreagă balena, care caută să scape, schimbîndu-și mereu direcția. Dar mica trombă de apă care apare la suprafața mării îi trădează ascunzătoarea și vînătorii deschid focul. Uneori, trebuie să se tragă sute de cartușe. înainte ca vînătorii să se apropie la cîțiva metri de balenă, pentru a o prinde cu căngile. Balena prinsă este remorcată de bărci pînă la țărm, unde se adună tot satul pentru a o scoate din mare.

Colonie de morse, la capul Dejnev, lîngă satul Iucioun.

În tundra din regiunea Ciukotka trăiesc, de asemenea, vulpi albe, albastre, roșcate, cenușii și argintii, precum și hermine și iepuri albi.

(După „OGONIOK")

OCUPAŢII MONOVOCALICE

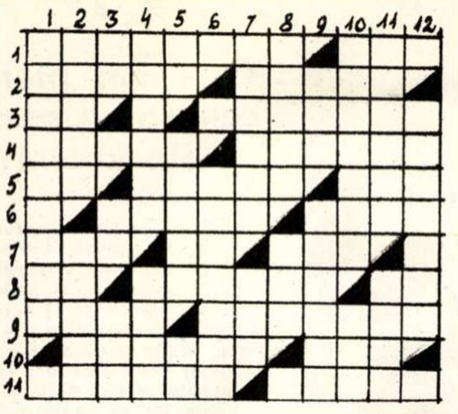

ORIZONTAL: 1) Meseriaş care produce anumite vase de tablă sau aramă — Învăţa meseria armelor în societatea feudală. 2) Soldat din vremea lui Ştefan cel Mare — Încuietoare. 3) Rege! — Locuitor al unei provincii spaniole. 4) Unealtă a boierului, pe vremuri administra moşiile — Năframă. 5) Animal de tracţiune — Guturai — Pom fructifer. 6) Pe vremuri, tîmplar — Cep de butoi. 7) Postav gros de lînă — Început de alfabet — Întruchipa, înainte de Revoluţie, despotismul cel mai crîncen în statul rus. 8) Încălzeşte pe egipteni — Cu gustul alterat sau incapabil de sentiment — Jumătate din unealta săpătorului. 9) Manipulant de ace — Curier călare, odinioară. 10) Activează în diplomaţie — Are fin. 11) Munca lui încălzeşte pe alţii — Bancher de pe vremuri.

VERTICAL: 1) În trecut locul de muncă al vameşilor. 2) Slugă — Negustor de alimente odinioară. 3) Leontin Constantinescu — Capăt de macara — Produs din bumbac. 4) Bona bunicii — Pas în Carpaţi. 5) Iscusit în meseria lui — Supusul seniorului — Posesiv. 6) Se ocupă cu preparatul pieilor. 7) Produce obiecte metalice — Rest în ceaşcă. 8) Crescător de păsări de curte — Ospătar şef. 9) Gospodarul şi-l face iarna — Soldat. 10) Paracliser moldovean — Din cînd în cînd. 11) Vătaf conducător de pescari, în Dobrogea — Înalt demnitar turc, pe vremuri. 12) Cu apucături rele.

DEZLEGAREA JOCULUI „OPERĂ ŞI OPERETĂ" APĂRUT ÎN NR. 33

1) Taras — Borodin. 2) Oberon — Norina. 3) Mazurca — Sabin. 4) Adina — Nae — Ame. 5) Aac — Fermecat. 6) Hn — Ana — Mare — T. 7) A — Stela — Ra — Fa. 8) Ida—Vladimir. 9) Dama — Arie — Sat. 10) Ulise — Od — Pi — R. 11) Ci — Ava — Ole — Mu. 12) Iic — Ali — Oedip. 13) Iago — Bistriţa.

CARE ESTE CEA MAI FRUMOASĂ PASĂRE DIN LUME?

În nordul Australiei trăieşte cea mai frumoasă pasăre din lume, numită „lira". Ea seamănă cu păunul, în ceea ce priveşte frumuseţea penelor sale, numai că le ţine permanent răsfirate în formă de liră perfectă. De asemenea, spre deosebire de păun, „lira" este o pasăre care scoate triluri minunate.

CAPITALĂ EUROPEANĂ FĂRĂ GARĂ

Deşi situat în mijlocul Europei, între Tirol şi Elveţia, micul orăşel Vaduz, capitala principatului suveran Lichtenstein, nu are gară de cale ferată şi nici linii de tramvaie.

Oraşul Vaduz nu depăşeşte suprafaţa de 50 km p, adică aproape cît un cartier al Bucureştiului nostru. Fără îndoială, însă, că dimensiunile sale nu-l împiedică de a avea mijloace de comunicaţie moderne.

UNDE SE AFLĂ ŢARA PITICILOR?

În sudul Africii, la nord-vest de insula Madagascar, se află Acka de sud, o ţărişoară mică, locuită numai de pitici (pigmei) al căror număr se ridică la 19.000. Ţara are o întindere de 400 km p, avînd de jur-împrejur graniţe naturale, formate din rîuri, lacuri şi fluvii, care o încercuiesc perfect.

Piticii din Acka de sud sînt conduşi de un principe şi o principesă, care au succesiunea asigurată din tată în fiu.

Astfel, în anul 1953, în Acka de sud domnea prinţul Alfredo, de 24 de ani, şi soţia sa, principesa Elisabethe, de 19 ani. Ei nu aveau înălţimea mai mare de 90 cm fiecare.

MĂRCI POŞTALE *stereoscopice*

Imaginea în relief se bazează pe faptul că noi privim obiectul cu ambii ochi, din puncte de vedere diferite. Verificaţi afirmaţia privind acelaşi obiect, cînd cu un ochi, cînd cu celălalt. Privit cu ambii ochi deodată, obiectul ne apare într-o a treia dimensiune.

Pentru a obţine această impresie şi în cazul unei imagini bidimensionale, ne servim de desene stereoscopice, care reprezintă de fapt două desene, unul văzut cu ochiul drept şi celălalt cu ochiul stîng.

După sistemul Anaglyph al lui Ducos de Hauron, ambele imagini se imprimă, una peste alta, în culori diferite. Marca de mai sus are cele două desene imprimate în roşu şi albastru. Dacă am privi-o cu ochelari cu un geam albastru şi altul roşu, am vedea prin geamul albastru desenul roşu, iar prin geamul roşu, desenul albastru. Explicaţia constă în faptul că prin geamul roşu nu vedem desenul roşu şi că, respectiv, prin geamul albastru nu vedem desenul albastru, acest fenomen fiind efectul absorbirii razelor prin geamuri colorate.

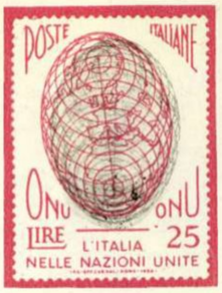

După acest interesant sistem a fost imprimată o recentă emisiune poştală italiană. Este vorba de o serie de două valori, consacrată aniversării admiterii Italiei în O.N.U.: 25 lire roşu şi albastru-verzui pe roz, 60 lire albastru-verzui şi roşu pe bleu-verzui.

Imaginea lor se compune din două desene ale globului imprimate unul în albastru-verzui, altul în roşu. Dacă le privim cu ajutorul unor ochelari anaglyphici, ele se confundă pentru a da o viziune spaţială a globului, dînd iluzia că globul este redat în trei dimensiuni.

Val. TEBEICĂ

CUM A MURIT *Edgar Allan* POË

Cu o săptămînă înainte de a muri, Edgar Poë se îmbolnăvise la Richmond, unde, împins de mizerie şi deziluziile vieţii, hotărîse să se stabilească. Într-o zi, însă, fu chemat urgent la New York pentru o afacere importantă. Porni la drum. (Faptul s-a întîmplat în 1849). La Baltimore, făcu un popas cu care prilej intră într-o cîrciumă şi bău, după obiceiul său, fără să se îmbete.

Era în ajun de alegeri şi Baltimore fierbea. Agenţi electorali mişunau în toate părţile, împărţind ţigări şi băutură pe seama candidaţilor. Spre miezul nopţii, Poë şi însoţitorii săi ieşiră din cîrciumă şi porniră să caute adăpost. La ieşire, însă, au fost înconjuraţi de o bandă de indivizi împotriva cărora nu se putură apăra. Aceştia nu erau bandiţi, ci agenţi electorali, care, conform obiceiului de atunci, în ajunul alegerilor ridicau astfel pe toţi trecătorii întîrziaţi pe care-i întîlneau pe străzi şi-i sechestrau pînă a doua zi dimineaţa, în tovărăşia cîtorva sticle cu băutură amestecată cu narcotice. Apoi erau tîrîţi din secţie în secţie şi obligaţi să voteze de 20-30 de ori.

Poë şi tovarăşii săi fură închişi într-o cameră strîmtă, într-o fundătură din Calvert Street. Ei trebuiră astfel să petreacă noaptea într-o somnolenţă înfrigurată, îngrămădiţi unii peste alţii, în mijlocul unei călduri oribile ce venea de la un cazan cu aburi. În atmosfera aceasta plină de mirosuri groaznice, se scula cîte unul, trezit de uscăciunea gîtului, şi înghiţea conţinutul sticlelor cu care era înarmat fiecare.

A doua zi dis-de-dimineaţă agenţii veniră să-i ridice, pentru a-i duce pe rînd la 31 secţii de votare. Acei dintre nenorociţi care aveau puţină luciditate nu îndrăzneau să zică nimic, nu încercau să protesteze, de teamă să nu fie doborîţi pe loc de măciucile vlăjganilor care îi păzeau; ceilalţi, mai ameţiţi, mergeau ca nişte automate.

Încă de la a treia sau a patra secţie, Edgar Poë nu mai putu să se ţină pe picioare; se vedea că i se administrase o doză prea mare de opium. La un moment dat, scriitorul îngălbeni aşa de tare, încît bătăuşii înşişi băgară de seamă şi începură să se sfătuiască ce să facă cu dînsul:

— Ducem la vot un mort şi am putea da de dracu' cu poliţia.

Spre a evita orice neplăceri de acest fel, hotărîră să se descotorosească de dînsul. Îl urcară într-o trăsură şi îl trimiseră la spital, unde muri, victimă a moravurilor electorale burgheze.

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI
23-30 NOIEMBRIE
FIECARE CETĂŢEAN UN DEPUNĂTOR LA
CEC
CEC
LIBRET DE ECONOMII
sigur şi cu folos păstraţi banii la CEC

RESTAURANTUL
VICTORIA - PASAJ
deschis în permanenţă.
Serveşte la comandă specialităţi de bucătărie, preparate de grătar şi pescărie.
Vinuri din pivniţele „CINA".
Cîntă orchestra
SPIRESCU-OLTENIŢA
Voce: JENI IONESCU
Spirescu
Spirescu

CEA MAI VALOROASĂ GIMNASTĂ DIN ȚARĂ. Și în actuala ediție a campionatelor republicane, maestra sportului Elena Leuștean-Teodorescu s-a impus ca fiind cea mai bună gimnastă din țară, prin grația, precizia și îndemînarea ei. La băieți, titlul a fost cucerit de Andrei Kerekeș.

ECHIPA LOCOMOTIVA-BUCUREȘTI, CAMPIOANĂ LA RUGBI. În ultima etapă a campionatului jucătorii feroviari ceferiști au terminat nedecis cu formația Energia-I.S.P. (0-0), rezultat care i-a dus însă la titlul de campioni.

IN BUCUREȘTI A AVUT LOC prima conferință pe țară a profesorilor de educație fizică cu specializare în atletism. În clișeu: prezidiul conferinței.

☆

LA BELGRAD: IUGOSLAVIA — ROMÎNIA 2-0. Comportîndu-se slab, echipa noastră a fost învinsă în ultimul meci din preliminariile campionatului mondial de fotbal, pierzînd marea șansă de a se califica pentru turneul final de la Stockholm. În clișeu: una din numeroasele faze la poarta lui Toma, în apropierea căruia se vede Zebec. Ceilalți doi jucători sînt Neacșu (nr. 3) și Panait (nr. 4).

↓

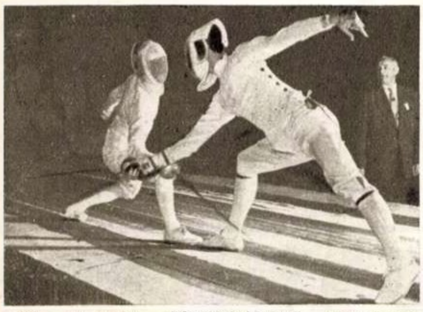

PE PLANȘA CONCURSULUI INTERNAȚIONAL DE SCRIMĂ, care s-a desfășurat în București, se află (în stînga) D. Faenger (R.F. Germană) — cîștigătorul turneului de spadă — și compatriotul său Schmidt.

SPORT

Cînd am pierdut calificarea pentru Stockholm?

Cu greu vor putea amatorii de sport din țara noastră să uite rezultatele înregistrate de reprezentativele de fotbal (A, B și juniori) în partidele susținute la 17 noiembrie cu formațiile respective din Iugoslavia. Nimic nu ne-a supărat însă mai mult, decît acel 0-2 cu care s-a încheiat meciul de la Belgrad, după care, în fruntea seriei a VII-a a preliminariilor campionatului mondial de fotbal, s-a instalat echipa iugoslavă. Mai presus însă decît avansul pe care l-au luat fotbaliștii iugoslavi în întîlnirile cu jucătorii noștri (au o victorie în plus) stă faptul că am pierdut și această mare ocazie de a ne califica pentru turneul final. În această privință, se cuvine să subliniem că niciodată nu am avut atîtea șanse ca acum, să obținem dreptul de a juca în ultima etapă a campionatului mondial. Toți cei care au asistat la meciul de la Belgrad au fost de acord în aprecierea că echipa Iugoslaviei a cîștigat pe merit această partidă, în care s-a dovedit clar superioară din punct de vedere tehnic. De aceea, considerăm că noi am pierdut calificarea pentru turneul din Suedia, la București, cu prilejul primului meci cu echipa iugoslavă, și nu la Belgrad, unde am prezentat o formație lipsită de aportul a cel puțin trei dintre fotbaliștii noștri de valoare. La București echipa Iugoslaviei nu a avut nici pe departe comportarea de la Belgrad, în timp ce formația noastră, destul de bine alcătuită, a jucat inegal, a ratat ocazii clare și, în raport cu aceste lucruri, s-a mulțumit cu un rezultat de egalitate. O victorie în primul meci cu echipa iugoslavă ar fi influențat direct comportarea jucătorilor noștri și în jocul din capitala Iugoslaviei. Dar acum are mai puțină importanță locul și meciul în care noi am pierdut această calificare, decît cauzele care au dus la acest eșec, cauzele generale care determină nivelul nesatisfăcător al fotbalului din țara noastră. La prima vedere, pe planul central al discuției trebuie pus procesul de instruire a jucătorilor, competența antrenorilor și conștiinciozitatea echipierilor din formațiile celor două categorii ale campionatului. Făcînd numai un simplu tabel al antrenorilor care se ocupă de echipele de categoria A, vom ajunge la concluzia că nu toți au experiența și chiar competența necesară pentru a asigura pregătirea la un înalt nivel a echipelor care dau, de obicei, pe toți componenții reprezentativei noastre. Pornind de aici, se poate face o largă discuție în legătură cu situația fotbalului nostru. Sperăm însă că, de data aceasta măcar, lucrurile nu se vor mai opri la simple schimburi de păreri, ci întreaga discuție va fi urmată de măsuri concrete, menite să ducă la dorita și așteptata îmbunătățire calitativă a acestei populare discipline.

Florin ȘERBAN

TURNEUL INTERNAȚIONAL DE POLO PE APĂ, organizat de asociația Dinamo, s-a încheiat cu victoria formației Dinamo-Moscova. În ultima partidă jucătorii sovietici au întrecut echipa Dina-

ÎN JURUL GLOBULUI

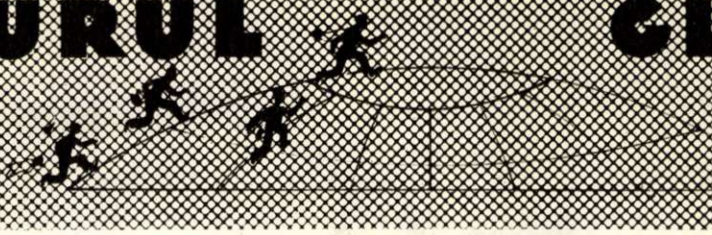

↑ ORGĂ LA DOMICILIU. Greu de crezut, și mai greu de realizat. Totuși... după o muncă de cinci ani, Arpad Szvoboda din Budapesta a izbutit să-și instaleze acasă această orgă masivă, construită de el în colaborare cu Nandor Gonda, constructor de orgi. După cum vedeți, orga este montată într-un dulap în stil baroc nord-german. Printr-un sistem de control electric s-a realizat și o reducere a numărului de tuburi de la 1,300 la 276.

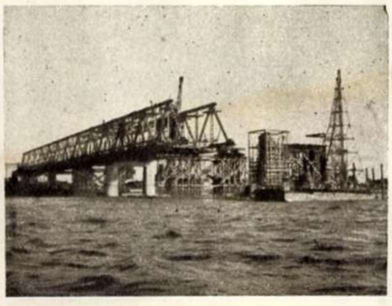

↑ UN POD PESTE NIL este construit la Heluan (Egipt) de către un grup de 30 specialiști maghiari.

Lucrarea de mari proporții, care necesită o muncă susținută de doi ani, va fi gata în vara anului viitor.

↑ „ACCIDENT ÎNGROZITOR!“ — veți exclama, desigur, văzînd imaginea de mai sus. Accident a fost cu adevărat, însă n-a avut, în ciuda aparențelor, nimic îngrozitor. La Miami (în S.U.A.) s-au ciocnit în plină viteză două mașini. Într-una din ele se aflau cîteva manechine de ipsos, ale căror sfărîmături oferă imaginea „înfiorătoare“ ce v-a izbit. Culmea: pînă și șoferii celor două mașini au scăpat teferi. Trebuie să admiteți însă că și aceasta este o excepție.

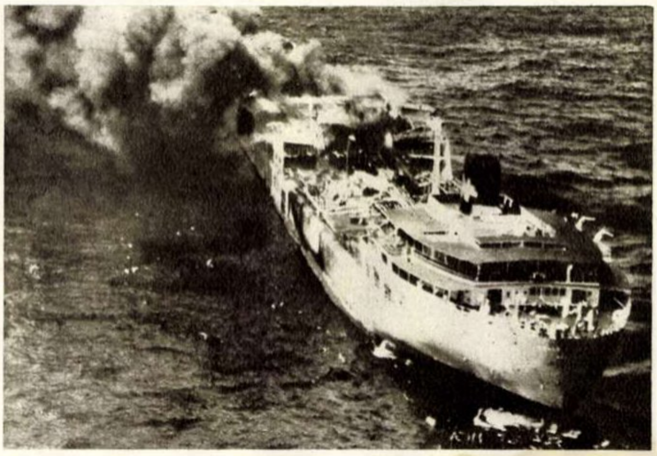

↑ UN PETROLIER ÎN FLĂCĂRI. Acest vas sub pavilion liberian purta numele „Splendoarea lumii“ și transporta spre Southampton (Anglia) petrol încărcat în Golful Persic. La 40 de mile de Gibraltar, petrolierul a fost zguduit de o explozie puternică și cuprins de flăcări. Au putut fi salvați doar 82 oameni din echipaj.

↖ INTERVIU CU UN... FLUTURE! Inginerul american C. Michelson este posesorul unei colecții unice în lume: în decurs de 20 de ani, Michelson a strîns 10.000 înregistrări de zgomote și sunete ale naturii. Aceste înregistrări servesc atît cercetărilor zoologice, cît și programelor radiofonice. Iată-l înregistrînd zumzetul unui fluture.

★

OFIȚERUL BOULANGER din marina franceză vrea să-l arunce pe scafandrul Dumas în... baia pe care acesta a scos-o de pe fundul Mediteranei. Este o baie romană, datînd din secolul I. î.e.n., și care pare a fi opera unui olar din Neapole. ↓

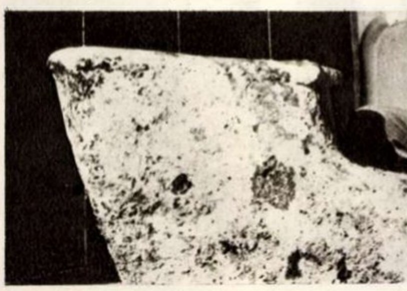

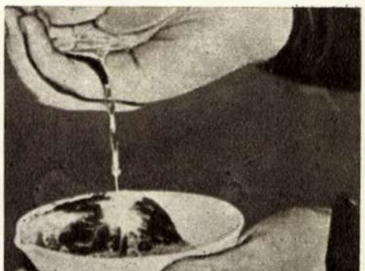

↑ MAI PREȚIOS DECÎT AURUL... este galiul, un metal care face parte — împreună cu aluminiul — din compoziția nefelinei. Metalurgiștii uzinei Volhov din Leningrad au fost primii care au reușit să extragă acest prețios metal din nefelină. O caracteristică neobișnuită a galiului: se topește la temperatura mîinii și se resolidifică apoi imediat.

APARATUL E-16 construit, după un studiu îndelungat, de dr. Mara Gheorghieva din Sofia, constituie un eficient mijloc de tratare electroterapeutică a diferitelor forme de paralizie facială.

Experiențe încununate de succes, efectuate cu E-16, au arătat că noul aparat poate găsi o largă folosire în domeniul stomatologiei. Pînă acum, un număr de 500 bolnavi au fost tămăduiți cu ajutorul lui E-16. ↓

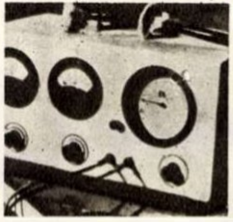

EROII TEATRELOR DE PĂPUȘI din Cehoslovacia ar putea fi lesne concurați, în ce privește înfățișarea, de aceste minunate figurine de sticlă, produse de meșterii iscusiți de la Zeleznу Brod, în R. Cehoslovacă. Atît forma sculpturală, cît și compoziția de culoare pun în valoare neîntrecuta sticlă de Boemia, modelată cu atîta artă de maiștrii cehi. →

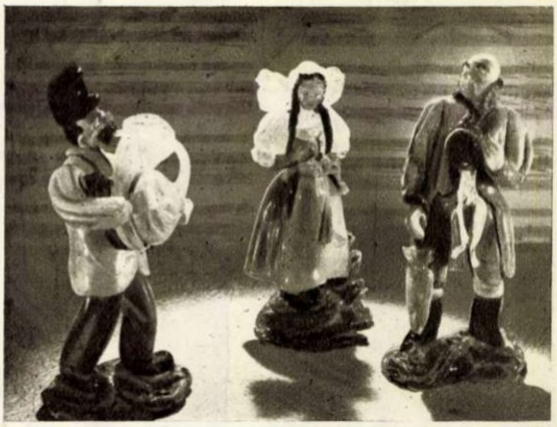

Exotica dansatoare africană Absita Frode, împreună cu partenerul ei Sisoku și quintetul de instrumente de percuție care o acompaniază apar în filmul pe care-l lucrează cunoscutul regizor sovietic Grigori Aleksandrov, creatorul „Circului“, „Primăverii“ și al lui „Glinka“. Inspirat de festivalul tineretului care a avut loc vara trecută la Moscova, filmul, intitulat „Suvenir din Rusia“, va avea ca eroi ai acțiunii oameni de diferite naționalități.

Colaborarea cinematografică ungaro-franceză a dus la realizarea filmului „Frumoasa și țiganul“, al cărui subiect e inspirat de o nuvelă a clasicului maghiar Moricz Zsigmond. În rolul principal feminin, al unei frumoase doamne din buna societate a anului 1900, apare Nicolle Courcel.

Regizorul iugoslav Sola Iovanovici a terminat primul film în culori al studiourilor din Belgrad, „Popa Cira și popa Spira“, o excelentă comedie satirică al cărei scenariu l-a scris I. Andrici. În două roluri de seamă s-au relevat actrițele Liubinka Bobici și Renata Ulmanski.

Anul viitor va avea loc la Bruxelles o expoziție internațională, pentru care se fac pregătiri uriașe, clădindu-se un mic oraș al pavilioanelor tuturor țărilor participante. Printre alte manifestări vor fi și cele cinematografice. În unele țări au și început lucrări preliminarii în vederea participării cu filme la expoziție.

Noul film al studiourilor din Tallin (R.S.S. Estonă) „Zi de iunie“ redă o acțiune ce se petrece în zilele noastre. Eroul central e studentul Peter, interpretat de artistul T. Varandi, în regia lui V. Nevejin și K. Kiisk.

Ultimul ritm la modă peste ocean nu mai este „rock'n roll“, ci „calypso“, un ritm originar din insula Trinidad. Așa că seria de filme bazate pe sălbaticele svîrcoliri ale lui Elvis Prisley au fost înlocuite cu filme care lansează pe cîntărețul negru Harry Belafonte, care a popularizat „calypso“, un ritm mult mai liniștit, languros și sentimental, așa cum afirmă cei care au aplaudat premiera filmului „Tineret neîmblînzit“.

„Libertate“ se numește primul film african în culori, pentru ecran lat, realizat exclusiv de scenariști, regizori și actori negri. În ceea ce privește pe actori, aceștia sînt toți neprofesioniști; mai mult chiar: distribuția cuprinde, printre alții, 4 regi și 24 de șefi de trib care au făcut figurație în diferite scene ale filmului.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

Sfat Pop Reg
sec cult

Baletul MEXICAN

Cînd vraja în care te-au cufundat mişcările libere şi suple ale dansatorilor, armonizate subtil cu costumele în tonuri delicate, s-a încheiat şi dansatorii ies la rampă să răspundă aplauzelor, descoperi mai bine cît de tineri sînt. Tinerețea în ani e trăsătura comună, explicația firescului entuziasm care-i animă pe toți membrii Baletului Mexican — atît cel folcloric, cît şi cel contemporan — adunați din cele 15 provincii ale țării lor, cu bogate tradiții artistice. Tinerețea i-a făcut oaspeții a trei festivaluri, la care şi-au cîştigat mulți prieteni. Tinerețea le-a fost mereu alături, le-a împrumutat dinamism, pasiunea care i-a condus pînă în satele de pescari din Ianitziso, pînă-n apăsătorul pustiu Mezquital, pentru a salva de uitare cîntece şi dansuri străvechi, obiceiuri pitoreşti şi pline de semnificație. Baletul mexican a pornit în sfîrşit în lumea largă, să poarte solia artistică a unui popor nobil, pentru care libertatea a fost şi este bunul cel mai de preț, cucerit cu cele mai dramatice sacrificii. Şi iată că limbajul pe care şi l-a făurit, rod al unor experimente uneori îndrăznețe, s-a dovedit apt de a trezi ecou în inimile unor spectatori de la zeci de mii de kilometri, de altă sensibilitate, la Moscova, la Şanhai şi Hanceu, ca şi acum, la Bucureşti — aşa cum mi-a mărturisit cu emoție directoarea artistică Elena Norriega, unul dintre pionierii acestei mişcări artistice. Dansul mexican, aducînd pe scenă, într-un torent impetuos, şi umilele munci ale cîmpului, şi splendoarea ingenuă, credința şi prospețimea sufletului unui popor cu intensă viață interioară, şi legendare episoade istorice, şi hotărîrea sa de a-şi împlini năzuințele, s-a dovedit că posedă un limbaj universal.

Mesajul acesta l-a înțeles şi l-a prețuit şi publicul romînesc.

E. MARIAN

Fotografie de A. MIHAILOPOL

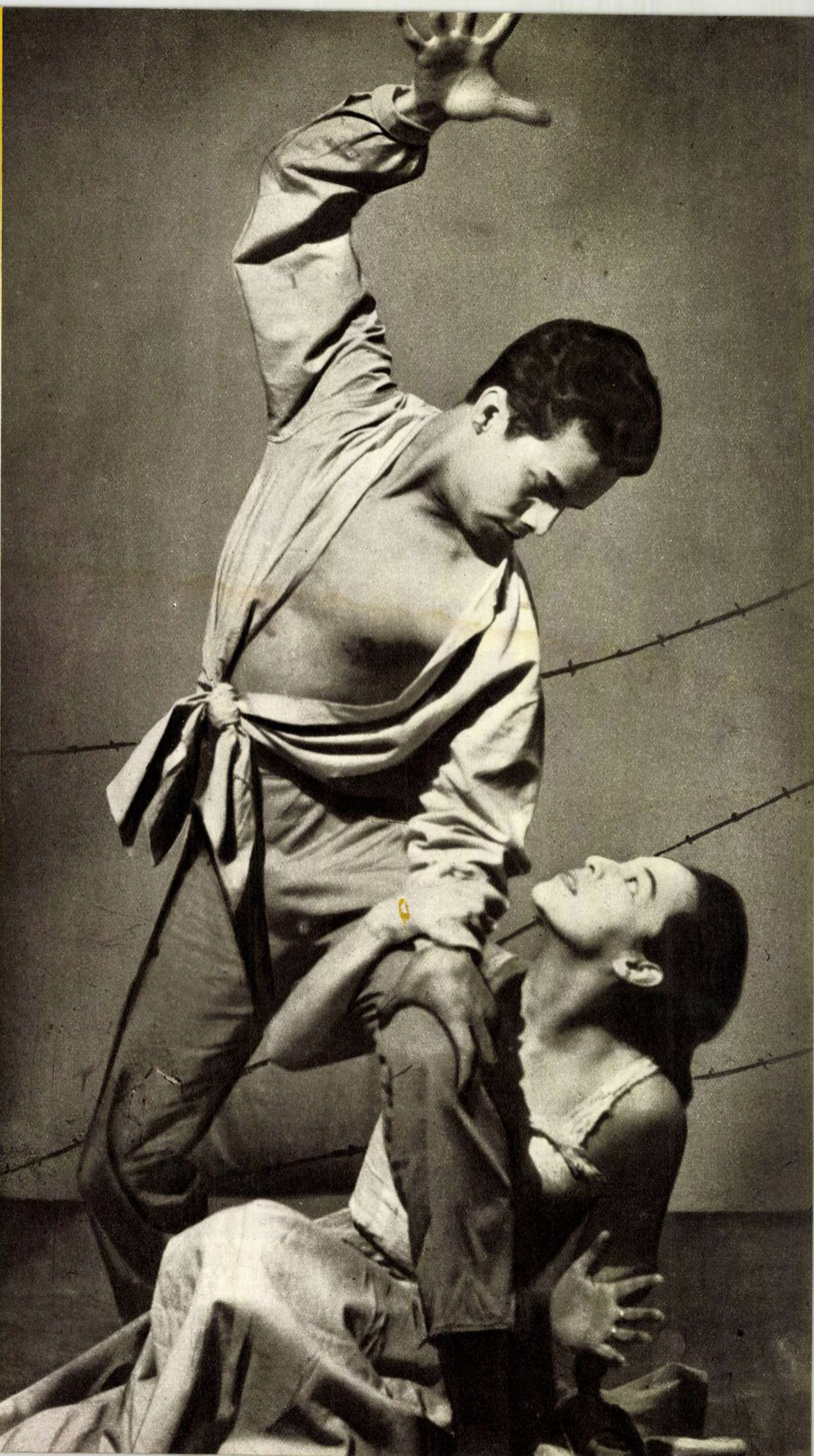

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

New York Herald Tribune
European Edition
Il Messaggero di Roma
Daily
LA TRIBUNE DE GENÈVE
NY D
新華通訊
HSINHUA NEWS AGENCY
NÉPSZABADSÁG
SWIAT
REVIEW of INDONESIA
DERNIÈRE ÉDITION
Le Monde
TIMES
THE ATOMIC BOMB CASUALTY SHOP
BOMB VICTIM NO I K KIKKAWA
LIFE TIME
VENIR MATERIALS

Nr. 35 (132)
Anul VI
30 noiembrie 1957

Imaginea Hiroșimei — chemare la interzicerea armei atomice

Cu automobilul și

Damasc.

În acest număr:

Pag. 4 — Citind Manifestul — de DAN DEȘLIU
Pag. 5 — Vă amintiți? București 1931 — de M. ARSENE
Pag. 6-7 — Inscripții pe marmură — articol de IOSIF H. ANDRONIC — Poezii de M. BENIUC
Pag. 8-9 — Imaginea nouă a unei țări vechi — fotoreportaj din R. P. Albania
Pag. 10-11 — Între Dinarici și Adriatică — note de drum din R. P. F. Iugoslavia de R. ȚIULESCU
Pag. 12 — Lecția tragică de la Windscale — articol de D. BABOIAN
Pag. 13 — „Misterul ascunzătorii" sau „Ascunzătoarea misterioasă" — de L. SEBASTIAN
Pag. 14-15 — Pulberea miraculoasă — fotoreportaj de C. BOZBICI și A. LOVINESCU
Pag. 16-17 — A venit Ion — schiță de LIVIU MAIOR
Pag. 18-19 — Savantul romîn Emil Racoviță prin Patagonia
Pag. 20 — Dispariția dosarului cenușiu — Capitolul X
Pag. 21 — De la tască la poșetă — reportaj de V. FILIPOIU
Pag. 22 — „Ne-am simțit ca acasă" — de A. SANDU
Pag. 23 — În jurul globului
Pag. 24 — „De-ale satelitului" — caricaturi

Am citit istoria frămîntată a Siriei pe zidurile citadelei din Alep și ale fortăreței de la Homs, în templele din Malloula, pe ruinele Palmyrei și în grădinile Damascului — orașul cel mai vechi din lume. Pe aici au trecut greci, romani, turci, cavaleri cruciați în drum spre pămîntul sfînt, colonialiști francezi, prieteni prefăcuți sau dușmani fățiși, misionari cucernici sau briganzi sîngeroși. Iar în zilele noastre, diplomați și oameni de afaceri în Cadillacuri '57, în fracuri, cu jobene și mănuși glacé, zîmbesc ademenitor sirienilor, purtînd în serviete planuri conspirative și cătușe poleite cu aur. Un imens apetit pentru bogățiile Levantului îi stăpînește pe toți trimișii doctrinei Dulles-Eisenhower.

Dar noii cruciați ce se închină zeului Dollar nu se bucură însă de încrederea poporului sirian. Pentru că acest mic dar brav popor a gustat — cum spun arabii — din „fructele gustoase ale libertății pline de promisiune pentru viitor". Iar aceste fructe se pot vedea dînd în pîrg pe noile instalații ale marelui port Latakya, în filaturile moderne de la Damasc și Alep, în noua fabrică de ciment, în tractoarele care încep să înlocuiască străvechile pluguri de lemn, în industria care ia locul atelierului meșteșugăresc și manufacturii, în viața mai bună a foștilor felahi nomazi, astăzi cetățeni ai Siriei libere.

PUȚINĂ GEOGRAFIE

Poziția geografică a Siriei îi explică istoria — atît pe cea străveche, cît și pe cea contemporană. Munții Taurus, înalți și semeți, o despart de Turcia. Înspre răsărit, Tigrul superior și cursul mijlociu al Eufratului traversează țara, cărînd nisipul sirian spre Golful Persic. Urmează apoi regiunile petrolifere din Irak și deșertul fără de sfîrșit al cărui nisip galben este marcat doar de tuburile negre ale pipeline-ului dinspre Mossul. În această parte se află Bagdadul și... mai ales „British Petroleum Company". La sud, dincolo de lacul Tiberiada, de-a lungul Iordanului, se află Israelul. Numai către nord, înspre piscurile înzăpezite de pe Djebel-Douse și Antiliban, orizontul este mai calm; aci briza mîngîie în voie livezile de lămîi și portocali care coboară lin spre țărmurile veșnic însorite ale Mediteranei.

În totul, deci: bogăție, natură fermecătoare, așezare la o mare și importantă răscruce de drumuri internaționale.

Iată de ce, privind harta vie a acestei țări, înțelegi nemulțumirea unor cercuri din Wall-Street sau City față de independența ei.

ȚARA ȘI OAMENII EI

Cîte seminții, cîte caractere și cîte culori de piele, cîte limbi și cîte obiceiuri nu se întîlnesc în Siria! Se pare că aici se află în realitate Babelul biblic; toți oamenii aceștia cu fantezia lor, cu inteligența și cu talentele lor moștenite din negura mileniilor o dată cu vestigiile arabe, armene, eline, romane, evreești, arameice, yemenite, saudite, persane, hinduse și egiptene, au îmbogățit această țară cu orașe, temple, palate. Din eforturile comune ale tuturora s-au născut Damascul și Palmyra, cele două oaze situate pe țărmul nordic al nesfîrșitei mări de nisip a peninsulei arabe.

Cu timpul, Damascul a devenit un oraș sfînt deopotrivă pentru arabii musulmani, cît și pentru creștini. Dar după profeți și apostoli au venit negustorii și Damascul s-a transformat într-unul din cele mai înfloritoare centre comerciale ale Orientului apropiat. De aci au pornit nenumărate caravane, stabilind legături cu Persia, cu Marea Mediterană, cu Mossul, cu Bagdad și cu Golful Persic.

Cu greu poți cunoaște astăzi chipul adevărat al Siriei. Trebuie să fii înarmat cu multă dragoste și răbdare, fiindcă oamenii sînt — lucru ușor de înțeles — încă foarte neîncrezători față de străini. Cînd însă localnicii descoperă în aceștia un prieten, inima lor se deschide asemenea florilor de portocali, în prag de primăvară.

În ultimii ani am fost de mai multe ori în Siria și am petrecut cîte două, trei săptămîni la Damasc. Mi-a trebuit însă mult timp ca să cunosc contradicțiile țării, felul de a gîndi al oamenilor.

Stăteam de vorbă cu un tînăr arhitect din Damasc. Eram pe malul rîului Barada. În fața noastră se înălța muntele galben-roșiatic care înconjoară îngrămădirea pitorească de căsuțe plate, iar îndărătul nostru se mișca neîncetat furnicarul de oameni care înălțau pavilioanele expoziției internaționale. O construcție imensă domină expoziția: pavilionul Uniunii Sovietice, care avea s-o domine și prin bogăția exponatelor sale, cuprinzînd produse atît de necesare țărilor arabe — de la micile unelte ale meșteșugarilor și pînă la mașinile de recoltat și egrenat bumbac.

Discutam cu tînărul arhitect despre curajoasa atitudine a guvernului sirian față de șantajul exercitat de reprezentantul american, care condiționa participarea S.U.A. la expoziție, de interzicerea deschiderii pavilionului R.P. Chineze, șantaj care pînă la urmă a dat greș. În ultimul moment S.U.A. au prezentat un pavilion improvizat, al cărui principal punct de atracție era... proiectarea de filme „cinerama".

— Vedeți dumneavoastră — îmi spunea arhitectul — întreaga problemă a Orientului nostru se poate formula destul de simplu: țările arabe nu mai vor să aparțină nici gentlemenilor din Regatul Unit, nici celor din America și nici colonialiștilor francezi cu căști de plută. Noi nu dorim ca destinele noastre să mai fie hotărîte la Londra, Paris, Washington sau aiurea...

Și aveam să mă conving că aidoma tînărului arhitect gîndesc milioane de arabi.

Într-o după-amiază, pe cînd vizitam marea moschee Omayade, văzui, pe culoarul lung dintre monumentalele colonade, un bătrîn arab cu fes alb. Încercai să-i întîlnesc privirea, dar ochii lui de înțelept căutau departe, deasupra moscheii, spre azurul infinit.

Iată că muezinul cheamă credincioșii la rugăciune. Bătrînul scoate un covoraș de sub haină și-l așterne pe jos, pipăind cu mîinile tremurătoare dalele de marmură. Apoi, îngenunchiat, începe să se roage. După terminarea rugăciunii se ridică și pornește cu pași nesiguri spre ușa moscheii, unde ceaușul îi dezleagă papucii.

Afară, îl aștepta un tînăr cu cămașă albă, pantaloni albaștri și zîmbet pe buze. Bătrînul fu condus spre un măgăruș care sta nelegat în poarta moscheei. De cum își simți stăpînul, măgărușul porni agale spre casă.

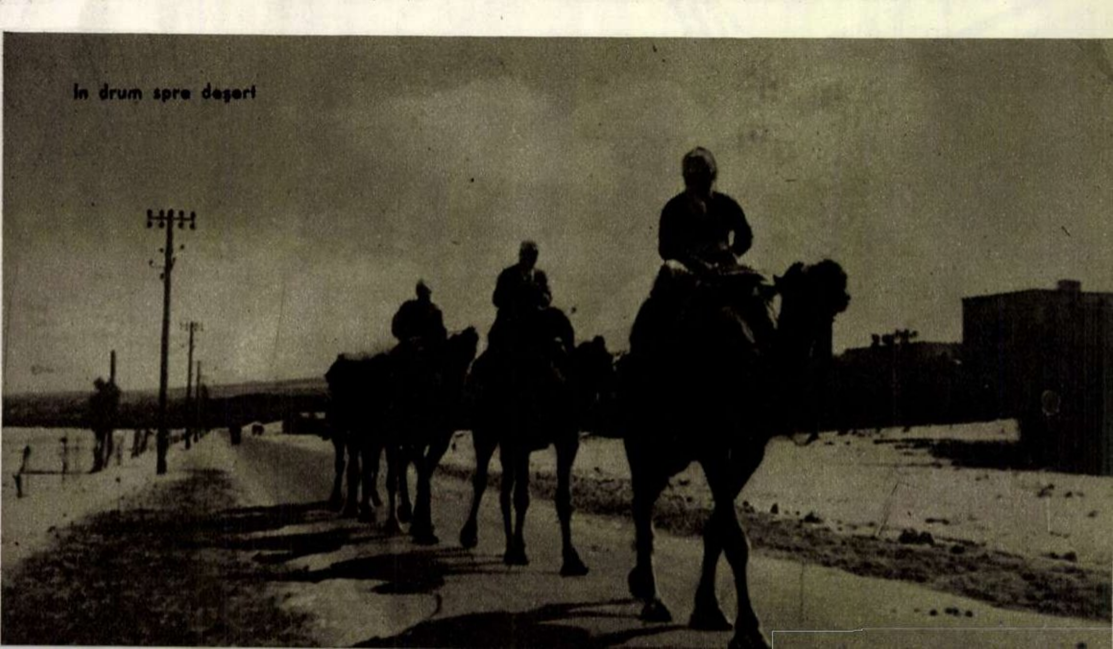

În drum spre deșert

cămila prin SIRIA

- NOTE DE CĂLĂTORIE -

de Gh. RUJAN

O discuție în care se rostesc mai puține proverbe arabe și se studiază mai multă geografie... E un studiu folositor tinerilor sirieni care învață să apere independența patriei lor împotriva eventualilor agresori.

Tînărul sirian se așeză pe pragul moscheii și scoase din buzunar o carte. Dintr-o privire indiscretă, observai că titlul cărții e tipărit pe coperta ultimă, în arabă și în franceză: Fadeev — „Tînăra Gardă".

OSPITALITATE ARABĂ

Arabii sînt vestiți pentru ospitalitatea lor, pe care nu o poate prețui decît acela care a avut de-a face cu ei vreme mai îndelungată. La început, felul lor de a fi, comportarea lor adeseori copilăroasă pare ciudată.

Un mare cultivator arab mi s-a adresat în felul următor la prima noastră întîlnire:

„Poftiți, vă rog, tot ce este al meu este și al dumneavoastră. Lui Alah îi sînt foarte dragi oaspeții veniți de pe alte meleaguri, iar noi nu sîntem decît servitorii credincioși ai lui Alah".

Am primit invitația.

Zeir ben Djadar — așa se numea noua noastră gazdă — locuia în cartierul arab al orașului. La amiază ne-a trimis automobilul lui la hotel. Cotind neîncetat pe străzile înguste ale Damascului, ne-am îndreptat spre cartierul arab. Strecurîndu-ne prin furnicarul marelui bazar acoperit, am trecut prin fața moscheii lui Omayade, am admirat minaretele grațioase cu acoperișuri verzui ale moscheii lui Sinan Pașa, de unde hagiii porneau și pornesc și astăzi în marele și lungul pelerinaj spre Mecca. O clipă am zărit și uriașa moschee a lui Soliman Magnificul, înconjurată de fîntîni arteziene și splendide grădini înflorite.

Ajunși pe o șosea largă, pietruită, pătrunserăm în curtea interioară a unei vechi case arabe. Zeir ben Djadar ne aștepta cu prînzul.

Soarele de amiază ardea puternic și, îndată ce am intrat, doi servitori beduini ne-au turnat apă din niște amfore zvelte de aramă ca să ne spălăm mîinile. Apoi ne descălțarăm, primind în schimb niște papuci foarte comozi.

Prînzul a fost o adevărată surpriză. Pe masa scundă, neacoperită, se aflau tăvi de argint, cu orez, pui fripți de mărimea porumbeilor, tot felul de sîmburi de migdale, alune americane, floarea-soarelui, dovleac, soia, precum și fructe proaspete.

La capătul mesei trona pe o tavă un berbec fript întreg, cu cap și cu picioare cu tot.

Mîncarăm într-o liniște desăvîrșită și abia cînd ni s-a servit cafeaua reluarăm discuția. Prevenitor, Zeir ne satisfăcea cu amabilitate orice dorință.

— Sînteți de săptămîni de zile aci — ne spuse el — și încă nu ați călătorit cu o caravană. N-ați vrea să faceți o mică excursie? Mîine în zori caravana mea pleacă spre Golful Persic, la Teir Djebel, cu un transport de făină. Vă puteți duce pînă la prima oază, iar de-acolo vă întoarceți cu un Jeep.

Această invitație nu-mi displăcea; de mult doream o asemenea călătorie, e drept, cam anacronică, azi, în era turboreactoarelor.

— Firește, în perioada simunului nu este întotdeauna plăcută o plimbare cu caravana — ne preveni Zeir. Dar trebuie s-o faceți, zău, că merită.

Hotărîrăm deci să plecăm a doua zi.

SPRE DEȘERT

Caravana porni în zorii zilei. Părăsindu-ne la marginea orașului, după ce ne dădu în grija conducătorului caravanei — un arab cu barbă albă, cu ochi vioi și părul tuns scurt — Zeir se scuză că nu ne poate însoți.

— Doi negustori olandezi și-au anunțat sosirea pentru mîine și trebuie să mă întîlnesc cu ei la hotelul „Semiramis". După aceea se adresă unui tînăr arab — spre uimirea noastră — într-o franceză impecabilă: „Emil! Ai grijă ca domnii să se simtă bine; de la oază se întorc cu Jeepul. Tu ai să fii tălmaci".

Apoi Zeir ne explică:

— Emil este corcitură. Tatăl său a fost muncitor francez... A lucrat la mine și în oraș, dar îi place mai mult deșertul... Ce să-i faci? Așa-s unii oameni...

Și gazda noastră se îndepărtă, făcînd numeroase plecăciuni de bun rămas.

DEMONII

După o jumătate de oră de drum, caravana, alcătuită din 25 de cămile și șapte măgari, lăsase în urmă orașul sfînt Damasc, scăldat în purpura aurorei. Emil călărea lîngă noi pe o cămilă slabă, cu gîtul arcuit. Eu mă cocoțasem pe o cămilă cu picioare foarte lungi, cu gura mereu înspumată; șaua era largă, moale, împodobită cu franjuri și inscripții din Coran.

Abd'Alah, bătrînul conducător de caravană, veni lîngă noi și începu să ne povestească în arăbește despre viața deșertului, despre animale și oameni, iar Emil ne traducea în franțuzește.

După altă jumătate de oră de mers, s-a întîmplat ceea ce îl neliniștise pe Zeir: ne surprinse simunul.

Suflul acela de foc se stîrni ca din senin, fluierînd, chiuind și învolburîndu-se deasupra imensului ocean de nisip. Într-o clipă cerul limpede de cristal fu acoperit de o pîclă întunecoasă. Arar, conturul pal al soarelui apărea dindărătul norilor de nisip. Abd'Alah cel cu barba albă își trase gluga burnusului peste cap și începu să povestească:

— Simunul — vîntul de foc — nu este altceva decît demonul creat de însuși dumnezeu. Iar demonul la rîndul său a creat-o pe jumătatea lui, așa cum din coasta lui Adam a fost creată Eva. Demonul era tare îndrăgostit de soția lui, care, rămînînd însărcinată, i-a făcut 30 de ouă. Din primul ou a ieșit GOTROBAH, care a devenit apoi mama GOTROBAHILOR, niște demoni asemănători cu pisicile. Din alte ouă au ieșit IBLIȘII, demonii care se ascund printre ziduri și aduc nenorociri locuitorilor din case, MARIDAHII care locuiesc pe insule, GHIOULII care rătăcesc printre ruine și în pustiu, SILAHII care se ascund în munți, OUHAZCIUII care sînt ca niște șerpi înaripați, DAȚUAȘII, HAMASUCHII, HAMAMISII și alții — în total treizeci de demoni. Cînd suflă simunul, ei se întîlnesc aci, în deșert. Acum toți demonii ăștia ne dau tîrcoale...

Emil clătină cu neîncredere din cap.

— Poți să-l întrebi și pe Zeir ben Djadar, stăpînul caravanei, care-i un înțelept și trăiește cu frica lui Alah; nu-i ghiaur ca tine — i se adresă Abd'Alah.

În zadar ar fi încercat Emil să-l ia ca martor pe drept-credinciosul Zeir, căci acesta ședea acum pe terasa răcoroasă a hotelului „Semiramis" din Damasc și trăgea din narghilea, jucînd poker cu cei doi negustori olandezi.

Deasupra capului nostru trecea în zbor lin avionul cvadrimotor al companiei „Air Liban", venind dinspre El Khallil (Golful Persic). Ne aflam la granița irakiană.

Încet, încet, furia simunului se potoli; liniștea se instăpîni deasupra deșertului. Caravana făcu o haltă. Oamenii se așezară să ospăteze.

Deodată un zgomot asurzitor ne sparse urechile. Cămilele începură să se agite, să frămînte cu picioarele nisipul, să adulmece cu nările lor mari aerul, dezvăluindu-și dinții.

— Demonii... abia s-au liniștit și iată că iar încep... Așa se întîmplă întotdeauna — murmură Abd'Alah.

— O ceată întreagă de demoni... și cum se mai frămîntă! Ce zgomote fac! — completă Abu Nashar.

Ca vrăjiți, sirienii scrutau zarea.

— Ișallah-Ișallah, începu să mormăie conducătorul caravanei.

Numai Emil, „ghiaurul", clătină din cap a neîncredere.

— Demonii... acolo jos...— murmurară arabii privind de pe culmea dîmbului.

Ne suirăm cu toții pe dîmb să privim „demonii" care se frămîntau în vale: mașini de foraj, instalate pe niște autocamioane roșii, mușcau, sfredeleau pămîntul cu un zgomot asurzitor.

Pe obloanele autocamioanelor se putea citi: „American Petroleum Exploration".

Un cimitir milenar la marginea unui sat.

Deșertul fără de sfîrșit al cărui nisip galben este întunecat doar de tuburile negre ale pipeline-ului dinspre Mossul...

Citind Manifestul

de Dan DEȘLIU

Fotografie de A. Lovinescu

Oamenii simpli din lumea întreagă, fără deosebire de naționalitate și de vederile lor politice, de credința și culoarea pielii, vor să trăiască în pace. Oamenii simpli din lumea întreagă întreabă: oare omul, a cărui rațiune biruitoare smulge naturii toate tainele și care devine tot mai mult stăpîn asupra ei, oare omul care datorită lansării sateliților artificiali sovietici ai pămîntului va putea în curînd să atingă stelele, — oare omul nu va fi în stare să evite războiul și să împiedice autodistrugerea?

Noi, reprezentanții partidelor comuniste și muncitorești, în deplină conștiință a răspunderii noastre pentru destinele popoarelor, declarăm:

Războiul nu este inevitabil, războiului i se poate pune stavilă, pacea poate fi apărată și consolidată.

(Din Manifestul Păcii adoptat la Consfătuirea de la Moscova a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești)

La ora miracolelor tehnice de gigantică anvergură, în prezența motorului atomic și a microplanetelor sovietice, acum, în zodia călătoriei cu astronava prin spații pe care numeroși contemporani le mai consideră încă domenii rezervate îngerilor — cel mai tulburător eveniment în viața terestră continuă să fie, cotidian, nașterea noilor oameni.

Consemnînd în registre, pe meridiane și paralele diverse, zgomotoasele apariții, funcționarii stării civile certifică implicit fiecărui băiat și fiecărei fetițe, dreptul de voiaj pe steaua de colo...

În ipoteza — inacceptabilă — că aceste inscrieri ar înceta la un moment dat, (dacă — mai simplu am rămîne fără urmași) totul ar deveni non sens: Bach, și teoria cuantelor, „te iubesc“ — și astronautica.

Așa spun ochii mamei — nu din portret, nu din fotografie: ochii femeii care ne-a născut și pe care o păstrăm toată viața, în amintiri sau dincolo de ele.

Nu-i doar o femeie, privindu-și copilul: e omenirea toată, de la coborîrea din pom la înfrîngerea vechilor legi, imuabile în aparență, ale gravității și inerției...

Sînt eu și el și dumneata cu tot ce au pus în noi generațiile care s-au succedat, cu doruri și dureri și aspirații mărturisite sau înăbușite, cu marile invenții care s-au petrecut și cu formidabile evenimente care n-au apucat să fie...

Este conștiința răspunderii față de viitor: neliniștea, speranța, fermitatea.

E o subtilă și firească identificare a expresiei din ochii mamei — severă și duioasă totodată — cu privirea puiului prin care ea și umanitatea se urmează...

Ochii copilului sînt greu de spus. Ce scrie în ei — nimeni dintre noi nu poate descifra integral. Dacă te uiți însă, cu băgare de seamă, în ei se descifrează și crugul planetelor, și distanțele, și cifrele încă necalculate, și saltul pe care poate îl presimțeau acei care mai înainte de născocirea focului scrutau din nopți veșnice întunericul fără de margini, și sclipirea de inteligență a primului străbun care s-a întrebat atunci, în preziua istoriei, pentru ce unii trebuie să care, iar alții să grămădească dacă, la urma urmelor, tiparele fiecărora sînt identice, zîmbetul ușor diferit, lacrimile aidoma.

Cu ochii oamenilor care vin, privim spre Aldebaran și Casiopeia întrebîndu-ne, probabil, la ce oră — de altfel relativă — vom sosi în universul mare, pe care migala de furnică a celor care ne-au precedat l-a descuiat, portiță cu portiță, nu numai visurilor, ci și pașilor noștri.

Politicienii perisabili, temîndu-se nu atît pentru ziua de mîine ci pentru aceea care e pe ducă, vor să ne interzică debarcarea în cosmos, oprind orice posibilitate de comunicare între noi și vizibilul viitor.

Mai bine de nouă zecimi din contemporanii noștri le spun:

— Înapoi!

Proaspătul manifest comunist, semnat la Moscova de cei ce reprezintă mai mult decît întreaga omenire prezentă (pentru că i se adaugă aspirațiile celor care au fost și vor fi — infinit mai multe la număr și decisive) ne cheamă:

— Înainte!

... O mamă și un copil; o femeie și puiul ei, istoria umanității, condensată— și ziua ei de mîine, în detalii...

Și noi la mijloc — astăzi, aici, în ora hotărîtoare.

Noi — care vom decide.

VĂ AMINTIŢI?

BUCUREŞTI 1931

Instantaneul prins de obiectiv pe sticla cu gelatină a aparatului fotografic ar putea fi concludent chiar şi pentru novici, ba încă şi pentru cei de rea-credinţă: de o parte, masa invalizilor manifestanţi, eroi şi apărători ai Patriei, de cealaltă, în uniforme, grupul de gealaţi ai regimului, apărători ai tronului.

Cele două tabere se-nfruntă. Bineînţeles că, pentru motive diferite: unii pentru că nu li s-au plătit cu lunile pensiile de mizerie, alţii deoarece sînt gras plătiţi tocmai ca să-i „astîmpere" pe cei cu buzunarele şi burţile goale.

Toamna era aurie şi bogată în poame... Restaurantele cu cheflii... Vitrinele înţesate cu bunătăţi... Era bine, erau de toate... Dar numai de la un capăt la celălalt al Căii Victoriei şi pe restrînsul perimetru al centrului. Dincolo erau mahalalele, periferia, foamea, şomajul, mizeria.

Nouăzeci la sută din populaţie o ducea greu, foarte greu. Încolo... Toamna, restaurantele cu petrecăreţi, vitrinele...

Cum o duceau invalizii?

Invalizii nu o duceau de loc. Ei nu primiseră pensiile de luni de zile. Făceau foame. Şi cînd nu le mai rămăsese decît să-şi vîndă cîrjile şi protezele ca lemne de foc, s-au adunat la sediul lor şi, de acolo, au pornit să manifesteze paşnic la palat: ca să-i audă vodă cît le era de greu; ca să-i vadă vodă cît sînt de slabi, de hămesiţi şi jerpeliţi: pentru ca „măria-sa", cuprins de milă şi remuşcări, să poruncească vistiernicului să scoată un pumn de gologani—un pumn doar—din sacii fără număr şi făr'de fund ai bugetului şi să le plătească cu cîte un pol ori doi, sau chiar o sută, oasele, mădularele şi sănătatea risipite cu vitejie pe cîmpurile de luptă.

Aşadar, mai întîi le-a fost foame. Mare şi cumplită foame. Apoi sete. Nemaipomenită sete de dreptate. După care ciungii, şchiopii, orbii şi paraliticii şi-au prins, sau li s-au prins de către copii, ori neveste, decoraţiile pe piept şi, cu protezele şi cărucioarele, au ieşit în stradă.

Dar guvernul nu s-a emoţionat. Ce? O să-l sperie pe el o ceată de prăpădiţi? Ei, dac-ar fi fost cu ani în urmă, prin '16, '17 sau '18, cînd betegii erau teferi şi purtau arme... Dar acum?

Deci, guvernul nu s-a emoţionat, iar vodă nu s-a sinchisit de loc. Abia îşi plătise datoriile făcute la Paris şi se apucase de strîns la ciorap.

Dar ce te faci cu invalizii care vor morţiş să demonstreze în faţa palatului?

S-a întrebat procurorul în limbaj „popular", după cum era obiceiul cînd oficialităţile se-ntîlneau la manifestaţii cu poporul:

Ce doriţi, fraţilor?

Să mergem la palat.

Pentru care anume motiv?

Să-i spunem regelui că flămînzim de luni făr'de pensii. Majestatea-sa ştie.

Ba nu ştie.

Ba ştie. Nu credeţi?

Nu.

Binee! O să vă dovedim.

Şi la un singur semn, poliţiştii şi jandarmii au intrat în acţiune cu bastoanele de cauciuc şi cu paturile de armă. Într-adevăr majestatea-sa ştia.

E greu să lupţi cu un ciot împotriva a trei Mannlicher-uri, chiar dacă la Mărăşeşti ai fost cel mai bun trăgător.

Nu-i prea uşor să te aperi cu pumnii de avalanşa loviturilor cauciucului gros şi îndesat, cînd picioarele care la Oituz şi Mărăşti te-au căţărat peste tot atîtea tranşee sînt, acum, înţepenite de mitraliera kaizerului care le-a ciuruit şi nu te mai pot purta nici la pas, necum în fugă.

Şi cum să ştii cine-ţi trînteşte patul de armă în piept şi după ceafă prăbuşindu-te, dacă încă de la şarja din Roibăneşti plumbul vrăjmaş te-a doborît de pe cal şi ţi-a luat vederea?

Priviţi atent imaginea. Încercaţi să descoperiţi în mulţimea agitată şi impresurată a invalizilor, cîteva minute înaintea mîrşavului atac al poliţiei şi jandarmeriei, pe eroul de la Jiu, pe vajnicul sergent de la Dragoslavele, cel care cu un sac de grenade a ţinut piept unei companii de bavarezi; pe caporalul-sanitar care sub focul ucigător a dus la postul de prim-ajutor şi a salvat vieţile a peste douăzeci de răniţi...

Manifestaţia invalizilor a fost împiedicată cu succes. După trei ore de luptă, ciungii, ologii şi orbii au trebuit să se retragă.

În urma bătăliei au rămas trofeele: zece picioare de lemn, trei braţe de piele, cinci ochelari cu sticle negre, opt răschilodiţi şi, cîteva ore mai tîrziu, în drum spre spital, un mort. Era un fruntaş trompetist care primise la Jiu, cinci gloanţe, în timp ce suna atacul pe buza tranşeei. Gloanţele nu l-au răpus. L-a doborît însă un baston de cauciuc. În Bucureşti, anul de graţie 1931.

Maria ARSENE

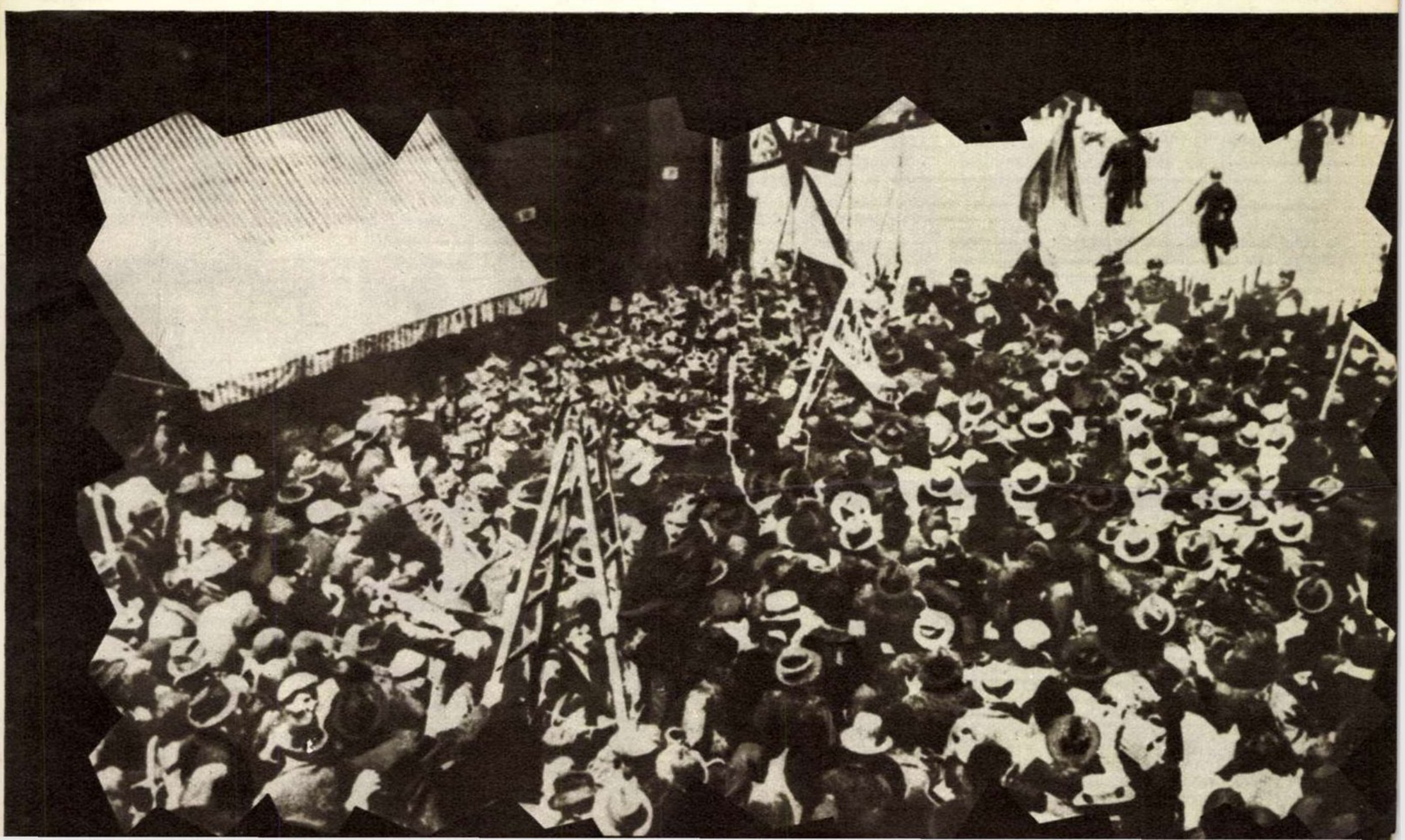

INSCRIPȚII PE MARMURĂ

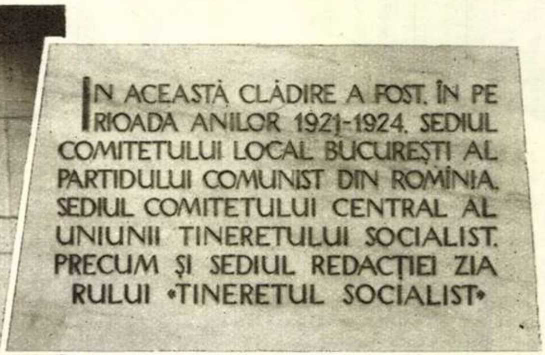

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE A FOST, ÎN PE
RIOADA ANILOR 1921-1924, SEDIUL
COMITETULUI LOCAL BUCUREȘTI AL
PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMÎNIA,
SEDIUL COMITETULUI CENTRAL AL
UNIUNII TINERETULUI SOCIALIST,
PRECUM ȘI SEDIUL REDACȚIEI ZIA
RULUI «TINERETUL SOCIALIST»

Bulevardul N. Titulescu 35: Aici a fost în anii 1921-1924 sediul Comitetului local București al P.C.R.

Oameni și locuri. La fel ca și oamenii, locurile își au și ele amintirile lor...

Șoseaua Vitan. Și în zilele noastre, cînd ai ajuns la numărul 248 te afli, de fapt, la marginea Bucureștilor. Mai faci doar cîțiva pași și ajungi la malurile argiloase — să le zicem rurale — ale Dîmboviței. În ambianța aceasta izolată de freamătul orașului, cu ani în urmă, niște industriași francuzi au clădit fabrica de mătase ce se chema „Gallia“ — actuala întreprindere socialistă „Ana Ipătescu“.

Pe zidul dinspre intrarea în fabrică, pe nervurile albăstrii ale unei plăci de marmură, e dăltuită o inscripție laconică: ↓

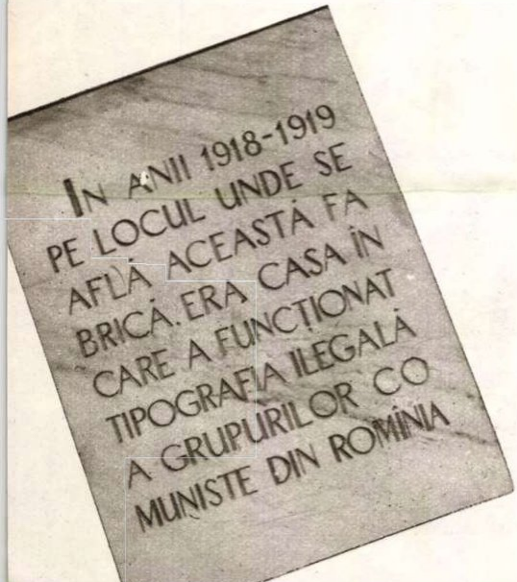

ÎN ANII 1918-1919
PE LOCUL UNDE SE
AFLĂ ACEASTĂ FA
BRICĂ, ERA CASA ÎN
CARE A FUNCȚIONAT
TIPOGRAFIA ILEGALĂ
A GRUPURILOR CO
MUNISTE DIN ROMÎNIA

Pe zidul dinspre intrarea în fabrică, pe nervurile albăstrii ale unei plăci de marmură, e dăltuită o inscripție laconică:

„În anii 1918-1919, pe locul unde se află această fabrică, era casa în care a funcționat tipografia ilegală a grupurilor comuniste din Romînia“.

Citesc, memorez cuvintele. Amintiri se succed, uluitor de rapid, de parcă le-aș citi într-o carte ale cărei pagini sînt întoarse de un vînt puternic. Întrevăd, simt, pe acel loc statura înaltă, cu chipul deosebit de frumos, mereu zîmbitor, a tovarășului Alexandru Constantinescu.

Alături de I. C. Frimu, Alexandru Constantinescu — Alecu — a desfășurat în anii 1914-1916 o activitate neînfricată și neobosită, spre a împiedica antrenarea țării noastre în întîiul război european. Încă din iarna anului 1916-1917, sfidînd pericolul măsurilor represive ale ocupanților germani, grupează tovarăși de încredere spre a acționa împotriva războiului. Scurtă vreme după instaurarea Puterii Sovietice, Alexandru Constantinescu izbutește să ajungă în Rusia.

Reîntors în țară, prin noiembrie-decembrie 1918, el organizează aducerea unor transporturi de literatură revoluționară, tipărită sub îngrijirea lui în Uniunea Sovietică.

În urma masacrului de la 13 decembrie 1918, din Piața Teatrului Național, Alecu Constantinescu, judecat în lipsă, este condamnat la moarte. Trecînd în ilegalitate, el este un factor important în organizarea luptei grupelor comuniste. Ajutînd la înființarea și folosirea tipografiei ilegale din șoseaua Vitan, la redactarea și tipărirea a numeroase manifeste și broșuri ilegale, el contribuie la stabilirea condițiilor necesare întemeierii unui partid de tip nou, comunist, în Romînia.

În acest loc unde se află în prezent o fabrică socialistă, în cocioaba unei bostănării, prin anii 1918-1919, s-au tipărit manifestele și broșurile ilegale ale întîilor noastre grupe comuniste.

★

În anii 1921-1924, în perioada „legală“ a existenței partidului comunist, dacă se întîmpla să te duci la sediul secției din București și, dacă nu știai drumul, ți se făcea următoarea recomandare: *„Nu cumva să vii dinspre gară. Riști să te „agațe“ agenții. Mai nimerit e să vii de după colț, din Dr. Felix. Cum dai în Basarab* (actualul bd. N. Titulescu), *la a doua casă intră pe poartă sau pe ușă“...*

Pe bd. N. Titulescu 35, se află o casă-vagon, cu o ușă care dă în stradă. *„În această clădire* — indică placa de marmură recent pusă — *a fost, în perioada anilor 1921-1924, sediul Comitetului local București, al Partidului Comunist din Romînia, sediul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Socialist, precum și sediul redacției ziarului „Tineretului Socialist“;*

Casa aceasta a fost de multe ori, cînd citadelă, cînd cazemată, cînd redută, cînd tranșee de luptă și, mai ales — mereu baricadă. Dar, spre furia siguranței și a comisarilor regali, muncitorii nu se gîndeau să renunțe și să pună lacăt sediului comitetului local al partidului lor comunist.

Dincolo de peretele pe care inscripția în marmură eternizează începutul avîntatelor lupte ale tineretului nostru, erau analizate (anterior și în alt loc transcrise de pe foiță de țigară) articolele trimise de la Jilava de luptătorul comunist Gh. M. Vasilescu-Vasia.

În una din încăperile acestei clădiri, în penumbra luminii gălbui a unei lămpi cu petrol, Vasia, zvelt, ușor adus din spate, lucra. De sub creștetul tuns aproape soldățește, fruntea înaltă avea, spre tîmple, luciri mate — ca de fildeș. Ovalul figurii, alungit, e înnobilat de pecetea surîsului. Privirea lui Vasia umbrită de gene lungi, exprimă, anticipează, bucuriile vieții cuvenite celor mulți și vrednici, cărora, el, de îndelungată vreme, s-a devotat cu nestăvilită fervoare. Nu o dată iscoadele polițienești, aflate — post fix — în fața acestei case simple, periferice, rebegiți de frig, de vînturi, tîrziu în noapte, desperați că și-au fumat ultima țigară, blestemau pe bolșevicii care — *„dracu' o fi știind de ce — nu se duc și ei o dată acasă"*...

Fațada casei scunde din bd. N. Titulescu, nr. 35, ornată astăzi de această placă de marmură cu inscripție aurită, îmi pare ca un om, un veteran pe al cărui piept se află medalii evocatoare a atîtor însemnate evenimente.

Alexandru CONSTANTINESCU
(1873-1949)

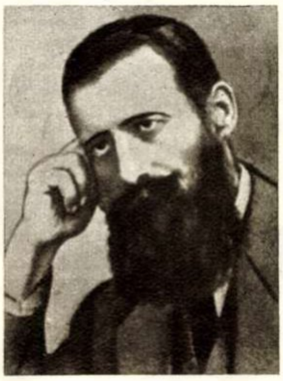
Constantin IVĂNUȘ
(1886-1928)

Gh. M. VASILESCU-VASIA
(1892-1929)

★

Pe strada Sf. Apostoli, la nr. 36, se afla pe vremuri, retrasă nițel de la stradă, o casă scundă. Aici, în anii 1928-1929, era sediul Sindicatelor Unitare. Intransigente și consecvente în adevărul luptei de clasă, Sindicatele Unitare exercitau o atracție deosebită pentru muncitori. Aici, seară de seară aveau loc ședințe, adunări, conferințe. După ce treceai pragul ușii scunde îl auzeai de multe ori vorbind pe energicul Constantin Ivănuș. Chipul și privirea lui caldă, cuprinzătoare, dădeau tărie cuvîntărilor lui mobilizatoare.

Glasul lui Ivănuș, ascultat adeseori aici, mai stăruie încă și astăzi în inimile acelora care, în toamna lui 1928, îndurerați au aflat că acest vrednic fiu al poporului nostru s-a stins din viață. Plecat în străinătate spre a-și îngriji sănătatea, se internează la Berlin într-un sanatoriu. Aici, Constantin Ivănuș și-a încheiat pilduitoarea existență (de-abia împlinise 42 de ani) la 28 noiembrie 1928. 40.000 de muncitori germani au luat parte la funeraliile revoluționarului romîn Constantin Ivănuș, care a fost înhumat la Berlin alături de mormintele lui Karl Liebknecht și Roza Luxemburg...

Tot aici, la sediul Sindicatelor Unitare, aveai prilejul să asculți inspiratele și documentatele cuvîntări și conferințe ale lui Gh. M. Vasilescu-Vasia. Casa aceasta a fost martora unei mari dureri în primăvara anului 1929. La 18 martie, muncitorii veniți într-un mare număr și-au luat rămas bun de la devotatul lor tovarăș Vasilescu-Vasia, decedat la numai 37 ani...

Oameni și locuri. La fel ca și oamenii, străzile, casele își au amintirile lor... Inscripțiile pe marmură ne opresc din drum și, ca niște veterani eroi, ne arată file din cartea de aur a celei mai impresionante lupte pentru libertate...

Iosif H. ANDRONIC

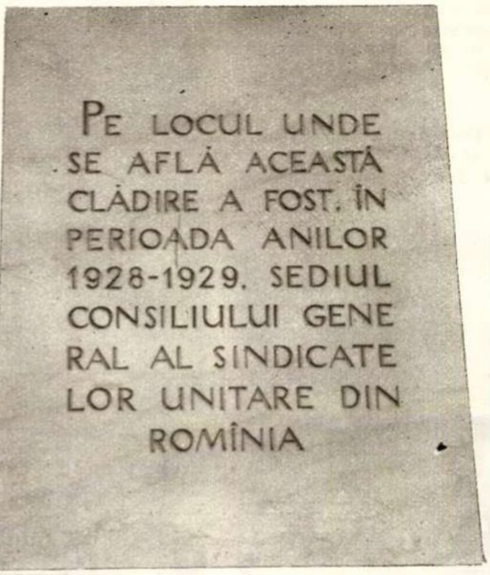
PE LOCUL UNDE
SE AFLĂ ACEASTĂ
CLĂDIRE A FOST, ÎN
PERIOADA ANILOR
1928-1929, SEDIUL
CONSILIULUI GENE
RAL AL SINDICATE
LOR UNITARE DIN
ROMÎNIA

Pe vremuri în acest loc, într-o casă scundă, se afla sediul Sindicatelor Unitare.
←

Mihai BENIUC

CÎNTECUL NOSTRU

Au fost săgeți și scut
Au fost spinări și bice
Doar soare cald și spice
Prea rar am cunoscut.

Pămîntul l-am lucrat
Să poarte spice-n soare
Dar bice pe spinare
În schimb am căpătat.

Au fost cetăți și zid
Și domni cu gură mare
Doar noi prin închisoare
Plîngeam oftînd pe blid.

A fost război cumplit
Și multe suferințe
Dar noi din biruințe
Robie-am dobîndit.

Aceasta ni-e-n trecut
A traiului poveste
Și încă mult mai este
De spus și de știut.

De-aceea noi am pus
Un steag de-asupra noastră
Să spună-n zarea albastră
Tot ce mai e de spus.

Plugari și proletari
E roșu steagul nostru
Și ne cunoaște rostu'
Sub el sîntem noi tari.

Și n-o să-ngăduim
Iar bice pe spinare
Ci numai spice, soare
In lumea ce o clădim.

SUB ZID

Nu-s unicul, ci unul dintre unii
Ce însumează-n ei totalitatea.
Deci nu pot sta ca Budha Sakia-Muni
Pe lotus contemplînd eternitatea.

Aici mă zbat în mijlocul furtunii
Prin care-și face loc umanitatea,
Sub nori, sub soare, ori sub raza lunii,
Clădindu-și fără de tirani, cetatea.

Da, nu ni-s încă zidurile nalte
Și-n ele nu zidim ca-n celelalte,
Ca să le țină, a dragostei ființă,

Ci-nmormîntăm sub mur, ca-n veci să doarmă
A celor ce trudesc pe plug, pe strung, pe armă,
A robilor cumplită suferință.

BISTRIȚA

Eu, Bistrița cu toane și cu toance.
Cu țăpinari purtînd un fel de lance,
Am hotărît și eu așa deodată
Făcînd cu comuniștii legămînt
Ca să pornesc pe-o matcă neumblată
Cătîndu-mi rosturi nouă pe pămînt,
Și să nălțăm hidrocentrala Lenin.
Plutașule, eu te privesc prin gene
De aur, azi cînd te-ai făcut strungar.
Și eu furnic la tine prin brăzdar.
Vechi țăpinar, azi tractorist de seamă,
Ce-mpodobesti apusul de aramă
Cu mersul sigur al mașinii tale.
Nu mai cobor ca-n alte vremi la vale,
Ci urc prin cable și mă fac mișcare,
Și-ncep cu tine să m-asemăn, soare!

Zidurile vechii fortărețe s-au păstrat ca o mărturie concretă a istoriei orașului Durres, astăzi în plină dezvoltare.

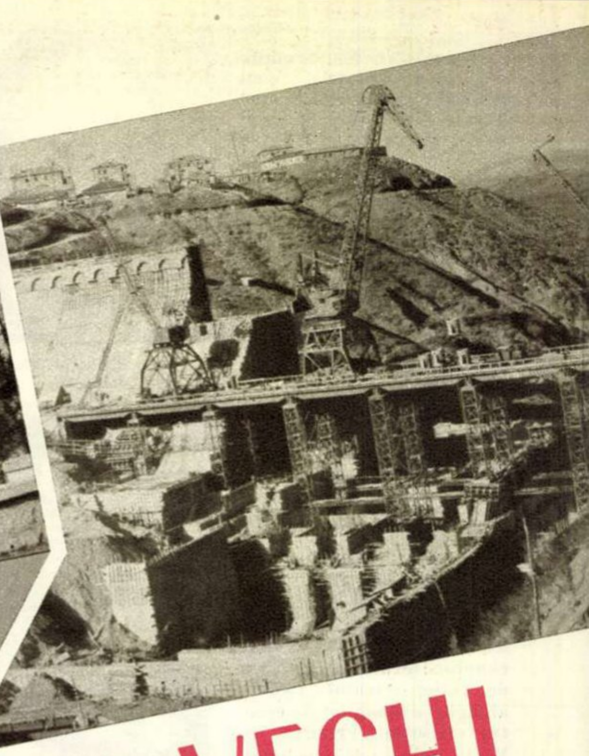

IMAGINEA NOUĂ A UNEI ȚĂRI VECHI

O mică țară mediteraniană, pietroasă și săracă. O țară menținută pîna aproape de jumătatea veacului XX în plin feudalism... Aceasta era Albania pînă la eliberare. De atunci, de cînd poporul skipetarilor a pășit pe un drum nou, au trecut 13 ani.

Albania n-a avut căi ferate; astăzi le are. În Albania a lipsit aproape cu desăvîrșire industria; astăzi există . Apar mereu noi fabrici, uzine, combinate, hidrocentrale, rafinării. În mai puțin de o lună se realizează cît se realiza odinioară într-un an întreg! Agricultura albaneză n-a cunoscut în trecut decît străvechea „parmenda“ — acel plug primitiv de lemn; astăzi tractoarele și mașinile agricole se numără cu miile. În Albania — ținută ieri în bezna analfabetismului — n-a existat nici un institut de învățămînt superior; astăzi mii de tineri studiază în facultățile nou create.

Aceasta este Republica Populară Albania. Și în sufletul poporului albanez, care se bucură acum pentru prima oară în istoria-i milenară de adevărata libertate, clocotește nestăvilita dorința de a munci, de a-și închina întreaga forță creatoare făuririi unei înfloritoare țări socialiste.

I. C.

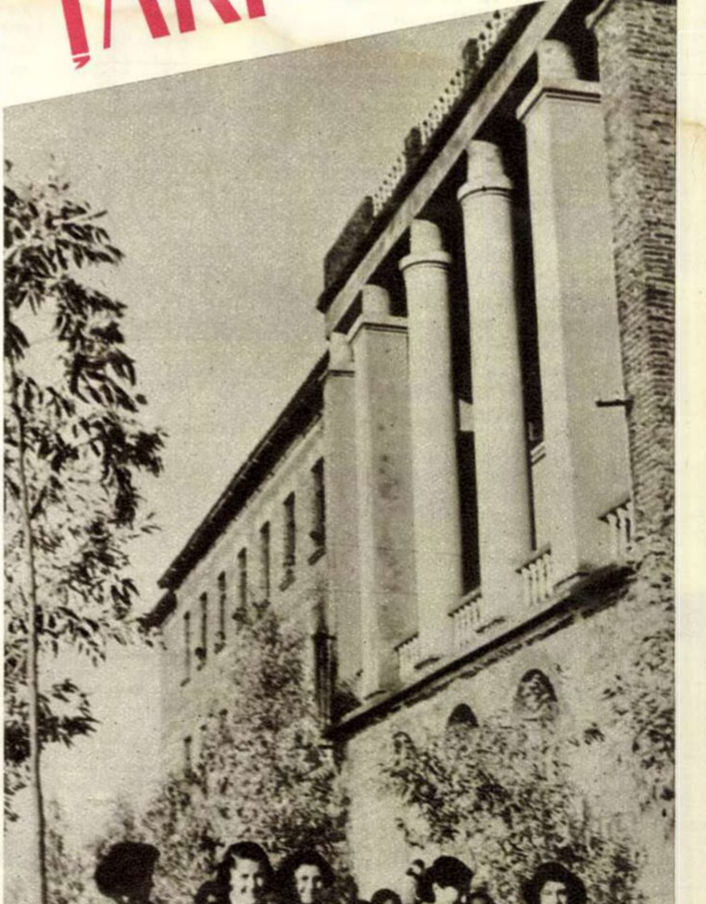

În țara unde în trecut neștiutorii de carte întreceau procentul de 80 la sută, astăzi nu mai există analfabeți în rîndurile populației sub 40 de ani. În cei 13 ani de la eliberare au fost construite sute de școli de toate gradele, printre care și Școala pedagogică de doi ani din Elbasan.

Trei fruntași: cultivatorii de tutun Ahmet Muya, Ded Nikolla și Isa Duli. Pentru recoltele bogate obținute, cei trei membri ai cooperativei agricole de producție din Kaldrum (reg. Koplik) au fost decorați de guvernul albanez.

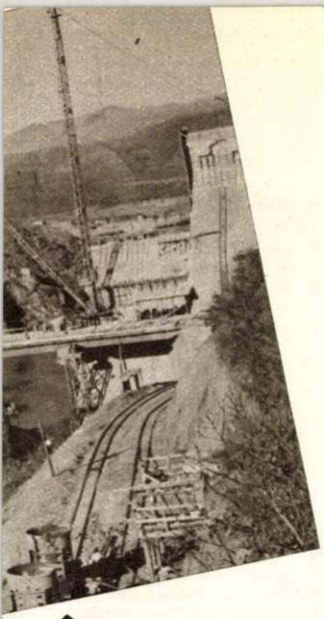

↑Şantierul hidrocentralei „Enver Hodja" din valea rîului Mati. Hidrocentrala, care va produce energie electrică încă în cursul acestui an, va avea o putere de 20.000 k.w.

Ismail KADARE
poet albanez

Tovarăşe!

Iţi aminteşti ?
Tovarăşe, îţi mai aduci aminte
de marşul prin pădurile de munte ?
Cînd corbii săgetau spre-nalturi zarea,
iar jos în vale tunurile crunte
însîngerau auzul, depărtarea...

Iţi aminteşti ?
Cînd tu clipeai uşor, privind-nainte
spre a zăpezii orbitoare dună,
îţi mai aduci, tovarăşe, aminte,
de marşul lung prin nopţi fără de lună?...

O, aminteşte-ţi, frate,
de acei care-au căzut pe baricadă,
de cîntece, de zile de furtună...

De-atunci trecuţau zile-ndelungate
azi nu mai sună marşuri pe zăpadă.
Iuţeşte pasul,
răsune cîntecul în zarea liberată!
Tovarăşe,
noi mergem înainte
să nu mai fie marşuri
niciodată!...

În romîneşte de
Geo DUMITRESCU

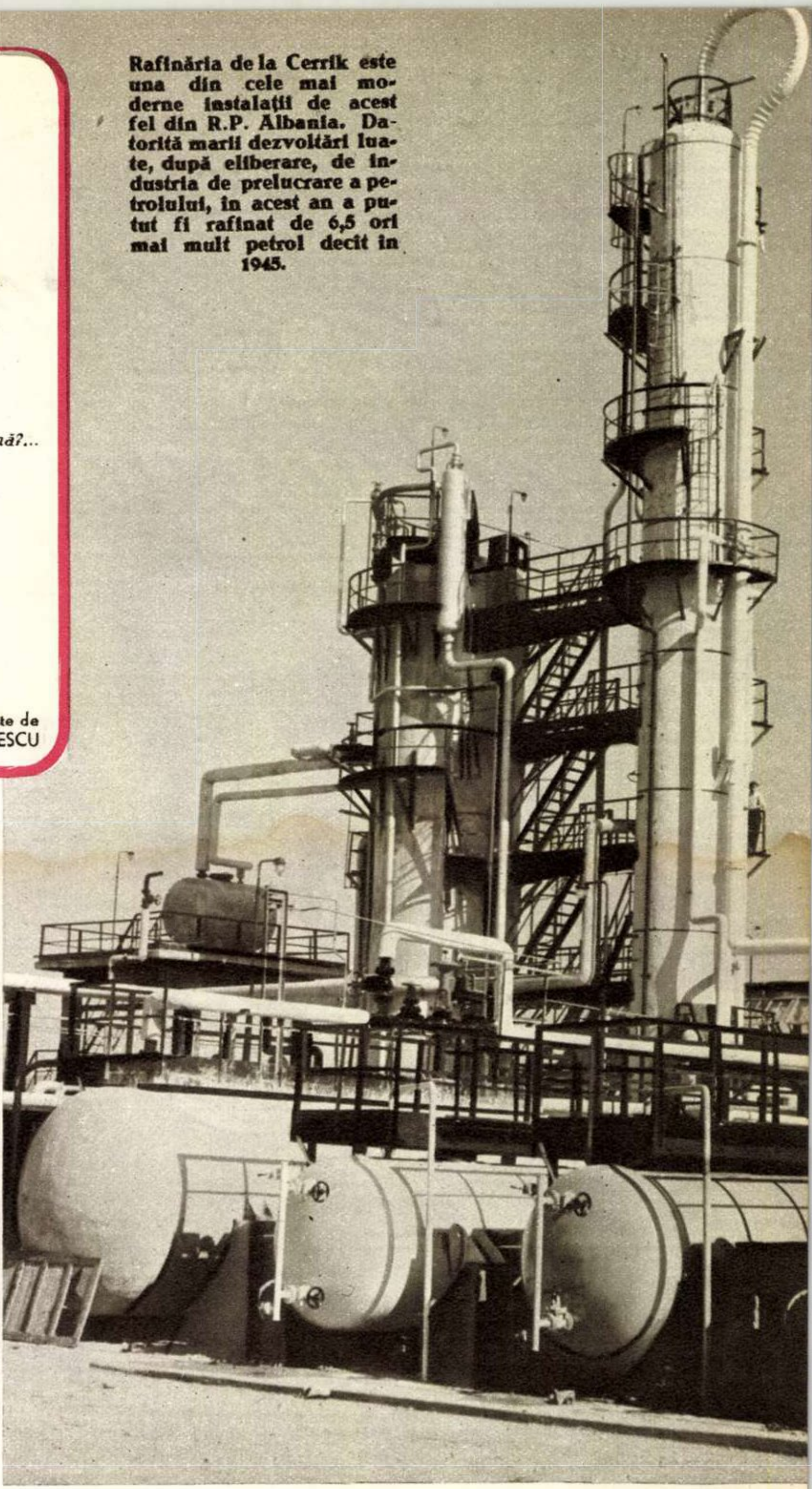

Rafinăria de la Cerrik este una din cele mai moderne instalaţii de acest fel din R.P. Albania. Datorită marii dezvoltări luate, după eliberare, de industria de prelucrare a petrolului, în acest an a putut fi rafinat de 6,5 ori mai mult petrol decît în 1945.

Celei mai tinere generaţii a Albaniei populare i se acordă o deosebită atenţie. În fotografie: un aspect de la creşa nr. 8 din Tirana.

Printre numeroasele edificii culturale construite în anii puterii populare se află şi Studioul cinematografic din Tirana.

Intre Dinarici și Adriatica

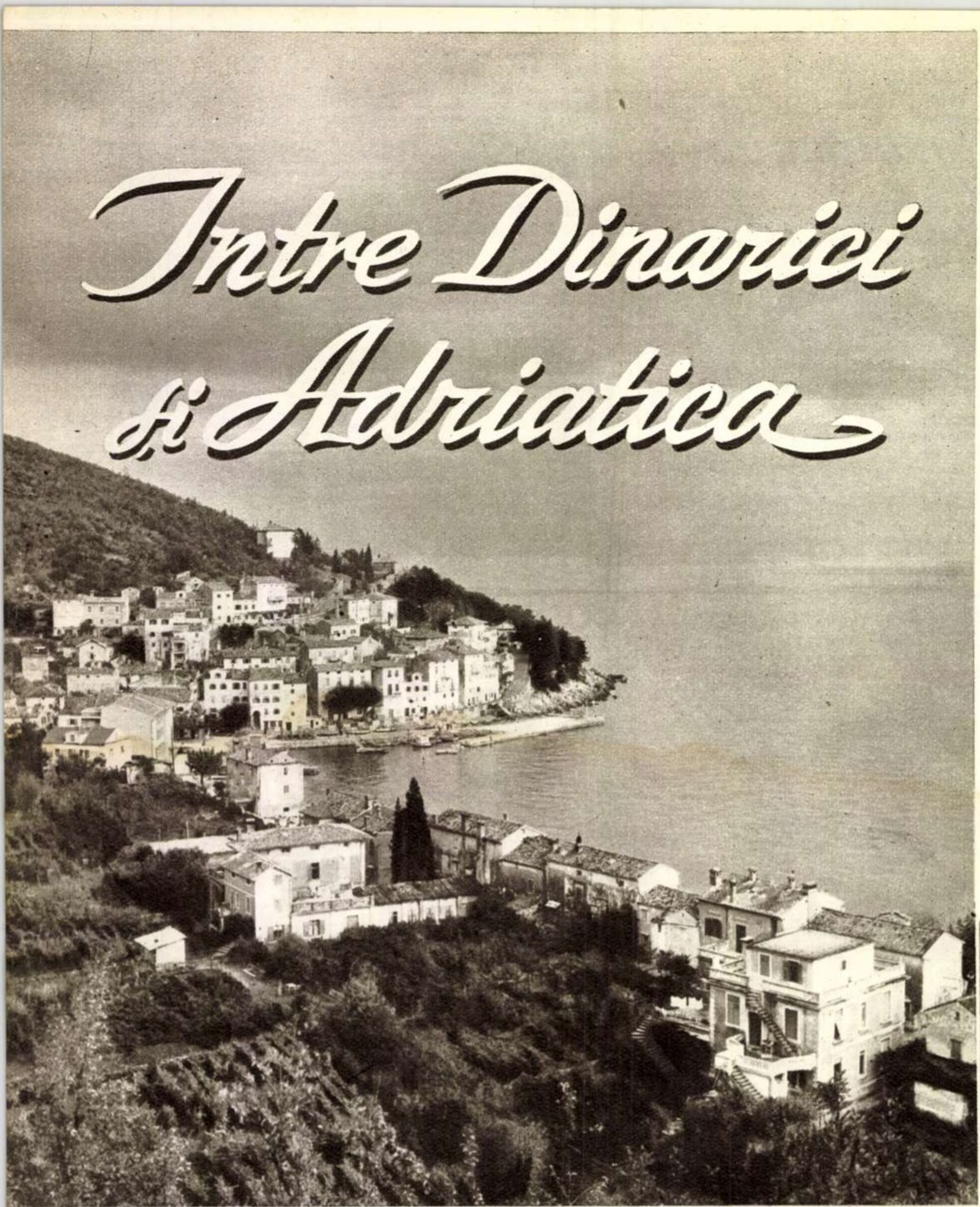

Unul din orașele iugoslave pitorești de pe coasta Adriaticei.

Sint țări pe care le înțelegi din prima clipă. În Olanda, digurile iți vorbesc despre caracterul oamenilor, în Norvegia e deopotrivă de greu să pătrunzi în fiorduri și in suflete. Aici totul pornește de la un punct și se sfirșește la altul. Pe drum nu există surprize și nici șocuri. Sînt însă și țări în care elementul predominant e surpriza.

În Iugoslavia nu e vorba numai de faptul că poți trece într-un singur ceas de la cerul sur al Croației la azurul Mării Adriatice, sau de la munții de stîncă aspră la palmierii plini de eleganță exotică. Mi s-a intîmplat să cumpăr la Sarajevo un autentic fes turcesc, pentru ca la numai 100 de kilometri să trebuiască să-l ascund printre bagaje — purtîndu-l aș fi devenit obiectul hazului public... Într-un orășel pitoresc pe valea Naretvei mai există (ca de altfel în multe orașe iugoslave) numeroase moschei cu minarete strălucind în soare. Nu mică mi-a fost mirarea cînd am văzut intrînd aci bărbați încălțați, femei purtînd coșuri de rafie. Mi s-a explicat: multe din vechile moschei servesc acum ca magazine. Înăuntru, la lumina becurilor electrice, poți cumpăra nu numai papuci orientali cu vîrful întors în sus, ci și aparate de radio de ultimul tip. În marile orașe ale țării viața e trepidantă, seara strălucește lumina fluorescentă, în vitrine sclipește emailul frigiderelor, lumea se îngrămădește în holurile cinematografelor, sau în „exprese“, dar, pe terasele cafenelelor oamenii se consideră jigniți dacă nu li se servește cafeaua în ibrice și farfurioare de metal galben în care sînt gravate motive orientale...

În amurg, deasupra uzinelor (numai in zece ani au fost date in exploatare 200 noi intreprinderi industriale) sau a centralelor electrice (în anii postbelici au fost date in exploatare 57 asemenea centrale) se aprind stele roșii in cinci colțuri.

Fabricile din Belgrad folosesc mașini și utilaje moderne, halele sînt de o curățenie sclipitoare. În Serbia, în Macedonia sau în alte părți ale țării construcția socialistă a schimbat felul de a munci, de a gîndi al oamenilor. Oamenii iți pot părea uneori puțin aspri, dar ei n-au obiceiul să-și ascundă gîndurile. Ei vorbesc astăzi despre bluminguri și furnale, fac socoteala cu cit a crescut consumul de energie electrică pe cap de locuitor. Mergînd seara spre casă, muncitorii trec prin vechile cartiere turcești: s-au păstrat nu numai ruine, ci și case care, oricum, nu sînt de lepădat, ținînd seama de criza de locuințe... (Asta nu înseamnă că nu se clădesc și case noi. Dimpotrivă, în marile orașe cresc nenumărate blocuri noi, albe, strălucind în soare).

Ca să treci de la gingășie la monumental, de la irizări de ape la ecouri de bronz, de la cintec la simfonie, trebuie să vezi în Iugoslavia două lucruri: Marea Adriatică și sculpturile lui Mestrovici. Adriatica naște nostalgia depărtărilor — nevoia de deplasare pe orizontală. Mestrovici te cheamă spre înălțimi, avîntul ce ți-l dă e cel al ascendenței. Ca să privești marea, soarele sclipind în apă, vasele plecind in larg, porturile

Un colț al Belgradului. Contrastul este caracteristic. Alături de vechile clădiri, se înalță noile blocuri ↓

în care vîntul aduce mirosul peştelui sărat şi al mirodeniilor, ca să vezi şi să simţi toate acestea e deajuns să stai tolănit pe pietrele fierbinţi ale plajei. Ca să-l vezi pe Mestrovici trebuie să-ţi înalţi întreaga făptură — sculptorul te obligă să te ridici la înălţimea statuilor sale. (M-am gîndit chiar – dacă asta n-ar strica perspectivei lucrărilor lui Mestrovici — că în jurul statuilor sale ar trebui înălţate schele pe care oamenii să poată umbla pentru a se confrunta cu detaliile).

Din tot ce a dăruit Mestrovici Iugoslaviei, cel mai impresionant lucru e fără îndoială monumentul de pe înălţimea Avala, de lîngă Belgrad. Monumentul de la Avala e un monument naţional. Opt cariatide, opt femei îmbrăcate în costume naţionale susţin intrarea în mausoleul închinat ostaşilor căzuţi pentru libertatea patriei. Monumentul a fost ridicat după primul război mondial. În timpul celui de-al doilea război, fasciştii au încercat să-l distrugă. N-au reuşit. Poate că s-au înspăimîntat de furia aprigă dar calmă a mamelor, poate că au simţit în tăria pietrei inimile a milioane de oameni, poate că n-au avut pur şi simplu cum să distrugă monumentul aşezat în vîrful cel mai înalt al Avalei, monumentul care simbolizează viaţa fără de moarte a poporului.

Iugoslavii sînt oameni veseli, poate nu atît de expansivi cît ne-am aştepta (se consideră în orice caz „meridionali"). Există însă în fiecare dintre aceştia o coardă gravă cu rezonanţe adînci. Patosul zilelor eroice ale rezistenţei mai vibrează şi acum. La Belgrad am fost rugat să mă uit cu atenţie la stîlpii din faţa hotelului în care locuiam. M-am uitat. Nişte stîlpi metalici înalţi, nimic neobişnuit. După-amiază am fost la Muzeul Luptei de Eliberare. În faţa unei fotografii m-am înfiorat. Pe stîlpii din faţa hotelului, în plin centrul Belgradului, atîrnau spînzuraţi partizani. Am plecat capul. Şi m-am gîndit la inscripţia pe care am văzut-o pe una din şoselele de acces ale capitalei: „Bine-aţi venit în Belgrad". Impilată, Iugoslavia a ştiut să-şi răzbune eroii. Liberă, ea ştie să-şi primească prietenii. Aici nu mai e vorba de nici un contrast, ci de o trăsătură ce-ţi îngăduie să înţelegi Iugoslavia care a aprins stele roşii în cinci colţuri pe uzine şi pe cele mai înalte clădiri ale sale...

R. T.

Fotografii de A. LOVINESCU

În marile uzine „Litostroi": hale imense, utilaj modern. . ↑

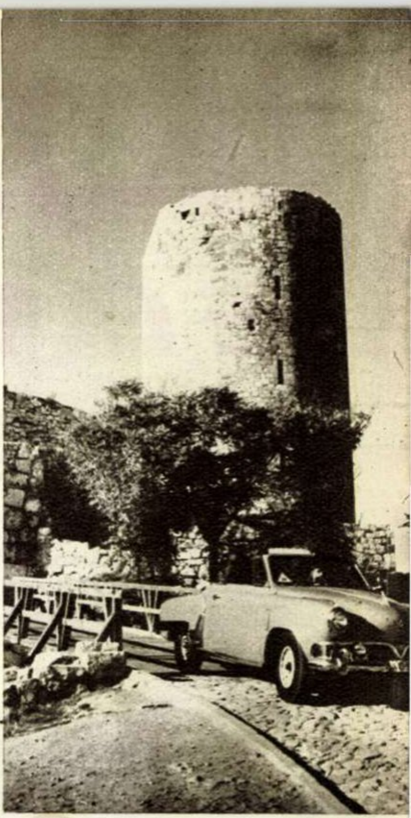

O poartă a străvechii cetăţi Kalemegdan. Pe podeţ nu mai trec oştile cavalerilor medievali, ci automobile tip 1957.

☆

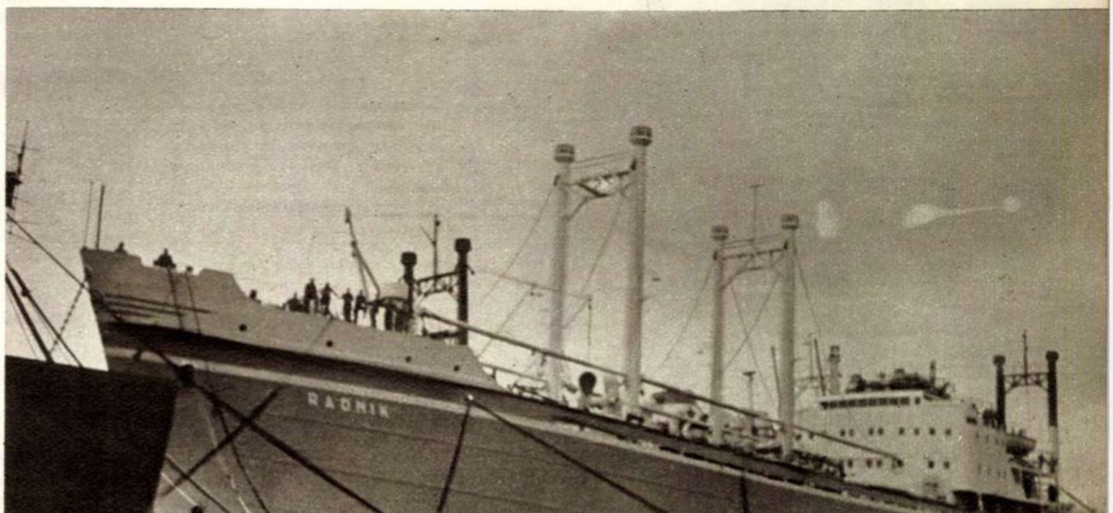

Pe şantierul de constucţii navale din Rjeka; ultimele lucrări şi vasul „Radnik" va ieşi din nou în larg. →

☆

Două tinere fete din Opatia ↓

LECȚIA TRAGICĂ DE LA WINDSCALE

Reactorul din Windscale. Aci s-a produs accidentul. Pe coșul înalt a răbufnit spre cer și s-a răspîndit, pe o vastă întindere, pulberea radioactivă.

Ceea ce s-a intimplat la Windscale, in Anglia, n-a avut desigur, nici pe departe, proporțiile dramei zguduitoare de la Hiroșima. Totuși, faptul că de astă dată umbra morții atomice a semănat groaza, chiar și pentru citeva săptămîni, in insuși birlogul fabricanților de bombe termonucleare engleze, are valoarea unei lecții usturătoare și a unui avertisment totodată.

Accidentul de la reactorul pe bază de plutoniu din Windscale, situat in preajma centrului atomic englez Calder Hall, s-a produs in ziua de 10 octombrie, dar a trebuit să treacă aproape o lună pentru ca, sub presiunea opiniei publice scandalizate, guvernul englez să prezinte Camerei Comunelor o declarație oficială în legătură cu infectarea unor vaste regiuni din Comitatul Cumberland, cu o substanță radioactivă otrăvitoare.

Neliniștea produsă în rîndurile populației insulare, dar mai ales panica de care au fost cuprinși locuitorii din zona năpădită peste noapte, de „Stronțiu 90", au fost atît de puternice, încît orice încercare oficială de bagatelizare a pericolului și de mușamalizare a cazului de la Windscale s-a dovedit inutilă.

După ce la început, timp de cîteva zile, guvernul evitase să dea în vileag gravitatea pericolului, presa londoneză a dat alarma, denunțînd faptul că în urma unei defecțiuni a reactorului din Windscale, s-a produs o scăpare de pulbere și de vapori radioactivi ce primejduiesc viața pe o rază de peste 200 mile pătrate.

O serie de ziare principale și opoziția laburistă s-au făcut ecoul indignării populare, acuzînd autoritățile pentru faptul că, tăinuind cele petrecute, au împiedicat luarea unor măsuri imediate ce puteau preveni efectele dăunătoare ale radiațiilor atomice.

Cu atît mai justificată a fost mînia populației din zona infectată, cu cît se știe că înafară de efectele lui imediate, „Stronțiu 90" poate primejdui viața oamenilor și a animalelor, chiar și pentru generații întregi.

Potrivit opiniilor competente ale savanților atomiști, substanța radioactivă otrăvește necruțător pămîntul, vegetația, apele și se transmite deopotrivă oamenilor prin lapte și prin carnea ierbivorelor, provocînd leucemia, cancerul și alte boli ucigătoare.

Iată un adevăr înfiorător care după ce și-a găsit o tristă confirmare la Hiroșima și după experiențele termonucleare americane și engleze de la Bikini și Christmas, vine să-i avertizeze pe englezi și americani, la ei acasă. Se știe doar că nici exploziile atomice din pustiul Nevada (S.U.A.) n-au rămas fără urmări grave.

Și trebuie să fii cu totul lipsit de rațiune, sau pur și simplu mînat de intenții diabolice pentru ca, sfidînd blestemul omenirii întregi la adresa celor ce pun la cale un cataclism atomic, să dai „asigurări liniștitoare", în ce privește primejdia experiențelor cu bombele nucleare.

Cît de cinică și totodată revoltătoare apare în acest sens declarația făcută recent — în cadrul discutării la O.N.U. a problemei efectelor radiațiilor atomice — de către delegatul american James Wadsworth, care căuta să demonstreze cum că — cităm — *sporirea radiațiilor atomice nu prezintă un pericol serios.*

Astă-primăvară, cînd opinia publică mondială înfiera energic experimentarea primelor bombe engleze cu hidrogen în zona insulei Christmas, premierul Macmillan, pe cît ne amintim, dădea și el „asigurări" asemănătoare, ceea ce l-a determinat atunci pe un savant japonez să pună o întrebare logică și plină de sarcasm: *„dacă într-adevăr exploziile bombei H nu reprezintă vreo primejdie, atunci de ce guvernul Macmillan nu le experimentează chiar în Anglia?"*

Efectele bombelor cu hidrogen lansate în primăvară la Christmas n-au fost resimțite, firește, nici în Comitatul Cumberland din Anglia și nici la Downing Street, 10. În schimb acum cercurile cîrmuitoare londoneze s-au resimțit din plin de pe urma scandalului public izbucnit în jurul emanațiilor radioactive din Windscale.

Faptul că guvernul englez s-a văzut silit să întocmească și o „Carte albă" asupra acestui caz vădește amploarea și gravitatea celor petrecute. Oricum, dincolo de măsurile drastice luate de guvernul englez, începînd cu încetarea activității reactoarelor din Windscale și cu distrugerea unor uriașe cantități de lapte aparținînd fermelor din zona infectată, tromba radioactivă declanșată de uraniul supraîncălzit în reactorul din Windscale va trebui să dea de gîndit acelora care nu înțeleg, sau nu vor să înțeleagă ce primejdie reprezintă, chiar și în timp de pace, radiațiile atomice provocate de experiențele cu armele nucleare și, în general, de folosirea energiei atomice în scopuri războinice.

D. B

STAFF
CHANG
CATTEN
ON DUT
TO

Comisia de anchetă guvernamentală, în frunte cu sir William Penney (primul din stînga), a venit la Windscale pentru a cerceta cauzele și urmările accidentului. Concluziile acestei comisii sînt cuprinse în „Cartea Albă" a guvernului englez, în care se arată, între altele, că tragicul accident se datorește **„defecțiunii instrumentelor de măsură folosite și erorilor de calcul ale personalului, toate aceste greșeli fiind la rîndul lor efectul ← unei greșeli de organizare".**

Echipe speciale de tehnicieni, purtînd costume de protecție împotriva radiațiilor ucigătoare, au fost trimise să verifice întreaga instalație a reactorului la care s-a produs ← scăparea substanței radioactive.

După ce cu ajutorul detectoarelor „geiger" s-a constatat că elementele radioactive pe care le conține laptele în zona infectată au crescut de șase ori, autoritățile au dispus să se azvîrle în canal întregul stoc de lapte existent la ferme. Pe de altă parte li s-a interzis țăranilor din Cumberland să vîndă vite pentru tăiere, întrucît radiațiile au infectat un număr mare de vite din acest comitat. ↓

You'll feel a lot bett
if you drink

Pe drumurile patriei

CETĂŢUIA DE PIATRĂ

O ridicătură de pămînt acoperită cu pietriş te întîmpină răutăcioasă. Nici n-ai vreme s-o iei în seamă. Te fură liniştea desăvîrşită. Pătrunzi în împărăţia tăcerii pe care doar vîntul şi ploaia îndrăznesc s-o tulbure. Au amuţit hohotele de rîs, prichindelul de lîngă mine nu mai fluieră, se vorbeşte rar, pe şoptite.

Nici un afiş nu invită la tăcere şi totuşi atunci cînd se întîlnesc cu istoria, oamenii se cufundă în linişte. Există o pioşenie în faţa veacurilor trecute, un respect pe care nici o lege nu-l prescrie, dar care copleşeşte pe drumeţ.

Cărarea largă, în pantă, se termină sub zidurile de piatră ale castelului Bran.

Urci 29 de trepte de ciment. Dacă eşti dispus la reflexii şi te întrebi cîţi castelani au păşit pe aceste trepte, greşeşti, deoarece treptele de ciment aparţin unui trecut apropiat. Înainte, un pod mobil cobora dintr-un turn şi se împlînta în dîmbul alăturat. Podul a dispărut; doar cîteva semne mai amintesc de îndepărtata lui existenţă.

Mă urc pe dîmb. De aproape zidurile îşi mai pierd din semeţie; descoperi riduri ca pe un obraz îmbătrînit. 580 de ani s-au cernut peste acest masiv de piatră, fără a-l gîrbovi. Zidurile acestea există din 1377, cînd braşovenii au înălţat castelul. Nu ştiu ce şcoli de zidărie au urmat, dar sînt convins că erau meşteri pricepuţi.

Îşi face apariţia un ghid: o fetişcană zveltă, cu părul tăiat scurt. Cunoaşte o mulţime de date istorice şi ţi le spune ca pe o poezie învăţată de o elevă sîrguincioasă.

Încurcate mai sînt şi drumurile istoriei. Uneori ai impresia că te-ai rătăcit într-o pădure ce-şi poartă nemărginirea pe întinsuri nescormonite de mintea omului. Pe un zid, o inscripţie nemţească povesteşte despre pasărea care nu-şi părăseşte niciodată cuibul în care a ouat. Îndemn la statornicie. Istoria a ignorat inscripţia de pe perete. Castelul a avut mulţi stăpîni. În 1386 îl posedau domnii romîni. În 1498, Vladislav Iagelo a dat castelul ca zălog oraşului Braşov, pentru 1000 de ducaţi. Dar nici unul dintre urmaşii lui n-a reuşit să achite suma.

29 de trepte urcate—şi poarta de lemn a castelului s-a dat înlături. Ochilor li s-a dezvăluit o încăpere întunecoasă, boltită, mai degrabă o chilioară decît locuinţa unor mîndri castelani. S-ar putea ca vremea să-i fi şters strălucirea. Poate. Oricum, viaţa nu era prea veselă în vălmăşagul întunecoaselor camere şi al scărilor de lemn înguste, în spirale, chiar dacă domneştile mădulare se odihneau sub baldachine din tulpină de trandafir de India şi stejar.

Un inel prins în perete ne atrage atenţia.

— Prin inelul acesta erau trecute ouăle ce erau obligaţi să le aducă sătenii din împrejurimi — ne lămureşte ghidul. Cele care treceau prin inel nu erau primite. Erau socotite prea mici...

Mai examinăm încă o dată inelul. E aproape cît un covrig dintr-acelea mari, de un leu bucata. Sărmanii furnizori de ouă!

Intrăm în sala de arme şi de mese. Un arhebuz cu trei ţevi ne aduce imaginea armamentului secolului al XVI-lea. Pe atunci i se spunea „orga morţii". Pare o jucărie de copil, acum, în secolul rachetei intercontinentale! Într-o nişă, agăţată pe peretele imaculat, o cămaşă de zale din secolul al XIV-lea stă gata să-şi depene povestea gloriei ei de odinioară. Acum nu-i prea arătoasă: s-a mai zdrenţuit, iar acul de cusut şi fierul de călcat—remediile oricăror cămăşi — sînt în cazul de faţă ineficace. O puşcă cu cremene, mesaj al secolului al XVIII-lea, priveşte tristă. Nimeni nu o ia în seamă. Toţi s-au apropiat de o masă lungă, cu scaune în stil gotic. E roasă pe la margini şi zgîriată pe ici colo: 500 de ani pe masa aceasta s-au întins ospeţe, a curs vinul din cupe, iar castelanii s-au înfruptat din bunătăţile ce se îngrămădeau pe tăvile de argint. Mă uit la picioarele mesei şi involuntar gîndul îmi zboară la nobilii domni ajunşi pe podea, la capătul medievalelor chefuri. Nu cunoşteau rock'and roll-ul, dar le plăcea vinul...

„Dormitorul distinşilor oaspeţi", salonul de primire, camera de lucru... Mobilier ca într-un bazar — stiluri şi secole diferite, împreunate între pereţii întunecoaselor încăperi. Renaşterea spaniolă lîngă rococoul secolului al XVIII-lea, iar în preajmă o primitivă roată de tors. Impresia de bazar oriental se amplifică.

Facem cunoştinţă cu celula condamnaţilor la moarte. Ni se povesteşte că prin fereastra îngustă pedepsiţii erau aruncaţi în furci. Cineva îmi spune că executarea sentinţei presupunea un prealabil regim de slăbire, deoarece fereastra nu se împăca probabil decît cu siluete suple.

În 1920 castelul a devenit locuinţă regală. Regina Maria a dispus ca sinistra celulă a condamnaţilor la moarte să fie transformată în... cămară pentru alimente. Mărinimie regală? De loc: în loc de asasinarea în ţepii furcii, existau în ţară destule Doftane şi plutoane de execuţie. În schimb, spaţiul din castel putea căpăta o utilizare pe măsura chiolhanurilor regale ce se organizau aci.

Poposesc în curtea interioară. Un moment trăiesc cu impresia că mă găsesc printre decorurile unui film de epocă. Balcoanele de lemn, gurile de tragere sfredelite estetic în zid, turnul de observaţie îţi reînvie, mai puternic decît orice altă mărturie, secolele trecutului, evocînd o lume pe care am cunoscut-o doar din scrieri. Aici în curte, pe un spaţiu îngust smuls pietrelor, se cultivau plante medicinale. „Curtea-farmacie" numeau castelanii dugheana spiţerească în aer liber. Ghidul ne duce la gura unei fîntîni adîncă de 40 m. La gura fîntînii găsim uimiţi un lift care, dornic să respecte tradiţia suratelor sale, era... defect. Ni se explică că liftul — acest intrus în atmosfera medievală — a fost adus pe vremea reginei Maria. Ce căuta „măria-sa" la 40 m sub pămînt, nu prea îmi imaginez...

În zidul alb, proaspăt vopsit, observ o uşă de lemn nu prea mare, purtînd vizibil urmele bătrîneţii în şenţuleţele ce-i brăzdează trupul. Deschid uşa şi mă găsesc pe un podeţ, prins de un turn. Dedesubt la o distanţă ameţitoare, şerpuieşte şoseaua asfaltată, aleargă vehicule şi păşesc domol căruţe trase de cai. Am senzaţia că mă găsesc în avion. Şoseaua, vehiculele, căruţele — par de dimensiuni liliputane. Imaginea este suficientă pentru a destrăma mirajul pierderii în istorie şi a ne readuce în tumultuoasa lume a prezentului.

Edgard OBERST

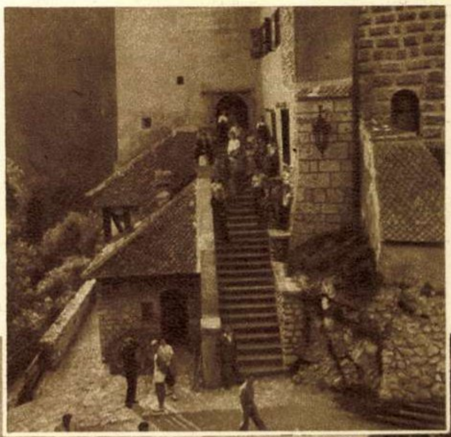

1947-1957

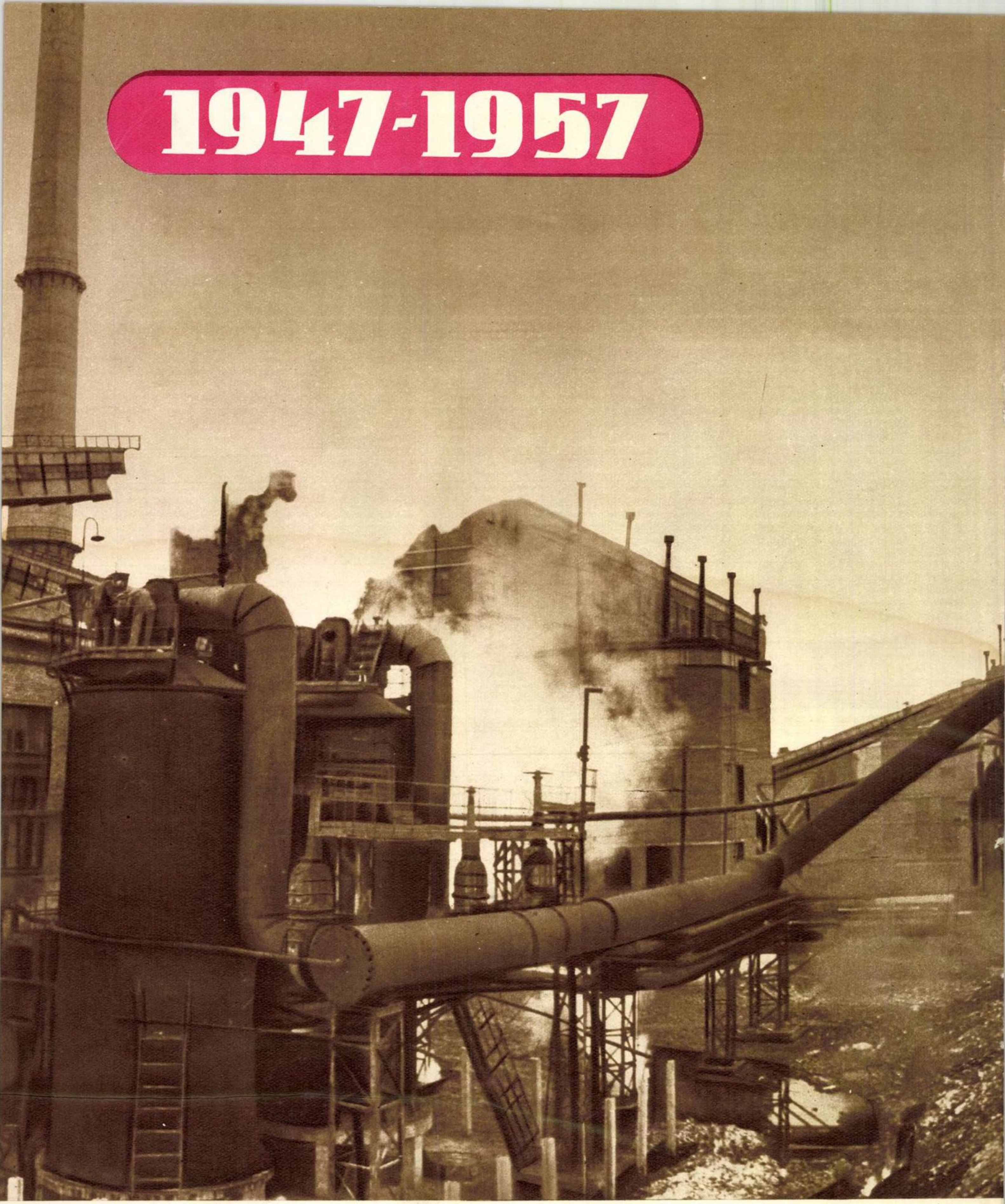

MUNCĂ LIBERĂ-R

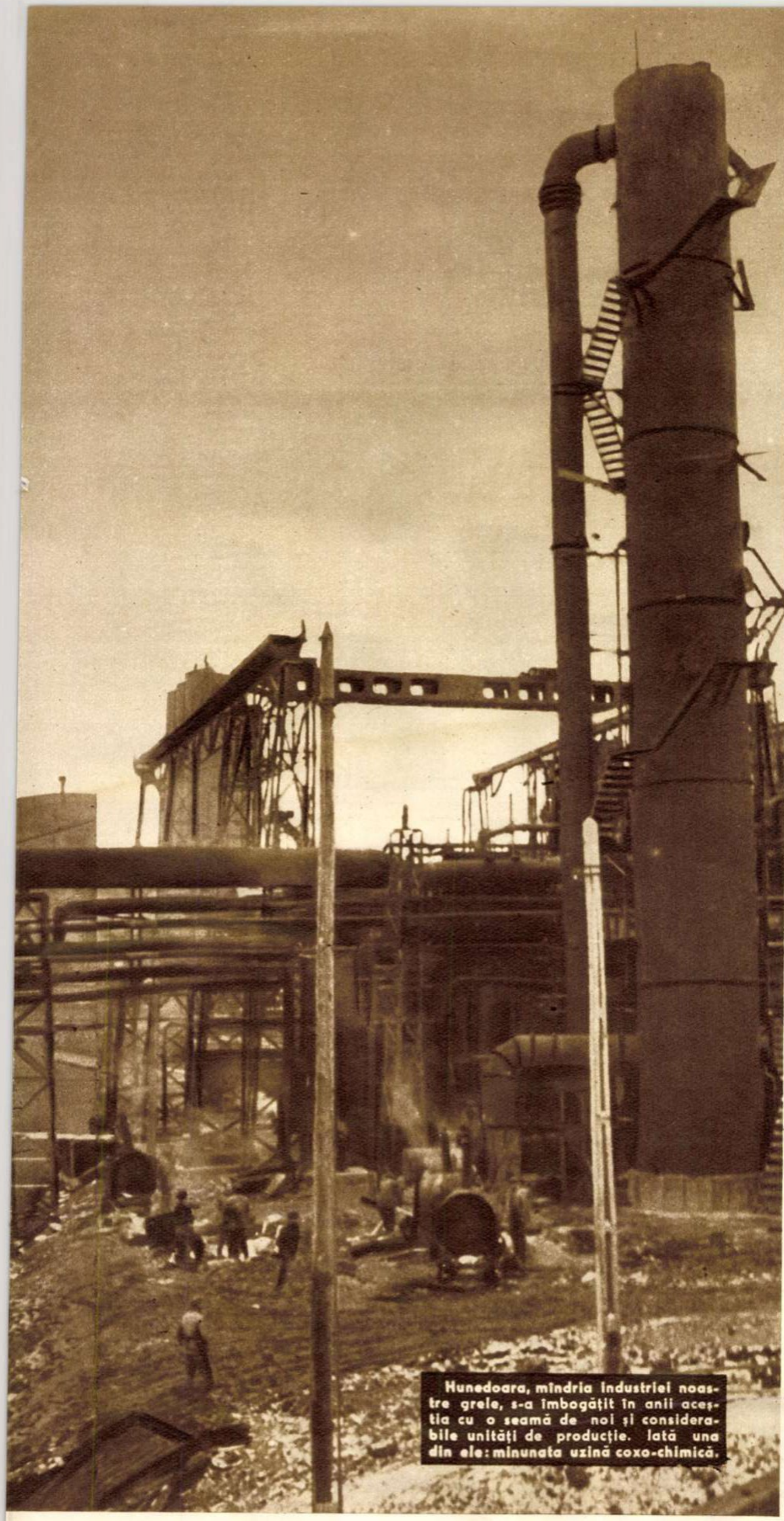

Hunedoara, mîndria industriei noastre grele, s-a îmbogățit în anii aceștia cu o seamă de noi și considerabile unități de producție. Iată una din ele: minunata uzină coxo-chimică.

OD BOGAT

DESTINE

Ucenicul TĂNASE

„Nu-i gata! Jos cortina!
Lăsați-o ridicată!
E foarte greu s-acoperi ce-ai dezvelit odată...
Frumoase cuconițe și domnilor vă rog
Să suportați, din treacăt, un inocent prolog...“

În hol, lumina ferestrei se irizează prin perdeaua subțire de tul. În dreapta, pe fotoliu, profesoara de romînă. În stînga, pe scaun, o proaspătă bacalaureată, candidată la podiumul Thaliei.

În cadrul lat al glasvandului deschis, tînărul artist recită cu vizibilă emoție, în fața lor:

„Da, între drac și teatru sînt legături subtile
Ce nu datează numai de trei sau patru zile
Căci el îmi dă costume, eu la nevoie joc
Ne-mprumutăm în taină un sprijin reciproc“.

★

Profesoara de romînă urmărește atentă mimica și jocul mîinilor tînărului candidat, care posedă vădit talent.

Prologul lui Topîrceanu din „Amantul anonim“ este redat cu căldură și inteligență, deși tremurul din glas, imperceptibil, totuși prezent pentru urechea atentă a profesoarei, mai vibrează în toată gama marii și purei lui sincerități.

„Terenul îmi convine: fac intrigi în culise.
Mă furișez prin toate cabinele deschise
Cobor apoi în sală și-n lungile antracte
Joc farse inocenței cu penele intacte“

— Mai comic, Tănase, mai mucalit aci... — observă profesoara. Și Tănase, docil și înțelegător, reia, ilustrînd cu bot de iepure și clipiri din ochi, versul.

„Mă furișez prin toate cabinele deschise“...

— Cînd spui „mă furișez“ te apleci înspre mine, care mă aflu într-un colț al sălii și spre...

Tănase se oprește, respiră adînc, confirmă cu bărbia că-i de acord cu remarca și reia:

„...Cobor apoi în sală și-n lungile antracte...“

— Așa. Acum e bine. Îmi place.

★

Stănescu Tănase a fost în 1949 ucenic strungar la fabrica de mașini agricole I.C.A.R. din București. Acolo, de pe banca școlii profesionale, a cunoscut-o pe profesoara de romînă, care chinuindu-se la început cu elevii cărora pînă atunci literatura le fusese străină, avu marea inspirație de a-l invita pe Ion Luca Caragiale în incinta fabricii de batoze și combine.

Ucenicul Tănase a jucat alături de colegii lui în „Scrisoarea pierdută“, regizată și montată de profesoară. S-a remarcat. A prins gust de teatru. De aci pînă ca să fie nu numai încurajat, dar și meditat de profesoară, și astfel să intre la Institutul de teatru, n-a fost cale lungă. Dar nici prea ușoară.

Ucenicul a dat examen. Nu știu cine din sală era mai emoționat, candidatul sau profesoara care-l însoțea? A fost admis. În anul următor profesoara a mai recrutat un adept al Thaliei din rîndurile ucenicilor elevi, care a luat și el drumul Institutului.

Între noi fie-zis, profesoara—modestă, ne-a rugat să nu-i dăm numele, noi îi dăm doar inițialele E. B. — a avut de furcă cu direcția fabricii. (În toamnă, după ce Tănase intrase la „teatru“, aproape jumătate din clasă s-a prezentat la direcțiunea școlii și fabricii, cerînd să li se permită a înlocui strungul cu peruca și machiajul...)

★

Stănescu Tănase este astăzi actor al Teatrului de Stat din Timișoara. El n-a uitat pe aceea care l-a descoperit și ajutat să urce pe scenă. Din cînd în cînd îi telefonează, o vizitează, cerîndu-i un sfat, destăinuindu-i un gînd.

Acum se pregătește pentru o probă la Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giulești din București. Și, ca de obicei, a venit să ceară sfatul fostei lui profesoare.

Cînd i-am văzut, mi-am reamintit de cîteva pagini din Cuore a lui Amicis, de minunatele povestiri ale lui Makarenko. Vibrațiile emoției mele au fost luminate nu numai de rara descoperire a recunoștinței, dar și de ilustrarea posibilităților de afirmare ale tineretului din zilele noastre.

„Nu puneți artei zgardă și rîsului hotare
Lăsați să zboare-n voie ușoara Poezie
Mai multe orizonturi! Mai multă fantezie!“

— Îți place, Sanda? — o întreabă profesoara pe noua candidată, care asistă.

— Minunat!

— Foarte bine, Tănase! Dac-ai fi acum în bancă și eu la catedră, ți-aș trece un zece în catalog...

Anton ALEXE

IN PRAGUL „LUNII CULTURII DIN R.P.R."

Oamenii de artă vîrstnici și tineri din patria noastră liberă se pregătesc să întîmpine a X-a aniversare a Republicii Populare Romîne cu noi opere, în care clocotesc deopotrivă patosul vieții noastre de azi, trecutul plin de eroism și nesecata bogăție a folclorului.

Prin operele lor, ei răspund cu cinste încrederii și grijii cu care îi înconjoară partidul și guvernul. La aniversarea măreţului eveniment fiecare dăruiește patriei omagiul recunoștinței lui.

CALENDAR

„Săptămîna artelor plastice":
1-7 decembrie
„Săptămîna cărții":
7-14 decembrie
„Săptămîna muzicii":
7-14 decembrie
„Decada culturii naționalităților conlocuitoare":
14-24 decembrie
„Săptămîna teatrului":
24-31 decembrie.

Compozitorul Marțian Negrea a terminat „Simfonia primăverii", o lucrare ciclică, în care se reflectă tumultul vieții și bucuria oamenilor în cel mai frumos anotimp al anului. Este simfonia vieții noi pe care o trăim în patria noastră socialistă. →

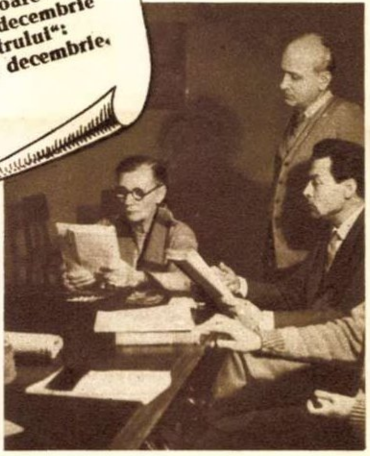

Aura Buzescu, marea noastră actriță, în plină muncă de creație a unui personaj din „Arborele genealogic" de Lucia Demetrius. Seriozitatea și încordarea chipului ei reflectă parcă ceva din încleștarea dramatică a rolului.

Îl recunoașteți desigur: este onorabilul funcționar Lefter Popescu, posesorul faimoaselor lozuri „viceversa" din schița lui Caragiale. În curînd, veți vedea pe ecrane noul film romînesc în culori, cu titlul „Doua lozuri". În rolul principal: artistul poporului Grigore Vasiliu-Birlic.

Sculptorița Zoe Băicoianu întîmpină aniversarea jubiliară a Republicii prin noi lucrări de mari proporții, adînci în semnificația lor și deosebit de expresive ca realizare. ↓

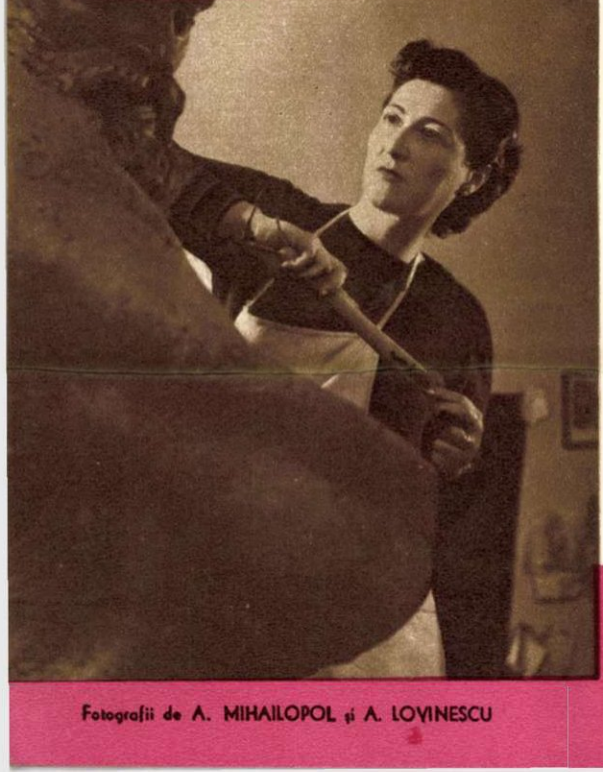

Poetul Mihu Dragomir a terminat în cinstea celei de a X-a aniversări a Republicii noastre populare, un volum de poeme intitulat „Odă pămîntului meu", în care cîntă frumusețile patriei, munca liberă și mîndria omului, stăpîn pe soarta sa, constructor entuziast al orînduirii socialiste. ↓

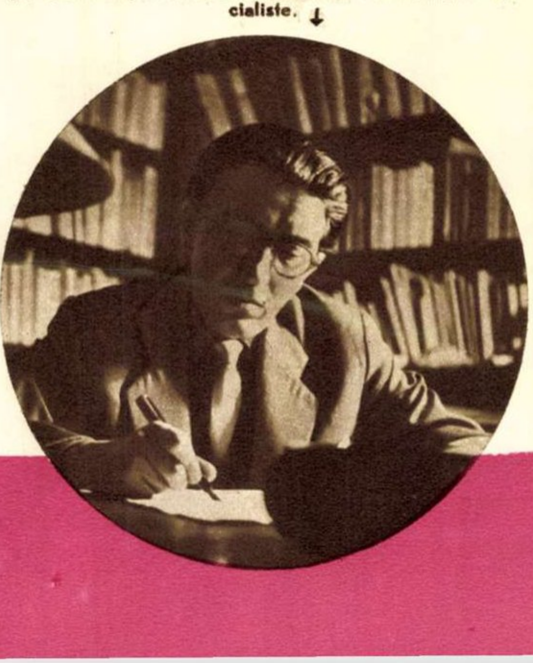

ÎN CÎTEVA CUVINTE

În cadrul „Lunii Culturii din R.P.R.", ce se va desfășura în toată țara între 1-31 decembrie, vor avea loc numeroase evenimente și manifestări culturale, printre care:

● Editurile vor tipări 266 titluri de cărți, din care 42 in limbile naționalităților conlocuitoare.

● Teatrele din Capitală și din regiuni vor prezenta 22 de piese ale autorilor romîni.

● Pe scenele operelor și teatrelor muzicale vor fi montate 4 opere, 2 operete și 2 balete romînești.

● Orchestrele filarmonice din țară vor prezenta, în prima audiție, 19 lucrări de muzică simfonică ale compozitorilor romîni contemporani.

● 112 pictori, sculptori și graficieni vor expune lucrări inedite — create în cinstea marelui eveniment — în cadrul expozițiilor regionale de artă plastică ce se vor deschide la București, Cluj, Iași, Timișoara, Tg. Mureș, Sibiu, Orașul Stalin, Ploești, Baia Mare și Oradea.

● Teatrul de Operă și Balet al R.P.R. va prezenta un ciclu de spectacole la Timișoara; iar artiștii de la operele din Cluj și Iași se vor produce la București.

● În principalele centre din țară se vor organiza festivaluri ale filmului romînesc, cu prilejul cărora vor fi prezentate în premieră peliculele artistice de lung metraj „Dincolo de brazi" și „Erupția", documentarele „10 ani de la proclamarea R.P.R." și „Bucureștiul în arta plastică", precum și un film de păpuși satiric la adresa monarhiei.

● Pentru popularizarea creatorilor de frunte din toate domeniile artistice se vor edita cărți poștale portretistice.

● În toate orașele și centrele raionale se vor deschide bazare ale cărții romînești și se vor organiza întîlniri între scriitori și cititori.

● Institutul de Folclor al R.P.R. va edita o culegere de studii intitulată „10 ani de activitate folcloristică în R.P.R." și va organiza o sesiune științifică de comunicări.

● În orașele Cluj, Tg. Mureș, Timisoara și Sibiu se vor organiza simpozioane privitoare la dezvoltarea literaturii contemporane maghiare și germane din R.P.R.

● La Muzeul de Artă Populară din Capitală se va deschide o expoziție de artă populară a naționalităților conlocuitoare din R.P.R.

● Se va sărbători într-un cadru festiv împlinirea a 10 ani de la înființarea Operei din Timișoara și a Ansamblului de cîntece și dansuri „Ciocîrlia".

● Va avea loc în Capitala trecerea în revistă a celor mai reprezentative ansambluri artistice ale naționalităților conlocuitoare: secuiesc din Tg. Mureș, german și sîrbesc din Timișoara, lipovenesc din Tulcea, turcotatar și bulgăresc din Constanța, ciangău din Bacău, armean din București.

● Se va termina tipărirea celei mai voluminoase opere editată vreodată în țara noastră: „Dicționarul limbii romîne literare și contemporane", al cărui ultim volum va apărea în librării cu prilejul „Săptămînii cărții".

● Pentru echipele artistice de amatori, Casa Centrală a Creației Populare din R.P.R. va difuza piesele într-un act premiate la concursul „Vasile Alecsandri" precum și peste 30 de lucrări corale create de compozitorii contemporani în cinstea celei de a 10-a aniversări a R.P.R.

Fotografii de A. MIHAILOPOL și A. LOVINESCU

MISTERUL ASCUNZĂTORII
SAU
ASCUNZĂTOAREA MISTERIOASĂ

— Roman senzațional în care se arată și consecințele —

de Lascăr SEBASTIAN

CAP. I

Cei doi prieteni se revăd

— Helo, Dicks!

— Helo, Bing!

S-au revăzut. Vertiginos s-au îmbrățișat, bătîndu-se reciproc pe spinare, amical.

— Ce cauți pe aici, Dicks?

– N-am timp să-ți explic, Bing. Dacă stau de explicații, mi-o ia altul înainte.

— Aha! — zise Bing, dumirit. Vasăzică cauți ce caut și eu. Îmi faci concurență, carevasăzică.

Și cît ai zice „pește", cu un pumn zdravăn, Bing îl culcă la pămînt pe bunul și vechiul său prieten Dicks. Care, după ce clipi mărunt și-și scutură umerii vînjoși, acolo jos, pe caldarîm, se ridică fulgerător și complet refăcut sufletește, aplică vechiului și bunului său prieten Bing o „directă", urmată imediat de un „upercut". Abia lungit pe caldarîm, Bing, cu o supremă sforțare, se ridică precum „hopa Mitică" și, fără să-și ceară scuze sau alte chestii, îi trînti bunului și vechiului...

Dar nu mai am timp să intru în amănunte. Trebuie să trec vertiginos la:

CAP. II

Goana începe

Dimineața e splendidă. De-o frumusețe rară. Așa superbă dimineață n-a mai văzut New York-ul (căci la New York ne aflăm) de cînd se știe. Cerul albastru ca safirul, pe care plutesc clăbucii unor nori albi, pare că... Dar vă închipuiți că n-o să mă apuc acum să fac descrieri de natură care de mult nu mai plac nici domnișoarelor de pension. Și n-am să le fac tocmai în acest moment, cînd indivizii ahtiați se află pe urmele ascunzătorii pentru a-i dezlega misterul. Căci nu e vorba numai de Bing și de Dicks. Ci de Dicksi și de Bingi. Ei, „este" destui la New York. Deci, după ei, băieți!

Totul e să fii tu primul. Nu ești primul, înghiți hapul. Cine-i primul e și ultimul. Căci în joc nu-i decît o singură bancnotă de o mie de dolari. Ol rait!

Dar, însă, totuși, cu toate astea, unde-i ascunzătoarea ?!

Un lucru e precis: ascunzătoarea se află, în această dimineață splendidă, cu cerul albastru ca safirul etc. — se află în raza Gării Centrale newyorkeze. Că doar s-a anunțat la radio!

— Hm! — cugetă pansiv unul dintre Dicksi—raza Gării Centrale! Dar undee ? Tisăszăcheișn!... Al dracului Bill Kolan!

Pînă să stabilim cine-i acest Bill Kolan și cît îi el de-al dracului, e clar că trebuie să ajungem ăi dintîi în raza respectivă.

Zi și dumneata dacă ne putem permite să străbatem toate odăile, să ieșim pe culoar, să coborîm scările, să ieșim în stradă. Aș! Sărim pe fereastră! E mai de-a dreptul și mai rapid. Ne așezăm în mijlocul drumului, ca să oprim primul automobil. Indiferent: taxi sau particular, limuzină sau camion, ocupat sau neocupat. Musai automobilul să oprească și să ne ia. Poate mașina are altă direcție ? Gogoși! Una în cap șoferului și-l convingem să meargă în raza Gării Centrale! Poate șoferul o să vrea, cum cere legea circulației, să oprească pe la stopuri ? Aiurea! Încă una în cap și-l convingem că nu e cazul să ne producă întîrzieri. Mai bine să producă accidente cu sîngele altora decît nouă o cît de mică întîrziere. Ochei!

Acum, fă-ți idee: dacă din toate părțile New York-ului, bărbați, femei, băieți, fete — mii și mii — se năpustesc în raza gării, în acel stil american mai sus descris, fă-ți idee cîte accidente nu survin în această splendidă dimineață cu cerul... etc.

Ce vreți! Cu orice preț trebuie să dăm de ascunzătoare!... Și să fim primul!...

CAP. III

În căutarea ascunzătorii

Dacă ești dăștept, deduci ușor. Ce raza gării ? Chiar în gară! Ce gară ? Chiar la șeful gării! Cîți sîntem cu toții ? Cine mai poate și mai stă să numere! O să încăpem toți în birou ? Nu, dar n-are a face. Deci, buluc în biroul șefului de gară! Se intră pe ușă, dar și pe ferestre. Vasăzică, ușa a fost dislocată și ferestrele sparte. Birourile răsturnate, sertarele răvășite. Șeful gării cu capul spart. De altfel, și noi între noi, ăștia care căutăm, nu ne menajăm. Ne smulgem cîte un șomoiog de păr, ne scoatem cîte un ochi, maximum doi, ne călcăm în picioare și altele.

Dar, aoh! ascunzătoarea nu-i în biroul șefului de gară. Dat dracului Bill Kolan!

Tot buluc, ca frații, ieșim pe peron. Intrăm la „Mișcare". Harcea-parcea din aparate. Aoh! nici aici! Lăsăm în nesimțire pe impiegați și iar ieșim pe peron. Răsturnăm coșurile cu hîrtii. Ioc!

Aha! o fi jmecher Bill ăsta, dar nici noi nu ne lăsăm mai prejos. Am ghicit! Ascunzătoarea este chiar în expresul care intră acum în gară. Grămadă pe expres! Percheziție generală! Iar geamuri sparte, uși dislocate, capete deteriorate, femei leșinate... Expresul e ținut în gară exact, pe ceas, ca la căile ferate, 5 ore întregi. Dar aoh! Nix! Misterul ascunzătorii rămîne deocamdată nepătruns.

În alte părți ale aceleiași „raze" blestemate, alții fac ca noi. Iată marele magazin X. Nimeni, timp de cîteva ore, nu poate cumpăra un capăt de ață. Au năvălit căutătorii. Mărfurile date jos din rafturi, vitrinele răsturnate, vînzătorii molestați.

— Helo, Maud!

Mica și frumoasa Maud, vînzătoarea de la parfumuri, încearcă să distingă cine a strigat-o. Într-o clipă, plonjînd peste sutele de capete, este lîngă ea Dicks.

— Tu ești, iubitule ? — gungurește mica Maud.

Drept răspuns, Dicks o caută în sîn, subsuori, oriunde. Zadarnice sînt protestele pudice ale micii Maud. Dicks, ca apucatul, caută de zor. Dar, aoh! ascunzătoarea nu-i nici aici. Dicks, după ce constată tristul adevăr, dă iubitei sale un picior zdravăn și grăbește să ajungă la etajul superior...

Și uite așa, pînă la dezlegarea misterului ascunzătorii unde a fost pitită bancnota de o mie de dolari, în raza Gării Centrale a orașului — cogeamite — New York, metroul nu mai circulă, automobilele sînt răsturnate, casele devastate, cabinele telefonice distruse, chioșcurile de ziare răvășite, cutiile poștale făcute praf, parcul desfrunzit prematur în această dimineață etc...

Desigur, pentru un roman senzațional, se pune imediat întrebarea: care-i criminalul care a dezlănțuit această sinistră nebunie? Care? !?...

CAP. IV

În care se vede că autorul nu e totuși atît de naiv

S-ar putea ca vreun cititor mai naiv să exclame:

— Ce ne toarnă ăsta la moși-pă-groși ? Drept cine ne ia ? Nici în cele mai proaste romane senzaționale nu se trag lucrurile de păr în halul ăsta!...

Aoh, regret! Afară de incidentul cu mica Maud — pus intenționat ca să asezonez romanul și cu o aventură de amor (recunosc: mult prea sssfîșietor) — încolo totul e absolut autentic. Totul: trenurile oprite cinci ore, parcurile devastate, magazinele răvășite, circulația sistată, accidente, victime etc.

Pentru ce ? Cum ?

Cine este Bill Kolan ?

Este spicherul de dimineață al unei mari companii newyorkeze de radiodifuziune. El trezește în fiecare zi pe americani, vestindu-i că în cutare parte a marelui oraș „compania" a ascuns o bancnotă de 1000 de dolari. Cine o găsește a lui e! De aici, ține-te, băiete! Se întîmplă tot ce-am istorisit noi și multe altele.

Care nu crede n-are decît să citească toate ziarele care apar la New York și care au ajuns și ele să se revolte împotriva „companiei" că nu și-a găsit alt mijloc de reclamă.

Însă „succesul" acelei „companii" e atît de colosal încît s-au găsit imitatori la Chicago și Los Angeles.

Cum s-ar zice, pecinginea se întinde.

Mda, ce să-i faci! Vorba aia: mod de viață...

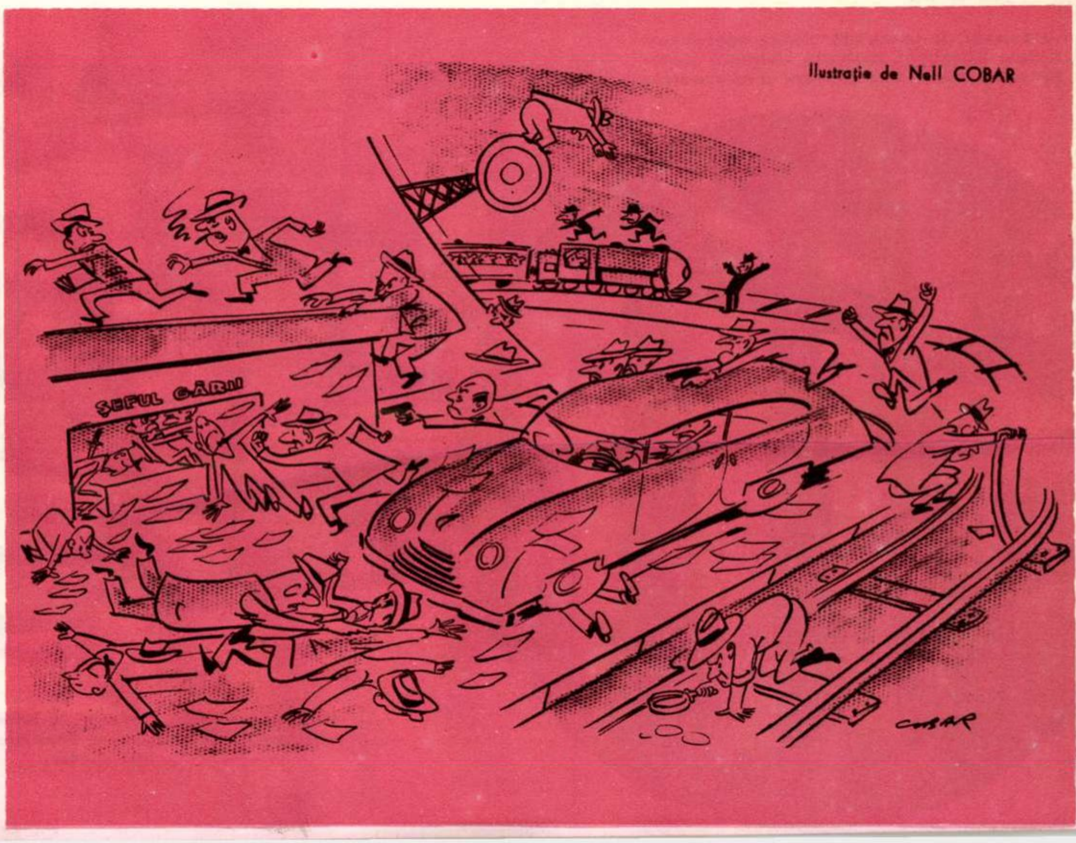

Ilustrație de Nell COBAR

PULBEREA MIRACULOASĂ

— Policlorura de vinil —

— fotoreportaj —

de C. BOZBICI și A. LOVINESCU

Pe zi ce trece obiectele făcute din materii plastice capătă un rol tot mai important în viața noastră. Pe nesimțite ele poposesc în camere sub forma celor mai diverse obiecte, de la banala scrumieră, pînă la perdeaua vaporoasă și păpușa cochetă care își dă ochii peste cap și amuză fetițele. Chiar noi am început să avem predilecție pentru îmbrăcămintea plastică și purtăm cu plăcere o șosetă, un ciorap, un pulover, o cămașă din nylon ori perlon.

N-au trecut nici o sută de ani de cînd s-a născut prima materie plastică, simplul și atît de obișnuitul celuloid (1870). Treizeci de ani mai tîrziu, din cazeina care se află în lapte ia naștere, o dată cu secolul nostru, galalitul. Și de atunci, printr-o formidabilă dezlănțuire, apar noi materii plastice care concurează în toate domeniile cu lemnul, oțelul, lîna, sticla etc.

Multe materii plastice se obțin din materii prime naturale: lemn, lapte etc. Dar chimiștii merg și mai departe. Ei uzează de diverse combinații de substanțe pe care le modifică după cum vor.

O știre pierdută printre zecile de informații de pe pagina întîi a ziarelor anunța, mai zilele trecute, intrarea în funcțiune a primei fabrici de policlorură de vinil din Romînia.

Am poposit și noi în micul orășel ardelean, în Tîrnăveni, să asistăm la acest miracol chimic. Fabrica este în întregime o creație romînească: proiectul, utilajul și montajul aparțin tehnicienilor romîni. Am fi vrut să vedem cu ochii noștri nașterea materiei plastice, dar n-a fost cu putință. Întregul proces se petrece în lumea secretă a conductelor, în întunericul agregatelor, sub controlul precis al aparatelor de măsurat. O fabrică modernă, unde oamenii doar veghează utilajele.

Policlorura de vinil se fabrică aici din acetilenă și acid clorhidric. Sinteza lor în fază gazoasă se face în reactoare mari în prezența unui catalizator. La început clorura de vinil este gazoasă, apoi prin comprimare se lichefiază. Mai departe, în niște autoclave orizontale, are loc polimerizarea, obținîndu-se latexul de policlorură de vinil. Materia primă ce se obține e un praf alb care ușor îl poți confunda cu făina, dacă nu ești avertizat. De la Tîrnăveni, policlorura poposește la alte fabrici din țară unde, prelucrat se transformă în obiecte de larg consum.

De la Uzinele Chimice din Turda au venit la practică vreo cîțiva tineri. Șeful de echipă Stoica Ion (stînga) explică unuia dintre ei procesul de fabricație.

La panoul de comandă, tînăra operatoare Crețea Elisabeta reglează debitele gazelor spre coloana de amestec și reactoare...

↓

Acidul clorhidric, materie de bază în fabricarea policlorurii de vinil, este depozitat în uriașe cupe de gresie.

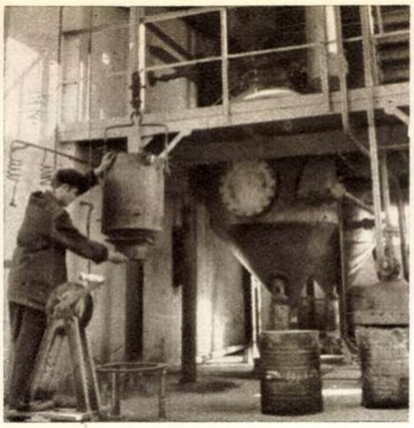

Aici incepe fabricația policlorurii de vinil. Buncherul generatorului este alimentat cu materia primă...

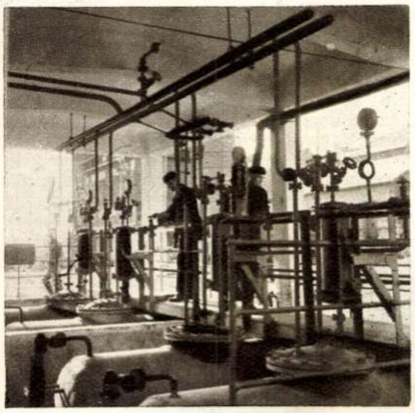

Clorura de vinil lichidă este stocată în cisterne metalice.

S-a întimplat ceva ?... Nu! Inginerul C. Ştefănescu face obişnuitul control al agregatelor. Fotoreporterul nostru l-a surprins in sala compresoarelor...

Drumul clorurii de vinil lichide se apropie de sfîrşit: a ajuns in autoclavele orizontale unde, în urma polimerizării, se transformă in latex.

...Şi aceasta este policlorura de vinil, produsul finit al fabricii. Materie primă, pe care alte întreprinderi din țară o vor folosi la confecționarea de poşete, ciorapi, pulovere etc.

Fabrica de policlorură de vinil din Tîrnăveni.

A venit Ion

de Liviu MAIOR

Ilustrație de Tia PELTZ

O poartă mare de țară cu acoperiș de șindrilă colorată. Am bătut la ea.

Din pridvorul casei o umbră omenească mă îndemnă:

— Poftim fără teamă. Nu ținem cîini.

O zării apoi, legănîndu-se prin ceață, cum vine să mă întîmpine. Abia de aproape recunoscui într-însa o femeie tînără, care leopăia, desculță și șchioapă, prin glodul ogrăzii.

— Poftiți în casă. Nu ținem cîini.

În casă era cald și liniște. Un foc din lemne ude sîsîia chinuit, legănînd pe pereți lumini gălbui, tremurînde. Cineva, adunat pe o lăicioară în dreptul sobei, se îneca chinuit cu o tusă seacă, șuierînd ascuțit la fiecare răsuflare. O bătrînă scundă torcea, luptîndu-se cu astma. Din dreapta, o fetiță, prinsă în întuneric, mă privea nemișcată, suită pe o ladă mare de zestre. Am întrebat:

— Dacă aș vrea să rămîn peste noapte aici, cu cine trebuie să mă învoiesc?

Cele două femei trebăluiau tăcute. Tînăra se așezase de îndată lîngă geam, în fața unei mașini de cusut. Desfăcea ceva cu un capăt de foarfece. Îmi răspunse bătrîna, șuierîndu-și cuvintele:

— Cu fata mea.

— Cu dumneaei? — arătai eu cu capul spre femeia de lîngă mașină.

— Dumneaei mi-i nepoată. Cu fata mea trebuie să vă înțelegeți.

— Bărbat în casă nu aveți?

— Avem și om. Acuma-i la Turda. Dar tot cu Leontina vorbiți.

— Leontina e fata dumitale și gazda casei?

— Așa, da. Sosește... nu mai e mult.

Din nou liniște. Aceeași liniște grea, mohorîtă, care mă împresurase din prima clipă. Am început să-mi las într-un piron din grindă pălăria, ranița și mantaua. Aproape de vatră am aflat un scăunel. Stînd pe el și plimbîndu-mi palmele peste dogoarea plitei, le-am istorisit pe scurt pățania.

— Trebuia să ajung azi pînă-n prînz la Gușter, în comună. Am vrut să tai de-a dreptul peste munte. M-au apucat ploaia și ceața, cînd am ajuns în dreptul fîntînii aceleia de piatră. Nu cunosc de fel locurile și m-am simțit rătăcit. Așa am ajuns la dumneavoastră.

O zării pe tînără ridicîndu-se. Cu piciorul ei olog începu să se învîrte prin cameră. Îmi așeză în poală o cană cu lapte cald. Undeva, în partea cea mai neagră a încăperii, deschise o ușă nevăzută. Cîteva clipe... O închise la loc. Ceva ca un ghem de lînă mă lovi moale deasupra gleznei. O pisică albă, cu coada mușcată, bătea capul de picioarele mele, sticlindu-și stăruitor ochii.

Pe ladă, fetița începu să sforăie încetișor. M-am întors spre ea. Avea un obraz lunguieț, năpădit de pistrui. Semăna leit cu femeia de la mașina de cusut. Deschise ochii ei mărunți, negri; i-am zîmbit, întinzînd mîna să o dezmierd. O clipă mă privi mirată, apoi speriată de-a binelea. Se prelinse de pe ladă, adăpostindu-se pe vatră. Bătrîna vorbi:

— Lăsați-o în pace. Nu stă la mîngîiat.

Pe genunchi cana cu lapte începea să mă ardă. Apucai să sorb încetișor din ea, cătînd pe furiș împrejur.

De-a lungul pereților se îndesau mogîldețe negre, pînă aproape de plafon. Le deslușii treptat, luptîndu-mă cu întunericul: saci dolofani, legați la gură, lădoaie zdravene. Deasupra: cojocele, pieptare, covoare, caiere mari de lînă. Într-un colț, unele peste altele, ciubere, cofe, donițe. Cineva se ocupa aci cu negoțul... Iar încăperea de alături era fără îndoială plină cu lucruri asemănătoare din moment ce stăpînii casei trebuiseră să găsească loc pentru marfă chiar și în bucătărie.

Ascultam amețit țăcănitul mașinii de cusut. Cînd, mai tîrziu, amuți pentru un timp, auzii un sforăit monoton lîngă ureche. Motanul torcea, ghemuit pe vatră, aproape de umărul meu. Tînăra spuse deodată:

— L-am visat astă-noapte pe Ion.

— Î-i vremea săracul să se întoarcă. Miercuri îs opt luni de la plecare.

Bătrîna plîngea? Nu-mi puteam da seama. Întrebai:

— Ion, de care vorbiți, e stăpînul casei?

— E bărbatul fetei mele.

Încetișor, ca o pisică, fetița se dezlipi de pe vatră și veni să se așeze îndărăt pe ladă.

— Iar copila a cui e?

Bătrîna oftă:

— A noastră.

Pe urmă tăcu o oră. Mai bine, poate. Nimeni nu se mai gîndi să vorbească. Picoteam de somn. Laptele cald îmi stîrnise oboseala. Am tresărit într-un tîrziu, auzind-o pe tînără vorbind nespus de repede:

— El e... știam că sosește.

Sta înălțată pe piciorul cel sănătos, limpezind cu palma fața aburită a geamului.

— S-o fi temînd de cîini, se ridică bătrîna. Din prag, unde ieși, strigă de două ori:

— Haida, dragă. Cîini-s duși.

Cînd se înapoie, lăsă ușa deschisă. Goni fetița și, deschizînd lada, începu să caute ceva înăuntru.

Așa ne găsi Ion. Era un bărbat slab și scurt de stat. Cu o față prelungă, osoasă, pe care se îndesa în voie o barbă neagră, zbîrlită, nerasă de săptămîni întregi. Zîmbea. Ochii îi erau mari, albaștri, plini de o bunătate tristă. Purta un surtuc de oaie și nădragi strîmți de cînepă. De pe opinci glodul lipiclos i se urca pînă aproape de genunchi. Spuse pentru toată lumea:

— Bine v-am găsit sănătoși.

— Doamne ajută, răspunseră împreună femeile.

Stînd cu spatele și cotrobăind în ladă, bătrîna nu reușea să afle lucrul căutat. La mașină tînăra desfăcea cu vîrful foarfecei tivitura unei cămăși. Mereu liniște, ca și pînă atunci...

Era Ion cel așteptat, sau alt Ion?

După ce așeză în cui căciula și traista, veni să-mi întindă respectuos dreapta. Avea o palmă nespus de mare. Pe lîngă noi trecu bătrîna spre locul ei de lîngă vatră. Ducea cu ea un fus gol.

Omul tuși. Nu știa ce să-mi spună. Zîmbi cu duioșie fetiței de pe vatră, apucînd-o de mînuță.

— Tata mare, Domnico. Nu mă cunoști, ha?

Copila zîmbea parcă. Cu o mînă îi apucă un nasture al căputului.

— Ți-am adus pere și nuci. Să te bucuri și tu la ceva.

Începu să-și dezlege nojițele încălțării: puse opincile sub vatră și veni numai în ciorapi groși să se așeze pe dunga patului, aproape de mine.

— Sînt plecat din martie la cîmpie. De opt luni adică.

— La fabrică?

— Nu la fabrică. Nu mi-i învoită munca grea. Am o boală de piept. Ar fi și aci treabă la pădure, dar e muncă grea. Și nu mi-i învoită munca grea. La cîmpie stau ca îngrijitor la vite cînd într-un loc, cînd în altul. Mi-e la îndemînă așa. Munca grea nu mi-i învoită.

Avea pămînt puțin. Cît e, îl muncește Leontina, nevastă-sa. Fata lor face cojocele, pieptare, covoare, coase cămăși, poale, catrințe. Ce nu face? Nu se află în jur fată mai pricepută ca ea. Bătrîna toarce toată ziua. El n-are ce să caute aci. Pămîntul tot e numai pășune. Ca la munte.

— Nu ți-i urît să stai mai mult plecat decît cu ai tăi? Departe de casă?

— Ce să fac. M-am învățat. Cînd eram tînăr și sănătos stam toată vremea aici.

Se posomorî.

— Nu cred să nu afli de lucru mai aproape de casă.

— Numai la pădure. Și la colectivă ar fi...

— Am trecut azi dimineață pe acolo și am văzut cirezi întregi de vaci. Oamenii ei se ocupă, cred, mai mult cu creșterea vitelor. Am stat puțin la ei. Nu știu dacă treburile merg bine sau nu.

— Merg binișor.

— Atunci de ce nu te hotărăști să te înscrii?

Se feri să mă privească. Își bătea cu palma buzunarele, cercînd să dibuiască tabachera. Învîrti o țigară groasă în foaie de gazetă și întrebă, lipindu-i marginile.

— Dumneavoastră sînteți de la partid?

— Nu sînt. Vorbesc și eu așa. Poate nu spun bine... Ce crezi? ...Poftim chibrite. Ale dumitale or fi ude.

Dar și ale mele se dovediră neputincioase. Fu nevoit să caute foc în gura sobei. Cînd se întoarse întrebă, ciulind urechile:

— Unde lipăie mița? Voi n-auziți?

— N-are unde, spuse bătrîna. Toate ulcelele sînt acoperite. Dar de dohan tot nu te-ai lăsat?

— Nu-mi plac mițele. Să nu le văz.

Trimise fumul în plafon, vînturîndu-l din dreptul fetiței. Continuă spre mine:

— N-am învoire de la doctor să fumez. Am o boală de piept, vă spusei. Nici să-l las nu pot. Cu o țigară îmi afum necazurile. Las' că e bine și așa.

Îmi povesti mai departe, nu știu de ce, de un bătrîn de la cîmpie, care a trăit douăzeci de ani cu un singur plămîn. Călărea, juca, doinea din fluier. Nu arăta de fel a beteag. În vară, acum, i-a apucat un picior vîrtejul batozei. Din asta a murit.

Abia acum văzui un dulap mare, negru, care se dezlipise pe nesimțite de lîngă perete, în față. Întunericul căzuse treptat de pe el. Sus, la ultimul cat, sticleau trezite oalele cu castraveți... Afară se însenina, de bună seamă. Norii aveau spărturi vineții: ologa ieșise cu un șorț de mălai, lăsînd ușa deschisă.

Ion răspunse abia acum întrebării mele:

— Ba da, spuneți bine.

În schimb îmi ocoli privirile.

— S-ar afla loc bun pentru mine acolo. M-aș lecui poate și de beteșug.

— Pentru toți ai casei s-ar găsi de lucru. Pe dumneata te-ar trimite poate la un sanatoriu.

— Știu.

— Atunci ce mai aștepți?

Rîse fără poftă. Cu buza de jos își apuca, după obicei, mustățile:

— Nu-s aci de capul meu.

Simțeam din ce în ce mai mult prezența

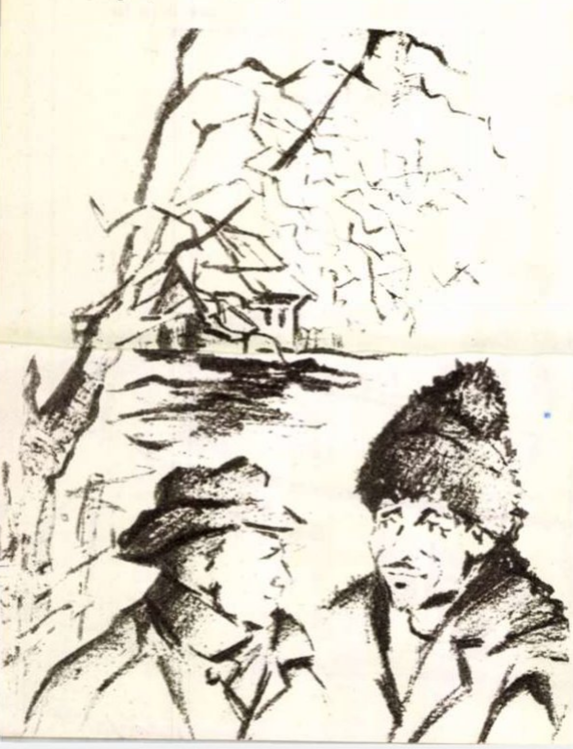

nevăzută a Leontinei, care zăgăzuia cuvinte şi inimi chiar de la depărtare. Mă ferii totuşi să-i pomenesc numele.

De afară, prin uşa deschisă, se strecurau şuviţe proaspete de aer. Vremea mergea spre înseninare; puteam să-mi continui drumul. Mutai mantaua de ploaie lîngă foc.

Ion aproape că nu mă vedea. Sta ghemuit, cu ochii pierduţi, pe marginea patului. La ce se gîndea?

— La ce te gîndeşti?

Mă privi fără să înţeleagă. Spuse, arătîndu-mi coşul pieptului:

— ... Aici mă doare, cînd mă doare. Doctorii spun că la sanatoriu m-aş face bine. Poate-s vorbe. Dar la colectivă ar creşte în schimb cu zile Domnica.

— A cui e copila?

— A fetei mele. Cea pe care a-i văzut-o cosînd la maşină. Am avut cinci copii. Nu mi-a trăit decît o fată. Şi aceea, biata, ologită de mică.

— Dar tatăl copilei unde se află?

Omul şovăi. Strivea cu călcîiul un bob de linte:

— Nu-i făcută cu cununie.

Pe laiţă bătrîna începu să plîngă deodată, se ridică, luă fetiţa de pe vatră şi o mută lîngă ea. Din tîrnaţ aduse un pumn de prune uscate.

Ion continuă cu vocea scăzută:

— Ne-a auzit, se vede, că vorbim de fătuţă. A cuprins-o mila. Acum patru ani au fost prin părţile noastre cătane. Cu un căprar, s-a luat în dragoste fata. Ce poate aştepta o oloagă de la viaţă? Nimeni pînă atunci nu s-a uitat la ea... Pe urmă cătanele au plecat, iar noi pe lîngă altele am rămas şi cu ruşinea de a creşte o bitangă.

Văzui apoi că doreşte să-mi spună ceva, aşa ca nimeni altul să nu mai audă:

— La colectivă nimeni nu te întreabă de vii cu ruşine sau cu beteşug. Harnic să fii!...

Şi se amuză grozav de vorbele acestea. Cu un rîs subţire, plin de sughiţuri. Nu ştiu de ce. Mai tîrziu îndrăznii, în sfîrşit, să-l întreb:

— Spune-mi: Leontina, nevasta, cu ce se ocupă în casă?... Ce face?

Se posomorî mai de grabă decît aşteptam. Căută mai întîi foc la ţigară.

— Ce nu face? Mînă caii, coseşte, ară, suduie... Mai năprasnic ca un bărbat. Încarcă pe cai cojoacele şi covoarele feti-si, lîna toarsă de mă-sa, le duce pînă înspre Cluj şi mai departe. Cumpără de la oameni ciubere, doniţe, cofe, şi tot acolo le duce. Cînd se întoarce pune în şa saci cu bucate. Îi vinde aici la munte cu preţ bun. Toată socoteala şi banul casei îl ţine ea... N-ai teamă, e muierea dracului.

I se îngroşase şi glasul de supărare. Atunci se întîmplă că văzu ieşind de undeva pisica, sări ca ars, rostogolind-o cu un lat de picior. Apucă din cui vergeaua de tăieţei, gonind-o şi de sub pat. O urmări pînă în prag, blestemînd-o cu năduf. La întoarcere, rîdea potolit:

— Nu-mi plac de fel miţele.

Atunci sosi Leontina. O văzui prin gemuleţ cum trece poarta ogrăzii, călare pe un căluţ de munte, încărcat cu desagi. Intrînd în odaie, mă salută prieteneşte, întinzîndu-mi mîna. Era înaltă, voinică, cu obraji rumeni şi ochi vii. Nu părea nici mai bună, nici mai rea ca alţii.

După ce-şi descălţă cizmele, pipăi lîna toarsă de bătrînă, ghionti fetiţa de pe ladă ca să aşeze înăuntru o traistă plină, trimise fata să deshame calul şi trecu lîngă bărbat, întrebîndu-l de una de alta. Cînd plecai, îmi luă pe ceaşca de lapte doi lei, iar pe pumnul de prune dăruit de bătrînă, alţi doi. Din pridvor îmi ură:

— Drum bun şi mai poftiţi pe la noi.

Cînd fui în uliţă, îl auzii pe Ion gîfîind din urmă să mă ajungă:

— Să vă arăt drumul.

Ploaia încetase. Printr-o geană de nor se strecurau raze blînde de asfinţit.

— M-am ferit faţă de bătrînă să vorbesc. Dar eu sînt venit de ieri în sat. Am rămas pentru noapte la preşedinte. La cel al colectivei. Am mîncat şi am băut cu el. Tare aş vrea să fac ceva... Poate trec la el cu fata şi nepoata. Aştept o ceartă bună cu nevasta. Pînă la urmă o să vadă şi ea ca mine... ca noi...

Din ochi mă întrebă: „Am sau nu dreptate?“ Pe urmă îmi arătă calea.

Începui să cobor cu pas grăbit. Măsuram distrat depărtările, gîndindu-mă neîncetat la necazurile şi bucuria bietului Ion. La orizont, zăream munţii înalţi scuturîndu-se de ceaţă.

De vorbă cu Marioara Vasile

Despre naşterea fără dureri

Marioara Vasile şi-a ţinut cuvîntul pe deplin. De cum s-a întors cu băieţelul acasă, mi-a dat de ştire, şi într-o seară liniştită, m-a poftit să vin la ea. La lumina lămpii celei mici, m-a aşezat dinainte-i pe un taburel şi mi-a spus:

— Acum întreabă-mă, şi-ţi voi răspunde tot ce ştiu.

Faţa ei strălucea de atîta împăcare, încît n-am putut — arătînd către pătucul noului născut — să nu pun marea întrebare de prisos:

— *Ţi-e drag ?*

Prietena mea Marioara trăise încercarea maternităţii în felul ei temeinic şi cuminte; urmase fără absenţe, ca la liceu, cursurile de pregătire pentru gravide de la Maternitatea Polizu, şi, astfel, fericita dezlegare căpăta pentru mine o îndoită însemnătate.

— *Spune-mi, Marioară, — am întrebat — ce înţeles are acea vestită metodă a „naşterii fără dureri ?“*

— Numeşte-o metoda naşterii fără frică de dureri — mi-a răspuns zîmbitoare — şi vei fi poate la fel de aproape de adevăr.

Am privit nedumerită în obrazul ei totdeauna liniştit şi frumos.

— *E vorba mai ales de frică ? Nu cumva... ţi-a fost frică ?*

Mă aşteptam la o tăgadă bătăioasă. Răspunsul mi-a venit pe un uşor suspin:

— Mi-a cam fost.

— *Cum aşa ? De ce ?*

— Ţi-am mai spus că am venit pe lume anevoie... În tot răstimpul copilăriei, de cîte ori se apropia ziua mea de naştere, maică-mea îmi istorisea „patimile ei“, ca pe o adevărată liturghie... „Uite vezi, la ora asta, începuseră durerile să se inteţească...“ „Se făcea nouă, şi bietu' taică-tu încă nu dăduse de urma moaşei...“ Aflîndu-mă în aceeaşi împrejurare, cuvintele mamei au început să iasă din uitare, să prindă asupra mea o putere de temut.

— *Cum au putut sta cursurile de la maternitate împotriva unor atît de stăruitoare amintiri ?*

— Mi-au fost de neînchipuit ajutor.

— *În ce fel ?*

— Mai întîi, prin însăşi existenţa lor. Şedeam în jilţul ăsta singurică, eram în concediu, pregăteam lucruşoarele pentru Daniel. Şi... încet, încet, grijile mă copleşeau. Îţi dai seama cît era de înviorătoare, în asemenea clipe, obligaţia de a ieşi la anume oră, de a te aduna cu lume multă, de a vedea femei în aceeaşi stare ca şi tine. Lucrurile deveneau dintr-o dată fireşti, generale, putînd fi chiar subiect de glumă şi de taifas. Un doctor se afla la îndemîna noastră, gata să consulte, să asculte, să povăţuiască... Dintr-o dată ne vedeam la şcoală, în faţa

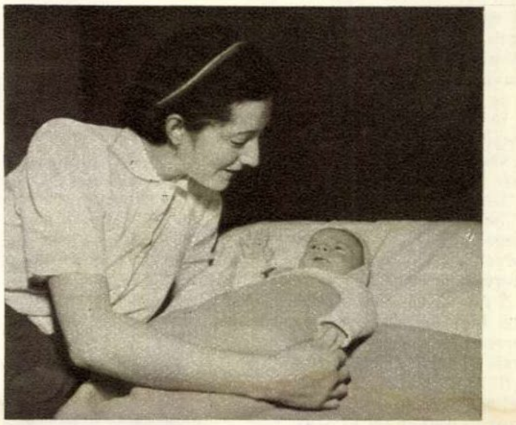

unor planşe colorate, dinaintea unui profesor-doctor, ceea ce ne lăsa să înţelegem că dacă vom învăţa cu sîrg, de bună seamă vom trece şi examenul cu bine; că „naşterea“, acea forţă năprasnică a naturii fusese într-atît domesticită, încît încăpuse în rutina civilizaţiei noastre de zi cu zi, şi se învaţă ca la şcoală...

— *De fapt, ce zugrăveau acele planşe şi ce preda acel profesor ?*

Marioara a clipit din ochi cu şiretenie şi m-a dus către răspuns din aproape în aproape.

— Ce se învaţă la şcoala de dans ?

— *Să dansezi.*

— La şcoala de înot ?

— *Să înoţi.*

— La „şcoala de naştere ?“

Am bufnit în rîs amîndouă. Apoi, Marioara a continuat cu seriozitate:

— Se învaţă anatomia corpului femeiesc şi fiziologia naşterii.

— *De ce aşa ?*

— Te-ai gîndit vreodată că frica e mai cu seamă frica de necunoscut ? De-ai ştii, etapă cu etapă, ce se petrece în organismul tău, de ce se petrece ceea ce se petrece, cărui fapt se datoresc suferinţele, şi cum pot fi ele rînd pe rînd alinate, aduce crede-mă, o mare linişte, încredere şi siguranţă. Noi „şcolăriţele de la Polizu“ am fost duse să cunoaştem din timp diversele săli, instrumente ce poate avea să fie folosite asupra noastră, personalul instituţiei. Astfel, am intrat în maternitate ştiind întocmai la ce să mă aştept, iar cînd simţeam că mă încearcă temerile, luam lecţia de la capăt şi mi-o spuneam în gînd : „vasăzică mai întîi va fi aşa, iar eu mă voi purta aşa, apoi se va întîmpla aşa, şi eu va trebui să fac aşa. Dacă se va ivi cazul cutare, mi se face injecţia cutare. Aş putea spune că am încercuit în mintea mea evenimentul, că l-am învăţat pe de rost, l-am făcut al meu, iar cînd a fost să-l trăiesc, l-am stăpînit tot atît de bine... Nefiindu-mi frică am răspuns cerinţelor doctorului cu mintea limpede, şi am născut aproape fără dureri. Alte colege de la curs mai bine pregătite şi mai echilibrate au avut o naştere cu totul nedureroasă.

— *Spuneai adineauri: „va trebui să mă port aşa“. De unde ştiai cum e bine să te comporţi ?*

— Pregătirea cuprinde şi un antrenament corporal. E vorba mai cu seamă de cîteva exerciţii de respiraţie, de relaxare şi de încordare, de cîteva mişcări de gimnastică şi de masaj. Ca ori şi ce act fiziologic şi acesta poate fi antrenat şi educat.

Dornică să-mi lămurească lucrurile cît mai pe înţeles, Marioara s-a ridicat din jilţ, a făcut lumina mare şi mi-a scos dintr-un sertar o broşurică galbenă, plină de schiţe şi de poze.

„Pregătirea psihoprofilactică a gravidelor pentru naştere“, *de dr. S. Han şi dr. O. Vago. Silabiseam titlul cu voce tare, cînd am auzit, pe neaşteptate, un scîncet subţire: din pătucul lui, Daniel ne dădea de veste, primul, că orele erau tîrzii. Părinţii l-au privit atunci cu caldă încuviinţere şi mi-am dat seama că sunase ora cinei pentru cei mari ca şi pentru cei mici şi luîndu-mi rămas bun de la familia Vasile, am plecat acasă cu sufletul plin de nădejdea vieţii celei bune, pe care mi-o împărtăşise prietena mea, Marioara...*

Anca VARNALI

Fotografie de S. STEINER

SAVANTUL
ROMÎN
EMIL
RACOVIŢĂ

PRIN PATAGONIA

(Urmare din numărul trecut)

Puerto Consuelo, pe canalul Ultima Esperanza. Sus: Puma (Felis concolor), leul american.

Frumosul animal mirosi hoitul raţei ucise de mine în seara ce trecuse, dar se îndepărtă de el cu dispreţ suveran. Nu mai aveam timp de pierdut şi am tras. Izbit în inimă, lupul căzu. Tovarăşii mei, care mai dormeau, săriră înspăimîntaţi în picioare şi puseră mîna pe arme. Le cerui scuze pentru fapta mea şi înţeleseră. Lupul magellanic este mai mult un „zorro", adică o vulpe, dar caracterele pe care le întruneşte îl fac să fie considerat de unii lup, de alţii vulpe. Indiferent de această controversă, el e un animal admirabil. Lung de aproape un metru, pare şi mai mare din cauza cozii mari şi stufoase. Culoarea cenuşie a blănii bogate bate în negru. Urechile şi partea posterioară a capului au un păr roşu aprins, ce scoate în relief profilul elegant al unui craniu masiv.

12 noiembrie

Caii noştri s-au pierdut. Ne lipsesc zece şi însoţitorii mei s-au risipit să-i caute, dîndu-mi răgaz să-mi continui observaţiile prin împrejurime. Herbarul meu s-a îmbogăţit cu numeroase plante printre care, foarte probabil, multe specii necunoscute încă. Cu mari dificultăţi am străbătut o regiune a cărei vegetaţie deasă mă împiedica să înaintez, pentru ca apoi să mă împotmolesc prin nişte mlaştini păcătoase. Cînd am crezut că sînt, în sfîrşit, la liman am intrat pe teritoriul unei noi populaţii de Cururu, care m-a silit să repet lecţia de ...spaniolă clericală, învăţată de la tovarăşii mei.

Învingînd, în sfîrşit, cele trei obstacole, am incercat să mă apropii la o bătaie de puşcă de un guanaco, dar înţeleptul animal se ţinea inafara zonei periculoase, ba chiar rîdea de mine scoţînd, din cînd în cînd, cîte un nechezat ascuţit. Guanaco sau Lama huanachus este unul din cele mai caracteristice mamifere mari ale Patagoniei şi Ţării de Foc. Este un soi de cămilă de mărimea unui cerb, avînd o blană galben-roşcată. El constituie hrana de bază a indienilor Tehuelche din Patagonia sudică şi Selknam din Ţara de Foc, servindu-le în acelaşi timp şi la confecţionarea îmbrăcămintei. A trebuit să mă resemnez în ce-l priveşte pe guanaco şi să mă mulţumesc cu capturarea unor fluturi şi gîndaci şi cu satisfacţia practică a recoltării unor ouă de gîscă.

Un gauchos în „costum de lucru"...

13 noiembrie

Timp frumos. Plecăm la cinci dimineaţa. Toată ziua călărim printr-o regiune complet nelocuită a pampei. Traversăm văi şi coline prin ierburi înalte — imensă împărăţie a turmelor de guanaco. Îmi pregătesc arma, îmi strunesc calul şi mă apropii de un pilc. Sînt ca la 50 de metri, dar nu par a se sinchisi de mine: continui înaintarea din ce în ce mai uimit. Sînt la 20 de metri de grup şi animalele continuă să rămînă netulburate. Doar cîte un nechezat ascuţit şi un cap întors spre mine îmi arată că prezenţa mea a fost înregistrată. Nu sînt un vînător cu principii, dar consider totuşi neleal şi nesportiv să trag de la o asemenea distanţă. În consecinţă descalec, iau arma în bandulieră şi mă apropii liniştit. Sînt la cîţiva metri de un pui care ridică capul, mă priveşte curios, apoi calm se apropie de mine: întind mîna dar deodată răsună cîteva detunături şi doi călăreţi năvălesc spre mine, strigînd: „Gato! Gato!" Nu văd pisica asupra căreia îmi atrage atenţia Ardou: între timp cîrdul care mă interesase se răspîndise şi cum se îndepărtase... reglementar, ţinteam acum un guanaco. Îl dobor şi de-abia am timpul să încarc şi să trag asupra unui Nandu ivit şi el de nu ştiu unde. Moreno mă felicită pentru performanţă. În ce-i priveşte pe guanaco constat că sînt mult prea blînzi spre a fi consideraţi trofee vînătoreşti. În schimb mă bucur pentru doborîrea Nandului, acest struţ interesant.

Ne aflăm pe malul a două lagune învecinate unde viata freamătă intens. Turme de guanaco şi de cai sălbatici rătăcesc prin vegetaţia bogată din al cărei verde crud răsare, alb şi lucios, cîte un ou de Nandu. Gîştele şi raţele sălbatice îşi împart apele joase ale lagunei cu diafanele Flamingos şi cu cîrduri de bizare lebede albe cu gîtul negru: Coscoroba. Acest tablou variat şi viu este prins în cadrul pictural al florilor galbene, albe şi roşii de pe mal.

Tot timpul avem în faţă crestele negre şi dantelate ale Cordillierilor pe care îi reprezintă aici piscurile înzăpezite din Sierra Payne. Numai zgomotul infernal făcut de ibişii agăţaţi prin copaci rupe discordant măreţia acestui peisaj admirabil...

Ne continuăm drumul prin pampas, traversînd o lagună literalmente acoperită de păsări şi intrăm într-o regiune deosebită de ceea ce am văzut pînă acum. Tufe de spini în formă de sfere uriaşe dau un aspect ciudat stepei: cred că e vorba de Mulinum spinosum. Gauchos numesc această regiune „Meseta". Gazonul verde intens e împestriţat cu flori alpine. De pe înălţimea unei coline ne putem da seama de împrejurimi. Peisajul este încîntător.

Înaintăm pe Rio Baguales şi Rio Payne şi de pe o înălţime zărim un lac barat de patru morene ce formează un minunat semicerc. Facem campament şi mîncăm ouă de struţ coapte în coajă.

14 noiembrie

Ne angajăm pe o vale largă numită Rio de los Zancuados, adică rîul somonilor cu care însă nu reuşesc să fac cunoştinţă. Traversăm o minunată pădure de fag cu arbori doborîţi în mod primitiv, spre a se face loc unui drum, de altfel destul de bun. Întîlnim prin pădure un soi de cotineaţă pe roate trasă de doi boi. Aceste uriaşe cutii de lemn umblătoare sînt tot atît de caracteristice pampei ca şi oamenii, ca şi fauna şi flora ei. Ele reprezintă „magazinul" cîte unui negustor ambulant, care vizitează diferitele estancias şi alte aşezări omeneşti, oferind „mărunţişurile" tradiţionale: piepteni, oglinzi, veselă, ace, aţă, pomadă pentru mustăţi etc. Interesul vital al tuturor locuitorilor pampei asigură, în mod tacit, securitatea acestor rătăcitori singuratici.

Valea pe care înaintăm este prinsă între munţi ruiniformi, în spatele cărora tronează masivi acoperiţi cu zăpadă: Sierra del Castillio, Sierra Ballena şi Sierra Sol.

Zărim deodată în faţa noastră doi călăreţi ce se silesc să urce un mal după ce au traversat un rîu. Calul celui din urmă încearcă desperat să prindă malul sub copite şi saltă pe loc pierzînd terenul de sub picioare. Călăreţul loveşte furios animalul cu cravaşa şi înfige pintenii cu sete. Privim cu jenă spectacolul. Îl aud pe Ardou şoptind: „Bestia"! Deodată bălanul necunoscutului se ridică în două picioare şi se rostogoleşte pe povîrniş, cu călăreţ cu tot, în apa nu prea adîncă. Instinctiv, intrăm în galop să-l ajutăm pe nefericit. Iniţiativă inutilă căci omul este deja în şa, pe ţărmul înalt. A făcut doar o baie rece, pe care, de altfel, a meritat-o. Cei doi oameni au înfăţişări fioroase: bărbi negre şi neîngrijite le maschează feţele încruntate; privirile lor trădează cruzime; strîng gîturile carabinelor proptite de şa. Dar şi noi sîntem înarmaţi şi sîntem mai mulţi. Din înjurăturile cu care cel îmbăiat îşi alintă calul, constatăm că sînt nemţi. Sînt doi „lavaderos" ce spală aur în preajma muntelui Baguales. Patagonia a devenit un „do-

Turme de oi în pampas.

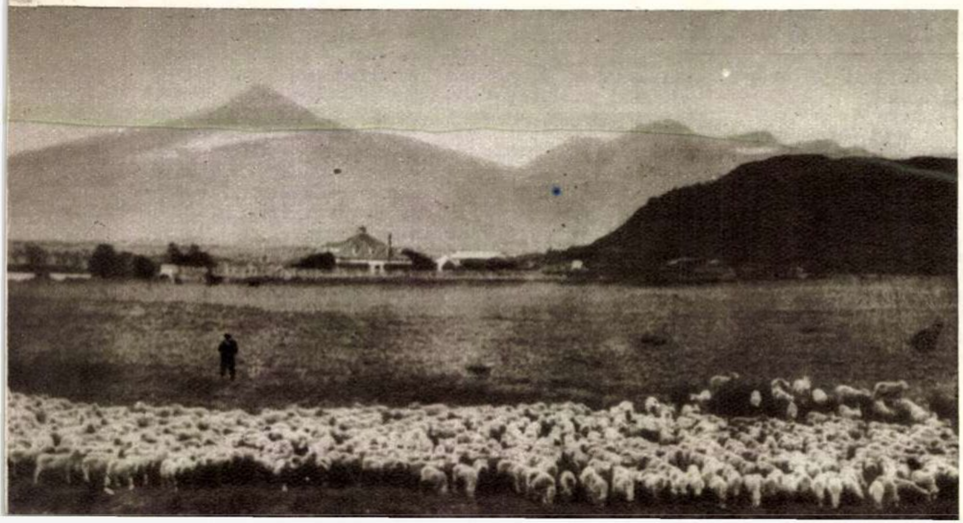

rado" al aventurierilor recrutaţi de pretutindeni, ce caută aici, adesea în van, o îmbogăţire rapidă şi fără bătaie de cap. O întîlnire cu aceşti „dezesperados" este în orice caz mai de temut decît una cu triburile indiene — mă asigură Moreno, căci negăsind aurul pe care îl caută, existenţa lor mizerabilă îi sileşte să utilizeze pistolul fără prea multă ezitare. De la primele vorbe schimbate cu cei doi ne dăm seama că au tras vîrtos la măsea. Ploştile lor sună goale la oblînc. Au cu ei un al treilea cal, legat cu o coardă lungă de şaua unuia din ei, iar calul poartă legat de el, cu capul în jos, un cerb. Ne spun că l-au împuşcat la Baguales. După talia mică, după culoarea albicioasă a blănii şi după coarnele cu ramuri firave şi scurte, constat că este un cerb de pampas (Odocoileus bezoarticus). Călărim în urma celor doi, studiind micul cerb, cînd deodată tresar: animalul mişcă! E încă viu! Revoltat peste măsură, strig celor doi să se oprească. Le explic ce-am observat. La cuvintele mele, rostite în nemţeşte, se pornesc pe un rîs isteric, răspunzîndu-mi că soarta cerbului îi priveşte pe ei şi nu pe mine. Apoi îmi întorc spatele. Transmit tovarăşilor mei discuţia avută. Cei trei peoni ai noştri, în care dragostea de animale, ca şi dispreţul şi ura împotriva oricărui lavaderos sînt înnăscute, pun mîna pe arme ca să dea o lecţie celor doi „perros" (cîini). Cu mare greutate reuşim să-i potolim, dar Ardou găseşte totuşi o soluţie: se apropie de calul care poartă cerbul şi cu o tăietură fulgerătoare de cuţit retează beregata animalului, curmîndu-i suferinţele. Cei doi lavaderos au observat asta numai la Ultima Esperanza şi-atunci au rîs din nou, hidos şi ameninţător de gestul nostru.

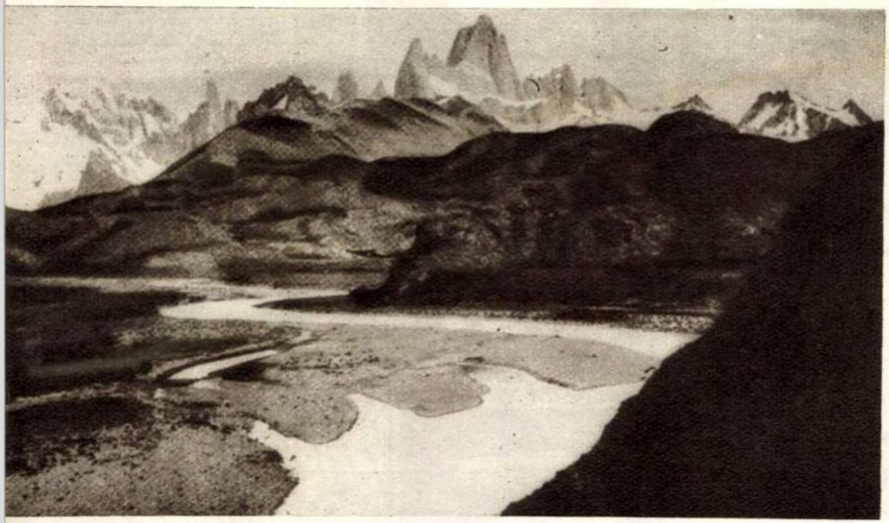
Peisaj patagon. Lanţul Cordillierilor.

16 noiembrie

Campăm lîngă casele din port şi aşteptăm să sosească „Azopardo", micul vaporaş cu care urmează să ne întoarcem la Punta Arenas prin fiordurile magellanice. Deocamdată un singur vas chilian ancorează în port. Cercetez împrejurimea. Observ un Condor, probabil Cathartes aura ce se roteşte deasupra mea. Este interesant de constatat că, în această regiune a lumii, aceşti stăpîni ai înălţimilor, cuibăresc chiar printre stîncile de pe ţărmul oceanului.

După masă ne ducem să vizităm o peşteră. Călărim timp de două ore printr-o regiune devastată de foc. Iarba şi copacii carbonizaţi dau întinderii un aspect dezolant. Peştera se află la picioarele unei faleze imense în care se cască uriaşă şi întunecată o intrare largă de 75 de metri şi înaltă de 35. Pătrundem cu emoţie sub bolta acestei lumi, probabil nici cînd umblate de om. Dar speranţele mele sînt vane, căci după un traseu de 250 metri, grota devine impenetrabilă. Nici concreţiunile calcare nu sînt prea deosebite. În schimb, în adîncul grotei, pe o stalagmită, tronează tăcută în bezne o bufniţă albă, cu benzi brune pe aripi. Tabloul este impresionant: lămpile noastre aprind fosforescenţe galbene în ochii ficşi ai pasării ce capătă o înfăţişare înfricoşătoare. Peonii noştri creoli nu întîrzie să-şi facă cîteva cruci şi mă asigură că bufniţele sînt reprezentanţi ai diavolului pe pămînt şi că au fost cîndva surprinse bînd uleiul din candelele agăţate sub icoanele sfinţilor...

Peisaj patagon. În prim plan, un fag antarctic (Nothofagus antarctica)

17 noiembrie

Colectez în pădurea de Nothofagus insecte verzi, galbene, violete, apoi împreună cu Hauchtal, fac o plimbare cu barca pe apele canalului, îmbogăţindu-mi colecţia cu zeci de animale acvatice, mărunte.

18 noiembrie

Continuăm să aşteptăm pe „Azopardo" care întîrzie. Timpul s-a răcit considerabil. Colecţia mea sporeşte.

19 noiembrie

Pescuiesc pe un braţ de canal şi constat o abundenţă nemaipomenită de peşte. Nu mă miră deci faptul că indienii tribului Halakwulup aproape că nu părăsesc niciodată kanoele lor, cu care străbat miile de canale şi fiorduri chiliene şi magellanice.

Astă-noapte a nins în munţi, iar la noi e burniţă rece.

20 noiembrie

„Azopardo" nu a sosit şi sînt silit să fac calea întoarsă, călare. Îl părăsesc cu regret pe doctorul Moreno, care în timpul celor două săptămîni cît am fost împreună, s-a dovedit un admirabil tovarăş de drumeţie, de care mă va lega întotdeauna amintirea unei prietenii adevărate.

Şi plec împreună mai departe cu Alvareznă şi peonul său Baltazar...

★

Călătoria savantului romîn şi a tovarăşilor săi a continuat de-a lungul canalului Ultima Esperanza, pe pitoreasca vale a lui Turbio, de-a lungul lagunei Marro, a lui Rio Gallegos, a golfului Otway Water, pînă la Punta Arenas, părăsită în urmă cu 20 de zile.

Şi în urma acestei romantice expediţii de pionieri, prin pampasul patagon, omul de ştiinţă romîn, savantul Racoviţa, a lăsat deosebit de preţioase observaţii, dintre care, pe unele le-aţi cunoscut acum şi dumneavoastră.

DE LA ELBA LA PACIFIC

„SKODA 450", noua realizare a industriei de automobile cehoslovace s-a bucurat de un remarcabil succes la *Expoziţia internaţională de automobile tip* 1957, de la Frankfurt pe Main.

ÎN UNIUNEA SOVIETICA se extinde folosirea mijloacelor hidraulice pentru extragerea cărbunelui. În fotografie: un hidromonitor în acţiune la lucrările de decapare a straturilor de cărbuni, în regiunea Kemerovo (R.S.F.S.R.).

„GASTRONOM 1" — se numeşte noul şi elegantul magazin-bar ce s-a deschis recent la Tirana. Încă din prima zi de activitate, această nouă unitate bogat aprovizionată a înregistrat un record de încasări. Datorită bunei organizări a diferitelor raioane, clienţii sînt deserviţi cu o rapiditate care înlătură posibilitatea formării „cozilor".

GASTRONOM
1

ACESTE CONFORTABILE AUTOBUSE, care se află în prezent într-o cursă de rodaj, au ieşit de curînd pe porţile uzinelor de montaj din Şanhai. Motoarele lor puternice poartă marca *„Eliberarea"*, numele primei fabrici de automobile chineze de la Cianciun.

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

Bobița, detectiv amator...

DE GEORGE VOINESCU

CAPITOLUL X: „DEMONUL"

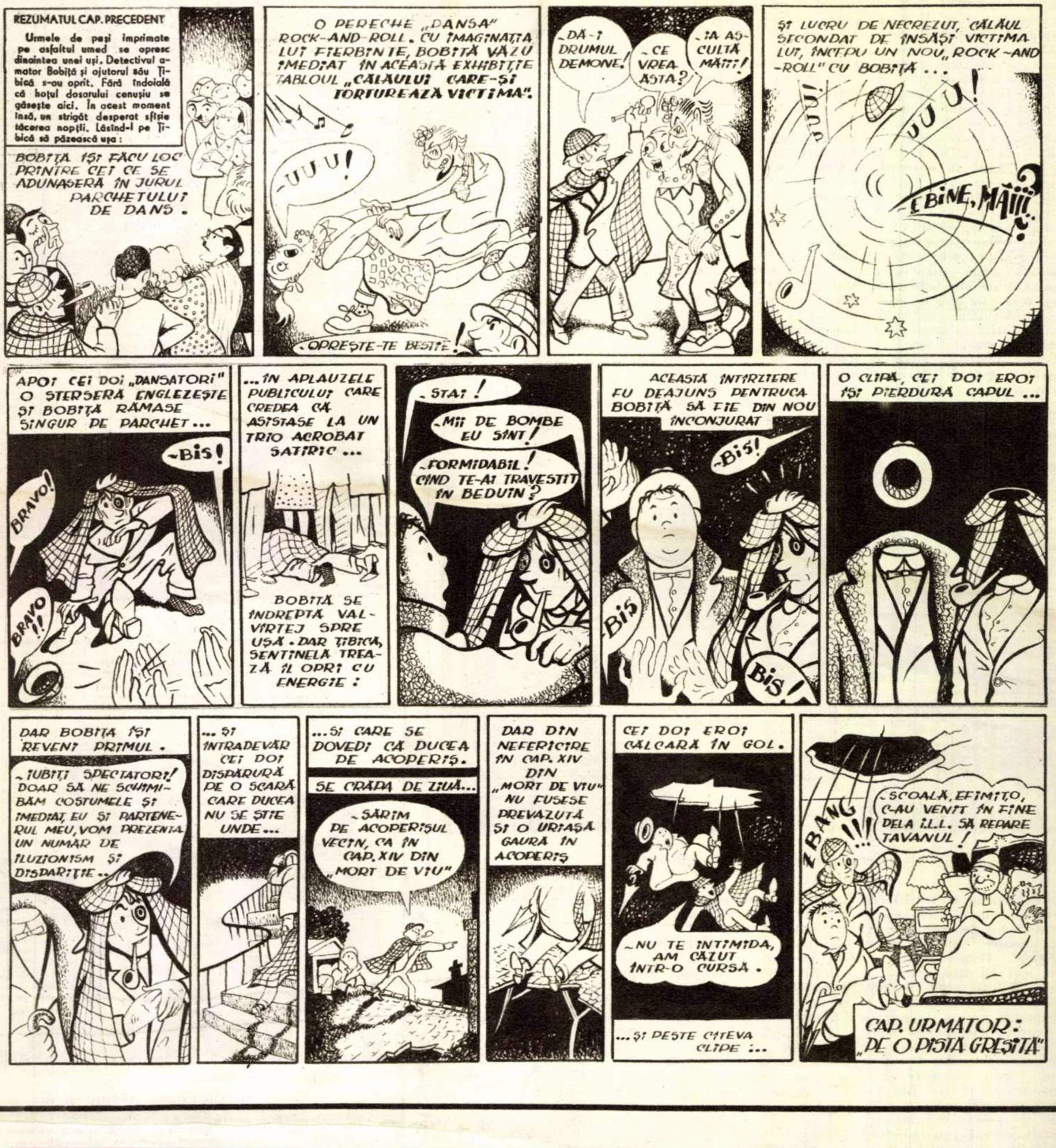
REZUMATUL CAP. PRECEDENT
Urmele de pași imprimate pe asfaltul umed se opresc dinaintea unei uși. Detectivul amator Bobiță și ajutorul său Țibică s-au oprit. Fără îndoială că hoțul dosarului cenușiu se găsește aici. În acest moment însă, un strigăt desperat sfîșie tăcerea nopții. Lăsînd-l pe Țibică să păzească ușa:
BOBIȚA ÎȘI FĂCU LOC PRINTRE CEI CE SE ADUNASERĂ ÎN JURUL PARCHETULUI DE DANS.
O PERECHE „DANSA" ROCK-AND-ROLL. CU IMAGINAȚIA LUI FIERBINTE, BOBIȚĂ VĂZU IMEDIAT ÎN ACEASTĂ EXHIBIȚIE TABLOUL „CĂLĂULUI CARE-ȘI TORTUREAZĂ VICTIMA".
– UUU!
– OPREȘTE-TE BESTIE!
– DĂ-I DRUMUL DEMONE!
– CE VREA ASTA?
– IA ASCULTĂ MĂIII!
ȘI LUCRU DE NECREZUT, CĂLĂUL SECONDAT DE ÎNSĂȘI VICTIMA LUI, ÎNCEPU UN NOU „ROCK-AND-ROLL" CU BOBIȚĂ...
UUU!
UU U!
– E BINE, MĂIII?
APOI CEI DOI „DANSATORI" O ȘTERSERĂ ENGLEZEȘTE ȘI BOBIȚĂ RĂMASE SINGUR PE PARCHET...
– BIS!
BRAVO!
BRAVO!!
...ÎN APLAUZELE PUBLICULUI CARE CREDEA CĂ ASISTASE LA UN TRIO ACROBAT SATIRIC...
BOBIȚĂ SE ÎNDREPTĂ VALVÎRTEJ SPRE UȘĂ. DAR ȚIBICĂ, SENTINELĂ TREAZĂ ÎL OPRI CU ENERGIE:
– STAI!
– MII DE BOMBE EU SÎNT!
– FORMIDABIL! CÎND TE-AI TRAVESTIT ÎN BEDUIN?
ACEASTĂ ÎNTÎRZIERE FU DEAJUNS PENTRUCA BOBIȚĂ SĂ FIE DIN NOU ÎNCONJURAT
– BIS!
BIS
BIS!
O CLIPĂ, CEI DOI EROI ÎȘI PIERDURĂ CAPUL...
DAR BOBIȚĂ ÎȘI REVENI PRIMUL.
– IUBIȚI SPECTATORI! DOAR SĂ NE SCHIMBĂM COSTUMELE ȘI IMEDIAT, EU ȘI PARTENERUL MEU, VOM PREZENTA UN NUMĂR DE ILUZIONISM ȘI DISPARIȚIE...
...ȘI ÎNTRADEVĂR CEI DOI DISPĂRURĂ PE O SCARĂ CARE DUCEA NU SE ȘTIE UNDE...
...ȘI CARE SE DOVEDI CĂ DUCEA DE ACOPERIȘ.
SE CRĂPA DE ZIUĂ...
– SĂRIM PE ACOPERIȘUL VECIN, CA ÎN CAP. XIV DIN „MORT DE VIU"
DAR DIN NEFERICIRE ÎN CAP. XIV DIN „MORT DE VIU" NU FUSESE PREVĂZUTĂ ȘI O URIAȘĂ GAURĂ ÎN ACOPERIȘ
CEI DOI EROI CĂLCARĂ ÎN GOL.
– NU TE INTIMIDA, AM CĂZUT ÎNTR-O CURSĂ.
...ȘI PESTE CÎTEVA CLIPE:...
ZBANG!!!
– SCOALĂ, EFIMIȚO, C-AU VENIT ÎN FINE DELA I.L.L. SĂ REPARE TAVANUL!
CAP. URMĂTOR: „PE O PISTĂ GREȘITĂ"

Sfaturi practice

PENTRU CĂ – LA PREPARAREA DULCEȚII – unele fructe, cum sînt prunele coapte, caisele, căpșunile etc. se pot sfărîma e bine ca înainte de a le pune la fiert să le ținem 10 minute în apă de var. Apa de var se pregătește astfel: se stinge într-un vas curat 1/4 kg var cu 2 litri de apă, iar după ce varul a fiert se lasă să se răcorească. Varul gros se depune la fund și se întrebuințează numai apa limpede de deasupra.

Ca să nu se zaharisească dulceața trebuie să ștergem marginea tingirei cu o cîrpă curată înmuiată în apă rece.

★

CA SĂ PĂSTRAȚI FLORILE vreme mai îndelungată, schimbați-le zilnic apa din vaze și nu puneți niciodată apă prea rece. Păstrați apa într-o cană, ca să aibă temperatura camerei. Seara, scoateți florile din vază și puneți-le într-o găleată cu apă, în așa fel încît cotoarele să fie înmuiate în întregime. A doua dimineață repuneți florile în vas una cîte una, luînd fiecare floare separat și rupînd cu mîna — nu cu cuțitul sau cu foarfeca — o bucățică de cotor. Spălați apoi cotoarele la robinet și puneți în vasul cu apă și puțină aspirină, un bob de naftalină sau cenușă de lemn, care au proprietatea de a păstra bine florile și prospețimea culorilor. Vazele din cupru influențează pozitiv păstrarea mai îndelungată a florilor.

ȘOSETELE DE LÎNĂ COLORATĂ se spală în cîteva ape călduțe fără săpun, se storc în apă. Apa se schimbă pînă rămîne limpede. La ultima limpezire, adăugați puțin oțet. Uscați fără a stoarce pe o masă, sau învelite într-o pînză.

★

CA SĂ PĂZIȚI DE RUGINĂ fierul de călcat, păstrați-l învelit într-o flanelă. Înainte de întrebuințare, ungeți-l cu puțin untdelemn, frecați-l apoi bine ca să nu rămînă grăsime pe el. Dacă fierul este ruginit puneți-l în gaz și lăsați-l să stea o zi, două, frecați-l apoi cu glaspapier sau cu puțin untdelemn. Ca să împiedicați lipirea fierului de rufele scrobite, frecați-l ușor înainte de întrebuințare cu o bucată de spermanțet.

★

CLAPELE ÎNGĂLBENITE ale pianului se spală cu alcool sau cu apă oxigenată.

★

NUCILE sînt foarte bogate în albumină, în grăsimi și în săruri minerale. De aceea ele fac parte dintre alimentele cele mai hrănitoare și mai întăritoare. Pot înlocui chiar carnea. Consumați deci cît mai multe nuci.

De la iască la... poșetă

Înainte de primul razboi mondial, satul Corunt din fostul județ Odorhei, înzestrat cu izvoare de ape feruginoase și iazuri sarate, tindea sa devina stațiune balneo-climaterică; Sovata, la 18 km departare, nu se dezvoltase încă. Corunt pare că va deveni celebru prin apele sale. Profeția nu s-a împlinit, însa. Altceva i-a adus acestei localități celebritatea. Sa nu va mirați cînd veți afla. Acest altceva e... iasca.

În 1910 un anume doctor Tischler din Viena hotărî sa-și petreaca vacanța în Transilvania, la Corunt. Doctorul trase la casele văduvei lui Gaspar Gyula, lîngă izvorul de borviz „Arceo" (aci era nucleul viitoarei stațiuni) și ca orice bun vilegiaturist, își petrecea timpul bînd ape dimineața și așteptînd vești de acasă după prînz.

Cînd, în sfîrșit, poștașul îi întinse prima dintre scrisorile dorite, medicul observa degetul arătător al acestuia rănit și înfășat. Îl întrebă cum se lovise și mai ales cu ce fel de „bandaj" se oblojise.

Ianoș Filip, poștașul, răspunse cu multa buna-cuviință că s-a izbit în pădure cu custura și s-a legat cu o felie de... iasca.

Medicul cunoștea proprietățile hemostatice ale acestei specii de ciuperci; îl ruga pe noul sau prieten sa culeaga și pe socoteala sa niscai iască și să i-o aducă — la care acesta se învoi bucuros.

Se întîmpla însa ca scrisoarea primita sa cuprinda o grabnica rechemare la Viena; doctorul părăsi localitatea în aceeași noapte.

Nu orice copac al pădurii oferă meșterilor mult prețioasa iască. Ciuperca trebuie căutată îndelung, iar uneori desprinsă de pe cele mai înalte ramuri ale fagilor.

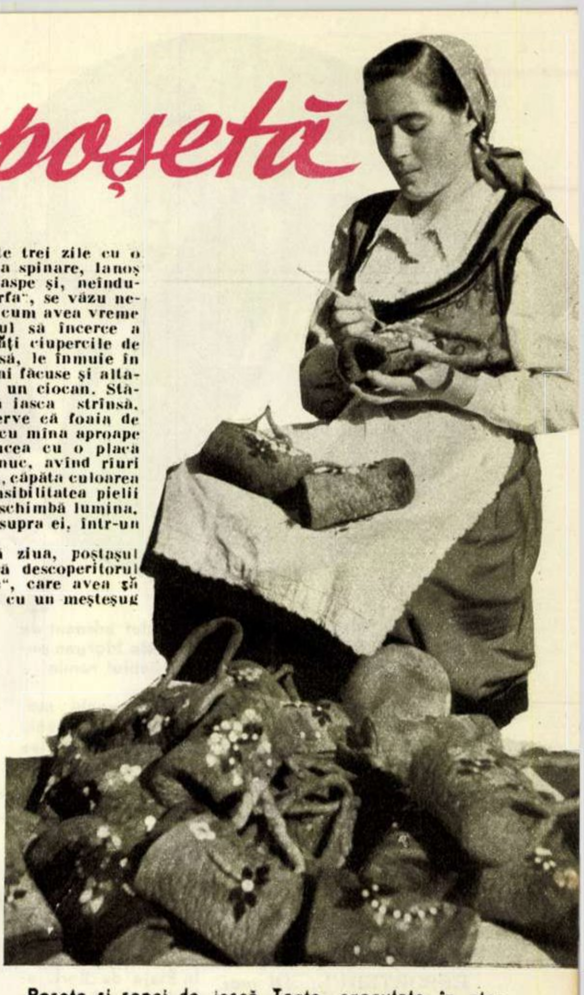

Poșete și șepci de iască. Toate executate în atelierul soților Ana și Fabian Arpad.

Sosind din nou peste trei zile cu o desagă bună de iască la spinare, Ianoș Filip află vila fără oaspe și, neîndurîndu-se să zvîrle „marfa", se văzu nevoit s-o care acasă. Și cum avea vreme destulă, îl bătu gîndul să încerce a face ceva din ea. Curăți ciupercile de coaja brună și lemnoasă, le înmuie în apă cu cenușă, cum mai făcuse și altadată, și le bătători cu un ciocan. Stăruind să lucreze toată iasca strînsă, el avu prilej să observe că foaia de iască se putea întinde cu mîna aproape oricît: groasă, ea aducea cu o placa elastică din lemn de nuc, avînd riuri și vine cafenii; subțiată, căpăta culoarea berei, iar la atingere sensibilitatea pielii de căprioară, care-și schimbă lumina, după cum trece mîna asupra ei, într-un sens sau într-altul.

Lucrînd astfel toată ziua, poștașul se văzu pînă în seară descoperitorul unui „material plastic", care avea să înzestreze satul Corunt cu un meșteșug nemaipracticat pînă atunci: lucrarea obiectelor din iască.

★

La început, bătrînul poștaș a tăiat din ciupercă pungi pentru tutun de pipă și a cunoscut imediat un dublu succes: marfa a căpătat preț, iar prietenii din sat s-au arătat dornici să cunoască meșteșugul.

O atît de grabnică împămîntenire a noii îndeletniciri poate fi pusă pe seama condițiilor locale. La Corunt țarina fiind săracă, oamenii au fost nevoiți din vremurile cele mai îndepărtate să capete deprinderi meșteșugărești. Pe de altă parte, pădurile de fag din preajmă hrănesc iască din belșug: aceasta fiind încondeiată ca parazit dăunător, strîngerea „materiei prime" nu întîmpina oprelişti.

„La început — povestește unul dintre urmașii poștașului, meșterul Gall Samuel, azi om de aproape 80 de ani — noi coruntenii am încercat să păstrăm secretul. În primăvară și în toamnă, cînd bărbații noștri plecau pentru săptămîni întregi la cules de ciupercă, ajungînd uneori pînă în munții Harghita și în preajma orașului Baia Mare — de scoteau și ursul din bîrlog în zăpadă — ciobanii și muncitorii din pădure nu mai conteneau minunîndu-se:

— Ce faceți, mă, cu atîta iască? Cine mănîncă iască? Cui o vindeți? E pentru amnare?

Dar ai noștri tăceau și-și vedeau de treabă, lăsînd să se înțeleaga că așa „o fi"...

Pînă la urmă însă taina a ieșit în vileag, ca toate în lume... Lucru curios însà, meșteșugul lui Ianoș Filip nu s-a mai răspîndit prin alte locuri, rămînînd apanajul exclusiv al satului Corunt!

După război feciorii bogatei văduve a lui Gaspar Gyula și-au pierdut averea la joc de cărți; ca să-și plătească datoriile, ei au desfăcut vilele din bîrne de la izvorul Arceo și le-au vîndut ca lemn de foc.

Satul Corunt a pierdut atunci nădejdea de a mai deveni stațiune balneară...

Culegătorii de iască și-au cioplit calapoade din lemn, au învățat să taie ciuperca în multe feluri și-au prins obicei să umble cu marfa de colo, colo, prin țară, în căutarea mușteriilor care nu se mai abăteau pe la ei...

★

Gall Samuel, Petre Varga, Nagy Mozes, Fabian Dominic și Matei Ianoș, astăzi cei mai destoinici meșteșugari în iască, lucrează velințe pentru masă și pat, genți și perine de voiaj, învelitori și semne de carte, teci pentru perii și piepteni, portofele, cordoane, ornamente din frunze și nelipsitele tășcuțe și chipie vînătorești pentru copii.

Iasca are multe calități (e rea conducătoare de căldură, e elastică, nu se mototolește, primește vopseaua), însă cunoaște doi dușmani neîmpăcați: focul și apa; de aceea ea poate fi folosită numai pentru accesorii de îmbrăcăminte și obiecte cu uz semicasnic, semidecorativ, destinate să fie păstrate la loc ferit.

Meșteșugarii cei noi au aflat mijlocul să întipărească în foaia de iască diferite motive — cel secuiesc al tulipanului și cel săsesc al cerbilor atrag atenția îndeosebi — și prin acestea scot și mai mult în evidență catifelarea materialului, bogăția de nuanțe, precum și... originea sa silvestra.

★

După primul razboi mondial, marfa coruntenilor a început să aibă căutare și în străinătate. Obiectele de iască se cereau la Budapesta, în Cehoslovacia, la Paris, la München și chiar în America. Întrezărind probabil senzaționale posibilități de cîștig, un agent de afaceri american s-a înfățișat într-o zi în satul Corunt, cu „mostre" de iască de peste ocean, cu intenția să exporte la New York măiestria lui Gall Samuel, cu meșter cu tot.

Gall Samuel avea la Corunt pămînt și opt feciori însurați.

A învîrtit îndelung „mostra" printre degete, cercetînd-o cu de-amănuntul, apoi a răspuns cam așa:

— Nu e iasca americană ca acea ardeleană — și a rămas acasă.

Și iată cum, satul Corunt a izbutit să-și păstreze în ceea ce privește iasca — exclusivitatea... pe lume...

Victoria FILIPOIU

Fotografii de M. IVANCIU

Da, din acest parazit amorf se vor obține în curînd minunatele genți și șepci de iască.

„NE-AM SIMŢIT CA ACASĂ"

Conversaţia despre Bucureşti a început la masă, la Athenée Palace.

Je remercie le public
Roumain de son
chaleureux accueil
j'en conserverai le
plus amical souvenir
Michèle Morgan

Un salut adresat de Michèle Morgan publicului romîn.

Să-i smulgi pe Michèle Morgan, pe Henri Verneuil şi Henri Vidal, pe Robert Craven din mijlocul cinefililor! Iată o ispravă în stare să ţi provoace dureri de cap. Le-am avut. Dar i-am smuls. Nu mă întrebaţi cum, fiindcă e inutil: nici un reporter nu-şi dezvăluie secretele meseriei. Esenţialul e că putem sta cîteva clipe de vorbă nestingheriţi. Incep... clasic.

REPORTERUL: *Aţi mai fost în Romînia? Ştiaţi ceva despre Romînia?*

R. CRAVEN: Orice om trebuie să facă „primul său voiaj". Al nostru a fost de data aceasta în Romînia. Romînia despre care geografia spune net: o ţară riverană Dunării, latină...

H. VERNEUIL: Cu multă prietenie pentru Franţa, şi unde mulţi oameni ştiu şi franţuzeşte. Evident, asta nu scrie în geografie.

H. VIDAL: Oh, dl Verneuil ţine cu orice preţ să fie spiritual. Deformaţie profesională: e realizator de comedii. Dar mi se pare că bucureştenii i-au servit o excelentă replică.

REPORTERUL: *N-aş crede că în paguba dumneavoastră.*

H. VIDAL: Fireşte, am avut partea mea copioasă. Uimitor acest public bucureştean, care reacţionează direct, spontan, exploziv, la cel mai fin cuvînt de spirit. Am avut momente cînd am crezut că sînt cu parizienii mei...

H. VERNEUIL: Da, da, Vidal nu se înşală. Dar Vidal e actor. „E steaua" adulată, totdeauna în graţiile spectatorilor. Nu ştie ce înseamnă să stai în ultimul fotoliu din cinema, cît mai aproape de uşă. Întreabă-mă pe mine: eu ştiu. Ştiu că regizorul e mereu „omul din umbră". Un nume pe generic. E totuşi reconfortant să vezi cum vibrează o sală la un film. Ei bine, la dumneavoastră... n-am mai stat în fotoliul de lîngă uşă...

H. VIDAL: Am spus: în orice comedian dormitează un liric.

H. VERNEUIL: Şi într-un „june prim" un sarcastic?

H. VIDAL: Ei bine, fiindcă nu sîntem într-un film al lui Guitry, abandonez partida. Revin la publicul bucureştean. Incontestabil, e plin de talent.

REPORTERUL: *Un paradox. Credeam că numai actorii şi regizorii au talent.*

H. VIDAL: Şi publicul. Publicul care simte orice intenţie a actorului, care se bucură şi suferă o dată cu el. Sălile pline, cozile interminabile la cinema, e ceva mirific pentru un actor.

R. CRAVEN: Aproape că ar trebui făcută o propagandă inversă decît în Franţa: să *nu* se ducă oamenii la cinema.

H. VERNEUIL: Mai ales cînd există riscul să pleci fără nasturi...

REPORTERUL: *Pe care un Radu Beligan are prudenţa să-i păstreze şi să-i ofere — trofeu — modestei modiste din „Marile manevre".*

MICHÈLE MORGAN: Un gest foarte, foarte... René Clair. Nu se uită uşor, la fel ca şi primirea călduroasă a bucureştenilor...

REPORTERUL: *Cărora le-aţi mulţumit şi în romîneşte.*

MICHÈLE MORGAN: Evident, nu din pasiune dezinteresată de... poliglot.

REPORTERUL: *Cum v-a părut Bucureştiul?*

(La această întrebare n-am putut nota toate răspunsurile, fiindcă „soliştii" au optat pentru „cor": „Un oraş plăcut, frumos". „Ne-am simţit ca acasă".)

REPORTERUL: *Şi centrul nostru cinematografic de la Buftea?*

H. VERNEUIL: Un paradis tehnic.

H. VIDAL: Atenţiune: regizorul e încîntat. Vi se întîmplă deseori?

H. VERNEUIL: Cînd vizitezi Buftea. Ceea ce nu se întîmplă totdeauna. Într-adevăr, cineaştii dumneavoastră au condiţii tehnice excelente. Destule motive să fie invidiaţi de un regizor. Şi sper că tehnica aceasta va dărui filme valoroase.

REPORTERUL: *Şi noi avem speranţe. V-ar interesa poate coproducţiile?*

R. CRAVEN: Da. Şi nădăjduiesc că vor fi. La fel ca şi o gală de filme romîneşti în Franţa, anul viitor.

REPORTERUL: *Poate că pe domnul Verneuil l-ar tenta... paradisul de la Buftea?*

VERNEUIL: De ce nu? Un scenariu bun, actori buni (care există), un tur de manivelă şi...

H. VIDAL: Regizorul s-a ambalat. Comedienii sînt iremediabilii entuziaşti.

REPORTERUL: *Poate, a doua natură. Dar, fiindcă sfertul de oră pe care mi l-aţi acordat s-a consumat, o ultimă întrebare. Ce aţi dori să le comunicăm bucureştenilor?*

R. CRAVEN: Toate mulţumirile şi convingerea că ne-am înprietenit extrem de mult.

MICHÈLE MORGAN: Am lăsat aici o bucăţică din inimă.

H. VERNEUIL: Toată stima pentru pasiunea lor faţă de a şaptea artă.

A. SANDU

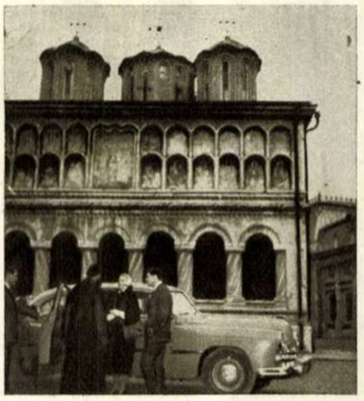

Vizitînd vechi monumente şi vechi biserici, perechea de cineaşti s-a oprit la Mitropolie, unde părintele bibliotecar căruia i s-a luat un interviu despre ctitori şi iconografi a luat şi el unul oaspeţilor, în legătură cu cinematografia →

În Piaţa de flori, alegînd buchete de garoafe — de fapt darul spontan al unor admiratori ce se află dincolo de cadrul fotografiei. Henri Vidal fumează, nebănuind că lui i se adresează acel: „frumoasă ţi-ai ales-o, mînca-ţi-aş ochii!" ↓

În cele din urmă, teritoriul Capitalei a fost părăsit pentru cel al planetei Venus. Michèle Morgan şi Henri Vidal au luat cunoştinţă astfel cu una din stele, mai puţin prezentă pe afişe.

ÎN JURUL GLOBULUI

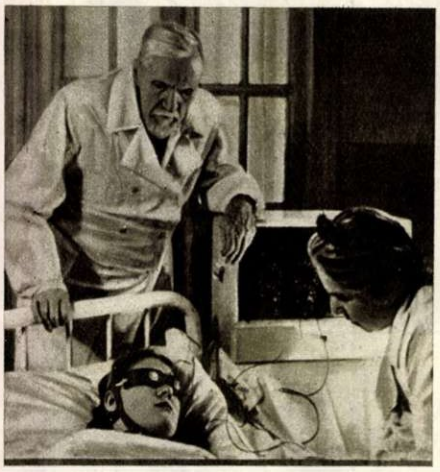

↑ SOMNUL ELECTRIC. Savanţii sovietici care au pus la punct „somnul electric" îl întrebuinţează acum în mod curent în cadrul „somnoterapiei". Bolnavul este adormit cu ajutorul unui slab curent electric care îi trece prin pleoape. Rezultatele obţinute cu acest tratament au fost excelente. Iată-l pe prof. V. GUILAROVSKI asistînd la adormirea electrică a unei paciente.

↑ UN...DOI... TREI! Un moment „neplăcut" pentru actorul finlandez TARMO MANNI: cu ochii închişi şi braţele întinse, ţinînd în fiecare mînă şi pe cap cîte o sticlă de şampanie, Manni este „ţinta" unui trăgător de elită care trebuie să spargă cu trei focuri, cele trei sticle. Neplăcut, e drept, dar ce să-i faci dacă aşa cere scenariul filmului.

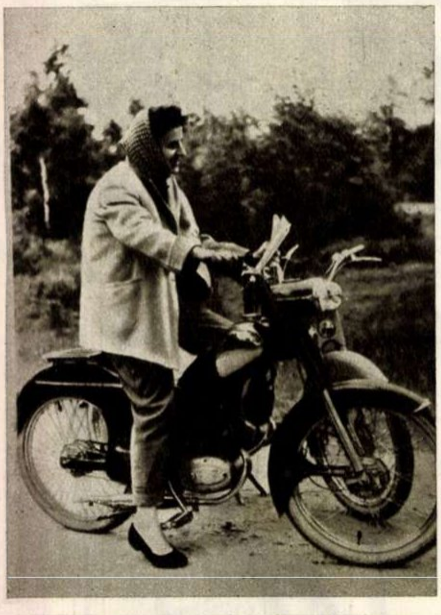

PRIMA MOTOCICLETĂ POLONEZĂ a fost realizată la uzinele Zakrzow de lîngă Wroclaw. Nu de mult a început producţia în serie a acestui vehicul care are un consum de un litru la 100 km.

O FAMILIE „RESPECTABILĂ"! 42 de pîini, 12 duzini de ouă, 50 litri de lapte... Iată cît îi trebuie săptăminal doamnei MURPHY din Liverpool pentru a-şi „sătura" familia. Aceasta se compune din soţ, 14 copii proprii, 6 copii adoptivi şi... unul pe drum! Nu-i de mirare că n-au încăput chiar toţi într-o singură fotografie...

24 DE ORE SUB APĂ. Tînărul danez HUGO LARSEN şi-a construit un uriaş acvariu propriu, adînc de 5 m, în care îşi petrece... timpul liber. Larsen se pregăteşte să stabilească un record mondial unic: 24 ore petrecute sub apă! Pentru moment, singurii săi spectatori sînt copiii din cartier. Dar cine ştie, poate s-o nimeri să treacă şi vreun regizor pe acolo, şi atunci...

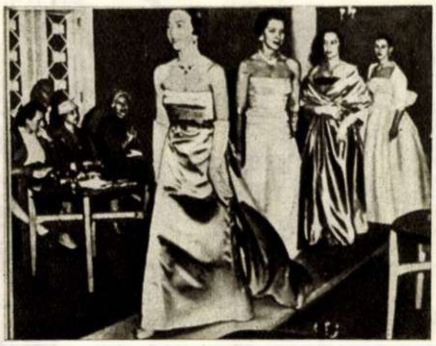

↑ MODA 1958. La Praga au fost prezentate cele mai noi modele ale caselor de modă din capitala Cehoslovaciei, pentru anul 1958. Un grup de manechine vor efectua acum un turneu prin străinătate, pentru a prezenta noile modele în cadrul mai multor expoziţii internaţionale.

ARMĂSARUL ZBURĂTOR, pe care-l vedeţi în plină „cursă", a uimit Parisul cu această extraordinară performanţă. Ca-n poveştile străvechi cu feţi frumoşi şi cai năzdrăvani, armăsarul zburător, supus unei dresuri perfecte, face salturi uriaşe în manejul circului, prezentînd astfel cel mai „tare" număr de atracţie. →

↑ O MUMIE EGIPTEANĂ? Nu. Este „Omul de sticlă" de la Expoziţia industrială a R.D. Germane deschisă recent la Cairo. După cum se vede, această realizare, prezentată de muzeul de igienă din Dresda, constituie o atracţie deosebită pentru vizitatorii egipteni ai expoziţiei. Publicul romînesc, care a cunoscut această expoziţie înainte cu doi ani, nu se va mira, desigur, de afluxul de public ce este vizibil şi în fotografie...

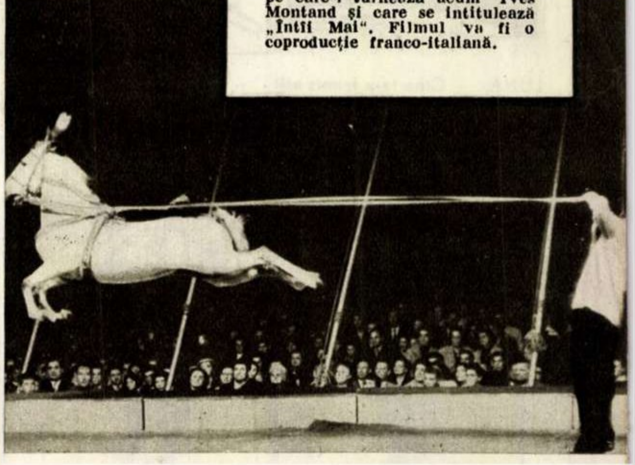

Elevii regretatului regizor sovietic Dovjenko, creator al unor filme de neuitat ca „Sciors" sau „Miciurin", lucrează acum la realizarea filmului „Poemul Mării", după scenariul scris de marele regizor. Echipa care va da viaţă ultimului proiect al lui Dovjenko, inspirat de realizarea mării Kahovka de către oamenii sovietici, e compusă din regizoarea I. Solţneva şi operatorul E. Elizarov, iar în principalele roluri vor apărea Boris Andreev, E. Bondarenko, B. Livanov şi alţii.

Cunoscutul şi talentatul dirijor Roberto Benzi a refuzat să mai apară deocamdată într-un nou film, deoarece nu vrea să-şi întrerupă studiile la Conservator, unde este unul dintre cei mai sîrguincioşi studenţi. De altfel, anul viitor, o dată cu împlinirea vîrstei de 20 de ani, va absolvi şi clasa de dirijat a Conservatorului parizian. Roberto Benzi va fi pe viitor de văzut nu pe ecranele cinematografelor, ci pe estradele sălilor de concert.

Roma epocii împăratului Nero a devenit pretextul unei delicioase comedii satirice italiene, realizată în culori şi pe ecran lat de regizorul Steno, cu Vittorio de Sica, tînăra vedetă pariziană Brigitte Bardot şi aproape uitata fostă divă a epocii filmului mut, Gloria Swanson. Filmul e intitulat: „Week-end-urile lui Nero".

Autorul scenariului noului film al studiourilor din Zagreb, dramaturgul S. Kolar, şi-a dedicat opera ţărănimii croate din epoca dintre cele două războaie mondiale. Filmul, denumit „Stăpîn pe propria-ţi soartă", are în rolul central pe actorul Mladen Serment.

Nemuritorul erou al lui Cervantes, Don Quijote, a devenit în ultima vreme extrem de... cinematografic. După succesul înregistrat de studiourile sovietice şi de actorul N. Cerkasov, se anunţă alte două noi ecranizări ale păţaniilor aceluiaşi erou. Producătorul american Michael Todd vrea să turneze un „Don Quijote" cu Fernandel, în timp ce regizorul Orson Welles a şi terminat în Mexic o versiune modernă a celebrului roman clasic spaniol.

Un film după „Dubrowski" de Puşkin constituie viitoarea coproducţie franco-sovietică, care se va turna parţial la Moscova. Scenariul aparţine francezului Jules Dassin şi sovieticului Iulii Krotkov, iar regia i-a fost încredinţată talentatului Georges Lampin, care a realizat nu demult „Crimă şi pedeapsă" după Dostoievski.

Lumea muncitorimii din suburbanele Parisului alcătuieşte mediul ambiant al noului film pe care-l turnează acum Yves Montand şi care se intitulează „Întîi Mai". Filmul va fi o coproducţie franco-italiană.

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII — Căsuţa Poştală 3507 of. 33, Tel. 7.60.10 Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR
3 luni: 18 lei
6 luni: 36 lei
un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Bibl. Cent Regi

D'ALE SATELITULUI

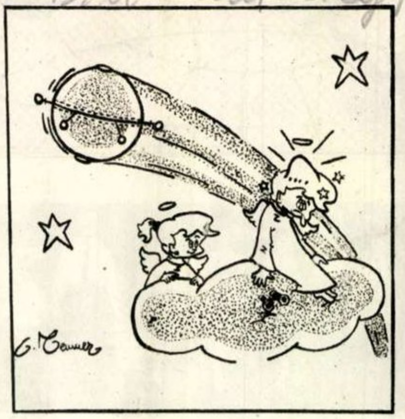

Ei, acuma crezi în sateliţi artificiali?

(„L'Humanité Dimanche" - Paris)

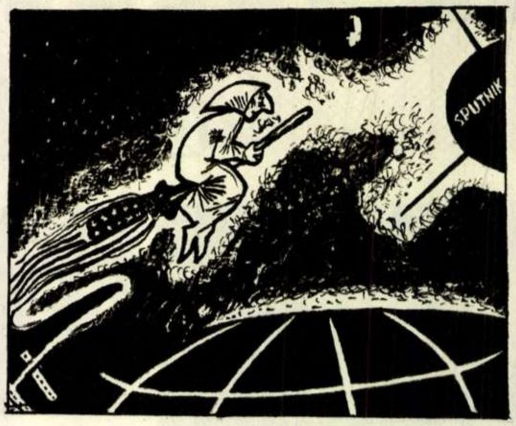

Fără cuvinte

(„Unita"-Roma)

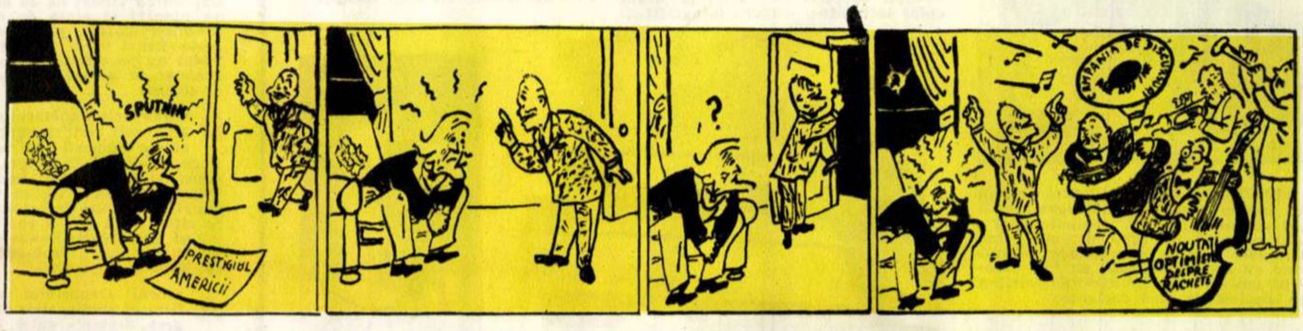
SPUTNIK
PRESTIGIUL AMERICII
?
CAMPANIA DE DISCURSURI
NOUTĂŢI OPTIMISTE DESPRE RACHETE

Cum a reuşit Ike Eisenhower să-l consoleze pe unchiul Sam pentru rămînerea în urmă a S.U.A. în domeniul rachetelor şi sateliţilor artificiali...

(New York Times)

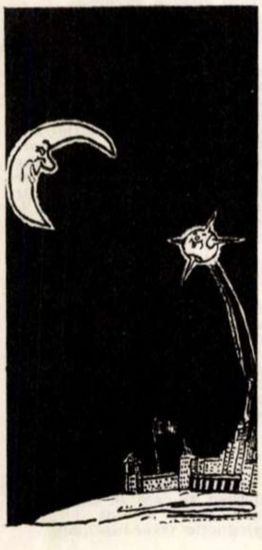

LUNA: — Cine te-a trimis atît de sus?

SPUTNIK-UL: — Socialismul

(„Neues Deutschland-Berlin")

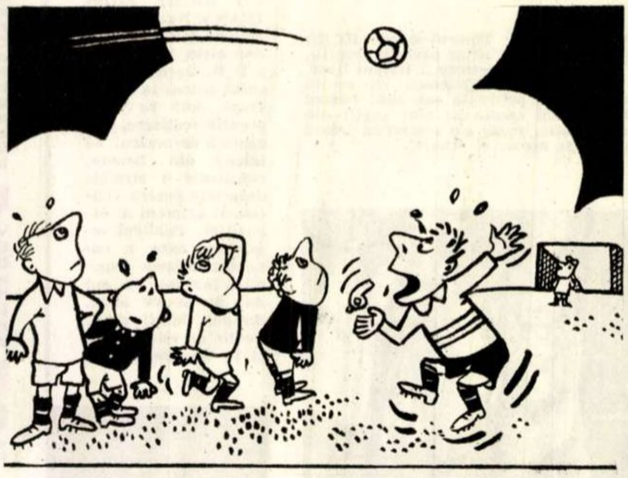

ARBITRUL: — De ce v-aţi proţăpit aşa, că doar n-o fi satelit?!

(„L'Humanité Dimanche"-Paris)

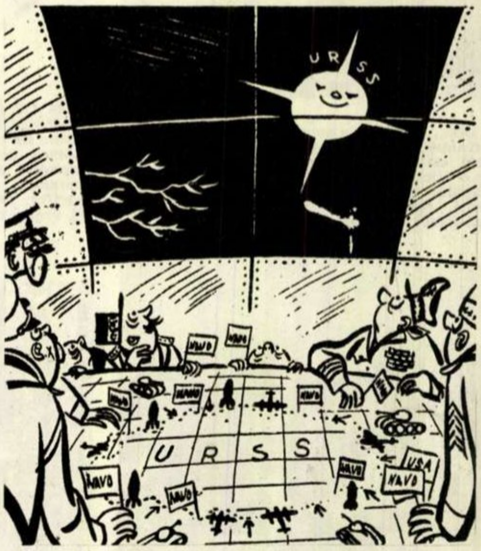
URSS
NAVO
U R S S
USA

La sediul N. A. T. O:

— Satelitul ăsta îşi bate joc de încercuirea noastră!..

(„De Waarheid" - Amsterdam)

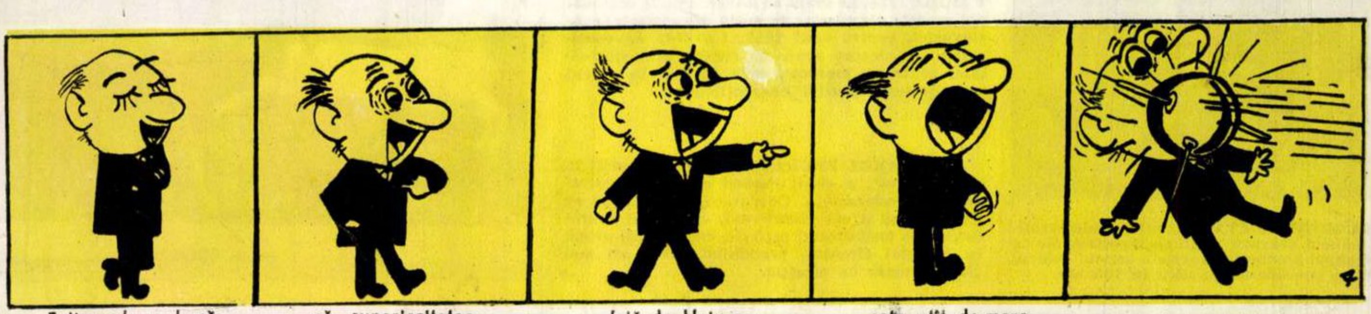

E limpede ca bună ziua...

...că superioritatea noastră...

...faţă de Uniunea Sovietică...

... este atît de mare, încît...

. . . .

(„Wochenzeitung - Düsseldorf").

Nr. 36 (133)
Anul VI
7 decembrie 1957

Citiți fotoreportajul „Firescul zilelor noastre" din paginile 14-15.

Fotografie de
E. IAROVICI

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACARA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

În acest număr:

Pag. 4 — „Un monument al înfrăţirii şi eroismului".
Pag. 5 — „Grădina lui Patka Sándor" — de HORIA LIMAN.
— Poezie de VICTOR KERNBACH.
Pag. 6-7 — „Încercarea la cald"—reportaj de FILIP CERBU.
— „Mumia a fost... operată "—de F. URSEANU.
Pag. 8-9 — „Dacia Felix" — fragment de roman de I. LUDO.
Pag. 10 — „La porţile Saharei" — fotoreportaj.
— „O armonie sublimă" — de RADU ŢIULESCU.
Pag. 11 — „Puhoiul catastrofal" — fotoreportaj.
Pag. 12 — „Aritmetică" — de A. ALEXE.
— Poezie de NICOLAE TĂUTU
Pag. 13 — Fabule în proză — de MIHAI STOIAN.
— Recenzii de L. VOITA şi N. GHERAN.
Pag. 14-15 — „Firescul zilelor noastre" — fotoreportaj de E. IAROVICI.
Pag. 16 — Interviul nostru: „Rubens Iscaro despre situaţia din Argentina" — de MARIN ROBAN.
Pag. 17 — „Staţiunea Experimentală Zootehnică Slobozia" — fotoreportaj de A. LOVINESCU.
Pag. 18-19-20 — „Avanpremieră" la „Erupţia" —de M. MARINESCU-SANDU.
— Manifestări artistice în cadrul „Lunii Culturii".
Pag. 21 — Fotocronica externă.
Pag. 22. — „Dispariţia dosarului cenuşiu", cap. XI — de GEORGE VOINESCU.
Pag. 23 — În jurul globului.
Pag. 24 — Sport.
PLANŞA I — „Atacul norilor" —de VLADIMIR NAKARIAKOV.
PLANŞELE II-III—Muncă liberă, rod bogat.
—Destine: „Vecina mea" — de C. COPORAN.
PLANŞA IV—Caricaturi de NELL COBAR.

„Intindem mîna tuturor oamenilor de bună voinţă. Cu forţe comune vom scutura povara inarmărilor, care apasă asupra popoarelor. Vom elibera lumea de ameninţarea războiului, a morţii şi distrugerii. Avem in faţă viitorul luminos şi fericit al omenirii, care păşeşte spre progres".

(Din „MANIFESTUL PĂCII" adoptat la Consfătuirea de la Moscova a reprezentanţilor partidelor comuniste şi muncitoreşti).

Omenirea întreagă discută cu aprindere asupra celui mai însemnat eveniment, apariţia Manifestului Păcii. Acest eveniment epocal are un ecou adînc în conştiinţele tuturor oamenilor de bine din lumea întreagă. Muncitorime, scriitori, oameni de ştiinţă l-au primit cu entuziasm şi încredere în viitor şi sîntem siguri că această chemare către pace îşi va atinge ţelul nobil. Raporturile de forţă de astăzi arată că într-adevăr mulţimile însetate de fericire pot spune războiului un NU categoric. Declanşarea unui cataclism sau oprirea şi înlăturarea lui definitivă sînt astăzi mai mult ca niciodată numai în puterea oamenilor. Iată de ce trebuie ca acest Manifest să fie adus la cunoştinţa tuturor oamenilor de bine, iată de ce toate conştiinţele trebuie răscolite.

Războiul, cu mijloacele de distrugere de azi, ar întoarce omenirea înapoi cu secole, dincolo de întunecimile Evului Mediu; şi poate ar întoarce-o în preistorie. prin mijloacele celor mai noi descoperiri ale ştiinţei, ca o ultimă şi teribilă ironie. Tot ce a scormonit geniul uman, toate zvîrcolirile din lungul timpurilor, toate bunurile adunate în secole şi milenii s-ar prăbuşi în haos. Omul ar deveni groparul istoriei lui pline de zbucium. Ar pulveriza cu mîna lui monumentele, ar distruge aşezămintele de cultură, fabricile de medicamente, industriile, spitalele şi universităţile; ar fi ca o sinucidere de proporţii universale, amintind cataclismele din istoria bătrînei şi zbuciumatei noastre planete. Era nucleară s-ar deschide cu o pagină de funingine şi scrum.

Perspectivele arătate aici le rîvnesc cei ce pun la cale masacrul, urmînd legile unei contabilităţi drăceşti, în birourile fabricanţilor de bombe atomice. Însă aceşti contabili uită un amănunt considerabil, că popoarele cer şi strigă, din toată inima, pace! Evaluînd cîştigurile de pe urma unui, eventual măcel, acei contabili ai morţii uită că pentru război trebuie oameni. Şi oamenii de bună-credinţă din toată lumea nu mai vor să fie înhămaţi la carele mortuare. Vremea cînd războaiele erau crezute fatalităţi a trecut de mult, omenirea s-a luminat şi-şi spune cuvîntul cu hotărîre. Organizatorii de războaie pot arbora oricît de înşelătoare lozinci, pot aprinde oricîte flăcări amăgitoare, dar peste voinţa neamurilor nu vor putea trece.

După îndelungată trudă, prin întortocheata lui viaţă, omul are nevoie de linişte creatoare. Are nevoie de pîine şi de carte. Prea puţin îi pasă dacă industriaşului i s-au strîmtat pieţele de desfacere şi cîştigurile.

Să ne închipuim o năvălire a barbarilor, dar nu călări pe cai iuţi şi cu pastrama coaptă sub şa, nu străbătînd globul în căruţele cu coviltire, ci nişte barbari în cele mai moderne maşini ale secolului nostru; Gingis şi Timur-Şchiopul, conducînd o armată de tancuri: aşa îmi închipui o armată cotropitoare, reînviată din gunoaiele unde a fost azvîrlită nu demult. Mai cu seamă poporul romîn ştie ce înseamnă, de pildă, pajurile îngîmfate ale Prusiei. Ofiţerul pudrat, cu unghiile făcute la zi, gata să recite din Faust şi să cînte din Bach, mai ieri a trecut pe aici. L-am auzit recitînd cu patos din cel mai luminat poet german şi trezind toate tînguirile sufletului omenesc în orgă — dar l-am văzut în clipa următoare, cu urechile încă pline de cîntările dumnezeieşti, ucigînd cu baioneta femeile şi copiii.

Renaşterea acestei odioase figuri e o primejdie pentru liniştea noastră creatoare şi pentru somnul tuturor copiilor de pe glob. Cu toate lecţiile primite în lungul timpurilor, cotropitorii nu se astîmpără. Marile mase ale poporului german vor linişte; abia au sfîrşit de adunat molozul de pe urma ultimului război; dintre ruine încă mai dezgroapă morţi. Marile mase germane, la fel cu toate neamurile însetate de pace şi progres, urăsc pajurile şi le consideră o primejdie. În sufletul femeilor germane, franceze, engleze sau americane, stau treji, ca nişte conştiinţe veşnice, ochii morţilor scumpi.

Pe lunga şi întortocheata cărare a timpurilor, omenirea se opinteşte sute de ani pentru un pas, îşi lasă prin rîpi ciolanele şi năzuinţele, rătăceşte prin nopţi compacte, calcă pe spini ca o martiră, urmărind cu ochii înfriguraţi o fărîmă de fericire. Fărîma aceasta

a costat-o mări de lacrimi şi rîuri de sînge. Deseori, după cum arată cartea cea mare, nu bine s-a aşezat să creeze şi să se bucure, şi iar s-au auzit trîmbiţele stihiei care a repezit-o de atîtea ori înapoi cu veacuri. Ceea ce s-a cîştigat după vremuri îndelungi de zbucium s-a risipit ca pleava într-o zi, la semnul unui nebun. S-au risipit monumente şi edificii, au ars cărţi, aceste grădini sfinte ale gîndirii. Pe sub arcadele rotunjite în majestatea geniului creator, au trecut în galop cavalerii sălbatice, mînînd chinuita omenire înapoi, în mileniile negre. Hoarda s-a proiectat de atîtea ori pe amurgurile civilizaţiilor.

Evul la ale cărui porţi bate azi omenirea se poate numi, pe sfînta dreptate, evul prometeic. După ce a cucerit pămîntul, descoperindu-i întinderile şi avuţiile, omenirea năzuieşte către cucerirea spaţiilor de sus, unde marii şi divinii poeţi antici au aşezat zeii. Începem o nouă eră, ce depăşeşte prin măreţie şi îndrăzneală tot ce a fost pînă acum măreţ şi îndrăzneţ. Curînd, într-o apropiată dimineaţă, vom saluta plecarea spre neant a astronavelor, precum odinioară salutam plecarea corăbiilor către cucerirea necunoscutului pămîntesc.

De aceea, într-un glas, trebuie să spunem războiului un NU puternic şi definitiv, pentru ca pacea, zeita creaţiunii tuturor lucrurilor bune, să domnească în lume pînă la sfîrşitul timpului.

Eusebiu CAMILAR

PACE LUMII!

UN MONUMENT AL ÎNFRĂȚIRII ȘI EROISMULUI

În zilele de sîmbătă 30 noiembrie și duminică 1 decembrie a avut loc, la Cluj și Bobîlna, comemorarea răscoalei iobagilor romîni și maghiari din anul 1437. Sîmbătă, la Teatrul Național din Cluj, în fața unui public numeros, format din muncitori, țărani, studenți, intelectuali, a avut loc ședința festivă la care a participat delegația Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn și a guvernului R.P.R., formată din tovarășii: Emil Bodnăraș, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Iános Fazekas, secretar al C.C. al P.M.R., Atanase Joja, membru al C.C. al P.M.R., ministrul Învățămîntului și Culturii, Augustin Alexa, membru al C.C. al P.M.R., procuror general al Republicii Populare Romîne, Pavel Țugui, membru supleant al C.C. al P.M.R., șef de secție la C.C. al P.M.R., Ladislau Bányai, director general în Ministerul Învățămîntului și Culturii, acad. Andrei Oțetea.

Duminică, pe dealul Bobîlna, în cadrul unei mari adunări populare la care au luat parte delegația de partid și guvern, reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat și țărani romîni și maghiari veniți din satele din împrejurimi, s-a dezvelit monumentul închinat luptei înfrățite a țăranilor romîni și maghiari împotriva jugului feudal, pentru un trai mai bun, pentru libertate.

Cu această ocazie s-a înmînat președintelui Sfatului popular al comunei Olpret, Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale privind schimbarea denumirii comunei Olpret din raionul Dej, regiunea Cluj, în aceea de comuna *Bobîlna*.

Întreaga adunare a subliniat în repetate rînduri, prin aplauze furtunoase, discursurile rostite de tov. Emil Bodnăraș, acad. D. Prodan, prof. Cslényi Béla, muncitorul Mihai Ciolan, de la Atelierele C.F.R. „16 Februarie" din Cluj, și de ceilalți vorbitori.

Marea adunare populară de pe dealul Bobîlna a constituit o emoționantă evocare a unei pagini pline de eroism din istoria patriei noastre și, în același timp, o înălțătoare manifestare a unității dintre partid, guvern și masele de oameni ai muncii romîni și maghiari.

Fotografii de E. IAROVICI

1. Monumentul de pe dealul Bobîlna. 2. Vasile Vărian. urmaș al răsculaților din fosta comună Olpret, astăzi Bobîlna. 3. Prezidiul ședinței festive de la Teatrul Național din Cluj.

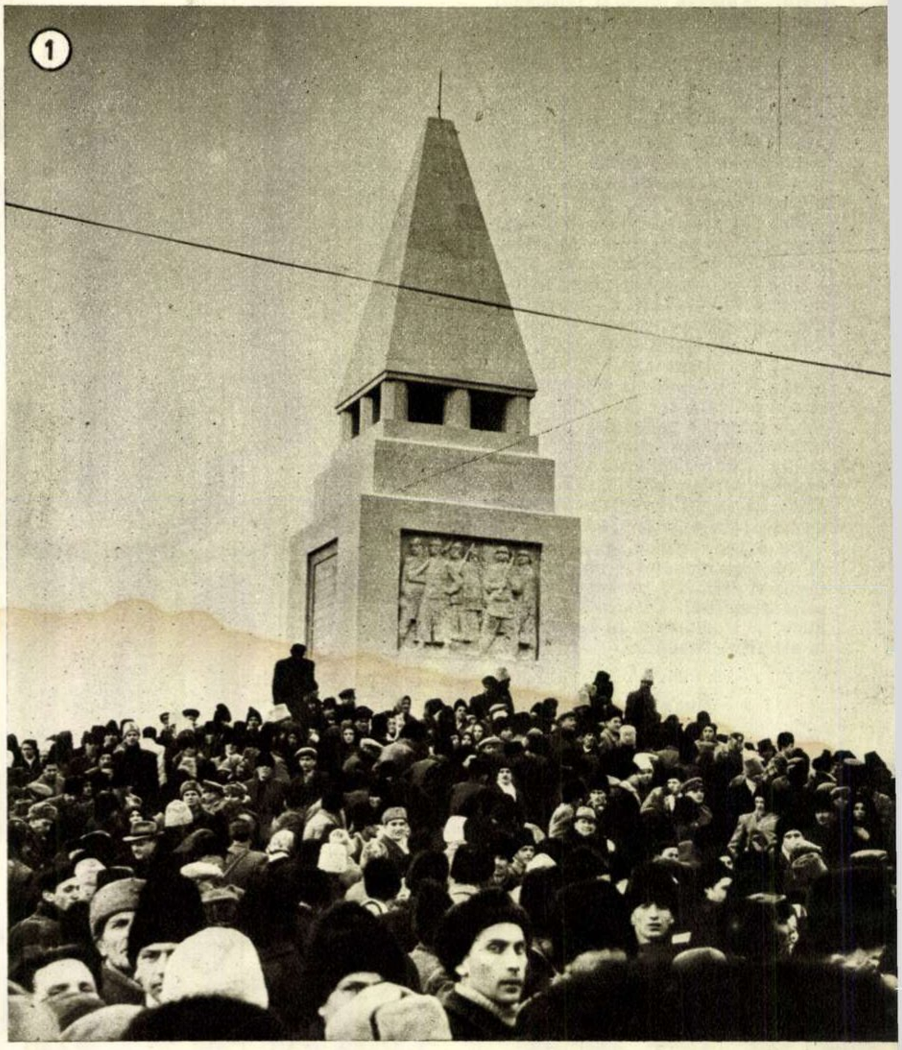

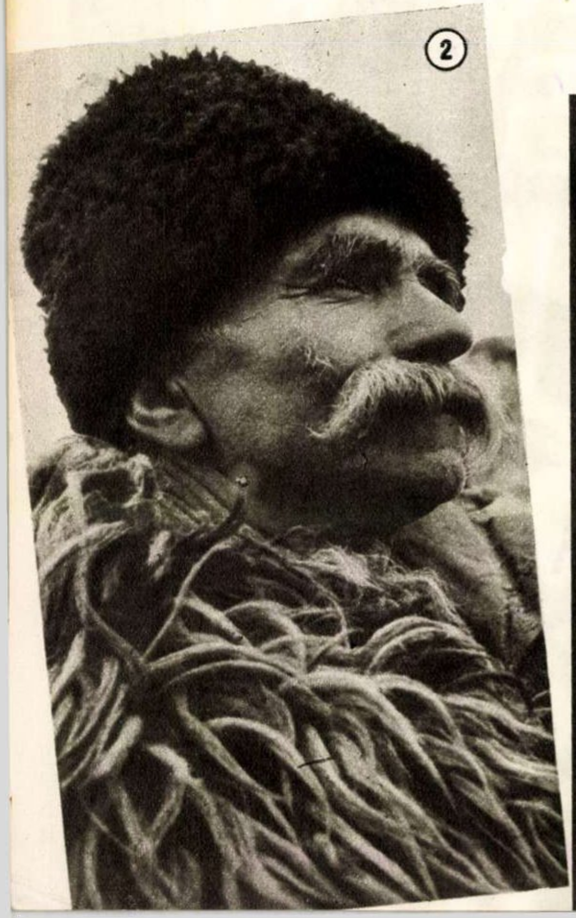

③
1437
1957
BOBÎLNA

de Horia LIMAN

GRADINA lui Patka Sándor

Florile lui Patka Sándor trăiesc pînă tîrziu în toamnă, mult după ce pe dîmbul luncii, larg deschise spre soare în marginea Borsecului, iarba începe să pălească. Florile lui Patka Sándor au căpătat tărie de om.

— Florile nu pling, nu cer, nu te ceartă. Tocmai de aceea trebuie să le dai.

În cîteva cuvinte care ascund bătaia unei inimi, Patka Sándor îți rezumă întreaga lui filozofie de poet al grădinii. Pentru că bătrînul nu-i un simplu grădinar, ci un rapsod al florilor. Un rapsod care încearcă, îngrijindu-și grădina, fiorul cîntărețului care mîngîie coardele lăutei.

În chipul prelung și senin, învăluit în căldura unui surîs, ochii sînt aceia care-ți inlănțuie atenția, cu deosebire. Sînt niște ochi cu care nu te intîlnești în fiecare zi: plutește peste ei ca un fel de abur ușor, aș zice o aripă albă de vis. Poate de aceea ei sînt doar surîs, un surîs prin care zvîcnește uneori, ca un spiriduș, o scînteie de o strălucire cu greu înțeleasa. Cind îl vei cunoaște însă, vei înțelege totul ușor: închipuirea bătrînului zburdă, e tînără. Și dacă pămîntul trebuie să aibă șale rodnice pentru a zămisli mîndrețe de flori, închipuirea nu e mai puțin trebuincioasă. Ea este ca o ploaie și ca un soare. Fără ea, florile se veștejesc.

Grădinarul Borsecului e un rapsod. Din Borsec pînă pe culmile Călimanului, numai poezia vegetației o vede. Mestecenii pitici? Două-trei tufe afli, în întreg orașul. Nalbele rătăcite prin pădure nu inundă poienile, dar viorelele sînt mai numeroase. Campanule? Sus, la Grota Urșilor. Anemone? La izvorul Kosuth și pe la Făget. Iar dacă Făgetul te-a cucerit pentru totdeauna și te cheamă an de an la Borsec, atunci trebuie să afli că te-mbie cu pansele și cu primule aurii, cu ferigile-i prea delicate. Rododendronul, floare rară, trandafirul Alpilor, du-te de-l culege sus pe Căliman.

— Florile nu pling, nu cer, nu te ceartă. Tocmai de aceea trebuie să le dai.

Dar viorelele Făgetului, cine le-ngrijește oare, Patka, bătrîne rapsod? Cerul, soarele, pămîntul. Ei sînt pricepuți grădinari. Numai că florile cerului, florile soarelui, florile pămîntului cresc ca înșiși copiii din flori. Este totdeauna un colț uscat, în gingașul lor suflet fremătător. Un colț pe care numai un om l-ar putea împodobi cu rod zglobiu. Și un asemenea om este Patka, bătrînul rapsod cu sensibilitate de mimoză.

Patka Sándor, grădinarul din Borsec, nu-i un grădinar obișnuit, ci un poet. Pentru că el nu-ngrijește florile, ci le logodește. Ceea ce face bătrînul se numește încrucișare, polenizare artificială. Dar nu aceasta este important, ci *cum* face. Din 1924 se apleacă el, asupra daliilor și mușcatelor cu deosebire. Mușcatele, dintotdeauna le-am îndrăgit. Dar daliile mi-au apărut ca niște femei cu părul încîlcit, de cînepă. Din mîinile lui Patka Sándor, însă, florile ies ca versurile șlefuite în diamant sau ca din paleta de pictor. A zămislit pînă acum 136 varietăți de dalii: „Kosuth" este roșie, pentru că „a fost revoluționar"; „Petőfi" este de un roșu mai aprins, pentru că „a fost mai revoluționar"; „Mureșul" are petale gălbui, pentru că „la izvor apa rîului e gălbuie"; „Oltul" este lila, pentru că „e mai repede"; „Pythia" este colorată în galben-portocaliu — ea „a mințit mult"; „Poezie" are toate nuanțele posibile, de la alb la roz și violet — cum însăși poezia e „bogată în nuanțe"; cît despre „Pasărea Albastră", ea are transparența cerului de primăvară și petalele ei — „nu vezi, spune bătrînul, parcă zboară spre soare!". Iar din încrucișările de mușcate, a dat viață unui număr de 186 de varietăți: floare roșie ca sîngele tînăr, floare roșie ca amurgul pîrjolit, floare roșie cu pete vișinii, floare de jeratic cu pete violete — o infinitate de nuanțe, ca însăși infinitatea de colorit a naturii. Poetul este și un pictor desăvîrșit; el creează în acuarelă, dar și în ulei. Iar culorile, toate, sînt optimiste.

Cît despre sănătatea copiilor meșterului, și aici ar fi multe de spus. La început, sub mîngîierea degetelor grijulii, parcă auzi un gîngăvit de pitulice peltică. Dar meșterul nu cunoaște îngrijorarea. El încearcă mai departe coardele lăutei și le strunește tandru sunetele. Atunci parcă gunguresc turturelele. Și iată că, ai zice din senin, grădina se pornește pe șotii năzdrăvane și se zbenguie ca un mierloi șăgalnic. Cum fluieră, cum susură, cum murmură! Sfîntă Natură făcătoare de minuni, ascunde-te sub mîinile grădinarului din Borsec! Sînt mîini binecuvîntate. Codane care au călcat abia pragul tinereții își despletesc cosițele multicolore și îți rîd cu dinții lor ca de lapte. Ce de fete cu boiul mlădios au răsărit în grădina lui Patka-vrăjitorul, ce de fete cu buzele țuguiate, delicate și avide, gata să soarbă din potirul cerului! Parcă se ridică în călcîie, ici și colo, printre ele, și niște husari împintenați. Trufași mai sînt! Ca toți husarii. Numai că fetele le cam întorc, nu tocmai delicat, spatele bine modelat, chicotind albastru ca izvoarele de munte. Și iată-i, galbeni, pe refuzații pintenogi, ca fierea cea galbenă-verzuie de galbeni. Meștere vrăjitor, cum ți-ai răsfățat codanele ochioase!...

Era spre seară cînd l-am părăsit pe Patka Sándor. Și meșterul — așa cum l-am știut dintotdeauna — nu ne-a lăsat să alegem din grădină. Ne-a ales el însuși florile, din cele tinere, nu din cele gata împlinite.

— Trebuie să știi să le alegi pe cele care au viitor, a spus el surîzînd.

Și, după ce a cules atent, cu gesturi care parcă oficiau și care despleteau nu știu ce versuri nevăzute, a inundat brațele fetelor de lîngă mine cu mănunchiuri de acuarele ca un cîmp de primăvară: zeci de flori, în sute de culori.

Soarele tocmai ațipise în umbra unui nor. Nu mai era chip să-l urnești din loc. A adormit, pînă la urmă, buștean. Nu știu ce murmurau puii lui Patka Sándor, florile, unduind ca un izvor și susurînd în grădina ce se-nfășura ușor în răcoarea înserării, ca într-o apă aromitoare. Și peste capetele lor, prinse în năframe de culori mult cîntătoare, parcă auzeam glasul domol, glasul elegiac al meșterului neobosit:

— Florile nu pling, nu cer, nu te ceartă. Tocmai de aceea trebuie să le dai.

Prin răsufletul pămîntului creștea grădina lui Patka Sándor, ca o mladă a dragostei.

Victor KERNBACH

GENEZA

Alăturea de mine și-n mine chiar, se naște,
Oricît de prevestită, venind sublim de brusc,
Ca un bolid de aur zvîrlit de-un lemn de praște
În asprul șold arhaic al vr-unui vas etrusc,

Această lume nouă. Cu furii și extazuri,
Cu rîsete și lacrimi, cu vis și frămîntări,
De vînturi clătinată, lovită de talazuri
În mii de afirmații și-n mii de întrebări,

Își face loc și crește această lume nouă,
Și nu-mi dau seama încă, deși o înțeleg,
Cum pot cuprinde zarea-ntr-un simplu strop de rouă,
Cum pot din ceața zării lumina s-o aleg!

Și-atît de dens în mine o simt, această lume —
Vestală dar și mamă, cristal dar și granit —
Că, nu știu, parcă pînă și zilele-mi postume
Le simt trăind în corpu-mi cu-al lumii corp unit.

Eu știu un cîntec sobru, dar vast ca nostalgia,
Pe mine, ins al lumii acesteia, mă cînt.
Am zis că vreau lumină, și am în mîini magia
Să fac, din moarte, viață, și aurori din cînt.

ÎNCERCAREA LA CALD

de **Filip CERBU**

Fotografii de M. IVANCIU

Neavînd încotro, ne-am chircit trei inși într-o birjă nostalgică, aruncînd vizitiului, pe tonul formulei tradiționale, o adresă care l-a scos din toropeală, de parcă i-am fi propus să-și hrănească gloaba cu uraniu:

— La laminor, birjar, la laminor!

Eram nerăbdători să ajungem la ținta curiozității noastre. Astăzi urma să se facă încercarea la cald a laminorului.

Pînă la orele unu și jumătate din noapte, am înghețat cocoțați pe pasarelele halei, așteptînd să se deschidă o dată cale barelor de oțel aprins. Nu fusesem poftiți. Nu era încă proba oficială, cu musafiri chemați de departe, ci abia o încercare internă. Iar constructorii știau desigur că, după cum la o repetiție generală tot se mai poate întîmpla ca Romeo să se urce pe scară, în timp ce Julieta cade jos, cu balcon cu tot, tot astfel și aici...

Prima țaglă veni ca un fulger pe trenul ei de role. Se îmbujoraseră toți, iar secretarul de partid începu chiar să aplaude... Bara însă înghețǎ în prima mașină.

Următoarele pățiră la fel.

Unele țagle, deja trecute prin perforator, pe jumătate țevi, se poticneau parcă speriate în fața laminorului „duo". Operatorul, un băiat tînăr, apăsa haotic pe butoanele postului său de comandă, aidoma unui pianist care și-a uitat partitura.

De pe o scară, tovarășii îl priveau uimiți, dar — poate mă înșelam — și cu un fel de înțelegere. Îmi amintii a doua zi de scenă, auzindu-i, într-un autocamion, glumind, pe tinerii din echipa artistică: „aveți grijă să nu vă tremure mîna, cînd o veni prima țeavă..." De fapt, aveau dreptate. Să luăm pe unul dintre cei mai harnici și pricepuți tehnicieni de astăzi — inginerul Gubiță, șeful montajului. Acum cîțiva ani, la început, nu era și el timid și neîndemînatic, încît nu reușea să treacă pe podețele de scîndură de peste fundații?

Cu calmul nefiresc al jucătorului de ruletă, care aruncă încă și încă o miză... — dar nu! —cu siguranța unui general care știe că următorul val va izbuti breșa, lucrătorul de lîngă sirenă cerea metodic de la cuptor încă și încă o țaglă.

Bătrînul muncitor Gheorghe Usatiuc se tot învîrtea, uimit. De 18 ani e laminorist și se pricepe la valțuri, căci a fost și morar în viața lui... De ce nu merge?

De sus, de deasupra laminorului „duo", ca de pe o covertă, doi oameni, comandanții construcției, priveau nemișcați, livizi și aplecați ca la pîndă. Știau, și directorul Bosică, și inginerul șef Micu, că oamenii au încredere în ei. Cu tînărul lăcătuș Iosif Zubrinski, care îl privea de jos, din cînd în cînd, cu coada ochiului, Bosică, și el fost lăcătuș, a lucrat odată două zile, ca să prindă la loc greu niște grinzi.

Micu își trece în revistă tovarășii. Care să nu fi lucrat bine? Ivănuș? Dar el știe desenele pe dinafară. Încă de cînd era maistru la „Republica", un an de zile venea după-amiezile la proiectări, să le învețe... Nu, vechii laminoriști nu pot să greșească. Dar atunci, cei noi, moldovenii de prin sate?

Vreunul dintre acești țărani-tehnicieni să nu-și fi făcut datoria?

Dar ei erau acum adunați cu sutele, pe pasarele și poduri, ca spectatorii în peluza stadionului la un meci internațional. Se întunecase și știau prea bine că nu vor mai avea cu ce să se ducă pînă în satele lor depărtate. Nimeni nu-i oprise aici, dar ei, rămînînd, dovedeau că nu numai pentru un rînd de haine trudiseră. Părinții lor vor fi așteptat minunea de la

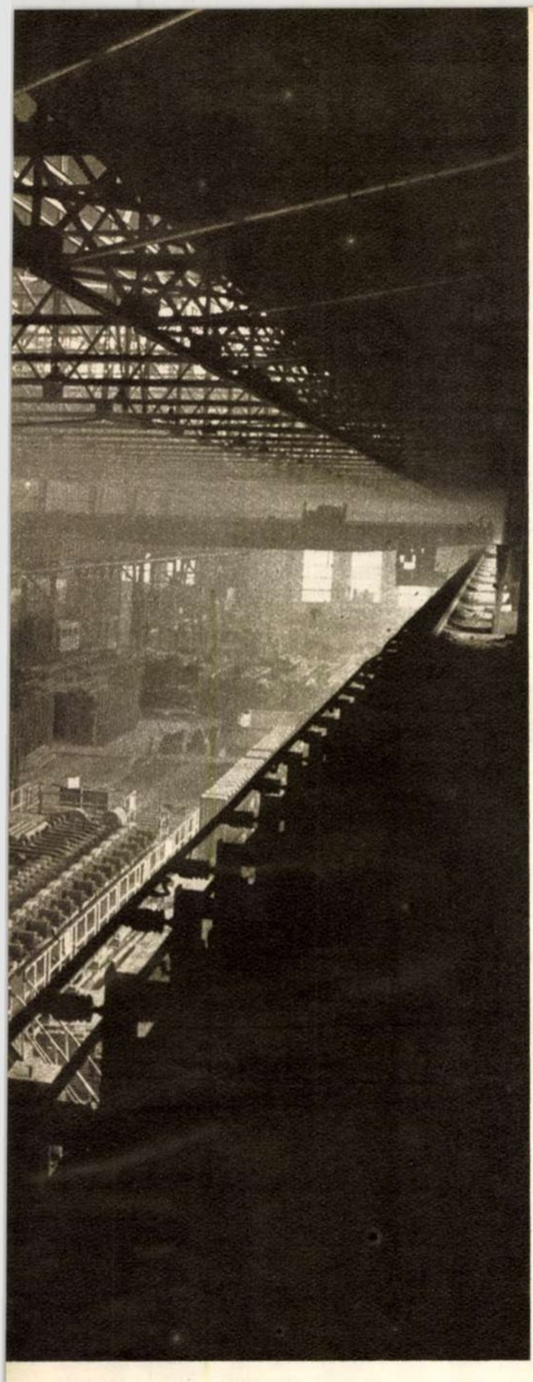

Maglavit. Dînşii sorbeau din ochi astăzi minunea făcută de ei înşişi — şi între aceste generaţii părea a fi un mileniu.

A zecea, a douăsprezecea, a cincisprezecea ţaglă fură luate şi duse la rebut. Cineva trimise o ţigară macaragiului istovit, lipind-o cu un strop de salivă de metalul cîrligului. Inginerul şef adjunct al fabricii de ţevi, Jaghello, căruia nu i se puteau vedea buzele, ci doar o dungă în locul gurii, descoperi una din cauzele nereuşitei — o diferenţă de nivel de cîţiva milimetri între două piese ale laminorului.

Îşi aduseră aminte de discuţia avută acum cîteva zile cu un specialist sovietic, din grupul condus de inginerul Krutikov.

La o maşină, montajul se făcuse cu o zecime de milimetru în afara toleranţei. Sovieticul propuse:

— Să remediem!

— De ce? — întrebaseră ai noştri. Ce contează un fir de păr, la o conductă cît un stîlp de telegraf?

Primiră următorul răspuns:

— Dacă admitem o zecime de milimetru aici şi ni se pare de mică importanţă, am comite aceeaşi greşeală şi în altă parte, unde s-ar putea produce o catastrofă!

Prins în treacăt de o ţaglă nereuşită, un fir de telefon se întinse, zbîrnîi ca o coardă de vioară, apoi plesni.

Fu ultima jertfă.

A douăzecea încercare de laminare izbuti — de parcă nişte zăgazuri se dăduseră la o parte. Îndrăzneţe, ca primii buşteni ce au spart o „închisoare“ de plute, ţevile începură să treacă.

Ce bine că nervii acestor oameni nu sînt făcuţi dintr-un biet metal, ca firul de adineauri. S-ar fi rupt şi n-ar fi trăit reuşita...

„Încercarea la cald“ a agregatului a izbutit. Dar a oamenilor?

„...Aveam o echipă de şase băieţi — ne povesti maistrul Ivănuş. Nu făceau nimic şi lumea se gîndea: „În definitiv ce caută ăştia la Roman ?...“ Eu i-am iscodit: „De ce staţi?“ Oamenii aveau dreptate. La Hunedoara se calificaseră, iar aici fuseseră puşi să sape la pămînt. După aceea am făcut cu ei lucrări de patru milioane. Unul e militar. Purtăm corespondenţă“.

„...Era un inginer, Constantin Popescu — ne povesti inginerul Micu. La şantierul unde a lucrat înainte, căzuse în dizgraţia directorului. I-a dat transfer la Roman, ştiind precis că n-are să vină. Dar el a venit şi, deşi îmi fusese pictat numai în negru, i-am dat de lucru. Peste cîteva zile, mi-a zis: „Astea sînt lucruri prea minore pentru mine! Eu pot să fac mai mult!“ I-am crezut încă o dată pe cei care îl îndepărtaseră, dar... i-am dat o sarcină foarte grea, ca probă. Ambiţios, a primit-o. De ani de zile se achită de ea perfect“.

Pe drumul deschis, o ţaglă o chema pe alta... tot aşa cum, la vremea lui, maistrul Ivănuş îşi chemase lîngă el, la lucru, fiul; tînărul montator Laiu Francisc — fratele; Dumitrescu — soţia.

Moldovenii cu cuşmă, din faţa panourilor automate, plutăreau pentru prima oară buşteni de fier, în locul brazilor din Ceahlău.

A doua zi dimineaţa, micile defecţiuni, pricina emoţiilor nopţii trecute, fură remediate, aşa încît seara, în faţa celor veniţi la „prima“ încercare la cald, gazdele zîmbeau, degajate şi ospitaliere.

Un inginer în vîrstă, „as“ al laminoarelor, venerat de toţi pe aici, neavînd încredere că tinerii ăştia, ziariştii, vor scrie exact din punct de vedere tehnic, căci lui „nu-i plac înfloriturile, ca în Bolintineanu“, ne dictă procesul tehnologic pînă la ultima literă.

Cei care îl ascultaseră şi văzuseră apoi, pentru prima oară, mersul de ceasornic al imensului agregat, crezură într-adevăr că „încercarea la cald“ fusese numai a laminorului.

Dar martorii oculari ai furtunii din acea noapte intuiau cine trecuse prin „încercarea la cald“.

...Pe drumul deschis, o ţaglă o cheamă pe alta, tot aşa cum, la vremea lui, maistrul Ivănuş şi-a chemat lîngă el, la lucru, fiul...

De sus, de deasupra laminorului „duo“, doi oameni privesc nemişcaţi, aşteptînd să se deschidă calea barelor de oţel aprins.

Mumia a fost... operată

O mumie a fost operată. Să nu vă surprindă! O mumie adevărată, contemporană cu bătrînul Ptolomeu. Şi lucrul acesta nu s-a petrecut cu mii de ani în urmă, în vreo galerie a piramidelor egiptene, ci chiar în ţara noastră. Intervenţia „chirurgicală“, făcută nu demult, a reuşit. Şi astfel, o tînără mumifiată cu peste două milenii în urmă — ultima soţie a unui negustor de pe valea Nilului — doarme mai departe într-un mare dulap de sticlă al unui muzeu din Sibiu. Mumia, scoasă la iveală încă înainte ca arheologii să pătrundă în mormîntul lui Tutankamon, a ajuns la Sibiu exact acum 50 de ani, împreună cu o „gardă“: un Ibis îmbălsămat (pasăre considerată sfîntă de vechii egipteni) şi mai multe amulete. Cu toată această pază „sfîntă“, mumia suferise un beteşug. Înainte de a ajunge la noi — adusă de un arheolog amator — a fost „înjunghiată“. Hoţii i-au căutat între coaste o pungă cu obiecte de preţ. Dacă profanatorii de morminte au găsit sau nu podoabele defunctei, nu se ştie. Cert este că rana deschisă în corpul mumiei putea „s-o omoare“ pentru a doua oară. Acesta a fost motivul operaţiei — de fapt o reparaţie — la care a fost supusă mumia din Sibiu.

Am povestit cele de mai sus fiindcă mumia aceasta (una din cele trei aflate în ţară) este o piesă de valoare în colecţia Muzeului de istorie naturală din Sibiu, trecut recent la muzeul „Brukenthal“ din acelaşi oraş.

Mumie.

„Brukenthal“-ului, a cărui faimă a trecut de mult hotarele ţării pentru tezaurul său artistic, i-a fost afiliat acum şi Muzeul de istorie naturală. Sibiul, pe cale de a deveni un adevărat oraş-muzeu, va păstra într-o singură şi mare instituţie, ocrotită de Ministerul Învăţămîntului şi Culturii, toate vestigiile şi comorile trecutului aflate aici.

Muzeografii Doltu şi Gherasim m-au plimbat prin sălile noii secţii de ştiinţe ale naturii. De fapt, m-au purtat prin sălile unui muzeu care şi-a sărbătorit de mult centenarul, în propriul său local din str. Laios Kosuth. Zestrea adusă la afilierea cu „Brukenthal“-ul: jumătate de milion de piese şi condici cu semnăturile a sute de mii de vizitatori. Mulţi dintre aceşti vizitatori au aflat povestea tinerei egiptiene mumifiate, gata, gata să nu mai fie „reîncarnată“ (după vechea credinţă a egiptenilor) dacă rana recent operată, rămasă deschisă, i-ar fi descompus balsamul.

Multe alte piese rare se mai pot vedea în sălile acestui muzeu. Iată una tot atît de interesantă ca şi mumia:scheletul, în întregime conservat, al unui bizon (strămoşul bourului european dispărut) — o rămăşiţă diluviană, descoperită la Sighişoara. Ultimul bour ce a trăit pe teritoriul ţării noastre a fost ucis acum 67 de ani, în munţii Călimanului.

Capacul mumiei.

Un dulap uriaş din sticlă cuprinde aproape toate păsările cerului. Doriţi poate să cunoaşteţi pasărea cea mai mică din lume — Colibri, pasărea-muscă ? O găsiţi aici. Are vecini tot atît de interesanţi: pasărea paradisului, pasărea liră şi toate neamurile păsăreşti, pînă la enormul struţ. Mai sînt aici vulturi uriaşi cu o deschidere de aripi care ajunge la lăţimea unei avionete, acvile cu barbă sau vulturul pitic. În aceeaşi sală: cel mai mare şarpe din lume, care putea înghiţi un viţel întreg.

Ore întregi zăbovesc şcolarii în faţa uriaşei colecţii de fluturi. Sînt 2.000 de specii numai din Transilvania. Nu departe se află şi faimoasa colecţie a coleopterelor, alcătuită în 1851 şi care încă de acum 90 de ani cuprindea 5.885 de specii.

Dacă vizitaţi secţia de ştiinţe ale naturii, nu uitaţi de o veche colecţie etnografică. Una din cele mai bogate colecţii din Europa. Sînt podoabe, arme, îmbrăcăminte şi unelte de casă ale unor vechi triburi din regiunea Nilului, din Abisinia, din China, din Noua Zeelandă şi din alte locuri îndepărtate.

În momentul de faţă se tipăreşte un istoric al acestor colecţii. Am răsfoit manuscrisul, în căutarea fondatorilor. I-am găsit. Primul fondator: un litograf, Michael Biltz (1787-1866). Plecînd în regiunile muntoase să caute piatră litografică, cu care să-şi tipărească cărţile, a prins gustul de a colecţiona pietre. Mania asta l-a făcut şi geolog.

Cu pietrele lui M. Biltz s-a pus temelia unor mari colecţii, care au intrat în patrimoniul „Brukenthal“-ului.

F. URSEANU

Noua secţie a muzeului „Brukenthal“.

MUZEUL BRUKENTHAL
SECTIA DE STIINTELE NATURII
BRUKENTHAL MUSEUM
NATURWISSENSCHAFTLICHE ABTEILUNG

DACIA FELIX *)

de I. LUDO

Ilustraţie de Eugen TARU

Toată presa guvernamentală şi cea afiliată — prin orientarea ei independentă — intereselor patriotice ale conului Gogu reflecta fericirea care însufleţea poporul romîn, că-l poate sărbători pe regele său. Dar pentru că prea era neîncăpătoare Capitala, să poată cuprinde naţiunea întreagă de peste şase milioane de suflete, poporul romîn fu silit în zilele acelea jubiliare să renunţe de a fi fericit personal şi să se mulţumească a fi fericit numai prin delegaţi. Şi poporul îşi numi delegaţi. Alegerea poporului căzu, spontan, din ordinul guvernului, sub ochii prefecţilor şi cu participarea activă a subprefecţilor, pe primarii rurali. Erau trei mii la număr. Trei mii de aleşi — erau trei mii de umbrele. Un primar — o umbrelă. Dispoziţia venea tot de la centru: deoarece la Bucureşti plouă într-una, fiecare primar este dator să-şi aducă o umbrelă. Ţara înarmă, deci, pe primari cu cîte o umbrelă, le băgă în desagă tot ce avea ca dragoste şi devotament pentru tron şi-i urcă în tren.

Din momentul acela, primarii, însoţiţi de uralele poporului, simţiră că se află în plin jubileu. De tren se ştia mai de mult. Mulţi ţărani văzuseră tren — şi cîţiva dintre ei avuseseră chiar şi curajul şi banii să se urce în el. În marea lor majoritate, însă, ţăranii îşi scuipau în sîn, speriaţi. Progres? E ca şi cum le-ai fi vorbit de jandarm!... Puţin le păsa că pe la 1866, însuşi Carol, la sosirea lui în ţinuturile moldo-valahe, a trebuit să călătorească de la Severin la Bucureşti cu poştalionul — pe cînd acuma poştalionul a dispărut şi a făcut loc trenului, cu care-ţi scurtezi cu de atîtea ori drumul şi-ţi faci atîta economie de timp. Timp? Cuvîntul ăsta nu-i spunea ţăranului nimic. Timp? Nu se prindea. Credea că-ţi baţi joc de el!... Ce-i aia timp?... Nu-i nici o grabă! Timp are destul... Lui nu-i este frică de timp, ci de tren.

Cu primarii însă, lucrurile stăteau altfel. Primarii — chiar dacă cei mai mulţi dintre ei nu ştiau nici măcar atîta carte cîtă le trebuia să iscălească acte false — se mai urcaseră pînă acum în tren, cel puţin de două-trei ori, să se ducă pînă la oraş, să ia ordine de la proprietarul moşiei sau de la domnul prefect, fie în vederea alegerilor, fie pentru cîte ceva în legătură cu învoielile agricole, ori cu birurile, ori cu nişte procese de-ale ţăranilor ş.a.m.d. Dar pînă la serbările jubiliare, primarii n-ar fi crezut că trenul, în afară de o călătorie pînă în capitala de judeţ, mai poate folosi şi la altăceva; la o excursie prin iad. Deşi primari, primarii erau şi ei oameni — şi ca oameni, torturaţi cum erau, trebuiau să recunoască în sinea lor că au destule păcate pe suflet. Păcate nu *destule* — ci multe şi grele. Dar îşi ziceau — şi o credeau din tot sufletul — că dacă, pe vremea cînd erau încă mici, ar fi fost preveniţi că dumnezeu îi va pedepsi cu o călătorie în tren la serbările jubiliare, s-ar fi purtat toată viaţa lor ca nişte îngeri. Ce bine era — continuau ei să-şi zică — pe vremea cînd nu se ştia de drăcovenia asta şi cînd, vara sau iarna, o porneai la drum cu căruţa, în voia boilor, cu cîte doi-trei kilometri pe oră, întins boiereşte în fîn, sau pe nişte saci cu cartofi!... Dar aci, în trenul ăsta jubiliar, pe ce, doamne iartă-mă, să te întinzi? Pe bălegar? Barem să fie uscat! Dar era proaspăt! Vitele numai ce au fost descărcate, că au şi fost zvîrliţi în locul lor cei trei mii de primari.

Fiindcă aşa a venit poruncă de la boier: primarii să facă drumul la Bucureşti în vagoane numite seria G. B., pentru transportul vitelor. Şi în asemenea trenuri jubiliare, formate din vagoane seria G. B., trebuiau primarii să care pînă-n Capitala ţării dragostea nemărginită a poporului pentru dinastie şi tron...

Şi apoi, fie şi aşa! Cînd omul e sfîrşit de oboseală, se întinde pe orice, numai să doarmă. Dar aici cum să te întinzi, cînd n-ai loc nici să şezi, ci trebuie să stai în picioare cîte cinci sau zece, sau douăzeci, sau, în multe cazuri, chiar cîte patruzeci şi opt de ore, după regiunea din care ai plecat, înghesuit ca scrumbia în butoi, între alţi delegaţi ai fericirii poporului, tot atît de nefericiţi ca şi tine, fără să poţi aţipi şi fără să-ţi poţi face nevoile!

Erau triste gîndurile jubiliare ale primarilor, dar pentru că dumnezeu este mare şi milostiv şi ştie să pună capăt la toate, puse capăt şi acestei infernale călătorii jubiliare. Toţi teferi, toţi încîntaţi că au ajuns acolo unde au fost trimişi, cei trei mii de primari coborîră din tren, îşi scuturară cu nădejde opincile de bălegar şi se adunară în piaţa Gării de Nord, sub comanda comisarilor de poliţie care-i încolonară şi-i mînară în marş forţat spre palatul regal, să-i mulţumească regelui pentru binele pe care l-a făcut ţării în cei patruzeci de ani de domnie.

★

Regele îi aştepta. Era un bărbat care avea barbă căruntă, şaizeci şi şapte de ani împliniţi şi masive cointeresări în nenumărate întreprinderi de stofe, încălţăminte, lumînări, bere, geamuri, asigurări, brînză, sticlărie, salam etc. sau, mai pe scurt, în tot ce-i putea asigura venitul acela de cîteva milioane de lei pe an, de care avea absolută nevoie să-şi întreţină obrazul lui excepţional de subţire. De asemenea, acelaşi glorios rege Carol I stăpînea, din graţia lui dumnezeu şi voinţa naţională a partidelor, douăsprezece moşii pe o suprafaţă de 131.939 hectare, teren jumătate cultivabil şi jumătate acoperit de păduri, imaşuri şi diferite plantaţii — cu un venit global de cinci milioane de lei anual. După socotelile celor care se pricepeau la cifre, Carol, care avea de întreţinut un singur suflet—pe soţia sa, Elisabeta—încasa, deci, în fiecare an o sumă aproape de două ori mai mare decît tot bugetul pentru învăţămîntul primar al întregului popor. Şi să nu uităm că în toată contabilitatea aceasta—care avea o singură rubrică: profituri — nu erau trecute ciubucurile care cădeau regelui sub o nesfîrşită diversitate de forme, de numiri şi împrejurări. Nimeni nu putea sta să înregistreze şi să evalueze toate darurile pe care le primea regele de ziua onomastică, de ziua naşterii, de aniversarea căsătoriei, de aniversarea victoriei de la Plevna, de crăciun, de Anul Nou, de bobotează, de 24 ianuarie, de 10 mai... Dar cîte aniversări şi comemorări, şi serbări, şi sărbători, şi sărbătoriri n-a pus dumnezeu în calea lui Carol, spre a-i da un pretext regal să primească, de la vii şi de la morţi, de la bogaţi şi de la săraci, de la romîni şi de la străini, tablouri, mobile, vinuri, pietre preţioase, acţiuni — în afară de decoraţii, care, atunci cînd se dau unui suveran, nu trebuie să prezinte o valoare simbolică, ci una reală, care să poată fi speculată atunci cînd (cine ştie cum!) omul trebuie să-şi facă bagajele şi să plece în bejenie.

Iar pentru că se obosea să mulgă atîtea bănci, atîtea fabrici, atîtea ateliere, pămînturi, vii şi livezi, Carol I primea de la stat o listă civilă — pe romîneşte: o simbrie, de un milion şi jumătate de lei anual — şi, de teamă că tot n-o să aibă omul din ce să trăiască, acelaşi stat l-a mai scutit şi de orice impozit, de orice natură.

Să nu exagerăm, însă! Carol I primea leafa aceasta de un milion şi jumătate pe an, nu numai pentru că încasa atîtea şi atîtea milioane pe an din tot ce poate fi numit pe lumea aceasta afacere, fără să plătească biruri măcar o para, ci şi pentru alte munci suplimentare, destul de costisitoare. De pildă, pentru că-şi construia mereu alte ferme şi palate, fără să-l fi costat o para; pentru că se îmbrăca de sus pînă jos în uniforme şi costume din cele mai scumpe, fără să-l fi costat o para; pentru că era spălat, tuns, ras, pieptănat, periat, de zeci de lachei, fără să-l fi costat o para; pentru că bea şi mînca, şi-şi îndopa musafirii, fără să-l fi costat o para. Pentru toate meritele acestea Carol I era regele romînilor — şi pentru că binevoia să fie rege al romînilor, poporul romîn era dator să-i fie devotat, să-l iubească şi să-şi trimită reprezentanţii în vagoane de vite, cu picioarele înfundate pînă dincolo de glezne în bălegar, spre a-i exprima „dragostea neţărmurită“ şi spre a-i uşura viaţa cu încă un rînd de plocoane.

★

Pentru penele partidelor opoziţioniste, expoziţia era o temă care biciuia şi umorul, şi patetismul, şi violenţa lor — incontestabil patriotice toate. Liberalii şi junimiştii nu vedeau în expoziţie decît o întrecere de greşeli, de prostii şi de incorectitudini. Numai cusururi şi cusururi. Revelaţiile presei de opoziţie pe chestia cusururilor erau, pe cît de variate, pe atît de neaşteptate. În ziua inaugurării, junimiştii scriau în „Epoca“ lor că:

„Trăsura în care se aflau principii moştenitori cu micii principi a suferit, aproape de ieşire, un mic accident. Roţile trăsurii au intrat într-una din gropile care s-au făcut pe alee, în urma ploii torenţiale de alaltăieri, şi din această cauză oiştea trăsurii a avut cîteva stricăciuni“.

Liberalii, în „Voinţa lor naţională“, dădeau alarma că, în primele zile ale expoziţiei, a luat foc un chioşc al „Cofetăriei regale“... Şi o acuzaţie năştea alta... Expoziţia a fost construită în grabă şi fără cap... Expoziţia dovedeşte „lipsă de socoteală, lipsă de bun simţ şi lipsă de gust estetic“... Expoziţia nu-i pregătită spre a putea face faţă unui incendiu... Expoziţia nu-i prevăzută nici măcar cu un singur post telefonic, pentru ca pompierii să poată fi avizaţi din primul moment... Expoziţia are o instalaţie electrică defectuoasă... Expoziţia n-are un post de pompieri... Expoziţia n-are robinete de apă în fiecare pavilion... Expoziţia funcţionează cu drumurile stricate... La expoziţie se fac escrocherii cu biletele de intrare... Biletul costă doi lei şi pe el scrie că-ţi dă dreptul de intrare la teatru şi arene — pe locurile fără scaun — în grotă şi la cîte o călătorie în Waterchute şi tobogan... Dar cînd intri în expoziţie, afli că nu sînt nici teatru, nici arene şi că nici grota nu-i terminată... Apoi Waterchute-ul! Altă escrocherie! Din balcon, porneşte în jos o pistă de scînduri cu două şine, care te duc, în nişte bărci, pînă la apa lacului construit special pentru expoziţie. Pînă aici, nimic de zis. Dar infamia guvernului abia începe: „marinarii“, puşi să se ocupe de distracţia asta americană, înainte de a da drumul bărcilor, îţi scutură sub nas o cutie de tinichea: „Bacşiş pentru marinari! Bacşiş pentru marinari!“ Şi ăştia au pretenţia să conducă ţara. Apoi, toboganul. Un fel de jgheab în care te urci sus, în capul dealului, şi luneci pînă jos, cu o perniţă sub tine. Toboganul funcţionează fără bacşiş. Dar de răul cuielor cu care e plin, rişti să te alegi cu pantalonii ferfeniţă. Ce să mai spunem de mîncarea şi băutura care îţi sînt servite la restaurantele expoziţiei şi, în special, la ospătăria regală! Execrabile! Imposibile! O ruşine naţională! Şi lupta navală de la Port-Arthur. O porcărie care n-ar putea distra nici copiii de 7-8 ani... Asta-i expoziţie? Asta-i un „bîlci“ bun pentru exhibiţiile „fachirului“; pentru „cîntăreţele franceze“ cu care tineretul boieresc îşi risipeşte banii; pentru „jocurile la ruletă“; pentru negrii şi negresele care cîntă „Deşteaptă-te romîne“; pentru aşa-numitele „spectroscoape“, care poartă titluri ca: „Două coarde la un arc“, „Modelul artistului“, „Pentru însuraţi şi neînsuraţi“; pentru „panoramele automatice“, unde ţi se arată imagini picante, demne de guvernul conservator, ca „Mireasa în noaptea nunţii“, „Plăcerile măritişului“ şi „Numai pentru bărbaţi“. Cică-i expoziţie?... Mai întîi, nu-i decît expoziţie de porcării, apoi nici nu este gata — şi dumnezeu ştie dacă va fi gata cîndva — şi, în sfîrşit, ce fel de expoziţie ar putea fi expoziţia asta, cînd statul nu expune nimic... Dar nimic!... Nici un vîrf de ac!... Nimic! În schimb, expun străinii. Şi i se zice „Expoziţia naţională“!... Cum „naţională“, cînd e internaţională de-a binelea!... Cel puţin, dacă ar fi numai atîta! Dar aflaţi, oameni buni! Expoziţia din Parcul Carol e bîntuită de tifos exantematic!... Carevasăzică, o expoziţie a păduchelui exantematic! Ce să caute poporul romîn, la o expoziţie unde e în primejdie să-l omoare păduchii!... Romîni! Staţi acasă! Nu merită expoziţia asta să vă puneţi în joc viața voastră și a copiilor voștri!

---

*) Din volumul „Ilustrul N. N. din N. N.“, care va apare în curînd în „Editura Tineretului“.

Toate astea, însă, făceau parte numai din lista cusururilor mărunte care păleau în fața cusurului cel mare. Căci mare era cusurul cel mare, pe care opoziția îl arunca în obrazul conului Gogu: guvernul conului Gogu — ziceau liberalii și junimiștii — prezintă, prin expoziția lui, o imagine falsificată a realității.

Or, dacă nu-i ascultai pînă la capăt, puteai presupune că liberalii și junimiștii acuză guvernul conservator că și-ar fi aranjat o expoziție fantezistă, în felul sticlei de Vichy la gheață din plin Bărăgan, ca să aibă cu ce se lăuda față de țară și tron. Ce sticlă de Vichy la gheață — cînd poporul moare de foame și boli? Ce ne aduci negrese și franțuzoaice, care să ne dea iluzia unui chiolhan general și permanent, cînd țara moare de foame și boli!... Justă era deci revolta opoziției. Ea nu tolera guvernului să mintă și să înșele!

Cam asta credeai, dacă nu ascultai pînă la capăt ce spune opoziția. Dar dacă aveai răbdare și aplecai cu răbdare urechea la diatribele ei, aflai, uimit, cu totul altceva:

Opoziția era supărată nu pentru că guvernul ar fi prezentat la expoziție o Romînie prea prosperă, ci pentru că a prezentat o Romînie prea săracă.

Expoziția — scria „Epoca“ junimistă — *„este o oglindă strîmbă și care nu înfățișează munca și producția națională în toată întinderea lor. Și la expoziția aceasta, ca la toate expozițiile de pînă acuma, se prezintă numai aceea ce s-a obișnuit să se expuie. Și încă de rîndul acesta lipsesc cea mai mare parte din marii noștri cultivatori și producători. Romînia este mult mai înaintată, are o înfățișare absolut superioară celeia ce-i dă expoziția de la Filaret“.*

Aceasta voia să spună opoziția, cînd acuza pe conservatorii de la putere că ar fi falsificat adevărul: că au organizat o expoziție a unei Romînii mizere și înapoiate, în loc să fi pus sub ochii lumii o expoziție a unei Romînii așa cum este ea în realitate—o țară avansată și îmbelșugată.

★

Opoziția, totuși, exagera, pentru că expoziția cuprindea un număr de pavilioane cu care nu trebuia să-i fie rușine conului Gogu să se arate în lume. Ziarele guvernamentale și independente relatau, de pildă, cum „toate județele expun un complex de obiecte de industrie casnică, minunat alese“ — printre care „se disting prin frumusețea lor județele Argeș, Muscel, Mehedinți, Vîlcea, Teleorman și Dolj“.

Un alt colț din expoziție la care se îmbulzea lumea era pavilionul regal. Aici erau expuse o parte din obiectele mai de preț ale familiei regale: coroana de aur a reginei, coroana de oțel a regelui, cîteva lucruri de mînă ale principesei moștenitoare, zeci de decorații romînești și străine, sute de fotografii și mobila completă a unui salonaș, inclusiv un birou al lui Carol I pe care era săpată inscripția: „Ori tot, ori nimic!“ Impresionați de această deviză, care suna a „punga sau viața“, vizitatorii se pipăiau instinctiv în buzunar, dar după cîteva momente de spaimă respectuoasă, își reveneau și-și spuneau că un singur lucru mai lipsea la pavilionul regal, ca să sugereze, în toată plenitudinea ei, „propășirea“ țării: casa de fier a lui Carol I.

Al treilea pavilion instructiv al expoziției naționale era cel al serviciului statisticii, unde ți se prezentau două mari tablouri cu privire la progresele economice, realizate în cei 40 de ani de domnie a lui Carol I.

Tablourile nu indicau pentru cine, adică în folosul cui, s-au înregistrat aceste progrese economice, în decursul celor patruzeci de ani de domnie a familiei de Hohenzollern. Date explicite în această materie se puteau obține însă într-un al patrulea pavilion, la fel de senzațional: pavilionul serviciului sanitar. Aici erau expuse tabele, statistici, care arătau că, în cei patruzeci de ani din urmă, boala socială care întrece pe toate consorele ei printr-o creștere necontenită este pelagra, sau „boala mizeriei“. Tabelele acestea veneau parcă să ilustreze ceea ce ziarele scriseseră cu cîteva săptămîni înainte, cu privire la un raport al medicului primar al județului R. Sărat. Locuitorii din satul Pietroasa și din satul Constandoiu, scria medicul primar direcției sanitare, s-au îmbolnăvit toți de *„febră de inaniție“*. Prin febră de inaniție voia să spună: friguri de foame. Sate întregi cuprinse de friguri, din cauza foamei!

Și liberalii, care se temeau că dacă nu vor lua parte la expoziție, se va supăra majestatea sa regele! Și junimiștii — care erau furioși că guvernul prezintă țara într-o lumină mai puțin sclipitoare, decît este în realitate.

Gîndurile acestea sumbre te țineau, se înțelege, numai atît cît te găseai în pavilionul serviciului sanitar. Cum ieșeai însă de acolo, toate se risipeau ca prin farmec. În zarva asurzitoare, dar veselă, iscată de pocnitori, de focuri bengale, de călușei, de „marinari“, de fanfare, de cleștii grătarelor, de uralele cu care oamenii lui Panaitescu salutau apariția cîte unui personaj politic mai important, te simțeai din nou cucerit de entuziasmul jubiliar!... Da!... A fost și este glorioasă domnia lui Carol I... „Din o țară ce aproape nu maiera de sine stătătoare“, a făcut un „regat neatîrnat“... „Din un popor ce ieșea abia la lumină prin lupte grele“... a făcut „un popor liber, cu viața asigurată“...

„Schimbarea e mare, deosebire în bine de necrezut!“... „Binecuvîntat, deci, fie anul și luna, și ziua, și momentul cînd, pentru întîia oară, regele Carol a pus piciorul pe pămîntul Romîniei“... spre a reda țării dreptul de a se numi „Dacia Felix!“

★

Expoziția națională se închise la sfîrșitul lui noiembrie 1906. După mai puțin de trei luni, „poporul liber, cu viața asigurată și știutor de menirea sa“, cuprins de delirul inaniției, dădea foc Daciei felice! Sau — cum scria mai tîrziu, în memoriile ei, regina Maria, fostă, în perioada expoziției, principesă moștenitoare: „În primăvara anului 1907, țara a fost zguduită din starea ei de fericire și mulțumire de sine, prin cumplite răscoale țărănești“.

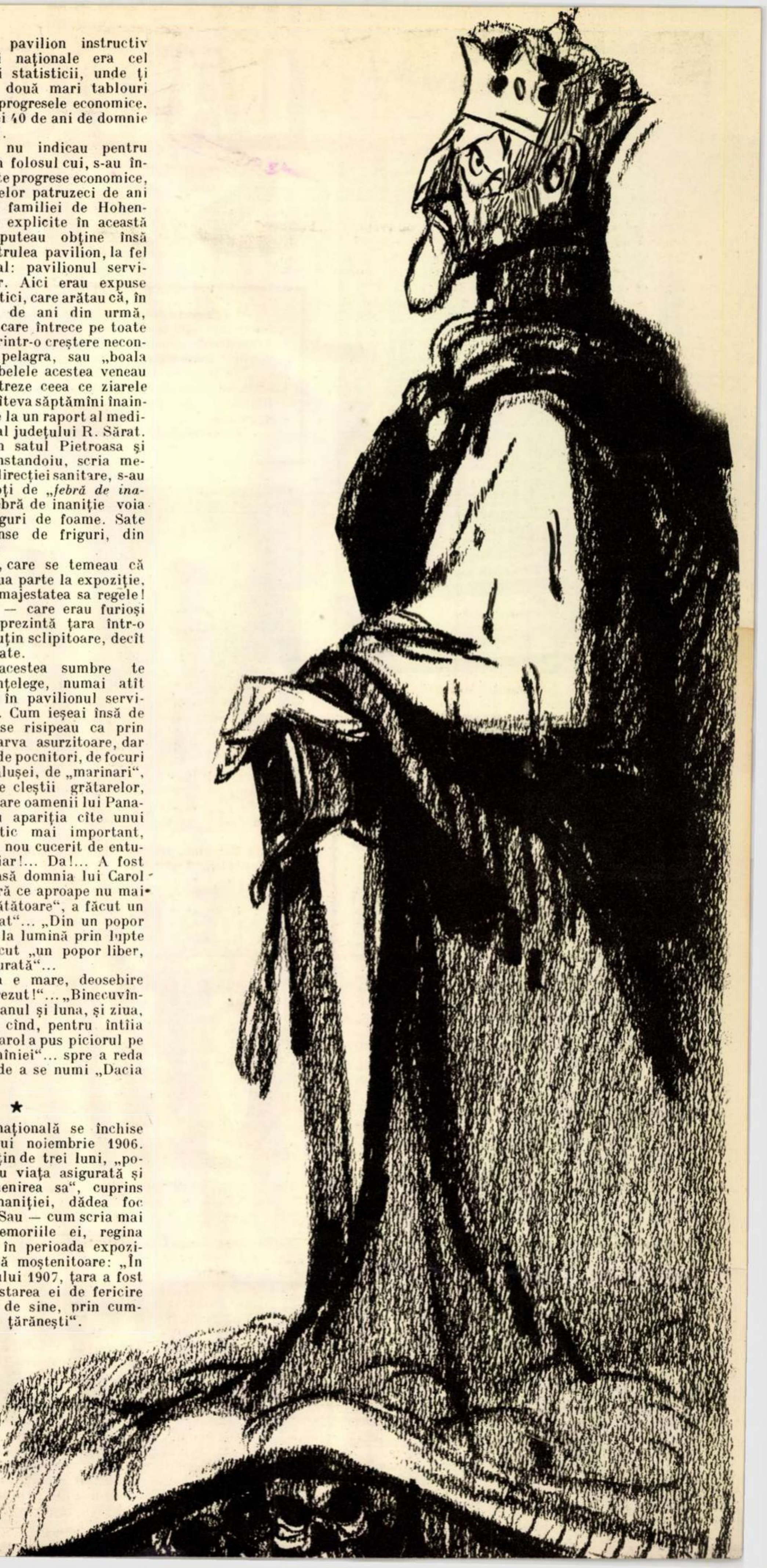

Tunis. Palatul guvernamental.

LA PORȚILE Saharei

La numai cîteva luni de la abolirea monarhiei și proclamarea republicii, Tunisia, — acest mic stat nordafrican — a revenit în centrul atenției opiniei publice mondiale. Livrarea de armament american și englez Tunisiei a dus la izbucnirea unui serios conflict între Franța — pe de o parte — și Statele Unite și Anglia — pe de altă parte.

În timp ce Franța asistă neputincioasă la atentatul celorlalți aliați atlantici la „dreptul" său de exclusivitate a controlului asupra întregii Africi de Nord, poporul tunisian este hotărît să-și apere libertatea și independența, cucerite după atîtea suferințe.

Fotoreportajul din această pagină prezintă cîteva aspecte din Republica Tunisia.

Habib Burghiba, președintele Republicii Tunisiene.

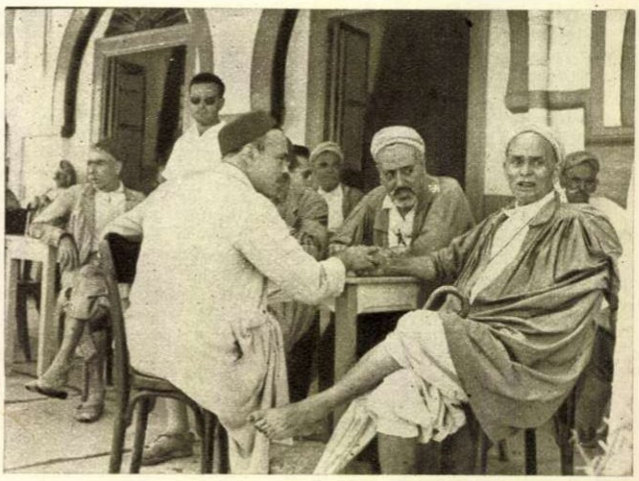

Un aspect obișnuit din capitala Tunisiei: discuție în fața unei cafenele.

Femei tunisiene în pitoreștile lor straie naționale.

Firmele scrise în limba arabă iau tot mai mult locul celor în limba franceză.

Astfel era tratat poporul tunisian pe vremea inrobirii colonialiste. Și aceasta nu se uită!...

O ARMONIE SUBLIMĂ

In timpul războiului, pe cînd fasciștii ocupau Africa de Nord, circula o butadă. Americanii — se spunea — luptă în pustiu, în timp ce nemții luptă în deșert.

Mulți francezi își vor fi amintit anecdota, urmărind evenimentele din ultimele zile. Căci se pare că și azi unii (în speță americanii) luptă în pustiu, în timp ce alții (în speță guvernul francez) luptă în deșert...

Desigur Tunisia nu poate fi considerată chiar pustiu; pînă la nisipurile Saharei mai e o distanță bunicică. Dar unii — adică francezii — simt de pe acum că îi paște pustiul, iar alții — adică monopoliștii americani — se gîndesc că între „pustiu" și „vid" e doar o deosebire de terminologie. Cu alte cuvinte, americanii au simțit că, în Africa de Nord, francezii sînt pe cale de evacuare. Nu trebuie pentru asta decît să citești ziarele: *Algeria luptă pe viață și pe moarte, Tunisia se proclamă republică independentă, Marocul dă semne de neliniște*... Grăbiți, niște domni din S.U.A., cu carnete de cecuri și cu acțiuni la fabricile de armament, s-au gîndit să accelereze procesul. Și au trecut la acțiune...

Ați auzit poate că există în S.U.A. o societate care se laudă că obține beneficii imense, valorificînd ziarele pe care milioanele de americani, după ce le citesc, le lasă în tren sau în metrou.

— Bine! — ar putea exclama primul ministru Gaillard — dar noi n-am terminat încă lectura Africii de Nord. Pe noi ne mai interesează cota petrolului, a metalelor prețioase...

— Deh! — vor exclama, blajini, cu înțelegere, domnii americani cu carnete de cecuri și cu acțiuni la fabricile de armament — cine se poate supăra dacă unii achizitori zeloși nu au răbdare și smulg puțin, din mîna vreunui pedant, ziarul de care ei au atîta nevoie...

Si, așa, domnii din America (la care s-au mai asociat și niște domni din Anglia) trimit Tunisiei arme. Dacă un caricaturist ar vrea să imortalizeze momentul, ar trebui să-i arate pe americani îmbrățișîndu-i pe francezi, îmbrățișare fierbinte, pînă la înăbușire — dar cu o singură mînă. Căci cu cealaltă, unchiul Sam expediază arme guvernului tunisian, care, la rîndu-i, poftește guvernul francez să-și retragă trupele din Tunisia și este gata să-i ajute pe vecinii algerieni, care...

Bine, se vor întreba unii, cum se poate explica asta? Nu-i greu de ghicit: cei de la Washington sînt gata să facă orice, pentru a-i vedea izgoniți pe francezi din Africa de Nord. Înțelegeți? Orice! Pentru a le lua apoi locul. Din socoteală sînt excluse, firește, interesele popoarelor Africii de Nord, care nu sînt întrebate dacă vor să schimbe colonialismul francez cu cel american. Azi, în luptă împotriva guvernului de la Paris, ele nu sînt mai puțin ostile politicii americane, chiar dacă Washingtonul se erijează în proaspăt campion al „anticolonialismului".

Între timp șeful guvernului francez poate telefona la Washington pentru lămuriri: mă rog, ce sîntem noi față de S.U.A. — amici sau inamici? Pentru a primi un răspuns prompt: inamicii prietenilor noștri — nu-i așa — pot fi și prietenii noștri.

Incolo, armonia occidentală în cadrul N.A.T.O este de-a dreptul sublimă, dar... lipsește cu desăvîrșire.

Radu ȚIULESCU

PUHOIUL CATASTROFAL

La început au fost ploile torențiale. De primăvară, de vară, de toamnă. Apoi s-au dezlănțuit furtuni catastrofale, urmate iar de ploi vijelioase. Năpasta inundațiilor a făcut adevărate ravagii în mai și în iulie, în noiembrie ca și în luna lui cuptor. Apele au luat cu asalt Lombardia, Veneția, Emilia, Toscana și alte regiuni ale Italiei, pricinuind pagube de zeci și zeci de miliarde de lire.

Un tablou sinistru prezintă acum, la început de iarnă, întinse regiuni din nordul Italiei, unde, în urma averselor torențiale, apele Padului au sfărîmat zeci de opreliști naturale și artificiale, revărsîndu-se puhoi asupra satelor și orașelor din regiunea năpăstuită. Dezastrul amenință viața a peste 30.000 țărani obidiți din insulele Deltei Padului, unde suprafața inundată trece de 10.000 hectare.

Sub teroarea apelor, oamenii își părăsesc bruma de avut, căutînd să-și salveze măcar viața. Astfel, mii de bărbați, femei și copii înfometați, formează cohorte sumbre de sinistrați. Și cine poartă răspunderea pentru această sfîșietoare dramă colectivă? Să fie oare doar ploile de vină? Presa progresistă italiană denunță fără ocol răspunderea ce revine autorităților italiene, care n-au luat din timp măsuri pentru prevenirea noului dezastru. La rîndul ei, agenția „France Presse“ precizează: *„Inundațiile s-au produs pentru că nu s-au efectuat lucrările de îndiguire, în ciuda repetatelor interpelări ale opoziției“*. Se pare că, după părerea autorităților italiene, *„construirea de diguri necesită fonduri prea mari“*... În orice caz mai mari decît cele necesare pentru „compătimirea“ și ajutorarea filantropică a sinistraților din Delta Padului.

1. *Apa a distrus totul în cale.*
2. *Aci au locuit oameni...*
3. *Echipele de salvare au reușit să smulgă din încercuirea apelor cîteva mii de femei și copii.*
4. *Imaginea dezolantă a interiorului unei școli din Rovigo, localitate din zona sinistrată.*
5. *Și vitele cad victime prăpădului.*
6. *Tractoarele au încremenit în apa mocirloasă.*
7. *Furia apelor a distrus podul peste care trece șoseaua spre Milano.*

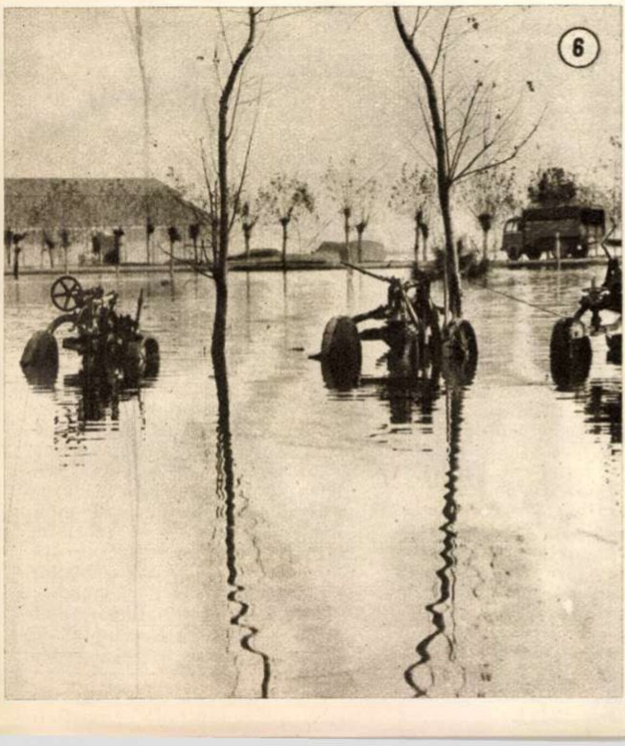

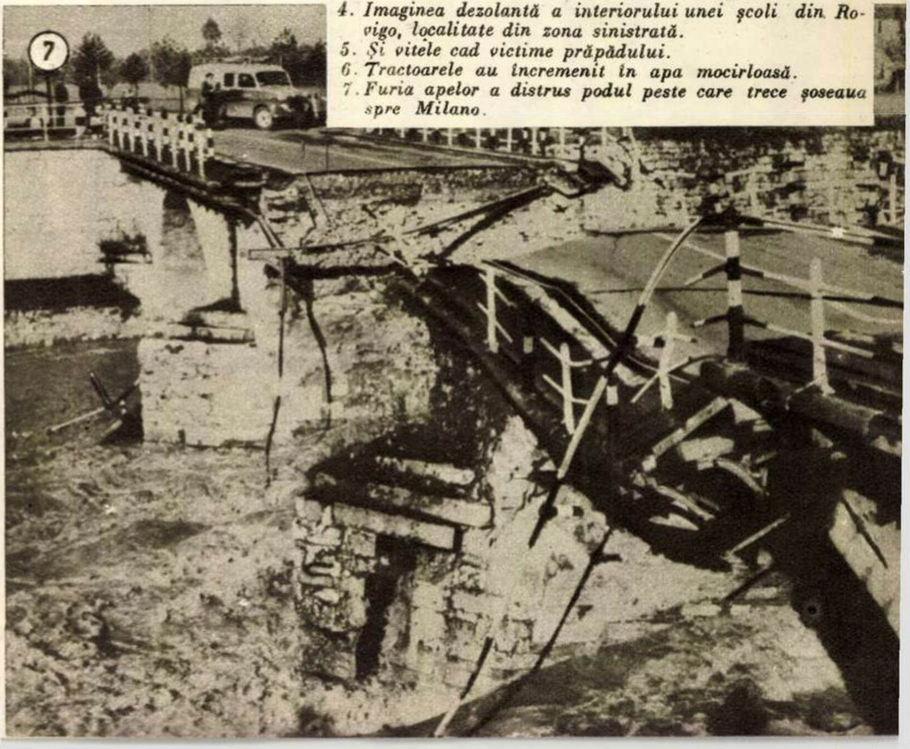

VĂ AMINTIȚI?

ARITMETICA...

de Anton ALEXE

Se spune că tabla inmulțirii ne-a fost dăruită de grecul Pitagora, către anul 550 înaintea erei noastre. De atunci, a reieșit că aritmetica este o știință de care trebuie să ținem seamă.

Iată, de pildă, numărul „unu".

Aparent, el nu-ți spune nimic. Și totuși această cifră indica, sub regimurile trecute, pe „medicii" dintr-o plasă.

Unu. Un medic pentru o puzderie de sate cu mii și mii de țărani, printre care numeroși suferinzi de boala națională a acelor vremuri — pelagra — și altele, netratate.

„Doi".

Altă cifră banală, dacă o privești din susul sau din josul unei coloane contabile. Doi.

Ei, dar să ne reamintim! Cîți învățători erau — sub 'mnealor, care s-au dus — la o școală de țară? O școală frecventată de copiii dintr-o comună, două sate și-un cătun, cum atît de des se-ntîmpla?

Doi. Doi învățători. Pentru toate cele patru clase primare, de dimineață și după-amiază, cînd sălile de clasă erau neîncăpătoare.

„Trei".

Trei cîrciumi pe o stradă. Ba și patru, ori cinci, cînd cartierul ori mahalaua erau prin preajma gării sau a vreunei fabrici.

Trei cîrciumi. Și nici o bibliotecă populară.

„Douăzeci". Sau un pol de castele număra coroana regală, în afară de zecile de mii de hectare de pămînt de pe tot cuprinsul țării. (O sută de camere mobilate și nelocuite avea numai castelul regal de la Scroviștea).

„Treizeci".

Cifră biblică. Cuprinde arginții trădării. Însă treizeci de lei primea pe lună simbrie și pălmașul angajat de boier cu ruptul și sufletul.

Ruptul la muncă era obligatoriu. Cît despre suflet, îl aștepta raiul pe lumea cealaltă.

„Patruzeci".

Numărul pare masiv, cu sonorități respectabile. Patruzeci. Patruzeci de ani. Temeiul vîrstei.

În mahalaua „Doamne-ajută" din orășelul de pe malul stîng al Dunării, în care am poposit cîndva, se aflau 40 de văduve. Văduve de oameni muncitori. Bărbații le-au fost hamali în port, marinari pe baltă (pescari), ori zilieri la fabrica de zahăr sau de cărămidă. Au murit toți accidentați.

Pensie nu exista pentru cei ce colaborau cu mușchii, palmele și grumajii la „înflorirea Patriei și Tronului", cum scria în cartea de citire de „a II-a". Colecta, pantahuza, căciula sau șapca în care plouau gologanii necesari cosciugului din scîndură negeluită erau unica recompensă materială pentru cel dus pentru domni și întru domnul.

Patruzeci de văduve în mahalaua „Doamne-ajută" din Giurgiu. O cifră care nu se uită.

„Cincizeci".

Anul acesta, numărul cincizeci a avut o valoare istorică retrospectivă.

S-au împlinit 50 de ani de cînd, desculță, jupuită și pîrjolită de secetă, ciocoi și arendași, țărănimea a-ncercat să-și facă dreptate. Dumnealor, domnii proprietari de întinderi cît să nu le poți măsura zile întregi cu pasul, s-au dovedit însă tari.

Cincizeci de ani.

În Crîmpoaia, din fostul județ Olt, fiul iobagului Ștefan Țugui îmi povestea în 1949:

— Lu' taica, după ce l-au împușcat, i-au bătut un țăruș în gură!

Cincizeci.

“Șaizeci".

Peste 60 de polițiști și jandarmi s-au mobilizat — după cum observăm în fotografia alăturată — ca să bată, să aresteze și să-l însoțească în drum spre închisoare, pe un muncitor care, alături de alți tovarăși, a manifestat la o demonstrație, tot pentru o problemă de matematică. Și anume: cifra unu să reprezinte într-adevăr un medic. Dar un medic în fiecare comună. Același număr să reprezinte, de fiece comună, și un inginer agronom sau tehnician. Castelele să se transforme în case de odihnă pentru muncitori, iar moșiile și fabricile, multe la număr, să treacă din stăpînirea coroanei și a bogătașilor, în patrimoniul celor ce muncesc.

Sînt, de altminteri, importantele obiective pentru care au luptat comuniștii și pe care astăzi le vedem realizate.

Încercați să numărați aceste realizări, folosind știința aritmeticii.

Arestarea unui muncitor la o demonstrație din Capitală (septembrie 1932).

←

Nicolae TĂUTU

CHEMAREA PATRIEI*

Mă cheamă pururi țara, așa cum doar dumbrava
Își strigă orice frunză ce se desprinde-n vînt,
În foșnet simt căldura cărbunelui și slava
Atîtor zeci de veacuri din urna de pămînt.

Mă cheamă pururi țara, așa cum numai marea
Așteaptă pretutindeni un strop rătăcitor
Și îi pîndește urma cît se întinde zarea
În unda unui fluviu, în spuma unui nor.

Mă cheamă pururi țara, precum zăpada cheamă
Întîiul fum din hornuri să-nalțe albe clăi,
Ducînd cu el povestea-ți și glasul vechi, o, mamă,
De simt cum ninge-n mine cu fulgi și zurgălăi...

---

*) Din volumul „De la inimă la inimă", care apare în „Luna Culturii".

Atacul norilor

Articol scris pentru „FLACĂRA"
de Vladimir MAKARIAKOV

În aparență avionul nostru nu se deosebește cu nimic de frații săi. Și, totuși... Dar mai bine s-o iau de la capăt...

Împreună cu ceilalți călători, mă urc pe bord. Trec cîteva clipe, motoarele se pun în mișcare și nava noastră zburătoare decolează.

Expediția aerologică specială începe. Am spus „expediția aerologică". Să mă explic cît de cît. Sîntem o (interesantă) echipă, al cărei scop este să urmărească și să risipească norii. Ciudat? Și, totuși, așa este; veți vedea.

Membrii expediției au trecut la posturile lor. În ce mă privește, și eu, autorul reportajului de față, sînt la datorie: cercetez totul în jurul meu. Instalații cum văd aci, nu poți găsi într-un avion obișnuit de pasageri. În primul rînd, containerele acestea enorme. Într-însele este depozitată „gheața uscată". Pe jos, în niște coșuri speciale, se află o serie de baloane vopsite cu lac negru...

Mă întrerup din cercetare. Îi aud pe însoțitorii mei discutînd neliniștiți. Ce s-a întîmplat? Ceva foarte neplăcut: nu există nori. Ne lipsește, adică, elementul esențial al experienței noastre. Privesc și eu pe geam. Cerul e albastru, strălucitor de albastru. Ce ne facem?

Sîntem cu toții mofluzi. Din cînd în cînd trece pe lîngă noi cîte un norișor rătăcit. Un *rara avis* anemic, în vastul ocean aerian. Nina Smirnova, aerologul nostru de bord, îl privește cu ciudă și ridică din umeri: „Ce, ăsta e nor?!"

Ivan Gaivoronski, șeful expediției, nu e nici el mai bine dispus. La răstimpuri, intră în cabina piloților, revine cu o figură de copil amărît, se așază, se ridică brusc și-și reia agitația lui tăcută. Din cînd în cînd, atunci cînd, uitîndu-se la ceas, își dă seama că vremea trece steril, oftează și privește către Boris Krasnovski. El este doar inginerul autor al instalației de risipire a norilor, care urma să fie experimentată. Se uită la el și parcă-i spune: „Ei Boris, Boris, ghinioniști mai sîntem!..."

Și deodată atmosfera de „înmormîntare" de pe bord se risipește. Am ajuns la cîteva sute de kilometri nord de Moscova, în regiunea orașului Cerepoveț, și în fața noastră a apărut o masă compactă de nori.

— Nori! Nori! — strigă Nina Smirnova. (Cred că tot așa a răsunat cuvîntul „Pămînt!" din gurile marinarilor lui Columb...)

Pe bord e agitație. Fiecare trece la post. Așteptare febrilă. În sfîrșit, nava noastră se cufundă în ceața lăptoasă. O sonerie dă semnalul începerii lucrărilor. Nici n-am timp să mă dumiresc ca lumea. Totul se petrece rapid, rapid... Instalația este încărcată cu granule de „gheață uscată"... Se măsoară temperatura și conținutul în apă al norilor... Se dă un nou semnal și instalația începe să funcționeze. Ca într-un basm cu vrăjitori, masa de nor din juru-ne începe să se topească și dispare... Mai întîi se cască într-însa niște goluri, ca niște văgăune înfricoșătoare, cu pereții abrupți. Pe urmă totul se preface într-un soi de rîuri, cu malurile spălate de apă. Și deodată, în preajma noastră, sub noi, totul dispare ca într-o nostimă halucinație și de jos apare pămîntul, cu cîmpii, păduri și sate care devin din ce în ce mai clare, pe măsură ce ies din tulbureala învinsă.

Interesante vrăjitorii știu să mai facă oamenii!... Iacă-tă: au aruncat granule de „gheață uscată", de bioxid de carbon, asupra norilor — și granulele i-au străpuns, au provocat precipitații abundente și i-au risipit. Curată „vrăjitorie"...

N-a trecut nici jumătate de oră de cînd s-au dat semnalele de „atac" și, sub noi, în masa compactă de nori, s-a format o „fereastră" respectabilă, cu o suprafață de aproximativ două sute de kilometri...

— A fost un atac forte... — conchid eu, cu glas tare.

Nina Smirnova, aerologul de bord, surîde și-și notează ceva în carnetul de observații.

★

Înainte se utiliza în experiențele de risipire a norilor bioxidul de carbon lichid, împrăștiat direct din baloane. Operația aceasta era însă anevoioasă și costisitoare. De aceea inginerul Krasnovski s-a gîndit la o altă formulă, mai convenabilă. Și a realizat-o. Aparatul conceput și construit de el dozează cu precizie și împrăștie uniform granulele de gheață uscată. În felul acesta consumul de material este rațional, economic, iar rezultatele eficace.

Expediția pe care v-am relatat-o mai sus a fost ultima din șirul lung de experiențe efectuate, sub conducerea inginerului I. Gaivoronski, de cercetătorii laboratorului de experiențe al Observatorului aerologic central. Succesul deplin a fost înregistrat.

Puțină vreme va mai trece și, după unele perfecționări care vor mai fi aduse instalației, ea va fi montată pe diferite avioane și utilizată în mod curent. Cu ajutorul ei vor fi descongestionate aeroporturile în zilele cînd norii le acoperă ca niște pături impenetrabile, făcînd imposibilă decolarea sau aterizarea avioanelor.

În felul acesta, se va putea regla cu precizie starea atmosferică pe mici suprafețe, iar aceasta va constitui doar o etapă în lupta pentru schimbarea climei, visul de veacuri al oamenilor.

— Dar ce faci? Nu cobori?

Vocea Ninei Smirnova mă trezește din meditațiile mele asupra viitorului.

— Am revenit pe pămînt... — continuă dînsa, pregătindu-se de coborîre.

— A, da... pămîntul... — răspund eu, ridicîndu-mă. Vasăzică „atacul" s-a terminat.

— Da... s-a terminat cu succes... Dar mai avem în program și alte „atacuri", asupra cețelor de iarnă, asupra norilor de furtună...

În urmărirea
← norilor.

Ivan Gaivoronski, șeful, și Iuri Sereghin, colaboratorul științific al laboratorului de acționare activă asupra norilor și ceții, de la Observatorul aerologic central din Moscova. →

DESTINE

VECINA MEA

Tov. Maria Moldoveanu

Locuiam de cîteva luni alături, în acelaşi bloc, la acelaşi etaj. Ne spuneam bună-dimineaţa, schimbam păreri asupra vremii şi, uneori, în lift, discutam, pe cît ne permitea minutul de urcare, despre gospodăria blocului. Îmi devenise o figură apropiată şi profund simpatică. Îmi plăcea îndeosebi prin cordialitatea ei simplă şi prin vioiciunea aceea neafectată pe care o au oamenii rămaşi tineri sufleteşte. Mă întrebam uneori, după ce mă despărţeam de dînsa, cine poate fi. Avea o înfăţişare simplă. O robusteţe de om deprins în viaţă cu munca fizică, străin de sport şi de preocupări ce ţin de conservare. O faţă rotundă, jovială, ochi inteligenţi, un obraz neatins de pudră, o pieptănătură aşezată, pentru vîrsta ei spre 50 de ani. Îmi părea o mamă-gospodină şi, totuşi, nu numai atît. O vedeam mai întotdeauna cu cărţi la subsuoară, cu dosare şi, deseori, o întîlneam pe stradă sau la debit, citind cu interes şi concentrare ziarul.

Începuse să mă preocupe. Încercam să o situez în fel de fel de munci; mi se părea că sînt întotdeauna departe de realitate, dar mă sfiam să-i cer ajutorul. Într-o duminică dimineaţa, curiozitatea mi s-a împlinit. Venise primăvara, ieşeam în oraş şi treceam prin grădina Cişmigiului, în apropierea căreia locuiesc. În faţa mea, pe alee, era vecina. Am grăbit pasul — mergea grozav de iute — şi am salutat-o.

— Vă grăbiţi... — am remarcat.

S-a oprit o clipă şi mi-a răspuns:

— Da... Mă duc la o conferinţă de specialitate... probleme juridice... Ştiţi... — a reluat mersul — trebuie să mă calific mereu pentru munca mea... Nu pot rămîne numai cu cunoştinţele din facultate...

În sfîrşit, eram pe urmele adevărului asupra ei.

— Sînteţi deci asesor popular...

— Am fost... Am fost cîţiva ani la rînd, pînă în 1950... Acum sînt la Tribunalul Suprem...judecător...

Judecător la Tribunalul Suprem al Republicii... O femeie simplă, judecător în ultima instanţă, al atîtor cauze grele...

— Spuneţi-mi,, tovarăşă Moldoveanu... şi înainte de a fi asesor, ce-aţi fost?

— Muncitoare tipografă...

Scurt, demn.

— Şi mai înainte?

— Servitoare exploatată.

Lapidar, concentrat, desemnînd prin viaţa ei, viaţa unui popor întreg. Înainte — exploatare, mizerie, lipsă de drepturi; apoi, după eliberare, din zi în zi altă viaţă, alte orizonturi, alte drepturi şi posibilităţi.

Ne-am despărţit în faţa unui arbust înflorit de Forsitia galbenă. Avea, în ciuda anilor şi a trecutului ei, o veselie tinerească, o bucurie de viaţă împrimăvărată pentru totdeauna.

Curînd ne-am împrietenit şi i-am cunoscut mai îndeaproape viaţa. Mi-a redat veşnica nostalgie a cărţii, a învăţăturii, care i-a zbuciumat toată existenţa dinainte de eliberare. Mi-a povestit despre Zina, bătrîna comunistă care îi vorbea în vremurile acelea triste, despre partid şi despre altă viaţă. Mi-a dat crîmpeie din munca de agitator şi de activist comunist pe care a dus-o după 23 August. Pe urmă, ca într-o autobiografie romanţată în care orice moment implică stări afective, mi-a povestit cum au propus-o tovarăşii ei de la „Nicolae Mohănescu" asesor popular. Au urmat ani de studiu, de şcoli şi, în 1950, ridicarea ei în munca de judecător la Tribunalul Suprem.

Vorbim uneori despre justiţie. În cadrul unor asemenea discuţii, vocabularul ei împrumută reglementara deformare profesională. Şi totuşi, mereu, ca o concluzie la îmbinările acestea de termeni rigizi şi inexpresivi pentru mine, revin pe buzele ei aceleaşi cuvinte: legalitatea populară; apărarea legalităţii populare; apărarea bunurilor poporului; a legilor statului nostru.

...Alaltăieri seara am întîlnit-o la lift. Venea de la o şedinţă a biroului consiliului central al Asociaţiei Juriştilor, din care face parte.

— Sînteţi obosită — i-am spus — dar somnul e să vă...

Nu m-a lăsat să sfîrşesc:

— Nici gînd de somn la ora asta...

S-a apropiat de mine şi mi-a şoptit în chip de secret:

— M-apuc să fac nişte pateuri... Dacă vrei, treci pe la mine... Sînt delicioase... Vii?

C. COPORAN

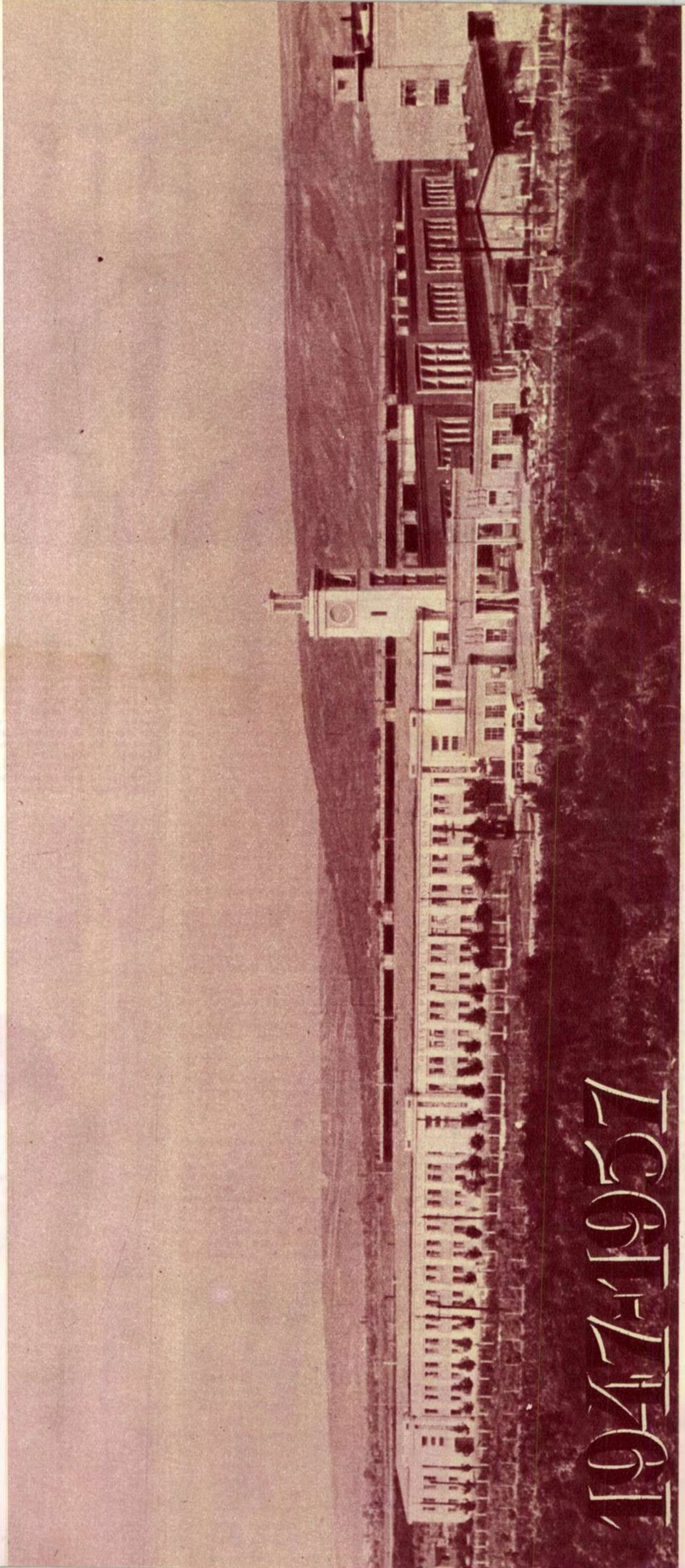

1947-1957

MUNCĂ LIBERĂ-ROD BOGAT

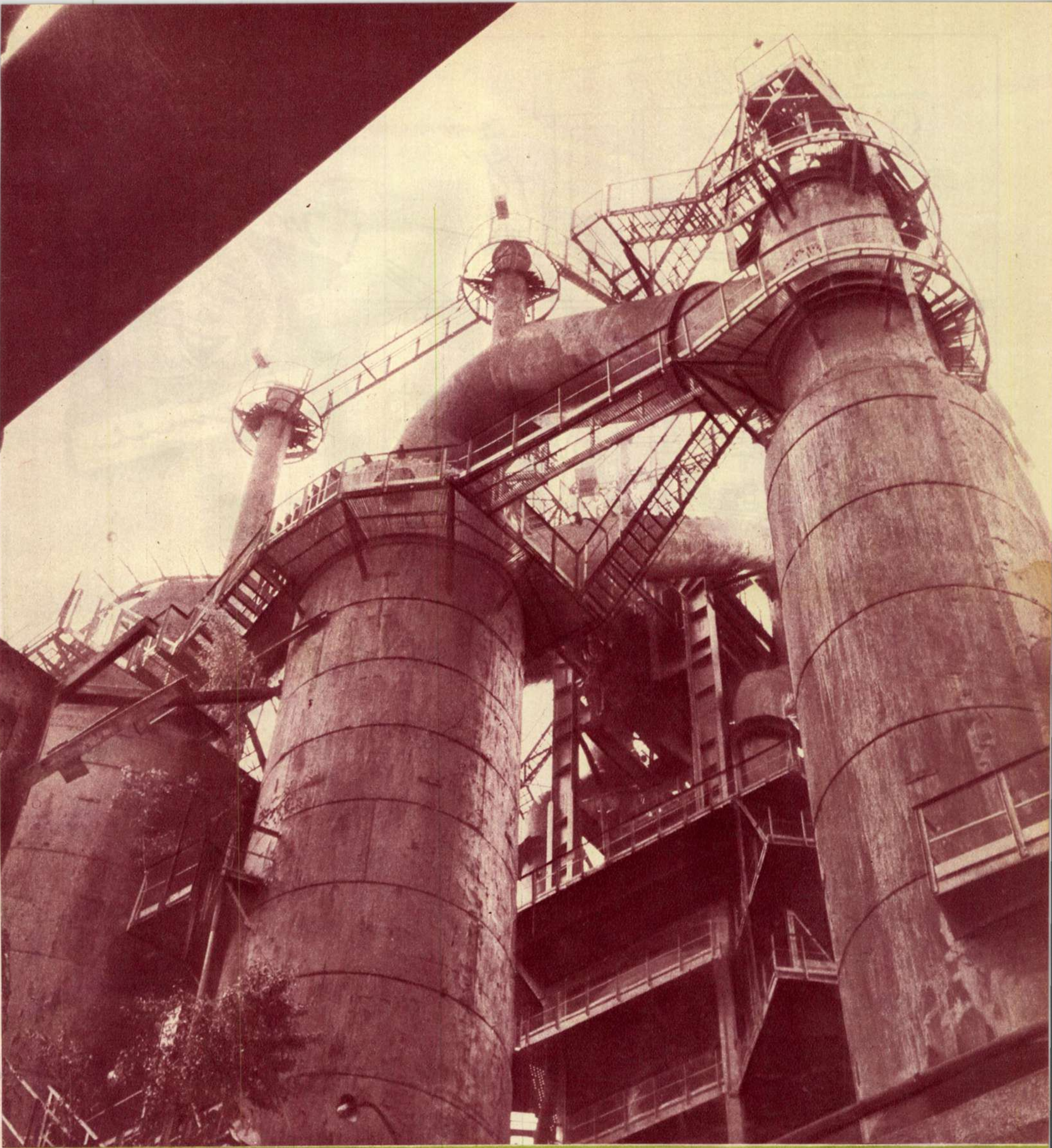

Cresc neincetat puterile Hunedoarei, cetatea de foc, Iată, în fotografie, furnalul uriaş, de 700 metri cubi, o nouă şi însemnată realizare.

Bîrlad, altădată patriarhalul orăşel moldovenesc în care cafeneaua cu biliard de pe Strada Mare constituia „centrul economic" al tîrgului. Astăzi Bîrladul furnizează economiei socialiste a ţării rulmenţi de oţel, pe care-i importam din străinătate, plătind bani grei. În fotografie: fabrica de rulmenţi din Bîrlad.

←

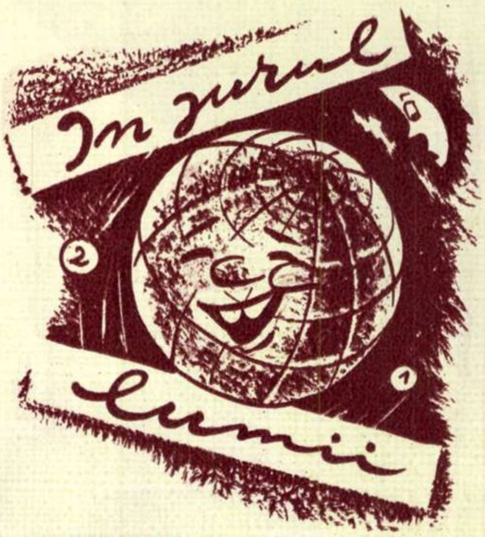

În jurul lumii

de Nell COBAR

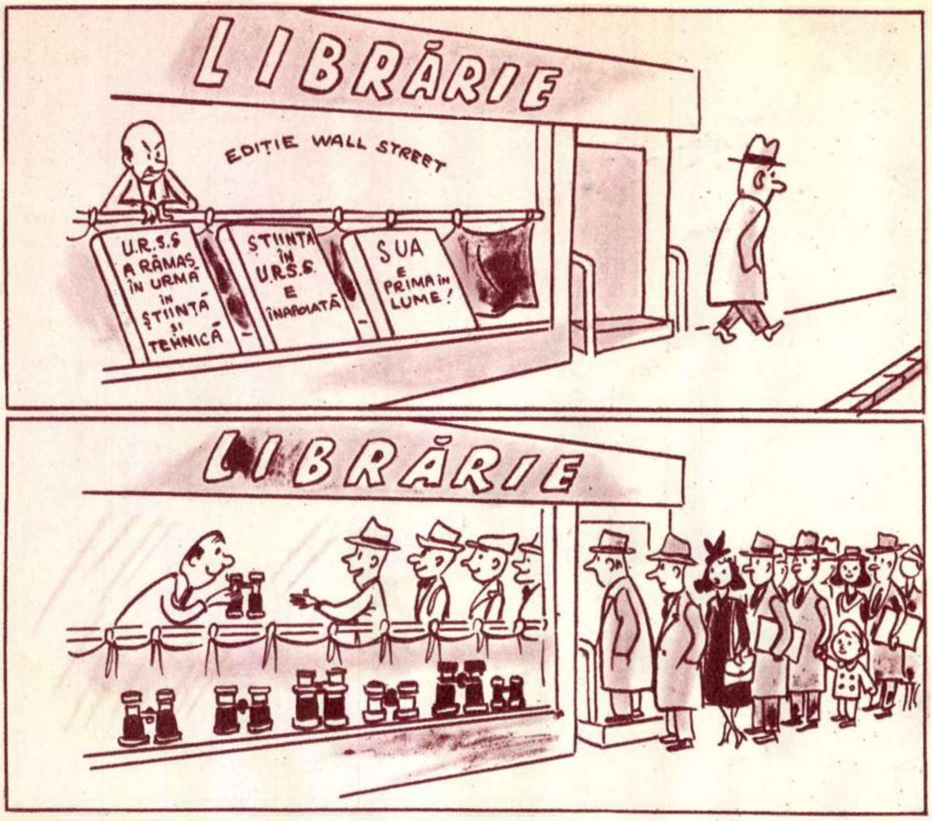
LIBRĂRIE
EDIȚIE WALL STREET
U.R.S.S. A RĂMAS ÎN URMĂ ÎN ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ
ȘTIINȚA ÎN U.R.S.S. E ÎNAPOIATĂ
SUA E PRIMA ÎN LUME!
LIBRĂRIE

Fără cuvinte.

SETILĂ ÎN ORIENT: — Mi-e sete! Mi-e sete!!... Mi-e sete!!!...

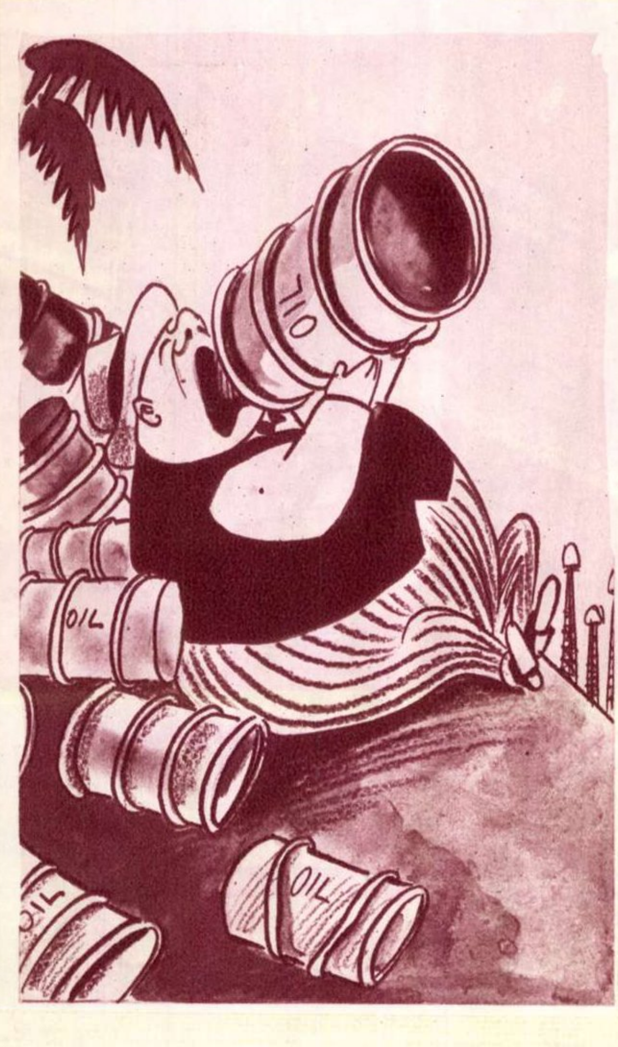
OIL
OIL
OIL
OIL

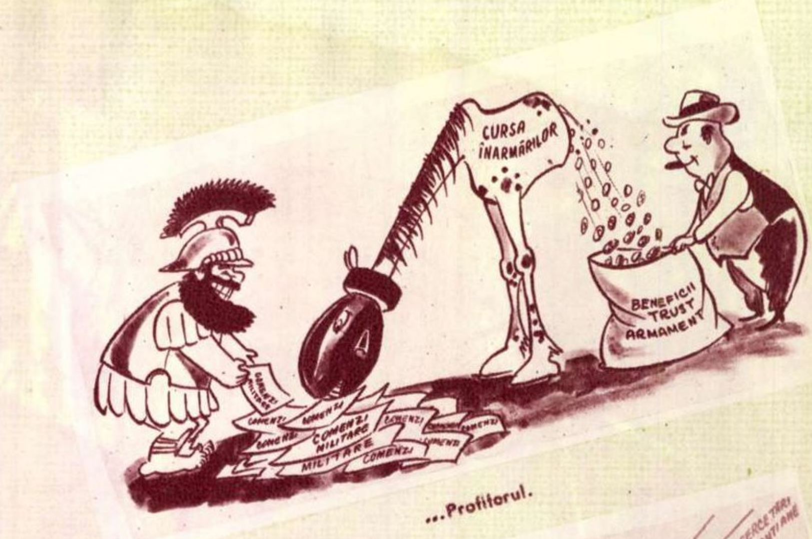
CURSA ÎNARMĂRILOR
BENEFICII TRUST ARMAMENT
COMENZI MILITARE
COMENZI
COMENZI MILITARE
MILITARE
COMENZI

...Profitorul.

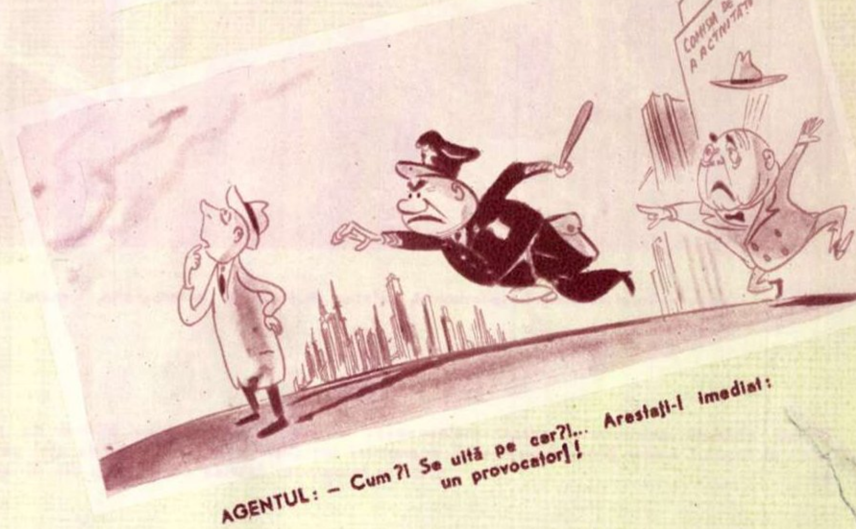
COMISIA DE CERCETĂRI A ACTIVITĂȚII ANTIAME

AGENTUL: — Cum?! Se uită pe cer?!... Arestaţi-l imediat: un provocator!!

SCRIITORI şi cărţi

ÎNŢELEPCIUNEA ŞI SFĂTOŞENIA POPULARĂ

S-au împlinit 110 ani de la apariţia primei ediţii a operei acelui scriitor care, aproape o viaţă întreagă, a umblat în lume să culeagă, strop cu strop, înţelepciunea populară. Anton Pann, pitorescul cîntăreţ de la biserica Batiştilor, harnic tipograf şi tălmăcitor, neîntrecut povestitor şi amator de chiolhanuri cu vinuri bune pe dealurile Filaretului, cînd „pînă-n ziuă vuiau mahalalele de cîntece, de gîlcevi, de bătăi şi lătrături de cîini", dar şi înţeleptul care a văzut stări de lucruri, fapte, întîmplări, caractere, pe care le-a încrustat în cuvinte. Pe drept, Eminescu l-a numit „finul Pepelei cel isteţ ca un proverb".

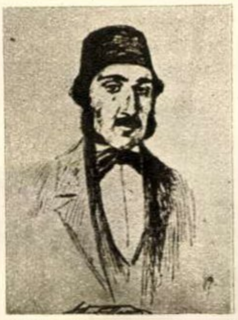

Recitindu-i opera azi şi făcînd haz de cei pe care i-a încondeiat cu verva sa, nu din răutate, ci pentru ca, muştruluindu-i, să-i îndrepte, vedem pe scriitorul epocii sale, dar şi pe reprezentantul înţelepciunii populare, care nu are vîrstă, ea existînd de totdeauna. „Povestea vorbei" este de multă vreme considerată ca un tratat de etică populară, în ale cărui ziceri s-au concentrat, într-o formă sintetică, experienţe de veacuri, observaţii ironice sau numai simple caracterizări, pe cît de succinte, pe atît de bogate în înţeles. Maximele „de la lume adunate şi iarăşi lumii date", diferitele poveşti, unele create de Pann, altele aflate prin intermediul oamenilor purtători de înţelepciune populară, altele citite prin cărţi străine şi apoi îmbrăcate în haina graiului romînesc, formează laolaltă un mozaic care reînvie o întreagă societate, cu obiceiurile, cu moravurile, cu nedreptăţile ei. Căci atunci cînd recomandă „cu cei mai-marii tăi, daraveră să n-aibi", Pann porneşte de la o adîncă neîncredere în stăpînitori; de aceea înţeleptului, cînd vorbeşte cu cineva, i se cere: „să-ţi scoţi cuvîntul prin trei lacăte: unul să-l aibi la inimă, al doilea la gît şi al treilea la buze: că dacă îţi iese din gură, cuvîntul se duce iute ca vîntul, şi nu-l poţi ajunge nici cu armăsarul, nici cu ogarul". (Simţise nu o dată Anton Pann ce înseamnă să-ţi destăinui gîndul în faţa puternicilor zilelor de atunci). Omul înţelept nu se amestecă în certuri, căci „cu oţet şi fiere nu se face agurida miere", nici nu se însoţeşte cu oricine, ca să nu i se spună „s-a strîns rînced lîngă muced". El îşi alege prietenii în aşa fel, încît „e mai bine să te bată un înţelept, decît să te laude un nerod". Prudenţa este cel mai bun îndreptar în viaţă, deci „păzeşte pe drum părăsit să nu apuci, vama împărătească să nu o ocoleşti şi la cîrciumă unde vei vedea nevastă tînără şi bărbatul bătrîn, să nu dormi..." Modestia este blazonul cel mai de preţ, de aceea, „cînd vei fi chemat la masa altuia, nu te grăbi să şezi la locul cel dintîi". Ca să reuşeşti în viaţă, nu trebuie să ştii multe, dar ceea ce ştii, s-o ştii bine, căci „celui cu meserii multe, casa-i iese fără curte".

Izbîndă în viaţă nu poţi să ai decît muncind fără preget, căci „munca e blagoslovită, cît te ţii de ea, ai pită", şi dimpotrivă, „dacă des sărbători faci, nu o să aibi ce să-mbraci". Nu te mulţumi numai cu asigurarea zilei de azi, gîndeşte-te şi la ziua de mîine, ca să nu fii ca acela care „joacă danţ pe mămăligă, şi-i ajunge cît cîştigă".

Lenea este cea mai mare pacoste în viaţa omului; dacă faci casă cu ea, ajungi să ţi se potrivească vorba: „Cînd eram la mama, şi eu ştiam să cos, că mama împungea şi eu trăgeam acul" sau „toţi pretutindenea sapă, el ducea cîinii la apă".

Cînd faci ceva mai acătării, fii modest şi lasă „lumea să te laude"; fii totdeauna hotărît în viaţă şi fă toate la timpul lor: „ostaş să te faci mai tînăr, călugăr mai bătrîn şi să te însori cînd ajungi în minte coaptă", ca să nu se spună niciodată că „multe ştie, multe croieşte, şi nici una nu isprăveşte".

Nu fii zgîrcit, deoarece „scumpul nu e stăpîn pe banii săi, ci banii îl stăpînesc pe el".

Nu te încrede prea mult în hazard, deoarece „cînd va vrea norocul să-şi întoarcă pasul, nu aduce anul, ce aduce ceasul".

Fii totdeauna drept şi spune adevărul, că „minciuna întîi cade şi ca plumbul în apă se afundă, iar în urmă iese ca frunza pe undă".

Dar cîte şi cîte îndrumări nu găseşti în poveştile acestei cărţi, „sinteză plină de farmec între străvechea înţelepciune populară şi talentul atît de original al unui scriitor" cum a fost Anton Pann. Leneşii, zgîrciţii, bigoţii, nerozii, certăreţii, lăudăroşii se perindă pe fundalul ironiei şi al satirei, copleşiţi de ingeniozitatea isteţilor, întreprinzătorilor, harnicilor şi generoşilor. Şi toţi aceştia din urmă sînt culeşi din rîndurile poporului, căruia Anton Pann i-a adus un elogiu simplu, natural, plin de adîncă simţire.

„Povestea vorbei" trăieşte azi o nouă etapă de glorie, ca orice carte care şi-a tras seva din solul mănos al înţelepciunii populare.

L. VOITA

UN ROMAN DE SPIONAJ*)

Th. Constantin

Inspirat din realităţile războiului antihitlerist, romanul „La miezul nopţii va cădea o stea" de Theodor Constantin aduce un omagiu luptei pline de abnegaţie a acelor militari care, folosind mai puţin armele şi mai mult ascuţimea minţii, au avut de înfruntat un duşman rafinat, abil, necunoscut, pierdut undeva în spatele frontului sau integrat în masa compactă a unei divizii din prima linie.

Reflectînd cu fidelitate această luptă, autorul creează personaje puternice, care, prin calităţile lor — dovedite în desfăşurarea epică a romanului — devin caractere memorabile.

În centrul acestora stă figura lui Mihai Ulea — agent al serviciului romîn de contrainformaţii — care, prin curajul, inteligenţa şi perspicacitatea sa, izbuteşte să se descurce cu măiestrie în sinuozităţile spionajului german.

Pentru a contura cu vigoare acest caracter, scriitorul îl plasează pe Mihai Ulea în situaţii grele şi neprevăzute, opunîndu-i, la celălalt pol, figuri de spioni versaţi.

Faptul că aceşti spioni acţionează în aşa fel, încît, cu toate străduinţele personajelor pozitive (şi ale cititorului), nu pot fi identificaţi, face ca tensiunea dramatică a romanului să crească, pe măsura apropierii deznodămîntului.

În construirea romanului, autorul foloseşte elementele caracteristice unui bun roman de aventuri, împletind nota de „senzaţional" cu caracterul educativ al lucrării.

Romanul „La miezul nopţii va cădea o stea" prezintă şi trăsături inedite, care îl deosebesc structural de vechea literatură poliţistă; lupta în care sînt angajate personajele pozitive are un conţinut nou, patriotic, susţinut de idealurile nobile ale eroilor. Caporalul Ulea, precum şi agenţii Biroului II de informaţii nu sînt simpli detectivi de profesie, ci ostaşi conştienţi de cauza dreaptă a eliberării patriei.

Prin cartea sa, Theodor Constantin nu oferă deci numai o simplă lectură palpitantă în chenarele unui roman de aventuri ci, folosindu-se doar de unele procedee clasice ale genului, prezintă cititorilor un episod dramatic al luptei împotriva fascismului, paginile sale înscriindu-se în literatura de educare patriotică a tineretului.

Cartea demonstrează încă o dată că romanul poliţist străbătut de un puternic caracter educativ îşi are locul în literatura realismului socialist.

N. GHERAN

---

*) Theodor Constantin: „La miezul nopţii va cădea o stea". Ed Tineretului, 1957.

FABULE

FLĂCĂUL ŞI UMBRA

Cînd i-a venit flăcăului vremea să-şi peţească mîndra dintr-un sat vecin, a pornit de cu zori într-acolo. Şi cum avea meteahna să umble doar cu nasul în pămînt, şi-a zărit umbra aşternută la picioarele sale şi a zîmbit mulţumit. Era o umbră zdravănă, de bărbat adevărat, care să fie şi pe placul fetei, şi pe cel al părinţilor.

Doar că la amiază, cînd a ajuns la marginea satului cu pricina şi şi-a văzut iar umbra prăvălită pe drum, n-a mai cutezat să meargă înainte. A făcut degeaba cale întoarsă căci umbra cea nouă, nevolnică tare, numai bună pentru un proaspăt ginerică nu era.

Şi s-a întors omul nostru, pe înserate, la casa lui, amărît de întîmplare, cînd, ce să vezi: pîrdalnica de umbră era iarăşi mare şi vînjoasă, tocmai potrivită pentru un mire. Şi din nou s-a gîndit flăcăul s-o pornească, a doua zi, în zori, la peţit. Numai că lucrurile s-au petrecut întocmai ca în prima zi. La fel într-a treia, într-a patra, astfel încît flăcăul, care judecă lucrurile numai după umbră, mai umblă şi astăzi nehotărît, pe drumul dintre casă şi satul iubitei. Cît despre ea, fata, tot aşteptîndu-l, s-o fi măritat între timp cu altul, care nu umblă doar cu nasul în pămînt.

MARIONETA

O marionetă, o biată păpuşă de lemn, nemulţumită că-i legată cu sfori de o soartă crudă, ajunsese să-şi dorească, tot maimuţărindu-i pe oameni, să le semene. Avea doar şi nas, şi ochi, şi gură, şi urechi, şi cap, şi picioare, şi mîini. Numai inimă nu avea. Marioneta şterpeli însă ceasornicul unui spectator şi-l ascunse sub veşmîntul ei de saltimbanc. Acum, c-avea şi-o inimă care ticăia sub haină, fu cuprinsă de un sentiment necunoscut. Fără să mai stea pe gînduri, se vopsi, se ferchezui şi se înfăţişă mînuitoarei sale dinaintea căreia îngenunchie cu mîna pe inimă, ca să-i jure dragoste veşnică, dragoste care să dureze cît viaţa, cît bătăile inimii.

Dar tocmai cînd mînuitoarea asculta cu mai multă atenţie spusele marionetei, inima de tinichea a păpuşii găsi cu cale să se oprească.

CASTORUL GRIJULIU

Unui castor îi băgaseră ai săi în cap, încă de mic, că cel mai de preţ lucru pe lume e blana. Ducea deci o viaţă de sihastru, păzindu-se de orice îmbulzeală care i-ar fi putut primejdui vreun fir de păr. Se plimba singur prin apă, ferindu-se cu grijă de fiecare pietricică mai ascuţită, răsărită în cale. Rămase burlac, nevrînd să-şi împartă vizuina cu nimeni, căci prea era strîmtă şi ar fi fost primejdie să-şi strice, la înghesuială, luciul blănii. Şi nici copii n-avu deci, ştiind că au obiceiul să se agaţe de blana părinţilor. Singura mulţumire a sa era că blana, astfel păstrată, va trece după moarte drept blană de mare preţ, iar numele său va avea parte de o faimă nemuritoare.

Şi o dată, cînd se întîlni în marginea pădurii, nas în nas, cu vînătorul, castorul dădu mai întîi s-o ia la goană. Dar pricepînd că în fugă şi-ar fi putut zdreli blana, închise ochii şi păşi dinaintea vînătorului, cu blana întreagă. Vînătorul trase şi castorul ajunse astfel pe masa de lucru a blănarului. Blănarul îl curăţă de ţepi, îl argăsi bine, îl aranjă cum se cuvine şi-l vîndu apoi mai departe, însă drept blană de nurcă.

ORIGINALITATE

Era o vreme în care racul umbla asemeni tuturor vieţuitoarelor. Pînă şi-a spus:

— De ce să nu mă deosebesc eu de alţii?

Şi îşi schimbă mersul. Deabia făcu primul pas, că şi începu să-i batjocorească pe ceilalţi:

— Ia te uită la ei, caraghioşii! Umblă toţi de-a-ndaratelea!

Mihai STOIAN

①

Firescul zilelor noastre

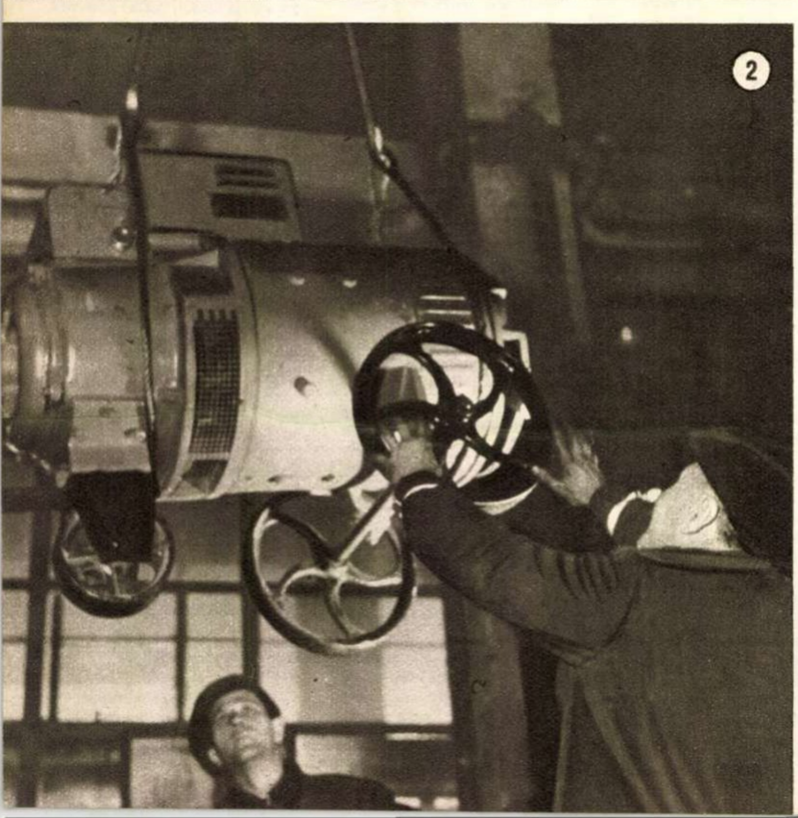
②

Fotoreportaj de E. IAROVICI

Firesc este astăzi ca o călătorie de la București la Iași s-o faci cu trenul sau cu avionul, și în nici un caz cu diligența. E firesc să curmi evoluția unei boli infecțioase cu penicilină și aureomicină. A devenit cît se poate de firesc să discuți cu amicii despre sateliți și despre posibilitatea apropiată a zborului interplanetar, sau despre înhămarea atomului la tot felul de treburi gospodărești.

Au ajuns firești în viața noastră cea de toate zilele lucruri care nu demult erau considerate idealuri de nerealizat. În ultimii 10-12 ani, în țara noastră multe „idealuri" au intrat atît de adînc în firea lucrurilor, încît uneori nici nu le mai băgăm în seamă sau nu le mai dăm însemnătatea cuvenită. Ele însă se încăpățînează să ne iasă în cale la tot pasul, sub cele mai diferite chipuri.

Să alegem, la întîmplare, o întreprindere, pentru demonstrație. Iată uzina metalurgică „Klement Gottwald" din București, pînă nu demult, un simplu atelier de reparat motoare. Tot ce se fabrică azi în această uzină, începînd de la motoarele electrice de diferite tipuri, pînă la frigiderele electrice, se importa înainte. Multe din aceste produse care se aduceau cu bani grei din străinătate părăsesc acum uzina, luînd calea Indiei, a Egiptului și a altor țări. Un asemenea produs este, de exemplu, grupul convertizor de sudură de 350 amperi (din fotografia numărul 2). Cred că acel care a șters din cartea mare a economiei țării acest produs de la „importuri" și l-a trecut apoi la „exporturi" n-a făcut această firească operație fără un pic de emoție.

Coperta revistei noastre înfățișează chipul bobinatoarei Florica Simion, de la uzinele „Klement Gottwald". Firesc i se pare astăzi Floricăi Simion ca, la muncă egală, să aibă salariu egal cu al bărbaților, să ia cuvîntul la ședințe, să-și spună părerea în probleme de producție, să meargă la vot...

Cît de firesc i se pare inginerului Dan Ganea — șeful secției scule și utilaj — să-și ajute tovarășii mai tineri (fotografia nr. 5). Numai cu cîțiva ani în urmă a fost și el simplu muncitor în aceeași întreprindere. Îi plăcea învățătura și a fost ajutat, ca și mulți alții, să învețe, să meargă la universitate și să ajungă inginer. De altfel, în instituțiile noastre de învățămînt superior, fi-

③

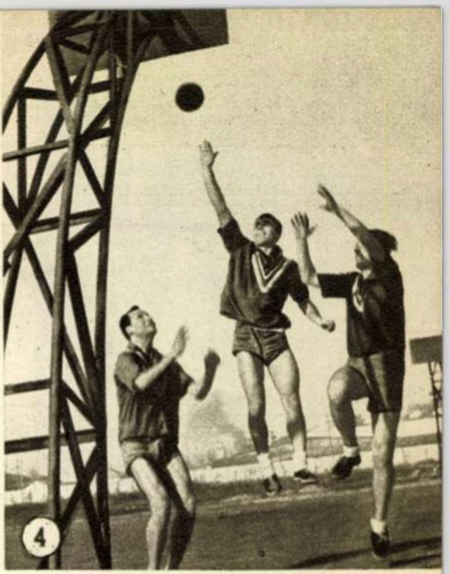

④

⑤

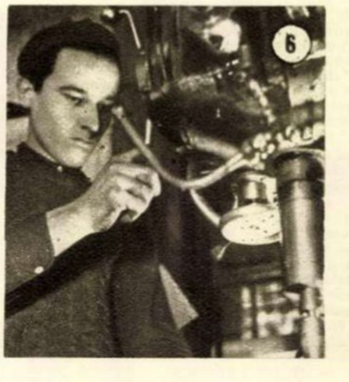

⑥

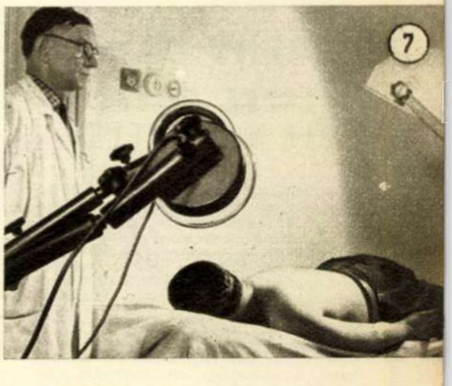

⑦

gura muncitorului-student a ajuns, ea însăşi, ceva firesc. Nu mi s-a părut neobişnuit nici să o văd, în hala mare a uzinei, pe Ana Bălăceanu, venind la colega ei de clasă de la „seral", Victoriţa Ungureanu, muncitoare la strung, pentru a-şi controla rezultatul la o problemă de matematică (fotografia nr. 3).

În uzină sînt zeci şi zeci de muncitori, ingineri, funcţionari care îşi completează studiile, se califică pentru o muncă superioară şi toţi sînt ajutaţi cu burse, cu preparatori, cu concedii de studiu plătite; în biblioteca întreprinderii ei găsesc cărţile de care au nevoie şi îndrumări din partea specialiştilor.

La cabinetul tehnic al uzinei, se văd roadele acestei munci de ridicare a nivelului general profesional: în 1957 s-au făcut 355 propuneri de inovaţii, din care peste 200 sînt aplicate, ceea ce va aduce întreprinderii în anul 1958 o economie antecalculată de aproximativ un milion şi jumătate de lei. Muncitori, ingineri, tehnicieni vin adesea la acest cabinet, înzestrat cu peste 7.500 volume. Răsfoiesc zecile de reviste în diferite limbi, li se traduc articole şi primesc consultaţii în problemele care îi interesează. Dacă ideea lor de inovaţie este găsită bună, li se construiesc prototipurile cu care îşi pot continua cercetările. Muncitori-inovatori, cu un prototip în faţă, înconjuraţi de cărţi şi reviste, au ajuns un subiect obişnuit pentru o fotografie ... ; dar ce transformări măreţe semnifică acest moment, atît de firesc în zilele noastre.

Cu Stan Simionescu, muncitor la maşina de găurit (fotografia nr. 6), am stat de vorbă despre noua salarizare. Salariul lui de bază s-a ridicat de la 380 la 592 lei pe lună, iar împreună cu acordul, cîştigul total lunar i s-a ridicat de la 600-700, la 1300 lei. Nu e oare firesc ca într-o ţară în care se află la conducere clasa muncitoare, să se tindă pe toate căile la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc? Firesc, dacă ţinem seama că la orînduirea noii salarizări a avut un cuvînt de spus şi colegul de uzină al lui Stan Simionescu, strungarul de mare precizie Lazăr Iordan, deputat în Marea Adunare Naţională, şi mulţi alţi muncitori şi ţărani care au luat locul marilor afacerişti, moşierilor şi industriaşilor, în forurile de conducere a ţării.

Vă puteţi închipui o întreprindere mai mare, fără creşă sau cămin? (Fotografia nr. 1). Sau uzină, fără punct sanitar şi farmacie, unde muncitorii să poată căpăta — bineînţeles în mod gratuit—consultaţii din partea unor medici specialişti şi tot felul de tratamente? (În fotografia nr. 7 se vede camera de fizioterapie a uzinelor „Klement Gottwald").

Multe întreprinderi au propriul lor teren de sport, cu săli de gimnastică, duşuri şi tot echipamentul necesar pentru aproape toate sporturile, de la „tenişi", pînă la cel mai complet echipament de schi. Recent, la „Klement Gottwald" s-a construit, pe lîngă terenul de fotbal, un nou teren de baschet şi volei (fotografia nr. 4).

În fotografia nr. 8, îl vedeţi pe moş Ion Căldăraru împreună cu soţia lui, în faţa casei pe care şi-a construit-o recent cu ajutorul primit din partea statului nostru. Tovarăşul Căldăraru, cu toate că e pensionar, tot mai vine pe la uzina „lui". „Sînt copiii mei, eu i-am crescut" — îi place lui să spună despre muncitorii din uzină. „Nu credeam eu, cînd eram slugă la casa regală şi mă înjura Nicolae, că o să am o bătrîneţe atît de frumoasă!" Lui moş Căldăraru parcă nu-i vine să creadă. Dar nouă, da. Unui om care a muncit cinstit toată viaţa, care a adus atîtea economii prin inovaţiile sale, care a ridicat atîtea cadre noi, i se cuvine o bătrîneţe frumoasă şi Ordinul Muncii, pe care-l poartă cu atîta mîndrie. Este şi acesta un firesc al zilelor noastre.

Am vizitat doar o singură întreprindere, luată la întîmplare dintre multele întreprinderi cîte s-au dezvoltat în anii noştri. Desigur că şi aci mai putem descoperi încă multe lucruri care ni se par atît de fireşti, încît nu le mai observăm. Dar cîte mai sînt pe întinsul patriei noastre!

⑧

Rubens Iscaro (în cerc) în prezidiul celui de-al IV-lea Congres Mondial al Sindicatelor care a avut loc la Leipzig între 4 şi 15 octombrie 1957.

RUBENS ISCARO

DESPRE SITUAŢIA DIN ARGENTINA

Interviul nostru

Pe fruntaşul sindical Rubens Iscaro, conducătorul „Mişcării pentru democratizarea şi independenţa sindicatelor" din Argentina, l-am cunoscut nu demult, la Leipzig, la Congresul Mondial al Sindicatelor. Este un om în general greu de găsit la întîlnirile internaţionale, deoarece îşi petrece majoritatea timpului în... închisoare. Ceea ce nu-l împiedică să împrăştie în juru-i un optimism molipsitor. Mi-a vorbit despre situaţii grele şi acţiuni eroice ale proletariatului argentinian, cu modestie, pe un ton aparent fără nuanţă, parcă spunînd în subtext: „Acestea sînt condiţiile în care luptăm. E firesc. Principalul e să învingem".

M-am interesat mai întîi de schimbările produse în Argentina în ultimii ani, în special în mişcarea muncitorească de masă.

— După lovitura de stat care a dus la răsturnarea lui Peron — mi-a răspuns Rubens Iscaro — guvernul provizoriu a continuat politica anterioară. Deosebirea constă în aceea că şefii peronişti ai sindicatelor au fost înlocuiţi cu alţii, îndeobşte militari, continuîndu-se politica de discriminări faţă de militanţii comunişti şi progresişti.

— *Militari, la conducerea sindicatelor? Ca-ntr-o operetă...*

— Da. Ofiţeri cu grade şi epoleţi. De pildă, ca preşedinte al sindicatului metalurgic a fost numit generalul Bartolome Gallo, al sindicatului textil, căpitanul de fregată Pujol. Unul dintre conducătorii Confederaţiei Generale a Muncii este azi căpitanul Patron Laplacette.

— *Pe cine servesc toţi aceşti căpitani, „Patroni" şi generali, care nu pot spune muncitorilor decît „stînga-mprejur"?!*

— Viaţa se scumpeşte din zi în zi — mi-a explicat Rubens Iscaro. Totuşi contractele colective încheiate de sindicate cu patronatul au stabilit pentru doi ani salariile la un nivel fix. Sprijinit de conducătorii sindicali numiţi de el, guvernul duce o politică de mărire a preţurilor şi de îngheţare a salariilor.

— *Care este poziţia „Mişcării pentru democratizarea şi independenţa sindicatelor" în această problemă?*

— Să fie inversată formula de mai sus a guvernului.

De asemenea, luptăm pentru scoaterea sindicatelor — prin alegeri libere — de sub controlul guvernului. În alegerile de la începutul acestui an, deşi rezultatele au fost falsificate, totuşi au reuşit să pătrundă în conducerea sindicatelor numeroşi militanţi progresişti şi comunişti. Astfel, s-a mărit capacitatea de luptă a sindicatelor.

— *Cum s-a desfăşurat mişcarea grevistă?*

— La început au fost organizate greve mai mici. De pildă, muncitorii unei întreprinderi intrau în grevă pentru o oră, ajungînd progresiv pînă la grevă totală. Aceste greve, care au cuprins mai întîi doar cîteva ramuri de producţie — industria lemnului, construcţiile, confecţiile, electricitatea, telegraful, telefonul şi porturile — s-au concentrat apoi într-o mare grevă naţională generală, cu o participare de 3.500.000 de salariaţi.

— *Cum a reacţionat guvernul?*

— În guvern părerile erau împărţite. În ciuda punctului de vedere al lui Rojas, vicepreşedintele republicii — care era pentru arestarea conducătorilor sindicali şi reprimarea grevei — aceasta s-a desfăşurat nestingherită, datorită presiunii uriaşe a maselor de lucrători. Ei nu s-au lăsat influenţaţi nici de liderii din solda guvernului, care s-au opus grevei, nici de liderii peronişti, care au încercat s-o utilizeze în folosul lor.

(La a doua mare grevă generală, care a avut loc la 23 octombrie, au participat, după cum se ştie, 2.000.000 de oameni ai muncii).

În continuarea interviului, l-am întrebat:

— *Care sînt obiectivele imediate ale mişcării muncitoreşti argentiniene?*

— În februarie 1958 urmează să se ţină alegeri prezidenţiale. În luptă cu reacţiunea — care se opune alegerilor — clasa muncitoare le sprijină, pentru a obţine satisfacerea revendicărilor ei politice şi economice. Din păcate, mai avem încă de luptat pentru deplina unitate a forţelor democratice. Iar „Mişcarea pentru democratizarea şi independenţa sindicatelor" — întărită în urma Congresului de la Leipzig — va avea un rol important în această luptă complexă. Vom realiza unitatea în fiecare centrală sindicală naţională şi pe scară internaţională. Iar monopolurile capitaliste se tem de această unitate mai mult decît de bomba atomică.

N-am vrut să închei convorbirea cu Rubens Iscaro, înainte de a-l întreba despre Santa Rosa, sinistra închisoare din care a fost eliberat prin lupta solidară a muncitorimii din America Latină şi din lumea întreagă. Iar el, şovăind parcă să vorbească despre lucruri personale, mi-a răspuns:

— În închisoare a fost greu. Ai auzit probabil de frigul patagonez. Reumatismul mi-a dat serios de furcă. Dar de cînd m-au eliberat, parcă nu mai am nimic... Înţelegi: starea sufletească...

Ţinut permanent la regim celular, cu o pauză de o oră pe zi, la 4.000 kilometri de capitală, într-un ţinut biciuit de vînturile reci, venite din pustiurile presărate cu lacuri glaciare ale Patagoniei, Rubens Iscaro a simţit tot timpul căldura solidarităţii internaţionale muncitoreşti, care i-a insuflat forţă şi speranţă în eliberare. Despre acele zile el a scris pentru cititorii din Romînia, cîteva cuvinte pornite din adîncul inimii sale generoase de luptător pentru cauza oamenilor muncii:

„Frigul patagonez ceda în faţa căldurii solidarităţii internaţionale muncitoreşti. Aceasta mi-a permis să suport lungile zile de închisoare".

L-am asigurat pe curajosul luptător sindical argentinian că aceste cuvinte ale lui vor găsi un ecou puternic în inimile cititorilor din ţara noastră.

Marin ROBAN

fotocronica FLACĂRII

Ameninţat de un iminent naufragiu în largul oceanului, nu departe de insula Ceylon, un vas britanic aparţinînd Ministerului englez al Transporturilor a lansat semnale S.O.S. *Primul care a răspuns chemării a fost vasul sub pavilion sovietic* „Ilia Mecinikov," *care a remorcat nava engleză, salvînd-o de la scufundare. Ambele vapoare au ajuns cu bine în portul Colombo.*

La Londra, în sala Royal Festival Hall, au avut loc de curînd spectacolele Ansamblului de Stat de cîntece şi dansuri din R. P. Bulgaria. Atît dansatorii, în costumele lor pitoreşti, cît şi orchestra de instrumente populare s-au bucurat de un succes remarcabil. În fotografie: un grup de fete interpretînd un vechi cîntec bulgăresc.

☆

Linşaj în S.U.A.? *Nu, în Kenia. Negrul în agonie este încă unul dintre membrii tribului Mau-Mau, care a căzut victimă „civilizatorilor" englezi. „Vînătorii de oameni", veniţi aci de pe malurile Tamisei, se fălesc cu isprava lor bestială; l-au prins pe negru în cursă, ca pe o fiară din junglă, şi apoi, după cum vedeţi, l-au făcut „inofensiv" — poate pe veci...*

↓

Ştirile despre acţiunile de luptă ale muncitorimii spaniole răzbat cu greu dincolo de hotarele Spaniei. Totuşi, deunăzi a apărut într-un ziar italian această fotografie, luată în timpul unei greve la uzinele metalurgice din Bilbao.

STAŢIUNEA EXPERIMENTALĂ ZOOTEHNICĂ

SLOBOZIA

Iată nişte călăreţi ce mînă o herghelie de cai, galopînd într-un nor de praf. Felul în care ei stăpînesc animalele neînşeuate e demn de cei mai veritabili cazaci sau cawboys.

Peisajul însă se domoleşte la apariţia unei nesfîrşite turme de miei. Iar mai încolo apar case, grajduri, hambare, se aud voci de copii. Imaginea stepei ori a pampasului se şterge: e numai o staţiune experimentală zootehnică din Bărăgan — Slobozia Veche (S. E. Z. S.).

În mijlocul acestor şesuri imense, ce par a se roti o dată cu soarele, se ridică un laborator biologic. Aici s-a „realizat" calul care tractează zece mii de kilograme — de douăzeci de ori greutatea corpului său — aci oile sterpe sînt aduse „in stato procreationes" prin injectare cu sînge de iapă aflată în gestaţie; aci vacile hrănite cu uree industriala (în loc de albumină din cereale) dau o cantitate sporită de lapte pe zi şi aici va fiinţa porcul-minune care, operat de slănină şi cusut la loc, îşi va reface slănina (experienţa e încă în studiu şi aparţine doctorului I. Maior, directorul staţiunii). Nici chiar copacul cu cîrnaţi şi chiftele, din ţara leneşilor, nu va fi mai căutat decît dînsul.

Experienţele care se fac aici sînt de mare folos pentru crescători. Rezultatele, fără îndoială, vor fi împărtăşite şi altora. Aşa că, nu e departe timpul cînd aceste „specimene minune" vor deveni nişte animale „obişnuite".

Fotoreportaj de A. LOVINESCU

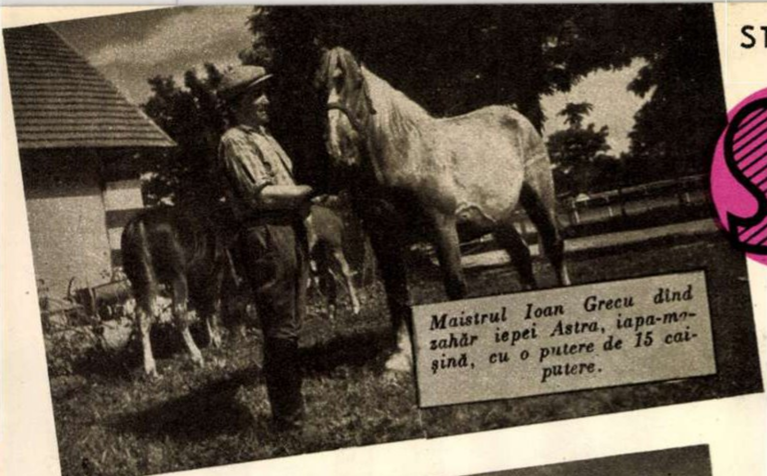

Maistrul Ioan Grecu dînd zahăr iepei Astra, iapa-maşină, cu o putere de 15 cai-putere.

În urma aplicării noului sistem de salarizare, mulgătorul Savu Olteanu a incasat intr-o lună 909 lei.

...şi trei dintre „cawboys" — Constantinescu, Grecu, Cojocaru — pe care fotoreporterul i-a poftit să se urce, de astă dată, pe gardul ţarcului.

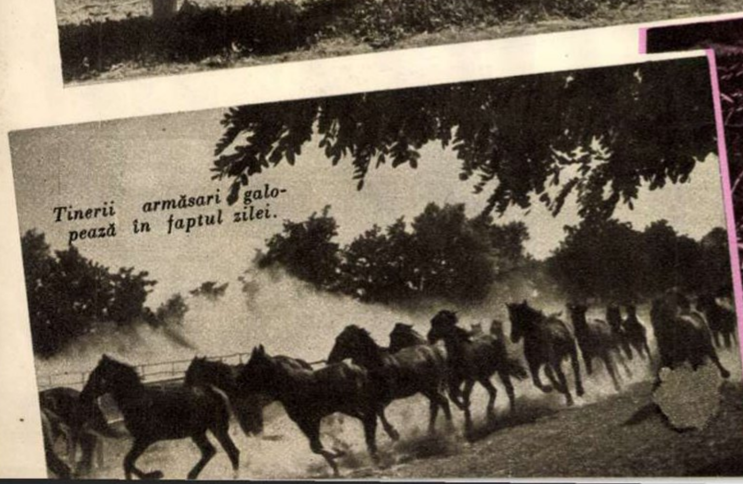

Tinerii armăsari galopează în faptul zilei.

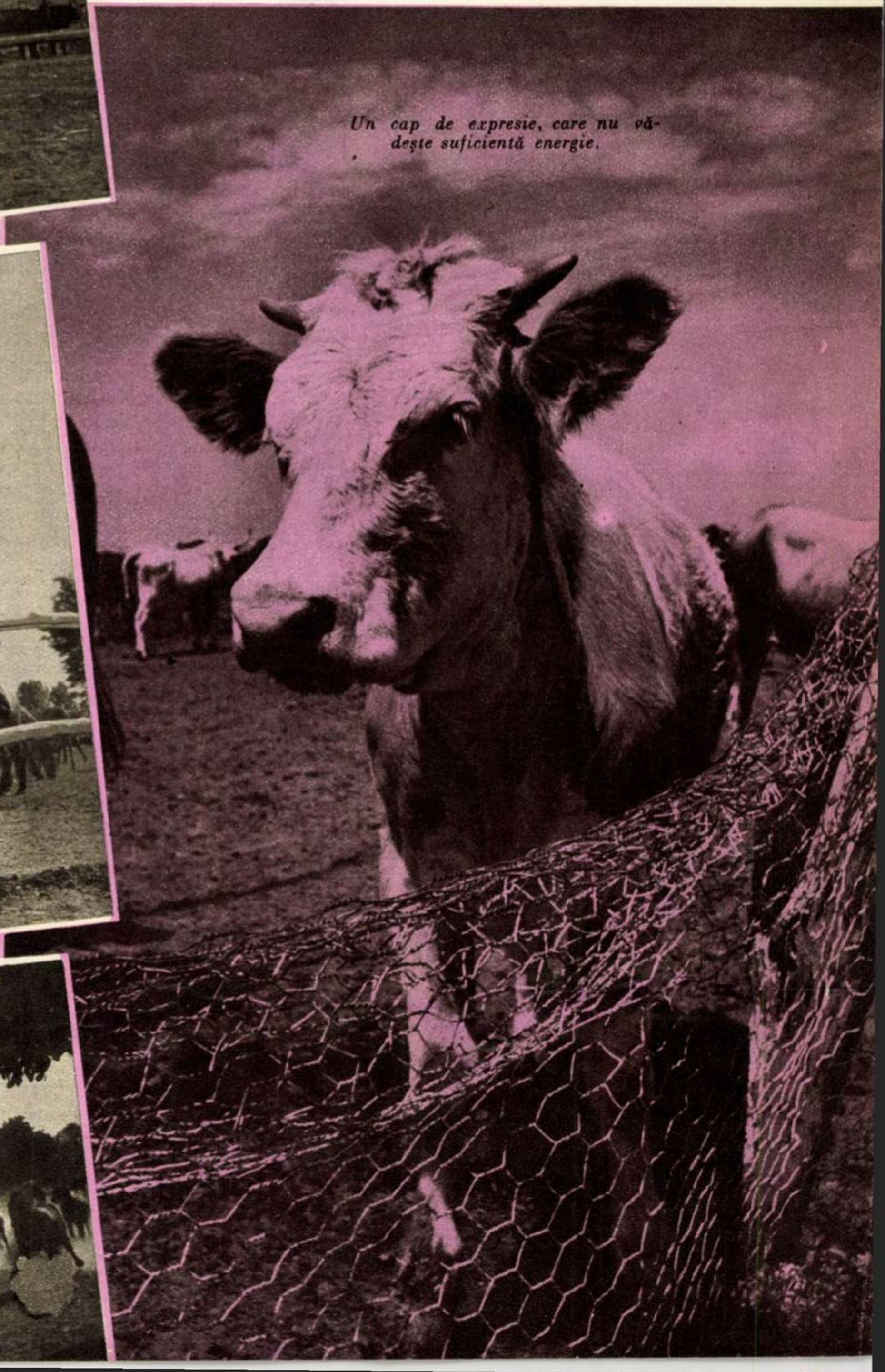

Un cap de expresie, care nu vădeşte suficientă energie.

„AVANPREMIERĂ” la ERUPȚIA

Fotografii de S. STEINER

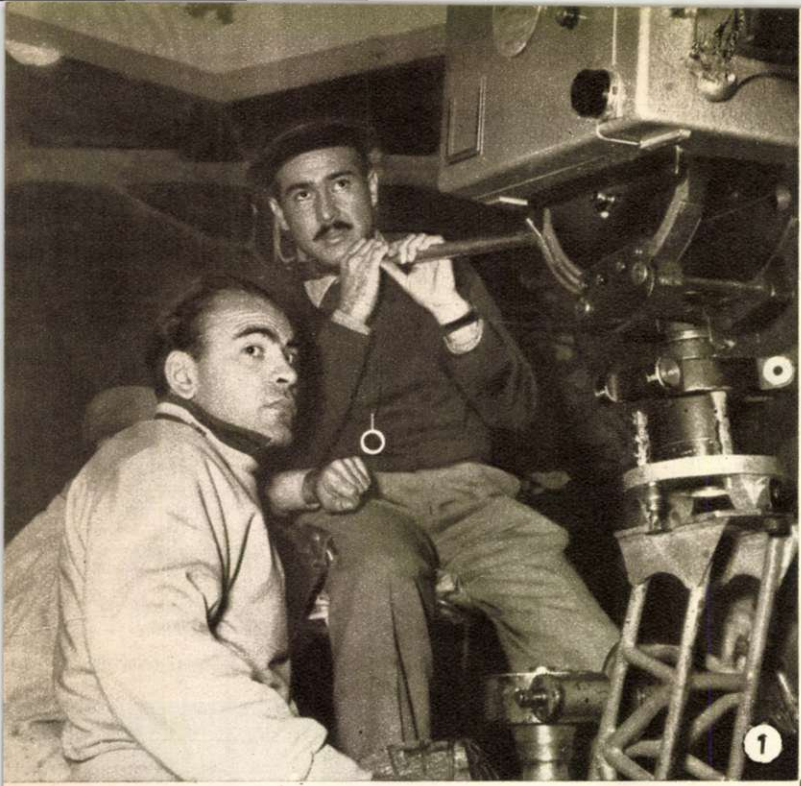

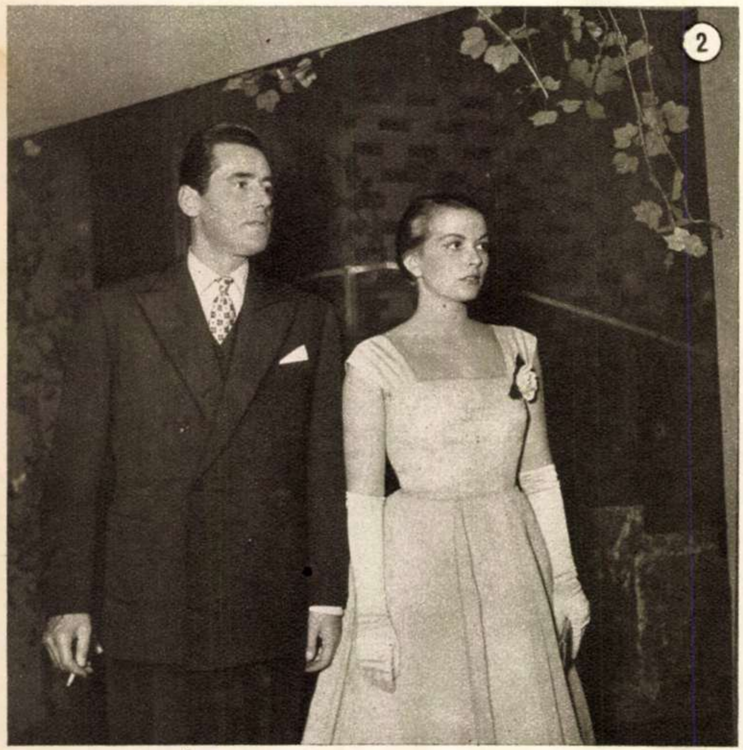

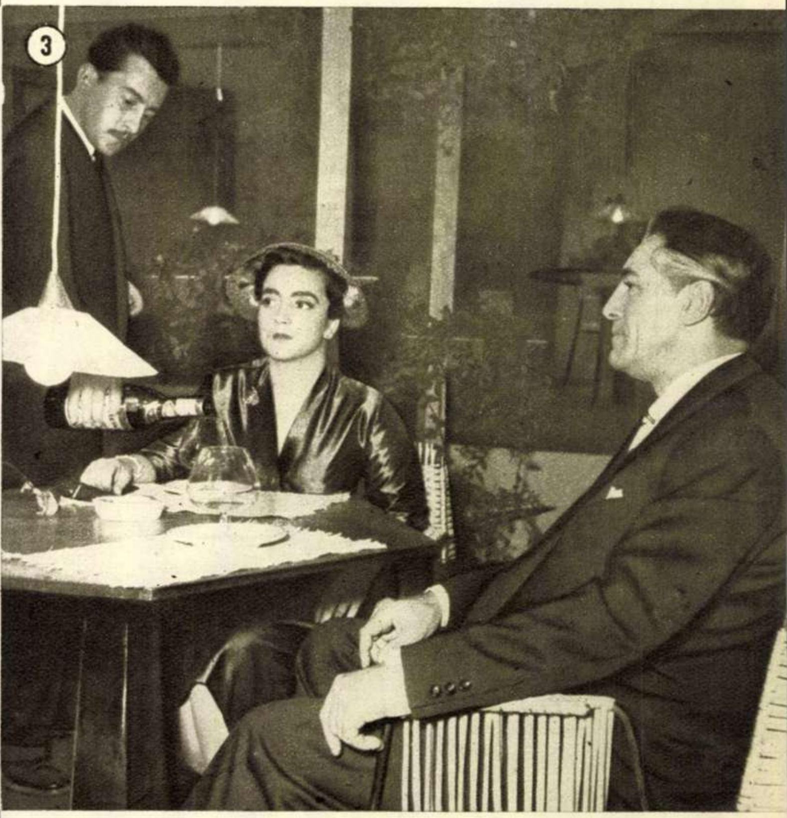

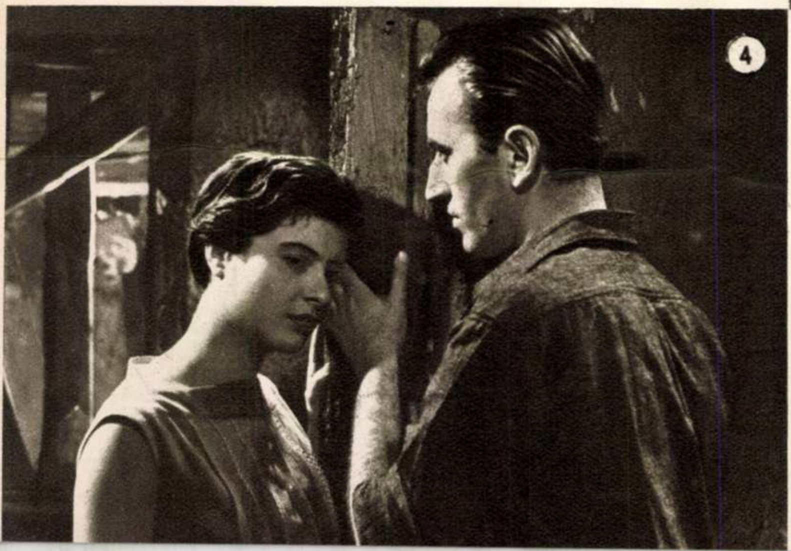

1. Mic consult la postul de comandă: regizorul Liviu Ciulei și operatorul Grigore Ionescu.

2. Anca (Eva Christian) și Emil (Manole Teodorescu-Bădia) vor găsi oare un loc în restaurantul arhiplin?

3. Faceți cunoștință cu Nina Manoliu (Lica Axente).

4. Și acum, cea de-a treia pereche din film: Bica și Gore (Lucia Mara Gheorghiu și Dorin Dron). Pentru că nu ne-am putut duce să-i întîlnim la Ursei II, vi-i prezentăm prin intermediul acestei fotografii.

5. V-ar plăcea să vizitați un asemenea restaurant? Adresa lui: Studioul cinematografic „București”, platoul doi.

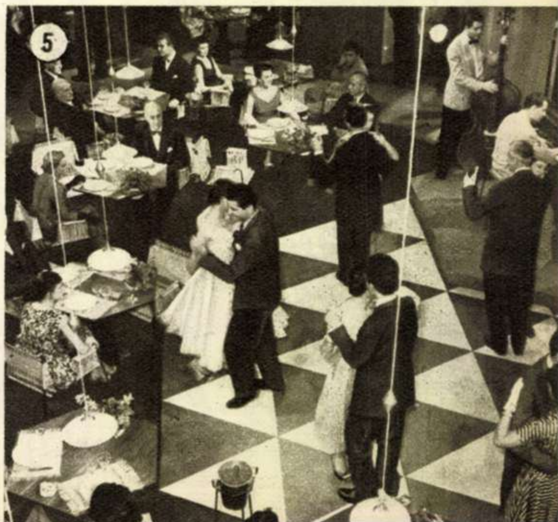

Luat prin surprindere şi rugat să spună despre ce e vorba în scenariul „Erupţia" al lui Petre Luscalov, cineva din Direcţia Generală a Cinematografiei declara laconic: „petrol!"

Ca din pămînt şi-au făcut apariţia blazaţii. Nasurile „artistice" au început să se strîmbe agresiv: „petrol!" Scepticii s-au mulţumit să mormăie. Curioşii — categorie preferată, fiindcă în ea au liberă trecere toţi muritorii de rînd — au ocolit persoanele blazate şi pe cele subminate de morbul scepticismului. În schimb, au iniţiat pe loc tratative pentru cunoaşterea unor amănunte mai precise. Dat fiind că subsemnata am cinstea să fac parte din categoria curioşilor, iată ce sînt în măsură să vă comunic, în urma personalelor mele investigaţii:

Ce e „Erupţia"?

Că o definiţie nu trebuie să înceapă niciodată printr-o negaţie, am învăţat încă din primii ani de şcoală. Ce să mă fac însă acum, cînd tentaţia de a uita preceptul e teribil de puternică?

Ce e „Erupţia"? În nici un caz o înşiruire de probleme de producţie. „Erupţia" e, în primul rînd, acţiune, luptă îndîrjită pentru existenţă. Problemele de producţie nu au fost izgonite din scenariu, pentru că aceasta ar fi însemnat să izgoneşti însăşi realitatea. Sondele există şi se văd bine. Dar ele constituie fundalul, decorul viu pe care se angrenează acţiunea, pe care evoluează oamenii, se deschid, se dau în vileag sufletele. O erupţie se produce în scoarţa pămîntească atunci cînd zăcămîntul de petrol îşi părăseşte ascunzişul; o erupţie de o intensitate cel puţin echivalentă e cea petrecută în viaţa unor oameni care au fost direct sau indirect amestecaţi în această descoperire. Ar însemna să vă inducem în eroare, dacă v-am spune că „Erupţia" nu înseamnă bătălie pentru petrol. Dar am fi cumplit de schematici dacă am desluşi în prim-plan lichidul preţios şi nu valorile umane care au luptat să-l cucerească. Valori umane care nu reprezintă supraoameni. Ci fiinţe vii, cu calităţi şi scăderi inerente, cărora autorul le-a îngăduit o singură aureolă: poezia visului, a visului care se înfăptuieşte prin vrerea omului.

Un neastîmpărat

Am vrea să vi-l prezentăm acum pe stăpînul atotputernic, dar tot pe atît încărcat de răspunderi, al filmului: regizorul.

— A devenit cunoscut în urmă cu ani. Liviu Ciulei, scenograf deosebit de talentat.

— L-am regăsit apoi în postură de actor. Tot deosebit de talentat.

— N-a lipsit nici din primele noastre filme (cinematografia e un fel de boală a secolului nostru — se spovedeşte dînsul).

— Dar iată că-l tentează şi regia de film. Face deci asistenţă la „Moara cu noroc".

— Apoi, la sfîrşitul stagiunii teatrale trecute, produce vîlvă cu admirabilul spectacol „Omul care aduce ploaia". „Ciulei s-a fixat, rămîne definitiv al Thaliei" — opinează toată lumea.

— Aş! Muza cinematografică l-a prins din nou în mreje. Cu „Erupţia", Ciulei a îndrăgit-o. Bunele şi îndrăzneţele intenţii ale regizorului sînt punctul de vedere comun al întregii echipe: operatorul şef Grigore Ionescu, regizoarea secundă Olga Zisu, arhitecţii Paul Bortnovschi şi Mircea Bordianu, muzicianul Teodor Grigoriu, pictoriţa de costume Florina Tomescu etc. Un mănunchi de oameni care nu-şi precupeţesc nici timpul, nici imaginaţia, nu consideră nici o problemă rezolvată de la prima vedere, după cum nu consideră cinematografia drept o sumă de reţete infailibile.

Cum a fost găsit Ursei II

Ursei II este o sondă, sonda în jurul căreia se concentrează acţiunea filmului. Unde e Ursei II descris în scenariu?

Echipa, plecată în prospecţie prin ţară, a trecut în revistă sumedenie de ţinuturi petrolifere. Alegerea însă, greu de făcut. Aflat cu regizorul prin părţile Buzăului, prin Nehoiaş, directorul de producţie al filmului îi face acestuia o invitaţie cu scopuri pur turistice: „vino, să-ţi arăt ceva interesant. Vulcanii noroioşi".

...Un peisaj oarecum exotic, cu vulcani ce clocotesc, cu pîcle ce dau regiunii un aspect aspru, puţin misterios, ciudat. Craterele îţi lasă senzaţia că vor să ascundă ceva, decorul natural al munţilor e menit parcă să joace un rol activ, dinamic. Bănuieşti aci locul unei lupte. Om şi natură par a se duşmăni irevocabil...

Fără a striga „evrika", regizorul declară: „aici e Ursei II". Directorul — să cadă jos. Ştiţi ce înseamnă să ridici o sondă pe coamă de munte, să construieşti aci o aşezare omenească veritabilă, să aduci la atîta depărtare de Bucureşti o întreagă echipă de filmare, cu zestrea ei complicată?

Totuşi, acolo a rămas Ursei II.

Recolta de actori

Am pomenit mai sus de îndrăzneală, această trăsătură care pare să fie o deviză a echipei „Erupţia". Ea s-a manifestat şi în alegerea actorilor. Puţini profesionişti, şi mai puţini consacraţi. Principalul rol feminin e interpretat de Eva Christian (Anca), studentă în anul III al Institutului „I. L. Caragiale". Partenerele ei — Lucia Mara Gheorghiu şi Lica Axente — sînt de asemenea debutante în cinematografie: prima abia a terminat institutul, a doua a studiat economia politică.

Eroul filmului, pasionatul inginer Andrei Barbu, este şi în viaţa de toate zilele inginer. Specialitatea lui e însă chimia şi nu petrolul. Numele? Jean Bart. Un artist grafician (Manole Teodorescu-Bădia), un sportiv bine cunoscut (Dorin Dron), portarul echipei naţionale de hochei, îşi înscriu numele pe lista de interpreţi ai filmului. Alături de ei: cunoscutul actor Ştefan Ciubotăraşu, Benedict Dabija, Al. Alexandrescu-Vrancea din partea Bucureştiului; Costel Constantinescu, reprezentantul Bacăului; Niculae Şubă — de la Iaşi... O recoltă de actori — după cum se vede — neobişnuită.

Scurte mărturisiri

În zilele cînd am fost oaspetele echipei „Erupţia", pe unul din platourile de la Buftea, transformat în restaurant, urmau să se întîlnească sub obiectivul aparatului trei personaje principale: Nina, Anca, Emil.

Nina, o frumuseţe clasică, impresionantă prin fermitatea şi echilibrul trăsăturilor ei; Anca — blondă, vaporoasă imagine a tinereţii; Emil — înalt, chipeş, stăpîn pe sine, mulţumit. Trei oameni ale căror destine sînt strîns legate de Ursei II, sonda din mijlocul vulcanilor.

Pe platou mai e de lucru cu figuraţia. Moment propice ca să ne apropiem de actori? Să încercăm!

De ce n-am mărturisi-o? Pe faţa Licăi Axente — Nina — citeşti emoţia, nerăbdarea intrării în scenă. Prietenoasă însă, a acceptat pe dată să ne răspundă la cîteva întrebări.

Rolul? I se pare complicat, neaşteptat de complicat. Mai ales cînd filmările nu decurg în ordinea desfăşurării evenimentelor din scenariu, ci dictate de necesităţi de decor, parteneri. Cu ajutorul echipei, rolul, pe lîngă complicat, a devenit însă şi interesant. Cînd oamenii te sprijină, te îndrumă, greul nu mai pare... atît de greu. Numai luminile intense, obositoare, de pe platou — acestea sînt adversare teribile.

Întîmplarea cea mai plăcută din timpul filmărilor? Cînd îl aude spunînd pe Ciulei: „foarte bine!"

Şi acum, Anca:

— Personajul din film are vîrsta mea. E studentă, alintată, nu ştie ce vrea. Un om încă neformat. Priveşte-mă. Acum sînt o domnişoară de salon, în rochie elegantă. Plec la Ursei, la practică. Îmbrac salopeta, fac cunoştinţă cu munca, cu adevărata viaţă, cu adevărata dragoste. Încep să devin alt om — puternic, departe de domnişoara de salon din Bucureşti...

Zilele acestea îmi închei rolul în film.

— Nina, Anca, la locurile voastre!...

Porunca regizorului e lege pe platou. O lege la care subscriem cu atît mai mult, cu cît echipa „Erupţia" n-are dreptul să-şi irosească măcar un singur minut: la 30 decembrie, premieră de gală!

M. MARINESCU-SANDU

LUNA CULTURII

Unul dintre cei mai apreciaţi compozitori de cîntece de masă este, fără îndoială, maestrul Ion Chirescu, creatorul, între altele, al „Cîntecului pentru festival", compus în cinstea celei de-a VI-a întîlniri internaţionale a tinerilor şi studenţilor, care a avut loc anul acesta la Moscova. Lucrarea aceasta a obţinut premiul Uniunii compozitorilor. Un alt cîntec deosebit de apreciat al maestrului Ion Chirescu este „Fata din Carpaţi", recent publicat în revista „Muzica".

Cu prilejul săptămînii muzicii, din cadrul „Lunii Culturii", amatorii de cîntece de masă vor putea asculta la radio şi cu ocazia diferitelor manifestări muzicale, noul cîntec al maestrului Chirescu „La cuptorul de topit", precum şi un cîntec scris special în cinstea celei de-a X-a aniversări a republicii noastre populare. În fotografie: maestrul I. Chirescu lucrînd la o compoziţie nouă.

CU CRITICUL I. JIANU DESPRE PLASTICA ULTIMULUI DECENIU

I. JIANU

Cu prilejul deschiderii expoziţiei „Plastica între 1947-1957" în cadrul „Lunii Culturii" ne-am adresat tovarăşului Ionel Jianu, rugîndu-l să ne împărtăşească părerile sale în legătură cu această expoziţie.

Domnia-sa ne-a răspuns următoarele:

— *Ce semnificaţie are expoziţia recent deschisă? În primul rînd, ea oglindeşte o cotitură în orientarea plastică din ţara noastră. Dacă în trecut, în cadrul expoziţiilor colective, predominau natura moartă şi peisajele, astăzi, şi în special în pictura ultimului deceniu,* omul *reprezintă tema principală.*

Se constată o vădită tendinţă spre compoziţia de mari dimensiuni, spre redarea în plastică a chipului omului nou. Arta, adresîndu-se acum întregului popor, caută să folosească un limbaj propriu, un limbaj care să nu mai aibă nimic de-a face cu expresia ermetică din trecut.

Predominarea compoziţiei, a portretului, precum şi necesitatea ca limbajul plastic să fie înţeles au făcut ca şi mijloacele de expresie să se schimbe. Mai ales prin realizările din ultimii doi-trei ani, s-a dovedit că tendinţa naturalistă, ce se ivise la început, a putut să fie depăşită şi că pictura romînească şi-a regăsit lirismul care o caracteriza pe întreaga ei evoluţie, de la Grigorescu încoace.

— Se poate vorbi de un stil nou în arta plastică romînească din ultimul deceniu?

— *Fără îndoială că arta noastră plastică tinde spre realizarea unui stil nou, care să corespundă epocii noastre. El însă nu se poate definitiva într-un deceniu şi, de aceea, dacă vorbim despre stil, trebuie să precizăm că procesul de cristalizare precisă a lui este în plină desfăşurare. Ceea ce este deosebit de important e faptul că există preocuparea, frămîntarea şi acea febră creatoare care anunţă zămislirea acestui nou stil.*

În această privinţă, un fapt deosebit de important mi se pare continuarea, în spiritul nou al epocii noastre, a vechii tradiţii realiste şi progresiste a artei, inaugurate de pictorii revoluţionari de la 1848. Aceştia au dat artistului romîn conştiinţa misiunii sale istorice. Limbajul plastic care să asigure un profil original artei noastre s-a îmbogăţit mereu, începînd cu Nicolae Grigorescu, şi el este în continuă evoluţie corespunzătoare astăzi noilor cerinţe ale vremii.

Expoziţia „Plastica între 1947-1957" reprezintă bilanţul unei activităţi rodnice şi în special justifică încrederea în dezvoltarea artei noi în R.P.R., cu perspective din ce în ce mai strălucitoare.

L.V.

LUNA CULTURII

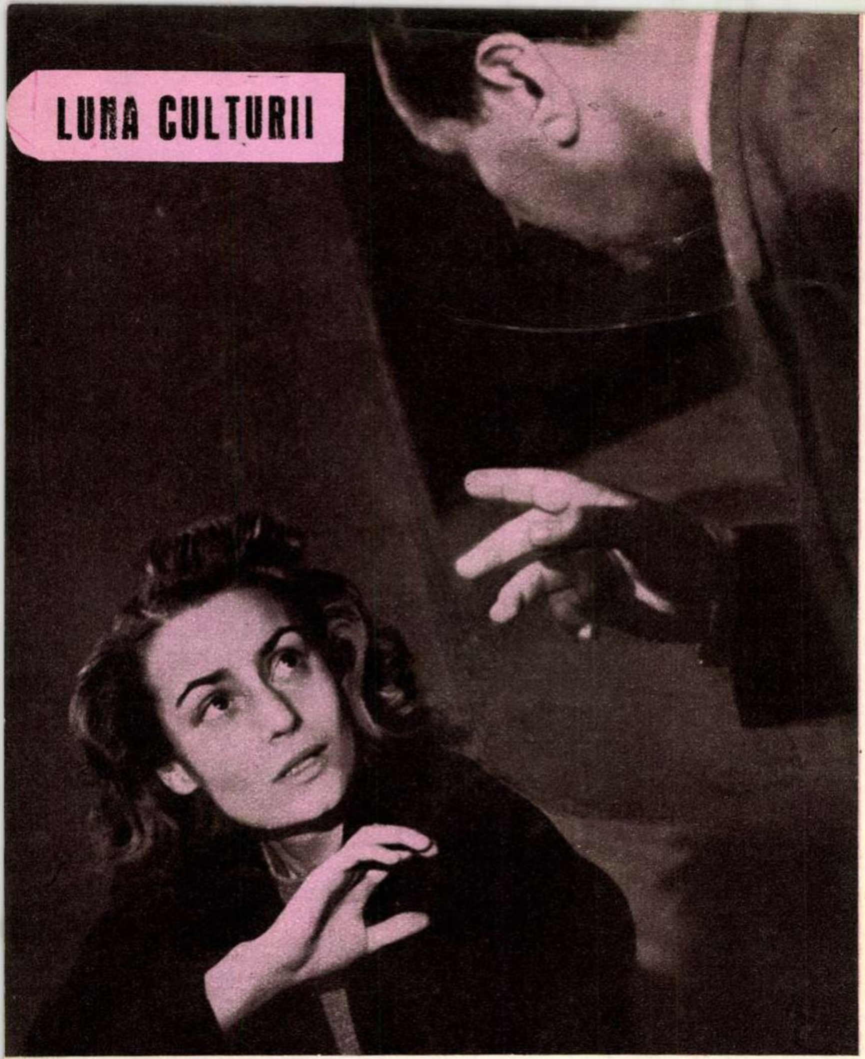

La Teatrul Armatei se fac intense pregătiri pentru prezentarea festivă, în cadrul „Lunii Culturii", a piesei „Furtuna" de Al. Şahighian. Acţiunea piesei este inspirată din viaţa satelor noastre. Regia: G. Rafael. În fotografie: un aspect de la repetiţia piesei, în care apar artistul emerit Toma Dimitriu şi Sanda Băncilă.

La Teatrul de Operă şi Balet se reprezintă în cadrul „Lunii Culturii" baletul „Călin", inspirat din poemul cu acelaşi nume de Mihail Eminescu. Muzica: Alfred Mendelsohn, maestru emerit al artei din R.P.R. Libretul: Tilde Urseanu. În fotografie: scenă din finalul baletului — Nunta în codru.

Fotografii de A. MIHAILOPOL

T. A. P. L. DEVA
Vizitaţi restaurantul
„Mureşul"

Se servesc
preparate culinare variate, specialităţi la grătar, vinuri selecţionate din cele mai renumite podgorii.
Muzică — Dans.
Reţineţi din timp mese pentru Revelionul 1958.

O. C. L. PRODUSE INDUSTRIALE DEVA
Vinde în toate unităţile sale pentru sezonul de iarnă:

CONFECŢIUNI
de bărbaţi, femei şi copii.

Articole de marochinărie, parfumerie şi jucării de tot felul.
Articole pentru pomul de iarnă.

O. C. L. ALIMENTARA INTERRAIONALĂ DEVA
pune la dispoziţia publicului consumator sortimente bogate de:

PRODUSE ZAHAROASE
LICHIORURI FINE ŞI CONSERVE DE LEGUME

în toate unităţile sale din:
Deva, Brad, Ţebea, Simeria, Orăştie, Cugir, Zlatna, Alba Iulia şi Sebeş.

fotocronica FLACĂRII

La Moscova a avut loc o seară consacrată luptei popoarelor pentru interzicerea armelor atomice și cu hidrogen. La tribună: scriitorul N. Tihonov, președintele Comitetului Sovietic pentru Apărarea Păcii.

La recenta sesiune de la Dubna a Consiliului Științific al Institutului unificat de cercetări nucleare: acad. prof. Hulubei (în mijloc), întreținîndu-se cu prof. Salai — R.P.U. — (în stînga) și S. Poze — R.D.G.

Într-una din sălile Camerei de Comerț din Budapesta s-a deschis zilele acestea o frumoasă Expoziție a Cărții Germane.

La Mannheim (Germania occidentală) a început procesul cetățeanului britanic Brian Mawdsley Cowell (în stînga) și al complicelui său german, Kurt Schuler (în dreapta), acuzați de jefuirea unei bănci și omor cu premeditare.

Zeci de mii de oameni din Essen (Germania occidentală) semnează apeluri contra armei atomice și cu hidrogen.

La Triest au avut loc violente ciocniri între docherii greviști și polițiști. În fotografie, demonstranții luînd cu asalt o camionetă polițienească.

CARICATURA SĂPTĂMÎNII

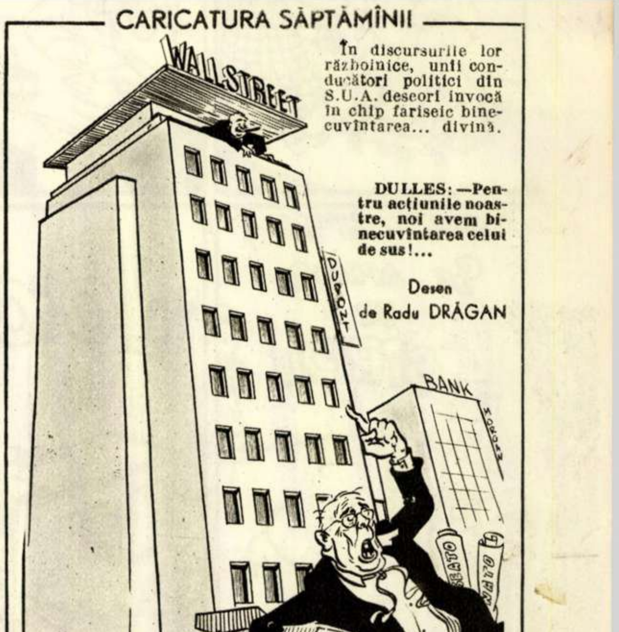
WALLSTREET
DUPONT
BANK
MORGAN
BEATO
OLHEN
Radu Drăgan 57

În discursurile lor războinice, unii conducători politici din S.U.A. deseori invocă în chip fariseic binecuvîntarea... divină.

DULLES: —Pentru acțiunile noastre, noi avem binecuvîntarea celui de sus!...

Desen de Radu DRĂGAN

FAUNA DIN DELTĂ

Departamentul P.T.T. pune în circulație în luna decembrie a. c. o frumoasă serie de opt valori, intitulată „Fauna din Delta Dunării"

Execuția grafică a noii emisiuni aparține colectivului Dumitrana. Imprimarea s-a făcut în heliogravură, pe hîrtie velină cu filigrana R.P.R. Primele șase valori au dimensiunile 27/37,8 mm, iar cele două de „poștă aeriană" de 37,8/27 mm.

În fotografii: 1. Piciorong gri, pe fond maron; 2. Egretă portocalie, pe fond verde deschis; 3. Lopătar gri pe fond roșu; 4. Păstrugă galbenă, pe fond verde închis.

1

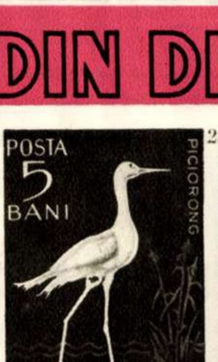
POSTA
5
BANI
PICIORONG
R.P.ROMÎNĂ

2

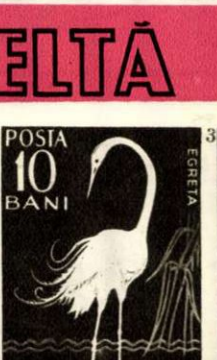
POSTA
10
BANI
EGRETA
R.P.ROMÎNĂ

3

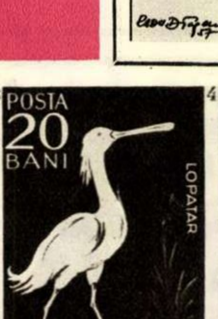
POSTA
20
BANI
LOPATAR
R.P.ROMÎNĂ

4

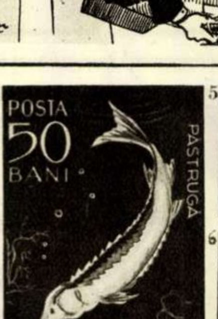
POSTA
50
BANI
PASTRUGA
R.P.ROMÎNĂ

5

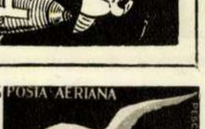
POSTA AERIANA
PESCARUS
3,30 LEI
R.P.ROMÎNA

6

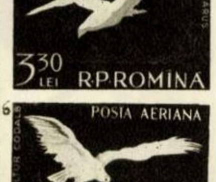
POSTA AERIANA
VULTUR CODALB
5 LEI
R.P.ROMÎNA

Următoarele două valori sînt: 55 bani, reprezentînd o hermină albă pe fond roșu-bordo; 1,30 lei înfățișînd un pelican alb-portocaliu pe fond violet

Seria este completată cu două valori de „poștă aeriană":

În fotografiile nr. 5 și 6: pescăruș gri, pe fond albastru ultramarin; vultur codalb portocaliu, pe fond brun-roșcat.

Aceste două valori apar și în

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!
Bobița, detectiv amator...

DE GEORGE VOINESCU

CAPITOLUL XI: „PE O PISTĂ GREȘITĂ"

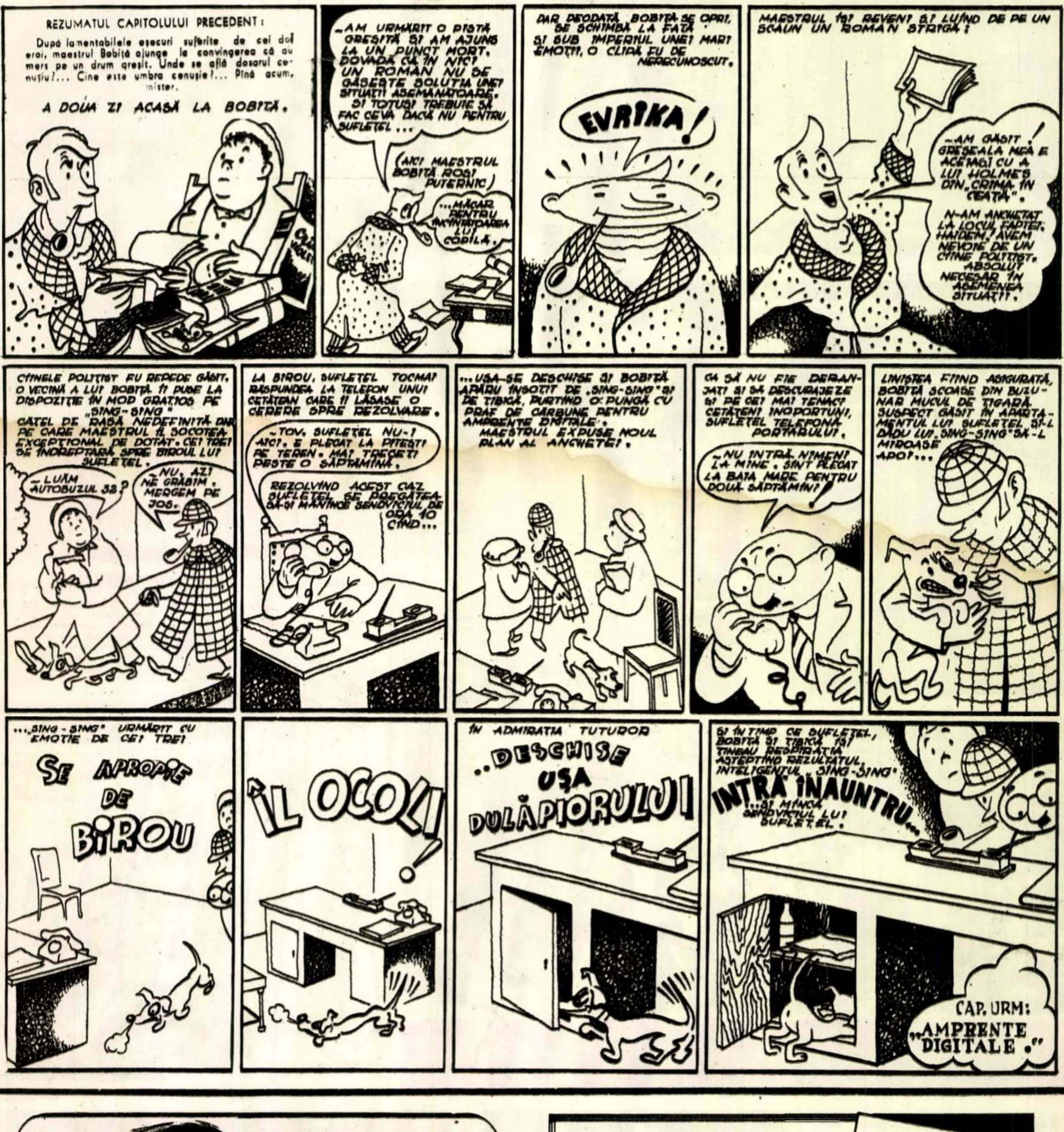

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT:

După lamentabilele eșecuri suferite de cei doi eroi, maestrul Bobiță ajunge la convingerea că au mers pe un drum greșit. Unde se află dosarul cenușiu?... Cine este umbra cenușie?... Pînă acum, mister.

A DOUA ZI ACASĂ LA BOBIȚĂ.
–AM URMĂRIT O PISTĂ GREȘITĂ ȘI AM AJUNS LA UN PUNCT MORT. DOVADĂ CĂ ÎN NICI UN ROMAN NU SE GĂSEȘTE SOLUȚIA UNEI SITUAȚII ASEMĂNĂTOARE. ȘI TOTUȘI TREBUIE SĂ FAC CEVA DACĂ NU PENTRU SUFLEȚEL...
(AICI MAESTRUL BOBIȚĂ ROȘI PUTERNIC)
...MĂCAR PENTRU ÎNCÎNTAREA LUI COPILĂ.
DAR DEODATĂ BOBIȚĂ SE OPRI, SE SCHIMBĂ LA FAȚĂ ȘI SUB IMPERIUL UNEI MARI EMOȚII, O CLIPĂ FU DE NERECUNOSCUT.
EVRIKA!
MAESTRUL ÎȘI REVENI ȘI LUÎND DE PE UN SCAUN UN ROMAN STRIGĂ:
–AM GĂSIT! GREȘEALA MEA E ACEIAȘI CU A LUI HOLMES DIN „CRIMA ÎN CEAȚĂ". N-AM ANCHETAT LA LOCUL FAPTEI. HAIDEM! AVEM NEVOIE DE UN CÎINE POLIȚIST. ABSOLUT NECESAR ÎN ASEMENEA SITUAȚII.
CÎINELE POLIȚIST FU REPEDE GĂSIT. O VECINĂ A LUI BOBIȚĂ ÎI PUSE LA DISPOZIȚIE ÎN MOD GRATUIT PE „SING-SING" CĂȚEL DE RASĂ NEDEFINITĂ DAR PE CARE MAESTRUL ÎL SOCOTEA EXCEPȚIONAL DE DOTAT. CEI TREI SE ÎNDREPTARĂ SPRE BIROUL LUI SUFLEȚEL.
–LUĂM AUTOBUZUL 32?
–NU, AZI NE GRĂBIM. MERGEM PE JOS.
LA BIROU, SUFLEȚEL TOCMAI RĂSPUNDEA LA TELEFON UNUI CETĂȚEAN CARE ÎI LĂSASE O CERERE SPRE REZOLVARE.
–TOV. SUFLEȚEL NU-I AICI. E PLECAT LA PITEȘTI PE TEREN. MAI TRECEȚI PESTE O SĂPTĂMÎNĂ.
REZOLVÎND ACEST CAZ SUFLEȚEL SE PREGĂTEA SĂ-ȘI MĂNÎNCE SENDVICIUL DE ORA 10 CÎND...
...UȘA SE DESCHISE ȘI BOBIȚĂ APĂRU ÎNSOȚIT DE „SING-SING" ȘI DE TIBICĂ, PURTÎND O PUNGĂ CU PRAF DE CĂRBUNE PENTRU AMPRENTE DIGITALE. MAESTRUL EXPUSE NOUL PLAN AL ANCHETEI.
CA SĂ NU FIE DERANJAȚI ȘI SĂ DESCURAJEZE ȘI PE CEI MAI TENACI CETĂȚENI INOPORTUNI, SUFLEȚEL TELEFONĂ PORTARULUI.
–NU INTRĂ NIMENI LA MINE. SÎNT PLECAT LA BAIA MARE PENTRU DOUĂ SĂPTĂMÎNI!
LINIȘTEA FIIND ASIGURATĂ, BOBIȚĂ SCOASE DIN BUZUNAR MUCUL DE ȚIGARĂ SUSPECT GĂSIT ÎN APARTAMENTUL LUI SUFLEȚEL ȘI-L DĂDU LUI „SING-SING" SĂ-L MIROASE APOI...
...„SING-SING" URMĂRIT CU EMOȚIE DE CEI TREI
SE APROPIE DE BIROU
ÎL OCOLI
ÎN ADMIRAȚIA TUTUROR
..DESCHISE UȘA DULĂPIORULUI
ȘI ÎN TIMP CE SUFLEȚEL, BOBIȚĂ ȘI TIBICĂ ÎȘI ȚINEAU RESPIRAȚIA AȘTEPTÎND REZULTATUL, INTELIGENTUL „SING-SING"
INTRĂ ÎNAUNTRU...
...ȘI MÎNCĂ SENDVICIUL LUI SUFLEȚEL.
CAP. URM.: „AMPRENTE DIGITALE."

O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE
INTERRAIONALA PLOEȘTI

Pentru sezonul de
IARNĂ

prezintă un sortiment variat de:
Confecții de damă, bărbați și copii.
Articole de marochinărie, parfumerie și jucării.

O. C. L. ALIMENTARA CRAIOVA
în vederea
SĂRBĂTORILOR
DE IARNĂ
găsiți în toate unitățile:
sortimente variate de produse zaharoase, lichioruri fine, conserve diferite etc.

ÎN JURUL GLOBULUI

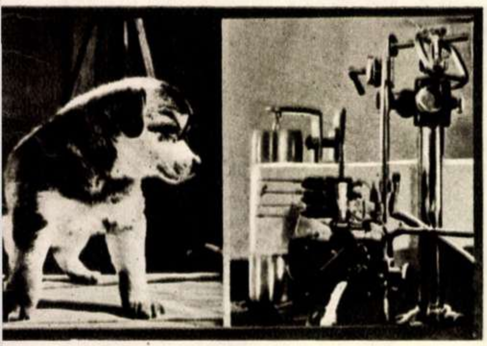

REFLEXE CONDIȚIONATE. În laboratorul de ontogenie al Academiei de Științe Medicale din U.R.S.S. se studiaza reflexele condiționate ale cîinilor. Aparatul special (din dreapta) înregistreaza comportarea animalului în funcție de acțiunea exercitată de factorii externi. Cîinii sînt studiați și formați din primele zile după naștere. Pe această cale se pot imprima animalului o serie de reflexe condiționate, necesare în experiențe capitale, cum a fost cazul lansării celui de-al doilea satelit artificial al Pămîntului.

SE-NTORC DE LA SATE. Sînt elevi și studenți bulgari care au plecat și în acest an la sate, spre a presta tradiționala lor muncă voluntară în ajutorul țăranilor muncitori, în campania agricola de vara și de toamnă.

În fotografie: o coloană de voluntari entuziaști, în fața gării din Sofia.

DEZASTRU. În urma unei puternice furtuni ce s-a abătut asupra împrejurimilor orașului Osnabrueck din Germania occidentală, stăvilarul principal al unui rîu cu ape repezi s-a prăbușit, ceea ce a provocat inundații catastrofale în toată regiunea. Sate întregi au fost asaltate de torentele de apă, iar calea ferată a rămas suspendată... în aer.

ARTURO TOSCANINI? Într-adevăr, figura omului din fotografie oferă o izbitoare asemănare cu regretatul dirijor celebru. Tocmai de aceea, un studio cinematografic din Italia l-a angajat pe pianistul octogenar Armand Munnier, pentru a interpreta rolul Toscanini într-un film consacrat vieții marelui dirijor. Rămîne doar ca și familia lui Toscanini să-și dea asentimentul pentru realizarea acestei pelicule.

ASASINUL LA TRIBUNĂ... Așa ar putea fi intitulată această fotografie în care apare figura sinistră a unuia dintre criminalii de război hitleriști, generalul von Manteuffel. Compromis în uniforma militară a Wehrmachtului, el a urcat la tribună ca un politician civil vest-german și, sub privirile binevoitoare ale poliției din Hamburg, ține discursuri în favoarea reînvierii mașinii de război hitleriste, sub noua firmă a Bundeswehr-ului.

EMANCIPARE. Odinioara femeia egipteană purta voal pe față și cătușe la glezne; era pe vremea cînd și străvechea țară a faraonilor gemea în bezna înapoierii impuse de colonialiștii englezi. Acum, o dată cu cucerirea libertății, emanciparea femeii egiptene este o realitate. De aceea nu mai este de mirare că și la Cairo au loc asemenea expoziții de modele, ca în orice altă capitală modernă. →

IMAGINEA AVÎNTULUI spre viitor al Uniunii Sovietice este simbolizată de o serie de valoroase sculpturi și picturi prezentate la marea Expoziție jubiliară de artă, deschisă la Moscova în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

În fotografie: o impresionantă lucrare, consacrată epocalului asalt cosmic al științei sovietice.

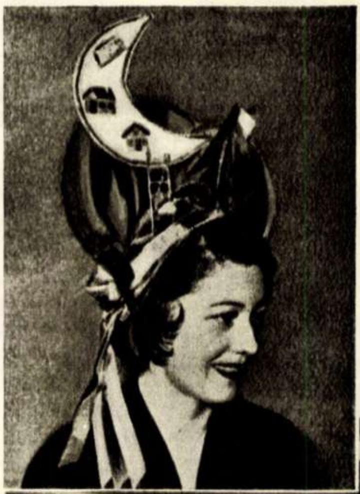

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

- prezentarea de către actorii Teatrului Tineretului din Pekin a poemului dramatic clasic indian „Sakuntala“ de Kalidasa. Actorii indieni care au asistat la premieră au subliniat frumoasa creație a actriței Pei San în rolul titular, ca și creația actorului Mei Si în rolul regelui Dușanta.

- interesantul spectacol realizat de Teatrul de Stat Mongol din Ulan Bator, cu drama romantică cehă „Cimpoierul din Strakonice“ de Tyl. Regia aparține lui E. Djun, care a și tradus piesa.

- deschiderea stagiunii de iarnă a Teatrului Norvegian din Oslo, cu lucrarea lui Bertolt Brecht „Domnul Puntilla și sluga sa Matti“, pentru care a fost invitat ca regizor unul dintre tinerii emuli ai lui Brecht, Egon Monk de la Berliner Ensemble.

- noutățile pe care le-a anunțat, în legătură cu repertoriul, Teatrul Ermolova din Moscova. Printre alte spectacole, la începutul anului viitor va fi montată și piesa „Moartea comisvoiajorului“ de Arthur Miller.

PUBLICUL CRITICĂ...

- formula scenică extravagantă pe care a ales-o regizorul chilian Pedro de la Barra, reînscenînd cunoscuta comedie „Spița lui Cain“, de Alvarez Quintero, la Teatrul **Thalia** din Santiago de Chile. Tratînd-o în mister medieval, regizorul a denaturat pe de-a-ntregul sensul satiric al lucrării.

- nereușitul spectacol prezentat de cea mai tînără formație teatrală din Roma, cu piesa americanului Tennesee Williams, „Pisica de pe acoperișul încins“. Deși directorii trupei, Alida Valli, Giancarlo Zagni și Arnoldo Foa, și-au ales rolurile principale, piesa nu le-a oferit o bază trainică pentru creații actoricești meritorii.

GONG!

← MODA „SPUTNIK“ a cucerit capitalele occidentale. Casele de creație lansează zilnic noi și noi modele de pălării și rochii cu simboluri ale lunilor artificiale sovietice. În fotografia noastră, o pariziană purtînd cu mîndrie o pălărie model „Sputnik“, atît de căutată acum în apus.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744
ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei
PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin“.

Bibl. Cent. Reg.

CAMPIONATUL REPUBLICAN DE LUPTE. În ultima etapă a campionatului republican de lupte formaţia Energia-Sinaia a întrecut echipa C.C.A. cu scorul de 10-6. Foarte disputată a fost întîlnirea V. Bularca-I. Keffer.

ULTIMA ETAPĂ a campionatelor de baschet a prilejuit meciuri viu disputate. La Bucureşti, formaţia feminină Ştiinţa-I.C.F. a întrecut Flamura Roşie-Oradea cu 49-45.

58,1 SECUNDE LA 100 m LIBER. În cadrul concursului de verificare desfăşurat la bazinul acoperit Floreasca, tînărul înotător Gavril Blajec a terminat cursa de 100 metri liber în 58,1 secunde (cel mai bun rezultat înregistrat de un înotător romîn).

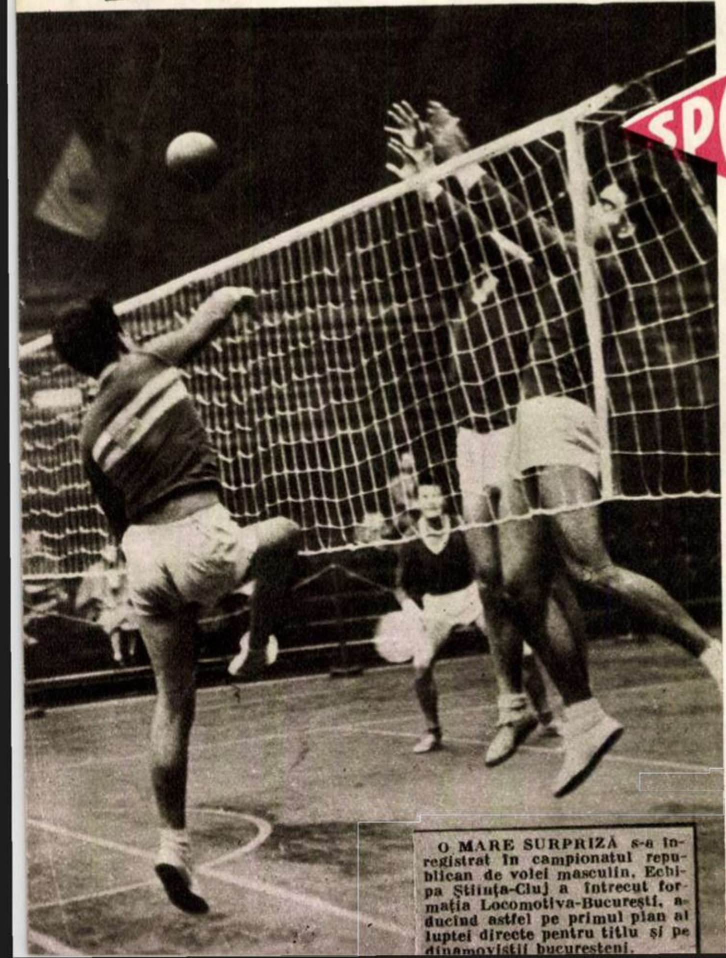

O MARE SURPRIZĂ s-a înregistrat în campionatul republican de volei masculin. Echipa Ştiinţa-Cluj a întrecut formaţia Locomotiva-Bucureşti, aducînd astfel pe primul plan al luptei directe pentru titlu şi pe dinamoviştii bucureşteni.

SPORT

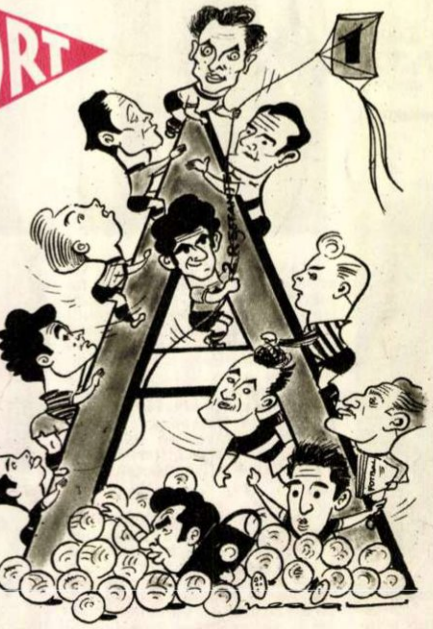

PRIMA PARTE A CAMPIONATULUI DE FOTBAL — categoria A — s-a încheiat. Iată şi „clasamentul" acestei populare competiţii, văzut de caricaturistul Neagu Rădulescu. De sus, în ordine: Pahonţu (Energia-Ploeşti), Panait (Energia-Petroşani), Brînzei (Ştiinţa-Timişoara), Hidişan (Energia-Oraşul Stalin), Onisie (C.C.A.), Mateianu (Progresul-Buc.), Ene (Dinamo-Buc.), Rădulescu (Dinamo-Cluj), Petschovschi (Fl. Roşie-Arad), Nagy (Energia-Tg. Mureş), Macri (Locomotiva-Buc.) şi Vaczi (Progresul-Oradea).

Reorganizarea MIŞCĂRII SPORTIVE

În aceste zile, pe întreg cuprinsul ţării se desfăşoară acţiunile de reorganizare a colectivelor sportive şi de alegere a noilor consilii de conducere, ce vor lucra direct sub îndrumarea Uniunii de Cultură Fizică şi Sport.

Superioritatea noului sistem de organizare este evidentă, deoarece la nivelul colectivelor sportive existau piedici serioase în calea dezvoltării iniţiativei locale, a conducerii colective şi chiar a cuprinderii unor mase mai largi în activitatea sportivă. Astfel, spre exemplu, colectivul sportiv Locomotiva-Iaşi, pe care l-am vizitat de curînd, era condus, îndrumat, controlat şi chemat la ordine de următoarele foruri: respectivul comitet de întreprindere, consiliul regional şi consiliul central al asociaţiei Locomotiva, Consiliul Sindical Local, comitetul orăşenesc şi comitetul regional C.F.S. etc. etc.

Aşa stînd lucrurile, nici nu e de mirare că un instructor al unuia din forurile enumerate mai sus putea anula (vorba aceea: dintr-un condei!) o hotărîre a adunării generale a colectivului sportiv.

Prin constituirea unui for unic de îndrumare şi conducere a mişcării de cultură fizică şi sport se înlătură aceste legături greoaie, dîndu-se largi posibilităţi de afirmare iniţiativei maselor de sportivi, fapt concretizat şi prin posibilitatea ce se oferă colectivelor sportive de a dobîndi personalitate juridică.

De asemenea, s-a putut lesne constata că în majoritatea întreprinderilor şi în special la Combinatul Siderurgic Hunedoara, la uzinele de utilaj petrolifer de la Ploeşti ca şi la unele institute de învăţămînt superior (de exemplu Institutul Politehnic - Bucureşti) sportul de performanţă se dezvoltă în dauna celui de masă. De aceea noul sistem de organizare a mişcării de cultură fizică prevede înfiinţarea de cluburi sportive care urmează să-şi consacre activitatea exclusiv sportului de performanţă. Cluburile se vor înfiinţa, în principiu, pe baze teritoriale, dînd astfel posibilitatea ridicării spre măiestria sportivă a oricărui tînăr, indiferent de colectivul sportiv din care a făcut parte.

Toate acestea scot puternic în relief avantajele şi superioritatea noului sistem de organizare, bazat pe înfiinţarea unui for unic: Uniunea de Cultură Fizică şi Sport. Faptul că zeci şi sute de mii de oameni ai muncii au şi devenit membri ai U.C.F.S. demonstrează în mod concret entuziasta adeziune a sportivilor şi hotărîrea lor de a sprijini traducerea în fapt a Hotărîrii partidului şi guvernului privind reorganizarea mişcării noastre sportive.

Florin ŞERBAN

PREŢUL 1,50 LEI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

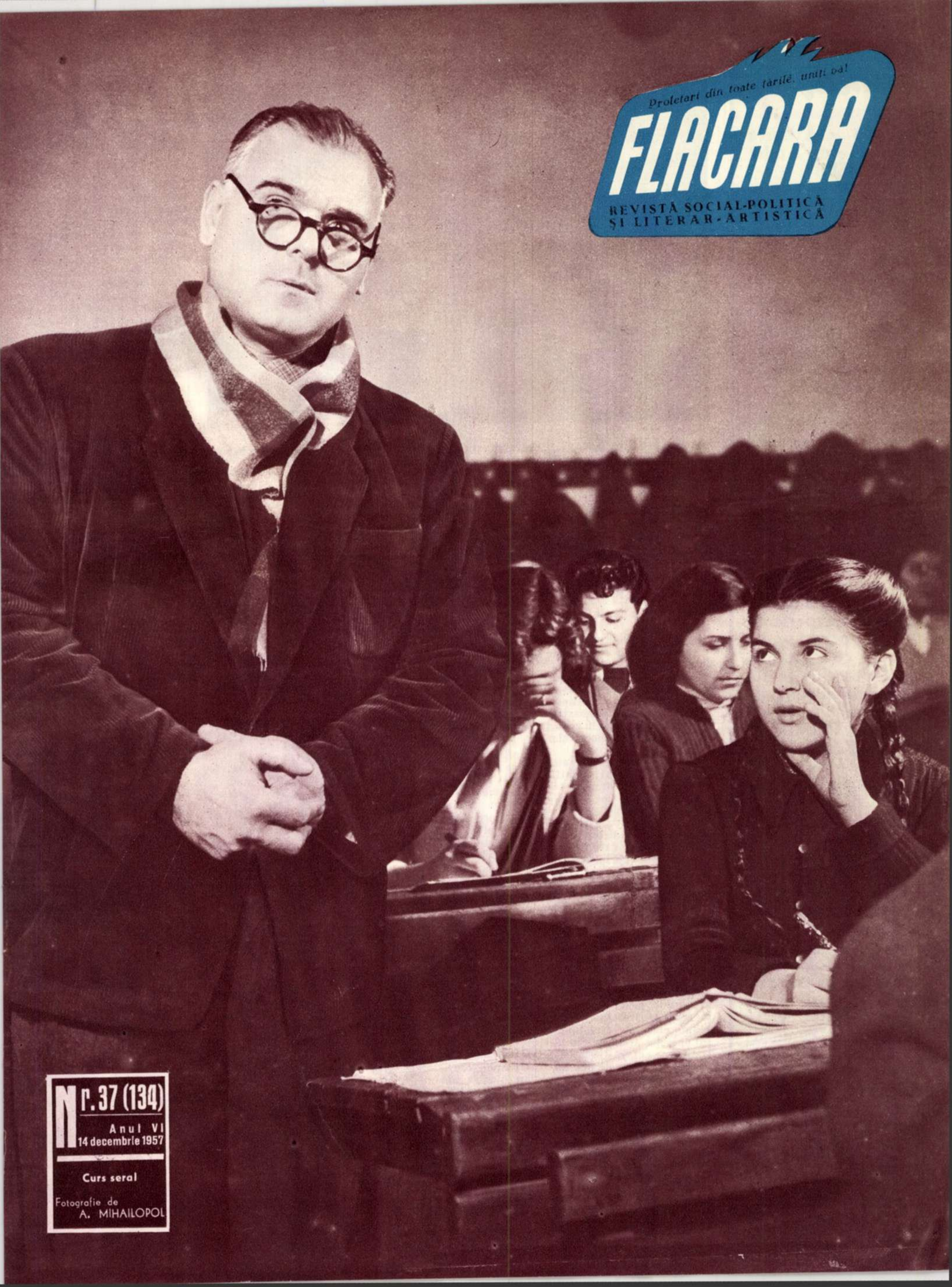

Nr. 37 (134)
Anul VI
14 decembrie 1957

Curs seral

Fotografie de
A. MIHAILOPOL

În acest număr:

Pag. 4-5 – Alianța sfîșiată – de André WURMSER
– Inscripție la o fotografie: N. A. T. O. frîntă că ți-am dres-o! – de Lascăr SEBASTIAN
Pag. 6-7 – S-au născut trei teatre muzicale – ...La Orașul Stalin... La Galați... La Constanța – de Liliana ȘAPLAN și F. URSEANU
Pag. 8-9 – Un gigant al văzduhului – fotoreportaj despre TU-114
– Mirajul din Pădurea Verde – de I. STĂVĂRUȘ
Pag. 10-11-12 – Foanfa – schiță de Niculae JIANU
– O, țara mea! – poezie de Vlaicu BÎRNA
– O nouă experiență cu izotopi – De vorbă cu tov. ing. D. Paraschiv, șeful serviciului geologic al trustului de extracție Pitești – de C. BOZBICI
Pag. 13-14 – Le bon plaisir du roi – de BRUNEA-FOX
Pag. 15 – Vă amintiți? – Noapte – de Anton ALEXE
Pag. 16-17 – Atena – Istambul – fotoreportaj de Cik DAMADIAN
Pag. 18-19 – Lei, tigri, elefanți – fotoreportaj de la circul „Aeros“
Pag. 20 – Dispariția dosarului cenușiu! Capitolul XII „Amprente digitale“ – de George VOINESCU
Pag. 22 – Cuvinte încrucișate, curiozități, filatelie
Pag. 23 – În jurul globului
Pag. 24 – Knock-out! – un nou eșec în legătură cu lansarea satelitului american

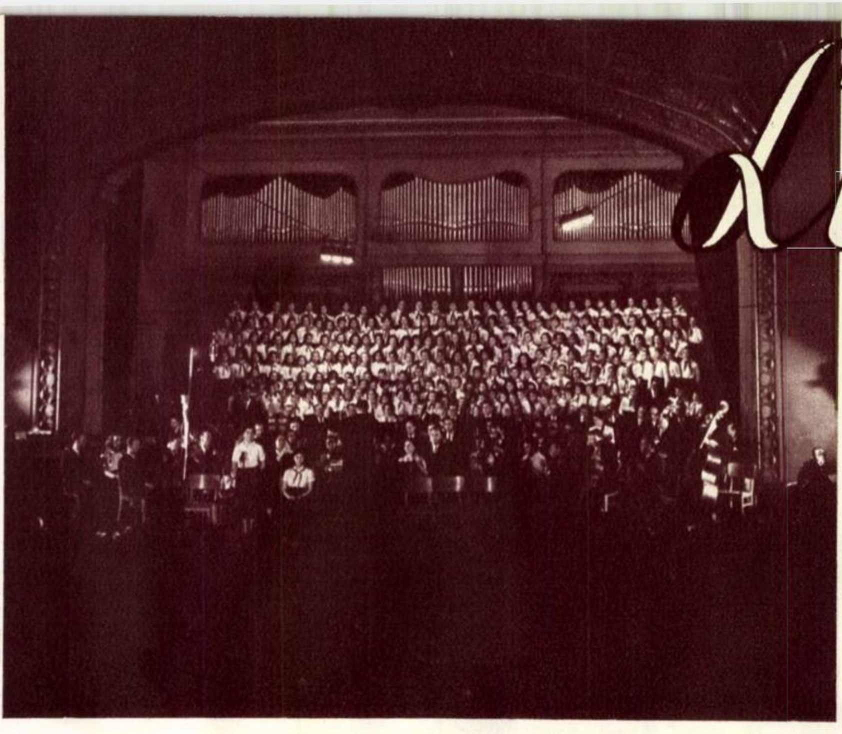

La Ateneul R. P. R. a avut loc concertul corului de copii Radio și al Orchestrei de Studio Radio care s-a bucurat de un mare succes.

Luna

Titlurile anunțate de edituri pentru decada cărții arată poziția activă a întregului front literar; *Volumul XI* al maestrului Mihail Sadoveanu; *Tablete* de Tudor Arghezi; *Meșterul Manole* de Mihail Beniuc... Ion Marin Sadoveanu, Maria Banuș, Demostene Botez, F. Aderca, Ion Istrati, Nagy Istvan... la care se adaugă reeditări ale unor valoroase opere din trecut ale lui Panait Istrati și Mateiu Luca Caragiale.

Tinerii scriitori răspund la apel în număr de aproape o sută de poeți autentici și vreo douăzeci de prozatori remarcabili — toți fii buni ai Republicii care i-a crescut.

DOUĂ CONSTATĂRI ȘI O DEMONSTRAȚIE

de Demostene **BOTEZ**

Luna Culturii e prilej de largă discuție a tuturor problemelor legate de cauzele care au determinat dezvoltarea extraordinară a științei și artei în republica noastră, a tuturor aspectelor în ceasul de față și a perspectivelor de viitor.

Voi semnala și eu aici două din cele mai semnificative realități: 1) unitatea frontului creatorilor în toate sectoarele artistice, în literatură, teatru, plastică și muzică și 2) ridicarea unei generații tinere care dă cele mai strălucite perspective de viitor, numeric și calitativ.

Prima realitate subliniază faptul că încă în vechiul regim, marii noștri artiști și creatori au dat opere realiste și că, acolo unde exprimarea artistică este directă, în cuvinte, cum este cazul literaturii, ei au făcut operă critică și de demascare, uneori destul de vehementă, a stărilor sociale nedrepte și revoltătoare. Așa încît acum cînd se face bilanțul operelor artistice din ultimii zece ani, găsim în mod firesc, în coloanele lui numele și operele artiștilor și creatorilor dintre cei mai vîrstnici, alături de ale celor tineri, Luminați de marele ideal al socialismului și de calea ce trebuie urmată pentru aceasta, artiștii și creatorii vîrstnici au dat un conținut nou operelor lor, pe care le-au realizat la un înalt nivel, datorită măiestriei și experienței din trecut, și au adoptat întrutotul, sincer, o poziție de partinitate, de luptători activi, cu instrumentele lor artistice, în slujba poporului.

Ridicarea unei generații tinere de artiști și creatori, într-un număr și de o calitate impresionantă, își are explicația în selecția largă ce se face astăzi din întreaga masă a poporului, liberă să se manifeste în toate domeniile, stimulată, încurajată, sprijinită și îndrumată ca nicicînd. Aspectul acesta s-a discutat și adîncit suficient în zilele acestea.

Pentru ilustrarea celor două realități de mai sus ce ni se par cu deosebire semnificative, aș voi să relev aici cele mai strălucite manifestări, care le confirmă în mod evident.

Și, ca poet, dați-mi voie să încep cu literatura. În cîmpul literelor, cei zece ani de la proclamarea Republicii, îi găsesc alături pe marii noștri veterani Mihail Sadoveanu și Tudor Arghezi în același front, la flancul stîng cu cei mai tineri scriitori: Al. Andrițoiu, Doina Sălăjan, pînă la mezinii N. Stoian, Gh. Tomozei și Ion Gheorghe. Între aceste două extreme, se află tot ce au avut mai bun ca scriitor, regimul trecut și toată pleiada de scriitori între două vîrste care constituie fondul de aur al literaturii de azi, de la Mihail Beniuc și Zaharia Stancu, pînă la cei mai tineri Victor Tulbure și Eugen Barbu.

Se repetă o scenă din baletul „Călin“, muzica de Alfred Mendelsohn, la Opera maghiară de Stat din Cluj. Maestra de balet, Tilde Urseanu, autoarea libretului, dă indicații interpretei Ilenei, artista Lucaci Marika.

Artista Aglaia Metaxa (în rolul baroanei) și Aurel Rogalski (prof. Bogdan) într-o scenă din piesa „Umbra baroanei“ de Tiberiu Vornic, ce se va prezenta pe scena Teatrului Armatei, în regia lui Ion Sahighian.

culturii

În muzică, la Teatrul de Operă se va relua reprezentarea excepționalei compoziții „Călin", a maestrului Alfred Mendelsohn după textul lui Eminescu; se va cînta în săptămîna muzicii, lucrarea „La cuptorul de topit" al compozitorului Ion Chirescu, creație festivă, în cinstea aniversării Republicii.

Dar în săptămîna muzicii, programele filarmonicilor găsesc pe toți compozitorii noștri consacrați: Mihail Jora, Paul Constantinescu, Alfred Alexandrescu, Neculae Buicliu, Sabin Drăgoi, Gh. și Ion Dumitrescu, Ludovic Feldman, Constantin Palade, Teodor Rogalski, Matei Socor, Marțian Negrea, dar — ceea ce este semnificativ — și pe tinerii compozitori: Teodor Grigoriu, D. Capoianu, Olah Tiberiu, Pascal Bențoiu, Stroe Aurel, Mircea Hoinic, Radu Paladi, Anatol Vieru, Vinicius Grefiens și atîția alții.

Enumerarea pare lungă?! Sînt omiși însă mult mai mulți, pentru a nu da acestui scurt articol, aspectul unei bogate... cărți de telefon, sau al unui recensămînt.

Procesul de dezvoltare al muzicii noastre, pe teme noi, cu folosirea creatoare a bogățiilor folclorului va continua mai departe în același ritm și este siguranța că viitorul va aduce surprize și mai mari.

Constatările făcute la început sînt în totală măsură valabile și în arta plastică unde în ultimii zece ani au activat veteranii Steriadi, Ressu și Iser cu lucrări în care s-a oglindit contemporaneitatea, reprezentată în cele mai artistice reușite. Maeștrii Jalea, Medrea, Ladea și Han sînt în plină activitate, găsind noi și bogate motive de inspirație în „Împărat și proletar" al lui Eminescu (Jalea), în cele mai caracteristice manifestări ale specificului nostru național sau direct în preocupările de azi ale poporului: („*Dans țărănesc*" de Medrea, „*Fată din popor*" de Ladea, „*Alfabetizarea*" de Han).

Dar, firește că și aci lista e lungă. Ea cuprinde marea frescă a pictorilor noștri de seamă care au ridicat pictura și sculptura noastră contemporană la primele locuri din plastica universală.

Este de remarcat și aci, numărul mare și valoarea deosebită a tinerilor pictori și sculptori: C. Paulet, E. Popa, Ileana Rădulescu, Petre Dumitrescu, Ion Musceleanu, Pavel Codiță... altă carte de telefon.

Cele 40 de teatre din țară ilustrează aceleași fenomene artistice și în teatru. Aici însă, cu toată prezența marilor noștri artiști pe toate scenele, tineretul domină în așa măsură încît tovarășul Florin Tornea pentru a defini caracteristica majoră a teatrului de azi a găsit drept cel mai potrivit calificativ: *tinerețea*.

În imensa masă a spectatorilor de astăzi, în inima acestora, pătrund tot mai adînc, chipurile tinerilor actori care înviorează scenele, care corespund noului ritm de viață al poporului: Liliana Ticău, Elena Sereda, Marga Anghelescu, Olga Tudorache, Eva Pătrășcanu, Ileana Predescu... B. Dabija, Florin Vasiliu, Teofil Vîlcu și atîtea altele și atîția alții de egală valoare și a căror glorie teatrală nu suferă nimic dacă nu este încă o dată nominal semnalată aci.

Demonstrația aceasta succintă cu toată puzderia de nume, e valabilă pentru regizori, pentru dirijori, soliști etc...

Multiplele manifestări artistice în toate domeniile din această Lună a Culturii vor demonstra și mai concret cele două realități semnalate la începutul acestui articolaș. Dar cîți ani ar trebui să trăiască cineva, dacă ar fi să ia parte ca spectator, pe rînd, la toate?!

ÎNALȚI OASPEȚI DIN ÎNDEPĂRTATUL YEMEN

Pe pămîntul romînesc au poposit din nou înalți oaspeți. La invitația guvernului romîn, a sosit luni după-amiază la București pentru o vizită de cîteva zile în țara noastră, Alteța Sa Regală Emirul Seif Ul Islam Mohammed el Badr — prințul moștenitor al Yemenului, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul Afacerilor Externe și Ministrul Apărării, însoțit de înalți demnitari ai Yemenului.

Poporul romîn s-a bucurat să salute în înaltul oaspete pe un sol al popoarelor arabe care luptă pentru pace, pentru cucerirea și apărarea suveranității și independenței țărilor lor.

La rîndul lor, înalții oaspeți s-au putut convinge de realizările poporului nostru, de marea sa dorință de pace, ca și de calda simpatie pe care o nutrește cauzei drepte a libertății și independenței popoarelor arabe.

Fotografia noastră reprezintă momentul sosirii înalților oaspeți pe aeroportul Băneasa.

Concertul de deschidere a săptămînii muzicii romînești. Sub bagheta maestrului George Georgescu, artist al poporului, a cărui apariție la pupitru a fost primită cu vii aplauze, orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat „George Enescu" a interpretat printre alte compoziții valoroase ale creației romînești, Suita I în do major de George Enescu.

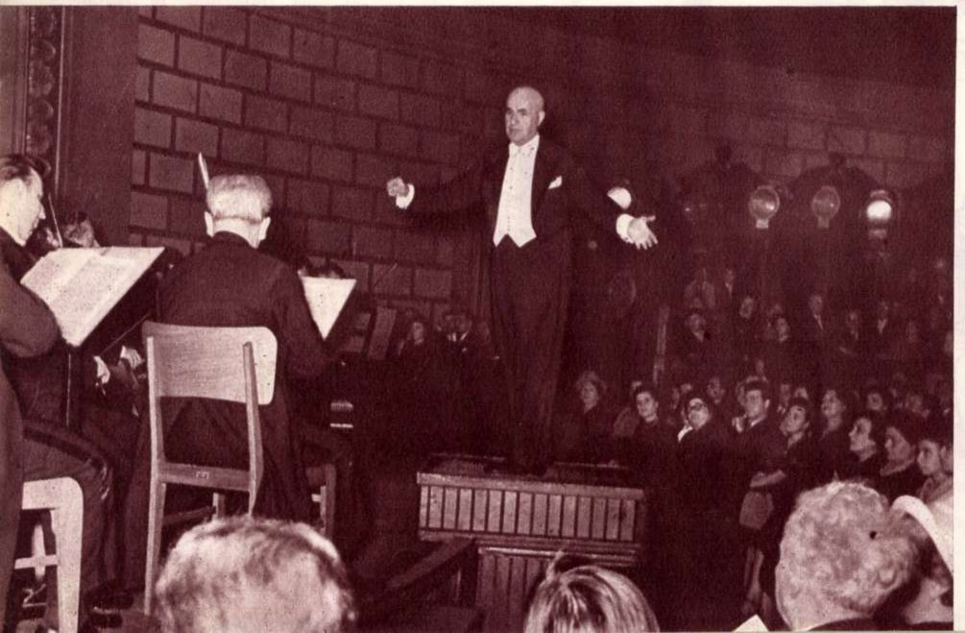

↑ **La Teatrul german de Stat din Timișoara s-a reprezentat în premieră piesa „După furtună" de I. Szekler, inspirată din viața colectiviștilor romîni, germani și maghiari din Banat. În fotografie: Irmgard Schati, în rolul tractoristei Liesl, și Peter Schuch, în rolul fierarului Anton.**

Teatrul Național „I. L. Caragiale" va prezenta în premieră la Tîrgul Mureș piesa „Arborele genealogic" de Lucia Demetrius, în regia lui Mony Ghelerter. În fotografie: Eugenia Popovici, Geo Barton și Aura Buzescu într-o scenă din piesă. ↓

ALIANȚA SFÎȘIATĂ

— articol scris pentru „FLACĂRA“ —

de André WURMSER

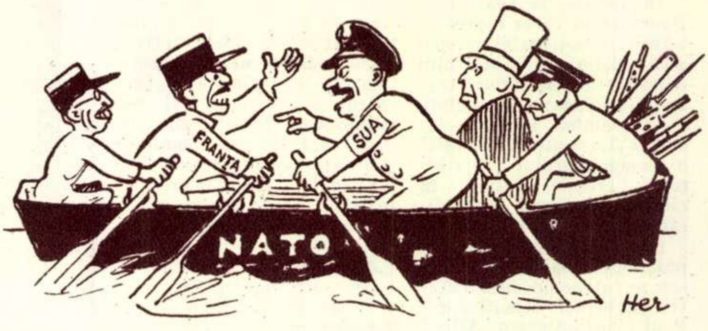

Splendide progrese in „coordonarea eforturilor comune“

(Din „Volksstimme“-Viena).

Este neîndoielnic că omul de pe stradă din America, atît cît se preocupă el de tratativele N.A.T.O. de la Paris, își dă seama că un sputnik, cît de mic, valorează mai mult decît orice consiliu nord-atlantic, fie el și la nivelul șefilor de guverne. Mai știe opinia publică din S.U.A. că la reuniunea pariziană dl Adenauer și generalii săi naziști vor jubila, iar cei ce reprezintă pe bătrîna, foarte bătrîna Engliteră, vor arbora un aer distant.

Dar Franța?

Ceea ce i se va prezenta — oh! cu flori, cu omagii... caritabile și cu sfaturi rostite cam de sus — este nota de plată, pentru participarea sa la Pactul Atlanticului de Nord. Franța plătește din greu complicitatea ei la fluturarea, sub pavilion N.A.T.O., a gogoriței agresiunii sovietice.

Uniunea Sovietică — țară care posedă racheta balistică intercontinentală și deține o superioritate militară pe care nimeni n-o mai contestă — propune astăzi exact aceleași măsuri de dezarmare ca și anul trecut. I se poate reproșa orice — că e ateistă, că e construită pe baze contrare unor pravoslavnice principii — dar nu se poate spune despre ea că e agresivă. Chiar și presa ultrareacționară scrie acum pe tonul cel mai nevinovat — ca și cum niciodată n-ar fi pretins contrariul — că *„U.R.S.S. nu se gîndește la o ofensivă militară“*. Astfel se exprimă ziarul „Aurore“. Și dacă azi Uniunea Sovietică nu-și folosește incontestabila sa superioritate pentru a cuceri lumea, cum poți crede că ea nutrea visuri de cuceriri și agresiuni atunci cînd era mai puțin sigură de victorie?

Așadar, nota de plată va fi grea și ea va fi plătită cu vîrf și îndesat pentru te miri ce; pentru faptul că timp de zece ani Franta a fost apărată împotriva... prăbușirii Lunii în Bretania, împotriva unui pericol care n-a existat niciodată. Să socotim acum ce a însemnat pentru Franța și cît a costat-o această inutilă alianță agresivă atlantică: reînarmarea revanșarzilor vestgermani, cheltuieli militare enorme, instalarea de baze militare străine (citește americane— N.R.) pe pămîntul francez, renunțarea la despăgubirile de război. Participarea la N.A.T.O. a provocat — direct sau indirect — ruina noastră financiară, prejudiciind totodată, în bună măsură, relațiile Franței cu popoarele din fostele sale colonii.

E de la sine înțeles că atît capitaliștii francezi, în general, cît și colonialiștii, în special, n-aveau nevoie de încurajări pentru a-și duce politica descreierată și sălbatică de reprimare a mișcărilor de eliberare națională din aceste țări. Doar alianța atlantică n-avea decît o singură temelie: anticomunismul. Din momentul în care un guvern — grijuliu față de interesele capitaliste și față de orice alte interese înafară de cele naționale — s-a îmbarcat pe această galeră care se cheamă N.A.T.O., el și-a pierdut orice libertate de acțiune.

Comuniștii fiind patrioți, orice război colonialist devenea implicit un război „anticomunist“. Guvernul francez s-a aventurat în războiul „anticomunist“ împotriva Vietnamului; el a fost încurajat, susținut cu bani grei, de către „aliatul“ său american. (dacă poate fi numit aliat cel căruia îi ești vîndut și care te susține precum funia pe spînzurat). Războiul a fost dus pînă la dezastru și cînd același guvern a cerut cu naivitate guvernului Statelor Unite să-și ia asupră-și obligațiile militare ale acestui război „anticomunist“, americanii s-au spălat binișor pe mîini și lucrurile s-au terminat așa cum ar fi trebuit de fapt să înceapă: prin încheierea păcii. Care a fost rezultatul? Astăzi nu există relații cît de cît consistente între R.D. Vietnam și Franța — ce să-i faci? Anticomunismul înainte de toate! — iar în Vietnamul de Sud americanii au luat locul colonialiștilor francezi.

Nu mult după sfîrșitul lamentabil al acestui război murdar, colonialiștii noștri s-au grăbit să declanșeze ostilitățile din Africa de Nord. Vrînd-nevrînd, ei au fost nevoiți totuși să recunoască independența Tunisiei și a Marocului. Cît despre Algeria — ah! nu! — Algeria este Franța! O formulă stupidă în care nu mai crede nimeni și care ne-a costat mii de morți și mii de miliarde de franci. Ajutorul american nu ne-a lipsit nici de astă dată, la bursă ca și la O.N.U.; dar în momentul cînd ne aflam vîrîți pînă peste cap în această afacere falimentară, aceiași „aliați“ ai Franței s-au gîndit să ne „ajute“... Și trebuie recunoscut că livrările de arme anglo-americane pentru Tunisia n-au izvorît nicidecum din pasiunea Americii și a Angliei pentru independența popoarelor coloniale. Ca să te convingi de aceasta, este destul să stai de vorbă cu un cipriot sau cu un guatemalez. Era vorba doar de a exercita noi presiuni asupra guvernului francez și de a-l obliga să-și cedeze și aci — mai mult sau mai puțin — locul.

Cei răspunzători de această situație penibilă și umilitoare— e vorba în primul rînd de șeful guvernului francez, dl Gaillard — nu și-au ascuns amarnica deziluzie. Schneiter, fostul președinte al Adunării Naționale, parlamentar clerical, a citit mînios declarația deputaților francezi, care au părăsit cu mare tămbălău Conferința parlamentarilor din țările aderente la N.A.T.O.; conferință care și așa n-avusese nici o importanță—s-a soldat cu un eșec total, iar după cîteva ore, totul reintră în „normal“ și leii deveniră... mielușei. Și totuși reacționarii francezi se încăpățînau să repete cu docilitate: *„să salvăm Pactul Atlantic, să salvăm N.A.T.O“*

În zadar; strigătul lor n-a găsit ecoul scontat. Pînă și tinerii fasciști au manifestat în fața ambasadei americane, ca și cum alții — și nu ei — ar fi fost cei mai zeloși sprijinitori ai politicii imbecile care a permis Statelor Unite o asemenea imixtiune în treburile franceze.

Asemenea căsniciilor șubrede care, de ochii lumii, caută să arboreze un aer de armonie, politicienii occidentali fac paradă de „solidaritatea atlantică“; dar discuțiile duse în a doua jumătate a lunii noiembrie au pus față-n față pe primul ministru englez — care are reputația de a fi cel mai puțin popular dintre toți premierii pe care i-a avut Marea Britanie — și pe noul premier francez, ale cărui concepții se împacă cu ale celui englez, tot așa cum se „înțeleg“ între ei ceilalți viitori „foști prim-miniștri“; și la aceste discuții aproape că nici nu s-au ascuns divergențele de păreri care nu sînt altceva decît reflectarea contradicțiilor dintre interesele lor.

În acest timp, pe culoarele parlamentului, deputații reacționari, proaspăt reîntorși din S.U.A., încercau să convingă — plini de amărăciune — că apropiata sesiune a N.A.T.O., n-are altă menire decît

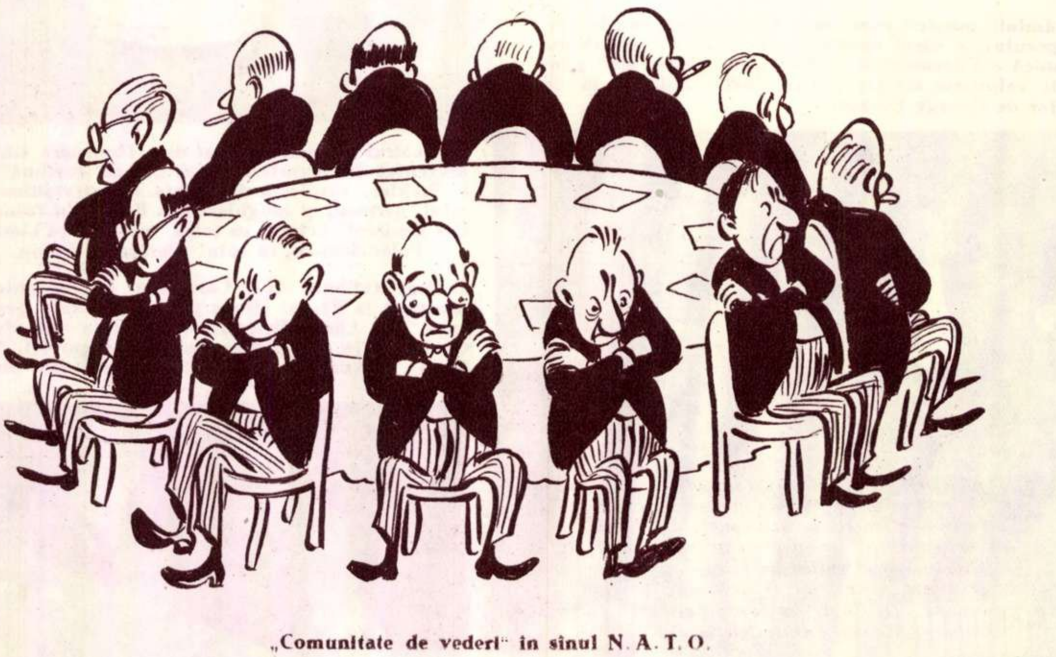

„Comunitate de vederi“ în sinul N.A.T.O.

Desen de A. LUCACI

aceea de a astupa crăpăturile ivite — în vederea tratativelor bilaterale dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite. Alții încercau să glumească pe seama complexului de inferioritate pe care sputnicii sovietici l-au provocat poporului american. Mai erau unii — dacă nu aceiași — care făceau diverse combinații în legătură cu regruparea alianțelor în cadrul N.A.T.O, preconizînd ca locul de cap de coloană deținut de Eisenhower să fie ocupat de Adenauer. Iată deci cît de străină le este ideea unei politici independente. De altfel, este de ajuns să răsfoiești ziarele reacționare și să citești cărțulia publicată de Maurice Schuman, deputat M.R.P. — care imploră pe intelectualii de stînga, necomuniști, să nu se apropie și mai mult de comuniști — pentru ca să-ți dai seama ce teamă cumplită le inspiră reacționarilor un guvern democratic, și cît de mult au crescut șansele unui guvern de stînga. Și trebuie amintit că la ultima conferință națională a partidului socialist, 47 la sută din mandate s-au pronunțat împotriva lui Guy Mollet, iar majoritatea congresului radical s-a pronunțat împotriva lui Gaillard.

Cei zece ani în care s-a practicat anticomunismul a fost epoca prilejurilor pierdute. Mișcarea de eliberare națională promovase pe teritoriile din Africa de nord, deputați în ochii cărora tradițiile democratice și revoluționare ale Franței precumpăneau asupra crimelor colonialiste. Se putea crea atunci o adevărată uniune franceză care dintr-o sută de milioane de oprimați ar fi făcut o sută de milioane de aliați efectivi, de prieteni sinceri ai țării noastre. Guvernele reacționare au preferat să organizeze masacre în Madagascar și în Africa neagră, să ducă războaie rușinoase în Indochina și Algeria, să deporteze pe Burghiba și pe sultanul Marocului, dar, mai ales, să interzică orice politică națională, înhămîndu-se în schimb la carul american.

Rezultatul e evident, și ori cine-și poate da seama că din prima zi în care s-a vorbit de pretinsa amenințare sovietică sau de războaiele coloniale, de politica atlantică și de reînarmarea germană, de imixtiunea americană și de N.A.T.O., comuniștii au prezis întotdeauna catastrofele pe care le va duce după sine această politică.

Esențialul nu este recunoașterea fermă a acestui adevăr de către adversarii noștri — ar însemna să li se pretindă prea mult. Esențialul este că această politică a dat faliment, fapt pe care nimeni nu-l mai poate nega. Partizanii acestei politici nu sînt capabili să răspundă decît atît: „ce altceva putem face — să ne aliem cu comuniștii?" Este argumentul lui Gaillard la ultimul congres radical. El n-a făcut decît să demonstreze că în realitate, aceasta ar fi soluția cea bună și de altfel, majoritatea partidului radical — în mod mai mult sau mai puțin clar — a recunoscut-o.

Apropiata sesiune N.A.T.O., în cazul cînd se va ține la data stabilită — 16 decembrie — nu poate schimba firește nimic din toate acestea. Pînă una alta însă, noi i-am sfătui pe organizatorii reuniunii să se îngrijească de buna funcționare a caloriferelor, căci sînt puține speranțe ca temperatura relațiilor dintre partenerii atlantici să poată încălzi atmosfera sesiunii.

Inscripție la o fotografie

N.A.T.O. FRÎNTĂ CĂ ȚI-AM DRES-O!

... Nu trebuie să-ți mai spun, my dear, cît mă prăpădesc cînd văd atîta solidaritate. E un sentiment care mă furnică, tu! Poți regreta din inimă că n-ai fost acolo. Evenimentul a fost enorm. Sau cum ar fi spus nevasta lui Speidel: „Das ist kolossal!"... *Și nu numai atît. Pe lîngă dimensiunile lui neobișnuite, evenimentul mai e și plin de semnificații.*

Să socotim băbește: (Cînd spun „băbește", nu fac, desigur, nici o aluzie la tine, my dear)

1) evenimentul a ilustrat culmea la care a ajuns civilizația noastră occidentală; 2) a demonstrat că noi, occidentalii, orice s-ar spune, sîntemără pentru destindere și alte asemenea înarmări atomice cu hidrogen; 3) a arătat că cuconetul nostru se află în căldurile unei intense activități culturale; 4) a dat un exemplu strălucitor despre ce înseamnă pentru noi adevăratul internaționalism al guvernelor aderente la Pactul Atlanticului; și în sfîrșit și mai ales 5) a confirmat marea frăție, în trei limbi oficiale și un singur jargon unanim, al lui N.A.T.O.

O să zici că tot nebună am rămas. Vai, tu, ce copilă ești! Nu-ți dai seama de proporții.

Chestia stă așa: mistress Rowny, soția d-lui colonel Rowny din armata S.U.A., a luat o splendidă inițiativă culturală și a organizat la Castelul d' Hennemont din așa-zișul sat Shape (reședința Marelui Cartier General al armatei N.A.T.O.) un, mă-nțelegi, Tea Party, *adică un faivocloc. Reuniunea, soareaua, sindrofia a fost anunțată pe tabla de afișaj a „Clubului prieteniei feminine" din Shape în felul următor: CEAIUL PĂLĂRIILOR BIZARE.*

„Clubul prieteniei feminine" este după cum știi, un soi de cămin foarte cultural al nevestelor de ofițeri care ocupă posturi importante în comandamentul N.A.T.O. Iar ceaiul acesta organizat de mistress Rowny a fost onorat cu cogeamite președinția d-nei Norstad, legitima generalului Norstad care deține comanda supremă a forțelor armate „aliate europene". Hailaif, mă-nțelegi. Afiptul cu anunțarea ceaiului era conceput cît se poate de original. Așa suna: „Fiecare membră este rugată să-și confecționeze o pălărie, folosind în special materiale care nu servesc în mod normal confecționării pălăriilor. De exemplu: abajur, saci de provizii, veselă, calendare, legume, ustensile de bucătărie..."

O folie, tu!

Și era un post-scriptum pe care nu l-am putut înțelege: „Pălăriile vor putea fi transportate la castel în saci sau în cutii, avînd în vedere că participantele ar putea fi oarecum jenate să se plimbe cu creațiile lor pe cap".

Poate pricepi tu ce vrea să spună. De fapt, nu s-a jenat nimeni. Ba multe dintre fete s-au tras în poză. Îți trimit și ție, alăturat, o fotografie de toată splendoarea: mistress Rowny are pe cap niște foi de varză sau dracu' știe ce, în orice caz cu cocean cu tot; iar madame Vandenbroucke, soția colonelului Vandenbroucke din armata franceză (căci ea este aceea), poartă o colivie cu o pasăre vie în ea — mai mult ca sigur că sticlete.

Eu, ca adevărată patrioată a majestății sale britanice, mi-am pus pe cap Canalul de Suez.

Mistress Rowny mi-a spus că, o clipă, era gata să invite și o sovietică, dar s-a temut ca nu cumva rusoaica să-și pună la pălărie un sputnik. Mai bine, tu, că n-a invitat-o, că ne strica toată dispoziția.

A fost o atmosferă de o solidaritate piramidală. S-a băut, s-a dansat, s-a flirtat și s-a pus Europa la cale și alte continente.

În tot timpul ceaiului, încălzită cum eram de calda atmosferă, m-a străpuns o idee, ca să fac o propunere. Știi că, acum, în decembrie, tot natul (N.A.T.O.) se adună la Paris. Ce-ar fi, tu, să le propunem alor noștri să-și îmbrace și ei pălării cu varză și sticleți. Poate așa o să ne ajungă și bărbații la solidaritate, cum am ajuns noi. Că am auzit că a intrat dihonia în ei pe chestia Tunisiei. N-ar fi frumos să-i lăsăm să se facă de baftă. Tu știi ceva despre Tunisia asta? O fi chiar așa de sexapiloasă de-au ajuns să se certe între ei pentru ea? Mi s-a spus că-i o arăpoaică. Brrr! Mi se face pălăria măciucă, tu, numai cînd mă gîndesc.

Ce zici de propunerea mea?

Aoleu! era să uit. Mai e ceva. Foarte important. Să fim, tu, cu ochii-n patru să nu se pripășească la Paris vreun romîn. Că sînt sigură că, tocmai cînd președintele o să facă declarații despre solidaritatea ca frații cu brînza pe bani a întregului N.A.T.O., romînul să se exprime bătrînește: „N.A.T.O. frîntă că ți-am dres-o!" Și-o să ne strice efectele.

N-am dreptate?

Te pup — a ta

Bridget

pentru conformitate

Lascăr SEBASTIAN

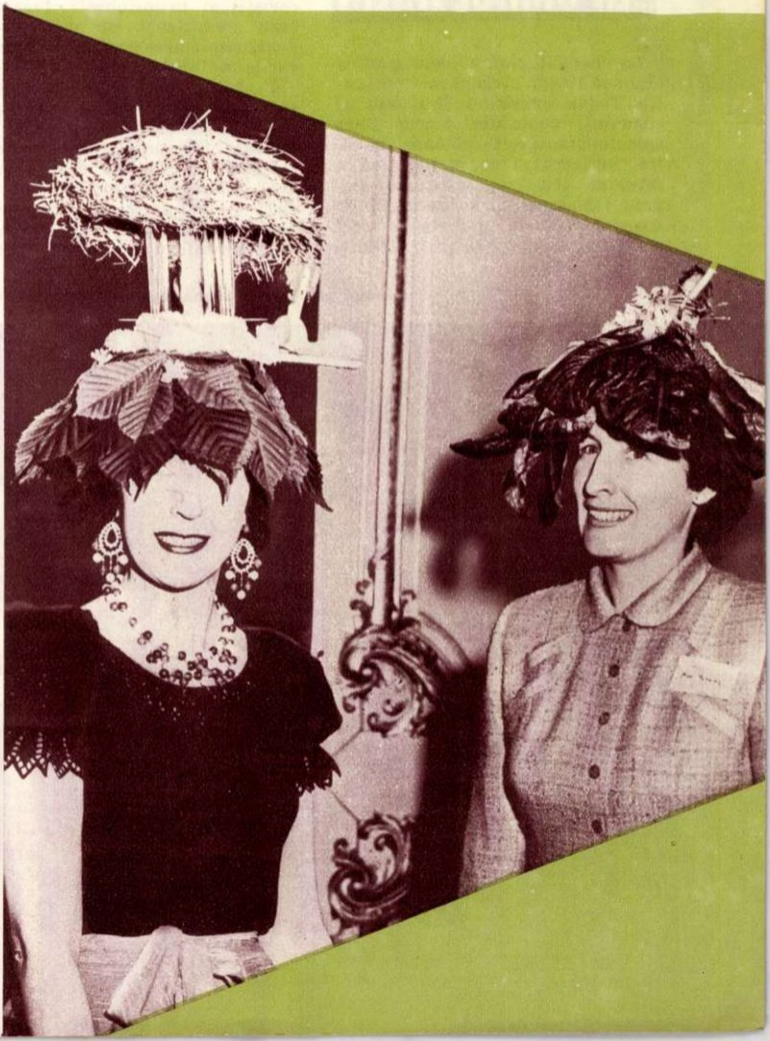

Un instantaneu de la soareaua soțiilor N.A.T.O. Soția colonelului american Rowny (dreapta), inițiatoarea „concursului", și soția colonelului francez Vandenbroucke (stînga), purtînd pe cap zarzavaturi și sticleți...

S-AU NĂSCUT TR

Se repetă în foaierul teatrului muzical din Oraşul Stalin „Traviata".

...LA ORAŞUL STALIN

La început cîntau, doar pentru ei, nouă tineri: strungarul Constantin Todea urmărind firul viu al şpanului, contabila Maria Burz calculînd nesfîrşite coloane de cifre, inginerul Tincoca montînd o reţea electrică sau miliţianul Popoiu Gheorghe în serile tîrzii de toamnă, cînd îşi aştepta în post schimbul; iar ceilalţi... Ceilalţi cîntau acasă, la lucru, în parcuri. Apoi, au început să se întîlnească în sala culturală a oraşului. Temerară e tinereţea: cei nouă tineri au încercat să înjghebeze spectacole cu operete, ca: „Vînzătorul de păsări", „Pericola", sau „Vînt de libertate". Şi au reuşit. Cîntecul era pe buzele tuturor, prin săli, pe străzi, peste tot. Şi totuşi parcă nicăieri. Cînd deodată a apărut un afiş:

„La 17 februarie 1957 va avea loc prima premieră a Teatrului muzical de Stat din Oraşul Stalin".

Se născuse, în fine, teatrul atît de mult dorit de localnici. De atunci pînă în seara spectacolului, lunile s-au scurs ca zilele. Se clădea, se zugrăvea, se montau oglinzi, se tapisa, se instala orga de lumini şi mai ales se învăţa şi se cînta cu o febrilă pasiune. Muncitorii melomani îşi făureau propriul lor teatru şi se simţea din ce în ce mai caldă mîna sprijinitoare a partidului.

... Într-o sală, fetele din balet îşi paietau singure şi cu nesfîrşită grijă primul lor toutou, sau puneau aplicuri pe prima cortină a teatrului lor.

... Urcat pe o scară, tenorul Duică Eugen îşi repeta cu sîrguinţă rolul, împărţindu-şi cu Melpomene talentul lui de... maistru electrician.

... În atelierul de scenografie, coriştii şi prim-soliştii teatrului erau mobilizaţi de cîteva zile pentru aplicarea grundului pe decorurile actului II din „Liliacul".

Peste tot se muncea, se învăţa, se dansa şi, bineînţeles, se cînta.

Apoi pe străzile oraşului au apărut afişe noi: „Cio Cio San", „Ciocîrlia", „Fîntîna din Baccisarai", „Bărbierul din Sevilla". Opt luni — cinci premiere; opt luni de tînără existenţă, cinci premiere care dovedeau o muncă, o dragoste pasionantă pentru teatru, o mişcare artistică nouă şi organizată în vechea cetate a Braşovului, în care tradiţia cîntecului înflorea cu mai multă vigoare.

Şi cei nouă tineri de care am amintit la începutul reportajului s-au regăsit de astă dată pe scena teatrului muzical de stat: Todea în Bujor din „Crai nou", Maria Burz în Rosina din „Bărbierul din Sevilla", Tincoca în Pinkerton din „Cio Cio San", fostul miliţian Popoiu în gardianul Frosch din „Liliacul" (vesele sînt coincidenţele vieţii!)... Iar lîngă aceştia au venit mereu alţi şi alţii, iar Teatrul muzical creştea ca în poveştile bunicii, într-un an cît altul în zece. Nu se cerea decît talent, perseverenţă şi muncă. „Decît" e un fel de a spune. Imperativele erau pretenţioase şi, deşi artiştii se dăruiau fără precupeţire, era necesară şi creşterea măiestriei artistice, iar aceasta cerea o intersă pregătire profesională. În foaierele cu pereţii de oglindă, pe scenă şi în sălile de repetiţii, artiştii îşi struneau talentul si pasiunea pentru teatru în lecţii de canto, teorie şi solfegii, în cercuri de actorie şi coregrafie. Aveau la dispoziţie cadre bine pregătite, ca dirijorul Dinu Niculescu, artist emerit al R.P.R., un director artistic ca Barbu Dumitrescu, fost solist al Teatrului de Operă si Balet al R.P.R., corepetitori ca Rez Dominic şi alţii.

Şi din nou afişe noi apar pe panourile oraşului, anunţînd repertoriul stagiunii viitoare, repertoriul ce va putea mulţumi orice exigenţă: „Traviata" sau „Silvia", „Crai nou" şi „La şezătoare", „Boema" sau „Copelia". Nici cei mai mici spectatori n-au fost uitaţi. Pentru ei se va monta, în premieră pe ţară, opera „Păcală" de Sabin Drăgoi.

... Nouă tineri cîntaseră odată în Oraşul Stalin. Fiecare pentru el, fiecare cînd şi cum putea. Aceşti nouă tineri cîntă astăzi în Teatrul muzical de Stat. Şi lor li s-au adăugat alţi nouăsprezece. Cu toţii cîntă pentru publicul muzical al oraşului, în care a cîntat Ciprian Porumbescu. Ei cîntă pentru un public nou, într-o sală nouă şi elegantă, sala primului teatru muzical din Oraşul Stalin.

Liliana ŞAPLAN

Ultimul retuş la o scenă de balet din „Liliacul".

...LA GALAŢI

Am vizitat la Galaţi noul şi cochetul teatru din strada Puşkin: teatrul cu trei... teatre. Să nu vă surprindă! Nu-i vorba de vreun titlu parafrazat după numele cunoscutei operete a lui Frantz Schubert. Un teatru cu o astfel de formulă există realmente şi el se bucură de aprecierea unanimă a spectatorilor gălăţeni. Îngăduindu-şi a cumula pe scena sa cele trei genuri de spectacole muzicale — opera, opereta şi estrada — noul templu al artei şi-a ales ca denumire oficială un nume şi cuprinzător şi simplu: Teatru muzical.

Credeţi că a fost uşoară crearea unui astfel de teatru într-un oraş unde gustul pentru muzică a fost trezit abia acum cîţiva ani?

Şi totuşi să prezinţi la Galaţi opera „Traviata", două operete — „Vînt de libertate" şi „Ana Lugojana" — şi o serie de spectacole de estradă, toate acestea de mai multe ori pe săptămînă, şi aproape de fiecare dată cu casa închisă, constituie, desigur, un succes.

Cine-s „vinovaţi" de acest succes?

Permiteţi-ne să vă conducem între culisele teatrului şi sîntem siguri că îi veţi descoperi. Să nu vă surprindă. S-ar putea să vă întîlniţi „nas-în-nas" cu cunoştinţe mai vechi. Actori şi cîntăreţi de valoare, care n-au ezitat să părăsească scenele Capitalei, pentru un public nou, provincial. Îl veţi găsi aici, la Galaţi, pe tenorul Octavian Naghiu, tînărul acesta plin de calităţi; veţi auzi, desigur, vocea Ninetei Stoica, care în rolul Violetei din „Traviata" stîrneşte însufleţite aplauze ale spectatorilor; veţi da apoi peste alte cunoştinţe mai vechi ale rampei: tenorul Vasile Huzum, dirijorul şi compozitorul Viorel Doboş, directorul acestui teatru; soprane şi mezzosoprane de talent ca: Viorica Pop, Corina Dinicu, Cornelia Seracin, Marika May, Silvia Bota, Sanda Chiriacopol şi Afrodita Capri. Cunoaşterea celor doi baritoni: Ion Roman şi Cornel Ţigara, a unui june prim comic: Laurenţiu Buzilă şi başilor Sava Cornel şi Vanghele Dumitru precum şi a unei serii de artişti lirici şi de proză v-ar pune o întrebare foarte firească: de unde atîtea elemente talentate pe o scenă nou născută?

Mai sînt aci şi alte personaje care trebuie cunoscute. Cei cîţiva „anonimi" din spatele cortinei: directorul de scenă Paul Mihail Ionescu, dirijorii Emil Fanea şi Barbatis Cristofor, pictorul sceno-

EI TEATRE MUZICALE

Nineta Stoica (Violeta) și Octavian Naghiu (Alfredo), într-o scenă din „Traviata"

graf Claudia Fanea și maiștrii de balet Coca Ignat Tuș și Emeric Tuș.

... Să ne întoarcem în sală, printre spectatori. Adică, printre gălățeni. Vom avea astfel ocazia să aflăm de la ei un alt lucru interesant: unii dintre actori sau cîntăreți sînt localnici, pînă nu de mult cu profesiuni cu totul diferite, ca: Ecaterina Niculescu, Jean Segal, Marius Schmidt, Geo Silvestru, Traian Vasiliu și Andrei Niculescu.

... Planurile de viitor ale Teatrului muzical din Galați? În ritmul în care se repetă, planurile par mai curînd proiecte imediate. Se pregătesc operele „Cio Cio San". „Cavaleria rusticană", „Pescuitorii de perle" și „Trubadurul". Opereta viitoare va fi „Văduva veselă", urmată de baletul „Mirandolina".

Acum însă, în aceste zile de început de iarnă, în „plin sezon", Teatrul muzical din Galați lansează un spectacol „tare": „Frumoasa Elena", operetă de Offenbach, în versiunea modernă a marelui regizor Max Reinhardt. Lucrarea, care satirizează monarhia, corupția de la curtea lui Napoleon al III-lea și demască adevăratele cauze ale războaielor, va fi o premieră pe țară.

Cu „Frumoasa Elena", de a cărei punere în scenă se ocupă regizorul Eugen Gropșan, Teatrul muzical din Galați încearcă și un lucru nou: calea satirei într-un gen al teatrului muzical care a mers nu odată pe drumul lirismului siropos.

În zilele noastre, provincia are același drept la cuvînt ca și prima scenă a țării...

F. URSEANU

Laurențiu Buzilă

Marika May

Jean Segal

...LA CONSTANȚA

Teatrul de Stat din Constanța primește în „spațiul său locativ" un confrate mai tînăr: noul teatru muzical — al treilea din provincie, în ordinea înființării. Și astfel, în viitor, pe aceeași scenă, alternînd spectacolele de proză cu cele de operă sau operetă, cele două teatre vor colabora frățește.

... Să pătrundem însă pe „șantierul" noului teatru, unde repetițiile sînt în toi. Un grup de aproape 20 de soliști, peste 40 de membri ai unei orchestre, un cor tot atît de mare și un corp de balet care numără deocamdată 16 tineri și tinere, formează în momentul de față nucleul noului teatru muzical din Constanța. Predomină tinerețea, începînd cu baletul și terminînd cu proaspătul director, tov. Nestor Gheorghiu.

De unde... echipajul acesta prețios într-un oraș de provincie? În general problema cadrelor n-a fost prea grea la Constanța. Foarte multe elemente bune, selecționate acum pentru operă și operetă, au crescut în formațiile artistice ale Casei de Cultură a Sindicatelor din localitate.

Cîteva nume cunoscute bucureștenilor au venit să sprijine ansamblul local: tenorul Constantin Ionescu, basul Nicolae Păun, baritonul Simulescu, soprana Silvia Bădănoiu, mezzo-soprana Ileana Cojocaru, cărora li se adaugă și numele dirijorului Const. Daminescu.

... Pe străzile Constanței n-au apărut încă primele afișe ale noului teatru muzical. Spectacolele vor începe probabil în cursul lunii decembrie. În schimb, toată lumea de aici cunoaște viitorul repertoriu: opereta „Liliacul" și două opere: „Traviata" și „Cavaleria rusticană".

Iar constănțenii, dornici de spectacole muzicale, sînt în așteptare.

U.

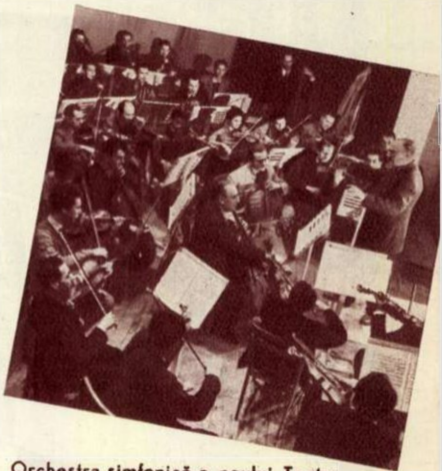

Orchestra simfonică a noului Teatru muzical din Constanța repetă. La pupitru: dirijorul Constantin Daminescu.

Aci se pregătesc decorurile viitoarelor opere și operete. În mijlocul planurilor și proiectelor, pictorul scenograf Aurora Pop și asistentul ei, Ștefan Dinceanu.

Fotografii de A. MIHAILOPOL și S. ȘTEINER

Azi, repetiție de balet sub conducerea tinerei maistre Mireille Savopol.

UN GIGANT AL VĂZDUHULUI

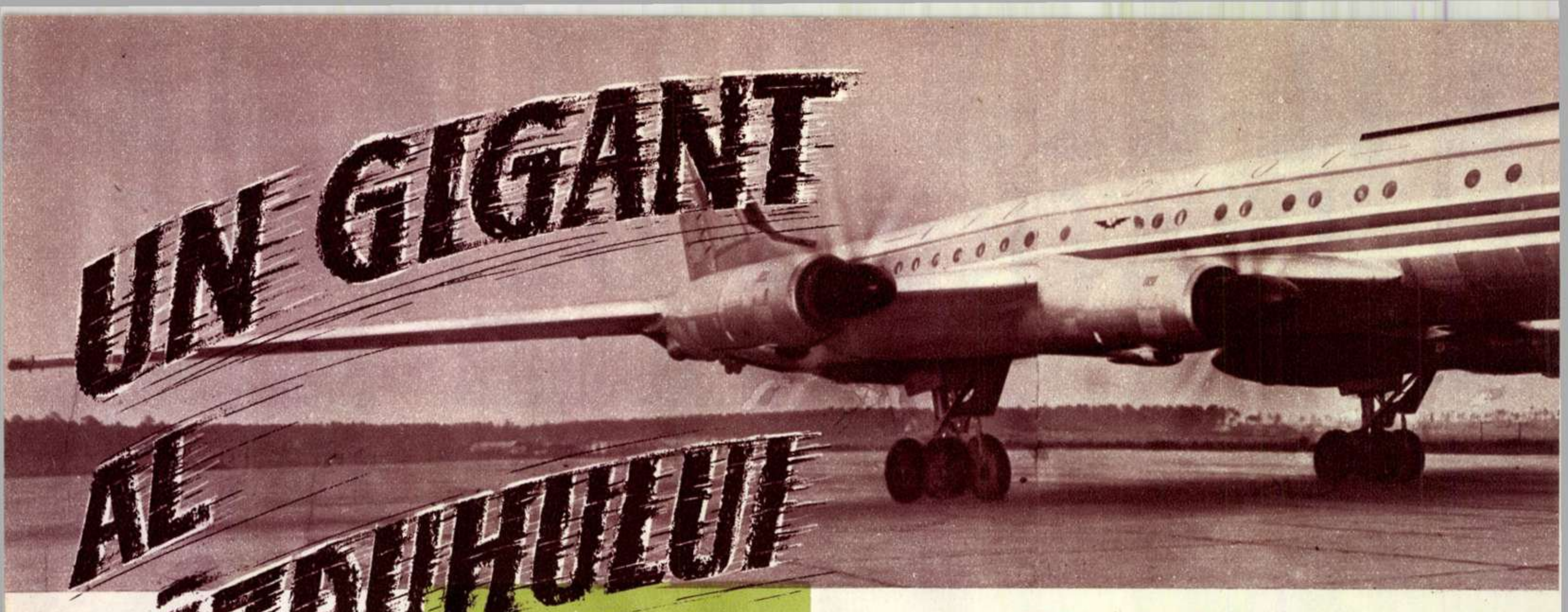

TU-114 pe pista de decolare.

La postul de comandă al avionului TU-114: încercatul aviator A. Iakimov.

Încă nu se potolise vîlva stîrnită de turboreactoarele TU-104 A și TU-110 și iată că un nou gigant înaripat își făcu apariția pe cerul Moscovei: TU-114.

Cel mai tînăr (și deocamdată cel mai mare) reprezentant al aviației sovietice TU-114 este recunoscut în prezent drept cea mai uriașă pasăre de oțel ce s-a înălțat vreodată în văzduh, zburînd cu viteză amețitoare.

Prevăzut cu patru turboreactoare — de două ori mai puternice decît motoarele similare din străinătate și mult superior avionului american „Lockeed Super-Constellation" — TU-114 este destinat transportului de pasageri și colete pe distanțe mari, pe linii interne și internaționale. El va putea străbate distanța de la Moscova la Vladivostok, Pekin, Tokio sau New York, numai în 10-12 ore.

În mod obișnuit, avionul ia pe bord 170 de călători. În călătoriile cu caracter turistic (Moscova-Soci), TU-114 va putea transporta comod pînă la 220 pasageri.

TU-114 este o navă zburătoare cu două etaje, lucru cu totul neobișnuit la un avion. Etajul superior este rezervat călătorilor. Aici sînt amenajate trei saloane elegante (dintre care unul este și salon-restaurant), patru cabine cu fotolii (ce pot deveni paturi), trei garderobe încăpătoare, bufet, oficii pentru spălat și bărbierit etc. În asemenea condiții, o călătorie oricît de lungă nu poate fi decît plăcută. De menționat este că un bilet de călătorie nu va costa mai mult decît un bilet de tren pe aceeași distanță.

La „parter" se găsesc magaziile pentru bagaje (în care ar putea intra încărcătura a două vagoane de marfă), cabina echipajului și bucătăria. Două lifturi transportă automat vesela și mîncarea la bufet. Călătorii își pot comanda masa prin telefon.

Datorită unei instalații speciale care menține în interior aceeași presiune, temperatură și umiditate (avionul are o bună izolație termică și ionică) nici la 10-12.000 metri înălțime, călătorii nu vor suferi de lipsă de oxigen sau de presiune scăzută.

Cele mai moderne mijloace de navigație și de pilotare automată asigură avionului securitatea zborului. TU-114 poate zbura ziua și noaptea pe orice vreme, indiferent de vizibilitate.

Această formidabilă navă zburătoare care impresionează prin perfecțiunea formelor și proporțiilor sale este încă o creație strălucită a colectivului condus de marele constructor sovietic de avioane, Andrei Nikolaevici Tupolev. Și totodată încă o dovadă a superiorității științei și tehnicii sovietice.

N.T.

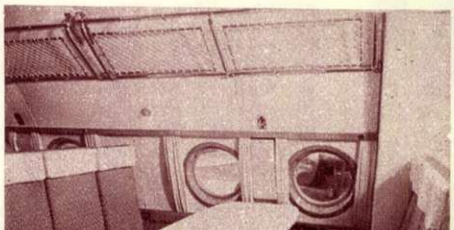

Iar acesta este un colț al salonului-restaurant. ←

În interiorul avionului TU-114, legăturile telefonice înlesnesc deservirea pasagerilor.

Garderobele călătorilor.

Andrei Nikolaevici Tupolev, creatorul giganților înaripați.

Unul dintre saloanele de pasageri. ↓

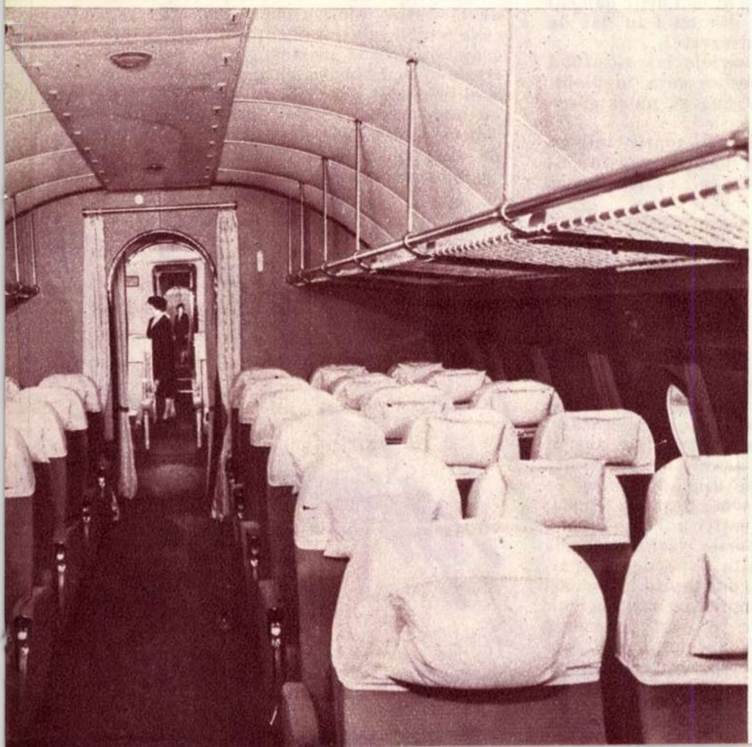

Mirajul DIN PĂDUREA VERDE

Fotografii de Gh. VINȚILĂ

Îndemnul de a vizita Pădurea Verde se dovedise irezistibil. Necunoscutul întîlnit într-o zi pe străzile Timișoarei ne-o descrisese ca pe o lume de basm.

Liniștită, monotonă ca orice pădure de cîmpie, Pădurea Verde se contura pe zare, în cromonia pestriță a toamnei, ca o pată de rugină. I-am călcat în curînd cărările peste care începuse să se aștearnă trist covorul toamnei și ne-am pierdut bucuroși sub bolți fremătătoare. Firma apărută pe neașteptate în cale – Fazaneria „30 Decembrie" — ne-a făcut atenți că de aici încolo trebuia să pășim cu grijă. Cîteva clipe mai tîrziu, treceam pragul unei odăițe simple, pe pereții căreia atîrna o pușcă de vînătoare și cîteva desene și fotografii, ilustrînd — nici că se putea altceva — fazani și alte viețuitoare ale pădurii după care se dau în vînt vînătorii. Ne-a răspuns la bineţe un om în vîrstă, cu obraz aspru și statură dreaptă, vînjoasă.

— Wagner, maistru fazanier — s-a recomandat.

O dată împărtășit scopul vizitei, fără altă rugăminte, Nicolaie Wagner „ne-a pus în temă", făcînd și o leacă de istorie. Istoria a început cu un sfert de veac în urmă, tot pe locurile acestea. Atunci a luat ființă crescătoria de fazani din Pădurea Verde, una dintre cele mai vechi din țară. El, Wagner, a înființat-o. Se chema că e proprietatea statului. De fapt era a regelui care se pasiona să „vîneze" fazanii adunați ciopor. Pasiunea lui Wagner era — și este — să-i îngrijească și să și-i apropie ca pe niște buni prieteni. De 25 de ani nu s-a despărțit de crescătorie. Și-a apărat strădania cu încăpățînare. 25 de ani de muncă tenace i-au adus abia în anii noștri stima și răsplata: diploma, medalii... Dar mai ales se bucură că pasiunea lui a fost înțeleasă.

Ne-a condus sprinten spre niște ocoluri de sîrmă. A prins să fluiere prelung, cu mlădieri ușoare, repetînd un anume semnal căruia nu-i știam rostul. Cîrduri de fazani s-au apropiat atunci, legănîndu-și cozile lungi, jucîndu-și în lumina solară penetul strălucitor. Pajiștea se mișca, schimbînd zeci de nuanțe: alb, negru, cenușiu lucios, argintiu, auriu, reflexe de petrol și de sidef, paloarea toamnei în frunziș, tăietura aramei... Visam, parcă!... Și, paradoxal: fazanii alergau la chemarea vînătorului... Prietenii lui Wagner se numărau la peste 1.000. Dar cîți fuseseră „transferați" spre alte fazanerii mai tinere din țară, ori porniseră în călătorii mai îndepărtate peste granițe: în Uniunea Sovietică, Franța, Germania, Albania.

Unii, de soi rezistent, au fost răspîndiți să populeze pădurile țării, furnizînd apoi faună pentru vînat. Pentru îngrijirea și creșterea fazanilor, maistrul Wagner a pregătit tineri cu dragoste de aceste păsări, ținînd cu ei cursuri ca un înflăcărat profesor. Pe cîțiva i-a oprit pe lîngă sine. Vor fi urmașii lui. I-am cunoscut pe Ilie Ghirodea, Ana Brainisch, Petru Lelea, Vasile Milea, Ana Kökönyi. Cu ei își împarte „profesorul" astăzi succesele.

In gloata păsărilor delicate, gingașe, pasionatul crescător ne-a arătat fazani de un soi nou, creat de el prin încrucișarea găinii Leghorn cu fazan argintiu. Fazanii aceștia sînt deosebit de frumoși, rezistenți și productivi. O „inovație" reușită!...

Deodată, cîțiva codați au început să se zbîrlească, tremurînd aripile. Cînd aparatul de fotografiat a țăcănit, alții i-au imitat. Maistrul ne-a făcut atunci semn să ne îndepărtăm. Mai tîrziu am primit lămuriri: fazanilor le place liniștea. Vorbele îi irită. Cu ei se „vorbește" prin fluierat.

Am plecat, îndreptîndu-ne spre alte împrejmuiri. De data aceasta maistrul ne-a prezentat alți prieteni ai săi: trei căpriori, cîțiva pui de cerbi lopătari, o pisică sălbatică închisă într-o cușcă și trei dropii blînde ca niște curci. La fiecare grup, aparatul de fotografiat a țăcănit scurt, ceea ce a făcut pe locatarii pădurii să reacționeze ca niște... sălbăticiuni, îndepărtîndu-se cu prudență.

Evident, ne-ar fi privit cu mai multă simpatie, dacă ar fi știut că nu vrem decît să-i popularizăm...

I. STĂVĂRUȘ

Puii de cerb-lopătar au în îngrijitoarea Ecaterina Winkel un prieten de joacă.

Fazanii s-au adunat la semnalul fluierat al crescătorului.

„Fiți cuminți!" — le ceartă părintește Nicolaie Wagner pe cele trei dropii care se țin scai după el, prin crescătoria de fazani.

Foanfa

de Nicolae JIANU

Ilustrații de Tia PELTZ

De două săptămîni băteam drumurile prăfuite ale Moldovei de Sus. Partea aceasta a țării îmi era necunoscută și încercam să-i pătrund tainele cu ajutorul prietenului meu care copilărise pe aici. Știam că luase parte la luptele din toamna lui 1944, cînd, alături de ruși, fugărise unitățile fasciste peste munți, în Ardeal. Din aceste pricini el trăia o stare deosebită și o sensibilitate care mă bucura. Curiozitatea mea nu-l obosea, ba chiar mi se părea că așteaptă întrebările, plăcîndu-i să-și descarce sufletul inundat de amintiri.

Urcarăm pe Bistrița în sus, pe sub Rarău, prin locuri sălbatice, străbătînd sate puține și risipite pe coastele pietroase. Pe măsură ce ne apropiam de Dorna, prietenul meu se făcea tot mai tăcut, mai apăsat de gîndurile lui. Înțelegeam că nu se cuvine să-l tulbur, și asteptam cu răbdare să trecem un anume prag al călătoriei noastre, după care el va fi nevoit să vorbească. Bănuiam că în mintea lui se adună acum cioburile unor fapte trecute, chinuindu-se să se așeze într-o imagine vie, să-l poarte înapoi și să-l învăluie emoția care-l încercase cîndva. Nu cunoscusem războiul ca luptător pe front, dar îmi închipuiam usor ce se întîmplă cu un om întors pe drumurile de luptă, de suferință și speranță.

Intr-o seară am poposit la gura unui pîrău ce venea de sub muntele Ineu, din niste neguri misterioase, și se vărsa în Bistrița aurie. Seara era liniștită, dar pădurile întunecate, vuietul apelor și piscurile încremenite, păstrau în văzduh un soi de amenințare. Șoseaua albă era pustie. Toată ziua nu întîlniserăm nici o mașină, nici o căruță, nici un om, și era stranie această cale făcută pentru scopuri necunoscute, de vreme ce nu era umblată. O vegetație timidă își făcea loc chiar pe mijlocul ei, amenințînd s-o cuprindă și s-o desființeze în anii viitori. La gura pîrăului, chiar în marginea drumului, se afla o casă de bîrne încă destul de trainică. Părea nelocuită, dar văzurăm în spatele ei, într-un ocol, cîteva capre. Și-au întors către noi privirile triste, dar nu s-au speriat. Strigarăm pe stăpînul locului, însă nu ne-a răspuns nimeni. Am încercat ușa. Era descuiată. Ne-am făcut socoteala că stăpînul casei se află pe aproape, de vreme ce o lăsase deschisă. Am aprins felinarul atîrnat într-un cui, deasupra mesei, și am început să ne desfacem buclucurile. Tovarășul meu nu părea surprins, dar eu eram uimit și emoționat, stăpînit de o spaimă plăcută. Știam că nu ni se poate întîmpla nimic rău și totuși mă temeam. Tîrziu, cînd noaptea se făcuse neagră și adîncă, auzirăm un mormăit și copitele unui cal. Ușa se deschise și apăru un om scurt și îndesat, aproape bătrîn, învălit într-un suman învechit și legat peste pîntece cu o sfoară. În lumina slabă nu putui vedea pe fața lui bărboasă vreo mirare. Zise cu glas hîrîit:

— Ia uite, mi-a adus dumnezeu musafiri...

—I-am spus cine sîntem și ce căutăm pe aceste drumuri, rugîndu-ne să ne ierte că am intrat în casă fără știrea lui.

— Vai de mine, zise omul, dar de ce păcatele mele să încui? La mine n-ai ce fura; și pe urmă, dacă un călător găsește casa închisă se duce mai departe și eu nu mai am nici o bucurie.

Rîse puternic și cam prefăcut, dar se vedea că e bucuros într-adevăr. Aflarăm că e paznicul unui hait, un lac de acumulare așezat pe pîrău în sus și că se duce acolo de trei ori pe zi ca să deschidă și să închidă zăgazurile. In zorii zilei apa lacului năvălește în Bistrița și ajută plutele să meargă la vale. Altă muncă nu face dar și asta-i destul de grea. Iarna coboară la Rotunda, unde are și el o babă, o vacă și puțină fineață. Ne măsura cu ochii lui întunecați, trăgînd cu mare voluptate din țigările pe care i le dăruisem. Tovarășul meu aduse vorba despre anii războiului:

— Ei, pe-aici a fost bătaie strașnică, zise omul. Eu atunci eram la o stînă subt Ineu. Fugisem acolo cu calul și cu vaca... Au murit oameni mulți și sînt îngropați chiar acolo în pisc, lîngă alți morți, din alt război. Au trecut toate... acuma-i liniște.

Dincolo de vorba grea și puțină a gazdei noastre, simțeam fiorul dramei petrecute în aceste locuri. Tovarășul meu tăcea cu fruntea plecată. Tăceam cu toții. Vîntul cel subțire al nopții fluiera printre grinzi și pădurea foșnea. Ne pregătirăm de culcare. Gazda aduse două brațe de fîn, mai umblă puțin pe-afară cu treburi, apoi își făcu și el culcuș în țolincile afumate și putrede.

Nu aveam somn, ne foiam în fînul cu miros tare, nu ne puteam încălzi. La un moment dat prietenul meu zise:

— Ascultă, bade, dumneata trebuie să știi. Cam pe vremea aceea a războiului umbla pe aici o fată. Nu avea glas, scotea așa numai niște sunete învăluite, dar nu puteai înțelege ce spune.

Gazda se săltă puțin dintre țoale, se gîndi cîteva clipe și răspunse:

— Cum să n-o știu?! După ce-au trecut armatele dincolo, a mai umblat așa, ca nebună, vreo cîteva luni, pe urmă n-am mai văzut-o, nimeni n-a mai văzut-o. Ori au mîncat-o niște lighioi, ori și-a făcut seama, numai dumnezeu poate să știe. O cunoașteați și dumneavoastră?

— Da, zise răgușit prietenul meu, și-i văzui mîna tremurînd cînd își aprinse țigara. A cui era fata aceea?

— Apăi, domnule, ți-oi spune eu. Neamul ei e din Dumbrăvi, un sătuc de pe lîngă Cîrlibaba. Fata n-a fost totdeauna mută. Se spune că ar fi bătut-o un frate de-al ei și de spaimă și-a pierdut glasul. Nu mult după acea bătaie a murit mamă-sa și cei rămași au fugărit-o de acasă. Unii spun că ar fi plecat singură, știu eu? A venit încoace către Prislop și umbla numai prin codri. Rareori ieșea la drum, parcă s-ar fi temut de oameni. Ii spuneam Foanfa, că nu știam cum o cheamă de-acasă. Altfel, fată frumoasă; păcat de sufletul ei. A plăti el pe lumea cealaltă, cînele de frate-său!... Au căutat-o atunci niște oameni milostivi, niște pădurari, dar nu i-au dat de urmă. Cine știe unde putrezește!...

Și omul căzu iară în boarfele lui, răsuflînd tare și hîrîind, parcă-i fierbea ceva în piept. Tovarășul meu fuma într-una și nu-și găsea astîmpăr.

— Ești foarte tulburat, îi șoptii într-un tîrziu. Imi dau seama că locurile acestea îți trezesc amintiri multe. Dar ce-i cu fata aceea mută?

Simțeam că a venit clipa în care prietenul meu trebuie să vorbească. Așezat cu fața în sus, cu ochii mari pironiți în bîrnele afumate ale tavanului, începu:

— Este adevărat: mi se pare că visez. Intîmplările de care-mi aduc aminte parcă le-aș fi citit undeva, într-atît sînt de îndepărtate și ireale. Cu amintirile se petrece un lucru ciudat. Pînă la război credeam că nu voi avea niciodată amintiri mai puternice decît cele din copilărie. Îmi era cu totul inexplicabil fenomenul prin care faptele primilor ani ai vieții se rînduiesc și se așază în conștiință asemenea lavei care erupe din adîncuri și se răcește la suprafață în forme veșnice. Numai războiul mi-a arătat, și mulți ani după încetarea lui, că peste straturile vechi memoria așază și încremenește alte depozite, despărțite în timp de cele vechi, dar topite în aceeași duritate sensibilă. Asemănarea cu magma vulcanică mi se pare potrivită cînd observ că vremea nu atacă miezul faptelor, ci le concentrează și le curăță mereu, așa cum procedează cu metalele alese din uriașe mase sterpe. Am simțit mereu cum contururile enorme ale întîmplărilor din război se estompează și rămîne doar esența lor omenească. O formidabilă risipă de forțe mecanice poate să nu lase nici o urmă în sufletul nostru. Imi aduc aminte că din încleștarea infernală a unui atac de noapte mi-a rămas pentru totdeauna, și de o puritate tulburătoare, privirea unui om care a murit alături de mine. Nu mai aud tunetul exploziilor, nu mai văd raza reflectoarelor lingînd pămîntul răscolit, nu-mi mai amintesc strigătele comandanților, dar văd mereu acei ochi mari cît niște aștri, întrebîndu-mă sau spunîndu-mi ceva ce nu mai putea fi exprimat cu graiul, pentru că mecanismul fusese distrus. Omul de lîngă mine părea că-mi cere să-i explic absurditatea morții lui, mă întreba de ce trăise pînă atunci, voia să transmită ceva femeii iubite sau copiilor, ori se îndoia în această clipă și blestema umanitatea în care crezuse. Nedeslușit, sentimentul care ardea în acei ochi sînt sigur că nu exprimau o durere, ci mai curînd revolta în fața absurdității. Tot ce fusese logic pînă atunci, toată țesătura de mișcări și nevoi practice se pulveriza și rămînea o lumină îndepărtată și misterioasă,

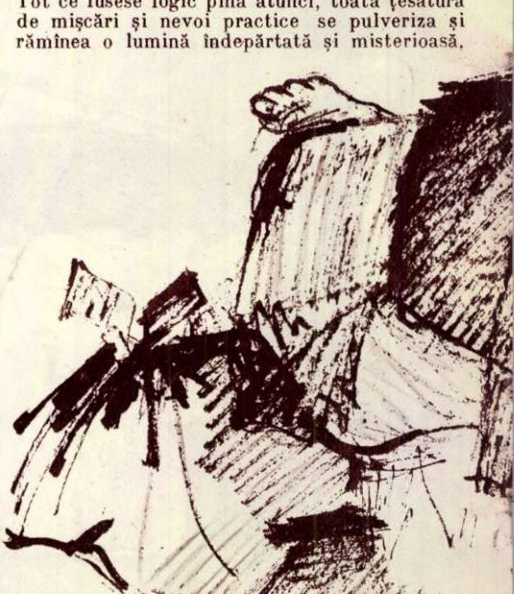

ca a stelelor. Scăpînd cu viață n-am fost mai fericit, pentru că păstram în mine regretul că nu l-am cunoscut destul pe cel care murise, că trăisem alături și suferisem, și sperasem, dar niciodată nu ne-am căutat sufletele și n-am știut ce se mișcă în adîncul lor. Fără îndoială el fusese tot atît de neputincios și poate în clipa morții voia cu disperare să-mi arate tot, să-mi spuie tot, să rămînă pe acest pămînt o fărîmă din lumina ființei lui.

Prietenul meu tăcu. Cred că-i era indiferent ce gîndesc eu, dar nu mă putui opri să spun:

— Numai dragostea poate suplini neputințele rațiunii noastre.

— Poate, dar o dragoste care să treacă dincolo de instinct și chiar de hotarele speciei. Mergem ca orbii și ne dăm seama tîrziu, prea tîrziu, că unii oameni au avut nevoie de dragostea noastră, că noi înșine am pierdut. Cînd nu mai este nimic de făcut, ne închidem în noi și mergem orbi mai departe...

Vedeam că se teme să se refere direct la experiența sa. Se uita prin pîcla fumului de țigară și știam că un chip de om îi joacă în față. Ca și cum ar fi vrut să scape de o vedenie, vorbi iară, mai ușurat:

— Acel camarad al meu a murit departe, în stepa Donului. Am căzut prizonier peste o săptămînă. In toamna lui 1944 am venit cu divizia împotriva nemților. Aici, sub Prislop, mi s-a întîmplat un lucru care mi-a dovedit că eu nu pricepusem nimic sau nu știam ce însemnătate poate avea pentru viața mea drama ostașului care murise lîngă mine. Mă aflam în avangarda unei unități de tancuri, cu misiunea să distrugem fortificațiile și să curățăm șoseaua peste Prislop. Cu cîteva blindate ușoare am ajuns aici în zorii zilei. Speram să trecem ușor peste vîrf, dar am fost întîmpinați cu foc puternic de mitraliere și branduri. Ne-am dat seama că inamicul avea amplasamente la toate buclele șoselei și o controla metru cu metru. După două zile de tentative zadarnice, în care am pierdut oameni și mașini, statul major al unității a hotărît atacarea obiectivelor dușmane cu patrule pedestre, prin flancuri. In timp ce patrulele urcau prin pădure cu intenția de a cădea în spatele inamicului, atacul continua din șosea cu un foc abundent. După alte trei zile de lupte izbutiserăm să distrugem zece cazemate. Pierduserăm paisprezece oameni, dar jertfa rămînea mică față de importanța obiectivelor atinse. Din cît ne puteam da seama, nemții mai aveau două sau trei amplasamente bine camuflate, aproape de vîrf. Nu știam de ce forțe dispun și era riscant să forțăm trecerea. Continuarăm incursiunile cu patrule. Intr-o seară coboram pe vadul unui pîrăiaș. Era liniște, pădurea atît de calmă și frumoasă, încît nu-ți venea să crezi că e război și că moartea stă cocoțată în fiecare brad. Nu m-am mirat prea tare văzînd, într-un luminiș, pe o piatră, silueta unei femei. Am stat puțin locului și am strigat. Umbra a sărit în picioare și s-a întors către noi. Era un copil, o fată cu o boccea în mînă. Făcurăm doar cîțiva pași și fata începu să fugă sărind peste pietre cu ușurința unei jivine. Am strigat fără convingere: „stai că trag!“, dar ea continua să fugă. Am tras un foc în aer și nu se opri nici atunci, nici nu se uită înapoi măcar. Eram îngrozit. N-o puteam lăsa să scape și nu aveam putere s-o ucid. Strigai către cei doi ostași care mă însoțeau: „după ea! Trebuie s-o prindem! Să nu trageți!“. Intrase în pădure și o pierdurăm din ochi. Deveneam furios și-mi spuneam că dacă o prind o bat. Am încolțit-o din trei părți ca pe o dihanie și, dîndu-și seama că nu mai are nici o scăpare, poate și din pricina spaimei, s-a prăbușit pe un copac putred. S-a lăsat pe spate și, cînd m-am apropiat de ea, și-a acoperit fața cu mîinile. „Ce cauți aici? De ce fugi?“ o întrebam gîfîind. Printre degete i-am văzut sclipind ochii aprinși și înspăimîntați. Am ridicat-o cu putere de la pămînt și îmi venea s-o pălmuiesc, dar trupul îi era așa de slab și puțin, toată ființa ei atît de delicată, că mă cuprinse mila. Tremura tare, ținea gura puțin deschisă și-i vedeam dinții mărunți. Ii vorbii mai blînd și în sfîrșit buzele i se mișcară dar nu scoase decît un behăit scurt, venit din gîtlej. „E mută“, zise unul dintre ostași. „Nu poți vorbi“? o întrebai, slobozindu-i brațele subțiri și fierbinți. Fata clătină din cap și în clipa aceea lacrimile începură să-i curgă pe obrajii străvezii și se lăsă iară pe trunchiul putred. Trupul îi era înfășurat în niște catrințe negre, cum se poartă prin aceste părți. Cămașa, destul de curată, era ruptă în față și i se vedeau sînii mici și fragezi. Cred că avea vreo șaptesprezece ani. Nu știam ce să fac. M-am aplecat asupra ei, am început să-i șterg obrajii cu mîna și i-am vorbit ca unui copil: „Ce cauți tu aici? Unde stai? A cui ești?“ Făcu un semn cu mîna arătînd înspre vale și din gît îi scăpă iară un sunet chinuit, care semăna a vorbă, dar nu pricepui nimic. Mă uitam încremenit la ființa ei plăpîndă, la ochii de o tristețe adîncă, la picioarele zgîriate. Luai de jos bocceaua și găsii în ea cîțiva bureți și un lăibăraș peticit. Fata zîmbi cu o jenă copilărească, dar nu mai încercă să vorbească. Iși potrivi părul sub grimea, luă o așchie de putregai și începu să se joace cu ea, privindu-ne liniștită. „Ce facem, fraților?“ întrebai amuzat. „O scoatem la drum și o trimetem la vale, zise unul. Dar dacă face pe muta cu noi și se înțelege numai cu nemții? O fi șvăboaică. Hai, nu ești cumva șvăboaică? Pe nemți i-ai văzut? Ai fost la ei?“ Fata clătină din cap, apoi, ca animată de un gînd nou, se ridică în picioare, începu să bîiguie și să arate cu mîna spre vîrful muntelui. Ne vorbea despre nemți dar noi nu puteam desluși nimic. Am întrebat-o dacă sînt mulți și ea ne-a răspuns cu un gest care însemna că se află acolo o puzderie. Am scos din sac un biscuit și i l-am întins. A început să muște din el cu o delicatețe de domnișoară. Privirea i se lumina și toată făptura-i ieșea din starea de panică; înțelesese că sîntem oameni buni. Căuta să-și astupe găurile cămășii, dar nu izbutea, și sînii își ițeau vîrfurile cafenii. „Păcat că-i mută“, vorbi un ostaș. Mă temeam că fata a înțeles aluzia grosolană, sau poate eram chiar gelos; hotărît, aceste vorbe nu-mi plăcură. Am decis s-o luăm la vale cu noi și-i făcui semn să-și ridice bocceaua. Se supuse și porni înainte cu pași mici. La unitate s-a făcut mult haz pe socoteala capturii noastre, dar în zilele acelea oamenii nu aveau vreme să se ocupe prea mult de asemenea întîmplări. Foanfa, cum aud că i se spunea, a stat o zi pe lîngă noi. A mîncat cu poftă, și-a cusut cămașa, era veselă și tot încerca să ne povestească ceva, poate nenorocirile ei, nu puteam ști. Mi se uita în ochi, parcă se ruga s-o ajut. Dimineața i-am dat un pachet de biscuiți și i-am spus să se ducă acasă. Fața i se întunecă, mă privi cu un fel de ură și văzui cum îi tremură buzele. O îneca plînsul. Mărturisesc că nici mie nu-mi venea ușor, nu-mi dau seama ce se petrecuse, dar mă stăpînea oarecum. Spusei hotărît: „Hai, du-te, du-te“. Ințelese că trebuia să plece. Imi apucă mîna și mi-o sărută repede, apoi se întoarse rușinată și porni pe marginea șoselei. Scena se

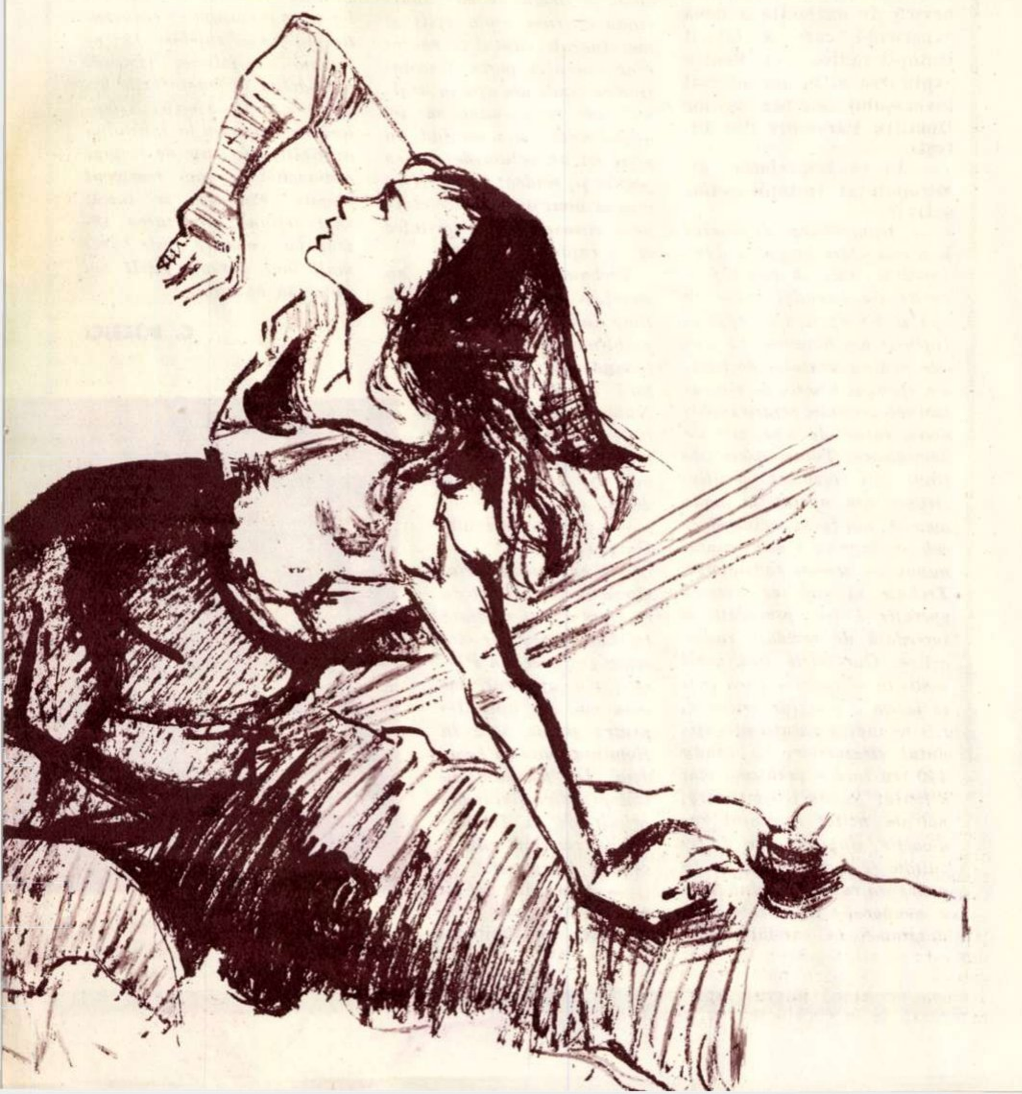

O, ȚARA MEA!

O, țara mea, grădină -nfloritoare,
Aș vrea să-ți cînt nespusele minuni,
Cîmpii și holde strălucind în soare,
Păduri de brad și codri de goruni.

Aș vrea să-ți cînt dumbrăvi și văi agreste
Dogoritorul inimilor jar,
Trufașii munți de subt cărunte creste,
Izvoare mii cu ape de cleștar;

Zvoniri de unde, Dunărea și Oltul,
Oțelu-n spume din furnale scos
Și oamenii care durează totul
Vestind prin faptă evul luminos.

O, țara mea, ai frînt atîtea juguri
Biruitoare-n aprige furtuni,
Cu primăvara ta bogată-n muguri
Va înflori și visul din străbuni.

Vlaicu BÎRNA

petrecuse în văzul altor ostași, dar nimeni nu scoase o vorbă și n-am auzit nici un rîset. Ce înțelegeau oamenii din tot ce vedeau? Ce însemna pentru ei această ființă nenorocită, mai singură și mai neajutorată decît sălbăticiunile? In ultimii ani văzuseră atîtea dureri, dar sufletul nu li se împietrise. Mă gîndeam că încă în noaptea aceea puteam să mor și nu știu de ce aș fi vrut ca fata mută să afle și să nu mă uite. Aș fi vrut să-mi cunoască mormîntul și să mă plîngă. Toată noaptea m-am gîndit la ea.

După miezul nopții am atacat iară, am ajuns pînă aproape de vîrf, dar în zori inamicul ne-a respins. Aveam impresia că n-a mai rămas decît o cazemată, dar nu-mi dădeam seama unde este. Comandantul unei patrule raportase că în vîrf nu sînt trupe și ne făceam socoteala că nemții lăsaseră un post de sacrificiu, care să întîrzie cît se mai putea înaintarea noastră. Dimineața primirăm ordin să atacăm pe înserat, sprijiniți de care grele. Se apropia așadar ceasul hotărîtor. Eram liniștit și încercai să dorm puțin. Cerul vînăt și foarte jos lăsa din cînd în cînd stropi mari și reci. Brazii fîșîiau legănîndu-se, parcă se văitau. Cineva mă strigă: „Tovarășe locotenent, te caută logodnica!" Imi dădui seama imediat despre cine e vorba și sării în picioare. „S-a întors muta, mai zise ostașul; e colo la pod, cred că pe dumneata te caută". Deși stăruința Foanfei îmi era inexplicabilă și mă enerva, simții cum mă străbate o bucurie subțire, ca atunci cînd primești o veste bună. Stătea rezemată de parapetul de piatră și privea în pămînt. Se temea să n-o alung, își dădea seama că face o faptă care mă pune în încurcătură. O singură clipă mă văzui caraghios dînd atîta atenție, și în împrejurări grave, unei ființe fără căpătîi, unui vagabond infirm. Dar numaidecît îmi spusei că întoarcerea Foanfei trebuie să aibă un rost, un motiv serios. „Ce-i cu tine?" o întrebai cît putui mai blînd. Ea ridică încet capul și-i văzui figura obosită, ochii nedormiți, straiele ude. Işi pusese hăinuța peticită și arăta ca o babă. Incepu să gesticuleze repede, chinuindu-se să-mi spună ceva. Mă apucă de braț și-mi arătă vîrful muntelui, spre locul unde bănuiam că se ascunde cazemata dușmană. Îmi trecu prin minte că ea umblase noaptea prin pădure și o întrebai: „Ai fost tu acolo, știi unde sînt nemții?" O lumină fericită îi mări ochii, îmi strînse brațul mai tare cu mîna ei roșie de frig, îndemnîndu-mă să ne ducem într-acolo. „Vrei să mergi cu noi la nemți?". „A, a", răspunse Foanfa fericită că o înțelesesem. Eram tulburat, dar neîncrezător. Propunerea Foanfei schimba cu totul situația și nu mai aveam de ce să mă jenez față de ceilalți ostași. Le-am spus îndată despre ce este vorba și am cerut la telefon pe comandantul unității. Primii asentimentul său de a face o incursiune cu alți voluntari și se găsiră îndată încă douăzeci de oameni gata să mă însoțească. Prea lunga noastră întîrziere la poala Prislopului, ca și faptul că simțeam cu toții sfîrșitul războiului, ne făcea mai îndrăzneți. Presupunerea că inamicul lăsase pe munte doar o ariergardă săracă, ne încuraja și ea. Plecarăm înainte de amiază, călăuziți de Foanfa, cu înțelegerea ca, de îndată ce se va auzi atacul nostru, din vale să pornească blindatele. Apucarăm pe vadul risipit al unei ape, lăsînd în dreapta zbuciumul Bistriței aurii. Foanfa mergea înainte, sărind cu o uimitoare ușurință pe lespezile ude, printre putregaiuri, pe clonțuri de stîncă. Din cînd în cînd întorcea către noi obrazul ei mic de copil flămînd și îmi venea atunci s-o iau în brațe, s-o încălzesc și s-o sărut, să aud bătaia inimii ei de pasăre. După un ceas de drum, fata ne făcu semn că sîntem aproape. Văzurăm platoul trist de pe Prislop și în vale șoseaua șerpuită și vînătă. Zdrențe de ceață atîrnau de cerul închis. După cîțiva pași, printre brazii tineri se ivi cazemata de beton cu pietrișul mare, tăiată parcă în coasta muntelui. Ii făcui semn Foanfei să fugă înapoi, în vale, dar ea se așeză jos și se chirci la rădăcina unui copac. Eram cu toții prea încordați ca să ne mai putem ocupa de ea. Am atacat prin surprindere, fără nici o ezitare, cu convingerea că îndeplinim ultima acțiune a luptei noastre pentru Prislop. Pe cei trei fasciști care se aflau afară, la pîndă, i-am ucis dintr-o singură rafală, apoi, cu grenade, am împresurat cazemata. Unul dintre noi s-a strecurat în unghiul mort al gurilor de foc și a aruncat o grenadă. In aceeași clipă am auzit din vale vuietul blindatelor noastre. Am făcut prizonieri zece oameni aflați înăuntrul cazematei și cu cea dintîi mașină am plecat spre vîrf.

Uitasem de Foanfa.

Automobilul comandamentului ne ajunse din urmă și primii ordin să cobor imediat spre Valea Vișeului și să verific declarațiile prizonierilor care susțineau că inamicul nu se află mai aproape de Borșa. Abia acum, în clipa cînd trebuia să părăsesc acele locuri, m-am gîndit la Foanfa și am cerut un răgaz de un sfert de ceas ca s-o caut. Am coborît la locul unde o lăsasem, dar n-am mai găsit-o. Am strigat, am mers mai departe pe vadul pîrăului, am revenit în șosea. O chemam cu disperare, dar nu-mi răspundea decît ecoul sfîșiat de negurile reci. Curînd, întreg văzduhul fu cuprins de geamătul infernal al blindatelor în mers. Lupta de pe Prislop se sfîrșise. Cu sufletul înghețat, străin de vălmășagul din jur, am trecut în Valea Vișeului.

Prietenul meu tăcu. Işi aprinse o altă țigară și rămase cu ochii deschiși, pironiți în tavan, hotărît să nu doarmă. N-am dormit nici eu. Toată noaptea mi s-a părut că aud pe cineva plîngînd, că pe ferăstruica aburită privesc ochii aprinși ai Foanfei.

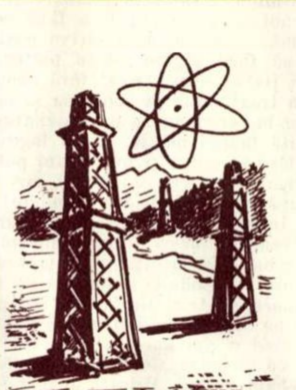

O NOUĂ EXPERIENȚĂ CU IZOTOPI

— De vorbă cu tov. ing. D. Paraschiv, șeful serviciului geologic al trustului de extracție-Pitești —

În ultimii ani izotopii radioactivi își spun cuvîntul tot mai des în diversele ramuri ale științei. În medicină, cît și în industrie, ei ajută pe om să facă experiențe spectaculoase și să obțină rezultate minunate. Acum cîtva timp a avut loc în industria petroliferă romînească de extracție o nouă experiență care a folosit izotopii radioactivi. Pentru explicarea ei ne-am adresat tovarășului inginer geolog Dumitru Paraschiv din Pitești.

— În ce împrejurări ați întrebuințat izotopii radioactivi?

— *Acum cîteva săptămîni la o cimentare la sonda 440-Leordeni, care în plină producție s-a inundat brusc cu apă și s-a oprit din erupție. Întrucît noi bănuiam că apa este străină stratului de țiței, am efectuat o serie de cimentări sub presiune pentru închiderea sursei de apă atît de dăunătoare. Totuși n-am obținut un rezultat pozitiv. Atunci am apelat la noua metodă: am făcut o cimentare sub presiune cu ciment contaminat cu trasori radioactivi. Trebuie să știți că această operație a fost precedată și succedată de carotaje radioactive. Carotajele sînt ochii noștri în adîncuri — dacă ar fi să facem o imagine artistică. Ele ne indică natura și conținutul straturilor. La sonda 440 era însă o problemă mai dificilă. Sonda fiind tubată, noi am uzitat carotajul radioactiv, singurul care dă rezultate și indicații exacte în asemenea cazuri. Făcînd apoi o comparație între cele două diagrame de carotaj radioactiv — de dinainte și cea de după cimentare — am aflat cu exactitate că apa care inundase sonda nu vine din afara stratului de țiței, ci îi este proprie.*

— N-am înțeles totuși precis rolul cimentului care conține izotopii radioactivi.

— *Cimentul cu izotopi radioactivi pătrunde pe căile care au fost folosite de apă spre a ajunge în gaura de sondă. În cazul nostru el s-a oprit chiar în stratul de țiței, indicîndu-ne cum v-am spus și mai înainte, faptul că ea nu vine din altă parte. Constatînd că sonda are apă în strat, noi am recomandat să fie abandonată, economisind în acest fel un volum de muncă prețios și, evident, bani. N-aș vrea să omit un lucru: metoda ne-a demonstrat eficacitatea ei: e rapidă și exactă.*

Trebuie să vă spun un secret. Noi ne-am străduit un timp îndelungat să elucidăm problema provenienței apei la sonda 440. Toate însă fără rezultat pozitiv. Numai cimentarea cu izotopi radioactivi a rezolvat această problemă. Și într-un timp destul de scurt...

— Cui aparține inițiativa?

— *E cazul să lămurim cîteva lucruri. Metoda ca atare a fost studiată la Laboratorul de cercetări geofizice din Ploești. Cu ajutorul lor însă noi am aplicat-o pentru prima oară în Romînia, aici la Leordeni. Iar trasoarele cu izotopi radioactivi le-am primit de la Institutul de cercetări chimice din București.*

— Izotopii radioactivi mai pot avea și alte întrebuințări în industria extractivă petroliferă?

— *Evident! Sîntem abia la început, dar în viitorul nu prea îndepărtat izotopii radioactivi vor fi sprijinul nostru cel mai de seamă în descoperirea tainelor din adîncurile pămîntului. Supozițiile de azi, mîine vor fi certitudini datorită acestor miraculoși izotopi. Ei ne vor spune, cu mare exactitate, ce se petrece acolo în adîncuri, ne vor garanta reușita operațiunilor și ne vor ajuta să reducem timpul experiențelor. Intenționăm să folosim izotopii radioactivi la fracturările hidraulice și la injecții. Așteptăm doar să avem la îndemînă cantități suficiente de izotopi radioactivi și cum reactorul atomic romînesc a intrat în funcțiune, realizarea intențiilor noastre este deci mult mai aproape decît am putea să bănuim.*

C. BOZBICI

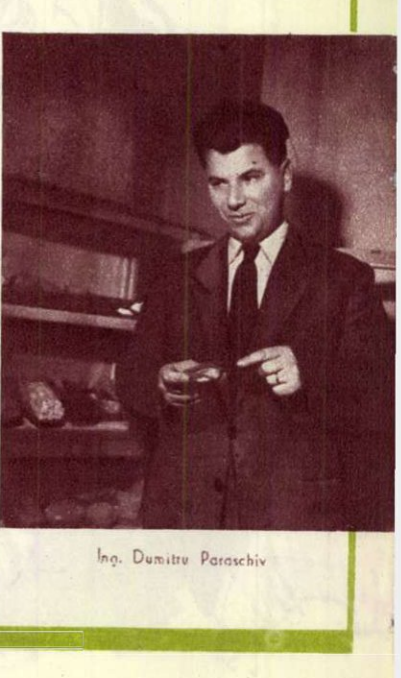

Ing. Dumitru Paraschiv

LUNA CULTURII

Din expoziția „*Arta populară a naționalităților conlocuitoare*"

Fotografii de M. IVANCIU

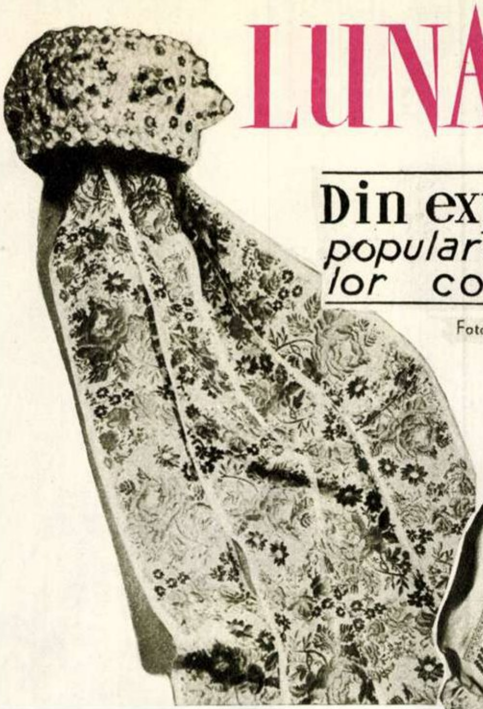

O frumoasă cusătură (partă) ungurească din raionul Huedin. Fantezia, grația, bunul gust și-au dat parcă întîlnire în degetele măiestre ale artistului.

Costume naționale ale minorității sîrbești din Banat (comuna Moldova Veche). Un sobru subliniat, îi dă acestui port o frumusețe caracteristică ↓

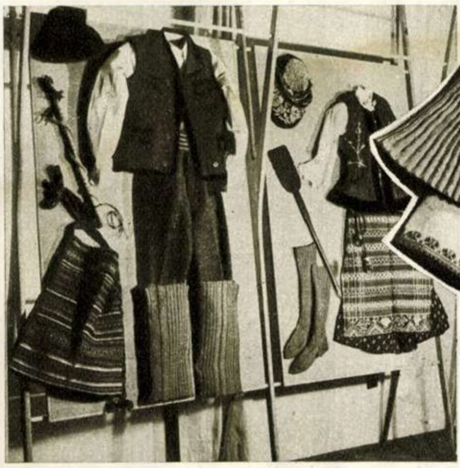

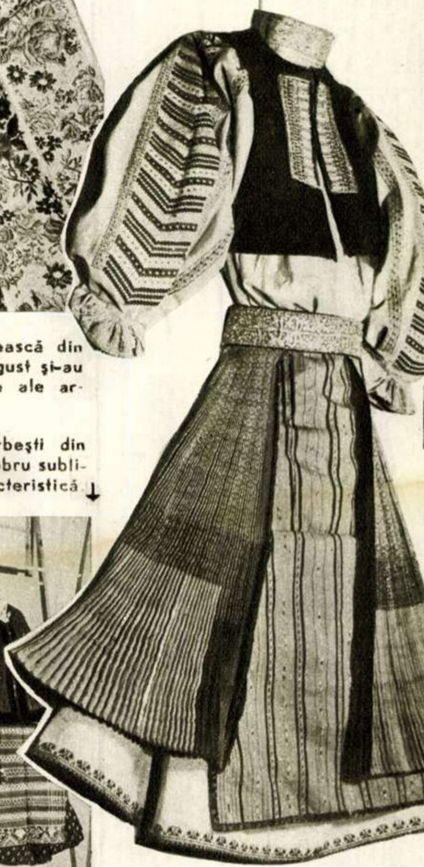

↑ La Beșenova Veche (Banat) trăiește un grup de bulgari veniți aici acum vreo 250 de ani. Arta lor populară păstrează intacte vechi tradiții, iar cît despre frumusețea ei, fotografia costumului de mai sus e elocventă.

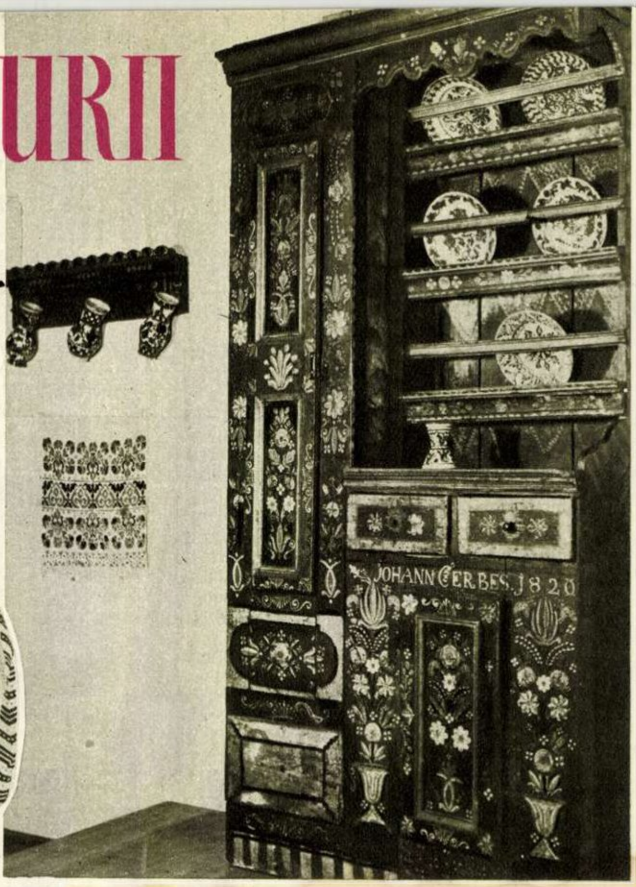

Cîtă migală, cîtă dragoste pentru frumos a pus necunoscutul meșter sas în execuția acestui dulap de bucătărie vechi de 137 de ani.

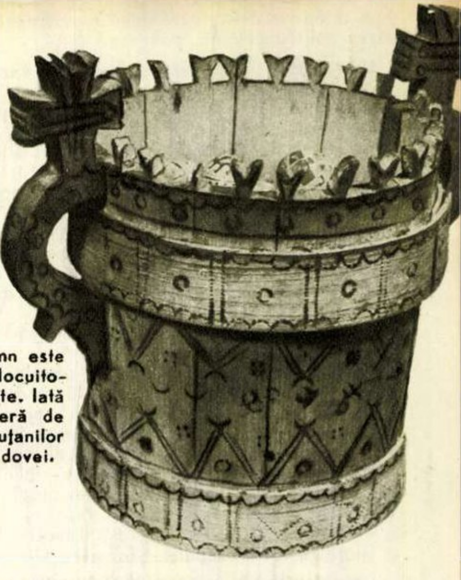

Sculptura în lemn este arta favorită a locuitorilor de la munte. Iată o minunată operă de acest gen a huțanilor din Fundul Moldovei.

Rafinamentul gustului oriental pentru podoabe și cusături caracterizează arta populară a minorității tătărăști din Dobrogea (fotografia din dreapta). Multă măiestrie și finețe vădește și arta populară a locuitorilor turci din aceeași parte a țării noastre (fotografia de jos). ↓

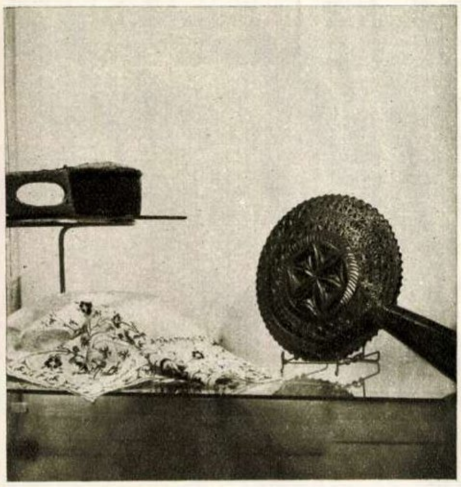

DESTINE

O POVESTE ADEVĂRATĂ...

Dumitru Velean

Comuna se numea Bombonica și se afla nu departe de Craiova. Flăcăului de 15 ani, orfan de tată, îi spunea Dumitru, Dumitru Velean.

Cînd s-a pornit războiul, a plecat și el de acasă, să-și caute stăpîn. La început la un popă, mai apoi la un bogătan. Un an a muncit pe moșia lui Argetoianu după care — răzbit — a plecat. Un alt bogătan l-a primit „ucenic" la un circular de tăiat bulumaci. Într-o zi au sosit trei care cu bulumaci la tăiat. Ferăstrăul își încrîncenase colții în stejarul uscat, înțepenindu-se într-un nod.

— Împinge! Împinge! — îi strigă stăpînul din cerdacul casei.

Dumitru s-a opintit. Îi tremurau mușchii brațului de-ncordare.

— Împinge, bă, nu sta!

A tras Dumitru bulumacul. S-a ușurat circularul și a prins viteză. Dinții mărunți și ascuțiți au mușcat adînc și atît de repede din trunchiul tare ca betonul, încît i-au rășluit băiatului mîna de la încheietură.

S-a întors Dumitru acasă. Ciung. Dumitru Ciungu, așa-i spuneau copiii de pe uliță. Astfel prinsese să-l numească satul întreg: Dumitru Ciungu. De acu'încolo începe pentru Dumitru Velean, ăl făr' de-o mînă, un film, care dacă n-ar fi fost trăit ar părea pentru oricine, poveste.

1948. Curier la Camera Agricolă. În vară se duce cu un plic la S.M.T.-ul, proaspăt înființat, din Filiași. Cu uimire se uită la tractoare, pipăie cu stînga motoarele. Nu se-ndură să plece. A întors capul. Directorul stațiunii, un ceferist din Ploești, era în spatele lui.

— Îmi plac, dar... — și-și privi îndurerat ciotul.

Abia acum directorul îi observă mîna lipsă.

— Dacă vrei, rămîi la noi...

A intrat la S.M.T. La tractoare. Paznic. Paznic de noapte. Ce alta ar fi putut face?

Și-ntr-o noapte, șeful pazei bătu directorului în geam.

— Vino repede, tovarășe director, să-l prindem în fapt.

Directorul și mai marele peste paznici urmăriră atenți pe Dumitru care, cu o căldare de pînză în mînă, plină cu motorină „furată", pășea grăbit.

După ce Dumitru a turnat motorina în rezervor, s-a urcat la volanul tractorului și cu singura-i mînă validă a început să conducă încet mașina greoaie. Zece metri înainte, zece metri înapoi.

Cei doi s-au apropiat atunci de el.

— Atît de mult ți-s dragi tractoarele, Dumitre?

Dumitru nu a răspuns. Și-a plecat fruntea.

Organizația de bază a S.M.T.-ului a discutat „cazul" țăranului sărac și invalid Dumitru Velean și a făcut un raport la județeană. După zece zile, mașina județenei a oprit la poarta S.M.T.-ului din Filiași.

— Urcă, tovarășe Velean.

— Încotro?

— La spital, în Craiova, să-ți pună o mînă...

Tractoristul Dumitru Velean a cîștigat întrecerea pe regiune și a primit Medalia Muncii.

„... și-ți scriu, dragă mamă, cu dreapta. Da. Cu mîna dreaptă pe care mi-au pus-o tovarășii..."

Într-o primăvară a intrat, în fruntea coloanei de tractoare, în satul în care se născuse.

„A venit Dumitru tractoristul!"—spuneau oamenii.

Maică-sa îl aștepta la marginea cîmpului, cu ouă, cu pîine și cu o sticlă de țuică.

După un timp, Dumitru Velean a plecat de la S.M.T.-ul din Filiași. Pentru a conduce Sfatul popular din Băilești. Apoi s-a dus acasă să-și găsească nevastă. S-a însurat. N-a mai plecat din Catiușa — cum i se spune acum satului în amintirea celor care ne-au eliberat țara de fasciști.

Dar nici acasă n-a stat degeaba. Împreună cu alți cîțiva consăteni au pus bazele unei întovărășiri și-apoi ale unei colective care—după cum se aude — e printre cele mai bune din regiune.

Maria ARSENE

1947-19

Acum 15 ani, falșii profeți prevesteau:

„Rezervele de petrol ale Rominiei sînt pe sfîrșite"...

Care e însă realitatea?

În ultimii zece ani au fost descoperite și puse în valoare noi și noi zăcăminte de „aur negru" care au sporit bogățiile patriei. Pentru prelucrarea țițeiului au fost înălțate noi rafinării de tipul cel mai modern, ca cea din Dărmănești, de pildă, pe care o vedeți în fotografia de față.

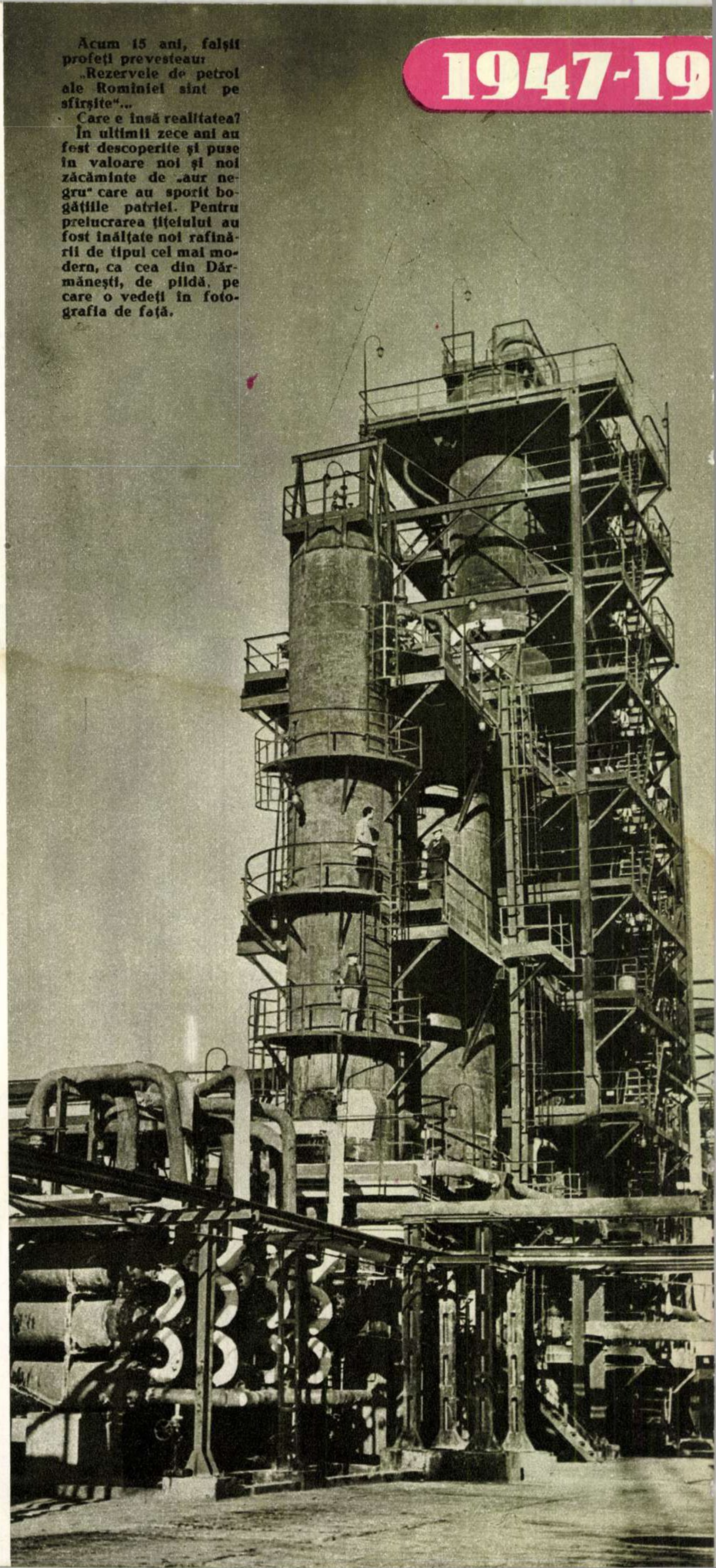

MUNCĂ LIBERĂ-ROD BOGAT

Una din marile hale ale fabricii de tananţi „Argeşul" din Piteşti – odraslă a tinerei noastre industrii chimice.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

ORIZONTURILE SCRIITORULUI*)

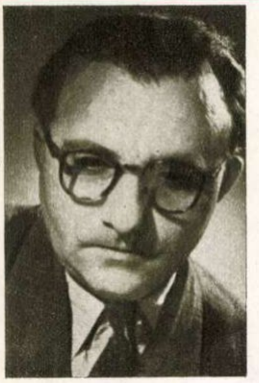

Eusebiu Camilar

Eusebiu Camilar s-a dovedit a fi unul dintre scriitorii cei mai prodigioși. Numai în anul acesta scriitorul a dat la iveală o piesă de teatru în versuri — remarcabilă mai ales ca poezie — intitulată „Valea Albă" și închinată lui Ștefan cel Mare, numeroase traduceri, și foarte frumoase, din poeții clasici și din lirica lui Ovidiu, precum și două cărți — una de articole literare, alta de povestiri.

Despre traducerile amintite, ca și despre piesa de teatru, s-a mai vorbit și nădăjduim că se va mai vorbi; mai ales despre cele dintîi. Traducerile au relevat cititorului, în Eusebiu Camilar, un tălmăcitor inspirat al vechii poezii.

Obiectul notelor de față îl formează însă cele două cărți, intitulate original „Cărțile săgetătorului" și „Cartea poreclelor".

De o bună bucată de vreme, Eusebiu Camilar este prezent în dezbaterile diverselor probleme ale literaturii noastre. Rodul acestei prezențe a fost strîns de autor în volumul „Cărțile săgetătorului". O invocație către „Iohannes de la Mayenza", făuritorul tiparului, ne dă explicația izvorului și rostului articolelor cuprinse în volum. „Pentru mine — zice scriitorul — scrisul la gazetă e o adevărată patimă! Poate pentru că sînt născut sub semnul săgetătorului sau poate pentru că mă trag dintr-o seminție clonțoasă..."

E foarte plastică această explicație și mai ales elocventă în plasticitatea ei. Eusebiu Camilar se dovedește un pasionat participant la discuțiile frontului nostru literar, dincolo de preocupările sale de prozator și de acelea de poet sau dramaturg. Ascunzîndu-se sub haina amatorului, în această materie, Camilar ne surprinde prin varietatea problemelor pe care le discută cu competență, și mai ales prin orizontul larg al unei pregătiri temeinice. Articolele despre Eminescu și Creangă, despre Walter Scott și clasicii chinezi, despre George Enescu și Petőfi, ca și despre cărți și autori tineri ca Traian Coșovei, dau cititorului satisfacția unei frumoase și instructive lecturi. Scriitorul se apropie de fiecare dintre temele articolelor sale de pe poziția povestitorului înzestrat care este, făcînd din discuție nu un colocviu savant, ci o convorbire prietenească și agreabilă, accesibilă tuturor.

Și peste tot, în fiecare dintre aceste articole, străbate pasiunea „clonțoasă", ca să folosim termenul preferat al scriitorului. Fie că vorbește tinerilor și le dă sfaturi, fie că vrea să pună în lumină o carte a lui Anton Pann uitată de mult, fie că-și spune părerea în privința textelor de muzică ușoară, Camilar face toate acestea cu o pornire tinerească și impetuoasă care te cucerește și te impresionează. Nu sînt firește întotdeauna lucruri noi și neauzite în aceste articole, nu se află în ele răspunsuri la cine știe ce probleme savante. Însă din articolele sale se degajă o invitație de participare directă la problemele vieții noastre literare.

În pasiunea cu care scriitorul vorbește despre limba noastră literară și despre comorile literaturii orale, sau despre „Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena cea măiastră și cu părul de aur", simți dragostea acestui neostenit condeier pentru literatura noastră nouă, pe care o vrea frumoasă și pentru care se bate viforos.

Cea de-a doua carte a sa e intitulată „Cartea poreclelor". Sînt povestiri scurte despre istoria unor cuvinte din popor și a unor porecle de oameni. Întîmplări vechi, pitorești, sînt evocate de Camilar cu creionul său atît de personal. Camilar are, în cîmpul literaturii noastre, din punct de vedere al stilului, o personalitate bine definită și distinctă. E un moldovean căruia i-a plăcut să păstreze și să cultive limba poporului său și a făcut lucrul acesta cu un iscusit meșteșug.

Pentru părerea aceasta pledează și culegerea de povestiri din „Cartea poreclelor". Multe din ele își au izvorul în satul natal, în amintirile din copilărie ale scriitorului, fiu de răzeși, oameni cu minte luminată cum ni-i înfățișează adesea autorul. Sînt, multe din aceste povești, întîmplări triste și sfîșietoare, ca aceea intitulată „Anița Rusanca", înfățișînd istoria unei dragoste neîmplinite și tragice, sau ca aceea despre „Florea Viteazul". Altele sînt hazlii și vesele, arătînd izvorul unor porecle de ocară ca, de pildă, „Stratina Cîrnului", povestea în care Dochiței Cîrnului, servind la masa ei de nuntă, așa cum învățase „la niște domni mari din tîrg", drept aperitiv niște tartine — „stratine", cum le spun nuntașii — în timp ce aceștia se așteptau la bucate serioase obișnuite la asemenea prilejuri, i-a rămas numele de Stratina Cîrnului:

„Ce, vrei s-o pățești ca Stratina Cîrnului? Vrei să-ți ridici numele neamului în prăjină? Fă colaci, mari cît roata plugului"... Unele sînt povești din istorie, zugrăvind, de pildă, vremea lui Vodă Mavrogheni, cînd a luat naștere vorba tristă și rușinoasă „Țara lui Papuc".

Autorul s-a lăsat furat de aduceri-aminte și, credem, și-a împlinit un vis vechi, acela de a scrie niște povestiri cu sfătoșenia învățată de la bătrînii satului său. Și scriitorul poate fi mulțumit. Gîndul său s-a realizat întocmai, iar nouă ne-a fost transmisă emoția tuturor acestor istorii și întîmplări de demult.

Dinu SĂRARU

---

*) Eusebiu Camilar: „Cărțile săgetătorului", „Cartea poreclelor" — E. S. P. L. A., 1957.

O POVESTIRE TINEREASCĂ*)

Cartea lui Paul Schuster „Dracul și domnișoara din mănăstire" este povestea înfrîngerii de către niște elevi dintr-un liceu săsesc din Ardeal a unor vicisitudini ale perioadei imediat următoare eliberării țării; este povestea înfrîngerii unor prejudecăți și superstiții care țineau pe loc și chiar trăgeau înapoi, spre trecut, o generație căreia i se deschisese — prin actul de la 23 August 1944 — orizontul spre viitor. Se schițează, într-o oarecare măsură, și procesul de integrare a celor mai vîrstnici în acțiunea de reeducare a elementelor care, inconștient, făcuseră jocul organizațiilor paramilitare fasciste. În sfîrșit, un al treilea mesaj pe care-l putem descifra din cartea lui Paul Schuster este acela al evadării din mentalitatea clericală.

Povestirea imaginată de autor — purtînd în mare măsură amprenta veridicului — este simplă, liniară. Sub influența profesorului **Karl** *Knorr — un element progresist — și cu ajutorul activistului de partid Dinu Constantinescu, elevii clasei a VII-a a liceului săsesc pregătesc un spectacol de teatru. Inițiativa este a elevilor și ea s-a născut din necesitatea de a canaliza spiritul de colectivitate spre acțiuni obștești pozitive, constructive. Asistăm de la început la o serie de peripeții amuzante, în cursul cărora se definesc caracterele eroilor, se precizează obiectivele acțiunii. Elevii trebuie să lupte cu cerbicia prejudecăților de castă clericală a conducătorilor comunității evanghelice, provoacă o adevărată furtună în viața încremenită în canoane rigide a unei mănăstiri de maici și reușesc — pînă în cele din urmă, nu înainte de a trece cu dezinvoltură tinerească peste tot ce e învechit și putred — să-și găsească locul în mijlocul aspirațiilor maselor largi. Nu lipsesc din cartea lui Paul Schuster nici paginile lirice ale unei suave povești de dragoste dintre elevul Bastl și Liliala Bärbel.*

Paul Schuster
Der Teufel und das Klosterfräulein
JUGENDVERLAG BUKAREST

Un aspect pozitiv al lucrării lui Paul Schuster îl reprezintă, fără îndoială, modul în care autorul a reușit să se transpună în mentalitatea tinerilor săi eroi. El a găsit și a subliniat particularitatea care conferă fiecărui personaj o individualitate bine precizată. În multe din paginile sale, povestitorul a procedat clasic: a lăsat pe fiecare erou să acționeze conform temperamentului său, să interpreteze faptele după mentalitatea proprie. Luați în parte, eroii trăiesc, se mișcă, gîndesc și acționează fără intervenția autorului. Și aceasta nu numai în ce privește pe tineri, ci și pe cei vîrstnici, din care unii, deși numai cu o apariție episodică în povestire, au totuși trăsături bine definite.

Autorul cunoaște de asemenea foarte bine atmosfera care domnea în mănăstirile de maici, ca și în vechea școală — ruptă din complexul vieții sociale — care aveau misiunea de „a da cezarului ce este al cezarului", fără a se preocupa de faptul că au de-a face cu suflete de oameni care nu acceptau să devină simple mecanisme. Și aceste suflete, răzvrătindu-se, au spart tiparele împămîntenite, atunci cînd li s-a oferit prilejul.

Însă povestirea lui Paul Schuster este și deficitară. Procesul prin care tinerii săi eroi își impun personalitatea se produce lin, fără zguduiri, într-o atmosferă idilică menită să împace toate gusturile. Prezența bunei și blîndei tanti Dolly, salvatoarea situațiilor critice, sau apariția oarecum mecanică a activistului Dinu Constantinescu exact atunci cînd este nevoie de el, sau în fine, încercările de a zugrăvi apropierea dintre elevii sași și romîni, reprezintă pagini convenționale. Nu satisface nici finalul, puțin dulceag, care prăbușește pe răzvrătita maică Ferdinanda în convențional, după ce personalitatea ei a fost atît de judicios construită psihologicește. În căutarea finalului mulțumitor autorul a mers pe linia minimei rezistențe, cedînd unui punct de vedere factice.

În ciuda acestor deficiențe, „Dracul și domnișoara din mănăstire" rămîne o carte în care viața pulsează, atmosfera este veridică, efortul de obiectivare prezent. Etapă în procesul de definire a personalității literare a autorului ei, povestirea „Dracul și domnișoara din mănăstire" confirmă posibilitățile creatoare ale unui talentat prozator al minorității germane din țara noastră.

I. VOITA

---

*) Paul Schuster: „Der Teufel und das Klosterfräulein" — Ed. Tineretului, 1957.

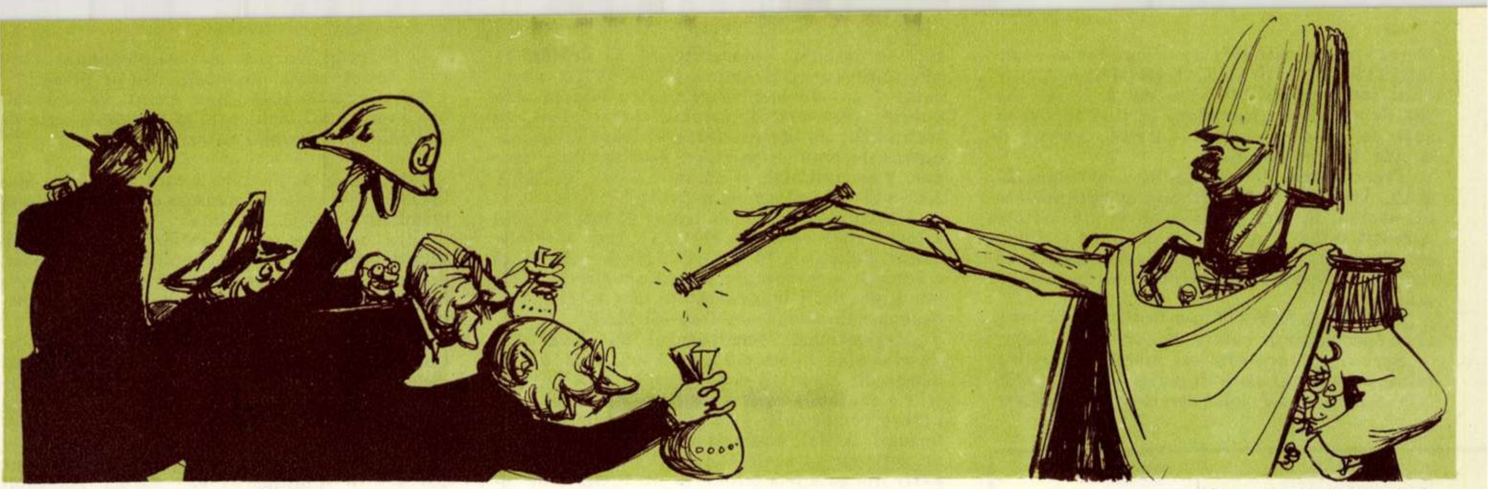

Desen de Cik DAMADIAN

Le bon plaisir du roi

Motto:

Aceasta este dorința mea
Carol al II-lea

Nenumărate și vrednice de admirație fură (scuzați) faptele ce au ilustrat domnia de aur și altă valută forte a lui Carol al II-lea. Dacă ai sta să le faci bilanțul, cred că și faimoasei mașini de calculat, capabilă de socoteli fenomenale, instantanee, i-ar trebui un răgaz mai îndelung decît cel folosit cînd operează în mod obișnuit statistica firmamentului sau a frunzelor dintr-o pădure. Frumoși și rodnici fură (scuzați) acei ani de poveste, dar nici unul — luați aminte — nici unul asemuitor anului de grație 1939, încununat de o mare biruință: răpunerea lui Max Aușnit.

Ca să se înțeleagă mai bine de ce acest eveniment merită a fi marcat cu o crestătură mai adîncă pe răbojul atîtor succese repurtate în decursul „glorioasei" sale cîrmuiri, e nevoie să se amintească anumite lucruri privind— ca să spunem astfel — „metoda de procedare" a lui Carol al II-lea. În fond, această metodă era simplă, ea exprimînd în esență acea concepție ultramonarhică, conținută în formula ce justifica toate actele și apetiturile suveranului: „le bon plaisir du roi", adicătelea pe romînește: „e dorința regelui".

Care muritor se putea făli că posedă în personalitatea lui morală un buchet în care să fie cuprinse atîtea „virtuți" intelectuale și administrative ca ale lui Carol II? Cine era mai învățat, mai gospodar, mai ostaș, mai economist, mai tehnician, mai... etc. etc.?

„Rege al culturii"! Putea părea insolită, dorința ca un aghiotant al său să aibă grija literaturii? Sau ca alt curtean de credință să supravegheze la imprimerie, tirajul abecedarelor, să verifice la fabrică, notînd (într-un registru cu insigna regală) numărul tăblițelor de gresie și colile cu abțibilduri?

„Rege al armatei!" Au nu era firească dorința înfrumusețării uniformei militare, după modelul în vigoare la music-holurile și teatrele de operetă pariziene mai ales cînd această dorință era încununată de rotunjirea vastelor buzunare regale?

„Rege al industriei naționale!" I se putea contesta prerogativa controlării personale a marilor uzine ce lucrau pentru stat? Cine era statul, mă rog, dumneavoastră?

Precum se vede, metoda nu era complicată. Din balconul zilelor noastre luminoase, aceste „maniere" apar uluitoare în ochii generației tinere, dau impresia, privite de la distanță, a unui spectacol de boscari, aducînd din zbor pe scenă ceasornicele și portmoneele publicului din sală hipnotizat. Curată magie, isprăvile regelui. S-ar zice că ele se efectuau printr-un fel de magnetism ce aducea de-a dreptul la palat, în mod pasiv, bunurile rîvnite. Era suficient ca magicianul să manevreze bagheta, pentru ca teribilii tigri ai finanței, formidabilii cerberi ai consiliilor de administrație, să se lase deposedați fără crîcnire, cu docilitate, consolîndu-se, bieții de ei, că vor găsi în alte compensații practice, mijloacele de a-și scoate paguba cu vîrf și îndesat. Așa, în 1937, pachetul de acțiuni al trustului zahărului s-a deplasat ca uns spre chimirul regesc. Cît trebuie să fi suferit magnații dulcelui extract de sfeclă, văzînd că imediat, pe piață, produsul acesta de larg consum a crescut în preț, de astă dată nu din inițiativa lor.

Să ne înțelegem. Este vorba aci de acele mari întreprinderi particulare sau de acele societăți anonime asupra cărora Carol al II-lea și-a exercitat irezistibila forță magnetică. Lăsăm la o parte diversele tranzacții ale statului —furnituri pentru Calea Ferată, concesionarea construirii de șosele către firme străine, import de armament și construirea de fortificații strategice (un ziar elvețian l-a poreclit admirativ: „regele sîrmei ghimpate"), împrumuturile contractate în Occident etc. etc. Toate aceste aranjamente oficiale îi aduceau automat comisioane grase, bașca suprapretul ce-i revenea exclusiv.

E drept că nici cei din jur — camarilă, miniștri, politicieni, intermediari veroși — nu pierdeau nici ei, deși înzestrați cu baghete mai modeste, deși erau obligați să spicuiască din ce a mai rămas după masivul seceriș al augustului stăpîn. Nimeni dintre cei îngrămădiți în jurul tronului, care-și lingeau buzele din mierea împroșcată de plescăitul potentatului, nu avea ceva împotrivă.

Dar poporul? Ehei, poporul! Pentru glasul lui, căluș. Pentru imprecația lui, închisoare, gloanțe.

În anul 1939, s-a întîmplat o drăcovenie nemaipomenită. Pentru prima oară în analele vrăjitoriei domnești, bagheta refuză să opereze. S-ar fi zis că o forță mai tare îi neutralizase magnetismul. Într-o zi, la un spart de pocker, ridicîndu-se stacojiu de pe jilț și poftindu-l pe partener la o parte, Carol îi spuse dulce:

— Dragă Max, dorința mea e ca acțiunile Reșiței să stea în seiful meu. Sper că ai să mi-o împlinești.

Marele industriaș, crezînd că majestatea sa glumește, își îngădui un zîmbet. Dar pe fața-i spînă i se așternu o paloare cadaverică, auzind repetîndu-se cuvintele regale, rostite pe un ton mai răspicat, acuma:

— Dorința mea este cum nu se poate mai serioasă, domnule Aușnit. Mi-ar face plăcere să știu cît mai curînd că aceasta este și plăcerea dumitale.

(„Hm, nu mă mai tutuiește— înregistră în gînd marele industriaș. E grav. Dar s-o creadă el că-s gata să marșez, numai fiindcă și-a exprimat fatidica dorință"). Surprinsese însă privirea lui Malaxa ațintită de la bar spre dînsul, peste balonul cu coniac ținut între palme. „Ăsta e în curent cu „dorința regelui" — își spuse marele industriaș cu un sentiment de amărăciune și ură.

Îi venise rîndul și lui. Ani în șir și-a închipuit că regele îl cooptase printre intimii săi, din admirație pentru capacitatea financiarului dovedită în acele impresionante lovituri care-l făcuse stăpînul celor mai importante industrii metalurgice din țară. Titan-Nadrag-Calan, Reșița, alte vaste întreprinderi comerciale, speculațiuni de bursă, transferuri, îi asiguraseră o avere fabuloasă, căreia îi putea face contrapondere doar averea rivalului său întru abilitate și noroc, Malaxa.

Acesta dovedise mai multă suplețe decît dînsul în ce privește „dorințele" lui Carol, cointeresîndu-l nesolicitat la vastele și bănoasele sale afaceri finanțate în primul rînd de stat. El, Max Aușnit, își imaginase că peșcheșul copios cu care cumpăra „amiciția" regală — cadouri prețioase făcute „duduiei"; importante sume pierdute voluntar seară de seară la pockerul carlist, înghițind netulburat — ca un perfect ageamiu — cacialmalele grosolane ale hohenzollernului; anumite servicii de ordin galant, etichetate popular codoșlîcuri — își imaginase, zic, că îmblînzise cu asemenea daruri (mizilicuri!) „dorințele" veșnic avide ale sultanului.

Se înșelase. Degeaba a pus pe urmă la bătaie, ingeniozitățile minții sale exersate în materie de tertipuri infailibile, demisionînd din consiliul de administrație al Reșiței, transferînd în străinătate acțiunile, acoperindu-se cu protecții bancare britanice și franceze. Regele era furios și neînduplecat. Așa! las' că are el ac de cojocul lui Max. Un „Rege și al justiției", posedă dreptatea în buzunar. Cu un asemenea auxiliar devotat, îl va sili el pe recalcitrant să se despoaie pînă la ultimul sfanț.

— Să fie arestat!

— Majestate — îndrăzni să-i atragă atenția un sfetnic prudent— nu-i bine ca justiția să-și bage nasul în afacerile lui Aușnit. Sînt acolo lucruri delicate...

— Să fie arestat! De cînd justiția e o amenințare pentru un suveran constituțional?

Cîteva luni durase harța asta palpitantă, urmărită cu înfrigurare de cercurile inițiate. Se făceau rămășaguri. Cedează? Nu cedează?

— Ascultați-mă, zicea vreun politician la Capșa. Max îl are la mînă pe Carol. Regele nu va îndrăzni.

— Fugi încolo... Îi pasă regelui de divulgări compromițătoare? Cui aparține justiția?

La 8 noiembrie 1939, Aușnit fu depus la Văcărești. Malaxa jubila. Dar cu asta meciul nu se termină.

Socot că e interesant de completat biografia personajului care s-a încumetat să nu ție seama de o dorință regală, nu din considerații morale — ferească sfîntul! — ci din mobiluri venale ce-l îngemănau cu Măria-sa, justificînd astfel dictonul cu turcul și pistolul. Actul de acuzare conține un material informativ de primă ordine, din care merită să extragem cîteva pasaje ilustrative și pentru ins și pentru epoca de pomină:

„Max Aușnit deținea pe lîngă calitatea de administrator delegat al Reșiței și pe aceea de director și mare acționar al societății TITAN-NADRAG-CALAN. Această dublă calitate, unită cu calitatea de mare acționar și vicepreședinte al societății „COMPAGNIE EUROPEENNE DE PARTICIPATIONS" (CEPI) din

Monaco, și cu calitatea de proprietar al societății TITAN-NADRAG-CALAN (METALUNIT) i-au facilitat posibilitatea de a frusta statul, de a periclita înarmarea țării și de a-și însuși în mod fraudulos enorme rezerve de devize în străinătate."

„Preocuparea de căpetenie a inculpatului MAX AUȘNIT a fost de a-și mări considerabil averea, în țară și mai ales în străinătate. A reușit astfel să devină un potentat al finanței europene — însă această ascensiune a făcut-o pe căi necinstite și sfidînd legile țării romînești"...

„Căci MAX AUȘNIT n-a fost un industriaș, ci un speculator de valori, un corsar de titluri."

„Spre a contura profilul moral al inculpatului, este destul să destăinuim că MAX AUȘNIT a avut în serviciul său doar indivizi certați cu justiția; este suficient să arătăm că unul dintre aceștia, anume ARONOVICI, a executat 6 ani de închisoare pentru fals în acte publice. Patronul îl socotea totuși ideal, ca instrument de afaceri veroase. După acești oameni care erau în serviciul inculpatului, așadar, personalitatea și onorabilitatea lui MAX AUȘNIT este elocvent definită."

„Un alt colaborator de frunte al inculpatului a fost fratele acestuia, EDGAR. Fost administrator, delegat la TITAN-NADRAG-CALAN, el a aranjat escrocheriile și măsluia documentele stînd mai mult în străinătate, dar lucrînd totdeauna sub semnătura fratelui MAX".

„Mașinațiunile inculpatului au durat ani de zile pînă în luna august 1939, cînd a fost demascat. Bănuind ce-l așteaptă, MAX AUȘNIT a căutat să distrugă o parte din actele ce-l puteau compromite și a recurs la diferite subterfugii. Astfel, a renunțat aparent la calitatea de acționar al societății METALUNIT, iar o parte din acte le-a trecut în străinătate în lunile august și octombrie 1939, prin complezența unui cetățean străin care poseda pașaport diplomatic. Aceste acte au fost predate în străinătate FRATELUI EDGAR."

În definitiv, cu cît a fraudat Aușnit patrimoniul uzinelor Reșița, pentru ca hoțiile lui să-l exaspereze pe Carol, făcînd să-i lase gura apă, de jind? Există în muntele de dosare, o piesă în care sînt condensate sumele revendicate de această întreprindere constituită parte civilă în procesul intentat fostului administrator-delegat. Cu titlu de document, desprindem din pomelnicul înșirat sec, pe șase file dactilografiate, cîteva cifre:

— 18.053.000 (optsprezece milioane, cincizeci și trei mii) franci francezi aur, reprezentînd titluri de împrumut. Echivalentul în lei al acestor titluri, calculat la cursul zilei, totaliza 68.877.493.

—Lei 10.346.405, reprezentînd daunele derivate din faptul deposedării societății Reșița de titlurile de rentă de mai sus.

— Lei 27.485.532, alte daune.

— 50.000 lire sterline, socotite la cursul de 672-75 lei lira.

— Lei 10.373.000, reprezentînd daune derivînd din diferența dintre cursul lirei sterline de mai sus și cursul la care aceste lire sterline puteau fi achiziționate la tîrgul liber.

— Lei 5.066.750, daune.

— 28.000 lire sterline.

— 6889 lire sterline.

— Lei 121.283.154, reprezentînd daune derivînd din diferența cumpărării de fier vechi.

— Lei 25.860.000, reprezentînd beneficiul de care a fost privată societatea Reșita prin lipsa a 18.254 tone de fier vechi, nefurnizat etc. etc.

Toate acestea însumau cîteva sute de milioane de lei.

Am spus că regele, ordonînd arestarea lui Aușnit, a crezut că a cîștigat partida. Era încredințat că financiarul, văzînd că nu e de glumit cu voința suveranului, va prefera rigorilor și umilinței detențiunii, libertatea. Un necontenit du-te-vino se stabili zile și săptămîni între palat și Văcărești. Solii însărcinați cu înduplecarea închisului răgușiseră de atîta elocință zadarnică. Aușnit era imperturbabil chiar cînd din porunca de sus i se înăsprea cu fiece refuz, regimul.

— Ei? — îi întreba regele pe plenipotențiarii săi, întorși mofluzi de la închisoare cu raportul.

— Nu vrea, majestate.

— Să fie imediat tuns!

A doua zi:

— Ei?

— Tot nu vrea, sire.

— Să fie numaidecît îmbrăcat în haine de ocnaș! Îl învăț eu minte! Îi scot eu încăpățînarea pe nas!

A treia zi:

— Ei?

— A făcut cerere să fie internat la sanatoriu, pe baza unui certificat medical că ar fi suferind de diabet.

— Sanatoriu?! Auzi, nerușinare! Să fie băgat imediat la secret!

Cîteva zile mai tîrziu:

— Ei?

— Nimic, sire.

— Cum? La secret, și continuă a fi încăpățînat?! Desigur că a corupt pe gardian ca să-i aducă icre negre, șampanie, și te pomenești, și femei. Îl știu eu...

— E tratat așa cum ați dat dispoziție, sire.

— Sînteți niște gugumani. Sictir de-aici!

La 15 martie 1940, Max Aușnit fu condamnat la șase ani închisoare și la cîteva sute de milioane despăgubiri către Reșița.

Iată din comentariul cu care ziarul lui Malaxa, marele industriaș rămas singur la dreapta tronului, a însoțit sentința.

„Era o vreme cînd capriciile senzualității acestui senior își aflau prompt (contra cost, și grație misitiei proxeneților de serai) satisfacțiile dorite... Erau chefurile intime ale marelui feudal al fontei.

Pe urmă, au venit chefurile mai publice: cavalerul de industrie aplica indirect amenzi asupra tuturor gospodăriilor de săteni și de tîrgoveți — șerbii politicieni îl asistau prin tarife vamale exorbitante ca să-și tripleze prețurile la pluguri și la cazmale, la burlane și la sobe. Miliardarul restituia obștei o porțiune din aceste profituri — sub forma noroiului împroșcat de nenumăratele sale automobile, sub forma bancnotelor delegate să fie pierdute la ruletă și la chemin-de-fer, pentru reclama emblemei sociale... În acest vălmășag de yachting și de sterline evadate, de Biarritz și de baccara, de fier vechi și de devize delapidate, un singur tezaur prospera: depozitele acumulate prin băncile străine de Max Aușnit, — amalgam de Stawisky și de Kreuger, corcitură de Ford și de Casanova".

EPILOG

„Serbarea pomului de crăciun de anul acesta la uzinele Malaxa a îmbrăcat aspecte dintre cele mai impresionante și mai mișcătoare. Cei ce au asistat la această solemnitate nu puteau să nu fie izbiți de bogata și frumoasa manifestație tradițională a pomului de crăciun, prilej de strălucitoare și neuitată bucurie pentru mii de copii și de caldă domolire a inimilor lumii muncitoare acolo prezentă.

În fruntea acestei bogate asistențe populare, în onoarea și folosul căreia era organizată festivitatea, se aflau: domnișoara Irina Malaxa, domnul N. Malaxa, I. Costache Malaxa, ing. Adrian Dumitrescu și întreg personalul superior al uzinelor.

Sosirea M.S. Regelui însoțit de doamna C. Argetoianu, Urdăreanu, general Condeescu a fost întîmpinată cu prelungi și calde ovații".

Așa își începe descrierea festivității, ce a avut loc în decembrie 1939, cronicarul gazetei lui Malaxa. Se adunaseră acolo cum rezultă din ampla dare de seamă, cei mai importanți reprezentanți ai industriei și comerțului, pentru a prăznui nu numai simbolic, ci și pămîntesc, două victorii îngemănate. A lui Carol asupra lui Max Aușnit. A lui Malaxa devenit singurul magnat al marii industrii grele romînești. Dar mai era și o a treia victorie, cuprinsă în celelalte două și de care se bucura o întreagă tagmă de fabricanți, chibiți, politicieni, misiți—cointeresați în pregătirile războinice tutelate de rege.

Sinistra perspectivă nu trezea nici o spaimă în conștiința lor. Dimpotrivă. Și dacă examinînd documentele anului de pomină, am găsit de cuviință să încheiem cu serbarea de crăciun, am făcut-o pentru că pînă și în această inocentă serbare s-au reflectat monstruos morala și delirul unei lumi curînd înecate de potop.

Muncitori, mame, copii — zice cronicarul. De cealaltă parte o selectă asistență în frunte cu Carol al doilea.

Cum a decurs festivitatea ? Ce lucruri nevinovate au agrementat programul consacrat, prin datină, desfătării celor mici? Ce cîntece dulci? Ce jocuri de veselie copilărească?

„M. .S. Regele și inginerul Malaxa au înțeles necesitatea acțiunii de înarmare de la care poporul oricepolitică ar face, nu trebuie să se dea în lături, care trebuie pusă pe planul întîi"...

Cu asemenea lucruri distractive, conținute într-un lung discurs al cuiva, cu această apologie a războiului a fost însuflețită serbarea copiilor. Asistența cu joben aplauda frenetic. Regele zîmbea fericit. Numai figurile muncitorilor erau crispate de ură și scîrbă.

Și atunci, în toiul euforiei de care erau cuprinși antreprenorii măcelului „în spe" s-a auzit, neașteptat, ca un geamăt de groază la un banchet de cheflii, glasul unui copil:

— Vreau acasă, mamă!

BRUNEA-FOX

notăm!

„ROȚILE" DE LA NETUȘ

Nu sînt roți de automobil, cum ar părea la prima vedere. Sînt însă roți din renumitul „Svaițer" romînesc, fabricat la Netuș, lîngă Agnita, în regiunea Stalin. In pofida găurilor, fiecare roată cîntărește între 60 și 90 de kilograme.

Fotografie de Ion FRIDMAN

IERI ȘI AZI...

Ieri, vila aceasta somptuoasă folosea ca locuință temporară unui acționar al fabricii de postav din Buhuși cînd venea să inspecteze fabrica din care storcea însemnate venituri.

Azi, transformată în cămin de zi, această vilă adăpostește zeci de copii pe care mamele, muncitoare în fabrică, îi lasă aci în timpul lucrului. Copiii se bucură de o îngrijire atentă sub supravegherea permanentă a medicului.

Fotografie de Mișa BUCULEI

CELE MAI BUNE JUCĂTOARE DE POPICE

Orașul Ploești a găzduit recent desfășurarea unei competiții sportive puțin obișnuite. Timp de trei zile, în sala clubului „16 Februarie" s-au desfășurat finalele campionatelor republicane, pe echipe feminine, la jocul de popice. „Bătălia" s-a dat între echipele cluburilor „Voința" din Timișoara, Sibiu și Cluj — singurele cluburi care au echipe formate numai din femei.

Titlul de campioană R.P.R. a fost cîștigat de formația din Timișoara.

Fotografia reprezintă solemnitatea înmînării cupei de campioană căpitanului echipei.

Fotografie de I. VERMONT

Noapte

Noaptea, către miezul ei, „băieții“ i-au bătut bătrînului profesor în ușa locuinței din Sinaia. „Băieții“ purtau dolmane lungi, roșcate, din fir de capră răsucit, bluze în culoarea prazului, pe dedesubt centură lată de piele, o curelușă trecută peste piept, catarame, catarame, pistoale încărcate și iarăși, catarame, catarame...

Profesorul purta halat, papuci și ochelari și avea barbă. Lucra la nu se știe al cîtelea studiu istoric sub aria circulară a lămpii cu abajur de pe birou.

— Vreți să stați de vorbă cu mine?

— Da, domnule profesor.

Mîna tremurîndă a lăsat stiloul și le-a indicat scaunele, fotoliile.

Asasinii au tăcut. Nu s-au clintit.

— Vrem să discutăm, afară.

— Afară? Unde?

— O să vedeți. Urmați-ne!

★

Ce-i drept, profesorul semănase vînt. Ațîțase adeseori studențimea să iasă în stradă, pentru interesele politicienilor veroși. Și culegea acum furtuna stîrnită și de dînsul.

Probabil că la aceasta s-o fi gîndit și el, cînd a coborît, escortat, treptele vilei și a fost urcat pe sus, în mașina cu perdelele trase.

Cînd a fost găsit, trupul lui, zvîrlit la margine de șosea, purta urmele celor mai cumplite sălbăticii.

Corpul — ciuruit de gloanțe. Barba — aproape smulsă. În gură, înfundate pînă la rădăcina beregății, cîteva exemplare din „Neamul Romînesc“, ziar ce-l condusese.

....

Oamenilor li s-a bătut noaptea în uși și ferestre.

— Cine e? — a întrebat tatăl cu dinții încleștați.

— Cine bate? — a scîncit copilul de sub plapumă.

— Ce vreți noaptea cu noi? — a vrut să-ntrebe mama, dar n-a mai putut, paralizată de frică.

Răspunsul a venit, cinic, stereotip, așa cum fusese rostit cu trei minute în urmă vecinului.

— Poliția. Oameni buni. Îmbrăcați-vă repede și ieșiți în stradă!

Coloanele formate din bărbați, femei și copii s-au îndreptat pe două drumuri către același destin.

Drumurile treceau pe la chestura de poliție și pe la gara Iașului. Ambele duceau la moarte.

Soarta celor intrați pe poarta largă a chesturii — fostul lăcaș al revistei „Viața Romînească“ — este cunoscută de oameni, de supraviețuitori și istorie. Trecute printr-un dublu șir de polițiști, jandarmi și SS-iști, victimele prevăzute în „Stabsplann“-ul Gestapoului au fost lovite cu druguri de fier în cap, sfîrtecate cu baioneta, împușcate.

Coloanei oprite în fața gării i s-a comandat pentru o jumătate de oră ridicarea brațelor în sus. Apoi i s-a poruncit să se trîntească cu burta la pămînt pînă ce vagoanele de marfă vor fi verificate la încuietorile ușilor, pe la ferestruicele acoperite cu table de fier și se va termina stropitul podelelor cu praf de carbid.

În fiecare vagon prevăzut pentru 40 de oameni, au fost înghesuiți, stîlciți, sufocați cîte 200 de inși. Apoi, garnitura cu ușile plumbuite și ferestrele bătute în cuie a pornit pe o distanță scurtă: Iași — Podul Iloaiei. Scurtă distanță. Suficientă însă pentru a lichida trei sferturi dintre acești călători sortiți morții!

★

Ce-a făcut regele cînd s-au pornit masacrele?

Nimic? Nu chiar...

Ziarele timpului stau mărturie: M.S. Regele a onorat cu prezența sa expoziția de pictură germană contemporană. Sau: M.M.S.S.L.L. Regele și Regina Mamă au binevoit să acorde Înaltul lor Patronaj balului organizat de „Ajutorul verde“.

Dar marea burghezie?

Doar ea, în cîrdășie cu monarhul, promova și susținea „băieții“, socotiți a fi cei mai dîrzi paznici împotriva comuniștilor.

Cît despre asasini...

Unii au fost pedepsiți de justiția populară, atunci cînd s-au revărsat zorii asupra chinuitei noastre țări. Alții or fi murit de moarte naturală. Poate mai e cîte unul ce se strecoară, camuflat, prin anii aceștia de împliniri. O mică parte dintre ucigași au reușit să se strecoare peste frontieră, undeva în occident, de unde țin predici de morală la microfoanele ce li s-au pus la dispoziție. Închipuiți-vă cine ar vrea să ne întoarcă vremea înapoi! Cine vorbește de libertate și democrație, de cultură și justiție!...

Ca și cînd memoria noastră ar fi pierit!...

Anton ALEXE

VĂ AMINTIȚI?

„Omagiul“ băieților în sarici și cu pistoale. Fruntea înaltă a profesorului poartă semnătura verde.

Cele mai devalorizate noțiuni ale fascismului: omul și umanitatea.

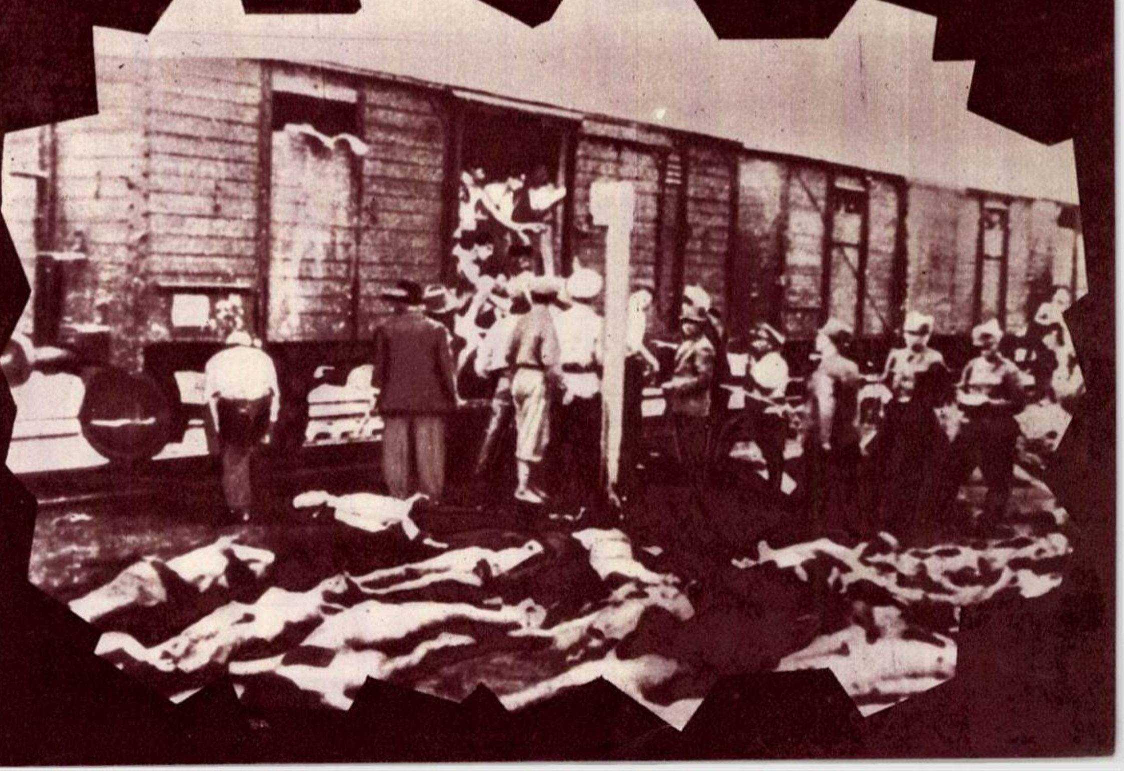

Atena

FOTOREPORTAJ

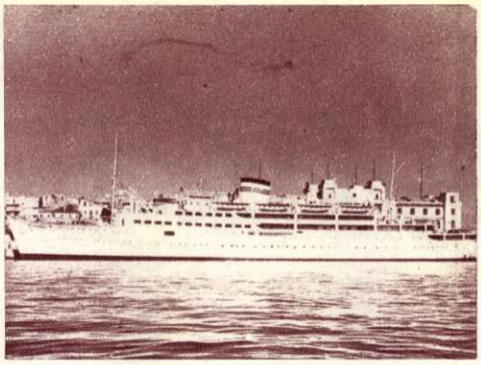
Vasul „Transilvania”

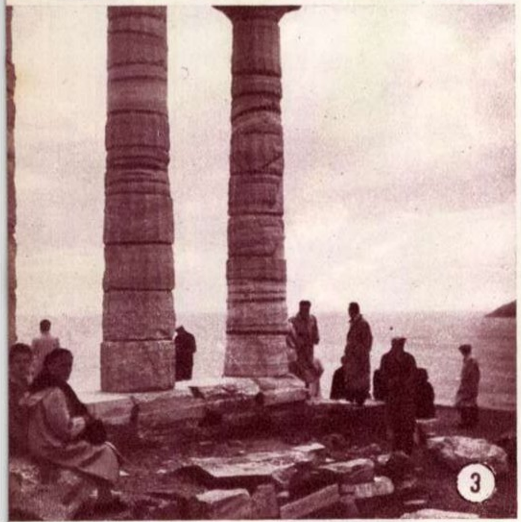

Cu toate asigurările pe care ni le-a dat dl Sapunachis, simpaticul primar al orașului Pireu, că va interveni pe lîngă zeii din Olymp pentru ca noi să beneficiem de tradiționalul cer senin al Greciei, în primele trei zile (din cele patru pe care le-am petrecut în Grecia) a plouat torențial. În schimb, zeii din Olymp și-au făcut de lucru tot timpul prin preajma noastră. De altfel, aveau și cu ce să se laude.

Zeița Athena, de pildă, a intervenit, cu siguranță, în momentul în care am urcat pe Acropole, oprind ploaia, sfîșiind norii și trimițînd un mănunchi de raze asupra propriului ei templu, Parthenonul (foto 1) — perfecțiunea aceasta unică, întruchiparea geniului grec, care învinge natura, fiindcă o domină, care învinge spațiul prin armonioasele și monumentalele ei proporții, care învinge timpul înfruntînd secolele. Dacă nu ar fi fost tot oamenii cei care au încercat să-l distrugă, poate că și astăzi, Parthenonul ar fi fost intact ca pe vremea lui Phidias. Această minune a lumii a avut însă de înfruntat multe barbarii; în secolul al XVII-lea, venețienii au bombardat Parthenonul transformat în arsenal de către turcii asediați. Dar vandalii cei mai temuți vin abia în secolul... al XIX-lea cînd lordul Elgin, ambasador al Angliei, obține permisiunea Sultanului să scoată còpii de pe statui și să ia cu el cîteva fragmente. A urmat sfărîmarea statuilor de pe frontoane, pentru a putea fi detașate și transportate în Anglia, împreună cu cea mai mare parte a frizelor. Primul vas a fost atît de încărcat încît a naufragiat în Marea Egee; (se pare că Poseidon, zeul mărilor, n-a fost străin de această întîmplare). Datorită acestui rușinos furt, Anglia se poate lăuda astăzi că oricine vrea să cunoască minunata artă greacă trebuie să treacă neapărat pe la British Museum.

De pe dealul Filopoppos (foto 2), Acropole ni se înfățișează în toată splendoarea lui. În stînga Parthenonului, se pot vedea Propyleele, iar la poalele Promontoriului, jur împrejur, se află Peripateticonul... Dar să nu intrăm în filozofie.

În noaptea de 28 octombrie, am putut avea rara șansă de a vedea Parthenonul iluminat: grecii sărbătoreau ziua victoriei asupra fascismului.

Noaptea, Atena, cu miile ei de reclame luminoase, jucăușe, ce clipesc necontenit, pare o metropolă modernă. Cu totul alt fel arată însă ziua acest oraș care se desfășoară pînă la mare, unindu-se cu Pireul. E vorba de acel specific balcanic pe care l-a avut cîndva și Bucureștiul nostru, cu cinci prăvălii pe zece metri de stradă, cu enorme firme de tinichea, care mai de care mai îmbietoare, că te miri cum de încap atîtea pe o suprafață atît de mică. Prăvăliile au mărfuri destule. Rari sînt însă cumpărătorii. Grecia este o țară săracă și obligațiile ei militare în cadrul N.A.T.O. nu constituie o bagatelă... Chiria lunară pentru două camere, hol și baie se ridică la 2500-3000 drahme. E lesne de imaginat situația unui cetățean care cîștigă doar 1500 drahme lunar (acesta nefiind cel mai mic salariu). O dată chiria plătită, îți este anevoie să mai profiți de faptul că îmbrăcămintea nu-i scumpă sau că vinul este delicios.

Pămîntul Aticei este sărac. Stîncă, numai stîncă și piatră arsă cu care leagă prietenie doar vița de vie și măslinul. În evocarea antichității — fie că e vorba de locul unde s-a întîlnit Laius cu Edip, sau de locul de întîlnire al muzelor pe muntele Eliconului, spre care adesea zbura legendarul Pegas — măslinul este martorul ocular al făuririi istoriei anticei Elade: foarte mulți măslini depășesc vîrsta impresionantă de 2.000 de ani!

Marea joacă în istoria Greciei antice un rol cu totul deosebit. Nu întîmplător cele mai multe temple au fost închinate lui Poseidon. Cel de la Capul Sunion (foto 3) avea menirea de a ocroti și încuraja pe anticii navigatori rătăcitori, care,

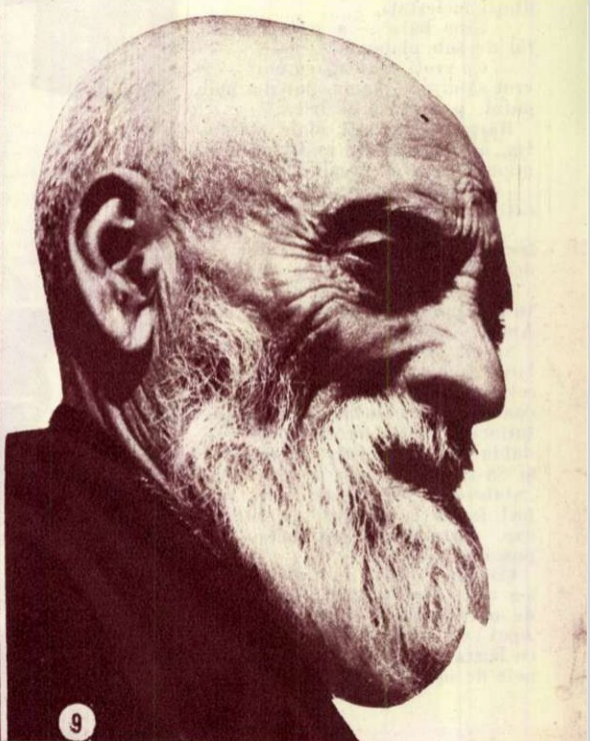

-Istambul

de Cik DAMADIAN

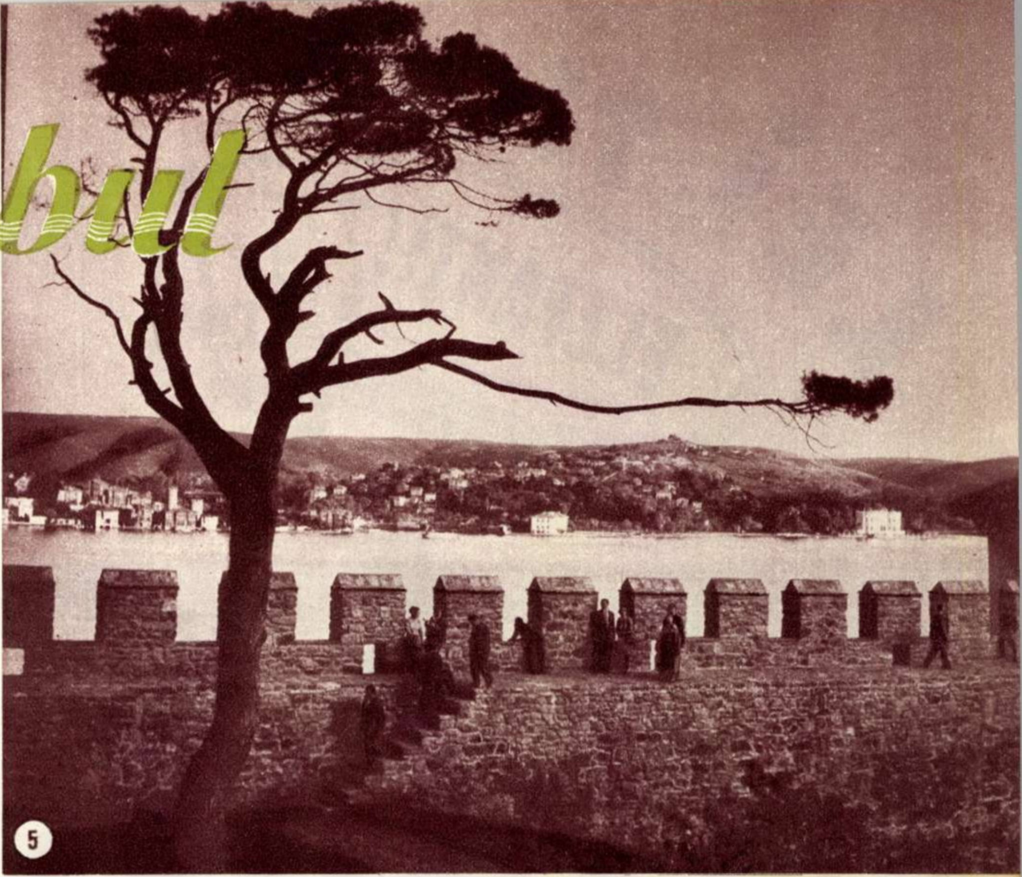

5

între marea nesfîrşită şi cer, zăreau deodată măreţul templu al speranţei.

La despărţire, prodigiosul şi neîntrecutul nostru ghid, Iani, ne spunea, arătîndu-ne Erechteionul (foto 4): „vedeţi, toate acestea sînt mîndria noastră. Elada străveche şi-a închinat geniul întruchipării înţelepciunii şi frumosului".

★

Dacă arta greacă a subordonat detaliul iscusit şi armonios monumentalului, în Turcia, respectiv în Istambul , totul trăieşte prin detaliu, pentru detaliu şi pentru culoare.

Fie că priveşti o casă, o stradă, o moschee sau o biserică bizantină, ai în fiece clipă senzaţia ineditului. În fiece clipă, schimbînd unghiul de vedere, vezi mereu altceva. Este greu să ai la prima vedere o idee de ansamblu asupra unui monument aşa cum este greu să recunoşti un oriental după limbajul său colorat şi galant. Pînă şi fortăreţele se supun acestei legi. Iată Rumeli Hisar (foto 5), construită în punctul cel mai strîmt al Bosforului de către Mahomed al II-lea, cu un an înainte de căderea Constantinopolului. Zidurile accidentate ţi se par, la prima vedere, dictate pur şi simplu de nevoile strategice deosebite ale locului. Aci Bosforul se numeşte Bogaz Kessen, adică „taie gît". Totuşi fantezia joacă un rol neaşteptat şi determinant în mişcarea sinuoasă a zidurilor cetăţii. Văzute de sus, se pare că zidurile scriu numele Profetului.

Moscheea lui Eyub — port-drapelul lui Mahomed — (foto 6) este unul din locurile cele mai sfinte ale mahomedanilor. Aci se păstrează spada Profetului pe care o purtau toţi sultanii. Faianţe persane din secolul al XVI-lea ornează pereţii, creînd o simfonie de culori. In curte, mii de porumbei se învîrtesc nestingheriţi pe lîngă fîntîna ablaţiunilor. Urcînd spre cimitirul Eyub din apropiere, poţi cuprinde cu ochii tot Cornul de Aur (foto 7). Rămîi mut de uimire în faţa priveliştii neasemuite, cu moscheile ce se estompează în zare pe fondul cerului străpuns de minarete.

Despre fiecare dintre moschei — Aia Sofia — moscheea albastră, Validi — moscheea lui Baiazid, a lui Fatih (foto 8), sau a lui Soleiman — s-ar putea scrie cîte o carte, ca şi despre nenumăratele vestigii ale grandoarei Bizanţului pe care le întîlneşti la tot pasul.

Dar iată că urcînd dealul întîlnim un bătrîn turc (foto 9) care cobora de la cafenea, unde-şi sorbise... ceaiul şi trăsese o narghilea (cafea nu există în Turcia de un an şi jumătate) şi cugetase, bineînţeles, la... deşertăciunea vieţii. Poate că era vreo legătură între lipsa de cafea şi tristeţea bătrînului Ali... Cine ştie?

Stambulul este legat de Galata prin podul Galata şi podul lui Ataturk. Deasupra Galataului, se află Pera, cartierul modern. Şi aci parcă treci dintr-o lume într-alta. Mergînd spre Buyuk Dere, pe malul european al Bosforului, vilele bogătaşilor se întrec care mai de care prin lux şi opulenţă. Iahturi şi bărci ultrarapide cu motor aşteaptă la toate cheiurile. Dincolo, spre Stambul, case despre care turiştii americani ar spune că sînt „pitoreşti," cu scîndurile prinse strîmb, putrezite şi şubrede, că te miri prin ce miracol mai proptesc cîte un balcon, în loc să cadă grămadă peste tine.

★

Nesfîrşit de lungi şi pline au fost cele zece zile de croazieră pe bordul „Transilvaniei". Mi-am îmbogăţit cunoştinţele. în aceste puţine zile, cu comorile de artă făurite de geniul antichităţii în zeci şi zeci de veacuri.

Printre altele am aflat, cu părere de rău, că nici turcii şi nici grecii nu ne prea cunosc pe noi şi nici viaţa noastră. La Pireu, de pildă, localnicii se mirau că sîntem bine îmbrăcaţi, iar la Istambul un ziarist m-a întrebat — arătîndu-mi-l pe preotul Alexandru Ionescu, turist ca şi mine:

— Nu cumva e deghizat?

Iar eu i-am răspuns:

— Prietene, cred că trebuie să ne cunoaştem mai bine. Popoarele noastre n-au decît de cîştigat din această prietenie.

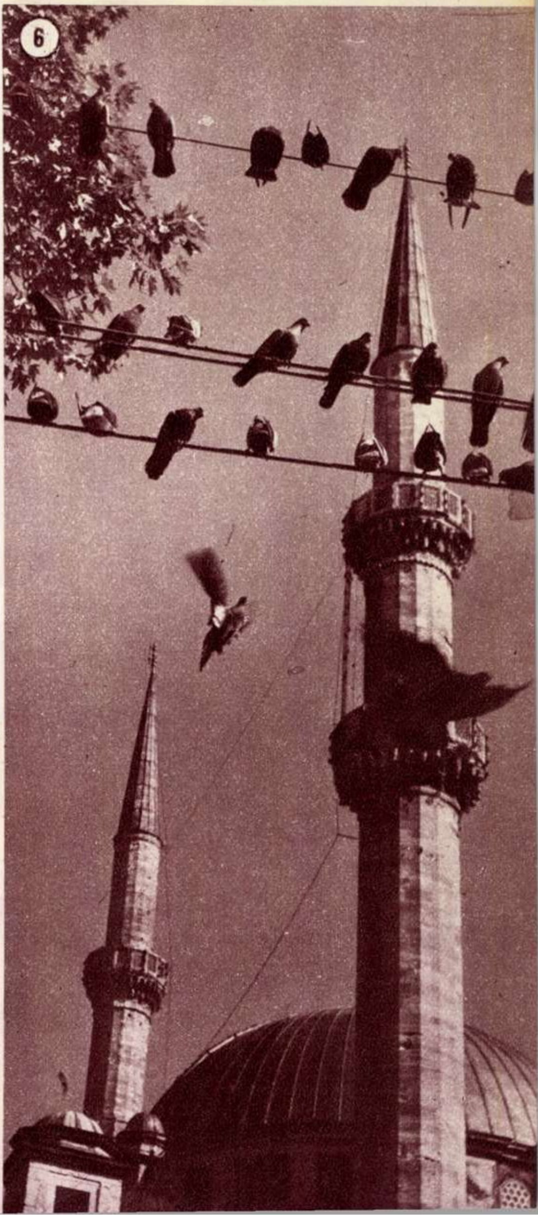

6

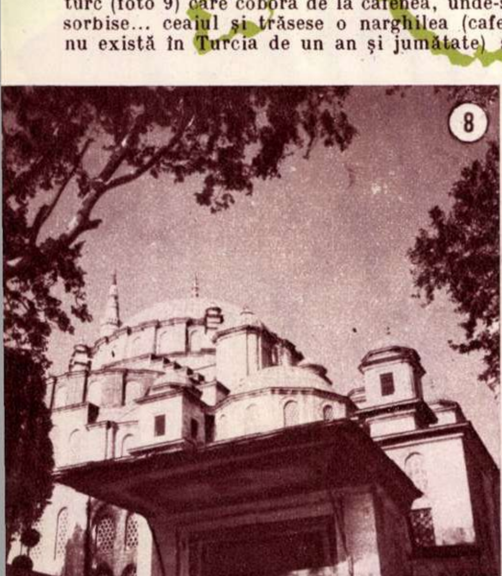

8

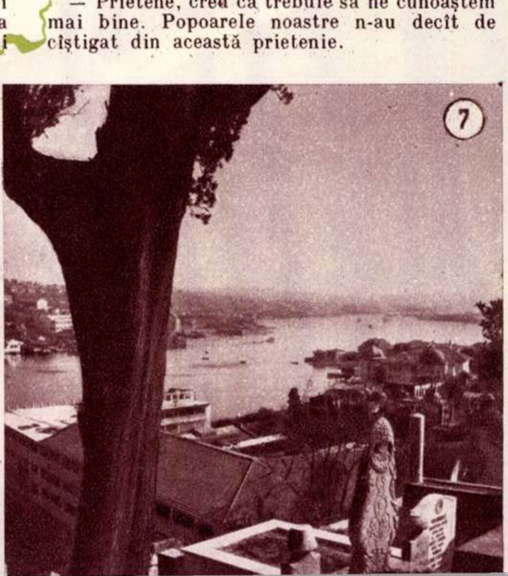

7

LEI, TIGRI, ELEFANȚI!

Tigrul, care e furios ca... un tigru, sare docil ↑ prin cercul de foc numai fiindcă aceasta-i dorința dresorului. Ce-o fi gîndind însă, în sinea sa, acest buclucaș locuitor al junglei, preferăm să ne închipuim de dincolo de gratiile arenei. E mai sigur!

Dacă m-ați întreba ce mi-a plăcut cel mai mult în spectacolul circului german „AEROS", n-aș sta pe gînduri pentru răspuns. Categoric, urșii bruni. Sînt prietenoși, jucăuși, știu să facă — fără mofturi — o mulțime de lucruri nostime și, pe deasupra, dovedesc o politețe încîntătoare pe care n-o prea întîlnim, de pildă, la unii concetățeni ai noștri din tramvai!...

Îmi vine însă în minte și dresura de 14 lei și leoaice. M-a făcut să stau cu sufletul la gură și să nu-mi economisesc entuziasmul.

Dar vorbind de lei, am ajuns în junglă. Deci, e cazul să vă spun că, pe cît sînt de afurisiți tigrii, pe atît sînt de potolite panterele; elefanții sînt plini de demnitate și de bunăvoință.

Furată de exotismul spectacolului am cauzat grave și nedrepte daune celorlalte numere din program. N-am vorbit nimic despre originalul bucătar ce nu găsește alt loc pentru farfuriile lui decît în vîrful unor bețe, despre temerarii acrobați **PRIMLETTY** și **TULANOS**, despre dansatoarea pe sîrmă, despre... Dar bine, dragi cititori, înțelegeți-mă: secretarul de redacție nu mi-a dat spațiu decît pentru douăzeci de rînduri și eu... Apoi, să vă mărturisesc ceva: mă grăbesc să mă duc la circ. Poate găsesc bilete să-mi duc nepoțica. Știți, ea nu se mulțumește numai cu două pagini de revistă!

M. S.

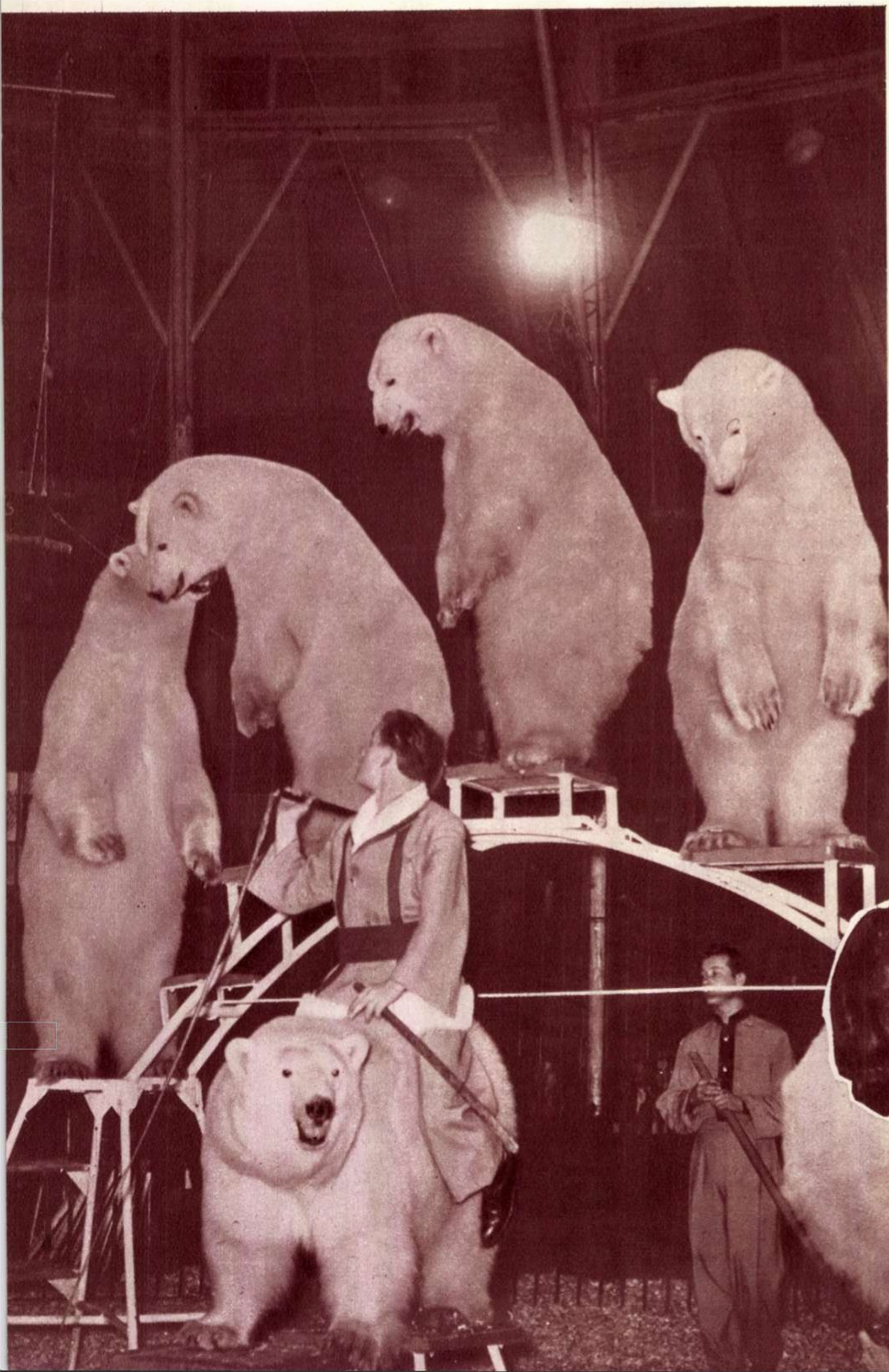

După cum vedeți, cetățenii împărățiilor polare s-au adunat în arena circului și par a nu a avea altă dorință decît să cucerească prin arta lor ← inimile spectatorilor romîni.

Tandrețe...
↓

Vă place să vă dați în leagăn? In cazul unui răspuns afirmativ, adresați-vă cu toată încrederea acestor elefanți cumsecade și generoși...

↑
Frumoasa blondă nu este numai un „cap de afiș", ci și o iscusită gimnastă.

☆

Clovnii! S-ar putea oare concepe spectacol de circ fără acești strălucitori și șugubăți artiști ai arenei?
←

☆

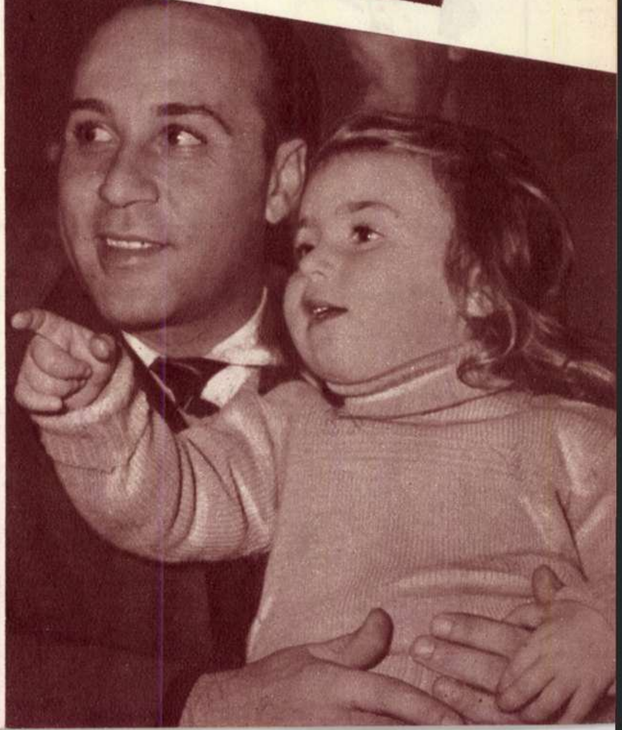

Doina-i cucerită și fiindcă se bucură de o vîrstă cînd vecinii nu se supără că vorbește cu voce tare în timpul spectacolului, ea face pe loc declarații entuziaste tăticului care a avut buna idee s-o aducă la circ.

Fotografii de A. LOVINESCU

DISPARIŢIA DOSARULUI CENUŞIU!

Bobiţa, detectiv amator...

CAPITOLUL XII: „AMPRENTE DIGITALE"

DE GEORGE VOINESCU

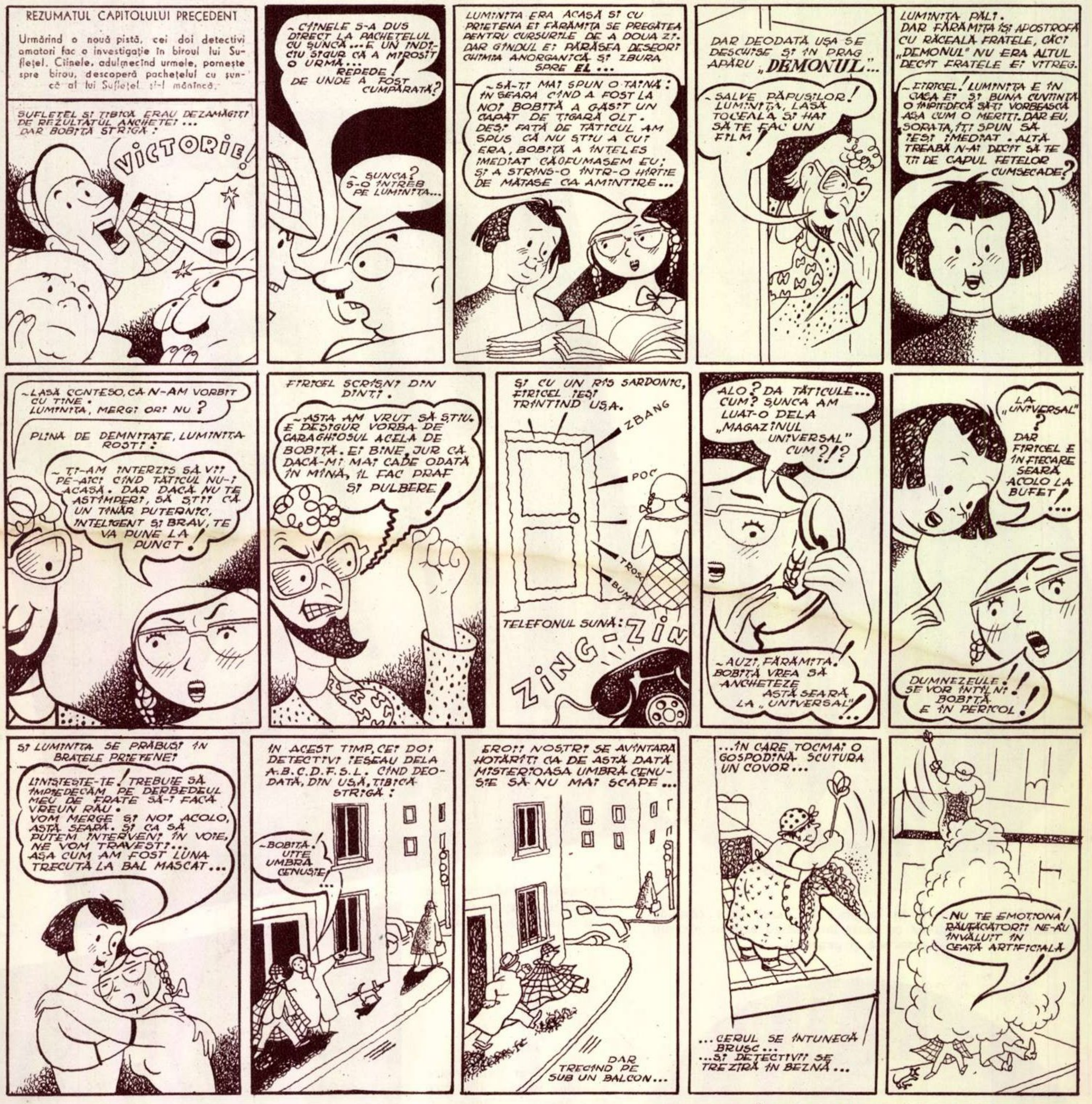
REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT
Urmărind o nouă pistă, cei doi detectivi amatori fac o investigaţie în biroul lui Sufleţel. Cîinele, adulmecînd urmele, porneşte spre birou, descoperă pacheţelul cu şuncă al lui Sufleţel şi-l mănîncă.
SUFLEŢEL ŞI TIBICĂ ERAU DEZAMĂGIŢI DE REZULTATUL ANCHETEI... DAR BOBIŢĂ STRIGĂ:
VICTORIE!
– CÎINELE S-A DUS DIRECT LA PACHEŢELUL CU ŞUNCĂ... E UN INDICIU SIGUR CĂ A MIROSIT O URMĂ... REPEDE! DE UNDE A FOST CUMPĂRATĂ?
– ŞUNCA? S-O ÎNTREB PE LUMINIŢA...
LUMINIŢA ERA ACASĂ ŞI CU PRIETENA EI FĂRÂMIŢA SE PREGĂTEA PENTRU CURSURILE DE A DOUA ZI. DAR GÎNDUL EI PĂRĂSEA DESEORI CHIMIA ANORGANICĂ ŞI ZBURA SPRE EL...
– SĂ-ŢI MAI SPUN O TAINĂ: ÎN SEARA CÎND A FOST LA NOI BOBIŢĂ A GĂSIT UN CAPĂT DE ŢIGARĂ OLT. DEŞI FAŢĂ DE TĂTICUL AM SPUS CĂ NU ŞTIU A CUI ERA, BOBIŢĂ A ÎNŢELES IMEDIAT CĂ O FUMASEM EU; ŞI A STRÎNS-O ÎNTR-O HÎRTIE DE MĂTASE CA AMINTIRE...
DAR DEODATĂ UŞA SE DESCHISE ŞI ÎN PRAG APĂRU „DEMONUL"...
– SALVE PĂPUŞILOR! LUMINIŢA, LASĂ TOCEALA ŞI HAI SĂ TE FAC UN FILM!
LUMINIŢA PĂLI. DAR FĂRÂMIŢA ÎŞI APOSTROFĂ CU RĂCEALĂ FRATELE, CĂCI „DEMONUL" NU ERA ALTUL DECÎT FRATELE EI VITREG.
– FIRICEL! LUMINIŢA E ÎN CASA EI ŞI BUNA CUVIINŢĂ O ÎMPIEDECĂ SĂ-ŢI VORBEASCĂ AŞA CUM O MERIŢI. DAR EU, SORAŢA, ÎŢI SPUN SĂ IEŞI IMEDIAT. ALTĂ TREABĂ N-AI DECÎT SĂ TE ŢII DE CAPUL FETELOR CUMSECADE?
– LASĂ CONTESO, CĂ N-AM VORBIT CU TINE. LUMINIŢA, MERGI ORI NU?
PLINĂ DE DEMNITATE, LUMINIŢA ROSTI:
– ŢI-AM INTERZIS SĂ VII PE-AICI CÎND TĂTICUL NU-I ACASĂ. DAR DACĂ NU TE ASTÎMPERI, SĂ ŞTII CĂ UN TÎNĂR PUTERNIC, INTELIGENT ŞI BRAV, TE VA PUNE LA PUNCT!
FIRICEL SCRÎŞNI DIN DINŢI.
– ASTA AM VRUT SĂ ŞTIU. E DESIGUR VORBA DE CARAGHIOSUL ACELA DE BOBIŢĂ. EI BINE, JUR CĂ DACĂ-MI MAI CADE ODATĂ ÎN MÎNĂ, IL FAC PRAF ŞI PULBERE!
ŞI CU UN RÎS SARDONIC, FIRICEL IEŞI TRÎNTIND UŞA.
ZBANG
POC
TROSC
BUM
TELEFONUL SUNĂ: ZING-ZIN
ALO? DA TĂTICULE... CUM? ŞUNCA AM LUAT-O DELA „MAGAZINUL UNIVERSAL" CUM?!?
– AUZI, FĂRÂMIŢA. BOBIŢĂ VREA SĂ ANCHETEZE ASTĂ SEARĂ LA „UNIVERSAL"!...
LA „UNIVERSAL"? DAR FIRICEL E ÎN FIECARE SEARĂ ACOLO LA BUFET!...
DUMNEZEULE!! SE VOR ÎNTÎLNI! BOBIŢĂ E ÎN PERICOL!
ŞI LUMINIŢA SE PRĂBUŞI ÎN BRAŢELE PRIETENEI
LINIŞTEŞTE-TE! TREBUIE SĂ ÎMPIEDECĂM PE DERBEDEUL MEU DE FRATE SĂ-I FACĂ VREUN RĂU. VOM MERGE ŞI NOI ACOLO, ASTĂ SEARĂ. ŞI CA SĂ PUTEM INTERVENI ÎN VOIE, NE VOM TRAVESTI... AŞA CUM AM FOST LUNA TRECUTĂ LA BAL MASCAT...
ÎN ACEST TIMP, CEI DOI DETECTIVI IEŞEAU DELA A.B.C.D.F.S.L. CÎND DEODATĂ, DIN UŞĂ, TIBICĂ STRIGĂ:
– BOBIŢĂ! UITE UMBRA CENUŞIE!...
EROII NOŞTRI SE AVÎNTARĂ HOTĂRÎŢI CA DE ASTĂ DATĂ MISTERIOASA UMBRĂ CENUŞIE SĂ NU MAI SCAPE...
DAR TRECÎND PE SUB UN BALCON...
...ÎN CARE TOCMAI O GOSPODINĂ SCUTURA UN COVOR...
...CERUL SE ÎNTUNECĂ BRUSC... ...ŞI DETECTIVII SE TREZIRĂ ÎN BEZNĂ...
– NU TE EMOŢIONA! RĂUFĂCĂTORII NE-AU ÎNVĂLUIT ÎN CEAŢĂ ARTIFICIALĂ!

CAP. URMĂTOR: „AUTOMOBILUL MISTERIOS"

Sfaturi practice

Nu neglijaţi ochii. Odihniţi-i din cînd în cînd. Nu-i obosiţi peste măsură. Cînd citiţi, cartea trebuie să fie luminată, iar ochii să stea în umbră. Nu citiţi niciodată la întuneric sau la o lumină slabă. Să nu credeţi că aveţi o lumină bună dacă staţi în plin soare. Purtaţi ochelari de calitate bună; cei răi deformează imaginile şi obosesc muşchii ochilor. Ţineţi seama că ochii albaştri sau verzi sînt mai sensibili decît cei negri.

Aerisire. Mirosul urît din apartamente dispare, evaporînd în încăperi următorul amestec: 200 gr esenţă de eucalipt şi 100 gr de formol.

Pentru a înlătura stratul calcaros care se formează cu timpul pe fundul ibricelor sau ceainicelor în care se fierbe apa, ajunge să turnaţi înăuntru puţin oţet şi să lăsaţi astfel timp de 24 de ore.

Înainte de a stoarce o lămîie ţineţi-o cîteva secunde în apă caldă, veţi scoate din ea o cantitate dublă.

O carne tare se frăgezeşte dacă la fiert i se adaugă puţin oţet. La fript este bine să se îndepărteze tendoanele şi pieliţele care se string întărind friptura.

Cînd carnea e ţinută negătită prea mult timp începe să aibă miros neplăcut. Pentru a face să dispară mirosul, se pune o clipă la cuptor, la foc tare, apoi se spală imediat cu apă rece sau ceai de muşeţel (după care se clăteşte în 2-3 ape).

Cînd dorim să păstrăm carnea mai multă vreme, o frecăm bine cu următorul amestec: 8 părţi sare de bucătărie, o parte salpetru şi o parte acid salicilic. Inainte de întrebuinţare ţinem carnea cîtva timp în apă rece.

Dacă ne rămîn cîteva gălbenuşuri de ou le putem păstra mai multe zile, punîndu-le într-un vas curat şi turnînd deasupra apă rece pînă se acoperă complet.

T. A. P. L. PLOEŞTI
VIZITAŢI RESTAURANTELE:
„PRAHOVA", TERASA „11 IUNIE" ŞI „CIOCÎRLIA"
Se servesc preparate culinare la dejun, seara, grătar special. Vinuri selecţionate. Orchestră romînească şi de jaz.
Reţineţi mese din timp pentru revelionul 1958.

Sfatul medicului

INFARCTUL MIOCARDIC

Prin materialul de mai jos, răspundem tov. Magdalena Ionescu din Buzău care ne-a întrebat; „Ce este și cum se tratează infarctul miocardic“.

Se știe că inima omului este constituită dintr-un mușchi puternic, a cărui forță de contracție face posibilă pomparea sîngelui în întregul organism. Acest mușchi (miocard) este bogat irigat de vase arteriale și venoase, ai căror pereți au, în mod normal, o anumită structură, ce permite circulația sîngelui fără obstacole. Miocardul este hrănit de acest sînge și poate funcționa în bune condiții, asigurînd astfel circulația în tot corpul. Se întîmplă însă ca, în cadrul a două boli generale ale organismului, și anume în arterioscleroză (îngroșarea pereților arteriali) și în ateroscleroză (depunerea de grăsimi în pereții arterelor), arterele cordului (arterele coronare) să sufere modificări. Infarctul miocardic despre care vrem să vorbim survine în urma întreruperii brusce a circulației sîngelui într-una din ramurile arterei coronare astfel modificate. Din cauza acestei întreruperi, teritoriul muscular respectiv, nemaiprimind principiile nutritive necesare activității și viabilității sale, se necrozează („moare“), se dezorganizează. Necroza cauzată de întreruperea circulației într-o porțiune de țesut se numește infarct; în cazul nostru, deci, este vorba de infarct miocardic.

Descrisă pentru prima oară de clinicienii ruși Obrazțov și Strajesko, boala este azi îndeaproape cunoscută, datorită lucrărilor școlii pavloviste sovietice, reprezentată de Bîkov, Anicikov și alții.

Un rol deosebit de important în producerea infarctului miocardic îl are sistemul nervos central (creierul și mai ales scoarța cerebrală) — stările de surmenaj, emoțiile puternice, și repetate, ore insuficiente de somn, repaus insuficient, lipsa de exercițiu fizic, abuzurile de toxice etc., fiind întîlnite în majoritatea cazurilor imediate ale bolii.

In momentul producerii infarctului, bolnavul simte o puternică durere precordială (în dreptul inimii), sau, cel mai deseori, în dreptul stomacului; durerea e însoțită de o mare stare de neliniște, de agitație. Tensiunea arterială îi scade uneori brusc, ca urmare a stării de șoc provocate de durere, și ea este urmată treptat de febră moderată. Incă din primul moment al declarării bolii, bolnavul trebuie pus în repaus absolut, eventual reținut chiar la locul accidentului, unde trebuie chemat medicul. Primul ajutor medical ce i se dă este administrarea morfinei, care îi ușurează durerea, reducîndu-i deci, tendința la șoc. O dată ajuns în clinică — pentru că bolnavul trebuie internat imediat ce este posibil — i se îngrijește starea de șoc, dacă este prezentă, i se administrează medicamente vasodilatatoare coronariene și anticoagulante etc. Tratamentul de bază însă continuă să rămînă și în spital repausul absolut, atît fizic cît și psihic. Căci și cel mai mic efort ar putea face posibilă ruperea mușchiului cardiac în punctul slab unde s-a produs infarctul și ar aduce bolnavului moartea fulgerătoare. De-abia în săptămîna a patra sau a cincea de la accident, cînd porțiunea infarctizată s-a cicatrizat, bolnavul poate părăsi la indicația medicului, patul, schimbîndu-l cu repausul într-un fotoliu, urmînd ca numai treptat să se ridice, să facă cîțiva pași prin cameră etc. Pentru aceleași motive arătate mai sus, alimentația bolnavului trebuie să fie ușoară, cruțînd eforturile inimii. Se vor evita grăsimile în exces, tocăturile, conservele, sosurile etc.

Grija trebuie să cadă însă pe tratamentul preventiv al bolii. Cei predispuși la infarct, adică bolnavii de arterioscleroză sau de ateroscleroză, bolnavii cu hipertensiune arterială și, mai ales, cei cu accese de angină pectorală, maladie care de cele mai deseori poate duce la infarct, trebuie în primul rînd să-și menajeze sistemul nervos. Se vor evita muncile de mare răspundere precum și munca intensă, implicînd o stare de încordare mintală continuă, cu ore insuficiente de somn și de repaus și cu lipsa unui exercițiu fizic adecvat; se vor evita emoțiile (mai ales cele neplăcute), oboseala psihică, abuzurile toxice (fumatul, alcoolul), abuzurile sexuale. De asemenea, se vor evita abuzurile alimentare, dîndu-se bolnavului mese ușoare cantitativ reduse și repetate și recomandîndu-i-se o masticație lentă, precum și grija de a nu depăși greutatea permisă de vîrstă și de înălțime. In același timp, acești bolnavi trebuie activ urmăriți de medicii de circumscripție, pentru a putea fi descoperite la timp semnele prevestitoare ale unei insuficente circulații în coronare.

Deși infarctul miocardic este o boală foarte grea, totuși bolnavul nu rămîne pentru tot restul vieții incapabil de orice fel de muncă. După îngrijirea spitalicească și după concediul medical necesar, el poate fi reîncadrat în munci adecvate (muncă șezîndă) cu eforturi gradate și ușor progresive.

Este un lucru cunoscut...
Toate femeile apreciază produsele de parfumerie
MACUL ROSU

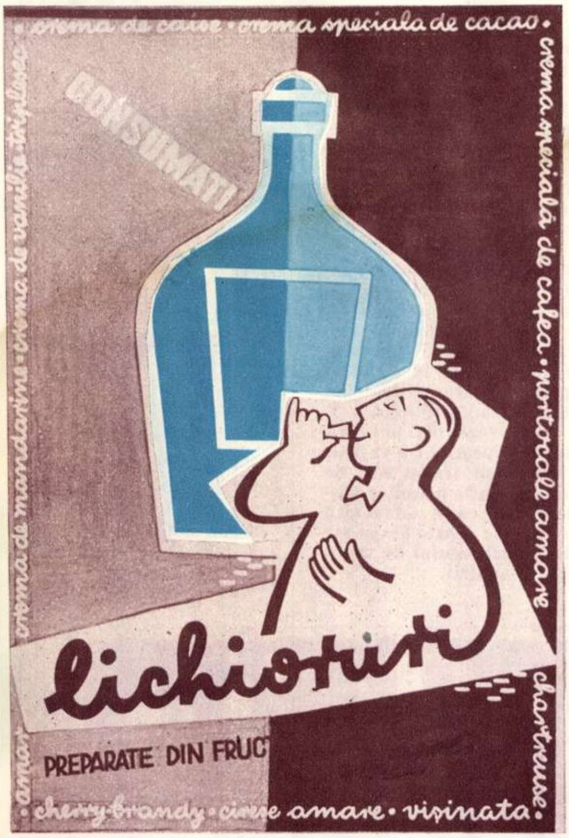

crema de caise • crema specială de cacao •
crema specială de cafea • portocale amare •
chartreuse •
cherry brandy • cireșe amare • vișinata •
amar • crema de mandarine • crema de vanilie • triplsec •
CONSUMAȚI
lichioruri
PREPARATE DIN FRUCTE

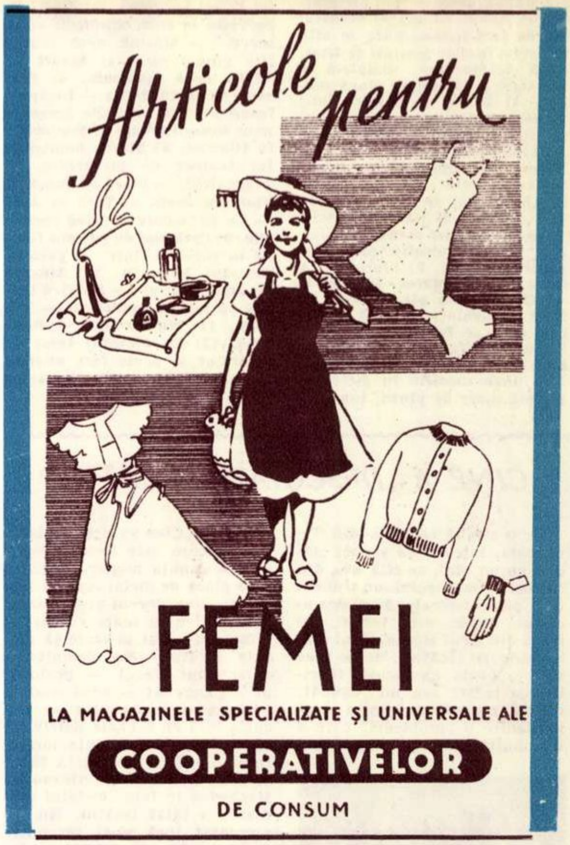

ICOMREGIOCOOP – CRAIOVA

desface

prin magazinele cooperativelor

SORTIMENTE BOGATE DE:
CONFECȚII DE TOT FELUL SPECIFICE SEZONULUI DE IARNĂ

Încălțăminte cu talpă de cauciuc și bovină. Articole de menaj, jucării variate și podoabe pentru pomul de iarnă.

O. C. L. ALIMENTARA INTERRAIONALA PLOEȘTI

vă oferă un cadou util și plăcut.

SORTIMENTE VARIATE DE:
PRODUSE ZAHAROASE
ȘI
LICHIORURI FINE

la magazinul COMALIMENT precum și la toate unitățile sale.

Cuvinte încrucișate

DIN INDUSTRIA TEXTILĂ

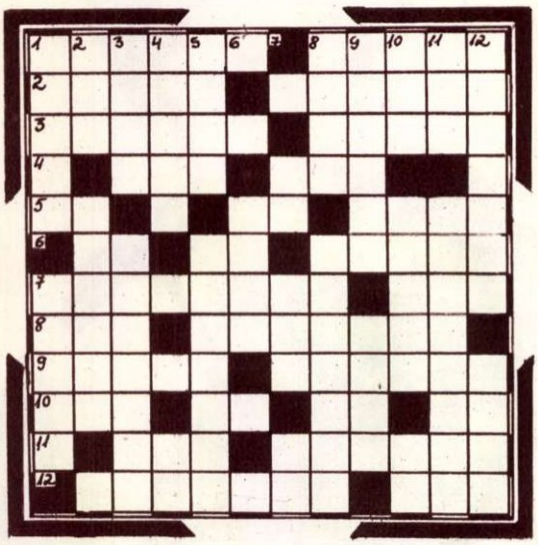

ORIZONTAL: 1) Țesătură din fire de borangic — Partea războiului de țesut prin care trec firele de urzeală. 2) Pantaloni din stofă groasă — Sînt preferați cei de nylon (sing.) 3) Cantitatea de fire toarse, care se află pe țevile fuselor mașinii de filat, după înfășurarea completă a acestora — Un fel de pînză subțire. 4) Dimie — Iubesc (lat.) 5) Niculae Popescu — Inceputul și sfîrșitul unui fir de bumbac — Lînă cenușie. 6) In rufe! — Măsură de suprafață — Supus acțiunii gazelor. 7) Fabrică unde bumbacul puf se transformă în fire — Fire. 8) Uzinele Textile Arad — Țesătură rară de bumbac sau mătase folosită mai ales pentru broderii. 9) Sincer — A trece lîna prin darac. 10) Posedă — Cămașă din pînză de in — Notă muzicală — Plantă textilă din care se fac pînzeturi. 11) Stradă în Franța! — Produsele textile gata pentru a fi ambalate. 12) Pînza socotită în metri — Bucată mare de pînză, top.

VERTICAL: 1) Oraș industrial italian cunoscut pentru țesăturile sale de mătase — Eșarfă. 2) Fir de bumbac răsucit subțire (pl.) — Lucrător la ring. 3) Servește la copt cozonacii și la servit — Mașină care toarce fire groase (pl.). 4) Mauri — Veche notă muzicală. 5) Servește la cernut făina — Incăpere înzestrată cu mașinile necesare unui anumit proces de producție, în filatură. 6) Starea bumbacului înainte de prelucrare. 7) Trage ițele! — Șterg cu guma — Florescu Jean. 8) Țară în Asia — Un ac cu care se prind țesăturile. 9) Carbonat de potasiu folosit la vopsitul lînii — Țară în Orientul Mijlociu. 10) Măsură de suprafață (pl.) — Fabrică textilă cu mii de muncitori — Tiv tăiat. 11) Nu vorbesc — Pierdută. 12) Cu ajutorul celor de laborator se poate face analiza firelor textile — Il găsești pe deget și la ring.

CINE A „DESCUIAT“ LACĂTUL?

Pe o stradă centrală din Timișoara, într-o nișă a unei clădiri cu un etaj, se află una din curiozitățile orașului: un trunchi de pom, ferecat. Povestea acestui copac este veche: datează din Evul Mediu. Unul dintre meșterii lăcătuși, de pe acea vreme, poate un iscusit făuritor de lacăte sau un șugubăț, ori chiar și una și alta, a lăsat moștenire o „problemă“ care a dat multă bătaie de cap urmașilor săi. „Cine va descuia lacătul cu care este ferecat capacul — anunța meșterul lăcătuș pe o placă de metal, prinsă alăturea — va deveni proprietarul clădirii“. S-au scurs veacuri și nimeni n-a fost în stare să descuie lacătul. Nu demult — chiar anul trecut — probabil un alt șugubăț — unul modern — i-a găsit leacul. Nu l-a descuiat însă cu o cheie potrivită, așa cum a fost dorința meșterului din Evul Mediu. A făcut ceea ce a făcut și Alexandru Machedon în fața „nodului gordian“: a tăiat lacătul. Nu s-a prezentat însă să-și revendice dreptul de proprietate. Nu fiindcă ar fi mers cu gluma prea departe, ci pur și simplu pentru a se feri de consecințe. Timișorenii, care se mîndresc cu iscusința vechiului meșter făuritor „de lacăte fără moarte“, nu l-ar ierta pentru „profanarea“ acestui mic monument al vechiului artizanat.

„Monumentul“, chiar fără lacăt, continuă să fie o curiozitate și poate fi văzută de orice trecător pe strada Mihai Eminescu, una din arterele principale ale orașului.

Text și foto: **F. URSEANU**

MOZAIC...

CUM ARATĂ CURCUBEUL VĂZUT DIN AVION

Știm cu toți că văzut de pe pămînt, curcubeul oferă unul dintre cele mai frumoase spectacole ale naturii. Văzut însă, din înalturi, fenomenul este și mai măreț.

Aviatorii care surprind curcubeul în timpul zborului au un cu totul alt fel de spectacol: în fața ochilor lor curcubeul nu mai apare ca un arc de cerc, ci ca un cerc perfect, care plutește pe un nor, sub avion. Centrul acestui cerc este alb, iar marginile au cele șapte culori cunoscute, în cercuri concentrice. Umbra avionului se oglindește perfect în centrul alb al cercului. Norocoșii care au prilejul să contemple un asemenea spectacol păstrează o amintire de neuitat.

DE CÎND DATEAZĂ LA MARINARI MODA „GULERULUI“?

Incă din secolul al XV-lea, pe vremea lui Cristofor Columb, marele navigator genovez, marinarii purtau părul lung și-și împleteau coadă la ceafă. Coada o purtau pe spinare și o ungeau zilnic cu o grăsime, un fel de briantină, pentru a-i da luciu, un aspect de curățenie și de eleganță totodată. Dar, cum orice avantaj are dezavantajele lui, această cochetărie o plăteau foarte scump, căci unsoarea de pe coada care atîrna pe spinare le murdărea și le îmbîcsea hainele în așa hal, încît nu le puteau purta mai mult de 2-3 zile.

Dar iată că într-o zi un marinar isteț ieși în fața superiorilor săi, cerîndu-i permisiunea să poată purta pe spatele vestonului o bucată de stofă, de aceeași culoare, pentru a-și menaja îmbrăcămintea. Ingenioasa propunere a marinarului primi aprobarea comandanților săi, care după cîteva zile introduseră obligatoriu moda gulerului marinăresc, cu condiția ca toți să aibă două gulere, adică unul de schimb, cînd celălalt e la spălat.

De atunci au trecut secole, cozile au dispărut, dar marinarii din toată lumea continuă să poarte gulere după un model care nu se poate spune că mai e la modă.

DE UNDE VINE NUMELE ORAȘULUI SINAIA?

Pe la sfîrșitul secolului al XVII-lea, prin anii 1695-97, pe muntele Sinai, lîngă vestita mănăstire, se afla o capelă în ruină, părăsită de ani de zile. Boierul romîn Mihail Cantacuzino, mazilit din țară, luă calea pribegiei, umblînd mai ales prin Siria; el a ajuns în nordul Mării Roșii, venind într-un pelerinaj la venerabila mănăstire „Sinai“; văzînd aci capela ruinată, el propuse starețului mănăstirii să-i dea voie s-o refacă pe cheltuiala lui. Starețul fu încîntat, dar îl sfătui să se întoarcă în țara sa și-acolo să clădească o mănăstire. Pentru mai mult îndemn, îi dărui două superbe coloane, care străjuiau ușa bisericii ruinate.

Cînd boierul muntean fu rechemat din pribegie și înălțat la rangul de spătar, el nu uită promisiunea făcută starețului din Sinai și se grăbi să aleagă inima răcoroasă a unei mari păduri de pe moșiile sale, aproape de apele Prahovei, la poalele Bucegilor, unde zidi o mănăstire după arhitectura mănăstirii de pe Muntele Sinai. El o boteză „Sinaia“, în amintirea acelor locuri.

La intrarea ei străjuiesc și azi cele două coloane de pe muntele biblic. Mai tîrziu, căpătă numele de „Sinaia“ și localitatea care a luat naștere în jurul acestei mănăstiri.

FILATELIE

DE LA ICAR LA LAIKA

Dorința de a stăpîni oceanul aerian, l-a stăpînit pe om din cele mai vechi timpuri. Anticii eleni sînt primii care ne-au lăsat asemenea mărturii. În mitologia greacă, Iris, iubita lui Zefir (zeul vînturilor), ducea mesaje zeilor pe drumul arătat de curcubeu (Foto 1, emisiunea Grecia — 1935). Dar Icar este simbolul primei jertfe date pentru cucerirea văzduhului.

De atunci visul omenirii de a zbura a trecut prin multe etape și a înregistrat multiple succese. (Foto 2, emisiune Italia — 1933).

De la încercarea lui Icar și închipuirea marelui Da Vinci, ajungem la zborurile Montgolfierilor Pilatre de Rozier (Foto 3, emisiune Franța — 1936) cu balonul și la mașina zburătoare a lui Clément Ader. (Foto 4)

Traian Vuia construiește apoi primul aparat care se ridică de la sol prin mijloace proprii.

Spațiul este treptat cucerit și omul ajunge la înălțimi tot mai mari. În 1933, un balon stratosferic, lansat în Uniunea Sovietică, atinge, pentru prima oară în lume, altitudinea de 19.000 m (Foto 5, emisiune U.R.S.S.).

Omul de astăzi a realizat fantasticul din povestiri: oceanul aerian este străbătut cu iuțeala săgeții de TU-114, iar drumul spre Lună și spațiul cosmic nu mai este un vis. Oamenii de știință sovietici au lansat primii sateliți artificiali ai Pămîntului. Cu Sputnik II a plecat și primul călător pămîntean, cățelușa Laika (Foto 6 și 7, — dintre cele mai noi emisiuni romînești). De la Icar la Laika au trecut mii de ani. Imaginile mărcilor poștale redau ca o adevărată frescă toate aceste etape ale îndeplinirii visului de milenii al omenirii.

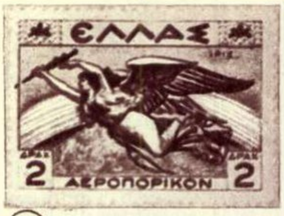

①

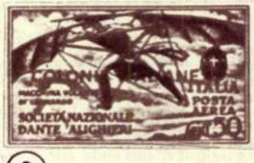

②

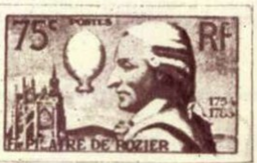

③

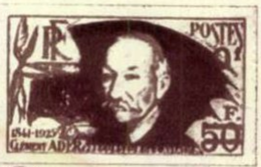

④

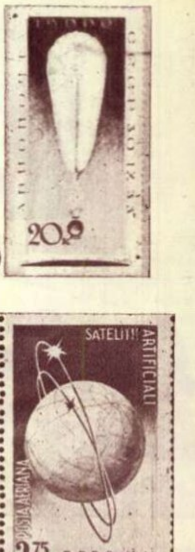

⑤

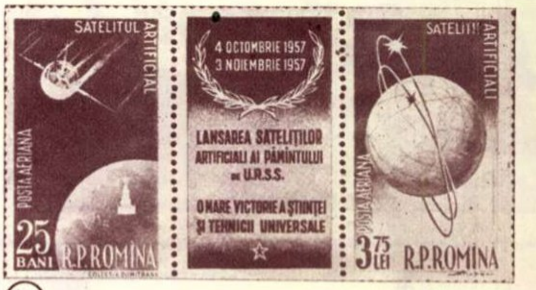

⑥

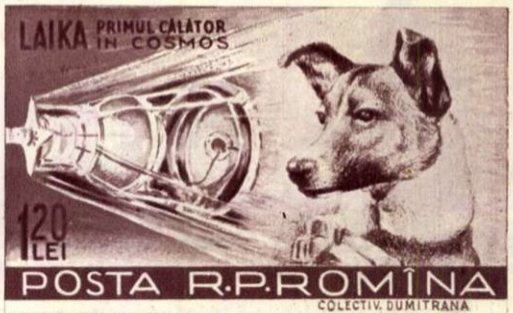

⑦

ÎN JURUL GLOBULUI

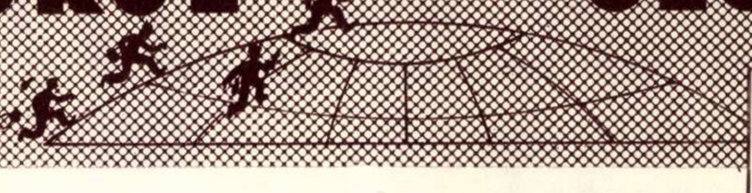

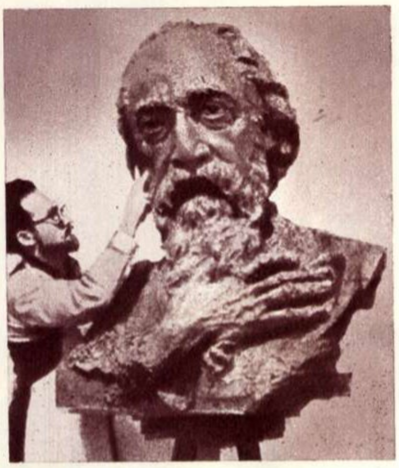

COLABORARE ARTISTICĂ

← Sculptorul sovietic H. KRONGAUS, din Lvov, este autorul acestui monumental bust al marelui scriitor indian Rabindranath Tagore. Sculptorul sovietic a realizat opera sa remarcabilă în colaborare cu prof. PRADES DAS GUPTA, de la Universitatea din Calcutta.

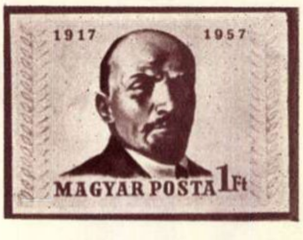

TIMBRE COMEMORATIVE

Două noi timbre comemorative au fost emise la Budapesta în cinstea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Unul din aceste timbre, în valoare de 1 forint, are portretul lui Lenin, iar celălalt, în valoare de 60 filleri, cuprinde imaginea unității țărilor socialiste, redată printr-un cerc format din steagurile acestor țări, iar la mijloc simbolul păcii — porumbelul alb. →

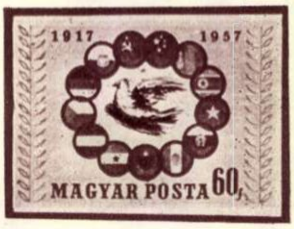

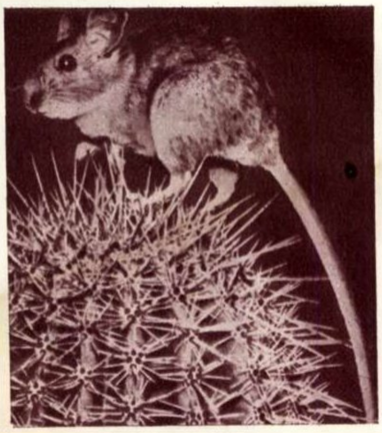

„ȘOBOLANUL DEȘERTULUI“ — sau în termeni științifici DIPODOMYS — este unul din cele mai ciudate exemplare ale faunei pămîntești. Trăind în deșert, el poate sta săptămîni și luni fără să bea o picătură de apă. El poate să bea apă de mare în loc de apă dulce, fiind singurul animal cunoscut cu această proprietate.

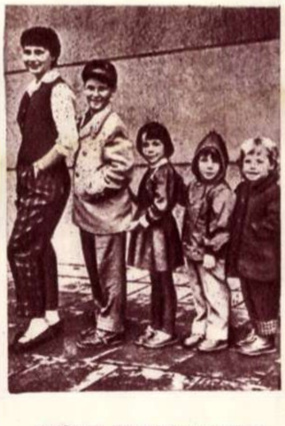

MODA PENTRU COPII.

Simplă, practică și frumoasă — iată care trebuie să fie calitățile îmbrăcămintei copiilor de toate vîrstele. Aceasta este și părerea creatorilor de modele din R. D. Germană, ale căror mostre de mai sus sintetizează din plin aceste calități.

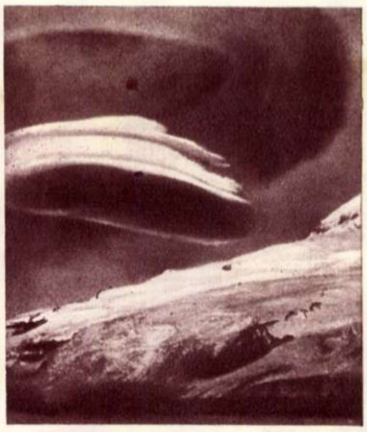

UN FENOMEN NEOBIȘNUIT.

Savanții australieni care cercetează fenomenele meteorologice din atmosfera Antarcticei au reușit să fotografieze unul dintre cele mai rare fenomene din această natură: formarea unui nor lenticular deasupra unei insule răvășite de furtună. Este prima fotografie de acest gen care a putut fi obținută vreodată.

Elsa Triolet, cunoscuta scriitoare franceză, scrie un scenariu de film, în colaborare cu poetul și romancierul sovietic *Konstantin Simonov* și cu scenaristul parizian *Charles Spaak*. Filmul ,a cărui turnare va începe în februarie, este închinat eroicilor aviatori din escadrila *Normandie-Niemen* și va fi lucrat în colaborare de cinematografia sovietică și franceză.

Cu ocazia împlinirii frumoasei vîrste de 70 de ani, simpatizatului comic al filmului austriac *Hans Moser* i s-a oferit, printre alte daruri, și proiecția de gală a ultimului său film, intitulat „Chelner, plata!“, în care apreciatul actor apare din nou în rolul unui vesel cetățean vienez.

Regina din Saba, vestitul personaj biblic, a inspirat pe scenaristul american *William Wheler*, care a predat regizorului *King Vidor* manuscrisul unui scenariu care se va numi „Solomon și regina din Saba“. Pentru interpretarea rolului frumoasei arăboaice a fost angajată actrița italiană *Gina Lollobrigida*.

A fost ecranizată piesa „Uraganul“ de *Bill-Bieloțerkovski*, care se reprezintă în stagiunea aceasta și pe scenele teatrelor noastre. Transpunerea pe ecran se datorează regizorului *M. Dubson* de la studioul „Lenfilm“, care este și autorul scenariului, iar în principalele roluri apar actorii *V. Safonov*, *C. Filipov*, *G. Iumatov* și alții.

Noua generație de actori de film cuprinde și cîțiva urmași direcți ai unor actori celebri din generația trecută. Astfel, o nouă vedetă a filmului și scenei franceze este *Françoise Michel Simon*, fiul celebrului *Michel Simon*, în timp ce în Austria au apărut două noi stele, *Romy Schneider*, fiica *Magdei Schneider*, și *Christine Horbiger-Wessely*, fiica *Paulei Wessely*, care continuă carierele mamelor lor.

Un film despre lupta îndîrjită a unui tînăr medic împotriva ignoranței și prejudecăților dintr-o regiune paludică din Croația, a realizat regizorul *Nikola Tanhofer*. Filmul, apreciat ca una dintre cele mai valoroase realizări ale studiourilor iugoslave, se intitulează „Nu a fost în zadar“

La Hamburg, o casă de producție vestgermană a început realizarea unui nou film inspirat din capodopera lui Goethe „Faust“. Este a opta ecranizare a celebrei tragedii, dar prima pe ecran lat și în culori. *Maria Schell* deține rolul Margaretei, *O.W. Fischer* și *Kurt Jürgens* fiind Faust și Mefisto.

„TEFLON“ SAU BLANĂ

← De curînd cîțiva chimiști francezi au inventat o nouă materie plastică, din care se pot confecționa imitații ale tuturor blănurilor existente. Noul material plastic se numește „teflon“, iar fotografia alăturată prezintă o haină de „blană“ confecționată din noul produs.

ZECE ANI PENTRU UN NUMĂR DE CIRC

Zece ani de muncă intensă le-au trebuit acrobaților suedezi LEHMANN și SANDBERG pentru a pune la punct acest număr socotit de specialiști ca unul din cele mai grele posibile. Partea cea mai dificilă a acestui număr uimitor a constituit-o „antrenamentul“ pielii de pe cap, astfel încît cercul să stea perfect nemișcat. →

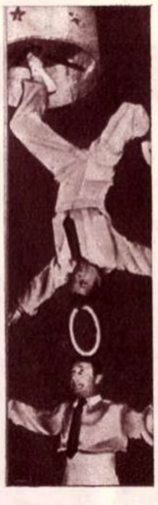

„MOȘ MARTIN“ ...ȘOFER!

Tînărul VLADIMIR FILATOV, de la Circul Mare din Moscova, este un neîntrecut dresor de urși. Numerele sale au stîrnit senzație în timpul turneelor din Franța și Anglia. Dar Filatov nu se mulțumește să dreseze urșii la circ. Iată-l la el acasă inițiind pe unul dintre ei în tainele automobilistice. Il pregătește pentru a deveni... șofer!

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR
3 luni: 19,50 lei
6 luni: 39 lei
un an: 78 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin“.

KNOCK-OUT!

← Explozia fatală

Satelitul american (greutate: un kilogram și jumătate) prezentat ziariștilor înainte de „lansare". După „lansare" n-a mai fost nevoie de nici ← o prezentare...

Din sforțările lor de a construi un satelit american n-a mai rămas decît acest model de sticlă... În jurul lui, părinții îndoliați ai satelitului prefăcut în scrum. Primul din dreapta: dr. John P. Hagen, directorul programului american de lansare a sateliților. ↓

Platforma de lansare de la Cap Canaveral, cu o zecime de secundă înainte de explozia rachetei „Vanguard" și a „Kaputnik"-ului american. ↓

Sfat Pop Reg
sec. Cult

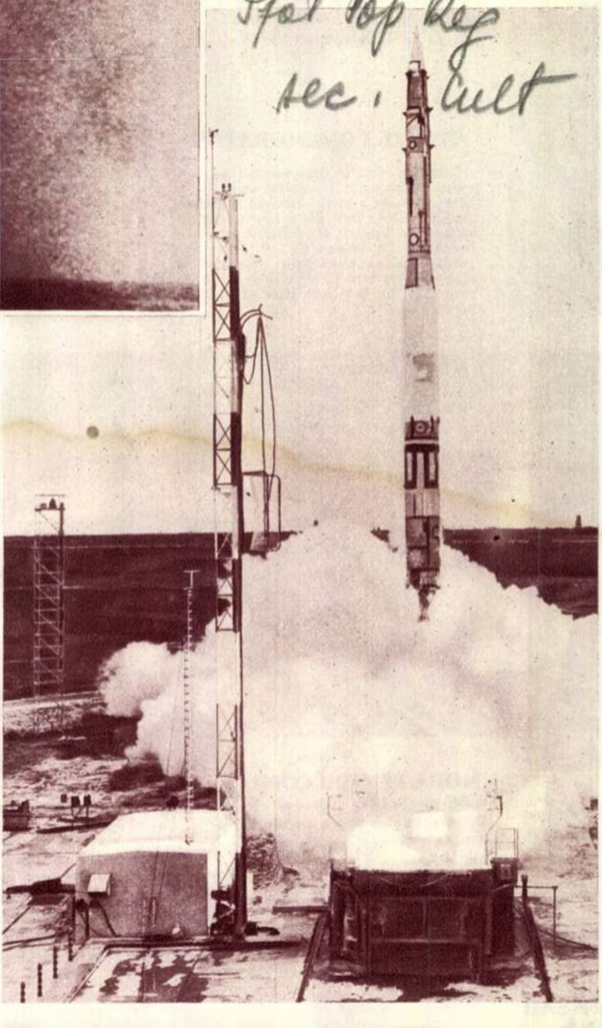

Cînd Uniunea Sovietică a lansat primul satelit artificial al pămîntului, un „expert" american declara că totul „nu e decît o bucată de fier pe care o poate lansa oricine". „Bucata de fier" avea peste 80 de kg (după care i-a urmat alta de peste 500); cît despre faptul că o poate lansa oricine...

Tot amînînd — fără voia lor — lansarea satelitului american, conducătorii S.U.A. au nădăjduit că el își va lua în orice caz zborul înainte de sesiunea N.A.T.O. din 16 decembrie. Minusculul satelit avea pasămite menirea de a reabilita un prestigiu compromis. El trebuia să arate că americanii n-au pierdut trenul (trenul de rachete firește), urma să atragă privirile, să inunde presa, să ocupe 24 ore pe zi emisiunile radiofonice. Reclama a început de altfel cu multă vreme înainte: descrieri amănunțite, fotografii, declarații optimiste, ziariști și carul televiziunii invitați la momentul solemn al lansării. Iar acum? Platforma de lansare de la Cap Canaveral — distrusă. Satelitul — împreună cu prestigiul S.U.A. — la pămînt. Și presa: *„Asemenea lucru supără profund poporul american. Există unele capete, care ar trebui — figurat vorbind — să cadă"* („New York Herald Tribune"). *„Doar o singură victimă — prestigiul american care a suferit serios"* („Daily Mirror" - Londra). *„Lovitură serioasă adusă prestigiului american"* („Le Monde" - Paris).

De data asta nimeni nu va mai putea spune că totul nu e decît „propagandă roșie". Toată America se afla doar în fața televizoarelor, cînd „Vanguard" a fost făcut... knock-out. În legătură cu aceasta, ziarul vest-german „Die Welt" scria îndată după explozia de la Cap Canaveral că scorul nu mai este acum doar de *2-0* (doi sateliți sovietici la zero sateliți americani), ci chiar de *500-0* (greutatea celui de al doilea satelit sovietic față de totala lipsă de greutate a satelitului american — după explozie). Un calcul mai complet ne-ar putea arăta că scorul este chiar de 39.000.000-0, prima cifră reprezentînd numărul de kilometri străbătuți de racheta purtătoare a primului satelit sovietic, în timp ce cifra a doua ar reprezenta distanța în kilometri a drumului cosmic străbătut de racheta purtătoare americană.

Dr. John Hagen, șeful programului american de lansare a sateliților, a declarat presei că s-au constatat defectele la două secunde după cuplarea sistemului de lansare. Cine ar putea crede că aici e vorba doar de secunde sau chiar de ore, zile sau luni? Toți își dau seama că e vorba de fapt de rămînerea în urmă cu O ÎNTREAGĂ EPOCĂ ISTORICĂ. Ceea ce explică de ce Uniunea Sovietică socialistă a și reușit să lanseze sateliți artificiali ai pămîntului, în timp ce Statele Unite ale Americii capitaliste năzuiesc încă spre aceasta. Și cine știe pentru cîtă vreme încă.

PREȚUL 1,50 LEI

CUM AU PRIMIT VESTEA EȘECULUI:

SECRETARUL DE PRESA AL CASEI ALBE, HAGERTY: *CU SPERANȚE DEȘARTE.* Poate anunțul telefonic despre explozie nu-i decît o glumă.

SECRETARUL DEPARTAMENTULUI DE STAT, DULLES: *CU NEDUMERIRE.* De ce rușii, care sînt atei, au acces la spațiile cerești!

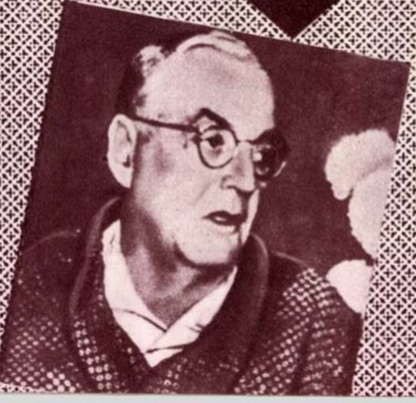

DELEGATUL S.U.A. LA ONU., HENRY CABOT LODGE: *CU STUPEFACȚIE.* Nu-i de loc ușor să mai negi superioritatea rușilor...

PREȘEDINTELE S.U.A., EISENHOWER: *CU DECEPȚIE.* El a cerut, după cum a informat secretarul de presă al Casei Albe, Hagerty — un raport amănunțit ministrului apărării.

05
F

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 38 (135)
Anul VI
21 decembrie 1957

„Cu toată inima". (Frezorul Dumitru Ion de la Uzinele „Mao Țze-dun", elev la școala populară de artă).

Fotografie de E. IAROVICI

În acest număr:

Pag. 4 — Decada Culturii naționalităților conlocuitoare.
Pag. 5-6 — „Bobul sfarmă-gheață" — de Iuri Popov.
— „Undeva în Africa de nord-vest".
Pag. 7-8-9 — „De zece ori ecuatorul" — de F. Urseanu.
Pag. 10-11 — „Candidați la cămașa de forță" — de Albert Kahn.
— „Inscripție la o fotografie" — de Florin Mugur.
Pag. 12 — „Cîntece de flăcău tomnatic" — poezii de Mihai Beniuc.
Pag. 13 — „Plug din lemn de cruce" — de Anton Alexe.
— „Vînătoare regală" — poezie de Demostene Botez.
Pag. 14 — „Ciocîrlia" — de Radu Vaida.
Pag. 15 — „Gherasim" — de Camil Baciu.
Pag. 16 — „Moș Săvedem" — de R. Roda.
— Poezii de Petrus Brovka.
Pag. 17-18 — „De la Bandung la Cairo" — de Eugen Preda și I. Cioară.
Pag. 19 — „Cristalele viitorului" — de Aleksandr Volga.
Pag. 20 — „Emblema vie a Berlinului" — de L. Sărățeanu.
Pag. 21-22 — „Dispariția dosarului cenușiu", cap. XIII — de George Voinescu.
— Joc, diverse.
Pag. 23 — În jurul globului.
Pag. 24 — Sport.

ÎN LUNA CULTURII

Fotoreportaj de S. STEINER

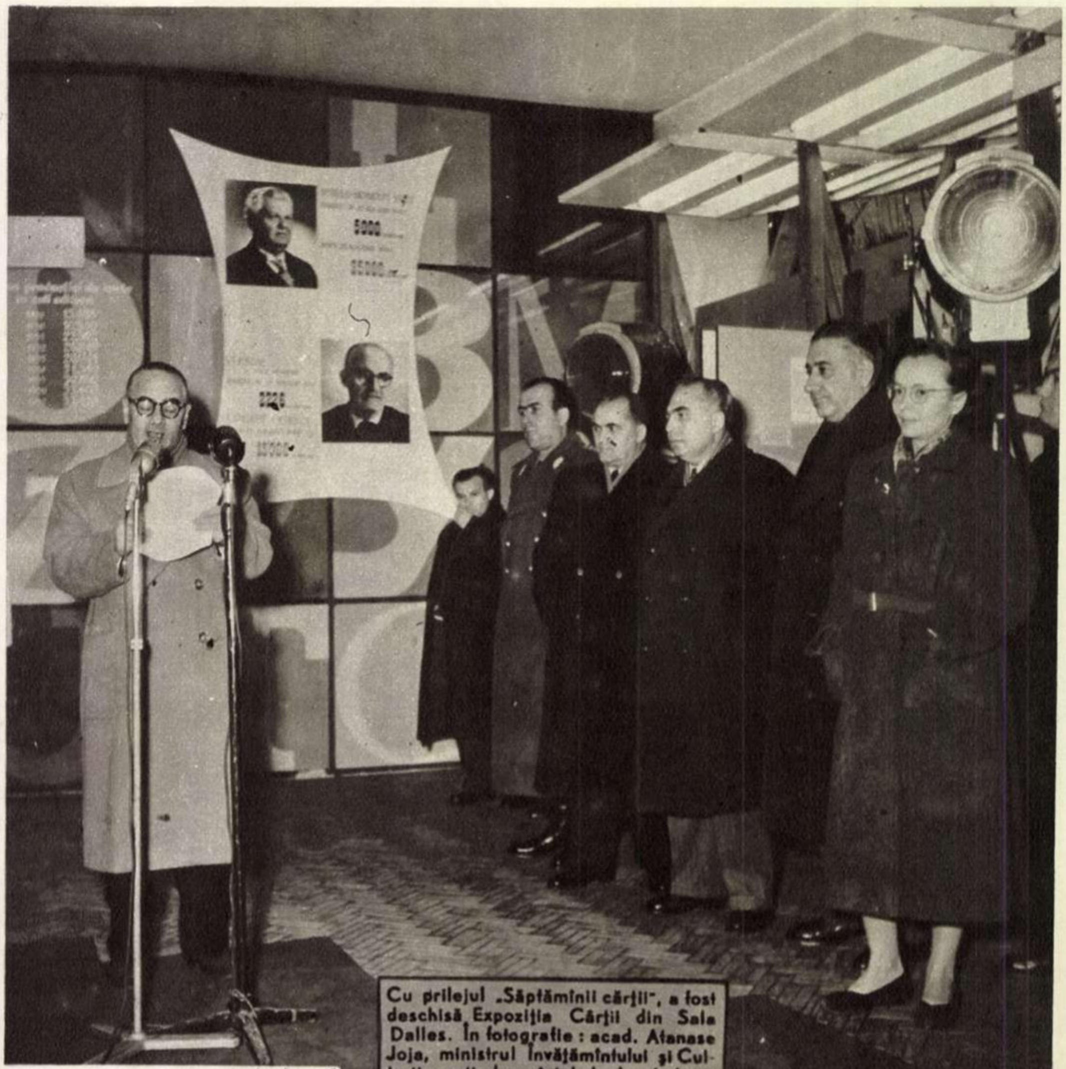

Cu prilejul „Săptămînii cărții", a fost deschisă Expoziția Cărții din Sala Dalles. În fotografie: acad. Atanase Joja, ministrul Învățămîntului și Culturii, rostind cuvîntul de deschidere.

Colțul festiv al cărții, amenajat în incinta Librăriei Centrale din Capitală. →

În „Săptămîna cărții" au apărut noi standuri ← cu cărți.

Ansamblul de dansuri populare M.F.A. prezintă „Dans cu cai", o creație pe linia valorificării folclorului. ←

Concert de muzică populară dat de Ansamblul Sfatului Popular al Capitalei. Cîntă ← Emil Gavriș.

La Teatrul Nottara a fost prezentată piesa lui Mircea Ștefănescu „Acolo, departe". În fotografie: Iurie Darie și Tatiana

O SEARĂ DE POEZIE

Marți seara, la Ateneul R.P.R. Iată cîteva imagini de la intîlnirea cititorilor cu poeții lor preferați.

Poeții Mihai Beniuc, Nina Cassian, Alfred Margul Sperber și Eugen Jebeleanu într-o discuție prietenească (foto 1).

Poeții Demostene Botez (foto 2), Cicerone Theodorescu (foto 3), Eugen Frunză (foto 4) și Veronica Porumbacu (foto 5) dînd autografe cititorilor.

Opera Romînă de Stat din Cluj a prezentat la București drama muzicală „Năpasta“, de Sabin Drăgoi, după piesa cu același nume a lui I. L. Caragiale. În fotografie: scenă din actul I.-

Opera Romînă de Stat din Cluj a prezentat la București „Pană Lesnea Rusalim“, o creație muzicală aparținînd lui Paul Constantinescu, pe libret de Victor Eftimiu. În fotografie, în prim-plan, Lucia Stănescu, interpreta rolului Măriucăi. ↓

↑ Opera Maghiară de Stat din Cluj prezintă baletul „Călin“. Muzica de Alfred Mendelsohn, pe libret de Tilde Urseanu, după poemul lui Eminescu. În rolul principal, Marika Lucaci.

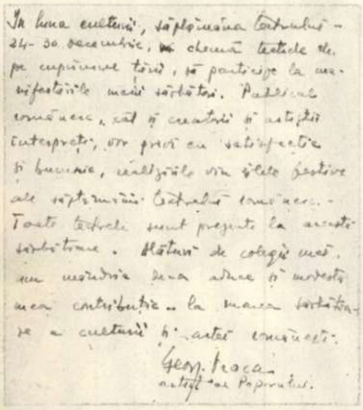

În luna culturii, săptămîna teatrului – 24–30 decembrie, cheamă teatrele de pe cuprinsul țării, să participe la manifestările marii sărbători. Publicul romînesc, cît și creatorii și artiștii interpreți, vor privi cu satisfacție și bucurie, realizările din zilele festive ale săptămînii teatrului romînesc. – Toate teatrele sunt prezente la această sărbătorire. Alături de colegii mei, cu mîndrie îmi aduc și modesta mea contribuție la marea sărbătorire a culturii și artei romînești.

Geor. Vraca
artist al Poporului.

Artistul poporului George Vraca în „Ovidiu“ de Vasile Alecsandri, reprezentată în „Luna Culturii“. Cunoscutul actor a interpretat, de asemenea pe scena Teatrului Armatei, rolul lui Horațiu din „Fîntîna Blanduziei“, de același autor. În facsimil: cîteva rînduri adresate de artist cititorilor "Flacării". →

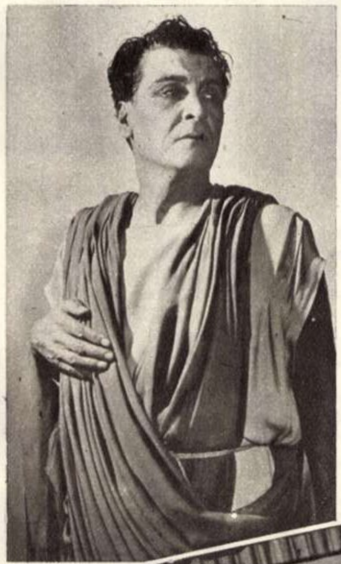

O scenă din opereta „Colomba“. În rolul titular a fost jucat de Lili (mijloc).

Orchestra de jaz „București“, sub conducerea lui Sergiu Malagamba, a înregistrat un deosebit succes în cadrul manifestărilor muzicale din „Luna Culturii“. La microfon, Gică Petrescu.

Scenă din opereta „Plutașul de pe Bistrița“ de Filaret Barbu.

Decada culturii naționalităților conlocuitoare

DE VORBĂ CU TOV. BALÁZS LAJOS,

redactor-şef al Filialei Editurii de Stat pentru Literatură şi Artă din Tg. Mureş

La Filiala Editurii de Stat pentru Literatură și Artă din Tg. Mureș, tov. redactor-șef Balázs Lajos mi-a vorbit pe scurt despre activitatea tinerei filiale, care s-a născut abia în 1955.

— Activitatea noastră este legată de revoluţia culturală ce se desfăşoară în Republica Populară Romînă. În acelaşi timp ea este pusă în slujba consolidării legăturilor de prietenie şi colaborare ale populaţiei maghiare din R.P.R. cu poporul romîn.

Obiectivul nostru primordial este deci stimularea scriitorilor, pentru a crea opere cu teme actuale, care să oglindească laturile multiple ale construcţiei socialiste şi, bineînţeles, editarea acestor opere, ţinînd seamă de cerinţele şi necesităţile cititorilor.

— Cum a contribuit Filiala E.S.P.L.A. la popularizarea literaturii romîne clasice și contemporane?

— Voi exemplifica prin cîteva date concrete. Am editat, de pildă, un volum de opere alese din Ion Creangă. În traducerea lui Szilágyi András am scos volumul „Aranybánya" (Mina de aur) care nu este altceva decît lucrarea „Arhanghelii" de Agîrbiceanu. Scriitorul Bőződi Gyula a tradus romanul „Pădurea spînzuraţilor" de Liviu Rebreanu. Am mai editat în limba maghiară studiul lui Ion Vitner despre Eminescu, „Trei generaţii" de Lucia Demetrius şi altele. În editura noastră au apărut în limba maghiară şi „Moromeţii" de Marin Preda, „Cronica de la cîmpie" de Petru Dumitriu, precum şi alte lucrări ale scriitorilor romîni. Avem în lucru un studiu (în 5-6 volume), care va oglindi în ansamblu dezvoltarea literaturii romîne, de la primele ei începuturi. Primul volum se află sub tipar, iar întocmirea volumului II este pe terminate. La realizarea acestui studiu contribuie un mare număr de scriitori maghiari din întreaga ţară.

— Ce ne puteți spune în legătură cu dezvoltarea filialei?

— Aceasta se reflectă în modul cel mai grăitor în creşterea numărului de coli editoriale ce stau la baza planului nostru de muncă. La începutul activităţii noastre, am avut în plan 50 de coli editoriale; în 1956 numărul colilor a crescut la 270; în 1957 am avut un plan de 350 de coli. Planul nostru editorial pe anul 1958 se axează pe 420 de coli editoriale.

— Cu ce planuri întîmpinați anul 1958?

— În cinstea celei de-a 10-a aniversări a proclamării R.P.R., s-a lucrat o antologie a creaţiilor literare romîne şi maghiare care oglindesc realizările obţinute în cei zece ani de către poporul nostru.

De asemenea merită atenţie volumul „În apărarea socialismului", o culegere de documente (discursuri, scrisori, reportaje de la adunările oamenilor muncii, articole de ziar etc.) cu privire la atitudinea fermă a oamenilor muncii din Regiunea Autonomă Maghiară, care au condamnat cu tărie contrarevoluţia din Ungaria, din toamna anului 1956.

În curînd va apare un nou volum de nuvele de Kovács György: „Trandafirul lui Dali Jóska".

În planul de perspectivă al anului 1958 sînt incluse trei romane: ediţia revăzută a romanului „Kristófék kincse" (Comoara Kristofilor) de Kovács György; un roman din viaţa muntenilor de Kemény János şi volumele II şi III ale romanului „După miezul nopţii" de Váradi Zsuzsa.

Vom edita noi volume de nuvele de Bőződi György, Tomcsa Sándor ,Gagyi László şi Papp Ferenc; volume de poezii de Szemlér Ferenc şi Szentimrei Jenő; traduceri în limba maghiară din literatura universală de Franyó Zoltan şi altele...

Stefan IZSÁK

Un moment din spectacolul dat de Ansamblul secuiesc de cîntece si dansuri din Tg. Mureş: dansul comic „Întinsul rufelor", care a stîrnit aplauzele publicului.

Scenă din opera clasică maghiară „Bánk Bán", în prezentarea Operei Maghiare de Stat din Cluj. În fotografie: Sasz László, în rolul lui Tiborc, şi Ottroc Francisc, în rolul lui Bank ← Bán.

Beno Poplicher şi Judit Kronenfeld, într-o scenă dramatică din „Tewie lăptarul" de Şulem Aleihem, pe scena Teatrului Evreesc de Stat din Bucureşti. →

Pe scena Teatrului C.C.S. din Bucureşti, Ansamblul sîrbesc din Timişoara execută „Joc de la Caransebeş". ←

Dans popular săsesc, prezentat de Ansamblul german de amatori din Oraşul Stalin.

BOBUL SFARMĂ-GHEAȚĂ

CORESPONDENȚĂ DIN LENINGRAD de Iuri Pop

Complexe mașini și mecanisme au fost montate. Li se face doar o ultimă toaletă.

Leningradul este orașul celor trei revoluții, al rezistenței eroice împotriva blocadei hitleriste, al științei și tehnicii, dar și orașul mării. Fără vraja răscolitoare a mării, fără mîngîierea neîncetată a brizei, fără mirosul stăruitor de alge, Leningradul ar fi de neconceput. O imensă poartă spre mări și oceane pentru cutezătorii navigatori sovietici — iată ce este gloriosul oraș de la miazănoapte. De aici au pornit să zguduie lumea vestitele salve ale „Aurorei". Și tot de aici va porni curînd spre pol primul spărgător de gheață atomic, acest modern sfarmă-gheață a cărui tărie stă doar într-un ...bob de uraniu.

Zilele acestea am avut fericirea să întîlnesc colosul acționat de atom, chiar la locul său de naștere: șantierele navale din Leningrad.

În loc să consume 100 tone de combustibil în 24 de ore, la un deplasament de 16.000 tone, spărgătorul de gheață atomic se va mulțumi doar cu cîteva zeci de grame din miraculosul combustibil nuclear. Așadar „rezervele" de combustibil atomic ce pot fi luate pe vas vor fi suficiente pentru cîțiva ani în șir de exploatare neîntreruptă, raza de acțiune a vasului devenind nelimitată.

Dacă puterea vasului, înălțimea lui — egală cu a unui bloc cu 5-6 etaje — lungimea de 134 metri și lățimea de peste 27 metri îl impresionează pe vizitator, ceea ce îl uimește de-a dreptul este fantastica rapiditate cu care sarcina

Pavel Akimovici Ponomariov, comandantul vasului atomic.

Una din uriașele piese ale spărgătorului de gheață atomic, lucrate în halele uzinei „Elektrosila" din Leningrad.

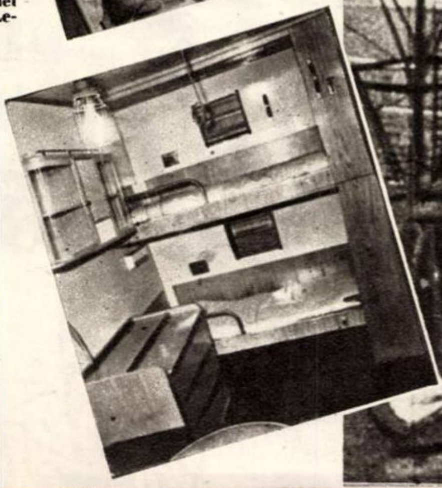

Cabinele echipajului sînt confortabile.

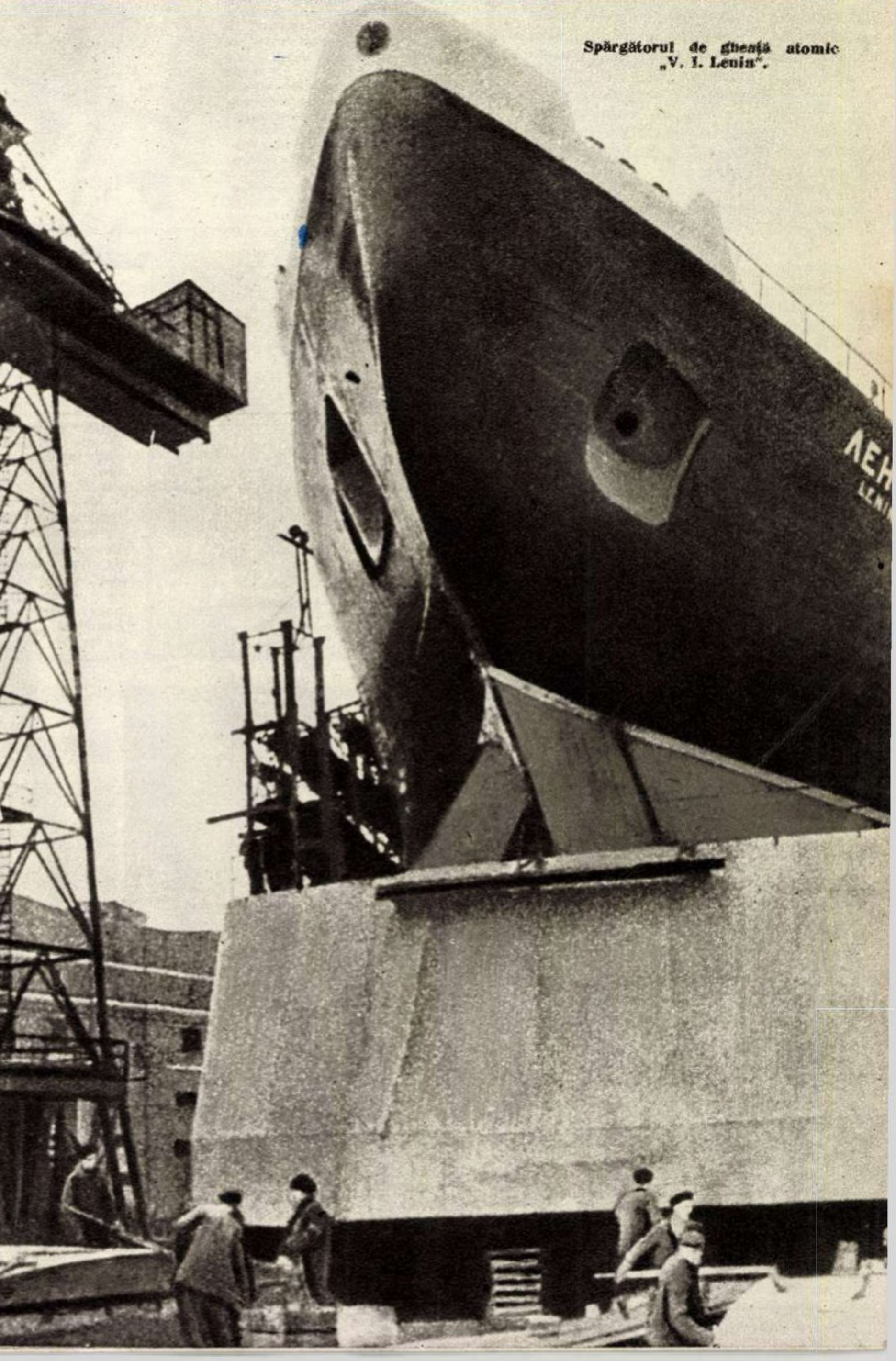

Spărgătorul de gheață atomic „V. I. Lenin".

trasată de Congresul al XX-lea al P.C.U.S. — construirea primului spărgător de gheață atomic — este îndeplinită. Și aceasta cu atît mai mult, cu cît inginerii, tehnicienii și constructorii vasului se află la prima lor realizare de acest fel.

Cîte greutăți, la prima vedere de neînlăturat, n-au trebuit să fie învinse! Totul, totul trebuia făcut pe temeiul unor comenzi speciale. Peste 500 de întreprinderi sovietice au livrat șantierului utilajele moderne necesare construirii vasului.

★

Ne plimbăm pe puntea largă ca o șosea, coborîm în pîntecele vasului în care se află peste 1.000 de încăperi. Trecem prin coridoare lungi și admirăm confortabilele cabine de locuit ale echipajului, amenajate cu tot ce e necesar unei îndelungate călătorii. Iată și locul unde va funcționa puternicul reactor nuclear — ingenioasa instalație ce va transforma cele cîteva grame de combustibil atomic, într-o uriașă forță motrice de 44.000 C.P. O instalație specială de protecție, o pavăză din oțel, apă și beton, va asigura perfect securitatea personalului, ferindu-l de radiații vătămătoare. Cabina comandantului este înzestrată de asemenea cu aparate ultramoderne de telecomunicație și dispozitive automate.

Firește, pe vas nu vom întîlni statura mușchiuloasă a fochistului din sala motoarelor, dezbrăcat pînă la brîu și asudat, care — luminat de para focului — hrănește gura nesățioasă a cazanelor. Cîțiva operatori de serviciu vor lua locul fochiștilor și al mecanicilor, manevrînd mecanismele automate de la „postul energetic".

Pe spărgătorul de gheață atomic totul este electrificat. De la becurile fluorescente ce vor scînteia departe, în nopțile polare, pînă la instalațiile electrice ale bucătăriei vasului. Condiții optime sînt asigurate personalului navigant, care, în afară de cabinele de locuit, va dispune de săli de mese, club, bibliotecă, sală de lectură, sală de muzică, sală de cinematograf, săli pentru fumători, cabinete medicale, băi etc. Dar pe bordul vasului atomic se va desfășura și o intensă activitate științifică. Institutele arctice își vor avea pe bord emisari calificați, trimiși să studieze cele mai felurite fenomene din împărăția ghețurilor veșnice.

De pe puntea vasului își vor lua zborul, ca niște uriași bondari ai nordului, helicopterele, cu misiunea de a cerceta ghețurile și de a ține legătura cu alte vase și stațiuni polare.

Printre sutele de muncitori și tehnicieni ce roiesc în jurul gigantului, zărim un om de statură mijlocie, îmbrăcat în uniformă de marinar, cu fața expresivă și părul încărunțit. Nu e altul decît Pavel Akimovici Ponomariov, comandantul vasului atomic. Un încercat lup de mare. În urmă cu un sfert de veac, același Pavel Akimovici se afla la cîrma gloriosului spărgător de gheață sovietic „Krasin", care a străbătut primele sute de kilometri pe meleagurile înghețate ale Extremului Nord. La comanda primului spărgător de gheață atomic el va avea din nou prilejul să înfrunte coloșii de gheață. Și pretutindeni oamenii se vor minuna aflînd că spărgătorul de gheață atomic „V. I. Lenin", navigînd sub pavilionul Uniunii Sovietice, parcurge fără escală distanța dintre Arctica și Antarctica.

Lansată pe apă în pragul anului 1958, nava atomică sovietică reprezintă încă o strălucită biruință a științei și tehnicii sovietice în lupta pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice.

UNDEVA în Africa de nord-vest

Așa ar fi trebuit să înceapă comunicatele militare spaniole, dacă „incidentele" din Ifni n-ar fi căpătat amploarea unor adevărate operațiuni de război, cuprinzînd în cele din urmă și Sahara spaniolă — Rio de Oro. Simunul mîniei populare s-a dezlănțuit în cele două colonii spaniole, tocmai în clipa cînd, la Madrid, diplomații franchiști izbutiseră să împingă tratativele cu guvernul din Rabat la un punct mort. Răscoala populației din Ifni a fost replica marocană la manevra spaniolă. Și, în același timp, semnalul începerii ofensivei anticolonialiste în posesiunile spaniole din Africa de nord-vest.

Populația arabă a luat cu asalt garnizoanele trupelor de ocupație, punînd stăpînire pe principalele puncte strategice, în timp ce din înălțimi se prăvăleau primele bombe ale colonialiștilor. În cîteva zile, operațiunile represive ordonate de Franco au degenerat într-un sîngeros război. Zeci de sate arabe au fost rase de pe fața pămîntului, iar sute de oameni au fost răniți sau uciși.

Timp de mai bine de o săptămînă cercurile oficiale și presa spaniolă au păstrat o tăcere absolută asupra masacrelor din zona Ifni, pentru ca, atunci cînd răzmerița s-a întins și în Rio de Oro, să admită că „situația a devenit gravă". Atît de gravă, încît guvernul spaniol a cerut guvernului S.U.A. să intervină pe lîngă Mohamed al V-lea, regele Marocului, pentru potolirea „simunului".

Numai că acum, mai ales după vărsările de sînge din Ifni și Rio de Oro, colonialiștii spanioli nu pot obține prin „intervenții" ceea ce n-au reușit să obțină prin bombardamente. De altfel, berberii și beduinii răsculați din Ifni și Rio de Oro nu pot uita că bombardierele trimise de Franco sînt de proveniență germană (tip Heinkel) și americană (tip R. 47).

„Micul război" din Africa de nord-vest trădează nu numai tendința guvernanților de la Madrid de a-și menține dominația colonială în această regiune luată în arendă cu 50 de ani în urmă de la francezi, dar și planurile nemărturisite ale afaceriștilor spanioli de a acapara, de la bun început, importantele zăcăminte de petrol descoperite recent în Rio de Oro.

Mai presus de orice, însă, lupta eroică a partizanilor marocani produce încă o breșă în sistemul, și așa șubrezit, al colonialismului.

DOCUMENTAR

IFNI — colonie spaniolă pe teritoriul Marocului independent. Suprafața: 1.750 km p. Numărul locuitorilor: 43.000. Teritoriul a fost concesionat Spaniei de către Franța, în 1904, împotriva voinței poporului marocan.

RIO DE ORO — colonie spaniolă situată la 150 km sud de Ifni. Este cunoscută și sub denumirea de Sahara spaniolă. Suprafața: 273.000 kilometri pătrați. Locuitori: 70.000 (beduini 30.000 și berberi 40.000).

Ambele colonii se găsesc într-o stare de înapoiere aproape primitivă, iar populația trăiește într-o mizerie de nedescris.

Așa arăta — văzut din avion — unul din satele sărăcăcioase din zona Ifni, înainte de bombardamentele franchiste.

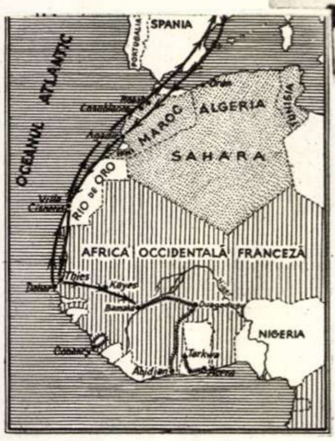

↑Avioane germane de tip HEINKEL, folosite de franchiști în micul război din Africa de nord-vest.

...Și avioane de fabricație americană. ←

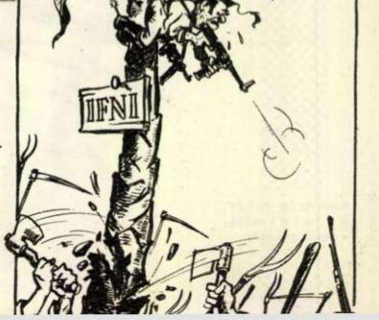

Poziția colonialismului spaniol față de „incidentele" din IFNI și RIO de ORO.

DE ZECE ORI ECUATORUL

Reportaj de F. URSEANU Fotografii de S. STEINER

— Alergăm pe urmele satelitului!

Afirmația de mai sus să nu vă surprindă. Pînă acum n-a plecat încă nimeni pe urmele vreunuia din cei doi „sputnici". De aceea vă rugăm să citiți fraza în continuare: „...Putem înconjura de zece ori globul pămîntesc... cu sîrma fabricată de uzina noastră numai într-un singur an!"

Calculul acesta la „scară cosmică" — făcut mai în glumă, mai în serios, de către un inginer — este totuși veridic. Pentru el socoteala n-a fost prea complicată. A transformat tone de cablu în metri și, cu capătul de sîrmă în mînă, „a pornit-o în jurul ecuatorului..."

În acest fel, inginerul a răspuns „la modul general" celor trei întrebări cu care am intrat pe poarta uzinelor „Industria Sîrmei" din Cîmpia Turzii, uzină care de la 1 decembrie lucrează în contul anului viitor: „Ce produceți? Cît produceți? Cum produceți?" De altfel, trei întrebări foarte firești și foarte actuale, puse unei mari întreprinderi care trei ani la rînd și-a îndeplinit planul de producție la toți indicii, unde — ca o consecință firească — personalul tehnico-administrativ primește de tot atîția ani prime, ce se urcă la aproape patru milioane lei anual, și unde aplicarea experimentală a sistemului îmbunătățit de salarizare, în 12 secții productive din 21, a adus majorări serioase la cîștigurile muncitorilor. Toate acestea s-au petrecut ca o consecință directă a ridicării productivității muncii, care pînă acum, la sfîrșitul anului, a crescut cu 9,7% față de sarcina planificată.

Care-i secretul acestor succese? L-am căutat în inima uzinei, printre oțelari, laminoriști, trăgători de sîrmă, cablieri — printre meșterii care transformă lingourile și blocurile de oțel în țagle, țaglele în bare și barele în sîrmă groasă cît degetul, apoi cît creionul, cît cuiul, cît chibritul, cît acul, pînă ajung — dacă e nevoie — cît firul de păr, sau chiar și mai subțire, cît delicatul firicel de wolfram din interiorul celui mai obișnuit bec electric — toate acestea petrecîndu-se la mii de grade căldură sau, pur și simplu, complet la rece.

Acolo unde oțelul călește omul

Ca să aflați deci secretul, poftiți cu mine, mai bine zis cu noi — fiindcă tovarășul meu de hoinăreală, fotoreporterul, este și el prezent. Vă conducem la noul și uriașul laminor construit acum cinci ani sau la cel vechi. Acolo unde oțelul fierbe, unde în fiecare minut nacela unei macarale aeriene îți apare deasupra capului, unde drugi incandescenți se încolăcesc aidoma unor șerpi de foc, unde sîrma încă proaspătă trece fulgerător de la o grosime la alta, unde omul este stăpîn pe foc și pe oțelul crud. Veți gîndi desigur că munca de laminorist sau de oțelar nu-i tocmai ușoară. Într-adevăr așa este, din moment ce, după legile noastre de protecția muncii, un laminorist de țagle, de bare și de profiluri intră în repaus la fiecare treizeci de minute, orele de muncă efectivă reducîndu-se astfel la patru.

De ce reamintim toate acestea? Pentru a vă arăta că în munca lor grea și de răspundere, muncitorii de aici depun mult elan pentru a da economiei naționale cît mai multe produse. Socoteli încheiate de scurtă vreme arată că uzina dă azi o cantitate de oțel mai mare cu 1.075% față de anul 1948 și cu 133% mai multe laminate. Poate unora dintre cititori nu le plac cifrele. Renunțăm un moment la ele, pentru a arăta ce fac oțelarii și laminoriștii. Ei bine, aflați că au timp să se și autogospodărească pe secții și că, în această gospodărie a lor chibzuită, problema reducerii prețului de cost este cheia de boltă a succesului în muncă. Oamenii de aici urmăresc în mod operativ, săptămînal, planul de cheltuieli, după metoda Muhanov Levcenko; ei verifică calculele pentru a nu se încărca costul unei comenzi; planul de cheltuieli lunare se prelucrează în ședința de colectiv a secției; se urmărește graficul de producție, iar la sfîrșitul lunii se analizează realizările față de plan.

Cum se reflectă această activitate în veniturile muncitorilor?

Datorită noului sistem de salarizare, care se experimentează în secții, prim-topitorul Ilia Augustin a realizat în luna octombrie un cîștig de 1.788 lei, față de 1.410 lei, cît ar fi cîștigat pentru aceleași ore lucrate, inclusiv compensația de cartele și acordul, după sistemul vechi de salarizare. Laminoristul Filip Adam a cîștigat 1.568 lei, față de 1.375, cît primea înainte,

În afară de Universitatea Populară Muncitorească, Palatul Culturii din Cîmpia Turzii mai adăpostește o bibliotecă cu 25.000 de volume, un teatru și un cinematograf — toate acestea pentru ← muncitorii din uzină.

Se construiesc locuințe noi pentru metalurgiștii din Cîmpia Turzii. →

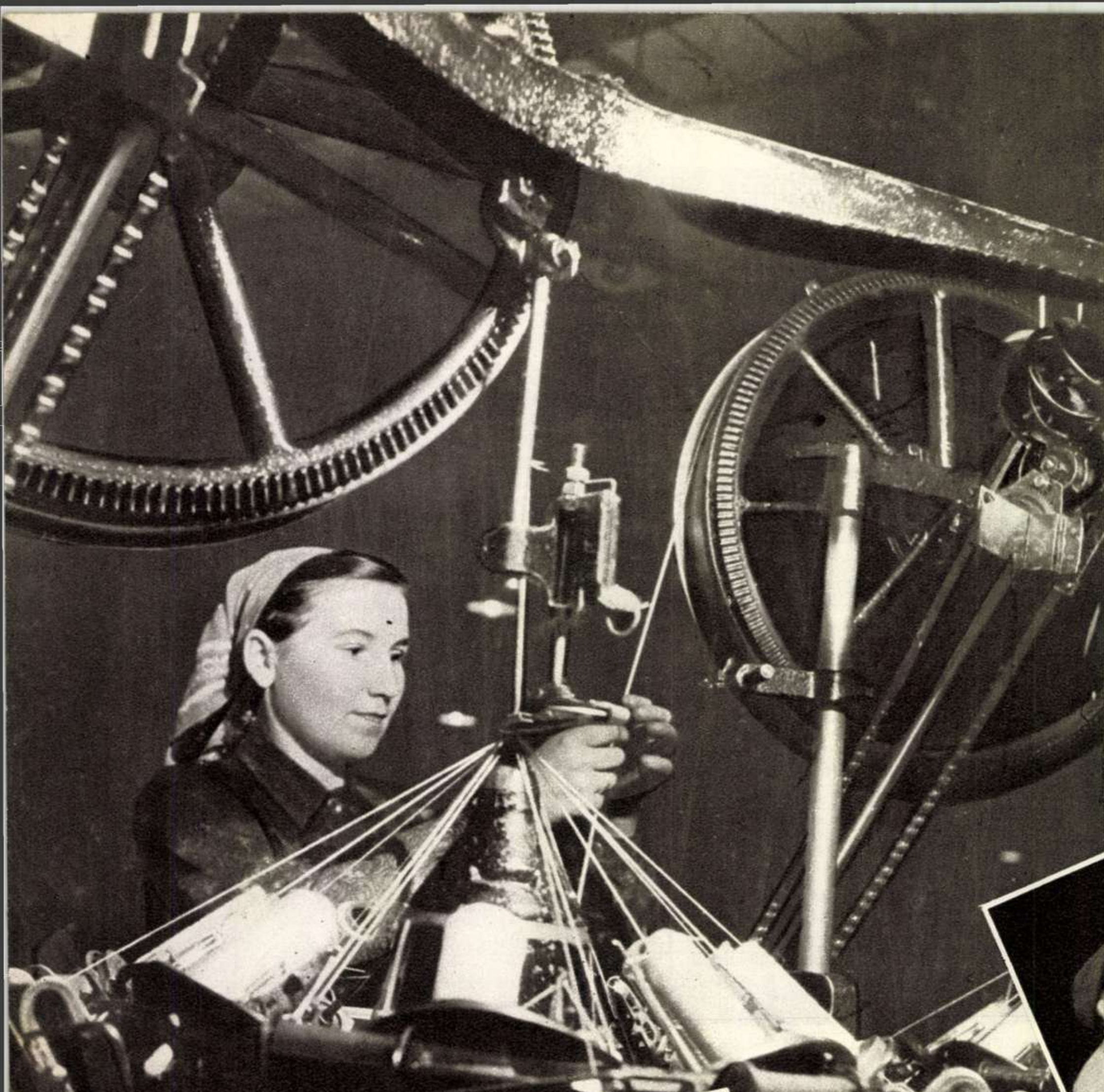

Nu-i o ţesătoare de dantelă, cum pare a fi. Muncitoarea Leontina Florea conduce maşinile de ţesut „îmbrăcămintea" cablului.

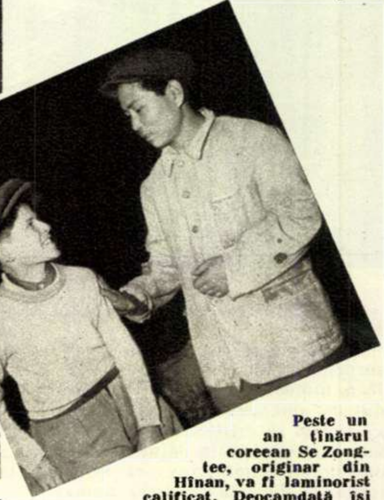

Peste un an tînărul coreean Se Zong-tee, originar din Hînan, va fi laminorist calificat. Deocamdată îşi face ucenicia aci, la Cîmpia Turzii. Iată-l, în fotografie, discutînd cu prietenul său, Samuel Popa, proaspăt lucrător şamotor.

N-aveţi în faţă pe dirijorul unei filarmonici, aşa cum pare în fotografie, ci pe inginerul Ion Valea, şeful laboratorului de cercetări ştiinţifice, „tatăl" electrodului romînesc de sudură.

iar oţelarul Pavel Făgădar, 1.282 lei lunar, faţă de 922 lei. Trebuie să adaug că noul sistem de salarizare, graţie bunei gospodăriri a muncii în secţii, nu afectează cu nici un bănuţ preţul de cost.

Toată lumea inovează

În trenul care ne purta spre uzină, un tovarăş de călătorie mi-a făcut o „confidenţă": „Sîrmarii ăştia din Cîmpia Turzii au trei pasiuni: fotbalul, popicele şi... inovaţiile". Aşa este. Cu fotbalul însă au cam scrîntit-o, de cînd echipa uzinei a ancorat în Divizia B. În schimb, stau bine cu inovaţiile. Nu-i vorba de o pasiune a cuiva, personală şi izolată, ci de o autentică epidemie.

Iată deci că am dat peste o formă de a grăbi realizarea planului. Iată o contribuţie substanţială la realizarea de economii şi, implicit, la reducerea preţului de cost.

Într-un singur an, prin aplicarea inovaţiilor, s-au realizat aproape 700.000 lei economii. Maistrul şef al laminorului nou, Florea Iuliu, care lucrează în uzină de 36 de ani, are pînă acum nu mai puţin de 15 inovaţii aplicate, toate realizate în ultimii cîţiva ani. Două din ele sînt destul de importante: genţi auto din oţel şi profiluri de oţel hexagonale. Alexandru Drăgan, şeful sectorului ajustaj şi deputat în Marea Adunare Naţională, are şi el cinci inovaţii. Doi ingineri, Munteanu şi Drăgan, au descoperit un nou sistem tehnologic pentru fabricarea sîrmelor trapezoidale. Nici directorul uzinei, tovarăşul Ion Stanatiev, nu se lasă mai prejos. A făcut împreună cu un colectiv o inovaţie foarte importantă: fabricarea cablurilor electrice cu mase termoplastice, în loc de cauciuc Să nu credeţi că funcţionarii din birouri nu s-au molipsit şi ei. Iată un singur caz: şeful serviciului „Preţul de cost", Vasile Tătaru, a adus o raţionalizare care elimină o parte din cheltuiala ambalajului la expedierea sîrmei. În locul lăzilor se pot folosi, după recondiţionare, sacii cu care se aduce cauciucul în fabrică.

Păcat că locul rezervat acestui reportaj e limitat, în raport cu lista inovatorilor, care e foarte lungă. Altfel am fi putut publica sute şi sute de descoperiri ale entuziaştilor metalurgişti din Cîmpia Turzii.

Nitul moare, trăiască electrodul

„Tovarăşe, nitul îşi trăieşte ultimele zile! Îi ia locul electrodul. Sudura cu electrozi în construcţiile metalice este ceea ce-i cuiul în construcţiile din lemn etc. etc." Iată un fragment dintr-o expunere pe care „tatăl" electrodului romînesc, inginerul Ion Valea, este gata s-o facă oricînd şi oricui. Azi uzinele din Cîmpia Turzii, în care inginerul Valea lucrează de 20 de ani, sînt singurele producătoare de electrozi. E foarte necesar un scurt istoric. Peste electrozii de sudură nu se poate trece cu una, cu două. Mai ales că pînă în 1944 importam acest produs, care constituia un secret de fabricaţie al capitaliştilor străini. La un an după eliberare, inginerul Valea a dat prima reţetă a electrodului, iar azi uzina îl fabrică într-o gamă de 15 sortimente, acoperind 80

La fiecare 30 de minute (în pauza legală a laminoriștilor) începe o nouă partidă de țintar...

la sută din necesarul țării. Avem acum o producție de electrozi cu 303% mai mare decît în 1948.

Cînd cifrele vorbesc...

Toată stima pentru contabili! Natural, pentru contabilii capabili și cinstiți din economia socialistă. Se deosebesc ca de la cer la pămînt de cei vechi. La ce era bun un contabil? Să măsluiască registrele! Nu din pasiune personală, ci ca să ajute la frustarea statului de o bună parte din impozitele datorate de patroni. Acum contabilul se preocupă de interesele statului. Îl apără de fraude și veghează asupra averii obștești. Contabilul din uzină lucrează nu numai cu directorul, ci și cu secțiile, adică direct cu muncitorii; ia parte la activitatea lor; îi ajută la îndeplinirea planului.

La uzinele din Cîmpia Turzii am cunoscut și eu unul, „zgîrcit foc“: cel care înlocuiește lăzile costisitoare cu sacii gratuiți. L-am întrebat:

— Cum ați făcut, că de trei ani vă „făliți“ cu planul realizat la toți indicii?

La mașina aceasta cablul își primește automat „haina de cauciuc“. Prin ea nu scapă curentul electric, dar nici nu va pătrunde ploaia. La controlul mașinii: Ion Bozdoc, un tînăr cu multă pricepere.

— Să-ți povestesc, sau să-ți dau cifre? — m-a întrebat șeful de la „Prețul de cost“.

Întrebarea m-a pus în grea dilemă: iar cifre? Iar ceva de povestit? Destul am povestit eu!

— Dă-mi totuși cifre, că-s sănătoase! — am hotărît.

Și mi-a dat:

— În 1955 sarcina de reducere a prețului de cost era de 8,5%. S-a realizat 9%. Economii planificate: 17.065.000 lei; s-au realizat 19.518.000 lei. În 1956, sarcina era de a reduce mai departe prețul de cost cu 6%. L-am redus cu 6,72%. Am planificat economii în valoare de 1.063.000 lei; am realizat 1.548.000 lei! Pe anul acesta, fusese prevăzut ca prețul de cost să rămînă la același nivel. L-am redus totuși cu 0,65%. Economii planificate: zero. Am realizat totuși, în zece luni, 1.236.000 lei.

Mi-am mai permis o ultimă întrebare:

— Și, mă rog, ce faceți cu fondurile economisite?

— Investiții noi în uzină, blocuri muncitorești, fond cultural, stadion sportiv și... o popicărie ultramodernă — răspunde economistul. Și văzînd că nu prea mă mir de noua popicărie, adaugă zîmbind: jumătate din uzină merge după director la fotbal, cealaltă jumătate joacă popice! Pasiuni, tovarășe, pasiuni!...

— Mulțumesc! Despre aceste pasiuni sportive am aflat încă din tren. Marea pasiune am descoperit-o însă acolo unde fierbe oțelul.

Recunoașteți această echipă de jocuri populare? Ați văzut-o desigur în filmul romînesc „O mică întîmplare“. În viața de toate zilele „actorii“ din această scenă sînt lucrători ai uzinei. În prim plan: Victoria Blăjan, cablieră, și Sorin Giurgiu, desenator tehnic.

CANDIDAȚI LA CĂMA

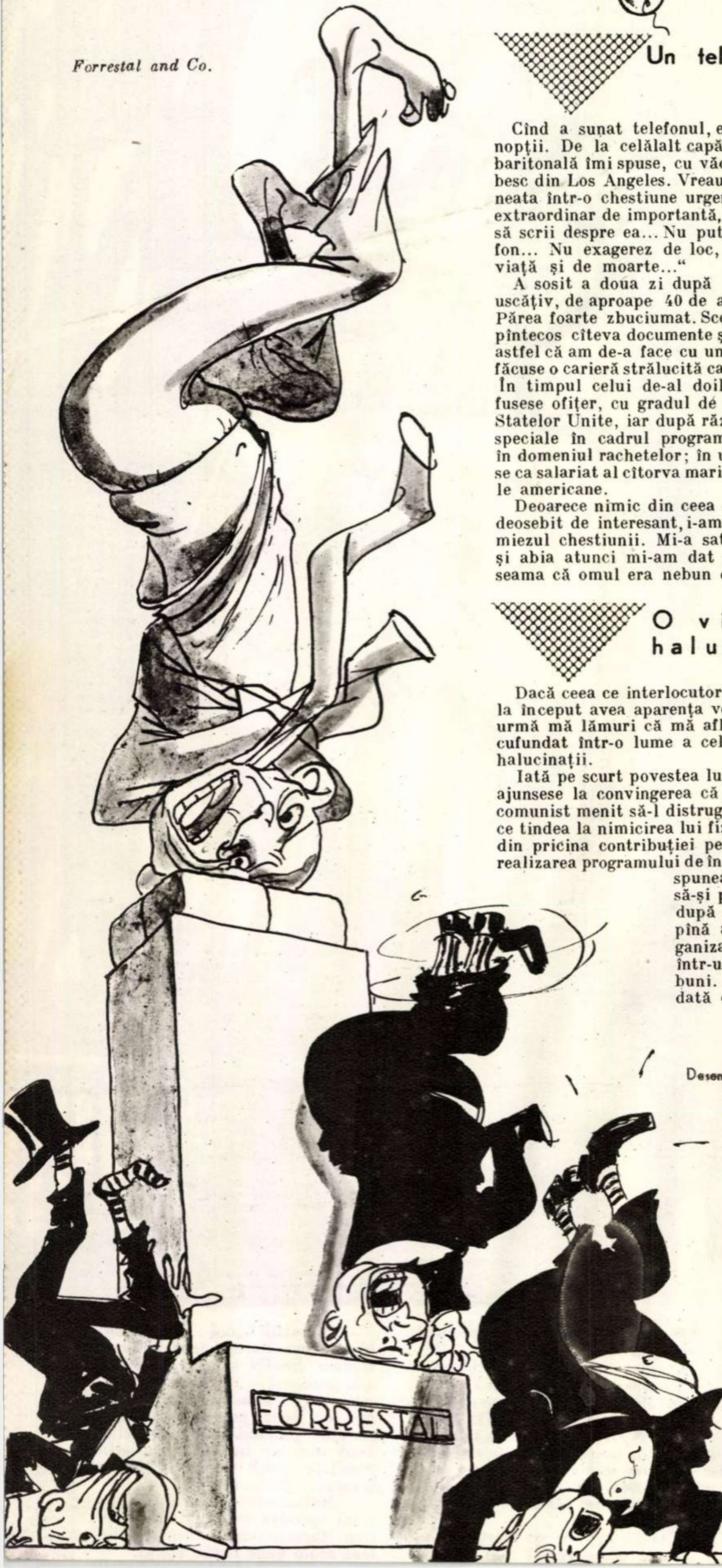

Forrestal and Co.

Un telefon sună în noapte

Cînd a sunat telefonul, era aproape miezul nopții. De la celălalt capăt al firului o voce baritonală îmi spuse, cu vădită agitație: „Vorbesc din Los Angeles. Vreau să discut cu dumneata într-o chestiune urgentă... E o poveste extraordinar de importantă, care te va îndemna să scrii despre ea... Nu putem discuta la telefon... Nu exagerez de loc, e o chestiune de viață și de moarte...“

A sosit a doua zi după masă. Era un om uscățiv, de aproape 40 de ani, bine îmbrăcat. Părea foarte zbuciumat. Scoase dintr-un dosar pîntecos cîteva documente și mi le arătă. Aflai astfel că am de-a face cu un om de știință care făcuse o carieră strălucită ca inginer electrician. În timpul celui de-al doilea război mondial fusese ofițer, cu gradul de căpitan, în armata Statelor Unite, iar după război avusese sarcini speciale în cadrul programului de cercetări în domeniul rachetelor; în ultima vreme lucrase ca salariat al cîtorva mari societăți industriale americane.

Deoarece nimic din ceea ce spunea nu părea deosebit de interesant, i-am propus să intre în miezul chestiunii. Mi-a satisfăcut rugămintea și abia atunci mi-am dat pentru prima oară seama că omul era nebun de-a binelea.

O victimă a halucinațiilor

Dacă ceea ce interlocutorul meu îmi relatase la început avea aparența verosimilului, tot ce urmă mă lămuri că mă aflu în fața unui om cufundat într-o lume a celor mai nestăpînite halucinații.

Iată pe scurt povestea lui: în anii din urmă ajunsese la convingerea că există un complot comunist menit să-l distrugă, un plan diabolic ce tindea la nimicirea lui fizică și intelectuală, din pricina contribuției pe care o adusese la realizarea programului de înarmare. Comuniștii, spunea el, l-au făcut să-și piardă slujbele, una după alta. Ba au ajuns pînă acolo, încît au organizat internarea lui într-un ospiciu de nebuni. Nu dăduse niciodată ochii cu dușmanii lui comuniști: vrăjmașii aceștia lucrau pe căi nevăzute și tainice; dar el recunoștea mîna comuniștilor în tot ce se petrecea în jurul lui. Ei aranjau astfel lucrurile, încît să-l pună în tot felul de situații dubioase, îi creau tot soiul de piedici, îl hărțuiau în fel și chip. Îl torturaseră fără milă, pînă îl aduseseră în pragul deznădejdii. Nu mai putea îndura. De aceea venise la mine. Voia ca eu să descriu istoria cumplitelor persecuții la care fusese supus și să scriu în așa fel, încît nația întreagă să poată cunoaște diabolicele metode prin care comuniștii distrug oamenii de felul său...

Desen de Cik DAMADIAN

Și în timp ce buzele lui rosteau aceste cuvinte demente, m-a cuprins o nemărginită milă pentru acest muritor chinuit, ajuns în pragul nebuniei. Era însă limpede că nu-mi stătea în putință să-l ajut și poate că — în afară de medici — nimeni n-ar fi fost în stare s-o facă...

Nebunie colectivă

... Dar nu v-am povestit întîmplarea de mai sus pentru valoarea ei anecdotică. Tragedia acestei epave omenești — un om ce părea că fusese cîndva foarte talentat — este departe de a avea doar o importanță strict particulară. Paranoia de care suferea interlocutorul meu s-a întins în anii războiului rece de-a lungul și de-a latul Americii, cuprinzînd numeroși bărbați și femei care, ca și acest nefericit, își închipuie că atît comuniștii din țară, cît și cei dinafară acționează pentru a-i distruge. Această halucinație este o formă a isteriei ce bîntuie azi în Statele Unite și care nu se deosebește de nebunia ce se abătea din cînd în cînd asupra Europei, în Evul Mediu. Diferența constă doar în aceea că, în loc de a dansa nebunește pe străzi, cei de astăzi vînează „roșii“, organizează procese de spionaj, scot cărțile progresiste din bibliotecile publice și silesc copiii de școală să se ascundă sub bănci în timpul alarmelor atomice. Această psihoză de masă a fost creată și alimentată continuu cu bună-știință de anumite elemente care socotesc că menținerea unei stări de încordare le va aduce mult mai mari foloase decît realizarea unei păci trainice. Era deci pe deplin firesc ca înseși aceste elemente să cadă, la un moment dat, pradă propriei lor demențe „antiroșii“. Pildă elocventă este cazul fostului ministru al Apărării, James W. Forrestal, care, cu puțin înainte de a se sinucide, în vara lui 1949, a luat-o la goană într-o noapte pe străzi, în pijama, urlînd deznădăjduit: „Armata Roșie a debarcat în America!“

Din soarta lui Forrestal se poate trage o dureroasă concluzie: primejdiile închipuite îi pot împinge pe oameni la autonimicire. Iar atunci cînd oameni care și-au pierdut mințile ajung să dețină posturi de conducere, ei capătă posibilitatea de a nimici mulți alți oameni, o dată cu ei înșiși...

Moartea atomică nu alege

„*Acționăm ca și cum războiul ar fi inevitabil*“ — a scris de curînd ziaristul american I. F. Stone, în comentariul său săptămînal. „*Înființăm baze înaintate, ne desfășurăm flotele, pregătim baze pentru flotilele nostre aeriene. Ducem un război economic. Adîncim mereu toate teribilele prăpăstii care despart astăzi lumea... Ne opunem cu îndîrjire oricăror tratative cu cealaltă mare putere a lumii; am coborît problema dezarmării la nivelul unei biete reprezentații de bîlci, căreia nimeni nu-i mai dă nici o atenție*“.

Însuși secretarul nostru de stat s-a lăudat că arta diplomației sale constă în a aduce țara noastră pînă în pragul războiului.

ŞA DE FORŢĂ!

de

Albert KAHN

SCRIITOR AMERICAN

Este incontestabil că omul care participă la pregătirea celui mai pustiitor război pe care l-a cunoscut istoria omenirii — război care ar aduce distrugeri colosale, printre care şi exterminarea copiilor lumii — nu poate avea mintea teafără.

„Bineînţeles, n-aş vrea de loc să văd copii măcelăriţi într-un nou război — mi-a spus nu demult un om de afaceri. *Dar dacă e de ales între copiii americani şi copiii ruşi, atunci e limpede că acei ce vor trebui să moară sînt copiii ruşi*“.

E tot atît de limpede că autorul unor asemenea opinii monstruoase nu este în integritatea facultăţilor sale mintale. În primul rînd el îşi închipuie că într-un război atomic moartea ar putea face vreo deosebire între copiii de diferite naţionalităţi. În al doilea rînd el socoteşte că vieţile copiilor americani sînt mai preţioase decît ale copiilor altor popoare. Dar semnul cel mai neîndoielnic al nebuniei lui este faptul că el poate concepe masacrarea copiilor, indiferent cărui popor ar aparţine ei.

Uşurinţa cu care se jonglează cu viaţa şi moartea copiilor şi ale întregii omeniri este un simptom destul de obişnuit astăzi în anumite cercuri din Statele Unite.

„Pericolul nr. 1“... pacea!

După cum este îndeobşte cunoscut, armele nucleare nu ameninţă numai populaţia actuală a globului, ci — prin radiaţiile ce le emană — chiar şi existenţa generaţiilor viitoare. Cu toate acestea sînt oameni care nu-şi ascund cîtuşi de puţin dorinţa de a se continua experienţele.

Aşa, de pildă, într-un număr recent din „Weekly Market Letter“ — o publicaţie a Wall-Street-ului — era relevat cu satisfacţie faptul că „o înţelegere internaţională cu privire la limitarea armamentului atomic“ a devenit, după cît se pare, „şi mai greu de realizat“ şi deci „continuarea experienţelor nucleare“ este foarte probabilă.

Iată şi o socoteală de un cinism monstruos, care demonstrează ce se află în capul unui om de afaceri: „Dacă bombele atomice n-ar mai fi necesare, atunci situaţia industriei uraniului ar deveni mai nesigură decît ne-am putea închipui...“

Pentru orice om lucid, cea mai mare primejdie care ameninţă astăzi lumea este izbucnirea unui nou război. Totuşi patronii lui „*Business Digest and Forecast*“ consideră pacea drept pericolul nr. 1... „Posibilitatea instaurării bruşte a păcii în lume — observă ei — este un risc pe care nici un om de afaceri nu trebuie să-l piardă din vedere... tot aşa cum nu poate nesocoti primejdia focului, a exploziilor sau a uraganelor care i-ar ameninţa avutul“.

Cu satisfacţia cu care nişte demenţi privesc o casă incendiată, redactorii de la *Moody's Stock Survey* proclamă: „Am dori ca războiul rece să continuie la nesfîrşit, căci aceasta înseamnă activitate intensă pentru industria aviatică“.

Profesorul Glass îşi dă cu părerea...

Ar fi fost desigur mult mai bine să se înceteze producţia şi experimentarea armelor de exterminare în masă. După cum reiese însă din spusele preşedintelui Eisenhower, unii oameni de ştiinţă l-ar fi avertizat că încetarea experienţelor cu bombe nucleare ar putea avea, chipurile, „efecte dăunătoare... asupra folosirii paşnice a acestor noi cuceriri ale geniului uman“. S-ar părea că aceşti „oameni de ştiinţă“ socotesc că pentru a îmbunătăţi viaţa oamenilor este indispensabilă perfecţionarea mijloacelor de... exterminare a omenirii. Un asemenea „savant“, profesorul H. Bentley Glass, afirmă că primejdia cea mai mare care-l ameninţă pe om în ce priveşte energia nucleară constă nu în folosirea acesteia în scopuri militare, ci în folosirea ei în scopuri paşnice. La o recentă şedinţă a Academiei Naţionale de Ştiinţe, acest domn a declarat că „emanaţiile radioactive născute cu prilejul experienţelor nu sînt mai primejdioase decît un ceas cu cadran fosforescent“ şi că „utilizarea paşnică a energiei atomice constituie pentru generaţiile viitoare o primejdie mult mai mare decît experienţele nucleare...“

Oamenii ştiu să gîndească

Trebuie să arătăm că oamenii de teapa profesorului Glass, exprimîndu-se astfel, n-au nici cea mai mică dorinţă de a spune vorbe de haz. Dimpotrivă, ei vorbesc cu toată seriozitatea şi — la fel cu cei mai mulţi nebuni — vor ca toată lumea să le împărtăşească aiurelile. Din fericire, însă, cei mai mulţi dintre oameni au mintea teafără. După datele furnizate de Institutul „Gallup“, marea majoritate a poporului american este în favoarea încetării experienţelor nucleare. Semnăturile puse de cei 2.000 de oameni de ştiinţă americani pe petiţia binecunoscutului biochimist dr. Linus Pauling, prin care se cere încheierea cît mai urgentă a unei convenţii internaţionale cu privire la încetarea experienţelor cu arme nucleare, reflectă opinia maselor. Cunoscuta ziaristă Inez Robb scrie: „Trebuie ca toţi oamenii de omenie din toate colţurile pămîntului, să lupte pentru interzicerea armelor atomice“. Această dorinţă este exprimată în toate colţurile ţării. „E într-adevăr reconfortant — observă publicaţia „Tacoma Labor Advocate“ — să-ţi dai seama cît de rapid creşte opoziţia maselor împotriva continuării experienţelor nucleare“.

Pericolul cel mai de temut constă în faptul că persoane al căror creier nu funcţionează asemeni celui al oamenilor sănătoşi ocupă încă posturi care le conferă puteri largi şi continuă să ducă o politică opusă năzuinţelor majorităţii poporului. Problema principală care stă astăzi în faţa poporului american este aceea de a găsi calea pentru frînarea nebuniei acestor oameni şi limitarea puterilor lor. Ar fi o naivitate să-ţi închipui că e o sarcină uşoară. Dar, în acelaşi timp, avem marele avantaj că pe întreg globul nenumărate milioane de oameni sînt călăuziţi de minţi sănătoase.

ÎNSCRIPŢIE LA O FOTOGRAFIE

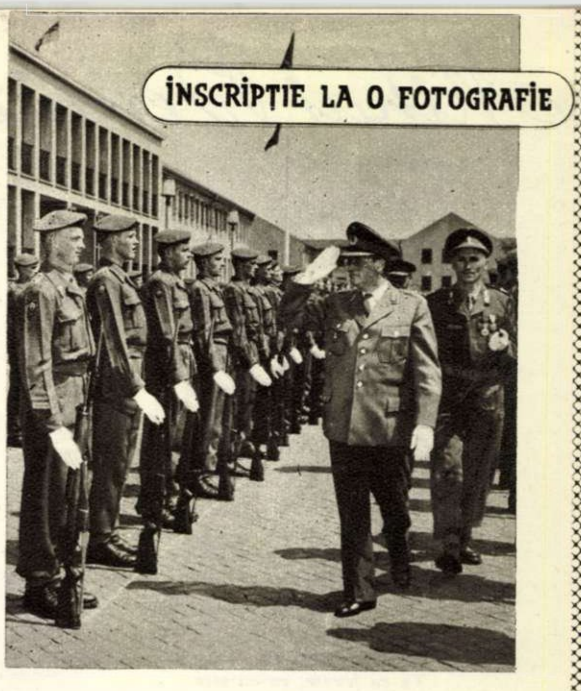

DACĂ N-AM AVEA MEMORIE...

Dacă n-am mai avea memorie!... Dacă n-am avea amintiri!... Se află pe acest pămînt oameni care ar fi fericiţi dacă ar sta în puterea lor să distrugă memoria omenirii, să prăvălească o lespede grea peste mormîntul amintirilor. Priveşti şi nu poţi să pricepi, aşa cum n-ai putea pricepe ştirea că vulcanul Etna a început să erupă sînge în loc de lavă, sau că de azi încolo dimineţile vor fi mai întunecate decît nopţile. Priveşti fotografia: Hans Speidel trece în revistă garda de onoare belgiană, cu ocazia vizitei sale la Cartierul general german N.A.T.O. Generalul Speidel, comandantul forţelor terestre N.A.T.O. din Europa centrală, asasinul atîtor patrioţi francezi, şi nu numai francezi,

Îl vezi: nu prea înalt, sobru, cu ochelarii reci — o figură cu liniile clare şi dure, o figură cunoscută. Da, o figură cunoscută. Flăcările care s-au ridicat cîndva deasupra pămînturilor belgiene pîrjolite năluceau chipuri schimonosite straniu, chipurile incendiatorilor; printre ele, acela al generalului Speidel. Al generalului hitlerist Speidel, acelaşi care astăzi trece în revistă soldaţii belgieni, soldaţii francezi, soldaţii germani, pe care îi pregăteşte să stîrnească noi incendii, ale căror flăcări să nălucească acelaşi chip, aceleaşi chipuri schimonosite.

O simplă fotografie. Dar întrezărim imagini vechi, care n-au pierit din memorie, care n-au putut să piară. Fotografii de altădată... Generalul Speidel, primind la Paris vizita lui Hitler. Iată-i: sus, pe înălţimile din Montmartre, Hitler, generalul Keitel şi — între ei — vechea noastră cunoştinţă, generalul Hans Speidel, ocupant al Parisului. La picioarele lor se desfăşoară bulevardele oraşului. Pe bulevarde trece un poet (Paul Eluard, poate) şi cîntă în gînd:

> *„Parisului i-e foame,*
> *Parisului i-e frig*
> *Şi nu mai ronţăie pe străzi castane coapte...“*

Generalul Speidel are figura calmă. Nu zîmbeşte; numai ochii îi sticlesc reci şi plini de satisfacţie îndărătul ochelarilor. Sînt ochii tuturor generalilor fascişti, ochii celor care au incendiat Belgia, Olanda...

Şaisprezece ani după aceea, Speidel trece în revistă un detaşament de soldaţi belgieni. Numai şaisprezece ani şi generalul Speidel comandă de data asta soldaţi belgieni; ţelurile sînt aceleaşi. N-a îmbătrînit, nu s-a schimbat. E vechiul şi experimentatul general fascist. „Parisului i-e foame, Parisului i-e frig...“. Flandrei i-e foame... Flandrei i-e frig...

Speidel. Iată-l lîngă bătrînul său prieten Abetz, care strînge mîna lui Pétain. Iată soldaţii lui Speidel trecînd pe lîngă turnul Eiffel. Cu tancurile. Nu soldaţi francezi. Fascişti germani. Astăzi Speidel comandă soldaţi francezi.

În faţa unei mese, Speidel semnează. Ca şef de stat major al generalului Stülpnagel, Speidel a semnat, la Paris, între 1940 şi 1942, mii şi mii de condamnări la moarte pentru luptătorii din rezistenţă, printre care se aflau francezi, dar şi belgieni, şi spanioli, şi romîni... Fotografia e veche şi îngălbenită: lînga masa lui, pe pervazul unei ferestre, cîteva flori. În spatele ferestrei, dimineaţă. Şi Speidel semnează condamnări la moarte.

Micuţul Speidel, „prieten al culturii“, cumpără cărţi de la un anticariat de pe cheiurile Senei. Micuţul Speidel merge la teatru. E un teatru francez, în Paris, dar pe frontispiciul său scrie: „Numai pentru soldaţii nemţi“. Fotografii, fotografii... Speidel lîngă feldmareşalul Rommel. Speidel lînga Stülpnagel. Speidel, la Paris, primind parada unităţilor militare germane de ocupaţie...

Au trecut cîţiva ani. Iată-l strîngînd mîna unui general american. Generalul american nu are memorie? Generalul american nu are amintiri? Sau nu vrea să aibă amintiri?...

Dar oamenii au memorie. Undeva, într-un sat din Belgia, o mamă spală cămaşa fiului ei. E cămaşa fiului mai mare, care a plecat să lupte în rezistenţa franceză şi a fost ucis din ordinul lui Speidel. E o mamă săracă. I-a dăruit fiului mai mic, cămaşa fratelui său. Şi fiul mai mic e poate unul dintre soldaţii pe care îi zărim acum în fotografie, unul dintre soldaţii pe care îi trece în revistă ucigaşul fraţilor lor mai mari. Dar toţi tinerii belgieni au un frate mai mare, un acelaşi frate mai mare, care trăieşte, deşi de sute de ani vor să-l ucidă cotropitorii. E Till Ullenspiegel, Till Buhoglindă, care scrîşneşte din dinţi şi rîde. Îl priveşte pe Speidel care „trece în revistă“ garda belgiană şi în gînd i-o coace generalului neamţ. El e fratele mai mare al tuturor tinerilor belgieni.

Speidel ştie asta. Nu rîde.

Omenirea are memorie.

Florin MUGUR

Mihai Beniuc: CÎNTECE DE FECIOR TOMNATIC

Ilustrații de Viorel RADU

CÎNTEC DE FECIOR TOMNATIC!

Cîntă lin, pădure dragă,
Cîntă-mi a-nceput de toamnă.
Am umblat o vară-ntreagă
Și prin huciu și pe cărare
Numai eu c-o fată mare,
Dar acuma fata-i doamnă.

Zboară mierlele prin cetini,
Altul fata mea-și găsise
Și mi-a spus: Vom fi prieteni.
Și-am rămas noi doi, pădure,
Eu cu lacrimi, tu cu mure,
Tu cu frunze, eu cu vise.

Cade frunza veștejită,
Visurile se destramă,
Fata care se mărită
Ar veni de nu s-ar teme
Și te mai viseaz-o vreme,
Pînă ce se face mamă.

Cîntă lin, pădure dragă,
Cîntă-mi a-nceput de iarnă,
Așteptai o viață-ntreagă
Fată care nu vrea nuntă,
Dar veni vremea căruntă,
Fulgii albi încep să cearnă.

NUMAI EA

Plopul respectiv era
Fără soț și lîngă drum,
Orice vînt îl nimerea;
Nu-i da pace nicidecum
Ploaia, fulgerul, furtuna!
O duceau cu mult mai bine
După gard printre ruine
Pălămida, mătrăguna.

Plopu-i chiar sufletul meu,
Iară eu i-s rădăcină
Umblătoare ce, mereu,
Îl împinge spre lumină
Logodindu-l cînd cu stele,
Cînd cu lună, cînd cu soare,
Printre glasuri de cocoare,
Printre zbor de rîndunele.

Din atîtea mari minuni
Ce te-atacă zi și noapte,
Plopule, tu știi s-aduni
Numai bîlbîite șoapte,
Ne-nțelese nici de fluturi,
Nici de nori cu fruntea neagră —
Dar pricepe fata dragă
Și te-nvăluie-n săruturi.

CE BINE-I STĂ DRAGOSTEI...

Ce bine-i stă dragostei mele
Căruntă și tînără totuși.
E parcă o noapte cu stele,
E parcă o apă cu lotuși.

Dar nu e nici una, nici alta,
E numai femeie de-a noastră
Pe care-a săpat-o cu dalta
În suflet a vremii năpastă.

I-e părul ca spuma pe-o mare
Ce vru s-o sugrume Orcanul,
Dar inima ei fu mai tare
Și-i roșie cum e mărgeanul.

E insulă inima-i caldă
Sub tropicul tău, Fericire,
La țărmul ei visu-mi se scaldă
Sub raza căruntelor fire.

ETERNUL FEMININ

Eu aș minți de-aș afirma vr-odată.
Aci sînt eu, acolo e partidul,
Viața lui mai trainică-i ca zidul,
Eu însă duc viața mea privată.

Pe orișicare comunist desfidu-l,
Un izolat, în turn să se socoată —
E astru cu mișcarea calculată
Și nu se pierde-n beznă ca bolidul.

Conducătoarea-i,'naltă stea polară,
E pururea dreptatea proletară
Și pentru omul muncii trai ferice.

Dar n-am uitat nici vraja ta discretă
Tu, ce ne-apari cînd floare, cînd cometă,
O, Laură, o, scumpă Beatrice!

IUBIRILE

Iubirile mai de demult
Ca pe o ploaie le ascult
Căzindu-mi pe acoperiș
Ca fire de argint, pieziș.
Ploua cu soare, vorba ceea,
Căci dracul își bătea femeia.

Iubirile de mai apoi
Au năvălit prăpăd, șuvoi,
Și-au măturat pămînt și flori
Și-au speriat privighetori,
De nu rămase după grindeni
Decît o jale pretutindeni.

Iubirile ce vin acum
Sînt călători zdrobiți de drum
Și care cer un adăpost
Văzîndu-te un om cu rost —
Fii, inimă, hangiu de treabă
Și fă-le foc și patu-n grabă.

DESTINE

SKODIȚA LUI LADISLAU STARȚ

Iarna lui 1929. Aghireş. La fereastra unei cocioabe un băieţandru blond priveşte afară, cu ochii înlăcrămaţi. Pe uliţă trec mineri, legaţi patru cîte patru, escortaţi de jandarmi. Ladislau Starţ nu mai e copil: a împlinit 12 ani. Ştie de ce se află şi tatăl său printre cei legaţi: a lipit şi el afişe. Ah, dacă el, Ladislau, ar avea puterea să rupă toate lanţurile care-l încătuşează pe tăicuţul său şi pe toţi ai săi...

Vara lui 1930. Tata şi-a isprăvit cele şase luni de închisoare, dar nu mai are voie să lucreze la minele Şorecani. Trebuie să plece aiurea, încotro îl duc ochii. Îşi pune calabalîcul în tren şi se duce cu ai săi în Valea Jiului.

Şi aici sînt toate la fel de negre: şi cărbunele, şi pîinea, şi viaţa. Iar adolescentul Ladislau gustă de timpuriu amarul vieţii de miner. Cu ce s-ar putea deosebi viitorul său de prezentul tatălui său? Acum el e asuprit din trei motive: e maghiar, e muncitor şi e comunist. Va fi oare vreodată altfel?

Cine ştie? Istoria îşi va spune cuvîntul.

Iarna lui 1947. Tată şi fiu, Ioan şi Ladislau Starţ, sînt cetăţeni liberi şi egali în drepturi cu toţi cei ce muncesc. Patria lor a devenit republică. Şi nu orice fel de republică, ci o republică populară. Un steag nou flutură peste Lupeni. Altul decît cel din 1929.

Iarna lui 1957. Cine ar mai putea recunoaşte Valea Jiului, acum, după zece ani? Oraşele noi, cu blocuri moderne, mii şi mii de apartamente confortabile pentru familiile minerilor.

Interiorul casei din strada Bernath Andrei nr. 14 din Lupeni seamănă în orele serii cu o sală de studiu. Toată lumea învaţă. Zoltan, strungar, în vîrstă de 17 ani, studiază pasionat o carte tehnică; Vasile, elev la şcoala maghiară elementară, îşi pregăteşte lecţiile, ca şi prîslea, Eduard, elev la şcoala romînă (ca să fie împreună cu prietenii săi de joacă). Citeşte şi bunicuţul — cel ce lipise afişe în 1929 — azi pensionar şi salariat la întreţinere, în mina Vulcan, pentru că nu se îndură încă, la cei 75 de ani ai săi, să părăsească mina.

Iar tatăl celor trei flăcăi îşi completează cunoştinţele în domeniul automobilisticii. Aceste cunoştinţe îi vor fi în curînd folositoare...

Minerul Ladislau Starţ are multe griji. În primul rînd, ca şef de schimb la sectorul III Lupeni. Acum cîteva luni, cînd şi-a luat în primire abatajul, acesta era cu mult sub plan. Dădea maximum 100-150 de tone în 24 de ore. Azi dă 450-500, însă ar putea da şi mai mult. Minerii din schimbul său cîştigă azi cam 3.000 de lei pe lună — în afară de prime — însă ar putea cîştiga şi mai mult.

În al doilea rînd, el are griji în noua sa calitate de secretar al organizaţiei de bază a sectorului. Comuniştii vor trebui să ocupe locurile cele mai grele. Are oameni buni, dar vor reuşi ei oare să aducă toate abatajele peste plan? E musai să reuşească.

Şi încă o grijă a lui Ladislau Starţ: motocicleta sa e bună, însă n-are decît două locuri. Or familia sa numără cinci persoane.

15 noiembrie, orele 23,58. Acceleratul 204 soseşte în Gara de Nord. Pînă dimineaţă sînt doar cîteva ore, dar cît de greu trec ele... În sfîrşit, e dimineaţă. La ora 8 fix Starţ se află la Ministerul Minelor. La ora 9, la Ministerul Comerţului. La ora 10 se află în maşina sa proprie, o superbă Skodiţă albastră, tip '57, S.440. Un tur de încercare prin Capitală, apoi un mic popas la Athénée Palace — deh, un... proprietar de maşină trebuie să se respecte — şi acum, spre casă.

17 noiembrie. Se lasă seara deasupra Lupenilor. O maşină albastră se opreşte în faţa casei cu numărul 14. După cîteva minute maşina se umple de pasageri veseli şi gălăgioşi. Familia Starţ porneşte la plimbare prin orăşel. Automobilul se opreşte puţin în faţa palatului cultural, neintenţionat, ci doar ca Ladislau să-şi poată cumpăra nişte ţigări, iar localnicii să se poată aduna în jurul Skodiţei cu număr provizoriu de Bucureşti, întrebîndu-se: a cui o fi?

23 noiembrie. Ladislau primeşte o scrisoare prin care Întreprinderea de difuzare a materialelor sportive din Bucureşti îl încunoştinţează că, la cumpărarea maşinii în rate, i se acordă o reducere de 20 la sută (ca pentru emeriţi!) şi că, în termen de 10 zile, e obligat să-şi ridice maşina... Of, birocraţia...

În orele de muncă ale minerului, eleganta Skodiţă se odihneşte în vecinătatea unor modeste verze, cepe, cartofi şi alte legume din magazia Aprozarului. Ea e păzită de un lacăt şi de un vigilent cîine lup.

De aceea lui Ladislau Starţ i-a mai rămas o grijă: să-şi construiască un garaj propriu.

Istoria şi-a spus cuvîntul.

Andrei BART

MUNCĂ LIBERĂ ROD BOGAT

Pentru sănătatea copiilor noştri. În anii din urmă, printre alte importante realizări privind sănătatea poporului, s-a construit în Capitală şi modernul spital pentru copii „Emilia Irza" din cartierul Tei.

Fotografie de M. IVANCIU

Confirmarea neregulilor g
în gestiunea fostei Comisii Interimare a C
Sute d ...eltuite fără acte justifica
...ilor ch

Poli

Fraudele dela Institutu

Boilă"!

egal. — D-l Cipăianu, Subsecretar
la Departamentul Agriculturii şi Domeniilo
învinuit a fi autorul material al falsului. -

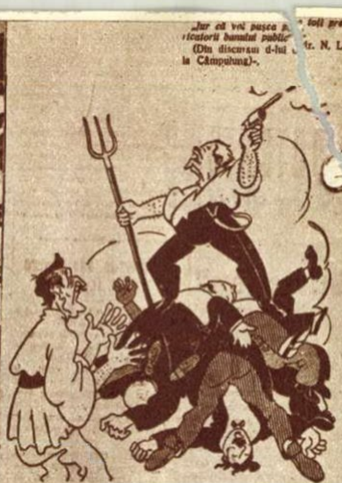
„Jur că voi puşca p... toţi prevă-
ricatorii banului public"
(Din discursul d-lui Dr. N. Lupu
la Câmpulung)".
desen de ANESTIN
D. I. MIHALACHE: Ce-mi făcuşi din partid, doctore.

La 28 Mai crt.
Seletzki c
ne cari le-a avu

Anchetele unui cetăţean curios
Fraudele dela Comitetul agrar

Romanul Skoda
„Mituitorul" generalului Uică
în faţa comisiunii
declară el.—„M'a băgat în bucluc
a amândoi să iasă bine"
de ultima oră

cu un... găvan mare din care
toţi iau cu câte o lingură.
Comparaţia i-a atras ime-
diat d-lui Vidrighin usturătoa-

Sub administraţia d-lui Costinescu, Primăria Capitalei a fost
transformată în oficina de afaceri a Sfatului Negustoresc

Prinţul Carol
La orele 9 dim. precis, d. general
Davidoglu preşedintele inst
schide desbaterile.
Se îndeplinesc de îndată
preliminarii: Consiliul depu

Jaful scandalos cu fondurile
ministerului de război

Skoda
pe o pistă nouă:

Consiliul Legislativ
şi fraudele

al României

Ancheta Sk

cere trimiterea în judeca
d-lui Maniu

Într'o întrunire a ceferiştilor, d. Vidrighin
afară pe lucrători din zece în zece

FALSUL
dela Cassa Improprietăririi

Desbaterile
ul „Fokker" în faţa Camerei
Imoralitatea acestei afaceri ruşinoase
Şedinţa de noapte

Lingura d-lui Vidrighin e cea mai mare!

ŞPERT...FRA

ah ami

Ce-aţi spune dumneavoastră oare despre un autor de dicţionar al limbii romîne, care ar începe (şi ar continua) explicarea cuvintelor după cum urmează:

Aba — tramvai;
Abac — marmeladă de caise;
Abacă — lună plină;
etc. etc. ...?

N-aţi putea spune decît că e nebun de legat. Şi noi am fi de îndată de acord cu dumneavoastră.

Cu toate astea...

Nici sunetele care alcătuiesc un cuvînt, nici înţelesul cuvîntului nu sînt pentru veşnicie aceleaşi. Şi cuvintele sînt supuse legii dialecticii: evoluează, se transformă o dată cu scurgerea timpului atît în forma, cît şi în înţelesul lor. Cine ştie? Poate că pomenitul autor de dicţionar e profet: dacă noţiunea „aba" înseamnă pentru noi şi azi „ţesătură groasă de lînă din care se fac haine ţărăneşti", cine ştie dacă mîine n-o să însemne „tramvai"?

Fiindcă...

Ah, amintirile... cît de bune sînt, doamne, amintirile! Nimic nu pricepe din viaţă omul uituc. Mă gîndesc cu grijă la tineretul nostru, care n-are amintirile noastre, ale celor mai în vîrstă. De pildă, într-o bună zi, fata mea, care are zece ani (s-a născut o dată cu republica), a venit să mă întrebe: „Tăticule, ce-i aia construcţie şcolară?" Cum e şi firesc, am lămurit-o pe loc: „Construcţie şcolară înseamnă o fraudă de 8 milioane". Am lămurit-o eu, dar ea n-a priceput. A trebuit să-i explic ce-i aceea „fraudă". Şi tot nu s-a dumirit, fiindcă nu vedea legătura dintre „fraudă" şi „şcoală". Atunci, mi-am dat seama că, biata de ea, n-are nici o amintire „frumoasă", m-am enervat şi i-am spus: „Eşti o „proastă!". A doua zi, a venit să-mi spună: „Construcţie şcolară înseamnă clădirea unei şcoli. Aşa mi-a spus tovarăşa profesoară". Am zîmbit. Se vede că şi tovarăşa profesoară, care-i tînără, n-are amintirile mele. Mde, azi aşa o fi: construcţie şcolară să însemne clădirea unei şcoli. Ba recunosc că aşa şi e. Însă înţelesul noţiunii a evoluat. Pe vremea mea, he-he! Cum rosteai „construcţie şcolară", nu puteai înţelege decît, cum am zis, că-i vorba de o fraudă de 8 milioane. Şi imediat îţi venea în minte mutra simpatică a directorului Învăţămîntului normal primar, Petre Ghiţescu, din Ministerul de Instrucţie Publică. Pe vremea mea, nu se clădeau atîtea şcoli ca azi, dar cînd se clădea una, apoi simţeai că se clădea: frauda era gata. Dacă nu mă credeţi, întrebaţi-l, de acolo, din bezna în care a pierit, pe acest domn director, Petre Ghiţescu.

ele d-lui Dinu Brătianu!
FLORICA
- Povestea unei ferme brătieniste -
O donaţie: Statul cheltueşte 2 milioane anual pentru Brătien

Alte abuzuri la contingentare

„cadouri"
şi de rudele d-lui Maniu, cu ştirea
şi străinătate în dauna Statului

la prefecţi

D. Tony Iliescu va fi inculpat
pentru trafic de influenţă
Azi se deschide acţiunea publică împotriva vice-preşedint
Prezumţiile şi mărturiile pe

AFACEREA TRANSFERURI
ugust 1935

Viitorul
Peste trei mili
au fost

Ziua V-a
Şedinţa de dimineaţă. -- Audierea martorilor
oziţia senzaţională a generalului Hentiescu

Panamaua Mihalache-miliarde
In acest film veţi putea vedea trei patimi: dragoste,
Aventura Max Auschnitt-Madgearu-Anqueti

Ultimele „sperţuri"
Ministerul de război
cumpără un hotel de lux

UDĂ... PANAMA...

ntirile

de Lascăr **SEBASTIAN**

Vai! Dar numai școli? Pentru dregătorii de altădată, mai mari sau mai mici, mai național-țărăniști sau mai liberali, nu numai școala era bună de un șperț, de o escrocherie, de un comision, de un abuz, de o afacere frauduloasă, de o panama și cîte multe altele asemenea. Se făcea o șosea, se tăia o pădure, se seca o baltă cu pești, se cumpăra un avion, se fabrica un medicament, se elibera un pașaport, se autoriza un transfer de devize — hop și escrocul cu profitul ilicit! Vremuri frumoase, nu așa! Vorba ăluia: „Frumoasele zile de la Aranjuez"...

Uite, dacă mă întrebați ce înseamnă PARID, naiba să mă ia dacă mai știu să vă explic exact. Mi se pare că denumirea asta desemna „Pescăriile Statului". Ceea ce știu exact este că a fost o „afacere Parid". Tot așa; CAPS. Mi se pare că aici era vorba de „Pădurile Statului". Asta mi se pare, dar sigur e că au fost și „fraudele de la CAPS". Poate vă închipuiți că le știu atît de bine, fiindcă am avut și eu un ce profit. Aș! Că n-am fost nici deputat, nici ministru, nici prinț moștenitor, nici cap încoronat. Fiindcă în de-alde astea nu se băgau — afară de intermediari ori mici directori de minister — decît și numai mai-mărimi.

De aceea, pentru lămurirea tineretului nostru, care nu știe de toate astea, se impune editarea unui dicționar al limbii romîne, în care să se explice cuvintele după sensurile lor... arhaice. În privința asta, țin să dau o mînă de ajutor. De pildă:

Armament — panama național-țărănistă cu cointeresare regală (vezi: „Afacerea Skoda"),

Avioane — panama princiară (vezi: „Afacerea Fokker", cu participarea prințului Carol, viitor rege).

Cantalup — escroc (vezi: „Afacerea transferurilor de devize", în care sînt amestecați Vasilescu, zis Cantalup, Toni Iliescu, vicepreședintele Senatului, și Manolescu-Strunga, subsecretar de stat).

Contingentare — abuz de putere și ilegalitate cu șperț (vezi: „Afacerea bornelor").

Examene — fraude (vezi: „Fraudele de la examenele „dentiștilor").

Import-export — aliș-veriș (vezi și „contingentare").

Împroprietărirea țăranilor — fals cu jaf.

Hotel de lux — șperț de 5 milioane (vezi: „Afacerea cumpărării de către Ministerul de Război a unui hotel la Sinaia").

Porumb — cadou electoral.

Pașaport — matrapazlîc (vezi: „Acuzarea generalului Văitoianu).

etc. etc....

Cum spuneam: Ah, amintirile!...

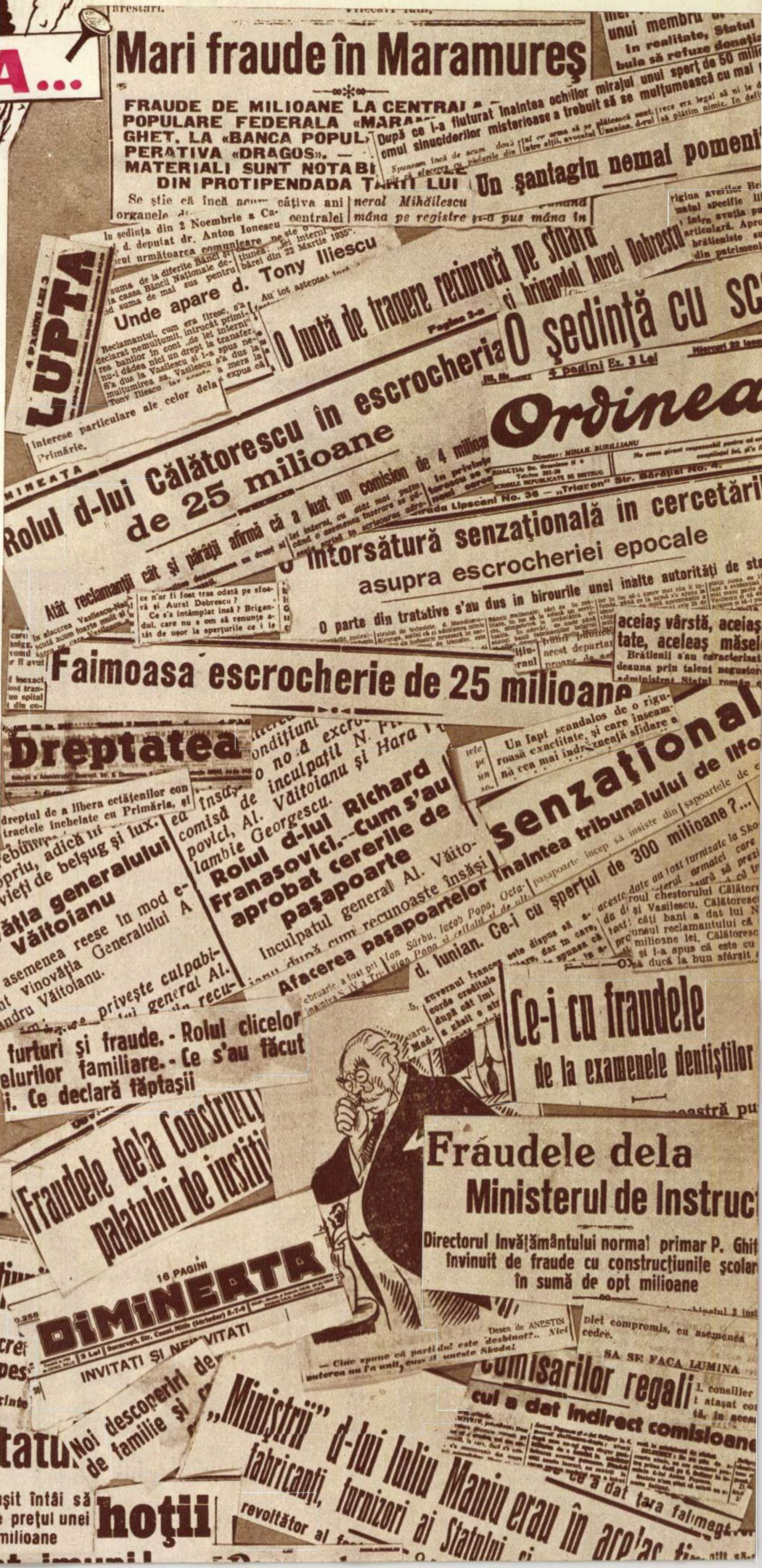

Mari fraude în Maramureș

FRAUDE DE MILIOANE LA CENTRAL
POPULARE FEDERALA «MARA
GHET. LA «BANCA POPUL
PERATIVA «DRAGOS». —
MATERIALI SUNT NOTABI
DIN PROTIPENDADA ȚĂRII LUI

Se știe că încă acum câțiva ani organele

unui membru
In realitate, Statul
buia să refuze donați

După ce i-a fluturat înaintea ochilor mirajul unui șperț de 50 mili
omul sinuciderilor misterioase a trebuit să se mulțumească cu mai

Un șantagiu nemai pomenit

neral Mihăilescu
mâna pe registre și-a pus mâna în

In ședința din 2 Noembrie a Ca-
d. deputat dr. Anton Ionescu
următoarea comunicare

Unde apare d. Tony Iliescu

Reclamantul, cum era firesc, s'a declarat nemulțumit, întrucât primirea banilor în cont „de lei interni" nu-i dădea nici un drept la transfer. S'a dus la Vasilescu și i-a spus nemulțumirea sa. Vasilescu s'a dus la Tony Iliescu

LUPTA

interese particulare ale celor dela
Primărie.

O luptă de tragere reciprocă pe sfoară
și briganul Aurel Dobrescu

O ședință cu sc

Ordinea

Director: MIHAIL BURILLIANU

Rolul d-lui Călătorescu în escrocheria de 25 milioane

Atât reclamanții cât și pârâții afirmă că a luat un comision de 4 milioane

O întorsătură senzațională în cercetări
asupra escrocheriei epocale

O parte din tratative s'au dus în birourile unei înalte autorități de stat

ce n'ar fi fost trasă odată pe sfoară și Aurel Dobrescu?
Ce s'a întâmplat însă? Briganдul, care nu e om să renunțe atât de ușor la șperțurile ce i le

aceiaș vârstă, aceiaș
tate, aceleaș mășel
Brătienii s'au caracterizat deauna prin talent negustor

Faimoasa escrocherie de 25 milioane

Dreptatea

dreptul de a libera cetățenilor con tractele încheiate cu Primăria, și

vieți de belșug și lux.
ăția generalului Văitoianu

Rolul d-lui Richard Franasovici. — Cum s'au aprobat cererile de pașapoarte

Inculpatul general Al. Văitoianu după cum recunoaște însăși

Afacerea pașapoartelor înaintea tribunalului de Ilfov

Un fapt scandalos de o riguroasă exactitate, și care înseamnă cea mai îndrăzneață sfidare a

senzațional

Ce-i cu șperțul de 300 milioane?...

furturi și fraude. - Rolul clicelor
elurilor familiare. - Ce s'au făcut
i. Ce declară făptașii

Ce-i cu fraudele
de la examenele dentiștilor

Fraudele dela Construcț
palatului de justiț

Fraudele dela
Ministerul de Instruc

Directorul Invățământului normal primar P. Ghiț
învinuit de fraude cu construcțiunile școlar
în sumă de opt milioane

16 PAGINI
DIMINEAȚA

INVITATI ȘI NEINVITATI

Desen de ANESTIN

— Cine spune că partidul este desbinat?.. Nici puterea nu l-a unit, cum îl unește Skoda!

SA SE FACA LUMINA

comisarilor regali

cul a dat indirect comisioane

ce a dat țara falimentului

„Miniștrii" d-lui Iuliu Maniu erau în acelaș timp fabricanți, furnizori ai Statului și

Noi descoperiri de familie și

revoltător al

hoții

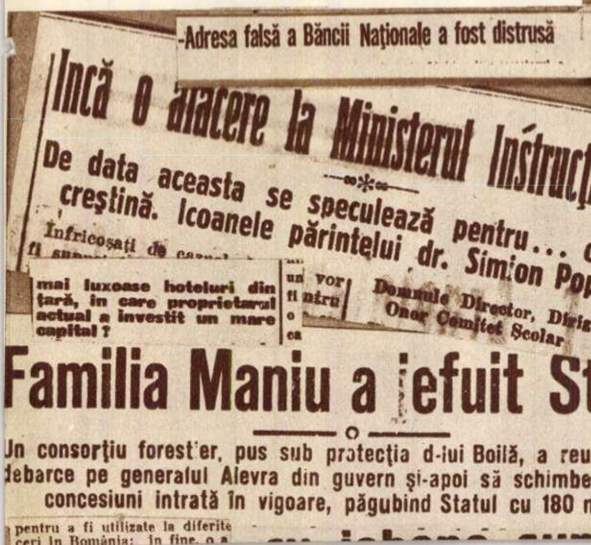

-Adresa falsă a Băncii Naționale a fost distrusă

Incă o afacere la Ministerul Instrucțiunii

De data aceasta se speculează pentru... creștină. Icoanele părintelui dr. Simion Popes

Infricoșați de

mai luxoase hoteluri din țară, în care proprietarul actual a investit un mare capital?

Domnule Director, Diriginte
Onor Comitet Școlar

Familia Maniu a jefuit Statul

Un consorțiu forestier, pus sub protecția d-lui Boilă, a reușit întâi să debarce pe generalul Alevra din guvern și-apoi să schimbe prețul unei concesiuni intrată în vigoare, păgubind Statul cu 180 milioane

pentru a fi utilizate la diferite
ceri în România; în fine, o a

MUNCĂ LIBERĂ – ROD BOGAT

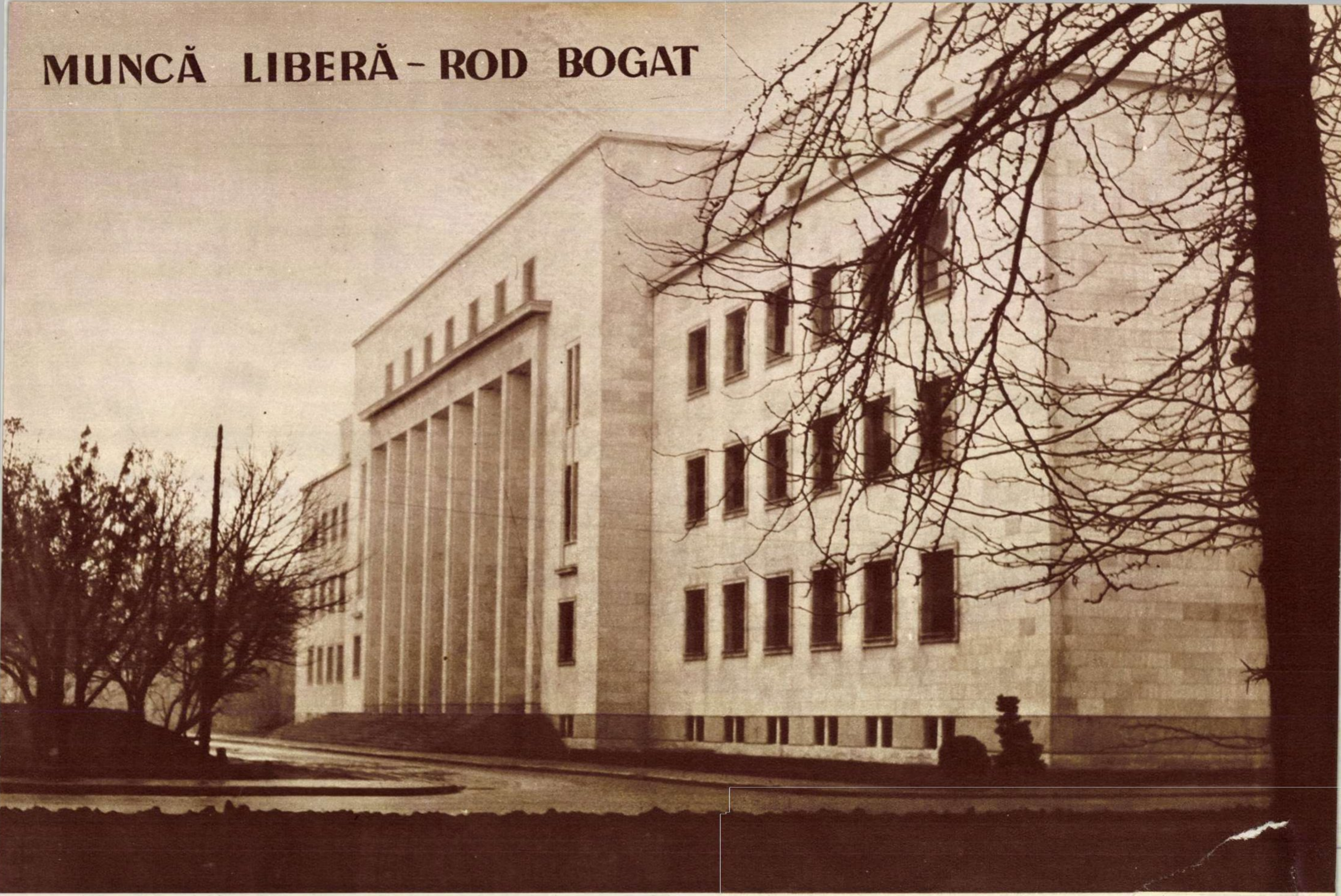

Condiţii optime de studiu pentru viitoarele cadre de specialişti din toate ramurile agriculturii. În anii regimului democrat-popular s-a ridicat această construcţie, care adăposteşte Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti.

Fotografie de S. STEINER

VĂ AMINTIȚI?

PLUG DIN LEMN DE CRUCE

Un jug prins în sfori de cînepă, un trunchi uscat și un pinten de lemn: Plugul.

Cu această unealtă arhaică lucrau pe vremuri țăranii noștri pămîntul, scurmînd în miriștea uscată cuib pentru sămînță.

Și-ndată ce bobul cădea în brazda zgîriată la suprafață, legiuni de gîngănii porneau la atac, distrugînd chiar de la început viitoarea recoltă.

Spor aveau doar stăpînii moșiilor, care foloseau mașini și unelte agricole: de la plugurile „Mistreț“ ale fabricii nemțești „R. Eckhardt“ și pînă la batozele „Clayton“, „Shuttlerwork“ și prășitoarele „Harwester International“ trase de cai pitici de munte.

Boierii erau „buni și milostivi“. Nu se lăcomeau să-și lucreze singuri pămînturile. Dădeau și țăranilor în dijmă. Trei din cinci. Din cele cinci pogoane muncite de dijmaș, moșierul lua recolta de pe trei. În plus mai era și rușfetul, un dijmărit la fel de crunt. Țăranul era obligat — prin tradiția nescrisă dar obligatorie — să care boierului lemne de foc din pădure, să transporte grîul ciocoiesc de pe arie la magazii, de la magazii la gară și apoi să-l încarce în vagoane. Mai veneau la rînd, și făr-de iertare, limba și mușchiul porcului — după cum țăranul era în stare să crească un porc și să-l taie de crăciun. De nu... Dacă de pe cele două pogoane, din cinci muncite, nu putea prinde nici cît să-și potolească foamea cu ai săi, ce credeți că se-ntîmpla? „Filotim“, boierul nu-i tăia capul. Doamne ferește! Avea el alte mijloace. Civilizate. Catastivul.

Catastivul — deși îl înspăiminta pe țăran ca și perceptorul, jandarmul ori moartea — nu era de fapt decît un simplu registru lunguieț în care vechilul boierului, iar mai tîrziu contabilul, trecea datoriile țăranilor.

Socotelile catastivului nu se încheiau niciodată, capetele și dobînzile împletindu-se, lungindu-se și înmulțindu-se ca inelele rîmei. Nici pîrjolul conacelor, în '907, n-a tras linie de bilanț datoriilor. Boierii luaseră catastivele cu ei și le aduseseră înapoi pe șeile călărașilor și afeturile tunurilor. Nici primul, nici al doilea mare război n-au îngropat catastivele. Abia în 1948, în anii noștri, ultimele registre lunguiețe s-au dus pe apa sîmbetei.

★

Plug de lemn. Ancestralul instrument era înfrățit cu pelagra și crunta robie, pe hectarele boierești.

Pe moșiile lui Vernescu, fost ministru conservator, țăranii salahoreau pentru mai puțin de 52 de lei pe an. Revista „Dacia viitoare“ din 15 iunie 1885 arată că și „la moșia cinstitului și istețului ministru de Finanțe G. Lecca“, 32 zile lucrătoare sînt plătite țăranilor pălmași cu mai puțin de 2 franci, ceea ce revenea la 5 parale pe zi. Contravaloarea a doi covrigi.

★

Acum cîțiva ani, mai precis în 1950, un țăran bătrîn, fost peste 50 de ani slugă la moșia boierului M. din sudul țării, îmi povestea sfătos: „...și m-a chemat domnul Turlică, care a avut cîrciumă și bogaserie... M-a chemat la el să ascult radioul. Cum vorbește americanul“

— Și te-ai dus?

— M-am dus, taică. L-am auzit. Nu pe american, ci pe boier. Pe boierul ăl tînăr la care slujisem. Zicea: „Frați romîni! Vă vorbește un agricultor din Romînia, care a trudit cu sudoare pe brazda strămoșească...“ Și atunci, mi-am adus aminte de fața și de mîinile lui albe, drese cu cremă, și de cupeul din care nu se da jos nici cînd mergea în livada de la capul curții conacului, unde poruncea să i se pună masa în chioșc. Și mai spunea „Am muncit laolaltă, boieri și țărani, cu aceeași dragoste și credință în dumnezeu...“ Și mi l-am amintit atunci cînd sta în ceardacul casei, poruncind s-o dea afară pe Chiva, văduva cu trei copii, care fusese prinsă în zi de prașă dînd pe furiș de mîncare fetiței mai mici, pitite în șanțul șoselei...

— Ce-ai făcut, cînd l-ai auzit pe boier, tăicuțule? — am întrebat curios.

Și-a prins moșul un capăt de mustață între degete.

— Ce puteam să fac? El era departe, între străini, eu aci, cu ai mei. Am scuipat gura aceea nevăzută și mincinoasă, l-am înjurat pe Turlică și am plecat.

★

Plug de lemn, plug din lemn de cruce...! Cîți copii de-ai noștri, opriți în fața ta, în vreun muzeu, vor întreba uimiți:

— Cu pintenul ista, tovarășe profesor...?

Da, cu pintenul acela care, dacă ar avea grai, cîte ne-ar putea povesti...

Anton ALEXE

Demostene BOTEZ

Vînătoare regală

Ca la-nceput de lume
Pădurea stă tăcută
Și prin zăpada-n spume
N-auzi nici pas de ciută.

Fagi 'nalți cu creanga goală
Lungi colonade sue
De veche catedrală
În care nimeni nu e.

Din zările deșarte
Porni deodată larmă
Și se-auzi departe
Plesnind un foc de armă.

Și-apoi tunară alte,
Amestecate-n grabă.
Căzu din crengi înalte
A chiciurei podoabă.

Înspăimîntată toată
Se-nfioră pădurea;
Lungi răcnete de gloată
Se-apropiau de-aiurea.

Prin țihle, oameni mulți,
De-a lungul și de-a latul,
În zdrențe și desculți
Tot speriau vînatul.

Sălbatica lor odă
Suna mereu mai tare
Că doar venise vodă
Cu-ai lui, la vînătoare.

În trunchiuri sau vreo cracă
Băteau sonor ciomege,
Țap speriat să treacă
La loc ținut de rege.

★

Cînd seara în poiană
Se-ntinse prada toată,
Pe sus, o coțofană
Țipa înspăimîntată.

Și regele-atunci rîse
Cu-un rîs cezarian
Că singur doborîse
Cinci vulpi... și un țăran...

CIOCÎRLIA

Clipe de neuitat. Premierul Ciu En-lai felicită după un spectacol pe membrii ansamblului.

Mulţi dintre noi au ascultat la radio sau au văzut „la lucru“ Ansamblul de cîntece şi dansuri „Ciocîrlia“, îndrăgindu-i frumoasele programe.

Puţini cunosc însă istoria acestei reprezentative formaţii artistice, puţini ştiu că ansamblul „Ciocîrlia“, decorat recent cu Ordinul Muncii cl. I, împlineşte în cursul acestei luni zece ani de activitate.

Decembrie 1947. Amintirea ne poartă către micul, dar entuziastul colectiv care acum zece ani a pus temeliile ansamblului. Cîte greutăţi şi cîte lipsuri n-au trebuit să fie înfrînte! Cei mai mulţi dintre acei care alcătuiau colectivul erau şi ei la primii lor paşi, aşa că se poate spune că ansamblul a crescut o dată cu oamenii săi. Să-i amintim pe toţi ar fi greu. Dar nici nu putem să nu-i pomenim, de pildă, pe Ion Cristoreanu, ostaşul de acum cîţiva ani, azi remarcabil interpret al cîntecului popular, sau pe interpreta Angela Moldoveanu, a cărei voce a dat şlefuiri de cristal duioasei melodii „La oglindă“, pe versurile marelui nostru Coşbuc.

În cor, în corpul de balet, în orchestra simfonică, în orchestra populară ca şi în secţia de proză a ansamblului, poţi întîlni mulţi artişti talentaţi. 32 dintre ei sînt laureaţi ai unor concursuri internaţionale, iar mulţi au primit ordine şi medalii. Aceste succese nu pot fi despărţite de munca plină de entuziasm a maeştrilor care îndrumează şi lucrează în diferitele colective ale ansamblului: maeştrii de balet Tamara Capp, Gheorghe Popescu-Judeţ, Floria Capsali şi Iacob Brumer, scenaristul şi regizorul Florin Raba, compozitorul Constantin Arvinte, Alois Hönig, conducător artistic, şi alţii. Lozinca pe care o puteţi întîlni pe sălile teatrului este edificatoare pentru concepţia despre muncă, despre artă, a colectivului: „Cu cît mai mare e efortul la repetiţie, cu atît mai mare e succesul la spectacol“.

În faţa oţelarilor din Hunedoara, a minerilor din Valea Jiului, a colectiviştilor din Constanţa, a militarilor de pe graniţă, pretutindeni mii de aplauze entuziaste au răsplătit din belşug strădania artiştilor. „Mai veniţi pe la noi“... aceste dragi chemări din scrisorile primite de la spectatori sînt păstrate cu sfinţenie în „arhiva“ ansamblului.

Anul 1956 a marcat un adevărat triumf internaţional, dobîndit de ansamblu în turneul întreprins în U.R.S.S., R.P.D. Coreeană, R. P. Mongolă, R. P. Chineză şi R. D. Vietnam, turneu ce a lăsat amintiri de neuitat.

...Oraşul Taioan, China. La teatrul de vară 7.000 de spectatori aşteaptă cu nerăbdare apariţia pe scenă a artiştilor romîni. Deodată, ghinion, începe o ploaie torenţială... Păreri de rău şi emoţii în rîndul romînilor. „Păcat... trebuie amînat spectacolul“. Dar, minune! Nici un spectator nu se mişcă. Parcă n-ar simţi ploaia. Acest spectacol, original în felul său, a avut loc pe o ploaie torenţială.

Bilanţul activităţii acestui ansamblu, cu rezonanţe de triluri în înălţimile limpezi ale unei dimineţi de vară, este remarcabil: 2.262 spectacole în faţa a 2.787.000 spectatori nu sînt o glumă!

Un deceniu de viaţă. „Ciocîrlia“ are astăzi vîrsta republicii, cea care i-a dat viaţă, a crescut-o şi i-a îndrumat paşii spre cel mai bogat filon de inspiraţie: poporul şi arta sa.

Radu VAIDA

Ce să admiri mai întîi: graţia fetelor, frumuseţea costumelor, sau bogăţia folclorului ucrainean!...

O expresie artistică a vieţii ostăşeşti: „Dansul săbiilor“.

Pretutindeni jocul căluşarilor a stîrnit entuziasmul spectatorilor.

GHERASIM

de Camil BACIU

Ilustraţii de MATTY

Dintre toate meciurile pe care Gherasim le jucase în somn, cel mai teribil fu acela pentru campionat.

Ca de obicei, îl anunţară că va fi numai rezervă şi atunci el fugi acasă, bău două stacane de Odobeşti şi se aruncă pe pat. Visul întîrziind să vină, Gherasim îl chemă, imaginîndu-şi marele stadion sudic — undeva între Roma şi Buenos Aires — pe care evolua totdeauna cînd îl treceau în rezervă. Apărură mai întîi rîndurile cele mai îndepărtate, fumurii şi parcă pierdute în nori, apoi tribunele pline de femei brune, cu sîni mari, cu uriaşi cercei de argint — zîmbindu-i ca unui toreador. Gherasim le salută, aplecîndu-se pînă la pămînt şi ferindu-se să le întoarcă spatele, ca să nu se observe că e puţin crăcănat. Echipa se alinie, adversarii se salutară, apoi fugiră să-şi ocupe locurile şi meciul începu într-un tempo halucinant. Gherasim era peste tot, străbătînd terenul ca un glonţ cu traiectorie cotită. Pasa cu genunchii, cu pieptul, purta mingea pe frunte şi şuturile lui erau urmate de un vaier al tribunelor.

Cine n-a fost aclamat măcar ca halterofil sau mărşăluitor nu-şi poate da seama de fericirea ce-l cuprinsese pe Gherasim. Din cînd în cînd — atunci cînd arbitrul era neatent — se ridica de pe sol şi făcea cîţiva paşi prin aer. Apoi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat, revenea între ceilalţi jucători, fredonînd şi zîmbind, cu o figură strălucitoare.

Încetul cu încetul, furia începutului se domoli. Chipurile adversarilor îşi pierdură nimburile de ceaţă şi Gherasim îşi dădu seama că participă nu la un meci divizionar, ci la unul internaţional.

Centru era celebrul Giacometti, omul cu piciorul de fier, înaintaşul de 25 cai putere. În stînga lui era Frascatti, lunganul, şi Pipicello, fotbalistul pitic. În dreapta, Coressi, grasul, obezul Coressi, care în loc să fugă pe teren se da de-a dura; lipit de el, Borovolini, omul-tanc, cu bocanci enormi, ca nişte şenile. În spatele lor se zăreau Francini, cu o barbă apostolică, Lualdi, galben şi stafidit, Gardborg, proaspăt importat din Suedia, şi, mai la urmă, Cibolini Unu şi Cibolini Doi, fundaşii de beton, vineţi la faţă şi zbîrliţi. Ultimul, întins ca o gumă de praştie, era portarul Dricola, mormîntul şuturilor.

În faţa acestei redutabile echipe, prin care trecuse ca printr-o pădurice rară şi tînără, Gherasim simţi cum creşte în el o ambiţie de nestrămutat. Pînă atunci fugise, pasase, driblase — dar nu trăsese un şut în poartă. Ei bine, acum avea să-şi încununeze eforturile cu o bombă teribilă, cu un gol fulgerător. Măsurîndu-i din ochi pe Frascatti şi Pipicello, pe Lualdi şi Gardborg, pe cei doi Cibolini şi pe Dricola, Gherasim îşi făcu planul şi, în clipa cînd mingea fu repusă în joc, se aruncă înainte ca un bolid.

Pasă mingea lui Dumitraşcu, care i-o trecu lui Gazon, acesta lui Vencovschi şi balonul se lipi iar de piciorul drept al lui Gherasim. Frascatti îi ieşi înainte, dar puţin prea repede. Driblă şi-l depăşi. Apoi Pipicello, asemeni unei broscuţe, sări spre el, dar Gherasim coti brusc, se răsuci pe un picior şi-i dădu mingea lui Gazon.

Tribuna începu să-l aclame şi urletul îl furnică pe Gherasim pînă sub pielea capului. Cu un mic salt, îl depăşi pe gălbejitul de Lualdi şi se aruncă printre picioarele lui Gardborg. Suedezul voi să-i cuprindă gîtul cu genunchii — dar arbitrul era lîngă ei şi se stăpîni. Gherasim apucă mingea între fluierul piciorului şi şpiţul ghetei şi o aruncă peste Cibolini Unu. Acesta sări sus, mai sus, tot mai sus, dar balonul zvîrlit cu multă artă se înălţă uşurel şi nu reveni decît pe ceafa lui Cibolini Doi.

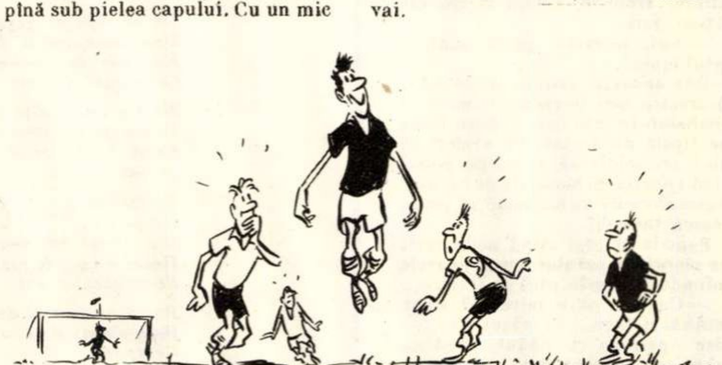

Pînă la poartă mai erau opt metri. Spectatorii apucaseră marginea tribunelor cu mîna şi zguduiau stadionul cu o violenţă nemaipomenită. În clipa aceea Gherasim se aruncă lateral prin aer, într-un soi de plonjeu nemaipomenit, culese cu stîngul mingea din ceafa lui Cibolini Doi şi, făcînd o foarfecă, trase cu dreptul. Bubui un tunet de aplauze, urmat de un tunet de aclamaţii. Era 1-0, în penultimul minut de joc. În delir, Gherasim alergă spre centru împleticindu-se şi următoarele şaizeci de secunde jucă în apărare.

Scorul nu mai putea fi schimbat. Tribunele aclamau furibund, Gherasim fu ridicat de zeci de braţe şi orchestra îi închină un imn.

Sunetele stridente ale trompetelor îl treziră şi se pomeni cu nasul înfundat în pernă, asudat, în vreme ce deşteptătorul ţîrîia imposibil.

Era ora opt şi întîrziase la antrenament. Gherasim se îmbrăcă în fugă şi, din clipa aceea, fugi timp de opt zile — antrenamentele pentru meciul cu Italia se făceau într-un ritm îndrăcit şi jucătorii fură îndopaţi cu tehnică şi prelucrări despre morala de sportiv, cît nu fuseseră în doi ani. Iar la capătul celor opt zile Gherasim era cuprins de o dorinţă de neînfrînt de a da din picioare, a ocoli scaunul driblîndu-l, a se arunca pe pat cu capul înainte, de a sări în sus pe stradă spre a depăşi bărbaţii mai înalţi şi de a-i cotonogi pe cei care se urcau o dată cu el în tramvai.

În sfîrşit veni ziua meciului. Era pentru prima oară cînd Gherasim participa — fie şi ca rezervă — la un internaţional.

Intră pe stadion cu sufletul pierdut, iar cînd, după o minută, se anunţă că Stamate a avut o criză de apendicită şi că trebuie să-l înlocuiască, leşină. Se deşteptă buimăcit sub palmele doctorului şi, clănţănind, îşi luă locul pe extremă.

Dumnezeule, era adevărat. În tribune zîmbeau zeci de femei frumoase, terenul proaspăt strălucea şi el juca! Prima repriză mai mult îi încurcă pe ceilalţi şi se fleşcăi cu totul. Dar într-a doua cineva repuse mingea în joc şi în clipa aceea Gherasim se dezmetici dintr-o dată.

Centru era celebrul Giacometti, omul cu piciorul de fier, înaintaşul de 25 cai putere. În stînga lui era Frascatti, lunganul, şi Pipicello, fotbalistul pitic. Într-o frîntură de secundă Gherasim pricepu mecanismul formaţiei adverse, punctul ei slab şi tactica necesară. Aşa cum făcuse şi în vis, fugi puţin, lăsă mingea lui Dumitraşcu şi acesta i-o trecu lui Gazon. De la Gazon la Vencovschi, apoi din nou la Gherasim. Simţi cum inima îi bate cu putere şi, pentru prima dată în acest meci, auzi stadionul urlînd: Gherasim!

Frascatti îi ieşi înainte, dar prea vijelios şi, driblînd, îl depăşi. Apoi Pipicello se săltă de două ori pe loc, amintind o broscuţă, însă Gherasim ştia totul dinainte şi, răsucindu-se pe picior, trimise balonul lui Gazon.

Tribuna începu să aclame.

Gherasim!

— Hai, Gherasiiim!

— Hai, hai, hai!

Asta era gloria, gloria aşteptată ani de zile. Cu un mic salt Gherasim îl depăşi pe Lualdi, gălbejitul, care nici nu mai încercă să-l reţină, şi se aruncă înainte, pe jos, pentru că ştia că acum urmează Gardborg. Într-adevăr, simţi închizîndu-se peste gleznele lui picioarele suedezului, dar se smulse şi, săltînd mingea uşor, o zvîrli peste Cibolini Unu. Apucă să mai vadă figura vînătă şi zbîrlită a fundaşului încruntîndu-se, apoi, cu o detentă teribilă, se aruncă în ceafa lui Cibolini Doi, lovind balonul într-o foarfecă măiastră.

Dar piciorul său nu întîlni nimic. Dricola, groparul şuturilor, ţinea ca pe o tavă mingea şi-i rînjea în nas.

—Vasăzică şi el a visat — gemu Gherasim, prăbuşindu-se în huiduielile tribunei, în vreme ce Dricola degajă balonul undeva, foarte departe.

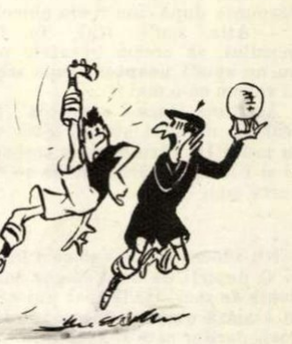

MOŞ SĂVEDEM

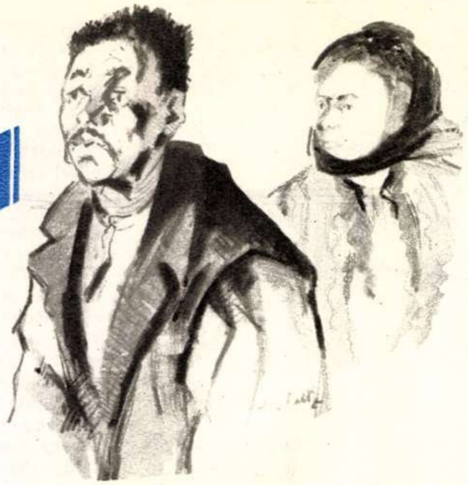

de R. RODA

...De unde i s-o fi tras porecla asta? Căci poreclă-i, de bună seamă, de vreme ce omul acesta e încă destul de tînăr... Mic de stat, işi poartă părul înspicat tuns mărunt, iar mustăţile cele tătăreşti i se preling în două şumuioage subţiri pe lîngă colţurile gurii, spre bărbie. Ochii sinilii îi sînt ageri şi privesc omul drept în faţă, fără ascunzişuri... De aceea l-am îndrăgit şi tot de aceea, poate, m-am apucat să-l întreb într-o zi, cam pe nepusă masă:

— De ce-ţi spun oamenii moş Săvedem?... Că, slavă domnului, arăţi tînăr, eşti voinic şi...

Atîta i-a fost destul, ca să strice prietenia cu mine. N-am avut răgaz să-mi închei vorba, că îndată am desluşit nişte scînteieri ciudate în ochii lui albaştri... Cu un glas pe care nu-l cunoscusem pînă atunci, mi-a dat răspuns:

— Apoi, dacă ţi-e drag să-mi umbli la autobiografie, cată-l pe preşedinte...

Şi mi-a întors spatele...

Am „umblat“ la „autobiografia“ lui moş Săvedem, dar fără sprijinul preşedintelui. Nici că era nevoie. Povestea lui o cunoştea tot satul.

★

Povestea asta a început mai an. Era tîrziu, pe toamnă, după prima împărţire a roadelor în colectiva din Gitarca Moldovei. În ziua aceea fuseseră descărcate trei care cu de toate, în ograda lui Ştefan Onciu.

Multă vreme Onciu rămăsese ca pironit printre saci şi coşuri, frămîntat de tot soiul de socoteli. În vremea asta nevastă-sa, Agripina, se urcase în pod să mai deretice. Cuprinse podul cu privirea şi băgă de seamă că într-o parte lutul crăpase pe o bună întindere, iar o scîndură se lăsa acum sub greutatea pasului... „Vai de păcatele mele... Să ştii că se năruie, dacă nu-l întărim oleacă...“ gîndi femeia şi coborî să-i împărtăşească lui Ştefan neîncrederea în trăinicia podului.

Onciu o privi cu mirare şi-i răspunse după cum îi era obiceiul:

— Alta acu'! Hai, tu, fata moşului, să urcăm bucatele pînă nu ne apucă noaptea. După aceea, să vedem ce-o mai fi...

Agripina, care-i cunoştea meteahna, nu mai stărui. Ştia că-i în zadar. Îşi văzu deci de treburile ei şi-l lăsă pe bărbat-su să se descurce cum o şti...

★

Nu-i lucru de şagă să cari în pod şi să deşerţi de unul singur sumedenie de saci. Unde mai pui că pe la amiază omul se îmbiase în hora gospodarilor care se cinstiseră cum se cuvenea într-o zi ca aceea. Nu-i deci de mirare că vălurile amurgului îl găsiră pe Onciu istovit cu totul.

Abia se îndemnă să îmbuce ceva la repezeală şi se culcă, adormind îndată. Agripina se culcă şi ea într-un tîrziu, după ce rostuise treburile casei.

Trecuse mult de miezul nopţii. Razele lunei luminau în fîşii argintii întunericul odăii. O tipsie mare de argint, moştenită din bătrîni, se afla la loc de cinste pe masa din mijlocul încăperii. Lumina lunei îi sporea strălucirea.

Onciu dormea dus... Zîmbea. Un simţămînt de bucurie îl stăpînea şi în somn. Visa holde întinse, legănîndu-se aurii în bătaia vîntului... Apoi, care multe încărcate, ce veneau spre ograda lui... Dintr-o dată cerul prinde a se înnora... Soarele dispare în nori... Se întunecă şi începe să plouă... Pic, pic... cad nişte picături năstruşnice... Picăturile fac un zgomot neobişnuit... Îl furnică... Îi înţeapă faţa, repede şi des... Onciu se răsuceşte în pat. Picăturile îl înţeapă în ceafă, în spate, din ce în ce mai des, mai repede...

Aude apoi un zgomot surd şi... o răpăială... Omul se deşteaptă. Sare buimăcit din pat. Se împleticeşte într-o baltă de... grîu... Masa, cu tipsie cu tot, este acoperită de boabele care acum se preling ca o perdeluţă subţire spre duşumea. Grîul curge din tavan, ca printr-o pîlnie. Buimac, Onciu strigă cît îl ţine gura:

— Săi, nevastă, că a venit... grîul mare!...

Dar nevasta, ia-o de unde nu-i. O trezise mai devreme clinchetul boabelor de grîu care cădeau iureş pe tipsia de argint. Şi văzînd că nu-i primejdie să se surpe podul şi să-i pustiască bunătate de bărbat, ieşise să caute un bulumac, să proptească tavanul.

Femeia îl găsi stînd nedumerit pe marginea patului, cu picioarele înfundate în grîu pînă la fluiere...

— Ce stai ca o mireasă? Pune mîna şi strînge... Ai văzut acu'? — zise Agripina cu năduf, după ce izbutise să proptească grinda.

— Iacă, am văzut, da' tot nu-mi vine să cred...

★

Cît gîndeşti, întîmplarea lui Ştefan Onciu făcu ocolul satului. Abia răsărise soarele, cînd ograda omului se umplu de gospodari curioşi să vadă o casă zdravănă, prăbuşită sub greutatea pîinii (c-aşa se dusese vestea: s-a prăbuşit casa lui badea Onciu!...).

Care mai de care o lua pe Agripina la întrebări: că „De ce nu v-aţi îngrijit să-l dregeţi?“, că „Ce-aţi aşteptat?“

Scoasă din fire şi necăjită peste poate, femeia nu mai răbdă.

— Ce mă tot hărţuiţi pe mine? Întrebaţi-l pe dumnealui — zise Agripina, împungînd cu arătătorul spre Onciu, care stătea pleoştit şi fără glas pe prispă. Ori nu-l cunoaşteţi? Îndemnatu-s-a el vreodată la o treabă, fără să o ocolească o vreme cu: „Să vedem, feciorul moşului... Să vedem, fata moşului?“... Da' aseară nu i-am spus să întărim oleacă podul, pînă nu punem pîinea? El, ca întotdeauna: „Să vedem, fata moşului...“ Acu' a văzut! Iacă, vedeţi-l şi domniile voastre: moş Săvedem în carne şi oase...

Un tunet de rîsete răsunară în ograda lui Onciu, pînă departe, peste curţi. Moş Săvedem se ridică de pe prispă şi fugi cu mustăţile zbîrlite în casă...

Şi de atunci a rămas „moş Săvedem“ numele de poreclă al lui Ştefan Onciu.

Petrus BROVKA

INIMA

Un ghem roşcat
care-ţi încape-n palmă,
Dar cît se zbate
fără-o clipă calmă!
Nimic mai vast, mai fără de prihană,
Decît fragila inimă umană.
Ea, inima, cuprinde şi măsoară
Spaţii şi ani,
Nelinişti şi iubire.
Prin inima-mi văd cum odinioară
Porni o cale fără de oprire.
Ba ca săgeata drept zburînd şi iute,
Ba o potecă şerpuind pe dealuri;
Păşind prin ani,
Prin vremi spre idealuri,
Şi-s tot mai multe urme aşternute.
Sînt oameni care-n inima mea numai
O dată-au poposit, dar ei sădiră
Prieteneşte-n drumu-mi arbori. Eu şi-acuma-i
Zăresc în amintire cum se-nşiră.
Dar sînt şi dintre cei care pietroaie
Din mers aruncă-n drumul tău adese.
Curg cîteodată pietrele puhoaie.
Le vrei curînd din inimă culese.
Ţi-ntuneci ochii în nemîngîiere,
Îţi numeri răni şi-aştepţi să vină zorii,
Să-ţi treacă-a nedormitei nopţi durere...
Şi-ntîmpini totuşi zorii cu victorii.
Stai fără somn, pe gînduri noaptea toată,
Dar dimineaţa zărilor dai roată.
Eşti bucuros. Iar inima aşteaptă
Prietenia pe a porţii treaptă.

KIVACI

Aspră cascadă Kivaci!
Mă uit şi în stare nu sînt
În faţa priveliştii vii
De tine să nu mă încînt.

De pe rîpi de granit,
Unde stau codrii de fier,
Ea cade în spumă,
Ca şoimul din cer.

Nu-i e lesne să-şi taie
Drum prin rîpele-adînci.
Ea-şi frînge aripile
Şi iar zboară sub stînci.

Se izbeşte
De pietre,
S-a certat cu destinul...
Deasupra ei, tainic,
Se-apleacă pinul,

Parcă ar vrea să asculte
Prin vîrtej, şi să vadă
Ce spune,
Ce strigă
Măreaţa cascadă.

În romîneşte de
Victor KERNBACH

De la BANDUNG la CAIRO

URAGANUL REDEȘTEPTĂRII POPOARELOR AFRO-ASIATICE

Bandung, april '955... Explozia de lumină, specifică zorilor în ținuturile dintre ecuator și tropice, a mistuit într-o clipită umbrele. Nici o adiere, nici o suflare nu tulbură liniștea solemnă a platoului vulcanic pe care se resfiră Bandungul. Deodată, pe unul din trotuarele străzii Raja Timur a apărut un grup de copii. Și, în sunete cristaline de trîmbiță, copiii au înălțat pe clădirea „Gedung Merdeka" (Palatul Libertății) 29 de steaguri. Astfel a început ziua de 18 aprilie 1955 la Bandung. Nici n-am observat cînd strada se animase și, în scurt timp, ea nu mai era decît un coridor îngust prin care mașinile abia se strecurau. Puțin înainte de ora 9, în aclamațiile mulțimii, cei 340 de delegați au luat loc în marea sală. Îi priveam din balconul presei și în față aveam cinci optimi din populația globului, popoare care secole în șir fuseseră înrobite și umilite. Timp de 7 zile a răsunat de aci puternicul glas al popoarelor Asiei și Africii împotriva colonialismului, pentru apărarea și cucerirea independenței naționale, menținerea păcii mondiale, pentru prietenie și colaborare. Impresionanta unanimitate realizată în aprobarea principiilor coexistenței pașnice a fost obținută prin anihilarea obstrucțiilor unor reprezentanți ai statelor aflate la remorca diplomației americane. Premierul chinez Ciu En-lai și președintele Indoneziei, Suharno, premierul indian Nehru, Gamal Abdel Nasser și premierul birman U Nu, delegații Siriei și ai altor țări mari și mici au avut un rol decisiv în lupta dintre partizanii păcii și colaborării internaționale — care erau în majoritate la conferință — și puținii care, deși în mod formal se pronunțau pentru pace, ridicau de fapt tot timpul obstacole în calea unanimității. Conferința de la Bandung a anunțat o adevărată răsturnare în lume. Ea a dat popoarelor Asiei și Africii conștiința forței lor, le-a atras în elaborarea și aplicarea politicii mondiale.

La Conferința de la Bandung prietenia dintre multe țări ale Asiei și Africii, odinioară împilate și izolate unele de altele, a fost restabilită. „Spiritul Bandungului", spiritul coexistenței pașnice, al luptei pentru pace, împotriva colonialismului, s-a afișat ca unul din componentele noii situații internaționale.

După Conferința de la Bandung, ținută la nivelul guvernelor, ideea solidarității țărilor Asiei și Africii a căpătat noi și variate forme de exprimare. A avut loc un „Bandung" sindical, altul studențesc, cel al ziariștilor, precum și al mișcării pentru pace. Peste puțin timp va avea loc la Cairo un „Bandung" al reprezentanților popoarelor Asiei și Africii.

★

Dintre cuvîntările rostite de la tribuna conferinței, mi-a rămas întipărită și cea a unuia dintre eminenții conducători ai mișcării de eliberare, pe care nu cu mulți ani înainte ultimul soldat olandez l-ar fi putut împiedica să se apropie de „Gedung Merdeka" (pe atunci clădirea servea drept club ofițerilor armatei coloniale). Acest om este doctorul Ahmed Sukarno, președintele Republicii Indonezia. El spunea: **„Popoarele și țările s-au trezit din somnul lor de veci. Deasupra pămîntului s-au abătut uraganele deșteptării naționale, care l-au zguduit, l-au schimbat și continuă să-l schimbe în bine".**

Eugen PREDA

↑

Bandung — „Gedung Merdeka" — Palatul Libertății, care a găzduit prima Conferință a țărilor Asiei și Africii (18-24 aprilie 1955).

Aci, în Cairo, unde nu mai sînt stăpîni colonialiștii englezi, se va deschide la 26 decembrie Conferința solidarității țărilor Asiei și Africii. ↓

Contactele personale și tratativele dintre conducătorii Chinei Populare și ai altor țări asiatice au adus o contribuție însemnată la menținerea păcii în această parte a lumii. În fotografie: premierul R.P. Chineze, Ciu En-lai, și Ali Sastroamidjojo, personalitate politică de vază a Republicii Indonezia.

Cairo, decembrie '957... Zeci de drapele fluturînde, delegați din zeci de țări, purtînd veșminte felurite și vorbind limbi diferite, vor vesti curînd că aici, în capitala Egiptului, s-au întrunit reprezentanții popoarelor a două mari continente: *Asia* și *Africa*.

Însăși alegerea Egiptului ca gazdă a Conferinței pare simbolică pentru caracterul și scopul acestui nou Bandung. Egiptul independent, care a înfruntat cu curaj agresiunea armată anglo-franco-israeliană, s-a bizuit în lupta sa dreaptă pe solidaritatea deplină a majorității popoarelor Asiei și Africii.

Acum, la Cairo, reprezentanții țărilor afro-asiatice vor vorbi, în graiuri diferite, despre unul și același lucru — solidaritatea în lupta împotriva colonialismului, pentru cucerirea și consolidarea independenței și suveranității naționale, pentru instaurarea unei păci trainice în întreaga lume.

Anii ce s-au scurs de la marea întîlnire afro-asiatică din Indonezia au marcat o serie de succese răsunătoare ale luptei anticolonialiste, desfășurate sub stindardul mișcării de eliberare națională.

De atunci și-au cucerit independența Sudanul, Tunisia, Marocul, Coasta de Aur (azi Ghana), Malaya, iar în Algeria răscoala s-a transformat într-un adevărat război anticolonialist. În coloniile britanice Kenya, Nigeria, Nyassaland, ca și într-o serie de țări din Orien-

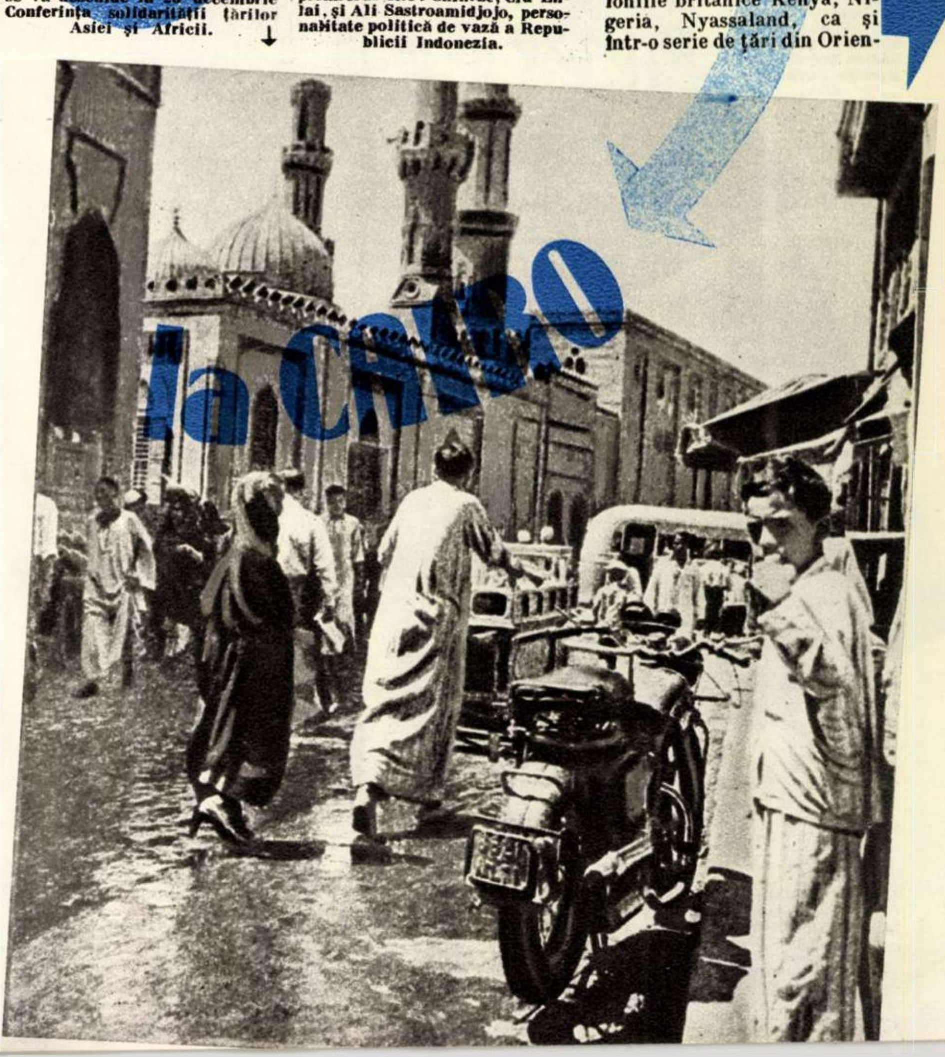

tul Apropiat, s-a intensificat lupta patriotică de eliberare. Totodată a cunoscut o creștere uriașă pe arena internațională prestigiul Chinei Populare, iar țări ca India, Indonezia și Birmania au pășit mai ferm pe drumul unei politici independente.

Trecînd în revistă marile succese obținute în intervalul de timp dintre Conferința de la Bandung și cea de la Cairo, solii țărilor afro-asiatice vor dezbate, în spiritul pașnic al solidarității frățești, problemele vitale și sarcinile de viitor ale largului front anticolonialist, în lupta împotriva tuturor încercărilor de a se restabili dominația colonială în țările Asiei și Africii, fie prin agresiuni armate, fie prin așa-zisa „doctrină Dulles-Eisenhower" sau prin blocuri și pacte agresive, ca S.E.A.T.O. și pactul de la Bagdad.

Noua Conferință a solidarității țărilor Asiei și Africii va constitui încă o puternică demonstrație anticolonialistă, ce va reafirma avîntul noii forțe care a apărut pe arena internațională: *unitatea țărilor afro-asiatice.*

I. CIOARĂ

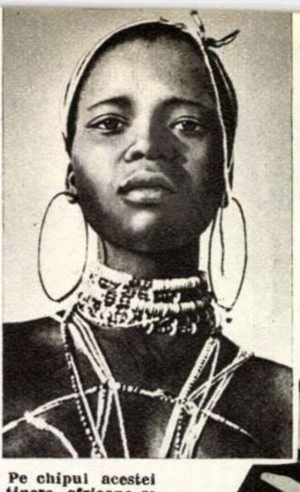

Pe chipul acestei tinere africane se poate citi credința într-un viitor mai bun, cînd îndelungata exploatare colonială va deveni de domeniul trecutului.

←
Solidaritatea țărilor arabe în acțiune. Recenta sesiune de la Cairo a Consiliului Ligii Arabe a adoptat o rezoluție în care condamnă presiunile și provocările la care se dedau puterile imperialiste împotriva Siriei independente, subliniind totodată că orice agresiune împotriva acestei țări va fi considerată ca o agresiune împotriva tuturor țărilor arabe.

←
O întîlnire între conducătorii a două țări care și-au cucerit independența și duc în prezent o politică externă îndreptată spre consolidarea păcii în întreaga lume: președintele Republicii Egipt, Gamal Abdel Nasser, și primul ministru al Indiei, Jawaharlal Nehru.

Lupta popoarelor asiatice se îmbină strîns cu lupta împotriva pregătirilor imperialiste de dezlănțuire a unui nou război mondial. Iată o demonstrație populară în fața ambasadei engleze din capitala Birmaniei — Rangoon — împotriva armelor atomice și cu hidrogen, pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice. →

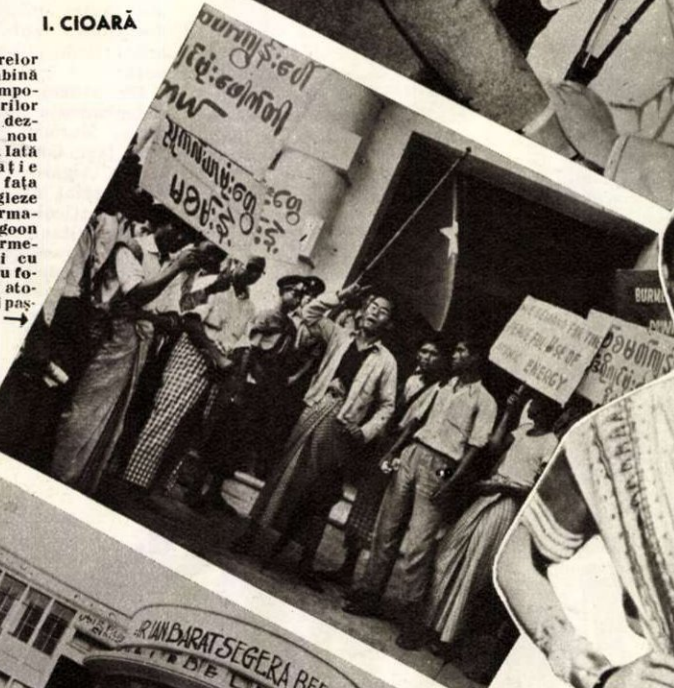
PEACEFUL USE OF ATOMIC ENERGY

IRIAN BARAT SEGERA BEBASKAN
WE FIGHT FOR IRIAN
BERSATU BULAT

Studente ale Institutului de croitorie Bunka Tukuso, din capitala Japoniei, interpretează un dans clasic indian. Costumele au fost confecționate de dansatoare, ca o manifestare a prieteniei față de India. →

↑
„Libertate Irianului de Vest", „Moarte colonialiștilor olandezi" — sînt inscripțiile ce se pot citi pe zidurile acestei vechi întreprinderi olandeze din Djakarta. Ele exprimă dorința fermă a indonezienilor de a vedea și ultima bucată de pămînt indonezian eliberată de sub stăpînirea colonialiștilor.

CRISTALELE VIITORULUI

de Aleksandr **VOLGA**

Este oare o magie?

...Maşina merge cu viteză maximă. Marile volane sînt în plină mişcare, roţile dinţate şi valţurile se învîrtesc ameţitor. Dar iată că survine un deranjament... Fără să mai stea pe gînduri, mecanicul introduce imediat mîna în corpul maşinii, printre nenumăratele roţi de transmisie şi pistoane. Ce imprudenţă, mai degrabă ce nesocotinţă! — aţi spune. Dar nu vă temeţi pentru mecanic. Mîna îi e întreagă, intactă. E posibil? Da. În clipa în care braţul a fost introdus în corpul maşinii, aceasta s-a oprit subit... În sfîrşit, terminînd intervenţia, omul scoate mîna. Şi maşina reintră brusc în funcţiune, cu acelaşi ritm pe care l-a avut.

Este vorba de vreo magie? Nu, este o autoblocare, realizată cu ajutorul celulelor fotoelectrice cu semiconductori. Asemenea instalaţii există în numeroase uzine şi fabrici sovietice.

Semiconductorii, aceste „miraculoase“ cristale micuţe, au capacitatea de a transforma direct energia radiantă în energie electrică. Pe această facultate a lor se bazează dispozitivul de autoblocare. Acesta este alcătuit dintr-un izvor de lumină, care emite un mănunchi de raze, şi dintr-o celulă fotoelectrică cu semiconductori, care recepţionează aceste raze. Atîta timp cît razele nu sînt împiedicate să cadă asupra celulei fotoelectrice, maşina funcţionează normal. Pătrunzînd în „zona interzisă“ a mecanismului, mîna a împiedicat razele să cadă asupra celulei fotoelectrice; atunci regimul normal al dispozitivului fotoelectric a fost tulburat şi celula a transmis, cu ajutorul releelor electrice, o comandă: opriţi-vă! După cîteva fracţiuni de secundă, frînele electrice au oprit funcţionarea maşinii.

Minusculul detectiv

...Noapte întunecoasă. Undeva, departe, la cîţiva kilometri de dv., a apărut un om. Sau, la aceeaşi distanţă, cineva a aprins o ţigară cu foarte mare prudenţă, ferindu-se să nu fie văzut.

Şi, într-adevăr, persoana respectivă nu poate fi observată nici cu cele mai puternice binocluri sau lunete. Dar atît omul cît şi jarul ţigării vor fi imediat descoperiţi de celula fotoelectrică cu semiconductori. Cum? Simplu: celula este capabilă să „vadă“ raze din spectrul solar pe care ochiul omenesc nu le poate percepe — razele ultraviolete şi infraroşii. Corpul cald al omului sau ţigara aprinsă emit un mănunchi de raze infraroşii, pe care celula fotoelectrică cu semiconductori le înregistrează imediat.

Semnalul de alarmă

...Aţi auzit vreodată de cuvîntul „termistor“? E în fond un obiect simplu: o bucăţică de material semiconductor cu două contacte. Acest aparat foloseşte una din preţioasele caracteristici ale semiconductorilor, şi anume aceea de a-şi schimba brusc rezistenţa la trecerea curentului electric, în funcţie de variaţiile de temperatură. Termistorii servesc drept semnalizatori ai incendiilor pe vase şi în depozite, în întreprinderi şi în marile imobile. Undeva, în cel mai ascuns colţişor al oraşului sau în cel mai izolat cotlon al depozitului, s-a iscat un foc. Omul nu poate observa lucrul acesta imediat; el nu-şi va da seama, decît atunci cînd catastrofa va lua proporţii ameninţătoare. În schimb, termistorul va simţi imediat căldura şi va da semnalul electric de alarmă...

Temperatură după dorinţă

...Pilele termoelectrice. Aceste dispozitive au devenit cunoscute şi şi-au găsit o largă aplicare încă din timpul ultimului război. Bazate pe capacitatea contactelor cu semiconductori de a transforma, direct, energia calorică în energie electrică, cu un randament apreciabil, pilele termoelectrice cu semiconductori, instalate în păduri sau în regiuni mlăştinoase în spatele frontului duşman, serveau partizanilor pentru alimentarea aparatelor de radiorecepţie, stabilindu-le legătura cu patria.

De atunci, pilele termoelectrice au fost mult perfecţionate. Azi ele sînt încălzite cu „kerogaz“ şi capabile să servească drept surse de energie electrică pentru posturile mobile de radioemisie şi recepţie, de tip „Urojai“. Dar pilele termoelectrice cu semiconductori sînt reversibile: prin trecerea curentului electric, la extremităţile lor se pot obţine diferite temperaturi. S-au creat termoelemente cu semiconductori care oferă diferenţe de temperatură pînă la

Simplu şi economic

Noul frigider casnic cu semiconductori (frigiderul termoelectric), care a început să fie fabricat în U.R.S.S., nu are compresor şi nici alte mecanisme în mişcare. Contactele pilelor sale termoelectrice sînt legate de o sursă de curent; prin trecerea curentului electric se produce răcirea frigiderului. Prin ce se deosebeşte noul frigider, de tipurile cunoscute? Prin neobişnuita lui simplitate, soliditate şi prin faptul că este extrem de economic.

...Inginerul Veniamin Sişmakov ţine o cutie albă din material plastic, puţin mai mare decît o cutie de ţigări. El scoate unul din pereţii cutiei şi în interiorul ei se poate vedea un păienjeniş complicat de piese minuscule.

— Este un nou tip de radio cu semiconductori — spune el. Cîntăreşte patru sute de grame şi are două lungimi de undă — medii şi lungi. Sensibilitatea lui nu este mai mică decît cea a unui aparat cu lămpi. Îl puteţi pune în buzunar şi, oriunde aţi fi, în pădure, într-o barcă sau în automobil, veţi putea asculta transmisii ale unor staţii aflate la o distanţă de sute de kilometri...

...Iată cîteva din aplicaţiile practice ale semiconductorilor, aceste „miraculoase“ cristale ale viitorului...

Termoelectrogeneratorul TEGK-22 cu semiconductori. ↑ Generatorul transformă căldura dată de o lampă cu petrol, în energie electrică ce poate fi folosită pentru alimentarea unui aparat de radio.

Iată un raport impresionant: aparate cu semiconductori, alături de o cutie cu chibrituri... ↓

EMBLEMA VIE A Berlinului

„Bitte!“, „Bitte!“. Tăticul Nante vrea biscuiți și-i roagă frumos pe privitori să îi arunce...

Ce vă uitați așa? Vreți să știți mai multe despre noi? Citiți reportajul...

Și, totuși, nu arată rău de loc un ursuleț visător. E „mămica“ Yette. Ce de griji, cînd ai patru copilași zurbagii!

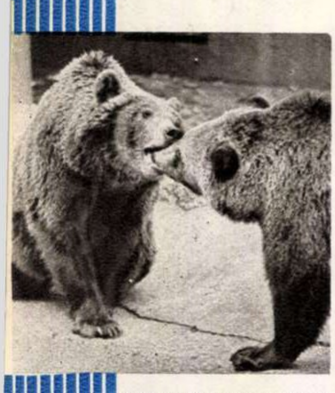

E drept că cei doi „tineri“ se sărută în plin public, dar... e sărut frățesc. Sînt Julchen și Ricke.

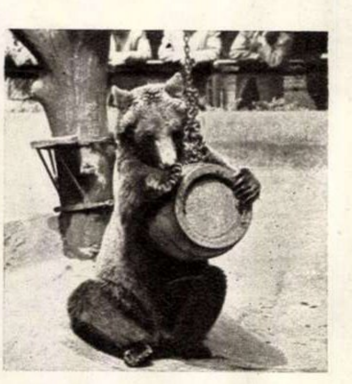

O dușcă de apă din butoiaș nu este de lepădat, mai ales după ce te-ai zbenguit un ceas întreg. Julchen e gata să bea: „Prosit!“

Cînd am vizitat capitala Germaniei, printre atîtea constatări pe care un oaspete curios le poate face în contact cu uriașa metropolă din inima Europei, am remarcat și un fapt de un interes deosebit pentru ceea ce vreau să povestesc mai jos: anume că nimeni nu este... filolog în țara altuia. Să vă explic. Constatarea se leagă de interesul pe care, încă de mult, îl manifestam pentru emblemele de orașe. În ce privește Berlinul, n-am întîlnit niciodată vreo reproducere de blazon, vreo marcă veche, pe care să nu-l aflu pe „Moș Martin“. Singur sau cu ursoaica lui, proptit pe două labe sau alergînd în patru picioare, ursul era nelipsit de pe toate însemnele Berlinului care mi-au căzut în mînă. Și cu acea frîntură de germană pe care o știu, m-a dus capul să leg denumirea nemțească a ursului — „Bär“ (se citește „ber“) — de numele orașului. Așa că, definitiv și categoric ca orice neștiutor, am declarat că „Berlin“ vine de la „Bär“ și eram gata să demonstrez, oricui avea chef să mă asculte, că deducția mea logico-filologică se bizuie pe argumentul inatacabil al documentului palpabil: emblemele vechi de secole ale capitalei germane.

Din această convingere am fost clintit în cursul vizitei mele... la fața locului, ca să zic așa. Aflîndu-mă la Berlin, am ținut să vizitez și celebrul „Märkisches Museum“ — muzeul mărcii. Aici, directorul, un bătrîn și distins savant, m-a primit cu bunăvoință, m-a plimbat prin toate sălile încărcate cu embleme, a derulat pergamente bătrîne, a răsfoit cu mine incunabule seculare, dîndu-mi toate lămuririle pe care le ceream. Așa am aflat că Berlinul are o existență milenară, că încă de pe vremea cînd Spreea se chema „Spriava“, pe malurile apei se afla o însemnată așezare omenească.

— Numele orașului vine desigur de la ursul de pe emblemă — am spus eu „bine informat“.

Bătrînul profesor a clătinat din cap:

— Da' de unde; nu-i nici o legătură!

Privirea mea contrariată l-a determinat să-mi dezvolte o adevărată prelegere din care, între altele, am reținut că sînt mai multe teorii despre originea numelui „Berlin“. Potrivit uneia dintre teorii, numele ar veni de la „Brühl“ sau „Brühlin“, ceea ce în germana veche înseamnă „mlaștină“. Potrivit altei teorii, numele orașului ar veni de la denumirea „Peroliniejo“ din limba Sorbilor, populație care locuia în urmă cu o mie de ani în mlăștinosul ținut situat între rîurile Odra și Havel. În ce privește ursul de pe emblemă, el apare pentru prima dată către sfîrșitul veacului al XIII-lea și începutul celui de-al XIV-lea, înlocuind vulturul brandenburghez, care figurează pe emblemele anterioare acelei epoci.

— Bine — am spus eu. Asta e foarte interesant. Dar de unde vine ursul, pe blazonul orașului?

— Nu știu — a răspuns grav savantul german. Și nimeni nu știe. Singurul lucru precis este că numele orașului n-are nici o legătură cu ursul de pe blazon...

Așa am aflat că nu totdeauna apropierile de cuvinte corespund și realităților științifice. Cu această constatare am părăsit interesantul muzeu berlinez, care ascunde în el multisecularul mister al lui Moș Martin zugrăvit pe o emblemă.

Credeam că n-am să-l mai întîlnesc în Berlin pe pasionatul vizitator al prisăcilor și al zmeurișurilor. Și cînd colo, chiar în spatele muzeului am dat pe neașteptate de el. El, în carne și oase... Nu vă speriați! Nu mi s-a întîmplat nimic. Întîi, pentru că ursulache cel viu este — cel puțin așa mi s-a precizat — la fel de inofensiv ca și confratele lui zugrăvit pe embleme. Și, în al doilea rînd — ceea ce pentru mine valora mai mult decît toate asigurările despre blîndețea animalului — între el și public se afla un binecuvîntat șanț cu apă și un grilaj de fier dătător de curaj, mai ales celor ce preferă urșii zugrăviți pe blazoane, imprimați pe batoane de ciocolată, sau în oricare altă formă, decît în carne și oase.

★

În inima Berlinului, în Köllnisches Park, se află căsuța urșilor. Dacă te instalezi în dreptul grilajului și ai răbdare, vezi toată „familia“. O vezi la treabă. Căci trebuie spus că e vorba de o familie de urși harnici, care toată ziulica au de lucru. Întîi — bălăcitul în șanțul cu apă. Aceasta e o adevărată plăcere. Apa plescăie, stropește botul; botul strănută și lumea din jur rîde. E semn că bunăvoința privitorilor a fost captată. Apoi vine numărul doi din program: urcarea sus, pe platoul din mijlocul șanțului cu apă. Și acolo, pe nisipul pe care l-ar invidia orice amator de plajă, are loc ridicarea în două labe, lăsarea capului într-o parte într-un gest de rară drăgălășenie și împreunarea lăbuțelor din față în semn de: „Bitte!“, „Bitte!“. Asta înseamnă: „Te rog!“, „Te rog!“ Firește, la o astfel de rugăminte politicoasă, spectatorul nu rezistă. Zeci de biscuiți, de pișcoturi și alte delicii încep să zboare peste grilaj. Dar dulciurile provoacă sete. Nu-i nimic. Agățat de copăcelul din mijlocul platoului, se află un lanț. Și la capătul lanțului, un butoiaș. Membrii „familiei“ se apropie de butoiașul plin cu apă, îl apucă cu labele și, ducînd botul în dreptul cepului, dau capul pe spate, înclinînd butoiașul ca apa să curgă. Cînd setea a fost astîmpărată, butoiașul este încălecat într-un „huța-huța“ care provoacă entuziasmul privitorilor.

L-am cunoscut pe bătrînelul care de ani de zile — în calitate de salariat al municipalității berlineze — îngrijește de urși. Îl cheamă Porath. Dar copiii Berlinului i-au dat un nume cu care s-a identificat pîn-într-atîta, încît acum nu se mai recomandă decît *„Bärenvater Porath“*, adică: *„Porath, tăicuțul urșilor“*.

Moș Porath are 67 de ani. Și cînd vorbește de urșii lui, în privire îi flutură un zîmbet tandru de bunicuț care-și dezmiardă nepoții. Se întoarce spre cel mai masiv dintre „pensionarii“ casei.

— E *Nante*, tatăl familiei.

Nante ne privește grav. Are ținuta sobră, ca orice tată plin de răspunderi familiare. În partea cealaltă a platoului a apărut ursoaica mamă. Pe „doamna“ lui Nante o cheamă *Yette*. Lîngă ea zburdă cele două fetițe: *Julchen* și *Ricke*. Moș Porath le privește cu dragoste:

— S-au născut în 1952. Sînt tare cuminți. Mult mai cuminți decît ștrengarii de băieți. E drept că băieții sînt mai mari cu un an — adaugă moșul, vrînd parcă să-i scuze pentru năzdrăvăniile lor.

În acest timp „băieții“ cuceresc de la privitori zeci de biscuiți, făcînd tot felul de giumbușlucuri.

Moșul se apropie de ei și, îndemnîndu-i să se ridice în două labe, face prezentările:

— Pe ăsta îl cheamă *Yurke*; celălalt este *Neese*.

Moșul îi bombăne toată ziua. Și, totuși, este evident că, dintre toți urșii lui, cei doi ștrengari sînt marea slăbiciune a lui „Bärenvater“. Asta se vede și din faptul că doar lor bătrînul le-a găsit nume de alintare: Yurke este strigat de obicei „Bubi“ — adică „băiețelul“ — iar lui Neese i se spune — pardon — „Pipi“. Și mii de copii berlinezi au zilnic de povestit ce a mai făcut Bubi, cum s-a dat peste cap Julchen, cum s-a supărat Yette pe Ricke și a certat-o cu mormăituri profunde — și așa mai departe...

★

Savanții nu știu de unde provine ursul de pe blazonul bătrînei cetăți germane. Dar emblema vie a Berlinului a intrat în viața de fiecare zi a metropolei. Locuitorii își iubesc ursuleții și îi îngrijesc ca pe un monument însuflețit al tradiției orașului lor. Moș Porath mi-a povestit o întîmplare care merită să fie relatată. În timpul asediului Berlinului, zeci și zeci de locuitori veneau să dea de mîncare urșilor. Hitleriștii deciseseră uciderea nevinovatelor animale. Și au reușit într-adevăr să împuște trei din cei patru urși existenți pe atunci. Al patrulea a fost însă salvat de cîțiva soldați sovietici din primele unități care au ajuns în acea parte a Berlinului. Și ostașii libertății au luat în grija lor micul urs rămas în viață, apărîndu-l și hrănindu-l, spre marea bucurie a localnicilor. Este un amănunt cu totul minor, dacă vreți, în marea și eroica epopee a bătăliei antifasciste. Dar este încă un document emoționant al umanității ostașilor care, în cel mai aspru război cunoscut în istorie, își găseau totuși timpul să pună la adăpost și să îngrijească un biet patruped urmărit, pînă și el, de orbirea nazistă.

„Tăicuțul urșilor“ e fericit. Și alături de el sînt fericiți toți prietenii săi, miile de copilași berlinezi, ca și — de ce n-am recunoaște-o? — spectatorii nițeluș mai mari, care păstrează din această țară a construcției unei vieți bazate pe dragoste și echitate tandră, și amintirea unui grup de ursuleți înconjurați de căldura tuturor.

L. SĂRĂȚEANU

„Ricke“ — sora lui Julchen — este răsfățata familiei. Acum s-a băgat în șanțul cu apa din jurul „căsuței părintești“. Și se simte cum nu se poate mai în largul ei.

Bubi a sărit în apa și nu i se mai vede decît capul. Ricke stă pe mal. Poate vrea să-și apere fratele în caz de înec. Poate vrea să-l mustre pentru imprudență. În orice caz, pînă una alta cercetează apa. O fi rece? Dacă ar face și ea o baie?

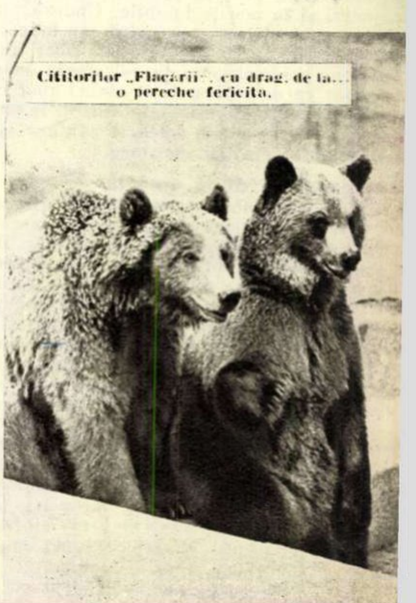

Cititorilor „Flacării“, cu drag, de la... o pereche fericită.

DISPARIŢIA DOSARULUI CENUŞIU!

Bobiţa, detectiv amator..

DE GEORGE VOINESCU

CAPITOLUL XIII: „AUTOMOBILUL MISTERIOS"

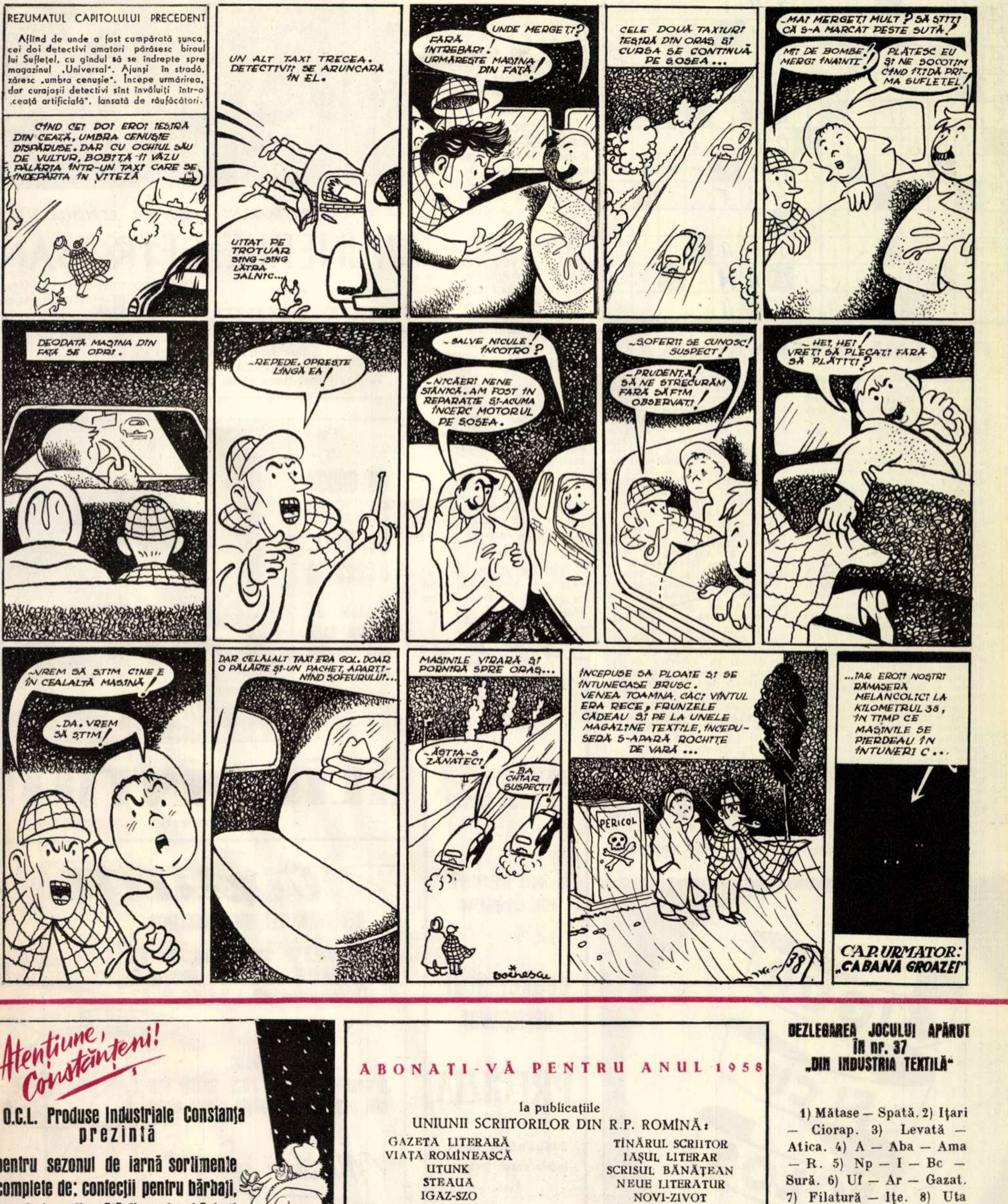

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT

Aflînd de unde a fost cumpărată şunca, cei doi detectivi amatori părăsesc biroul lui Sufleţel, cu gîndul să se îndrepte spre magazinul „Universal". Ajunşi în stradă, zăresc „umbra cenuşie". Începe urmărirea, dar curajoşii detectivi sînt învăluiţi într-o „ceaţă artificială", lansată de răufăcători.

CÎND CEI DOI EROI IEŞIRĂ DIN CEAŢĂ, UMBRA CENUŞIE DISPĂRUSE. DAR CU OCHIUL SĂU DE VULTUR, BOBIŢĂ ÎI VĂZU PĂLĂRIA ÎNTR-UN TAXI CARE SE ÎNDEPĂRTA ÎN VITEZĂ
UN ALT TAXI TRECEA. DETECTIVII SE ARUNCARĂ ÎN EL.
UITAT PE TROTUAR SING-SING LĂTRA JALNIC...
UNDE MERGEŢI?
FĂRĂ ÎNTREBĂRI! URMĂREŞTE MAŞINA DIN FAŢĂ!
CELE DOUĂ TAXIURI IEŞIRĂ DIN ORAŞ ŞI CURSA SE CONTINUĂ PE ŞOSEA...
-MAI MERGEŢI MULT? SĂ ŞTIŢI CĂ S-A MARCAT PESTE SUTĂ!
MII DE BOMBE! MERGI ÎNAINTE!
PLĂTESC EU ŞI NE SOCOTIM CÎND ÎI IDĂ PRIMA SUFLEŢEL!
DEODATĂ MAŞINA DIN FAŢĂ SE OPRI.
-REPEDE, OPREŞTE LÎNGĂ EA!
-SALVE NICULE! ÎNCOTRO?
-NICĂIERI NENE STĂNICĂ. AM FOST ÎN REPARAŢIE ŞI-ACUMA ÎNCERC MOTORUL PE ŞOSEA.
-ŞOFERII SE CUNOSC! SUSPECT!
-PRUDENŢĂ! SĂ NE STRECURĂM FĂRĂ SĂ FIM OBSERVAŢI!
-HEI, HEI! VREŢI SĂ PLECAŢI FĂRĂ SĂ PLĂTIŢI?
-VREM SĂ ŞTIM CINE E ÎN CEALALTĂ MAŞINĂ!
-DA. VREM SĂ ŞTIM!
DAR CELĂLALT TAXI ERA GOL. DOAR O PĂLĂRIE ŞI-UN PACHET, APARŢINÎND ŞOFEURULUI...
MAŞINILE VIRARĂ ŞI PORNIRĂ SPRE ORAŞ...
-ĂŞTIA-S ZĂNATECI!
-BA CHIAR SUSPECŢI!
voinescu
ÎNCEPUSE SĂ PLOAIE ŞI SE ÎNTUNECASE BRUSC. VENEA TOAMNA, CĂCI VÎNTUL ERA RECE, FRUNZELE CĂDEAU ŞI PE LA UNELE MAGAZINE TEXTILE, ÎNCEPUSERĂ S-APARĂ ROCHIŢE DE VARĂ...
PERICOL
38
...IAR EROII NOŞTRI RĂMASERĂ MELANCOLICI LA KILOMETRUL 38, ÎN TIMP CE MAŞINILE SE PIERDEAU ÎN ÎNTUNERIC...
CAP. URMATOR: „CABANA GROAZEI"

Atenţiune, Constănţeni!

O.C.L. Produse Industriale Constanţa prezintă

pentru sezonul de iarnă sortimente complete de: confecţii pentru bărbaţi, femei şi copii; pălării pentru bărbaţi şi femei; şepci. Articole de blănărie, cojocărie, marochinărie, parfumerie, jucării şi podoabe pentru pomul de iarnă.

ABONAŢI-VĂ PENTRU ANUL 1958

la publicaţiile
UNIUNII SCRIITORILOR DIN R.P. ROMÎNĂ:

GAZETA LITERARĂ
VIAŢA ROMÎNEASCĂ
UTUNK
STEAUA
IGAZ-SZO
TÎNĂRUL SCRIITOR
IAŞUL LITERAR
SCRISUL BĂNĂŢEAN
NEUE LITERATUR
NOVI-ZIVOT

Abonamentele se primesc prin difuzorii voluntari din întreprinderi, instituţii şi şcoli, oficiile poştale şi factorii poştali din toată ţara.

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN nr. 37 „DIN INDUSTRIA TEXTILĂ"

1) Mătase — Spată. 2) Iţari — Ciorap. 3) Levată — Atica. 4) A — Aba — Ama — R. 5) Np — I — Bc — Sură. 6) Uf — Ar — Gazat. 7) Filatură — Iţe. 8) Uta — Etamina. 9) Loial — Dărăci. 10) Are — Ie — La — In. 11) R — Rue — Finite. 12) Metraje — Val.

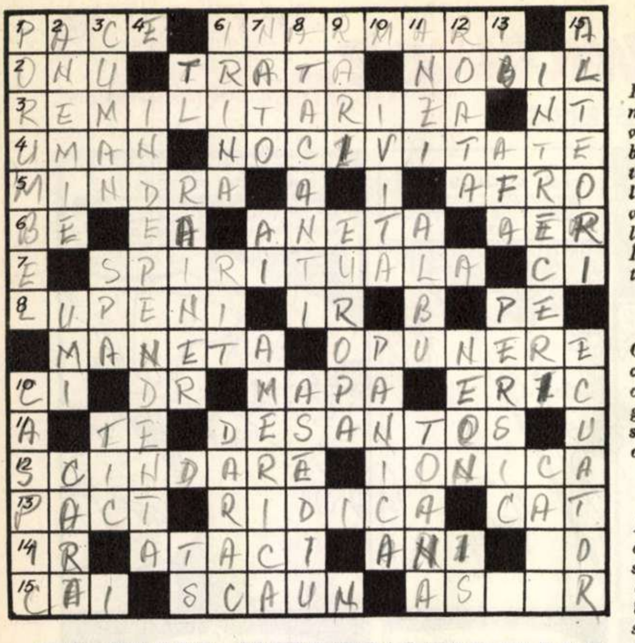

PE TEME INTERNATIONALE

ORIZONTAL: 1) Mir, paix, frieden, peace... — Cursa în care s-au lansat monopoliștii pe spinarea și pentru distrugerea popoarelor (pl.). 2) Forul internațional la lucrările căruia participă peste 80 de state — A aplica metoda de rezolvare a problemelor litigioase internaționale pe care o preconizează diplomația sovietică — Așa e țelul apărătorilor păcii. 3) Verbul conjugat de revanșarzii vestgermani — Nota traducătorului. 4) Omenesc — Caracterul efectelor exploziilor nucleare. 5) Semeață — Conferința...-asiatică de la Cairo. 6) Barbu Eugenia — Dînsa — Nume feminin — Atmosferă. 7) Creația umană care, alături de cea materială, e amenințată de către pretendenții la dominația mondială — Conjuncție. 8) Aci au luptat eroic minerii noștri în 1929 — Iridiu — Prepoziție. 9) Un fel de manivelă — Atitudinea popoarelor față de planurile agresive ale imperialiștilor. 10) Literă slavonă — Doctor — Dosar — Banc de chefali. 11) Pronume — Giuseppe..., cunoscut cineast progresist italian. 12) Situația în care se menține Germania, datorită politicii guvernului de la Bonn — În apropierea acestei mări grecești patrulează flota a 6-a americană. 13) Cel al Atlanticului de Nord e încheiat în scopul agresiunii — A sălta — Etaj. 14) Unsoare — Ești în ofensivă — Unități de timp — Fluviu în Italia. 15) De curse, cu minere sau troian... — Nu s-ar spune că e prezent... la capul amatorilor de aventuri războinice — Arbore.

VERTICAL: 1) Simbolul păcii imortalizat de Picasso — Țărm marin de pe teritoriul U.R.S.S. 2) Slăbiciune — Provincie japoneză — A transporta. 3) Popor migrator — Oraș în Belgia — Bătaia inimii. 4) Țelul luptei popoarelor din țările coloniale. 5) Țel! — Pionier al medicinei romînești — Țese! 6) Nume feminin — Nasul victimei lui Ignat! — Pentru scărmănat lîna. 7) Bloc agresiv condus de imperialiștii americani — Posezi — Ei i-a „vorbit" Maria Banuș, iar Dan Deșliu i-a închinat un „Cîntec de ruină". 8) Agresori — Atac în jurul unei fortărețe. 9) La intervale mari (pl.) — Pentru liniștea tuturor țărilor acestui continent, a propus Uniunea Sovietică un pact de securitate colectivă. 10) Apărută — S-a produs la bursa din New York, după lansarea sateliților artificiali sovietici. 11) Lanț de munți în America de Sud — Fost internațional în reprezentativele de fotbal ale Romîniei — Capriciu. 12) Cea a istoriei nu se învîrtește niciodată înapoi — Poporul german spune „NU" războiului! — Ieșire! 13) Ibidem — Localitate în Corsica — Un golf oriental disputat de imperialiștii occidentali. 14) Desfășurată pașnic între cele două sisteme mondiale, ea va duce la triumful socialismului (pl.) — Haină scurtă de blană. 15) În alte rînduri — Brîul pămîntului.

Cuvinte rare: ERIC, UMI, SPA, AFA.

Sfaturi practice

DACĂ S-A ÎNTRERUPT mercurul din termometru, luați puțină vată muiată în apă fierbinte și o aplicați pe partea de jos a termometrului. El se va urca și se vor uni din nou bucățelele de mercur dezlipite. În felul acesta, termometrul va funcționa normal.

★

PENTRU A ȚINE CURATĂ o mușama de culoare deschisă, spălați-o cu apă și săpun, apoi ungeți-o cu lapte. Lăsați să se usuce 10 minute, apoi clătiți cu apă rece.

★

VREȚI SĂ STRECURAȚI o supă prea grasă atunci cînd e fierbinte, ca să-i îndepărtați grăsimea? Udați o bucată de tifon în apă rece, puneți-o peste sită și răsturnați încet supa. Grăsimea rămîne în tifon.

★

ÎNAINTE DE A STOARCE o lămîie, țineți-o cîteva minute în apă călduță. Veți scoate din ea o cantitate dublă de zeamă.

★

USTUROIUL ADĂUGAT la diferite mîncăruri e mai picant, dacă-l zdrobim cu sare și piper.

★

OUĂLE TARI se curăță mai bine dacă, după ce au fost fierte, le ținem cîteva minute în apă rece.

SIGUR
ȘI CU
FOLOS
păstrați banii la CEC

PUTEȚI FI
PUNCTUALI

în toate împrejurările, cumpărînd

ceasornicul deșteptător

„PRECIZIA"

Elegant ca formă, foarte exact, garantat 1 an.

Produs al Cooperativei meșteșugărești „Precizia" – Arad.

T. A. P. L. PETROȘANI — VIZITAȚI RESTAURANTELE

„MINERUL"-PETROȘANI

Cîntă orchestra Deju-Munteanu, voce Ica Marinescu-Adamescu.

și

„CINA"-LUPENI

Se servesc preparate culinare variate.
Seara: specialități la grătar.

Specialități de vinuri de Tîrnave.
Muzică — Dans — Antren.
Rețineți din timp mese pentru Revelionul 1958.

ILIE PINTILIE

UN CADOU FRUMOS ȘI UTIL: O CRAVATĂ

elegantă din mătase naturală. Produs al întreprinderii

„ILIE PINTILIE"

București

Vizitați

RESTAURANTELE DIN CONSTANȚA:

„DOBROGEA" str. Tomis nr. 22
„PESCARUL" str. V. Alecsandri nr. 9
„TRANSILVANIA" str. I. V. Stalin nr. 87

Se servesc:
preparate calde și reci, grătar special, preparate de pește, vinuri alese.

Muzică Dans

REȚINEȚI DIN TIMP MESE PENTRU REVELIONUL 1958.

ÎN JURUL GLOBULUI

HAI SĂ FACEM UN TELEVIZOR, și-au spus pesemne aceste două tinere, Maia și Alla Vasilevski din Moscova, montîndu-și la domiciliu, în timpul liber, un televizor tip ← „Temp 2".

O NOUĂ MAGISTRALĂ. O dată cu terminarea construcției podului „Novîi Arbat" peste rîul Moscova, în capitala Uniunii Sovietice a fost inaugurată o nouă magistrală cu același nume, ce leagă podul de centrul orașului.

„TRIBUL". Așa se intitulează piesa pe care a scris-o recent celebra cîntăreață de culoare Josephine Baker. Autoarea a închinat această lucrare „copiilor din lumea întreagă". Protagoniștii piesei vor fi, bineînțeles, copiii ei adoptivi, care sînt, precum se știe, de diferite naționalități. În fotografie: Josephine Baker în mijlocul familiei sale de artiști in spe.

HIPOPOTAMUL ÎN ARENĂ. Celebrul dresor sovietic V. Durov prezintă în arena Circului de Stat din Moscova „micul" său hipopotam, care execută un număr de senzație. Precum vedeți, își dă concursul și comicul „Karandaș".

BICICLETA CIUDATĂ pe care o vedeți în fotografie face parte din aparatele speciale cu care este dotată Baza sportivă de asistență medicală din Friedrichsheim, din Berlin (R.D. Germană). Iată-l aci pe ciclistul Johann Richter supus unui examen de... suflu la bicicleta-ergometru. ↓

↑ **CONTRA GAZELOR OTRĂVITOARE** ce primejduiesc viața minerilor care lucrează în abatajele din adîncimi, fabrica poloneză de utilaje pentru salvare produce acum, în serie, aspiratoare și pompe speciale care elimină oxidul de carbon. După cum vedeți în fotografie, aceste aparate relativ mici sînt plasate în anvelope de piele, pentru a se integra echipamentului fiecărui miner.

↑ **„ROLA 25"** se numește noul tractor polonez de 25 cai putere.

La Institutul pentru mecanizarea și electrificarea agriculturii din Kludzienko (lîngă Varșovia), prototipul noului tractor a trecut cu succes toate examenele la care a fost supus. „Rola 25" poate fi adaptat, după necesități, la toate muncile agricole, tractorul lucrînd cu o viteză ce variază de la 5 la 20 km pe oră.

TABLOU... VEGETARIAN. Astfel ar putea fi denumit acest original exponat prezentat în cadrul Expoziției berlineze a Școlii profesionale de artă aplicată din R.D. Germană. „Studiul de materiale" — cum e intitulat exponatul — este executat din boabe de fasole și mazăre, precum și din semințe de floarea-soarelui. ↓

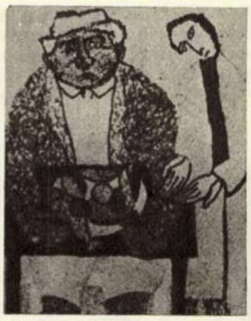

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● proiectul regizorului parizian André Barsacq, directorul teatrului „Atelier", de a pune în scenă „Ploșnița" de Maiakovski, care nu a mai fost jucată în Franța.

● montarea la Teatrul dramatic din Ulianovsk — fostul Simbirsk, orașul natal al lui Lenin — a celei mai noi piese închinate vieții marelui dascăl al proletariatului. Lucrarea se datorește autorului localnic V. Dediuhin și se ocupă chiar de anii petrecuți de adolescentul Volodia Ulianov la Simbirsk.

● ideea romancierului francez Albert Camus, cel mai nou laureat al Premiului Nobel pentru literatură, de a adapta pentru o scenă pariziană romanul „Posedații" de Dostoievski.

● înscrierea în repertoriul Teatrului dramatic rus din Chișinău a dramei cunoscutului scriitor progresist german Erich-Maria Remarque „Ultima stație", pe care o va regiza E. Vengre, maestru emerit al artei, din R. S. S. Moldovenească.

● noul spectacol al Teatrului popular din Saraievo (Iugoslavia) cu drama lui B. Lavreniev „Ruptura", care s-a bucurat de un mare succes datorită regiei semnate de Meși Selimovici.

PUBLICUL CRITICĂ...

● transformarea „Damei cu camelii" într-o comedie revuistică, așa cum a prelucrat-o John Mitchell pentru o scenă de pe Broadway, însoțind textul cu muzica de jaz a lui Lor Crane.

● lucrarea dramatică a unui marchiz spaniol, Juan Ignacio Luca de Tena, intitulată „Vultur fără aripi", care este prima încercare de a trata un subiect luat din epoca războiului civil de acum 20 de ani, de pe o poziție, bineînțeles, net franchistă.

● antrenarea valorosului actor parizian Michel Simon într-un spectacol care a însemnat o mare cădere. E vorba de ultima creație a bătrînului dramaturg bulevardier Jacques Deval, „Minunată seară".

GONG!

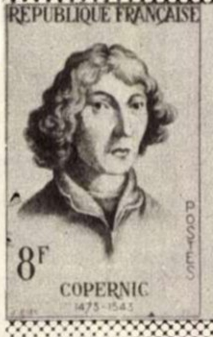

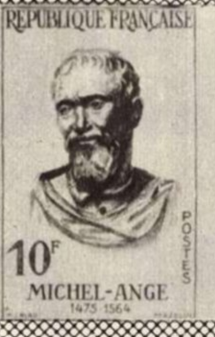

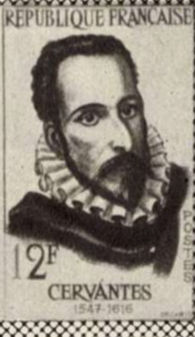

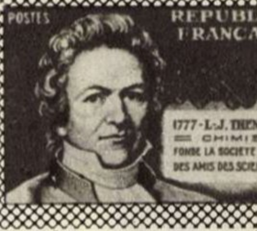

POSTES
REPUBLIQUE FRANCAISE
15f
1777 - L.-J. THENARD 1857
CHIMISTE
FONDE LA SOCIETE DE SECOURS
DES AMIS DES SCIENCES EN 1857

NOUTĂȚI FILATELICE. Administrația poștelor și telegrafului din Franța a emis recent o nouă serie de timbre. În clișee, cîteva din aceste noi valori filatelice.

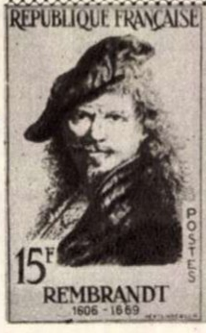

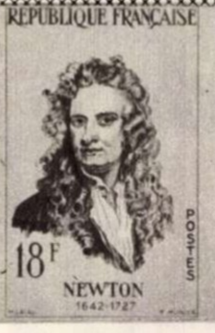

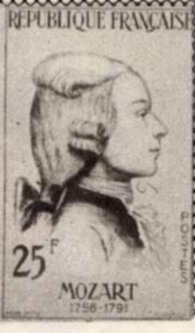

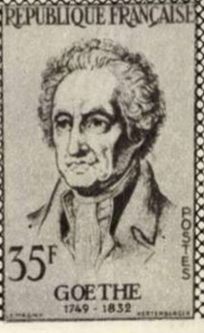

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744
ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 19,50 lei 6 luni: 39 lei un an: 78 lei
PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Bibl. Reg.

SPORT

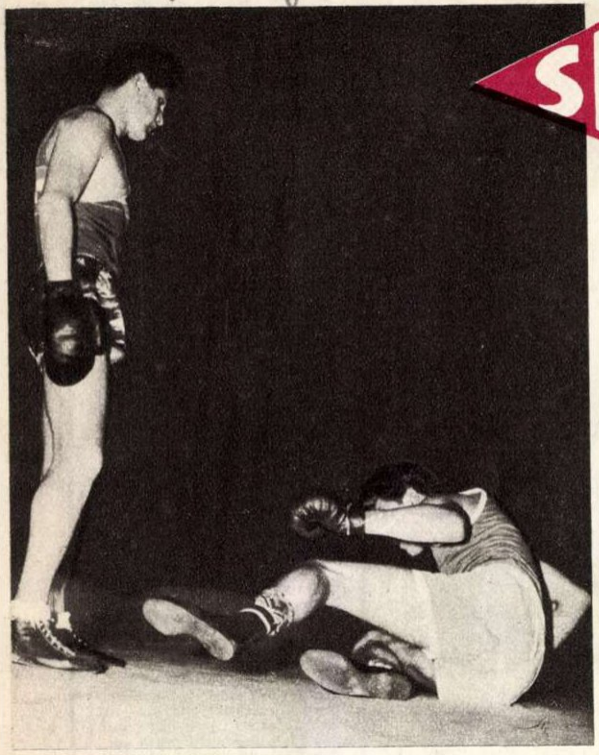

Cu toate că a punctat mai mult, deşi Suetowius a căzut la podea, totuşi Pintea a fost declarat învins datorită aprecierilor eronate ale arbitrilor. ←

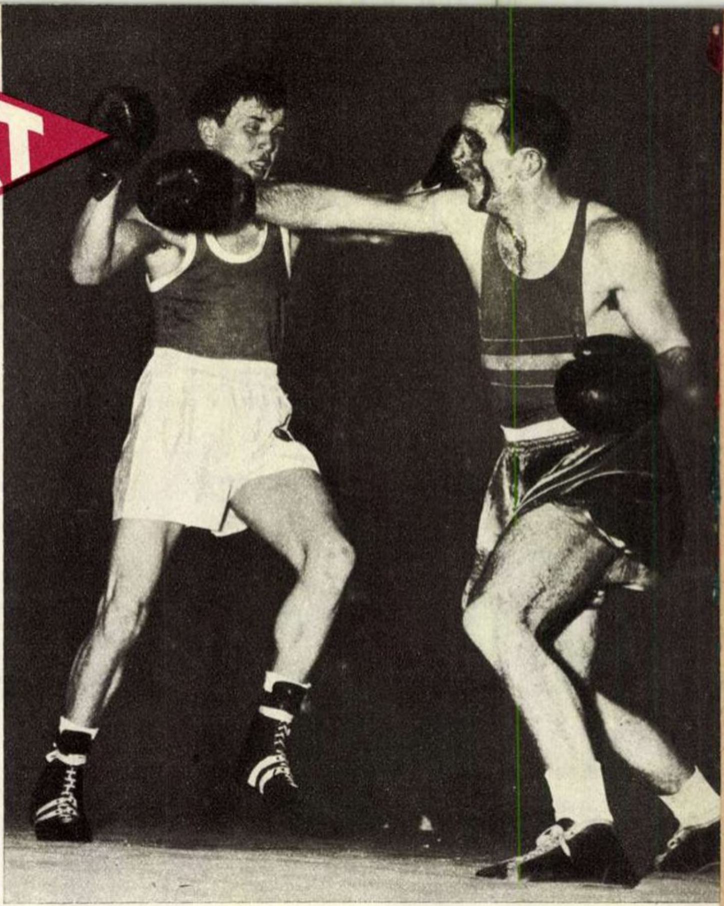

Deşi cu arcada deschisă, Constantin Gheorghiu a continuat să boxeze cu mult elan, întrecîndu-l clar pe Purwin. →

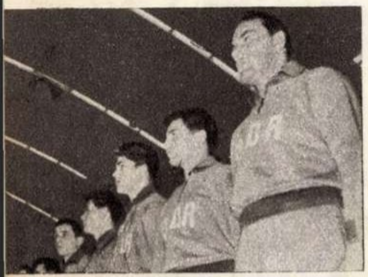

Echipa secundă a R. D. Germane, înainte de începerea galei de la Floreasca. ←

O poziţie caracteristică pentru lipsa de tehnică a lui Gheţu Velicu. Complet descoperit el a aruncat pumnul fără adresă, în timp ce partenerul său — Manusch — atacă precis. ↓

↑ În compania pugilistului german Gutschmidt, Dragnea a făcut un meci frumos, clar şi de nivel tehnic superior.

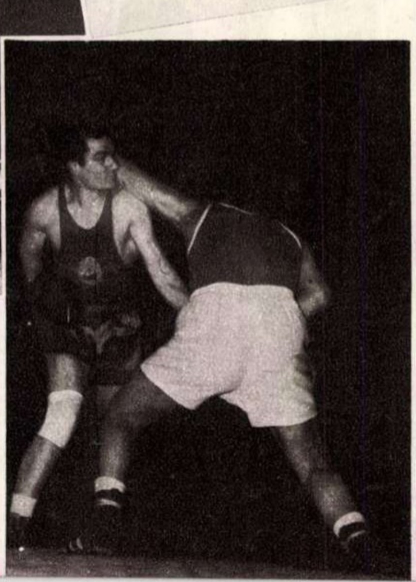

În prima repriză, Petre Zaharia a atacat dezlănţuit. Cu toate acestea şi el a fost dezavantajat de decizia arbitrilor. →

Fotografii de A. LOVINESCU

LUCIAN POPESCU — FOSTUL CAMPION AL EUROPEI — DESPRE ÎNTÎLNIRILE BOXERILOR NOŞTRI

În ultimele zile ale săptămînii trecute s-au desfăşurat, la Berlin şi Bucureşti, întîlnirile internaţionale de box dintre echipele A şi, respectiv, B ale R. P. Romîne şi R. D. Germane. Ambele întîlniri au suscitat un mare interes, însă rezultatele cu care s-au încheiat nu sînt pe măsura aşteptărilor. Meciurile din sala Floreasca din Bucureşti, le-am urmărit împreună cu maestrul Lucian Popescu, fost campion al Europei, pe care l-am rugat, după sfîrşitul galei, să ne împărtăşească părerile sale despre cele două confruntări ale boxerilor romîni şi germani. Iată ce ne-a relatat cunoscutul antrenor al echipei Progresul.

— *Cum apreciaţi rezultatele înregistrate de boxerii noştri?*

— Am prevăzut că la Berlin vor avea o sarcină foarte dificilă şi, cunoscîndu-i pe pugiliştii germani, consider rezultatul justificat. În schimb sînt nemulţumit atît de rezultatul, cît şi de comportarea reprezentanţilor noştri în întîlnirea de la Bucureşti. A fost cea mai slabă gală internaţională pe care am urmărit-o în ultimii ani. Boxul nu înseamnă... pumni, ci o întrecere sportivă de înaltă clasă, în care forţa trebuie să se îmbine armonios cu tehnica, cu un iscusit joc de picioare şi cu o superioară gîndire tactică în ring.

— *Care din aceste elemente lipsesc boxerilor noştri?*

— Nu vreau să reduc discuţia numai la comportarea pugiliştilor romîni. Atît reprezentanţilor noştri, cît şi celor din R.D. Germană le lipseşte în primul rînd tehnica. Cu excepţia lui Gheorghiu, Dragnea şi, în mai mică măsură, Zaharia, toţi ceilalţi „secunzi" ai noştri s-au bazat mai mult pe forţă, au boxat confuz, au făcut în general meciuri de un nivel tehnic mediocru. Cişmaş a făcut unul din cele mai slabe meciuri ale sale, fiind lipsit de vlagă şi lovind cu... încetinitorul. Vreau să mă opres mai mult asupra lui Gheţu Velicu Lipsit de tehnică, el s-a impu totdeauna prin forţă. Or, aces lucru nu este suficient nici măca la haltere. În afară de aceasta ţinuta sa în ring este reprobabil prin faptul că scuipă mereu. E u lucru nepermis, urît, de care a trebui să se debaraseze. Petre Zaharia, insuficient pregătit, a impresionat totuşi prin boxul său î linie, prin claritatea loviturilor ş prin curaj. Handicapat de diferenţa de greutate a partenerului, a fost nevoit să slăbească ritmul î ultimele patru minute.

Boxerii germani sînt tineri ş curajoşi, dar insuficient de bin pregătiţi tehnic. Mi-a plăcut î special Manusch, un pugilist valoros, care a reuşit să anihilez cunoscuta forţă a lui Velicu.

— *Despre arbitraje ce puteţi [illegible] ne spuneţi?*

— S-au purtat şi se mai poa[illegible] încă discuţii pe marginea arbitr[illegible]jelor din întîlnirea de la Bucureşti. După părerea mea, problema trebuie pusă astfel: la meciuri internaţionale să funcţioneze arbitri-judecători neutri. Lucrul acesta trebuie să devină obligatoriu şi organizatorii să se intereseze de el, aşa cum se preocupă de... instalarea ringului şi de asigurarea sălii. Personal, sînt nemulţumit atît de comportarea arbitrilor germani, cît şi de cea a reprezentanţilor noştri. Arbitrii germani au dat două decizii complet eronate.

— *Ce propuneţi pentru viitor?*

— În privinţa pregătirii: accent deosebit pe tehnică, iar echipele reprezentative să însumeze cu adevărat tot ce avem mai bun la ora respectivă. S-ar părea că boxul nostru se află în impas. Nu e adevărat. Avem multe elemente înzestrate. Pentru pregătirea lor e necesară însă mai puţină teorie şi mai multă orientare, muncă practică şi competenţă.

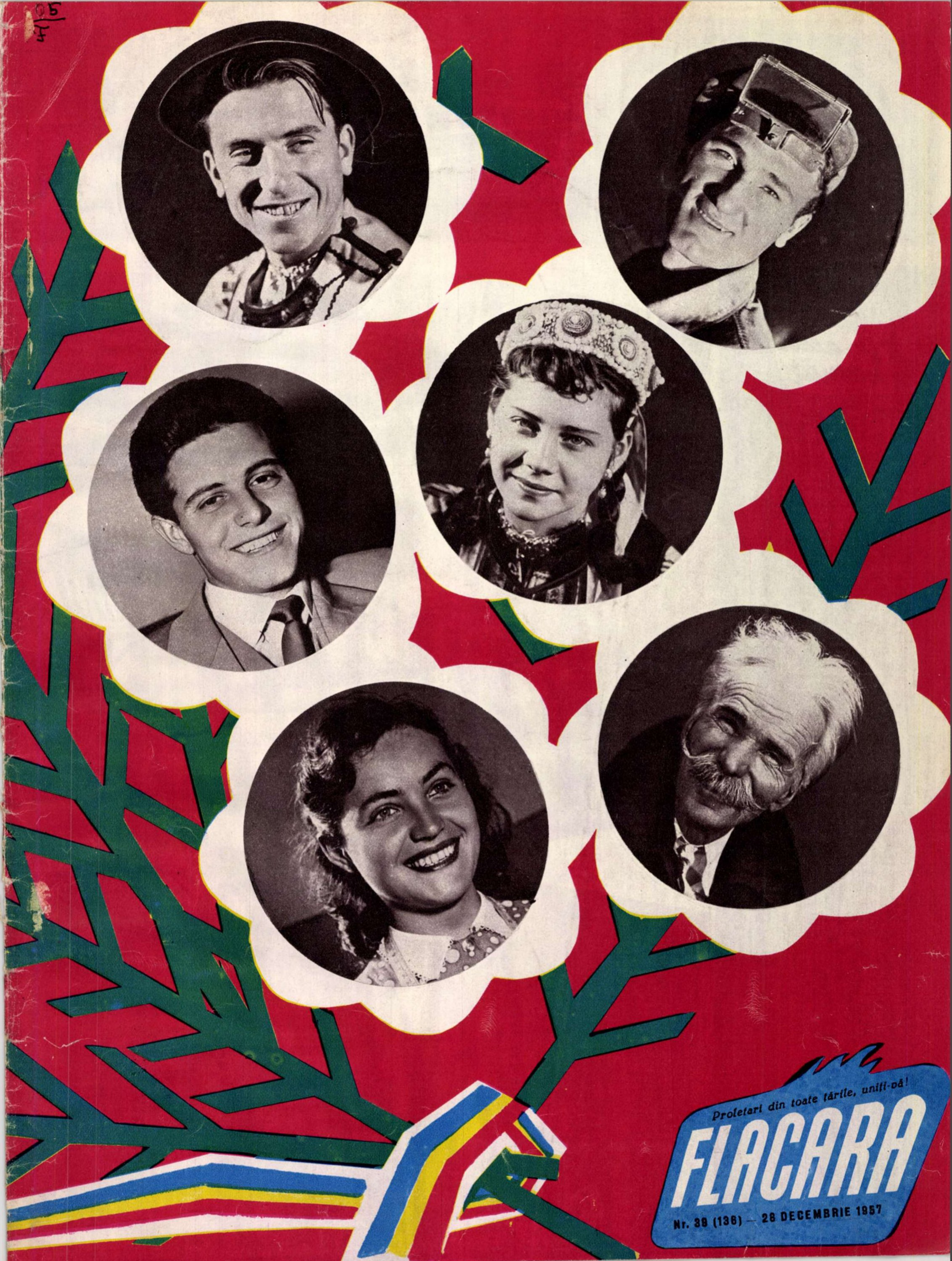

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

Nr. 39 (136) — 28 DECEMBRIE 1957

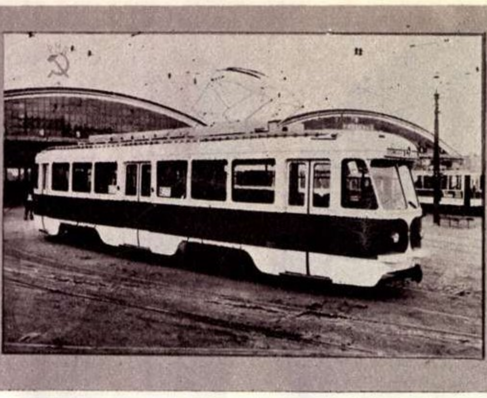
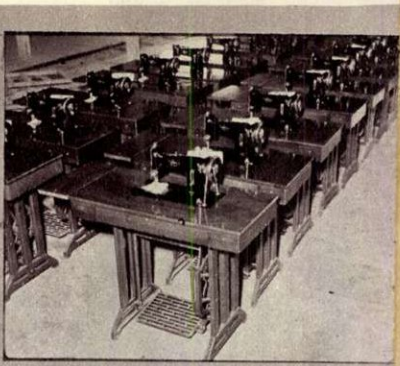

În acest număr:

Pag. 2-3-4 — Şi ăsta e fotograf?!... fotoreportaj de Nicuţă TĂNASE şi A. MIHAILOPOL.
— 13 aforisme de André WURMSER.
Pag. 5-6 — „Izvoare fermecate“ de Cicerone THEODORESCU.
Pag. 7 — Reîntors de pe lumea cealaltă de Dan DEŞLIU.
Pag. 8-9 — Deşteptarea profesorului Bern — povestire ştiinţifico-fantastică de V. I. SAVCENKO.
— Miresme — versuri de Mihu DRAGOMIR.
Pag. 10-11-12 — Raid în anii ce vin de D. BABOIAN.
— O întîlnire în cer de Leonid LENCI.
Pag. 13-14 — Ce ne aduce cinematografia noastră în 1958—de vorbă cu tov. George MACOVESCU.
Pag. 15-16 — În ajun de Anul Nou — reportaj de Anton ALEXE
Pag. 17-18-19—În halat şi papuci— reportaj de M. MÎRZA.
Pag. 20 — „Pentru cavalerie adresaţi-vă alături“ de Silviu GEORGESCU.
Pag. 21-22 — Am o idee, coane! de F. BRUNEA-FOX.
Pag. 23—Dispariţia dosarului cenuşiu, cap. XIV de George VOINESCU.
Planşele I-II-III —Dintr-un deceniu de creaţie plastică de M. DEAC.
Planşa a IV-a — Zodiac atlantic — caricaturi de Rik AUERBACH.
Supliment: — Calendar „Flacăra“ pe 1958.

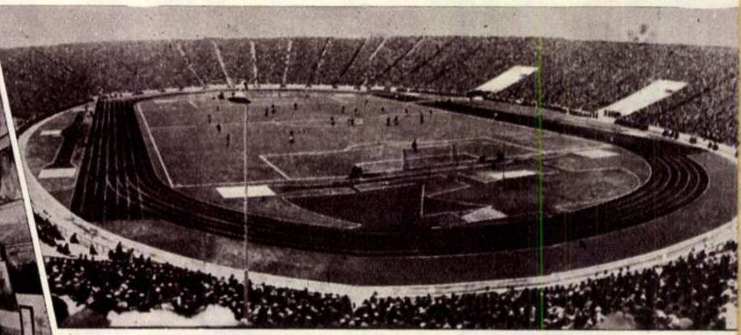
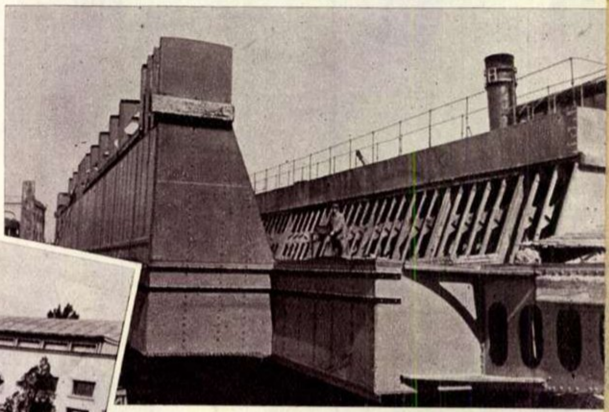

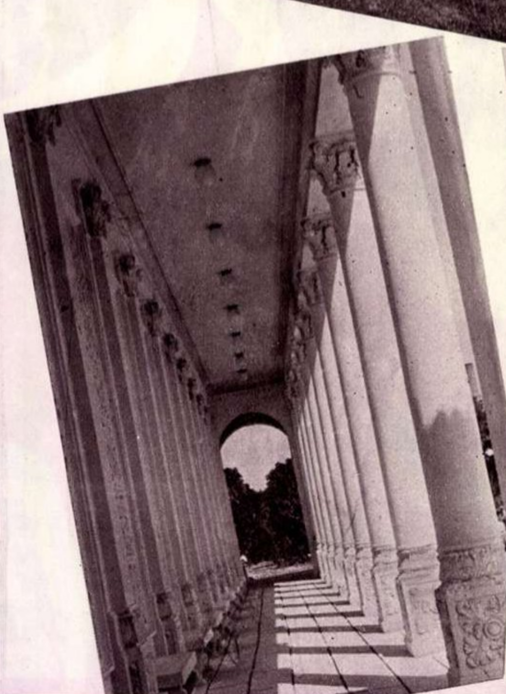
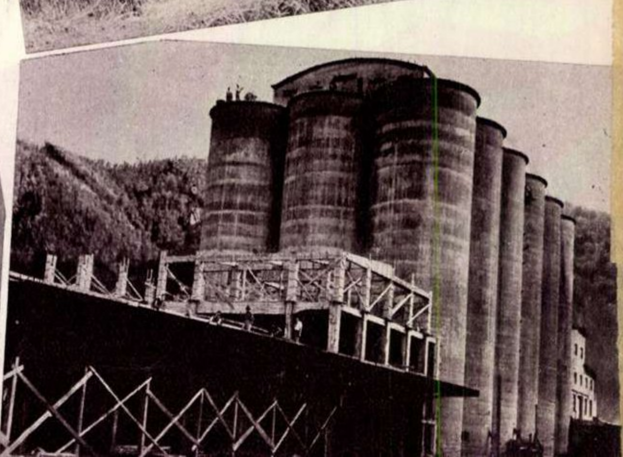

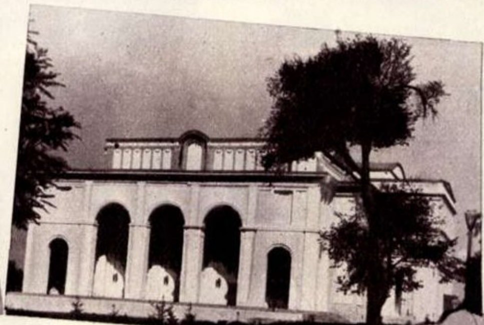

REPUBLICII

de Nicolae TĂUTU

Din stema ta aş vrea să fiu doar bobul
Din spicul plin cu foşnet de mătasă;
Un bob de-aş fi, dar ca întinse lanuri
Eu ţi-aş aşterne pîinile pe masă!

Din stema ta aş vrea să fiu doar stropul
Ţiteiului din sonda sclipitoare;
Un strop de-aş fi, dar nesfîrşite veacuri
Te-aş încălzi cu flacăra mea mare!

Din stema ta aş vrea să fiu doar ramul
Din brazii verzi în neschimbată zeghe;
Un ram de-aş fi, dar ca păduri de suliţi
Eu, credincios, ţi-aş sta la uşi de veghe!

Din stema ta aş vrea să fiu doar rază,
Din roşia stea ce cald ne luminează,
O rază doar, dar va luci de-apururi
Peste furtuni, în liniştea de-amiază.

LA MULŢI ANI, REPUBLICĂ!

Să ridicăm paharul... La mulţi ani, Republică! La multe, multe decenii! Tînăra sărbătorită nu este o persoană fizică. Şi, totuşi, ea ne cuprinde pe noi toţi laolaltă şi pe fiecare dintre noi, aparte. Destinul ei este destinul nostru; înflorirea ei înseamnă înfrumuseţarea vieţii noastre. Imaginaţi-vă o anchetă. Intrebarea este: ce aţi fi fost dacă nu s-ar fi născut Republica? Răspundeţi! Moşneguţule de pe copertă, ai mai fi rîs azi aşa? Oţelarule, ai fi fost azi deputat sau student? Iar tu, flăcăule venit de la brazdă, ai fi devenit inginerul şef al uzinei? Într-un singur deceniu puterea populară v-a schimbat şi ne-a schimbat sorţile, ne-a reaşezat existenţa, ne-a făcut oameni. Oameni liberi!

Priviţi stema Republicii. Cîte ţări de pe glob au embleme naţionale, bogate ca a noastră? Avem fier şi cărbune, ţiţei şi sare, aur şi pîine, păduri, animale şi fructe... Şi totuşi, pînă acum un deceniu, cerşeam din poartă-n poartă — cum spunea poetul. Nu era un paradox; era consecinţa logică şi tristă a stăpînirii burgheze. Era un jaf legalizat; toată ţara era un fel de cec la purtător; iar purtătorul era banda de fabricanţi, moşieri şi bancheri, în cap cu degenerata faţă dinastică.

...Era, în seara de 30 decembrie 1947, la intersecţia Bulevardului cu strada Brezoianu, un flăcăiaş înfometat, un fel de Gavroche, cu degetele răzbite prin pantofi. Vindea ziare şi striga mereu: „Regele a plecat! E Republică!“ Ochii îi ardeau, se agita ca pe o baricadă nevăzută şi împărţea hîrtiile tipărite, nu ca pe nişte ziare contra cost, ci ca pe nişte manifeste de chemare la viaţă:

E **Republică**, auziţi? Acum sîntem Noi, auziţi? Parcă aşa spunea.

Ce am făcut Noi, în frunte cu Partidul nostru, şi cu ajutorul prietenilor sovietici, în zece ani? Va exista cîndva o carte mare despre primul deceniu de putere populară, pe care generaţiile de după noi, generaţiile socialiste ale fericirii şi confortului absolut, le vor citi cu emoţia povestirilor despre pionieri temerari. Vor cunoaşte condiţiile grele în care ne-am avîntat să facem ordine; vor afla cum ne-am luat înapoi uzinele; vor şti cum am închegat primele colective; vor trăi emoţia primei maşini romîneşti, a construirii primei hidrocentrale, a primelor instalaţii atomice; vor trăi bucuria primului concediu de odihnă petrecut la mare, a primilor copii născuţi omeneşte, a întîiului bec electric dintr-un cătun şi a primului palton nou... Cînd vor închide cartea cea mare, nepoţii vor spune gînditori: Au fost nişte oameni deosebiţi, bunicii noştri...

Le-am putea răspunde de pe acum: nu sîntem deosebiţi. Sîntem oameni liberi. Şi conştiinţa acestui fapt, gîndul că muncim pentru Noi, pentru ţara Noastră, ne dă puterea să înfăptuim lucruri deosebite. Ştiţi? Ar trebui ca în cartea cea mare pe care o veţi citi, să fie scrise şi greutăţile şi hibele noastre. Dar să se arate neapărat, în cartea voastră, că noi le cunoaştem şi că eram hotărîţi să scăpăm de ele; să se arate toate acestea şi să se spună că nici un început de istorie nu se face cu boboci de trandafiri şi că pionieratul nu conferă niciodată lapte şi miere. Să se arate cum ne-am îmbunătăţit viaţa şi cît de hotărîţi sîntem să ne-o îmbunătăţim în anii ce vin.

Să ridicăm paharul... La mulţi ani, Republică! La multe, nenumărate decenii!

FLACĂRA

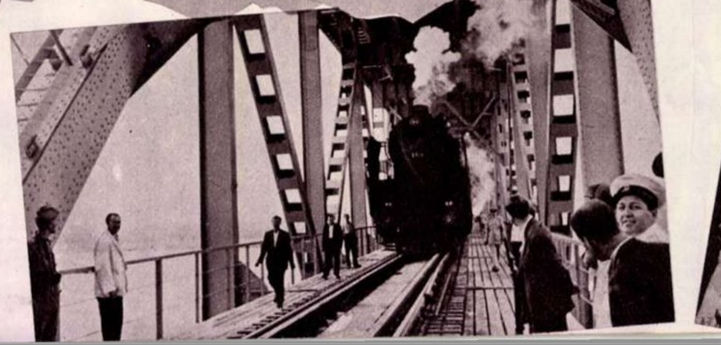

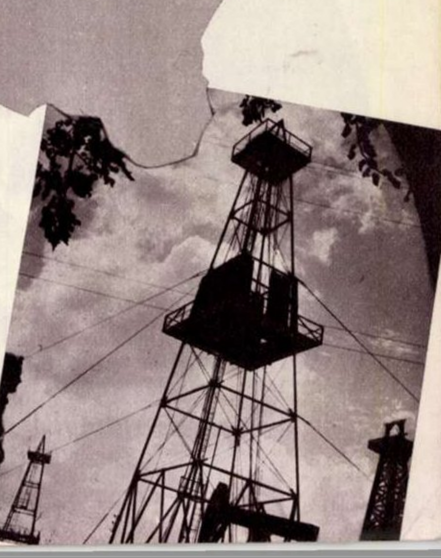

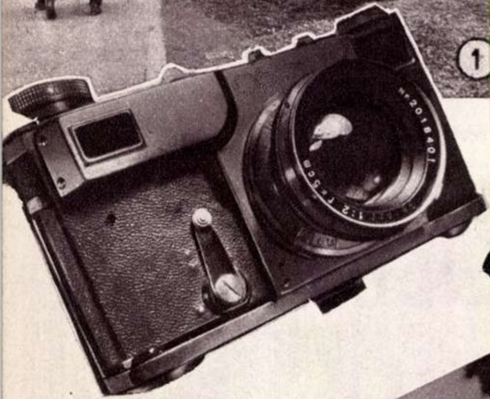

Și ăsta e foto

Text de Nicuță TĂNASE Fotografii de A. MIHAILOPOL

Dacă o să mai vedeți vreodată vreun fotoreportaj semnat de mine să-mi faceți ce vreți! Nici la ăsta n-am vrut să mă bag, dar am putut scăpa de redactorul șef?

— Cum, tovarășe, iei bani pentru deplasare de la noi, și nu ne scrii nimic?

— Nu vă scriu, tovarășe!

— De ce?

— Păi, ăsta e fotograf? Nici nu știe să țină aparatul în mînă. Cu oameni din ăștia mă trimiteți pe teren?

Pînă la urmă, a trebuit să fac. Dar știți de ce? Numai ca să dovedesc redactorului șef ce fel de fotograf are. Auziți, am pornit amîndoi la drum cu acceleratul 103. Fotograful avea locul 7, eu 8. Ne-am instalat noi, și am început să ne facem planul de bătaie: ce să cuprindă fotoreportajul de la Reșița, cîte poziții să luăm, în sfîrșit... mai discutăm noi ce mai discutăm, și deodată văd că dispare. Abia dimineață la Caransebeș l-am mai văzut. Își făcuse rost de un pat în vagonul de dormit. El a dormit în pat boierește și pe mine m-a lăsat să mă chinui pe locul 7 și 8. Ei, ce ziceți, om e ăsta?

Nu, dar nici meseria nu și-o cunoaște. Uitați-vă la pozele lui și la explicațiile mele.

① Acum cițiva ani aici era un maidan pe care jucau copiii la două porți cu minge de cîrpă. Acum, ia uitați vă ce este. Un fotograf bun făcea poza asta în timpul unei recreații. Imginați-vă: 1.200 de elevi în recreație.

Ei, ce poză ar fi ieșit!

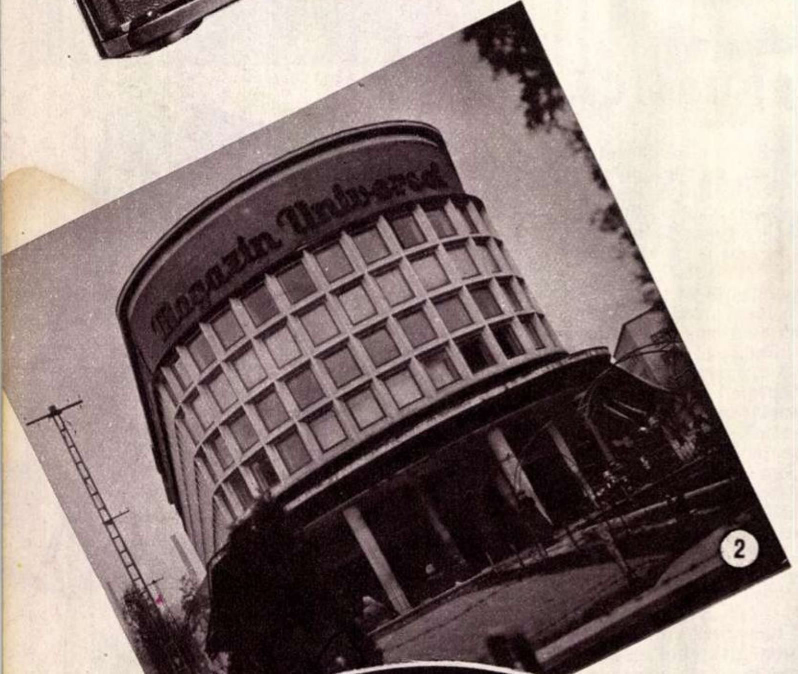

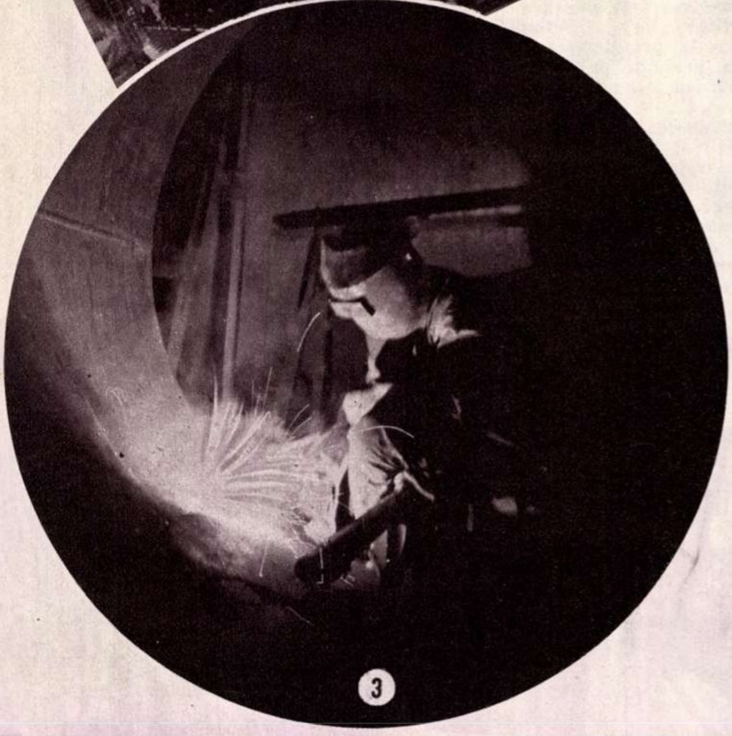

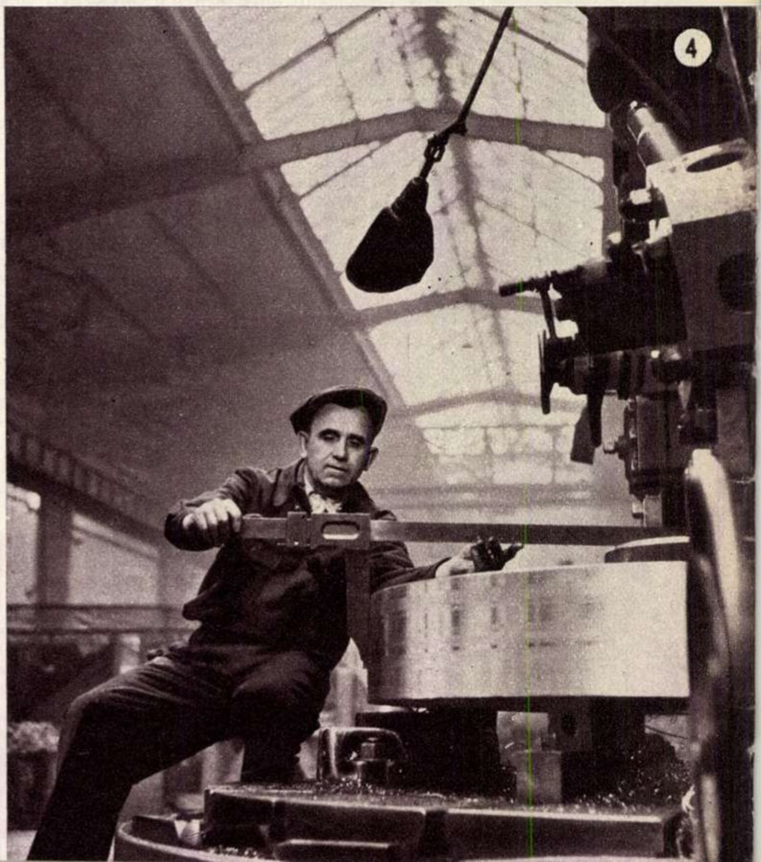

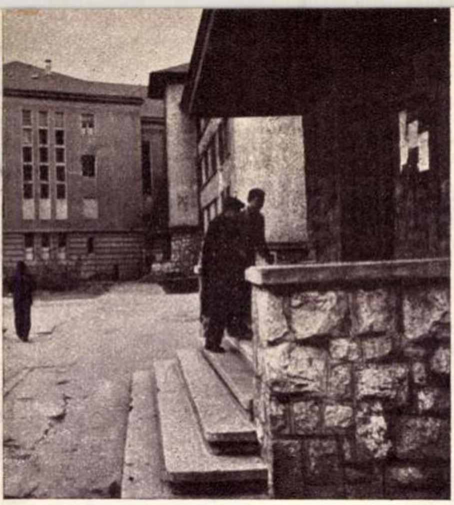

graf?!...

(2) Fotograful care este fotograf pleacă la treabă cu tot ce-i trebuie. Fotograful nostru... I s-a terminat filmul. Am avut noroc că reşiţenii şi-au ridicat un magazin clasa I în care găseşti de toate. Priviţi-l'! Dacă vi se iveşte ocazia să mergeţi la Reşiţa, vizitaţi neapărat şi magazinul. E bine aprovizionat şi... are nişte vînzătoare foarte drăguţe. Eu am să mai trec prin Reşiţa, dar fără fotograf.

(3) În secţia cazangerie, fotograful a dispărut. Începusem să mă bucur. Cînd colo, am dat de el în cazanu' ăsta. Îl fotografia pe sudorul Vătaf Ion. Nu i se vede faţa, dar credeţi-mă pe mine, sudorul este băiat frumos, şi este şi muncitor. Mergea un portret, dar fotograful!...

(4) După toate astea, fotograful mai umblă şi după subiecte de senzaţie. În hala nouă Sfantek Pavel îşi măsura piesa cu un şubler cît toate zilele. Dacă ar fi avut un şubler normal, sută-n sută că nu l-ar fi fotografiat!...

(5) Aici este interiorul grupului şcolar. Fotograful nu are nici un merit. El a apăsat doar pe declanşator. Pe eleve eu le-am făcut să rîdă. Le-am citit un banc din „Urzica". Ce, nu credeţi?

(6) Băgaţi de seamă, că vrea să vă ducă! Astea nu sînt flori naturale, ci decoruri pentru opereta „Ianoş Vitez", pe care o pune în scenă cercul de operetă maghiară.

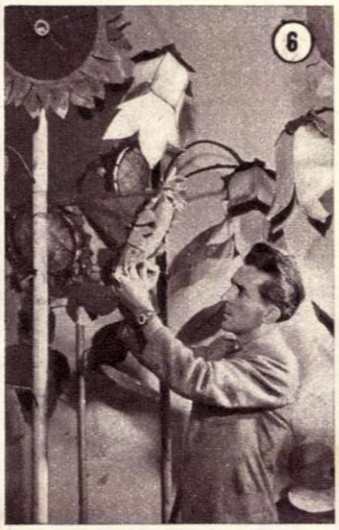
6

(7) Toată ziua a umblat după potcoave de cai morţi şi seara s-a dus pe deal să fotografieze Reşiţa.

(8) În Palatul Culturii din Reşiţa funcţionează 18 cercuri. Printre ele este şi cercul fotografilor amatori. Poza asta eu am făcut-o. El

5

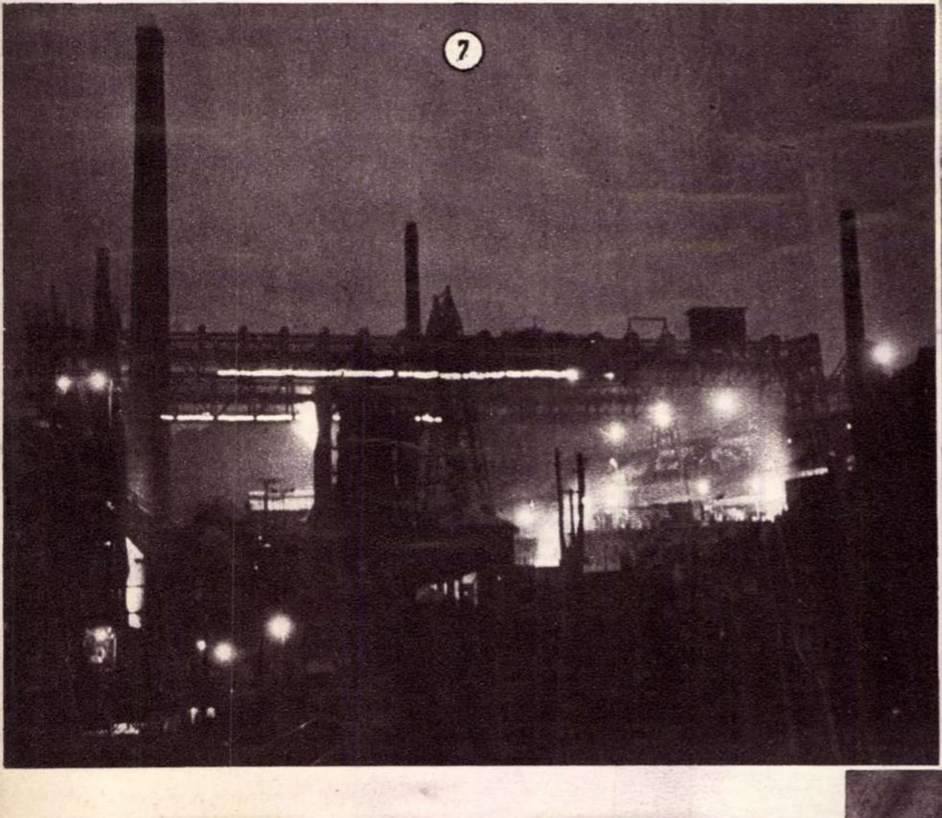
7

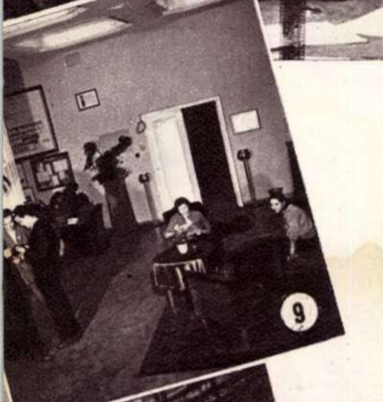

nici n-a intrat măcar inăuntru. I-a fost teamă să nu găsească aici poze mai bune decit ale lui. E şi invidios!...

⑨ Biblioteca din Palatul Culturii are 49.000 de volume. Are lunar 2.000-3 000 de cititori. Se citesc lunar 2.800-3.000 de cărţi. Fotograful nu-mi pozează biblioteca, ci holul. Că a văzut el in hol nişte fete drăguţe. Două ore şi-a făcut de lucru prin holul ăsta.

⑩ O inovaţie. În felul ăsta genţile autocamioanelor „Steagul Roşu" se taie cu oxigen foarte repede şi foarte precis. Meritul ii apartine inovatorului şi nici decum fotografului. Este?

⑪ Le-a dibuit şi pe fetele din orchestra Casei de cultură. Se putea să nu dea peste ele?

P. S. Pină acum am glumit Fotograful are talent. Dacă totuşi nu v-au plăcut fotografiile, să ştiţi că el n-are nici o vină. A lucrat cu un aparat slab...

Pentru cititorii „Flacării"

13 AFORISME

de

André WURMSER

❶ Optimism, pesimism. A doua zi după Revolutia din Octombrie, optimistul spunea: „Parcă văd lumea din 1958. Nu vor mai exista paraziţi exploatînd munca altora, nici bursă de valori, nici societăţi anonime. Presa nu va mai sluji intrigilor banului. Economia se va dezvolta în chip armonios, fără şomaj şi fără crize. Copiii poporului vor merge la şcoală şi pacea va domni între toate naţiunile".

Pesimistul surîdea: „Visezi!" Dreptate avea optimistul. Dar credea că socialismul va cuceri lumea întreagă...

Întrucît l-ar dezminţi faptul că previziunile sale (juste pentru o jumătate a lumii) vor mai avea nevoie de cîţiva ani în plus pentru a se adeveri şi în cealaltă jumătate?

❷ De fapt, nici optimistul n-a fost destul de optimist. Căci aş putea jura că nu există, în prezent, pe toată suprafaţa globului, nici un semen de al său care să presupună că Rusia ţarului, plină de analfabeţi, ar fi putut număra cu patruzeci de ani mai tîrziu mai mulţi savanţi decît S.U.A. şi că ar fi putut fi prima ţară care să lanseze în spaţiu sateliţi artificiali!

❸ Optimism. Mă întîlnesc uneori cu cîţiva anticomunişti sau, dacă vreţi, cel puţin cu necomunişti. În ce priveşte viitorul, vă asigur că nu sînt mai puţin orientaţi ca mine. Ei nu spun niciodată: „ah, voi ăştia, comuniştii francezi, *dacă vreodată aţi veni la putere*... ci spun: „*voi ăştia, comuniştii, cînd veţi veni la putere*..."

❹ Proşti trebuie să mai fie adversarii noştri dacă procedează aşa cum procedează — îmi spunea un tovarăş: se opun dezarmării, stîrnesc duşmănia popoarelor coloniale, jignesc pretutindeni sentimentul naţional!

— Nu-i învinovăţi: fiind aşa cum sînt nici n-ar putea să procedeze alt fel. Nu sînt proşti: sînt doar subordonaţi unor interese care nu admit logica.

— Ar trebui, prin urmare, constrînşi să devină logici, chiar dacă s-ar nărui şi regimul şi „interesele" acestuia.

❺ Congresul XX. Există comunişti cărora dezvăluirea greşelilor lui Stalin li se pare un incident lipsit de importanţă. Aceştia sînt, fără îndoială, inumani. Există însă alţii pe care dezvăluirea acestor greşeli i-a făcut să uite că lupta de clasă e motorul istoriei şi că opoziţia fundamentală nu e între pretinşii „stalinişti" şi „nestalinişti", *ci între capitalism şi socialism*.

❻ 7 noiembrie 1917. Lupta pentru dezarmare şi pentru pace a început la 7 noiembrie 1917. Ea nu s-a întrerupt nici o clipă. Lupta pentru socialism a început la 7 noiembrie 1917 şi ea nu a încetat o singură clipă.

A spune „restul nu are însemnătate" ar fi o eroare. Dar a acorda „restului" mai multă importanţă decît esenţialului, ar fi o şi mai gravă eroare.

❼ Comparaţi Rusia lui Nicolae II cu Uniunea Sovietică la moartea lui Lenin; Uniunea Sovietică la moartea lui Lenin cu Uniunea Sovietică la moartea lui Stalin; Uniunea Sovietică la moartea lui Stalin cu Uniunea Sovietică de astăzi: mersul ascendent nu e oare vizibil şi constant? Tocmai pentru că, în ciuda erorilor trecutului, progresul a fost constant, nu este cazul să ne punem cenuşă pe cap, pentru că au existat erori.

❽ Greşelile capitalismului — erorile socialismului, tot un drac! — spun scepticii. Ei uită că nedreptatea socială, exploatarea, trădarea intereselor naţionale, se confundă cu însăşi natura capitalismului, că el, capitalismul, săvîrşeşte erori şi crime pentru a supravieţui. Ei uită de asemeni că erorile şi greşelile comise în numele socialismului sînt împotriva naturii şi principiilor lui — îi dăunează.

❾ Cînd judeci felul de a fi al americanilor, nu uita niciodată că naţiunea lor s-a născut o dată cu capitalismul, că ea n-a cunoscut ca popoarele europene, sclavagismul, apoi feudalismul, apoi jugul străin sau revoluţia burgheză, apoi capitalismul.

Pentru un englez, un francez, un ungur, un polonez — un revoluţionar este unul dintre compatrioţii lui, ai cărui strămoşi sînt eroii pomeniţi de istoria lor naţională: Cromwell, Robespierre, Petöfi, Mickievicz. Pînă şi în concepţia unui conservator european, cuvîntul „revoluţionar" nu-i o injurie.

Pentru anumiţi americani, însă, a te atinge de capitalism înseamnă a te atinge de însăşi America. După ei, legile liberei iniţiative necorespunzînd vreunei etape din istoria lor, sînt fundamentale, eterne, divine etc., etc.

De aci maccarthysmul, cu inchizitorii, călăii şi discipolii săi.

❿ America este cea mai fragilă dintre construcţiile omeneşti. Pentru că e clădită pe aur, instabil ca şi nisipul. Cel bogat este şi stăpîn; numai că el ascunde cauzele reale ale puterii sale. Vorba lui Moliere e valabilă pentru toată Europa: „*Nu ajungi atît de bogat fiind om cinstit*..."

În America se cîştigă bani şi nimic altceva. Un om „valorează" atîţia şi atîţia dolari. Criteriul social e succesul personal. Toţi miniştrii lui Eisenhower sînt miliardari. Oricare dintre ei poate accepta ca pe-o regulă formula: „ce e bun pentru General-Motors, e bun şi pentru Statele Unite".

În S.U.A. dărîmarea capitalismului ar fi semnul dezastrului, sfîrşitul lumii. De aci această panică, această teamă care ţine America în menghină.

⓫ Ce este în occident, un om cu aşa-zisă „dreaptă-judecată"? Oamenii cu aşa-zisă „dreaptă-judecată" sînt acei care nu judecă de loc.

⓬ Pe timpul Micii Antante, al lui Carol al II-lea şi al celei de a treia republici, numele Romîniei nu era niciodată pomenit în presa cu „dreapta judecată" alt fel decît precedat de cuvintele „sora noastră de gintă latină". În anii regimului democrat-popular din Romînia şi în anii celei de a patra republici, cuvintele acestea au căzut în desuetudine. Ceea ce dovedeşte că motivele, pentru care odinioară anumite ziare franceze ridicau în slavă Romînia, nu aveau nici o legătură cu latinitatea, cu Mediterana, cu Ovidiu, cu Ronsard şi cu istoria antică.

⓭ Aceasta mai arată că am greşit cînd am afirmat că oamenii „cu dreaptă judecată" nu judecă de loc. Ba judecă, dar strîmb. Judecă, dar nu în funcţie de adevăr, ci potrivit intereselor lor foarte precise.

Ce e drept, aceasta nu poate fi numită „judecată".

În romîneşte de **Nina CASSIAN**

Din culegerea de folclor

Izvoare fermecate

de Cicerone THEODORESCU

Ilustraţii de Marcela CORDESCU

Din cele mai indepărtate timpuri, şi cel mai adesea fără dată istorică certă, poezia populară care circulă pe cale orală a oglindit viaţa şi munca oamenilor, tradiţiile, ocupaţiile şi obiceiurile lor, lupta, setea lor de libertate precum şi frumuseţile unei naturi generoase care le-a servit drept mingiiere, adăpost şi refugiu.

Nenumărate legende şi cintece bătrineşti demonstrează deopotrivă locul de cinste ce s-a păstrat, in amintirea mulţimilor obidite, nu figurilor de stăpinitori cu anasina, ci chipurilor de adevăraţi eroi populari, căpetenii de răscoale, viteji iubiţi, haiduci protestatari şi oblăduitori.

Mai tirziu, cind ia fiinţă armata organizată a statului moşieresc, caracteristice sint jalea, refuzul şi blestemele cintecelor de cătănie ; jalea lor povesteşte despre ruperea de cămin sau despre superiorii batjocoritori; refuzul şi blestemele lor sint indreptate impotriva celor ce duceau poporul să singereze in ţări străine pentru cauze străine.

De altfel, din intreaga poezie populară, un prelung şi neinăbuşit glas de departe, al rezistenţei şi îmbărbătării, răzbate de-a lungul vremii din om in om şi din generaţie in generaţie.

În epoca noastră, marele război de eliberare a popoarelor, perioada care a urmat — a construcţiei unei vieţi noi şi a domniei poporului — trezirea maselor la o mai vie conştiinţă a puterii lor, ca şi ideea participării active la lupta pentru pace, au găsit la rindul lor ecouri puternice in poezia noastră orală.

Ţinut indelungată vreme la intuneric şi sub oprelişti de marii vătafi franţuziţi ai statului burghez, ca şi de micii vechili orientali ai moşierimii locale, poetul popular anonim a inceput destul de tirziu să fie căutat, scos la lumină de sub lespezile dispreţului „domnesc" şi restituit alor săi prin tipar.

În această direcţie lucrează astăzi cu deplină competenţă şi neobosită rivnă cele două institute ştiinţifice de folclor: al Academiei şi al Ministerului Învăţămintului şi Culturii, precum şi Societatea de ştiinţe istorice şi filozofice.

Faţă de bogăţia uriaşă a materialelor poeziei orale → adevărate cimpuri aurifere ce urmează abia a fi recoltate — nu ne putem plinge că n-ar rămine destul loc pentru oricite iniţiative particulare... Printre acestea, pentru simpla plăcere proprie şi pentru propria-ne reimprospătare sufletească, ne-am ostenit să adăugăm nu puţine zile şi nopţi de cercetare a terenului şi a holdelor lui.

Numeroşi colaboratori voluntari din diferite părţi ale ţării, pe unde cu buzunarele şi carnetele doldora de voioşie şi cintec am intreprins culegeri de folclor in ultimii ani, ştim că aşteaptă cu incredere concretizarea muncii noastre comune; după cum alţii şi-au manifestat, adesea in scris, nerăbdarea lor de a vedea, in sfirşit, publicate materialele incredinţate sau la a căror transcriere au asistat.

Cerindu-le un bob de răgaz şi unul de iertare, trebuie să le spunem tuturor că un răspuns complet şi cu toţii o dată nu vor putea avea, desigur, decit la apariţia volumului, pe care l-am intitulat „Izvoare fermecate". Aceasta nu va mai intirzia mult: in clipa de faţă, in sfirşit, volumul a fost trimis — de Editura Pedagogică — la tipar.

Pină atunci, in intimpinarea celor zece ani de la intemeierea Republicii, folosim binevoitoarele oficii de gazdă ale revistei „Flacăra" pentru a inapoia cititorilor citeva creaţii populare de circulaţie actuală, mic' crimpeie din marea simfonie a folclorului viu.

Cîntece de leagăn

I

Doina din ce s-o făcut?
Dintr-o gură de mic prunc:
L-o lăsat maica dormind,
L-o aflat doină zicînd.

II

Culcă-te puiuţ micuţ,
Scoală-te mărişoruţ.
Culcă-te şi te abuă)*
Pînă mîni în dalbă ziuă
Şi te culcă şi adormi
Pînă mîni în dalbe zori.

III

Abuà-bua-bua,
Abuà, ţucu-l maica!
Dormi, puiuţule, te-alină,
Maica-i dusă la fărină.
Puişor cu ochi de mure,
Maica-i dusă la pădure.
Ţi-a aduce gătejoare
Şi ţi-a face scoverjoare.
De ti-i purta binişor
Ti-a frige şi-un puişor.

Tu singur l-îi mînca tăt
*Tu eşti mic — ţi-a fi bugăt!**)*

IV

Liu-liu-liu puiuţ micuţ
Taci că ţi-oi da un puiuţ,
Un puiuţ de rîndunea
Şi cu tine s-abua.

Abuà-bua-bua,
Abuà, ţucu-l maica!
Nu ti teme tu de smei
I-a goni maica pe ei.
Nici de smei nici de moroi,
Maica nu-i lasă la noi.

Nu ti teme de moroaie
Cîrtiţoi şi cîrtiţoaie,
Că le dă maica bătaie!

Achim FLOAREA
Com. Tămăşeşti-Baia Mare

---

*) Adormi

**) Destul

Dragu-mi-i în Nădăştie

Dragu-mi-i în Nădăştie
Drag mi-i-n lume şi ea mie
Dragu-mi-i la secerat
Cu bădiţa la legat
Şi mi-e drag la secere
Cu badea-napoia me.

Maria VĂLEANU
Nădăştie- Hunedoara

Frunză verde de trifoi

Frunză verde de trifoi,
M-o cerut la mama doi:
Unu miercuri, altu joi,
Unu tînăr şi sărac,
Altu bătrîn şi găzdac.

Io-ntrebai frunza de nuc
După care să mă duc
Frunza de nuc îmi spunè
Du-te după care-i vre,
Du-te după cel sărac
Că mere ziua la fîn
Vine sara şuerîn
I-i pune cina pe masă
El te-mpcielecă) prin casă.*
Îi faci patul să se culce,
El îţi cere gura dulce.

Da găzdacu
Ducă-l dracu
Coseşte ziua rogoz,
Sara vine mînios
I-i pune cina pe masă
El te suduie prin casă
Îi faci patul să se culce,
El te suduie de cruce,
De cruce şi de-nălţat,
Şi de sfîntu cui te-o dat.

De la Constantin PALICIUC-Năsăud

---

*) Te-mpiedică

Bădişor, trăire-ai mult

Bădişor, trăire-ai mult,
Cuminte maică-ai avut
Că te-o ştiut legăna,
Că ştii mîndru săruta.
Bădiţă de gura ta
Nu mă mai pot sătura
Ca de gin) dulce toamna*
Şi de somn primăvara!

Leon LAZĂR
Com. Singiorz-Năsăud

---

*) Vin

La castelul grofului

La castelul grofului
Unde-i locul ofului
Horile-s de stîmpărare
La omul cu năcaz mare.

Lăsatu-mi-o tata-avere
Drumul, cît oi putea mere.
Iar măicuţa mi-o lăsat
D-aici şi pînă-n Banat.

Pînă-i lumea n-oi mîna
Patru boi către Jugla.
D-unde şi mîn patru boi?
Tata n-o mînat nici doi.

Cine vrea şi mîne boi,
Nu-i mînă la grof ca noi,
La castelul grofului
Şi la locul ofului.

Horire-aş, horile-mi vin.
Mi-i ruşine că-s strein.
Horire-aş, horile-mi plac.
Mi-i ruşine că-s sărac.

Pr. Traian SENDRUŢ
Com. Inand-Oradea

Alba-i rochea de sopon

Albă-i rochea de sopon
Galbănă-i mîndra de somn.
Nu-i muiere să se cheme
Care-i pierdere de vreme:
Sara se culcă pe soare,
Se scoală la prînzul mare!
A fi mîndra mea făloasă
Dar nu ştie ţine coasă
De semeaţă n-are soaţă
Dar nu ştie trage-o aţă.
Fîntîna e sub părete
Ea moare-n casă de sete.
Lemnele pe perpelig
Ea moare-n casă de frig.
Iar cînd iese prin ocol
Sbiară vitele de mor
Şi gîndesc că-i boala lor.

Aron BLAJOVICI
Com. Inand-Oradea

Maică, ieşi afară-n poartă

Maică, ieşi afară-n poartă
Şi te uită-n lumea toată
Maică, măiculeana mea,
Că pe mine mi-i videa
În iţari verzi cu bufanţ
Cu bufanţul ca la neamţ,
C-am lăsat iţarii proşti
Maică, de nu mă cunoşti,
Pe munţii Aronului
Purtînd puşca neamţului
Higlerului, panţărului.
Tu pe unde mi-i videa
Strigă neamţului aşa:
— Higlăre camaradată,
Hai slobozi ficiorii-odată!
Că nu li-i de cătunit
Şi dragu-li-i de trăit;
Că pe unde baţi război
Numa jale-i păntru noi
Şi pe unde te arăţi
Numa sînge-i păntru tăţi;
Sîngele îi ca băltoaca,
Higler ca ucigă-l toaca,
Mere Higler
Să ucigă
Maică, tu ficioru-ţi strigă
Să nu margă după Higler.

Ion Năsăudean ADAM
Com. Zagra Năsăud

Tuturor lumea li-i bună

Tuturor lumea li-i bună
Numa lui, i-e mătrăgună.
Tuturor lumea le place
El nu ştie-n ea ce face.
Tuturor lumea li-i dragă
Numa lui, cerneală neagră.

Pr. Gh. POPP
Com. Popeşti-Oradea

Omu harnic îi frumos

Omu harnic îi frumos:
Dint-on pont1) dă bradu jos
Mi-l taie şi mi-l cojăşte
Şi la vale-l corhăneşte2)

Taie, cară răşinoasa,
Colo-n vale la ierboasa.
Rîde dealul, rîde valea,
Di la noi fugit-a jalea,
S-a-nflorit viaţa-n sat
Că de Regna3) am scăpat!

Foaie verde toporaş
Zi din trişcă, fluieraş
Şi mai tare şi mai lin
Di săcure, di ţapin.

Azi pădurile-s a noaste
Di pe deal şi di pe coaste.
Vin plataole4) la vale
Aduc metări şi bjilane5)
Şi mîndruţa le-aştepta
C-aducea şi pe badea.

Maria PRECUP
Com. Leşu-Năsăud

---

1) Cît ai clipi, cît ai face un punct.
2) Ii dă drumul la vale pe jghiab
3) Fosta asociaţie forestieră
4) Vagonetele trenului forestier.
5) Buşteni mari.

Frunză verdi mărgărint...

Frunză verdi mărgărint,
Războiu cin-l-o pornit
Videa-l-aş di foc pîrlit,
Di ape înămolit,
Şi di vînturi răsipit;

C-am arat, am ogorît,
Da ce-am pus n-o mai ieşît.
Am sămănat grîu mărunt
Şî-o ieşît schijă di plumb;
Am sămănat orz di vară
Ş-o ieşît jali pi ţară,
Am sămănat busuioc
Ş-o ieşît pară di foc;

Au sămănat bob şî linti
Ş-or ieşît cruci şi morminti...
Face-s-ar un stirigoi
Cini-o mai porni război!

De la V. S. POPA şi ZAMFIRA UNGUREANU Com. Boroaia-Fălticeni

STRIGĂTURI

Tînăr şi frumos

Bădiţa de peste deal
Vini-ar da n-are cal.
Vino bade şi pi jos
Că eşti tînăr şi frumos.

Decît slugă

Decît slugă la ciocoi
Mai bine cioban la oi,
Cu capul pe muşinoi,
Să umblu din stînă-n stînă
Şi să gust brînza de-i bună.

Cu nădejde, fără muncă

Cu nădejde, fără muncă
Nu mai creşte grîu pe luncă,
Mîndruliţă cu opinci
Şi drăguţă la v-o cinci!

La mîndruţa-n joc bărbată

La mîndruţa-n joc bărbată
Joacă purceii pe vatră
Şi şoarecii pe cuptor,
Broaştele pe răşchitor.

Pătrupopu-i pătrupop

Pătrupopu-i pătrupop
Ţine mîndre cîte opt
Dară eu, copil sărac,
Să nu ţin una de leac?

Poale strîmte şi nădragi

Tăt acele mi-s urîte
Care poartă poale strîmte
Nici acele nu mi-s dragi
De se poartă cu nădragi.

REÎNTORS DE PE LUMEA CEALALTĂ

de Dan DEŞLIU

—EXECUŢIA DIN CAMERA MORŢII.— VICTIMA SCAUNULUI ELECTRIC DISPARE MISTERIOS.— CINE E VINOVATUL? — MORTUL... REAPARE DUPĂ 3 ANI. — JUSTIŢIE „MADE ÎN S. U. A."

Cînd cei patru intrară în celulă, Brown se ridică maşinal şi privi cu un aer perplex, ca şi cum la orice s-ar fi aşteptat numai la asta nu...

—Hello, Harry!—făcu gardianul şef, încercînd să zîmbească amabil. Omul din colţ nu se arătă prea încîntat de această atenţie; la urma urmelor, e greu să fii politicos cu moartea...

De două săptămîni, Brown depăna în minte, ca pe un film obsedant, întîmplarea care-l adusese acolo. Mai rău decît orice i se părea faptul că o dată cu el va dispare unul dintre acei doi oameni care ştiau — ei singuri pe toată suprafaţa pămîntului — că Harry Brown e nevinovat. Al doilea — era necunoscutul asasin al lui Jenkins.

...Il revedea pe Charles Jenkins învîrtindu-se furios prin biroul său din curtea garajului, undeva, într-un cartier din Chicago... Auzea vocea aspră, cu rezonanţe de peşteră, zvîrlindu-i în obraz cele mai josnice ocări... Oho, dar nici el nu-i rămăsese dator! I-a spus şi el două, trei vorbe ticălosului bătrîn, aşa, pe şleau, ca să-şi aducă aminte de Harry Brown!

Apoi ieşise, vînăt de mînie, trîntind uşa; ajunsese în stradă, cînd răsunară împuşcăturile. Se opri; după o clipă de ezitare, se întoarse şi străbătu în fugă curtea pătrată: în birou, Jenkins zăcea ghemuit pe covor, iar cămaşa lui albă se înroşea repede sub umărul stîng...

Execuţie pe scaunul electric.

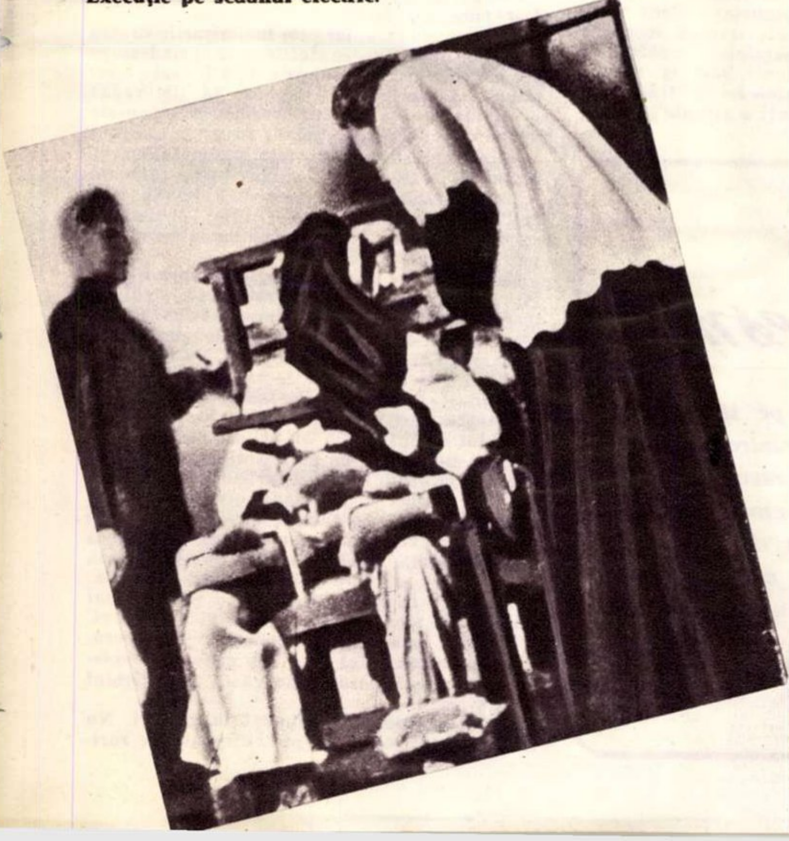

La Institutul de medicină „Read" din S.U.A. se fac experienţe cu oameni care, după ce sînt supuşi curenţilor de inaltă tensiune, urmează să fie readuşi la viaţă (bineînţeles dacă experienţa reuşeşte) cu ajutorul maşinii cardio-pulmonare...

Pe urmă — imaginile se învălmăşeau: goana cu taxiul la gară... expresul de New York, prins în ultimul moment... rătăcirile nesfîrşite prin marele oraş, hăituirea, nopţile de groază... L-au arestat după două luni într-un cinematograf...

Desigur, cei de la poliţie n-au vrut să-l creadă. Nici anchetatorii, nici procurorul — nimeni, în afară de Clarck, avocatul său. Dar pledoaria inteligentă a apărării n-a avut nici un efect; juraţii au decis ca Harry Brown să fie dus la scaunul electric, pentru o crimă pe care n-o săvîrşise...

— Să mergem, Brown! — zise gardianul şef apucîndu-i braţul.

Condamnatul se uită la Clarck (venise şi el, palid ca totdeauna, cu nelipsita-i servietă galbenă la subsuoară), acesta se apropie şi lui Brown i se păru că acum-acum o să se prăbuşească...

— Ascultă Harry — şopti Clarck privindu-l în luminile ochilor — oricît de tîmpit ţi s-ar părea ce spun eu acum, să ştii că am să lupt mai departe...

Pentru prima oară după luni de zile, Brown surîse trist şi, ridicînd din umeri, porni agale între gardieni... Cînd văzu deschizîndu-se uşa de metal, picioarele încetară să-l mai asculte. Cu greu îl tîrîră pînă la scaunul monstruos, din mijlocul încăperii. Pe cînd îi fixau plăcile metalice la glezne şi pe craniu, el începu să strige, cu o putere pe care nu şi-o mai bănuia:

— Nu-i adevărat! N-am făcut nimic, nimic; de ce? Nimic! De ce? De ce?...

Călăul apăsă pe manetă... Un fulger în coşul pieptului, o dată, de două ori, de o mie de ori.

Şi o serie de roţi dinţate care-i sfărîmau trupul de o mie de ori într-o singură clipă...

Voi să strige — dar limba nu-l mai asculta... Simţea în gîtlej o masă enormă de plumb fierbinte; creierul însă funcţiona cu o precizie înspăimîntătoare.

Al doilea şoc, din nou fulgerele şi roţile fără număr, apoi prăpastia oarbă, infinită...

....

In 1955, la trei ani de la execuţia lui Brown, un traficant de opium — anume Kingsley — se spînzură într-o închisoare din Chicago. Scrisoarea lăsată de sinucigaş conţinea, între altele, mărturisirea că el, Kingsley, îl împuşcase pe proprietarul de garaj Charles Jenkins, care-i cunoştea „afacerile" şi-l şantaja sîngeros.

Bineînţeles, autorităţile fură nevoite să-şi recunoască eroarea şi probabil că totul s-ar fi sfîrşit cu mici regrete postume dacă, recent, la un congres al cardiologilor americani, doctorul James Aldert n-ar fi făcut o senzaţională comunicare...

El a povestit, pur şi simplu, „învierea" lui Harry Brown cu ajutorul „maşinii cardio-pulmonare".

...Imediat după execuţie, în înţelegere cu cîteva persoane din serviciul de înmormîntări al închisorii, avocatul Clarck şi doctorul Aldert au transportat „cadavrul" lui Brown la cabinetul (din fericire foarte apropiat) al medicului şi l-au supus acţiunii de restabilire a circulaţiei sîngelui şi a funcţiunilor respiratorii.

Abia după zece minute de încordare s-a înregistrat primul semnal de revenire la viaţă, iar pompa de alimentare cu sînge şi-a înteţit activitatea... Peste un sfert de oră, Brown şi-a recăpătat cunoştinţa şi i s-a povestit fantastica lui aventură în ţinutul dintre viaţă şi moarte.

Cînd s-a restabilit pe deplin, prietenii săi l-au expediat în Mexic (cu acte false, desigur), unde Brown a petrecut trei ani de noi şi teribile frămîntări.

Mărturisirea lui Kingsley i-a dat posibilitatea să revină în Statele Unite; prezenţa „înviatului din morţi" a produs o vîlvă extraordinară în opinia publică americană şi, bineînţeles — dacă mai era necesar! — un nou val de „încredere" în destoinicia şi echitatea tribunalelor din S.U.A.

„In definitiv — şi-or fi spus pesemne americanii de rînd — ce-i de mirare în toate astea? Justiţia noastră ne-a obişnuit în aşa măsură cu sentinţe eronate, încît ni s-ar părea ciudat să auzim că pronunţă şi hotărîri drepte!"

Ce vreţi? America este „ţara tuturor posibilităţilor" — în afară de adevăr...

DEȘTEPTAREA PROFESORULUI BERN

— povestire științifico-fantastică —

de V. I. SAVCENKO

Toamna anului 1952... Savantul german Bern dispare misterios în cea de a doua expediție geofizică, întreprinsă împreună cu inginerul Niemayer, în Pustiul Gobi din Asia Centrală. La înapoiere, ing. Niemayer declară oficialității și presei că profesorul fusese victima exploziei unui elicopter. Realitatea însă este alta și Niemayer o tăinuiește, potrivit făgăduielii pe care a făcut-o profesorului.

Savantul Bern avea o opinie personală și categorică asupra trecutei și viitoarei evoluții a omenirii. El lega aceste evoluții — pornind de la transformarea maimuței în om — de perioadele glaciare, determinate de deplasarea axei pămîntului și, ca atare, de poziția planetei noastre față de soare.

Savantul considera că, potrivit trecutei alternanțe a perioadelor glaciare în cele două emisfere ale globului, emisfera noastră boreală ar urma să suporte un nou îngheț peste 12-13.000 ani. Deși cu toată rațiunea și inima împotriva războiului, profesorul credea totuși cu tristețe că omenirea nu va scăpa de războiul atomic. După el, evoluția urma să meargă pe următorul făgaș: războiul atomic, distrugerea civilizației, degenerescența (din cauza radioactivității) rămășițelor omenirii pînă la incapacitatea de a mai face față existenței; apoi, la scadența stabilită, venirea perioadei glaciare, ștergerea definitivă de pe glob a urmelor trecutei civilizații și, în sfîrșit, apariția pămîntului curățat, virgin, gata să ofere adăpost unei noi omeniri — speciilor superioare de maimuțe care pînă la îngheț și în timpul vitregiei acestuia se vor fi dezvoltat pînă la nivelul gîndirii...

Verificarea acestei ipoteze (apocaliptice) devenise în ultimii ani dorința supremă a profesorului. Dar cum ar fi putut verifica fapte ce urmau sau nu să se petreacă peste atîtea milenii? Cum ar fi putut trăi atîta timp? Pentru realizarea dorinței sale, prof. Bern recurge la anabioză, acea metodă de conservare a corpului prin frînarea, cu ajutorul frigului, a proceselor vitale, a tuturor reacțiilor chimice și biologice ce se petrec în organism. El experimentează cu succes, pe animale, metoda de încetinire a vieții prin îngheț și, în sfîrșit, după reușita unei experiențe de 6 luni asupra sa însuși, se hotărăște să adoarmă pentru 18 milenii într-o încăpere amenajată în interiorul unei galerii săpate sub nisipul Pustiului Gobi...

Niemayer își mușcă buzele și tăcu. Într-un tîrziu spuse:

— Zău, nu știu... Tot nu-mi vine a crede că vreți să faceți așa ceva. Mi-e frică s-o cred.

— Hm! Ai reușit să-mi micșorezi emoția — zîmbi Bern. Cînd vezi că cineva este îngrijorat pentru tine, parcă nu-ți mai e așa frică. Dar să nu ne amărîm reciproc, gîndindu-ne la lunga despărțire. Cînd te vei întoarce, înscenează te rog accidentul cu elicopterul, așa cum am hotărît. Înțelegi bine doar că secretul cel mai desăvîrșit este o condiție indispensabilă pentru reușita experienței mele. Peste două săptămîni încep furtunile de toamnă... Rămîi cu bine... Și nu mă privi așa, căci eu am să trăiesc mai mult decît voi toți! — zise profesorul, întinzînd mîna lui Niemayer.

— Încăperea este calculată pentru o singură persoană? — întrebă deodată Niemayer.

— Da, pentru una singură. Pe fața lui Bern apăru o expresie de simpatie. — Mi se pare că încep să regret că nu am încercat să te conving mai devreme — zise profesorul, punînd piciorul pe prima treaptă a galeriei. După cinci minute să te îndepărtezi de intrare!

Capul lui cărunt dispăru în adîncul galeriei.

Bern înșurubă ușa care reprezenta singura cale de acces la galerie, îmbrăcă un costum special ca de scafandru, înzestrat cu o mulțime de tuburi, apoi se culcă pe podeaua încăperii, pe o saltea făcută dintr-un material plastic, exact după forma corpului său. Își mișcă trupul; nu simțea nicăieri vreo jenă. Pe tabloul de comandă din fața sa lămpile de semnalizare luminau liniștit, raportînd că toate aparatele erau în stare de funcționare.

Profesorul atinse butonul detonatorului și, după o scurtă ezitare, îl apăsă. Urmă o ușoară zguduire... Zgomotul însă nu pătrunse în încăpere. Galeria era acum acoperită. Cu o ultimă mișcare Bern puse în acțiune pompele de răcire și de narcoză, așeză apoi mîna în scobitura corespunzătoare a „saltelei" și, îndreptîndu-și privirea spre globul strălucitor de pe tavanul încăperii, începu să numere calm secundele...

Deasupra, Niemayer văzu cum, concomitent cu un zgomot surd, din galerie se înalță o mică coloană de nisip și praf. Încăperea lui Bern se găsea acum sub un strat de 15 metri de pămînt... Niemayer privi în jur și, în mijlocul deșertului care amuțise, îl cuprinse dintr-o dată frica. Stătu cîteva clipe nemișcat, apoi se îndreptă încet spre elicopter.

Cinci zile mai tîrziu, el aruncă cu conștiinciozitate elicopterul în aer și-și îndreptă pașii spre un mic orășel mongol. Și, după încă o săptămînă, se dezlănțuiră vînturile de toamnă. Ele goniră dunele de nisip dintr-un loc într-altul, netezind toate urmele și gropile. Grăunțele de nisip, incalculabile ca și timpul, acoperiră cel din urmă popas al expediției lui Bern și locul acela nu se mai deosebi cu nimic de împrejurimile sale...

★

În întuneric palpita o lumină verzuie și difuză. Ea se apropie încet. Cînd aceasta încetă să tremure, Bern înțelese că era lampa semnalizatoare a releului radioactiv, care începuse să acționeze.

Conștiința începu să i se limpezească treptat. Revenise la viață. La stînga zări electroscopul ceasornicului milenar; foițele lui căzuseră și se opriseră între cifrele 19 și 20. „Este mijlocul celui de al douăzecilea mileniu" — gîndi Bern. Rațiunea îi funcționa perfect și profesorul se simți cuprins de o emoție reținută.

„Să-mi controlez corpul". Mișcă cu precauție mîinile, picioarele, gîtul, deschise și închise gura. Corpul asculta, numai piciorul stîng mai era încă amorțit. Probabil că stătuse într-o poziție incomodă sau că temperatura se urca prea repede... Mai făcu cîteva mișcări energice de înviorare, apoi se ridică și privi aparatele. Acele voltmetrelor coborîseră: probabil că acumulatoarele se cam consumaseră în timpul operației de dezghețare. Bern mută comutatorul; toate bateriile termice începură să dea curent. Acele aparatelor tresăriră și se avîntară în sus. Și atunci Bern își aminti de Niemayer: termoelementele lui nu-l trădaseră. La această amintire resimți o stranie și dureroasă dedublare a eului său: „Niemayer nu mai există de mult, nu mai există nimeni..."

Privirea îi căzu pe globul metalic de pe tavan, culoarea lui devenise închisă și nu mai strălucea de loc. Treptat îl cuprinse nerăbdarea. Examină încă o dată voltmetrele: acumulatoarele se reîncărcaseră în parte, dar dacă cupla la ele și bateriile termice, energia trebuia să fie suficientă pentru a-l putea ridica la suprafață. Își schimbă hainele și prin ferestruica din tavanul încăperii se urcă într-o calotă, care se desprinse apoi automat.

Apăsă pe întrerupător. Motoarele electrice vîjîiră scurt, mărindu-și turațiile. Elicea calotei începu să sfredelească pămîntul de deasupra. Podeaua cabinei trepidă ușor și Bern constată cu ușurare că într-adevăr calota înaintează treptat în sus...

În sfîrșit, scrîșnetul sec al metalului ce măcina pietrele încetă: calota ieșise la suprafață. Bern începu să dessșurubeze cu cheia șuruburile de la ușă. Mergea greu și profesorul își zgîria degetele. Dar iată că prin crăpături pătrunse lumina albăstruie a amurgului. Cîteva eforturi încă și Bern ieși din calotă.

În jur, în atmosfera răcoroasă a înserării, se întindea o pădure întunecoasă și tăcută. Vîrful calotei despicase pămîntul chiar în apropierea rădăcinilor unui copac; tulpina uriașă profila sus, pe cerul care se întuneca tot mai mult, o coroană de frunziș bogat. Bern se înfioră: „Ce s-ar fi întîmplat dacă acestui copac i-ar fi trecut prin minte să crească cu jumătate de metru mai la stînga?" Se apropie de arbore, îi pipăi coaja spongioasă și degetele i se umeziră. „Ce fel de specie să fie aceasta? Trebuie să aștept pînă mîine, cînd va fi lumină".

Profesorul se întoarse în calotă și controlă toate rezervele sale: conservele de alimente și apă, busola, revolverul, apoi își aprinse o țigară. „Așadar — îl străfulgeră un gînd triumfător — deocamdată dreptatea este de partea mea! Ghețurile au trecut, deșertul este acum acoperit de pădure... Trebuie să controlez numai dacă ceasul radioactiv nu m-a mințit. Dar cum s-o fac?"

Pădurea era rară, iar prin luminișurile dintre copaci se puteau vedea stelele ce se aprindeau pe cer. Bern privi cerul și dintr-o dată îi veni o idee: acum „steaua polară" trebuie să fie Vega!

Își luă busola și, descoperind în întuneric un copac cu crengile joase, se urcă stîngaci în el. Crengile îi zgîriară fața. Zgomotul sperie o pasăre; ea țipă ascuțit și zbură pe o ramură, lovindu-i fața. Țipătul ei ciudat răsună încă multă vreme prin pădure. Gîfîind, profesorul se instală pe una din ramurile de sus și ridică privirea.

Se întunecase de-a binelea. Deasupra lui se întindea un cer cu nenumărate stele strălucitoare, dar cu desăvîrșire necunoscute. Profesorul căută din ochi constelațiile cunoscute: unde erau Carul mare, Casiopeea? Nu le vedea, dar nici n-ar fi putut să le vadă: în decursul mileniilor stelele se deplasaseră, întorcînd pe dos toate hărțile astronomice. Numai Calea Laptelui străbătea ca și înainte cerul, ca o fîșie cu mii de fire de praf strălucitoare. Bern apropie busola de ochi și privi acul care lumina slab în întuneric, indicînd nordul. Apoi își îndreptă privirea în această direcție. Deasupra orizontului întunecos, acolo unde se sfîrșea bolta înstelată, zări steaua cea mai luminoasă de pe firmament, care emitea o lumină verzuie. Era Vega! În jurul ei luminau stelele mai mici — era constelația diformată a Lirei.

Nu mai putea încape îndoială: el, Bern, se găsea la începutul unui nou ciclu de deplasare a axei pămîntului, se găsea în mileniul al XX-lea...

Noaptea o petrecu cufundat în gînduri. Nu reuși să adoarmă și așteptă cu nerăbdare zori-

Mihu DRAGOMIR

Miresme

Cărutele-au lăsat pe stradă paie
și blocurile s-au înmiresmat.
Aș strînge-aceste raze în odaie,
le-aș presăra pe pernă și în pat.
Și la intîiul ceas de dimineață,
acoperit de vise ca de-un nor,
să mă trezesc c-un fir de pai
pe față
și, buimăcit, să caut un izvor.

le. În fine, stelele se stinseră și dispărură, printre copaci se strecură o ceață străvezie și cenușie. Profesorul privi atent iarba deasă și înaltă de sub picioarele sale. Da, era mușchi dar un mușchi gigantic! Deci, după cum presupusese el, după noua perioadă glaciară începuseră să se dezvolte plantele cu spori, cele mai primitive și mai rezistente.

Din ce în ce mai pasionat de toate cîte îl înconjurau, o porni prin pădure. Picioarele i se poticneau în tijele înalte și elastice ale mușchiului, roua îi uda pantofii. Probabil că era toamnă. Frunzele copacilor aveau cele mai diferite culori: verzi și roșii, portocalii și galbene. Atenția îi fu atrasă de niște copaci zvelți cu scoarța roșie-arămie. Frunzele lor se deosebeau de celelalte prin proaspăta lor culoare verde-închisă. Apropiindu-se, Bern constată că arborii aceștia semănau cu molifții numai că în loc de ace aveau frunze aspre, ascuțite, ca rogozul, care păstrau totuși mirosul specific al coniferelor.

Încet, încet, pădurea prindea viață. Bătu o adiere de vînt și rămășițele ceții fură izgonite. Soarele se ridică deasupra copacilor. Era obișnuitul astru care nu îmbătrînește, avea aceeași strălucire orbitoare. Nu se schimbase absolut de loc în decursul celor o sută optzeci de veacuri...

Profesorul mergea poticnindu-se de rădăcini și îndreptîndu-și într-una ochelarii care-i lunecau de pe nas la fiecare zdruncinătură. Deodată auzi un trosnet de crengi și niște zgomote care aduceau cu un grohăit. Printre copaci apăru trupul brun al unui animal, cu capul în formă de con. „Un mistreț — își spuse Bern. Dar nu e așa ca înainte; deasupra rîtului are acum un corn ascuțit“. Mistrețul îl zări pe Bern, încremeni o clipă, apoi dispăru cu un țipăt ascuțit printre copaci. „Hm, s-a speriat de un om“ — se miră profesorul, uitîndu-se în urma lui. Dar deodată inima începu să-i bată tare: pe mușchiul argintat de rouă se vedeau foarte distinct niște urme umede, de culoare mai închisă. Erau urmele unui picior gol de om!

Profesorul se apleacă deasupra urmei; ea vădea un picior plat, cu degetul mare așezat puțin lateral față de celelalte. Într-atît să fi avut dreptate? Pe acolo trecuse nu demult un om! Bern uită totul și aplecîndu-se pentru a putea urmări urmele, porni de-a lungul lor. „Aci există oameni, și, judecînd după faptul că mistreților le este frică de ei, trebuie să fie puternici și dibaci“.

...Întîlnirea avu loc pe neașteptate. Urmele îl duseră într-un luminiș, unde auzi întîi glasuri guturale și ascuțite, apoi zări cîteva ființe, acoperite cu păr galben-cenușiu. Cam aduse de spate, ele stăteau lîngă copaci, ținîndu-se cu mîinile de ramuri și priveau spre omul care se apropia. Bern se opri și, uitînd orice precauțiune, privi cu nesaț aceste bipede. Erau fără îndoială maimuțe pe cale de a deveni oameni: aveau mîini cu cinci degete, frunți înguste, teșite deasupra arcadelor proeminente, iar sub nasul mic, maxilare puternic proiectate înainte. Pe umerii a două dintre ele erau aruncate piei de animale.

„Vasăzică așa s-au desfășurat lucrurile“... Bern se simți dintr-o dată chinuitor de singur și plin de nostalgii. „Ciclul s-a închis: ceea ce s-a întîmplat cu zeci de mii de ani în urmă se repetă...“

În acest timp unul dintre oamenii-maimuță înaintă spre Bern și strigă ceva: strigătul răsună ca o poruncă. Profesorul zări în mîna lui o bîtă grea și noduroasă. Maimuța aceasta era, desigur, „conducătorul“, căci toate celelalte mergeau în urma ei. Abia atunci își dădu Bern seama de primejdia în care se găsea. Maimuțele se apropiau, stîngaci, dar totuși destul de repede pentru picioarele lor îndoite. Profesorul descărcă în aer întreaga încărcătură a revolverului și fugi în pădure. Aceasta fu greșeala lui. Dacă ar fi fugit în loc deschis, e puțin probabil că oamenii-maimuță l-ar fi putut ajunge cu membrele lor inferioare încă slab adaptate la mersul în două picioare. În pădure, însă, avantajul era de partea lor. Cu strigăte ascuțite și triumfătoare, ele începură să sară din copac în copac, agățîndu-se de ramuri. Unele dintre ele, după ce își luau avînt, se legănau pe ramuri și făceau salturi gigantice. În fruntea tuturor alerga „conducătorul“ cu bîta.

Profesorul auzi, în spatele său, strigătele triumfătoare și îndîrjite. Maimuțele se apropiau. „Aduce a linșaj — îl străfulgeră un gînd. Nu trebuia să fug: cei ce fug sînt totdeauna învinși“. Inima îi zvîcnea puternic, pe față sudoarea îi curgea șiroaie, picioarele i se păreau de plumb. Deodată frica dispăru și îi luă locul un gînd, limpede și implacabil: „De ce să fug? De ce mă încăpățînez să scap cu viață? Experiența s-a terminat...“ Se opri și îmbrățișînd tulpina unui copac se întoarse cu fața spre urmăritorii săi.

Primul care se apropie de dînsul, alergînd, pe picioarele lui strîmbe, fu „conducătorul“. El își agita bîta deasupra capului. Profesorul văzu ochii lui mici, fricoși și lași, cu pleoape păroase și roșii și dinții-i rînjiți. Pe umărul stîng, pielea îi era pîrlită. „Deci cunosc și focul“ — observă în grabă Bern. Conducătorul, ajunse în dreptul lui, scoase un țipăt și, luîndu-și avînt, lovi cu bîta în capul profesorului. Lovitura îngrozitoare îl doborî pe savant la pămînt. Fața i se umplu de sînge. O clipă își pierdu cunoștința, apoi văzu maimuțele, adunîndu-se în jurul lui, pe „conducător“ ridicînd din nou bîta pentru o nouă lovitură și mai văzu ceva argintiu ce scăpăra pe cerul albastru.

„Și totuși omenirea renaște“ — își spuse profesorul înainte ca o nouă lovitură de bîtă să-l reducă la imposibilitatea de a mai gîndi...

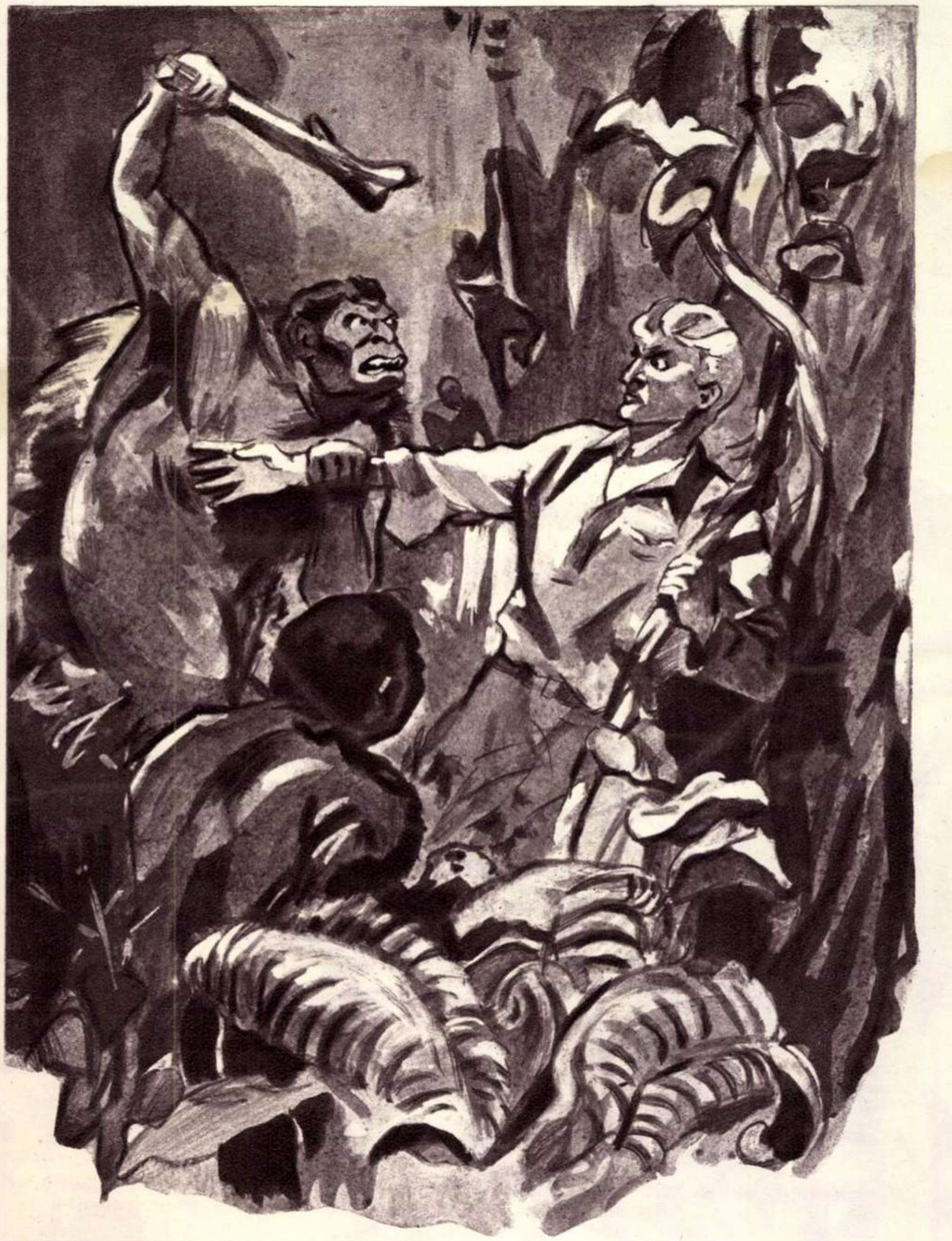

★

Cîteva zile mai tîrziu în „Buletinul de știri al globului“ apăru următoarea informație:

„Acum cîteva zile, la 12 septembrie, în rezervația ce se găsește pe teritoriul fostului deșert Gobi, a fost salvat din mîinile unei mari turme de maimuțe antropoide trupul unui om. Pe un ino-avion rapid, omul a fost transportat la casa de sănătate a celei mai apropiate zone locuite. După configurația craniului, cît și după resturile de îmbrăcăminte, s-a putut stabili că acest om aparține primelor secole ale erei „Victoria Muncii“.

În prezent viața misteriosului om se găsește în afară de orice pericol. Cînd și-a revenit, el a deschis ochii și a exclamat bucuros cuvinte de neînțeles. Cu ajutorul mașinii lingvisticii universale aceste cuvinte au putut fi descifrate. El a spus în vechea limbă germană: „Am greșit! Ce bine îmi pare că am greșit!...“ Și apoi a căzut din nou în nesimțire.

Cum a putut un om din vremuri atît de îndepărtate să-și conserve viața timp de peste 18 milenii? Au putut cunoaște acești oameni, în vremurile lor, vreo metodă în acest sens? În prezent expediții speciale ale Academiei de Știință au început cercetări amănunțite. S-a propus secțiilor de paleontologie să intensifice în viitor observațiile lor asupra ținuturilor rezervate. Trebuie acordată o atenție specială primejdiei ca maimuțele antropoide să folosească uneltele lor de muncă drept unelte de omor. Aceasta ar putea avea o influență negativă asupra formării gîndirii lor în procesul lor de evoluție.

Prezidiul Academiei Mondiale“

(După „Tehnika molodeji“)

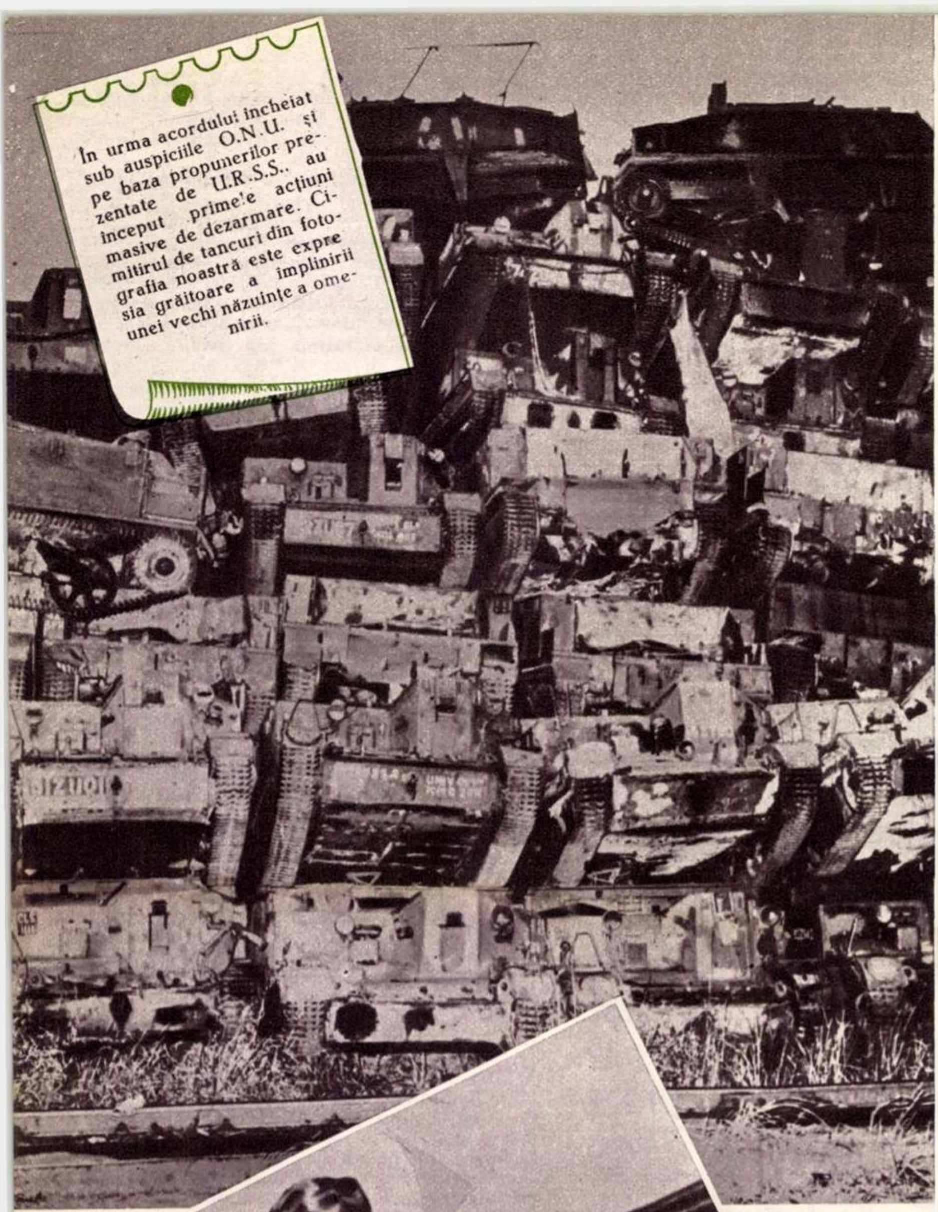

În urma acordului încheiat sub auspiciile O.N.U. şi pe baza propunerilor prezentate de U.R.S.S., au început primele acţiuni masive de dezarmare. Cimitirul de tancuri din fotografia noastră este expresia grăitoare a împlinirii unei vechi năzuinţe a omenirii.

RAID

FOTOREPORTAJ MONDIAL REALIZAT CU... ANTICIPAŢIE

de D. BABOIAN

Nu este vorba nici de un oracol... fotografic şi nici de vreun joc de societate. Incursiunea noastră — unică în felul ei — are un obiectiv, ca să zicem aşa, tradiţional: scrutarea viitorului în pragul Anului Nou.

La ce visează oamenii în aceste zile? Cum ar dori ei să arate lumea în 1958 şi în anii următori? Ce ar însemna împlinirea năzuinţelor de pace ale popoarelor? Iată cîteva din întrebările la care încearcă să răspundă fotoreportajul de faţă. Acţiunea desfăşurîndu-se la modul... anticipat, obiectivul miraculos al aparatului fotografic a izbutit să surprindă unele imagini care, deşi par de necrezut acum, pot deveni realitate în 1958 sau mai tîrziu.

Iată-ne, deci, în plin raid mondial pentru desluşirea necunoscutelor viitorului.

Anul 1958 s-a dovedit de bun augur; nobilele deziderate ale omenirii însetate de pace încep să-şi găsească împlinirea, în ciuda împotrivirilor condamnate de istorie. În era salturilor cosmice, inaugurate de sputnicii sovietici, zeul Marte este silit să bată în retragere.

Ideea păcii repurtează noi şi decisive victorii în '959, '960, '961... Cei mai înveteraţi războinici sînt ameninţaţi de... şomaj. Nu mai este nevoie nici de faimoasa comisie de dezarmare, pentru simplul motiv că marile puteri au ajuns la un acord şi în această privinţă. În discursurile lor, conducătorii de state nu mai vorbesc despre primejdia războiului atomic, ci de minunatele perspective ale ofensivei generale asupra cosmosului.

Şi acum cîteva secvenţe ale peliculei fototrucate a incursiunii noastre în viitor.

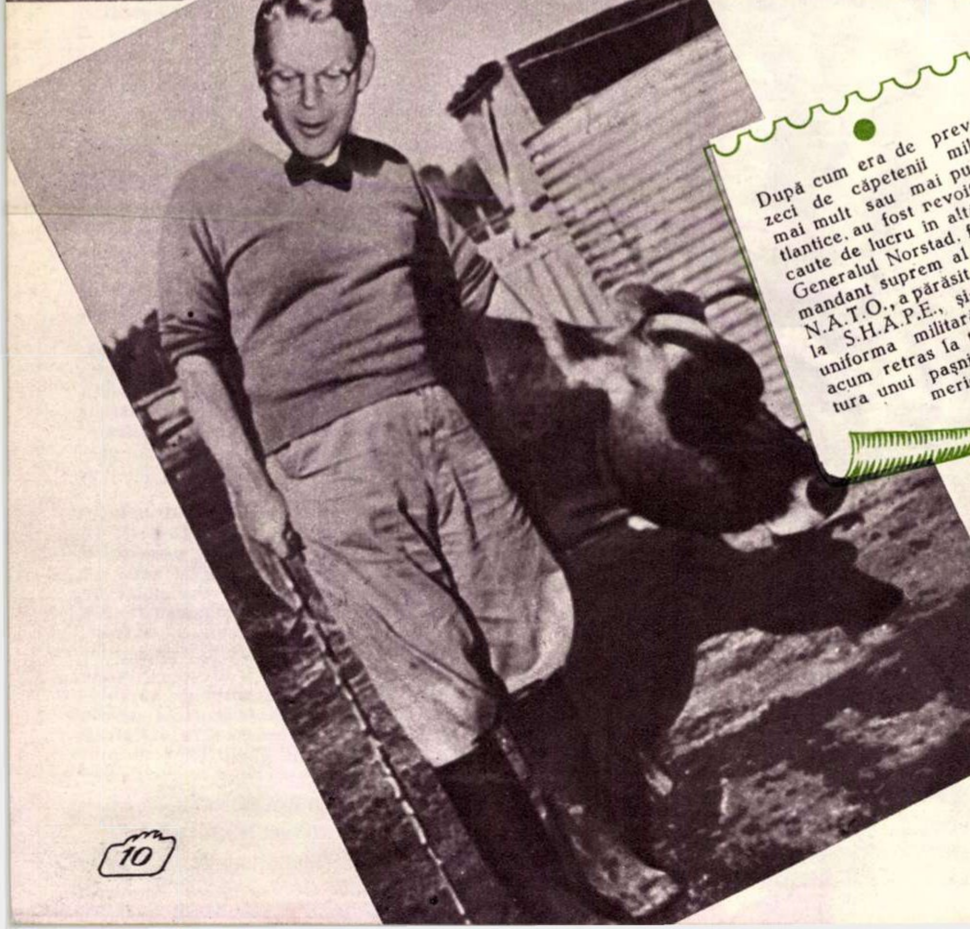

După cum era de prevăzut, zeci de căpetenii militare, mai mult sau mai puţin atlantice, au fost nevoite să-şi caute de lucru în altă parte. Generalul Norstad, fostul comandant suprem al trupelor N.A.T.O., a părăsit fotoliul de la S.H.A.P.E., şi-a lepădat uniforma militară. Il vedeţi acum retras la ţară în postura unui paşnic fermier american.

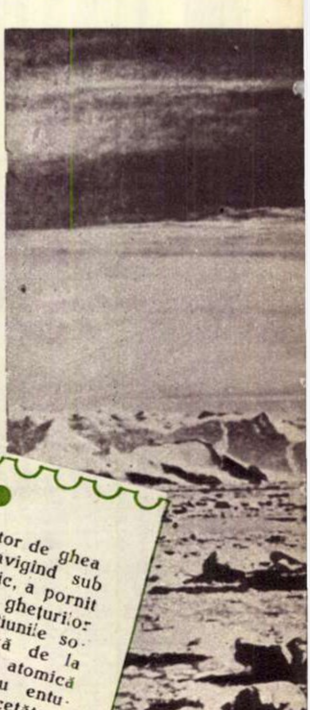

Primul spărgător de gheaţă atomic, navigînd sub pavilion sovietic, a pornit spre ţinuturile gheţurilor veşnice. La staţiunile sovietice în derivă de la Polul Nord, nava atomică este întîmpinată cu entuziasm de către cercetătorii polari aflaţi aici cu... domiciliul provizoriu.

ÎN ANII CE VIN

Pe linia dezvoltării schimburilor culturale internaționale, Ansamblul de cintece și dansuri populare al U.T.M. a fost invitat să întreprindă un mare turneu în S.U.A. În fotografie: cîțiva dintre membrii ansamblului, pe terasa unei clădiri înalte din New York, în răstimpul dintre două spectacole.

Lumea arabă a fost izbăvită de războaie colonialiste și de coșmarul diverselor doctrine ale... vidului. De la Golful Persic pînă la Casablanca milioane de oameni își strigă bucuria.

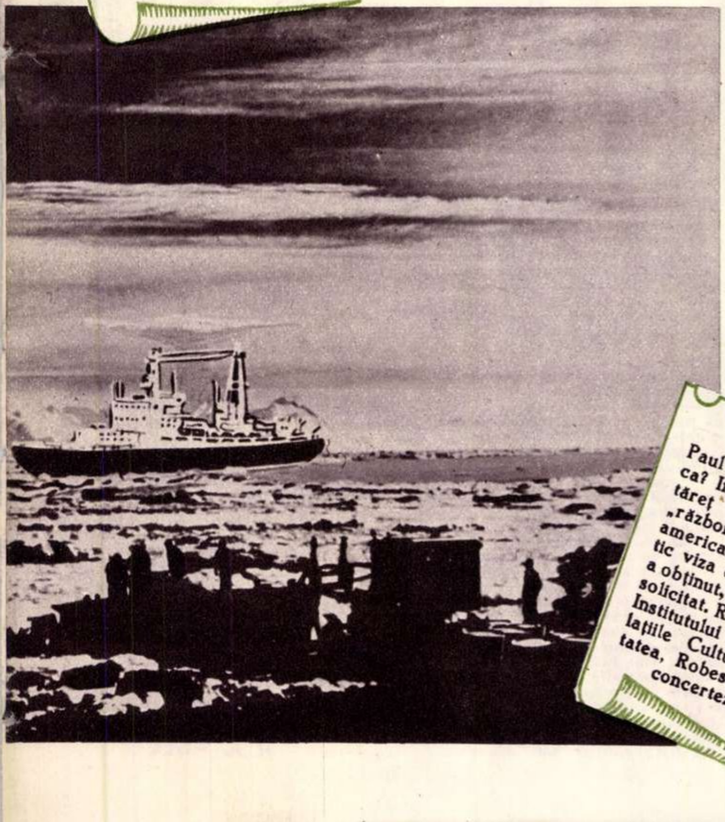

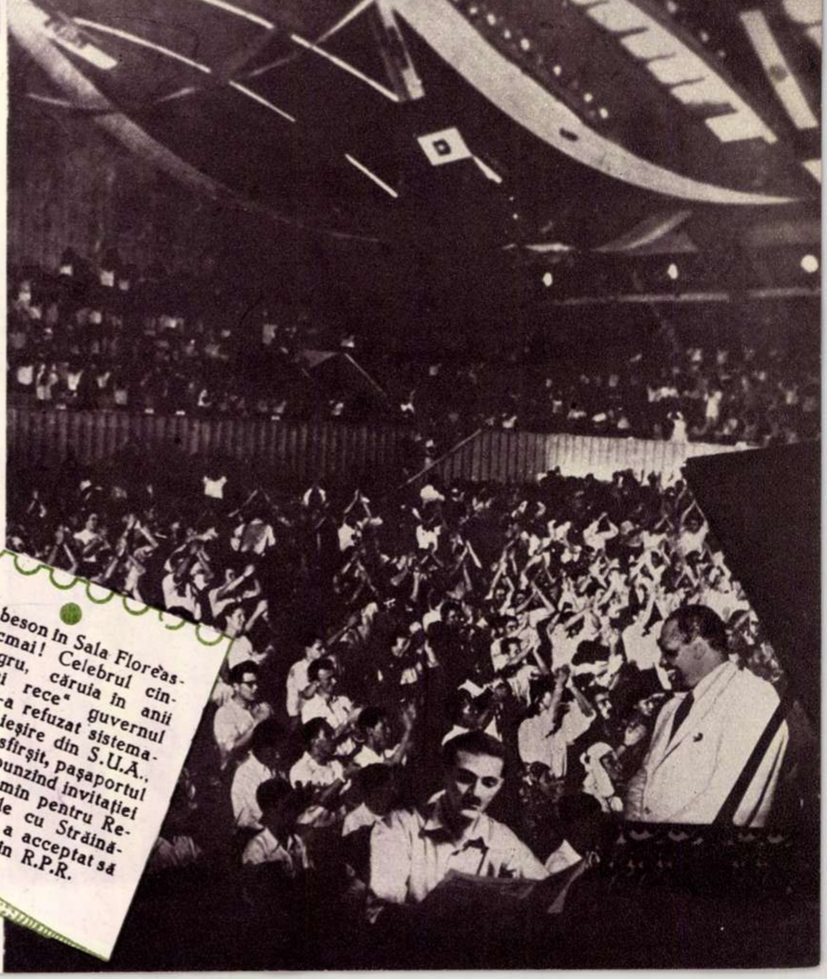

Paul Robeson în Sala Floreasca? Intocmai! Celebrul cîntăreț negru, căruia în anii „războiului rece" guvernul american i-a refuzat sistematic viza de ieșire din S.U.A., a obținut, în sfîrșit, pașaportul solicitat. Răspunzînd invitației Institutului Romîn pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, Robeson a acceptat să concerteze în R.P.R.

RAID ÎN ANII CE VIN

Senilul războinic sud-coreean Li Sîn Man a fost nevoit să asiste la realizarea unificării pașnice a Coreei de Sud cu cea de Nord. Acum, pigmeul de la Seul, părăsit și de ultimii săi adepți, se complace în compania celor două maimuțe „devotate".

Iată că a sosit și clipa mult așteptată: saltul în spațiu al omului. După îndelungate cercetări științifice pe temeiul datelor furnizate de sateliții artificiali ai pămîntului, specialiștii sovietici în zboruri interplanetare au construit primul vehicul cosmic, care are la bord pe unul dintre temerarii piloți sovietici special antrenați pentru marele raid. În fotografie, containerul rezervat fericitului locuitor al Terrei este gata să pornească în prima călătorie interplanetară.

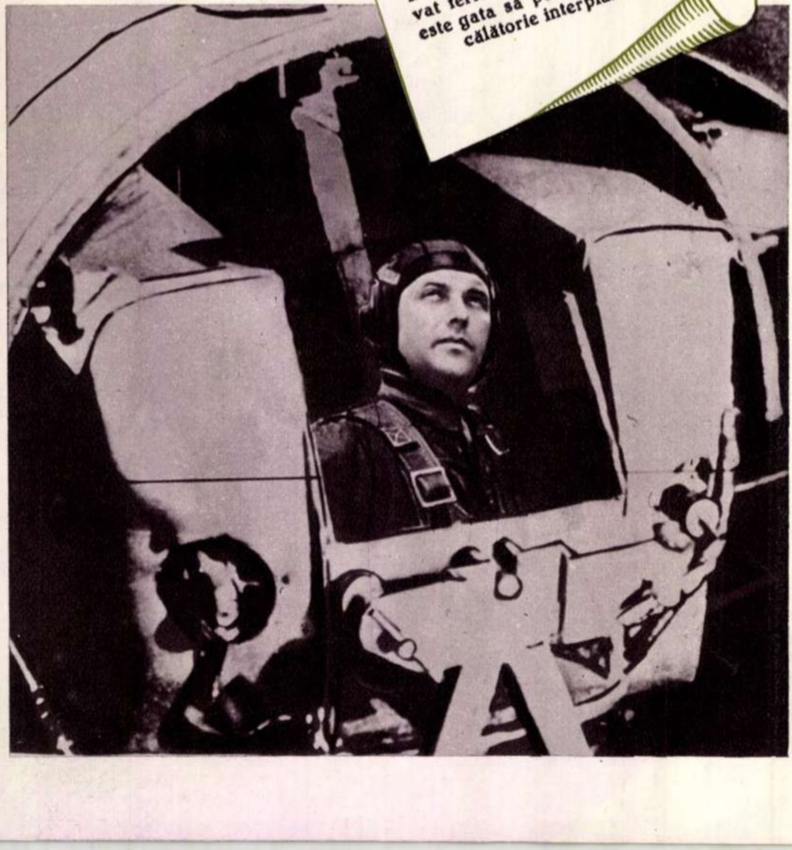

O ÎNTÎLNIRE ÎN CER

POVESTIRE PENTRU CEI MARI

scrisă pentru numărul de Anul Nou al „Flacării"

de Leonid LENCI

În noaptea de Anul Nou s-au întîlnit în cer, deasupra Bucureștiului... doi îngeri.

Da, da, erau chiar îngeri. Purtau uniforma lor cerească, adică tunici albe și lungi, care fîlfîiau în bătaia vîntului; erau înarmați cu ramuri de palmieri și, bineînțeles, aveau în spate cîte două perechi de aripi albe asemănătoare cu cele de lebădă. Dar îngerul ce venea dinspre soare-apune, avea aripile cam zbîrlite, și ici colo cîte o pană lipsă. Am uitat însă să vă spun un lucru: aceștia nu erau îngeri ca oricare alții, ci niște îngeri cu o misiune specială — îngeri-inspectori, trimiși unul spre soare-apune celălalt spre soare-răsare, pentru o inspecție aeriană.

S-au întîlnit deci deasupra Bucureștiului pentru un scurt schimb de informații, urmînd ca apoi să-și continue zborul. De aici îngerul care venea dinspre soare-răsare trebuia să zboare spre soare-apune, iar cel dinspre soare-apune, spre soare-răsare.

Cînd s-au întîlnit, au fluturat din aripi în chip de salut și, după ce s-au așezat pe un norișor trandafiriu, au prins să stea de vorbă.

— Ce-ai pățit, îngerescule frate, că ești atît de palid? — întrebă cel venit din răsărit. Și de ce-ți sînt aripile zbîrlite și tunica sfîșiată?... Pe unde ai umblat că ai ajuns în halul ăsta?

— Se înțelege că prin apus; unde în altă parte?

— Te-au bătut?

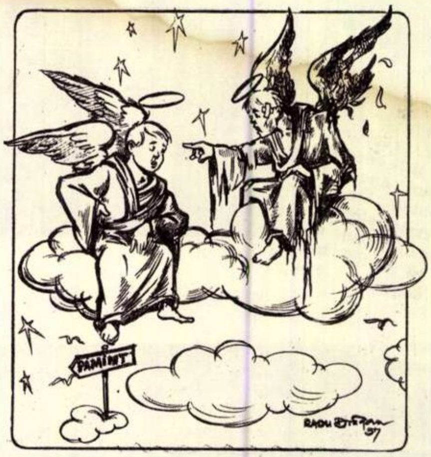

— De bătut nu m-au bătut, dar... Dar las'că și tu te duci acum acolo; și ai să vezi singur ce se petrece... De vină-i numai... atmosfera. Dar nu aerul, ci — cum să-ți spun? — atmosfera pe care unii o încarcă cu miros de praf de pușcă. Din cauza ei, cînd zbori trebuie să fii tot timpul cu ochii în patru pentru ca nu cumva să te lovești de un avion cu reacție încărcat cu bombe atomice, dacă nu chiar cu hidrogen. Cerul e împînzit de avioane militare care umblă teleleu-Tănase prin văzduh.

— Doamne sfinte! Dar de ce?

— Pentru că e... război-rece. Apoi mai sînt și generalii americani...

— Umblă și ei teleleu-Tănase?

— Umblă — și mai ales se laudă că pot face praf din ruși și din comunism, cît ai bate din palme.

Îngerul de la soare-răsare zîmbi ironic.

— Am zburat deasupra Rusiei și am auzit următorul proverb: „Cine sapă groapa altuia, cade singur în ea".

— Asta se știe de mult. Dar ce te faci cu atmosfera? Generalii ăia se bat cu pumnii în piept și urlă atîta, încît numai din urletele astea s-ar putea produce o explozie. Mai cu seamă că avioanele sînt încărcate cu bombe. Zbori și.... și ești mereu obsedat de gîndul: te pomenești că o bombă mai nervoasă nu rezistă și explodează singură. Sau că vreun aviator care a tras mai mult la măsea vrea să se distreze și dă drumul în glumă vreunei atomice?... Și, drept să-ți spun, pe-acolo prin apus sînt destui care ar pofti așa ceva...

— Or fi — zise îngerul de la soare-răsare — dar și aici în Romînia am auzit o vorbă: despre un cui și poftele prea mari ale unora... Se găsesc cuie și pentru asemenea pofte. Dar, în sfîrșit, spune-mi: tunica unde ți-ai sfîșiat-o?

— Asta am pățit-o în zona manevrelor. Americanii au parașutat trupe aeropurtate. Un biet soldățel — căruia pesemne că i s-a părut că nu i s-a deschis parașuta — s-a agățat de tunica mea. Firește că el nu mă vedea, dar eu auzeam cum începe să pîrîie mătasea. „Desprinde-te! — i-am strigat. Lasă-te în jos fără grijă". Aș, de unde! El ținea degetele încleștate cu înfrigurare și zbura împreună cu mine, urlînd cît îl ținea gura: „Doamne, scapă-mă! Prea sfîntă născătoare, ajută-mă!" Nu m-am mai putut stăpîni și... — acum îmi pare rău — l-am dat dracului cu glas tare. Ba l-am și atins ușurel cu aripa după ceafă. Abia atunci s-a desprins afurisitul și s-a lăsat în jos. Auzi, să mă facă pe mine, un înger, să drăcui!... Dar, în sfîrșit, mi-o ierta cel de sus și păcatul ăsta!... Spune-mi însă: pe la tine, la soare-răsare, ce se mai aude?

— Liniște și pace. Oamenii spun așa: „dacă nimeni n-are nimic cu țările noastre, nici noi n-avem nimic cu nimeni. Dar dacă s-o lega cineva de noi apoi să nu-i pară rău de ce-o păți!"

★

Îngerii și-au luat rămas bun și și-au continuat zborul: cel de la soare-răsare spre soare-apune și cel de la soare-apune, spre soare-răsare.

După ce au străbătut o oarecare distanță, îngerul de la soare-răsare s-a oprit deodată în loc și a început brusc să se înalțe în spirală.

Cuprinse de mirare, stelele îl priveau clipind din genele lor de aur.

— Ascultă ce-ți spun: sînt sigură că are sub tunică o rachetă-purtătoare sovietică — rosti în șoaptă o steluță mică vecinei sale și de admirație se desprinse de pe bolta cerească, prăbușindu-se în gol.

... Din noaptea aceea, radiofoniștii amatori din apus au început să înregistreze semnale asemănătoare cu acelea pe care le lansase la timpul său, în spațiu, primul satelit artificial sovietic.

— Bip — bip, bip...

Radiofoniștii amatori nu sînt lămuriți nici pînă-n ziua de azi: ce fel de semnale noi sînt astea? De unde vin și ce înseamnă ele?

Îi pot lămuri în secret: este îngerul de la soare-răsare, care, trecînd în zbor deasupra emisferei occidentale, la o înălțime inaccesibilă, le trimite tuturor oamenilor de pe suprafața pămîntului următoarea radiogramă:

— Bip-bip — oameni simpli de la soare-apune, să știți că de la soare-răsare nu vă paște nici o primejdie. Bip-bip... forțele păcii sînt mari. Dar fiți cu băgare de seamă și nu-i slăbiți din ochi pe ațîțătorii la război. Bip-bip...

În romînește de **V. SAVIN** **și A. MIȘEA**

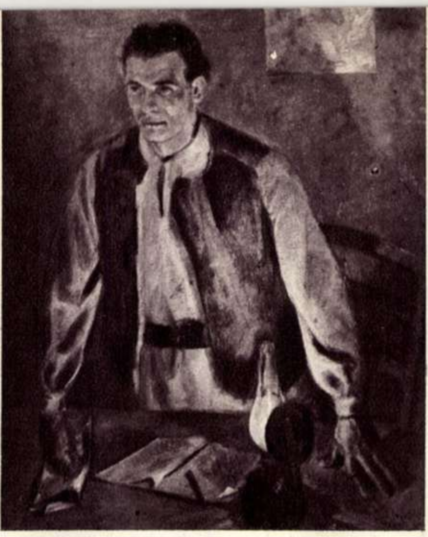

Tiberiu KRAUSZ: „Secretarul de organizație la sat”.

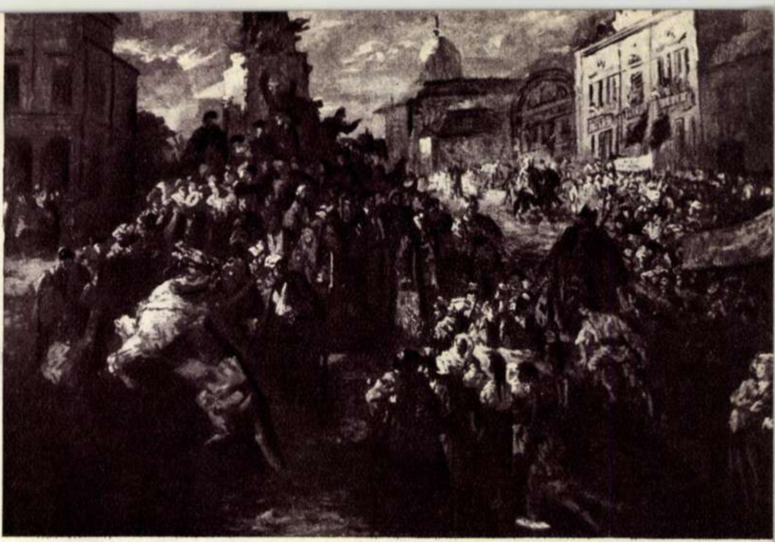

Gheorghe LABIN: „Marea demonstrație de 1 Mai 1917 la Iași”.

DINTR-UN DECENIU DE CREAȚIE PLASTICĂ

A reda moravurile, ideile, fizionomia și aspirațiile oamenilor epocii noastre înseamnă a fi nu numai artist, dar și cetățean; înseamnă, într-un cuvînt, a crea o artă vie. Și acest lucru l-au făcut numeroși plastici ai noștri. Situarea omului în centrul preocupărilor artistului este concluzia retrospectivei asupra unui deceniu de creație în arta plastică romînească.

Istoria luptei oamenilor muncii din țara noastră pentru înfăptuirea unei noi orînduiri și-a găsit cronicarii ce au reconstituit-o în limbajuri expresive, într-o pluralitate de stiluri, în imagini de artă, impresionante prin puterea de caracterizare psihologică și socială a eroilor. Mișcările populare din 1848, 1907, 1917, grevele din 1933, anii de grele încercări ai războiului împotriva fascismului ca și aceia ai construcției socialiste din zilele noastre sînt amplu, veridic, emoționant și nuanțat redați în operele celor mai buni artiști plastici. Spre deosebire de trecut, creatorii contemporani au o înțelegere nouă față de omul care construiește, o înțelegere corespunzătoare schimbărilor produse în structura interioară a acestuia.

Fără îndoială că aceste succese în arta noastră plastică nu ar fi fost posibile dacă realizatorii nu s-ar fi sprijinit pe o concepție realistă asupra artei, care i-a eliberat de formule abstracte, îndemnîndu-i pe căile largi ale vieții și aspirațiilor populare, dacă ei n-ar fi fost permanent ajutați și îndrumați de partid.

Operele plastice reproduse în paginile de față se înscriu printre lucrările amintite ce aduc mărturii despre aspectele de viață în care se făurește și se călește personalitatea unui om nou. In marea lor majoritate ele sînt prezentate în Expoziția „10 ani de creație plastică” — deschisă în sălile Muzeului Simu, cu ocazia Săptămînii artelor plastice — și, deși deosebite ca stil de creație, ele sînt unite prin dragostea pentru om și pentru patrie.

In „Marea demonstrație de 1 Mai 1917 la Iași”, de pictorul Gheorghe Labin — lucrare prezentată anul acesta la Expoziția interregională de artă plastică — este redat mitingul organizat de mișcarea muncitorească din Iași sub influența Revoluției din Februarie. Compoziția, amplă în desfășurarea ei, este impresionantă prin știința artistului de a înfățișa — ca într-un vast roman — viața și caracteristica fiecărui personaj ce participă, în felul lui, dar unitar, la acțiunea principală a compoziției.

Din lucrările pictorului Stefan Szönyi a fost aleasă o lucrare mai veche, „Plutașii”, datînd din 1948, dar esențială pentru stilul său de creație și, în același timp, ca imagine plastică, impresionantă prin puterea sugestivă de exprimare a dîrzeniei și curajului omului în lupta cu natura — în conducerea unei plute.

Pictorul Tiberiu Krausz, în „Secretarul de organizație la sat”, zugrăvește portretul unui țăran muncitor ridicat la rolul de conducător politic în marea acțiune de trezire a satului la o viață nouă. Completînd imaginea satului nou, sculptorul Oscar Han, în „Alfabetizare”, arată interesul pentru cultură al acelor oameni care au fost ținuți de regimurile trecute în neștiință. Cu mare dragoste pentru specificul național, sculptorul Romulus Ladea din Cluj oglindește generația tînără în lucrarea „Fată din popor”.

Lelia Zuaf în „Femeia sudor” și Mimi Șaraga-Maxy în „Inlăturarea buștenilor la barajul de la Dobrești” sînt preocupate de tema muncii, de figuri de muncitori, iar Dan Hatmanu din Iași, în „Muncitori în lojă”, zugrăvește tineri muncitori veniți la teatru, pe figurile cărora este întipărit interesul pentru cultură și artă.

Fără îndoială că lucrările artiștilor noștri închinate vieții oamenilor muncii din țara noastră sînt cu mult mai multe. Sub imboldul marilor prefaceri, artiștii plastici din generația mai veche, ca și mulți tineri creatori, care se afirmă astăzi cu curaj în expoziția interregională din sălile Muzeului de artă, și-au lărgit în mod considerabil orizontul și înțelegerea realităților, deslușind în operele lor înțelesuri și fenomene noi din viața contemporană. Fiecare artist, care iubește cu adevărat omul și peisajul patriei, și-a găsit o exprimare potrivită temperamentului și sensibilității sale artistice. După exemplul marilor noștri înaintași, cei mai buni pictori și sculptori contemporani caută adevărul în ceea ce acesta are mai esențial și mai expresiv, mărturisind în ansamblul operelor lor — așa cum apare în expozițiile amintite — bogăția de talente puse în slujba evocării pline de patos a eroismului în muncă și a dragostei de patrie.

Mircea DEAC

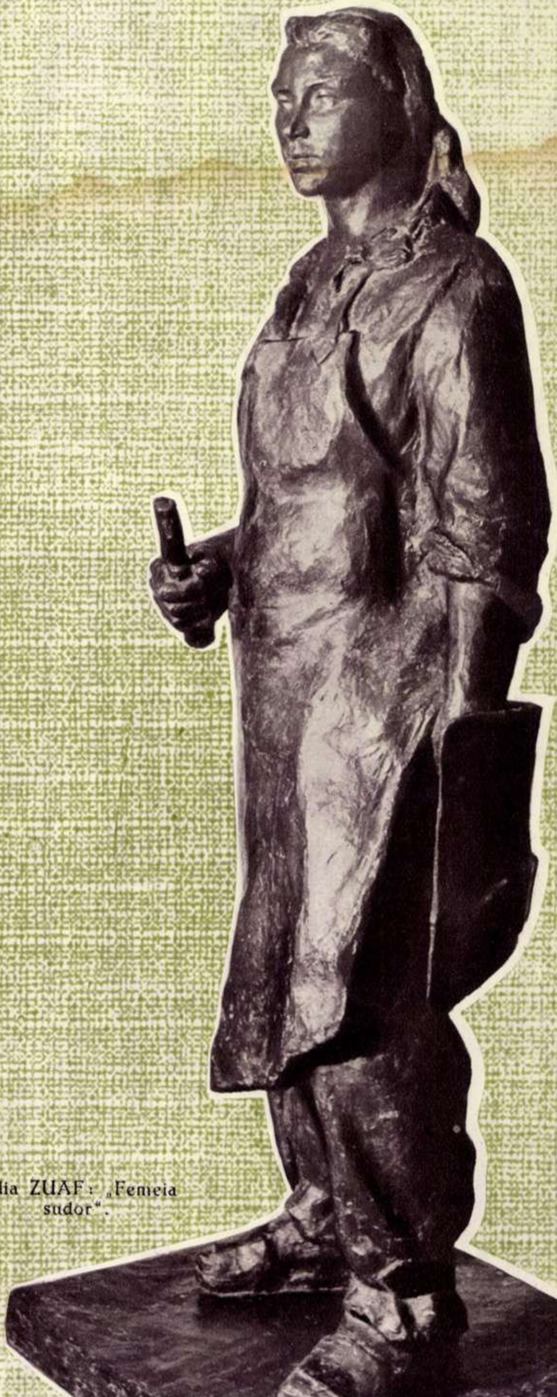

Lelia ZUAF: „Femeia sudor”.

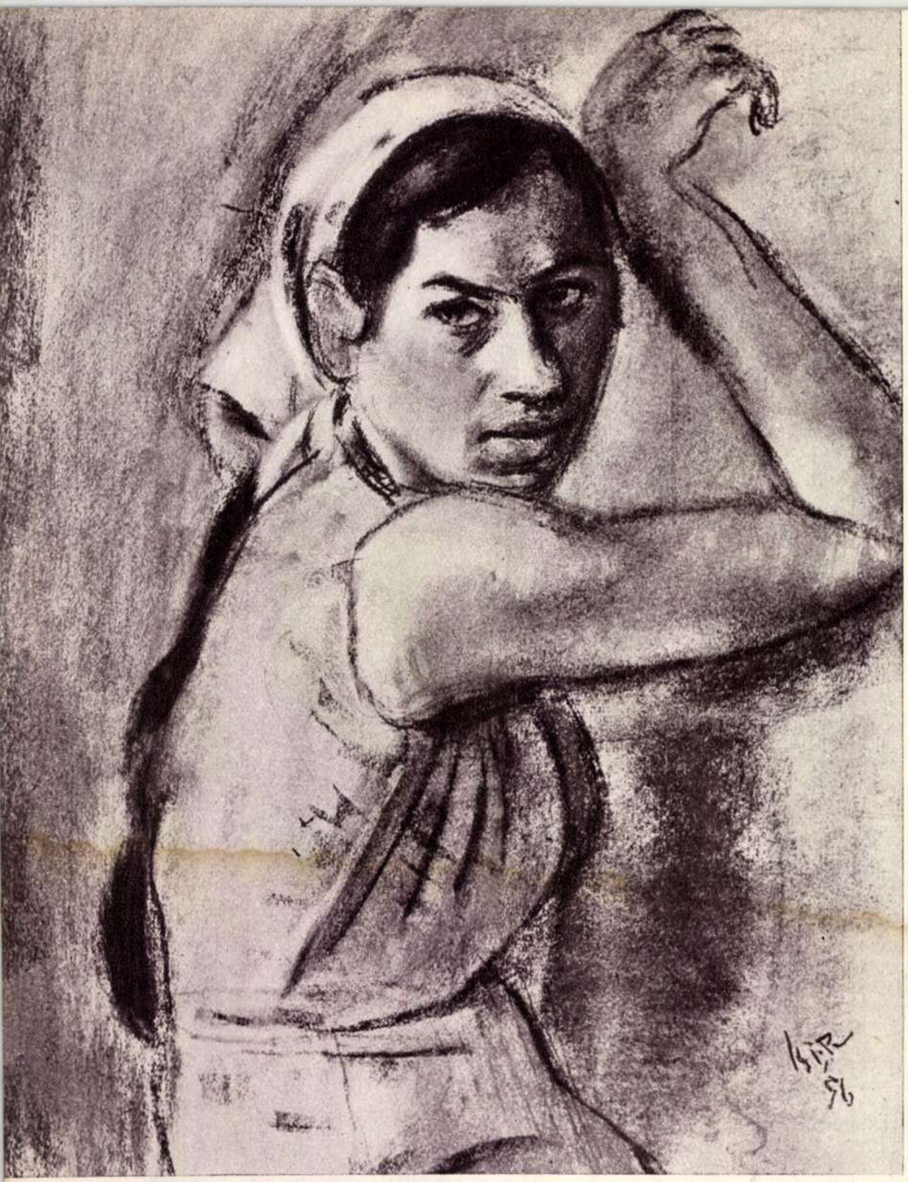

↑Iosif ISER: „Muncitoare".

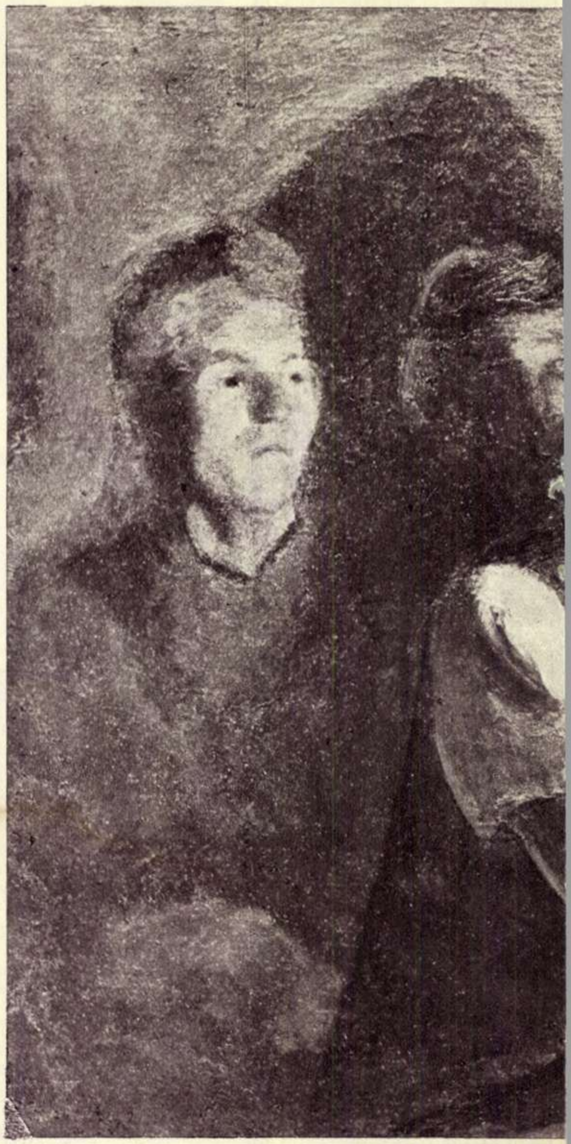

↓Stefan SZÖNYI: „Plutaşii"

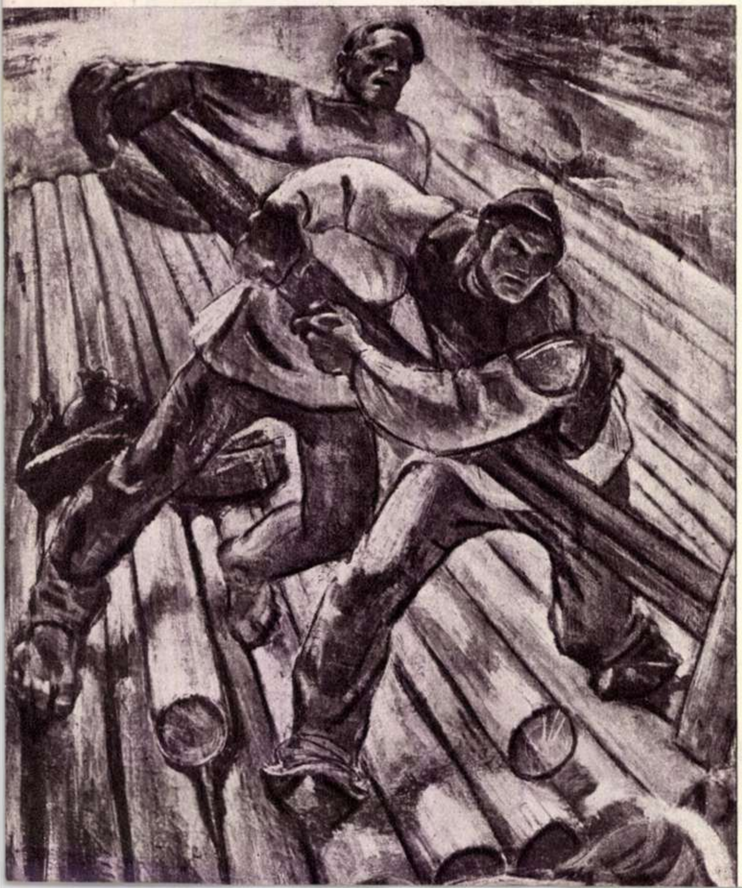

Mimi ŞARAGA-MAXY: „Inlăturarea buştenilor la barajul de la Dobreşti" ↓

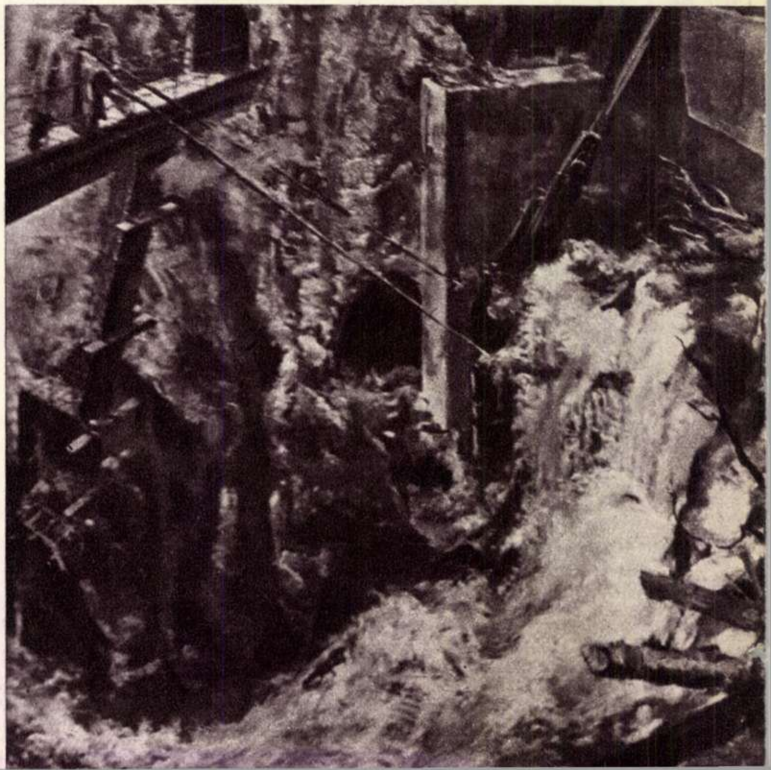

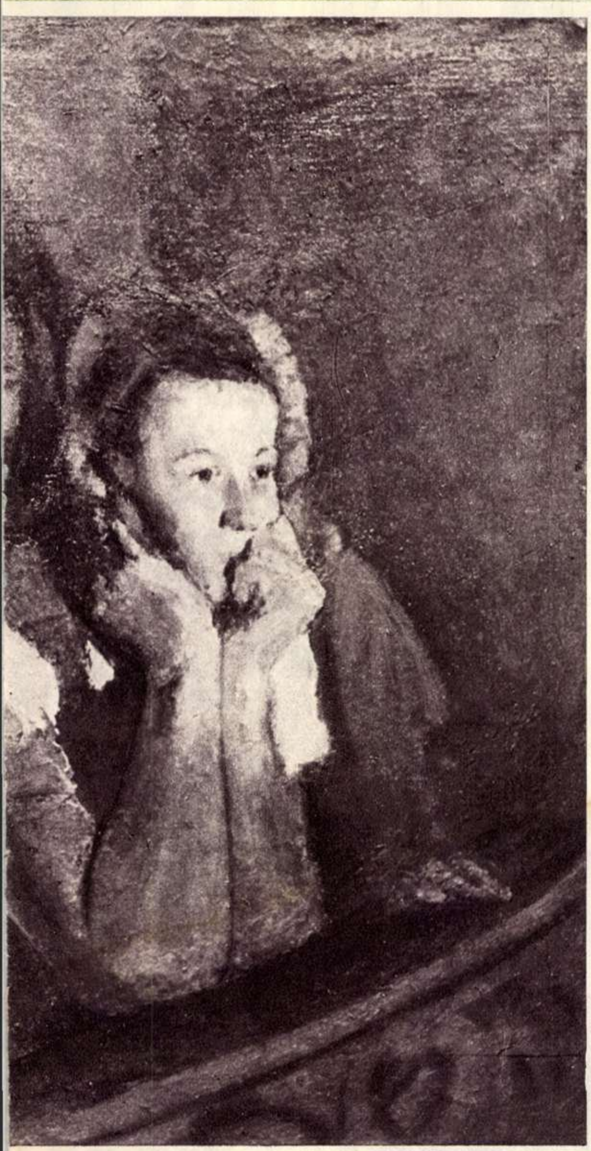

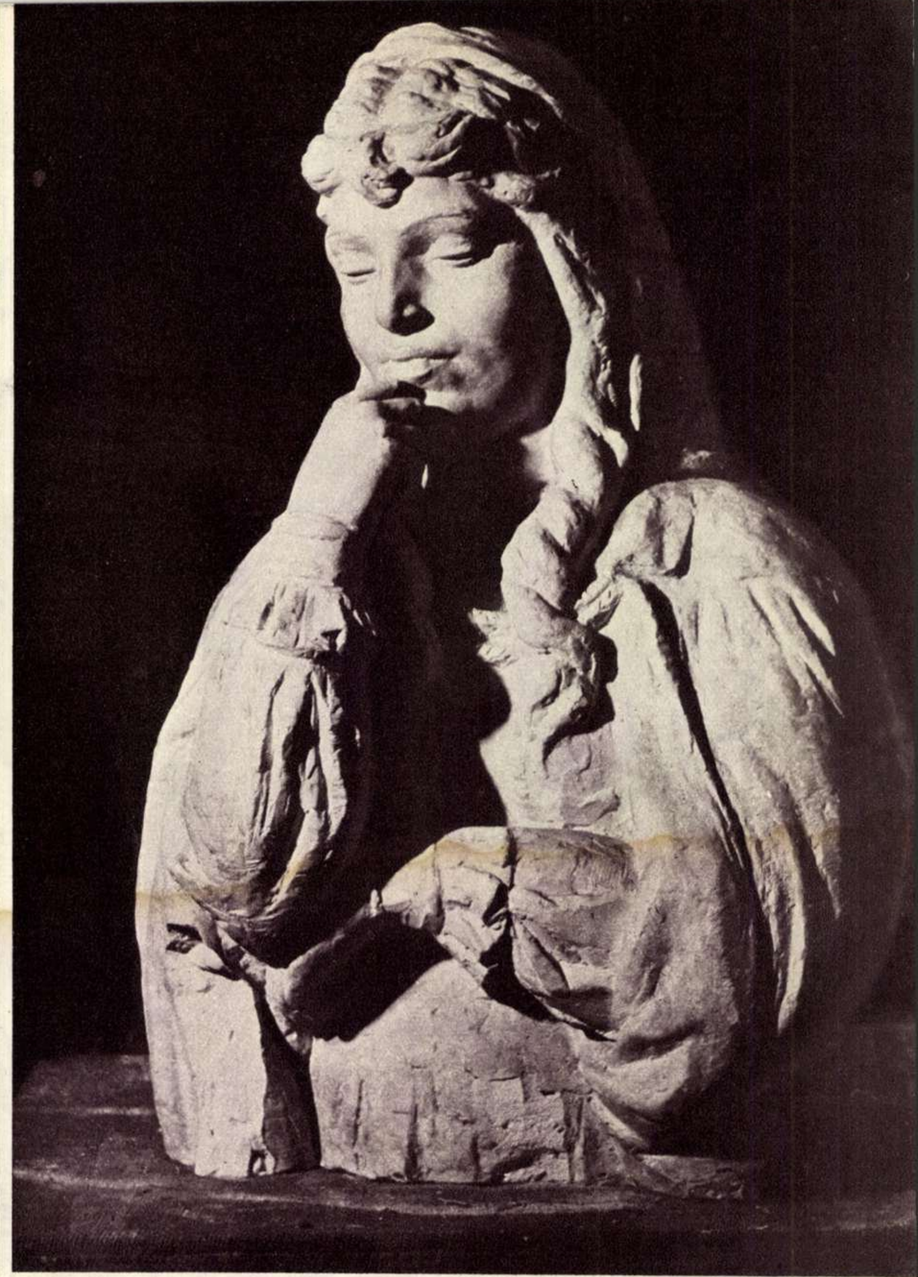

↑Dan HATMANU: „Muncitori in loja".

Romulus LADEA: „Fata din↑ popor"

↓Oscar HAN: „Alfabetizare".

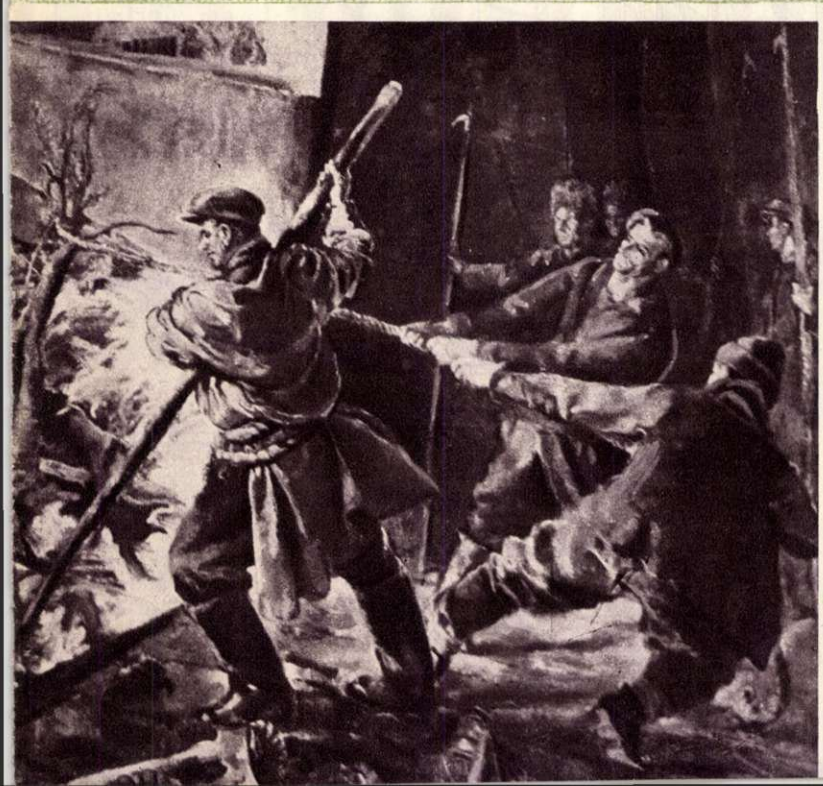

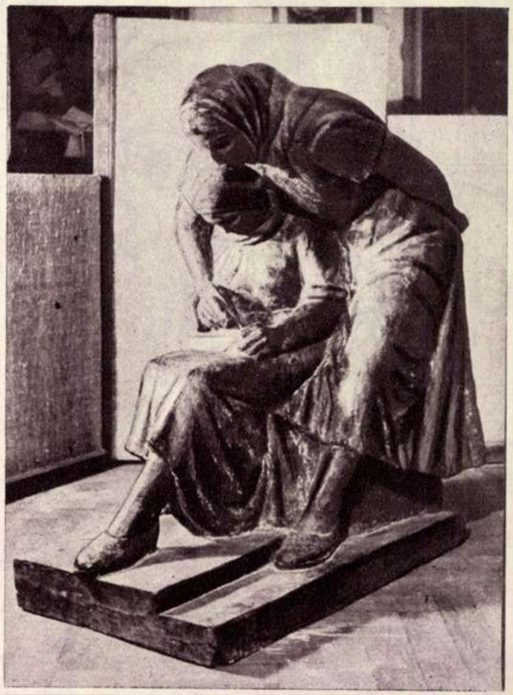

Rik Auerbach

ZODIAC...ATLANTIC

BERBECUL

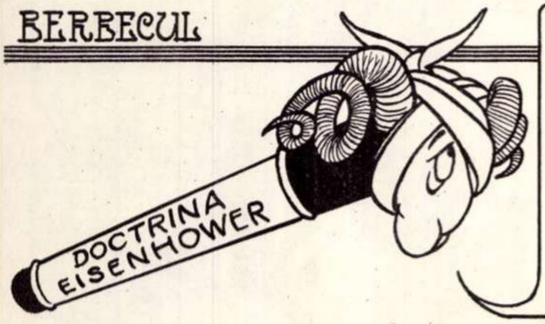
DOCTRINA EISENHOWER

– Tii! Nici n-am ştiut ce tari sînt porţile în Orient...

TAURUL

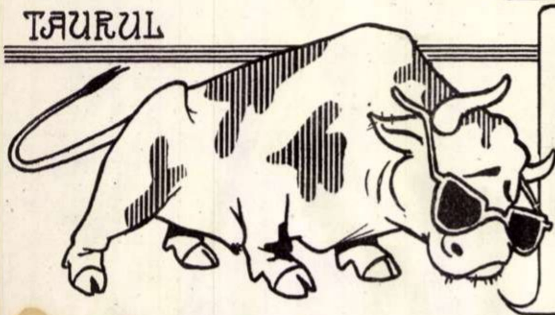

– Ca să nu mă mai înfurie roşul, că-i fac concurenţă d-lui Dulles...

GEMENII

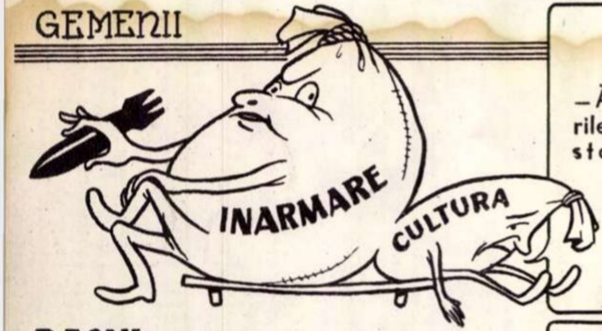
INARMARE
CULTURA

– Asta cu ţigările lui mă stoarce de tot...

RACUL

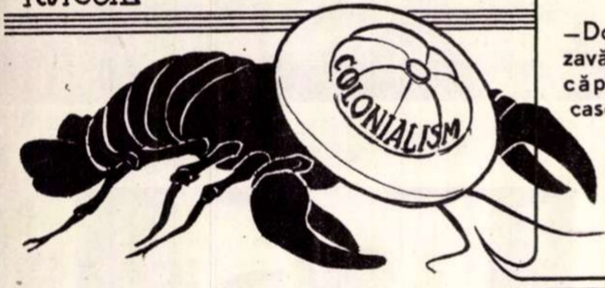
COLONIALISM

– Dom'le, grozavă viteză am căpătat cu casca asta...

LEUL

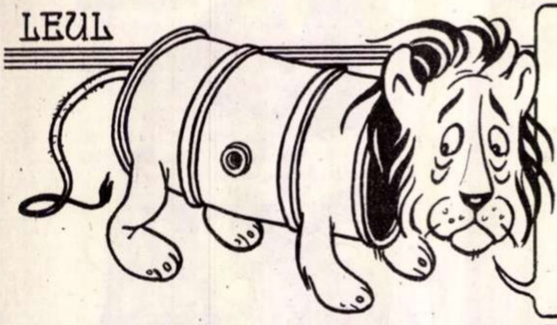

– Greu e pe stomacul gol...

FECIOARA

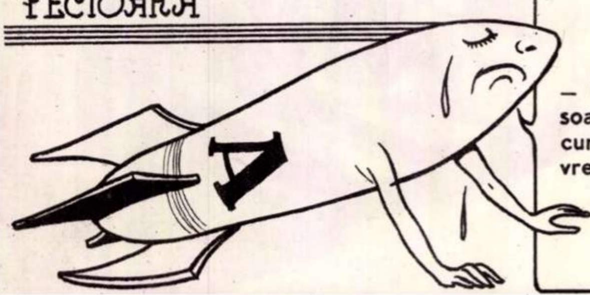

– Cumplită soartă! Nici curată nu mă vrea nimeni...

BALANŢA

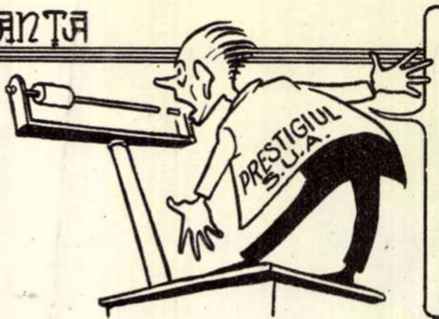
PRESTIGIUL S.U.A.

– Văleu, dar mult am mai pierdut în ultima vreme...

SCORPI UL

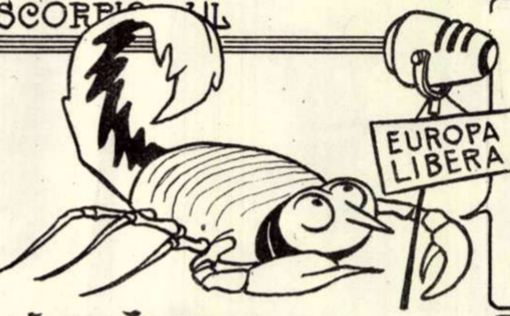
EUROPA LIBERA

– Mi-e teamă că n-am destul venin cît se cere aici...

SĂGETĂTORUL

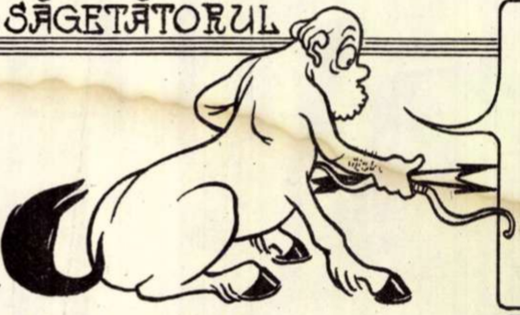

– Să dezarmez? Pentru nimic în lume...

CAPRICORNUL

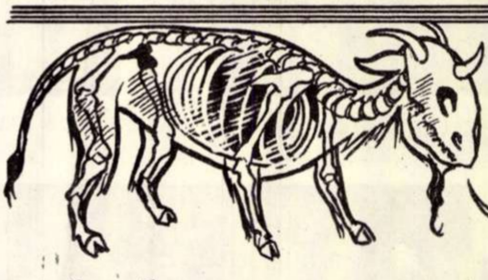

– Grozav e ajutorul ăsta american: am dat o piele obişnuită şi am primit nylon a-ntîia!...

VĂRSĂTORUL

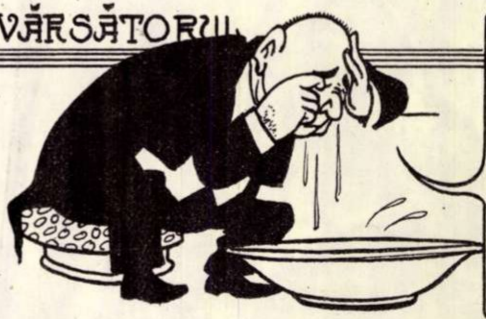

– Satelitul nu urcă, acţiunile la fel...

PEŞTII

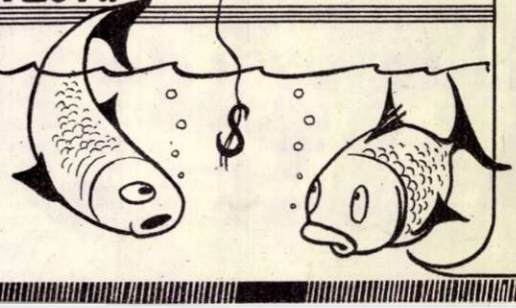

– Eu îţi spun s-o întindem! Undiţa asta e otrăvită...

Ce ne aduce CINEMATOGRAFIA NOASTRĂ *în* 1958

DE VORBĂ CU:

TOV. GEORGE MACOVESCU

director general al cinematografiei

Mulțimea, sumedenia de pasionați prieteni ai filmului, se interesează de perspectivele cinematografiei noastre în 1958. Pentru a satisface firească lor curiozitate, publicăm mai jos interviul nostru cu tovarășul George Macovescu, director general al cinematografiei.

— Șirul întrebărilor noastre — căci vă prevenim că va fi un adevărat șir — începe cu filmul artistic romînesc. Ce ne puteți deci spune despre producțiile romînești ce vor fi pe ecrane în primele luni ale anului 1958?

— După filmul *„Erupția“*, pe care-l prezentăm publicului cu prilejul aniversării unui deceniu de la proclamarea Republicii, vom continua — din ianuarie pînă în mai — seria premierelor romînești cu celelalte patru filme terminate în ultima parte a anului 1957. Este vorba de *„Bijuterii de familie“*, *„Ciulinii Bărăganului“*, *„Cînd se ridică ceața“* și *„Dincolo de brazi“*.

— Cîteva aprecieri despre aceste filme?

— După cum știți, două din filmele enumerate — *„Bijuterii de familie“* și *„Ciulinii Bărăganului“* — sînt inspirate de evenimentele petrecute în timpul răscoalelor țărănești din 1907.

„Bijuteriile“, deși au la bază nuvela lui Petru Dumitriu, nu sînt cu toate acestea o transpunere strictă a lucrării literare. Autorii scenariului și-au mărit cîmpul de investigații. Ei au urmărit să reflecte în film atmosfera din vremea răscoalelor: pe de o parte mizeria ajunsă la paroxism în sate, pe de altă parte tabloul celor răspunzători de această stare, clasa exploatatoare, cu psihologia și moravurile ei, cu tot ce demonstrează evidenta ei decrepitudine.

— Filmul a reușit o descriere atît de amplă, de complexă?

— După părerea mea, filmul a izbutit s-o facă. Poate că unii spectatori, amatori de senzațional, de un montaj amețitor și amănunte picante, nu vor găsi tocmai pe gustul lor „Bijuteriile“. Filmul e conceput în tonalități grave, așa cum cere conținutul său; acțiunea nu se precipită, atmosfera e încărcată. Cei care se vor duce însă la cinematograf cu intenția de a regăsi istoria scrisă în urmă cu jumătate de veac de răsculații lui 1907, cei care doresc să înțeleagă pentru ce s-a revărsat atunci, cu atîta mînioasă obidă, sufletul satelor sărace, vor aprecia la justa și reala lui valoare conținutul filmului *„Bijuterii de familie“*.

Cîteva cuvinte acum despre filmul regizorului Louis Daquin: *„Ciulinii Bărăganului“*. Și el are la bază o lucrare literară — romanul lui Panait Istrati. Daquin a pus multă pasiune în acest film fiindcă — după propriile-i declarații — de douăzeci de ani visa să ecranizeze „Ciulinii“ lui Panait Istrati, să regăsească pe acest băietandru cu ochi mari și blînzi care se numește Matache, să dea cuvîntul lui Tănase, Stana, Costache — tuturor eroilor reali și totuși puțin ciudați ai scriitorului brăilean.

Daquin — la data cînd răspund întrebărilor dumneavoastră — lucrează încă la montajul filmului său. Din materialul văzut pînă acum, îmi dau seama că regizorul i-a rămas credincios lui Panait Istrati, romanului său. Drama țărănimii noastre în anul 1907 este urmărită prin ochii unui copil silit prea devreme să intre în vîltoarea luptei pentru existență — un ciulin pe care stihiile viforului de iarnă îl gonesc pe întinsurile Bărăganului, fără speranță, fără orizont, mică siluetă vagabondă încercînd să-și găsească un rost în viață...

— Și acum despre **„Dincolo de brazi“** *și* **„Cînd se ridică ceața“**. *Dacă nu mă înșel, amîndouă filmele au fost încredințate unor tineri regizori.*

— La primul film au lucrat Mircea Drăgan și Mihai Iacob, la al doilea — Iulian Mihu și Manole Marcus. Să vorbim pe rînd despre filmele lor.

„Dincolo de brazi“ exprimă — într-o anumită formă — ideea luptei poporului nostru pentru libertate, împotriva armatelor naziste germane. În preajma lui 23 August 1944, un soldat romîn dintr-o unitate în retragere spre Ardeal își dă din ce în ce mai bine seama că n-are ce căuta alături de fasciști, că arma lui ar trebui să se îndrepte împotriva acestora. Ceea ce la început e un instinct, devine rațiune matură, convingere profundă. Ajuns în locurile natale, soldatul acesta — unul dintre cei mulți și anonimi — își cheamă la luptă consătenii și pleacă împreună cu ei să-și facă dreptate.

Luînd numai ideea dintr-o nuvelă a lui Petru Vintilă, regizorii noștri au izbutit să dea un film interesant, captivant, străbătut de un lirism aspru și totuși... lirism. Și în ceea ce privește folosirea mijloacelor artistice, *„Dincolo de brazi“* ni se pare demn de semnalat. Natura joacă un rol principal în film.

— E, fără îndoială, o încercare îndrăzneață...

— Nu știu dacă acesta e cuvîntul. Ceea ce pot însă afirma cu certitudine e că experiența e demnă de luat în considerație.

Să vorbim acum de ultimul dintre cele patru filme artistice anun-

① Un inginer și un muncitor s-au întîlnit în noapte la Ursei II. (Jean Bart și Dorin Dron, interpreți în filmul „Erupția“.)

② O figură pitorească din filmul „Erupția“: petrolistul cel bătrîn (interpret Nicolae Subă, actor ieșan).

③ Cele trei Vorvorence din filmul „Bijuterii de familie“ (Tanți Cocea, Eliza Petrăchescu și Sabina Tomas).

④ O ilustră Vorvoreancă din filmul „Bijuterii de familie“ (interpretă — Tanți Cocea).

⑤ Citadinul regizor Louis Daquin pare a se fi acomodat cît se poate de bine cu societatea pitorească de pe drumurile Bărăganului...

⑥ Se schimbă ori nu se schimbă vremea? În discuție cu cerul, Matache din „Ciulinii Bărăganului“ nici nu pare să dea atenție aparatului de filmat.

țate în premieră pentru 1958: *„Cînd se ridică ceața"*. E primul lung metraj al cuplului tinerilor regizori Mihu și Marcus. În *„La mere"*, ei au dovedit sensibilitate, simț artistic. În bună măsură, calități similare predomină și în „Ceața". Poate fără să-și dea seama de la început, cînd au pornit la transpunerea cinematografică a celor trei nuvele de Alexandru Sahia, regizorii au acceptat o muncă foarte grea și pretențioasă. De aceea și producția filmului a durat mai mult. Dintr-o ecranizare de proporții modeste, „Ceața" a devenit pe parcurs un tablou de proporții. Un tablou ce reprezintă procesul unei întregi categorii de oameni dintre cele două războaie mondiale, dintre care unii și-au găsit la vremea lor un țel cinstit, curajos și real în viață. Sahia a făcut parte dintre aceștia. Alții au ridicat în mod fals nimicurile la rang de problematică, s-au zbuciumat inutil, miopi, deși adevărul era lîngă ei... În 1934 Gorki formulase apelul *„Cu cine sînteți voi, oameni ai culturii?"* Întrebarea exista pregnantă, arzătoare, trebuia să-i răspunzi. Iată ce pune în discuție *„Cînd se ridică ceața"* și mărturisesc că pentru noi, cei ce am cunoscut întrebarea, chemarea aceasta, filmul redeșteaptă amintiri, obligă la retrospective și la tot atîtea planuri de viitor...

— V-am ruga să ne dezvăluiți acum cîteva „secrete cinematografice" ale anului 1958. Să începem cu capitolul scenarii. Dispunem de un număr suficient pentru capacitatea noastră de producție?

— De astă dată și scriitorii, și redacția de scenarii au lucrat mai din vreme, astfel că, din acest punct de vedere, noul an ne găsește în bună măsură pregătiți.

— Atunci ce filme intră de îndată în producție?

— Începem cu: *„Doi vecini"*, un scurt metraj care ne prilejuiește să ecranizăm o lucrare a maestrului Tudor Arghezi: *„Doi B"* (titlu provizoriu) arată aspecte din birocrația din trecut, dar... sper că nu se vor supăra pe oglindă cei ce, uitîndu-se azi în ea, se vor recunoaște... La *„Doi vecini"* avem un regizor debutant — pe Geo Saizescu — și un operator cu experiență — Wilfried Ott. La *„Doi B"* va lucra echipa Haralambie Boroș-Ovidiu Gologan.

În timp ce aceste filme intră efectiv în producție, altele încep perioada nu mai puțin activă de pregătire. Savel Stiopul, cunoscut publicului prin filmele date anul acesta *„Cu fața spre public"* și *„Amintirea unei artiste"*, și-a căpătat dreptul la un lung metraj artistic. Regizorul și-a ales scenariul „Pasiunile prietenilor mei" — autor Marin Preda — un aspect din problemele generației noastre tinere, în pragul intrării ei în viață.

Tot despre tineret, despre studenți, va vorbi și filmul ce se va realiza după scenariul „Valetul de cupă" al lui Simion Macovei. Numai că acesta va fi comedie, o comedie muzicală.

— Îngăduiți-ne să batem puțin și la ușa filmului pentru copii. Ce le pregătiți micilor spectatori, ce le rezervă mai cu seamă bunii lor prieteni Gopo și Bob Călinescu?

— Gopo prepară un fel de poveste-fabulă, intitulată *„O muscă cu bani"*. Va fi o combinație de film artistic și desen animat. În afară de aceasta, talentatul nostru regizor nu mă autoriză să vă mai declar decît că vă rezervă încă... două surprize! Colegul său de la filmul de păpuși — regizorul Bob Călinescu — lucrează în acest timp la pamfletul *„Regele guzgan"*.

— O ultimă întrebare la capitolul filmului nostru artistic: anul care vine va fi și anul unor coproducții?

— Da. Putem anunța cu certitudine trei coproducții, dintre care două cu cineaștii sovietici. Astfel, proiectăm să lucrăm împreună filmul artistic *„Tudor din Vladimiri"*, iar documentariștii studioului din Moscova, împreună cu o echipă a studioului „Al. Sahia", vor colabora la un film cuprinzînd aspecte din țara noastră.

A treia coproducție va fi cu prietenii noștri bulgari.

— Permiteți-ne acum să intrăm în domeniul documentarului. Ce ne va aduce în 1958?

— Vă voi răspunde prin cîteva date sumare: *„25 de ani de la luptele ceferiștilor de la Grivița"*; un film din viața unui medic de țară; un documentar despre studenți; altul despre ceramica romînească; un film despre Pasărea de gheață — specie foarte rară etc... Echipele studioului „Al. Sahia" vor însoți peste hotare ansamblurile noastre folclorice — cum se întîmplă în momentul de față cu echipa care a plecat în India — astfel că e posibil să se profileze la orizont reportaje cinematografice din U.R.S.S., Anglia, Franța, Italia, India...

— Veți continua seria de portrete ale fruntașilor vieții noastre culturale începută cu academician C. I. Parhon și artistul clujean Ștefan Braborescu?.

— Da. Dorim să facem filme despre maestrul Tudor Arghezi și despre sculptorul Vida Gheza.

— Dar reportajul peisajistic, ce loc va ocupa în producția viitoare?

— Din discuțiile avute cu regizorii de specialitate, mi-am dat seama că interesul lor e captat de alte subiecte și că, în orice caz, doresc să schimbe caracterul prea turistic imprimat filmelor de pînă acum. De prevăzut, deci, că reportajul nostru peisajistic — pe care nu-l vom abandona în nici un caz — va căpăta o notă predominantă de documentar.

— „Actualitatea în imagini" ne va putea oferi subiecte sau jurnale întregi în culori?

— Subiecte în culori, da. Jurnale întregi — nu. Nu, fiindcă nu găsim nici că ar corespunde unei necesități. Prin specificul său, „Actualitatea" trebuie să fie operativă, cît mai la zi. Operațiile de prelucrare a peliculei colorate sînt mai anevoioase, durează mai mult.

— Prin intermediul diverselor călătorii cineaștii studioului „Al. Sahia" s-au bucurat de schimburi de experiență cu confrații din alte țări. Ce posibilități asemănătoare vor avea în 1958?

— Operatorii și regizorii romîni vor avea prilejul să întrețină legături și mai directe cu colegii lor din toate țările socialiste, grație unor schimburi reciproce de echipe cinematografice, schimburi care sînt pe cale să se perfecteze în momentul de față.

— 1957 a adus cinematografiei romînești o senzațională afirmare pe plan internațional: Palmes d'Or, Cannes, desenul animat **„Scurtă istorie"** *a lui Gopo. Nu vă întreb dacă și 1958 ne va putea rezerva un asemenea succes, dar am vrea să știm unde vor pleca în 1958 filmele romînești?*

— Ca de obicei, la marile Festivaluri internaționale de la Karlovy Vary, Cannes, Edinburg, Veneția, Montevideo. Și, ca să cităm manifestări la care vom fi prezenți în viitorul mai apropiat: Oberhause — Republica Federală Germană — unde la „A 4-a Ediție a filmului cultural" trimitem: *„Scurtă istorie"*, *„Nicolae Grigorescu"*, și, dacă va fi gata, noul documentar *„Luchian"*.

În primăvară, ca răspuns la Festivalul filmului francez ce a avut loc la București și Orașul Stalin, vom avea, în Franța, o gală de filme romînești. Manifestări similare vor fi organizate în U.R.S.S., Cehoslovacia, R. D. Germană, Bulgaria, Ungaria.

— Am ajuns la sfîrșitul interviului nostru. Dar înainte de a vă mulțumi în numele cititorilor noștri, îngăduiți-ne ultima, categoric ultima întrebare.

— Dacă e într-adevăr ultima, voi încerca să răspund...

— Cîteva titluri de filme de peste hotare ce vor rula pe ecranele noastre în 1958.

— Din Uniunea Sovietică: *„Pe Donul liniștit"*, *„Zboară cocorii"*, *„Fiul pescarului"*, *„Primăvara care nu se repetă"*. Din Republica Populară Bulgaria: *„Lecția de istorie"*; din Republica Cehoslovacă *„Ultima vrăjitoare"*; Republica Populară Chineză *„Partizanii căilor ferate"*; Republica Populară Federativă Iugoslavia, *„Hanka"*; Republica Populară Polonă *„Epava"*; Republica Populară Ungară, *„Scara în spirală"*. Din Spania am contractat filmul lui Bardem *„Comicos"*, din Italia am achiziționat *„Caseta visurilor"*, *„Pîine, dragoste și gelozie"*. Producătorii englezi ne-au livrat *„Hoțul din Bagdad"*, iar cu reprezentanțele comerciale franceze am perfectat achiziționarea tuturor filmelor din recentul Festival francez. Cu aceasta lista premierelor nu se epuizează, ci abia urmează.

Și acum o solicitare. Rog revista *„Flacăra"* să-mi îngăduie să transmit tuturor spectatorilor de filme din țara noastră un *„La mulți ani"* din partea cinematografiștilor romîni, însoțit de urarea ca în 1958 să vadă filme cît mai valoroase produse în Republica Populară Romînă. Dar... aceasta depinde de noi.

M. Marinescu-SANDU

⑦ Un soldat ostenit își revede satul. Dar cum l-a găsit? (Colea Răutu, în filmul „Dincolo de brazi").

⑧ Pe cimpia Mărășeștilor, un om — cronicarul sutelor de morminte — a rămas să povestească generațiilor cumplita tragedie a unor oameni care au pierit zadarnic, înșelați, păcăliți pînă la moarte.

⑨ „Tata s-a întors acasă" — scenă din filmul „Cînd se ridică ceața").

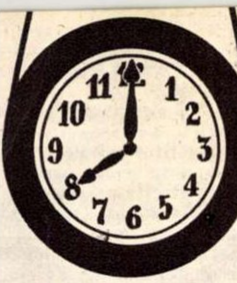

ÎN AJUN DE ANUL NOU

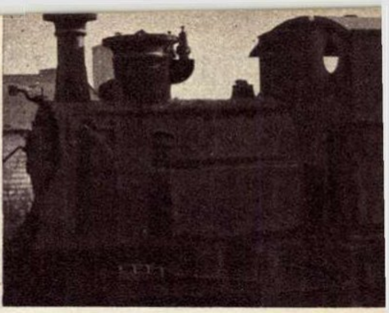

Cum am ajuns în seara de revelion la Gara de Nord, e foarte simplu. Cineva a dat acasă un telefon, anunțîndu-mă că trebuie să fiu neapărat la orele 20, pe linia a șasea. Cum l-am cunoscut pe directorul ziarului „Turnul Babilonului" e puțin mai complicat. Mai complicat și mai ciudat. Încerc să vă redau, deși o să spuneți că-i fantezie! Că întîmplarea este procedeul unui creier intoxicat de imaginație ori fabulația unui reporter la strîmtoare în ajun de An Nou? Sau poate că veți trage concluzii mai severe...

★

Peronul liniei a 6-a e pustiu. Mă uit la ceas. Orele opt din seară, fără două minute. Întreb un ceferist aflat pe marginea peronului vecin:

— Asta-i linie blocată, tovarășe?

— Nu.

— Păi, de ce nu-i nimeni pe aci? Ce tren sosește la opt?

— Nici unul.

— Cuuum?!

Dau fuga la panoul cu sosirile trenurilor. Avea dreptate: nici unul!

Am revenit la capul peronului. Cine m-o fi dus cu bancul ăsta stupid? — îmi spusei furios.

Dar în clipa aceea zăresc o luminiță albă la capătul celălalt al peronului: acolo unde perechea de șine face o curbă grațioasă în dreptul centralizării. Sosea un tren. Exact la orele 8!

★

Locomotiva? O „Reșița" tip 1872 trăgînd trei vagoane de clasă.

Am rămas cu gura căscată privind la unicul călător care coborîse. Era un ins îmbrăcat după moda de acum o jumătate veac. Pălăria a la Garibaldi, lavalieră, ghetre, monoclu. Mi se adresă grav:

— Domnul Alexe?

— Eu.

— Am onoarea, Albulescu Costică. Director al „Turnului".

A tras din buzunarul interior al paltonului o foaie pe care mi-a oferit-o. Citii la lumina îndoielnică a becurilor de pe peron, titlul ziarului: „Turnul Babilonului".

Ceva mai jos, prețul: „Un pol celor din protocol; un leu de la orice derbedeu; o băncuță cui n-are cal și căruță; zece bani pentru golani; și gratuit cui știe că-i smintit". Urma un adaos: „toate astea le rostesc ca să nu mă mai tocmesc".

— Cunoști ziarul meu?

— Mă iertați dar... Se ocupă de el Oficiul de Expediere a Presei?.

— Pardon! Îmi vînd singur foaia. E mai sigur: fără încurcături. Doriți?

Am roșit. Băgai mîna în buzunar. Dar domnul Albulescu m-a prins amical de braț.

— Pardon! Pentru colegi — n-ați citit? — e complet gratuit. Și-acum, musiu, să intru în miez. Îmi trebuie un reportaj monden și pitoresc al Bucureștiului din noaptea de revelion. Înțelegi?

— Să încerc.

— Nu-i suficient, stimabile. Trebuie să-l și scrii. Chiar acum. Dar să-l aduci astfel din condei, încît să se vadă limpede frumusețile Capitalei căreia i s-a dus vestea peste șapte mări și țări. „Micul Paris". Cu luminațiile din palate și restaurante. Cu domni, cuconițe, brad, luna, stelele, firmele, președinții și directorii băncilor și societăților. Mă rog, tot ce-i onorabil!

Personajul mă uimea. Ar fi trebuit să-i întorc spatele și să mă duc acasă, dar nu știu ce mă atrăgea spre el. Și mă prinsei:

— Cînd vă trebuie reportajul?

— Chiar acum, musiu, vreau să-l bag în foaie ca s-o vînd caldă.

— Atunci...

— O să luăm o birjă. Și ca să meargă mai repede îți propun să scriem reportajul împreună. Fiecare cîte un pasaj. De acord?

Ce era să mai fac?

★

Unica trăsură din Capitală (o mai fi și altele?) trecu, ca în toate întîmplările ciudate, chiar atunci, în pas de gloabă, pe bulevardul Dinicu Golescu.

— Birjar!

Ne-am urcat. Domnul Albulescu se trînti pe pernă și porunci:

— Pe Grivița și-apoi pe Victoriei înspre palat.

A scos un carnețel și un plaivaz cu mină de plumb pe care l-a muiat în gură. Mi se adresă:

— Vrei să începi dumneata?

Scosesem de-acum stiloul și notesul. Dar nu se cădea.

— Vă rog, după dumneavoastră.

★

„...pentru un voiajoriu streinu de țeară, Bucuresciul, capitala regatului Romĕnia, pare ixactu un orașu de visu fermecătoriu în agiunulu de revelionu... O tapiserie bogată de nea imaculată s-a prăzuit proaspătă și duioasă peste casele cetățenilor cinstiți și gospodari care în mijlocul familiei așteaptă cu tradiționalul curcan, Cotnariu și chiar șampanie, Noul An pe care-l rugăm să firtitisească și să prorocească drăgălașelor noastre cititoare și stimaților cititori ai „Turnului" îngăduirea împlinirii tuturor viselor dumnealor, naționale și particulare".

— Continuă, amice — și domnul Albulescu îmi făcu cu cotul.

Aștern pe carnet:

„...În cinstea celor zece ani de la instaurarea Republicii, cu ocazia Noului An, Bucureștiul s-a înveșmîntat în alb. Cetățeni încărcați cu pachete și sacoșe doldora de cumpărături aleargă spre casă. Tramvaiele, troleibusele, autobusele încărcate pînă la refuz străbat în viteză Capitala care se pregătește, din centru și pînă la marginea orașului, să întîmpine cu veselie anul cel tînăr. Sînt zece ani de cînd sărbătoarea a pășit triumfătoare din centru și pînă la ultima casă din cartierele periferice".

— E rîndul dumneavoastră, maestre, îi spun.

„...Mult s-au schimbat Bucurescii. Fostul conac boieresc al Colfeștilor și-apoi casa boierului Golescu Dinicu este acum palatul majestății sale Carol I, rege al Romîniei. Legenda spune că pe vremea lui Ghica Vodă pereții palatului erau acoperiți pe de-a-ntregul cu gobelin-uri ce înfățișau vizita unui ambasador siamez la Versailles. Dar M. S. Regele, în înalta-i înțelepciune, a transformat legenda în fapt, descoperind și cumpărînd gobelin-urile pe care le-a mutat în palat. Și tot el a dobîndit an de an terenurile vecine ale baș-boierului Iordache Filipescu, pămînturile din laturile bisericii Stejarului, terenul și casa fostului caimacan al Munteniei Constantin Cantacuzinul și toate vecinătățile din strada Cîmpineanu.

La fel de vechi, pitoresc și important este palatul lui Vodă Șuțu, cu grădina care se întindea din spatele statuilor pînă în Ulița Polonilor, de-i zice azi stradela Academiei. În prezent palatul este ocupat de birourile unei Bănci de Comerciu. Iată palatul lui Al. Florescu din strada Cosma, al lui I. Grădișteanu din Calea Victoriei, Bălăceanu din strada Puțu cu Piatră, Vila lui C. Arion, fost ministru, din strada Corăbiei, Anagnostiade pe Colțea, Mitilineu pe Mercur și Butculescu din Clemenței. Toți mari proprietari, moșieri, politicieni. Palate și vile, unele mai frumoase ca altele, în stiluri excepționale. Cumplită dilemă pentru bunul și devotatul Moș Crăciun. Tot în onoarea Anului Nou vitrinele magazinelor și ale firmelor comerciale au aprins becurile de gaz aerian, la vedere, ca să bată lumina pînă-n stradă. Ne permitem să le notăm în fuga calului de la birjă și rugăm pe cele netrecute să ne scuze: Drogheria I. Roman din strada Stavropolios și farmacia M. Stoenescu din strada Mihai Vodă, doi onorabili proprietari și patroni care au binevoit să înțeleagă pozitiv, prin abonamentele făcute „Turnului", rolul educativ al ziarului nostru.

Nu ne putem plînge nici de concursul dat presei naționale de băncile care s-au abonat pe cîte un an și zece numere: Generala Romînă, președinte Em. Costinescu (10 milioane lei aur capital); Banca Romînească (25 milioane lei) a cărei concesiune a fost dată de M. S. Carol I; Banca de Credit

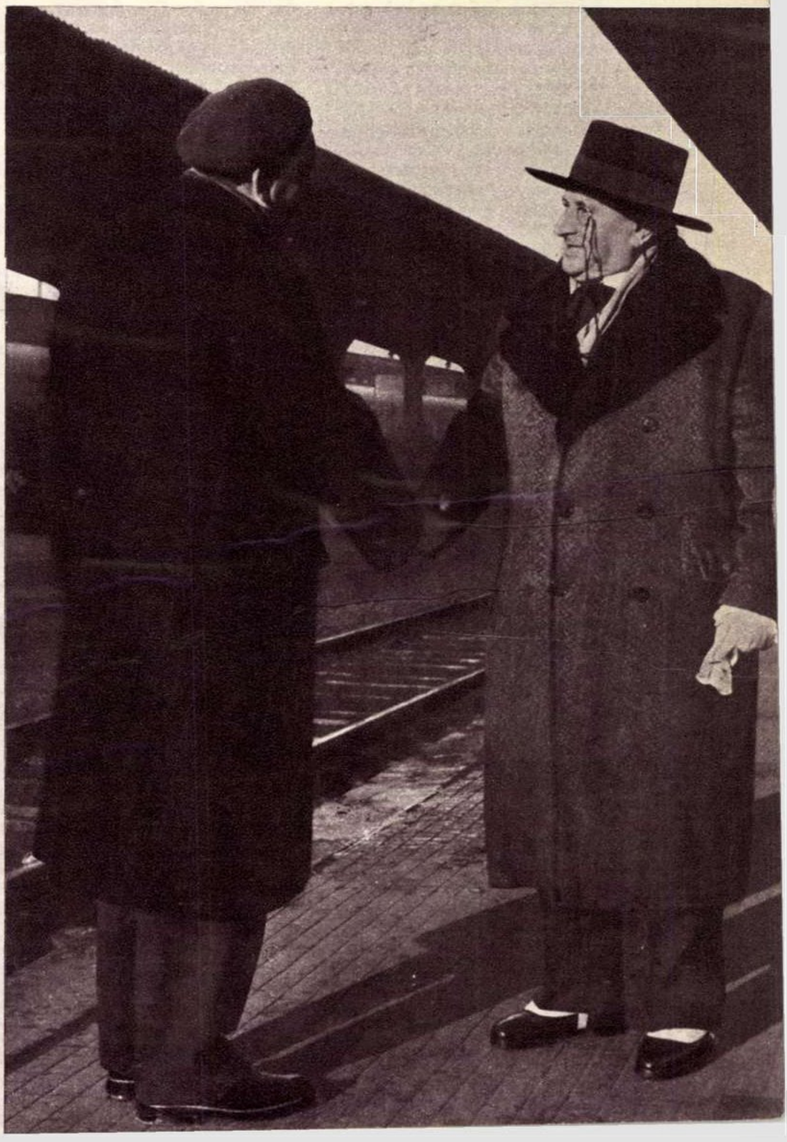

Pardon! Directorul „Turnului"...

Romîn (5 milioane lei) al cărei preşedinte se alege chiar acum din rîndurile celor mai onorabili cetăţeni acţionari şi cu stare; Banca Marmorosch Blank & Co (10 milioane) preşedinte Blank; Banca Comercială Romînă (300 milioane) cu cointeresarea băncilor străine şi a domnului financiar N. Chrisoveloni şi alţii; Dacia Romînă asigurări, preşedinte B. Boerescu..."

— Să mergem şi-n alte cartiere, domnule Albulescu, ca să cuprindem aspectul integral al Capitalei.

— Pe străzile Carol, Lipscani, Colţea, Sfîntul Gheorghe?

— Ceva mai departe. Mînă birjar spre Balta Albă.

După o jumătate de oră:

— Maestre, aveţi cuvîntul:

„...Balta Albă, mult departe de bariera Bucureştiului, este o groapă uriaşă, vara plină cu apă stătută, verde, rău mirositoare. Dacă în mijlocul ei se află regatul neîmblînzit al ţînţarilor, misiţii frigurilor, care îşi plasează marfa în Capitală, în schimb pe marginile ei oile şi caprele pot paşte în voie. Doar, ici colo cîte un bordei. Iarna priveliştea se schimbă. Zăpada oferită gratuit de bunul dumnezeu prefecturii de judeţ acoperă rănile şi urăciunile pămîntului. Au dispărut mirosurile, au pierit ţînţarii. Pitorescul predomină în mod absolut. Balta Albă învelită cu nea ca-n poveşti... Sus cerul imaculat, albastru... Noaptea cu lună şi stele... Iar puţin mai departe un bordei, un lup şi un copilaş, colindător cu steaua, rătăcit... Nicicînd nu ne-a putut da cineva o ţară mai frumoasă şi drăgălaşă ca M. S. Carol I în marea Lui bunătate..."

— Musiu!

— Imediat.

„...şi pe bună dreptate cel care a trecut acum zece ani prin Balta Albă va privi azi uimit la blocurile muncitoreşti în care sute de oameni ai muncii au primit locuinţe înzestrate cu cel mai modern confort. Linia tramvaiului 23 prelungită, străzile larg pavate, dau astăzi un aspect civilizat urbanisticei fostului regat neîmblînzit al ţînţarilor aducători de friguri şi bălţilor purtătoare de microbi. Iar acolo unde apele stătute prindeau muşiţă verde, răspîndind boli şi miasme, se înalţă unul dintre cele mai mari şi mai moderne stadioane din Europa. Linia troleibuselor construite în ţară opreşte la una din porţile lui, după ce străbate de-a latul întreg oraşul. Aproape de Stadion şi de uzinele „23 August" şi „Republica", se află, într-o clădire uriaşă din cărămidă roşie, una din zecile de şcoli metalurgice, unde copii de la oraşe şi sate, interni şi externi, primesc gratuit învăţătură, îmbrăcăminte, cărţi, mîncare şi cazare. Lîngă fabrica I.O.R. — care produce pentru întîia oară în ţară aparate fotografice şi alt aparataj optic — se află un şantier pentru construcţia a noi blocuri muncitoreşti. Alte noi blocuri în apropierea fabricii „1 Mai" au fost date spre folosinţă muncitorilor".

— Pardon, musiu, mă întrerupe domnul Albulescu, cine plăteşte toate astea?

— Cum cine? Statul!

— Statul? Adică noi, contribuabelii?

— Exact.

— Dar... Asta-i crimă, stimabile! Cum adică? Eu negustor, eu bancher, moşier, director de minister sau chiar simplu funcţionar să dau din beneficiul meu, din cîştigul sau tantiemele mele?!... Sau chiar din lefşoara mititică pe care o am, pentru ca feciorul dumitale să primească carte, haine, mîncare pe de pomană, onorabile?!

L-am întrerupt ca să-i explic.

— Vedeţi, situaţia e cu totul alta de cum o ştiaţi dumneavoastră. „Contribuţia" bancherilor, moşierilor, stăpînilor de magazine, nu e chiar atît de mare, căci acum sînt foarte mulţi.

— ?!

— Să tot fie şaisprezece milioane. Şi tot dintre ei sînt şi acei ce-s azi miniştri, directori de fabrici şi în ministere, ingineri, funcţionari, pictori, scriitori.

— Cine-s ăştia, musiu?

— Poporul, domnule director!

— Poporul? Aha, poporul. Ştim noi ce înseamnă cînd se rosteşte cuvîntul ăsta. Poporul... Dar Vodă ce spune? Le dă voie să fie popor?

Scriu de zor în legănatul birjei:

„...în fostele palate ale politicienilor, moşierilor, bancherilor şi marilor negustori, acolo unde-s acum căminele studenţeşti, creşele, instituţii sau locuinţele oamenilor muncii, strălucesc becurile şi lumînările de pe crengile pomilor de iarnă. Palatul lui Take Ionescu a adăpostit ani de zile Editura Tineretului. În palatul lui Caragea se află Casa Scriitorilor, iar în clădirea Jokei-Clubului de odinioară, unde se urzea „politica", arhitecţii ţării îşi au clubul, biblioteca şi sediul Uniunii lor.

Anul acesta, ca şi în ultimii zece, Moş Gerilă nu se va încurca, aşa cum i se-ntîmpla pe vremuri, cînd din cauza uliţelor hîrtopite şi fără de lumină, nu îndrăznea să se aventureze în cocioabele din mahalalele uitate de dumnezeu şi de edili.

Moş Gerilă nu mai vine la întîmplare. El a primit sarcină — e obligat să lucreze planificat — să aducă daruri fiecărui copil.

Sînt încărcaţi pomii de iarnă de la „23 August" şi „Griviţa Roşie", de la „F. C. Gheorghiu - Dej" „Casa Scînteii" etc. cu mii, zeci de mii de daruri destinate copiilor tuturor celor ce trudesc pentru ca pîinea să fie mai mare şi mai dulce.

Saloanele cu pereţii acoperiţi de gobelin-uri, parchete lucioase din stejar afumat, odăile mari, largi şi făr'de număr din fostele palate boiereşti în care trăiau marii financiari, politicieni, patrrrrioţi sau marii comersanţi au fost redate adevăraţilor proprietari, celor din a căror trudă şi sudoare s-au plătit cărămida, placajul scump şi tapiseria de mătase.

Sub fulguiala grea Calea Victoriei străluceşte de lumini. În Piaţa Republicii s-a ridicat ca-n poveşti oraşul copiilor. Un oraş al copiilor peste drum de fostul palat regal — muzeul naţional de azi — acolo unde pe vremuri, sub monarhie, se urzea jupuirea celui de al zecelea rînd de piele de pe spinările cetăţenilor muncitori!

În locul sutelor de firme ale societăţilor capitaliste, firmele întreprinderilor de stat anunţă că proprietarul este astăzi poporul."

Domnul Costică îi trage cu sîrg:

„... În gropile domnului Oatu, gunoaiele sînt aduse pentru ca sărăcimea să pescuiască şi ea în ele şi să găsească cu ajutorul celui de sus un ciolan încă cu carne pe el, o felie de pîine, un nasture, un elastic de bretea ce mai poate fi folosit. Locuitorii rari ai îndepărtatei mahalale au feţele puhave şi pielea galbenă lucie. Datorită faptului că nu folosesc restaurantele bine aprovizionate din centru.

La fel şi cei din mahalaua Cărămidari, lîngă noua grădină botanică şi linia ferată spre Giurgiu. Domnul prefect Moruzi ar putea, ţinînd seama de vecinătatea palatului Cotroceni, unde MMSSLL vin cîteodată să se odihnească după grele treburi regeşti, să ordone izgonirea ţiganilor şi a locuitorilor din bordeie precum şi să dispună depozitarea gunoaielor direct pe firul Dîmboviţei, care s-o ducă şi s-o piardă cît mai departe, prin mahalaua Tabacilor şi Abatorului..."

Scriu, scriu...

„...fostul palat regal din Cotroceni a fost dat pionierilor, copiilor. De sus, de la ferestrele uneia din luxoasele sale săli se poate zări conturul elegant al clădirilor uriaşului combinat de confecţii „Gheorghe Gheorghiu-Dej" şi contururile altor fabrici ridicate în anii puterii populare. Coborîm spre centru. Teatrul de operă şi balet ne-ntîmpină grandios."

„...pe b-dul Elisabeta tramvaiul cu cai a fost în trecut o caleaşcă..."

„...Autobusele „T. Vladimirescu" se-ncrucişează cu troleibusele de fabricaţie romînească..."

„...Pe bulevard felinarele cu gaz încep să clipească..."

„...Pe bulevard, lumină „à giorno": noile becuri fluorescente..."

— La şosea, birjar!

„...Şantanele şi localurile de petreceri precum „Flora" şi „Păsărica" se-ntrec care mai de care să primească onorata clientelă".

„...Casa Scînteii, uriaşul combinat poligrafic, se zăreşte feeric luminat, simbol al miloanelor de cărţi care împrăştie pretutindeni lumina cuvîntului tipărit .."

— Întoarcem, musiu!

— Întoarce, birjar!

— Să oprim la negustorul ăsta de-i spune Alimentaru, care trebuie să fie foarte bogat, căci îi văd firma pe toate străzile.

Am intrat. Domnul Albulescu comandă:

— Ciocolată „Nestle"!

— Avem „Urs". E foarte bună.

— Elveţiană?

— Romînească.

— Zacusca aceea străină ce preţ are?

— 6 lei, e de-a noastră.

— Biscuiţii francezi?

— 12 lei kilu, produşi în ţară.

Domnul Albulescu a privit lung.

— Dar din străinătate nu aduceţi nimic? Cred că fabrică de măsline nu aveţi.

— Nu. Aducem lămîi, portocale, măsline, deşi au început să se cultive şi pe litoralul nostru — şi poate că o să avem peste cîtva timp şi producţie proprie.

În faţa vitrinei magazinului „Gostat" ne-am oprit.

— Asta-i casa lui conu'Fănică, moşier şi deputat de Fălciu.

— Acu' se vînd şi produsele fermei „lui" aci.

— Iar gologanii?

— Statul.

S-a ridicat în picioare. A întins braţele roată. „Ale cui sînt toate prăvăliile astea, musiu?"

— Ale poporului.

I s-a încreţit fruntea. Era cumplit de furios. Mă temeam să nu pocnească... Urlă, cu spume la gură:

— Ale poporului? Şi naţiunea? Neamul? Cu ce a rămas neamul, stimabile?

— Neamul?

— Da, neamul: negustorii, cîrciumarii, acţionarii, proprietarii de moşii, de palate, miniştrii, consilierii, deputaţii? — şi sărind din birjă a luat-o hai-hui.

Am coborît şi eu, dar nu l-am urmat. Însă zece minute mai tîrziu am regretat. Am alergat pe bulevard, pe întregul traseu al Căii Victoriei. Nici urmă de trăsură. Nici semn de Albulescu...

*

Obosit, m-am rezemat de speteaza scaunului şi am respirat din adînc. Am pus la loc în rafturi monografiile Bucureştiului de altădată. Gîndurile începură încet, încet să mi se limpezească. Mi-am strîns însemnările şi am plecat spre redacţie. Terminasem numai în parte documentarea pentru reportajul de 30 Decembrie.

Anton ALEXE

George CIUDAN

ÎNCHINARE ŢĂRII

Lasă-mă, ţară, să-ţi sărut fruntea,
lasă-mă, ţară, să-ţi sărut iarba
şi buzele apelor tale,
şi umerii munţilor,
şi ochii de păcură în care ard diamante.

Lasă-mă să fiu vagabond prin pădurea
unde-au plîns şi-au murit căprioare
ucise de vodă-n beţie, la vînătoare.
Acuma pădurea e slobodă.
Acuma căprioară e veselă.

Lasă-mă, ţară, să-ţi cuprind
şoldurile în care rîd podgoriile tinere
ce-şi trimit tămîioasa la nunta
libertăţii tale.
Să cînte viorile, să cînte viorile...

Lasă-mă, ţară, să-mbrăţişez
holda ce se întinde pînă la marginea cerului
îngrăşată cu sîngele ţăranilor mei,
cărora comuniştii le-au aprins pe cerul tău
steaua ce nu moare, steaua ce nu moare.

Lasă-mă, ţară, să fiu slujitorul înfloririlor tale,
paznicul fără hodină ce ocroteşte zîmbetul tău,
lasă-mă să-ngenunchez cu jurămînt de moarte
pentru mutarea paradisului
pe uliţa hamalilor, pe uliţa argaţilor.

Lasă-mă să plîng de fericire
că rămase vodă numai amintire.
Lasă-mă, ţară, să legăn naşterile tale
mai frumoase ca visele strămoşilor mei.

Lasă-mă, ţară, să fiu păzitorul
a tot ce se naşte sub ochiul partidului,
lasă-mă să cînt izbînzile tale!
Umpleţi-mi paharul, un strop nu rămînă!
Trăiască Republica Populară Romînă.

In halat și papuci...

①

Caut un reporter. De trei zile am „în buzunar“ ideea și, închipuiți-vă, nu găsesc pe cineva s-o transforme în reportaj. În redacție nu a mai rămas nici picior de reporter. Unul a plecat pentru un foileton, altul pentru un material „de greutate“, un altul să facă o incursiune pe meleagurile moldovenești și așa mai departe. Din toată secția am rămas singur. Singur eu și... ideea. Pardon!... plus fotoreporterul înarmat cu „Rolleiflex“ și „Blitz“.

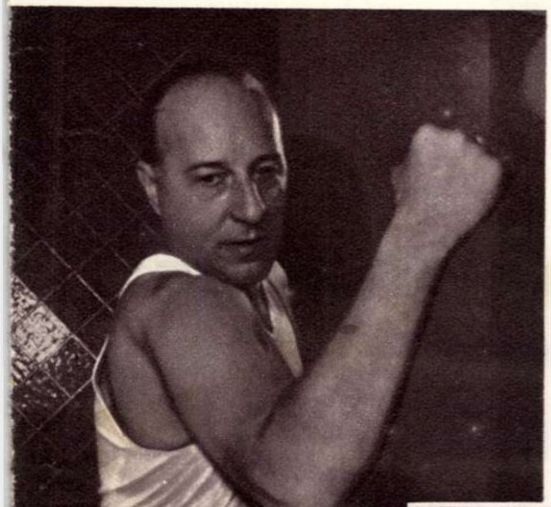
②

Ce era de făcut? Am luat de la administrație un abonament bun pentru cincizeci de călătorii — de primirea căruia am semnat într-un registru gros de vreo două sute de file — și am plecat cu primul tramvai în căutarea unui reporter.

La Cișmigiu, am coborît. Am intrat în blocul cel mare din colț, am urcat la etajul II și am sunat la apartamentul 7. Ușa s-a deschis și am pătruns înăuntru.

— Maestre, zic, sîntem aici toți trei: fotoreporterul, eu și ideea pe care urmează să v-o spunem.

Cu un zîmbet în colțul gurii, Brunea-Fox — cunoscut atît în lumea reporterilor cît și a cititorilor — ne-a privit amuzat și ne-a poftit:

— Stați o țîră să vă fac o cafeluță. Tocmai rîșneam niște boabe... De, ca omul cînd e în halat și papuci...

— Asta este de fapt și ideea cu care am venit la dumneavoastră...

— Cafeaua?

— Nu! Halatul și papucii!... Ne-am gîndit — am vorbit intenționat la plural ca să dau mai multă greutate propunerii — la un reportaj care să arate cîteva personaje la ele acasă...

—...În halat și papuci — întregi colegul meu, făcînd să fulgere lămpile „Blitz-ului“ (foto 1).

— Cum m-ați prins pe mine acum...

— Exact. Și cum în secție nu mai am nici un reporter liber, m-am gîndit că, un colaborator extern, cu experiență, ar putea să ne ajute să...

— De scris nu pot... — întrerupse el. Acum scriu tot pentru voi un pamflet; pot însă să vă dau un sfat: culegeți datele, faceți pozele și, cine știe, pînă la urmă poate găsiți și un reporter care să scrie...

*

Iată-mă dar, ca urmare a acestui îndemn, sunînd la altă ușă.

— Sîntem de la revista „FLACĂRA“ și am vrea să vorbim un minut cu...

— Poftiți. Face gimnastică acum. În cîteva minute termină.

După ce ne-am lăsat paltoanele în vestiar, am intrat într-un salon spațios, mobilat simplu: un pian, un „secretair“, o canapea, o măsuță și cîteva scaune tapisate. În fund, un cămin ornat cu motive medievale. O lumină plăcută, parcă filtrată de vitralii, pătrundea dintr-o încăpere alăturată. Tot de acolo se auzeau niște bufnituri înăbușite și respirația grăbită a cuiva.

„Discreți“ am înaintat încet: eu lungindu-mi gîtul și deschizînd ochii, colegul meu lungind sîrmele „Blitz“-ului și deschizînd obiectivul aparatului fotografic. Am apucat să vedem pe cineva că se repede la noi cu pumnii strînși. Rolleiflexul a țăcănit scurt, după care ne-am retras cu un pas.

— Bine ați venit! Am terminat și sînt la dispoziția dumneavoastră.

Întîlnind figurile noastre „rezervate“, gazda zîmbi: „Boxul cu umbra e foarte indicat pentru înviorare. Nu uitați că sînt și un vechi boxer: în 1925 eram campion al Munteniei, bineînțeles amator. Într-un timp l-am antrenat și pe Moți Spacov... Dar spuneți-mi mai bine, pentru ce ați venit?“

După ce l-am pus în curent ne-a răspuns binedispus:

— Bucuros. Să știți că sînteți primii gazetari care nu mă întreabă chestiuni profesionale.

De fapt, noi nu mai avem de întrebat nimic. Ce ne interesa, văzuserăm.

Ne-am declarat mulțumiți și am plecat.

A! Uitasem: pe „boxeur“ îl cheamă N. Kirculescu și e compozitor (foto 2).

★

Cu ce se poate ocupa în timpul liber un director general dintr-un minister? Cam astfel de întrebări îmi puneam în timp ce intram nepoftiți în locuința tov. Gerendi Iuliu, director general în Ministerul Industriei Grele. Amabil, puțin mirat de vizita noastră neașteptată, ne-a rugat să așteptăm puțin. „Motivul“ era în fața noastră și se numea... violoncel.

③

— Tovarăşe Gerendi — îndrăznesc eu — dumneavoastră cîntaţi?

— Da.

— Nu cred — negai eu categoric evidenţa.

— Ei, nu! — şi vrînd să mă convingă, se instală pe locul părăsit cu cîteva minute înainte de sosirea noastră. Melodia caldă a unei romanţe maghiare cuprinse încăperea. Am ascultat tăcut.

— Ce faceţi?!

Întrebarea se adresa colaboratorului meu, pe care îl luase... Rolleiflexul pe dinainte...

— O poză. Tot eram cu aparatul la mine — explică cu „nevinovăţie“ fotoreporterul.

— Să nu cumva să afle oamenii că ştiu cînta la violoncel.

— De ce?

— Cînt numai cînd sînt singur... Muzica mă odihneşte. Or, dacă prietenii mi-ar afla „secretul“, n-aş mai scăpa de ei. Şi nu de alta, dar nu am timp. Mai bine spuneţi-mi pentru ce aţi venit?

— O simplă vizită. Am vrut să vedem cum arată un director general în halat şi papuci...

— Aţi avut ghinion: eu îs numai în papuci...

Cînd am plecat m-am înţeles cu fotoreporterul să nu spunem nimănui că tovarăşul Gerendi Iuliu cîntă la violoncel... (foto 3).

★

L-aţi văzut pe marele nostru actor, maestrul Storin, în „Regele Lear“? Ce interpretare excepţională! Mă gîndeam la acest lucru pentru că văzusem piesa de nu ştiu cîte ori şi de fiecare dată am rămas impresionat de jocul aceluia pe care îl vizitam acum.

L-am găsit pe maestrul Storin în casă cu Pitzy cotoiul şi căţelul Bimbirică...

— Îmi plac animalele, ne-a mărturisit el.

Şi, cu voce gravă, ne-a povestit despre Bimbirică, un căţel „amabil“ cu prietenii casei şi rău cu cei pe care nu-i cunoaşte; despre Pitzy, un cotoi foarte ursuz şi care nu suportă să fie mîngîiat de nimeni.

— „Nu de lup, nu de urs să te temi, ci de om“ — scria cîndva Delavrancea. Grele erau timpurile şi răi erau unii oameni odinioară. Reflectă oftînd gazda (foto 4).

Ca încheiere ne-a mai spus: „Dacă mă întîlniţi pe stradă să mă opriţi şi să-mi spuneţi cine sînteţi, că eu — şi aici se opri puţin — eu nu văd aşa de bine şi m-ar bucura să vă întîlnesc.

La plecare, Bimbirică nu ne-a mai lătrat.

★

Abia trecuse de ora cinci şi s-a întunecat. De aceea am intrat oarecum pipăind în curtea unde locuieşte Roxa Gheorghe, matriţer la uzina de utilaj chimic din Bucureşti. De ce m-am dus la Roxa? Simplu: pentru motivele cunoscute şi pentru încă... unul.

— Tovarăşul Roxa?

— În fund, la uşa cu perdeluţă...

Iată-ne în fund „la uşa cu perdeluţă“. E întuneric. O fi acasă? „Cioc, cioc, cioc!“ — bat eu în uşă.

— Un moment! — se aude din casă o voce de femeie.

Stăm un moment, două chiar. Şi iar: „Cioc, cioc, cioc!“ — repet eu bătaia.

— Un moment, se aude de data aceasta o voce bărbătească.

Hm! Ne privim şi ne simţim inoportuni. Nu apucăm să ne întoarcem şi lumina din casă se aprinde, uşa se deschide şi trei perechi de ochi (plus o pisică) ne privesc cu mirare.

— Poftiţi, intraţi! De ce nu intraţi?... — parcă ne-au îndemnat toţi trei.

— Iertaţi-ne că v-am făcut să aşteptaţi, dar nu ne aşteptam la musafiri şi...

Lumina ne dezvălui totul.

Tovarăşul Roxa e fotograf amator şi îşi făcea còpiile singur. Are un aparat de mărit, de „fabricaţie“ proprie, şi sosisem tocmai în ceasul cînd în laboratorul său improvizat îşi fructifica „vînatul“. Laborant „adjunct“ e soţia sa şi ucenic ocazional, vecinul.

De un an de zile, de cînd şi-a construit aparatul de mărit, a făcut singur mai bine de patru sute de fotografii. E adevărat că nu sînt toate bune de coperta întîi, în schimb au mult succes la cei fotografiaţi.

De data asta însă i s-a înfundat. Din „vînător“ devenise „vînat“. Rolleiflexul a mai făcut o victimă (foto 5).

★

La Iolanda Mărculescu am ajuns cu o mică întîrziere şi n-am surprins-o în halat şi papuci. (Ce o să se facă reporterul care va scrie

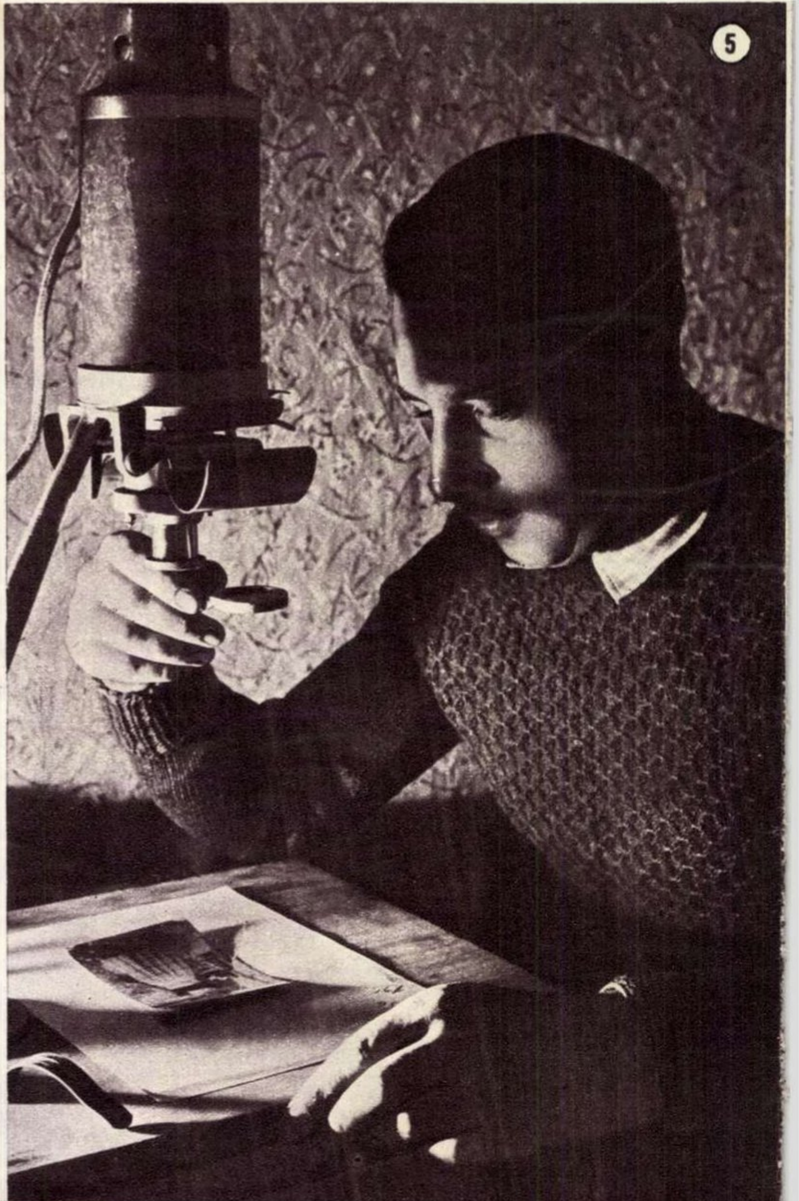

materialul?) M-am mulţumit cu o poză în care apreciata noastră cîntăreaţă căuta să descopere deosebirea dintre bujii şi Traviata. (foto 6). Mi-am notat în carnet:

1. Învaţă şoferia;

2. Ştie să conducă (în linie dreaptă);

3. La curbe mai are... lipsuri;

4. În februarie 1958 pietonii vor putea fi liniştiţi: pînă atunci va fi învăţat totul şi va avea mult aşteptatul carnet de şofer;

5. Să-i trimitem fotografia făcută acum. (Însemnarea asta nu este pentru reportaj, ci pentru laboratorul nostru foto);

6. Să-i iau un autograf pe fotografie (nici asta nu-i pentru reportaj, ci pentru mine)

★

Ce bine e să ai maşină! În zece minute am ajuns în capătul

— Ce facem? Mai avem de mers la regizorul Mihail Zira. Pe unde o luăm s-ajungem mai repede?

Pînă la urmă ne-am descurcat. Şi am ajuns (foto 8).

— Bună-seara!

— Poftiţi, intraţi.

— Maestre, am venit să vedem ce faceţi acasă la ora asta.

— Aveţi vreo bănuială?

— Nu.

— Ei bine, dezleg cuvinte încrucişate.

Într-adevăr. Pe masă se afla revista „Rebus" deschisă la un careu cu tema „Nicolae Bălcescu". Am strîmbat din nas şi m-am uitat la colegul meu. A clătinat din cap negativ.

— Hm, ne-ar trebui totuşi altceva. Nu colecţionaţi timbre? Cutii de chibrituri, monede?...

— Nu. Colecţionez autografe.

— Autografe?

7

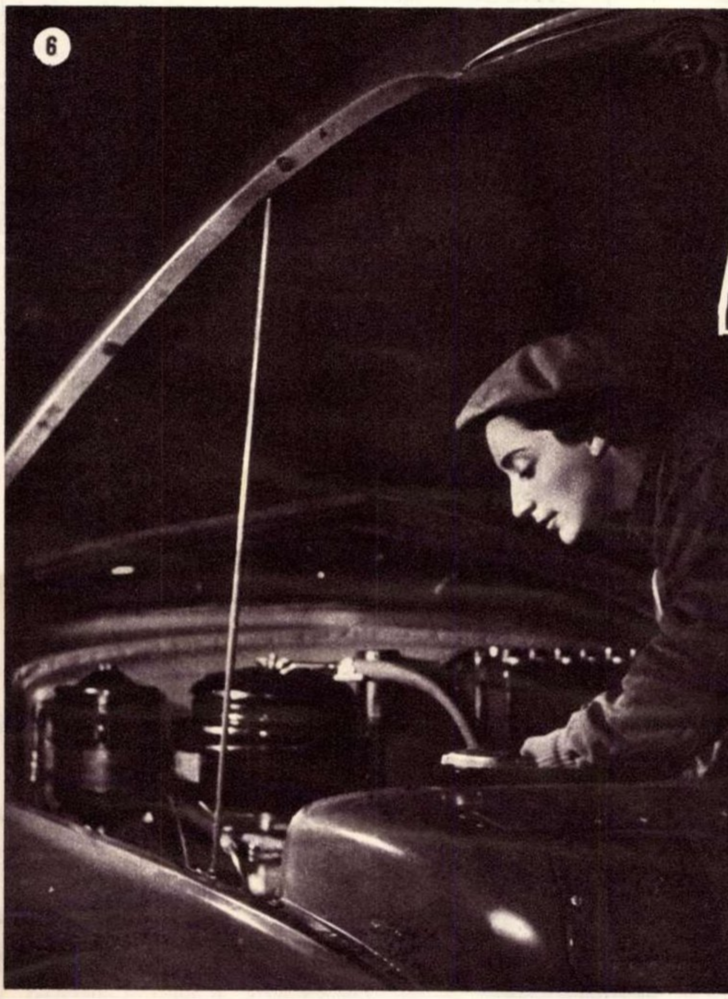
6

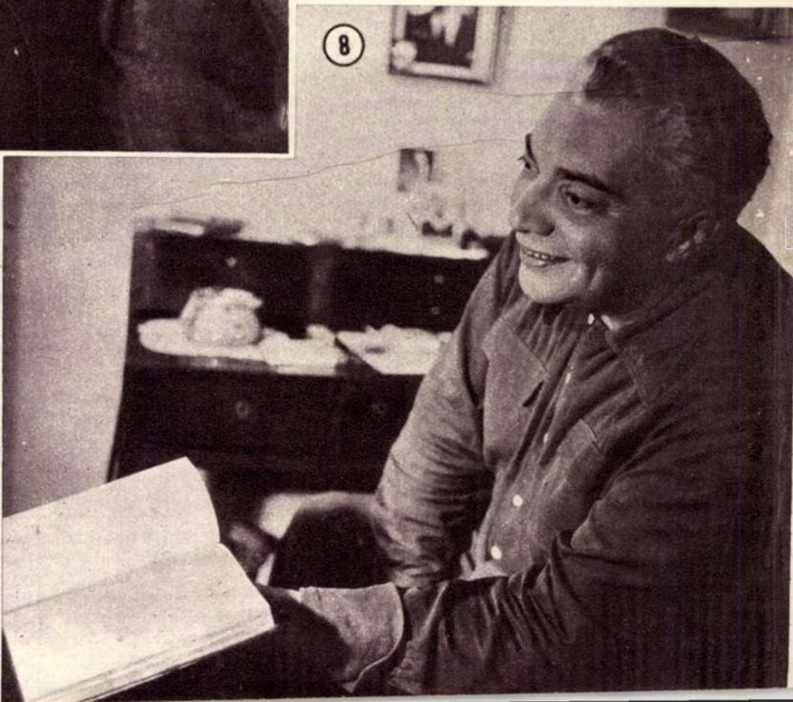
8

celălalt al Capitalei: în strada Avrig. Aici locuieşte scriitorul I. Ludo. Cu toate protestele sale, am reuşit să-l fotografiem lîngă una dintre vechile sale lucrări de... sculptură (foto 7).

— Sculptura, ne-a spus el, îţi dă o rară satisfacţie. Senzaţia pe care o ai, cînd simţi lutul căpătînd contur în mîinile tale, e unică. Această îndeletnicire de amator mi-a fost în timpul dictaturii fasciste — cînd mi se interzisese să scriu — unica sursă de existenţă. Iar acum, cînd am timp — şi am foarte puţin — sculptez numai de dragul sculpturii. Încercaţi şi dumneavoastră!

★

În stradă l-am întrebat pe tovarăşul meu:

— Da. Autografe. Am început din 1933.

A scos din sertar un caiet şi mi l-a întins.

Cîte semnături, cîte nume strălucitoare ale teatrului romînesc se află înscrise aici: C. Nottara, Ion Manolescu, Lucia Sturza-Bulandra, Tanţi Cocea, N. Bălţăţeanu, Elvira Godeanu, Ciprian, Marioara Voiculescu şi cîte altele.

— Şi ce veţi face cu acest caiet?

— Deocamdată îl păstrez. Apoi, mai tîrziu, am să-l donez sau am să-l... las Muzeului Teatrului.

Am tăcut un timp cu toţii.

— O ultimă întrebare, vă rog.

— Poftim.

— Ce mai faceţi astă-seară?

— Astă-seară? Mă duc la cinema. Am bilet la „Două lozuri".

Iată-mă dar cu documentarea terminată. Sînt gata şi fotografiile. Ideea a fost consumată.

Va trebui oare să demonstreze ceva reportajul? Nu. Cele notate sînt suficiente pentru a arăta că, indiferent de profesiune sau de vîrstă, oamenii au curiozităţi, bucurii şi obiceiuri proprii — mai mult sau mai puţin interesante — care, chiar dacă par contradictorii, alimentează bunadispoziţie şi dorinţa de viaţă a fiecăruia.

Doar un lucru a rămas nerezolvat: cine scrie reportajul?

M. MÎRZA

Fotografii de E. IAROVICI

„Pentru CAVALERIE ADRESAȚI-VĂ ALĂTURI!”

Era, domnule, o stradă lungă și povîrnită, înghesuind, cum vii dinspre Mîntuleasa, un rînd de prăvălioare dintre care, afară de anticăria „La Tașcă“ și-un atelier italian de reparat corsete și umbrele, toate erau ceaprazării.

Vitrinele mici, tixite cu chipie ofițerești muiate-n fir, pompoane, paftale, eghileți și viziere strălucitoare de lac, mărturiseau numai în parte cu ce se ocupau patronii, care, dacă-n *timpul liber* confecționau șepci și capele, în rest își închinau întreaga lor activitate remarcabilei opere de ajutorare a recruților.

Astfel, în ordinea încorporării și a prăvăliilor, domn' Firu Gîldău, cel care ținea „La Marele Străjer“, se ocupa de reformări, mutări, amînări și permisii, în cadrul regimentelor de roșiori; Fanache Burdoiu („La două rîndunele de aur“) — geniu — transmisiuni; Alexandrescu S-sor, cavalerie, și tot așa pînă sus în dreptul lui „Gogu & Gogu“ — artilerie grea. Unitățile de „Aer-Marină“, fiind arme de lungă durată, fuseseră prin bună înțelegere împărțite în două. Pe alfabet .Pînă la litera „I“ (inclusiv) clientela revenea ceaprăzariei „La Amiralul Romîn“, iar de la „I“ încolo, tot alfabetul, lui „Țane & fii“.

De prisos să mai spunem că buna deservire a întregului efectiv de solicitanți era asigurată printr-o largă desfășurare de ițe și sfori al căror capăt (tot în ordinea prăvăliilor) îl țineau strîns: un ghinăral din jandarmerie, doi adjutanți regali, o cocoană — metresa unui cunoscut om de afaceri — și-un senator podgorean, văr de-al doilea cu Excelența Sa „mai marele Forțelor“.

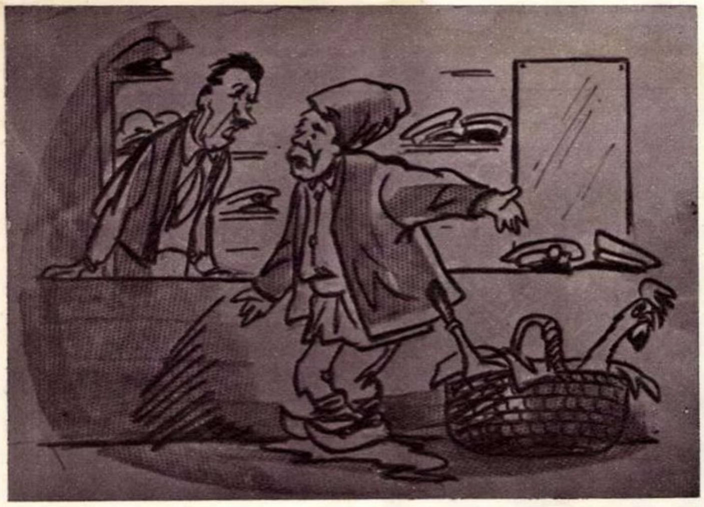

Neînțelegeri între dumnealor? Certuri?... Ferească sfîntul! Nu s-a pomenit!... Dimpotrivă, ani în șir cît au durat adunările și sindrofiile de la Sfatul Negustorilor, liniștea și buna înțelegere din strada Ceaprazarilor au rămas pildă pentru cei din Unirii și Lipscani, unde încăierările pe mușterii se țineau lanț.

O dată, o singură dată, o mică neînțelegere între „Marele Străjer“ și „La mitraliera de aur“ era cît pe ci să pună capăt acestei netăgăduite armonii. Din fericire însă totul n-a durat decît... Dar, mai bine să povestim cum s-au petrecut lucrurile.

...Bătrînul sfîrșise tocmai ce avea de spus și acum aștepta cu ochii plecați la opincile lui mari, umplute cu paie, din care lapovița adunată afară începuse a lăsa pe covorul dinaintea tejghelei mici băltoace amestecate cu tină.

Un coșuleț acoperit cu ștergar, așezat lîngă picioarele bătrînului, dă în vileag gîtul semeț al unui cucoș pestriț și cel al unei dimigenuțe cu dop de cocean.

Și-n timpul acesta, numai în vestă și-n papuci, cu centimetrul petrecut pe după gît, așa cum îi șade bine unui meșter ceaprazar, domn'Firu Gîldău măsoară atelierul de colo-colo cu niște pași!... Da'ce pași?!

— Auzi, auzi! Nemernicii, bandiții!—strigă și amenință pe sus cu pumnii. Singurul dumitale copil, spui?

Și-n timp ce vorbește, trage așa, ca din întîmplare, cu coada ochiului, la coșulețul încărcat.

— Și ți l-au luat așa?... Nici măcar amînare, nimic?

— Nimic, boierule!—oftează vlăguit moșneagul. Iacă, azi săptămînă mi l-a îmbrăcat.

— Ticăloșii!... E.... cucoș?

— Cucoș, coane, cucoș! — încuviințează repede celălalt.

Și parcă-i vine inima la loc văzîndu-l pe „boier“ aplecat cît îl țin cozondracii și giugiulind cu arătătorul creasta moțatului.

— Nu mă lăsa, boierule!

— Să te las? Da'cum o să te las?... — strigă domn'Firu, cumpănind pe picioarele de dindărăt cucoșul.

„E vorba de-un suflet de om!“...

Și fără să ridice ochii:

— Ți-ar conveni, să zicem... de astăzi într-una?... Vreau să zic — continuă îndreptîndu-se și frecîndu-și palmele de genunchi — ți-ar conveni să-l ai acasă de azi într-o săptămînă?

— Pe cine, boierule?

— Pe cine? Auzi!... Pe el, pe fecior-tu!... Numai că să ne spui dacă-l vrei de tot, de tot, ca reformat definitiv, ori...

— Păi... — bolborosește moșneagul, căruia parcă un roi de albine i-au intrat în urechi. Da-i scump?

— Eh, scump Un cadou acolo, ăluia de face și drege... O nimica toată... Să zicem... cinci.

Și negustorul își vîră palma desfăcută în ochii bătrînului.

— ...a cîte o mie, fiecare!

— Aoleu, boierule! N-am atît, păcatele mele.

Și ca să nu greșească, mai socotește o dată în gînd cele cîteva hîrtii de-o sută mototolite în legăturica din sîn.

— Atunci, să-l amînăm! — nu se lasă nici mort ceaprazarul. Armata... ehe! Păi, știi dumneatale, moșule, ce-i armata? Prăpădul lui dumnezeu... Iad!... Și băiatul dumitale... Of, zilișoarele lui!... Dar nu-l lăsăm! Nooo! Uite, ți-l amînăm pentru la anu'. S-a făcut! Bate ici palma, norocosule! Nu zici nimic?

— Cît... boierule?

— Eh, cît?! Asta ți-e grija? În loc să zici bogdaproste... Măi, măi, parcă nu ți-ar fi copil!

Și cu un gest de admirabilă inspirație, care nu dă timp nici celui mai slab semn de împotrivire, negustorul dă fuga după cerneală roșie și toc.

— Unde zici că face? — întrebă, deschizînd casa grea de fier și așezînd pe tejghea un teanc de hîrtioare cu antet și parafă ministerială.

— La... „ifanterie“, boierule, înghite celălalt greu. La „două ș-unu ifan...“

Acum însă totul e prea tîrziu. În clipa următoare, roșu și tremurînd, domn'Firu Gîldău zvîcnește ca o explozie peste tejghea:

— La „infanterie“?—răcnește, închipuind în clipa aceea, cu pumnii strînși și bustul repezit înainte, toate armele de luptă, inclusiv „La Gogu & Gogu“ — artilerie grea.

— Mă faci să-mi pierd timpul de pomană, ai?... Eu... eu mă ocup de „infanteriști“, mă?... Mă, ticălos bătrîn!... Nemernicule, luate-ar...

În clipa aceea însă, se petrece ceva cu totul neașteptat. De jos, din coșuleț, răzbește speriat, ca o trîmbiță de bîlci, glasul cucoșului. Și... să vezi și să nu crezi. Moșneagul se trage speriat și-și face cruce. În genunchi, lîngă coșuleț, domn'Firu leagănă cucoșul, gungurindu-i cuvinte dezmierdătoare.

— Boierule! — se sperie și mai tare celălalt, auzindu-l că-ncepe să piuie ca păsările.

— Să taci, încurcă-lume ce ești!.. Afurisitule! Zici că n-ai știut că eu sînt cu „roșiorii“! Uite... numai de hatîrul lui — și iar cată cu dragoste spre cucoș — numai de hatîrul lui am să-mi calc pe inimă. Of, păcătosule, nici nu știi în ce încurcătură mă bagi! Dacă se află...

Și... s-a aflat.

Domn'Firu numai ce apucase să pigule la lumină cucoșul, cînd ușa se trîntise de perete și-n prag, o dată cu scurta învăluire de zăpadă de afară, se arătase însuși domn'Iancu Jurubiță, cel care ținea „La mitraliera de aur“.

— Îmi iei „mușterii“, așa?—tunase. Hoțule!

Și de aici... discuție.

Un sfert de ceas mai tîrziu, zgîriat, cu urechea mușcată, tîrînd după sine, ca pe un trofeu, cîrligul de tras obloanele, domn'Iancu Jurubiță își făcea anevoie loc printre calfele și ucenicii adunați ca la urs. Ceilalți ceaprazari, aflînd că-i vorba de „încălcare de teritoriu“, găsiseră că-i mai bine să nu se bage.

Hei... și cîte lucruri neplăcute n-ar mai fi ieșit la iveală dacă mai înalte urechi n-ar fi vegheat pentru liniștea și buna înțelegere din Strada Ceaprazarilor! În aceeași zi, la amiază, un ostaș cu galon roș de ordonanță și cu sufertaș, le înmînă atît domnului Firu cît și domnului Jurubiță cîte un „strict confidențial“, cu următorul cuprins:

„Ordon!

Împăcarea, fuga marș, că vă ia mama dracului pe amîndoi!“

Asta a fost.

Dar nedezmințita armonie și buna înțelegere a negustorilor se vădiră mai cu seamă în fața grelelor încercări ale celui de-al doilea război, cînd, datorită numărului copleșitor de contingente, circulația pe Strada Ceaprazarilor se făcea numai pe jos și în sens unic.

Și pentru ca nu cumva să se mai întîmple cine știe ce poveste, ca atunci cînd cu „ifanteria“, *băieții*, ce patrulau de colo-colo prin fața ceaprazăriilor ca niște neobosite santinele uitate în post, aveau datoria să te lămurească pe loc, mai înainte chiar de a fi apucat să pui mîna pe clanță.

— Cum?... Nu, vă rog! Aci servim „artilerie grea“. „Pentru cavalerie adresați-vă alături!“

Silviu GEORGESCU

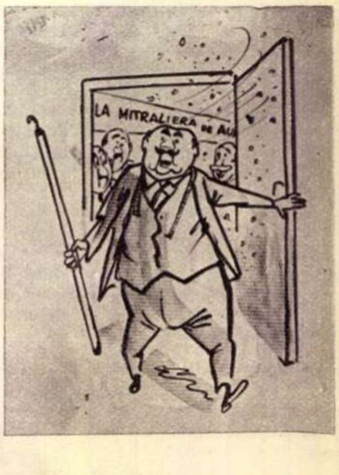

Am o idee, coane!

de F. BRUNEA-FOX

Ilustraţii de Rik AUERBACH

S-a făcut haz pe vremuri de o farsă a unei gazete ocazional satirică — 1 aprilie stimula umorul — care vrînd să ilustreze cu o enormitate delirul hoţesc al epocii carliste, a publicat o fotografie care imagina furtul Foişorului de Foc. Dispăruse peste noapte şi pe locul vechiului turn, fotografia trucată arăta un grup de oameni strînşi în jurul străjerului cu chivără pompierească, năucit de năstruşnica întîmplare. Cum asemenea întîmplări, oricît de fanteziste ar fi fost, nu mai surprindeau pe nimeni, gazeta în chestiune a publicat a doua zi o fotografie reală, înfăţişînd o sumedenie de cetăţeni veniţi să constate furtul. Caracteristic este că însăşi pojărnicia, impresionată de o gogoriţă ce putea deveni — te joci cu ingeniozitatea hoţilor! — fapt aievea, a sporit paza turnului. Ceea ce a determinat reflexia unui gură-cască. „Ăştia de la ziar, te pomeneşti că din glumă au dat o idee. Să nu ne mire că într-o noapte nişte deochiaţi or să ia Foişorul la spinare. cu pompieri cu tot“.

La drept vorbind, geniul lui 1 aprilie nu dovedise originalitate excesivă. Se inspirase pastişînd „furtul poligonului de tragere“, petrecut cu adevărat într-un oraş de provincie, în timpul unor manevre militare ce transferase vremelnic în altă parte, efectivul garnizoanei. În absenţă, terenul cazărmii fusese arendat de nişte coţcari electorali unor oieri de aiurea, în căutare de păşune. Şi cînd regimentul revenit la sediu a ieşit în dimineaţa următoare la exerciţii, a găsit poligonul transformat în tîrlă imensă, cu ţarcuri şi stînă. Oile nu se mulţumiseră numai cu iarba, ci păscuseră pînă şi momîile de paie ce serveau la simulacrul atacului cu baioneta.

Revuiştii de odinioară nici nu aveau nevoie să se ostenească pentru a descoperi şlagăre pentru cupletele de succes ale lui Tănase. Era suficient să moaie peniţa în actualitate, să pună în versuri cronica moravurilor contemporane ţinută la ordinea zilei de reporterii poliţieneşti sau judiciari, ori să dea o raită pe la parlament sau pe la Capşa, ca să-şi asigure aplauzele publicului spectator.

Niciodată meseria de avocat n-a fost mai prosperă, sălile tribunalului mai iarmaroc, aprozii de la cabinetele parchetului mai rotofei şi grefierii mai surmenaţi. Necinstea devenise o investiţie, un capital aducător de beneficii şi o virtute de mare preţ în ochii burgheziei.

Escrocheria, malversaţiunea, frauda, delapidarea, ajunseseră o artă şi o tehnică, şi îmi aduc aminte că nepreţuitul prieten N.D. Cocea era aşa de epatat ori de cîte ori ieşea la iveală o potlogărie măiastră, încît plănuise o trilogie în care să se oglindească geniul vast al răului ajuns la apogeu sub dinastia Hohenzollernilor. Îmi împărtăşise ideea triplului roman din care reţin un amănunt interesant, privitor la epigrafele menite să servească drept titlu, sau numai să preceadă simbolic fiecare volum în parte. „*Lumina*“, „*Apa*“., „*Aerul*“ — aşa chibzuia să-şi denumească ciclul.

Acea operă de jaf ce a contaminat epoca, înrăind şi mai tare lipsa de scrupule a unei burghezii oricum predispusă congenital la necinste, Cocea o vedea desfăşurîndu-se pe etape biologice şi cotropind ineluctabil sursele elementare de viaţă ale poporului. Îmi amintesc că, interesat de idee, i-am cerut să-mi precizeze cu ce material social o va eşafoda şi o va construi epic, pentru ca argumentul întreitului roman să nu cadă în alegoria pseudorealistă a temelor similare, cum mi se părea, abordate cu predilecţie de fraţii Rosny. Ca să mă lămurească, Nicu Cocea a scos din sertarul biroului un maldăr de dosare şi mape, doldora de documente — tăieturi de ziare, pagini din Monitorul Oficial, còpii din arhiva tribunalelor, scrisori de la oameni politici şi de la muncitori — toate categorisite potrivit îndreptarului pomenit mai sus.

De pildă, compartimentul etichetat „*Lumină*“ cuprindea în afară (şi pentru contrast) de piese referitoare la bezna fizică şi intelectuală a satelor cu opaiţ şi gazorniţă — o stufoasă documentare asupra faimoaselor panamale ale electricităţii (afacerea tramvaielor liberale, matrapazlîcurile primariale de la U.C.B., afacerea fabricilor de becuri etc. etc.). În enunţatul capitol intra familial şi odiseea focului. Prin această denumire se subînţelege acel lanţ de incendii ce făceau „tabula rasa“ din cogeamite antrepozite ale Statului, de exemplu, cele de la Geagoga, golite în prealabil de mărfuri, valorînd sute de milioane, şi cărăbănite în pivniţele unei şleahte de traficanţi, ocrotiţi ai oamenilor politici şi ai autorităţilor copărtaşe. De asemeni se înţelege acel răstimp de apocalipsă cînd focului îi revenea misiunea de a arde probele necinstei neguştoreşti — precum acea serie de incendii criminale de la Galaţi — însă fără să ardă şi conştiinţa vinovaţilor, puşi la adăpost de vălvătăi din bunăvoinţa prefectului de poliţie.

Pentru fişierul „*Apă*“, Cocea adunase o grămadă de documente, începînd cu cişmelele publice ciordite de nişte edili averescani şi isprăvind cu afacerea şlepurilor dunărene cumpărate de la stat cu un fleac de parale, de către un armator brăilean; cu afacerile de baraterie în care erau amestecaţi exportatori de cherestea, societăţi de asigurare şi căpitani de vapor levantini, specializaţi în scufundarea cargoboturilor în largul mării, „fără durere“.

Lumina, apa, mă rog. Rezervoare grase pentru alimentarea romanelor respective. Le cunoaştem. Dar „Aerul“? Şi în această zonă foiau profitorii. Tuburile de oxigen importate din străinătate pentru întreprinderea „Frigul“, deşi se găseau la preţ mult mai ieftin în ţară; panamaua de la I.A.R., industria aeronautică romînă, exploatată de nişte capitalişti francezi — acestea şi altele pe care le-am uitat, figurau din belşug în dosarul lui Cocea.

E regretabil că nu i-a fost dat să-şi realizeze proiectul, care ar fi îmbogăţit literatura noastră satirică cu o serie reprezentativă de figuri.

Alhimia marilor lovituri

Am pomenit mai sus de o artă a hoţiei, de o tehnică a afacerilor necurate, în floare sub regimul burghezo-moşieresc. Puricînd ziarele timpului pentru a împrospăta în memorie lucruri estompate, m-a ispitit să reconstitui, pe temeiul actelor judiciare, geneza unei lovituri, să stabilesc arborele genealogic al unui matrapazlîc. Exemplificăm.

La început a fost „ideea“. O idee eficientă încolţită în creierul unui ins. Observăm în treacăt, că în asemenea epoci malefice, „ideile“ se prăsesc ca scaieţii în Bărăgan, sau ca mormolocii în baltă, sau ca muştele în gunoaie, şi de aceea eflorescenţa lor fabuloasă pare a fi produsă prin generaţie spontană.

Un ins poartă sub o pălărie cu boruri mari, zisă „calabreză“, o idee. O ţine pitită sub pălărie de o bucată de vreme şi omul e întristat şi înciudat că n-a găsit încă prilejul s-o pună în valoare, fiindcă el ştie că ideea lui are caratele virtuale ale diamantului Koh-I' Noor, încă prizonierul bulgărelui de cărbune. Cum să-l scoată la lumină?

Omul nu are o meserie calificată. E misit. Profesiunea asta trăieşte parazitar pe spinarea societăţii, care s-a deprins s-o utilizeze pentru a-şi economisi timpul practic necesitat de diversele ei interese comerciale, active. De aceea un bun misit nu este acela care îndeplineşte o simplă funcţie de comisionar, ducînd şi readucînd o ofertă, robul umil al Providenţei ce-l miluieşte uneori cu un samsarlîc, cu o învîrteală. Un misit extra, clasa întîi, este acela care, posedînd o *idee*, creează şi împrejurările menite s-o scoată din crisalidă, s-o valorifice adicătelea, lansînd-o într-o ambianţă favorabilă.

Eroul pilduirii noastre aparţine acestei categorii superioare de misiţi cu idei şi iniţiativă. Calităţile sale i-au adus nu o dată recompensa „meritată“, uşile ministerelor îi sînt deschise, boierii nu-l lasă să facă o prea lungă anticameră, „comersanţii“ îi preţuiesc isteţimea şi relaţiile politice, sociale. Omului îi place să trăiască din belşug, să frecventeze restaurantele de lux, e straşnic amator de trufandale, traiul bun i-a rotunjit formele, „ideile“ îi garnisesc garderoba. Fireşte, fiind misit de mare clasă, nu intră în ceainăriile din Lipscani sau Văcăreşti. E unul dintre „penaţii“ Capşei.

Carevasăzică, într-o dimineaţă, sculîndu-se, simte ciripindu-i sub scăfîrlie o idee. „Nevastă, auzi?“ „Ce să aud?“ „Ascultă!“ — zice, cu bucurie, apropiind ţeasta de urechea soţiei încă toropită de somn. „Îmi cîntă în cap o idee, nevastă“. „Bine, s-o faci să-mi cumpere haina de astrahan“ — mormăie nevasta, care nu-i incredulă nici cînd picoteşte, la produsele imaginaţiei creatoare a soţului.

Vasilescu — aşa îl cheamă pe eroul nostru — s-a îmbrăcat mai repede ca de obicei, şi-a îndesat vasta-i pălărie pe cap, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu-i zboare ideea, şi a tulit-o la Capşa. S-a aşezat la masă, a comandat şvarţul şi sorbind, a făcut un tur cu privirea în local. Hm! încă nimeni de soi. Cîţiva poeţi, un critic literar, un profesor puţintel boem...

— Neculai — se adresă încetişor chelnerului — conu' Strunga e în Bucureşti?

— Nu-l văzui de cîteva zile.

— Da' conu Costache Bursan?

— Ce să caute în Bucureşti? E la

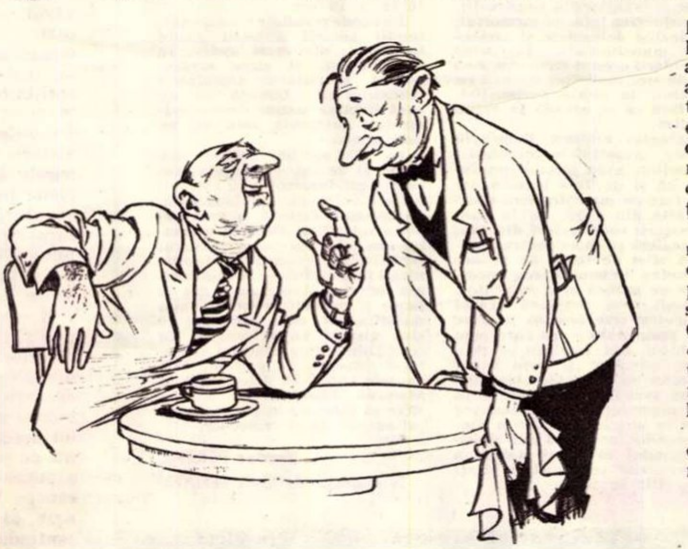

ţară. Pîn' la deschiderea Camerei mai e o săptămînă.

— Măi să fie! — făcu contrariat. Nimeni!

— Îl zării aseară pe conu' Tony — zise chelnerul serviabil. Îl ştia pe Vasilescu şi-i preţuia galantomia. Bun client, consumator de delicatese, de băuturi exotice...

— Care Tony, bre?

— Conu' Tony Iliescu, preşedintele Senatului. Numai el a sosit înainte de deschiderea Parlamentului.

— Aa! Mersi — şi căzu pe gînduri.

În ziua aceea, personajul în chestiune nu se arătă la cafeu şi de aceea Vasilescu exhiba o mutră posomorîtă.

Hotărî să-l caute la „Union“, unde trăgeau de obicei parlamentarii din provincie.

— Ce te aduce pe la mine, Vasilescule?— îl întrebă cu familiaritate.

— Coane Tony, să vedeţi, mi-a venit o idee. O să-mi răspundeţi poate că Bucureştiul geme de idei şi că pentru una în plus nu merita să vă deranjez. Mă cunoaşteţi şi ştiţi că ideile mele nu-s din cele răsuflate, doi bani grămada. Nici nu îndrăzneam să vin cu vreun ciuruc.

— Grozav eşti, Vasilescule! Hă! Hă! Mă amuzi. S-o aud.

— Coane Tony, am o afacere mixindrilică, formidabilă. E de importat ieftin, un stoc de vacufuri, uşor de plasat la noi.

— Cum, mă? Vacufuri?

— Vacufuri, cucoane. Aproape pe degeaba le obţinem.

— Habar n-am ce-i aia, dar dacă zici că merg la noi...

— Ca pîinea caldă, cucoane.

— Şi? Vrei autorizaţie?

— Autorizaţie, da' şi devize.

— Devize e mai greu.

— Greu pentru unul ca mine, coane Tony. Pentru dumneavoastră, iertaţi-mi îndrăzneala, e fleac. Fleac pe băţ, coane.

— Ţi-o fi trebuind cine ştie cît, bre Vasilescule, ca şi cum devizele s-ar căpăta iac-aşa...

— Da' ce, cucoane, le cer pentru mine? Mai mult decît un comision, nici nu rîvnesc. Am informaţii că există disponibil la Banca Naţională.

— Toate le ştii, măi Vasilescule. Bine, să încerc. Vino mîine după răspuns. Cum ai spus că se cheamă alea?

— Vacufuri, cucoane.

— Parcă am auzit de aşa ceva.

— Se poate. Să nu le confundaţi cumva cu guano. Alea sînt altă marfă, dar n-au curs în momentul de faţă.

Vasilescu, zis Cantalup, pentru că îi plăceau trufandalele, plecă satisfăcut. „Ideea“ începea să sclipească. Dădu o raită prin Blanduziei, unde chifteau în cîte o cămăruţă ticsită cu mape şi maculatură nişte ciudate întreprinderi adăpostite sub o firmă cu inscripţia „Import-Export, Compensaţie şi Clearing“. Acolo se sfătui cu patronii, care cunoscîndu-l renunţau la teatrul cu registrele peste care se adînceau cînd vizitatorii nu erau de ai casei. Rezultatul se traduse cu un ghemotoc de bancnote, arvună la afacerea la care-i cointeresa şi pe ăştia. Intră la frizeria americană unde se ferchezui şi-şi administră o frecţie cu lavandă englezească. Nu uită să inspecteze băcănia Dragomir Niculescu, de unde tîrgui o cutie cu caviar, una cu camembert franţuzesc, vinaţuri străine, după ce fireşte se trată înainte cu coniac „trei stele“ şi niscai mizilic ciocoiesc. Se urcă în maşină. Şoferii îl cunoşteau.

— A fost zi bună, coane Vasilescule, făcu taximetristul, ginind pachetul pîntecos şi aerul jovial al clientului.

— Trebuie să iasă, bre. Altminteri nu se poate.

— Bravo — îl întîmpină nevasta — văd că ideea a început să se mişte. Nu vreau astrahan. Vreau vizon, trandafirule.

★

În ăst timp, în cabinetul lui Dorel Dumitrescu, guvernatorul Băncii Naţionale, se desfăşura următorul dialog:

— Tony dragă, înţelege că nu se poate.

— Lasă prostiile, ştiu că ai disponibil de devize.

— Da' nu pentru afaceri aiurea.

— Cum, vacufurile sînt neserioase cînd nu găseşti una pe piaţă şi comercianţii dau din colţ în colţ şi nu izbutesc să facă faţă cererilor? La nevoile publicului nu te gîndeşti?

— Ce-o să spuie Dinu cînd o afla? Ştii cît e de strîns cînd e vorba de devize. Şi apoi, să-ţi mărturisesc drept habar n-am ce sînt vacufurile.

— Dorele, mă uimeşti. Te pomeneşti că le confuzi cu guano? Alea sînt altceva şi nici n-aş fi intervenit, fiindcă piaţa e plină şi nu au preţ.

— Bine, Tony. M-ai convins. Ce face coana Valentina? Transmite-i omagiile mele.

★

— Vasilescule, s-a făcut. Cum aranjezi transferul, cum te înfiinţezi la hotel.

— Vai de mine, coane Tony. Vin cu banii în dinţi.

— Bagă de seamă la limbă, să nu se afle.

— Ferit-a sfîntu'. Doar mă cunoaşteţi, coane. Cînd e să fiu mut, sînt cît trei. Asta-i calitatea unui misit de clasă mare.

★

Am încercat să jalonez itinerarul unei „idei“, de la origine şi pînă la ultima sa etapă victorioasă. Mi-a fost dificil s-o urmăresc prin toate şerpuişurile călătoriei sale, ce-şi lărgea mereu albia, alimentată de afluenţii atîtor venalităţi burgheze.

Cînd afacerea a explodat în parlament, s-a văzut cu o stupoare la care deputaţii regimului carlist ar fi trebuit să fie imunizaţi, că e suficientă o idee, oricît de absurdă, de gazoasă, de fantomală, pentru ca imediat să găsească sprijinitori în cercurile politice şi bancare din moment ce se arată lucrativă. Ideea lui Vasilescu-Cantalup a făcut o imensă gaură în visteria statului, prin care a curs spre buzunarele interesaţilor zeci de milioane. Dezbaterile judiciare au scos la iveală o galerie de aventurieri, politicieni, samsari, funcţionari superiori, care se năpustiseră orbeşte pe această pleaşcă născocită de un misit ingenios. Zeci de milioane, în vreme ce populaţiei muncitoare i se drămuia pîinea.

E una din sumedenia de afaceri ale epocii carliste, acea „splendidă pestilenţă“, cum o definise Cocea, împrumutînd-o dintr-o scenă din „Noaptea regilor“. Din tot acel tacîm de acuzaţi, dedulciţi din „ideea“ lui Vasilescu, numai misitul a ispăşit vina. Şi s-a mai găsit un desenator care şi-a ascuţit „bisturiul“, dar nu pe conu Tony care s-a ales doar cu o săpuneală din partea şefului partidului liberal, sau pe Dorel Dumitrescu, obligat să demisioneze, ci pe autorul iniţial al escrocheriei prezentîndu-l în chip de gambrinus călare pe butoi şi ţinînd în mînă un cantalup.

UN MESAJ AJUNS LA DESTINAŢIE

În toamna anului trecut, se lucra la instalarea gazului metan în clădirea şcolii medii de muzică din Cluj — o casă veche, aflată lîngă biserica franciscanilor din piaţa Carolina. Spărgînd unul din bătrînii pereţi ai sălii festive, sub o cărămidă, instalatorii găsiră un plic. Fodor Sandor şi Donabont József, cei doi instalatori care lucrau aci, deschiseră plicul şi constatară uimiţi, că el conţine o scrisoare datată şi zidită în perete, cu 52 ani în urmă, de către nişte zidari care lucraseră aci pe vremea aceea.

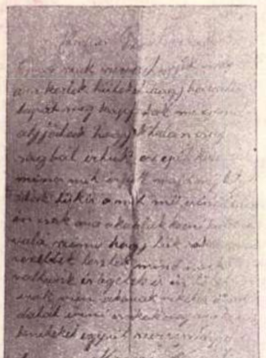

Mesajul lui Marosán József şi Kováts Béla

Clădirea in care a fost descoperit manuscrisul

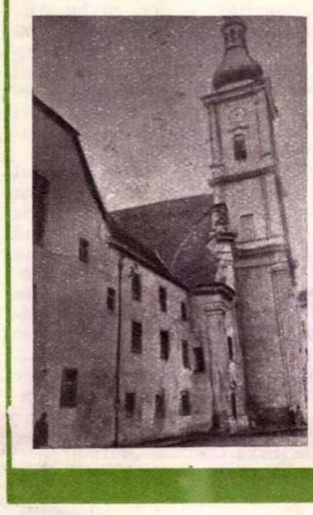

„Dragi colegi!

Eu, unul dintre oamenii sindicatului, vă rog ca, dacă o să găsiţi această scrisoare , să nu credeţi cumva că am scris-o în bătaie de joc. Despre construcţie nu avem ce să scriem. O să vedeţi şi voi, ce am lucrat. Eu atîta vreau sa vă rog: e probabil că voi veţi fi cu mult mai organizaţi decît noi — şi chiar trebuie să fiţi. Mai mult nu scriu. Nu vreau să vă scriu anecdote. Vreau numai să vă rog să vă organizaţi împreună.

Asta vă scriu

Marosán József

Kováts Béla“

Cluj, 1 septembrie 1905.

Oare ce gînduri, ce idei i-o fi determinat pe cei doi zidari să scrie această scrisoare şi s-o zidească în perete? Nu se ştie.

Dar să vedem ce se întîmpla în 1905.

La 8 ianuarie 1905, în localul din str. Kossuth Lajos nr. 17 (casa cu numărul 24 de acum) se ţinea şedinţa plenară profesională a muncitorilor constructori din Cluj. Plenara alese o conducere. În afară de aceasta, s-a mai procedat la alegerea unei comisii de cenzori formată din 3 membri şi a unui comitet format din 9 membri. În unanimitate, adunarea generală a însărcinat conducerea să întocmească un memoriu pe care să-l prezinte patronilor, cerînd organizarea şi reglementarea condiţiilor de muncă şi a salariilor angajaţilor din construcţii.

Conducerea întocmi memoriul, cuprinzînd doleanţele şi pretenţiile muncitorimii. În urma prezentării acestui memoriu, s-au dus de mai multe ori discuţii cu patronii, la sediul corporaţiei, dar fără să se ajungă la vreun rezultat.

Inginerul arhitect Remenyik Károly, preşedintele corporaţiei patronilor, avea greşita convingere că şi de data aceasta are de-a face cu muncitorimea neorganizată din 1902, an în care muncitorii constructori din Cluj încercaseră să lupte pentru reducerea zilei de lucru de 12 ore şi pentru îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi a salariilor. Patronii însă reuşiseră atunci să neutralizeze această mişcare prin promisiuni — pe care apoi nu le-au mai împlinit — prin vorbe mieroase şi prin tonul protector cu care erau obişnuiţi. Nu au avut însă în vedere că în 1903 muncitorii constructori vor intra în uniunea pe ţară a constructorilor, devenind prin aceasta, membri ai marii tabere a muncitorilor constructori aflaţi pe poziţia luptei de clasă.

La 9 april, preşedintele Racz József convoacă din nou adunarea generală, în faţa căreia îşi face raportul asupra tratativelor rămase fără rezultat, în urma refuzului patronilor de a da curs pretenţiilor formulate de muncitori. La această adunare au participat peste 500 muncitori constructori, iar după raportul preşedintelui s-a hotărît în unanimitate, greva profesională.

Atitudinea muncitorimii a stîrnit furia patronilor. Inginerul arhitect Remenyik Károly a denunţat autorităţilor poliţieneşti douăzeci de muncitori acuzaţi că ar fi ridicat avansuri a căror contravaloare nu au prestat-o încă prin muncă şi a cerut, cu ajutorul forţei publice, silirea lor, să reia lucrul. Bineînţeles, poliţia de atunci s-a grăbit să îndeplinească dorinţa patronilor, escortînd pe muncitorii respectivi pînă la locul de muncă; deşi ameninţaţi de oamenii poliţiei, ei au refuzat să lucreze. De altfel, Remenyik aranjase să-i fi aduşi cu forţa şi muncitorii care nu avuseseră avansuri, ba nici nu lucraseră vreodată la el.

Văzînd patronii că toate eforturile şi victoriile lor s-au dovedit a fi lipsite de eficacitate, acceptară de nevoie să înceapă tratativele cu delegaţii muncitorilor, şi — drept rezultat al acestor tratative, ei dădură loc pretenţiilor formulate în memoriu, încheind primul „Regulament“ asupra raporturilor de muncă. Acest regulament prevedea reducerea zilei de lucru de la 12 la 10 ore.

De aceste rezultate erau nemulţumiţi autorii scrisorii găsite în perete; din acest motiv, în mesajul lor, ei atrag atenţia asupra necesităţii organizării muncitorimii. Dovadă că au avut dreptate o constituie evenimentele petrecute abia un an mai tîrziu.

La 30 aprilie 1906 — deci acum 51 de ani — „Regulamentul“ cu pricina expira, iar patronii nu mai voiră să-l prelungească. În prima sîmbătă, o dată cu plata salariilor, fiecărui muncitor i se eliberă şi cartea de lucru, iar muncitorii constructori organizaţi fură excluşi de la continuarea lucrului. Acceptau să dea de lucru şi pe mai departe numai muncitorilor care declarau că sînt dispuşi să muncească în condiţiile regulamentului unilateral întocmit de patroni. Iată cauzele care l-au determinat pe Marosán József şi pe Kováts Béla să zidească în perete mesajul adresat de ei urmaşilor.

Bruder FERENC

În romîneşte de Gelu PERIANU

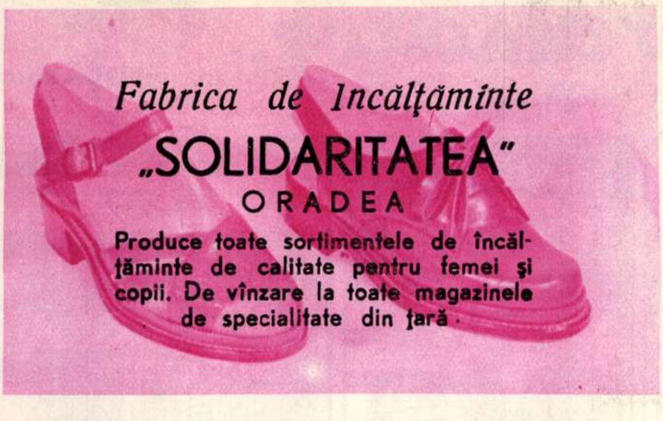
Fabrica de Încălțăminte

„SOLIDARITATEA"

ORADEA

Produce toate sortimentele de încălțăminte de calitate pentru femei și copii. De vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

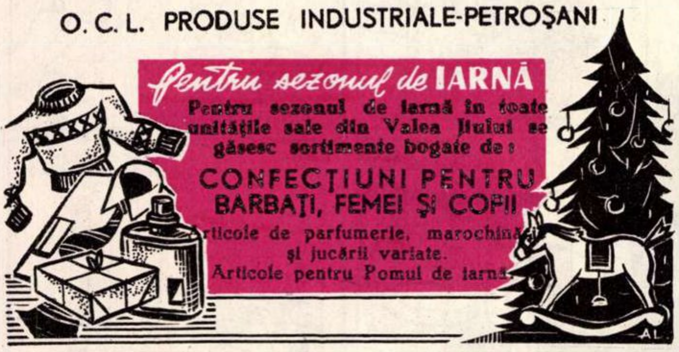
O. C. L. PRODUSE INDUSTRIALE-PETROȘANI

pentru sezonul de **IARNĂ**

Pentru sezonul de iarnă în toate unitățile sale din Valea Jiului se găsesc sortimente bogate de:

CONFECȚIUNI PENTRU BARBAȚI, FEMEI ȘI COPII

Articole de parfumerie, marochinărie și jucării variate.

Articole pentru Pomul de iarnă.

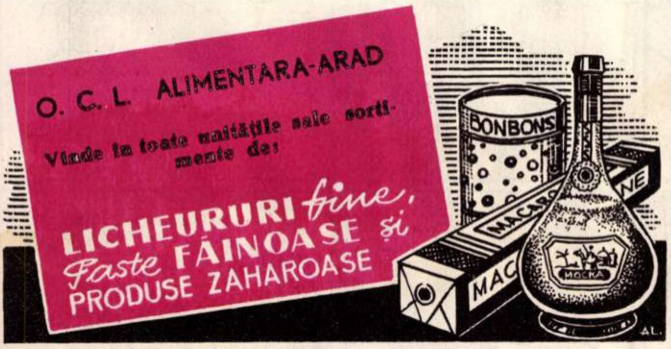
O. C. L. ALIMENTARA-ARAD

Vinde în toate unitățile sale sortimente de:

LICHEURURI *fine*,
Paste **FĂINOASE** *și*
PRODUSE ZAHAROASE

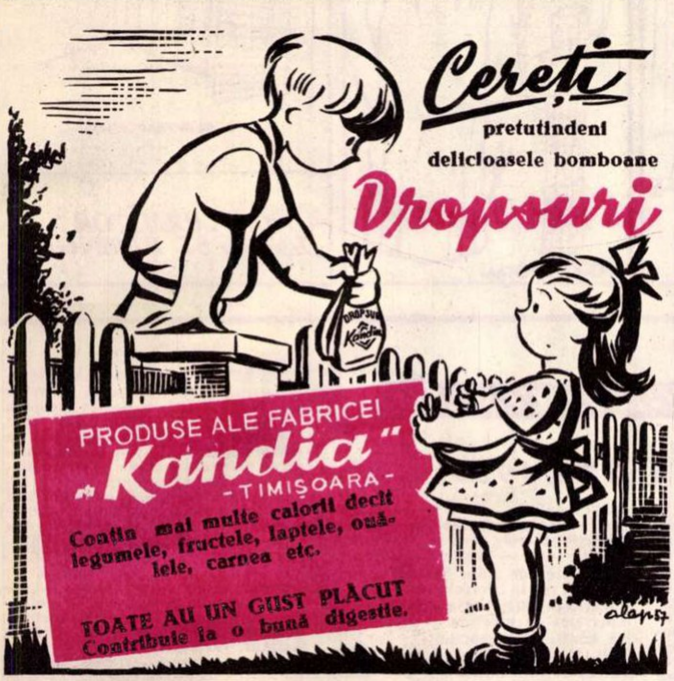
Cereți

pretutindeni

delicioasele bomboane

Dropsuri

PRODUSE ALE FABRICEI
„Kandia"
-TIMIȘOARA-

Conțin mai multe calorii decît legumele, fructele, laptele, ouăle, carnea etc.

TOATE AU UN GUST PLĂCUT
Contribuie la o bună digestie.

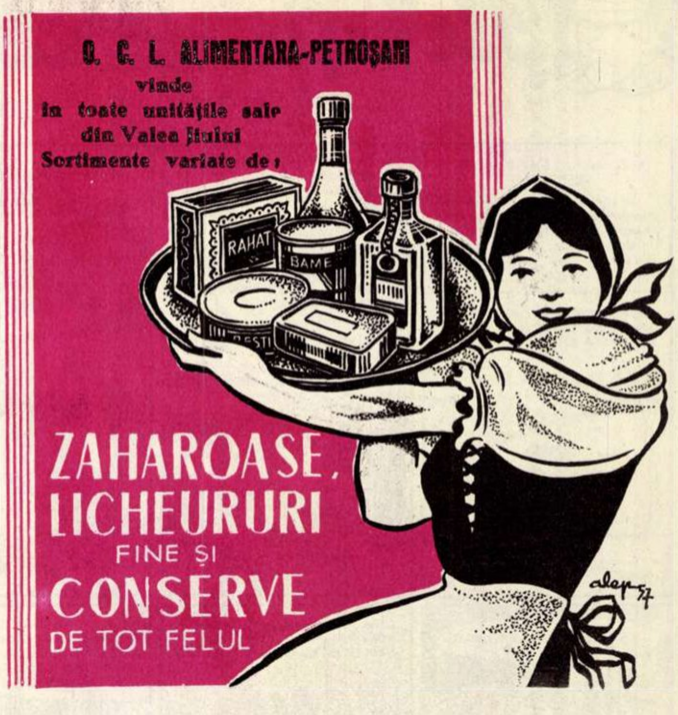
O. C. L. ALIMENTARA-PETROȘANI

vinde
în toate unitățile sale
din Valea Jiului
Sortimente variate de:

ZAHAROASE,
LICHEURURI
FINE ȘI
CONSERVE
DE TOT FELUL

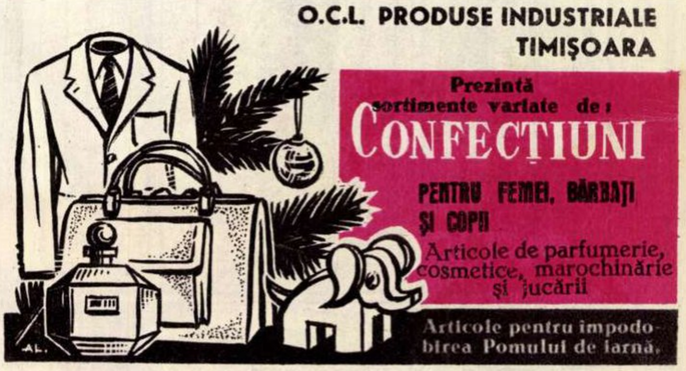
O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE
TIMIȘOARA

Prezintă sortimente variate de:

CONFECȚIUNI

PENTRU FEMEI, BĂRBAȚI ȘI COPII

Articole de parfumerie, cosmetice, marochinărie și jucării

Articole pentru împodobirea Pomului de iarnă.

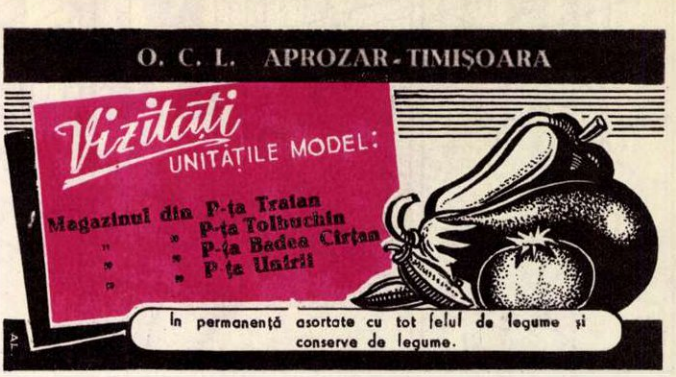
O. C. L. APROZAR-TIMIȘOARA

Vizitați
UNITĂȚILE MODEL:

Magazinul din P-ța Traian
„ „ P-ța Tolbuchin
„ „ P-ța Badea Cîrțan
„ „ P-ța Unirii

În permanență asortate cu tot felul de legume și conserve de legume.

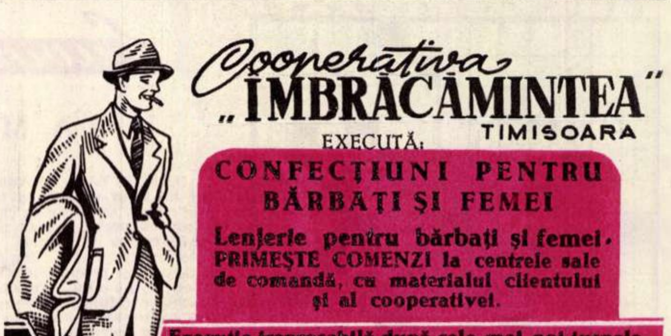
Cooperativa
„ÎMBRĂCĂMINTEA"
TIMIȘOARA

EXECUTĂ:

CONFECȚIUNI PENTRU BĂRBAȚI ȘI FEMEI

Lenjerie pentru bărbați și femei. PRIMEȘTE COMENZI la centrele sale de comandă, cu materialul clientului și al cooperativei.

Execuție ireproșabilă după cele mai noi jurnale de modă.

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!
Bobiță, detectiv amator..

DE GEORGE VOINESCU

CAPITOLUL XIV: „CABANA GROAZEI"

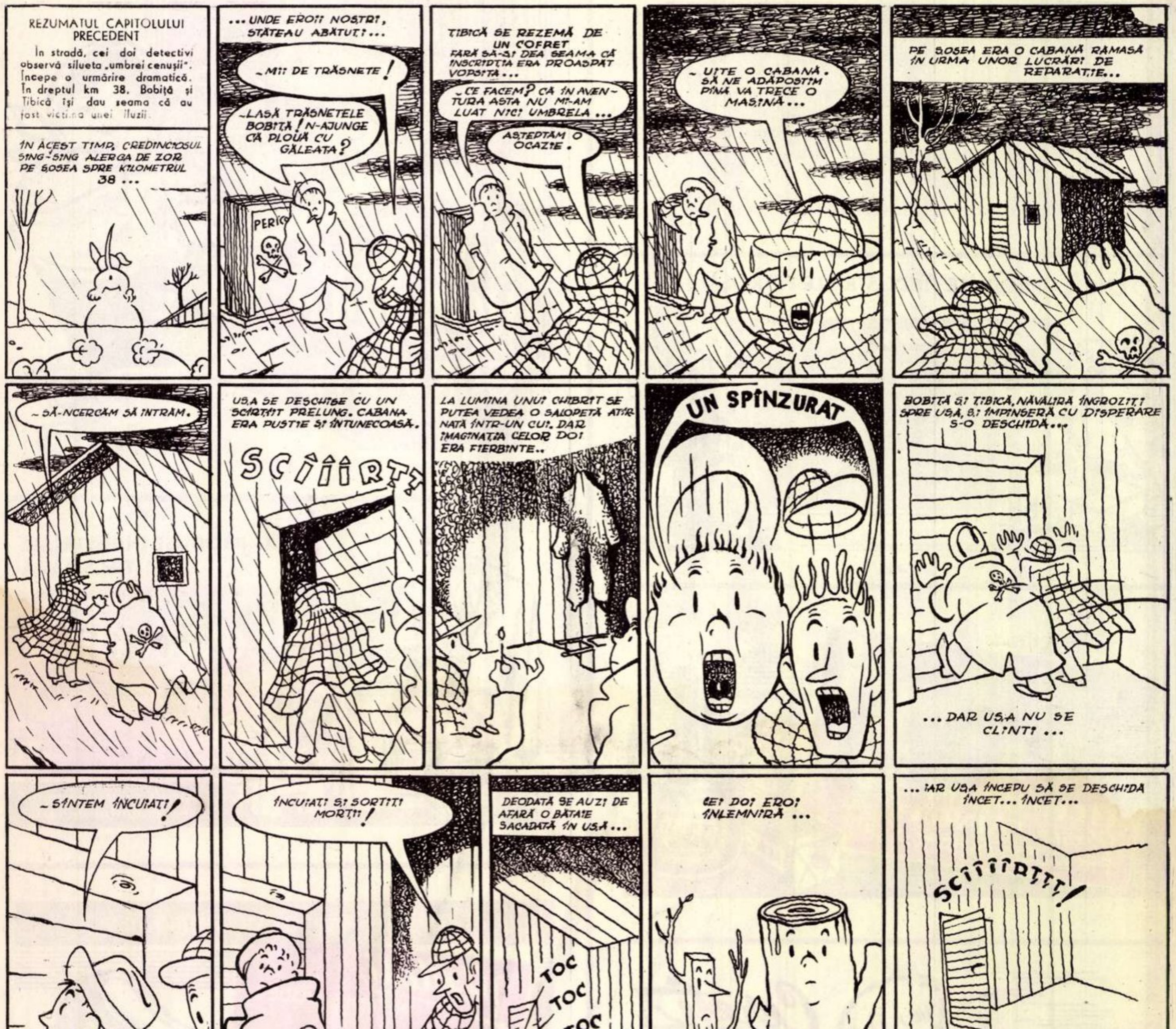
REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT
În stradă, cei doi detectivi observă silueta „umbrei cenușii". Începe o urmărire dramatică. În dreptul km 38. Bobiță și Tibică își dau seama că au fost victima unei iluzii.
ÎN ACEST TIMP, CREDINCIOSUL SING-SING ALERGA DE ZOR PE ȘOSEA SPRE KILOMETRUL 38 ...
... UNDE EROII NOȘTRI, STĂTEAU ABĂTUȚI ...
– MII DE TRĂSNETE!
– LASĂ TRĂSNETELE BOBIȚĂ! N-AJUNGE CĂ PLOUĂ CU GĂLEATA?
PERIC
TIBICĂ SE REZEMĂ DE UN COFRET FĂRĂ SĂ-ȘI DEA SEAMA CĂ INSCRIPȚIA ERA PROASPĂT VOPSITĂ ...
– CE FACEM? CĂ ÎN AVENTURA ASTA NU MI-AM LUAT NICI UMBRELA ...
AȘTEPTĂM O OCAZIE.
– UITE O CABANĂ. SĂ NE ADĂPOSTIM PÎNĂ VA TRECE O MAȘINĂ ...
PE ȘOSEA ERA O CABANĂ RAMASĂ ÎN URMA UNOR LUCRĂRI DE REPARAȚIE ...
– SĂ-NCERCĂM SĂ INTRĂM.
UȘA SE DESCHISE CU UN SCÎRȚÎIT PRELUNG. CABANA ERA PUSTIE ȘI ÎNTUNECOASĂ.
SCÎÎÎRȚȚ
LA LUMINA UNUI CHIBRIT SE PUTEA VEDEA O SALOPETĂ ATÎRNATĂ ÎNTR-UN CUI. DAR IMAGINAȚIA CELOR DOI ERA FIERBINTE..
UN SPÎNZURAT
BOBIȚĂ ȘI TIBICĂ, NĂVĂLIRĂ ÎNGROZIȚI SPRE UȘĂ, ȘI ÎMPINSERĂ CU DISPERARE S-O DESCHIDĂ ...
... DAR UȘA NU SE CLINTI ...
– SÎNTEM ÎNCUIAȚI!
ÎNCUIAȚI ȘI SORTIȚI MORȚII!
DEODATĂ SE AUZI DE AFARĂ O BĂTAIE SACADATĂ ÎN UȘĂ ...
TOC
TOC
TOC
CEI DOI EROI ÎNLEMNIRĂ ...
Voinescu
... IAR UȘA ÎNCEPU SĂ SE DESCHIDĂ ÎNCET ... ÎNCET ...
SCÎÎÎÎRȚȚȚ!
... ȘI ÎN PRAG APĂRU ...
CAP. URMĂTOR: „LAȚUL SE STRÎNGE"

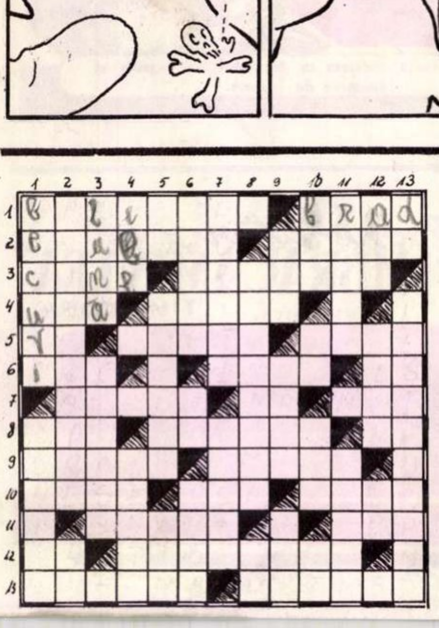
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Cuvinte încrucișate

LA MULȚI ANI, 1958!

ORIZONTAL: 1) Anul Nou ieșit de sub tipar — Plantă tot timpul anului verde, se aduce în casă de Anul Nou, ca purtătoare de noroc. 2) Îl întîmpinăm cu bucurie, muzică și veselie (2 cuv.) — Transmite muzică, știri și prima felicitare de Anul Nou. 3) La anul... în ziua de 31 decembrie (Mold.) — Îi auzim vocea la radio chemîndu-ne la dans și veselie în seara de revelion. 4) Plasă de prins pește — Ocol! 5) A doua notă muzicală — Traista cu povești și învățăminte pentru mari și mici (pl.) — Feeric luminate, gătite sărbătorește, în noaptea de revelion așteaptă oaspeții. 6) Parte dintr-un cerc — Și în noaptea de revelion pîndește tinerele perechi cu arcul și săgețile sale — Eugen Stamate. 7) În noaptea de Anul Nou se capătă sub vîsc sau la „Perinița" — Ține — Un articol mititel! 8) Lamă tocită — Epigrame în plăcintă — Poftim. 9) Să trăiți, să îmbătrîniți... (pl.) — Ulii. 10) În noaptea de Anul Nou sînt încărcate cu mîncăruri și băuturi — Astfel — Producător de in. 11) Le schimbă între ei logodnicii, dar adesea sînt dăruite și cu prilejul Anului Nou — Diminutiv feminin. 12) Sodiu — Picturi. 13) A pune șaua pe cal — Actor.

VERTICAL: 1) Depozit casnic de alimente, bine... scuturat de revelion — Se aprind toate în noaptea Anului Nou. 2) Sărbătorirea unui eveniment — În careu e unul, noi vă dorim cît mai mulți. 3) A douăsprezecea parte dintr-un an — Vestminte. 4) Pronume — Venituri anuale încasate fără muncă de capitaliști și marii proprietari. 5) Bine! — Cele de brad sînt iarna împodobite cu nea și... jucării — Apă în Franța. 6) Trăsură ușoară cu patru roți — Glasul trompetei — ... ca zăpada. 7) Poleite cu aur — Așa cum e fiecare om în noaptea de revelion. 8) Aninară — Diftong. 9) Comună în Pirineii Orientali — Dreptul lui Grivei după ospățul revelionului (pl.) — Metal scump. 10) Zadar — O casă golită... de vocale — Literă chirilică — Rît! 11) Intermezzo sentimental — Prima zi a anului. 12) Ciudă! — Sfîrșitul zilei la gura sobei (pl.) — Posezi. 13) Prima felie de cozonac! — Aici puteți petrece revelionul numai dacă v-ați reținut locuri din vreme.

ÎN JURUL GLOBULUI

START

● Z.G. Romanova, una dintre activistele de seamă ale mișcării sportive din Uniunea Sovietică, a sărbătorit anul acesta aniversarea a 50 de ani de viață și 30 de ani de activitate sportivă. Cariera sportivă a început-o ca profesoară de educație fizică, practicînd în același timp atletismul, gimnastica și baschetul. În anul 1934 a înființat pe lîngă Stadionul Pionierilor din Moscova prima școală de atletism, care a dat numeroși atleți ai U.R.S.S. De 10 ani ea antrenează atleții juniori ai Moscovei. La Congresul I.A.A.F. de la Melbourne, Romanova a fost aleasă președintă a comitetului feminin din I.A.A.F.

● Încă un oraș din Cehoslovacia va avea în curînd stadion de iarnă. Este vorba de orașul Hradec Kralove, unde lucrările noului stadion sînt în curs de terminare. Stadionul va avea tribune de beton cu o capacitate de 15.000 locuri. Toți tinerii care vor lucra 100 ore de muncă voluntară vor primi dreptul de a patina cîtva timp pe patinoarul noului stadion fără a plăti nici un fel de taxe.

● Curînd va avea loc pe stadionul Olimpic din Melbourne o festivitate deosebită: în prezența celor mai buni sportivi australieni va fi dezvelită placa comemorativă de bronz cu numele tuturor campionilor olimpici de la J.O. desfășurate anul trecut.

● În cadrul unei curse internaționale de maraton, desfășurată la Istambul, concurentul grec Mandalos a ajuns la sosire o oră după ce arbitrii își strînseră „instrumentele" și după ce îngrijitorul închisese porțile stadionului. Mandalos n-a stat pe gînduri și a început să bată în poartă. Într-un tîrziu, istovit, s-a prăbușit. Ridicat, a fost dus pe pista de atletism la finiș și de acolo la infirmeria stadionului. Totuși pînă la urmă a fost descalificat, deoarece a „folosit ajutor străin".

FINIȘ

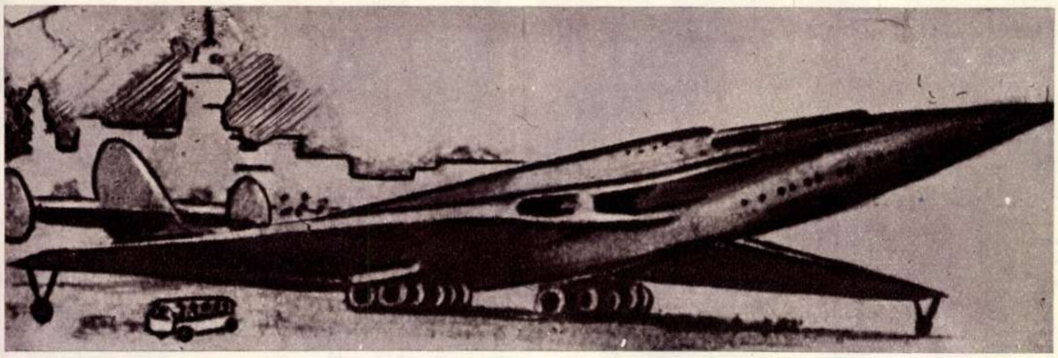

AVIONUL ATOMIC nu va întîrzia să devină un mijloc rapid de călătorie pe căile văzduhului. Într-o carte apărută recent la Moscova, cu titlul „UTILIZAREA MOTOARELOR ATOMICE ÎN AVIAȚIE" se dau amănunte interesante asupra principiilor ce vor sta la baza construcției avioanelor atomice.

În fotografie: modelul unui uriaș avion acționat de atom. Este interesant de remarcat diferența de dimensiuni dintre acest gigant și autocarul din stînga — jos.

RECLAMĂ INGENIOASĂ. Cînd nu ai destui clienți și vrei totuși să rezişti concurenței, recurgi la cele mai năstrușnice mijloace. Proprietarul unui mic restaurant din Tokio a găsit un mijloc original de a-și asigura clientela necesară ieșind în stradă zilnic, în jurul orei prînzului, și dejunînd în fața intrării restaurantului său spre a face poftă trecătorilor...

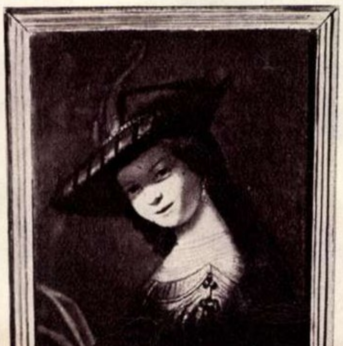

TOTUȘI, REMBRANDT. Tabloul acesta a fost cumpărat în urmă cu 52 ani, la prețul de 5 lire, de către familia londoneză Coriette. Unul dintre membrii ei, maiorul Hubert C. Coriette, susținea ani în șir că este vorba de un autentic Rembrandt. Nimeni nu l-a crezut. Acum, la 18 luni de la moartea ofițerului englez, restauratorul Reg Winder, cercetînd cu atenție tabloul, s-a convins că într-adevăr este vorba de o valoroasă operă a marelui Rembrandt, unul din numeroasele portrete înfățișînd-o pe soția pictorului.

NUNTĂ ÎN GHANA. Mirele, H. Marrah, are toate motivele să se mîndrească: la un recent concurs de frumusețe, mireasa a fost aleasă Miss Ghana.

RENAZIFICARE. Printre multe alte simptome evidente ale renașterii nazismului în Germania de Vest este și scoaterea de la lada de gunoi a decorațiilor hitleriste de tristă amintire, care acopereau cîndva piepturile călăilor. La Bonn, o ată cu înjghebarea Bundeswehr-ului, „Crucea de ier" și alte asemenea decorații sînt din nou n modă.

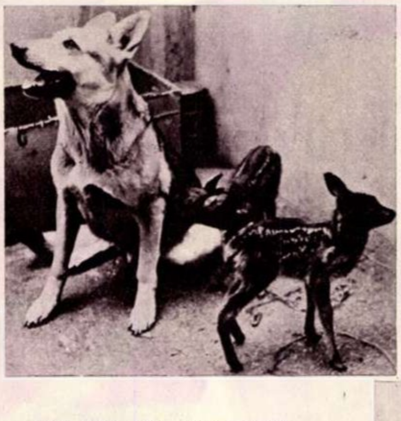

DOI PUI DE CĂPRIOARĂ, rămași... orfani într-o pădure din Germania, și-au găsit o mamă adoptivă: o cățelușă, care îi alăptează cu... dragoste maternă.

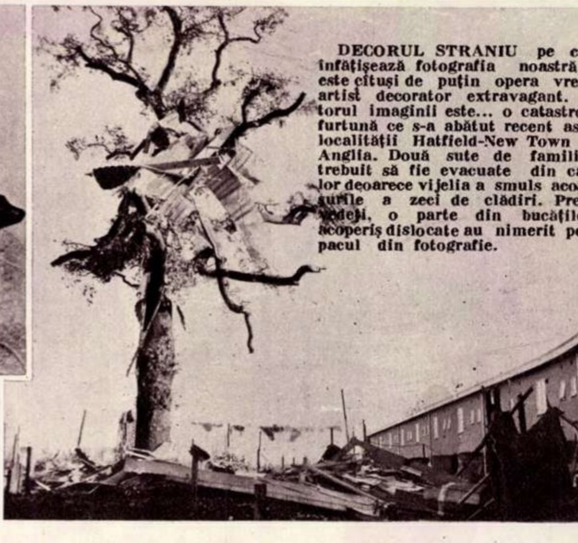

DECORUL STRANIU pe care-l înfățișează fotografia noastră nu este cîtuși de puțin opera vreunui artist decorator extravagant. Autorul imaginii este... o catastrofală furtună ce s-a abătut recent asupra localității Hatfield-New Town din Anglia. Două sute de familii au trebuit să fie evacuate din casele lor deoarece vijelia a smuls acoperișurile a zeci de clădiri. Precum vedeți, o parte din bucățile de acoperiș dislocate au nimerit pe copacul din fotografie.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR
3 luni : 19·50 lei
6 luni : 39 lei
un an : 78 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Bibl. Ref.

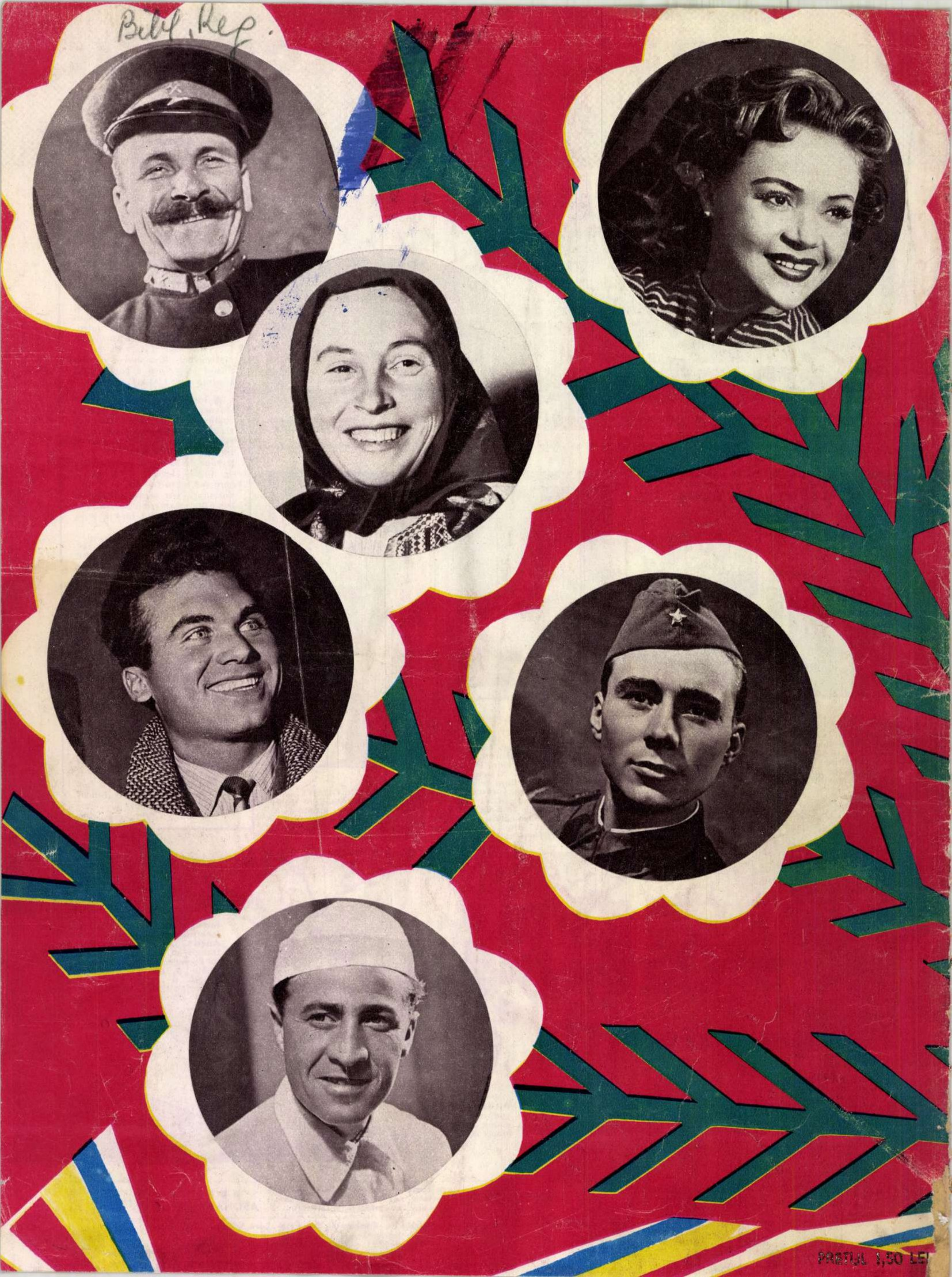

PRETUL 1,50 LEI

Trecuseră multe primăveri, calfa pantofarului se căsătorise, plecase de la meşter, iar acum se auzea peste şapte străzi glasul lui gros înjurînd ucenicul; băieţii care se jucaseră cîndva „de-a hoţii şi vardiştii“ îşi făceau acum armata şi trimiteau, de pe acolo pe unde se aflau, răvaşe scurte şi scrise anapoda, fetiţelor care încetaseră să mai sară coarda şi care acum se îmbrăcau cu rochii înflorate şi răspundeau obraznic mamelor lor: „Dar ce, tu mi-ai cerut părerea înainte de a te mărita?... Păi, atunci!...“ Portarul asurzise şi se încurca teribil încercînd să cînte la acordeon ciudatul lui tango. În ce mă priveşte, eu continuam să întreb:

— Este vreo scrisoare pentru mine?

— Nu, domnule — răspundea poştaşul. Azi n-aveţi nimic. Mîine, desigur.

— V-aţi uitat bine? — întrebam.

Puţin supărat, poştaşul îmi răspundea:

— Eu mă uit totdeauna bine, domnule. Trebuie să mai aşteptaţi.

— Negreşit! Am să aştept. Scrisorile trebuie aşteptate. Mai ales cînd vin de departe. Uneori trebuie să le aştepţi timp îndelungat.

Eram tare amărît; mi-era ciudă pe toţi locatarii casei cărora le veneau scrisori, uram mutrele lor vesele în clipa în care-şi primeau plicurile din mîinile factorului. Mi se părea că frazele închise în plicurile acelea mi se furaseră pur şi simplu, că mie mi se cuveneau, că eu trebuia să le citesc, să plîng sau să rîd, şi că doar ghinionul făcea ca ele să ajungă mereu în alte mîini. Îmi forţam memoria în legătură cu oamenii cunoscuţi cîndva. În închipuirea mea reînviau vechi prietenii sau scurte întîlniri cu oameni ale căror trăsături au dispărut de mult din amintire. Mă purtau gîndurile la o femeie pe care o iubisem la douăzeci de ani. Zile întregi îmi stăruia în gînd amintirea vreunui individ cu care avusesem legături de prietenie. Îmi închipuiam că tocmai omul ăla îmi va scrie. Ajunsesem chiar la tulburătoarea certitudine că, azi, mîine, voi primi o scrisoare de la el; retrăiam în gînd clipele, bune sau rele, petrecute împreună: dispute, plimbări, discuţii de miez de noapte, controverse, confidenţe; din trecutul îndepărtat, smulgeam amintirea gesturilor sale, a cuvintelor şi zîmbetelor. Şi ştiam că el, numai el, îmi va scrie odată. Cîteva zile de-a rîndul am trăit astfel; apoi mi-am amintit că omul murise de mai mulţi ani şi că eu însumi zvîrlisem un pumn de ţărînă peste sicriul lui.

Ei, da! Mi se furau scrisorile şi se dădeau altora; o simţeam. Sînt un om bătrîn şi în fiecare dimineaţă, puţin mirat, salut răsăritul soarelui; ştiu prea bine că sfîrşitul mi-e pe aproape; ştiam că, dacă, în sfîrşit, am să primesc o scrisoare, n-am să mor ca un singuratic.

Da, îi uram pe toţi cei ce primeau scrisori; aveam sentimentul omului care priveşte neputincios la fericirea altuia, neîmpărtăşită; era un sentiment penibil, un fel de amestec de dragoste şi ură.

„Ce dumnezeu or fi făcînd ei cu scrisorile astea? — gîndeam. Şi, în general, la ce le-or fi trebuind scrisori? Au cămine, copii, oameni în jur — pe cînd eu, eu n-aştept decît o scrisoare“.

Ajunsesem să-i ştiu aproape pe toţi locatarii care primeau scrisori şi de unde soseau ele. Ştiam că tînăra aceea roşcată, care stătea adesea pe balcon şi citea, primea scrisori de la logodnicul aflat într-un oraş îndepărtat. Logodnicul trimitea scrisori în plicuri albastre; pe scrisoare erau desenate ici-colo nişte cerculeţe, indicînd locurile pe care el şi-a pus buzele în chip de sărut; tînăra ducea scrisoarea la gură, surîzînd fericită. Bătrînul năbădăios de la primul etaj, contabil de meserie, care toată ziua de duminică se plimba în izmene prin casă, primea scrisori de la frate-său, tot contabil; nu-şi scriau decît despre meseria lor. Bătrînica aceea curăţică primea scrisori de la fiu-său, soldat; nu vedea bine şi i le citeam eu, în timp ce ea, lăcrimînd uşor, îmi arăta poza feciorului. Era un flăcău înalt şi frumos, iar bătrînica era tare amărîtă că acolo, la cazarmă, i-au tuns părul fără ca ea să fi putut adăuga cîteva bucle la colecţia strînsă cu duioşie din anii copilăriei lui.

Numai mie nu-mi scria nimeni. Întrebam:

— Aveţi ceva pentru mine?

— Nu — răspundea poştaşul. Astăzi, nimic. Poate mîine. Răbdare.

Pînă la urmă am băgat de seamă că poştaşul mă ocoleşte. Evita să mă privească, răspundea fără chef la toate întrebările mele, îşi lua „la-revedere“ în grabă.

Nu pricepeam ce se întîmplă şi mă înspăimîntai: poştaşul era singurul om pe lume care putea să-mi aducă speranţe. Nu ştiam de unde vine răceala lui şi mă temeam să-l mai privesc. N-am ştiut nimic pînă într-o zi, cînd, din întîmplare, am surprins o discuţie dintre el şi o femeie din curte. El spunea:

— Mi-e tare greu să mă uit la omul ăsta. Aşteaptă o scrisoare de şi-a pierdut orice răbdare. Iar eu, eu nu-i pot da nici o speranţă. Nici nu ştii ce înseamnă să nu poţi da cuiva o speranţă. E mai rău decît dacă l-ai orbi sau l-ai ucide. Ştiu că el aşteaptă ceva şi tocmai de la mine. Mi-e greu să-i vorbesc; nu mai pot. Nici nu ştiu de ce mai trăiesc, dacă nu pot da cuiva un pic de speranţă.

După cîteva zile poştaşul mi-aduse o scrisoare.

În ziua aceea pedala ca un ieşit din minţi, hurducat de caldarîmul stricat al străzii noastre; strigîndu-mă de departe şi înlăturîndu-i brutal pe ceilalţi, îmi întinse scrisoarea. Apoi, scoţînd din taşcă o sticlă de vin, mi-o dădu spunînd:

— Luaţi sticla asta! Am cumpărat-o ca s-o bem împreună în ziua în care veţi primi o scrisoare. Am să vin la dumneavoastră deseară, după lucru, şi-o să bem un păhărel. E un vin vechi, bun. Dar de ce plîngeţi?

— La naiba! — spusei. La naiba. Nu ştiţi cum e cînd aştepţi multă vreme o scrisoare?

Desfăcui plicul. Mult timp am privit, fără să pot descifra rîndurile tremurătoare. În sfîrşit citii:

„Nu rupe lanţul fericirii. Recopiază această scrisoare în zece exemplare şi trimite-le prietenilor. În fiecare plic pune şi cîte doi zloţi. Nu rupe lanţul fericirii...“

Mîinile îmi căzură fără putere şi privii prostit spre poştaş.

— Principalul — spuse el — e că o aveţi. Asta-i cel mai important. Cum termin, vin la dumneavoastră.

Încălecă pe bicicletă şi se duse.

În romîneşte de **E. DASCĂLU**

Notăm...

Y O 6 KBA TRANSMITE...

Peste cîteva minute, cei cinci tineri din fotografie vor sta de vorbă pe calea undelor cu alţi tineri din ţinuturi îndepărtate. Elevi ai Şcolii medii maghiare din Oraşul Stalin, ei au construit postul de radio Y O 6 KBA.

EXPORT DE UTILAJ PETROLIFER PENTRU INDIA

Continuă exportul de utilaj romînesc pentru exploatările petrolifere din India: la Constanţa, vasul iugoslav „Drava“ a încărcat 9 vagoane cu ţevi de forare.

BĂILE „VICTORIA-9 MAI“ ÎN PLIN SEZON

Sute de oameni, nu numai din cei veniţi la cură sau odihnă în staţiune, ci şi locuitori ai Oradiei, sînt zilnic atraşi de miraculoasa apă termală a băilor „Victoria- 9 Mai“.

PENTRU FOŞTII NOMAZI

La Rîmnicul Vîlcea a apărut o stradă nouă, cu locuinţe construite pentru familiile ţiganilor, foşti nomazi. Zeci de familii s-au mutat din corturi în case noi.

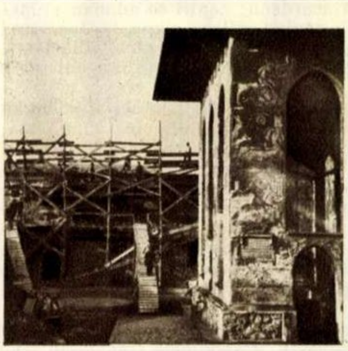

RESTAURARE

La mănăstirea „Moldoviţa“, construită de Petru Rareş în 1532, au loc lucrări de restaurare întreprinse de Academia R.P.R.

UN AUTOBUS DEOSEBIT

Peste 50.000 de microradiofotografii au fost efectuate în regiunea Ploeşti într-un timp scurt, cu ajutorul unui centru mobil de microradiofotografie.

FOTOGRAFII de F. URSEANU, A. PALLY, I. BRAD şi I. VERMONT

Scrisoarea

de Marek HLASKO

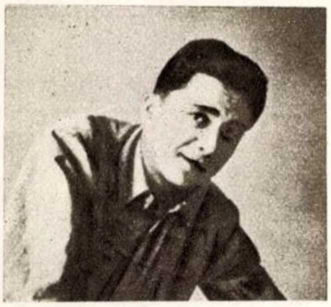

MAREK HLASKO aparţine tinerei generaţii de scriitori din Republica Populară Polonă. Nu are decît 25 de ani dar volumul său „Primul pas în nori" a fost apreciat de critica poloneză drept unul din cele mai remarcabile debuturi literare, de după cel de-al doilea război mondial, din ţara prietenă. Unii critici consideră opera tînărului scriitor drept „glasul generaţiei sale".

Aşteptam o scrisoare. Nimeni nu mi-a scris vreodată un rînd măcar; nu am nici o cunoştinţă, nici o fiinţă apropiată, nici aici, nici altunde, nicăieri în lume. Sînt un bătrîn singuratic. Ei, şi! — gîndeam adesea — doar nu este neapărat nevoie ca fiecare om să aibă pe cineva apropiat; ba chiar e firesc să trăieşti singur. Şi apoi, oamenii singuratici îşi au şi ei rostul lor pe lume: să-i facă pe ceilalţi să înţeleagă toate vicisitudinile singurătăţii şi s-o evite astfel. Dar, în ciuda unor asemenea gînduri, eu aşteptam o scrisoare. Ştiam prea bine că n-o s-o primesc niciodată. Dar că nimănui pe lumea asta nu-i va veni în gînd să-mi scrie — asta mi se părea cu neputinţă. Fiinţele cele mai nefericite nu cuprind cu gîndul proporţiile nefericirii lor şi-şi caută mereu o supapă de siguranţă. Cu noi, singuraticii, se întîmplă cam la fel: avem nevoie de o ferăstruică la care, veşnic, aşteptăm să apară cineva. În ce mă priveşte, eu aşteptam o scrisoare.

Locuiam o cameră caraghios de mică într-un bătrîn imobil de la marginea oraşului. Era o casă cu pereţi suri şi trepte tocite, cu o curte plină de băltoace verzui. Pe acoperiş, copiii instalaseră nişte porumbare; băieţandrii alergau toată ziua pe afară, jucînd eternul „hoţii şi vardiştii"; fetiţele săreau coarda sau jucau şotron; în zilele de vară cîte-un motan rotofei moţăia la soare.

În atmosfera locurilor acestora plutea în permanenţă un invariabil miros de varză gătită şi de rufe ude. Din cînd în cînd, portarul imobilului se îmbăta şi se pornea să-i zică din acordeon; copiii se adunau atunci roată în jurul lui şi-i admirau degetele gonind agile pe clape, iar tapiţerul cel pleşuv apărea la fereastră şi se ruga: „Frantişek, cîntă «Clarisa»". Portarul, cu privirea grea de jale, începea atunci să cînte tangoul acela ciudat şi plin de nostalgie.

Aici ziua începea devreme; jumătate din locatarii imobilului lucrau la uzina metalurgică din apropiere şi, începînd de la ora cinci dimineaţa, îi puteai auzi bocănind pe scări; la ora şapte, cei doi croitori îşi porneau maşinile de cusut; cu vocea lui de bas, pantofarul începea să-şi înjure calfa, un tînăr cu obrajii roşii şi urechile semănînd în chip ciudat cu nişte lilieci; pantofarul spunea despre el că ar fi odrasla lepădată a unui cretin şi a unei tîrfe; din atelierul tapiţerului se auzea zgomotul ciocanelor; înaintea garajului se opreau primele taximetre, iar portarul, căscînd somnoros şi săltîndu-şi nădragii de la brăcinar, apărea în curte cu un tîrn învechit. Într-adevăr, viaţa, prin locurile acestea, nu prea avea multă varietate.

Către amiază îşi făcea apariţia domnul Golebiovski, poştaşul; la această oră, covoarele erau deja scuturate, gospodinele trebăluiau prin odăi, cîntînd, iar prin ferestre răbufnea mirosul bucatelor pregătite pentru prînz. Pîndeam de departe sosirea poştaşului pe bicicleta lui rablagită; ţinînd ghidonul cu o mînă, cu cealaltă îşi scotea scrisorile din taşca enormă. Atunci coborau cu toţii în curte — factorul, ca şi mine, era un om în vîrstă şi i-ar fi fost greu să urce atîtea rînduri de scări. Îşi punea ochelarii şi citea:

— Siemiatkovski!

— Jaszczyk!

— Malinovska!

Cei numiţi îşi luau scrisorile şi se depărtau.

Întrebam:

— Pentru mine, nimic?

— Nu — răspundea factorul. Azi, nimic. Poate mîine.

— Mai căutaţi, vă rog. Uneori, ştiţi, se mai uită. Ţi se pare că nu mai e nimic şi deodată te trezeşti că mai e ceva. Credeţi-mă, zău, se întîmplă. Mai căutaţi un pic.

Poştaşul îşi răscolea toată taşca, deşi pe mutra lui se citea mai mult decît îndoială. Cerceta îndelung şi apoi spunea:

Ilustraţie de Nelly GRIGORIU

— Nu, pentru astăzi nu aveţi nici o scrisoare. Poate că mîine. Aşteptaţi o scrisoare, da?

— Desigur — răspundeam. Desigur că aştept. Trebuie să-mi scrie cineva. Cineva care trăieşte departe de aici. Ştiţi, cînd eşti departe...

— Fireşte — replica factorul. Şi eu am rude care locuiesc departe, nici nu vă închipuiţi cît de departe. Ei, ce să-i faci? Trebuie să aşteptaţi. Scrisoarea va veni, probabil, mîine.

— Am să aştept — spuneam. Va veni cu siguranţă. Numai să fii atent, te rog, nu cumva să se rătăcească. Am să aştept.

— Aşa, aşa. Totdeauna noutăţile trebuie aşteptate.

Saluta şi pleca.

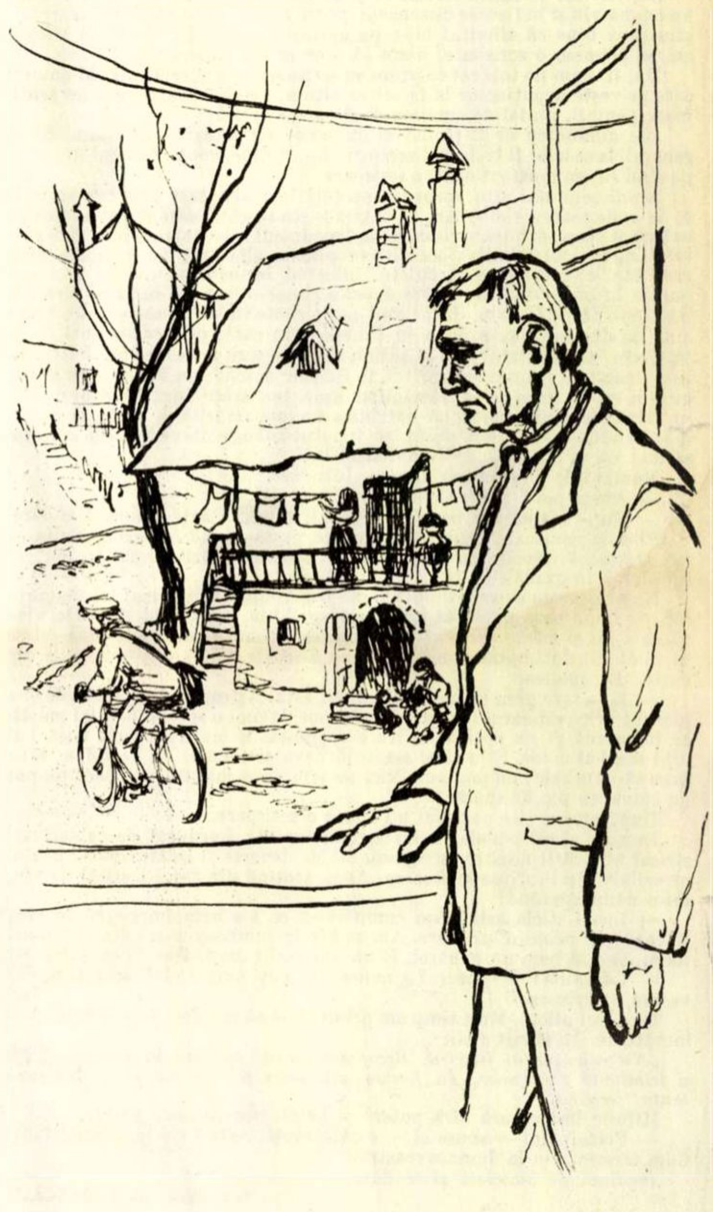Ne vedeam zilnic; ne-am văzut ani de-a rîndul. Vara, sosea transpirat, suflînd ca o locomotivă; iarna, mustaţa lui impunătoare era acoperită de promoroacă; toamna, arăta mohorît şi posac, murat de ploaie, cu bicicleta plină de noroi şi pete de rugină; primăvara, era printre primii care-şi dezbumba cămaşa, făcînd să iasă la iveală pieptu-i puternic, acoperit de păr cărunt, ţepos.